CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER

WETTEN, BESLUITEN EN ARRESTEN

BETREKKELIJK HET

OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN

SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813.

AANWIJZING

der in dit en in de volgende deelen aangenomene verkortingen:

S.	BETEEKENT:	*Staatsblad.*
Sc.	„	*Staatscourant.*
B.	„	*Bijvoegsel op het Staatsblad.*
C. V.	„	*Chronologische Verzameling.*
W. v. 't R.	„	*Weekblad van het Recht.*

LUTTENBERG'S

CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER

WETTEN, BESLUITEN EN ARRESTEN

BETREKKELIJK HET

OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN

SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

P. H. JORDENS
Hoofdcommies ter Provinciale griffie van Overijssel.

1901

ZWOLLE
W. E. J. TJEENK WILLINK.

VERZAMELING

DER

WETTEN, BESLUITEN EN ARRESTEN

BETREKKELIJK HET

OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN

SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813.

2 *Januari* 1901. WET, houdende wettelijke verzekering van werklieden tegen geldelijke gevolgen van ongevallen in bepaalde bedrijven. S. 1.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1897/98, nº. 182, 1—5; 1898/99, nº. 16, 1—28; 1899/1900, nº. 6, 1—36, nº. 207, 1—10; 1900/1901, nº. 26, 1—17.

Hand. id. 1898/99, *bladz.* 868—872, 1161—1166; 1899/1900, *bladz.* 68—205, 207—287, 290—387, 390—407, 482—499, 761—763; 1900/1901, *bladz.* 60—78, 81—101, 104—119, 122—143, 146—176, 253—255.

Hand. 1e *Kamer* 1899/1900, *bladz.* 269—284, 286—303, 311—334, 338—346, 349—375; 1900/1901, *bladz.* 53—60, 71—79, 81—92.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is voor bepaalde bedrijven bij de wet te voorzien in de verzekering van werklieden tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, hun in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I.

Inleidende bepalingen.

Art. 1. De werklieden in de na te noemen bedrijven zijn volgens de bepalingen dezer wet verzekerd tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, hun in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen.

2. Onder werkgever verstaat deze wet ieder, natuurlijke of rechtspersoon, die anderen in dienst heeft voor de uitoefening van eenig bedrijf, genoemd of bedoeld in artikel 10.

Onder werkman verstaat deze wet ieder, die in dienst van den werkgever in diens onderneming tegen loon werkzaam is.

Volontairs, leerlingen en dergelijke personen, die wegens hunne onvoltooide opleiding nog geen loon ontvangen, worden als werklieden beschouwd.

3. Onder verzekeringsplichtig bedrijf verstaat deze wet een bedrijf, genoemd of bedoeld in artikel 10.

Onder verzekeringsplichtige onderneming verstaat deze wet eene onderneming, waarin een verzekeringsplichtig bedrijf wordt uitgeoefend.

Indien een publiekrechtelijk lichaam door in zijnen dienst zijnde personen zoodanige werkzaamheden doet verrichten, dat die personen ingevolge artikel 1 verzekerd zouden zijn, indien zij die werkzaamheden in dienst van een privaat persoon verrichtten, wordt het publiekrechtelijk lichaam ten aanzien dier werkzaamheden geacht een verzekeringsplichtig bedrijf uit te oefenen.

4. Onder krachtwerktuig verstaat deze wet ieder toestel, bestemd tot het drijven van een of meer arbeidswerktuigen.

5. Onder loon verstaat deze wet elke uitkeering, welke de verzekerde als vergoeding voor zijnen arbeid of gedurende staking van den arbeid van zijnen werkgever ontvangt.

Indien het loon gedeeltelijk of geheel bestaat in huisvesting, verstrekkingen in natura of wel in beide, wordt de geldswaarde daarvan geschat volgens de waarde ter plaatse van verstrekking.

6. Het loon van werklieden, die voor den werkgever ook werkzaamheden of diensten verrichten, welke niet tot het verzekeringsplichtige bedrijf behooren, wordt voor de toepassing van deze wet geacht geheel in het verzekeringsplichtige bedrijf te zijn verdiend.

7. Deze wet verstaat onder dagloon: het loon, dat een werkman, toen het ongeval hem trof, gemiddeld per dag verdiende in de onderneming, waarin het ongeval plaats greep.

Voor de berekening van het dagloon gelden de volgende bepalingen:

I. Indien de werkman reeds een jaar werkzaam was in die onderneming, wordt het loon, door hem van zijnen werkgever ontvangen gedurende het aan het ongeval voorafgaande jaar, gedeeld door het aantal dagen, waarop door hem in dat jaar voor den werkgever is gearbeid.

Heeft gedurende dat jaar in de onderneming staking van arbeid plaats gehad, dan zullen voor de toepassing van deze wet de dagen, waarop niet gearbeid is, maar waarvoor de werkman van zijnen werkgever loon heeft ontvangen, als arbeidsdagen worden beschouwd. Indien dit loon minder heeft bedragen dan het in de week vóór de staking bedroeg, wordt het geacht gelijk te zijn aan het loon, dat in die dagen gemiddeld is verdiend door gelijksoortige arbeiders in hetzelfde of in een soortgelijk bedrijf in dezelfde gemeente of in naburige gemeenten.

II. Was de werkman op den dag van het ongeval nog geen jaar werkzaam in die onderneming, of was hij ten minste gedurende zeven dagen in dat jaar door ziekte of ongeval verhinderd zijn gewoon loon te verdienen, dan wordt zijn dagloon gerekend gelijk te zijn aan dat van een gelijksoortigen arbeider, die op bedoelden dag een jaar werkzaam is in dezelfde of in eene naburige onderneming en niet een gedeelte van dat jaar om ziekte verhinderd is geweest te arbeiden, indien deze op dien dag een ongeval was overkomen.

Is op den dag van het ongeval geen gelijksoortige arbeider gedurende een jaar werkzaam in dezelfde of in eene naburige onderneming, dan wordt het dagloon van den werkman gerekend te bedragen een driehonderdste gedeelte van het loon, dat gedurende het aan den dag van het ongeval voorafgaande jaar gemiddeld is verdiend door gelijksoortige arbeiders in hetzelfde of in een soortgelijk bedrijf in dezelfde gemeente of in naburige gemeenten.

III. Ten aanzien van werklieden in bij algemeenen maatregel van bestuur te noemen bedrijven, welke volgens hunnen aard niet gedurende het geheele jaar maar slechts gedurende een zekeren tijd van het jaar worden uitgeoefend, wordt door Ons, hetzij in het algemeen, hetzij ten opzichte van bepaalde gemeenten, een bedrag vastgesteld, dat als het dagloon dier werklieden zal worden beschouwd, met dien verstande, dat voor de verschillende hier bedoelde bedrijven en voor de verschillende soorten van werklieden in hetzelfde bedrijf verschillende bedragen kunnen worden vastgesteld.

8. Het dagloon van volontairs, leerlingen en dergelijke personen, die wegens hunne onvoltooide opleiding nog geen loon ontvangen of niet het loon, dat in de gemeente, waarin de onderneming gevestigd is, of in de naburige gemeenten de minst betaalde volslagen werklieden in het vak, waarin de opleiding plaats vindt, ontvangen, wordt voor de toepassing dezer wet gerekend te bedragen een driehonderdste gedeelte van het loon, dat gedurende het aan den dag van het ongeval voorafgaande jaar gemiddeld is verdiend door de bovenbedoelde minst betaalde volslagen werklieden, maar niet meer dan één gulden.

Is het ongeval voorgekomen in verband met de uitoefening van eenig bedrijf, bedoeld in artikel 7, sub III, dan wordt, indien het dagloon volgens de bepaling, in genoemd lid vervat, meer dan één gulden zou bedragen, dit laatste bedrag als dagloon aangemerkt.

9. De bepalingen dezer wet zijn ook van toepassing:

a. op den werkgever, wiens onderneming in Nederland gevestigd is, voor zooveel hij zijn bedrijf in het buitenland uitoefent, ten aanzien van den werkman, dien hij daarvoor gebruikt, zoo deze zijne woonplaats hier te lande heeft;

b. op den sub *a* bedoelden werkman, die in het buitenland door een ongeval wordt getroffen.

De bepalingen dezer wet zijn niet van toepassing:

1°. op den werkgever, die zijn bedrijf in Nederland uitoefent doch wiens onderneming buiten Nederland is gevestigd, ten aanzien van den werkman, dien hij daarvoor hier te lande gebruikt en die hier te lande niet zijne woonplaats heeft, indien in het land, waar de onderneming

is gevestigd, eene verplichte verzekering tegen ongevallen bestaat, welke niet van toepassing is ten aanzien van den werkman, die in Nederland zijne woonplaats heeft en die voor eene in Nederland gevestigde onderneming in het land, waar de eerstbedoelde onderneming is gevestigd, het bedrijf uitoefent;

2°. op den werkman die, in dienst van den sub 1 bedoelden werkgever, diens bedrijf in Nederland uitoefent en aldaar niet zijne woonplaats heeft, indien in het land, waar de onderneming van zijn werkgever is gevestigd, eene verplichte verzekering tegen ongevallen bestaat, welke niet van toepassing is ten aanzien van den werkman, die in Nederland zijne woonplaats heeft en die voor eene in Nederland gevestigde onderneming in het land, waar de eerstbedoelde onderneming is gevestigd, het bedrijf uitoefent.

HOOFDSTUK II.

Verzekeringsplichtige bedrijven.

10. De bedrijven, in artikel 1 bedoeld zijn:

1°. alle bedrijven, uitgeoefend in ondernemingen, waarin ten behoeve van het bedrijf eenig krachtwerktuig wordt gebruikt.

2°. de bedrijven, voor welker gedeeltelijke geheele uitoefening gewoonlijk stoom of gassen worden gebezigd, waarvan de spanning in verband met den inhond der toestellen, welke den stoom of de gassen bevatten, eene grens overschrijdt, bij algemeenen maatregel van bestuur aan te geven;

3°. de bedrijven, voor welker gedeeltelijke of geheele uitoefening bij algemeenen maatregel van bestuur op te noemen ontplofbare of vluchtige, licht outbrandbare stoffen of wel stoffen, welker dampen met lucht vermengd ontplofbare mengsels opleveren, gewoonlijk worden gebruikt of verwerkt in eene grootere hoeveelheid dan bij bedoelden algemeenen maatregel van bestuur is bepaald;

4°. de bedrijven van vervaardigen, vervoeren of bewaren van een of meer der stoffen, als bedoeld sub 3;

5°. de bedrijven van handelaars in stoffen, als bedoeld sub 3, die voor de uitoefening van hun bedrijf gewoonlijk van een of meer dier stoffen meer dan eene bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen hoeveelheid in voorraad hebben;

6°. de schippersbedrijven met schepen, welke in den regel van eene plaats hier te lande naar eene andere plaats hier te lande varen, of met schepen, welke in den regel binnen dezelfde plaats varen, zoomede de schippersbedrijven met schepen, welke uitsluitend de rivieren en binnenwateren bevaren en tevens geregeld van buitenslands komen of naar buitenslands bestemd zijn;

7°. het veerschippersbedrijf;

8°. het visschersbedrijf, uitgeoefend op rivieren of binnenwateren;

9°. het scheepsmakers- of scheepssloopersbedrijf;

10°. het scheepstakelaarsbedrijf;

11°. het bedrijf, uitgeoefend door bergers van schepen en ladingen;

12°. het bedrijf van exploiteeren van droogdokken;

13°. het bedrijf van bedienen van sluizen en beweegbare bruggen;

14°. de bedrijven, uitgeoefend in spoorweg-, tramweg-, omnibus-, rijtuig- en rijpaardenondernemingen;

15°. de bedrijven van ballastondernemers en van laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren of wegbergen van goederen;

16°. de bedrijven van maken, herstellen, opbreken of afbreken van wegen, spoor- of tramwegen, kanalen, sluizen, havens, dokken, bruggen, dijken of andere waterwerken;

17°. het duikersbedrijf;

18°. de bedrijven van plaatsen, leggen, herstellen onderzoeken of wegnemen van riolen, buisleidingen, electrische geleidingen of bliksemafleiders;

19°. het aardwerkers-, grondwerkers-, heiers-, bagger-, grondboorders- en welputtenmakersbedrijf;

20°. het vervenersbedrijf;

21°. de bedrijven van delven van ijzererts, grint of keien;

22°. het bedrijf van exploiteeren van steengroeven;

23°. de bedrijven van bewerken van diamant of andere edelsteenen;

24°. de bedrijven van bouwondernemers en van sloopers van bouwwerken;

25°. de bedrijven van maken, herstellen of onderzoeken van dakbedekkingen;

26°. het schilders- en glazenmakersbedrijf;

27°. het behangers- en stoffeerdersbedrijf;

28°. het stukadoorsbedrijf;

29°. de bedrijven van glazenwasschen, van schoonmaken van gebouwen en van verrichten van werkzaamheden aan gevels met toebehooren;

30°. het schoorsteenvegersbedrijf;

31°. het bedrijf van exploiteeren van gasfabrieken;

32°. de bedrijven van bewerken of verwerken van metaal, steen, hout, kurk of riet;

33°. de bedrijven van bewerken of verwerken van stroo, voor zoover deze worden uitgeoefend in ondernemingen, waarin ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf werktuigen worden gebezigd;

34°. de bedrijven van vervaardigen of bewerken van glas, aardewerk, kalk, borstelwerk, leder-, caoutchouc- of papierwaren, cartonnages, vlas, touw, zeil of zeep;

35°. het mandenmakersbedrijf;

36°. het leerlooiersbedrijf;

37°. het schoenmakersbedrijf voor zoover dat wordt uitgeoefend in ondernemingen, waarin ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf werktuigen worden gebruikt;

38°. de bedrijven, uitgeoefend door steen-, tegel- en pannenfabrikanten;

39°. het bedrijf, uitgeoefend door cementijzerfabrikanten;

40°. het drukkers- en boekbindersbedrijf;

41°. het zontsiedersbedrijf;

42°. het apothekersbedrijf en de bedrijven, uitgeoefend door vervaardigers van chemicaliën;

43°. het bedrijf, uitgeoefend in laboratoria voor wetenschappelijk of technisch onderzoek, ook ten dienste van het onderwijs;

44°. het bedrijf van exploiteeren van abattoirs, het slachters- en vleeschhouwersbedrijf en de bedrijven, uitgeoefend door vleeschwarenfabrikanten;

45°. de bedrijven, uitgeoefend door fabrikanten van verduurzaamde levensmiddelen of vruchtensappen;

46°. het vischdrogers-, vischrookers- en vischzoutersbedrijf;

47°. het bierbrouwers- en azijnmakersbedrijf;

48°. de bedrijven, uitgeoefend door distillateurs van gegiste vloeistoffen, en het jenever- en likeurstokersbedrijf;

49°. het mantersbedrijf;

50°. het bedrijf, uitgeoefend door mineraalwaterfabrikanten;

51°. de bedrijven, uitgeoefend door koffiestroop- of cichoreifabrikanten;

52°. het bedrijf van boterfabrikanten, die ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf centrifuges gebruiken;

53°. het vetsmeltersbedrijf;

54°. het olie-, lak- en vernisstokersbedrijf;

55°. het bedrijf, uitgeoefend door zegellakfabrikanten;

56°. het gistpakkersbedrijf;

57°. het tabakskeversbedrijf;

58°. het lompensorteerdersbedrijf;

59°. het lantaarnopstekersbedrijf;

60°. het brandweerbedrijf;

61°. de bedrijven van reinigen van wegen, straten, pleinen, kolken, riolen of secreten, die van weghalen van asch of vuil en het bedrijf van mestbereiding.

Ten aanzien van die omschrijvingen, vervat in het eerste lid, welke eene groep van bedrijven omvatten, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald, welke bedrijven tot iedere groep behooren.

11. De bedrijven van landbouw, veehouderij, tuinbouw en boschbouw, het bedrijf van personen- of goederenvervoer met schepen, niet bedoeld in artikel 10 sub 6, en het visschersbedrijf, uitgeoefend buiten rivieren en binnenwateren, zijn niet verzekeringsplichtig, ook al worden zij uitgeoefend in ondernemingen, waar ten behoeve van het bedrijf eenig krachtwerktuig wordt gebruikt.

Evenmin zijn verzekeringsplichtig de schippersbedrijven, bedoeld in artikel 10 sub 6, indien zij worden uitgeoefend met één schip van niet grooter inhoud dan 60 M³, dat niet door eenig krachtwerktuig wordt bewogen.

12. Wanneer een ondernemer, die een in artikel 10 sub 6 bedoeld bedrijf uitoefent, door in zijnen dienst zijnde personen goederen, welke hij per schip heeft vervoerd of moet vervoeren, doet laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren of wegbergen, wordt voor de toepassing van deze wet het schippersbedrijf ten aanzien van deze werkzaamheden geacht ook het laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren, of wegbergen van goederen te omvatten.

Wanneer een ondernemer, die het schippersbedrijf uitoefent met schepen, niet bedoeld in artikel 10 sub 6, en die hier te lande den zetel zijner onderneming of een agent heeft, door in zijnen dienst zijnde personen goederen, welke hij per schip heeft vervoerd of moet vervoeren, hier te lande doet laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren of wegbergen, wordt hij voor de toepassing van deze wet ten aanzien van die werkzaamheden geacht het bedrijf van laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren of wegbergen van goederen uit te oefenen.

HOOFDSTUK III.

Van de Rijksverzekeringsbank.

13. Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 1

dezer wet is te Amsterdam eene Rijksinstelling gevestigd, welke den naam draagt van Rijksverzekeringsbank.

De kantoren der posterijen zijn tevens de kantoren der Rijksverzekeringsbank.

14. Het boekjaar der Rijksverzekeringsbank loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

15. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank bestaat uit drie leden, die evenals de daaraan ondergeschikte ambtenaren door Ons worden benoemd, geschorst en ontslagen.

Uit de leden wordt door Ons een voorzitter aangewezen.

De voorzitter vertegenwoordigt de bank in en buiten rechten.

De voorzitter wordt bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangen door den ondstbenoemde der overige bestuursleden en, indien deze bij hetzelfde besluit benoemd zijn, door dengene, die in het besluit het eerst genoemd is.

Door Ons worden drie plaatsvangende bestuursleden benoemd. Zij worden door Ons geschorst en ontslagen; zij ontvangen geene bezoldiging.

Aan de Rijksverzekeringsbank wordt een door Ons te benoemen wiskundig adviseur verbonden. Hij wordt door Ons geschorst en ontslagen.

De instructiën voor het bestuur, voor den wiskundigen adviseur en voor de ambtenaren worden door Ons vastgesteld, gehoord den bij artikel 18 vermelden Raad van toezicht.

De bezoldigingen van den voorzitter en de overige leden van het bestuur, van den wiskundigen adviseur en van de ambtenaren worden door Ons vastgesteld.

Den plaatsvervangenden bestuursleden kan voor hunne werkzaamheden door Ons eene vergoeding worden toegekend.

Bij algemeenen maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat de benoeming, de schorsing en het ontslag der ambtenaren, of van sommigen hunner, zullen geschieden door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

16. Het bestuur is verantwoordelijk en rekenplichtig aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

17. Het bestuur zorgt jaarlijks voor de samenstelling eener ongevallenstatistiek en doet om de vijf jaren eene wetenschappelijke balans opmaken.

HOOFDSTUK IV.

Van den Raad van toezicht.

18. Op den toestand en het beheer der Rijksverzekeringsbank wordt toezicht uitgeoefend door een Raad van toezicht.

De Raad van toezicht bestaat uit zes of negen leden, die door Ons worden benoemd, geschorst en ontslagen.

De leden worden voor een derde gedeelte benoemd uit de werkgevers en voor een derde gedeelte uit zoodanige werklieden in den zin van artikel 3, tweede lid, der wet op de Kamers van arbeid, die in eene Kamer van arbeid als werkman of in het bestuur van eene bij Koninklijk besluit erkende werkliedenvereeniging zitting gehad hebben of nog hebben.

Na verloop van drie jaren na het in werking treden dezer wet treedt iedere twee jaren op den 1sten Juli een derde gedeelte der leden af volgens daarvan op te maken rooster.

Die ter vervulling eener plaats, welke binnen den bepaalden tijd is opengevallen, tot lid van den Raad is benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop degeen, in wiens plaats hij benoemd is, moest aftreden.

De aftredende is eerst na verloop van één jaar weder benoembaar ten ware zijn lidmaatschap, dat met zijn aftreden eindigde, nog geen drie jaren geduurd had.

In geval van vacature doet de Raad Ons eene aanbevelingslijst van ten minste twee personen toekomen.

Uit de leden wordt door Ons een voorzitter aangewezen.

Aan den voorzitter en de overige leden van den Raad worden presentiegelden toegelegd; zij ontvangen geene bezoldiging.

Aan den Raad kan door Ons een secretaris worden toegevoegd, zoo noodig op eene door Ons te bepalen bezoldiging. Hem wordt door Ons eene jaarlijksche vergoeding voor bureelkosten toegelegd.

De secretaris wordt benoemd voor den tijd van vijf jaren, maar kan te allen tijde door Ons worden geschorst of ontslagen.

Tot regeling der werkzaamheden van den Raad worden door Ons, den Raad gehoord, de noodige voorschriften gegeven.

HOOFDSTUK V.

Van den omvang der schadeloostellingen en de berekening daarvan.

19. De Rijksverzekeringsbank verleent den verzekerde, wien een ongeval overkomt in verband

met de uitoefening van het bedrijf, als schadeloosstelling genees- en heelkundige behandeling of vergoeding daarvoor volgens regelen bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen.

20. Indien het ongeval, in artikel 19 bedoeld, ten gevolge heeft, dat de verzekerde den derden dag na het ongeval, naar het oordeel van den door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aangewezen geneesheer, niet in staat is in de onderneming van zijn werkgever zijn gewone werk te verrichten, ontvangt hij van de Rijksverzekeringsbank bovendien eene tijdelijke uitkeering, gerekend van den dag na het ongeval af, zoolang de bedoelde ongeschiktheid voortduurt, maar niterlijk tot den drie en veertigsten dag.

Deze uitkeering bedraagt voor elken dag, de Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen niet medegerekend, zeventig percent van des verzekerden dagloon.

21. Indien het ongeval, in artikel 19 bedoeld, ten gevolge heeft, dat de verzekerde zes weken na den dag van het ongeval gedeeltelijk of geheel ongeschikt is tot werken, ontvangt hij van de Rijksverzekeringsbank als verdere schadeloosstelling eene geregelde uitkeering, rente genaamd, gedurende den tijd van zijne gedeeltelijke of geheele ongeschiktheid tot werken te rekenen van den dag na het ongeval.

Deze rente bedraagt per dag, de Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen niet medegerekend:

a. in geval van geheele ongeschiktheid tot werken zeventig percent van des verzekerden dagloon;

b. in geval van gedeeltelijke ongeschiktheid tot werken een deel der sub *a* genoemde rente in verhouding tot de verloren geschiktheid tot werken.

Is den verzekerde krachtens artikel 20 eene tijdelijke uitkeering toegekend, dan gaat de in het eerste lid bedoelde uitkeering in op den dag na dien, over welken hij voor het laatst recht had op eene tijdelijke uitkeering krachtens artikel 20.

Voor de vaststelling van de in dit en in het vorige artikel bedoelde schadeloosstellingen komt het dagloon, hetwelk meer dan vier gulden bedraagt, voor dat meerdere niet in aanmerking.

22. Voor de toepassing van deze wet wordt een werkman geheel of gedeeltelijk ongeschikt geacht tot werken, indien hij geheel of gedeeltelijk ongeschikt is geworden tot arbeid, welke overeenkomt met zijne krachten vóór het ongeval en met zijne bekwaamheden.

23. Indien de verzekerde ten gevolge van een ongeval, hem in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen, overlijdt, keert de Rijksverzekeringsbank de navolgende schadeloosstellingen uit:

1°. voor begrafeniskosten dertigmaal het dagloon van den overledene, uit te betalen aan dengene van de nagelaten betrekkingen, die aanspraak op eene rente heeft en voor de begrafenis heeft gezorgd, en bij ontstentenis van zulk eenen aan dengene, die de begrafenis bekostigd heeft;

2°. eene rente aan de nagelaten betrekkingen van den overledene te rekenen van den dag van het overlijden.

Het bepaalde in het laatste lid van artikel 21 is van toepassing.

24. De rente, in het vorige artikel sub 2 genoemd, bedraagt per dag, de Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen niet medegerekend:

a. voor de vrouw, met wie de overledene ten tijde van het ongeval gehuwd was, tot haren dood of haar opvolgend huwelijk dertig percent van des overledenen dagloon;

b. voor den man, met wien de overledene ten tijde van het ongeval gehuwd was, indien deze zijn kostwinner was, tot zijnen dood of zijn opvolgend huwelijk zooveel als de overledene in den regel tot zijn levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan dertig percent van haar dagloon;

c. voor elk wettig kind van den overledene vijftien percent, en, bijaldien dit kind onderloos is of wordt, twintig percent van het dagloon van den overledene;

d. voor elk natuurlijk kind, dat door den overledene wettiglijk erkend was ten tijde van het ongeval, vijftien percent, en, bijaldien dit kind onderloos is of wordt, twintig percent van het dagloon van den overledene;

e. voor de onders of bij ontstentenis van deze voor de grootonders van den overledene, indien deze hun kostwinner was, zooveel als hij in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan dertig percent van zijn dagloon en wel tot den dood van den langstlevende;

f. voor elk onderloos kleinkind van den overledene, indien deze zijn kostwinner was, zooveel als hij in den regel tot diens levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan twintig percent van zijn dagloon;

g. voor de schoonouders van den overledene, indien deze hun kostwinner was, zooveel als hij

in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan dertig percent van zijn dagloon en wel tot den dood van den langstlevende; het recht voor de schoonouders op rente houdt eveneens op in de gevallen, bedoeld sub 1 en 2 van artikel 377 van het Burgerlijk Wetboek.

Het bepaalde in het laatste lid van artikel 21 is van toepassing.

25. Indien de in het vorige artikel sub *a* bedoelde weduwe een huwelijk aangaat, houdt zij op rentetrekster te zijn, maar zij ontvangt als afkoopsom harer rente een bedrag in eens van tweemaal hare jaarrente.

Deze bepaling geldt eveneens voor den weduwnaar, bedoeld in het vorige artikel sub *b*.

26. Een kind of kleinkind trekt de hem toegekende rente tot zijn voleindigde zestiende levensjaar.

27. De renten, toegekend aan de personen, bedoeld in artikel 24, zullen te zamen niet meer bedragen dan zestig percent van des overledenen dagloon, met dien verstande dat de personen, bedoeld in artikel 24 sub *g*, alleen aanspraak hebben op eene rente, indien de personen, bedoeld in hetzelfde artikel sub *a*, *b*, *c*, *d*, *e* en *f*; de personen, bedoeld sub *f*, indien de personen, bedoeld sub *a*, *b*, *c*, *d* en *e*; de personen, bedoeld sub *e*, indien de personen, bedoeld sub *a*, *b*, *c* en *d*, alle hunne volle rente hebben ontvangen.

Indien de personen, bedoeld in artikel 24 sub *a*, *b*, *c* en *d*, te zamen meer dan zestig percent van des overledenen dagloon zouden ontvangen, dan zal elke rente eene evenredige vermindering ondergaan.

Indien van de kleinkinderen, als bedoeld in artikel 24 sub *f*, meer dan één in leven zijn en elk kleinkind niet zijne volle rente kan ontvangen, zal de rente van elk kleinkind eene evenredige vermindering ondergaan.

28. De verzekerde, die opzettelijk het ongeval heeft veroorzaakt, en diens nagelaten betrekkingen hebben geene aanspraak op eenige schadeloosstelling, in de voorgaande artikelen vermeld.

Indien het aan een verzekerde overkomen ongeval te wijten is aan diens dronkenschap, wordt de tijdelijke uitkeering, bedoeld in artikel 20, en de rente, waarop hij ingevolge artikel 21 zou aanspraak hebben, tot op de helft verminderd.

Hij, die, tot de nagelaten betrekkingen van den overledene behoorende, opzettelijk of in dronkenschap het ongeval heeft veroorzaakt, dat het overlijden ten gevolge had, heeft geene aanspraak op eene rente.

29. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank is bevoegd zoo dikwijls als het zulks noodig oordeelt, den door een ongeval getroffen verzekerde op te roepen alsmede hem ter plaatse, door het bestuur te bepalen, te ondervragen of te doen ondervragen en door deskundigen, door het bestuur daartoe aangewezen, te doen onderzoeken.

De getroffene, die opgeroepen niet verschijnt of die weigert de door of van wege het bestuur gestelde vragen te beantwoorden of zich door de door het bestuur aangewezen deskundigen te laten onderzoeken, verliest, tenzij hij voor zijne nalatigheid of weigering een dengdelijken grond kan aanvoeren, zijne aanspraak op eenige schadeloosstelling ingevolge deze wet, te rekenen van den dag, waarop hij had moeten verschijnen, de gestelde vragen beantwoorden of zich laten onderzoeken.

Indien de getroffene bezwaar heeft tegen de voorschriften, welke de door het bestuur der Bank aangewezen deskundigen in het belang eener goede behandeling of genezing noodzakelijk achten, zal het bestuur der Bank een nieuw onderzoek door andere deskundigen gelasten.

De getroffene heeft het recht binnen een door het bestuur te bepalen termijn aan het bestuur den naam van een deskundige op te geven, die alsdan met de overige deskundigen door het bestuur wordt aangewezen. Blijft de getroffene in gebreke den naam van een deskundige op te geven of weigert de door den getroffene gewenschte deskundige aan het onderzoek deel te nemen, dan wijst het bestuur, zoo mogelijk in overleg met den getroffene, een anderen deskundige aan.

Verklaren de deskundigen of de meerderheid hunner de bezwaren van den getroffene ongegrond en blijft deze weigeren of in gebreke de voorschriften, waartegen hij bezwaar had, op te volgen, dan is het bestuur van de Rijksverzekeringsbank, na den getroffene te hebben gehoord, bevoegd te verklaren, dat het recht op eene rente, die aan hem of aan zijne nagelaten betrekkingen, ingevolge de artikelen 21 en 23 van deze wet zou toekomen van den dag van de uitspraak der laatstbedoelde deskundigen af, geheel of voor de helft is verloren gegaan en de genees- en heelkundige behandeling van den getroffene te staken.

Is de woonplaats van den in het eerste lid bedoelden verzekerde verder dan 5½ K.M., gemeten langs den kortsten gebruikelijken weg, verwijderd van de plaats, waarheen hij door het bestuur der Rijksverzekeringsbank opgeroepen is,

dan worden hem reiskosten en tijdverlies vergoed naar den maatstaf van het tarief voor getuigen in artikel 64, sub *b*, bedoeld.

30. Hij die tot gevangenisstraf van drie jaren of langer onherroepelijk is veroordeeld, verliest over het tijdvak, gelegen tusschen den dag, waarop die veroordeeling onherroepelijk is geworden, en den dag, waarop hij de straf zal hebben ondergaan of daarvan kwijtschelding zal hebben bekomen, zijn recht op rente ingevolge deze wet.

Wij behouden Ons voor, daartoe termen vindende, over de renten, waarop voor een veroordeelde, ingevolge het in het eerste lid bepaalde, het recht mocht verloren gegaan zijn, te beschikken ten behoeve van de personen, die ingevolge deze wet recht op renten zouden gehad hebben, indien het ongeval, waardoor de veroordeelde getroffen is geworden, den dood van dezen ten gevolge had gehad.

Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor den veroordeelde, die voorwaardelijk in vrijheid is gesteld, gedurende den tijd, dat hij zich voorwaardelijk in vrijheid bevindt.

HOOFDSTUK VI.

Van de vaststelling van den verzekeringsplicht en de indeeling in gevarenklassen.

31. De bedrijven, in artikel 10 bedoeld, worden bij algemeenen maatregel van bestuur ingedeeld in gevarenklassen naar evenredigheid van het gevaar, dat zij voor de verzekering opleveren.

Bij deze indeeling wordt het maximum-gevaar voorgesteld door eenhonderd percent.

Elke gevarenklasse bevat een aantal gevarenpercenten, zoodat aan de ondernemingen, welke wegens het daarin uitgeoefend bedrijf in eene zelfde gevarenklasse vallen, een gevarenpercentage kan worden toegewezen, dat de mate van het gevaar uitdrukt, hetwelk die ondernemingen ten opzichte van elkander voor de verzekering opleveren.

De algemeene maatregel van bestuur, in het eerste lid bedoeld, wordt herzien na het opmaken van en in verband met elke wetenschappelijke balans.

Wordt bij eene herziening een bedrijf in eene lagere gevarenklasse ingedeeld, zoo kan aan die indeeling terugwerkende kracht worden verleend. De algemeene maatregel van bestuur bepaalt dan, op welken dag de nieuwe indeeling geacht wordt in werking te zijn getreden.

32. De werkgever is verplicht van het door hem uitgeoefende bedrijf tegen bewijs van ontvangst schriftelijk aangifte te doen in duplo ten kantore der posterijen, binnen welks kring hij zijne woonplaats heeft.

Heeft de werkgever hier te lande geene woonplaats, dan geschiedt de aangifte ten kantore der posterijen te Amsterdam met keuze van woonplaats hier te lande.

Heeft de in het vorige lid bedoelde werkgever geene aangifte gedaan of geene woonplaats gekozen, dan heeft hij voor de toepassing van deze wet zijne woonplaats ten huize van hem, die ter plaatse, waar het bedrijf hier te lande wordt uitgeoefend, met de leiding der werkzaamheden is belast.

33. De in artikel 32 bedoelde aangifte geschiedt:

a. ingeval de Staat de werkgever is, door het hoofd van het Departement van Algemeen Bestuur, waaronder de verzekeringsplichtige onderneming ressorteert, ten kantore der posterijen te 's Gravenhage;

b. ingeval eene provincie de werkgever is, door Onzen Commissaris in die provincie ten kantore der posterijen zijner woonplaats;

c. ingeval eene gemeente de werkgever is, door den burgemeester ten kantore der posterijen in die gemeente;

d. ingeval een waterschap, veenschap of veenpolder de werkgever is, door den voorzitter van het bestuur ten kantore der posterijen van de woonplaats des voorzitters.

34. De in de beide vorige artikelen bedoelde aangifte geschiedt door de inlevering van kosteloos verkrijgbaar gestelde formulieren, door den werkgever ingevuld.

Deze formulieren worden evenals de termijn, waarbinnen de aangifte moet geschieden, vastgesteld door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

De aangiften in duplo worden ten spoedigste door het kantoor van ontvangst gezonden aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

35. De werkgever en de in zijnen dienst zijnde personen zijn verplicht het bestuur der Rijksverzekeringsbank de verlangde inlichtingen, ook schriftelijk, te geven omtrent zaken en feiten, de naleving van deze wet betreffende.

36. Indien het bestuur der Rijksverzekeringsbank van oordeel is, dat eene aangifte ten onrechte is geschied, geeft het daarvan bij te adviseeren dienstbrief kennis aan den aangever.

37. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank deelt

de hem bekende verzekeringsplichtige onderneming, onverschillig of eene aangifte is geschied of niet, in eene gevarenklasse in met toewijzing van een gevarenpercentage. Deze indeeling en het toegewezen gevarenpercentage worden den werkgever bij te adviseeren dienstbrief medegedeeld met de gronden, waarop de beslissing van het bestuur steunt, en onder bijvoeging van het tarief, bedoeld in artikel 42. Indien de indeeling eene onderneming betreft waarvan geene aangifte is gedaan, wordt den werkgever bij bedoelden dienstbrief tevens de met redenen omkleede beslissing van het bestuur omtrent den verzekeringsplicht der onderneming medegedeeld.

Indien eene onderneming minder of meer gevaar oplevert dan wordt uitgedrukt door het laagste of hoogste gevarenpercentage van de klasse, waarin de onderneming valt, kan die onderneming met Onze machtiging in eene lagere of hoogere gevarenklasse worden gerangschikt.

38. De werkgever is verplicht binnen veertien dagen aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank kennis te geven van elke verandering in zijne onderneming, welke indeeling in eene andere gevarenklasse of toewijzing van een ander gevarenpercentage kan ten gevolge hebben. Binnen acht dagen na het ontvangen dezer kennisgeving zendt het bestuur den werkgever een bewijs van ontvangst.

Het bestuur wijzigt zoo noodig de indeeling van de onderneming of het daaraan toegewezen gevarenpercentage.

Het bestuur heeft het recht, ook zonder dat eene kennisgeving, als in het eerste lid bedoeld, is gedaan, de indeeling van eene onderneming of het daaraan toegewezen gevarenpercentage te wijzigen.

Elke beslissing omtrent eene wijziging wordt met de gronden, waarop die steunt, den werkgever bij te adviseeren dienstbrief medegedeeld.

39. Geene beslissing, dat eene aangifte ten onrechte is geschied, omtrent eene indeeling in eene gevarenklasse of eene toewijzing van een gevarenpercentage wordt genomen dan in eene voltallige vergadering van het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

40. De werkgever, die zijn bedrijf staakt, is verplicht daarvan tegen bewijs van ontvangst schriftelijk aangifte te doen in duplo ten kantore der posterijen, binnen welks kring hij zijne woonplaats heeft.

Op deze aangifte zijn de bepalingen van de artikelen 33 en 34 van toepassing.

Indien het bestuur der Rijksverzekeringsbank eene aangifte, als bedoeld in het eerste lid, heeft ontvangen en van oordeel is, dat de werkgever niet heeft opgehouden het verzekeringsplichtige bedrijf nit te oefenen, neemt het dienovereenkomstig eene beslissing, welke het bij te adviseeren dienstbrief aan den werkgever mededeelt.

41. De inspecteurs van den arbeid zijn verplicht desgevraagd aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank mede te deelen hetgeen hun ten aanzien van eene bepaalde onderneming bekend is, voor zoover dit van invloed kan zijn op de verzekeringsplichtigheid van het bedrijf, dat in de onderneming wordt uitgeoefend, of het gevarenpercentage, dat aan de onderneming behoort te worden toegewezen.

HOOFDSTUK VII.

Van het opbrengen der middelen tot dekking der uitgaven.

42. De middelen tot dekking der ingevolge deze wet nit te keeren renten en overige schadeloosstellingen, der administratiekosten en der terugbetaling van het voorschot, bedoeld in artikel 93, worden opgebracht door de werkgevers, hetzij volgens den maatstaf van een bij algemeenen maatregel van bestnur vast te stellen tarief en van het loon, dat in het tijdvak, waarover de betaling loopt, door hunne werklieden is verdiend of volgens het bepaalde in artikel 43 wordt geacht te zijn verdiend, hetzij overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 54 en 55.

De dekking der renten en overige schadeloosstellingen, der administratiekosten en der terugbetaling van het voorschot, bedoeld in artikel 93, voor zooveel de middelen daarvoor worden opgebracht volgens de in het voorgaande lid eerstbedoelde wijze, wordt berekend naar de regelen van het premiestelsel.

Bij de berekening van het loon, in het eerste lid bedoeld, komt het loon, dat bij denzelfden werkgever voor denzelfden werkman meer heeft bedragen dan het bedrag, hetwelk verkregen wordt door vermenigvuldiging van vier gulden met het aantal dagen waarop de werkman in de betalingsperiode bij den werkgever heeft gewerkt, voor dat meerdere niet in aanmerking.

Het tarief wijst voor elk gevarenpercent de verschuldigde premie aan per één gulden loon.

Het tarief wordt herzien na het opmaken van en in verband met elke wetenschappelijke balans.

Wordt bij eene herziening het tarief verlaagd,

zoo kan aan die herziening terugwerkende kracht worden verleend. De algemeene maatregel van bestuur bepaalt dan, op welken dag het nieuwe tarief geacht wordt te zijn in werking getreden.

43. Indien de werkgever in het in artikel 42 bedoelde tijdvak een werkman, als bedoeld in artikel 7, sub III, of in artikel 8 heeft in dienst gehad, wordt die werkman geacht in dat tijdvak bij den werkgever te hebben verdiend het bedrag, dat als het dagloon van dien werkman zou worden aangemerkt, indien hem in dat tijdvak een ongeval in verband met de uitoefening van het bedrijf ware overkomen, vermenigvuldigd met het aantal dagen, waarop die werkman in dat tijdvak bij den werkgever heeft gewerkt.

44. Het is den werkgever verboden, de voor hem uit deze wet voortvloeiende kosten geheel of ten deele af te houden van het loon der verzekerden.

45. De werkgevers houden loonlijsten aan ter berekening der premiën en der schadeloosstellingen.

46. Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid stelt vast:

a. de vervaldagen der premie;

b. het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie en der schadeloosstellingen;

c. het formulier der loonlijsten, bedoeld in het vorige artikel.

De formulieren, bedoeld sub *b* en *c*, worden kosteloos verkrijgbaar gesteld.

47. Binnen vijftien dagen na elken vervaldag is de werkgever verplicht ten kantore der posterijen, binnen welks kring hij zijne woonplaats heeft, de premie te betalen, berekend over het totaal van het loon, dat in het tijdvak, waarover de betaling loopt, door zijne werklieden is verdiend of volgens het bepaalde in artikel 43 wordt geacht te zijn verdiend.

Indien het loon voor een werkman meer heeft bedragen dan het bedrag, hetwelk verkregen wordt door vermenigvuldiging van vier gulden met het aantal dagen, waarop die werkman in de betalingsperiode bij den werkgever heeft gewerkt, komt dit meerdere bij het bepalen van het totaal van het loon niet in aanmerking.

Voor de betaling wordt eene kwijting in duplo verstrekt.

Uiterlijk op den vijftienden dag na den vervaldag zendt de werkgever een exemplaar der kwijting aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank, onder bijvoeging der in het vorige artikel sub *b* en *c* vermelde en door hem ingevulde stukken.

Ingeval de werkgever een publiekrechtelijk lichaam is, wordt als woonplaats van dit lichaam aangemerkt de gemeente, waar de aangifte ingevolge artikel 33 is geschied of had behooren te geschieden.

48. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank stelt na ontvangst der stukken, in het voorgaande artikel vermeld, het bedrag der door den werkgever verschuldigde premie vast. Het aldus vastgestelde bedrag wordt hem bij te adviseeren dienstbrief medegedeeld, vergezeld van de berekening, waarop het steunt, indien het niet overeenstemt met des werkgevers berekening.

Bedraagt het vastgestelde bedrag meer dan de werkgever bereids betaalde, dan heeft hij dit meerdere binnen vijftien dagen na de dagteekening van het bewijs van adviseering van den in het eerste lid van dit artikel bedoelden dienstbrief te voldoen ten kantore der posterijen, in het vorige artikel bedoeld.

Bedraagt het vastgestelde bedrag minder dan de werkgever bereids betaalde, dan wordt hem te gelijk met de mededeeling daarvan dit mindere kosteloos overgemaakt.

49. Indien door het bestuur der Rijksverzekeringsbank verklaard wordt, dat in eene onderneming reeds over een of meer betalingstermijnen een verzekeringsplichtig bedrijf is uitgeoefend, heeft de werkgever binnen vijftien dagen na de dagteekening van het bewijs van adviseering van den dienstbrief, betreffende de indeeling van zijne onderneming in eene gevarenklasse en het aan de onderneming toegewezen gevarenpercentage, de verschuldigde premie over de verstreken termijnen in eens te betalen op de wijze, vermeld in artikel 47.

De vaststelling der premie en de nadere verrekening, indien die noodig is, geschieden op de wijze, in het vorige artikel bepaald.

Premiën, welke langer dan vijf jaren verschuldigd zijn, worden niet meer ingevorderd.

50. Indien eenige premie niet betaald is binnen den bepaalden tijd, stelt het bestuur der Rijksverzekeringsbank ambtshalve het bedrag daarvan vast en deelt het aldus vastgestelde bedrag den werkgever bij te adviseeren dienstbrief mede, vergezeld van de berekening, waarop het steunt.

Indien een werkgever de in artikel 47, vierde lid, vermelde stukken onjuist of onvolledig heeft ingevuld, en na de in artikel 48, eerste lid, bedoelde vaststelling blijkt, dat door hem minder dan het verschuldigde aan premie is betaald, stelt het bestuur het bedrag vast, zoowel van het alsnog door hem verschuldigde over de verstreken

betalingstermijnen als van hetgeen noodig is ter vergoeding van de intresten, berekend tegen drie percent 's jaars, die bij tijdige betaling der premie ten bate van de Bank zouden gekomen zijn. De aldus vastgestelde bedragen worden den werkgever bij te adviseeren dienstbrief medegedeeld, welke mededeeling vergezeld gaat van de berekening, waarop zij steunen. Zij moeten door hem binnen vijftien dagen na de dagteekening van het bewijs van adviseering van den dienstbrief worden voldaan ten kantore der posterijen, in artikel 47 bedoeld.

Het vorige lid geldt ook, wanneer na de vaststelling, bedoeld in artikel 49, tweede lid, of na die, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, blijkt dat door den werkgever minder dan het verschuldigde aan premie is betaald.

Is eenige vastgestelde premie voor het geheel of voor een deel niet binnen den bepaalden tijd voldaan, dan maant het bestuur der Rijksverzekeringsbank den nalatigen werkgever bij te adviseeren dienstbrief aan, om alsnog binnen acht dagen na de dagteekening van het bewijs van adviseering het vastgestelde bedrag te betalen ten kantore der posterijen, binnen welks kring hij zijne woonplaats heeft. Volgt op deze aanmaning de betaling binnen den gestelden termijn niet, dan vaardigt de voorzitter van het bestuur der Rijksverzekeringsbank een dwangbevel uit, medebrengende het recht van parate executie, dat wordt executoir verklaard door den president der arrondissementsrechtbank te Amsterdam.

Het dwangbevel wordt beteekend en ten uitvoer gelegd op de wijze bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

Het dwangbevel kan in het geheele Rijk worden ten uitvoer gelegd.

Het laatste lid van artikel 47 is van toepassing.

51. Geene beslissing omtrent de door een werkgever verschuldigde premie wordt genomen dan in eene voltallige vergadering van het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

52. De werkgever, wiens onderneming hier te lande is gevestigd, kan door Ons, op zijn verzoek, worden toegelaten om hetzij zelf het risico te dragen der bij deze wet geregelde verzekering zijner werklieden, hetzij dit over te dragen aan eene naamlooze vennootschap of rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, daaronder begrepen eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij.

De toelating om zelf het in het eerste lid bedoelde risico te dragen geschiedt, tenzij de werkgever de Staat, eene provincie of eene gemeente van ten minste 20,000 zielen is, niet voordat de werkgever, tot zekerheid voor de nakoming zijner uit deze wet voortvloeiende verplichtingen, aan de Rijksverzekeringsbank een pand heeft gegeven of te haren behoeve hypotheek heeft gesteld, een en ander voldoende aan de daaromtrent bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorschriften.

Overdracht van het in het eerste lid bedoelde risico aan eene naamlooze vennootschap of rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging wordt alleen toegelaten, indien en zoolang de Rijksverzekeringsbank van de vennootschap of vereeniging tot zekerheid voor de nakoming harer uit deze wet voortvloeiende verplichtingen een pand heeft, voldoende aan de daaromtrent bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorschriften.

In pand gegeven kunnen slechts worden gelden en fondsen; de laatste, voor zoover zij voorkomen op de lijst, bedoeld bij artikel 92, voorlaatste lid. De zekerheid bedoeld in het tweede lid kan ook gedeeltelijk door pand, gedeeltelijk door hypotheek gesteld worden.

De interesten van een pand, als bedoeld in het tweede en derde lid, worden door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aan dengene, die het heeft gegeven, overgemaakt of met hem verrekend. Indien het pand uit eene geldsom bestaat, wordt deze niet afzonderlijk bewaard, maar in de kas der Rijksverzekeringsbank gestort en worden de interesten berekend op den in artikel 54, sub 3, bedoelden voet.

53. Op de onderneming van een werkgever, die is toegelaten tot het dragen van het in artikel 52 bedoelde risico of tot het overdragen van dat risico, is de bepaling van artikel 37 niet van toepassing, behoudens het in laatstgenoemd artikel bepaalde betreffende de indeeling der onderneming in eene gevarenklasse, voor zoover die indeeling volgens den in artikel 59 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur noodig mocht zijn voor de berekening van het voor de onderneming verschuldigde aandeel in de administratiekosten.

Door den in het eerste lid bedoelden werkgever is geene premie verschuldigd over den tijd, gedurende welken hij zelf het risico der verzekering draagt of dit risico is overgedragen.

54. De werkgever, die is toegelaten tot het dragen van het in artikel 52 bedoelde risico, is verplicht:

1°. vóór of op door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen vervaldagen, door middel van storting ten kantore der posterijen zijner woonplaats te betalen zijn, door het bestuur hem opgegeven, aandeel in de administratiekosten en in de terugbetaling van het voorschot bedoeld in artikel 93;

2°. vóór of op den door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen dag, door middel van storting ten kantore der posterijen zijner woonplaats te betalen het bedrag der schadeloosstellingen, voor zoover die niet in renten bestaan, alsmede de termijnen van voorloopig toegekende renten, door de Rijksverzekeringsbank uitbetaald ter zake van een ongeval dat een werkman, voor zijn risico verzekerd, heeft getroffen;

3°. zoodra eenige rente ter zake van een ongeval, als sub 2 bedoeld, anders dan voorloopig is vastgesteld, vóór of op den door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen dag, door middel van storting ten kantore der posterijen zijner woonplaats, te betalen de door het bestuur hem opgegeven contante waarde van die rente, berekend tegen den interest, welken de Rijksverzekeringsbank in het laatst verloopen kalenderjaar gemiddeld van hare fondsen gemaakt heeft.

Zoolang artikel 1 dezer wet nog niet een vol kalenderjaar in werking is, bedraagt de interest drie percent in het jaar.

Het laatste lid van artikel 47 is van toepassing.

55. Eene naamlooze vennootschap of vereeniging, waarop een risico, als bedoeld in artikel 52, is overgedragen, is verplicht:

1°. vóór of op door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen vervaldagen, door middel van storting ter plaatse, door het bestuur aan te wijzen, te betalen haar, door het bestuur haar opgegeven, aandeel in de administratiekosten en in de terugbetaling van het voorschot bedoeld in artikel 93;

2°. vóór of op den door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen dag door middel van storting ter plaatse, door het bestuur aan te wijzen, te betalen het bedrag der schadeloosstellingen en der in artikel 25 bedoelde afkoopsom, door de Rijksverzekeringsbank uitbetaald ter zake van ongevallen, overkomen aan werklieden, die voor risico van de vennootschap of vereeniging waren verzekerd;

3°. zoodra eenige rente ter zake van een ongeval, als sub 2 bedoeld, anders dan voorloopig is vastgesteld, vóór of op den door het bestuur der Rijksverzekeringsbank te bepalen dag, ter plaatse, door het bestuur aan te wijzen, ter verzekering van de nakoming der op haar ten aanzien dier rente rustende verplichtingen aan de Rijksverzekeringsbank een pand te geven, waarvan de waarde gelijk is aan de contante waarde der rente.

De bepalingen van artikel 52, vierde en vijfde lid, en de bepaling betreffende de wijze van berekening van de in artikel 54, sub 3, bedoelde contante waarde eener rente zijn van toepassing.

56. De werkgever, die ingevolge artikel 54, sub 3, de contante waarde eener rente heeft betaald, is, indien de werkman ten gevolge van het ongeval, waarvoor hem de rente werd toegekend, overlijdt met achterlating van nagelaten betrekkingen, voor de aan die betrekkingen toegekende schadeloosstellingen geene betaling verschuldigd.

57. Indien eene naamlooze vennootschap of vereeniging, waarop een risico, als bedoeld in artikel 52, is overgedragen, naar het oordeel van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid in gebreke is hare uit deze wet voortvloeiende verplichting na te komen, vervalt op het door Onzen voornoemden Minister te bepalen tijdstip de ingevolge artikel 52 verleende bevoegdheid der werkgevers, wien was toegestaan het in genoemd artikel bedoelde risico op de vennootschap of vereeniging over te dragen. Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid geeft van het vervallen der bevoegdheid kennis aan de bovenbedoelde werkgevers, met vermelding van het tijdstip, waarop zij is vervallen.

In een geval, als bedoeld in het eerste lid, berekent het bestuur der Rijksverzekeringsbank zoodra het van oordeel is, dat alle renten door de bank verschuldigd wegens haar bekende ongevallen, overkomen aan werklieden, die voor risico der vennootschap of vereeniging waren verzekerd, definitief zijn vastgesteld en wegens die ongevallen voor de bank geene kosten van geneeskundige behandeling of vergoeding daarvoor meer zullen ontstaan, de gezamenlijke contante waarde der bovenbedoelde renten.

Vervolgens verkoopt het bestuur, voor zoover het dit noodig oordeelt, de aan de bank door de vennootschap of de vereeniging ingevolge het in artikel 55, sub 3, bepaalde in pand gegeven fondsen op ééne der wijzen bedoeld in artikel 1201 van het Burgerlijk Wetboek. Voor zoover de opbrengst van verkocht pand van de vennootschap of vereeniging

onder zich heeft, niet grooter is dan de contante waarde der bovenbedoelde renten vermeerderd met hetgeen de vennootschap of vereeniging ingevolge artikel 55, sub 1 en 2, nog aan de bank schuldig is, wordt die geldsom eigendom der bank. Voor zoover zij meer bedraagt, wordt dit meerdere teruggegeven.

Wanneer drie jaren zijn verloopen sinds het in het eerste lid bedoelde tijdstip, berekent het bestuur der bank wat deze nog van de vennootschap of vereeniging te vorderen heeft.

Vervolgens verkoopt het bestuur, voor zoover het dit noodig oordeelt, de aan de bank door de vennootschap of de vereeniging ingevolge het in artikel 52 bepaalde in pand gegeven fondsen op ééne der wijzen bedoeld in het derde lid en voldoet uit de opbrengst of, indien eene geldsom als pand gegeven was, uit deze som aan de bank, hetgeen deze nog van de vennootschap of de vereeniging te vorderen heeft. Het aan de vennootschap of vereeniging toekomende bedrag wordt aan deze teruggegeven.

Ingeval eene naamlooze vennootschap of vereeniging, waarop een risico, als bedoeld in artikel 52, is overgedragen, bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis in staat van faillissement is verklaard of is ontbonden, zijn het tweede, derde, vierde en vijfde lid van dit artikel van toepassing, met uitzondering evenwel, dat alsdan in het vierde lid voor „het in het eerste lid bedoelde tijdstip" respectievelijk wordt gelezen: „het tijdstip, waarop het faillissement is aangevangen" en „het tijdstip, waarop de vennootschap of vereeniging is ontbonden".

Ingeval van faillissement blijven de waarden, waarop de bank pandrecht heeft, buiten het faillissement. Vorderingen van de bank blijven daar buiten zoolang de verrekening, bedoeld in het vijfde lid, niet heeft plaats gehad.

Indien eene naamlooze vennootschap of vereeniging, waarvan de Rijksverzekeringsbank een pand, als bedoeld in artikel 52, heeft, geen risico, als bedoeld in genoemd artikel, meer bedraagt, worden op haar verzoek hare loopende zaken met de Rijksverzekeringsbank vereffend. In dat geval zijn eveneens het tweede, derde, vierde en vijfde lid van dit artikel van toepassing met deze uitzondering evenwel, dat alsdan in het vierde lid voor „het in het eerste lid bedoelde tijdstip" wordt gelezen: „den dag, waarop het verzoek tot vereffening aan de Rijksverzekeringsbank is gedaan".

58. Na het opmaken van elke wetenschappelijke balans betreffende de Rijksverzekeringsbank wordt, indien de contante waarde eener rente minder bedraagt dan de waarde van een pand, als bedoeld in artikel 55, dat de Rijksverzekeringsbank ten aanzien van die rente mocht hebben, ten verzoeke van de pandgeefster het pand aan deze teruggegeven tegen overgifte van een nieuw pand ter waarde van de laatst berekende contante waarde.

59. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald:

1°. in welke gevallen een verzoek, als bedoeld in artikel 52, wordt geweigerd;

2°. de wijze van berekening van de in de artikelen 54, 55 en 58 bedoelde contante waarde eener rente;

3°. de wijze van berekening van de waarde van een pand, als bedoeld in de artikelen 52, tweede en derde lid, 55, sub 3, en 58;

4°. in welke gevallen den werkgever de hem ingevolge artikel 52 gegeven bevoegdheid om zelf het risico der verzekering te dragen kan worden ontnomen;

5°. op welke wijze het in de artikelen 54 en 55 bedoelde aandeel in de administratiekosten en in de terugbetaling van het voorschot bedoeld in artikel 93 wordt vastgesteld;

6°. al hetgeen verder noodig is voor de uitvoering van de artikelen 52 tot en met 58.

60. De vorderingen ingevolge artikel 54 alsmede die, welke de Rijksverzekeringsbank na toepassing van het bepaalde in het vijfde lid van artikel 57 nog op eene naamlooze vennootschap of vereeniging mocht hebben, worden, voor zoover de Rijksverzekeringsbank die niet mocht hebben kunnen innen, door den Staat aan haar voldaan.

HOOFDSTUK VIII.

Van de aangifte en het onderzoek der ongevallen.

61. De werkgever, in wiens verzekeringsplichtige onderneming aan een verzekerde een ongeval in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomt, of hij, die den werkgever ter plaatse van het ongeval vertegenwoordigt, is verplicht te zorgen, dat onmiddellijk na het ongeval een geneeskundige geroepen wordt ten einde den getroffene te onderzoeken en de noodige hulp te verleenen.

De werkgever of hij, die dezen ter plaatse van het ongeval vertegenwoordigt, doet binnen vier en twintig uren na het geneeskundig onderzoek en in alle gevallen binnen twee maal vier en twintig uren na het ongeval tegen bewijs van

ontvangst aangifte van het gebeurde door inlevering van een ingevuld formulier in duplo ten kantore der posterijen, binnen welks kring de aangever zijne woonplaats heeft of krachtens het laatste lid van artikel 47 geacht wordt te hebben of binnen welks kring het ongeval heeft plaats gehad.

De bepalingen van het voorgaande lid zijn niet van toepassing op ongevallen, voorgekomen bij het bedienen van middelen tot vervoer van personen of goederen, en op die, aan de volgens deze wet verzekerden in het buitenland overkomen, voor zoover daaromtrent bij algemeenen maatregel van bestuur afwijkende voorschriften zijn gegeven.

Het formulier van aangifte wordt vastgesteld door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid en kosteloos verkrijgbaar gesteld.

De aangifte vermeldt den naam en de woonplaats van den geneeskundige, die de eerste hulp verleende, diens oordeel over den tijd, gedurende welken de getroffene vermoedelijk gedeeltelijk of geheel ongeschikt tot werken zal zijn en draagt de onderteekening van dien geneeskundige alsmede van den aangever.

Het kantoor van ontvangst der aangifte zendt deze ten spoedigste aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank, dat een exemplaar van elke aangifte zoo spoedig mogelijk doet toekomen aan den inspecteur van den arbeid, binnen wiens inspectie het ongeval heeft plaats gehad.

62. De werkgever is verplicht omtrent de in zijne verzekeringsplichtige onderneming voorgekomen ongevallen alle verlangde inlichtingen, ook schriftelijk, te verstrekken aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

63. Indien aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank uit eene aangifte blijkt, dat ten gevolge van het ongeval een verzekerde is overleden, vermoedelijk zal overlijden, gedurende meer dan twee dagen niet in staat is geweest of vermoedelijk niet in staat zal zijn in de onderneming van zijn werkgever zijn gewone werk te verrichten of vermoedelijk gedurende meer dan zes weken gedeeltelijk of geheel ongeschikt tot werken zal zijn, doet het ten spoedigste een onderzoek instellen ten einde te bepalen:

1°. de oorzaak en den aard van het ongeval;

2°. wie de getroffene persoon is en waar deze zijne woonplaats of plaats van verblijf heeft;

3°. het loon van den getroffene in de verzekeringsplichtige onderneming;

4°. de omschrijving van het door het ongeval veroorzaakte lichamelijk letsel;

5°. ingeval van overlijden de namen en de woonplaatsen van de nagelaten betrekkingen, die ingevolge deze wet aanspraak op schadeloosstelling kunnen hebben.

Ook zonder eene aangifte te hebben ontvangen is het bestuur tot het instellen van het hierbedoelde onderzoek bevoegd.

64. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank doet, indien mogelijk, het onderzoek omtrent een of meer der in het vorige artikel genoemde punten plaats vinden door middel van een zijner ambtenaren, niet beneden den door Ons te bepalen rang, en heeft het recht zulks te doen geschieden in gemeenten, waarvoor een commissaris van Rijks- of gemeentepolitie is aangesteld, door dezen en in gemeenten, waarvoor zoodanig ambtenaar niet is aangesteld, door het hoofd der politie.

De leider van het onderzoek heeft het recht om daarbij als getuigen de personen te hooren, die inlichtingen kunnen geven omtrent de te onderzoeken punten; hij heeft het recht ook deskundigen te hooren; de opgeroepenen zijn verplicht te verschijnen en, behoudens het verschoningsrecht bedoeld bij het derde lid van artikel 66 van het Wetboek van Strafvordering, mede te deelen wat hun omtrent het ongeval bekend is of hunne diensten als deskundigen te verleenen.

Tijd en plaats van een onderzoek, als bedoeld in artikel 63, sub 1, en van het verhoor van getuigen worden, indien zulks mogelijk is, door den leider van het onderzoek voldoenden tijd van te voren medegedeeld aan den getroffen werkman en aan den werkgever; beiden hebben het recht in persoon of door middel van een vertegenwoordiger bij het onderzoek aanwezig te zijn.

Indien de betrokken werkgever wenscht, dat bij het onderzoek deskundigen aanwezig zullen zijn, dan heeft hij het recht hen op zijne kosten op te roepen.

De leider maakt een proces-verbaal op van het onderzoek, dat geteekend wordt door allen, die daarbij tegenwoordig waren, en zendt dit ten spoedigste aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt vastgesteld:

a. de vorm en wijze van oproeping der deskundigen en getuigen, in dit artikel bedoeld;

b. het tarief voor het verleenen van vergoeding aan getuigen en deskundigen voor reiskosten en tijdverlies.

HOOFDSTUK IX.

Van de vaststelling en betaalbaarstelling der schadeloosstellingen.

65. Alle schadeloosstellingen worden vastgesteld en toegekend door het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

Geene beslissing omtrent eenige schadeloosstelling wordt genomen dan in eene voltallige vergadering van het bestuur.

66. De schadeloosstellingen worden vastgesteld en toegekend:

a. indien het ongeval den dood ten gevolge heeft, zoo spoedig mogelijk na afloop van het onderzoek van het ongeval en, indien de getroffene na het onderzoek overlijdt, na ontvangst van het bewijs hiervan;

b. indien het ongeval eene gedeeltelijke of geheele ongeschiktheid tot werken van meer dan zes weken ten gevolge heeft, zoo spoedig mogelijk na afloop van dezen termijn;

c. in gevallen, als bedoeld in artikel 20, zoo spoedig mogelijk na afloop van den in dat artikel bedoelden termijn van drie dagen.

67. Indien en zoolang de uitspraak omtrent den verzekeringsplicht eener onderneming, waarin een ongeval is voorgekomen, nog niet onherroepelijk is geworden, of zoolang naar het oordeel van den daartoe door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aangewezen deskundige bij den getroffene nog niet een althans voorloopig blijvende toestand is ingetreden, is, indien overigens tot het toekennen eener rente termen bestaan, het bestuur verplicht, en indien het niet dadelijk de vaststelling der rente kan verrichten, is het bevoegd, voorloopig eene rente toe te kennen.

Het bestuur deelt het bedrag van de voorloopig toegekende rente, met vermelding der gronden, waarop dit steunt, schriftelijk mede aan den rentetrekker; het zendt een afschrift van deze mededeeling aan den werkgever in wiens dienst den getroffene het ongeval is overkomen. Was de getroffene verzekerd voor risico van eene vennootschap of vereeniging, zoo wordt aan deze het afschrift gezonden.

Zoolang het bestuur de rente niet heeft vastgesteld, is de rentetrekker zoowel als de werkgever bevoegd tegen het toegekende bedrag bezwaren in te brengen. Was de getroffene verzekerd voor risico van eene vennootschap of vereeniging, zoo komt aan deze in de plaats van den werkgever die bevoegdheid toe.

De uitbetalingen, gedaan krachtens eene voorloopige toekenning, zijn niet vatbaar voor terugvordering.

68. Hij, die ingevolge deze wet vermeent aanspraak te hebben op eene schadeloosstelling en aan wien die niet ambtshalve is toegekend, is bevoegd om zich binnen één jaar, te rekenen van den dag van het ongeval, met zijne aanvrage tot het bestuur der Rijksverzekeringsbank te wenden; indien de aanspraak gegrond bevonden wordt, wordt de schadeloosstelling vastgesteld en toegekend.

Na verloop van het jaar, in het vorige lid bedoeld, zijn alle aanspraken vervallen en wordt de aanvrager niet-ontvankelijk verklaard, tenzij hij aantoont, dat de gevolgen van het ongeval zich eerst later hebben geopenbaard of als zoodanig zijn herkend.

69. Het bewijs van toekenning eener schadeloosstelling wordt den belanghebbende bij te adviseeren dienstbrief toegezonden. Deze brief bevat de gronden, waarop de vaststelling van het bedrag der schadeloosstelling en de toekenning daarvan berusten.

Indien eene aangevraagde schadeloosstelling wordt geweigerd, worden de redenen der weigering bij te adviseeren dienstbrief medegedeeld.

Gelijktijdig met de verzending van een dienstbrief, als bedoeld in het eerste of tweede lid, wordt een afschrift daarvan als geadviseerde dienstbrief toegezonden aan elk der commissiën bedoeld bij het tweede lid van artikel 80, alsmede aan den werkgever, in wiens dienst den verzekerde een ongeval heeft getroffen of aan het bestuur der naamlooze vennootschap of vereeniging waarop het risico als bedoeld in artikel 52 is overgedragen.

70. Wanneer na de vaststelling eener rente feiten of omstandigheden bekend worden, welke, indien zij daarvóór waren bekend geweest, van invloed zouden geweest zijn bij de vaststelling der rente, of wanneer de toestand, welke den maatstaf vormde voor het vaststellen, het toekennen of het weigeren van eene rente, verandering ondergaat, kan ambtshalve of op aanvrage herziening plaats hebben; op de herziening zijn dezelfde bepalingen van toepassing als op de oorspronkelijke vaststelling, toekenning en weigering.

71. De uitbetaling der schadeloosstellingen geschiedt ten kantore der posterijen van de woonplaats van den schadeloosgestelde.

De kosten van begrafenis, van vergoeding der genees- en heelkundige behandeling en de eerste

renteuitkeering worden binnen zes dagen na de toekenning daarvan betaalbaar gesteld.

De renteuitkeeringen worden betaalbaar gesteld op Dinsdag van elke week of, wanneer de betaaldag een Kerstdag of Nieuwjaarsdag zou zijn, alsdan op den daaraan voorafgaanden werkdag.

72. De wijze van vaststelling, toekenning en uitbetaling der schadeloosstellingen, voor zoover die niet bij de wet bepaald is, wordt geregeld bij algemeenen-maatregel van bestuur.

73. De renten, bij deze wet toegekend, zijn tot een beloop van tweehonderd en zestig gulden 's jaars:

a. onvervreemdbaar;

b. niet vatbaar voor verpanding of belecning;

c. niet vatbaar voor executoriaal of conservatoir beslag, noch voor faillissementsbeslag.

De lastgeving om eenige schadeloosstelling te ontvangen kan steeds worden herroepen. Alle hiermede strijdige overeenkomsten zijn nietig.

Deze bepalingen worden op het bewijs van toekenning der rente afgedrukt.

74. De termijnen van eene rente, welke niet zijn ingevorderd binnen één jaar na den eersten dag der betaalbaarstelling, worden niet meer uitbetaald.

Zijn de renten gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet ingevorderd, dan is het recht op renten vervallen. Door Ons kunnen de belanghebbenden, die dit mochten verzoeken, in het genot van hun vervallen recht hersteld worden.

Dat genot zal in het hierbedoeld geval ingaan met de week, volgende op die, waarin het verzoek is ingewilligd.

HOOFDSTUK X.

Van beroep.

75. Over de beslissingen, waartegen ingevolge de bepalingen dezer wet beroep openstaat, wordt geoordeeld door raden van beroep en in hoogste ressort door een college voor het Rijk.

In de raden van beroep hebben werkgevers en werklieden zitting.

Voor het overige wordt alles wat de samenstelling der in het eerste lid bedoelde colleges en de wijze van behandeling der beroepen betreft, bij nadere wet geregeld.

76. Het instellen van beroep heeft geene schorsende werking ten aanzien der oorspronkelijke beslissing.

Worden de bezwaren gedeeltelijk of geheel gegrond verklaard, dan treedt de beslissing, in beroep gegeven, in de plaats van die, waartegen beroep werd ingesteld.

Wordt in beroep het recht op eene schadeloosstelling ontzegd, die reeds betaald is, dan worden die betalingen niet teruggevorderd.

77. Heeft een werkgever bezwaar tegen eenige beslissing, door het bestuur der Rijksverzekeringsbank genomen ingevolge de artikelen 36, 37, 38, 40, 48, 49 en 50, tweede en derde lid, dan is hij bevoegd binnen vijftien dagen na de dagteekening der mededeeling daarvan in beroep te komen.

78. De werkgever wordt in zijn beroep niet-ontvankelijk verklaard, indien:

a. hij den termijn, bij het vorige artikel gesteld, ongebruikt heeft laten voorbijgaan;

b. te kwader trouw geene, eene onjuiste of eene onvolledige aangifte is gedaan van eenige veranderíng in het bedrijf, welke indeeling in eene andere gevarenklasse of toewijzing van een ander gevarenpercentage ten gevolge kan hebben;

c. niet nageleefd zijn de bepalingen van de artikelen 47, 48, tweede lid, 49 en 50, tweede en derde lid.

79. Indien een verzekerde of een zijner nagelaten betrekkingen vermeent, dat zijne aanspraken op schadeloosstelling niet of slechts ten deele zijn erkend, heeft hij het recht binnen ééne maand na de dagteekening van de mededeeling der beslissing in beroep te komen.

Indien een werkgever, in wiens dienst een verzekerde een ongeval is overkomen, vermeent, dat wegens het ongeval aan den getroffene of een zijner nagelaten betrekkingen eene te hooge schadeloosstelling of ten onrechte eenige schadeloosstelling is toegekend, heeft hij het recht binnen eene maand na de dagteekening der mededeeling, hem ingevolge het bepaalde in artikel 69 toegezonden, in beroep te komen.

Indien de getroffene verzekerd was voor risico van eene vennootschap of vereeniging, komt de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid toe aan die vennootschap of vereeniging.

De bepalingen van het eerste, tweede en derde lid zijn niet van toepassing op eenige beslissing omtrent eene schadeloosstelling als bedoeld in artikel 20.

80. Indien eene commissie, als bedoeld in artikel 86, van oordeel is, dat de aanspraken van een verzekerde of van een zijner nagelaten betrekkingen op eenige schadeloosstelling niet of

slechts ten deele zijn erkend, of dat aan een dezer personen eene te hooge schadeloosstelling of ten onrechte eenige schadeloosstelling is toegekend, heeft zij het recht binnen eene maand na de dagteekening van de mededeeling der beslissing in beroep te komen bij den Raad van beroep, aan te wijzen in de bij artikel 75 bedoelde wet.

Dit recht kan echter alleen worden uitgeoefend door de commissie binnen wier gebied:

a. de verzekerde of een zijner nagelaten betrekkingen zijne woonplaats heeft;

b. het ongeval heeft plaats gehad;

c. de onderneming is gevestigd van den werkgever, in wiens dienst den verzekerde het ongeval heeft getroffen.

De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing op eenige beslissing omtrent eene schadeloosstelling als bedoeld in artikel 20.

81. Aan eene stemming over de vraag, of een beroep als bedoeld in artikel 80 zal worden ingesteld, wordt alleen deelgenomen door een even getal leden, waarvan de helft behoort tot de werkgevers en de andere helft tot de werklieden in den zin van artikel 3, tweede lid der wet op de Kamers van arbeid.

Is het aantal werkgevers in eene vergadering niet gelijk aan dat der werklieden als bovenbedoeld, dan hebben aan de talrijkste zijde zoovele leden als het verschil bedraagt, aanvangende met den jongste in jaren, alleen eene raadgevende stem.

Bij staking van stemmen wordt de commissie geacht tot het instellen van beroep besloten te hebben.

Aan een besluit tot het instellen van beroep wordt uitvoering gegeven door den voorzitter.

HOOFDSTUK XI.

Van het toezicht.

82. Onder de bevelen van het bestuur der Rijksverzekeringsbank wordt het toezicht op de naleving dezer wet opgedragen aan agenten der Rijksverzekeringsbank, wier werkkring en bevoegdheden bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld,

83. Het is den agenten der Rijksverzekeringsbank verboden middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan eenig bedrijf.

84. De werkgevers en de in hunnen dienst zijnde personen zijn verplicht aan den bevoegden agent der Rijksverzekeringsbank de verlangde inlichtingen, ook schriftelijk, te geven omtrent zaken en feiten, de naleving dezer wet betreffende, alsmede hem inzage te verleenen van de boeken en bescheiden voor zooverre deze betrekking hebben op de loonen der verzekerden.

85. Indien bij de bezichtiging van eene onderneming, waarin een verzekeringsplichtig bedrijf wordt uitgeoefend, aan een agent der Rijksverzekeringsbank blijkt, dat aldaar niet de veiligheidsmaatregelen genomen zijn, die wenschelijk zijn ter voorkoming van ongevallen, dan zendt hij hiervan ten spoedigste aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank bericht.

Het bestuur zendt van dit bericht ten spoedigste een afschrift aan den inspecteur van den arbeid, tot wiens inspectie de bedoelde onderneming behoort.

86. Door Ons worden plaatselijke commissiën ingesteld, hetzij voor eene gemeente afzonderlijk, hetzij voor meer dan eene gemeente of gedeelten van meer dan eene gemeente, mits in één provincie gelegen, te zamen, hetzij meer dan eene voor eene gemeente.

Binnen het gebied, waarvoor zij zijn ingesteld, zijn zij behalve met de taak, haar opgedragen bij artikel 80, belast met het onderzoek, of artikel 70 ambtshalve behoort te worden toegepast, en met de ondervraging, vermeld in artikel 29, indien deze door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aan haar wordt opgedragen.

Hare taak, bevoegdheid en wijze van werken worden overigens, voor zooveel noodig, geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur. Daarbij wordt ook voorzien in de schadeloosstelling van hare leden en in de kosten der commissie.

Zij bestaan uit een voorzitter, noch werkgever, noch werkman zijnde, en verder uit een gelijk aantal werkgevers en werklieden in den zin van artikel 3, tweede lid, der wet op de Kamers van arbeid. Het aantal leden wordt voor iedere commissie door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bepaald. De voorzitter wordt door Ons benoemd, geschorst en ontslagen; de overige leden worden benoemd, geschorst en ontslagen, indien de commissie zal werken voor slechts eene gemeente, door den gemeenteraad, en indien zij zal werken voor meer dan eene gemeente, door de Gedeputeerde Staten.

Aan eene plaatselijke commissie kan door Ons een secretaris worden toegevoegd, zoo noodig op eene door Ons te bepalen bezoldiging.

De in het derde lid bedoelde schadeloosstellingen en kosten komen ten laste van den Staat.

HOOFDSTUK XII.

Van den invloed van de verzekering op het burgerlijk recht.

87. De burgerrechtelijke verantwoordelijkheid van den werkgever voor de geldelijke schade, welke het gevolg is van een ongeval een verzekerde in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen, vervalt behoudens het bepaalde in het tweede lid en in artikel 88, alsmede behoudens voor zoover zij betrekking heeft op schade door het ongeval aan de goederen van den getroffene veroorzaakt.

Overkomt in verband met de uitoefening van het bedrijf een ongeval aan een verzekerde, wiens dagloon meer dan vier gulden bedraagt, zoo blijft de verantwoordelijkheid van den werkgever bestaan, doch wordt door den rechter bij de vaststelling der schadevergoeding rekening gehouden met hetgeen krachtens deze wet genoten wordt.

88. De burgerrechtelijke verantwoordelijkheid van den werkgever volgens de artikelen 1406 en 1407 van het Burgerlijk Wetboek wordt niet opgeheven, wanneer aan den verzekerde in verband met de uitoefening van het bedrijf een ongeval overkomen is en het hoofd of de bestuurder der onderneming door den strafrechter bij een onherroepelijk geworden vonnis veroordeeld is ter zake van een der misdrijven, omschreven in het Wetboek van Strafrecht, Boek II, Titels VII, XIX, XX en XXI.

Indien het hoofd of de bestuurder van de onderneming door den strafrechter bij verstek is veroordeeld ter zake van een der in het vorige lid bedoelde misdrijven, zal de burgerlijke rechtsvordering, bedoeld bij de artikelen 1406 en 1407 van het Burgerlijk Wetboek, niet kunnen worden ingesteld dan zes maanden na de dagteekening van het verstekvonnis, tenzij vóór dien tijd het hoofd of de bestuurder van de onderneming tegen dat vonnis verzet heeft aangeteekend.

89. De Rijksverzekeringsbank is voor het verzekerde bedrag gesubrogeerd in de rechten, welke de verzekerde of diens nagelaten betrekkingen aan de artikelen 1406 en 1407 van het Burgerlijk Wetboek kunnen ontleenen.

Elke overeenkomst, door den verzekerde of diens nagelaten betrekkingen over deze rechten zonder medewerking van het bestuur der Rijksverzekeringsbank aangegaan, is nietig.

HOOFDSTUK XIII.

Van de aansprakelijkheid van den Staat en van het beheer der middelen.

90. De Staat is zonder eenig voorbehoud aansprakelijk voor de aan de verzekerden en hunne nagelaten betrekkingen ingevolge deze wet toekomende schadeloosstellingen.

91. De Nederlandsche Bank is de kassier der Rijksverzekeringsbank en belast met de bewaring van alle eigendommen der verzekeringsbank en van de door haar in pand genomen waarden.

Het voor de Rijksverzekeringsbank voordeelig slot van de voor hare rekening gedane ontvangsten en betalingen wordt, op daartoe door Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën te bepalen tijdstippen, te haren beboeve door laatstbedoelden Minister bij de Nederlandsche Bank gestort.

De voor de Rijksverzekeringsbank nadeelige sloten dier ontvangsten en betalingen worden op last van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid door haar bestuur in aanwijzingen op de Nederlandsche Bank aan 's Rijks schatkist terugbetaald.

92. De beschikbare gelden der Rijksverzekeringsbank worden belegd voor een gedeelte:

a. in Nationale Schuld;

b. in schuldbrieven ten laste van Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen;

c. in schuldbrieven door den Staat, Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing gewaarborgd;

d. in schuldbrieven, uitgegeven door overeenkomstig de Nederlandsche wet opgerichte, uitsluitend in Nederland werkende hypotheekbanken of maatschappijen voor grond-, gemeente- of polderkrediet;

e. in schuldbrieven, uitgegeven door buitenlandsche hypotheekbanken, voor zooveel deze laatste uitsluitend werken in het land, waar haar hoofdkantoor is gevestigd;

f. in schuldbrieven, uitgegeven door maatschappijen, welke spoorwegen in eigendom hebben of exploiteeren;

g. in schuldbrieven, welke door maatschappijen, als sub *f* bedoeld, rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing zijn gewaarborgd;

h. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in Nederland gelegen, maar voor niet meer dan

een vierde gedeelte van het te beleggen kapitaal en onder de voorwaarden en waarborgen bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen;

voor een ander gedeelte, hetwelk in geen geval een vierde gedeelte van het te beleggen kapitaal zal mogen te boven gaan, in beleening op onderpand voor drie maanden of op korteren termijn van fondsen, welke als zoodanig door de Nederlandsche Bank worden toegelaten.

De lijst der fondsen, welke voor belegging in aanmerking komen, wordt in de maand Januari van ieder jaar door den Raad van toezicht vastgesteld en onderworpen aan de goedkenring van Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën. Deze lijst wordt, zoo noodig, in den loop van het jaar door den Raad van toezicht, onder goedkenring Onzer genoemde Ministers, herzien.

De beleggingen zoomede de tegeldemaking van inschrijvingen en effecten geschieden door het bestuur der Rijksverzekeringsbank in overleg met en onder goedkenring van eene commissie uit den Raad van toezicht, door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan te wijzen.

HOOFDSTUK XIV.

Van de kosten der Rijksverzekeringsbank.

93. De Staat verleent bij het in werking treden dezer wet aan de Rijksverzekeringsbank een voorschot, voldoende ter bestrijding van alle schadeloosstellingen en administratiekosten, zoolang de bank voor de betaling dier kosten nog niet de noodige middelen bezit. Dit voorschot moet binnen vijf jaren terugbetaald zijn.

De bezoldiging van de leden van het bestuur der Rijksverzekeringsbank en van de aan dat bestuur ondergeschikte ambtenaren komt voor de helft ten laste van het Rijk.

94. De betalingen, door den Staat te doen ingevolge deze wet, worden op het hoofdstuk der Staatsbegrooting betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid gebracht.

De terugbetalingen door de Rijksverzekeringsbank van gedane voorschotten worden opgenomen onder de middelen tot dekking der Staatsuitgaven.

95. De diensten, door de posterijen aan de Rijksverzekeringsbank te bewijzen, worden door den Staat bekostigd.

96. Voor brieven en verdere stukken, welke den dienst der Rijksverzekeringsbank betreffen, wordt vrijstelling van port verleend.

HOOFDSTUK XV.

Van het jaarverslag.

97. Omtrent den staat der Rijksverzekeringsbank en hare werkzaamheden in elk afgeloopen jaar wordt door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid telken jare aan Ons een uitvoerig verslag uitgebracht, dat aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

Is in eenig jaar eene wetenschappelijke balans opgemaakt, dan wordt deze bij het verslag gevoegd, met mededeeling van de grondslagen, waarop zij rust.

HOOFDSTUK XVI.

Strafbepalingen.

98. Met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft het niet of niet tijdig nakomen van eene der bepalingen, vervat in de artikelen 32, 35, 38, eerste lid, 40, eerste lid, 45, 61, eerste, tweede en vijfde lid, 62 en 84, of van eenig van de bepalingen van het tweede lid van artikel 61 afwijkend voorschrift, vervat in een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het derde lid van artikel 61.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens eene overtreding, als hiervoor genoemd, onherroepelijk is geworden, kunnen de straffen worden verdubbeld.

Indien de werkgever eene naamlooze vennootschap, eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting is, wordt de strafvervolging ingesteld en worden de in dit artikel bedoelde straffen uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

99. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft het niet behoorlijk invullen van een der formulieren, bedoeld in de artikelen 34, 40, tweede lid, 46, sub *b* en *c*, en 61, vierde lid.

Het tweede en derde lid van artikel 98 zijn van toepassing.

100. Overtreding van artikel 44 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Het derde lid van artikel 98 is van toepassing.

101. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren wordt gestraft hij, die mondeling of schriftelijk, persoonlijk of door een bijzonder daartoe

gemachtigde opzettelijk omtrent een aan een werkman overkomen ongeval eene valsche verklaring aflegt aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank, aan den leider van een onderzoek, als bedoeld in artikel 63, of aan een agent der Rijksverzekeringsbank.

102. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden wordt gestraft hij, die opzettelijk niet voldoet aan eene volgens deze wet op hem rustende verplichting tot aangifte van een ongeval of tracht te bewerken, dat een ongeval aan een werkman overkomen niet ter kennis komt van het bestuur der Rijksverzekeringsbank.

103. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft hij, die door een der in artikel 47, n°. 2, van het Wetboek van Strafrecht vermelde middelen een werkman of een zijner nagelaten betrekkingen opzettelijk beweegt geen gebruik te maken van een hem volgens deze wet toekomend recht.

104. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in de artikelen 98 tot en met 103, zijn behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen belast de marechaussee, alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie alsmede de in artikel 82 bedoelde agenten der Rijksverzekeringsbank.

Ten aanzien van de inrichtingen, bedoeld bij artikel 24 der Hinderwet (wet van 2 Juni 1875, *Staatsblad* n°. 95, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 September 1896, *Staatsblad* n°. 152), zijn uitsluitend met deze taak belast de agenten der Rijksverzekeringsbank, bedoeld in artikel 82, en de door Onzen Minister van Oorlog op grond van het tweede lid van genoemd artikel 24 der Hinderwet aangewezen ambtenaren en officieren.

Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is niet van toepassing op de werkplaatsen en fabrieken van den Staat, van eene provincie of van eene gemeente. Aldaar wordt voor de toepassing der wet het toezicht geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde ambtenaren hebben toegang tot alle plaatsen, waar eenig bedrijf wordt uitgeoefend, met uitzondering van de Rijkswerkplaatsen en -fabrieken en de inrichtingen, bedoeld in artikel 24 der Hinderwet, waartoe, behoudens uit anderen hoofde aan anderen toekomende bevoegdheid alleen toegang hebben de in artikel 82 bedoelde agenten der Rijksverzekeringsbank.

De veld- en boschwachters, de beambten der marechaussee, niet zijnde hulpofficieren van justitie en de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie beneden den rang van inspecteur der Rijksveldwacht en van commissaris van politie behoeven, voor zoover hun de toegang niet uit anderen hoofde vrijstaat, een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter.

Wordt aan de in het eerste lid van dit artikel bedoelde ambtenaren de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

In plaatsen, in het vierde lid bedoeld, welke tevens woningen zijn of alleen door eene woning toegankelijk zijn, treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

105. De leden van het bestuur der Rijksverzekeringsbank en hunne plaatsvervangers, de leden en de secretaris van den Raad van toezicht benevens alle personen in dienst der bank zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen zij in hunne hoedanigheid vernemen, voor zoover dit niet in strijd is met de bepalingen van deze of van eene andere wet.

De in artikel 104 bedoelde ambtenaren zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun in plaatsen, waar zij krachtens dat artikel binnentreden, omtrent het daar uitgeoefend bedrijf is bekend geworden, voor zoover het niet in strijd is met de bepalingen van deze of van eene andere wet.

106. Hij, die opzettelijk de bij het vorige artikel opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleeden.

Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Geene vervolging heeft plaats dan op klachte van het hoofd of den bestuurder van de onderneming.

107. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven, behalve de feiten, strafbaar gesteld bij de artikelen 98, 99 en 100, welke als overtredingen worden beschouwd.

HOOFDSTUK XVII.

Overgangsbepalingen.

108. De werkgever, die zijne werklieden op het bij het in werking treden dezer wet door Ons te bepalen tijdstip reeds bij eene verzekeringsmaatschappij verzekerd had tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, dezen in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen, is bevoegd vóór en met ingang van den dag, waarop artikel 1 dezer wet in werking treedt, zijne uit de overeenkomst van verzekering voortvloeiende verplichting tot premiebetaling over te dragen op de Rijksverzekeringsbank. Gelijke bevoegdheid komt toe aan den werkman, die op bedoeld tijdstip zich reeds bij eene verzekeringsmaatschappij verzekerd had tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, hem in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen.

De verzekeringsmaatschappijen zijn verplicht deze overdracht aan te nemen.

109. Indien een werkman, als bedoeld in het vorige artikel, bij eene overeenkomst, als in hetzelfde artikel bedoeld, niet uitsluitend tegen ongevallen, hem in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen, was verzekerd of indien de contante waarde der bij de overeenkomst bedongen uitkeeringen meer bedraagt dan die der schadeloosstellingen, bij deze wet verzekerd, kan de uit de overeenkomst voortvloeiende verplichting tot premiebetaling slechts voor een gedeelte der premie worden overgedragen. Dit gedeelte wordt op verzoek van hem, die de overeenkomst heeft aangegaan, bepaald door het bestuur der Rijksverzekeringsbank. Neemt de aanvrager geen genoegen met het door het bestuur bepaalde gedeelte, dan wordt dit op zijn verzoek bepaald door het bij de in artikel 75 bedoelde wet aan te wijzen college.

Contante waarden, als bedoeld in het eerste lid, worden berekend naar een rentestand van drie percent.

Het tweede lid van het vorige artikel is van toepassing.

110. Indien eene overdracht, als bedoeld in artikel 108 of 109, heeft plaats gehad, is de Rijksverzekeringsbank gesubrogeerd in de rechten, welke de verzekerde bij een ongeval, hem in verband met de uitoefening van het bedrijf overkomen, ontleent aan de overeenkomst van verzekering.

Indien de contante waarde der uitkeeringen, waarop de verzekerde recht heeft, hooger is dan die der schadeloosstellingen, welke de Rijksverzekeringsbank verplicht is uit te keeren, is de in het eerste lid bedoelde subrogatie beperkt tot de contante waarde dier schadeloosstellingen.

Het tweede lid van artikel 109 is ten aanzien der in het tweede lid van dit artikel bedoelde contante waarden van toepassing.

111. Over het tijdvak, gelegen tusschen het tijdstip van het in werking treden dezer wet en dat, waarop artikel 1 dezer wet in werking treedt, wordt door den werkgever geene premie betaald.

112. Bij de vaststelling der schadeloosstellingen, toe te kennen aan den werkman, wien binnen het eerste jaar na het in werking treden dezer wet een ongeval is overkomen in verband met de uitoefening van eenig bedrijf, niet bedoeld in artikel 7, sub III, wordt het dagloon van den getroffene gerekend te bedragen een driehonderdste gedeelte van het loon, dat gedurende het aan den dag van het ongeval voorafgaande jaar gemiddeld is verdiend door gelijksoortige arbeiders in hetzelfde of in een soortelijk bedrijf in dezelfde gemeente of in naburige gemeenten.

HOOFDSTUK XVIII.

Slotbepalingen.

113. Alle stukken, verzoekschriften en beschikkingen opgemaakt ten gevolge van de artikelen 32, 35 tot en met 38, 40, 45 tot en met 50, 61, 62, 64 tot en met 70, 84 en 85 en ten gevolge van de bepalingen van een algemeenen maatregel van bestuur of van een Ministerieel besluit, uitgevaardigd naar aanleiding van een dezer artikelen, zijn, met uitzondering van het dwangbevel, bedoeld in artikel 50, vierde lid, vrij van het recht van zegel en van de formaliteit van registratie en worden kosteloos uitgereikt.

114. Hetgeen behalve het in de artikelen 7, 10, 15, 19, 31, 42, 52, 59, 61, 64, 72, 82, 86, 92 en 104 bepaalde nog ter voorbereiding van het in werking treden dezer wet en tot hare uitvoering noodig is, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

115. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Ongevallenwet 1901".

116. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip met uitzondering van de bepaling, vervat in artikel 1.

De bepaling, vervat in artikel 1, treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip, doch niet vóór de inwerkingtreding van de in artikel 75 bedoelde wet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 2den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

De Minister van Justitie,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 25 *Jan.* 1901.)

—

2 *Januari* 1901. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Josef Ludwig Veltman. S. 2.
Ludovicus Ichan. S. 3.
Oscar Carré. S. 4.
Lim Njat Fa. S. 5.
Johann Friedrich August Veerhoff. S. 6.
Gustav Fassbender. S. 7.
Karel Frederik van den Berg. S. 8.
Caspar Meijer zu Slochtern. S. 9.
Otto Wirker. S. 10.
Erich Ender. S. 11.
Johann Jacob Zweiffel. S. 12.
Gerard Heinrich Remmers. S. 13.
Christian August Wilhelm Matthies. S. 14.
Johann Wilhelm Wilkens. S. 15.
Petrus Johannes Vandebriel. S. 16.
Johannes Pierson. S. 17.
Nathan Baumgarten. S. 18.
Anton Caspar Rudolph Dreesmann. S. 19.

—

4 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende nadere vaststelling van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen. S. 20.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 Februari 1900, L^a. F., afdeeling Handel en Nijverheid;

Gezien het Koninklijk besluit van 9 Januari 1876 (*Staatsblad* n°. 7), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 4);

Den Raad van State gehoord (adviezen van 27 Maart 1900, n°. 15 en van 16 October 1900, n°. 25);

Gelet op de nadere rapporten van Onzen voornoemden Minister van 20 September 1900, n°. 220, en van 2 Januari 1901, L^a. G., afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat het wenschelijk is, met herziening van enkele bepalingen van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, met name van de artikelen 1, 8, 12, 15, 29, 30, 31, 32, 34, 39, 44, 50, 51, 58, 59, 77 en 78, den tekst van dit reglement in verband met daarin herhaaldelijk aangebrachte wijzigingen opnieuw vast te stellen:

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Maart 1901 in te trekken de Koninklijke besluiten van 9 Januari 1876 (*Staatsblad* n°. 7), van 2 Augustus 1883 (*Staatsblad* n°. 127), van 25 November 1885 (*Staatsblad* n°. 195), van 20 Mei 1887 (*Staatsblad* n°. 87), van 9 Juni 1891 (*Staatsblad* n°. 100) en van 9 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 4), en vast te stellen het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, gelijk het hiernevens is gevoegd.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 4den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 26 *Jan.* 1901.)

ALGEMEEN REGLEMENT *voor het vervoer op de spoorwegen.*

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Verplichtingen van de beambten en bedienden van den spoorweg.

Art. 1. *1.* De beambten en bedienden van den spoorweg moeten zich bescheiden en beleefd tegenover het publiek gedragen en binnen de aangewezen dienstgrenzen de noodige voorkomendheid in acht nemen.

2. Zij waken tegen overtredingen en trachten die door gepaste waarschuwingen te voorkomen.

3. Zij mogen voor hunne dienstverrichtingen aan het publiek geene belooning of fooien vragen.

4. Zij rooken niet, wanneer zij, in dienst, met het publiek in aanraking zijn.

Verhouding van het publiek tegenover de beambten en bedienden van den spoorweg.

2. 1. Het publiek is verplicht de voorschriften op te volgen, welke door de beambten en bedienden van den spoorweg, aan hunne dienstkleeding kenbaar, of van eene aanstelling of van een onderscheidingsteeken voorzien, in het belang van de orde en veiligheid worden gegeven.

2. Geschillen tusschen het publiek en de beambten of bedienden worden op de stations door den stationschef en gedurende den loop van den trein door den hoofdconducteur beslist.

3. Aanmerkingen of klachten over den dienst op den spoorweg kunnen mondeling of schriftelijk aan de hoofdbeambten worden medegedeeld.

4. In elk station is onder bewaring van den stationschef een klachtenboek, waarin aanmerkingen of klachten over den dienst op den spoorweg kunnen worden geschreven.

5. Degene, die hiervan gebruik maakt, moet duidelijk, volledig en in behoorlijken vorm den aard en de strekking van de aanmerking of klacht, zijn naam en vaste woonplaats opgeven.

6. Klachten over beambten en bedienden van den spoorweg moeten, zoo mogelijk, den naam en de betrekking, of althans het nummer, of het onderscheidend kenmerk van de dienstbetrekking aangeven. De klacht of aanmerking moet worden onderteekend.

7. Bestuurders van den spoorwegdienst onderzoeken die klachten en deelen, zoodra mogelijk, aan den klager den uitslag van hun onderzoek schriftelijk mede.

Toegang tot den spoorweg en tot de stations.

3. 1. Het is aan elk, wien het uit den aard zijner betrekking niet vrij staat, verboden:

a. zich te begeven naar wachtkamers en gaanderijen van waar de treinen toegankelijk zijn, of het station te verlaten langs een anderen dan den daarvoor aangewezen weg;

b. zich te begeven in die gedeelten van stations of op die gedeelten van den spoorweg, welke niet voortdurend of tijdelijk voor het publiek zijn toegankelijk gesteld;

c. zich te begeven in eene wachtkamer van eene hoogere klasse, dan op zijn plaatsbewijs is aangegeven, wanneer hem dat door bestuurders van den spoorwegdienst of hunne beambten of bedienden wordt verboden;

d. aan mannen, zich te begeven in de vertrekken of lokalen, uitsluitend voor vrouwen bestemd.

2. Het is aan ieder verboden te rooken in de wachtkamers, waar dit niet is toegelaten, alsmede zich in een staat van dronkenschap te bevinden of rumoer te maken op stations.

3. Personen, in kennelijk beschonken toestand, en personen, die wegens de ziekte of ongesteldheid, waaraan zij lijden, of wegens andere redenen voor reizigers hinderlijk of gevaarlijk kunnen zijn, worden niet in de wachtkamers toegelaten, of zich daarin bevindende, daarnit verwijderd; zoo zij reeds van een plaatsbewijs voorzien zijn, ontvangen zij den betaalden vrachtprijs terug en wordt het plaatsbewijs ingetrokken.

4. Mede worden in de wachtkamers niet toegelaten, of daaruit verwijderd, honden en andere dieren, die losloopen, geladen vuurwapenen en voorwerpen, welke door hun aard of door hun omvang gevaarlijk of lastig voor de reizigers zijn.

5. De beambten en bedienden van den spoorweg zijn bevoegd te onderzoeken of vuurwapenen, ook die in zakken of kisten besloten, geladen zijn.

6. De honden, overeenkomstig het vijfde lid van artikel 30 ten vervoer toegelaten, mogen, mits behoorlijk vastgehouden, met hunne begeleiders in de wachtkamers der derde klasse verblijven.

Toegang tot de treinen.

4. § 1. Het is aan een ieder verboden:

a. 1. zich zonder behoorlijk plaatsbewijs in den trein te bevinden, tenzij, na de eerste waarschuwing van den beambte of bediende van den spoorweg, de vrachtprijs, gerekend van het vorige hoofdstation, alsnog wordt betaald met eene verhooging van *f* 3 voor de eerste en tweede klasse en van *f* 1.50 voor de derde klasse.

2. Met dengene, die zich zonder behoorlijk plaatsbewijs in den trein bevindt, wordt gelijkgesteld hij, die bij het opvragen der plaatsbewijzen door den beambte of bediende van den spoorweg, na aankomst van den trein, op het terrein van den spoorweg, niet in het bezit is van een behoorlijk niet verminkt of onleesbaar gemaakt plaatsbewijs, of dit weigert te vertoonen of af te geven.

3. Voor de naleving van deze bepalingen, alsmede van die sub litt. *b*, *c* en *d* van § 1 van

dit artikel wordt ten aanzien van kinderen beneden de tien jaren, die niet vrachtvrij worden vervoerd, hun geleider aansprakelijk gesteld.

4. Wanneer iemand bij het instappen onmiddellijk uit eigen beweging den conducteur kennis geeft, dat hij of het kind, waarvoor hij krachtens het vorige lid aansprakelijk is, niet in het bezit is van een behoorlijk plaatsbewijs, zal de vrachtprijs worden geheven te rekenen van het station, waar hij in den trein stapt, met eene verhooging van *f* 0.50 voor de eerste en tweede klasse en van *f* 0.25 voor de derde klasse.

5. Zij, die in het laatstgenoemd geval verkeeren, worden steeds in de treinen toegelaten, wanneer daarin plaatsruimte is.

6. Zij, die de betaling volgens de bovengestelde voorwaarden weigeren, worden uit den trein verwijderd, onverminderd de straf op overtreding van dit reglement gesteld;

b. in een rijtuig van eene hoogere klasse, dan door het plaatsbewijs is aangewezen, te stappen, tenzij dit tegen bijbetaling van den hoogeren vrachtprijs wordt toegelaten;

c. verder te reizen dan het station, waarvoor het plaatsbewijs genomen is zonder hiervan vooraf kennis te geven aan den conducteur en onmiddellijk de bijkomende vracht te betalen;

d. een plaatsbewijs te verminken of onleesbaar te maken of, zoodra zulks door den beambte of bediende van den spoorweg wordt verlangd, te weigeren het te vertoonen of af te geven;

e. bij het instappen te handelen tegen de aanwijzingen der beambten of bedienden van den spoorweg;

f. in de rijtuigen of wagens te stappen of daartoe pogingen aan te wenden of daartoe hulp te verleenen, wanneer de trein reeds in beweging is, of de portieren der rijtuigen te openen of uit de rijtuigen te stappen, wanneer de trein nog niet stil staat;

g. de rijtuigen te verlaten aan eene andere zijde, dan die, aan welke de portieren daartoe geopend worden;

h. te rooken in afdeelingen van rijtuigen, die daarvoor niet zijn aangewezen;

i. aan mannen, om zich te begeven in rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen voor vrouwen alleen aangewezen.

§ 2. Op hen, die volgens de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) recht hebben op kosteloos vervoer op den spoorweg, zijn bovenstaande bepalingen alleen van toepassing, in zooverre als met dat recht, en met de bevoegdheden, in die wet gegeven, is overeen te brengen. Zij moeten voorzien zijn van het bewijs van hun voormeld recht, en dit of een bewijs voor vrij vervoer, op verlangen der beambten of bedienden van den spoorwegdienst vertoonen.

Beperking der verplichting tot vervoer.

5. § 1. Wanneer de dienst gestaakt is of de gewone middelen van vervoer niet toereikend zijn, kan het vervoer met een bepaalden trein niet geëischt worden.

§ *2. 1.* Wanneer de loop van den trein gestoord is, zoodat daarmede de reis niet kan worden aangevangen of voortgezet, kunnen reizigers van den stationschef den vrachtprijs voor den niet afgelegden weg terug ontvangen, tegen quitantie en teruggave van het plaatsbewijs.

2. Deze bepaling geldt ook voor houders van plaatsbewijzen voor de reis heen en terug.

§ 3. *1.* Wanneer door vertraging in de aankomst van eenen trein de aansluiting met eenen anderen trein gemist wordt, kunnen reizigers, die met doorgaande plaatsbewijzen aankomen en met den eerstvolgenden trein, zonder zich onderweg op te houden, naar het station van vertrek terugkeeren, van den stationschef van laatstgenoemd station de betaalde vrachtprijzen terug ontvangen, zoowel voor het eerstgenomen doorgaand plaatsbewijs, als voor de terugreis in de klasse, waarvoor de heenreis genomen was. Deze betaling geschiedt mede tegen quitantie en teruggave van het plaatsbewijs.

2. Te dien einde zijn die reizigers verplicht, na aankomst van den vertraagden trein, zich bij den stationschef te vervoegen en hunne plaatsbewijzen aan hem te vertoonen.

3. Die stationschef geeft daarvan een bewijs aan den reiziger; de chef van het station van vertrek geeft hem een bewijs voor den tijd, waarop hij aldaar is teruggekeerd.

§ 4. Verhindering van vervoer en vertraging der treinen moeten onmiddellijk aan het publiek op duidelijk zichtbare wijze, zoo nauwkeurig mogelijk, worden bekend gemaakt.

Betalingen.

6. *1.* Alle betalingen geschieden met gangbare Nederlandsche muntspeciën, munt- of bankbiljetten, of met in andere Staten gangbare gouden en zilveren muntspeciën, met uitzondering van vreemde pasmunt.

2. Vreemde muntspeciën worden berekend tot

den koers, op de plaats der vrachtbetaling aangeplakt.

3. De betalingen voor plaatsbewijzen kunnen in afgepast geld worden gevorderd.

HOOFDSTUK II.

VOORWAARDEN VOOR HET VERVOER VAN REIZIGERS EN BAGAGE.

A. Reizigers.

Dienstregeling. Tijd van vertrek. Tarieven.

7. *1.* In de vestibule of in de wachtkamers van alle stations is een gedrukt exemplaar der dienstregeling van den spoorweg waartoe het station behoort, in die der hoofdstations ook van de dienstregeling op aansluitende spoorwegen in het binnen- en buitenland, op duidelijk zichtbare plaats aangeplakt.

2. Op de dienstregeling wordt aangewezen, uit welke klassen van rijtuigen de treinen samengesteld zijn.

3. Het vertrek der treinen wordt geregeld naar de uurwerken op de stations.

4. Aan den ingang of in de vestibule zijn de vrachtprijzen, in Nederlandsche munteenheden, van alle plaatsbewijzen aan dat station verkrijgbaar op duidelijk zichtbare wijze aangegeven.

5. Het vervoer met extratreinen geschiedt alleen met goedvinden van de bestuurders der spoorwegdiensten.

Wachtkamers.

8. *1.* De wachtkamers worden tusschen 7 ure voormiddags en 11 ure namiddags ten minste één uur, en overigens ten minste een half uur, vóór het vertrek van elken trein voor de reizigers opengesteld.

2. Zij blijven geopend tot na het vertrek van elken trein.

3. Wanneer door aansluiting met correspondeerende middelen van vervoer een langer oponthoud wordt gevorderd, zijn de reizigers bevoegd het vertrek van den trein in de wachtkamers af te wachten.

Het afgeven van plaatsbewijzen.

9. *1.* De bureaux worden voor het afgeven van plaatsbewijzen en voor het verzenden van bagage ten minste een half uur vóór het vertrek van de treinen geopend.

2. Wanneer twee treinen in dezelfde richting binnen kort tijdsverloop van het station vertrekken, behoeven voor den volgenden trein geen plaatsbewijzen afgegeven te worden, vóór dat die afgifte voor den voorgaanden trein is afgeloopen.

3. Vijf minuten vóór het vertrek van een trein behoeven geen plaatsbewijzen meer te worden afgegeven.

4. De plaatsbewijzen geven op de hoofdstations recht op vervoer met de treinen en in de rijtuigen van de klasse op de bewijzen aangewezen; op andere stations, voor zoo verre daarin plaats is.

5. Kan den reiziger geen plaats in de op het plaatsbewijs vermelde klasse worden aangewezen en kan hem ook niet toegestaan worden voorloopig in eene hoogere klasse plaats te nemen, dan blijft het hem vrijgelaten het bewijs te verwisselen tegen een plaatsbewijs voor eene lagere klasse, waarin nog plaats aanwezig is. Het verschil in vrachtprijs wordt dan teruggegeven. Verlangt hij die verwisseling niet, dan wordt de betaalde vrachtprijs teruggegeven en het plaatsbewijs ingetrokken.

6. Ontbreekt de tijd voor verwisseling van het plaatsbewijs, dan kan de te veel betaalde vrachtprijs aan het station van bestemming worden terug bekomen.

7. Op de hoofdstations kunnen, tot uiterlijk 30 minuten vóór het vertrek van den trein, geheele afdeelingen eerste of tweede klasse afgehuurd worden, tegen betaling van ten hoogste zooveel plaatsbewijzen der betrokken klasse, als er plaatsen in de afdeelingen zijn.

8. Op de andere stations kunnen geheele afdeelingen afgehuurd worden, voor het geval dat die in den aankomenden trein onbezet zijn.

9. Wanneer een reiziger eene afzonderlijke afdeeling betaalt, wordt hem daarvan een bewijs afgegeven.

10. Hij mag in de afgehuurde afdeeling niet meer personen medenemen dan hij plaatsen betaald heeft.

Inrichting en geldigheid der plaatsbewijzen. Vervoer van kinderen.

10. *1.* Op de plaatsbewijzen zijn vermeld de namen van de stations van vertrek en van bestemming, de prijs en de rijtuigklasse. Zij worden gestempeld met het maand- en dagcijfer.

2. Het is den reiziger vergund zijne reis onderweg af te breken:

a. indien hij is voorzien van een plaatsbewijs voor de enkele reis eenmaal, met de bevoegdheid

om op hetzelfde biljet zijne reis voort te zetten met een op denzelfden of den volgenden dag vertrekkenden trein;

b. indien hij is voorzien van een plaatsbewijs voor de dubbele reis, eenmaal zoowel op de heenreis als op de terugreis, met de bevoegdheid om later op hetzelfde biljet zijne reis voort te zetten.

3. De voortzetting der reis zal in de bij het 2de lid sub *a* en *b* bedoelde gevallen alleen kunnen plaats hebben met een trein, waarvoor geen hooger tarief van toepassing is dan dat van den trein, waarvoor het plaatsbewijs is uitgegeven.

4. In de hierboven genoemde gevallen is de reiziger verplicht, terstond na aankomst op het station, waar hij zijne reis afbreekt, bij den stationschef het plaatsbewijs voor den trein, waarmede hij zijne reis denkt voort te zetten, geldig te doen maken.

5. De termijn, gedurende welken retour- en rondreisbiljetten geldig zijn, kan hierdoor niet verlengd worden.

6. De afgifte van bagage kan in zoodanig geval niet op het station, waar de reiziger uitstapt, worden gevorderd; artikel 23 is daarop toepasselijk.

7. Met de tarieven voor retourkaarten, abonnementskaarten, te zamen reizende gezelschappen, pleizier- en andere goedkoope treinen kunnen bijzondere bepalingen voor het vervoer worden vastgesteld.

8. Voor kinderen beneden drie jaren wordt, zoo zij geene afzonderlijke plaats innemen, geen vrachtprijs gevorderd.

9. Het vervoer van kinderen beneden tien jaren geschiedt tegen verminderden vrachtprijs.

10. Bij twijfel omtrent den leeftijd van kinderen beslist de beambte van den spoorwegdienst, met de contrôle der plaatsbewijzen belast.

Verwisselen van plaatsbewijzen.

11. *1.* De reizigers kunnen, tot 5 minuten vóór het vertrek van den trein, hun plaatsbewijs tegen dat van eene hoogere klasse inwisselen, door bijbetaling van het verschil in vrachtprijs, doch alleen voor zoover er nog plaatsen van de verlangde hoogere klasse beschikbaar zijn.

2. De reizigers, die onderweg in eene hoogere klasse van rijtuigen willen overgaan, zijn verplicht te nemen:

a. een plaatsbewijs derde klasse, om van de tweede in de eerste en van de derde in de tweede klasse over te gaan;

b. een plaatsbewijs tweede klasse, om van de derde in de eerste klasse over te gaan.

3. Verwisseling van een plaatsbewijs van eene hoogere klasse tegen een van eene lagere klasse wordt alleen toegestaan in het geval, in artikel 9 vermeld.

4. Deze bepalingen zijn ook op reizigers met retourkaarten van toepassing.

Plaatsnemen in de rijtuigen.

12. *1.* Behalve voor de, onder goedkeuring van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, daartoe aangewezen treinen of rijtuigen worden geene plaatsbewijzen voor bepaalde plaatsen in de rijtuigen afgegeven en kunnen deze niet vooruit besproken worden.

2. De beambten en bedienden van den spoorweg zijn bevoegd, en op verlangen der reizigers verplicht, hun plaatsen aan te wijzen.

3. Zonder goedvinden van de medereizigers mogen de beambten geen grooter aantal reizigers in de rijtuigen doen plaatsnemen, dan voor iedere afzonderlijke afdeeling der rijtuigen is aangewezen.

4. Vrouwen worden, op haar verlangen, op de hoofdstations in eene afzonderlijke afdeeling geplaatst. Op andere stations geldt dezelfde bepaling, voor zoover daartoe gelegenheid is.

5. In iederen trein moet, voor elke zich daarin bevindende klasse, een voldoend aantal afdeelingen in de rijtuigen uitsluitend voor vrouwen bestemd zijn. Deze afdeelingen zijn in- en uitwendig op eene zichtbare wijze aangeduid.

6. Jongens, beneden den leeftijd van dertien jaar, door vrouwen begeleid, worden in de afdeelingen, uitsluitend voor vrouwen bestemd, toegelaten.

7. Bij de volgens Amerikaansch stelsel gebouwde rijtuigen zijn de bepalingen der drie voorgaande leden slechts voor zoo verre van kracht, als met de inrichting van die rijtuigen is overeen te brengen.

8. Ledig gebleven afdeelingen, uitsluitend voor vrouwen bestemd, behoeven op de tusschenstations voor dat doel niet langer beschikbaar te worden gehouden, indien in andere afdeelingen der zelfde klasse plaatsruimte voor reizigers te kort komt.

9. In geval van gebrek aan plaatsruimte hebben, bij verwisseling van rijtuigen, reizigers, voorzien van doorgaande plaatsbewijzen, den voorrang boven reizigers, die de reis aanvangen.

10. Een reiziger, die zijne plaats verlaat, zonder daarop eenig voorwerp te laten liggen, moet,

wanneer die plaats inmiddels door een reiziger is bezet, zich met eene andere plaats tevreden stellen.

11. De vensters moeten, wanneer één of meer reizigers het verlangen, aan de windzijde gesloten zijn.

Rooken in de rijtuigen.

13. *1.* In elken trein is een voldoend aantal rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der eerste en tweede klasse en zooveel mogelijk ook van de derde klasse, waarin niet gerookt mag worden.

2. Het rooken is verboden in alle rijtuigen, in welke dat verbod duidelijk zichtbaar is gesteld. Tabakspijpen moeten van een dopje voorzien zijn, wanneer daaruit in een rijtuig wordt gerookt.

Bepalingen omtrent personen, die voor de medereizigers hinderlijk zijn.

14. *1.* Personen in kennelijk beschonken toestand worden niet in de rijtuigen toegelaten, en, zoo zij toch in de rijtuigen mochten hebben plaats genomen, daaruit, vóór het vertrek van den trein of op het eerste station, waar daartoe gelegenheid is, verwijderd.

2. Personen, die wegens de ziekte of ongesteldheid, waaraan zij lijden, of wegens andere redenen voor reizigers hinderlijk of gevaarlijk kunnen zijn, worden niet in de afdeelingen met andere reizigers toegelaten en, zoo zij in de afdeelingen, voor andere reizigers bestemd, hebben plaats genomen, daarnit, vóór het vertrek van den trein of op het eerste station, waar daartoe gelegenheid is, verwijderd. Zij worden alleen dan vervoerd, wanneer dit kan geschieden in eene afzonderlijke afdeeling met hunne geleiders of verzorgers, zoo die er zijn; in elk geval mits voor eene afzonderlijke afdeeling betaald is.

3. Zoo niet-toegelaten personen reeds van een plaatsbewijs zijn voorzien, ontvangen zij den betaalden vrachtprijs terug tegen intrekking van het plaatsbewijs. Bij verwijdering uit den trein wordt de vrachtprijs, zoowel voor den reiziger als voor de bagage, voor den niet afgelegden weg teruggbetaald.

4. Personen, die uit den trein worden verwijderd, kunnen de afgifte van de bagage niet vorderen, dan op het station van bestemming, volgens het afgegeven bewijs van ontvangst.

In- en uitstappen der reizigers. Openen en sluiten der portieren. Contrôle der plaatsbewijzen.

15. *1.* De waarschuwing tot instappen in den trein wordt gegeven door het in de wachtlokalen afroepen van de voornaamste stations, waarheen de trein vertrekt en van de belangrijkste aansluitingen. Op de door den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten aan te wijzen stations zal dit afroepen worden vooraf gegaan door het luiden met een handbel.

2. Het is verboden in den trein te stappen of daartoe eene poging te doen, nadat de hoofdconducteur met de mondfluit het sein van vertrek heeft gegeven.

3. De reiziger, die verzuimt plaats te nemen, heeft geene aanspraak op vergoeding, noch op terugbetaling van den vrachtprijs. Hij mag op het door hem genomen plaatsbewijs naar het station van bestemming reizen met den eerstvolgenden trein, waarvoor geen hooger tarief van toepassing is, of met bijbetaling wanneer daarvoor verhoogde vracht is verschuldigd, mits hij zoo noodig zijn plaatsbewijs terstond door den stationschef voor dien anderen trein laat geldig maken.

4. De termijn, gedurende welken de verschillende soorten van plaatsbewijzen geldig zijn, kan hierdoor niet verlengd worden.

5. Bij aankomst aan de stations wordt de naam van het station, en daar, waar een oponthoud van langer dan vijf minuten plaats heeft, de duur van het oponthoud afgeroepen.

6. Op stations, waar de reizigers van trein verwisselen, worden die verwisseling en de namen van de hoofdstations, waarvoor zij moet plaats hebben, insgelijks afgeroepen.

7. Zoodra de trein op een station stil staat, worden aan de zijde voor het uitstappen bestemd, de portieren van die rijtuigen geopend, waarin zich reizigers voor dat station bevinden. De portieren der overige rijtuigen worden slechts op verzoek geopend.

8. De reizigers zorgen zelf bij aankomst op het station van bestemming niet in den trein te blijven zitten, en op stations, waar zij van trein verwisselen, niet in een verkeerden trein te blijven of over te gaan.

9. De reizigers behouden hun plaatsbewijs, totdat het door den beambte van den spoorweg wordt afgevraagd.

Het verlaten der rijtuigen aan de kantoren der in- en uitgaande rechten.

16. Alle reizigers, die van buiten 's lands komen, zijn verplicht om aan de stations, tevens kantoren der in- en uitgaande rechten, op aanzegging van

de beambten van den spoorweg of van de ambtenaren der Rijksbelastingen, de rijtuigen te verlaten en zich te begeven naar het lokaal voor het verrichten der visitatie aangewezen. Bij weigering om aan de aanzegging gevolg te geven, kunnen zij uit de rijtuigen verwijderd worden, en worden zij aledan niet tot verder vervoer toegelaten, alvorens zij de vereischte visitatie hebben ondergaan, onverminderd het instellen van bekenring, zoo daartoe termen zijn. Uitzonderingen wegens lichaamsgebreken of ziekte kunnen worden toegestaan door den eerstaanwezenden ambtenaar der Rijksbelastingen.

Stilstand van den trein onder weg.

17. *1.* Wanneer de trein onderweg op eene andere plaats stilhoudt dan bij de dienstregeling is aangewezen, mogen de reizigers dien niet verlaten, zonder bijzondere vergunning van den hoofdconducteur. Zij zijn verplicht op het eerste sein met de stoomfluit hunne zitplaatsen weder in te nemen.

2. Het vertrek van den trein wordt in dergelijke gevallen door een driemaal herhaald sein met de stoomfluit aangekondigd.

3. De reizigers, die bij het derde sein geen plaats hebben genomen, verliezen het recht om verder mede te reizen.

Beschadiging van rijtuigen.

18. *1.* Voor het breken van glasruiten bestaat een tarief van schadevergoeding; de daarin vastgestelde bedragen worden in voorkomende gevallen terstond door de beambten van den spoorwegdienst van den schuldige ingevorderd en moeten door dezen onmiddellijk worden voldaan.

2. Ook zijn de hoofdconducteur en de stationschef te allen tijde bevoegd, namens de bestuurders van den spoorwegdienst, wegens het verontreinigen van rijtuigen, het scheuren van gordijnen, enz. eene schadevergoeding van den schuldige te vorderen, welke onmiddellijk moet worden voldaan.

B. Bagage.

Aanwijzing van de goederen, welke als bagage worden beschouwd.

19. *1.* Als bagage wordt in den regel slechts beschouwd al hetgeen de reiziger aan reisbenoodigdheden medeneemt, als: koffers, mantel- en reiszakken, hoededoozen, kleine kisten en dergelijke; groote kisten, tonnen, meubelen en andere voorwerpen, die niet als reisbenoodigdheden kunnen beschouwd worden, behoeven niet als bagage ingeschreven te worden.

2. Goederen, waarvan het vervoer met spoortreinen verboden of voorwaardelijk toegestaan is, mogen in geen geval als bagage ten vervoer worden aangeboden of aangenomen.

Onvoldoende inpakking van bagage. Oude etiquetten.

20. Bagage, naar het oordeel der beambten van den spoorweg onvoldoende ingepakt, of waarvan de oude etiquetten niet zijn weggenomen, behoeft niet ter verzending te worden aangenomen. Zijn de oude etiquetten niet verwijderd, en is hiervan vermissing of vertraging het gevolg, dan zijn de ondernemers van den spoorwegdienst niet verantwoordelijk voor de daaruit ontstane schade.

Inschrijving van bagage.

21. *1.* Vervoer van bagage, niet ten minste tien minuten vóór het vertrek van den trein aangeboden, mag geweigerd worden.

2. De betaling van den vrachtprijs geschiedt tegen overgave van een bewijs van inschrijving ter verzending (bagagebewijs). Vóór de inschrijving kan vertoon van het plaatsbewijs gevorderd worden.

3. Wanneer, bij uitzondering en onder voorbehoud van latere inschrijving, in dringende gevallen bagage zonder inschrijving wordt medegegeven, geschiedt zulks zonder verantwoordelijkheid voor de ondernemers van den spoorwegdienst. De inschrijving kan dan geschieden aan een volgend station, waar daartoe gelegenheid is.

4. De bepaling van het derde lid geldt ook voor de aanneming van bagage op halten.

Medenemen van bagage in de rijtuigen.

22. *1.* De reizigers mogen kleine gemakkelijk draagbare voorwerpen, die in de netten of onder de banken van de rijtuigen kunnen worden geplaatst, zonder andere reizigers hinderlijk te zijn, kosteloos bij zich houden, voor zoover de wettelijke bepalingen bij overgang van 's Rijks grenzen zulks toelaten.

2. Voor zulke voorwerpen wordt geen bewijs van ontvangst afgegeven; zij moeten door de reizigers zelven bewaakt worden.

3. Het is verboden dieren (met uitzondering van vogels in kooien en, met inachtneming van het bepaalde in artikel 30, van honden), geladen vuurwapenen, kruit of andere ontplofbare of

schadelijke praeparaten of voorwerpen, welke door hunnen aard of omvang gevaarlijk of lastig voor de medereizigers kunnen zijn, in de rijtuigen mede te nemen.

4. De reiziger, die in strijd met deze bepaling handelt, is verantwoordelijk voor de eventueel veroorzaakte schade, onverminderd de straf, bij de wet gesteld.

5. De beambten van den spoorweg zijn bevoegd te onderzoeken of de bepalingen van het derde lid worden nageleefd.

6. Wordt gedurende den loop van den trein overtreding van de bepalingen van het derde lid ontdekt, dan worden de in strijd met die bepalingen in de rijtuigen medegenomen dieren of voorwerpen zoodra mogelijk daaruit verwijderd en in den goederen- of bagagewagen overgebracht, of op het eerste station, waar stil gehouden wordt, uit den trein verwijderd.

7. Een geweer moet steeds met de tromp naar boven worden geplaatst.

Aflevering der bagage aan de reizigers.

23. *1.* De bagage wordt op het station van bestemming met den meesten spoed afgeleverd, tegen overgave van het bagagebewijs.

2. Daarna zijn de ondernemers van den spoorwegdienst van alle verantwoordelijkheid ontheven. De beambten van den spoorweg hebben de identiteit van den houder van het bewijs niet te onderzoeken.

3. De houder van het bagagebewijs heeft het recht de afgifte van de bagage te vorderen, zoodra, na aankomst van den trein, waarmede de bagage volgens inschrijving moet zijn vervoerd, de tijd is verstreken, vereischt voor de regelmatige uitlading en aflevering en, zoo noodig, voor het onderzoek door ambtenaren der Rijksbelastingen.

4. Wil hij op de onmiddellijke aflevering niet wachten, dan kan de bagage binnen 24 uren na hare aankomst, tegen inlevering van het bewijs, aan het bagagebureau worden afgehaald, gedurende de uren waarop het bureau voor den dienst geopend is.

5. Wordt de bagage niet binnen 24 uren na aankomst afgehaald, dan moet het daarvoor vastgestelde bewaargeld worden betaald.

6. Bij vermissing van het bagagebewijs zijn de beambten van den spoorweg alleen tot de afgifte der bagage verplicht, na volledige aanwijzing van het recht op ontvangst der goederen, tegen afgifte van bewijs van ontvangst en naar gelang van omstandigheden, tegen het stellen van waarborg.

7. De bagage wordt in den regel slechts op het station van bestemming afgegeven.

8. Voor zooverre de tijd en de omstandigheden en de voorschriften omtrent rechten en accijnzen dit toelaten, kan de bagage op verlangen van den reiziger op een voorafgelegen station worden afgegeven.

9. De reiziger moet dan, bij de ontvangst van de bagage, het bagagebewijs ternggeven en zijn plaatsbiljet toonen.

10. De reizigers kunnen hunne bagage, zoowel aan het station van vertrek, als aan dat van bestemming, aan daartoe door de bestuurders van den spoorwegdienst aangewezen personen in bewaring geven.

11. Voor de bewaring ontvangt de reiziger een genummerd bewijs, dat hij bij de terugvordering der bagage daartegen inwisselt.

12. Voor de bewaring der bagage wordt betaald 10 cents per collo en per etmaal, gedeelten van etmalen voor geheele gerekend.

Verantwoordelijkheid voor bagage.

24. *1.* De ondernemers van spoorwegdiensten zijn verantwoordelijk voor de goede en onbeschadigde aflevering van de bagage, waarvoor het bagagebewijs is afgegeven, en wel in het algemeen volgens de bepalingen voor het vervoer van ijl- en vrachtgoederen, voor zoover die op vervoer van bagage van toepassing zijn, en in het bijzonder volgens de volgende bepalingen:

a. bij verlies of beschadiging wordt de werkelijk geleden schade vergoed; deze vergoeding kan, zoo door den reiziger geene hoogere waarde is aangegeven, niet meer bedragen dan *f* 7 voor elk kilogram, na aftrek van het gewicht der niet-verloren of onbeschadigde goederen;

b. is door den reiziger eene hoogere waarde aangegeven, zoo is, behalve den gewonen vrachtprijs, eene premie verschuldigd, die voor elke 150 kilometer of gedeelte daarvan, die de bagage van het station van vertrek tot dat van bestemming doorloopen moet, minstens 10 cents bedraagt en 2 per duizend der aangegeven waarde niet te boven gaat; aangifte der waarde wordt geacht niet te hebben plaats gehad, indien zij niet door het station van afzending op het bagagebewijs is vermeld;

c. de ondernemers van spoorwegdiensten zijn van alle verdere verantwoordelijkheid ontheven,

wanneer de bagage niet binnen acht dagen na aankomst op het station van bestemming, of binnen drie dagen na in bewaring gegeven te zijn volgens de bepalingen van het tiende, elfde en twaalfde lid van artikel 23, is afgehaald.

2. De reiziger, aan wien de bagage niet afgeleverd wordt, kan eischen, dat op het bagagebewijs dag en uur worde vermeld, waarop de afgifte is gevorderd.

3. Voor verlies of beschadiging der overeenkomstig artikel 22 in de rijtuigen medegenomen voorwerpen wordt alleen dan schadevergoeding gegeven, wanneer de schuld der bestuurders van den betrokken spoorwegdienst of van hun personeel bewezen wordt.

Vermissing en verlies van bagage.

25. *1.* Bagage, die niet binnen acht dagen na den dag, waarop zij aan den reiziger moet worden afgeleverd, aan het station van bestemming is ontvangen, wordt als verloren beschouwd.

2. Na dien tijd zijn de bestuurders van den spoorwegdienst verplicht onmiddellijk de schadevergoeding volgens de bepalingen van artikel 24 aan de reizigers uit te keeren.

3. Wordt de verloren bagage later gevonden, dan moet den belanghebbende, voor zooverre de plaats, waar hij zich ophoudt, kan worden nagegaan, daarvan kennis gegeven worden, al heeft hij de schadevergoeding ontvangen en kan hij, binnen 30 dagen nadat hij kennis daarvan bekomen heeft, verlangen dat de bagage hem, tegen terugbetaling der schadevergoeding, hetzij aan het station van bestemming of aan dat van afzending, vrachtvrij worde teruggegeven.

4. Verlangt hij de bagage niet terug, dan wordt zij het eigendom van de ondernemers van den spoorwegdienst.

Verantwoordelijkheid voor vertraagde aflevering van bagage.

26. *1.* Vergoeding wegens bewezen schade, geleden door vertraagde aflevering van bagage, kan slechts gevorderd worden tot een bedrag van 10 cents per kilogram en per etmaal, te rekenen van den dag, waarop de aflevering had moeten geschied zijn, tot dien, waarop de bagage is afgeleverd of luidens artikel 25 als verloren wordt beschouwd.

2. Reizigers kunnen hun geldelijk belang bij tijdige aflevering der bagage aangeven en vooraf de vergoeding vaststellen, die hun bij vertraging in de aflevering zal moeten worden voldaan door ten minste een half uur vóór het vertrek van den trein, waarmede de bagage verzonden wordt, deswege aan het bagagebureau eene verklaring in te leveren.

3. Die verzekering heeft slechts dan rechtsverbindende kracht, wanneer zij door den beambte van den spoorweg aan dit bureau op het bagagebewijs is vermeld.

4. De hiervoor verschuldigde premie mag voor elke 150 kilometer of gedeelte daarvan, die de bagage van het station van afzending tot dat van bestemming doorloopen moet, niet meer bedragen dan twee per duizend van het aangegeven geldelijk belang, met een minimum van 50 cent en afronding van het bedrag op 5 cents.

5. De ondernemers van den spoorwegdienst zijn niet verantwoordelijk voor vertraging bij de aflevering van bagage, indien zij bewijzen, dat die veroorzaakt is door overmacht.

Brengen van de bagage naar het bureau of naar de rijtuigen op het stationsplein.

27. Voor het brengen der bagage van de rijtuigen op het stationsplein naar het bagagebureau bij vertrek, of naar de rijtuigen op het stationsplein bij aankomst der treinen, kan door bedienden van den spoorweg, die van een kennelijk teeken zijn voorzien, ten hoogste 10 cents per collo worden gevorderd, voor zoover door de voorwaarden, waarop de vergunning tot uitoefening van den dienst is verleend of door latere opzettelijke bedingen de ondernemers niet tot kostelooze overbrenging der bagage verplicht zijn.

HOOFDSTUK III.

VERVOER VAN LEVENDE DIEREN, LIJKEN, VOERTUIGEN, ENZ.

Algemeene bepaling.

28. Het vervoer van levende dieren, lijken, voertuigen, enz. geschiedt volgens de bepalingen voor het vervoer van goederen, voor zoover die op dit vervoer toepasselijk zijn en niet in de volgende bijzondere bepalingen daarvan is afgeweken.

A. Levende dieren.

Aannemen, laden en lossen. Uitsluiting van zieke en wilde dieren. Begeleiding.

29. *1.* Levende dieren worden slechts ten vervoer aangenomen van en naar de stations, daarvoor in de tarieven aangewezen.

2. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd bij het voorkomen van besmettelijke veeziekten te bepalen, dat op door hem aan te wijzen stations vee in het geheel niet of alleen op door hem vast te stellen voorwaarden ten vervoer mag worden aangenomen.

3. Zieke dieren en dieren, komende van plaatsen waar besmettelijke veeziekten heerschen, worden niet ten vervoer aangenomen.

4. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd, bestuurders der spoorwegdiensten gehoord, ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, van dit verbod ontheffing te verleenen.

5. Tot vervoer van wilde, verwilderde en boosaardige dieren is de spoorwegdienst niet verplicht.

6. Het laden, lossen, vastbinden en losmaken der dieren moet door de zorgen en voor rekening en risico van afzenders of geadresseerden geschieden. De afzender is verplicht zich vóór het vertrek van den trein te overtuigen, dat de door hem verzonden dieren behoorlijk zijn vastgebonden; hetgeen daartoe noodig is, wordt door hem verstrekt.

7. Bij het vervoer van levende dieren, anders dan krachtens art. 32, 6de lid, hebben de bestuurders van den spoorwegdienst het recht begeleiding te vorderen.

8. De begeleiders moeten, voor zoover de stationschef geene uitzondering toelaat, plaats nemen in de wagens, waarin de dieren geladen zijn, en gedurende het vervoer toezicht op de dieren houden.

9. Voor het drenken van de dieren moeten op stations, welke daartoe door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, zijn aangewezen, door den spoorwegdienst desverlangd emmers en water ter beschikking van de begeleiders worden gesteld. De voor het gebruik van emmers en water verschuldigde vergoedingen worden bij de tarieven bepaald.

Vervoer van honden als bagage.

30. 1. Honden, welke bij reizigers behooren, worden in afzonderlijke hokken of manden in een bagage- of goederenwagen vervoerd.

2. De vrachtprijs moet aan het station van afzending, vóór het vertrek van den trein, tegen afgifte van het vervoerbewijs worden voldaan.

3. Honden worden aan het station van bestemming afgeleverd, tegen inwisseling van het vervoerbewijs; zij moeten uiterlijk één uur na aankomst op het station van bestemming zijn weggevoerd.

4. Na verloop van dien termijn zijn de bestuurders van den spoorwegdienst bevoegd bewaargeld te heffen.

5. Het blijft aan bestuurders van de spoorwegdiensten vrijgelaten het vervoer van honden met hunne begeleiders in afzonderlijke afdeelingen van rijtuigen der derde klasse toe te laten. Geschiedt dit, dan honden de begeleiders toezicht op de honden.

Vervoer van paarden.

31. 1. Het aantal paarden, dat met een trein mag vervoerd worden, wordt door bestuurders van den spoorwegdienst bepaald, die tevens de treinen aanwijzen, waarmede dat vervoer geschiedt. Door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kunnen, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bovendien nog andere treinen voor dit vervoer worden aangewezen.

2. De vrachtprijs der paarden moet aan het station van afzending worden voldaan tegen quitantie.

3. Indien de paarden ten minste één uur, ingeval het een personen- of gemengden trein betreft, en ten minste twee uren, ingeval het een goederen- of veetrein betreft, vóór het vertrek van een voor het vervoer aangewezen trein zijn ingeladen en de voor het vervoer verschuldigde vracht is voldaan, moet de verzending met dien trein geschieden, tenzij daardoor het voor den trein toegelaten maximumaantal eenheden zou worden overschreden. Wanneer de trein 's nachts of 's morgens vóór 7 uur vertrekt, moet evenwel den vorigen avond vóór 8 uur van het voornemen tot verzending zijn kennis gegeven.

4. Zendingen op tusschenstations moeten vooraf met den stationschef geregeld worden.

5. Uiterlijk drie uren na aankomst op het station van bestemming worden de met paarden beladen wagens aan de losplaats ter lossing gereed gezet. De paarden worden tegen intrekking der quitantie of tegen een bewijs van décharge afgeleverd. Zij moeten uiterlijk één uur na het aan de losplaats gereed zetten van den beladen wagen zijn weggevoerd.

6. Na verloop van dien termijn zijn de bestuurders van den spoorwegdienst, zelfs wanneer de paarden in de open lucht op het station blijven staan, bevoegd bewaargeld te heffen.

7. Zij hebben het recht die paarden voor rekening en risico van de belanghebbenden te doen lossen en stallen.

Vervoer van andere dieren.

32. *1.* De hoeveelheid, die van andere dieren met een trein mag vervoerd worden, wordt door bestuurders van den spoorwegdienst bepaald, die tevens de treinen aanwijzen, waarmede dat vervoer geschiedt. Door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kunnen, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bovendien nog andere treinen voor dit vervoer worden aangewezen.

2. De vrachtprijs moet op het station van afzending worden voldaan tegen quitantie.

3. Indien de dieren ten minste één uur, ingeval het een personen- of gemengden trein betreft, en ten minste twee uren, ingeval het een goederen- of veetrein betreft, vóór het vertrek van een voor het vervoer aangewezen trein zijn ingeladen en de voor het vervoer verschuldigde vracht is voldaan, moet de verzending met dien trein geschieden, tenzij daardoor het voor den trein toegelaten maximum-aantal eenheden zou worden overschreden. Wanneer de trein 's nachts of 's morgens vóór 7 uur vertrekt, moet evenwel den vorigen avond vóór 8 uur van het voornemen tot verzending zijn kennis gegeven.

4. Uiterlijk drie uren na aankomst op het station van bestemming worden de beladen wagens aan de losplaats ter lossing gereed gezet. De dieren worden tegen intrekking der quitantie of tegen een bewijs van décharge afgeleverd. Zij moeten uiterlijk één uur na het aan de losplaats gereed zetten van den beladen wagen zijn weggevoerd.

5. Na verloop van dien termijn zijn de bestuurders van den spoorwegdienst bevoegd de dieren voor rekening en risico der afzenders te lossen en elders op te stallen, of bewaargeld te berekenen, wanneer zij toelaten dat de dieren in of aan het station blijven staan.

6. Levende dieren van kleine gestalte, waaronder honden en gevogelte, gesloten in manden, kooien of luchtige en voldoend ruime hokken, kunnen als bestelgoed, de vrachtprijs berekend voor het dubbele van het werkelijk gewicht, aangenomen en vervoerd worden.

Verantwoordelijkheid voor dieren.

33. *1.* De verantwoordelijkheid van de ondernemers van den spoorwegdienst voor verlies en beschadiging van ten vervoer aangenomen honden, paarden en andere levende dieren, wordt, behoudens het bepaalde in art. 28, geregeld door de voor het vervoer van goederen in hoofdstuk IV vastgestelde bepalingen.

2. De ondernemers zijn niet verantwoordelijk voor schade, die ontstaan is uit het bijzondere gevaar, dat voor de dieren aan het vervoer verbonden is.

3. Zij verleenen geene vergoeding, wanneer verlies of beschadiging door wegspringen, vallen, stooten, slaan, schrikken, onderlinge beschadiging, stikken en dergelijke bij het laden of lossen, tijdens het vervoer of bij het oponthond op het station, veroorzaakt is.

4. Ook zijn zij niet verantwoordelijk voor de schade, die ontstaat uit het gevaar, ter voorkoming waarvan het toezicht van de begeleiders dient.

5. Hiertoe worden gerekend alle gevaren, die niet ontstaan uit soodanige beschadiging van het voor het vervoer gebezigde voertuig, waarvoor de ondernemers van den spoorwegdienst verantwoordelijk zijn, alsmede ook die, welke door behoorlijk toezicht, oppassing en voeding der dieren gedurende het vervoer hadden kunnen worden voorkomen.

6. Bestaat er verplichting tot schadevergoeding, dan bepaalt, zoowel in geval van verlies als van beschadiging, de door den afzender aangegeven waarde het maximum der te verleenen schadevergoeding. Heeft zulk eene aangifte niet plaats gehad, dan zijn de volgende bedragen als maxima te beschouwen:

300	gulden	voor een	paard;
125	„	„	„	vetten os;
90	„	„	„	ander rund;
12	„	„	„	kalf;
36	„	„	„	vet varken;
15	„	„	„	mager varken;
4	„	„	„	speenvarken;
7	„	„	„	schaap of geit;
4	„	„	„	hond;
36	„	„	100	kilogram andere dieren.

7. Bij aangifte van waarde is, behalve de vrachtprijs volgens tarief, eene premie verschuldigd, die 1 per duizend van de aangegeven geheele som voor elke 150 kilometer van den te doorloopen geheelen afstand, gedeelten daarvan voor 150 kilometer gerekend, niet mag te boven gaan, met een minimum van ten hoogste 20 cents en onder afronding van het te betalen bedrag op 5 cents.

8. De aangifte van eene hoogere waarde heeft slechts dan verbindende kracht, wanneer zij door den beambte op het station van afzending op het ontvangbewijs, of, wanneer het vervoer met een

vrachtbrief geschiedt, door den afzender op de adreszijde van dien vrachtbrief, ter daartoe bestemde plaatse, met letters is vermeld.

9. Dieren, welke onderweg of vóór de aflevering beschadigd of gestorven zijn, moeten toch worden aangenomen, behoudens het eventueel bestaand recht op schadevergoeding. Van de beschadiging of het sterven wordt melding gemaakt op de af te geven quitantie voor vracht of gequiteerden vrachtbrief.

Leveringstijd.

34. *1.* De leveringstijd voor levende dieren (uitgenomen honden, welke overeenkomstig art. 30 als bagage, en levende dieren van kleine gestalte, welke overeenkomstig art. 32, 6de lid, als bestelgoed worden vervoerd) is samengesteld uit den tijd voor de expeditie, uit dien voor het vervoer en uit dien voor de aflevering toegestaan. De tijd voor de expeditie en die voor de aflevering worden bij de artt. 31 en 32 geregeld. Omtrent den tijd voor het vervoer gelden de bepalingen van het 2de en 3de lid van dit artikel.

2. Heeft het vervoer plaats met personen- of gemengde treinen, en begint het met den eersten trein van den dag, die in de gewenschte richting vertrekt, dan moeten de dieren nog op dienzelfden dag aan het station van bestemming zijn aangekomen, indien dit zonder den geregelden treinenloop in gevaar te brengen mogelijk is, en op de overgangsstations aansluitende treinen voor het vervoer van levende dieren zijn aangewezen. Onder hetzelfde voorbehoud moeten de dieren, waarvan het vervoer met een lateren trein begint, uiterlijk 24 uren later dan het vertrek van dien trein aan het station van bestemming zijn aangekomen.

3. Heeft het vervoer plaats met goederen- of veetreinen, dan mag de tijd voor het vervoer tot aan het station van bestemming niet meer bedragen dan een etmaal voor elke 150 kilometer of gedeelte daarvan, welk etmaal wordt gerekend aan te vangen des middernachts na afstempeling van den vrachtbrief.

4. Van honden, overeenkomstig art. 30 als bagage vervoerd, kan de aflevering binnen den in artikel 23 voor bagage vastgestelden termijn verlangd worden.

5. De leveringstijd wordt overigens berekend overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk IV, behoudens het bepaalde in art. 28. Deze bepalingen zijn ook voor de gevolgen van overschrijding van den leveringstijd van toepassing.

6. De aangifte van een hooger geldelijk bedrag bij de tijdige levering dan de uit de bepalingen van hoofdstuk IV voortvloeiende vergoeding is slechts dan van verbindende kracht, wanneer zij door den beambte op het station van afzending op het bewijs van ontvangst, of wanneer het vervoer met een vrachtbrief geschiedt, door den afzender op de adreszijde van dien vrachtbrief, ter daartoe bestemde plaatse in letters is vermeld.

7. Voor de verzekering is eene premie verschuldigd, welke voor den afstand waarover de dieren van het station van afzending tot dat van bestemming moeten vervoerd worden, voor elke 15 kilometer en voor elke 100 gulden van de aangegeven som, gedeelten van 15 kilometer voor 15 kilometer en van 100 gulden voor 100 gulden gerekend, niet meer mag bedragen dan 1 cent met een minimum van ten hoogste 15 cents en afronding van het bedrag op 5 cents.

B. Lijken.

Voorwaarden van vervoer.

35. *1.* Het vervoer van een lijk moet op een hoofdstation ten minste zes, op een tusschenstation ten minste twaalf uren te voren aangevraagd worden.

2. Het lijk moet in eene luchtdichte kist gesloten zijn. Het lijk moet van eenen begeleider vergezeld zijn, die zich van een plaatsbewijs moet voorzien.

3. Het is geoorloofd een behoorlijk gekist lijk in den lijkwagen op een spoorwegwagen te vervoeren. Bij het ten vervoer aanbrengen van het lijk moeten de bescheiden, volgens de wettelijke bepalingen voor het vervoer van lijken gevorderd, medegebracht worden, welke door de beambten van den spoorweg overgenomen en bij de aflevering van het lijk teruggegeven worden.

4. De vrachtprijs moet op het station van afzending voldaan worden.

5. Wie een lijk ten vervoer aanbrengt, zonder het als zoodanig aan te geven, moet de ontdoken vracht bijbetalen en bovendien het viervoudig bedrag van den bij het tarief vastgestelden vrachtprijs voldoen.

6. Wanneer het lijk niet binnen zes uren na aankomst van den trein op het station van bestemming wordt afgehaald, wordt het ter beschikking van den burgemeester gesteld om te handelen overeenkomstig artikel 9 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65).

C. Rij- en voertuigen.

Aanneming en vervoer. Aanbrenging.

36. *1.* Rij- en voertuigen worden slechts ten vervoer aangenomen van en naar de stations in de tarieven aangewezen. De afzenders moeten, ten minste vier en twintig uren vóór het vertrek van den trein, van hun voornemen tot vervoer van rij- of voertuigen kennis geven, en deze ten minste één uur van te voren ten vervoer hebben aangebracht.

2. Het vervoer van rij- en voertuigen met sneltreinen kan niet gevorderd worden.

3. Reizigers mogen in hunne rijtuigen plaats nemen tegen betaling van den vrachtprijs voor de eerste klasse.

4. Het vervoer van rij- en voertuigen, welke niet bij reizigers behooren, van meubelwagens, kermiswagens en dergelijke geschiedt, alleen met goederen- of gemengde treinen, op den voor goederen vastgestelden vrachtbrief, van menagerie-wagens slechts krachtens bijzondere overeenkomst tusschen den afzender en de bestuurders van den spoorwegdienst.

Aflevering.

37. *1.* Rij- of voertuigen, bij reizigers behoorende, worden na aankomst aan het station van bestemming, tegen intrekking van het afgegeven ontvangbewijs, afgeleverd en moeten, wanneer de de trein vóór 6 uur des avonds aankomt, uiterlijk binnen twee uren afgehaald worden. Komt de trein op het station van bestemming later aan, zoo begint die termijn eerst den volgenden dag des morgens ten 8 ure; voor ieder uur langer verwijl kunnen bestuurders van den spoorwegdienst bewaarloon vorderen.

2. Voor de aflevering van de rij- en voertuigen, bedoeld in het laatste lid van artikel 36, gelden de bepalingen van hoofdstuk IV.

Het laten van bagage ens., in de rijtuigen.

38. Het is den reizigers geoorloofd in hunne rij- en voertuigen bagage (zie artikel 19) te laten, voor zooverre daardoor niet wordt gehandeld in strijd met de wettelijke bepalingen op de rechten en accijnzen.

Rollend spoorwegmaterieel.

39. *1.* Afzenders van rollend spoorwegmaterieel zijn verplicht dit vóór de verzending op de spoorstaven te doen plaatsen.

2. Het vervoer geschiedt met goederen-, gemengde of extra-treinen.

3. Locomotieven, tenders en tender-locomotieven moeten van een begeleider vergezeld zijn. Voor rijtuigen en wagens kan door of van wege de bestuurders van den spoorwegdienst begeleiding worden gevorderd.

4. De begeleiders worden op de locomotieven en tenders, alsmede in de rijtuigen of wagens kosteloos vervoerd. Zij zorgen gedurende de reis voor het smeren en nazien der assen en werktuigelijke deelen van het materieel.

5. Locomotieven, tenders en tender-locomotieven, wegende per stuk meer dan 35,000 kilogram, en locomotieven, tenders en tender-locomotieven van geringer gewicht, welke niet op eigen wielen loopen, zoomede rijtuigen en wagens, voorzien van meer dan 3 assen, worden slechts krachtens bijzondere overeenkomst tusschen den afzender en de bestuurders van den spoorwegdienst vervoerd.

6. Rollend spoorwegmaterieel moet binnen 24 uren na aankomst worden weggevoerd; voor ieder uur langer verwijl kunnen bestuurders van den spoorwegdienst een bij tarief vast te stellen staangeld heffen.

Verantwoordelijkheid voor rij- en voertuigen.

40. *1.* Ondernemers van spoorwegdiensten zijn aansprakelijk voor de vervoerde rij- en voertuigen, overeenkomstig de bepalingen voor het vervoer van goederen, voor zooverre die hierop kunnen toegepast worden.

2. Zij zijn niet verantwoordelijk voor de schade, welke ontstaan is uit het gevaar, welks vermijding beoogd wordt met de door hen voorgeschreven, of door den afzender vrijwillig op zich genomen begeleiding.

3. De door den afzender aangegeven waarde bepaalt, in geval van eisch tot schadeloosstelling voor verlies of beschadiging, het maximum der te verleenen vergoeding.

4. Aangifte van waarde is slechts geoorloofd voor de rij- of voertuigen zelve, niet voor de zich daarin bevindende voorwerpen.

5. Bij aangifte van waarde wordt de in het tarief aangegeven vrachtprijs voor het rij- of voertuig met eene premie verhoogd.

6. Deze premie mag, voor den afstand waarover het vervoer van het station van afzending tot dat van bestemming moet geschieden, voor elke 150 kilometer, gedeelten van 150 kilometer voor 150 kilometer gerekend, niet meer bedragen dan

1 per duizend van de voor elk voertuig aangegeven som, met een minimum van ten hoogste 15 cents, en afronding van het te betalen bedrag op 5 cents.

7. Is geene waarde aangegeven, dan geldt als regel, dat de vast te stellen en te vergoeden waarde voor elk voertuig, met inbegrip van de zich daarin bevindende voorwerpen, zoowel bij verlies als bij beschadiging, het bedrag van 500 gulden niet mag te boven gaan.

8. De aangifte van eene hoogere waarde dan 500 gulden voor een onder geleide van een reiziger verzonden rijtuig heeft slechts dan rechtsverbindende kracht, wanneer zij door het station van afzending op het bewijs van ontvangst is vermeld; de aangifte van eene hoogere waarde voor onder begeleiding verzonden rijtuigen geschiedt overeenkomstig de voor goederen vastgestelde bepalingen. (Zie artikel 67.)

Leveringstijd.

41. 1. Rij- en voertuigen, onder geleide van reizigers met personentreinen verzonden, worden met denzelfden trein tot het station van bestemming doorgezonden; indien zij onderweg van trein moeten verwisselen, behoeven zij eerst met den volgenden personentrein aan de bestemmingsplaats te worden aangebracht.

2. De leveringstijd voor alle andere rij- en voertuigen is dezelfde als voor vrachtgoed.

3. De verantwoordelijkheid voor de door overschrijding van den leveringstijd ontstane schade strekt zich in den regel niet verder uit, dan tot de betaling van ten hoogste 15 gulden voor elk achtergebleven rijtuig en voor ieder aangevangen etmaal, dat de aflevering vertraagd is. De aangifte van een hooger geldelijk belang bij de tijdige aflevering van onder geleide van reizigers verzonden rij- en voertuigen heeft slechts dan rechtsverbindende kracht, wanneer zij door het station van afzending op het bewijs van ontvangst is vermeld; voor rij- of voertuigen zonder geleide van reizigers geschiedt zoodanige aangifte overeenkomstig de bepalingen voor goederen.

4. In beide gevallen is eene premie verschuldigd, welke voor den afstand, waarover het vervoer van het station van afzending tot dat van bestemming moet geschieden, voor elke 15 kilometer en voor elke 100 gulden van de aangegeven waarde, gedeelten van 15 kilometer voor 15 kilometer en van 100 gulden voor 100 gulden gerekend, 2 cents niet mag te boven gaan, met afronding op 5 cents en een minimum van ten hoogste 15 cents.

HOOFDSTUK IV.

VERVOER VAN GOEDEREN.

Algemeene bepaling.

42. 1. Het vervoer van goederen geschiedt als:
a. bestelgoed;
b. ijlgoed;
c. vrachtgoed;
van en naar alle stations, welke daarvoor geopend zijn, zonder dat voor den overgang van den eenen spoorweg op den anderen een tusschenpersoon noodig is.

2. Door zending wordt verstaan een of meer colli, door een afzender aan een en denzelfden geadresseerde gericht.

3. Meer dan een colli, aan verschillende geadresseerden gericht, worden niet als ééne zending aangenomen.

4. Expediteurs en andere personen, die zich met de verzending van goederen voor derden belasten, mogen colli, aan verschillende personen geadresseerd, nimmer als eene zending ten vervoer aanbieden, ook niet door de verschillende colli te zamen te pakken, tenzij dit door de spoorwegonderneming krachtens eene bijzondere overeenkomst mocht worden toegestaan.

Aannemen van het vervoer.

43. 1. Goederen, welker aard volgens het oordeel van de beambten van den spoorwegdienst eene inpakking of eene bijzondere wijze van inpakking noodzakelijk maakt, ten einde verlies of beschadiging bij het vervoer te voorkomen, behoeven niet ten vervoer te worden aangenomen, wanneer zij niet behoorlijk of in 't geheel niet ingepakt zijn. Bij uitzondering kunnen zulke goederen ten vervoer worden aangenomen, wanneer de afzender door eene onderteekende verklaring, welke op den vrachtbrief wordt herhaald, erkent, dat de goederen niet of niet voldoende zijn ingepakt, in welke verklaring de verschillende colli moeten gespecificeerd en omschreven worden.

2. Het formulier dezer verklaring, betreffende het gemis aan of den onvoldoenden toestand van de inpakking, is aan de stations verkrijgbaar. (Zie bijlage C.)

3. De omschrijving van den uitwendigen toestand der afzonderlijke colli moet zorgvuldig en

duidelijk opgemaakt zijn en met de daaromtrent in den vrachtbrief voorkomende opgaven nauwkeurig overeenstemmen. De bestuurders van den spoorwegdienst mogen ook vorderen, dat stukgoederen door den afzender op voldoende wijze voorzien worden van den naam van het station van bestemming en van duidelijke afzonderlijke merken of nummers, die op den vrachtbrief moeten vermeld worden, in zooverre de aard dier goederen zulks zonder groot bezwaar toelaat.

Goederen, waarvan het vervoer verboden is of slechts onder bijzondere voorwaarden wordt toegelaten.

44. § 1. A. Ten vervoer worden niet aangenomen:

I. voorwerpen, welke door vorm, omvang, gewicht of om andere redenen, in verband met de inrichtingen en de wijze van exploitatie van den spoorweg, ongeschikt zijn om daarover vervoerd te worden;

II. buskruit, schietkatoen, geladen vuurwapenen, knalzilver, knalkwikzilver, knalgoud, vuurwerk, schietpapier, nitroglycerine, pikrinezure zouten, dynamiet en alle voor zelfontbranding of ontploffing vatbare voorwerpen, alsmede de afkeerwekkende of kwalijk riekende voorwerpen, voor zoover al deze zaken niet uitdrukkelijk onder de voorwaardelijk tot het vervoer toegelatene zijn opgenomen.

B. Het hierboven sub A II vermelde verbod geldt niet voor:

I. munitiën, die door troepen, batterijen en parken op marsch worden medegevoerd;

II. voor Rijksdienst en door Rijksambtenaren binnen de grenzen des Rijks te verzenden buskruit, munitiën en ernst-vuurwerken, in bijlage A van dit reglement bij name genoemd, ingepakt en vervoerd, overeenkomstig de in die bijlage voor elke soort vermelde voorschriften.

C. Voor het geval, dat op sub B bedoelde stoffen of voorwerpen ook, volgens § 2 van dit artikel, eene der in bijlage B van dit reglement voorkomende bepalingen toepasselijk is, worden de stoffen of voorwerpen met inachtneming der minst bezwarende bepaling ten vervoer aangenomen.

§ 2. Tot het vervoer worden toegelaten de in bijlage B van dit reglement bij name genoemde goederen, voor zoover voldaan is aan de in die bijlage voor elke soort vermelde voorschriften.

§ 3. Hij, die goederen, waarvan het vervoer verboden of alleen voorwaardelijk toegelaten is, met valsche of onnauwkeurige verklaringen ten vervoer per spoorweg aanbiedt, is verantwoordelijk voor de schade, die door het vervoer van die goederen mocht zijn ontstaan, onverminderd de straf op overtreding van dit reglement bij de wet gesteld.

Bestelgoed.

45. *1.* Als bestelgoed worden verzonden:

a. alle zendingen van niet meer dan 300 kilogram gewicht, tenzij het vervoer als ijl- of vrachtgoed van volgens de tarieven naar hun gewicht daarvoor vatbare goederen uitdrukkelijk gevraagd wordt;

b. zendingen van meer dan 300 kilogram gewicht, waarvoor dit door den bevrachter wordt verlangd;

c. geld en geldswaarden.

2. De verzending geschiedt met een enkel adres of met een vrachtbrief.

Geld en geldswaarden.

46. *1.* Als geld en geldswaarden worden beschouwd: gemunt geld, goud, zilver, platina, edelgesteenten, paarlen, juweelen, kleinoodiën, kanten, munt- en bankbiljetten, effecten, coupons of ander geldswaardig papier, alsmede alle goederen, waarvan de waarde meer dan vijftig gulden per kilogram bedraagt.

2. Voor het vervoer en het bestellen dezer goederen wordt, behalve den vrachtprijs volgens het tarief voor bestelgoederen, eene premie geheven, welke voor elke 100 gulden of gedeelte daarvan van de aangegeven waarde een bedrag van twee en een halven cent niet mag te boven gaan, met afronding op geheele centen en een minimum van 10 cents per zending.

Inpakken van geld en geldswaarden.

47. *1.* Geld en geldswaarden moeten gepakt zijn in linnen of lederen zakken, doozen, kisten of vaten met inachtneming van de navolgende voorschriften:

A. *Zendingen in linnen of lederen zakken.* De zakken moeten aan de binnenzijde genaaid en mogen niet gescheurd, gelapt noch hersteld zijn. De opening der zakken moet dicht gemaakt zijn met een touw uit één stuk, zonder splitsing of aangeknoopt gedeelte, hetwelk met de beide einden door den zak heengestoken, om de opening of kop stevig heen gewonden en te zamen geknoopt is. Verder moet deze knoop met lak verzegeld en moeten de einden van het touw op een losliggend stuk karton met een gelijk zegel in lak bevestigd zijn. In plaats van met lak mogen de

einden van het touw dicht bij den knoop in een looden zegel vereenigd zijn.

B. *Zendingen in doozen, kisten of vaten.* De doozen, kisten of vaten moeten behoorlijk dichtgemaakt, gespijkerd, genageld of geschroefd, of met ijzeren banden beslagen zijn, en mogen geene sporen dragen van, na eens gesloten te zijn geweest, weder te zijn geopend, noch eenig ander gebrek hebben. De doozen en kisten moeten behoorlijk toegebonden zijn door middel van een kruiselings aangebracht touw, uit één stuk bestaande en voorzien van zegels in lak of lood, in voldoend aantal, om te voorkomen dat de colli geopend kunnen worden zonder de zegels te schenden. De beide bodems der vaten moeten voorzien zijn van een gekruist touw, door middel van zegels in lak of lood vastgehecht.

2. Bankpapier, effecten, obligatiën, coupons en dividendbewijzen, kanten, kleinoodiën, enz. worden, behalve overeenkomstig de bepalingen van het vorige lid, ook nog ten vervoer aangenomen in pakketten, waarvan de omslag ongeschonden is en bestaat uit gewast of geteerd papier, perkament of perkamentpapier, wasdoek, linnen of eenige andere stevige stof.

3. Geld en geldswaarden in omslagen van linnen papier (papier toile) behoeven niet ten vervoer aangenomen te worden.

4. Ieder pakket moet gesloten zijn door middel van zegels in lak, in voldoend aantal (ten minste drie), om te voorkomen dat het pakket geopend kan worden zonder de zegels te schenden.

5. Ieder collo geld en geldswaarde moet voorzien zijn van een duidelijk geschreven adres, aangevende den naam en de woonplaats van den geadresseerden, de inhoud van het collo en de waarde der letters.

6. De adressen mogen op de colli niet genaaid, geplakt noch gespijkerd zijn, opdat zij geene weder dicht gemaakte opening of scheur kunnen bedekken. Zij moeten op het collo zelf geschreven of daaraan bevestigd zijn met een touw uit één stuk bestaande, waarvan de uiteinden aan elkander zijn verbonden door een zegel in lak of lood.

7. Als zegel mogen alleen stempels worden gebezigd, die van een geslachtswapen of van een bijzonder onderscheidingsteeken zijn voorzien.

8. Het gebruik van zegels, die den afdruk van geldstukken of munten, of alleen lijnen of punten of enkele letters aantoonen, is verboden.

9. De voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing op staven van edele metalen; deze behoeven niet ingepakt, maar moeten alleen van een duidelijk merk voorzien zijn.

10. De zendingen geld en geldswaarden worden in tegenwoordigheid van den afzender of diens gemachtigde nauwkeurig gewogen. Het bevonden gewicht wordt in tegenwoordigheid van den afzender of diens gemachtigde op den vrachtbrief in schrijfletters ingevuld, of, zoo noodig, het ingevulde gewijzigd en door den afzender gewaarmerkt.

11. De bestuurders van den spoorwegdienst zijn voor geene hoogere som verantwoordelijk dan die bij de verzending aangegeven. Zij kunnen vóór de aanneming ten vervoer het bewijs vorderen, dat de aangeboden colli inderdaad de aangegeven waarde bevatten.

12. Bij het ten vervoer aannemen van geld en geldswaarden wordt aan den afzender kosteloos een bewijs van ontvangst afgegeven, voorzien van den stempel van het station van vertrek en bevattende de aangegeven waarde en het gewicht in schrijfletters; het wordt onderteekend door den beambte van den spoorwegdienst, die de verzending heeft aangenomen.

Het sluiten der vrachtovereenkomst.

48. De vrachtovereenkomst wordt gesloten van de zijde des afzenders, door het opmaken en aanbieden van den vrachtbrief, en van de zijde van den spoorwegdienst, door het als blijk van aanneming daarop afdrukken van den expeditiestempel van het station van afzending. Van dit oogenblik is de vrachtovereenkomst gesloten, en wordt de aanneming van de goederen geacht te hebben plaats gehad. De stempeling geschiedt, nadat al de in den vrachtbrief vermelde goederen aan het station bezorgd en, zoo zij van wege den afzender worden geladen, ook op de spoorwegwagens geladen zijn.

Vrachtbrieven.

49. § 1. Behalve bestelgoederen (welke ook met een adres kunnen verzonden worden) moet elke zending vergezeld zijn van den voorgeschreven gedrukten, door den spoorwegdienst gestempelden vrachtbrief.

§ 2. De volgende bijzondere bepalingen zijn hiervoor van kracht:

A. *1.* Zoowel de in bijlage B van dit reglement sub I tot en met LV genoemde goederen, als die, welke door de zorgen van afzenders en geadresseerden worden geladen en gelost, en goederen

aan formaliteiten voor rechten of accijnzen onderworpen, moeten vergezeld zijn van afzonderlijke vrachtbrieven, waarop geene andere goederen voorkomen. Bij zendingen van geld en geldswaarde moet in den vrachtbrief de aangegeven waarde in schrijfletters vermeld zijn en moet op den vrachtbrief in lak dezelfde stempel zijn afgedrukt, als die waarmede de colli zijn verzegeld. Heeft de verzegeling niet met lak, maar met een looden zegel plaats, dan moet dit zegel op den vrachtbrief worden omschreven.

2. Verder mogen slechts zoodanige goederen met één vrachtbrief vervoerd worden, welke naar hunnen aard en toestand zonder nadeel bij elkander kunnen geladen worden.

3. Bij het vervoer van wagenladingen kan de afzender verplicht worden voor iederen wagen een afzonderlijken vrachtbrief op te maken.

B. *1.* Als bewijs voor de tusschen den afzender en de ondernemers van den spoorwegdienst gesloten vrachtovereenkomst, geldt de overeenkomstig het bepaalde bij artikel 48 gestempelde vrachtbrief. Bij goederen, waarvan het laden en lossen, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, van het tarief of ten gevolge eener bijzondere overeenkomst met den afzender, door de zorgen van dezen of van den geadresseerde geschiedt, strekt de vermelding van het gewicht of de hoeveelheid der goederen in den vrachtbrief echter niet als bewijs tegen de ondernemers van den spoorwegdienst, voor zooverre geene naweging van de wagenlading of van de colli, waaruit deze is samengesteld, plaats heeft gehad, en het aantal colli of het gewicht, dit laatste door den weegstempel van het station van afzending, niet op den vrachtbrief is aangegeven.

2. De bestuurders van den spoorwegdienst zijn verplicht desverlangd het aantal colli of het gewicht der goederen tegen een vastgesteld loon te doen bepalen, voor zooverre dit mogelijk is zonder schadelijk oponthoud te veroorzaken, en voor zooverre de op het station voorhanden weeginrichtingen daarvoor toereikende zijn.

3. Wanneer niet van de zijde der bestuurders van den spoorwegdienst het aantal colli of het gewicht der goederen is geconstateerd, moet het bewijs omtrent aantal en gewicht op andere wijze dan door beroep op den vrachtbrief worden geleverd.

4. Het tijdstip, waarop de goederen zijn aangenomen, wordt uitsluitend bewezen door den expeditie-stempel van het station van afzending (zie artikel 48). Deze moet, wanneer de afzender zulks verlangt, in zijne tegenwoordigheid op den vrachtbrief afgedrukt worden.

5. Vrachtbrieven met bepalingen, afwijkende van de voorschriften van dit reglement of van de bijzondere voorwaarden van vervoer, kunnen geweigerd worden. Vrachtbrieven, waarmede goederen door andere middelen van vervoer zijn vervoerd, alvorens zij aan den spoorwegdienst worden overgegeven, worden slechts als bijlagen tot de spoorwegvrachtbrieven aangenomen, maar kunnen aan de ondernemers van den spoorwegdienst geenerlei verplichting opleggen.

C. *1.* De vrachtbrieven moeten behoorlijk van plaats en dagteekening voorzien zijn en eene nauwkeurige opgave behelzen van de goederen, met vermelding van de merken, de nummers, het aantal, de wijze van inpakking, den inhoud en het brutogewicht van de colli. Begeleidende bescheiden worden mede in den vrachtbrief vermeld. Goederen, welke volgens de bijzondere voorschriften van den aannemenden spoorweg niet volgens het gewicht aangenomen worden, moeten overeenkomstig die voorschriften duidelijk en nauwkeurig omschreven worden.

2. De vrachtbrief moet door den afzender onderteekend zijn en de duidelijke en nauwkeurige aanwijzing van den geadresseerde en van de plaats van bestemming bevatten. Doorhalingen en veranderingen in den vrachtbrief moeten door den afzender gewaarmerkt worden.

3. Bestaan verschillende wegen tusschen het station van afzending en dat van bestemming, dan moet het adres in den vrachtbrief bepaald aanwijzen, welke weg gevolgd moet worden; de bestuurders van den spoorwegdienst zijn dan verplicht dat voorschrift op te volgen. Is geen bepaalde weg aangewezen, dan geschiedt het vervoer langs den weg, die aan het station van afzending in het belang van den afzender het geschiktst voorkomt.

D. *1.* De afzender is aansprakelijk voor de juistheid der opgaven in den vrachtbrief, en draagt al de gevolgen, welke uit onjuiste, onduidelijke of onnauwkeurige opgaven in den vrachtbrief voortvloeien.

2. De beambten van den spoorwegdienst zijn bevoegd, de overeenstemming tusschen den vrachtbrief en de daarin vermelde goederen, ook met betrekking tot den inhoud, in tegenwoordigheid van den afzender of geadresseerde of van hunne gemachtigden, of zoo noodig ook buiten hunne

tegenwoordigheid, doch in die van minstens twee getuigen, te onderzoeken.

3. Bij onjuiste opgaven van het gewicht of van den inhoud zijn bestuurders van den spoorwegdienst bevoegd, om de te min geheven vracht van het station van afzending tot dat van bestemming driedubbel van den afzender of den geadresseerde te vorderen.

E. Verlangt de afzender een bewijs van de overgave van goederen aan de beambten van den spoorwegdienst, dan moet hij daartoe, voor zooverre de volgens bijzondere bepalingen van enkele spoorwegdiensten af te geven ontvangbewijzen hem niet voldoende zijn, twee gelijkluidende exemplaren van den vrachtbrief bij zijne goederen overleggen, waarvan het eene, met het woord „duplicaat", hem gestempeld wordt teruggegeven. Dit duplicaat strekt alleen tot bewijs, dat de goederen aangenomen zijn, en heeft niet de kracht van den vrachtbrief, die de goederen vergezelt.

F. Bij verzending van goederen naar plaatsen, die niet aan een spoorweg zijn gelegen, of naar spoorwegstations, die niet voor het goederenvervoer geopend zijn, moet de afzender op den vrachtbrief vermelden het spoorwegstation, van waar het vervoer door de zorgen van den geadresseerde moet geschieden (zie artikel 60 en 64).

G. *1.* De formulieren voor de vrachtbrieven zijn in de bijlagen D en E voorgeschreven en verkrijgbaar aan alle stations tegen den in de tarieven vastgestelden prijs.

2. Vrachtbrieven, welke niet voor rekening van een spoorwegdienst gedrukt zijn, moeten, teneinde hunne overeenstemming met het formulier te constateeren, vooraf van den stempel van een der spoorwegdiensten, binnen wier gebied zij zullen worden gebruikt, voorzien worden. Deze afstempeling, waarvoor de in het tarief vastgestelde vergoeding mag berekend worden, kan geweigerd worden, wanneer minder dan 100 vrachtbrieven gelijktijdig daartoe worden aangeboden.

3. De afzender mag op de adreszijde van den vrachtbrief zijn stempel afdrukken, mits de ruimte, welke voor de administratieve behandeling door de spoorwegdiensten aangewezen is, daardoor niet verminderd worde.

H. Op plaatsen, waar verschillende spoorwegdiensten goederenbureaux hebben, zijn de door den eenen dienst gestempelde vrachtbrieven ook geldig voor den anderen.

Voorschriften in verband met invoerrechten en accijnzen.

50. § 1. *1.* De afzender van goederen, welke vóór de aflevering aan den geadresseerde de vervulling van formaliteiten voor rechten of accijnzen vereischen, moet bij de overgave van den vrachtbrief den spoorwegdienst in het bezit stellen van al de daartoe noodige bescheiden.

2. De ondernemers van spoorwegdiensten zijn niet verplicht te onderzoeken of de overgelegde bescheiden noodzakelijk, juist en voldoende zijn. Zij en ook de ondernemingen of personen, die het verder vervoer van met den spoorwegdienst verzonden goederen op zich nemen, zijn niet verantwoordelijk voor de gevolgen, wanneer de noodige bescheiden ontbreken of niet volledig en behoorlijk opgemaakt zijn. De afzender is tegenover de ondernemers der spoorwegdiensten verantwoordelijk voor alle boeten en schaden, die hen uit dien hoofde mochten treffen.

3. Wanneer op het daartoe uitdrukkelijk in den vrachtbrief door den afzender te kennen gegeven verlangen, de ondernemers van den spoorwegdienst zich belasten met de aangifte tot in-, uit- en doorvoer of tot entreposeering, en wanneer zij zich daarbij gedragen overeenkomstig de aanwijzingen van den afzender, dan ontstaat daardoor voor hen geene verantwoordelijkheid. Zij zijn niet verplicht aan zoodanig verlangen te voldoen, en bevoegd die verrichting op te dragen aan eenen expediteur, indien de vrachtbrief geen tusschenpersoon aanwijst.

4. Het verrichten der hierbedoelde werkzaamheden door of vanwege de ondernemers van den spoorwegdienst geschiedt tegen daarvoor vastgesteld loon. De nota's of rekeningen betreffende dit loon en de voorschotten wegens invoerrechten en accijnzen, alsmede betreffende de volgens het voorlaatste lid van artikel 53 in rekening te brengen provisie voor voorgeschoten rechten enz., worden ingericht overeenkomstig bijlage F van dit reglement en de voorschriften van het bestuur der belastingen.

5. Indien de afzender voor de vervulling der belastingformaliteiten voorschriften heeft gegeven, wier uitvoering in strijd is met bestaande wetten of verordeningen, handelen de ondernemers van den spoorwegdienst daaromtrent, zooals zij in het belang van den afzender het voordeeligst achten. Wanneer de ondernemers van den spoorwegdienst van goederen, welke hun zijn overgegeven met

vrachtbrief, doch zonder de noodige belastingbescheiden, het vervoer op zich nemen tot de plaats van bestemming of tot het belastingkantoor, waar de aangifte voor de belastingen moet geschieden, dan is de geadresseerde verplicht tot terugbetaling van alle schaden en nadeelen, welke uit onjuistheden, fouten of verzuimen van den afzender voor de ondernemers van den spoorwegdienst mochten ontstaan uit de door dezen op te maken en in te dienen declaratie voor de belastingen, overeenkomstig de aanduidingen in den vrachtbrief, behondens verhaal van den geadresseerde op den afzender.

6. De afzender moet al de voor de vervulling der belastingformaliteiten bijgevoegde bescheiden in den vrachtbrief vermelden. De ondernemers van den spoorwegdienst zijn niet verantwoordelijk voor bescheiden, welke niet in den vrachtbrief vermeld zijn. Bevat een vrachtbrief voor het vervullen der belastingformaliteiten voorschriften, waaruit eene aansprakelijkheid kan ontstaan, welke door de goederen niet of niet toereikend wordt gedekt, hetzij wegens de geringe waarde der goederen, hetzij omdat de aansprakelijkheid zon blijven doorloopen, nadat de goederen zich niet meer onder het beheer van de ondernemers van den spoorwegdienst bevinden, hetzij om welke andere reden ook, dan kunnen de ondernemers van den spoorwegdienst van den afzender vorderen, dat hij daarvoor vooraf zekerheid stelle, en bij gebreke van dien de aanneming der goederen weigeren. Uit eene aanneming zonder voorafgaande zekerheidstelling is evenwel niet af te leiden, dat de afzender van verdere aansprakelijkheid zou zijn ontheven.

7. De geadresseerde mag de goederen niet uit de wagens lossen, noch van het terrein of uit de magazijnen van den spoorweg wegvoeren, vóór dat door of namens hem de belastingbescheiden zijn aangezuiverd en aan alle noodige formaliteiten der invoerrechten en accijnzen is voldaan. De geadresseerde is verplicht tot terugbetaling van alle schade en nadeelen, die uit de niet-nakoming van deze bepaling voor de ondernemers van den spoorwegdienst mochten ontstaan.

8. De bepalingen van dit artikel doen niet tekort aan de verantwoordelijkheid der ondernemers van den spoorwegdienst jegens het bestuur der belastingen, overeenkomstig de daaromtrent bestaande wetten en verordeningen.

§ 2. *1.* Ondernemers der spoorwegdiensten zorgen, dat, waar dit voor de verzending van douane-goederen anders dan in gesloten wagens kan noodig zijn, steeds een voldoend aantal douanemanden of douane-kisten aanwezig is, om colli, bestemd voor andere losplaatsen, op aanvraag der belanghebbenden, zonder gedetailleerde aangifte daarheen te doen doorloopen.

2. De ondernemers der spoorwegdiensten zijn verplicht uit het buitenland per spoorweg aangevoerde goederen, die blijkens den vrachtbrief op eene bepaalde losplaats ten invoer moeten worden aangegeven, met vracht- of volglijst daarheen te zenden, indien die plaats is aangewezen als losplaats voor de betaling van invoerrechten, zij het ook niet bij invoer langs de spoorwegen.

3. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kan bepalen, dat hiertoe op gezette tijden een of meer wagens naar die losplaats loopen, tenzij de ondernemers de voorkeur geven aan vervoer dezer goederen in douane-manden of kisten binnen de voorgeschreven leveringstijden.

4. In geen van beide gevallen kan voor de hierbedoelde zendingen verhooging van vracht berekend worden.

Berekening van de vracht.

51. *1.* De vrachtprijzen worden berekend naar de tarieven. Behalve de vrachtprijzen en bijkomende kosten, in de tarieven aangegeven, mag niets in rekening worden gebracht. Door de ondernemers van spoorwegdiensten werkelijk betaalde voorschotten, bijv. rechten van in-, uit- en doorvoer, accijnzen, kosten van voorafgaand vervoer en overgave, kosten van herstelling van de inpakking der goederen tot hun behond gedurende het vervoer, worden door den afzender of geadresseerde terugbetaald.

2. Worden de goederen door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst, hetzij van de woningen der afzenders, hetzij langs boord van vaartuigen afgehaald, of aan de huizen van de geadresseerden of op eenige andere plaats, bijvoorbeeld aan pakhuizen, magazijnen, entrepots of langs boord van vaartuigen bezorgd, dan zijn daarvoor de in de tarieven aangegeven vergoedingen te voldoen.

3. Bij goederen, die niet naar gewicht aangenomen worden, wordt de vracht berekend naar het draagvermogen der wagens, naar den kubieken inhoud of naar de ingenomen ruimte, ingevolge de daarvoor in de tarieven en bijzondere voorwaarden van vervoer der spoorwegdiensten vastgestelde bepalingen. Het gewicht van de goederen

wordt bepaald door weging of door berekening volgens de in de tarieven aangegeven normaalcijfers. Zendingen beneden 50 kilogram worden hoogstens voor 50 kilogram, het meerdere gewicht wordt bij stukgoederen per 10 kilogram, bij wagenladingen per 100 kilogram opklimmende berekend, zoodanig dat onderdeelen van 10 of van 100 kilogram voor 10 en 100 kilogram gerekend worden. Door deze gewichtsberekening worden evenwel de in de tarieven bepaalde minimum-vrachten niet uitgesloten.

4. Het staat den afzender vrij bij het wegen der goederen tegenwoordig te zijn. Verlangt hij, nadat het gewicht door de beambten van den spoorwegdienst is vastgesteld en vóór dat de goederen geladen zijn, eene nieuwe weging in zijne tegenwoordigheid of in bijzijn van zijnen gemachtigde, dan zijn de bestuurders van den spoorwegdienst gerechtigd daarvoor een volgens het tarief aangegeven weeggeld te vorderen.

5. Dit weeggeld kan ook geheven worden, wanneer de afzender het gewicht in den vrachtbrief niet heeft aangegeven, en het opmaken van den vrachtbrief in dit opzicht aan de beambten van den spoorwegdienst overgelaten heeft.

6. Al de op een vrachtbrief voorkomende goederen van eene zelfde tariefsklasse vormen te zamen één post tot berekening der vracht.

7. Het bedrag der vracht wordt volgens de voorschriften in de tarieven der spoorwegondernemingen afgerond.

8. Wanneer de goederen door de zorgen van de afzenders geladen worden, mogen zij de wagens slechts beladen tot het daarop aangegeven draagvermogen en binnen het daarvoor vastgestelde ladingsprofiel. Voor overbelading kunnen de bestuurders van den spoorwegdienst, behalve vergoeding der veroorzaakte schade, eene in de bijzondere voorschriften vast te stellen boete heffen.

Betaling van de vracht.

52. *1.* De goederen worden overeenkomstig het verlangen van den afzender gefrankeerd of ongefrankeerd verzonden. Bij goederen, die naar het oordeel van de beambten van den eerst aannemenden spoorwegdienst aan spoedig bederf onderhevig zijn, of waarvan de waarde de kosten van het vervoer en de bijkomende kosten niet zeker dekt, kan vooruitbetaling der vracht bepaald en gevorderd worden.

2. Indien voor vooruitbetaling van de vracht de prijs niet met zekerheid is op te geven, kan van den afzender verlangd worden, dat hij, tot dekking van de vracht, eene aan haar vermoedelijk bedrag evenredige som gelds deponeere.

3. In dat geval, en ook wanneer van eene begane vergissing in de toepassing van de tarieven ten aanzien hetzij van vracht of van bijkomende kosten blijkt, moet hetgeen te veel werd betaald of gedeponeerd door bestuurders van den spoorwegdienst aan den rechthebbende worden teruggegeven, hetgeen te weinig werd geheven, op vordering van de bestuurders, door den afzender of den geadresseerde aan hen worden bijbetaald.

Voorschotten, remboursementen en provisie.

53. *1.* Onder *voorschotten* wordt verstaan het betaalde aan vracht en kosten voor het voorafgaand vervoer en voor in- en uitgaande rechten, accijnzen of andere belastingen, waarmede de goederen worden bezwaard.

2. Onder *remboursementen* wordt verstaan de geheele of gedeeltelijke waarde der goederen, waarmede de afzender de goederen belast.

3. Het bedrag der voorschotten en remboursementen wordt door den afzender op den vrachtbrief, op de daarvoor bestemde plaats, in letters geschreven. Van voorschotten kan eene specificatie geëischt worden.

4. De betaling van voorschotten is voor de ondernemers der spoorwegdiensten niet verplichtend en geschiedt alleen, wanneer de goederen niet aan bederf onderhevig zijn en hunne waarde het gezamenlijk bedrag der voorschotten en van den vrachtprijs en bijkomende kosten voor het vervoer der goederen, heen en terug, overtreft.

5. Wordt de betaling van voorschotten door de ondernemers van den spoorwegdienst geweigerd, dan kunnen die op verzoek van de afzenders als remboursement ten laste van de goederen worden gebracht.

6. De remboursementen worden zonder uitstel aan den afzender uitbetaald tegen quitantie, nadat zij door den geadresseerde zijn voldaan en de kennisgeving daarvan aan het station van afzending is ontvangen.

7. Voor voorschotten en remboursementen, alsmede voor het bedrag der door de ondernemers van den spoorwegdienst voorgeschoten rechten, accijnzen en daarbij behoorende kosten, kan door hen eene provisie worden in rekening gebracht volgens het daarvoor vastgesteld tarief.

8. Voor voorschotten wegens betaalde vrachtprijzen en voor alle andere kosten, met welke de

goederen bij overneming van andere spoorwegdiensten zijn bezwaard, wordt geene provisie geheven.

Aanneming der goederen.

54. *1.* Bestuurders van spoorwegdiensten zijn niet verplicht goederen ten vervoer aan te nemen in het geval, bedoeld bij art. 81, alsmede wanneer het beschikbare materieel van den spoorweg niet toereikend is, om het ten vervoer aangeboden goed binnen den voorgeschreven tijd te kunnen verzenden.

2. Zij zijn echter verplicht de ten vervoer aangebrachte goederen, mits vergezeld van den vrachtbrief, voor zooverre de beschikbare ruimte zulks toelaat, tegen ontvangbewijs in bewaring aan te nemen, onder voorbehoud dat de aanneming ten vervoer en de afdrukking van den expeditie-stempel op den vrachtbrief eerst dan zal geschieden, wanneer de goederen zullen kunnen geladen worden. De afzender moet in dat geval in den vrachtbrief verklaren, dat hij er genoegen mede neemt, dat het goed blijve liggen, totdat de lading mogelijk zal zijn geworden.

Aanbrengen en verzenden der goederen.

55. *1.* De goederen moeten aangebracht en, wanneer de lading door de zorgen der afzenders geschiedt, geladen worden binnen de daarvoor in de bijzondere voorwaarden van vervoer gestelde uren.

2. IJlgoed wordt vóór vrachtgoed en met spoed vervoerd. Overigens worden in den regel de goederen naar de volgorde vervoerd, waarin zij zijn aangebracht. De eene afzender mag niet boven den anderen worden begunstigd, tenzij daartoe, hetzij wegens de inrichtingen van den spoorweg, den omvang van het vervoer, of het algemeen belang gegronde aanleiding bestaat. Handelingen tegen deze bepaling geven aanspraak op vergoeding van de daardoor ontstane schade.

3. Het vervoer van bestelgoederen van een gewicht van niet meer dan 10 kilogram geschiedt met alle treinen, mits de zendingen een half uur vóór het vertrek van den trein aan het station bezorgd zijn.

4. Op punten van aansluiting met andere spoorwegen, zoomede op plaatsen, waar de zendingen op eene andere lijn van den spoorwegdienst overgaan, of overgeladen moeten worden, bestaat echter noch voor gewone bestelgoederen, noch voor zoogenaamde spoedzendingen, de verplichting tot onmiddellijke doorzending met den eerstaansluitenden trein.

5. Bestelgoederen, van een gewicht boven 10 en beneden 300 kilogram, worden onder gelijke voorwaarde met alle treinen, uitgezonderd sneltreinen, verzonden.

6. Colli, van buitengewonen omvang of waarvan het gewicht 50 kilogram te boven gaat, worden slechts met de daartoe door den spoorwegdienst aangewezen treinen vervoerd.

7. De verzending van bestelgoederen van een gewicht van 300 kilogram en daarboven geschiedt ten minste éénmaal daags.

8. Bestuurders der spoorwegdiensten zijn verplicht de noodige maatregelen te nemen, opdat de volgorde, waarin de goederen verzonden zijn, kan bewezen worden.

9. De afzenders zijn verplicht de wagens, noodig voor het vervoer van goederen, welke door hunne zorgen worden geladen, voor eenen bepaalden dag schriftelijk bij den stationschef aan te vragen, en de lading in de door het station van vertrek bepaalde tijdruimte te volbrengen.

10. Deze tijdruimte wordt door aanplakking in de goederenbureaux en door advertentie in een dagblad van de plaats ter algemeene kennis gebracht.

Leveringstijd. Berekening daarvan.

56. *1.* Bestuurders der spoorwegdiensten maken in hunne tarieven bekend den leveringstijd voor het verkeer over hunne lijnen.

2. Onverminderd de bepalingen der artikelen 55, 69, 70 en 81 omtrent de verzending en aflevering van bestelgoederen, moet elke zending bestelgoed van een gewicht van niet meer dan 10 kilogram, welke des morgens een half uur vóór het vertrek van den eersten trein aan het station van verzending bezorgd wordt, des avonds van denzelfden dag, en elke zoodanige zending, welke vóór 12 uur des daags aan het station van verzending bezorgd wordt, uiterlijk vóór 12 uur van den volgenden dag aan het station van bestemming zijn aangebracht. Bij niet-nakoming dezer bepaling wordt, zonder het bewijs, dat door het vertraagd vervoer schade is veroorzaakt, de helft der vracht vergoed.

3. De leveringstijd voor ijl- en vrachtgoederen is samengesteld uit den tijd voor het vervoer en dien voor de expeditie toegestaan; die leveringstijd mag de volgende maxima niet overschrijden:

A. Voor ijlgoed:

a. tijd voor de expeditie: 1 etmaal;

b. tijd voor het vervoer: voor elke 300 kilometer of gedeelte van 300 kilometer: 1 etmaal.

B. Voor vrachtgoed:

a. tijd voor de expeditie: 2 etmalen;

b. tijd voor het vervoer: voor de eerste 100 kilometer: 1 etmaal, en voor elke verdere 200 kilometer of gedeelten van 200 kilometer: 1 etmaal.

4. Wanneer het vervoer van eenen spoorweg op eenen anderen aansluitenden spoorweg overgaat, wordt de tijd voor het vervoer berekend naar den geheelen afstand tusschen het station van afzending en dat van bestemming.

5. De tijd voor expeditie wordt slechts eenmaal berekend, zonder daarbij het aantal der spoorwegen, waarover het vervoer loopt, in aanmerking te nemen.

6. De bestuurders der spoorwegdiensten mogen voor markten of voor andere omstandigheden, welke op het verkeer van buitengewonen invloed kunnen zijn, onder goedkeuring van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid of onder voorbehoud daarvan, langer termijnen bepalen en aankondigen.

7. De aankondiging moet vermelden of die goedkenring verleend is, of dat zij voorbehouden is. In het laatste geval moet de later verkregene goedkenring binnen 8 dagen bij afzonderlijke aankondiging medegedeeld worden.

8. De verlengde termijn is niet van kracht, wanneer de nadere goedkeuring niet is verleend, of wanneer zij niet binnen den vastgestelden tijd van 8 dagen wordt aangekondigd.

9. De tijd van levering begint des middernachts na afstempeling van den vrachtbrief (zie artikel 48 en 49), en hij is nagekomen, wanneer de goederen vóór dat de tijd is verstreken aan den geadresseerde of aan het lokaal, waar deze zijne zaken drijft, of aan de personen door hem aangewezen, zijn bezorgd (zie artikel 72); of wel, indien geene bestelling is toegezegd of uitdrukkelijk het tegendeel is bedongen (zie artikel 58), wanneer binnen den gestelden termijn na aankomst van het goed ter plaatse van bestemming, de schriftelijke kennisgeving van de aankomst aan den geadresseerde op de post bezorgd, of hem op eene andere wijze werkelijk ter hand gesteld is. Voor goederen „station restante" is aan den tijd van levering voldaan, wanneer de goederen binnen dien tijd op het station van bestemming ter afhaling gereed liggen.

10. De tijd van levering wordt verlengd met dien bedoeld in art. 81, met dien noodig voor de vervulling van douane-formaliteiten, met dien van vertraging, veroorzaakt door het voorschrift van artikel 50, § 2, en met dien, gedurende welken het verkeer buiten de schuld der spoorwegonderneming gestremd is, en dus de aanvang of voortzetting van het verkeer tijdelijk verhinderd is.

Tijdelijke stoornis van het vervoer.

57. *1.* Wanneer het vervoer over den spoorweg door overmacht of ongeval tijdelijk gestremd wordt, is de afzender niet verplicht te wachten totdat het beletsel is opgeheven. Hij kan zich alsdan aan de door hem aangegane vrachtovereenkomst onttrekken, doch is verplicht om aan de ondernemers van den spoorwegdienst, indien de oorzaak der stremming niet aan hen te wijten is, te vergoeden, behalve de gedane uitschotten en gemaakte kosten voor laden en daarna lossen der goederen, de vracht voor den afstand, waarover het vervoer heeft plaats gehad.

2. Wanneer door stremming van het verkeer het vervoer langs den door den afzender voorgeschreven of door de bestuurders van den spoorwegdienst gekozen weg niet mogelijk is, doch wel langs eenen anderen weg, al is deze ook langer, dan blijft het, met inachtneming der van Regeeringswege in het belang van het algemeen verkeer gegeven voorschriften, aan de bestuurders overgelaten, te beslissen of het belang van de betrokken personen medebrengt, af te wachten totdat de stremming weder opgehouden heeft, dan wel de zendingen op kosten van afzenders of geadresseerden over eenen anderen weg naar de plaats van bestemming te voeren, of eindelijk aan de afzenders hun nader verlangen omtrent de wijze van verzending der goederen te vragen.

Kennisgeving van aankomst en aflevering der goederen.

58. *1.* De bestuurders van den spoorwegdienst geven den geadresseerden, hetzij in persoon of aan hun woning of kantoor, schriftelijk kennis van de aankomst der goederen, die niet besteld worden.

2. Deze kennisgevingen van aankomst worden, hetzij tegen berekening van een in de tarieven vast te stellen loon aan de geadresseerden bezorgd, hetzij voor rekening van de geadresseerden franco per post verzonden. De kosten van frankeering worden als voorschot beschouwd.

3. De bestuurders van den spoorwegdienst zijn verplicht aan den in den vrachtbrief aangewezen geadresseerde, ter plaatse van bestemming, zoowel

den vrachtbrief als de goederen af te leveren, na hem in staat gesteld te hebben de goederen behoorlijk na te zien. Aan het verlangen van den afzender, om hem de goederen terug te geven of die af te leveren aan een anderen dan in den vrachtbrief aangewezen geadresseerde, wordt voldaan, wanneer het schriftelijk is medegedeeld vóór dat de kennisgeving van aankomst aan den geadresseerde is verzonden. Ingeval aan den afzender een duplicaat vrachtbrief (zie artikel 49, § 2 snb E) of een bewijs van aanneming der goederen is uitgereikt, wordt dat stuk in zoodanig geval door hem teruggegeven.

4. De bestuurders van den spoorwegdienst zijn niet verplicht gevolg te geven aan andere voorschriften dan die, welke aan het station van afzending zijn verstrekt. Is de kennisgeving van aankomst door den geadresseerde ontvangen, zoo hebben de beambten van den spoorwegdienst zich alleen naar de aanwijzingen van den geadresseerde te gedragen.

5. De geadresseerden, welke hunne goederen zelf weghalen of zich daartoe van andere dan door de bestuurders van den spoorwegdienst aangestelde personen bedienen willen, moeten hiervan aan het betrokken goederen-bureau bijtijds voor de aankomst der goederen, en op verlangen van de beambten van het goederen-bureau, onder bijbrenging van geloofwaardige getuigen voor de echtheid der handteekening, schriftelijk kennis geven.

6. De bevoegdheid der geadresseerden om hunne goederen zelf of door derden te laten weghalen kan door de bestuurders in het belang van het algemeen verkeer, met toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, beperkt of opgeheven worden.

7. Ten bewijze dat de vracht en het verder verschuldigde betaald is, wordt de gequiteerde vrachtbrief aan den geadresseerde of zijnen gemachtigde uitgereikt. Daarna worden tegen afgifte van het bewijs van ontvangst of na teekening voor ontvangst in het register voor ontvangen goederen, waardoor in beide gevallen niets meer dan de ontvangst der goederen wordt geconstateerd, en op vertoon van den gequiteerden vrachtbrief, de goederen afgeleverd in de goederen-lokalen, in de goederenloodsen of op het perron, of wel de wagens aan de losplaatsen ter lossing beschikbaar gesteld, en zulks met inachtneming der volgende bepalingen:

A. *1.* De goederen moeten, onder voorbehond van hetgeen hieronder snb B is bepaald, binnen den tijd, welke in het tarief als vrij van liggeld wordt vastgesteld en welke niet korter mag zijn dan 24 uren, gedurende de daarvoor vastgestelde uren worden weggehaald.

2. Deze termijn begint in het algemeen te loopen op het oogenblik van de ontvangst van de kennisgeving van aankomst, doch voor goederen, welker aankomst den geadresseerde niet is bericht kunnen worden, voor goederen „station restante" en voor goederen, waarvan de geadresseerden eens en voor altijd schriftelijk hebben verklaard, dat zij geene kennisgeving van aankomst verlangen, op dat der aankomst van het goed.

B. De termijnen, binnen welke de goederen, die door de zorgen van den afzender geladen zijn, door den geadresseerde gelost en weggevoerd moeten zijn, worden door de bijzondere voorwaarden van vervoer van iederen spoorwegdienst bepaald en op elk station door aanplakking in de goederenbureaux en van tijd tot tijd door bekendmaking in een nieuwspapier ter algemeene kennis gebracht.

C. *1.* Indien slechts een gedeelte van de in denzelfden vrachtbrief aangegeven zending is aangekomen en een zoodanig deel op zich zelf waarde heeft, kan de aanneming van dat gedeelte en de betaling van de daarvoor in verhouding verschuldigde vracht door den geadresseerde niet geweigerd worden, onverminderd zijn recht op levering van het overige of schadevergoeding, indien hij dit heeft.

2. De geadresseerde heeft de bevoegdheid de goederen bij de aflevering op het station te doen nawegen.

3. De beambten van den spoorwegdienst moeten aan dit verlangen bij stukgoederen voldoen: bij wagenladingen slechts dan, wanneer de op het station voorhanden weeginrichtingen daartoe voldoende zijn. Is zulks niet het geval, dan staat het den geadresseerde vrij deze naweging op de naastbijgelegen plaats, waar dergelijke weeginrichtingen beschikbaar zijn, te doen verrichten, en wel in tegenwoordigheid van eenen door de bestuurders van den spoorwegdienst daartoe aan te wijzen gemachtigde.

4. Wijst de naweging geen door de ondernemers te vergoeden manco aan, dan moet de geadresseerde de door die naweging ontstane kosten, of het in het tarief vastgestelde loon, benevens de schadeloosstelling voor den aangewezen gemachtigde voldoen.

5. De ondernemers der spoorwegdiensten moeten

daarentegen, wanneer een door hen te vergoeden manco wordt bewezen, hetwelk niet reeds te voren erkend is, den geadresseerde de aan dezen door de naweging veroorzaakte kosten vergoeden.

6. Goederen, die besteld worden, worden aan den geadresseerde niet afgeleverd, vóór dat deze den vrachtprijs en alle bijkomende kosten voldaan en voor de ontvangst der goederen in het bestelboek geteekend heeft.

7. Goederen, welke krachtens de bepaling van art. 50, § 1, 7de lid, niet uit wagens, van het terrein of uit de magazijnen van den spoorweg mogen worden weggevoerd, voordat voor invoerrechten of accijnzen zekere formaliteiten zijn vervuld, worden eerst afgeleverd, nadat het bewijs dat aan die formaliteiten is voldaan, aan den beambte van den spoorwegdienst is vertoond.

Liggeld en conventioneele boeten.

59. § 1. *1.* Wie, buiten de in artikel 57 omschreven gevallen, eenmaal ten vervoer overgegeven goederen, vóór hun vertrek terug neemt uit de goederen-loodsen, van de terreinen of uit de wagens van den spoorweg, is daarvoor, boven en behalve de laad- en losgelden en het verschuldigde weeg- en telloon, voor iederen dag, gerekend van het oogenblik der aanbieding ten vervoer, lig- of magazijngeld of wagenhuur verschuldigd, wordende daarbij elk aangevangen etmaal voor een geheel etmaal gerekend.

2. Wordt door den afzender de teruggave der goederen op een tusschenstation van den af te leggen weg verlangd, en voldoen de beambten van den spoorwegdienst aan dat verlangen, dan moet, behalve de verschuldigde vracht van den door de goederen reeds afgelegden weg en de bijkomende kosten, nog een bij tarief vastgesteld rouwgeld betaald worden.

§ 2. *1.* Wanneer goederen, in denzelfden vrachtbrief vermeld, niet alle te gelijkertijd worden aangebracht, of met onvoldoenden of onjuisten vrachtbrief worden aangeboden, en dientengevolge moeten blijven liggen tot ontvangst van den aangevulden of verbeterden vrachtbrief, dan kunnen de bestuurders van den spoorwegdienst, wanneer het aanbrengen niet binnen 24 uren ten einde gebracht is en blijkbaar vertraging plaats heeft, of wanneer binnen dat tijdsverloop de vrachtbrief niet is aangevuld en verbeterd, na afloop van die 24 uren, totdat de in den vrachtbrief omschreven zending geheel is aangebracht, of de vrachtbrief is aangevuld of verbeterd, voor de reeds aangebrachte goederen lig- of magazijngeld heffen.

2. Wanneer het goederen betreft, waarvan het laden aan de zorgen van den afzender is overgelaten en waarvoor een of meer wagens te zijner beschikking zijn gesteld, wordt, indien niet binnen den bepaalden tijd (zie art. 55, 9de en 10de lid) de lading is afgeloopen en de goederen ter verzending gereed zijn, behoudens het bepaalde in art. 81, wagenhuur gevorderd. Ook zijn de beambten van den spoorweg bevoegd, wanneer die termijn verstreken is, de wagens weder op kosten van den afzender te lossen, de geloste goederen voor zijn risico en tegen lig- of magazijngeld op te slaan en de wagens tot andere doeleinden te bezigen. De bestuurders van den spoorwegdienst kunnen bij het aanvragen van wagens een borgtocht vorderen, gelijk aan het bedrag van wagenhuur voor één dag.

3. De bestuurders zijn daarentegen verplicht gelijk bedrag aan den aanvrager te betalen, wanneer aan eene bepaalde toezegging omtrent het beschikbaar stellen der wagens niet voldaan wordt.

§ 3. *1.* Wie in gebreke blijft om goederen binnen den daarvoor gestelden termijn in ontvangst te nemen en van het station weg te voeren, is, behoudens het bepaalde in art. 81, eveneens verplicht lig- of magazijngeld of wagenhuur te betalen.

2. Daarentegen zijn de bestuurders verplicht tot vergoeding der kosten, welke bewezen worden ontstaan te zijn doordat de geadresseerde tijdig, doch te vergeefs, heeft getracht het goed af te halen, wanneer de goederen, van welker aankomst reeds bericht is gegeven, niet uiterlijk binnen een uur, nadat de afhaler zich aanmeldde ter lossing of afhaling, te zijner beschikking zijn gesteld.

3. Van dit voorschrift kan door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid voor door hem aan te wijzen stations uitzondering worden toegelaten. In de kennisgeving van aankomst der goederen wordt alsdan vermeld, wanneer de goederen kunnen gelost en weggehaald worden.

§ 4. Wanneer de door de zorgen der afzenders geladen wagens niet binnen den in artikel 58, zevende lid, sub B, voorgeschreven termijn gelost en de goederen afgehaald zijn, zijn de bestuurders van den spoorwegdienst, zonder daardoor verantwoordelijkheid op zich te laden, gemachtigd de wagens op kosten van den afzender of geadresseerde te laten lossen en het vastgesteld bedrag voor lig- of magazijngeld of wagenhuur te vorderen.

§ 5. Wanneer ten gevolge van een maatregel

van hooger hand, bijvoorbeeld tijdelijke aanhouding van het goed door de ambtenaren der belastingen of gerechtelijke inbeslagneming, de spoorwegdienst belet wordt het goed te vervoeren of af te leveren, zijn bestuurders bevoegd, indien het goed in den wagen blijft, wagenhuur te heffen.

§ 6. *1.* Het bedrag van wagenhuur en lig- of magazijngelden wordt in de tarieven van het goederenvervoer geregeld.

2. Wanneer het geregeld verkeer door groote ophooping van goederen wordt bedreigd, zijn de bestuurders bevoegd de lig- of magazijngelden en wagenhuur te verhoogen, de termijnen volgens het tweede lid van § 8 van dit artikel te verlengen, met inachtneming van het voorschrift voorkomende in het derde lid van dezelfde paragraaf, en ook, wanneer deze maatregel niet toereikend moebt zijn, de termijnen, gedurende welke het goed mag blijven liggen, en den tijd, welken van het betalen van liggeld is vrijgesteld, te verkorten, alles voor zoolang de ophooping duurt, mits zulks geschiedt met inachtneming der voorschriften in artikel 56 voor de vaststelling van langere termijnen gegeven.

Wijze van handelen in gevallen, waarin de regelmatige aflevering is verhinderd.

60. *1.* Goederen, welke de geadresseerde weigert of nalaat in ontvangst te nemen en weg te voeren binnen den gestelden termijn, of goederen, wier aflevering niet mogelijk is, alsook „station restante" geadresseerde goederen, welke langer dan den door de bijzondere voorwaarden van vervoer bepaalden termijn na aankomst op het station van bestemming zijn verbleven, zonder dat de geadresseerde zich heeft aangemeld, liggen voor rekening en risico van den afzender, wien daarvan, voor zooveel het ijl- of vrachtgoederen betreft, zoo spoedig mogelijk moet worden kennis gegeven. Bestuurders van den spoorwegdienst zijn bevoegd dergelijke goederen in een openbaar magazijn te doen opslaan of aan een expediteur, voor rekening en risico van wien het aangaat, in bewaring te geven en ze aldaar, tegen betaling der daarop drukkende vracht, voorschotten en onkosten, ter beschikking van den afzender te stellen, wien daarvan terstond bericht moet worden gezonden.

2. De bestuurders hebben het recht goederen, welke bestemd zijn naar eene plaats, welke niet aan den spoorweg gelegen is, naar de plaats van bestemming te doen vervoeren door tusschenkomst van eenen expediteur, of op eene andere wijze te hunner keuze, voor rekening en risico van den afzender, wanneer door den afzender of geadresseerde geene maatregelen genomen zijn voor de onmiddellijke verdere verzending der goederen. Hetzelfde geldt voor goederen, bestemd naar spoorwegstations, die niet voor het goederenvervoer geopend zijn.

3. Alles onverminderd artikel 94, tweede lid, Wetboek van Koophandel.

Verantwoordelijkheid in het algemeen.

61. Indien bestuurders van een spoorwegdienst het goed met eenen vrachtbrief aannemen, volgens welken het vervoer over verschillende aan elkander aansluitende spoorwegen moet geschieden, zijn als vrachtvoerders voor het geheele transport, niet de gezamenlijke ondernemers van de spoorwegdiensten, welke het goed met den vrachtbrief overgenomen hebben, maar alleen de eerste spoorwegdienst en die verantwoordelijk, welke de goederen met den vrachtbrief het laatste heeft overgenomen; ondernemers van tusschenliggende spoorwegen kunnen als vrachtvoerders slechts dan aansprakelijk gesteld worden, wanneer bewezen wordt dat de schade, waarvoor vergoeding gevorderd wordt, op hunne lijnen is ontstaan. Het recht van verhaal tusschen de spoorwegdiensten onderling wordt hierdoor niet verkort.

Verantwoordelijkheid van de ondernemers van den spoorwegdienst voor hun personeel.

62. De ondernemers van elken spoorwegdienst zijn verantwoordelijk voor hun personeel en voor de andere personen, van wie zij zich bij het verrichten van het door hen aangenomen vervoer bedienen.

Omvang en duur der verantwoordelijkheid.

63. *1.* Behoudens de bijzondere bepalingen van artikel 66 zijn de ondernemers der spoorwegdiensten verantwoordelijk voor de schade, welke door verlies of beschadiging van de goederen is ontstaan, van het tijdstip, waarop zij ter verzending zijn aangenomen of de vrachtovereenkomst volgens artikel 48 is gesloten, tot de aflevering der goederen, voor zoover zij niet bewijzen, dat het verlies of de beschadiging is ontstaan door overmacht of uit den aard van de goederen zelven, als door inwendig bederf, krimpen, gewone lekkage en dergelijke, of door uiterlijk niet zichtbare slechte inpakking of door schuld of nalatigheid van den afzender of expediteur. De verantwoordelijkheid

van de spoorwegdiensten voor verlies of beschadiging van het goed, vóór de afstempeling van den vrachtbrief, wordt hierdoor, voor zoo verre zij wettigen grond heeft, niet gewijzigd. De aflevering aan visitatieloodsen, na aankomst van het goed op het station van bestemming, evenals de overeenkomstig dit reglement bepaalde bezorging aan magazijnen of bij eenen expediteur, staat gelijk met aflevering aan den geadresseerde.

2. De goederen worden niet eerder als verloren beschouwd, dan vier weken na het verstrijken van den leveringstijd. De vervoerde goederen besteld of afgeleverd en aangenomen en het vrachtloon betaald zijnde, is daardoor alle rechtsvordering, ter zake van beschadiging of vermindering, tegen de ondernemers van den spoorwegdienst vernietigd, indien het gebrek uiterlijk zichtbaar was. Voor verlies of beschadiging, welke bij de aflevering niet niterlijk zichtbaar was, kunnen zij ook na de aflevering en betaling der vracht verantwoordelijk worden gesteld, mits het verlies of de beschadiging worde geconstateerd op de wijze als bij het Wetboek van Koophandel is voorgeschreven. Voor de verjaring der vorderingen wegens verlies, vermindering en beschadiging gelden de bepalingen van het gemeene recht.

3. In geval van verlies of beschadiging van goederen moeten de bestuurders van den spoorwegdienst een nauwkeurig onderzoek instellen en aan den rechthebbende, op verzoek, schriftelijk en volledig den uitslag van het gehonden onderzoek mededeelen.

4. Bij het in ontvangst nemen der schadevergoeding kan de daarop rechthebbende vorderen, dat hem, wanneer later het verloren geraakte goed mocht teruggevonden worden, daarvan mededeeling worde gedaan. In dat geval moet hem van die vordering een bewijs worden afgegeven.

5. Binnen vier weken na ontvangst der bovenbedoelde mededeeling kan de rechthebbende vorderen, dat het teruggevonden goed hem kosteloos worde afgeleverd op de in den vrachtbrief aangegeven plaats van bestemming. Hij is dan verplicht de genoten schadevergoeding terug te geven, na aftrek van de som, welke hem als schadeloosstelling wegens vertraagde levering toekomt.

6. Wanneer aan goed eene vermindering of beschadiging blijkt, zijn de beambten van den spoorwegdienst verplicht, in tegenwoordigheid van getuigen en zoo mogelijk van den rechthebbende, het gewicht en de verdere bevinding, en, zoo noodig, door deskundigen, de aan het goed toegebrachte schade te laten constateeren.

7. Wanneer de rechthebbende met de bestuurders van den spoorwegdienst de door deze te verleenen schadevergoeding bij minnelijke schikking wil regelen, moet hij, voor de in ontvangst- of terugname der goederen, het van de bevinding opgemaakte proces-verbaal als juist erkennen en zijne aanspraak op schadevergoeding indienen.

8. Is gerechtelijke bezichtiging van goederen noodig, dan geschiedt die door deskundigen, op verzoek van een der partijen door den president der arrondissements-rechtbank of, ter plaatse waar deze niet gevestigd is, door den kantonrechter te benoemen en te beëdigen. Elk verzoek om schadevergoeding moet van een document, waaruit de waarde van het goed blijkt, en wanneer het goed reeds in ontvangst is genomen, ook van den vrachtbrief, vergezeld gaan. Die verzoeken moeten door de bestuurders van den spoorwegdienst zoo spoedig mogelijk beantwoord en afgedaan worden.

Beperking der verantwoordelijkheid voor goederen, naar andere plaatsen dan spoorwegstations bestemd.

64. *1.* Worden goederen ten vervoer aangenomen met een vrachtbrief, waarin eene plaats, niet aan een aansluitenden spoorweg gelegen, als bestemming is aangegeven, zoo zijn de ondernemers der spoorwegdiensten als vervoerders niet verantwoordelijk voor het geheele vervoer, doch slechts voor het vervoer tot de plaats, waar de goederen den spoorweg verlaten. Voor het verdere vervoer rusten op de ondernemers slechts de verplichtingen van een expediteur.

2. Ten aanzien van het vervoer naar niet aan den spoorweg gelegen plaatsen, door middel van door de bestuurders van den spoorwegdienst ingerichte vervoermiddelen, zijn zij ook verantwoordelijk voor het vervoer tot de plaats van bestemming van het goed.

Beperking der verantwoordelijkheid bij opgave van meer dan ééne plaats van bestemming.

65. Is door den afzender in den vrachtbrief voorgeschreven, dat de goederen op eene plaats, gelegen aan een spoorweg, moeten worden afgegeven of moeten blijven liggen, dan worden, al is in den vrachtbrief ook nog eene andere bestemmingsplaats aangegeven, de ondernemers beschouwd als zich met het vervoer tot aan die

eerste aan den spoorweg liggende plaats te hebben belast, en eindigt hunne verantwoordelijkheid met de aflevering van de goederen te dier plaatse.

Bijzondere beperking der verantwoordelijkheid.

66. § 1. *1.* Ten aanzien van goederen, die uit hun aard zijn blootgesteld aan het gevaar, om geheel of ten deele verloren te gaan, of te worden beschadigd, in het bijzonder door breken, roesten, inwendig bederf, buitengewone lekkage, zelfontbranding, enz. zijn de ondernemers der spoorwegdiensten niet verantwoordelijk voor de schade, welke uit dat gevaar is ontstaan.

2. Zij zijn alzoo niet verantwoordelijk:

a. voor schade hoegenaamd aan gevaarlijke artikelen, als: zwavelzuur, sterkwater en andere bijtende, alsook licht ontvlambare stoffen;

b. voor het breken van licht breekbare goederen, als: licht breekbare meubelen, glas, gegoten ijzerwaren, ledige en gevulde kruiken, flesschen en glazen ballons, losse suikerbrooden, kazen, enz.

c. voor gewone lekkage, dat is: het dringen van vloeibare stoffen door de voegen, naden of andere openingen der vaten, zonder niterlijke beschadiging;

d. voor het bederven van vloeistoffen en andere waren, welke gemakkelijk gisten of tot verrotting overgaan, of door vorst of hitte schade lijden;

e. voor het roesten van metalen;

f. voor gewichtsvermindering van versche en gezouten visch, oesters, vruchten en groenten.

§ 2. *1.* Ten aanzien van goederen, die in open wagens worden vervoerd, zijn de ondernemers niet aansprakelijk voor de schade, ontstaan uit het gevaar aan die wijze van vervoer verbonden. De tarieven wijzen aan, welke goederen, bij toepassing eener verlaagde tariefsklasse, in open wagens worden vervoerd, en de afzender wordt geacht met deze wijze van vervoer genoegen te nemen, wanneer hij niet door eene aanteekening op den vrachtbrief het vervoer zijner goederen in gesloten of van dekkleeden voorziene wagens uitdrukkelijk verlangt. De ondernemers zijn in dit geval gerechtigd eene verhooging van de in het tarief bepaalde vrachtprijzen toe te passen.

2. Wanneer goederen, die anders in overdekte wagens geladen worden, ten gevolge van bijzondere overeenkomst in open wagens vervoerd worden, kan zichtbare gewichtsvermindering of verlies van geheele colli niet gerekend worden te behooren tot het aan deze wijze van vervoer verbonden gevaar.

§ 3. Ten aanzien van goederen, welke, niettegenstaande hun aard vordert dat zij ter beveiliging tegen verlies of beschadiging bij het vervoer behoorlijk zijn ingepakt, doch, luidens verklaring van den afzender op den vrachtbrief, oningepakt of niet voldoende ingepakt zijn verzonden, zijn de ondernemers niet verantwoordelijk voor de schade, welke ontstaat uit het gevaar, verbonden aan het gemis van inpakking of aan onvoldoende inpakking.

§ 4. Ten aanzien van goederen, die, volgens de tariefsbepalingen of volgens overeenkomst met den afzender, door zijne zorgen worden geladen en door die van den geadresseerde worden gelost, zijn de ondernemers niet verantwoordelijk voor de schade ontstaan uit het gevaar, verbonden aan het laden en lossen of aan het gebrekkig of ondoeltreffend laden. Afzender en geadresseerde zijn daarentegen aansprakelijk voor de schade, welke ten gevolge van of tijdens het laden en lossen aan het spoorwegmaterieel berokkend wordt.

§ 5. Ten aanzien van goederen, die onder geleide worden verzonden, zijn de ondernemers niet verantwoordelijk voor de schade, welke ontstaan is uit het gevaar, hetwelk dat geleide beoogt te voorkomen.

§ 6. In de in §§ 1 tot 5 genoemde gevallen wordt ondersteld, dat schade, welke kon ontstaan uit een gevaar waarvoor de ondernemers niet verantwoordelijk zijn, werkelijk uit zoodanig gevaar is ontstaan, tenzij het tegendeel bewezen wordt.

§ 7. De vorenstaande in §§ 1 tot 5 bepaalde vrijstellingen zijn niet van toepassing, indien bewezen wordt dat de schade is ontstaan door de schuld van den spoorwegdienst of van zijn personeel.

§ 8. *1.* Onderwicht wordt niet vergoed, zoo voor den geheelen afgelegden weg het ontbrekende bij droge goederen niet meer dan *een percent*, bij natte goederen, waarmede gelijk gesteld worden brood, gerapt of gemalen verfhout, schors, wortelen, zoethout, gekorven tabak, vetwaren, zeep, dikke of vaste oliën, versche tabak in bladen, schapenwol, vellen, huiden, leder, versche en gedroogde vruchten, granen, zaden, suikerpeeën, knollen, darmen, hoornen, klauwen, beenderen (gemalen en niet gemalen), gedroogde visch, hop en versche leem, niet meer dan *twee percent* bedraagt van het in den vrachtbrief vermelde en door het station van afzending juist bevonden gewicht. Deze percentagewijze verminderingen zijn van toepassing op elke der afzonderlijke vrachtposten, die in den vrachtbrief nauwkeurig met haar gewicht zijn omschreven en aangewezen.

2. Deze percentsgewijze verminderingen worden niet in rekening gebracht bij het te vergoeden onderwicht, wanneer en voor zooverre wordt bewezen, dat het verlies, onder de plaats gevonden omstandigheden, niet is ontstaan ten gevolge van den aard der goederen, of dat die percenten in het gegeven geval niet in evenredigheid staan met dien aard of met de voorgekomen omstandigheden.

3. Het blijft echter aan de bestuurders der spoorwegdiensten voorbehouden, bij goederen, die door de zorgen van den afzender geladen of door die van den geadresseerde gelost worden, met toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, eene hoogere percentsgewijze vrijstelling van verantwoordelijkheid voor gewichtsvermindering dan *twee percent* vast te stellen, en zulks naar gelang van den aard der goederen.

Van de vergoeding door de ondernemers der spoorwegdiensten te verleenen.

67. § 1. Indien de ondernemers van spoorwegdiensten ingevolge de voorgaande bepalingen schadevergoeding verschuldigd zijn, wordt deze naar de volgende grondslagen geregeld:

A. Voor gebeel of gedeeltelijk verlies wordt, tot vaststelling van het bedrag der schade, als grondslag aangenomen de door den schadevergoeding eischende te bewijzen handelswaarde en, bij gebreke van dien, de waarde, welke goederen van dezelfde soort en hoedanigheid zouden gehad hebben, ten tijde waarop en ter plaatse waar de ondernemers van den spoorwegdienst hadden aangenomen de goederen te leveren, onder aftrek van het bedrag der ten gevolge van het verlies niet betaalde rechten of accijnzen en onkosten.

B. Bij de berekening der schadevergoeding wordt de waarde niet hooger dan 60 centen voor elk kilogram bruto aangenomen, voor zoover niet uitdrukkelijk ter daarvoor bestemde plaatse op de adreszijde van den vrachtbrief eene hoogere waarde in letters is vermeld.

C. In geval van aangifte eener hoogere waarde vormt de aangegeven som het maximum der te verleenen schadevergoeding. In dit geval is de afzender, behalve de in het tarief vastgestelde vracht, eene premie verschuldigd, welke niet meer mag bedragen dan $^1/_{10}$ per duizend der aangegeven waarde voor elke 150 kilometer of gedeelte daarvan, die de goederen in lokaal of in rechtstreeksch verkeer te doorloopen hebben, met een minimum van ten hoogste 10 cents en afronding bovenwaarts van het bedrag op 5 cents.

§ 2. Bij beschadiging van goederen wordt de door de beschadiging teweeggebrachte waardevermindering vergoed als volgt:

a. Tot het volle bedrag, indien de in § 1 sub A bedoelde waarde der goederen kleiner is dan of gelijk is aan het maximum, bedoeld in § 1 sub B en C.

b. indien de in § 1 sub A genoemde waarde der goederen grooter is dan het maximum, bedoeld in § 1 sub B of C, zal de vergoeding slechts een zooveelste gedeelte der waardevermindering bedragen, als het maximum, in § 1 sub B of C bedoeld, bedraagt van de waarde, in § 1 sub A bedoeld.

§ 3. Wanneer de bestuurders van den spoorwegdienst of hunne beambten of hedienden met opzet verkeerd hebben gehandeld, kan de beperking der aansprakelijkheid tot de normale schadeloosstelling of tot de aangegeven waarde van het goed niet worden ingeroepen.

Verantwoordelijkheid wegens overschrijding van den leveringstijd.

1. De ondernemers van spoorwegdiensten zijn verantwoordelijk voor de schade, ontstaan uit overschrijding van den leveringstijd (zie artikel 56), voor zoover zij niet kunnen aantoonen, dat de vertraging door overmacht of bijzondere omstandigheden buiten hunne schuld en die van hunne beambten of bedienden veroorzaakt is.

2. Door aanneming van de goederen door den in den vrachtbrief aangewezen geadresseerde of door van zijnentwege aangewezen personen en door betaling van de vracht vervallen alle vorderingen ten aanzien van overschrijding van den leveringstijd, zoo zij niet binnen acht dagen na de aflevering of na de betaling der vracht zijn ingediend.

Waardeering der aansprakelijkheid wegens overschrijding van den leveringstijd.

69. 1. Voor overschrijding van den leveringstijd wordt door de ondernemers van den spoorwegdienst, zonder het bewijs dat door de vertraagde aflevering schade is veroorzaakt, vergoed:

a. bij vrachtgoederen: wanneer de vertraging bedraagt meer dan één tot drie etmalen, een vierde der vracht, meer dan drie tot acht etmalen, een derde der vracht, en meer dan acht etmalen, de helft der vracht;

b. bij ijlgoederen: wanneer de vertraging bedraagt meer dan 12 uren tot 24 uren, een vierde der vracht, meer dan één tot drie etmalen, een

derde der vracht, en meer dan drie etmalen, de helft der vracht;

c. bij bestelgoederen: wanneer de vertraging bedraagt meer dan 6 uren tot 12 uren, een vierde der vracht, meer dan 12 tot 24 uren, een derde der vracht, en meer dan 24 uren, de helft der vracht.

2. Wordt door den belanghebbende eene grootere schadevergoeding gevorderd, dan is hij verplicht, op verlangen van de bestuurders van den spoorwegdienst, de door de vertraagde aflevering werkelijk ontstane schade te bewijzen.

3. Het bedrag van de door de ondernemers in zoodanig geval te verleenen schadevergoeding wordt dan naarmate van de bewezen schade bepaald, met inachtneming dat:

A. ingeval het belang bij tijdige aflevering is verklaard, de gedeclareerde som;

B. bij gebreke van zoodanige verklaring:

a. wanneer de vertraging niet meer dan 24 uren bedraagt, de halve vracht;

b. wanneer de vertraging meer dan 24 uren bedraagt, de geheele vracht,

het maximum der te verleenen schadevergoeding is.

4. Wanneer de bestuurders van den spoorwegdienst of hunne beambten of bedienden met opzet verkeerd hebben gehandeld, kan de beperking der aansprakelijkheid tot de vermelde maxima niet worden ingeroepen.

5. De aangifte van het belang bij tijdige aflevering moet, ten einde geldig te zijn, op de daarvoor aangewezen plaats op den vrachtbrief geschieden, en het bedrag daarvan door den afzender in letters vermeld worden.

6. De bestuurders van den spoorwegdienst hebben in dit geval het recht, nevens de in het tarief bepaalde vracht, eene premie te heffen, welke voor iedere *f* 10 der aangegeven som, gedeelten van *f* 10 voor *f* 10 gerekend, voor de eerste 150 kilometer, welke het goed binnen het gebied van iederen spoorweg of van ieder tariefverbond moet doorloopen, niet meer dan 1 cent, voor de volgende 225 kilometer niet meer dan een halven cent, en voor iedere verdere 375 kilometer niet meer dan een halve cent mag bedragen, met een minimum van ten hoogste 10 cents en afronding bovenwaarts van het bedrag op 5 cents. Gedeelten van 150, 225 en 375 kilometer worden voor 150, 225 en 375 kilometer gerekend.

HOOFDSTUK V.

HET AFHALEN EN BESTELLEN DER GOEDEREN EN HET LOON DAARVOOR TE GENIETEN.

Bestellen en afhalen van bestelgoederen.

70. *1.* Bestelgoederen, geld en geldswaarden worden door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst aan het opgegeven adres besteld in de gemeenten, nabij hoofdstations van den spoorweg gelegen, alsmede in andere gemeenten, alwaar een besteldienst vanwege de ondernemers van den spoorwegdienst is gevestigd, tenzij het tegendeel door den afzender is verlangd. Voor de bestelling wordt geen afzonderlijk loon boven het in den vrachtprijs begrepene berekend.

2. In de gemeenten nabij tusschenstations van den spoorweg, alwaar geen besteldienst vanwege de ondernemers van den spoorwegdienst is gevestigd, behoeft de bestelling niet door de zorg van den spoorwegdienst te geschieden, maar kunnen de goederen worden afgegeven aan personen, door het bestuur van de gemeente met die bestelling belast, tegen een loon, door dat bestuur te bepalen.

3. Elke zending, niet meer dan 300 kilogram wegende, wordt binnen 6 uren, elke zending meer dan 300 kilogram wegende, binnen 12 uren na aankomst van den trein aan den geadresseerde bezorgd.

4. Tusschen 10 ure des avonds en 8 ure des voormiddags behoeven geene goederen besteld te worden. De tijd telt niet mede voor de termijnen voor de bestelling bepaald.

5. Spoedbestellingen, als zoodanig op het adres of op den vrachtbrief aangeduid, worden vóór andere goederen bezorgd. Zij worden ook des avonds na 10 ure en des ochtends vroegtijdig, overeenkomstig het bepaald uitgedrukt verlangen van den afzender, besteld, wanneer zulks op den vrachtbrief of op het adres der colli is aangegeven. Voor spoedbestellingen wordt een extra loon geheven van 5 cents per 10 kilogram met een minimum van 15 cents per zending.

6. Het afhalen van bestelgoederen door de zorg der ondernemers van den spoorwegdienst kan geschieden onder de voorwaarden voor het afhalen van ijl- en vrachtgoederen in dit reglement vastgesteld.

7. Het afhalen van geld en geldswaarden kan niet van de ondernemers van den spoorwegdienst gevorderd worden.

Afhalen en bestellen van ijl- en vrachtgoederen.

71. *1.* De ondernemers van den spoorwegdienst zijn bevoegd de ijl- en vrachtgoederen op verzoek van den afzender af te halen en, wanneer het verlangen daartoe op den vrachtbrief is te kennen gegeven, bij den geadresseerde te bestellen.

2. Stukgoederen — zoowel ijl- als vrachtgoederen — kunnen door de spoorwegonderneming ambtshalve worden besteld, tenzij de afzender door een of ander voorschrift in de vrachtbrief als bijvoorbeeld „station restante", den wensch te kennen geeft, dat de goederen door den geadresseerde of van zijnentwege worden afgehaald.

3. Het loon voor het afhalen en bestellen van ijl- en vrachtgoederen wordt bij de tarieven bepaald, en mag voor elke dier verrichtingen, onder gewone omstandigheden, niet hooger zijn dan 5 cents per 50 kilogram, met een minimum per zending van ten hoogste 30 cents bij het bestellen en van ten hoogste 50 cents bij het afhalen.

4. Bijzondere overeenkomsten met afzenders of ontvangers, wegens het afhalen of bestellen hunner goederen naar een lager dan het openlijk aangekondigde algemeen geldende tarief, zijn toegelaten voor vervoer van groote hoeveelheden of bij abonnement, mits onder gelijke omstandigheden dezelfde gunstige voorwaarden aan ieder ander worden toegekend.

5. In buitengewone omstandigheden, als onder andere bemoeilijking der vaart door ijs of storm bij vervoer te water, of door sneeuw of ijzel bij vervoer te land, zijn de ondernemers van den spoorwegdienst bevoegd de prijzen van het hierbedoelde tarief tot hoogstens het dubbele te verhoogen of den dienst van het bestellen en afhalen van ijl- en vrachtgoed geheel of ten deele te staken gedurende den tijd, dat die buitengewone omstandigheden aanhouden.

Termijn voor het bestellen van ijl- en vrachtgoederen.

72. *1.* Het bestellen van de vrachtgoederen geschiedt in volgorde van aankomst en inschrijving en wel, behoudens buitengewone omstandigheden en groote drukte, binnen 24 uren na aankomst aan het station van bestemming. IJlgoederen, welke des voormiddags aankomen, worden onder hetzelfde voorbehoud nog denzelfden dag, die, welke des namiddags aankomen, den volgenden dag vóórmiddags bezorgd.

2. Indien de bestelling aan de ondernemers van den spoorwegdienst niet vóór aankomst der goederen werd opgedragen, beginnen deze termijnen ook voor vracht- als ijlgoederen eerst te loopen nadat de opdracht heeft plaats gehad.

Termijn voor het afhalen van ijl- en vrachtgoederen.

73. *1.* Behoudens nader overleg tusschen den afzender en de ondernemers van den spoorwegdienst, en behoudens het bepaalde bij art. 81, worden ijl- en vrachtgoederen, welke den eenen dag voor 's namiddags 3 ure zijn opgegeven, uiterlijk in den loop van den volgenden dag afgehaald.

2. Daarbij wordt aan ijlgoederen de voorrang gegeven, indien zulks op het tijdstip van verzending van invloed kan zijn.

Omvang van de verplichting tot het afhalen en bestellen van goederen. Aanvang van de verantwoordelijkheid van den spoorwegdienst bij het afhalen van goederen.

74. *1.* Het afhalen en bestellen door de zorg der ondernemers van spoorwegdiensten behoeft zich niet verder uit te strekken dan tot de kom der gemeente, waartoe het station behoort, of tot den omtrek van 3 kilometers om het station als middenpunt van en naar zijwaarts gelegen plaatsen.

2. Woningen of bedrijfplaatsen, welke niet langs harde rijwegen met kar en paard te bereiken zijn, kunnen binnen die grenzen worden uitgesloten. Voorwerpen van buitengewonen omvang of buitengewone zwaarte, gevaarlijke artikelen en goederen, door hun aard of de wijze van inpakking licht breekbaar of aan beschadiging onderhevig, worden niet besteld of afgehaald.

3. De af te halen goederen moeten gelijkvloers met en in de onmiddellijke nabijheid van den openbaren weg of vaart gereed liggen.

4. Indien bij aankomst van het voor de afhaling bestemde voer- of vaartuig de goederen niet ter oplading gereed liggen, zijn de beambten of bedienden van den spoorweg bevoegd het voer- of vaartuig te doen terugkeeren, terwijl de persoon, op wiens verlangen de voer- of vaartuigen beschikbaar zijn gesteld, alsdan verplicht is het afhaalloon, berekend volgens het opgegeven af te halen goed, te voldoen.

5. Bij het bestellen behoeven de goederen niet verder te worden gebracht dan gelijkvloers tot de aan den harden rijweg of het vaarwater gelegen woning, pakhuis of kantoor van den geadresseerde. De afzenders en geadresseerden moeten bij het op- en afladen hulp verleenen, wanneer het collo meer dan 50 kilogram weegt.

6. Bij het afhalen van goederen vangt de verantwoordelijkheid van de ondernemers van den spoorwegdienst aan, nadat de goederen aan het station aangebracht en door afstempeling van den vrachtbrief in ontvangst genomen zijn. De beoordeeling van den niterlijken staat en de bepaling van het gewicht der afgehaalde goederen geschieden aan het station.

7. Blijkt bij die beoordeeling, dat de zending niet aan alle voorschriften van dit reglement voldoet, dan wordt hiervan aan den afzender kennis gegeven en blijven de goederen voor kosten, risico en schade van den afzender liggen, totdat aan die voorschriften is voldaan of wel worden de goederen hem teruggegeven.

8. De bepalingen van dit artikel zijn van toepassing voor bestel-, ijl- en vrachtgoederen.

Termijn voor het bestellen van goederen in verband met formaliteiten van invoerrechten en accijnzen en met Zondagsrust.

75. *1.* De tijd, noodig voor de vervulling van de formaliteiten der invoerrechten en accijnzen, komt niet in aanmerking bij het berekenen van den termijn, binnen welken de bestelling van bestel-, ijl- en vrachtgoederen moet geschieden.

2. Evenmin komen krachtens art. 81 Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen daarbij in aanmerking.

Loon voor te vergeefs ondernomen bestelling van goederen.

76. Voor het terugbrengen naar het station der goederen, die wegens onvoldoend adres of bij weigering van in ontvangst nemen niet zijn kunnen worden afgeleverd, wordt den afzender het gewone bestelloon in rekening gebracht.

HOOFDSTUK VI.

BEHANDELING DER IN DE RIJTUIGEN OF OP STATIONS ACHTERGELATEN VOORWERPEN EN DER ONAFGEHAALDE GEWEIGERDE, OVERBEVONDEN OF ONBESTELBARE GOEDEREN.

Bewaring der goederen.

77. *1.* Alle niet aan bederf onderhevige en onschadelijke voorwerpen, welke op den weg, in of bij de stations, of in de rijtuigen zijn achtergelaten, en alle niet opgevraagde bagage worden door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst gedurende zes maanden bewaard.

2. Goederen, welke onafgehaald, geweigerd of onbestelbaar zijn, zoomede overbevonden goederen, worden, indien zij niet aan bederf onderhevig en onschadelijk zijn, eveneens door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst gedurende zes maanden bewaard, of, ter keuze van de ondernemers van den spoorwegdienst, overeenkomstig artikel 60 in een openbaar magazijn opgeslagen of aan een expediteur in bewaring gegeven.

3. Zijn het balen, kisten, koffers, manden, zakken, enz., waarin de goederen gepakt zijn, dan worden die geopend en de inhoud geïnventariseerd door den betrokken stationschef, in het bijzijn van twee getuigen, die van hunne bevinding proces-verbaal opmaken.

Verkoop der goederen. Behandeling van militaire goederen.

78. *1.* Indien de voorwerpen en goederen, na verloop van zes maanden, niet zijn opgevraagd, of daarover door den afzender niet is beschikt, of wanneer deze de goederen heeft geabandonneerd, kan tot verkoop worden overgegaan.

2. De verkoop geschiedt in het openbaar, nadat in een of meer dagbladen de dag, het uur en de plaats van den verkoop zijn aangekondigd.

3. Deze aankondiging zal tevens eene zoo nauwkeurig mogelijke beschrijving der voorwerpen en goederen bevatten, opdat de eigenaars of belanghebbenden in staat worden gesteld, die te herkennen of op te vragen.

4. De verkoop mag eerst geschieden één maand na de dagteekening van het dagblad of de dagbladen, waarin de aankondiging is geplaatst.

5. Zijn de voorwerpen en goederen aan bederf onderhevig of in de bewaring schadelijk, dan kunnen zij door de ondernemers van den spoorwegdienst aanstonds op de best mogelijke wijze verkocht worden.

6. De opbrengst van den verkoop wordt ten behoeve van den rechthebbende in de consignatiekas gestort, na aftrek van het vrachtloon en van alle zoowel op de goederen drukkende als op den verkoop gevallen onkosten.

7. Deze bepalingen zijn niet van toepassing op voorwerpen, behoorende tot de kleeding, uitrusting en wapening van militairen der land- en zeemacht, beneden den rang van officier. De goederen, behoorende aan militairen van de landmacht, worden tegen ontvangbewijs kosteloos afgegeven aan den plaatselijken of garnizoens-kommandant in de naastbij een station van den spoorweg gelegen garnizoens-

plaats, die der militairen van de zeemacht worden aan de directeuren en kommandanten der marine te Amsterdam of te Willemsoord en die van de militairen van het korps mariniers aan den kommandant van het korps te Amsterdam opgezonden.

8. Indien in de nabijheid een station van den spoorweg gelegen is, worden de goederen tegen ontvangbewijs kosteloos aan die autoriteiten afgegeven.

Slotbepalingen.

Doorgaand verkeer met het buitenland.

79. Voor het doorgaand vervoer van reizigers en goederen, over de spoorwegen in Nederland en in het buitenland, kunnen door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van dit reglement afwijkende bepalingen worden toegelaten.

Gebruik van lokaaltreinen.

80. Wanneer het gebruik der lokaaltreinen, bedoeld in artikel 120 van het Koninklijk besluit van 27 October 1875 (*Staatsblad* n°. 183), gelijk dit is aangevuld bij Koninklijk besluit van 26 Maart 1887 (*Staatsblad* n°. 44), ontheffing van sommige bepalingen van dit reglement noodig maakt, is de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bevoegd die te verleenen.

Zondagsrust.

81. Tenzij voor bijzondere gevallen door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid andera wordt bepaald, behoeven goederen door de ondernemers der spoorwegdiensten op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen niet te worden aangenomen, afgehaald, afgeleverd of besteld, en worden die dagen niet medegerekend bij de berekening van de termijnen, binnen welke goederen door de ondernemers behooren te worden afgehaald, afgeleverd of besteld, door de afzenders behooren te zijn geladen, of door de geadresseerden behooren te zijn gelost of weggehaald, en evenmin bij de berekening van de schadevergoeding, in artikel 69 bedoeld, en van wagenhuur, lig- en magazijngeld, in artikel 59 bedoeld.

Verkorte titel.

82. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel van Algemeen Reglement Vervoer 1901.

Behoort bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

BIJLAGE A.

Voorschriften betreffende het vervoer der in artikel 44, § 1, sub B II, *bedoelde, voor Rijksdienst en door Rijksambtenaren te verzenden buskruit, munitiën en ernstvuurwerken.*

I. *1. Buskruit* en *Meelpulver* moet gepakt zijn in luchtdicht gesloten koperen kisten of in houten kisten, voorzien van een luchtdicht gesloten blikken of zinken binnenkist; *gewoon buskruit* mag ook in een linnen zak, *meelpulver* in een lederen zak, geplaatst zijn in een buskruitton, waarvan *bij meelpulver* de naden zorgvuldig met papier beplakt moeten zijn.

2. Voor de verpakking van los prismatisch krnit zijn kisten te bezigen uit planken van gaaf hont vervaardigd, die, bij kisten van 50 K.G. buskruit, ten minste 25 millimeter dik moeten zijn. De zijwanden der kisten moeten door zwaluwstaarten onderling zijn verbonden, en de bodem en het deksel bevestigd zijn met vastgelijmde houten pinnen of wel met houtschroeven van geel koper van genoegzame lengte.

3. Ten einde het heen en weer bewegen van de buskruitprisma's te verhinderen, moeten zich in de kist twee bladen van vilt of van eene dergelijke elastische stof bevinden, en wel één aan eene opstaande zijde en een andere onder het deksel van de kist.

II. *1. Kardoezen* moeten gepakt zijn in houten kisten, voorzien van een luchtdicht gesloten blikken of zinken binnenkist, of wel in een buskrnitton, als buskruit, met dien verstande dat de linnen zak vervalt.

2. Met buskrnit gevulde *kardoeshulzen* (*metalen kardoezen*) moeten in stevige houten kisten zoodanig verpakt zijn, dat zij onderling niet kunnen verschuiven.

3. In de tot het vervoer van buskrnit en kardoezen gebezigde, hiervoren genoemde kisten en tonnen mogen geene ijzeren nagels of spijkers, schroeven, hoepels of andere ijzeren bevestigingsmiddelen gebruikt worden.

III. *Voorwerpen tot het ontsteken van geschut en projectiellading, bevattende ontplofbare stof*, moeten gepakt zijn in luchtdicht gesloten trommels of bussen, geplaatst in stevige pakkisten.

IV. *Voorwerpen tot verlichting en tot brandstichting, bevattende geene ontplofbare, doch alleen licht ontvlambare stof*, moeten gepakt zijn

in buskruittonnen of in stevige pakkisten, waarvan de naden zorgvuldig met papier overplakt zijn.

V. *Vuurpijlen en seinlichten* moeten gepakt zijn in houten kisten, met luchtdicht gesloten zinken of blikken binnenkist of trommel.

VI. *Sterren tot vuurpijlen* moeten zich bevinden in luchtdicht gesloten flesschen, gepakt in stevige kisten of manden.

VII. *Voorwerpen tot het ontsteken van mijnen* moeten gepakt zijn in stevige houten kisten.

VIII. *Gevulde springprojectielen, alsmede granaat-, granaatkartets- en kartetsladingen (eenheidspatronen voor geschut), de buis voorzien van een veiligheidsbeugel, of zonder buis, doch met buisgatschroef* moeten verpakt zijn in de daarvoor bestemde projectielkisten en in de munitiekisten van munitie-voorwagens of caisson-achterwagens.

IX. *Patronen voor handvuurwapenen en van slaghoedjes voorziene patroonhulzen* moeten gepakt zijn in de daarvoor bestemde kisten.

X. Voor het vervoer der hiervoren snb I—VIII genoemde stoffen en voorwerpen gelden verder de volgende voorschriften:

a. Voor ieder collo mag het brnto-gewicht, inclusief dat der verpakking, niet meer bedragen dan 90 kilogram, uitgezonderd voor buskruit, verpakt in koperen buskruitkisten, waarvoor een maximum-gewicht van 130 kilogram per collo is toegelaten, en gevulde springprojectielen voor het veldgeschut in de daarvoor bestemde kisten gepakt, waarvan geen maximnm-gewicht is bepaald.

b. 1. Elke verzending mag slechts plaats hebben na voorafgaande kennisgeving aan- en in overleg met de bestuurders van den betrokken spoorwegdienst.

2. Het vervoer als ijlgoed is verboden.

3. Het vervoer mag alleen plaats hebben met bijzondere treinen, met goederentreinen, en op baanvakken, waarop geene goederentreinen loopen, met gemengde treinen.

4. Hoeveelheden, welke meer dan één wagen vereischen, mogen slechts met bijzondere treinen worden vervoerd.

5. Van het voornemen tot vervoer met bijzondere treinen, moet aan de bestuurders van den spoorwegdienst, door welken de afzending moet plaats hebben, ten minste vijf dagen voor de aanbieding, onder nadere aanduiding van de gewenschte transportroute kennis worden gegeven.

c. 1. Het laden mag nimmer uit de goederenloodsen of aan de verhoogde los- en ladingsplaats, maar moet op de meest afgelegen zijsporen of de bijzonder hiervoor aangewezen plaatsen geschieden, die met gewone vaar- of voertuigen zijn te bereiken, of uit loodsen, die van de goederenloodsen gescheiden zijn en niet tevens tot andere doeleinden gebruikt worden.

2. Zooveel mogelijk geschiedt het laden kort vóór het vertrek van den trein, waarmede het vervoer moet plaats vinden.

3. Het laden geschiedt door de zorgen van de afzenders.

4. Het voor het laden speciaal benoodigde klein materieel en de waarschuwingsmiddelen (kleeden, vlaggen en dergelijke) worden door het Rijk verstrekt en op de plaats van bestemming met de zending afgeleverd.

5. Bij het laden zijn schokken zorgvuldig te vermijden. De kisten, tonnen, enz. mogen nimmer gerold en evenmin afgeworpen worden.

6. Ook zijn die in den spoorwegwagen zoodanig te plaatsen en te bevestigen, dat schuren, schudden, stooten, omkantelen en afvallen voorkomen worden.

7. In het bijzonder mogen de tonnen niet rechtop geplaatst, maar moeten deze gelegd worden, evenwijdig met de langzijden van den wagen en door houten stopblokken, welke met haren kleeden bedekt zijn, tegen elke rollende beweging verzekerd worden.

8. Voor de verlading en het vervoer mogen slechts gesloten goederenwagens worden gebezigd, voorzien van elastische stoot- en trektoestellen en stevige daken, doch zooveel doenlijk zonder remtoestellen.

9. Het vervoer geschiedt verder alleen in wagens, waarin zich geene aan zelfontbranding onderhevige of licht ontvlambare stoffen bevinden.

10. De deuren, evenals de vensters der wagens, moeten gesloten blijven en de scheuren en reten met eene andere stof dan papier door de ondernemers van den spoorwegdienst op kosten van het Rijk worden dichtgemaakt.

11. Kardoezen en gevulde projectielen in de munitiekisten, geplaatst op de onderstellen, mogen, mits behoorlijk bewaakt, ook in open wagens vervoerd worden.

12. Uiterlijk moeten de wagens kenbaar zijn door vierkante zwarte vlaggetjes (waarop een witte „B"), die boven aan de vóór- en de achterzijde, of wel aan de beide langszijden moeten worden aangebracht. Elke wagen mag slechts tot twee derden van zijn draagvermogen worden beladen.

13. Bij het laden en gedurende het vervoer

mag noch vuur noch open licht gebezigd en mag er evenmin gerookt worden.

14. Wanneer op het stationsterrein eene locomotief voorbij de ladingsplaats of reeds beladen wagens rijdt, dan moeten de vuurdeuren en de aschklep gesloten blijven en mag de blaaspijp niet vernauwd worden.

15. Gedurende het voorbijrijden der locomotief moeten de deuren van de wagens gesloten blijven en moet het buiten de wagens zich bevindende gedeelte der zending met een dekkleed zorgvuldig beschut, en ook het laden zoolang gestaakt worden.

16. De voorschriften van het 14de en 15de lid zijn, voor zoover toepasselijk, eveneens bij het elkaar voorbijrijden van twee treinen onderweg in acht te nemen.

d. 1. De beladen wagens mogen, zoowel op het station van afzending als ook op de tusschenstations en op het station van bestemming, slechts dan door de locomotief voortbewogen worden, wanneer zich tusschen de wagens en de locomotief ten minste vier niet met licht ontvlambare voorwerpen beladen wagens bevinden.

2. Als licht ontvlambare voorwerpen, in den zin van het vorige lid en van het eerste lid der bepaling sub *e*, worden niet aangemerkt steenkolen, bruinkolen, cokes en hout.

3. De wagens mogen nimmer afgestooten worden en moeten ook bij het aankoppelen met de meeste voorzichtigheid worden voortbewogen.

e. 1. De beladen wagens moeten in de treinen zoover mogelijk van de locomotief verwijderd, doch in dier voege geplaatst worden, dat zij nog door drie wagens gevolgd worden, die niet beladen zijn met lichtvuurvattende goederen.

2. Vier dergelijke wagens moeten de beladen wagen voorafgaan. Deze laatste zijn aan elkander evenals aan de voorafgaande en volgende wagens stevig te koppelen en aan elk station, waar het oponthoud dit toelaat, moet de koppeling zorgvuldig onderzocht worden.

3. Vóór zoowel als achter die wagens, waarin los buskruit in hoeveelheden van niet meer dan 100 kilogram of andere ontplofbare stoffen in geene grootere hoeveelheden dan 150 kilogram geladen zijn, wordt de plaatsing van afzonderlijke schutwagens niet vereischt.

4. Noch aan den beladen wagen, noch, indien het vervoer met de gewone treinen plaats vindt (zie hierboven sub *b*), aan den eerst voorafgaanden en aan den eerstvolgenden wagen, mogen de remmen bediend worden.

5. Daarentegen moet de laatste wagen van den trein voorzien zijn van eene reminrichting en deze ook bediend worden.

f. Bij aanbieding van meer dan één wagen is van Rijkswege een geleide mede te geven, dat belast is met de bijzondere bewaking der zending. De geleiders mogen gedurende het vervoer noch in, noch op de beladen gesloten wagens plaats nemen.

g. 1. Alle stations, die bij het vervoer worden aangedaan, benevens het personeel der treinen, waarmede onderweg gekruisd zal worden of die onderweg zullen worden voorbijgereden, moeten vanwege het spoorwegbestuur tijdig worden verwittigd van het vertrek, respectievelijk de aankomst der zendingen, opdat alle onnoodig oponthoud vermeden, uit den aard van het spoorwegvervoer ontstaande gevaar verminderd en buitendien ook elke andere oorzaak van gevaar voorkomen worde.

2. Bij een langdurig oponthoud moeten de beladen wagens op de meest verwijderde zijsporen worden gebracht.

3. Duurt het oponthoud vermoedelijk langer dan één uur, dan is de burgemeester der gemeente te verwittigen, ten einde dezen in staat te stellen de voor de openbare veiligheid noodig blijkende voorzorgsmaatregelen te treffen.

4. Moet eene zending op eenen anderen spoorweg overgaan, dan is het betrokken bestuur, zoo spoedig mogelijk, van den aanvoer der zending te verwittigen.

h. Wordt gedurende het vervoer aan den wagen of aan de lading eenige onregelmatigheid waargenomen, dan moet de wagen, onder inachtneming van alle voorzorgsmaatregelen, uit den trein verwijderd en zoo noodig overgeladen worden. Behalve het hier voorziene geval, is het lossen of overladen gedurende het vervoer geheel verboden.

i. 1. De zendingen moeten den geadresseerde door het station van bestemming, dat zijnerzijds door een der vóórgelegen stations, onder opgave van den trein, moet worden verwittigd, reeds voor aankomst aangekondigd worden, en buitendien zal ook, onmiddellijk na aankomst, hiervan kennis gegeven moeten worden.

2. De in ontvangstneming moet binnen drie uren en het lossen binnen de daarop volgende negen uren, na de kennisgeving van aankomst der zending geschieden.

3. Zendingen onder geleide (vergelijk het bepaalde hierboven sub *f*), welke binnen den voorgeschreven termijn van drie uren niet in ont-

vangst genomen worden, moeten, zonder verder verwijl, door het geleide worden overgenomen. Is de zending 12 uren na aankomst niet weggevoerd, dan moet zij aan het plaatselijk bestuur ter verdere beschikking worden overgegeven en door dit onverwijld van het stationsterrein worden weggevoerd.

k. 1. Tot aan de in ontvangstneming moet de zending onder speciaal toezicht gesteld worden.

2. Het lossen, evenals het eventueel noodige opslaan, mag niet in de goederenloodsen of op de verhoogde los- en ladingplaatsen geschieden, maar alleen op de meest verwijderde zijsporen of de bijzonder hiervoor aangewezen plaatsen, die met gewone vaar- of voertuigen zijn te bereiken, of in loodsen, die van de goederenloodsen gescheiden zijn en niet tevens tot andere doeleinden gebruikt worden, een en ander onder inachtneming der hierboven sub *c* gegeven voorschriften, voor zooveel deze toepasselijk zijn.

l. Bij alle vorenbedoelde zendingen zal het buitenste pakmiddel moeten voorzien zijn van een duidelijk opschrift, al naar gelang van den inhoud, als „buskruit", „meelpulver", „munitiën", of „ernstvuurwerken".

BIJLAGE B.

Voorschriften betreffende het vervoer der in artikel 44, § 2, bedoelde, voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen.

Tot het vervoer worden toegelaten de na te noemen goederen voor zoover voldaan is aan de navolgende bepalingen:

I. *1. Knalseinen voor spoorwegen* moeten vast in papiersnippers, zaagsel of gips gepakt, of op eenige andere wijze zoo vast en afzonderlijk nevens elkander gelegd zijn, dat de blikken hulzen noch elkander, noch andere voorwerpen kunnen raken. De kisten, waarin zij gepakt zijn, moeten bestaan uit sterke, ten minste 26 m.M. dikke, goed aaneengeploegde planken, door houtschroeven verbonden; deze kisten moeten geplaatst zijn in eene tweede kist, even stevig als de eerste; daarbij mag de buitenste kist geen grootere ruimte innemen dan 0.06 M³.

2. De aanneming ten vervoer geschiedt slechts dan, wanneer op den vrachtbrief eene ambtelijke verklaring is gesteld, waaruit blijkt dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan.

II. *Slaghoedjes voor vuurwapenen, voor projectielen en voor patroonhulzen* (zoowel voor handvuurwapenen als voor geschut), *zundspiegels, niet-ontplofbare ontstekingsmiddelen*, en *patroonhulzen* (zoowel voor handvuurwapenen als voor geschut), *voorzien van het ontstekingsmiddel*, moeten zorgvuldig in stevige kisten of vaten gepakt zijn. Elk collo moet van buiten duidelijk gemerkt zijn met het woord „slaghoedjes" of „zundspiegels", enz. al naar gelang van den inhoud.

III. *1. Lucifers* en andere *strijkontstekingsmiddelen* (als *strijkwaxjes* of *kaarsjes, strijkwasm, ens.*) moeten zorgvuldig gepakt zijn in verpakking van stevig ijzerblik of in zeer stevige houten kisten, beide van niet meer dan 1,2 M³. inhond en zóó vast gepakt, dat de ruimte der verpakking geheel gevuld is. Op de houten kisten moet de inhoud van buiten duidelijk zijn aangedaid.

2. Bij lucifers, welker koppen een mengsel van gele phosphorus en chloorzure potasch bevatten, mag het gehalte der ontvlambare massa, in chemisch drogen toestand, aan phosphorus niet meer dan 10 pct. en aan chloorzure potasch niet meer dan 40 pct. bedragen. Bij elke zending van zoodanige lucifers moet eene verklaring van den fabrikant gevoegd zijn, dat deze grenzen niet zijn overschreden.

IV. Voor *zekerheidslonten*, d. w. z. lonten, die uit eene dunne dichte slang bestaan, welke slechts eene betrekkelijk geringe hoeveelheid buskruit bevat, gelden de voorschriften sub III, eerste lid, vermeld.

V. *Buchersche extincteurs* in blikken hulzen worden slechts ten vervoer toegelaten in kistjes, inhoudende ten hoogste 10 K.G. aan gewicht, en die van binnen met papier beplakt en bovendien in eveneens van binnen beplakte grootere kisten besloten zijn.

VI. *1. Gewone* (witte of gele) *phosphorus* wordt slechts vervoerd in met water aangevulde, dicht gesoldeerde blikken bussen, die ten hoogste 30 K.G. kunnen bevatten. Deze bussen worden vast gepakt in stevige kisten, die voorzien moeten zijn van twee stevige handvatten, niet meer dan 100 K.G. mogen wegen en uitwendig behooren gemerkt te zijn met de woorden: „gewone, gele (witte) phosphorus" en „boven".

2. Amorphe (roode) *phosphorus* moet gepakt zijn in goed gesoldeerde blikken bussen, welke geplaatst zijn in stevige kisten met zaagsel opgevuld. Deze kisten mogen niet meer dan 90 K.G. wegen en moeten van buiten gemerkt zijn met de woorden: „roode phosphorus".

VII. *1. Ongezuiverd, ongekristalliseerd zwavelnatrium* wordt slechts ten vervoer aangenomen,

wanneer het gepakt is in volkomen dicht blikken vaatwerk; *gezuiverd gekristalliseerd zwavelnatrium*, wanneer het in waterdicht vaatwerk gepakt is.

2. *IJzer- of mangaanhoudende stoffen, die tot gaszuivering hebben gediend*, worden, voor zoover zij niet in dicht blikken vaatwerk gepakt ten vervoer worden aangeboden, slechts in ijzeren wagens ten vervoer aangenomen. Voor het geval die wagens niet van goed sluitende ijzeren deksels voorzien zijn, moet de lading geheel gedekt zijn met dekkleeden, welke zoodanig zijn geprepareerd, dat zij bij rechtstreeksche aanraking met vlammen niet ontbranden. De afzender en de geadresseerde moeten zelven voor het laden en lossen zorgen. Bovendien moet de afzender, op verlangen van de spoorwegonderneming, zelf de dekkleeden verstrekken.

3. Onder gelijke voorwaarden als ongezuiverd, ongekristalliseerd zwavelnatrium worden *natroncokes* (een bij de bereiding van koolteeroliën verkregen nevenproduct) ten vervoer aangenomen.

VIII. *Celloïdine*, een door onvolkomen verdamping van den in collodium aanwezigen alcohol verkregen preparaat, dat het aanzien heeft van zeep en in hoofdzaak uit collodiumwol bestaat, wordt slechts ten vervoer aangenomen, wanneer de afzonderlijke stukken of platen zoodanig ingepakt zijn, dat het verdrogen volkomen verhinderd wordt.

IX. 1. *Zwavelaether* wordt slechts vervoerd, hetzij:

A. In dichte emballage uit sterk, behoorlijk geklonken of geweld ijzerblik van een inhoud van ten hoogste 500 K.G., of

B. in volkomen dicht gesloten metalen of glazen vaatwerk, van ten hoogste 60 K.G. bruto-gewicht, bij welks inpakking het volgende moet in acht genomen zijn;

a. worden meer dan ééne flesch of bus in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

b. elke afzonderlijk ingepakte flesch of bus moet in eene stevige mand of kuip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of een gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn.

2. IJzeren of ander metalen vaatwerk mag op elke 1.55 liter inhoud slechts 1 K.G. vloeistof bevatten. Zoo mag bijv. eene metalen flesch, die 15.50 liter kan inhouden, niet meer dan 10 K.G. zwavelaether bevatten.

3. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

4. *Vloeistoffen, die zwavelaether in groote hoeveelheid bevatten*, (Hoffman's droppels en collodium) mogen slechts verzonden worden in volkomen dicht gesloten metalen of glazen vaatwerk, bij welks inpakking het volgende moet in acht genomen zijn:

A. worden meer dan ééne flesch of bus met met deze preparaten in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

B. elke afzonderlijk ingepakte flesch of bus moet in eene stevige mand of kuip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem- of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 60 K.G.

5. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

X. 1. *Zwavelkoolstof* (zwavelalcohol) wordt uitsluitend op open wagens zonder dekkleeden vervoerd en slechts:

A. in dichte emballage uit sterk, behoorlijk geklonken ijzerblik van een inhond van ten hoogste 500 K.G., of

B. in blikken emballage van ten hoogste 75 K.G. bruto, welke van boven en van onderen met ijzeren banden versterkt is. Die voorwerpen moeten òf door gevlochten manden òf door knipen omgeven, òf in kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere los samenhangende stoffen gepakt zijn, of

C. in glazen flesschen, die in stevige houten kisten geplaatst en elk op zich zelve met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of dergelijke los samenhangende stoffen vast omringd zijn.

2. Blikken emballage mag op elke 0.825 liter inhoud slechts 1 K.G. vloeistof bevatten.

3. Zwavelkoolstof mag, tot eene hoeveelheid van ten hoogste 2 K.G., met andere, onvoorwaardelijk tot het vervoer per spoorweg toegelaten goederen tot één collo vereenigd worden, indien de zwavelkoolstof zich in dicht gesloten blikken flesschen bevindt, die met de andere voorwerpen in eene stevige kist door middel van stroo, hooi,

zemelen, zaagsel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn. Zulk een collo mag slechts op open wagens zonder dekkleeden vervoerd worden en in den vrachtbrief moet uitdrukkelijk vermeld zijn, dat het collo zwavelkoolstof bevat.

XI. *1. Houtgeest*, gezuiverd of ongezuiverd, en *aceton* worden, voor zoover zij niet in bijzonder daarvoor gebouwde wagens (ketelwagens) of in vaten ten vervoer worden aangeboden, slechts in metalen of glazen vaatwerk ten vervoer toegelaten. Dat metalen of glazen vaatwerk moet ingepakt zijn op de wijze, als onder IX bepaald is.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XII. *Bries* (kalk uit de zuiveringskisten der gasfabrieken) wordt slechts op open wagens vervoerd

XIII. *Chloorzure kali en andere chloorzure zouten* moeten zorgvuldig gepakt zijn in dichte, inwendig met papier beplakte vaten of kisten.

XIV. *1. Pikrinezuur* wordt slechts dan vervoerd, wanneer een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige op den vrachtbrief eene verklaring heeft gesteld, houdende dat het aangeboden pikrinezuur niet gevaarlijk is.

2. Lood mag voor het inpakken van pikrinezuur niet gebezigd worden, noch met pikrinezuur gelijktijdig in één wagen vervoerd worden. Wagens, die van binnen met lood zijn bekleed of daarmede gedekt zijn, mogen voor dit vervoer niet gebezigd worden.

XV. Voor *vloeibare minerale zuren* van allerlei aard (in het bijzonder zwavelzuur, vitrioololie, zontzuur, salpeterzuur, koningswater), zoowel als voor *chloorzwavel* gelden de volgende voorschriften:

A. *1.* Wanneer deze stoffen in ballons, flesschen of kruiken verzonden worden, moeten die voorwerpen dicht gesloten en goed gepakt zijn in daarvoor bijzonder ingerichte, van sterke en gemakkelijke handvatsels voorziene kuipen of gevlochten manden.

2. Wanneer zij in metalen, honten of caoutchouc pakmiddelen verzonden worden, moeten deze volkomen dicht en van goede sluitingen voorzien zijn;

B. behoudens de bepalingen van n°. XXXV mogen deze stoffen niet met andere goederen in denzelfden wagen worden vervoerd;

C. de voorschriften sub A en sub B gelden ook voor de pakmiddelen, waarin de genoemde stoffen vervoerd zijn. Zoodanige pakmiddelen behooren steeds te worden opgegeven, als gediend te hebben voor het vervoer van die stoffen.

XVI. *1.* Voor *bijtende loog* (bijtende natronloog, sodaloog, bijtende kaliloog, potaschloog), voor *bezinksel uit de olieraffinaderijen* en voor *bromium* gelden de bepalingen van n°. XV, sub A en C (met uitzondering van de in C aangehaalde bepaling van B).

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XVII. Voor het vervoer van *rood*, *rookend salpeterzuur* gelden de bepalingen van n°. XV, met dien verstande dat de ballons en flesschen in hunne verpakking omgeven moeten zijn door gedroogd bergmeel, of andere daarvoor geschikte droge poederachtige stof tot eene hoeveelheid, welke ten minste gelijk staat aan den inhoud der ballons of flesschen.

XVIII. *1. Watervrij zwavelzuur* (anhydride of vaste vitrioololie) mag slechts vervoerd worden:

A. in goed gesoldeerde, sterke bussen van vertind ijzerblik, of

B. in sterke ijzeren of koperen flesschen, waarvan de halzen luchtdicht met stopverf gesloten en bovendien van een omhulsel van klei voorzien zijn.

2. De bussen en flesschen moeten omgeven zijn door eene fijn verdeelde anorganische stof als slakkenwol, bergmeel, asch of iets dergelijks, en voorts in stevige houten kisten vastgepakt zijn.

3. Overigens gelden de bepalingen van n°. XV, sub B en C.

XIX. *1.* Voor *vernissen* en *vernishoudende verf*, zoomede *vluchtige* en *vette oliën* en voor alle *soorten van aethers*, met uitzondering van zwavelaether (zie n°. IX) en van petroleumaether (zie n°. XXII), voor absolnten *alcohol*, *wijngeest* (spiritus), *voorloop* en andere dergelijke niet in n°. XI genoemde geestrijke vochten of mengsels gelden, wanneer zij in ballons, flesschen of kruiken aangeboden worden, de bepalingen van n°. XV, sub A, eerste lid.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XX. *Petroleum*, *ongezuiverd* en *gezuiverd*, voor zooverre zij bij 17.5° Celsius een specifiek gewicht van ten minste 0,780 heeft of bij een barometerstand van 760 millimeters (herleid tot den gemiddelden zeespiegel) in het toestel van ABEL, bij een temperatuur van minder dan 21° Celsius geene ontvlambare gassen ontwikkelt (test-petroleum);

de *oliën uit bruinkolenteer bereid*, voor zoover zij ten minste het bovengenoemd specifiek gewicht hebben (zoogenaamde solarolie, photogeen enz.);

steenkolenteeroliën (benzol, totuol, xylol, cumol, enz.) zoomede *valsche, bittere amandelolie* (essence de mirbane of nitro-benzol), zijn aan de volgende bepalingen onderworpen:

A. Deze stoffen mogen, voor zooverre daartoe geene bijzonder gebouwde wagens (ketelwagens) gebruikt worden, slechts vervoerd worden:

a. in bijzondere goede duurzame vaten, of

b. in dicht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

c. in vaatwerk van glas of steen; in dit geval echter met inachtneming van de volgende voorschriften:

aa. worden meer dan één ballon, flesch of kruik in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijk ingepakte ballon, flesch of kruik moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is; het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem- of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 60 K.G., wanneer van glazen vaatwerk wordt gebruik gemaakt, en dan 75 K.G., indien vaatwerk van steen gebezigd wordt.

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog voorhanden inhoud voor rekening van den afzender zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. De bepalingen sub C gelden ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

F. *1.* Bij vervoer van in de eerste en tweede zinsneden van dit nummer genoemde stoffen moet door den afzender op den vrachtbrief eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat de te vervoeren stoffen voldoen aan de in de eerste en tweede zinsneden van dit nummer gestelde eischen.

2. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan gelden de voorwaarden van vervoer van n°. XXII (betreffende petroleum-aether enz.).

XXI. *Petroleum, ongezuiverd en gezuiverd, petroleum-naphta* en *distillatie-producten uit petroleum* en *petroleum-naphta*, voor zooverre deze stoffen bij 17,5° Celsius een specifiek gewicht van minder dan 0,780 en meer dan 0,680 hebben (benzine, ligroine en poetsolie) gelden de volgende bepalingen:

A. Deze stoffen mogen, voor zoover daartoe geene bijzonder gebouwde wagens (ketelwagens) gebruikt worden, slechts vervoerd worden:

a. in bijzonder goede, duurzame vaten, of

b. in dicht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

c. in vaatwerk van glas of steen; in dit geval echter met inachtneming van de volgende voorschriften.

aa. worden meer dan één ballon, flesch of kruik in een collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijke ingepakte ballon, flesch of kruik, moet in eene stevige mand of kuip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer dan 40 K.G. bedragen.

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog voorhanden inhoud, voor rekening van den afzender, zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. De bepalingen sub C gelden ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

F. Bij het laden en lossen mogen manden of kuipen met glazen flesschen niet op wagens vervoerd, nog op den schouder of op den rug, maar

slechts aan de handvatten, die aan de pakmiddelen aanwezig zijn, gedragen worden.

G. De manden en de kuipen moeten op eene veilige wijze in de spoorwegwagens worden geplaatst en aan de wanden bevestigd. Zij mogen niet op of boven elkander, maar slechts in ééne laag naast elkander worden geladen.

H. Elk afzonderlijk collo moet van een duidelijk op rooden grond gedrukt opschrift: „Gevaar voor brand" voorzien zijn. De manden en kuipen met flesschen of kruiken moeten bovendien uitwendig voorzien zijn van het opschrift: „Moet met de hand gedragen worden." Tegen den wagen moet eene roode etiquette, waarop vermeld staat: „Voorzichtig rangeeren", geplakt worden.

K. *1.* Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat de te vervoeren stof voldoet aan de in de eerste zinsnede van dit nummer gestelde eischen.

2. Ontbreekt dergelijke verklaring dan gelden de voorwaarden van vervoer van n°. XXII (betreffende petroleum-aether enz.)

XXII. Voor *petroleum-aether* (gasoline, neoline, carburine enz.) *en de andere uit petroleum-naphta of bruinkolenteer bereide licht ontvlambare stoffen*, voor zooverre die bij 17,5° Celcius een specifiek gewicht van 0,680 of minder hebben, gelden de volgende bepalingen:

A. Deze stoffen mogen slechts vervoerd worden:

a. in licht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

b. in vaatwerk van glas of steen, doch alsdan slechts met inachtneming van de volgende voorschriften:

aa. worden meer dan één ballon, flesch of kruik in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijk ingepakte ballon, flesch of kruik moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien, en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 40 K.G.;

c. in luchtdicht gesloten ketelwagens.

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog voorhanden inhond, voor rekening van den afzender, zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. Deze bepalingen sub C gelden ook voor de pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n° XXXV.

F. Bij het laden en lossen mogen manden of kuipen met glazen flesschen niet op wagens vervoerd, noch op den schouder of op den rug, maar slechts aan de handvatten, die aan de pakmiddelen aanwezig zijn, gedragen worden.

G. De manden en de kuipen moeten op eene veilige wijze in de spoorwegwagens worden geplaatst en aan de wanden bevestigd. Zij mogen niet op of boven elkander, maar slechts in ééne laag naast elkander worden geladen.

H. Elk afzonderlijk collo moet van een duidelijk op rooden grond gedrukt opschrift: „Gevaar voor brand" voorzien zijn. De manden en kuipen met flesschen of kruiken moeten bovendien uitwendig voorzien zijn van het opschrift: „Moet met de hand gedragen worden." Tegen den wagen moet eene roode etiquette, waarop vermeld staat: „Voorzichtig rangeeren" geplakt worden.

XXIII. *1.* Het vervoer van *terpentijnolie en andere kwalijk riekende oliën*, alsmede *geest van salmiak* heeft slechts op open wagens plaats. Deze bepaling geldt ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Van die pakmiddelen moet steeds worden opgegeven, dat zij tot vervoer van die stoffen gediend hebben.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XXIV. *Niet-vloeibare arsenikpreparaten*, met name *arsenikzuur* of *rattenkruit*, *gele arsenik* of *operment* (koningsgeel), *roode arsenik* of *realgar*, *schervenkobalt* of *vliegensteen*, enz., worden slechts dan ten vervoer aangenomen, wanneer:

A. op elk collo in leesbare letters met zwarte olieverf de woorden: „Arsenik (vergif)" zijn aangebracht, en

B. de inpakking als volgt heeft plaats gehad:

a. in dubbele kisten of vaten, waarbij de bodems der vaten van binnen van hoepels en de deksels

der kisten van buiten van hoepels of ijzeren banden voorzien zijn. De binnenste kisten of vaten moeten van sterk, droog hout gemaakt en van binnen met dicht geweven linnen of eene andere dergelijke dicht geweven stof beplakt zijn, of

b. in zakken van geteerd linnen, die in enkelvoudige vaten van sterk en droog hout gepakt zijn, of

c. in gesoldeerde blikken bussen, die met stevige houten mantels bekleed zijn, waarvan de bodems van binnen met hoepels zijn voorzien.

XXV. Voor *vloeibare arsenikpreparaten*, in het bijzonder *opgelost arsenikzuur*, gelden de bepalingen van XXIV, sub A en van XV, sub A en sub C (met uitzondering van de sub C aangehaalde bepaling sub B).

XXVI. *Andere vergiftige metaalpreparaten* (vergiftige metaalverven, metaalzouten, enz.), waaronder in het bijzonder gerekend worden, *kwikzilverpreparaten*, als: sublimaat, calomel, wit en rood precipitaat, cinnaber of vermiljoen, wijders *koperzouten* en *koperkleurstoffen*, als: kopervitriool, spaansch groen, groene en blauwe koperverfstoffen, verder *loodpreparaten*, als: loodglit (massikot), meni, loodsuiker en andere loodzouten, loodwit en andere loodverven, ook *stofzink* of *zinkgrijs*, zoomede *zinkasch* en *antimoonasch* mogen slechts ten vervoer worden aangeboden in dichte, van sterk en droog hout vervaardigde kisten of vaten, van binnen en van buiten met hoepels of ijzeren banden voorzien. De buitenste verpakking moet zoodanig zijn, dat door de bij het vervoer niet te vermijden schokken, stooten enz. verstuiving der stoffen niet plaats heeft.

XXVII. *1. Gist, zoowel vloeibaar* als *droog*, moet in niet luchtdicht gesloten verpakking ten vervoer worden aangeboden. Indien bestuurders van een spoorwegdienst het vervoer in andere verpakking veroorloven, zijn zij er toe gerechtigd van den afzender te verlangen, dat hij zich verbinde:

A. van elke vordering tegen den spoorweg af te zien, voor het geval, dat zulke zendingen door aansluitende spoorwegen niet aangenomen worden;

B. alle schaden, die andere goederen of het spoorwegmaterieel ten gevolge van deze wijze van vervoer mochten lijden, voor zijne rekening te nemen, en zulks na overlegging eener eenvoudige rekening van kosten, welker juistheid hij in ieder opzicht bij voorbaat erkent.

C. geene vorderingen in te stellen wegens beschadiging of verliezen, ten gevolge van de bedoelde wijze van vervoer, hetzij aan de verpakking, hetzij aan den inhoud overkomen.

2. Op *geperste gist* zijn bovenstaande beperkende voorschriften niet van toepassing.

XXVIII. *1. Zwartsel en andere poederachtige roetsoorten* worden slechts ten vervoer toegelaten in dichte verpakking (zakken, vaten, kisten en soortgelijke), die zekerheid tegen doorstuiven aanbiedt.

2. Bevindt zich het roet in versch gegloeiden toestand, dan moeten als verpakking gebezigd worden kleine tonnetjes of ander klein vaatwerk, waarvan de naden en voegen aan de binnenzijde zorgvuldig beplakt zijn met papier, linnen of soortgelijke stoffen; de tonnetjes of het vaatwerk moeten gepakt zijn in duurzame manden.

3. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waarnit blijkt, of het roet zich al dan niet in versch gegloeiden toestand bevindt. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het als versch gegloeid behandeld.

XXIX. *1. Gemalen houtskool* en *houtskool in stukken* wordt slechts ingepakt vervoerd.

2. Is zij versch gegloeid, zoo moeten voor het inpakken gebruikt worden:

a. luchtdicht gesloten vaatwerk van stevig ijzerblik of

b. luchtdichte vaten, vervaardigd uit onderscheiden lagen zeer sterk en stijf, gevernist bordpapier (zoogenaamde Amerikaansche vaten), waarvan de beide einden van ijzeren hoepels voorzien zijn, en waarvan de bodems, bestaande uit sterk, afgedraaid hout, door middel van ijzeren houtschroeven aan de ijzeren hoepels geschroefd zijn, en waarvan de voegen met papieren of linnen strooken zorgvuldig zijn beplakt.

3. Wordt gemalen houtskool of houtskool in stukken ten vervoer aangeboden, dan moet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waarnit blijkt of zij al dan niet versch gegloeid is. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het eerste aangenomen en het vervoer alleen in de voorgeschreven verpakking toegelaten.

XXX. *1. Strengen zijde, sterk bezwangerd met zwavellood en andere dergelijke preparaten en doorgaande onder den naam van cordonnet-, souple-, boure de soie- en chappe-zijde*, worden slechts in kisten gepakt ten vervoer aangenomen. Bij kisten van meer dan 12 c.M. hoogte binnenwerks, moeten de zich daarin bevindende lagen zijde van elkander gescheiden zijn door eene ledige ruimte van 2 c.M. hoogte. Deze ledige ruimte wordt gevormd door houten roosters, samengesteld uit

latten van 2 c.M. breedte en even zooveel hoogte, die zich op 2 c.M. afstand van elkander bevinden en door twee dunne dwarslatten aan de einden verbonden zijn. In de zijwanden der kisten behooren gaten te zijn, die ten minste 1 c.M. breed zijn en op de ledige ruimte tusschen de latten uitkomen, zoodat men eene stang door de kist heen kan steken. Opdat die gaten niet bedekt kunnen worden, moeten aan den buitenrand aan elke zijde twee latten vastgespijkerd zijn.

2. Wordt zijde ten vervoer aangeboden, dan moet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, of zij al of niet tot de bovenbedoelde soorten behoort. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het eerste verondersteld en wordt het vervoer slechts toegelaten, wanneer de zijde op de hoven omschreven wijze is ingepakt.

XXXI. *1. Wol, haar, kunstwol, katoen, zijde, vlas, hennep, jute,* in ruwen toestand, in den vorm van afval van spinnerij of weverij, als lompen of poetslappen: voorts *touw, drijfriemen van katoen en van hennep, arcaden of harnaslussen en wapenlussen* (omtrent gebruikt poetskatoen, zie het derde lid van dit nummer) worden, wanneer zij met vet doortrokken of vernist zijn, slechts in gesloten wagens of onder dekkleeden op open wagens vervoerd.

2. De genoemde goederen worden steeds als met vet doortrokken of vernist behandeld, indien niet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring is gesteld waarnit het tegendeel blijkt.

3. Gebruikt poetskatoen wordt slechts in stevige, dichtgesloten vaten, kisten of dergelijke verpakking ten vervoer toegelaten.

XXXII. *Aan bederf onderhevige dierlijke afval,* zooals: *ongezouten versche huiden, vet, pezen, beenderen, horens, hoeven, ongekalkt versch lijmleder,* zoowel als alle andere goederen, die een bijzonder onaangenamen reuk verspreiden of walging wekken — met uitzondering echter van de onder n°. LII en LIII genoemde — worden slechts onder de volgende bepalingen aangenomen en vervoerd:

A. Voldoend gereinigde en droge beenderen, geperste talk, hoornen zonder kern, d. i. zonder het hoornachtige uitwas van het voorhoofdsbeen, in drogen toestand, hoeven — d. w. z. de hoornen schoenen van herkauwende dieren en varkens zonder beenderen en weeke deelen — worden, indien zij in stevige zakken gepakt zijn, ten vervoer als stukgoed aangenomen.

B. De hierboven sub A niet genoemde goederen van deze soort worden ten vervoer als stukgoed alleen toegelaten, wanneer zij in sterke, dichtgesloten vaten, kuipen of kisten gepakt zijn. De vrachtbrieven moeten nauwkeurig de in de vaten, kuipen of kisten gepakte goederen vermelden. Het vervoer heeft slechts op open wagens plaats.

C. Versche pezen, ongekalkt versch lijmleder, zoomede de afval van beide, voorts ongezouten versche huiden en ongereinigde, niet van huid- en vleeschvezels ontdane beenderen zijn, bij wagenladingen ten vervoer aangeboden, aan de volgende bepalingen onderworpen:

a. in het tijdperk van 1 Maart tot en met 31 October moeten deze goederen in stevige, onbeschadigde zakken gepakt zijn, die zoodanig met verdund carbolzuur bevochtigd zijn, dat de rottige stank van den inhoud niet bespeurd wordt. Elke zending moet gedekt zijn met een kleed van stevige stof (zoogenaamd hoplinnen), dat met verdund carbolzuur gedrenkt is, terwijl dit met een groot, waterdicht, niet geteerd dekkleed geheel overdekt moet zijn. Deze kleeden moeten door den afzender geleverd worden;

b. in de maanden November, December, Januari en Februari behoeven de goederen niet in zakken gepakt te zijn. De zendingen moeten echter eveneens met een kleed van stevige stof (hoplinnen) en dit weder met een groot, waterdicht, niet geteerd dekkleed geheel bedekt zijn. Het onderste kleed moet, zoo noodig, op zoodanige wijze met verdund carbolzuur gedrenkt zijn, dat de rottige stank niet bespeurd wordt. De kleeden moeten door den afzender geleverd worden;

c. zendingen, waarbij de verspreiding van stank niet door het gebruik van carbolzuur kan worden voorkomen, moeten op zoodanige wijze in stevige, dicht gesloten vaten of kuipen gepakt worden, dat de reuk van den inhoud niet door de emballage kan heendringen.

D. Het vervoer bij wagenladingen van de hierboven sub C. niet genoemde goederen van deze soort geschiedt op open wagens onder dekkleeden. De dekkleeden moet de afzender leveren.

E. De spoorwegonderneming kan vooruitbetaling der vracht vorderen.

F. De zakken, vaten en kleeden, waarin en waaronder goederen van deze soort vervoerd zijn, worden tot het vervoer slechts toegelaten, wanneer zij door eene behoorlijke behandeling met carbolzuur den rotten stank verloren hebben.

G. De kosten van mogelijk noodige ontsmetting

komen ten laste van den afzender of den geadresseerde.

XXXIII. *Zwavel* wordt alleen vervoerd in gesloten wagens of op open wagens onder dekkleeden.

XXXIV. *Voorwerpen, welke door vonken uit de locomotief licht kunnen ontbranden*, zooals: hooi, stroo (ook mais-, rijst- en vlasstroo), biezen, riet (behalve Spaansch riet- of bind-rotting), schors, runkoeken, turf (behalve zoogenaamd machinale of geperste turf), houtskolen in (ongebroken) stukken (zie n°. XXIX), plantaardige spinstoffen en afval van dergelijke stoffen, papiersnippers, zaagsel, houtstof voor het maken van papier, houten spaanders, enz. zoomede de waren, die door vermenging van petroleumafval, harsen en dergelijke stoffen met los samenhangende brandbare stoffen verkregen zijn; verder *gips*, *ongebluschte kalk* en *tras* worden oningepakt, niet anders dan volkomen gedekt tot het vervoer toegelaten, en onder voorwaarde, dat de afzender en de geadresseerde zelven voor het laden en lossen zorgen. Daarenboven moet de afzender, indien de spoorwegonderneming het verlangt, zelf het noodige voor de bedekking dier waren verschaffen.

XXXV. *1.* Het is geoorloofd de in IX, XI, XVI (met uitzondering van bromium), XIX, XX XXI, XXII, XXIII en L genoemde scheikundige preparaten, mits niets meer dan 10 K.G. van elke soort verzonden wordt, zoowel met elkander als met andere onvoorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen in één collo te vereenigen.

2. Het is eveneens geoorloofd de in XV genoemde stoffen, mits niet meer dan 10 K.G. van elke soort verzonden wordt, alsmede bromium tot een gewicht van 100 gram zoowel met elkander als met andere onvoorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen in één collo te vereenigen.

3. Die goederen moeten in beide gevallen in dicht gesloten glazen of blikken flesschen met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere los samenhangende stoffen in stevige kisten vast in lagen gepakt zijn en in den vrachtbrief met name genoemd worden.

XXXVI. *Gevulde patronen*, die zwart of rookzwak buskruit (geen mijn- óf springkruit) bevatten, en wel:

A. *Patronen voor handvuurwapenen, waarvan de hulzen uitsluitend van metaal zijn vervaardigd*,

B. *Patronen voor handvuurwapenen, waarvan de hulzen slechts gedeeltelijk uit metaal bestaan*,

worden slechts onder de volgende voorwaarden vervoerd:

a. Bij de patronen, waarvan de hulzen uitsluitend uit metaal vervaardigd zijn moeten de projectielen, de honten of de kurken stoppen zóó vast aan de hulzen verbonden zijn, dat zij niet kunnen loslaten en de ontplofbare stoffen niet uitgestort kunnen worden. Patronen, waarvan de hulzen bestaan uit bordpapier en een inwendigen of uitwendigen mantel van metaal, behooren zóó te zijn samengesteld, dat de geheele hoeveelheid der ontplofbare stof zich in het metalen benedendeel bevindt en afgesloten is door een prop of spiegel. Het bordpapier der patronen moet van zoodanige hoedanigheid zijn, dat van breken gedurende het vervoer geen sprake kan zijn.

b. De patronen moeten in de eerste plaats vastgepakt zijn in blikken verpakking, kleine houten kistjes of stevige kartonnen doozen en wel zóó, dat zij daarin niet kunnen verschuiven. Die afzonderlijke colli moeten vervolgens vast naast en boven elkander gepakt worden in goed bewerkte, stevige houten kisten, met een wanddikte van ten minste 15 m.M. Open gebleven ruimten moeten met bordpapier, papierafval, werk of hontwol — alles volkomen droog — zoo vast aangevuld worden, dat van schudden in de kisten gedurende het vervoer geen sprake kan zijn. Zijn de kisten inwendig met blik bekleed, zoo behoeven de honten wanden slechts 10 m.M. dik te zijn.

c. Het gewicht van eene met patronen gevulde kist mag niet meer bedragen dan 100 K.G. Kisten, waarvan het bruto-gewicht meer dan 10 K.G. bedraagt, moeten, ten einde beter gehanteerd te kunnen worden, voorzien zijn van handvatsels of lijsten.

d. De kisten mogen niet met ijzeren spijkers gesloten zijn. Zij moeten van een, den inhoud duidelijk aanwijzend opschrift, voorzien zijn. Bovendien moeten zij gesloten zijn door middel van looden zegels of voorzien van een op twee schroefkoppen van het deksel aangebracht zegel (afdruk of merk) of van een teeken houdende het fabrieksmerk, en geplakt over het deksel en de zijwanden van de kist.

e. De afzender moet in den vrachtbrief eene door hem onderteekende verklaring stellen, waarin ook het merk der looden of andere zegels of het fabrieksmerk moet voorkomen.

Deze verklaring moet luiden:

„De ondergeteekende verklaart, dat de in dezen vrachtbrief vermelde, met het merk . . . . . gesloten zending, wat den aard en de inpakkingswijze betreft, voldoet aan de voorschriften voor-

komende onder n°. XXXVI van bijlage B van het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen."

XXXVII. *Slaghoedjes voorzien van kogels of hagel (Flobert-patronen).*

1. A. *Flobert-patronen, voorzien van kogels*, moeten in bordpapieren doozen, in houten kistjes of in stevige linnen zakjes gepakt zijn.

B. *Flobert-patronen, voorzien van hagel*, moeten in blikken emballage, houten kistjes of stevige kartonnen doozen zoodanig vastgepakt zijn, dat zij daarin niet kunnen verschuiven.

2. De afzonderlijke pakken, Flobert-patronen inhoudende, moeten zorgvuldig gepakt zijn in stevige kisten of vaten, terwijl elk collo naar gelang van den inhond voorzien moet zijn van eene etiquette met het opschrift „Flobert-kogelpatronen" of „Flobert-hagelpatronen". Het gewicht van eene kist of van een vat mag niet meer bedragen dan 100 K.G.

3. Voor *Flobert-slaghoedjes zonder kogels of hagel* gelden, wat de wijze van inpakking betreft, dezelfde voorschriften als voor Flobert-patronen met hagel.

XXXVIII. *Vuurwerk, vervaardigd van geperst meelpulver en soortgelijke mengsels*, wordt onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. Het mag geen mengsels van chloorzure zouten met zwavel en salpeterzure zouten noch van chloorzure kali met ferrocyankali (bloedloogzout) bevatten; het mag evenmin bijtend sublimaat, eenigerlei ammoniakzout, stofzink, magnesiumpoeder, of in het algemeen eenige stof bevatten, die door wrijving, door drukking of door een slag licht tot ontvlammen gebracht kan worden, of die voor zelfontbranding vatbaar is. Het mag integendeel slechts uit geperst meelpulver of uit dergelijke hoofdzakelijk uit salpeter, zwavel en kool bestaande mengsels, eveneens in gepersten toestand, samengesteld zijn. Elk stuk vuurwerk mag niet meer dan 30 gram aan korrelig buskruit bevatten.

B. Het gezamenlijk gewicht van de ontvlambare stoffen, die het in één collo te zamen gepakt vuurwerk mag bevatten, mag niet meer bedragen dan 20 K.G., terwijl het daarin aanwezige buskruit in korrels niet mag te boven gaan 2.5 K.G.

C. Elk stuk vuurwerk moet afzonderlijk gepakt zijn, hetzij in eene kartonnen doos, die met stevig papier omwikkeld is, hetzij in bordpapier of stevig pakpapier; de ontstekingsplaats van elk stuk vuurwerk moet zóó met papier of katoen beplakt zijn, dat het verstuiven van de lading onmogelijk is. De voor het vervoer dienende kisten moeten geheel volgepakt zijn, daarin opengebleven ruimten moeten zóó met stroo, hooi, werk, papierafval of dergelijke stoffen aangevuld zijn, dat ook in geval van schudden van verplaatsing der pakken geen sprake kan zijn. De voor de aanvulling gebruikte stoffen moeten volkomen rein en droog zijn, daarom mag versch gemaaid hooi of vettig werk bijvoorbeeld niet voor het vastleggen der stukken vuurwerk gebruikt worden. Andere voorwerpen mogen niet met het vuurwerk in één kist gepakt worden.

D. De kisten moeten vervaardigd zijn van stevige planken, ten minste 22 mM. dik; de zijwanden moeten met zwaluwstaarten aan elkander verbonden zijn, de bodem en het deksel moeten daarentegen met voldoend lange houtschroeven bevestigd zijn, van binnen moeten de kisten geheel beplakt zijn met stevig taai papier. De buitenkant der kisten moet geheel vrij zijn van sporen of overblijfselen van de lading van het vuurwerk. De inhoud der kisten mag niet meer bedragen dan 1,2 M³., het bruto gewicht niet meer dan 75 K.G. per kist. Uitwendig moeten de kisten voorzien zijn van het opschrift: „Vuurwerk van meelpulver" en van den naam van den afzender. Ook moeten bij de zendingen verklaringen gevoegd zijn aangaande de soort van het daarin aanwezige vuurwerk, als: vuurpijlen, zonnen, kamervuurwerk, enz.

E. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan. De spoorwegonderneming kan verlangen, dat bij den vrachtbrief worde gevoegd eene verklaring van een bij haar bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende, dat de samenstelling van het vuurwerk aan de in dit nummer gestelde eischen voldoet.

XXXIX. *Geperst schietkatoen met ten minste 15 pct. watergehalte*, wordt onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. Het moet in waterdichte, duurzame emballage, met stevige wanden, vastgepakt zijn. De emballage moet voorzien zijn van het duidelijke opschrift: „Nat, geperst schietkatoen". Het brutogewicht van elk collo mag niet meer dan 90 K.G. bedragen.

B. Schietkatoen wordt niet ten vervoer als ijlgoed aangenomen. Met personentreinen mag het nooit vervoerd worden en met gemengde treinen

slechts op die lijnen, waar geene goederentreinen loopen.

C. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende, dat de te vervoeren stof voldoet aan de daarvoor in dit nummer gestelde eischen.

D. Het schietkatoen mag slechts met zulke goederen in één wagen vervoerd worden, welke niet licht ontvlambaar zijn.

E. Patronen, vuurwerk, ontplofbare ontstekingsmiddelen of lonten mogen niet met schietkatoen in denzelfden wagen geplaatst worden.

F. Indien voor het vervoer van schietkatoen open wagens gebruikt worden, zoo moeten deze van dekkleeden voorzien zijn.

XL. *1. Vlokvormig schietkatoen* en *collodiumwol* worden ten vervoer aangenomen, indien zij een watergehalte van ten minste 35 pct. bezitten en gepakt zijn in luchtdicht vaatwerk, dat op zijn beurt vastgepakt is in stevige houten kisten.

2. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende dat de te vervoeren stof voldoet aan de daarvoor in dit nummer gestelde eischen.

XLI. *Knalbonbons* (zoogenaamde pistaches) worden ten vervoer toegelaten, indien zij zich bij 6 tot 12 stuks te zamen in kartonnen doozen bevinden, welke vervolgens in houten kisten te zamen gepakt zijn.

XLII. *Met schellak bereid Bengaalsch vuur* (*Bengaalsch kamervuurwerk*) *zonder lonten, genitreerd papier, salonkaarsen, lichtgevende stangen, lucifers met Bengaalsch vuur en soortgelijk vuurwerk* moet in emballage van stevig ijzerblik of van vastgeploegd hout, van geen grooteren inhoud dan 1,2 M³. met zorg zoo vastgepakt zijn, dat er in de pakmiddelen geen open ruimte blijft. Buiten op de emballage moet de inhoud vermeld zijn.

XLIII. *Klappers* worden vervoerd met inachtneming van de volgende voorschriften:

A. Zij moeten bij ten hoogste 1000 stuks samen tusschen zaagsel gepakt worden, in kartonnen doozen, die met papier omwikkeld moeten zijn. Zij mogen per 1000 stuks niet meer dan 0,5 gram knalzilver bevatten.

B. De doozen moeten in pakmiddelen van stevig ijzerblik of in stevige houten kisten, beide van niet meer dan 0,5 M³ inhoud, zonder bijvoeging van andere voorwerpen, op zoodanige wijze gepakt zijn, dat tusschen de wanden van het pakmiddel en zijn inhond een afstand blijft bestaan van ten minste 30 m.M., welke ruimte met zaagsel, stroo, werk of eene soortgelijke stof opgevuld moet zijn, zoodat beweging of verschuiving der doozen, in geval van schokken, onmogelijk is.

C. Op de verpakking moet, naast de vermelding van den inhond, eene duidelijke aanwijzing voorkomen van den afzender en van de fabriek.

D. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. De spoorwegonderneming kan verlangen, dat bij den vrachtbrief worde gevoegd eene verklaring van een haar bekend scheikundige, inhoudende, dat de samenstelling van de te vervoeren klappers aan de in dit nummer gestelde eischen voldoet.

XLIV. *Vloeibaar gemaakte gassen: koolzuur, stikstofoxydule, ammoniak, chloor, watervrij zwaveligzuur* en *chloorkooloxyd* (*phosgeen*) worden slechts onder de volgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:

A. *1.* Deze stoffen mogen slechts ten vervoer worden aangeboden in vaatwerk van gesmeed of gegoten ijzer of van gegoten staal; chloorkooloxyde (phosgeen) bovendien ook in koperen vaatwerk.

2. Dit vaatwerk moet, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften:

a. beproefd zijn en daarbij eene inwendige drukking, welke sub B nader aangegeven wordt, uitgehouden hebben zonder blijvende vormverandering te ondergaan of lekkage te vertoonen. Deze beproeving moet voor koolzuur, stikstofoxydule en ammoniak om de drie jaar, voor chloor, zwaveligzuur en chloorkooloxyde elk jaar herhaald worden;

b. van eene op eene goed zichtbare plaats duurzaam bevestigde aanwijzing voorzien zijn, betreffende het gewicht der ledige emballage, met inbegrip van de klep met beschuttende kap of van de stop, verder betreffende de hoeveelheid vloeistof in kilogrammen, die volgens de bepa-

lingen sub B de vulling van het vaatwerk mag uitmaken, en betreffende den dag der laatste beproeving;

c. voorzien zijn van kappen tot beschutting der kleppen, van hetzelfde materiaal als het vaatwerk vervaardigd, en daarop vastgeschroefd.

3. Het koperen vaatwerk voor chloorkooloxyde (phosgeen) mag echter ook van gesmeed ijzeren kappen voorzien zijn.

4. Aan het vaatwerk moet uitwendig eene inrichting zijn aangebracht, welke het rollen verhindert.

5. Het koperen vaatwerk voor chloorkooloxyde (phosgeen) mag, in plaats van met kleppen, ook gesloten worden door middel van daarin geschroefde stoppen, welke niet door eene kap beschut behoeven te zijn. Deze stoppen moeten echter zoo vast sluiten, dat men den inhoud der emballage niet ruiken kan.

6. Indien het vaatwerk stevig in kisten gepakt is, is het niet noodig kappen tot beschutting der kleppen aan te brengen, evenmin als inrichtingen, die het rollen beletten.

B. De inwendige drukking, waaronder elke beproeving van het vaatwerk moet geschieden en de grootste hoeveelheid vloeistof, welke het vaatwerk mag bevatten, bedragen:

a. voor koolzuur en stikstofoxydule: 250 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 1.84 liter inhoud van het vaatwerk. Zoo mag bijv. een cylinder, die 13.40 liter inhoud heeft, niet meer dan 10 K.G. vloeibaar koolzuur of stikstofoxydule bevatten;

b. voor ammoniak: 100 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 1.86 liter inhoud van het vaatwerk;

c. voor chloor: 50 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 0.9 liter inhoud;

d. voor zwaveligzuur en chloorkooloxyde (phosgeen): 30 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 0.8 liter inhoud.

C. Colli inhoudende vloeibaar gemaakte gassen, moeten zonder stooten of schokken behandeld worden, ook mogen zij niet aan de inwerking der zonnestralen of van kachelwarmte blootgesteld worden.

D. Voor het vervoer mogen slechts gesloten wagens of daarvoor bijzonder gebouwde ketelwagens gebruikt worden; in het laatste geval moeten deze wagens uitwendig met hout bekleed zijn.

XLV. *Samengeperste zuurstof, samengeperste waterstof en samengeperst lichtgas* worden onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. *1.* Deze gassen mogen ten hoogste onder eene spanning van 200 atmosfeeren samengeperst zijn en moeten ten vervoer aangeboden worden in stalen of gesmeed ijzeren cylinders, zonder naad, welke ten hoogste 2 M. lang zijn en eene middellijn (binnenwerks) van ten hoogste 21 c.M. mogen hebben.

2. Deze cylinders moeten, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften:

a. beproefd zijn onder eene drukking, welke het dubbel bedraagt van die, waaronder de ten vervoer aangeboden gassen verkeeren, zonder blijvende vormverandering te ondergaan of lekkage te vertoonen. Deze beproeving moet om de drie jaar herhaald worden;

b. van eene op eene goed zichtbare plaats op duurzame wijze bevestigde aanwijzing voorzien zijn van de hoogst toegelaten spanning en van den dag der laatste beproeving;

c. voorzien zijn van kleppen, die, indien zij in den hals van den cylinder aangebracht zijn, beschut moeten zijn door eene in den hals geschroefde metalen stop, ten minste 25 m.M. hoog, die buiten den rand van dien hals zijdwaarts niet mag uitsteken, of, indien de kleppen zich buiten den hals bevinden en de cylinders zonder omhulling aangeboden worden, beschut moeten zijn door daarop vastgeschroefde kappen van staal, gesmeed ijzer of smeedbaar gietijzer;

d. indien zij in wagenladingen zonder verdere omhulling aangeboden worden, op zoodanige wijze geladen zijn, dat van rollen geen sprake kan wezen. Niet bij wagenladingen aangeboden cylinders moeten uitwendig voorzien zijn van eene inrichting, die het rollen onmogelijk maakt. Worden zij in kisten gepakt ten vervoer aangebracht, dan moeten deze op duidelijke wijze voorzien zijn van het opschrift: „samengeperste zuurstof", „samengeperste waterstof" of „samengeperst lichtgas".

B. Elke zending moet aangeboden worden door een persoon in het bezit, en vertrouwd met het gebruik van een juist wijzende manometer. Hij moet, wanneer dit verlangd wordt, den manometer op elk der aangeboden cylinders aanbrengen, opdat de beambte, die met het aannemen der goederen belast is, zich, door het aflezen op den manometer, zal kunnen overtuigen, dat de voorgeschreven hoogste spanning niet overschreden is. De uitkomsten van deze proef moeten door den bedoelden beambte in het kort op den vrachtbrief vermeld worden.

C. Colli, inhoudende samengeperste gassen, mogen niet gegooid worden, noch aan de inwerking der zonnestralen of van kachelwarmte blootgesteld worden.

D. Voor het vervoer mogen alleen gesloten wagens gebruikt worden; slechts dan mag de verzending op open wagens geschieden, indien de aanbieding plaats heeft in voor het vervoer langs gewone wegen bijzonder ingerichte voertuigen, welke met dekkleeden gedekt zijn.

XLVI. *Chloormethyl* wordt alleen vervoerd op open wagens in stevig luchtdicht gesloten metalen vaatwerk, dat, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften, aan eene beproeving van 12 atmosfeeren onderworpen en gestempeld is. Gedurende de maanden April tot en met October moeten zoodanige zendingen door den afzender van dekkleeden voorzien worden, tenzij het vaatwerk in houten kisten gepakt is.

XLVII. *Phosphortrichloride*, *phosphoroxychloride* en *acetylchloride* mogen slechts vervoerd worden:

A. in looden of koperen vaatwerk, hetwelk volkomen dicht is en voorzien van eene goede sluiting, of

B. in glazen flesschen: in dit geval echter niet dan met inachtneming van de volgende voorschriften:

a. Voor het vervoer mogen alleen flesschen van dik glas gebruikt worden, welke met nauwkeurig afgeslepen glazen stoppen gesloten zijn. Om de glazen stoppen moet paraffine gegoten zijn en, ten einde deze afsluiting te beschutten, moet eene kap van perkamentpapier boven over den hals van de flesch gebonden zijn.

b. De flesschen moeten, indien haar inhond meer dan 2 K.G. weegt, gepakt zijn in metalen emballage, voorzien van handvatsels; zij moeten daarin zóó geplaatst worden, dat zij op een afstand van 30 m.M. der wanden blijven; de opengebleven ruimte moet met gedroogd bergmeel volkomen aangevuld zijn, zoodat van beweging der flesschen geen sprake kan zijn.

c. Flesschen, waarvan de inhoud niet meer dan 2 K.G. weegt, worden ook ten vervoer toegelaten in stevige houten kisten, welke van handvatsels voorzien moeten zijn en door tusschenschotten in even vele afdeelingen verdeeld moeten zijn, als flesschen verzonden worden. Er mogen niet meer dan vier flesschen in ééne kist gepakt zijn; de flesschen moeten daarin zóó geplaatst zijn, dat zij op een afstand van 30 m.M. der wanden blijven; de opengebleven ruimte moet met gedroogd bergmeel volkomen aangevuld zijn, zoodat van beweging der flesschen geen sprake kan zijn.

d. Op de deksels der sub *b* en *c* bedoelde pakmiddelen moet, behalve eene vermelding van den inhond, ook het tot aanduiding van glas gebruikelijke teeken voorkomen.

XLVIII. *Phosphorpentachloride* (*phosphorsuperchloride*) is aan de hierboven in n°. XLVII gegeven voorschriften onderworpen, met dien verstande echter, dat de sub B*b* voorgeschreven wijze van inpakking eerst vereischt wordt voor flesschen, waarvan de inhoud meer dan 5 K.G. weegt. Voor flesschen met geringeren inhoud kan volstaan worden met de sub B*c* aangegeven wijze van inpakking.

XLIX. *1. Waterstofsuperoxyde* moet in niet luchtdicht gesloten vaatwerk ten vervoer worden aangeboden; het wordt alleen in gesloten wagens of onder dekkleeden op open wagens vervoerd.

2. Indien die stof verzonden wordt in ballons, flesschen of kruiken, dan moeten deze goed opgesloten gepakt zijn in stevige kisten of manden, die van handvatsels voorzien zijn.

L. *Preparaten bereid uit terpentijnolie of spiritus met hars*, bij voorbeeld *spiritusvernissen* en *siccatieven*, zijn aan de volgende voorschriften onderworpen:

A. Worden deze preparaten in ballons, flesschen of kruiken verzonden, zoo moet dit vaatwerk dicht gesloten en goed opgesloten gepakt zijn in kisten of manden, welke voorzien moeten zijn van sterke inrichtingen om het gemakkelijk hanteeren te bevorderen. Heeft de verzending plaats in pakmiddelen van metaal, hout of caoutchouc, zoo moeten deze volkomen dicht en van eene goede sluiting voorzien zijn.

B. De uit terpentijnolie en hars bereide preparaten, die een onaangenamen reuk verspreiden, mogen slechts op open wagens vervoerd worden.

C. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

LI. *Met vet of olie gedrenkt papier en daaruit vervaardigde kokers* mogen slechts hetzij in gesloten wagens hetzij onder dekkleeden op open wagens vervoerd worden.

LII. *Stalmest*, zoomede *andere faecale stoffen* en *beer* worden alleen bij wagenladingen en onder de volgende voorwaarden ten vervoer aangenomen:

A. Het laden en lossen moet vanwege den afzender en den geadresseerde geschieden; deze

moeten ook telkenmale zorg dragen voor het reinigen der laadplaatsen met inachtneming van de dienaangaande door de spoorwegonderneming te stellen regelen.

B. Droge losse stalmest wordt op open wagens vervoerd onder dekkleeden, die door den afzender geleverd moeten worden.

C. Andere faecale stoffen en beer mogen, voor zoover voor het vervoer daarvan geene bijzondere inrichtingen bestaan, slechts in zeer stevige, dicht gesloten pakmiddelen en op open wagens of in ketelwagens vervoerd worden. In elk geval moeten er maatregelen genomen worden, die het ontsnappen der vaste en der vloeibare stoffen verhinderen en het verspreiden van den stank zooveel mogelijk voorkomen. Hierop moet ook bij het laden en lossen gelet worden.

D. Deze stoffen mogen niet met andere goederen te zamen geladen worden.

E. De spoorwegonderneming mag de vooruitbetaling van den vrachtprijs bij de aanbieding ten vervoer vorderen.

F. Indien ontsmetting noodig is, komen de kosten daarvan voor rekening van den afzender of van den geadresseerde.

LIII. *Versche kalvermagen* worden slechts ten vervoer toegelaten in waterdichte emballage en onder de volgende voorwaarden:

A. Zij moeten van alle overblijfselen van voedsel ontdaan zijn en in die mate gezouten, dat voor elke maag 15 tot 20 gram keukenzout gebruikt is geworden.

B. Bij het inpakken moet op den bodem van het pakmiddel en op de magen, die de bovenste laag vormen, eene ongeveer 1 c.M. dikke laag zout gestrooid worden.

C. In den vrachtbrief moet door den afzender de verklaring worden afgelegd dat de voorschriften snb A en B nageleefd zijn.

D. De spoorwegonderneming mag de vooruitbetaling van den vrachtprijs bij de aanbieding ten vervoer vorderen.

E. Indien de ontsmetting van den wagen noodig is, komen de kosten daarvan voor rekening van den afzender of van den geadresseerde.

LIV. *Patronen, vervaardigd uit de navolgende veiligheids ontplofbare stoffen:*

Belliet (mengsel van ammoniaksalpeter en dinitrobenzol),

Dahmeniet (mengsel van ammoniaksalpeter, kali- of natronsalpeter en naphtaline met of zonder toevoeging van paraffine),

Dahmeniet A (mengsel van ammoniaksalpeter, dubbel chroomzure kali en naphtaline),

Favier-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter en mono- of dinitronaphtaline),

Keulsch-Rottweiler mijnkruit (mengsel van eene neutraal reageerende salpetersoort, ammoniaksalpeter zonder of met eene zeer geringe toevoeging van dubbel koolzure ammonia of baryt, en eene plantaardige of dierlijke olie, die feitelijk uit kool, water en zuurstof bestaat, met of zonder zwavel),

Progressiet (mengsel van ammoniaksalpeter en zoutzure analine met of zonder toevoeging van zwavelzure ammoniak),

Roburiet (mengsel van ammoniaksalpeter, chloordinitrobenzol en chloordinitronaphtaline),

Roburiet I (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol en overmangaanzure kali),

Sekuriet (mengsel van ammoniaksalpeter, kalisalpeter en dinitrobenzol),

Voswinkel-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol, hars, paraffine, vetten en lakken),

Westfaliet (mengsel van salpeter met hars, naphtaline en ruwe teerolieën met of zonder toevoeging van lakken en vernissen, met of zonder toevoeging van dubbelchroomzure kali),

worden onder de navolgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:

A. De patronen moeten in luchtdicht gesloten blikken bussen, en deze op hare beurt in stevige houten kisten gepakt worden.

B. *1.* Met paraffine of ceresine doortrokken patronen kunnen ook met een stevig papier omwikkeld en tot pakken vereenigd worden.

2. Van patronen, die daarmede niet doortrokken zijn, mogen ook zulke pakken gemaakt worden, wanneer deze door een omhulsel van ceresine en hars volkomen van de lucht afgesloten worden en een gewicht van 2 K.G. niet te boven gaan.

3. Deze pakken moeten gepakt worden in stevige houten kisten of tonnen, waarvan de voegen behoorlijk aaneengesloten en bedekt zijn.

C. Elke kist of ton mag ten hoogste 50 K.G. patronen bevatten.

D. De kisten en tonnen moeten voorzien zijn van een opschrift, dat den inhond en de herkomst duidelijk vermeldt.

E. De patronen mogen noch van slagkwik- of detonatorpijpjes, noch van andere ontstekingsmiddelen voorzien zijn; zij mogen evenmin met slagkwik- of detonatorpijpjes of andere ontstekingsmiddelen in denzelfden wagen geladen worden.

F. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan.

G. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, inhoudende, dat de onder een van bovenvermelde namen te verzenden stof, werkelijk is van de daarvoor in dit nummer aangegeven samenstelling.

H. Bij twijfel, of de onder een van bovenvermelde namen ten vervoer aangeboden stof wel is van de daarvoor in dit nummer aangegeven samenstelling, kan de spoorwegonderneming, alvorens de aangeboden colli te verzenden, een monster nemen en dit in de Rijksmunitiefabriek aan de Hembrug kosteloos laten onderzoeken. Blijkt het dat de samenstelling niet overeenkomt met den inhoud der verklaring, dan kan de spoorwegonderneming in het vervolg weigeren de in dit nummer genoemde stoffen van den afzender ten vervoer aan te nemen.

LV. 1. *Calcium-carbid* moet in luchtdicht ijzeren vaatwerk of in luchtdicht gesloten blikken doozen of bussen gepakt zijn.

2. Blikken doozen of bussen, gevuld met calciumcarbid, welke zwaarder wegen dan 50 K.G., moeten bovendien elk in een houten kist gepakt zijn.

3. Samenpakking met andere stoffen is niet toegelaten.

LVI. 1. *Wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren* worden alleen ten vervoer toegelaten, behoorlijk ingepakt, de manden of kisten bovendien verzegeld of geplombeerd.

2. Vaten, met vloeistoffen gevuld, moeten aan het spon- of tapgat met blik beslagen zijn.

LVII. *Ledig teruggaande zakken* worden slechts ten vervoer aangenomen, wanneer elk pak in het bijzonder goed te zamen gebonden en voorzien is van eene stevige houten of perkamenten etiquette, waarop de naam van den geadresseerde en van het station van bestemming, zooals die op den vrachtbrief vermeld zijn, duidelijk zijn aangegeven.

LVIII. *Schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst* worden alleen ten vervoer aangenomen, wanneer de waarde niet wordt aangegeven.

LIX. *Voorwerpen, welke bij het laden of lossen of bij het vervoer buitengewone moeielijkheden of ongerief veroorzaken*, worden alleen bij bijzondere overeenkomst ten vervoer aangenomen.

BIJLAGE C. (Zie art. 43.)

Stempel van het station van aankomst.

Wagens { N°. / Spoorwegdienst.
Geleidebrief N°.
Post N°.

VERKLARING. (*)

Aan . . . . . .
te . . . . . .
station . . . . van den . . . spoorweg
via. . . . . .

Het station van den . . . . . spoorweg te . . . . . heeft op mijn/ons verlangen de volgende goederen, die ingevolge den vrachtbrief in dato heden gemerkt zijn als volgt, ten vervoer per spoorweg naar . . . . . van . . . . . aangenomen, namelijk:

. . . . . ,
. . . . . ,
. . . . . .

erken . . . . . hierbij uitdrukkelijk, dat deze goederen oningepakt / op onvoldoende wijze ingepakt, namelijk

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

aangeboden zijn, en dat dit op den vrachtbrief door . . . . . vermeld is . . . . .

. . . . . ., den . . . . 19 .

(*) Deze verklaring moet bij zendingen, welke uit meer dan één collo bestaan, tot die colli beperkt worden, welke niet of onvoldoende ingepakt zijn.

Aanwijzing of de zending franco is, en, zoo ja, of de afzender nog andere kosten dan de vracht voor zijne rekening neemt.

De aangegeven gezamenlijke waarde bedraagt (in letters)

zie voorlaatste kolom der voorzijde.

Specificatie der voorschotten.	Bedrag.	
	Gld.	Cts.

Gezamenlijk bedrag der voorschotten (in letters)

Rembours ement (in letters)

Het aangegeven geldelijk belang bij tijdige levering bedraagt: (in letters)

Stempel der betrokken spoorwegen.

BIJLAGE D. (Zie art. 49 G.) VRACHTGOED. (1) . . . . . den . . . . . 19 . .

Hierbij ontvangt gij de hieronder vermelde goederen, volgens de bepalingen van het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen en volgens de $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ bekende bijzondere bepalingen of voorwaarden van vervoer van de verschillende spoorwegdiensten, over welker lijnen het vervoer loopt of van de rechtstreeksche tarieven, welke op dit vervoer van toepassing zijn.

COLLI.			INHOUD.	Bruto gewicht per goederensoort. Kilogrammen.	Aangegeven waarde voor iedere goederensoort afzonderlijk.		Voorschriften en inlichtingen voor de vervulling der formaliteiten voor Rijks-, gemeente of andere belastingen; aanwijzing van een tusschenpersoon, enz. Vermelding van de bijgevoegde documenten voor genoemde belastingen en andere bijlagen. Vermelding van de zich op de colli bevindende Rijkslooden.
Merken en nommers.	Aantal.	Wijze van inpakking.			Gld.	Cts.	

Weegstempel. Onderteekening $\frac{\text{des}}{\text{der}}$ afzenders. Expeditie-stempel van het station van afzending.

(1) Vorm en inhoud van het formulier voor den vrachtbrief zijn hetzelfde voor:
Vrachtgoederen, met het opschrift: Vrachtgoed, op wit papier.
IJlgoederen, „ „ „ IJlgoed, op rood papier.
Bestelgoederen, „ „ „ Bestelgoed, op blauw papier.

NOTA VAN ONKOSTEN.

Franco.		Eenheidsvracht. Prijs per 100 K.G.	Te heffen.	
Gld.	Cts.		Gld.	Cts.
		Remboursement . . .	. . . .	. . .
		Voorschotten	. . . .	. . .
		Provisie	. . . .	. . .
		Vracht tot	. . . .	. . .
		Bijkomende kosten. .	. . . .	. . .
		Vracht tot	. . . .	. . .
		Bijkomende kosten. .	. . . .	. . .
		Vracht tot	. . . .	. . .
		Bijkomende kosten. .	. . . .	. . .
		Vracht tot	. . . .	. . .
		Bijkomende kosten. .	. . . .	. . .
		Onkosten, bedoeld in art. 50, § 1, 4de lid, volgens afzonderlijke nota (bijlage F), hierbij gevoegd	. . . .	. . .
		TOTAAL . . .	. . . .	. . .

Bovenstaande som ad *f* . . . . ontvangen.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De . . . . . .

BIJLAGE E. (Zie art. 49 G.)

LEVENDE DIEREN. RIJ- EN VOERTUIGEN. (1)

. . . . . ., den . . . . 19 .

Hierbij ontvangt gij de hieronder vermelde zending ten vervoer aangenomen volgens de bepalingen van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen en volgens de $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ bekende bepalingen of voorwaarden van vervoer van de verschillende spoorwegdiensten, over welker lijnen het vervoer loopt, of van de rechtstreeksche tarieven, welke op dit vervoer van toepassing zijn.

Wagen-nummer.	Aantal.	SOORT.	Aangegeven waarde voor iedere vrachtpost afzonderlijk.		Conform vrachtgoederen in te vullen.
			Gld.	Cts.	

Weegstempel. Onderteekening $\frac{\text{des}}{\text{der}}$ afzenders. Expeditie-stempel van het station van afzending.

COUPON.

Vrijbiljet. (*a*)

ten behoeve van (*b*) . . . . . .
geleider der zending . . . . . .
en vermeld op geleidebrief N°. . . . . .
van den . . . . . .
van station . . . . . .
naar station. . . . . .

De . . . . . .

(*a*) Dit vrijbiljet is ongeldig, wanneer het zonder de rechterhelft van de conpon vertoond wordt en moet op het station van aankomst aan den controleerenden beambte worden ter hand gesteld.

Is dit vrijbiljet niet opgevorderd, dan wordt het bij het in ontvangst nemen der zending afgegeven.

Geeft de zending geen aanspraak op vrij vervoer, dan wordt door dit vrijbiljet met de pen een kruis getrokken.

(*b*) In te vullen de namen der geleiders, die volgens het tarief kosteloos in den veewagen vervoerd worden.

De zending bestaande nit . . . . . .
vermeld op geleidebrief N°. . . . . .
van den . . . . . .
van station . . . . . .
naar station. . . . . .
af te leveren tegen betaling van (*c*). . . . .
. . . . . .

De ondergeteekende verklaart den houder te hebben gemachtigd de hierboven omschreven zending voor hem in ontvangst te nemen en quitteert daarvoor mits deze.

. . . . . ., den . . . . 19 .

(*c*) in te vullen „franco" of het te betalen bedrag.

(1) Groote snelheid *rood* papier, kleine snelheid *wit* papier.

BIJLAGE F.

NOTA VAN ONKOSTEN, bedoeld in § 1, 4de lid, van artikel 50 van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen.

Behoorende bij { wagens { N°. / Spoorwegdienst. / geleidebrief N°. / vrachtbrief / post N°.

a. Betalingen aan den lande, als:	*f*	
Invoerrecht (paspoort N°.).		
Accijns (kwitantie N°.). . .		
Belasting of essaailoon voor gouden en zilveren werken (kwitantie N°.)		
Formaatzegel		
Zegel rekest om fiat		
Kosten voor buitengewoon toezicht		
Kosten voor bepaling van aard of hoeveelheid van goederen.		
Kosten voor bewaking		
» » verzegeling		
b. Loon voor de aangifte tot in-, uit- of doorvoer of tot entreposeering, provisie voor voorgeschoten rechten, enz. . . .		
Totaal . . .		

Aldus opgemaakt te
den
De

—

5 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende beslissing dat bij het onderzoek der geloofsbrieven van nieuwbenoemde leden eener Kamer van arbeid, burgemeester en wethouders bevoegd zijn te beslissen over de geldigheid van ingeleverde stembiljetten en dat een stembiljet voor eene herstemming, waarop de naam van één der beide candidaten is doorgehaald, aan den overgebleven candidaat moet worden toegekend.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. P. ZIMMERMAN, te Strijp, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant d.d. 7 Augustus 1900, G, n°. 30*a*, 2de afdeeling, 3de Bur., waarbij zijne bezwaren tegen het besluit van burgemeester en wethouders van Eindhoven om hem niet toe te laten als lid der Kamer van arbeid voor de tabaksindustrie te Eindhoven ongegrond zijn verklaard.

Den Raad van State enz.;

Overwegende, dat bij de verkiezing voor vijf leden-werklieden van de Kamer van arbeid voor de tabaksindustrie te Eindhoven, op 18 Mei in de gemeenten Eindhoven, Stratum, Gestel c. a., Strijp en Woensel gehouden, de volstrekte meerderheid verkregen werd door H. ROOYMANS, H. KOPPELMANS, J. VAN RIJSINGE en L. VAN LEEUWARDEN, die verkozen werden verklaard, terwijl eene herstemming moest gehouden worden tusschen J. P. ZIMMERMAN en H. THOMASSEN;

dat bij die herstemming, op 1 Juni 1900 gehouden, J. P. ZIMMERMAN door het stembureau is verkozen verklaard;

dat burgemeester en wethouders van Eindhoven, echter bij besluit van 13 Juli 1900 hem niet als lid-werkman van de Kamer van arbeid hebben toegelaten, uit overweging, dat volgens art. 45 van het kiesreglement voor de Kamers van arbeid alleen van onwaarde zijn briefjes die niet ingevuld zijn en briefjes voor zoover zij een persoon niet duidelijk aanwijzen; dat geen enkel voorschrift wordt gegeven omtrent de wijze waarop de kiezer den candidaat zijner keuze op het stembriefje moet aanwijzen; dat ieder teeken tot aanwijzing derhalve als geldig moet worden beschouwd, mits de aanwijzing duidelijk is; dat de doorhaling van een der op het stembriefje voorkomende namen duidelijk aanwijst, dat de candidaat door dien naam aangeduid niet gewild wordt;

dat J. P. ZIMMERMAN tegen dat besluit bezwaren heeft ingebracht bij Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, die echter, op 7 Augustus 1900, het bestreden besluit hebben gehandhaafd; dat zij daarbij hebben overwogen dat de tweede alinea van art. 61 van het kiesreglement voor de Kamers van arbeid voorschrijft, dat het stembriefje in alphabetische volgorde de namen moet vermelden van de personen tusschen wie de herstemming moet plaats hebben; dat dit voorschrift blijkbaar de strekking heeft, den kiezer in de uitoefening van zijn kiesrecht te gemoet te komen en hem zijne taak te vergemakkelijken door hem het schrijven der namen te besparen; dat slechts

van den kiezer gevorderd wordt, dat de namen van hen die hij gekozen wenscht te zien op de eene of andere wijze worden aangeduid; dat, nu noch de wet, noch het kiesreglement voor de Kamers van arbeid eene dergelijke aanwijzing bevat, de kiezer bevoegd is zijne stem uit te brengen op elke wijze die hem geschikt voorkomt, door bijvoorbeeld zijne meening met doorhalingen kenbaar te maken, en dat de geldigheid van zijne stem of briefje in geenen deele afhankelijk gesteld mag worden van het al of niet *schrijven* van de namen der candidaten; dat voorts de bewering, dat een stembriefje waarop een der beide namen is doorgehaald of zwart gemaakt, en dus de kiezer van zijne meening op eene *hem niet verboden wijze* heeft doen blijken, moet geacht worden „niet ingevuld te zijn", redelijkerwijze geen steek houdt; dat toch bij de opneming der stemmen allereerst moet worden gevraagd naar de bedoeling van den kiezer, die het stembriefje inleverde, en, heeft deze zich geuit — zij het dan ook op eene wijze zooals het hem goed dacht — van een oningevuld briefje wel geen sprake meer mag zijn;

dat alsnu J. P. ZIMMERMAN bij Ons in beroep is gekomen, en daarbij te kennen gegeven heeft, dat zijns inziens burgemeester en wethouders hunne bevoegdheid te buiten zijn gegaan, daar hunne uitspraak geen beslissing behelst omtrent het onderzoek der geloofsbrieven, maar de beslissing is in een geschil, uitgesproken door den niet bevoegden rechter en voorts dat de hierbedoelde briefjes niet als geldig mogen worden beschouwd, omdat van den kiezer iets positiefs (invullen) en niet iets negatiefs (doorhalen) gevorderd wordt, en de streep door een der gedrukte namen gehaald als een ongeoorloofde bijvoeging te beschouwen is, die volgens art. 47 van het kiesreglement geacht moet worden niet op het briefje voor te komen, waardoor dit als een blanco-biljet zou moeten worden aangemerkt; weshalve appellant verzoekt, alsnog met vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van Eindhoven in dato 13 Juli j.l. als lid van genoemde Kamer te worden toegelaten;

O. dat art. 67 van het kiesreglement voor de Kamers van arbeid aan burgemeester en wethouders der gemeente waar de zetel der Kamer van arbeid is gevestigd het onderzoek van de geloofsbrieven der nieuwbenoemde leden en de beslissing over de toelating van die leden opdraagt;

dat bij dat onderzoek niet alleen te beslissen valt, of de gekozenen aan de vereischten voldoen in art. 8 der wet op de Kamers van arbeid gesteld, maar eveneens of degenen over wier toelating moet worden beslist te recht door het stembureau gekozen zijn verklaard;

dat burgemeester en wethouders van Eindhoven in dezen dus hunne bevoegdheid niet te buiten zijn gegaan, toen zij de laatste vraag, ten aanzien van appellant, in ontkennenden zin beantwoordden;

dat ook terecht èn door burgemeester en wethouders van Eindhoven èn door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant is aangenomen, dat de briefjes waarop de naam van een der beide personen die in herstemming kwamen was doorgehaald, aan den persoon wiens naam niet doorgehaald was, moesten worden toegekend;

dat toch, al moge op die briefjes geen naam zijn *geschreven*, wat door het kiesreglement niet wordt gevorderd, zij toch niet als oningevulde of blanco-biljetten kunnen worden aangemerkt, vermits uit de doorhaling blijkt, dat het de bedoeling des kiezers geweest is, dit biljet bij de stemming inleverende, zijne stem op den persoon wiens naam hij *niet* heeft doorgehaald uit te brengen, terwijl het kiesreglement dusdanige wijze van stemuitbrenging niet verbiedt;

Gezien de wet van 2 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 141) en het Koninklijk Besluit van 6 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 20);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant d.d. 7 Augustus 1900, het daartegen ingestelde beroep ongegrond te verklaren. (*Gemeentestem.*)

—

7 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent de vrijstelling van meting van Italiaansche schepen. S. 21.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 3 Januari 1901, n°. 7, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 6 der wet van 3 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 101) en de Koninklijke besluiten van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* n°. 146) en 18 September 1899 (*Staatsblad* n°. 208);

Herzien de Koninklijke besluiten van 17 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 19) en 22 April 1883 (*Staatsblad* n°. 38);

Overwegende dat in *Nederland* en *Italië* dezelfde wijze van meten van zeeschepen wordt gevolgd en dat Nederlandsche schepen, voorzien

van een geldigen meetbrief in *Italië*, onder de noodige bepalingen, van meting worden vrijgesteld;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Van de meting in *Nederland* worden, behoudens het bepaalde bij de volgende artikelen, vrijgesteld de zeil- en stoomschepen, te huis behoorende in *Italië* en voorzien van een meetbrief door de bevoegde autoriteit in dat Rijk afgegeven.

2. Indien voor schepen van *Italië* een bijzondere meetbrief wordt vertoond, opgemaakt door de bevoegde autoriteit in dat land, geheel volgens de regelen geldende in *Nederland*, zal de in dien meetbrief vermelde inhoud worden erkend, alsof die inhoud ware bevonden bij wettelijke meting in *Nederland*.

3. Ten aanzien van schepen, waarvoor een gewone Italiaansche meetbrief wordt vertoond, wordt, indien de gezagvoerder dit verlangt, het volgende in acht genomen.

Ter bepaling van den *bruto-inhoud* van schepen met een dubbelen bodem van waterballast, welke naar de Nederlandsche voorschriften niet in den inhoud wordt begrepen, wordt van den in den Italiaanschen meetbrief aangewezen bruto-inhoud afgetrokken de ruimte tusschen de beide bodems, door meting te bepalen. Kan die ruimte niet worden gemeten of wordt meting door den gezagvoerder niet verlangd, dan wordt laatstbedoelde bruto-inhoud met *vijf* percent verminderd.

Ter bepaling van den *netto-inhoud* worden van den in den Italiaanschen meetbrief aangewezen netto-inhoud afgetrokken:

a. de ruimte tusschen dubbele bodems voor waterballast, te bepalen volgens het vorig lid;

b. de ruimte voor het persoonlijk gebruik van den gezagvoerder;

c. de ruimten voor de bemanning, voor zoover *vijf* percent van den bruto inhoud te boven gaande;

d. de ruimten uitsluitend bestemd voor de behandeling van het roer, van het spil en van andere ankertoestellen en voor het bergen van kaarten, signaaltoestellen, zeevaartkundige instrumenten en bootsmansgoed,

e. de ruimte ingenomen door de hulpmachine (donkey) met ketel, voor zoover zij met de hoofdpompen van het schip verbonden zijn;

f. bij zeilschepen, de ruimte enkel bestemd voor het bergen van zeilen. De aftrek voor deze ruimte gaat 2½ percent van den bruto-inhoud niet te boven.

De inhoud der ruimten genoemd onder *b*—*f* wordt, voor zoover de meetbrief dien aanwijst, daaruit overgenomen of anders door meting volgens de Nederlandsche voorschriften bepaald.

Dienovereenkomstig wordt een Nederlandsche meetbrief afgegeven, waarin de verdere bijzonderheden uit den Italiaanschen meetbrief worden overgenomen.

4. Voor zoover volgens het vorig artikel meting plaats heeft, worden deswege kosten berekend volgens artikel 35, tweede lid van voormeld besluit van 21 Augustus 1875, doch alleen voor de werkelijk gemeten ruimten.

5. Dit besluit komt in werking den 1sten Februari 1901.

Alsdan vervallen de Koninklijke besluiten van 17 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 19) en 22 April 1883 (*Staatsblad* n°. 38).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 7den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 15 *Jan.* 1901.)

—

8 *Januari* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Bolsward* van 23 Mei 1900, n°. 5, waarbij aan ATZE KROEGER vergunning is verleend tot het bouwen van een heete-luchtoven met een kanaaloven in het gebouw wijk E, n°. 169 aldaar. S. 22.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 1 December 1900, 1a. E, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Bolsward* van 23 Mei 1900, n°. 5, waarbij aan ATZE KROEGER vergunning is verleend tot het bouwen van een heete-luchtoven met een kanaaloven in het gebouw wijk E, n°. 169 aldaar;

Overwegende, dat de inrichting, waarvoor bedoelde vergunning werd verleend, blijkens de bij de aanvraag om vergunning overgelegde verklaring zal zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet;

Overwegende, dat door burgemeester en wethouders van *Bolsward* de vergunning is verleend, voordat dit College van den bevoegden inspecteur van den arbeid de in artikel 7*bis*, tweede lid, der Hinderwet bedoelde mededeeling had ontvangen;

Overwegende, dat artikel 7*bis*, tweede lid, der Hinderwet bepaalt, dat indien de ontworpen inrichting tevens zal zijn eene fabriek of werkplaats in den zin der Veiligheidswet, de inspecteur zoo spoedig mogelijk aan het gemeentebestuur mededeelt, „of de inrichting, voor zoover zulks kan blijken, uit de in artikel 5, sub 1 en 2 bedoelde stukken, zal voldoen aan de eischen, krachtens artikel 6 der Veiligheidswet gesteld", en dat artikel 11*bis* dier wet voorschrijft, dat de vergunning geweigerd wordt, „indien de inrichting, voor zoover zulks kan blijken uit de in artikel 5 sub 1 en 2, bedoelde stukken, volgens den inspecteur niet zal voldoen aan de eischen, krachtens artikel 6 der Veiligheidswet gesteld";

Overwegende, dat burgemeester en wethouders dan ook niet bevoegd zijn, op eene aanvrage te beschikken, voordat zij de bovenomschreven mededeeling van den inspecteur hebben ontvangen;

Overwegende, dat het besluit van burgemeester en wethouders van *Bolsward* van 23 Mei 1900, n°. [illegible], mitsdien is genomen in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 28 December 1900, n°. 17;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 5 Januari 1901, la. G, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van burgemeester en wethouders van *Bolsward* van 23 Mei 1900, n°. 5, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst zal worden en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 8sten Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 22 *Jan.* 1901.)

---

9 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende vaststelling van de Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar. S. 33.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine van 20 December 1900, Kabinet, litt. B^ss, en van 4 Januari 1901, B, n°. 2, geheim;

Gezien de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), houdende bepalingen tot uitvoering van art. 187 der Grondwet;

Overwegende, dat het met het oog op het bij die Wet bepaalde noodzakelijk is, de bevoegdheden en de verplichtingen van de Stellingcommandanten en van de Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar, opnieuw te regelen en vast te stellen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. goed te keuren en vast te stellen de bij dit Besluit gevoegde Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar;

2°. te bepalen:

a. dat de sub 1°. genoemde Instructie in werking zal treden op hetzelfde tijdstip als de Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128);

b. dat op evenbedoeld tijdstip buiten werking zullen treden het Koninklijk Besluit van 18 November 1875, n°. 9, met de daarbij behoorende Instructie voor Vesting- en Fortcommandanten; het bepaalde bij punt 7°. van het Koninklijk Besluit van 29 April 1880, n°. 27, alsmede de Koninklijke Besluiten van 14 April 1894, n°. 24, en van 22 Maart 1897, n°. 50.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan, evenals van de daarbij behoorende Instructie, afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, en dat met de Instructie in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 9den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) ELAND.

De Minister van Marine, (*get.*) RÖELL.

(*Uitgeg.* 13 *Febr.* 1901.)

Behoort bij het Koninklijk Besluit van den 9den Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 28).

INSTRUCTIE *voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar.*

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeene Bepalingen.

1. In deze Instructie worden onder „Stellingen" verstaan de gedeelten des lands, omschreven in den bij deze Instructie gevoegden staat, Bijlage I.

2. De Stellingen kunnen door Onzen Minister van Oorlog in deelen worden verdeeld, welke deelen in deze Instructie met den algemeenen naam van „Onderdeelen" zijn aangeduid.

3. Is splitsing van onderdeelen noodig, dan wordt die in den regel eveneens door Onzen Minister van Oorlog geregeld en anders, ook wat de bevelvoering betreft, door den Stellingcommandant.

4. Onder „forten" worden in deze Instructie verstaan de duurzame of tijdelijke verdedigingswerken, vermeld in den bij deze Instructie gevoegden staat, Bijlage II.

Het terrein buiten een fort wordt in den regel gerekend niet tot het fort te behooren.

Bij afwijking van dien regel worden de grenzen van het tot het fort behoorende terrein door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

Behoort een fort niet tot eene Stelling, dan wordt het in deze Instructie „Afzonderlijk Fort" genoemd.

5. Alle verder in deze Instructie voorkomende bepalingen ten opzichte van Stellingen en Stellingcommandanten gelden, voor zoover toepasselijk, ook ten opzichte van Afzonderlijke Forten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, tenzij voor deze anders is voorgeschreven.

Eveneens gelden die bepalingen, voor zoover toepasselijk, ten opzichte van afgesneden gedeelten van Stellingen en de daarover bevelvoerende Officieren, tenzij alleen een fort is afgesneden, in welk geval voor dat fort en den fortcommandant alles geldt, wat in deze Instructie ten opzichte van Afzonderlijke Forten en Commandanten van Afzonderlijke Forten is voorgeschreven.

6. In deze Instructie worden de Stellingen geacht te kunnen verkeeren in drie toestanden, te weten:

in dien van tijden van oorlog of oorlogsgevaar, zonder dat is ingetreden de staat van oorlog of de staat van beleg;

in dien van den staat van oorlog; en

in dien van den staat van beleg.

Oorlog wordt geacht aanwezig te zijn op den dag, waarop het Koninklijk Besluit tot het buitengewoon onder de wapenen roepen der dienstplichtigen — overeenkomstig art. 185 der Grondwet — is genomen.

Oorlogsgevaar bestaat van af den dag, waarop het Koninklijk Besluit, bedoeld in artikel 186, al. 4, der Grondwet is genomen.

7. Het militair gezag bedoeld in artikel 7 der Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128) wordt in de Stellingen uitgeoefend door de Stellingcommandanten.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van tijden van oorlog of oorlogsgevaar zonder dat is ingetreden de staat van oorlog of de staat van beleg.

8. De Stellingcommandant staat onder de onmiddellijke bevelen van den Opperbevelhebber van Zee- en Landmacht (Leider der Verdediging) of, zoolang de benoeming van dezen niet te zijner kennis is gebracht, onder die van den Minister van Oorlog en voor zooveel het bevel over het personeel en het materieel der Zeemacht aangaat, onder die van den Minister van Marine.

9. Zoodra de tot Commandant van een Afzonderlijk Fort door Onzen Minister van Oorlog aangewezen officier aldaar is aangekomen, aanvaardt hij in afwachting van zijne benoeming door Ons, daarover het bevel en heeft alsdan de verantwoordelijkheid en de bevoegdheden aan de betrekking van Commandant van een Afzonderlijk Fort verbonden, alsof hij reeds definitief daartoe was benoemd.

10. Van de aanvaarding van zijn bevel geeft de Commandant van een Afzonderlijk Fort onverwijld per draad of, wanneer daartoe geene gelegenheid bestaat, schriftelijk bericht aan de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

11. De Stellingcommandant is, behoudens de hem schriftelijk of telegraphisch gegeven bevelen door de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat, persoonlijk en uitsluitend verantwoordelijk voor de veiligheid en het behoud der Stelling.

12. De Stellingcommandant oefent, met inachtneming van alle ter zake bestaande reglementen, aanschrijvingen, bepalingen en voorschriften, alsmede van de bepalingen dezer Instructie en van de hem door hoogere autoriteit gegeven bevelen, over de Stelling een volkomen gezag uit.

13. De Stellingcommandant heeft onder zijne onmiddellijke bevelen het personeel van het hoofdkwartier der Stelling, alsmede de Commandanten van de Onderdeelen der Stelling en, voor zoover die niet onder de bevelen van een lagere autoriteit zijn gesteld, de Commandanten van de tot de Stelling behoorende forten en van de voor de verdediging der Stelling aangewezen troepen en oorlogsvaartuigen.

14. De Stellingcommandant heeft onder zijn

beheer en verantwoording alle tot de Stelling behoorende verdedigingswerken, terreinen, werven, dokken, gebouwen, wegen, havens, oorlogsvaartnigen, goederen, enz. van het Rijk, onder het Departement van Oorlog of dat van Marine ressorteerende, voor zoover een of ander niet onder de bijzondere verantwoordelijkheid van andere autoriteiten is of wordt gesteld.

15. De Stellingcommandant geeft, tenzij het tegendeel uitdrukkelijk is bepaald, met inachtneming van het gestelde in de volgende alinea, uitvoering aan alles wat in het plan van verdediging der Stelling voor tijden van oorlog is voorgeschreven.

De plans van verdediging, de ontworpen maatregelen omtrent den geneeskundigen dienst en de verpleging daaronder begrepen, zijn echter niet volstrekt bindend; belangrijke afwijkingen daarvan kunnen intusschen slechts plaats hebben op last of met machtiging van den Stellingcommandant.

16. De Stellingcommandant tracht de goede verstandhouding tusschen de autoriteiten van de Landmacht en de Zeemacht en burgerlijke autoriteiten zooveel mogelijk te onderhouden en bevorderen en waakt, dat niemand zijner ondergeschikten de grenzen zijner bevoegdheid overschrijdt of in de uitoefening van het hem toegekend gezag wordt belemmerd.

17. Voor zoover de operatiën van het Veldleger van onmiddellijken invloed kunnen zijn op de verdediging van de Stelling, zal de Stellingcommandant door den Commandant van het Veldleger tijdig en rechtstreeks van de voorgenomen operatiën worden onderricht.

18. Valt de Stelling binnen den kring der operatiën van het Veldleger, dan zal ten aanzien van de wederzijdsche onderstenning en de samenwerking van de Stelling en dat Leger, worden gehandeld overeenkomstig de nadere bevelen, te dier zake door den Opperbevelhebber van Zee- en Landmacht (Leider der Verdediging) te verstrekken, of zoo noodig aan dezen aan te vragen.

In spoedeischende gevallen is echter de Stellingcommandant — en krachtens diens machtiging ook de Commandant van een gedeelte der Stelling — bevoegd, zich rechtstreeks tot den Commandant van het Veldleger, of van een onderdeel van dat Leger te wenden tot het bekomen van onderstenning en medewerking.

Aan die aanvragen zal behooren te worden voldaan, indien de den Commandant van het Veldleger of van het betrokken onderdeel van dat Leger verstrekte bevelen, naar het oordeel van dien Commandant, daartegen geene overwegende bezwaren in den weg leggen.

Evenzoo zal, wanneer in een spoedeischend geval door den Commandant van het Veldleger of van een onderdeel van dat Leger, de ondersteuning en medewerking wordt ingeroepen van den Stellingcommandant of van den Commandant van een gedeelte der Stelling, deze daaraan gevolg moeten geven, voor zoover het behoud van de Stelling of van het betrokken gedeelte der Stelling daardoor niet in gevaar wordt gebracht.

19. Voor eene samenwerking van de Stelling en de Vloot — voor zoover deze niet onder de bevelen van den Stellingcommandant is of wordt gesteld — dan wel van de Stelling met eene andere Stelling, gelden overeenkomstige regelen als die in de artikelen 17 en 18 zijn vermeld ten opzichte van de Stelling en het Veldleger.

20. De Stellingcommandant is bevoegd sommige forten onder de onmiddellijke bevelen van den Commandant van een ander fort te stellen; alsmede twee of meer organieke onderdeelen der Stelling onder de leiding van één commandant te vereenigen, zijnde hij gehouden, van elken maatregel krachtens dit artikel bevolen, onverwijld mededeeling te doen aan de autoriteiten onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

21. Bij ontstentenis van den Stellingcommandant, van den commandant van eenig organiek onderdeel der Stelling of van een fort, of wanneer zoodanige Commandant buiten staat geraakt tot het voeren van het bevel, wordt, behoudens hetgeen in door Onzen Minister van Oorlog vastgestelde of vast te stellen instructiën is of zal worden bepaald, het bevel gevoerd door den in rang hoogsten of oudsten van de officieren, welke behooren tot het voor de verdediging van de Stelling, dan wel van het betrokken onderdeel of het fort aangewezen personeel van Zee- en Landmacht, niet medegerekend de officieren van de Militaire Administratie, de Intendance en den Geneeskundigen Dienst, de Magazijnmeesters der Artillerie, alsmede de officieren van de Schutterij — geen Commandant zijnde — en van vrijwillige Korpsen. Daarentegen wordt wel medegerekend de Commandant der Schutterij, doch alleen wanneer hij de hoogste in rang is. Alvorens echter de in rang hoogste of oudste officier, c. q. de Commandant der Schutterij, in de Stelling het bevel heeft op zich genomen, is de Chef van den Staf in de Stelling of, wanneer

in de Stelling een Chef van den Staf voor de Zeemacht en een Chef van den Staf voor de Landmacht aanwezig zijn, de in rang hoogste of oudste dier Chefs verplicht te zorgen, dat de noodige bevelen worden uitgevaardigd, welke de uitvoering der gegeven orders en instructiën moeten verzekeren, evenals die, welke een noodzakelijk uitvloeisel zijn van inmiddels gewijzigde omstandigheden.

Deze bepalingen gelden ook voor het geval, dat de Stellingcommandant, of wel de Commandant van eenig organiek onderdeel der Stelling of van een fort, ten gevolge van hoogeren last, zich tijdelijk ophondt buiten het gebied waarover hij bevel voert.

Alleen in het geval, dat op een fort of een Afzonderlijk Fort geen ander officier aanwezig is, zal een officier van de Militaire Administratie of van den Geneeskundigen Dienst, en bij ontstentenis van deze officieren, een ondergeschikt officier der Schutterij of een officier van een Vrijwillig Korps, het bevel tijdelijk op zich moeten nemen, totdat daarin op de hierna vermelde wijze zal zijn voorzien.

Wanneer op een fort of een Afzonderlijk Fort slechts één officier aanwezig is en deze buiten staat geraakt om het bevel te voeren, of komt te ontbreken, moet het bevel tijdelijk worden overgenomen door den in graad hoogsten of oudsten der tot de bezetting behoorende onderofficieren van de Infanterie, Vesting-Artillerie en Genietroepen.

Onderofficieren van den administratieven of den hospitaaldienst, van de Schutterij en van de Vrijwillige Corpsen zijn van het voeren van zoodanig tijdelijk bevel uitgesloten zoo lang er nog onderofficieren der evengenoemde Wapens op het fort aanwezig zijn.

Wanneer een gedeelte van een Stelling is afgesneden, moet de in rang of graad hoogste of oudste der tot het mede afgesneden gedeelte der bezetting behoorende officieren of onderofficieren, voor zoover die overeenkomstig de in dit artikel gestelde regelen voor het voeren van het bevel in aanmerking komen, het bevel over het afgesneden gedeelte der Stelling op zich nemen.

Wanneer in eenige functie, waarvoor van Onzentwege door Onzen Minister van Oorlog officieren zijn of worden aangewezen, een officier buiten staat geraakt die functie waar te nemen, ontbreekt of komt te ontbreken, wijst de Stellingcommandant zoodra mogelijk uit het onder zijne bevelen dienende personeel een officier aan om, in afwachting van de aanwijzing door Onzen Minister van Oorlog, de bedoelde functie tijdelijk waar te nemen, zijnde hij gehonden daarvan onverwijld mededeeling te doen aan de antoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

De tot de bezettingstroepen behoorende luitenants, voor zoover zij geen fortcommandanten zijn, verplaatst de Stellingcommandant naar behoefte.

Verder is hij bevoegd wijziging te brengen in de indeeling van de tot de Stelling behoorende troepen.

22. Wanneer den Stellingcommandant een andere werkkring wordt opgedragen, mag hij zijn post niet verlaten, alvorens het Commando aan zijn opvolger of aan dengene, die hem tijdelijk moet vervangen, naar door Onzen Minister van Oorlog te stellen regelen behoorlijk, met alle aanwijzingen en bescheiden omtrent de verdediging, te hebben overgegeven.

Tot zoolang blijft hij persoonlijk verantwoordelijk.

23. De Stellingcommandanten, de commandanten van organieke onderdeelen der Stelling of van forten kunnen, behoudens het gestelde in de volgende zinsnede, niet van hun bevel worden ontzet, dan op last van de antoriteit, die hen als zoodanig heeft benoemd.

De Stellingcommandant is echter bevoegd in spoedeischende gevallen en om zeer ernstige redenen, commandanten van organieke onderdeelen der Stelling en van forten te doen vervangen; ten opzichte van deze vervanging is het bepaalde in de op twee na laatste alinea van art. 21 dezer Instructie van toepassing.

24. De Stellingcommandant is bevoegd den Chef van den Staf te machtigen, „op last" te teekenen. Hij is bevoegd eene dergelijke machtiging mede te verleenen aan de overige Chefs van diensten en de toegevoegde officieren, doch ieder van deze alleen voor zooveel zijn Wapen of Dienstvak betreft.

In verband daarmede doet hij aan de onder zijne onmiddellijke bevelen staande antoriteiten voor zooveel noodig mededeeling van de namen en de betrekkingen der Chefs van diensten en aan hen toegevoegde officieren.

25. Een opper-, vlag-, hoofd- of subalternofficier, niet tot de voor de verdediging der Stelling aangewezen troepen of oorlogsvaartuigen behoorende, die zich met of zonder troepen of oorlogsvaartuigen door welke omstandigheden ook, binnen eenige stelling bevindt, heeft zonder spe-

ciale benoeming geen aanspraak op het voeren van het commando ter plaatse, al ware hij ook onder of hooger in rang dan de Commandant van de Stelling, of van het gedeelte der Stelling, waarin hij zich ophondt.

Troepen en oorlogsvaartuigen onder zijn bevel blijven, indien niet anders is of wordt bepaald, in alle opzichten onder zijn commando, met dien verstande echter, dat zij zich moeten gedragen naar de algemeene bevelen van de autoriteit ter plaatse, welke deze aan de onder haar bevel staande troepen en oorlogsvaartuigen in het belang van de orde en rust heeft gegeven.

26. Zijn de omstandigheden, bedoeld bij de eerste zinsnede van artikel 18 dezer Instructie, niet aanwezig, dan mag de Stellingcommandant in den regel geen munitie, levensmiddelen en andere voorraden, tot de uitrusting der Stelling behoorende, aan troepen van het Veldleger afstaan, indien daartoe niet de machtiging is verleend van de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

Ook mogen, wanneer de vorenbedoelde omstandigheden niet aanwezig zijn, binnen de Stelling geene vorderingen ten behoeve van het Veldleger geschieden dan door tusschenkomst van den Stellingcommandant.

27. De Stellingcommandant houdt toezicht, dat de voorraden van allerlei aard in bruikbaren staat verkeeren en naar behooren zijn opgelegd; tevens waakt hij, dat de noodvoorraad nimmer wordt verbruikt vóórdat de aanvoer is afgesneden, toevallige omstandigheden uitgezonderd, in welk geval van het verbruikte door hem onverwijld opgave wordt gedaan aan de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat, terwijl hij inmiddels maatregelen moet nemen, welke strekken om den voorraad zoo spoedig mogelijk aan te vullen.

28. De verhouding van de Stellingcommandanten ten opzichte van burgerlijke besturen en de daarbij in dienst zijnde ambtenaren, alsmede van alle andere burgerpersonen, is dezelfde als in tijd van vrede, terwijl alle burgerlijke besturen evenals in tijd van vrede hun gezag blijven uitoefenen, een en ander voor zoover bij de wet of bij algemeenen maatregel van bestuur niet anders is bepaald.

29. De Stellingcommandant is bevoegd, voor zooveel noodig, in overleg te treden met Onze Commissarissen in de provinciën nopens de maatregelen tot handhaving der openbare orde, en in het algemeen omtrent alles, wat het verleenen van militairen bijstand betreft.

Hij kan voor zooveel de uitgestrektheid der Stelling of andere omstandigheden zulks wenschelijk maken, deze bevoegdheid overdragen aan Commandanten van Onderdeelen, dan wel aan fortcommandanten, welke onder zijne onmiddellijke bevelen staan.

30. De Stellingcommandant treedt voor zooveel noodig in overleg met de burgerlijke besturen, autoriteiten en bijzondere personen omtrent al hetgeen aan het in staat van verdediging brengen der Stelling, alsmede aan de vereenvoudiging en bespoediging van een eventueelen overgang tot den staat van oorlog of den staat van beleg kan ten goede komen.

Hij tracht bij minnelijke overeenkomst de beschikking te verkrijgen over die perceelen en perceelsgedeelten, in het plan van verdediging vermeld, waarop in het belang der verdediging opruimingen of andere werkzaamheden moeten plaats hebben.

Mochten zijne pogingen daartoe mislukken of te veel tijd vereischen, dan handelt hij overeenkomstig de 1ste alinea van artikel 73 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) en voor het geval inundatiën moeten worden voorbereid of gesteld, overeenkomstig de 1ste alinea van artikel 2 der wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 71).

31. Moeten inundatiën, die tot verdediging van eene Stelling dienen, worden voorbereid of gesteld, dan wordt de Eerste toegevoegde Officier der Genie in de Stelling met de uitvoering belast.

Alle daartoe dienende werktuigen en terreinvoorwerpen, zoowel passieve als actieve, te weten: sluizen, kokers, waterkeeringen, enz., onverschillig aan wien zij behooren, komen dadelijk te zijner beschikking, zonder dat iemand zich daartegen mag verzetten; met uitzondering alleen van den Stellingcommandant, die door hem met de te nemen maatregelen wordt in kennis gesteld en daaromtrent beslist. Deze doet hem den noodigen bijstand verleenen, zoowel bij de werkzaamheden tot het voorbereiden en stellen der inundatiën, als bij de bewaking van deze.

De geïnundeerde terreinen mogen niet worden drooggelegd dan op last of krachtens eene machtiging van Onzen Minister van Oorlog.

32. Ten einde den voortgang der werkzaamheden en oefeningen zoo weinig mogelijk te vertragen, zullen behalve voor oefening, in het begin niet meer wachtdiensten worden verricht, dan

strikt noodig zijn voor de verzekering der veiligheid, en de bewaking van 's Lands goederen.

De Stellingcommandant bepaalt, hetzij voor de geheele Stelling, hetzij voor een gedeelte daarvan, het tijdstip, waarop alleen gedurende den nacht, of wel dag en nacht, het daarvoor bestemde gedeelte der bezettingen van de forten de wachten moeten betrekken; alsmede wanneer de veiligheidsdienst voor de troepen buiten de forten moet worden ingesteld.

De Commandanten van Onderdeelen en van forten zijn evenwel bevoegd en, indien zij zulks voor de veiligheid noodig achten, verplicht aan den Stellingcommandant machtiging te verzoeken reeds vroeger tot het wijzigen van den wachtdienst over te gaan. Zij zullen desvereischt dit zelfs op eigen gezag moeten doen; zijnde zij in het laatste geval gehouden, daarvan onverwijld kennis te geven aan den Stellingcommandant.

33. De Stellingcommandant mag zich nimmer buiten de Stelling begeven zonder last of machtiging daartoe van de autoriteit, onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

Hij is echter bevoegd om, wanneer het belang der verdediging zulks vereischt, zich op zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, binnen de Stelling van zijne standplaats naar elders te begeven, zijnde hij gehouden alsdan een officier aan te wijzen, die tijdens zijne afwezigheid de ontvangen berichten en bevelen aanneemt en, zoo noodig, verder zendt; welke officier bekend moet zijn met de plaats of plaatsen, waarheen de Stellingcommandant zich begeeft.

34. De Stellingcommandanten zijn verplicht te zorgen, dat op kopieën van kaarten aanteekening wordt gehouden van de door de eigen troepen verrichte werkzaamheden, als: aangelegde tusschen- en nevenbatterijen, loopgraven en dergelijke.

35. Door iederen Stellingcommandant, door iederen officier, die met een zelfstandig commando in eene Stelling of Onderdeel is belast, door de aan de Stellingcommandanten en commandanten van organieke onderdeelen, Eerste toegevoegde Officieren der verschillende Wapens en Dienstvakken, door de Chefs der Inundatiën, ook die in de Inundatiestations, door de Chefs der Telegraphie en van den Luchtballondienst, alsmede door de oudste officieren der verschillende Wapens en Dienstvakken op de forten, moet een dagboek worden aangehouden.

36. De Gezondheids- en Verplegingscommissiën aanvaarden onmiddellijk hare taak.

37. In elke Stelling wordt onmiddellijk een Raad van Verdediging door den Stellingcommandant ingesteld.

De Stellingcommandant is voorzitter van dien Raad en benoemt een secretaris daarvan.

Deze Raad van verdediging mag niet bijeenkomen dan krachtens eene schriftelijke lastgeving van den Stellingcommandant.

De Raad is slechts een adviseerend lichaam; de Stellingcommandant moet steeds alleen beslissen en kan zelfs tegen de meening der leden van den Raad van Verdediging zijne besluiten nemen.

De voorzitter, de leden en de secretaris van den Raad van Verdediging moeten volkomen geheimhouding bewaren omtrent alle zaken, die in den Raad behandeld zijn.

Een proces-verbaal van elke zitting van den Raad van Verdediging moet staande de vergadering door den secretaris in een daarvoor bestemd register worden ingeschreven en door den voorzitter, de leden en den secretaris worden ondertcekend.

Elk lid van den Raad heeft het recht te vorderen, dat zijn advies in het proces-verbaal wordt opgenomen met zoodanige ontwikkeling van zijne gevoelens, als hij in het bijzonder mocht verlangen.

De samenstelling van den Raad van Verdediging wordt bepaald door Onze Ministers van Oorlog en van Marine, tenzij alleen officieren van de Landmacht daarin zitting moeten nemen, in welk geval de samenstelling door Onzen Minister van Oorlog wordt bepaald.

DERDE HOOFDSTUK.

Van den staat van oorlog.

38. De voorschriften, opgenomen in het tweede Hoofdstuk dezer Instructie, gelden eveneens voor den staat van oorlog, voor zooveel in de volgende artikelen niet anders is bepaald.

39. Behoudens het bepaalde in artikel 7 dezer Instructie wordt het militair gezag, bedoeld in de Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), in de Stellingen uitgeoefend door den Stellingcommandant en de autoriteiten daartoe van Onzentwege door Onzen Minister van Oorlog reeds in tijd van vrede aangewezen, dan wel door den Stellingcommandant aan te wijzen; zijnde het Ons uitdrukkelijk verlangen, dat, hoewel die autoriteiten bij de uitoefening van dat gezag verplicht zijn met beslistheid en ernst tegenover de ingezetenen op te treden, deze daarbij zooveel mogelijk met zachtheid en menschlievendheid worden behandeld.

40. Wanneer eene Stelling in staat van oorlog wordt verklaard, dan wel de staat van oorlog voor de Stelling wordt opgeheven, brengt de Stellingcommandant zulks, dadelijk na ontvangst of uitgifte van de daartoe strekkende verklaring ter algemeene kennis van de bezettingen; en draagt hij zorg, dat de afkondiging, bedoeld in de 1ste alinea van artikel 4 der Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), zoodra mogelijk plaats heeft.

41. De Stellingcommandant doet zoo mogelijk en voor zooveel hem nuttig voorkomt aan Onze Commissarissen in de provinciën en de Burgemeesters van de gemeenten, waarvan het gebied met dat der Stelling hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk samenvalt, mededeeling welke militaire autoriteiten zijn belast met de uitoefening van het militair gezag in den zin der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128) en noodigt hen uit, de bevolking te herinneren aan de wettelijke verplichtingen in den staat van oorlog en den staat van beleg op het burgerlijk gezag en de inwoners rustende, alsmede aan de bepalingen van de artikelen 41 tot en met 49 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), van de artikelen 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105 en 107 van het Wetboek van Strafrecht en van de artikelen 7 (van den Eersten Titel), 65, 70, 71, 74, 75 en 78 van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te Lande.

42. De Stellingcommandant zorgt, dat het in staat van verdediging brengen der Stelling zooveel mogelijk bespoedigd wordt en dat de kondschaps- en spionnendienst in werking treedt.

43. De Stellingcommandant waarschuwt bij algemeene bekendmaking de bevolking, dat zij, die komen langs andere dan de gewone of voorschreven wegen, poorten, bruggen of barrières of op plaatsen, die bij de politieverordening zijn verboden, en zij, die het aanroepen van schildwachten of patrouilles onbeantwoord laten, zich aan lijfsgevaar blootstellen.

44. De Stellingcommandant neemt de maatregelen, welke noodig kunnen zijn ter uitvoering van de artikelen 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 en 18 der Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128).

45. De Stellingcommandant is verplicht voor zoover de hem bij artikel 11 dezer Instructie opgelegde verantwoordelijkheid toelaat, bescherming te verleenen aan de bevolking buiten of vóór de lijn van verdediging gevestigd, die bij het naderen van den vijand met hare have binnen of achter de Stelling mocht vluchten. Hij moet haar alsdan opnemen of doorzenden, naarmate het belang der verdediging zulks medebrengt.

De Stellingcommandant zorgt dat de voorraden van allerlei aard, enz., welke vóór of buiten de Stelling onbeheerd zijn achtergebleven, achter of binnen de Stelling in veiligheid worden gebracht of indien zij niet tijdig genoeg kunnen worden weggevoerd, zoodat zij den vijand in handen zouden vallen, worden vernield.

De Commandant van een Afzonderlijk Fort echter mag in den regel geene personen, niet tot de bezetting behoorende, in het fort opnemen, noch voorraden daarbinnen brengen, welke voor de verdediging van geen nut zijn.

46. De Stellingcommandant is verplicht voor zoover de hem bij artikel 11 dezer Instructie opgelegde verantwoordelijkheid toelaat, eigen troepen, en oorlogsvaartuigen, die van nabij door den vijand gevolgd op de Stelling terugtrekken, steun te verschaffen en, zoo mogelijk, op te nemen.

47. De Stellingcommandant is bevoegd het binnenlaten van deserteurs van den vijand, indien hij zulks nuttig acht, geheel te verbieden.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van den staat van beleg.

48. De voorschriften, opgenomen in het tweede en het derde Hoofdstuk dezer Instructie, gelden eveneens voor den staat van beleg, voor zooveel in de volgende artikelen niet anders is bepaald.

49. Indien de belangen van de verdediging of de aard der te nemen maatregelen daarmede niet strijdig zijn, zullen — dringende gevallen uitgezonderd — de bevelen van het militair gezag aan de burgerlijke besturen en de daarbij in dienst zijnde ambtenaren, zoo eenigszins mogelijk, moeten worden gegeven aan of door tusschenkomst van daartoe na overleg met de hoogste burgerlijke autoriteiten ter plaatse, door het militair gezag aan te wijzen personen.

50. Wanneer eene Stelling in staat van beleg wordt verklaard, dan wel de staat van beleg wordt opgeheven, zal de Stellingcommandant ten opzichte van mededeeling en afkondiging handelen op overeenkomstige wijze als in artikel 40 dezer Instructie ten aanzien van het verklaren van den staat van oorlog is voorgeschreven.

51. Met betrekking tot de temporaire krijgsraden bedoeld in artikel 40 der Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), hebben de Stellingcommandanten de bevoegdheden bij den 4den titel

van de Rechtspleging bij de Landmagt toegekend aan den Commandeerenden Generaal of Officier.

Moeten in eene stelling meer dan één temporaire krijgsraad bestaan, dan zal de Stellingcommandant voor elk dier krijgsraden het gedeelte der Stelling aanwijzen, waarover hunne rechtsmacht zich zal uitstrekken.

52. De Stellingcommandant neemt de maatregelen, welke noodig kunnen zijn ter uitvoering van de artikelen 23, 28, 29, 30, 33, 36, 37 en 38 der Wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128).

53. De Stellingcommandant is verplicht te zorgen dat op de in artikel 34 dezer Instructie bedoelde kopieën van kaarten tevens, zooveel mogelijk, aanteekening wordt gehouden van de door den vijand ingenomen stellingen en van de aanvalswerken.

54. Behoudens het gestelde in de 1ste alinea van art. 18 dezer Instructie komen troepen, officieren en oorlogsvaartuigen, welke toevallig in of nabij eene Stelling verwijlen en met deze door den vijand worden ingesloten, zoodanig dat hunne vrijheid van beweging verloren gaat, uit kracht van deze omstandigheid, zoolang de insluiting duurt, ongeacht de Commandant dier troepen en oorlogsvaartuigen, dan wel de bedoelde afzonderlijke officieren hooger of onder in rang zijn dan de Stellingcommandant, onder diens bevelen te staan.

55. De Stellingcommandant is verplicht de verdediging met de meeste hardnekkigheid en tot het uiterste te voeren en mag nimmer eigenmachtig, zonder het advies van den Raad van Verdediging of tegen het advies van de meerderheid van dien Raad, en, zoolang de gemeenschap nog niet is verbroken, zonder machtiging van de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat, over de overgave van de Stelling of van een gedeelte daarvan met den vijand onderhandelingen doen aanknoopen.

56. Wanneer de middelen van verdediging dermate zijn uitgeput, dat de Stellingcommandant het niet mogelijk acht de verdediging van de Stelling of van een gedeelte daarvan langer vol te houden, moet de Raad van Verdediging worden bijeengeroepen.

Indien alsdan, zij het ook door slechts één der leden van dien Raad wordt aangetoond, dat er nog middelen van tegenweer, al ware het voor slechts enkele uren, aanwezig zijn, dan moet de Stellingcommandant, zoo mogelijk, daarvan gebruik maken en steeds naar het gevoelen van den moedigste handelen.

De Stellingcommandant beslist echter, behoudens de hem verstrekte bijzondere Instructiën, zelfstandig, onder zijne uitsluitende en persoonlijke verantwoordelijkheid, omtrent de wijze van ontruiming of overgave en het tijdstip en de voorwaarden eener capitulatie, tenzij de gemeenschap nog niet is verbroken, in welk geval hij daartoe machtiging behoeft van de autoriteit onder wier onmiddellijke bevelen hij staat.

57. Tot eene capitulatie mag alleen dan worden besloten, wanneer de Stellingcommandant geen kans meer ziet om zich met de bezetting door den vijand heen te slaan.

Bestaat die kans wel, dan moet zij worden gewaagd.

Voordat echter de bezetting tot dat doel de Stelling verlaat, worden het oorlogsmaterieel en de mondvoorraad, voor zoover die niet kunnen worden medegenomen, vernield of onbruikbaar gemaakt, tenzij overwegende redenen met betrekking tot de bevolking, het wenschelijk maken de levensmiddelen daarvan uit te zonderen.

Onderhandelingen met den vijand.

58. Het recht om met den vijand te onderhandelen komt, behoudens de uitzondering in dit artikel vermeld en met inachtneming van het bepaalde in artikel 55 dezer Instructie, uitsluitend toe aan den Stellingcommandant.

Indien de onderhandelingen echter eene wapenschorsing voor weinige uren betreffen tot het ongestoord begraven van dooden en het opnemen van gewonden, zijn de commandanten van Onderdeelen, dan wel de fortcommandanten, welke onder de onmiddellijke bevelen van den Stellingcommandant staan, wanneer zij op dat oogenblik buiten de mogelijkheid zijn, om zoo tijdig als de omstandigheden dit vereischen, de beslissing van den Stellingcommandant daaromtrent in te winnen, gemachtigd om over eene wapenschorsing voor voornoemd doel te onderhandelen en die te sluiten.

Blijkt het dat de vijand de onderhandelingen sleepende houdt om tijd te winnen, tot schade der verdediging, dan moeten de onderhandelingen onmiddellijk afgebroken en de vijandelijkheden hervat worden.

59. Het aanhooren en beantwoorden van parlementairs mag nimmer door den Stellingcommandant of den Commandant van een onderdeel of van een fort in persoon geschieden.

De betrokken commandant draagt dit op aan een of meer officieren, of bij ontstentenis van

dezen aan minderen, die hij daarvoor het best berekend acht.

Parlementairs, die zich bij duisternis bij de posten aanmelden, worden teruggewezen.

Nimmer mag een parlementair binnen een fort of een Afzonderlijk Fort worden toegelaten.

Capitulatiën.

60. Wanneer de Stellingcommandant het besluit heeft genomen met den vijand onderhandelingen over eene capitulatie aan te knoopen, is hij verplicht, alvorens daartoe over te gaan, de vaandels te doen vernietigen en het oorlogsmaterieel zooveel mogelijk onbruikbaar te doen maken.

Na de vaandels komt voor de vernieling het eerst datgene in aanmerking wat door den vijand dadelijk tegenover het Vaderland kan worden aangewend, zooals munitie, kanonnen, affuiten, geweren, enz.

Ook de mondvoorraad moet worden vernield of onbruikbaar gemaakt, tenzij overwegende redenen met betrekking tot de bevolking, het wenschelijk maken dien te behouden.

Worden de onderhandelingen gevoerd op last eener hoogere autoriteit, dan doet deze bij het geven van dien last de noodige aanwijzingen in hoever aan de bepalingen van dit artikel moet worden voldaan.

61. De Stellingcommandant draagt bij het sluiten van eene capitulatie zorg, dat deze rechtsgeldig zij, waartoe hij van den vijandelijken bevelhebber, in geval van twijfel aan diens bevoegdheid ter zake, het toonen van zijne volmacht vordert.

Tevens zorgt hij bij het sluiten van de overeenkomst nauwgezet te blijven binnen de grenzen van zijne bevoegdheid en van die van den vijandelijken bevelhebber.

Het is hem verboden, behoudens hoogeren last, in de capitulatie te begrijpen gedeelten der Stelling, die nog in staat zijn zelfstandig weerstand te bieden, of oorlogs- en andere rijksvaartuigen, die zich nog kunnen verwijderen.

Slotartikel.

Door de invoering van deze Instructie zijn vervallen, voor zooveel zij aangelegenheden betreffen, die in deze Instructie zijn geregeld, alle reglementen, aanschrijvingen, bepalingen en voorschriften, niet bij de Wet of bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Ons bekend,

De Minister van Oorlog, (*get.*) ELAND.
De Minister van Marine, „ RÖELL.

BIJLAGE I.

OPGAVE *van de Stellingen in den zin van artikel* 1 *der Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar, met aanduiding van het gedeelte des Lands tot die Stellingen behoorende.*

I. STELLING VAN AMSTERDAM.

A. *Te land.*

PROVINCIE.

Noordholland.

GEMEENTE.

Amsterdam. Nieuwendam. Buiksloot. Landsmeer. Broek in Waterland. Monnikendam. Ilpendam. Katwoude. Edam. Purmerend. Warder. Middelie. Kwadijk. Oosthuizen. Beemster. Oostzaan. Zaandam. Koog aan de Zaan. Zaandijk. Westzaan. Assendelft. Beverwijk. Wijk aan Zee en Duin. Wijde Wormer. Wormer. Wormerveer. Krommenie. Uitgeest. Heemskerk. Jisp. de Rijp. Graft. Akersloot. Zuid- en Noord-Schermer. Schermerhorn. Velsen. Spaarndam. Schoten. Haarlem. Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Sloten. Haarlemmermeer. Aalsmeer. Nieuwer-Amstel. Uithoorn. Watergraafsmeer. Diemen. Ouder-Amstel. Weesperkarspel. (*a*) Weesp. Muiden. Naarden. (*b*)

Utrecht.

Nichtevecht. (*c*)

Noordholland.

Nederhorst den Berg. (*d*)

Utrecht.

Abcoude-Baambrugge. Abcoude-Proostdij. Vinkeveen. Mijdrecht. Wilnis.

Noordholland.

Ransdorp.

Opmerkingen. (*a*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Zuiden van eene lijn, welke aanvankelijk de aaneensluitende deelen der groote verboden kringen van de keelzijde der forten Hinderdam en Uitermeer, begrepen tusschen de grensscheiding der gemeenten Weesperkarspel en Nigtevecht en den noordelijken teen van het talud van den Oosterspoorweg, volgt, en verder loopt langs dien teen tot aan de grensscheiding tusschen de gemeenten Weesperkarspel en Naarden.

(*b*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Oosten van eene lijn, welke van de oostwaarts uitspringende punt van het gebied der gemeente Weesperkarspel benoorden den Oosterspoorweg, loopt over het Provinciaal Magazijn aan den Westdijk tusschen Muiderberg en Naarden.

(*c*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen binnen den grooten verboden kring van het fort Hinderdam.

(*d*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Oosten van eene lijn, welke loopt van het punt waar de grensscheidingen der gemeente Nigtevecht, Vreeland en Nederhorst den Berg elkander ontmoeten, naar den toren van Weesp.

B. *Te water.*

Het gedeelte van de Zuiderzee, begrepen tusschen den vasten wal van de provincie Noordholland en eene lijn, welke aanvankelijk de oostelijke grens van de gemeente Muiden (in de Zuiderzee) volgende, loopt van de noordoostelijke punt van het gebied der genoemde gemeente naar de meest oostelijke punt van het eiland Marken, en verder in de richting van den toren van Hoorn tot aan eene lijn, welke in recht oostelijke richting de grensscheiding tusschen de gemeenten Beets en Oosthuizen verlengt, om van daar bij die grensscheiding aan den vasten wal aan te sluiten.

Het gedeelte van de Noordzee, ingesloten door de lijnen, welke in recht westelijke richting verlengen de grensscheidingen tusschen de gemeenten Castricum en Heemskerk, en Velsen en Bloemendaal tot aan de lijn van 80 d.M. langs de Noordhollandsche kust, en eene lijn, welke in de algemeene strekking deze dieptelijn volgt.

II. NIEUWE HOLLANDSCHE WATERLINIE.

Noordholland.

Naarden. (*a*) Bussum. Hilversum. Laren. Blaricum. Huizen. Weesperkarspel. (*b*)

Utrecht.

Nigtevecht. (*c*)

Noordholland.

Nederhorst den Berg. (*d*) Ankeveen. 's Graveland. Kortenhoef.

Utrecht.

Vreeland. Loenersloot. Loenen. Loosdrecht. Ruwiel. Breukelen-Nijenrode. Breukelen-St. Pieter. Tienhoven. Maarsseveen. Maarssen. Westbroek. Zuilen. Achttienhoven. Maartensdijk. de Bilt. Zeist. Utrecht. Ouden Rijn. Jutphaas. Honten. Bunnik. Odijk. Vreeswijk. Schalkwijk. Tull en 't Waal. Werkhoven. Cothen. Wijk bij Duurstede.

Zuidholland.

Vianen. Hagestein. Everdingen.

Gelderland.

Culenborg.

Zuidholland.

Hei- en Boeicop. Schoonrewoerd. Leerbroek. Leerdam.

Gelderland.

Beesd. Buurmalsen. Buren. Zoelen. Tiel. Wadenoijen. Geldermalsen. Deil. Herwijnen.

Zuidholland.

Asperen. Heukelum. Kedichem. Nieuwland. Hoog Blokland. Arkel.

Gelderland.

Vuren.

Zuidholland.

Gorinchem. Schelluinen.

Noordbrabant.

Woudrichem. de Werken en Sleeuwijk. Werkendam. Almkerk. Rijswijk. Giessen. Andel.

Gelderland.

Poederoijen. Brakel. Zuilichem.

Opmerkingen. (*a*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Westen van eene lijn, welke van de oostwaarts uitspringende punt van het gebied der gemeente Weesperkarspel benoorden den Oosterspoorweg, loopt over het Provinciaal Magazijn aan den Westdijk tusschen Muiderberg en Naarden.

(*b*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Noorden van eene lijn, welke aanvankelijk de aaneensluitende deelen der groote verboden kringen van de keelzijde der forten Hinderdam en Uitermeer, begrepen tusschen de grensscheiding der gemeenten Weesperkarspel en Nigtevecht en den noordelijken teen van het talud van den Oosterspoorweg, volgt, en verder loopt langs dien teen tot aan de grensscheiding tusschen de gemeenten Weesperkarspel en Naarden.

(*c*) Van deze gemeente alleen het gedeelte begrepen binnen den grooten verboden kring van het fort Hinderdam.

(*d*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Westen van eene lijn, welke loopt van het punt waar de grensscheidingen der gemeenten Nigtevecht, Vreeland en Nederhorst den Berg elkander ontmoeten naar den toren van Weesp.

III. STELLING VAN DEN HELDER.

A. *Te land.*

De gemeente den Helder in de provincie Noordholland.

B. *Te water.*

De zeegaten en vaarwaters om de Stelling.

Westelijke grens: de lijn loopende over de verkenningstonnen, in het Noorden aansluitende aan den vasten wal van Texel, in het Zuiden aan den vasten wal van Noordholland;

Oostelijke grens: een cirkelboog, getrokken uit het midden van den Oostelijken koepel van het fort op de Harssens als middelpunt, met een straal van 10 K.M., in het Noorden aansluitende aan den vasten wal van Texel, en in het Zuiden aan dien van Noordholland.

IV. STELLING VAN DE MONDEN DER MAAS EN VAN HET HARINGVLIET.

A. *Te land.*

In de provincie Zuidholland de gemeenten:

Hellevoetsluis, Nieuw-Helvoet, Rockanje, Oostvoorne, Brielle, Nieuwenhoorn, Vierpolders en 's Gravenzande.

B. *Te water.*

De vaarwaters der Stelling.

Westelijke grens: de lijn loopende in recht westelijke richting van de gemeentegrens tusschen 's Gravenzande en Monster naar de lijn van 80 d.M. langs de Zuidhollandsche kust, verder in algemeene strekking langs deze lijn tot een punt ter hoogte van de uiterton van het Slijkgat en van daar aansluitende aan de meest westelijke punt van den vasten wal van het eiland Goeree;

Oostelijke grens: in den Nieuwen Waterweg de gemeentegrens van 's Gravenzande; in de Nieuwe Maas eene lijn, vormende het verlengde van de grens tusschen de gemeenten Vierpolders en Zwartewaal, en die grens zelf, in het Haringvliet de grens tusschen de gemeenten Numansdorp en Zuid-Beijerland en eene lijn tusschen het Zuidelijk uiteinde van die grens en het Noordelijk niteinde van den Schenkeldijk ten Noorden van het dorp Ooltgensplaat.

V. STELLING VAN 'T HOLLANDSCH DIEP EN VAN HET VOLKERAK.

A. *Te land.*

De gemeenten Willemstad, Fijnaart en Heiningen en Klundert in de provincie Noordbrabant, en de gemeenten Ooltgensplaat en Numansdorp in de provincie Zuidholland.

B. *Te water.*

De vaarwaters der Stelling.

Westelijke grens: in het Haringvliet de grens tusschen de gemeenten Numansdorp en Zuid-Beijerland en eene lijn tusschen het Zuidelijk niteinde van die grens en het Noordelijk uiteinde van den Schenkeldijk ten Noorden van het dorp Ooltgensplaat; in het Volkerak en de Krammer eene lijn van den toren van Bruinisse naar en langs de Westkant van de haven van Battenoord (gemeente Nieuwe Tonge);

Oostelijke grens: in het Hollandsch Diep eene lijn van het oostelijke hoofd van de haven van Moerdijk naar de oostelijke lantaarn bij de uitmonding van de Dordtsche Kil.

BIJLAGE II.

OPGAVE *van de forten in den zin van artikel 4 der Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar.*

I. STELLING VAN AMSTERDAM.

Het werk aan het IJ op het Vuurtoreneiland.
Het fort bij Edam.
Het fort bij Kwadijk.
Het fort benoorden Purmerend.
Het fort aan den Nekkerweg.
Het fort aan den Middenweg.
Het fort aan den Jisperweg.
Het fort bij Spijkerboor.
Het fort bij Marken Binnen.
Het fort bij Krommeniedijk.
Het fort aan den Ham.
Het fort bij Veldhuis.
Het fort aan den St. Aagtendijk.
Het fort bij Velsen.
Het fort Zuidwijkermeer.
De positie bij Spaarndam.
Het fort bij Penningsveer.
Het fort bij de Liebrng.
Het fort de Liede.
Het fort bij Vijfhuizen.
Het fort bij Hoofddorp.
Het fort bij Aalsmeer.
Het fort bij Kudelstaart.

Het fort bij de Kwakel.
Het fort aan de Drecht.
Het fort bij Uithoorn.
Het fort Waver-Amstel.
Het fort in den Botshol.
Het fort aan de Winkel.
Het fort bij Abcoude.
Het fort bij Nigtevecht.
De vesting Weesp.
De vesting Muiden.
Het werk aan het IJ vóór Diemerdam.
Het kustfort bij IJmuiden.
Het fort aan het Pampus.

II. DE NIEUWE HOLLANDSCHE WATERLINIE.

De vesting Naarden.
Het Ronduit.
De werken aan de Karnemelksloot.
Het fort Uitermeer.
Het fort Hinderdam.
De redoute op de Kortenhoefsche Zuwe (gewoonlijk genoemd fort Kijkuit).
De redoute op de Bloklaan (gewoonlijk genoemd fort Spion).
Het fort Nieuwersluis.
De redoute aan de Tienhovensche vaart.
Het werk bij Maarseveen.
Het fort aan de Klop.
Het fort de Gagel.
Het fort op den Ruigenhoekschen dijk.
Het fort Blauwkapel.
Het fort op den Voordorpschen weg.
Het fort op de Bildtstraat.
Het werk aan den Hoofddijk.
Het fort Vossegat.
De vier lunetten op de Hontensche vlakte.
Het fort bij Rijnauwen.
Het fort bij Vechten.
Het fort bij het Hemeltje.
Het fort te Jutphaas met de batterijen aan den Overeindschen weg.
Het verdedingswerk te Vreeswijk.
Het werk aan de Waalsche Wetering.
Het werk aan den Korten Uitweg.
Het fort Honswijk.
De Lunet aan de Snel.
Het fort Everdingen.
Het werk aan bet Spoel.
Het werk op den spoorweg bij den Diefdijk.
Het werk bij Asperen.
Het fort bij de Nieuwe Steeg.
Het fort bij Vuren.
De vesting Gorinchem.
De batterij onder Brakel.
De batterij onder Ponderoyen.
Het fort Loevestein.
De vesting Woudrichem.
Het fort Giessen.
Het fort aan den Uppelschen dijk.
Het werk aan de Bakkerskil.
Het fort bij het Steurgat.

III. DE STELLING VAN DEN HELDER.

Het fort op de Harssens.
De batterij Wierhoofd.
De Oostbatterij.
Het werk bij de Vischmarkt.
Het fort Erfprins.
Het werk Kaaphoofd.
Het fort Kijkduin.
De Linie.
Het fort Oostoever.

IV. DE STELLING VAN DE MONDEN DER MAAS EN VAN HET HARINGVLIET.

De vesting Brielle.
Het werk op den Penscherdijk.
Het werk op den Noorddijk.
De vesting Hellevoetsluis.
Het fort aan den Hoek van Holland.

V. DE STELLING VAN 'T HOLLANDSCH DIEP EN HET VOLKERAK.

De vesting Willemstad.
Het fort de Hel.
Het fort de Ruyter.
Het fort Prins Frederik met voorwerken.
Het verdedigingswerk aan den mond van de haven te Numansdorp.
Het verdedigingswerk bij de Bovensluis ten oosten van Willemstad.

VI. AFZONDERLIJKE FORTEN.

Het verdedigingswerk bij Westervoort.
Het fort op den Hoofddam bij Pannerden.
Het fort Nieuw St. Andries.
Het fort Crevecoeur.
De vesting Geertruidenberg.
De vesting Neuzen.
Het fort Ellewoutsdijk.

---

9 *Januari* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) en van de daarbij behoorende modellen. S. 24.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 December 1900, n°. 6736, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 December 1900, n°. 3);

Gelet op het nader rapport van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Januari 1901, n°. 7078, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de artikelen 1, 2, 6, 9, 10, 11, 12 en 18 der wet van den 8sten December 1900 (*Staatsblad* n°. 208), tot nadere wijziging van eenige bepalingen der Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) worden tusschen de woorden „nog een p" en „toegevoegd" ingevoegd de woorden „en bij hen; die hun kiesrecht geheel of gedeeltelijk aan het genot van eene lijfrente ontleenen, aan de aanduiding *b* 2°. nog een *l*".

2. Model I, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model I.

3. Model II, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model II.

4. Model III *A*, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model III *A*.

Model III *B*, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model III *B*.

5. Model IV, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model IV.

6. Model V, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model V *A*.

7. Voor de aangifte ingeval van verwisseling van dienstbetrekking als bedoeld bij artikel 1*b* 2°. der Kieswet, wordt vastgesteld het bij dit besluit gevoegde model (Model V *B*).

8. Model VI, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model VI.

9. Model VII, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model VII.

10. Model VIII, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1897 (*Staatsblad* n°. 176) vervalt.

Voor de aangifte van plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij artikel 1 *b*, 2°., derde lid, der Kieswet, worden vastgesteld de bij dit besluit gevoegde modellen. (Modellen VIII *A*, VIII *B*, VIII *C*.)

11. Indien het vereischte bedrag, bedoeld in artikel 1 *b*, 2°., eerste of derde lid, der Kieswet niet zoude zijn bereikt zonder rekening te houden met eene of meer der bepalingen, bij artikel 2 der Kieswet gesteld omtrent ziekte of verwonding, omtrent ongevallenrente of omtrent pensioen en lijfrente van vrouw of kinderen, wordt op de modellen, V *A*, V *B*, VI, VII, VIII *A*, VIII *B* en VIII *C* boven de woorden: „Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst" voldoende ruimte gelaten, ten einde van bovengemelde omstandigheden melding kunne worden gemaakt.

12. Indien het vereischte bedrag, bedoeld in artikel 1 *b*, 2°., eerste of derde lid, der Kieswet niet zoude zijn bereikt zonder rekening te houden met de bepaling, bij artikel 2 der Kieswet gesteld omtrent inkomen van vrouw of kinderen, wordt aan de modellen V *A*, V *B*, VI, VII, VIII *A*, VIII *B* en VIII *C* eene bijlage toegevoegd, ingericht overeenkomstig de bij dit besluit gevoegde modellen. (Bijlage-modellen n°s. 1—4.)

13. Model IX *B*, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 November 1896 (*Staatsblad* n°. 176) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model IX *B*.

14. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's Gravenhage, den 9den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 13 *Jan.* 1901.)

Model I.
1901—1902.

KIEZERSLIJST.

1.	2.	3.	4.			5.	6.	7.	8.			9.	10.	11.	12.	13.
Volgnommer.	NAAM.	VOOR-NAMEN.	Kiesgerechtigd voor de			Kruchtens welke bepalingen van art. 1 der Kieswet.	Schorsing.	Woonplaats op 1 Februari.	Nommer van het stemdistrict.			Geboorteplaats.	Dagteekening der geboorte.	Dagteekening der naturalisatie.	Waarmerking der wijzigingen.	*Aanmerkingen.*
			Kamer.	Staten.	Gemeenteraad.				Kamer.	Staten.	Gemeenteraad.					

N.B. Op de eerste bladzijde moet worden aangeduid voor welke gemeente, en bij toepassing van het tweede lid van art. 8 der Kieswet, voor welk kiesdistrict de lijst geldt. Wordt de lijst opgemaakt voor eene gemeente, die meerdere kiesdistricten omvat in haar geheel, dan is kolom 8 te splitsen als hiernevens aangegeven.

Bij gelijkheid van de nommers der kies- en stemdistricten voor de Kamer, de Staten en den Gemeenteraad kan met invulling der voorste kolom worden volstaan.

8.			8.		
Nommer van het kiesdistrict.			Nommer van het stemdistrict.		
Kamer.	Staten.	Gemeenteraad.	Kamer.	Staten.	Gemeenteraad.

Deze lijst aldus vastgesteld den 22sten Maart 1901.

Burgemeester en Wethouders van . . . . . .

. . . . . ., *Burgemeester.*

. . . . . ., *Secretaris.*

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24.)

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(3) Namen en voornamen van den erflater.

(4) Dagteekening van het overlijden.

(5) Naam, voornamen en woonplaats volgens het aanslagbiljet.

(6) Handteekening.

In geval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model II.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1 *a*, in verband met art. 2 vierde lid der Kieswet.

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . .

verklaart dat hij is mede-eigenaar in de onroerende goederen behoorende tot de onverdeelde nalatenschap van (3) . . . . . .

overleden den (4) . . . . . .

voor welke goederen (5) . . . . . .

blijkens nevensgaand gekwiteerd $\frac{\text{aanslagbiljet}}{\text{duplicaat-aanslagbiljet}}$ over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen in de grondbelasting.

Aangezien zijn aandeel in dien aanslag, voor zoover betreft de hoofdsom en Rijksopcenten . . . . . bedraagt, verzoekt hij geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(6) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(4) De tusschen haakjes geplaatste woorden door te halen, ingeval geen grond of lokalen en bijgebouwen, als vermeld, bij het huis behooren.

(5) Naam en woonplaats (gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer) van den verhuurder.

(6) Bedrag van den $\frac{\text{wekelijks}}{\text{maandelijks}}$ verschuldigden $\frac{}{\text{jaarlijks}}$ huurprijs.

(7) Week, maand, jaar.

(8) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model III*A*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 1°., tweede lid, der Kieswet (bewoning van één huis of gedeelte van een huis).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . wonende (2) . . . . . $\frac{\text{hoofd van een gezin}}{\text{alleenwonend persoon}}$ verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1*b*, 1°., tweede lid der Kieswet; dat hij toch op den 31sten Januari dezes jaars sedert 1 Augustus van het vorige jaar bewoonde $\frac{\text{een huis}}{\text{een gedeelte van een huis}}$ te (3). . . . . welk $\frac{\text{huis}}{\text{gedeelte}}$ (met den daarbij behoorenden grond en lokalen en bijgebouwen, niet ter bewoning bestemd) (4) hij in huur heeft gehad van (5) . . . . . tegen den werkelijken huurprijs van (6) . . . . . per (7) . . . . . ; en dat hij bovendien over gemelden tijd in huur heeft gebruikt een stuk gronds, hetwelk hij in huur heeft gehad van (5). . . . . tegen een werkelijken huurprijs van (6) . . . . . per (7) . . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(8) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Model III *B*.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Naam der gemeente.

(4) Wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(5) De tusschen haakjes geplaatste woorden door te halen ingeval geen grond of lokalen en bijgebouwen, als vermeld, bij het huis behooren.

(6) Naam en woonplaats (gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer) van den verhuurder.

(7) Bedrag van den $\frac{\text{wekelijks}}{\text{maandelijks}}{\text{jaarlijks}}$ verschuldigden huurprijs.

(8) Week, maand, jaar.

(9) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 1°., tweede lid, der Kieswet (bewoning van twee huizen of gedeelten van huizen).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1). . . . . wonende (2) . . . . . $\frac{\text{hoofd van een gezin}}{\text{alleenwonend persoon}}$ verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1*a*, der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1*b*, 1°., tweede lid, der Kieswet;
dat hij toch in de gemeente (3) . . . . . sedert 1 Augustus van het vorig jaar tot . . . . . heeft bewoond een $\frac{\text{huis}}{\text{gedeelte van een huis}}$ (4) . . . . . welk $\frac{\text{huis}}{\text{gedeelte}}$ (met den daarbij behoorenden grond en lokalen en bijgebouwen, niet ter bewoning bestemd) (5) hij in huur heeft gehad van (6) . . . . . tegen een werkelijken huurprijs van (7) . . . . . per (8) . . . . . en sedert laatstgemelden datum tot op den 31sten Januari dezes jaars een $\frac{\text{huis}}{\text{gedeelte van een huis}}$ (4) . . . . . welk $\frac{\text{huis}}{\text{gedeelte}}$ (met den daarbij behoorenden grond, lokalen en bijgebouwen, niet ter bewoning bestemd) (5) hij in huur heeft gehad van (6) . . . . . tegen een werkelijken huurprijs van (7) . . . . . per (8) . . . . . .

en dat hij bovendien sedert 1 Augustus van het vorige jaar tot op 31 Jan. dezes jaars in huur heeft gebruikt een stuk gronds, hetwelk hij in huur heeft gehad van (6) . . . . . tegen een werkelijken huurprijs van (7) . . . . per (8) . . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(9) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Woonplaats.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Naam en woonplaats (gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer) van den verhuurder.

De woorden „hem verhuurd door" door te halen, ingeval de aanvrager is eigenaar of vruchtgebruiker van het vaartuig.

(4) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model IV.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 1°., derde lid, der Kieswet.

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . hoofd van een gezin / alleenwonend persoon

verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet valt / vallen onder artikel 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1*b*, 1°., derde lid der Kieswet;

dat hij toch op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Augustus van het vorige jaar als eigenaar / vruchtgebruiker / huurder heeft bewoond een vaartuig, genaamd . . . . . groot . . . . . kubieke Meter, / met een laadvermogen van . . . . . Kilogram, hem verhuurd door (3). . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(4) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard der dienstbetrekking.

(4) *Naam* en *woonplaats* (gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer) van den *persoon*, bij wien de aanvrager in dienstbetrekking was.

Naam en *plaats van vestiging* der *onderneming* of *bijzondere instelling*, bij welke de aanvrager in dienstbetrekking was.

Naam der *openbare instelling*, bij welke de aanvrager in dienstbetrekking was.

(5) Vrije woning of inwoning. / Vrije kost en inwoning. / Vrije kost.

(6) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model V*A*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 2°., eerste lid, eerste gedeelte, der Kieswet (ééne dienstbetrekking).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .
wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1*b*, 2°., eerste lid, eerste gedeelte, der Kieswet;

dat hij toch op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als (3) . . . . . in dienst was van . . . . . en dat het door hem in die dienstbetrekking over het laatstverloopen jaar genoten inkomen, $\frac{\text{met}}{\text{zonder}}$ toepassing van artikel 2 der Kieswet, met inbegrip van (5) . . . . . het door art. 1*b*, 2°., gevorderd bedrag bereikt.

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(6) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard der dienstbetrekking.

(4) *Naam* en *woonplaats* (gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer) van den *persoon*, bij wien de aanvrager in dienstbetrekking was.

Naam en *plaats van vestiging* der *onderneming* of *bijzondere instelling*, bij welke de aanvrager in dienstbetrekking was.

Naam der *openbare instelling*, bij welke de aanvrager in dienstbetrekking was.

(5) Vrije woning of inwoning.
Vrije kost en inwoning.
Vrije kost.

(6) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

7*

Model V *B*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 2°., eerste lid, eerste gedeelte, der Kieswet (twee dienstbetrekkingen).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft vol daan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1 *a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1 *b*, 2°., eerste lid, eerste gedeelte der Kieswet;

dat hij toch van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . .

als (3) . . . . . in dienst was van (4) . . . . . .

en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars . . . . . .

als (3) . . . . . in dienst was van (4) . . . . . .

en dat het door hem in die dienstbetrekkingen over het laatstverloopen jaar genoten inkomen, $\frac{\text{met}}{\text{zonder}}$ toepassing van art. 2 der Kieswet, met inbegrip van (5) . . . . . het door art. 1 *b*, 2°. gevorderd bedrag bereikt.

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(6) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

9 JANUARI 1901.

99

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard van het bedrijf.

(4) Naam van vader, moeder of ouders.

(5) Aard der werkzaamheden, door den zoon verricht.

(6) Bedrag van het inkomen.

(7) Vrije woning of inwoning. / Vrije kost en inwoning. / Vrije kost.

Indien kostgeld werd betaald, op te geven het bedrag daarvan.

(8) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model VI.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 2°., eerste lid, tweede gedeelte, der Kieswet.

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch de aanslag(en) niet valt / vallen onder artikel 1 *a* der Kieswet.

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1 *b*, 2°., eerste lid, tweede gedeelte, der Kieswet;

dat hij toch op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als inwonende zoon werkzaam was in het bedrijf van (3) . . . . . uitgeoefend door zijn vader, / zijne moeder, / zijne ouders, genaamd (4) . . . . . dat hij daarin verrichtte de navolgende werkzaamheden (5) . . . . . en dat hij daarvoor over het laatstverloopen jaar een inkomen heeft genoten in geld van (6) . . . . . benevens (7) . . . . . .

Redenen waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(8) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornaam.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.
Naam der openbare instelling.

(4) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model VII.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 2°., tweede lid, der Kieswet.

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .
wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte gesteld bij art. 1*b*, 2°., tweede lid, der Kieswet;

dat hij toch op 1 Februari van het loopende jaar in het genot was van $\frac{\text{een pensioen}}{\text{een lijfrente}}$ ten bedrage van *f* . . . . . hem verleend door (3) . . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt te worden geplaatst op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(4). . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard der dienstbetrekking.

(4) *Naam* en *woonplaats* (als bij model V *A*.).

(5) Vrije woning of inwoning. / Vrije kost en inwoning. / Vrije kost.

(6) *Naam* en *plaats van vestiging der onderneming* of *bijzondere instelling*.
Naam der *openbare instelling*.

(7) Handteekening.

Model VIII*A*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 2°., derde lid, der Kieswet (eene dienstbetrekking, pensioen, lijfrente).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen,

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder artikel 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte gesteld bij artikel 1*b*, 2°., derde lid, der kieswet;

dat hij toch op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als (3) . . . . . in dienst was van (4) . . . . . en dat het door hem in die dienstbetrekking over het laatstverloopen jaar genoten inkomen, $\frac{\text{met}}{\text{zonder}}$ toepassing van art. 2 der Kieswet, met inbegrip van (5) . . . . . en van $\frac{\text{het pensioen}}{\text{de lijfrente}}$, waarvan hij op 1 Februari van het loopend jaar in het genot was ten bedrage van *f* . . . . , hem verleend door (6) . . . . . het door artikel 1*b*, 2°. gevorderd bedrag bereikt.

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . den . . . . . .

(7) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen;

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard der dienstbetrekking.

(4) Naam en woonplaats (als bij model V *A*.).

(5) Vrije woning of inwoning. / Vrije kost en inwoning. / Vrije kost.

(6) Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.
Naam der openbare instelling.

(7) Handteekening.

Model VIII*B*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 2°., derde lid, der Kieswet (twee dienstbetrekkingen, pensioen, lijfrente).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .
wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet valt / vallen onder artikel 1 *a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij artikel 1 *b*, 2°., derde lid, der Kieswet;
dat hij toch van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . als (3) . . . . . in dienst was van (4) . . . . . en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars als (3) . . . . . in dienst van (4) . . . . . en dat het door hem in die dienstbetrekkingen over het laatstverloopen jaar genoten inkomen, met / zonder toepassing van artikel 2 der Kieswet, met inbegrip van (5) . . . . . en van het pensioen / de lijfrente, waarvan hij op 1 Februari van het loopende jaar in het genot was, ten bedrage van *f* . . . hem verleend door (6) . . . . . het door artikel 1 *b*, 2°. gevorderd bedrag bereikt.

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(7) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, wijk, dorp, gehucht, buurtschap, straat, nummer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere der Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geene* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Aard van het bedrijf.

(4) Naam van vader, moeder of ouders.

(5) Aard der werkzaamheden, door den zoon verricht.

(6) Bedrag van het inkomen.

(7) Vrije woning of inwoning.
Vrije kost en inwoning.
Vrije kost.

(8) Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.
Naam der openbare instelling,

(9) Handteekening.

Model VIII *c*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 2°., derde lid, der Kieswet (inwonende zoon, pensioen, lijfrente).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet valt / vallen onder artikel 1 *a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij artikel 1 *b*, 2°., derde lid, der Kieswet;

dat hij toch op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als inwonende zoon werkzaam was in het bedrijf van (3) . . . . . uitgeoefend door

zijn vader / zijne moeder / zijne ouders, genaamd (4) . . . . . .

dat hij daarin verrichtte de navolgende werkzaamheden (5) . . . . . .

en dat hij daarvoor in het laatstverloopen jaar een inkomen heeft genoten in geld van (6) . . . . . benevens (7) . . . . . .

dat hij voorts op 1 Februari van het loopend jaar in het genot was van een pensioen / eene lijfrente ten bedrage van *f* . . . . . ., hem verleend door (8) . . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(9) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling der aangifte.

(1) Naam en voornamen.

(2) Gemeente, dorp, gehucht, buurtschap, straat, huisnommer.

(*a*) Door te halen, wanneer de aangever *wel* in eene of meerdere Rijks directe belastingen over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen.

(*b*) Door te halen, wanneer de aangever over het laatstverloopen dienstjaar in *geen* der Rijks directe belastingen is aangeslagen.

(3) Naam en plaats van vestiging der spaarbank.

(4) Handteekening.

Ingeval de aangever niet tot handteekening in staat is, kan worden volstaan met een ter Secretarie der Gemeente te stellen handmerk volgens art. 14, 2de lid, der Kieswet.

Model IX*B*.

Aangifte voor plaatsing op de kiezerslijst krachtens het bepaalde bij art. 1*b*, 3°., der Kieswet (inlegging in eene spaarbank).

GEMEENTE . . . . . .

De ondergeteekende (1) . . . . . .

wonende (2) . . . . . verklaart:

(*a*) dat hij over het laatstverloopen dienstjaar in geene der Rijks directe belastingen is aangeslagen;

(*b*) dat hij behoort tot de over het laatstverloopen dienstjaar in de Rijks directe belastingen aangeslagenen en het door hem ter zake van zijn aanslag(en) verschuldigde heeft voldaan, doch die aanslag(en) niet $\frac{\text{valt}}{\text{vallen}}$ onder art. 1*a* der Kieswet;

dat hij echter voldoet aan het vereischte, gesteld bij art. 1*b*, 3°., der Kieswet;

dat hij toch blijkens nevensgaande verklaring op 1 Februari van het loopend jaar sedert een jaar den eigendom met recht van vrije beschikking had van ten minste *f* 50.—, ingelegd in (3) . . . . . .

Reden, waarom hij verzoekt geplaatst te worden op de kiezerslijst.

Te . . . . . , den . . . . . .

(4) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling.

(1) Naam en voornamen.

(2) Aard der dienstbetrekking.

(3) Naam en woonplaats van den persoon.

Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(4) Handteekening.

BIJLAGE MODEL n°. I.

Inkomen van de vrouw (één of meer minderjarige inwonende kinderen) in ééne dienstbetrekking.

De ondergeteekende (1) . . . . . ,

verklaart, dat bij zijne nevensgaande aangifte rekening is gehouden met het inkomen van $\frac{\text{zijne vrouw}}{\text{zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren)}}$;

dat zijne vrouw, genaamd (1) . . . . . .

op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als (2) . . . . . .

. . . . . in dienst was van (3) . . . . . .

dat zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren), genaamd (1) . . . . . .

. . . . . als (2) . . . . . .

in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . .

dat het in die dienstbetrekking(en) door $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ over het laatstverloopen jaar genoten inkomen — het inkomen van zijn(e) kind(eren) slechts voor *de helft* in rekening gebracht —, vereenigd met zijn eigen inkomen, het door art. 1*b*, 2°., der Kieswet gevorderd bedrag bereikt.

Te . . . . . den . . . . . .

(4) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling.

(1) Naam en voornamen.

(2) Aard der dienstbetrekking.

(3) Naam en woonplaats van den persoon.

Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(4) Handteekening.

Inkomen van de vrouw (één of meer minderjarige inwonende kinderen) in twee dienstbetrekkingen.

De ondergeteekende (1) . . . . . .
verklaart, dat bij zijne nevensgaande aangifte rekening is gehouden met het inkomen van

$$\frac{\text{zijne vrouw}}{\text{zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren)}};$$

dat zijne vrouw, genaamd (1) . . . . . van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . als (2) . . . . . in dienst was van (3) . . . . . en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars als (2) . . . . . in dienst was van (3) . . . . . dat zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren), genaamd (1) . . . . . van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . als (2) . . . . . in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars als (2) . . . . . in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . ;

dat het in die dienstbetrekkingen door $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ over het laatstverloopen jaar genoten inkomen — het inkomen van zijn(e) kind(eren) slechts voor de *helft* in rekening gebracht —, vereenigd met zijn eigen inkomen, het door art. 1 *b*, 2°., der Kieswet gevorderd bedrag bereikt.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(4) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

Aanwijzing voor de invulling.

(1) Naam en voornaam.

(2) Aard der dienstbetrekking.

(3) Naam en woonplaats van den persoon.

Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(4) Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(5) Handteekening.

BIJLAGE MODEL n°. 3.

Inkomen van de vrouw (een of meer minderjarige inwonende kinderen) in één dienstbetrekking, gepaard met het genot van $\frac{\text{pensioen}}{\text{lijfrente}}$.

De ondergeteekende (1) . . . . . .

verklaart, dat bij zijne nevensgaande aangifte rekening is gehouden met het inkomen van $\frac{\text{zijne vrouw}}{\text{zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren)}}$ alsmede met het door $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ genoten $\frac{\text{pensioen}}{\text{lijfrente}}$;

dat zijne vrouw, genaamd (1) . . . . . op 31 Januari dezes jaars sedert 1 Januari van het vorige jaar als (2) . . . . . in dienst was van (3) . . . . . dat zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren), genaamd (1) . . . . . als (2) . . . . . in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . dat het in die dienstbetrekking(en) door $\frac{\text{haar}}{\text{hem}}$ over het laatstverloopen jaar genoten inkomen — het inkomen van zijn(e) kind(eren) slechts voor de *helft* in rekening gebracht —, vereenigd met $\frac{\text{het pensioen}}{\text{de lijfrente}}$, waarvan zij op 1 Februari van het loopend jaar in het genot $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$, $\frac{\text{ten bedrage van}}{\text{waarvan de helft bedraagt}}$ *f* . . . . . $\frac{\text{haar}}{\text{hun}}$ verleend door (4) . . . . . alsmede met zijn eigen inkomen, het door art. 1 *b*, 2°., der Kieswet gevorderd bedrag bereikt.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(5) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GORMAN BORGESIUS.

Aanwijzing voor de invulling.

(1) Naam en voornamen.

(2) Aard der dienstbetrekking.

(3) Naam en woonplaats van den persoon.

Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(4) Naam en plaats van vestiging der onderneming of bijzondere instelling.

Naam der openbare instelling.

(5) Handteekening.

Inkomen van de vrouw (één of meer minderjarige inwonende kinderen) in twee dienstbetrekkingen, gepaard met genot van $\frac{\text{pensioen}}{\text{lijfrente}}$.

De ondergeteekende (1) . . . . . .

verklaart, dat bij zijne nevensgaande aangifte rekening is gehouden met het inkomen van $\frac{\text{zijne vrouw}}{\text{zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren)}}$ alsmede met door $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ genoten $\frac{\text{pensioen}}{\text{lijfrente}}$;

dat zijne vrouw, genaamd (1) . . . . . .

van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . .

als (2) . . . . . in dienst was van (3) . . . . . .

en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars als (2) . . . . . .

in dienst was van (3) . . . . . ;

dat zijn(e) minderjarig(e) inwonend(e) kind(eren), genaamd (1) . . . . . .

van 1 Januari van het vorige jaar tot . . . . . .

als (2) . . . . . in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . .

en van . . . . . tot 31 Januari dezes jaars als (2) . . . . . .

in dienst $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$ van (3) . . . . . .;

dat het in die dienstbetrekkingen door $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ over het laatstverloopen jaar genoten inkomen — het inkomen van zijn(e) kind(eren) slechts voor de *helft* in rekening gebracht —, vereenigd met $\frac{\text{het pensioen}}{\text{de lijfrente}}$, waarvan zij op 1 Februari van het loopend jaar in het genot $\frac{\text{was}}{\text{waren}}$, $\frac{\text{ten bedrage van}}{\text{waarvan de helft bedraagt}}$ *f* . . . . $\frac{\text{haar}}{\text{hen}}$ verleend door (4) . . . . . .

alsmede met zijn eigen inkomen, het door art. 1 *b*, 2°., der Kieswet gevorderd bedrag bereikt.

Te . . . . . ., den . . . . . .

(5) . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. Goeman Borgesius.

9 *Januari* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) en van de daarbij behoorende modellen. S. 25.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 December 1900, n°. 6737, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 December 1900, n°. 4);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Januari 1901, n°. 7079, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de artikelen 22, 24, 36, 38, 39 en 40 der wet van den 8sten December 1900 (*Staatsblad* n°. 208), tot nadere wijziging van eenige bepalingen der Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Model I, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model I.

2. Model II, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model II.

3. Model IV, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model IV.

4. Model V, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model V.

5. Model VI, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model VI.

6. Model VII, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model VII.

7. Model VIII, behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) wordt vervangen door het bij dit besluit gevoegde model VIII.

8. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's Gravenhage, den 9den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgegeg.* 13 *Jan.* 1901.

MODEL I.

CANDIDAATSTELLING.

Opgave van een candidaat voor de op . . . . . plaats hebbende verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict . . . . . .

NAAM.	VOORLETTERS.	WOONPLAATS.

De ondergeteekenden, kiezers in het kiesdistrict . . . . . .

bevoegd tot deelneming aan de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal verklaren, dat zij bovengenoemden persoon candidaat stellen.

Handteekeningen der kiezers.	Gemeente, op welker kiezerslijst zij voorkomen.
1.	
2.	
3.	
4.	
enz. (tot en met 60).	

N.B. De kolom „Gemeente, op welke kiezerslijst zij voorkomen" vervalt indien het kiesdistrict niet meer dan ééne gemeente omvat.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

MODEL II.

CANDIDATENLIJST EN PROCES-VERBAAL, BEDOELD BIJ ART. 132 DER KIESWET.

Op heden . . . . . zijn tusschen des voormiddags negen en des namiddags vier uur bij mij, burgemeester der gemeente . . . . (kiesdistrict . . . . .) ingeleverd de volgende opgaven van candidaten voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Namen. (1)	Voorletters. (2)	Woonplaats.

Aanteekeningen. (3)

Ten vier ure is deze lijst door mij gesloten.

[Aangezien daarop geen candidaat is gebracht, verklaar ik, dat niemand tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is benoemd.] (4)

[Mitsdien verklaar ik tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zijn benoemd . . . . . (5).]

En is hiervan onmiddellijk proces-verbaal opgemaakt.

Gedaan te . . . ., den . . . . .

, *Burgemeester.*

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

AANWIJZING VOOR DE INVULLING.

(1) In alphabetische volgorde.

(2) Bij gelijkheid van naam in alphabetische volgorde.

(3) Hier aan te teekenen de door den burgemeester overeenkomstig art. 53 der Kieswet gemaakte opmerkingen.

(4) Deze verklaring te stellen in geval geen candidaat op de lijst is gebracht.

(5) Deze verklaring te stellen in geval slechts één candidaat op de lijst is gebracht.

MODEL IV.

INLICHTINGEN VOOR DEN KIEZER.

De kiezer teekent zijne stem op het biljet aan door in de kolom „Aanwijzing der keuze" met potlood zwart te maken een wit stipje, geplaatst in een stemvak vóór den naam van den candidaat zijner keuze.

De kiezer kan, wanneer hij zich bij de invulling van zijn biljet *vergist*, *eenmaal* een nieuw stembiljet aanvragen, *mits* het eerst overhandigde door hem wordt teruggegeven.

De kiezer mag aan den lessenaar niet langer vertoeven dan noodig is om zijn stembiljet in te vullen.

De kiezer vouwt het biljet dicht naar de zijde, waarop de namen der candidaten zijn gesteld en begeeft zich daarmede onmiddellijk naar het stembureau.

De kiezer toont, alvorens het biljet in de bus te steken, de *buitenzijde* met den voorgeschreven stempel aan den voorzitter van het stembureau.

Van onwaarde zijn de stembiljetten:

waarop geen der candidaten is gekozen;

waarop de namen van *andere personen dan de candidaten* of waarop *andere bijvoegingen* zijn geplaatst;

waarop *meer* candidaten gekozen zijn *dan er plaatsen te vervullen zijn;*

waarop de aanwijzing van den candidaat op eene andere wijze is geschied dan hierboven is medegedeeld, en

die eene aanduiding van den kiezer bevatten.

Onder bijvoegingen worden niet begrepen, punten, strepen, vlakken, nagelindrukken, vouwen, scheuren, gaten en vlekken, tenzij deze blijkbaar opzettelijk zijn aangebracht.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

MODEL V.

Voorzijde.

STEMBILJET.

Stemming / Herstemming ter verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het Kiesdistrict . . . . . .

op (datum, maand, jaar)

CANDIDATEN (in alphabetische volgorde).

Aanwijzing der keuze.	NAMEN.	VOORLETTERS.

Aanwijzing voor de invulling,

In de alphabetische volgorde te stellen en bij gelijkheid van naam de alphabetische volgorde van de eerste voorletter te volgen.

Achterzijde.

Dwars over de lijn, langs welke het stembiljet wordt dichtgevouwen, te stempelen de handteekening van den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

MODEL VI.

PROCES-VERBAAL *van de zitting van het stembureau, bedoeld bij de artikelen* 84 *en* 91 *der Kieswet.*

Proces-verbaal van de zitting van het stembureau ten behoeve van de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal den . . . . . in de gemeente (stemdistrict . . . . .) (kiesdistrict . . . . .)

Het stembureau neemt in het stemlokaal plaats des voormiddags ten . . . . . ure.

Een afschrift (afdruk) der kiezerslijst mitsgaders een exemplaar der Kieswet en van de Koninklijke besluiten van . . . . . wordt op de tafel voor het stembureau staande neergelegd.

Het stembureau opent het verzegeld pak met stembiljetten, en bevindt dat hun aantal bedraagt . . . . .

De stembus, na onderzocht en volkomen ledig bevonden te zijn, wordt met twee slentels gesloten, waarvan de eene door den voorzitter van het stembureau en de andere door den heer . . . . . als oudste lid in bewaring wordt genomen.

In de stembus zijn stembiljetten geworpen door de op nevensgevoegde lijst door parapheering aangeduide kiezers.

(Ingeval bezwaren als bedoeld bij art. 82 der Kieswet zijn ingebracht, die alhier te vermelden.)

[Heeft zich het in art. 84 bedoeld geval voorgedaan, bij te voegen:

De voorzitter van het stembureau verklaart ten . . . . . ure, dat naar de bevinding van het stembureau wanorde den behoorlijken voortgang der stemming onmogelijk maakt. De stemming wordt daarop geschorst en tot . . . . dag, den . . . . , des voormiddags ten acht ure verdaagd.

Onmiddellijk daarop is de stembus met het zegel der gemeente en met de zegels van ons ondergeteekenden in tegenwoordigheid der in het stemlokaal aanwezige kiezers behoorlijk verzegeld, nadat die vooraf op de daartoe voorgeschreven wijze was gesloten.

En is hiervan terstond proces-verbaal opgemaakt.

Gedaan te . . . . . , den . . . . .

, *Voorzitter.*

, *Leden.*]

Ten vijf ure wordt door den voorzitter van het stembureau aangekondigd, dat de voor stemming bepaalde tijd verstreken is. De op dat tijdstip in het stemlokaal aanwezige kiezers worden tot de stemming toegelaten.

Aan de aanwezige kiezers wordt bekend gemaakt, dat blijkens het aantal ingeleverde kaarten . . . . kiezers aan de stemming hebben deelgenomen; dat het aantal niet gebruikte stembiljetten bedraagt . . . . . en het aantal teruggegeven stembiljetten . . . . .

Het (De) ter parapheering bestemde afschrift (afdruk) der kiezerslijst wordt door het stembureau gewaarmerkt, met opgave, dat daarop zijn gesteld . . . . . paraphen.

Zoowel dit afschrift (deze afdruk) als de niet gebruikte stembiljetten, de teruggegeven stembiljetten en de ingeleverde kaarten worden in afzonderlijke verzegelde papieren gesloten.

[Ingeval de stemming geschorst en hervat is, te vermelden:

De zegels der stembus, welke bij de geschorste stemming gebezigd en voor den aanvang der hervatte stemming aan het stembureau is ingeleverd, worden onderzocht en (geschonden of ongeschonden) bevonden].

Onmiddellijk daarna wordt de stembus (worden de stembussen) geopend.

De stembiljetten worden dooreengemengd en geteld. Hun aantal bedraagt . . . . .

Dit getal, met de opgave van het aantal der op het afschrift (den afdruk) van de kiezerslijst gestelde paraphen vergeleken zijnde, is gebleken te zijn even groot als (grooter, kleiner dan) het getal dier kiezers.

De voorzitter opent de stembiljetten en deelt na opening van elk biljet den naam mede van den candidaat of de candidaten op wie eene stem is uitgebracht.

Het stembureau heeft van waarde verklaard . . . . . van onwaarde . . . . . stembiljetten.

(In te vullen de redenen van ongeldigverklaring en van twijfel en de beslissing en dat deze door den voorzitter onmiddellijk bekend gemaakt zijn.)

Indien een der aanwezige kiezers verlangt, dat een biljet wordt vertoond, hiervan en van het vertoonen melding te maken.

De voorzitter maakt bekend, dat het geheele getal der geldig uitgebrachte stemmen mitsdien is geweest . . . . .

en dat van dit getal zijn uitgebracht op . . . . .

(In te vullen de namen en voorletters der candidaten, op wie geldige stemmen zijn uitgebracht en het aantal, door ieder van hen verkregen.)

Daarop worden de geopende, zoowel de geldige als de van onwaarde verklaarde stembiljetten in afzonderlijke verzegelde papieren gesloten.

Er zijn door de in het lokaal aanwezige kiezers geen bezwaren ingebracht.

(Ingeval bezwaren zijn ingebracht, die alhier te vermelden).

En is hiervan aanstonds proces-verbaal opgemaakt.

Het stembureau is gedurende al deze werkzaamheden onveranderd gebleven.

In de samenstelling van het stembureau $\frac{\text{is}}{\text{zijn}}$ de volgende verandering(en) voorgekomen . . . . . .).

Gedaan te . . . . ., den . . . . .

, *Voorzitter.*

, *Leden.*

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

MODEL VII.

PROCES-VERBAAL *van de verzegeling, bedoeld bij het derde lid van art.* 84 *der Kieswet.*

Het proces-verbaal der zitting van het stembureau, gehouden in de gemeente. . . . . (stemdistrict . . . . . .) (kiesdistrict . . . . . .) den . . . . . is, evenals de slentels der stembus, de niet gebruikte stembiljetten, de teruggegeven stembiljetten, de ingeleverde kaarten en kiezerslijsten in afzonderlijke verzegelde papieren gesloten.

En is hiervan terstond proces-verbaal opgemaakt.

Gedaan te . . . . ., den . . . . .

Voorzitter.

Leden.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

MODEL VIII.

PROCES-VERBAAL *van de zitting van het hoofdstembureau bedoeld bij artikel* 93 *der Kieswet.*

Proces-verbaal van de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der $\frac{\text{stemming}}{\text{herstemming}}$ ter verkiezing van een lid van

de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict . . . . . op den . . . . .

Het hoofdstembureau neemt zitting in het stemlokaal des . . . . . ten . . . . . nre.

De voorzitter maakt bekend, dat zijn uitgebracht . . . . .

(In te vullen het getal der bij elk stembureau in het geheel en op elken candidaat uitgebrachte geldige stemmen en van onwaarde verklaarde stembiljetten).

De voorzitter maakt bekend, dat alzoo de volstrekte meerderheid van stemmen (de meeste stemmen) heeft (hebben) verkregen . . . . .

(In te vullen de namen der candidaten, die de meerderheid of de meeste stemmen hebben bekomen.)

Is derhalve benoemd tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal . . . . . (is derhalve geen volstrekte meerderheid verkregen).

En zijn door de in het lokaal aanwezige kiezers geene bezwaren ingebracht.

(Ingeval bezwaren zijn ingebracht, die alhier te vermelden.)

En is na afloop van dit een en ander procesverbaal opgemaakt in tegenwoordigheid van allen, die zich in het lokaal bevonden.

Gedaan te . . . . ., den . . . . .

Voorzitter.
Leden.

N.B. (Ingeval bij het opmaken van den uitslag der verkiezing bezwaren rijzen, welke aanleiding geven tot eene nieuwe opneming der stembiljetten, hetzij uit alle, hetzij uit één of meer stemdistricten, te vermelden het daartoe strekkend besluit, en de redenen, waarmede het is omkleed. Voorts te vermelden, dat de verzegelde pakken, bedoeld bij de artikelen 86 en 91 der Kieswet, geschonden of ongeschonden zijn bevonden en zijn geopend; dat de inhond is vergeleken met de processen-verbaal der stembureaux.

Bij de opneming te volgen model VI.

Eindelijk de uitkomsten der vergelijking mede te deelen en den uitslag der verkiezing op te maken op de wijze als boven aangegeven.)

De voorzitter van het hoofdstembureau voornoemd heeft in overeenstemming met bovenstaand proces-verbaal der stemming de navolgende lijst opgemaakt van de candidaten over wie overeenkomstig artikel 134 der Kieswet de herstemming moet plaats hebben.

Naam.	Voorletters.

Gedaan te . . . . ., den . . . . .

De voorzitter voornoemd,

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 25).

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

9 *Januari* 1901. BESLUIT, tot schorsing van de artt. 89*a*, 9*bis* en 60*a* respectievelijk van de politie-verordeningen der gemeenten *Nieuwer-Amstel*, *Ouder-Amstel* en *Uithoorn*. S. 26. *Geschorst tot* 1 *Mei* 1901.

—

9 *Januari* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het opmaken der lijst en der mededeelingen bedoeld in art. 18 der Leerplichtwet.

Voor eenigen tijd is mij door Burgemeester en Wethouders eener gemeente de vraag gesteld, hoe dat college, ter bevordering van eene richtige uitvoering van art. 18 der Leerplichtwet, voortdurend kennis zal dragen van de mutatiën, welke plaats hebben met de leerplichtige kinderen, voorkomende in een der afzonderlijke bevolkingsregisters, bedoeld in het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (*Staatsblad* n°. 142).

Art. 11 van dit besluit bepaalt, dat het bestuur van elk der in art. 1 aangewezen gebouwen, gestichten en schepen te allen tijde aan het bestuur der gemeente, waar het gebouw, gesticht of schip is gelegen, de door dat gemeentebestuur gevraagde inlichtingen geeft met betrekking tot het door eerstvermeld bestuur gehouden afzonderlijk gehonden bevolkingsregister.

In dit voorschrift vindt m. i. de bovenvermelde vraag hare beantwoording.

Mochten de gemeentebesturen de inlichtingen

aan de besturen van gebouwen enz. wenschen te vragen, door maandelijks invulling te verzoeken van lijsten volgens de modellen, ingevolge art. 18 en 30 der Leerplichtwet vastgesteld, dan ben ik bereid aan die gemeentebesturen exemplaren dezer lijsten voor dat doel beschikbaar te stellen.

Ik heb de eer U te verzoeken, het bovenstaande ter kennis te brengen van de besturen der gemeenten in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

10 *Januari* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 144). S. 27.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 December 1900, n°. 7131, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 Januari 1901, n°. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Januari 1901, n°. 145, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de wet van 8 December 1900 (*Staatsblad* n°. 208);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 144) worden in plaats van de woorden „De bepalingen van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 69) gelden ook", gelezen de woorden „De bepalingen bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld tot uitvoering van de artikelen 51, 54, 55, 68, 69, 72, 81, 91, 96 en 132 der Kieswet gelden ook".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's Gravenhage, den 10den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 13 *Jan.* 1901.)

—

11 *Januari* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een localaalspoorweg van *Amsterdam* naar *Haarlem*. S. 28.

—

11 *Januari* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening voor verplaatsing en uitbreiding van het station *Roosendaal* en voor verlegging van de spoorwegen van *Roosendaal* naar *Rotterdam* en naar *Breda*. S. 29.

—

11 *Januari* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Oldenzaal* naar *Denekamp* en van *Oldenzaal* naar de Pruissische grens in de richting van *Gronau*. S. 30.

—

11 *Januari* 1901. WET, houdende opheffing van wettelijke maxima voor de uitgifte van pasmunt voor *Nederlandsch-Indië*. S. 31.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is dat het maximum van elke soort van uit te geven pasmunt voor *Nederlandsch-Indië*, niet langer door de wet worde bepaald;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het derde lid van artikel 10 der wet van 1 Mei 1854 (*Staatsblad* n°. 75), artikel 1 der wet van 24 December 1857 (*Staatsblad* n°. 178), alsmede de wetten van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 125) en 31 December 1897 (*Staatsblad* n°. 289) worden ingetrokken.

2. Na artikel 11 der wet van 1 Mei 1854 (*Staatsblad* n°. 75) wordt ingelascht een artikel 11*a*, luidende:

Door den Gouverneur-Generaal worden de landskassen aangewezen, waar de pasmunt tegen rijksdaalders, guldens en halve guldens kan worden ingewisseld, mits het aangeboden bedrag niet minder zij dan vijf en twintig gulden in zilveren, of vijf gulden in koperen pasmunt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11 Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 24 *Jan.* 1901.)

—

11 *Januari* 1901. WET, tot wijziging van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1901. S. 32.

—

11 *Januari* 1901. WET, houdende ontbinding van het Hooggerechtshof van *Nederlandsch-Indië*. S. 33.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 135, 1—12. 1900/1901, n°. 12, 1—5.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 334—348, 350—374.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 137, 141—144, 186, 187.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is ten behoeve van eene beperkte samenstelling van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië dat college te ontbinden en de gevolgen van die ontbinding te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië is ontbonden.

2. *1.* De president, vice-presidenten en raadsheeren, die bij het in werking treden dezer wet tot de samenstelling van het Hooggerechtshof behooren, worden eervol uit 's lands dienst ontslagen en gepensionneerd, indien zij den ouderdom van vijf en zestig jaren hebben bereikt. Beneden dien leeftijd behouden zij die bij de nieuwe samenstelling niet worden herbenoemd, zoolang zij in Nederlandsch-Indië verblijven en in 's lands dienst zijn, hunne volle wedde als wachtgeld totdat zij:

hetzij den gemelden leeftijd hebben bereikt, in welk geval zij eervol uit 's lands dienst ontslagen en gepensionneerd worden;

hetzij met hunne toestemming in eene rechterlijke of administratieve betrekking zijn aangesteld;

hetzij weigeren eene der in artikel 4 genoemde ambten te aanvaarden, in welk geval zij eervol uit 's lands dienst ontslagen en gepensionneerd kunnen worden en zoolang dit niet geschiedt slechts het gewone wachtgeld, overeenkomstig de ter zake bestaande bepalingen, genieten.

2. Voor de berekening van pensioen wordt geheel als diensttijd beschouwd de tijd gedurende welken de vroegere wedde als wachtgeld wordt genoten, en wordt als diensttijd beschouwd het eerste jaar dat het gewone wachtgeld wordt genoten, behoudens toepassing van de bestaande bepalingen betreffende den tijd gedurende welken doorloopende dienstverrichtingen zijn bewezen.

3. Bij aanneming van eene betrekking, waaraan eene mindere bezoldiging verbonden is dan de laatstgenotene, wordt den betrokkene het verschil als toelage toegekend.

3. *1.* Het derde en het vierde lid van het bij de wet van 7 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 40) vastgestelde artikel 95*a* van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië houden bij het in werking treden dezer wet op van toepassing te zijn op de alsdan, wegens toekenning van verlof buiten Nederlandsch-Indië, uit hun ambt van president, vice-president of raadsheer van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië ontslagen rechterlijke ambtenaren.

2. In Nederlandsch-Indië teruggekeerd na de nieuwe samenstelling van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië, genieten zij hunne vroegere wedde als wachtgeld en is verder artikel 2 op hen van toepassing.

Hetzelfde geldt voor hen die vóór die nieuwe samenstelling zijn teruggekeerd, met dien verstande dat zij hunne vroegere wedde als wachtgeld eerst genieten van het tijdstip af dat deze wet in werking treedt.

4. De navolgende ambten kunnen aan de in de artikelen 2 en 3 genoemde ambtenaren ook tegen hun wensch worden opgedragen:

aan den gewezen president, dat van president;

aan de gewezen vice-presidenten en raadsheeren, die van president, vice-president of raadsheer van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië, procureur-generaal of advocaat-generaal bij dat college, dan wel president, vice-president of lid van of officier van justitie bij eenen raad van justitie op Java.

5. Deze wet treedt in werking op een nader bij ordonnantie te bepalen datum.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 22 *Jan.* 1901.)

—

11 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende vrijstelling van meting van Belgische zeeschepen. S. 34.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 9 Januari 1901, n°. 25, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 6 der wet van 13 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 101) en de Koninklijke besluiten van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* n°. 146) en 18 September 1899 (*Staatsblad* n°. 208);

Herzien het Koninklijk besluit van 8 Maart 1885 (*Staatsblad* n°. 71);

Overwegende dat in *Nederland* en *België* dezelfde wijze van meten van zeeschepen wordt gevolgd en dat de Nederlandsche schepen, voorzien van een geldigen meetbrief in *België* onder de noodige bepalingen van meting worden vrijgesteld;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Van de meting in *Nederland* worden, behoudens het bepaalde bij art. 2, vrijgesteld de zeil- en stoomschepen tehuis behoorende in *België* en voorzien van een meetbrief, door de bevoegde autoriteit in dat Rijk afgegeven.

Met den voormelden meetbrief worden gelijkgesteld de bijzondere meetbrieven voor Belgische stoomschepen, waarin de aftrek voor de ruimten, ingenomen door de machines, ketels en kolenhokken, volgens de Engelsche voorschriften is bepaald.

2. De gezagvoerders van Belgische stoomschepen, voorzien van een gewonen Belgischen meetbrief, kunnen vorderen, dat voor de berekening van den netto-inhoud dier schepen, de aftrek voor de ruimten, ingenomen door de machines, ketels en kolenhokken, wordt bepaald op den voet der artikelen 18 en 19 van het Koninklijk besluit van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* n°. 146), zooals die artikelen zijn gewijzigd bij Ons besluit van 18 September 1899 (*Staatsblad* n°. 208).

Dienovereenkomstig wordt een Nederlandsche meetbrief afgegeven, waarin de bijzonderheden uit den in *België* afgegeven meetbrief worden overgenomen.

3. Dit besluit komt in werking den 1sten Februari 1901.

Alsdan vervalt het Koninklijk besluit van 8 Maart 1885 (*Staatsblad* n°. 71).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 11den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 18 *Jan.* 1901.)

—

14 *Januari* 1901. WET, tot goedkeuring van Harer Majesteits huwelijk en regeling van de wijze van voltrekking en van eenige gevolgen van dit huwelijk. S. 35.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat met het oog op artikel 18 der Grondwet, Ons voorgenomen huwelijk behoort te worden aangegaan met gemeen overleg der Staten-Generaal en dat het wenschelijk is mede de wijze van de voltrekking en eenige gevolgen van Ons huwelijk te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het huwelijk, door Ons aan te gaan met Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van MECKLENBURG, Vorst van WENDEN, SCHWERIN en RATZEBURG, Graaf van SCHWERIN, Heer van de landen ROSTOCK en STARGARD, enz., enz., geboren te *Schwerin*, 19 April 1876, wonende te *Schwerin*, wordt goedgekeurd.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 13, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, en van artikel 149 van de wet van 29 Juni 1851 (*Staatsblad* n°. 85), regelende de samenstelling, inrichting en bevoegdheid der gemeentebesturen, zal de voltrekking van Ons voormeld huwelijk plaats hebben ten overstaan van Onzen Minister van Justitie, als ambtenaar van den burgerlijken stand.

3. Ons voormeld huwelijk zal worden voltrokken ten Onzen Paleize aan het Noordeinde, in de gemeente 's Gravenhage, in tegenwoordigheid van zes getuigen.

De artikelen 131 en 132 van het Burgerlijk Wetboek blijven buiten toepassing.

4. Ten aanzien van Zijne Hoogheid zullen niet gelden de wettelijke voorschriften betreffende den leeftijd waarop men tot eenige landsbediening benoembaar is.

5. Ten aanzien van Zijne Hoogheid en van de Kinderen uit Ons voormeld huwelijk geboren, zullen in geval van naamsverandering of naamsbijvoeging, de artikelen 64 en 65 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zijn.

6. Overal waar in wetten of wettelijke voorschriften de uitdrukking „Lid van het Koninklijk Huis", „Leden van het Koninklijk Huis", „Prinsen van Ons Huis", „Prinsen van het Koninklijk Geslacht" of „de Vorsten uit Ons Huis" voorkomt, zal daaronder mede begrepen zijn Zijne Hoogheid.

7. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 14den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, (*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 16 *Jan.* 1901.)

14 *Januari* 1901. WET, houdende regeling van het inkomen van den Gemaal der Koningin gedurende Hoogstdeszelfs weduwnaarstaat. S. 36.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, indien Ons huwelijk met Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van MECKLENBURG, Vorst van WENDEN, SCHWERIN en RATZEBURG, Graaf van SCHWERIN, Heer van de landen ROSTOCK en STARGARD, enz., enz., door Ons overlijden mocht worden ontbonden, aan Hoogstdenzelven gedurende Zijn weduwnaarstaat een jaarlijksch inkomen uit 's lands kas uit te keeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan Onzen Gemaal wordt gedurende Hoogstdeszelfs weduwnaarstaat ten gevolge van Ons overlijden, zoolang Hij de hoedanigheid van Nederlander behoudt, een jaarlijksch inkomen uit 's lands kas van honderd vijftig duizend gulden uitgekeerd.

2. Deze wet treedt in werking terstond na de voltrekking van Ons huwelijk.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 14den Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 16 *Jan.* 1901.)

—

14 *Januari* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende militie-, schutter- en inkwartieringsplichtigheid van in Nederland gevestigde burgers van Liberia.

De Minister van Buitenlandsche Zaken deelt mij bij brief van 9 Januari j.l., 1ste Afdeeling, n°. 312, mede, dat bij hem is ingekomen eene missive van de Regeering van Liberia, d.d. 6 November 1900, waarbij die regeering verklaart in te trekken de op 9 November 1899 gedane opzegging van het tractaat van vriendschap, handel en zeevaart tusschen Nederland en Liberia van 20 December 1862.

Tengevolge van de intrekking dier opzegging is de mededeeling, vervat in de laatste zinsnede van mijn schrijven van 5 Januari 1900, afd. M. en S., n°. 22 M. S., als vervallen te beschouwen.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken, het bovenstaande ter kennis te brengen van Burgemeesters en Wethouders der gemeenten in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

—

18 *Januari* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende vrijdom van briefport in verband met de Leerplichtwet.

Ik heb de eer voor zooveel noodig de aandacht van U H.E.G. te vestigen op het Koninklijk besluit van 23 November 1900 (*Staatsblad* n°. 203).

Ik merk hierbij op, dat het opschrift „vrij van port ingevolge artikel 33 der Leerplichtwet", bij dat besluit voorgeschreven, derhalve ook geplaatst moet worden op de enveloppen voor de toezending, waarvoor bij de tweede zinsnede van het tweede lid van art. 33 der Leerplichtwet vrijdom van briefport is verleend.

In die wetsbepaling is deze portvrijdom o. a. toegekend voor de verzending door de hoofden van scholen van de beschikkingen tot verlof om de school tijdelijk niet te bezoeken (artikel 16 der wet), alsmede voor de verzending door de commissiën tot wering van schoolverzuim van de oproepingen (art. 20, § 2, en art. 21, § 2), waarschuwingen (art. 20, § 2, en art. 21, § 2) en kennisgevingen (art. 20, § 4).

Ik heb de eer U te verzoeken de besturen der gemeenten in Uwe provincie hierop te wijzen en ze aan te schrijven, de aandacht van de hoofden der openbare en bijzondere lagere scholen en van de commissiën tot wering van schoolverzuim in hunne gemeente er op te vestigen.

Bij Koninklijk besluit van 19 December 1900, n°. 6, is voorts vrijstelling van port verleend voor de briefwisseling over dienstzaken van de commissiën tot wering van schoolverzuim in de zelfde gemeente onderling, wat het bestuur der gemeente, de binnen de gemeente werkzame arrondissements-schoolopzieners en hoofden van openbare en bijzondere scholen, alsmede voor de briefwisseling over dienstzaken van de leden derzelfde commissie onderling.

U H.E.G. gelieve dit ter kennis te brengen van de besturen der gemeenten in Uwe provincie en ze aan te schrijven, daarvan mededeeling te doen aan de hoofden der openbare en bijzondere lagere

scholen en aan de commissiën tot wering van schoolverzuim in hunne gemeente.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

—

21 *Januari* 1901. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende uitvoering van art. 93, derde lid, der Kieswet.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op artikel 93, derde lid, der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

na ingewonnen advies der Gedeputeerde Staten, te bepalen: dat behalve in de kiesdistricten, die slechts één stemdistrict bevatten, in de kiesdistricten der na te noemen gemeenten de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheden bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet;

(voor de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal):

's Gravenhage, Leiden, Rotterdam; Amsterdam, Haarlem; Utrecht; Groningen;

(voor de verkiezing van leden van de Provinciale Staten):

's Gravenhage, Leiden, Rotterdam; Amsterdam, Haarlem; Utrecht; Groningen; Zwolle; Maastricht;

(voor de verkiezing van leden van den gemeenteraad):

Bergen op Zoom, Beugen c. a., Etten c. a., Helmond, Made c. a., Oosterhout, Rozendaal, Terheyden;

Apeldoorn, Arnhem, Barneveld, Bergh, Beuningen, Epe, Ermelo, Ewijk, Gorssel, Herwen en Aerdt, Kesteren, Maurik, Nijmegen, Renkum, Valburg, Wamel, Winterswijk, Wisch;

Aarlanderveen, Alphen, Alkemade, Geervliet, Gorinchem, 's Gravenhage, 's Gravenzande, Hardinxveld, Katwijk, Leiden, Nieuw-Lekkerland, Loosduinen, Monster, Naaldwijk, Noordwijk, Ridderkerk, Rotterdam, Stompwijk, Wassenaar, Woubrugge, Zoeterwoude;

Amsterdam, Beemster, Haarlem, Heerhugowaard, Nieuwer-Amstel, Sloten, Velsen, Zijpe;

Kattendijke, Krniningen, Neuzen, Vrouwenpolder, Zierikzee;

Aboude-Baambrugge, Loosdrecht, Soest, Utrecht, Stad Almelo;

Baflo, Beerta, Bellingwolde, Delfzijl, Eenrum, Ezinge, Grouingen, Grootegast, Kantens, Leens, Loppersum, Midwolda, Nieuwe-Pekela, Scheemda, Stedum, Uithuizermeeden, Ulrum, Veendam, Wedde, Zuidhorn;

Anloo, Gieten, Roden, Schoonebeek, Sleen, Hoogeveen;

Arcen en Velden, Echt, Grubbenvorst, Heerlen, Maasbree, Roermond, Venlo.

's Gravenhage, den 21sten Januari 1901.

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

22 *Januari* 1901. BESLUIT, betreffende vrijstelling van briefport.

Bij dit besluit is vrijstelling voor briefport verleend voor de briefwisseling over dienstzaken van de afdeelings-commandanten van het korps Mariniers met de gemeentebesturen, de commissarissen van politie en met de directeuren der gevangenissen.

—

25 *Januari* 1901. BESLUIT, bepalende de plaatsing in het *Staatsblad* van het Khediviaal besluit d.d. 24 December 1900, tot regeling in *Egypte* der banken van leening. S. 37.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat Wij hebben toegestemd in de door de Egyptische Regeering voorgestelde regeling der banken van leening daar te lande;

Gelet op artikel 2 der wet van 6 December 1898, (*Staatsblad* n°. 254);

Gezien het Khediviaal besluit van 24 December 1900, waarbij voorzegde regeling is afgekondigd, van welk besluit een afdruk met vertaling aan dit besluit gehecht is;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 21 Januari 1901, n°. 93, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van voorzegd Khediviaal besluit te bevelen door plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 25sten Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 6 *Febr.* 1901.)

VERTALING.

BESLUIT.

Wij, Khedive van Egypte,

Gezien het Reglement op de Rechterlijke Organisatie voor de gemengde rechtspraak in Egypte;

Ten einde de regeling der banken van leening te veroorloven;

Na verkregen overeenstemming tusschen Onze Regeering en de Staten, die zijn toegetreden tot de hervorming van het Rechtswezen;

Op het voorstel van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie en overeenstemmend advies van Onzen Raad van Ministers;

Bepalen:

Art. 1. Het is verboden, zonder machtiging der Regeering, een bank van leening op te richten. Intusschen zijn de bepalingen van dit besluit niet toepasselijk op de instellingen voor beleening van onlichamelijke zaken (aandeelen, obligatiën, enz.) noch op die welke uitleenen tegen verpanding van nieuwe koopwaren en voortbrengselen van den landbouw.

2. De vergunning wordt verleend door den Minister van Binnenlandsche Zaken, die in genoemde instellingen een onderzoek zal kunnen doen instellen wanneer hij zulks noodig oordeelt. De inspecteurs zullen het recht hebben tot kennisneming van de boeken, tot onderzoek van den aard en den toestand der in pand gegeven voorwerpen en om na te gaan of aan de voorschriften der wet of der akte van vergunning is voldaan.

Indien de eigenaar der instelling een vreemdeling is, zal het consulaat, waartoe hij behoort, daarvan vooraf verwittigd worden, ten einde hetzelve, indien het zulks mocht wenschen, in de gelegenheid te stellen het onderzoek bij te wonen.

3. Alle banken van leening zullen verplicht zijn de in onderpand gegeven voorwerpen, alsmede de lokalen waarin deze zich bevinden, te verzekeren tegen brandschade, bij eene door de Regeering goedgekeurde Verzekeringmaatschappij.

In geval van brand of verlies der in onderpand gegeven voorwerpen zal de instelling verantwoordelijk zijn voor het bedrag hunner geschatte waarde, vermeerderd met een vierde.

4. Bij de uitbetaling der geldsom zal aan den geldnemer een bewijs aan toonder worden uitgereikt, bevattende de volgende gegevens: 1°. de geleende som; 2°. de nauwkeurige omschrijving van het onderpand; 3°. de schatting van het pand; 4°. de vervaldag der leenschuld.

Ieder pandgever zal gehonden zijn de akte van inbewaargeving te onderteekenen, en zoo hij daartoe niet bekwaam is, zal de akte worden onderteekend door zijn borg.

Van bovenbedoelde formaliteit zal kunnen worden uitgezonderd de akten van inbewaargeving betreffende voorwerpen, geschat op een waarde beneden 250 piasters tarief.

5. De bedongen rente zal niet hooger mogen zijn dan 9 pCt. 's jaars. Er zal, daarenboven, een recht geheven mogen worden voor kosten van schatting, meting en opslag der goederen.

Dat recht zal niet hooger mogen zijn dan 4 pCt., indien de geleende som minder bedraagt dan 250 piasters tarief, en 3 pCt., indien dat bedrag hooger is. Het recht zal voor een geheel jaar worden geheven, onverschillig welke de duur is der leening.

6. De leeningstermijnen zullen zijn van drie of zes maanden en de leeningen kunnen, met wederzijdsch goedvinden van partijen, hernieuwd worden.

7. Bij gebreke van wederinlossing op den vervaldag zal het onderpand te gelde worden gemaakt overeenkomstig de bepalingen der wet op het stuk van het handelspand.

Daarenboven zullen bij leeningen, waarvan het bedrag 10 Egyptische ponden te boven gaat, de onderteekenaars der akten van inbewaargeving bij aangeteekenden brief kennis ontvangen, acht dagen vóór de indiening van het verzoekschrift bij den rechter van dienst.

8. Indien de opbrengst van den verkoop het door den geldnemer verschuldigde bedrag in hoofdsom, rente, kosten van bewaring en van executie te boven gaat, zal het overblijvende gedurende een termijn van drie jaren ter beschikking blijven van den geldnemer. Dat bedrag werpt geene rente af. Indien het gedurende dien termijn niet is opgeëischt, vervalt het aan den geldschieter.

9. Het openen of houden eener bank van leening zonder de voormelde vergunning zal gestraft worden met vrijheidsstraf van een tot zeven dagen. Het vonnis zal steeds de sluiting der instelling bevelen.

Alle andere overtredingen van dit besluit zullen gestraft worden met vrijheidsstraf van vier en twintig uren tot eene week en boete van 10 tot 100 P. T., gezamenlijk of afzonderlijk. Verzachtende omstandigheden zullen kunnen worden aangenomen en de sluiting der instelling bevolen kunnen worden.

10. Het is verboden geld te leenen tegen onderpand aan kinderen klaarblijkelijk beneden den leeftijd van 12 jaren, aan personen in kennelijken staat van dronkenschap of onder den invloed van hachich, of die, wegens den toestand hunner geestvermogens, blijkbaar onbekwaam zijn om zich te verbinden.

11. De schatting der verpande voorwerpen zal

plaats vinden door personen daartoe gemachtigd door den Minister van Binnenlandsche Zaken.

12. Ingeval een in pand gegeven voorwerp wordt opgeëischt wegens diefstal of om welke andere reden ook, zal de eigenaar gehouden zijn:

1°. tot het bewijs, overeenkomstig de bepalingen der wet, van zijn eigendomsrecht;

2°. tot terugbetaling, zoo in hoofdsom als in rente, van de pandschuld, ten ware de geldschieter, op het oogenblik der leening, had kunnen weten, dat de verpande zaak niet het eigendom was van den geldnemer, of dat deze niet bevoegd was haar in pand te geven.

13. Deze bepalingen zullen in werking treden eene maand na hunne bekendmaking, die zal plaats vinden in den vorm, voorgeschreven bij art. 35, titel I van het Reglement op de Rechterlijke Organisatie.

14. Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van dit besluit.

Gedaan op het paleis van Abdine, den 24sten December 1900.

(*get.*) ABBAS HILMI.

voor den Khedive:

De Voorzitter van den Raad der Ministers:
Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) MOUSTAPHA FEHMY.
De Minister van Justitie,
(*get.*) IBRAHIM FOUAD.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) BOUTROS GHALI.

—

25 *Januari* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering van de artt. 13 en 20 der gewijzigde Kieswet.

In verband met de wijzigingen, welke de Kieswet laatstelijk heeft ondergaan, zal de kennisgeving, ingevolge artikel 11 dier wet door den burgemeester te publiceeren, mede moeten worden gewijzigd. Met verwijzing naar dezerzijdsche circulaires van 25 Januari 1897, n°. 379 en 17 November 1897, n°. 6154, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, merk ik op, dat in de eerste plaats thans de gewijzigde inhoud van de artikelen 1 en 2 zal zijn aan te halen. Voorts zal, wat aangaat de gevallen, waarin hernieuwde aangifte onnoodig is, sub 2°. zijn te vermelden: genot van pensioen of lijfrente, en sub 3°.: bezit van eene inschrijving in de Grootboeken der Nationale Schuld of van een inleg in eene spaarbank. Eindelijk zal, wat aangaat de gevallen, waarin hernieuwde aangifte wèl noodig is, sub 2°. in stede van „met of zonder genot van pensioen" zijn te lezen: „met of zonder genot van pensioen of lijfrente".

De door den burgemeester ingevolge artikel 20 der Kieswet te verzenden aangiftebiljetten ter invulling zullen thans moeten zijn ingericht overeenkomstig model V*A*, V*B*, VI, VIII *A*, VIII *B* of VIII *C*, behoorende bij het Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24). Aan hen, die in 1900 aangifte deden overeenkomstig model V, zullen in 1901 aangiftebiljetten ter invulling, ingericht overeenkomstig de modellen V*A* en V*B*, zijn te zenden.

Aan hen, die in 1900 aangifte deden overeenkomstig model VIII, zullen in 1901 aangiftebiljetten ter invulling ingericht overeenkomstig de modellen VIII *A*, VIII *B* en VIII *C*, zijn te zenden. In 1902 en volgende jaren zal, naar gelang van de in het voorafgaand jaar gedane aangifte, een aangiftebiljet ter invulling, ingericht overeenkomstig model V*A*, V*B*, VI, VIII *A*, VIII *B* of VIII *C*, zijn te zenden.

Aan het hoofd van het toe te zenden biljet blijven de woorden: „Kiesrecht-Aangiftebiljet ter invulling" geplaatst. Eveneens moet op het biljet blijven worden vermeld, dat formulieren voor de aangifte ook ter gemeente-secretarie verkrijgbaar zijn.

Op de aangiftebiljetten ter invulling, ingericht overeenkomstig de modellen V*A* en V*B*, zal de volgende aanteekening te stellen zijn: „Indien het in dienstbetrekking genoten inkomen over het laatstverloopen jaar is vervallen of beneden het volgens de wet vereischte bedrag is gebleven, doch de kiezer op 1 Februari in het genot was van een door eene onderneming, openbare of bijzondere instelling verleend pensioen of verleende lijfrente, die afzonderlijk of te zamen met het in dienstbetrekking genoten inkomen bovenbedoeld bedrag bereiken, gelieve hij een der voor deze gevallen vastgestelde formulieren ter gemeentesecretarie aan te vragen.

Voorts zijn nog de volgende aanteekeningen te stellen:

(op aangiftebiljetten ter invulling, ingericht overeenkomstig model V*A* of model VIII *A*):

„Indien de belanghebbende over 1 Januari van het vorig jaar tot 31 Januari van het loopend jaar in *twee* dienstbetrekkingen werkzaam was,

gelieve hij een voor dit geval vastgesteld formulier ter gemeente-secretarie aan te vragen;"

(op aangiftebiljetten ter invulling, ingericht overeenkomstig model V*B* of model VIII*B*):

„Indien de belanghebbende over 1 Jannari van het vorig jaar tot 31 Jannari van het loopend jaar in *ééne* dienstbetrekking werkzaam was, gelieve hij een voor dit geval vastgesteld formulier ter gemeente-secretarie aan te vragen."

De burgemeester drage zorg, dat ieder, die een aangiftebiljet ter invulling ontvangt, daarbij bekome een exemplaar van *elk* der bijlage-modellen n°. 1—4, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 9 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 24).

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken het bovenstaande zoo spoedig mogelijk ter kennis te brengen van de burgemeesters in Uw gewest.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

26 *Januari* 1901. WET, houdende naturalisatie van Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, *Hertog van* Mecklenburg, *Vorst van* Wenden, Schwerin *en* Ratzeburg, *Graaf van* Schwerin, *Heer van de landen* Rostock *en* Stargard, *enz.*, *enz.*, en regeling van eenige gevolgen dier naturalisatie. S. 38.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat redenen van Staatsbelang het noodig maken Nederlanderschap door naturalisatie te verleenen aan Onzen aanstaanden Gemaal, Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van MECKLENBURG, Vorst van WENDEN, SCHWERIN en RATZEBURG, Graaf van SCHWERIN, Heer van de landen ROSTOCK en STARGARD, enz., enz., geboren te *Schwerin* 19 April 1876, wonende te *Schwerin*, en dat het wenschelijk is mede eenige gevolgen dezer naturalisatie te regelen;

Gelet op de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van MECKLENBURG, Vorst van WENDEN, SCHWERIN en RATZEBURG, Graaf van SCHWERIN, Heer van de landen ROSTOCK en STARGARD, enz., enz., geboren te *Schwerin* 19 April 1876, en wonende te *Schwerin*.

2. Zijne Hoogheid de Hertog van MECKLENBURG voormeld is, van het oogenblik waarop Hoogstdezelve de hoedanigheid van Nederlander verkrijgt, ingezeten van het Rijk.

3. Op het aan deze wet ontleende Nederlanderschap is artikel 7 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) niet van toepassing.

Dit Nederlanderschap wordt echter na ontbinding van het huwelijk tusschen Ons en Zijne Hoogheid verloren, zoowel overeenkomstig het bepaalde bij artikel 7 voormeld, als indien Zijne Hoogheid den wil om den staat van Nederlander niet langer te behouden schriftelijk te kennen geeft aan Onzen Minister van Justitie, die daarvan onmiddellijk aankondiging doet in de *Nederlandsche Staatscourant*. Het verlies van het Nederlanderschap is niet van invloed op den staat der kinderen, uit dit huwelijk geboren.

4. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging en zal terugwerkende kracht hebben tot op den dag waarop Zijne Hoogheid uit het Staatsverband van MECKLENBURG-SCHWERIN zal zijn ontslagen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 26sten Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Justitie,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg.* 27 *Jan.* 1901.)

—

29 *Januari* 1901. BESLUIT, houdende wijziging der attributen van het kantoor *Nispen*. S. 39.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 25 Januari 1901, n°. 11, Invoerrechten en Accijnzen en Personeel;

Gelet op de artikelen 37, 38, 44 en 66 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38);

Mede gelet op artikel 8 van het Koninklijk besluit van 20 Mei 1869, n°. 29, laatstelijk gewijzigd bij dat van 3 November 1887, n°. 29;

Herzien de Koninklijke besluiten van 12 Juni 1839 (*Staatsblad* n°. 22) en 4 Januari 1857 (*Staatsblad* n°. 3);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Met intrekking van het Koninklijk besluit van 4 Januari 1857 (*Staatsblad* n°. 3) wordt te *Nispen* (*Noord-Brabant*) wederom gevestigd een kantoor van expeditie bij invoer van accijnsvrije goederen, tevens geriefkantoor op den voet van artikel 38 der algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38).

2. Het in artikel 1 genoemde kantoor blijft aangewezen voor waarneming door een kommiesontvanger der 2e categorie.

3. Dit besluit treedt in werking op 15 Februari 1901.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 29sten Januari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 2 *Febr.* 1901.)

---

30 *Januari* 1901. WET, tot vaststelling van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 40.

Bij deze wet wordt het IIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende de *Hooge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afd.:	De Staten-Generaal	*f*	355,150.—
2e „	De Raad van State	„	106,410.—
3e „	De Algemeene Rekenkamer	„	123,850.—
4e „	De Kanselarij der Nederlandsche Orden	„	31,450.—
5e „	Het Kabinet der Koningin	„	35,215.—
6e „	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, toelagen en kosten voor de vergaderingen van den Ministerraad	„	36,765.—
7e „	Onvoorziene uitgaven	„	5,000.—
		f	693,840.—

---

30 *Januari* 1901. WET, tot vaststelling van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 41.

Bij deze wet wordt het IIIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Buitenlandsche Zaken*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afd.:	Kosten van het Departement	*f*	89,780.—
2e „	Kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten	„	697,480.—
3e „	Verschillende uitgaven	„	22,900.—
4e „	Pensioenen, wachtgelden en toelagen	„	33,108.—
5e „	Onvoorziene uitgaven	„	10,000.—
		f	853,218.—

---

30 *Januari* 1901. WET, tot vaststelling van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 42.

Bij deze wet wordt het IVde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Justitie*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afd.:	Kosten van het Departement	*f*	157,418.—
2e „	Kosten van de rechterlijke macht	„	1,736,141.—
3e „	Kosten van het Hoog Militair Gerechtshof en de auditiën in de militaire arrondissementen	„	53,800.—
4e „	Gerechtskosten	„	347,500.—
5e „	Kosten van algemeene of Rijkspolitie en in zake van jacht en visscherij	„	630,685.—
6e „	Kosten der gevangenissen en Rijksopvoedingsgestichten	„	1,422,122.—
7e „	Gebouwen, daaronder niet begrepen de Rijkswerkinrichtingen	„	668,625.—
8e „	Kosten der Rijkswerkinrichtingen	„	937,893.—
9e „	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.	„	312,332.—
10e „	Verschillende uitgaven	„	33,400.—
11e „	Onvoorziene uitgaven	„	50,000.—
		f	6,349,916.—

---

1 *Februari* 1901. BESLUIT, tot onteigening van gronden in de gemeente *Haarlemmerliede en Spaarnwoude*, welker bezit ten behoeve van den vestingbouw, vereischt wordt tot het maken van een weg door den *Rottepolder*. S. 43.

---

1 *Februari* 1900. WET, tot vaststelling van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 44.

Bij deze wet wordt het Vde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Binnenlandsche Zaken*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afd.: Kosten van het Departement. *Art.* 1—4			*f*	225,694.—
2e „ *a.* Kosten van het bestuur der provinciën:				
Art. 5— 8.	Noordbrabant	*f* 150,828.50		
„ 9—12.	Gelderland	„ 75,696.50		
„ 13—16.	Zuidholland	„ 84,900.—		
„ 17—21.	Noordholland	„ 81,815.—		
„ 22—25.	Zeeland	„ 94,700.—		
„ 26—29.	Utrecht	„ 55,610.—		
„ 30—33.	Friesland	„ 67,577.—		
„ 34—37.	Overijssel	„ 60,754.—		
„ 38—41.	Groningen	„ 63,925.—		
„ 42—45.	Drenthe	„ 49,090.—		
„ 46—49.	Limburg	„ 61,298.50		
b. Armwezen. *Art.* 50—52		„ 272,800.—		
c. Verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur. *Art.* 53—65		„ 135,425.—		
			„	1,253,919.50
3e Afd.: Nationale militie en schutterijen. *Art.* 66—68			„	64,250.—
4e „ Medische politie. *Art.* 69—87			„	515,567.67
5e „ Onderwijs.				

Hooger onderwijs.

Art. 88—91.	Rijks-universiteit te Leiden	*f*	880,856.—
„ 92—94.	Rijks-universiteit te Utrecht	„	608,647.—
„ 95—97.	Rijks-universiteit te Groningen	„	419,072.—

Verdere uitgaven betrekkelijk het hooger onderwijs.

Art. 98. Uitgaven voor den dienst der Rijks-universiteiten, niet begrepen in de artt. 88 tot en met 97, van zoodanigen aard, als, volgens beslissing van den Minister van Binnenlandsche Zaken, tot en met het jaar 1878 gekweten zijn uit de opgeheven fondsen, bedoeld bij art. 113 der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102)	„	500.—
Art. 99. Kosten der opleiding van leeraren voor het Hervormd kerkgenootschap vanwege dat genootschap	„	35,728.75
Art. 100. Kweekscholen der godgeleerdheid voor de Evangelisch-Lutherschen en Remonstranten, mitsgaders kosten van opleiding van studenten bij de Hersteld-Evangelisch-Lutherschen	„	10,000.—
Art. 101. Seminariën voor het Roomsch-Katholiek kerkgenootschap	„	13,580.—
Art. 102. Toelagen voor en verdere uitgaven in verband met godgeleerd en godsdienstonderwijs voor de Israëlietische kerkgenootschappen	„	19,600.—
Transporteere	*f*	1,987,983.75

f 2,059,431.17

Per transport . . .	*f* 1,987,983.75	*f* 2,059,431.17½
Art. 103. Kosten der gonden eerepenningen voor bekroonde prijsvragen, uitgeschreven door de Rijks-universiteiten	„ 1,000.—	
Art. 104. Beurzen voor studeerenden aan instellingen voor hooger onderwijs.	„ 14,400.—	
Art. 105. Benrs ter begeving van den heer van Warmond en uitkeering aan dezen voor de armen dier gemeente, ten gevolge van destijds aan de hoogeschool te Leiden gekomen goederen, die later zijn te gelde gemaakt	„ 390.—	
Art. 106. Jaarwedde van een inspecteur der gymnasia . . .	„ 3,500.—	
Art. 107. Reis-, verblijf- en bureelkosten van den inspecteur der gymnasia.	„ 1,100.—	
Art. 108. Subsidiën aan gemeenten ten behoeve van hare gymnasia en pro-gymnasia	„ 235,000.—	
Art. 109. Reis- en verblijfkosten, vacatiegelden en verdere uitgaven der gecommitteerden en der commissie, bedoeld in artt. 11 en 12 der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102)	„ 12,500.—	
Middelbaar onderwijs.		
Art. 110. Jaarwedden van drie inspecteurs van het middelbaar onderwijs	„ 10,500.—	
Art. 111. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs	„ 3,500.—	
Art. 112. Jaarwedden, toelagen en belooningen der hoogleeraren, leeraren, beambten en bedienden bij de Polytechnische School . .	„ 223,333.34	
Art. 113. Aanbouw en onderhoud van gebouwen, aankoop van terrein, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, lokaalbehoeften, kleeding der bedienden, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve der Polytechnische School	„ 317,600.—	
Art. 114. Jaarwedden, verloftraktementen, toelagen en belooningen der leeraren, beambten en bedienden bij de Rijks- hoogere burgerscholen.	„ 544,307.—	
Art. 115. Aankoop van grond en gebouwen, huur en lasten van gebouwen, aanbouw en onderhoud van gebouwen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, boeken en leermiddelen ten behoeve van onvermogende leerlingen, lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijks- hoogere burgerscholen	„ 86,650.—	
Art. 116. Subsidiën en toelagen voor inrichtingen van middelbaar onderwijs	„ 269,751.—	
Art. 117. Subsidiën aan scholen voor ambachtsonderwijs . .	„ 153,932.—	
„ 118. Subsidiën aan teekenscholen	„ 50,095.—	
„ 119. Subsidiën aan scholen voor zeevaartkundig onderwijs.	„ 38,710.—	
„ 120. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het afnemen der eindexamens voor de hoogere burgerscholen en de Polytechnische School, benevens verdere kosten van die examens.	„ 55,000.—	
Art. 121. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineeren van hen die wenschen te ontvangen eene akte van bekwaamheid voor het middelbaar onder-		
Transporteere . . .	*f* 4,009,252.09	*f* 2,059,431.17½

Per transport . . .	ƒ 4,009,252.09	ƒ 2,059,431,17⁵
wijs, eene der akten van bekwaamheid, vermeld in art. 65, of eene akte van bekwaamheid voor het handteekenen, vermeld in art. 65*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57), benevens verdere kosten van die examens, zoomede reis- en verblijfkosten en verdere uitgaven van de commissiën aan welke zal worden opgedragen het voorbereiden van voorstellen tot wijziging van de artikelen der wetten tot regeling van het middelbaar en hooger onderwijs, betrekking hebbende op de akten van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs, met uitzondering van die voor het schoolonderwijs in de land- en tuinbouwkunde.	„ 53,000.—	
Lager onderwijs.		
Art. 122. Jaarwedden van drie inspecteurs van het lager onderwijs	„ 10,500.—	
Art. 123. Reis-, verblijf- en bureelkosten der inspecteurs van het lager onderwijs	„ 8,400.—	
Art. 124. Jaarwedden van de districts-schoolopzieners . . .	„ 65,000.—	
„ 125. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de districts-schoolopzieners	„ 19,240.—	
Art. 126. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de arrondissements-schoolopzieners of abonnement deswege	„ 66,800.—	
Art. 127. Kosten der vergaderingen van de ambtenaren, aan wie het toezicht op het lager onderwijs is opgedragen bij art. 67 der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57).	„ 100.—	
Art. 128. Jaarwedden, toelagen en belooningen der onderwijzers en bedienden bij de Rijkskweekscholen tot opleiding van onderwijzers en van onderwijzeressen en bij de daaraan verbonden leerscholen.	„ 226,000.—	
Art. 129. Toelagen voor huisvesting en verpleging van kweekelingen, opgeleid bij de Rijkskweekscholen.	„ 171,400.—	
Art. 130. Aankoop en stichting van gebouwen; huur en onderhond van gebonwen; vuur en licht; hulpmiddelen voor het onderwijs; lokaalbehoeften; personeele hulp en schrijfloonen; het gebruik maken van bad- en zweminrichtingen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkskweekscholen en daaraan verbonden leerscholen.	„ 72,755.—	
Art. 131. Subsidiën voor kweekscholen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen	„ 221,000.—	
Art. 132. Rijksnormaallessen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen en kosten van opleiding voor het afleggen van het examen ter verkrijging der akte van bekwaamheid voor de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek	„ 515,000.—	
Art. 133. Bijdrage aan normaallessen en aan hoofden van scholen voor door hen opgeleide personen, die de akte, bedoeld in art. 56 onder *a* der wet op het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57), hebben verkregen	„ 298,000.—	
Transporteere . . .	ƒ 5,731,447.09	ƒ 2,059,431.17⁵

Per transport . . .	*f* 5,731,447,09	*f* 2,059,431.17⁵
Art. 134. Subsidiën en toelagen aan de arrondissements-schoolopzieners ten gevolge van art. 22 van het Koninklijk besluit van 31 December 1891 (*Staatsblad* n°. 254).	„ 8,000.—	
Art. 135. Jaarwedden van onderwijzers bij de Rijks- lagere scholen te Weststellingwerf, te Steenwijkerwold en te Vledder .	„ 13,100.—	
Art. 136. Onderhoud van gebouwen; vuur en licht; hulpmiddelen voor het onderwijs; lokaalbehoeften; buitengewoon opzicht; personeele hulp; schrijfloonen en verdere uitgaven voor de Rijks- lagere scholen te Weststellingwerf, te Steenwijkerwold en te Vledder.	„ 4,670.—	
Art. 137. Subsidiën aan gemeenten tot bestrijding van jaarwedden van onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen.	„ 72,425.—	
Art. 138. Bijdrage en vergoeding door het Rijk aan de gemeenten in de kosten van haar lager onderwijs, ten gevolge van art. 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57), in verband met art. 5 der wet van 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175)	„ 3,500,000.—	
Art. 139. Vergoeding door het Rijk aan de gemeenten voor de kosten van haar lager onderwijs over 1899 ten gevolge van art. 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals dat artikel is gewijzigd bij die van 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), in verband met art. 5 der wet van 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175).	„ 18,000.—	
Art. 140. Tijdelijk subsidie aan de gemeenten, door de uitgaven tot eene behoorlijke inrichting van haar lager onderwijs vereischt, onbillijk bezwaard (art. 49 der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897, *Staatsblad* n°. 57).	„ 300,000.—	
Art. 141. Bijdrage door het Rijk in de jaarwedden van onderwijzers aan bijzondere scholen, ten gevolge van art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57)	„ 1,220,000.—	
Art. 142. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineeren van hen die wenschen te ontvangen eene der akten van bekwaamheid, vermeld in art. 56 onder *a* en *b* of eene akte van bekwaamheid voor de handwerken of voor de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek, vermeld in art. 65*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57), benevens verdere kosten van die examens.	„ 112,000.—	
Art. 143. Verschillende uitgaven voor speciale inrichtingen voor onderwijs; gratificatien; hulp- en aanmoedigingsmiddelen. .	„ 34,400.—	
Art. 144. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissie, tot het examineeren van hen die een diploma van geëxamineerd en beëedigd landmeter wenschen te ontvangen, benevens verdere kosten van die examens	„ 200.—	
Transporteere . . .	*f* 11,014,242.09	*f* 2,059,431.17⁵

	Per transport . . .	ƒ 11,014,242.09	ƒ 2,059,431.17⁵
Art. 145.	Kosten van vervaardiging, inpakking en verzending van pleisterafgietsels ten behoeve van inrichtingen van onderwijs.	„ 500.—	
Art. 146.	Jaarwedden en verdere belooningen van den bouwkundige en van de opzichters, belast met het toezicht op de gebouwen voor onderwijs en van het personeel bij het bureel van den bouwkundige	„ 35,350.—	
Art. 147.	Reis- en verblijfkosten van de in het vorig artikel bedoelde ambtenaren, huishoudelijke en verdere uitgaven betreffende het aan hen opgedragen toezicht	„ 12,300.—	
			„ 11,062,392.09
	6° Afd.: Landbouw.		
Art. 148.	Jaarwedde van den Inspecteur van den landbouw .	ƒ 3,500.—	
„ 149.	Reis-, verblijf- en bureelkosten van den Inspecteur van den landbouw	„ 1,100.—	
Art. 150.	Jaarwedde van den inspecteur van het middelbaar onderwijs, belast met het toezicht op de landbouwscholen . . .	„ 3,500.—	
Art. 151.	Reis-, verblijf- en bureelkosten van den inspecteur van het middelbaar onderwijs, belast met het toezicht op de landbouwscholen	„ 1,100.—	
Art. 152.	Jaarwedden, toelagen en belooningen der leeraren, beambten en bedienden bij de Rijkslandbouwschool	„ 108,100.—	
Art. 153.	Kosten en subsidiën voor stichting, uitbreiding, aanbouw, onderhoud, huur en lasten van gebouwen, onderhoud en aankoop van meubelen, vuur en licht, aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, reis- en verblijfkosten; personeele hulp en schrijfloonen, administratieve, huishoudelijke en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkslandbouwschool	„ 83,771.—	
Art. 154.	Subsidiën ten behoeve van het onderwijs in land- en tuinbouw en houtteelt, voor landbouw en zuivelconsulenten en toelagen voor het opleiden van landbouw- en tuinbouwonderwijzers.	„ 91,722.—	
Art. 155.	Kosten, voortvloeiende uit de oprichting en instandhouding van winterscholen en van daarbij behoorende proeftuinen.	„ 39,200.—	
Art. 156.	Kosten voortvloeiende uit de oprichting en instandhouding eener Rijksvakzuivelschool te Bolsward	„ 2,000.—	
Art. 157.	Jaarwedden van twaalf Rijks-landbouwleeraren en van zes Rijks-tuinbouwleeraren	„ 38,500.—	
Art. 158.	Reis-, verblijf- en bureelkosten der Rijks-land- en Rijks-tuinbouwleeraren, benevens kosten van werktuigen, platen, boeken en bindwerk en van vergaderingen van Rijks-land- en van Rijks-tuinbouwleeraren en van zuivelconsulenten	„ 22,075.—	
Art. 159.	Jaarwedden, toelagen en belooningen van de directeuren en overige ambtenaren en bedienden aan de Rijkslandbouwproefstations	„ 58,050.—	
Art. 160.	Aanbouw, onderhoud, huur en lasten van gebouwen, aankoop van grond en gebouwen, vuur en licht, werktuigen, gereedschappen, bureel- en lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkslandbouwproefstations, en de proefzuivelboerderij te Hoorn;		
	Transporteere . . .	ƒ 452,618.—	ƒ 13,121,823.26⁵

Per transport . . .	*f* 452,618.—	*f* 13,121,823,26⁵
subsidie ten behoeve der proefzuivelboerderij te Hoorn, zoomede kosten voortvloeiende uit wetenschappelijke proefnemingen in het belang van den landbouw; kosten van toezicht op den aanleg en de exploitatie van proefvelden; reis-, verblijf- en bureelkosten van de leden der commissie van toezicht op de Rijkslandbouwproefstations.	„ 101,895.50	
Art. 161. Bijdragen in de kosten van aanleg en exploitatie van proefvelden en daarmede in verband staande uitgaven . . .	„ 24,810.—	
Art. 162. Subsidie aan het phytopathologisch laboratorium „WILLIE COMMELIN-SCHOLTEN" te Amsterdam	„ 7,000.—	
Art. 163. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissie tot het afnemen der eindexamens voor de landbouwscholen benevens verdere kosten van die examens	„ 3,000.—	
Art. 164. Kosten van opleiding voor het afleggen van het examen ter verkrijging der akte van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs in land- en tuinbouwkunde en toelagen aan hen, die een of meer dezer examens met gunstig gevolg hebben afgelegd of zich daarvoor bekwamen	„ 8,500.—	
Art. 165. Subsidiën voor de uitgave van boekwerken en tijdschriften in het belang van den landbouw	„ 1,650.—	
Art. 166. Subsidiën in de kosten van oprichting van leenbanken ten behoeve van den landbouw en in de exploitatiekosten van coöperatieve centrale boeren leenbanken	„ 5,000.—	
Art. 167. Jaarwedden en verdere belooningen van de vaste districts-veeartsen	„ 23,500.—	
Art. 168. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de districts-veeartsen, reis- en verblijfkosten en vacatiegelden van hunne plaatsvervangers en reis- en verblijfkosten en belooning van de geëxamineerde veeartsen, bedoeld in de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), de artt. 1 en 7 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 94) en de artt. 2 en 5 der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110)	„ 48,100.—	
Art. 169. Jaarwedden en verdere belooningen van den directeur, de leeraren, ambtenaren, bedienden en arbeiders aan 's Rijks veeartsenijschool, mitsgaders schrijfloonen	„ 54,500.—	
Art. 170. Subsidiën voor de verzamelingen en andere inrichtingen van onderwijs aan 's Rijks veeartsenijschool; kosten wegens het nitoefenen van de bniten-cliniek; aanbouw, onderhoud en lasten der gebouwen; onderhoud en aankoop van meubelen en gereedschappen, vuur, water en licht; aankoop en voeding van dieren; administratieve en verdere uitgaven	„ 36,700.—	
Art. 171. Toelagen voor huisvesting en verpleging aan leerlingen van 's Rijks veeartsenijschool, die bij de opheffing van het internaat inwonend waren.	„ 1,650.—	
Art. 172. Subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van cursussen in hoefbeslag	„ 3,600.—	
Art. 173. Kosten van de examens van hen die een diploma als veearts verlangen volgens de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 99).	„ 3,000.—	
Art. 174. Subsidiën en andere uitgaven ten behoeve van de verbetering van de Nederlandsche paardenrassen	„ 105,550.—	
Transporteere . . .	*f* 881,073.50	*f* 13,121,823.26⁵

Per transport . . .	*f* 881,073.50	*f* 13,121,823,26[5]
Art. 175. Subsidiën en andere uitgaven ter bevordering van de veefokkerij.	„ 30,000.—	
Art. 176. Kosten, subsidiën en schadeloosstellingen tot afwending van het gevaar, waarmede besmettelijke veeziekten den veestapel bedreigen, en daartoe betrekkelijke uitgaven, waaronder de belooning van tijdelijke, buitengewone districtsveeartsen en veeopzichters .	„ 75,000.—	
Art. 177. Kosten voortvloeiende uit de wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110)	„ 250.—	
Art. 178. Traktementen, ontvangloonen, belooningen, bureelkosten en toelagen der ambtenaren bij het beheer der domeinen, ressorteerende onder het Departement van Binnenlandsche Zaken, alsmede vergoeding aan de Nederlandsche Heidemaatschappij . .	„ 28,300.—	
Art. 179. Grondbelasting, waterschaps- en andere lasten van de domeinen, ressorteerende onder het Departement van Binnenlandsche Zaken	„ 51,000.—	
Art. 180. Kosten van verkoopingen van hout, gras, tiendvruchten, enz. van verpachtingen, van aanbestedingen en van inzameling van tienden	„ 8,000.—	
Art. 181. Aankoop van grond ter afronding of uitbreiding van bosschen en bebosschingen	„ 15,000.—	
Art. 182. Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren in dienst bij het beheer der voormelde domeinen	„ 3,500.—	
Art. 183. Druk- en bindwerk en verdere bureelbehoeften voor het in het vorig artikel bedoelde beheer	„ 1,000.—	
Art. 184. Kosten van onderhoud en verbetering van voormelde domeinen, daaronder begrepen de kosten van verbetering, van nitwatering en afwatering, van bevloeiingswerken, van aanleg en onderhond van bosschen en ontginningen, van onderhond en vernieuwing van gebouwen, van onderhond van landerijen, dijken, wegen, waterleidingen, bemalingswerken, hemaling, bruggen, sluizen, duikers en vaartuigen en alle andere uitgaven het beheer der voornoemde domeinen betreffende, niet vermeld onder de *artikelen* 178 tot en met 183	„ 124,800.—	
Art. 185. Subsidie aan de Nederlandsche Heidemaatschappij tot het bevorderen van bevloeiing	„ 8,000.—	
Art. 186. Subsidie aan het Nederlandsch Landbouw-comité .	„ 13,500.—	
„ 187. Kosten van onderzoek van boter en verdere uitgaven in verband met de wet van 23 Juni 1889 (*Staatsblad* n°. 82) en die van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 112)	„ 26,600.—	
Art. 187*bis*. Kosten voor het stichten van een Rijkszuivelstation te Leiden	„ 34,000.—	
Art. 188. Toezicht op wijngaarden, boomkweekerijen, tuinen en broeikassen, volgens art. 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1883 (*Staatsblad* n°. 248).	„ 300.—	
Art. 189. Kosten voortspruitende uit de wet van 2 April 1898 (*Staatsblad* n°. 79), houdende bepalingen tot wering van voor den land-, tuin- of boschbouw schadelijke dieren en van plantenziekten.	„ 1,000.—	
Art. 190. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende den landbouw	„ 4,000.—	
Transporteere . . .	*f* 1,305,323.50	*f* 13,121,823.26[5]

		Per transport . . .	ƒ 1,305,323.50	ƒ 13,121,823.26⁵
	Art. 191.	Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van den landbouw	„ 5,500.—	
				„ 1,310,823.50
7e	Afd.:	Kunsten en wetenschappen. *Art.* 192—226		„ 768,645.78
8e	„	Nederlandsche Staatscourant, Handelingen van de Staten-Generaal en Staatsblad. *Art.* 227—231.		„ 75,202.—
9e	„	Pensioenen, toelagen, gratificatiën, wachtgelden, enz. *Art.* 232—238.		„ 719,655.—
10e	„	Onvoorziene behoeften. *Art.* 239.		„ 40,000.—
				ƒ 16,036,149.54⁵

---

1 *Februari* 1901. WET, houdende vaststelling van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 45.

Bij deze wet wordt het VIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Marine*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van beheer en administratie.	ƒ 373,856.33⁵
2e	„	Materieel der zeemacht en van 's Rijks maritieme etablissementen. .	„ 7,116,561.—
3e	„	Personeel der zeemacht	„ 4,421,678.97
4e	„	Loodswezen, betonning, bebakening, verlichting en hydrographie . .	„ 2,509,586.—
5e	„	Pensioenen, onderstanden, wachtgelden enz.	„ 2,104,541.50
6e	„	Onvoorziene uitgaven.	„ 60,000.—
			ƒ 16,586,223.80⁵

---

1 *Februari* 1901. WET, tot verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 46.

Bij deze wet wordt na verhooging van een artikel met ƒ 1,500.—, het totaal der 3de Afd. gebracht op ƒ 4,423,178.97 en het eindcijfer op ƒ 16,587,723.80⁵.

---

1 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 47.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk *B* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Financiën*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van het Departement	ƒ 318,015.—
2e	„	Kosten van de Grootboeken der Nationale Schuld, van de rentebetaling en van het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam.	„ 121,525.—
3e	„	Kosten van 's Rijks schatkist	„ 99,414.12
4e	„	Kosten van het Muntwezen.	„ 117,260.—
5e	„	Kosten van administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, en van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.	„ 5,290,961.—
6e	„	Kosten van administratie van het zegel, de registratie, de successie, de hypotheken en het kadaster, de vermogensbelasting, de Staatsloterij, de domeinen onder beheer van het Departement van Financiën, het geldelijk beheer der groote wegen, vaarten en veeren en der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen	„ 1,997,759.—
7e	„	Kosten der Eerediensten.	„ 1,962,187.08⁸
8e	„	Kosten van den Pensioenraad, pensioenen, enz	„ 1,321,259.50
9e	„	Uitkeeringen, verschillende uitgaven, wachtgelden, onderstanden, gratificatiën en toelagen	„ 13,776,886.—
10e	„	Onvoorziene uitgaven.	„ 36,000.—
			ƒ 25,041,266.70⁵

---

1 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 48.

Bij deze wet wordt het XIde Hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende de *Onvoorziene Uitgaven*, vastgesteld tot een bedrag van *f* 50,000.—.

---

2 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 49.

Bij deze wet wordt het IXde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afd.: Kosten van het Departement. *Art.* 1—4		*f*	166,500.—
2e „ Waterstaat.			
A. *Algemeene Zaken.*			
Art. 5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten.	*f*	8,000.—	
Art. 6. Exploten en proceskosten	„	1,000.—	
„ 7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën	„	24,000.—	
„ 8. Telegraphische berichten	„	6,000.—	
„ 9. Opnemingen, peilingen, proefnemingen en verdere uitgaven, betrekking hebbende op de voorbereiding van werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten	„	4,000.—	
„ 9*bis*. Kosten wegens het instellen van een onderzoek naar verbeterde gemeenschap van Ameland met den Frieschen Wal, door middel van het tusschen Nes en den dam bij Holwerd in dienst stellen van een motorboot	„	2,500.—	
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade	„	60,000.—	
B. *Waterstaat.*			
Art. 11. Jaarwedden van het korps ingenieurs	„	174,534.—	
„ 12. Jaarwedden en toelagen van het korps opzichters, alsmede jaarwedden en toelagen van de adjunct-opzichters . . .	„	219,920.—	
Art. 13. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; vergoeding voor het verrichten van veldwerk en voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijksdienst; aankoop van boeken en kaarten ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van den waterstaat, voor zooveel niet in een der volgende artikelen begrepen, alsmede van den inspecteur voor de Rijnvaart.	„	106,800.—	
Art. 14. Bezoldiging en toelagen van het personeel in de bureelen der ambtenaren van den waterstaat.	„	98,000.—	
Art. 15. Bezoldiging enz. voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten.	„	438,100.—	
Art. 16. Bezoldiging enz. voor de arbeiders bij de wegen, rivieren, kanalen, haven- en zeewerken enz.	„	238,574.65	
Art. 17. Bezoldiging van het personeel en den concierge voor den algemeenen dienst van den waterstaat	„	28,000.—	
Art. 18. Waarneming van winddruk en waterhoogten enz., met inbegrip van materieel	„	20,000.—	
Art. 19. Waterstaatskaart	„	1,000.—	
„ 20. Rivierkaarten	„	12,000.—	
Transporteere . . .	*f*	1,437,428.65	*f* 166,500.—

Per transport . . .	ƒ 1,437,428.65	ƒ 166,500.—
Art. 21. Onderzoek enz. naar den waterstaatkundigen toestand des lands	„ 7,000.—	
Art. 22. Onderhoud enz. der verkenmerken van het herziene Amsterdamsche peil en van de nauwkeurigheidswaterpassing . .	„ 250.—	
Art. 23. Buitengewone correspondentie enz. bij ijsgang en hoog opperwater	„ 5,000.—	
Art. 24. IJsopruiming	„ 15,000.—	
„ 25. Belooning aan den inspecteur voor de Rijnvaart . .	„ 1,000.—	
„ 26. Toelage aan den ontvanger der directe belastingen enz. te Lobith voor de samenstelling der statistieke gegevens voor de Rijnvaart	„ 600.—	
Art. 27. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht	„ 5,000.—	
Art. 28. Verbetering der rivieren de Rijn en de Lek . . .	„ 199,300.—	
„ 29. Verbetering van de rivier de Waal	„ 275,800.—	
„ 30. Verbetering van de rivier de IJssel	„ 110,000.—	
„ 31. Verbetering van de rivier de Merwede en van de Killen.	„ 199,500.—	
„ 32. Verbetering van de Dordtsche waterwegen	„ 71,600.—	
„ 33. Verbetering enz. van het Hollandsch Diep en het Haringvliet	„ 77,500.—	
Art. 34. Verbetering enz. van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland	„ 234,550.—	
Art. 35. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (*Staatsblad* n°. 4) . . .	„ 458,500.—	
Art. 36—39. Bezoldiging, bureel- en lokaalbehoeften, reiskosten, alsmede kosten van de werkzaamheden voor het uitbakenen, waterpassen enz. ten behoeve van het werk genoemd sub art. 35.	„ 33,500.—	
Art. 40. Onderhoud enz. van de werken voor het verleggen van de Maasmonding en der werken en vaargeul op de Donge .	„ 110,000.—	
Art. 41. Onderhoud van de kribben in de Dintel bij Dinteloord.	„ 100.—	
„ 42. Onderhoud enz. van den waterweg van Rotterdam naar zee, langs de Nieuwe Maas, het Scheur en aan den Hoek van Holland; verbetering van de Nieuwe Maas beneden de Oostpunt van Rozenburg	„ 510,748.—	
Art. 43. Onderhoud enz. van de werken van den Hollandschen IJssel, met de verdieping van de rivier beneden Gouda . . .	„ 16,200.—	
Art. 44. Onderhoud enz. van de Lingewerken.	„ 2,500.—	
„ 45. Onderhoud enz. van het Zwarte Water	„ 4,500.—	
„ 46. Onderhoud enz. van het Zwolsche Diep	„ 24,000.—	
„ 47. Onderhoud enz. van de Vecht in Overijssel . . .	„ 245,000.—	
„ 48. Onderhoud enz. Binnen- en Buiten-Aa in Groningen.	„ 3,900.—	
„ 49. Onderhoud enz. van de drie overlaten in den Waaldijk boven Dalem en in het Wijdschild, van de groote inundatie- of hulpsluis in den Waaldijk te Dalem, de sluizen, heulen en duikers te Gorinchem.	„ 17,700.—	
Art. 50. Onderhoud enz. van de duikersluizen in den Krommen Rijn te Wijk bij Duurstede	„ 130.—	
Art. 51. Onderhoud enz. van de peilschalen te Elburg, Nijkerk en Durgerdam	„ 600.—	
Transporteere . . .	ƒ 4,066,906.65	ƒ 166,500.—

Per transport . . .	*f* 4,066,906.65	*f* 166,500.—
Art. 52. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Hellevoetsluis en Goedereede; en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland.	„ 37,000.—	
Art. 53. Id. in Noordholland, alsmede van de havens te Vlieland, Urk en Marken.	„ 342,000.—	
Art. 54. Voorziening in de verdediging van de Noordzeeknst in de provincie Noordholland, tusschen de Heldersche en Hondsbossche zeeweringen, ingevolge de wet van 15 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 187).	„ 300,000.—	
Art. 55. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen in Zeeland, alsmede van de havens te Veere, Vlissingen en de binnenreede van Brouwershaven . .	„ 42,000.—	
Art. 56. Id. in Friesland	„ 68,400.—	
„ 57. Id. in Overijssel	„ 22,000.—	
„ 58. Id. in Groningen	„ 5,600.—	
„ 59. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksch vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep	„ 7,000.—	
Art. 60. Bijdrage in het tekort der uitgaven voor zeewering en oevervoorziening van de calamiteuse polders in de provincie Zeeland, ingevolge de wet van 19 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 119).	„ 150,000.—	
Art. 61. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen.	„ 30,000.—	
„ 62. Onderhond, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen de rivierwerken bij de havens te Moerdijk en Willemstad; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant.	„ 10,000.—	
Art. 63. Aanleg van eene buitenhaven tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage aan te leggen visschershaven te Scheveningen, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 194).	„ 250,000.—	
Art. 64. Onderhoud, herstel en verbetering van de havens en hare toegangen, daaronder begrepen het Krabbersgat; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland	„ 44,450.—	
Art. 65. Id. in Zeeland, daaronder begrepen de aanleg- en losplaats bij de Isabella-sluis en het posthaventje te Gorishoek. .	„ 16,500.—	
Art. 66. Id. in Friesland	„ 53,100.—	
„ 67. Id. in Overijssel	„ 3,200.—	
„ 68. Id. in Groningen	„ 180,000.—	
„ 69. Onderhoud enz. van het Merwedekanaal met het Zederikkanaal.	„ 170,000.—	
Art. 70. Onderhoud enz. van de Zuid-Willemsvaart. . . .	„ 137,200.—	
„ 71. Aanleg, onderhoud en bediening van telegraphische verbindingen, meubilair en verder materieel	„ 8,982.—	
Art. 72. Onderhond enz. van de gekanaliseerde Dieze . . .	„ 12,000—	
„ 73. Onderhond enz. van het kanaal van Apeldoorn naar den IJssel.	„ 14,500.—	
Art. 74. Onderhond enz. van het kanaal door Voorne . . .	„ 60,000.—	
Transporteere . . .	*f* 6,030,838.65	*f* 166,500.—

Per transport . . .	ƒ 6,030,838.65	ƒ 166,500.—
Art. 75. Onderhoud enz. van sluizen en bruggen op den waterweg van Amsterdam naar Rotterdam	„ 8,000.—	
Art. 76. Onderhoud enz. van het Noordhollandsch kanaal. .	„ 131,000.—	
„ 77. Onderhoud enz. van het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee	„ 460,000.—	
Art. 78. Verbetering van het Noordzeekanaal, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 195).	„ 1,000,000.—	
Art. 79. Uitbreiding van de haven- en sluiswerken te IJmuiden, ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (*Staatsblad* n°. 98). . . .	„ 18,000.—	
Art. 80. Onderhoud enz. van de visschershaven te IJmuiden.	„ 103,325.—	
„ 81. Onderhoud enz. van het Tienhovensche kanaal. . .	„ 600.—	
„ 82. Onderhoud enz. van de vaart tusschen Amsterdam en Vreeswijk	„ 6,000.—	
Art. 83. Onderhoud enz. van het jaagpad langs het Spaarne.	„ 600.—	
„ 84. Onderhoud enz. van het kanaal van Ter Neuzen. .	„ 100,000.—	
„ 85. Verbetering van het kanaal van Gent naar Ter Nenzen, ingevolge overeenkomst met België van 29 Juni 1895	„ 2,000,000.—	
Art. 86. Onderhoud enz. van het kanaal van Sluis naar Brugge.	„ 300.—	
„ 87. Onderhoud enz. van het kanaal door Zuid-Beveland.	„ 105,000.—	
„ 88. Onderhoud enz. van het kanaal door Walcheren. .	„ 108,000.—	
„ 89. Onderhoud enz. van de kanalen van Dokkum naar Gerben-Allesverlaat en Kollum, de Kiestrazijl, de Burgwerderbrug en de brug in de Leegte, het oostelijk kanaalboord van de Munnikezijlsterrijt, het Wijd der Linde.	„ 8,000.—	
Art. 90. Onderhoud en werking van de stoomwerktuigen van het Noord-Willemskanaal.	„ 13,000.—	
Art. 91. Onderhoud enz. van het kanaal het Meppelerdiep .	„ 14,000.—	
„ 92. Onderhoud enz. van de Willemsvaart in Overijssel .	„ 9,000.—	
„ 93. Onderhoud enz. van het Veenhuizerkanaal. . . .	„ 5,500.—	
„ 94. Onderhoud enz. der Drentsche Hoofd- en Beilervaarten.	„ 26,000.—	
„ 95. Onderhoud enz. van het Noorderkanaal of de Noordervaart in Limburg en het zijkanaal naar de Maas in de richting tusschen Neer en Kessel	„ 5,500.—	
Art. 96. Onderhoud enz. van het Geldernsche Nierskanaal .	„ 100.—	
„ 97—107. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de verschillende provinciën.	„ 697,500.—	
Art. 108. Onderhoud enz. van veren en schipbruggen . . .	„ 63,550.—	
„ 109. Subsidiën voor onderwerpen, waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan	„ 422,349.12½	
Art. 110. Bijdrage aan de gemeenten Duivendijke, Elkerzee en Ellemeet in de kosten van aanleg van eene haven in de inlaag bij Kloosternolle op Schouwen	„ 12,000.—	
Art. 111. Bijdrage aan de gemeenten Noordwelle en Serooskerke in de kosten van aanleg van eene haven aan de schelphoek onder Serooskerke	„ 10,500.—	
Art. 112. Bijdrage aan de gemeente Elburg in de kosten van aanleg van eene haven aldaar	„ 12,500.—	
Art. 113. Bijdrage aan het waterschap de watering Cadzand,		
Transporteere . . .	ƒ 11,371,162.77½	ƒ 166,500.—

Per transport . . .	ƒ 11,371,162.77½	ƒ 166,500.—
in de kosten van aanleg van eene haven bij de uitwateringssluis aan de Wielingen	„ 13,365.—	
Art. 114. Bijdrage aan de commissie in zake den aanleg van een straatweg Valthermond (Zuiderhoofddiep)-Munstersche veld, en van een weg ter verbinding van dien weg met den kunstweg Ter Apel-Rütenbroek-Haren	„ 22,500.—	
Art. 115. Bijdrage aan de gemeente Westdorpe in de kosten van aanleg in die gemeente van een keiweg ter verbinding met den weg Zuiddorpe-Selzaete	„ 7,123.—	
Art. 116. Bijdrage aan de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij in de kosten van aanleg van een kanaal uit den zijtak van het Oranjekanaal bij Odoorn naar en in de Weerdinger venen, aansluitende aan het Groninger Stadskanaal met zijkanaal in zuidelijke richting naar de Emmer Veenmarke.	„ 20,000.—	
Art. 117. Bijdrage aan de gemeenten Zaandam, Koog aan de Zaan, Zaandijk en Wormerveer in de kosten van den bouw van een nieuwe schutsluis te Zaandam	„ 50,000.—	
Art. 118. Bijdrage aan de gemeente Alphen (Zuidholland) in de kosten van verlaging van de Postbrug en wijziging van de Weesbrug in een draaibrug	„ 3,000.—	
Art. 119. Nieuwe subsidiën.	„ 2,000.—	
C. *Landsgebouwen.*		
Art. 120. Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen	„ 37,000.—	
Art. 121. Toelagen van het vaste personeel voor het houden van toezicht bij de uitvoering van bouwwerken	„ 2,000.—	
Art. 122. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten van het personeel der landsgebouwen.	„ 12,000.—	
Art. 123. Bezoldiging en toelagen van de vaste werklieden bij de landsgebouwen	„ 8,280.—	
Art. 124. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage	„ 66,000.—	
Art. 125. Brandweer en brandweertelegraaf; duinwater voor de fontein op het Binnenhof; verlichting van het Binnenhof. . .	„ 2,535.—	
Art. 126. Huur, inrichting en bewaking van lokalen tijdelijk in gebruik.	„ 18,500.—	
Art. 127. Voortzetting van het onderzoek en de herstelling van de Grafelijke zalen op het Binnenhof te 's Gravenhage. . .	„ 30,000.—	
Art. 128. Uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage.	„ 42,000.—	
D. *Spoorwegen.*		
Art. 129. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten	„ 119,100.—	
Art. 130. Reis- en verplaatsingskosten	„ 17,100.—	
Transporteere . . .	ƒ 11,843,665.77½	ƒ 166,500.—

Per transport . . .	*f* 11,843,665.77⅝	*f* 166,500.—
Art. 131. Materieel en arbeidsloon voor dat toezicht . . .	„ 16,500.—	
„ 132 en 133. Jaarwedden, benevens bureel- en reiskosten van den Rijkscommissaris en van den adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 3,300.—	
Art. 134 en 135. Jaarwedde, benevens bureel- en reiskosten van den Rijkscommissaris voor spoorwegen met beperkte snelheid.	„ 3,000.—	
Art. 136. Bijdrage aan de internationale commissie voor spoorwegcongressen	„ 100.—	
Art. 137. Bijdrage van Nederland in de kosten van het internationaal bureel voor spoorwegvervoer te Bern.	„ 800.—	
Art. 138. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord	„ 120,000.—	
Art. 139. Brug over den IJssel bij Westervoort.	„ 520,000.—	
„ 140. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	„ 800,000.—	
Art. 141. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen . .	„ 41,100.—	
„ 142. Vernieuwing van de westelijke viaduct te Amsterdam.	„ 30,000.—	
„ 143. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort.	„ 400,000.—	
Art. 144. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134) . .	„ 40,000.—	
Art. 145. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134)	„ 40,000.—	
Art. 146. Uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van art. 15 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) . . .	„ 25,000.—	
Art. 147. Renten over het jaar 1901 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879.	„ 4,800.—	
Art. 148. Uitkeering aan België voor de exploitatie der gedeelten van den spoorweg van Tilburg naar Turnhout, gelegen op door Nederlandsch grondgebied ingesloten, tot Belgisch grondgebied behoorende perceelen, vastgesteld in art. VII, 2de lid, van de bij de wet van 2 April 1898 (*Staatsblad* n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897	„ 960.—	
Art. 149. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krachtens de wet van 2 April 1898 (*Staatsblad* n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruisische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maasticht; van Maasticht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge art. 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134) goedgekeurde overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	„ 34,000.—	
Art. 150. Rentelooze voorschotten, bij de wet uit 's Rijks schat-		
Transporteere . . .	*f* 13,923,225.77⅝	*f* 166,500.—

	Per transport . . .	ƒ 13,923,225.77½	ƒ 166,500.—
kist beschikbaar gesteld, voor den aanleg van spoorwegen, bedoeld bij de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118) en van een paardentramweg		„ 300,000.—	
Art. 151. Stortingen op door den Staat genomen aandeelen in het maatschappelijk kapitaal der Noordoosterlocaalspoorwegmaatschappij		„ 400,000.—	
Art. 152. Aanleg van een haven te Numansdorp		„ 40,000.—	
„ 153. Aanleg van havens aan het Zijpe		„ 57,000.—	
„ 154. Werken, in verband met den aanleg van stoomtramwegen, ingevolge de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140).		„ 750,000.—	
			„ 15,470,225.77½
3e Afd.: Handel en Nijverheid.			
A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut. *Art.* 155—157		ƒ 48,775.—	
B. Zeevisscherijen. *Art.* 158—164		„ 35,860.—	
C. Wetenschappelijk onderzoek der zee. Hydrographisch biologisch bureel. *Art.* 165—168		„ 31,900.—	
D. IJkwezen. *Art.* 169—171		„ 109,000.—	
E. Mijnwezen. *Art.* 172 en 173		„ 5,100.—	
F. Verschillende uitgaven. *Art.* 174—187		„ 53,400.—	
			„ 284,035.—
4e Afd.: Arbeid en Fabriekswezen.			
A. Stoomwezen. *Art.* 188—190		ƒ 68,650.—	
B. Toezicht, bedoeld bij de Veiligheidswet en bij de Arbeidswet. *Art.* 191—193		„ 95,720.—	
C. Hinderwet. *Art.* 194		„ 2,500.—	
D. Kamers van arbeid. *Art.* 195 en 196		„ 30,100.—	
E. Ongevallenwet 1901. *Art.* 196*bis* en 196*ter* . .		„ 250,000.—	
F. Verschillende uitgaven. *Art.* 197—199		„ 13,500.—	
			„ 460,470.—
5e Afd.: Posterijen.			
A. en B. Postdienst. *Art.* 200—212		ƒ 6,778,035.—	
C. Telegraafdienst. *Art.* 213—221		„ 2,817,070.—	
D. Vereenigde post- en telegraafdienst. *Art.* 222—227.		„ 2,566,625.—	
E. Vereenigde posten. *Art.* 228—230		„ 11,700.—	
F. Rijkspostspaarbank. *Art.* 231—236.		„ 457,300.—	
			„ 12,630,730.—
6e „ Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz. *Art.* 237—243.			„ 590,778.—
7e „ Onvoorziene uitgaven. *Art.* 244			„ 60,000.—
			ƒ 29,662,738.77½

2 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1901. S. 50.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst van 1901, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel aange-

wezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1901 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden . . . . . *f* 70,000

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie:*

1°. verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie;

2°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie.

„ 30,200

Art. 3. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van den Helder;*

1°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele stelling;

2°. maken van gedekte opstellingen voor de afstandsmeting in en verbetering van de open kustbatterijen.

„ 30,900

Art. 4. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van Amsterdam:*

1°. onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de stelling;

2°. maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz. voor verschillende werken in de stelling;

3°. maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de stelling;

4°. maken van pantseringen voor verschillende werken in de stelling;

5°. ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers;

6°. inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen;

7°. maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen;

8°. aanleg van beplantingen;

9°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling;

10°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening;

11°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken.

„ 622,700

Art. 5. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak:*

verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positie van *Willemstad* en *Ooltgensplaat.*

„ 500

Art. 6. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet:*

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de stelling.

„ 500

Transporteere . . . *f* 754,800

	Per transport . . .	*f* 754,800
Art. 7. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende Stellingen	„	55,800
Art. 8. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikels geene gelden zijn uitgetrokken	„	2,000
Art. 9. Onvoorziene uitgaven	„	50,000
	Totaal . . .	*f* 862,600

2. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij artikel 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *achthonderd vijftig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1900;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1901 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

3. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8 van artikel 1 dezer wet ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 9 van hetzelfde artikel 1 worden aangevuld.

4. Op *artikel* 9 van artikel 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1901 behoorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artikelen* van genoemd artikel en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 2den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) ELAND.

(*Uitgeg.* 21 *Febr.* 1901.)

---

2 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 51.

Bij deze wet wordt het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Oorlog*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1°	Afd.:	Kosten van het Departement	*f* 162,650.—
2°	„	Traktementen en toelagen, mitsgaders schadeloosstelling voor uniformverandering en voor verlies van bagage, voor het aanschaffen en het verlies van dienstpaarden en voor verhuiskosten bij verplaatsing van den grooten staf, den generalen staf, de intendance en de provinciale en plaatselijke staven	„ 249,100.—
3°	„	Traktementen, toelagen en schadeloosstelling voor uniformverandering en voor verlies van bagage, voor het aanschaffen en het verlies van dienstpaarden en voor verhuiskosten bij verplaatsing van de staven der verschillende wapens en van de officieren der wapenkorpsen, vergoeding voor onderhoud van rijwielen van officieren, tegemoetkoming aan reserve-officieren voor eerste aanschaffing van uniform en daggelden van militaire wachters	„ 3,212,449.—
		Transporteere . . .	*f* 3,624,199.—

		Per transport . . .	ƒ 3,624,199.—
4e Afd.:	Soldijen en verdere kosten van de verschillende staven, diensten en wapenkorpsen, in de 2de, 3de en 5de afdeelingen vermeld, met uitzondering van de kosten, in die afdeelingen en in de 9de en 12de afdeelingen omschreven, doch met inbegrip van de kosten van instructeurs beneden den rang van officier bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel en van vrijwilligers voor het reservekader	„	6,762,987.—
5e „	Geneeskundige dienst	„	832,863.—
6e „	Studie en onderwijs	„	377,656.—
7e „	Artillerie-inrichtingen, aanmaak, aanschaffing, samenstelling, wijziging, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerie, der draagbare wapenen, der torpedo's en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander betrekking heeft, toelagen aan magazijnmeesters der artillerie, zoomede practische oefeningen en proeven bij het wapen der artillerie, een en ander met inbegrip van al wat de inrichtingen van onderwijs en het wapen der marechaussee betreft	„	2,255,885.—
8e „	Materieel der genie en kazerneering, met hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren, een en ander echter met uitzondering van al wat de Hoogere Krijgsschool, de Koninklijke Militaire Academie, de Cadettenschool, den Hoofdcursus te Kampen, de Normaal-schietschool, de Artillerie-inrichtingen, de Artillerie-schietschool en het wapen der marechaussee betreft.	„	948,320.—
9e „	Aankoop van brood en kosten van de militaire bakkerijen, van de militaire slachterijen en van de militaire magazijnen van levensmiddelen	„	2,429,693.—
10e „	Kosten van de centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting, en van de garnizoens-magazijnen van kleeding en uitrusting, benevens van vernieuwing en wijziging van ledergoed en paardetuig en van vernieuwing en onderhoud van kampements-effecten en van nachtleger	„	465,350.—
11e „	Militaire verkenningen en Topographische inrichting	„	66,830.—
12e „	Verplaatsing van personen en goederen	„	331,900.—
13e „	Verschillende uitgaven	„	94,908.40
14e „	Nonactiviteits-traktementen, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten, toelagen en wachtgelden	„	2,558,319.—
15e „	Onvoorziene uitgaven	„	50,000.—
16e „	Wapen der marechaussee	„	784,465.—
17e „	Buitengewone uitgaven	„	492,440.—
18e „	Voltooiing van het vestingstelsel	„	850,000.—
			ƒ 22,925,315.40

---

2 *Februari* 1901. WET, tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1901. S. 52.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1901, voor zooveel de *uitgaven* betreft, definitief vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e Afdeeling:	Gouvernements-secretarie, Koloniale Staten en algemeene dienst .	ƒ	149,922.50
2e „	Justitie en Politie	„	354,372.—
3e „	Schutterij te Paramaribo	„	6,750.—
4e „	Administratie van Financiën	„	307,600.—
	Transporteere . . .	ƒ	818,644.50

		Per transport . . .	ƒ 818,644.50
5e	Afdeeling:	Immigratie en kolonisatie	„ 48,885.—
6e	„	Eeredienſten, onderwijs, armenzorg en burgerlijke geneeskundige dienst	„ 561,239.—
7e	„	Bouwdepartement	„ 467,525.81
8e	„	Koloniale vaartuigen, betonning, bebakening, seinwezen en brandweer	„ 543,957.85
9e	„	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en toelagen	„ 215,066.09
10e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 50,000.—
			ƒ 2,705,318.26

Artt. 2 en 3 handelen over af- en overschrijving van- en betalingen uit de onvoorziene uitgaven.
Bij Art. 4 worden tot goedmaking der uitgaven aangewezen:

A. Directe en indirecte belastingen.
B. Inkomsten van onderscheiden aard.
C. Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen.

---

2 *Februari* 1901. WET, tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1901. S. 53.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1901 voor zooveel de *uitgaven* betreft, definitief vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e	Afdeeling:	Gewestelijk Bestuur	ƒ 77,086.83
2e	„	Justitie en politie.	„ 127,784.—
3e	„	Geldelijk Beheer	„ 54,886.50
4e	„	Eeredienst en onderwijs.	„ 117,261.39
5e	„	Plaatselijke kosten	„ 88,366.—
6e	„	Openbare Werken.	„ 61,131.—
7e	„	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard	„ 155,911.78
8e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 20,000.—
			ƒ 702,427.50

Artt. 2 en 3 handelen over af- en overschrijving van- en betalingen uit de onvoorziene uitgaven
Bij art. 4 worden tot goedmaking der uitgaven aangewezen:

A. Belastingen.
B. Inkomsten van onderscheiden aard.
C. Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale middelen.

---

2 *Februari* 1901. WET, tot vaststelling van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 54.

Bij deze wet wordt het Xde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1901, betreffende het *Departement van Koloniën*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van het Departement.	ƒ 237,294.—
2e	„	Uitgaven ten behoeve van de kolonie *Suriname*	„ 874,679.44
3e	„	Uitgaven ten behoeve van de kolonie *Curaçao*.	„ 331,764.45
4e	„	Pensioenen en gagementen van gewezen landsdienaren in de voormalige Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea en van hunne nagelaten betrekkingen	„ 11,815.—
5e	„	Pensioenen, wachtgelden en gratificatiën, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	„ 25,625.—
6e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 40,000.—
			ƒ 1,521,177.90

---

2 *Februari* 1901. WET, houdende wijziging van het Regeeringsreglement voor *Suriname*. S. 55.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1898/99, nº. 193, 1, 2; 1899/1900, nº. 35, 1—6; 1900/1901, nº. 11, 1—11.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 294—334, 375.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 136, 189, 323.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is sommige bepalingen der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* nº. 55), houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der regeering in de kolonie *Suriname*, te herzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De hieronder vermelde artikelen der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* nº. 55), houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der regeering in de kolonie *Suriname*, worden gewijzigd als bij de volgende artikelen dezer wet is vermeld.

2. In artikel 2, in litera *c* en in den eersten zin van litera *d* van artikel 22, in artikel 123, 1ste lid, en in artikel 143 wordt voor „algemeene verordeningen" gelezen: „wettelijke regelingen".

3. Art. 3 wordt gelezen als volgt:

„De wettelijke regelingen, in de kolonie geldig, zijn:

1º. de verdragen met vreemde Mogendheden door den Staat aangegaan, voor zooverre zij in de kolonie van toepassing zijn;

„2º. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan:

„*a*. de wetten, die, volgens de bepalingen der Grondwet van het Koningrijk, voor de kolonie gemaakt of voor haar toepasselijk verklaard zijn;

„*b*. de besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet van het Koningrijk voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur;

„*c*. de koloniale verordeningen, vastgesteld door den Gouverneur, met goedkeuring van de Koloniale Staten;

„3º. de besluiten, houdende algemeene maatregelen, door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, binnen de grenzen zijner bevoegdheid uitgevaardigd;

„4º. de keuren en reglementen door de in art. 115 genoemde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd."

4. In artikel 7 wordt voor „Nederlanders, in den zin der wet bedoeld in art. 7 der Grondwet van het Koningrijk", gelezen: „Nederlanders volgens de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap".

5. Het eerste lid van artikel 18 wordt gelezen als volgt:

Hij mag geen handel drijven en geen deel hebben, regtstreeks of zijdelings, in dien van anderen, noch in eenige concessie of onderneming van welken aard ook op de kolonie betrekking hebbende of daarbinnen gevestigd".

6. Het eerste lid van artikel 19 wordt gelezen als volgt:

„Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den Gouverneur eenerzijds en den ondervoorzitter of de leden van den Raad van Bestuur, den gouvernements-secretaris den procureur-generaal, of een der hoofdambtenaren met het beleid eener bijzondere afdeeling van algemeen bestuur door den Koning belast, anderzijds."

7. Artikel 20 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering van dien Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.

„De Raad van Bestuur, oordeelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan eene commissie, te zamen gesteld uit de twee hoogst in rang aanwezige officieren van gezondheid der zee- of landmagt en twee burgerlijke geneesheeren.

„Deze commissie is bevoegd den gewonen geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient den Raad van Bestuur van berigt.

„Van het in den Raad van Bestuur verhandelde worden naauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door den ondervoorzitter, de leden en den secretaris onderteekend.

Als de Raad van Bestuur oordeelt, dat het berigt der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan den Koning, en belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene zitting van de Koloniale Staten.

„De zitting wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder eede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om den Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheid niet in staat te achten.

„De verklaring, dat zoodanige termen bestaan, ontbeft, zoolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van

de beslissing des Konings, den Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

„Van het in de Koloniale Staten verhandelde wordt een naauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en den griffier onderteekend.

„Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan den Koning.

„Wanneer de Gouverneur door een plotselingen ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijne waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig art. 28*bis* het dagelijksch beleid van zaken aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, het bestuur weder op zich neemt en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft.

8. In de artikelen 21 en 25 wordt voor „art. 159 der Grondwet" gelezen: „art. 164 der Grondwet".

9. De beide laatste leden van artikel 22 worden vervangen door de volgende bepalingen:

„De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

„De feiten vermeld onder litt. *a*, *b*, *c* en *d* worden gestraft met de straf genoemd in art. 355, en het feit, vermeld onder litt. *e*, met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandsch Wetboek van Strafrecht."

10. Artikel 26 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de Gouverneur overeenkomstig art. 20 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om het dagelijksch beleid van zaken, overeenkomstig artikel 28*bis*, aan den daar bedoelden persoon op te dragen, treedt als waarnemend Gouverneur op de persoon, van 's Konings wege daartoe aangewezen, of, bij gebreke van zoodanige aanwijzing, gelijk mede wanneer en zoolang de aangewezen persoon niet kan optreden, de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

„Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijne betrekking nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden."

11. Artikel 27 wordt gelezen als volgt:

„Al wat in deze wet bepaald is omtrent den Gouverneur is toepasselijk op den waarnemenden Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 12, 13, 15 en 19, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 18 niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij het bestuur aanvaardde."

12. De aanhef van artikel 28 wordt gelezen als volgt:

„De waarnemende Gouverneur brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt zoo spoedig mogelijk, in eene daartoe te houden en zoo noodig buitengewoon bijeen te roepen vergadering der Koloniale Staten, in handen van den voorzitter der vergadering, den eed (of de belofte) af:

„Ik zweer" enz.

13. In de artikelen 42, 47, 49 en 54 vervalt het woord „inwendig".

14. Aan het slot van artikel 47 wordt, met verandering van de punt in eene komma, toegevoegd: „tenzij daartoe bij zoodanige wet of zoodanig besluit vrijheid is gelaten".

15. Artikel 48 wordt gelezen als volgt:

„Behoudens de regelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 114 en in de artikelen 148 en 151, kan elk onderwerp, waarin volgens dit reglement bij koloniale verordening is of kan worden voorzien, worden geregeld bij Koninklijk besluit, genomen in den vorm, bij de Grondwet van het Koningrijk voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur.

„De koloniale verordening in wier onderwerp wordt voorzien bij de wet of bij een Koninklijk besluit als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, vervalt op het oogenblik dat zoodanige wet of zoodanig Koninklijk besluit in de kolonie begint te werken."

16. Artikel 53 wordt gelezen als volgt:

„Ten aanzien van de werking der afgekondigde verordening geldt het bepaalde bij artikel 45."

17. Artikel 58 wordt gelezen als volgt:

„De Raad van Bestuur bestaat uit den Gouverneur als voorzitter, den ondervoorzitter en drie leden.

„De ondervoorzitter en de leden worden door den Koning benoemd, geschorst en ontslagen.

„De rang der leden regelt zich naar den ouderdom van benoeming."

18. In artikel 60 wordt voor „De door den Koning benoemde leden en buitengewone leden" gelezen: „De ondervoorzitter, leden en buitengewone leden".

In het eedsformulier in dit artikel wordt voor „lid (buitengewoon lid)" gelezen: „ondervoorzitter (lid, buitengewoon lid)".

19. Artikel 68 wordt gelezen als volgt:

„De leden der Koloniale Staten worden door de kiezers regtstreeks gekozen in verhouding van één op twee honderd kiezers, doch nimmer minder dan dertien of meer dan vijf en twintig."

20. In artikel 69 wordt in 1°. *a* voor „Nederlanders in den zin der wet, bedoeld in art. 7 der Grondwet van het Koningrijk" gelezen: Nederlanders volgens de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap" en wordt 1°. *b* gelezen:

„Vreemdelingen, wanneer zij gedurende de laatste vijf jaren, voorafgegaan aan 1 Januarij van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in de kolonie zijn gevestigd geweest".

De laatste zin van artikel 69 wordt gelezen als volgt:

„4°. òf het betalen van belasting over een jaarlijksch inkomen van *f* 1400 of meer,

òf het betalen in de gezamenlijke directe belastingen eener som, waarvan het juiste bedrag, mits niet beneden dat van *f* 20 noch boven dat van *f* 100, bij het kiesreglement wordt bepaald."

21. Artikel 72 wordt gelezen als volgt:

„Uitgesloten zijn de Gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur, de gouvernements-secretaris en de krijgslieden van den Staat in werkelijke dienst."

22. Artikel 74 wordt gelezen als volgt:

„De leden hebben zitting gedurende zes jaren.

„Om de twee jaren treedt een derde hunner af, met dien verstande dat, wanneer het getal der leden niet door drie deelbaar is, bij de eerste, of bij de eerste en tweede aftreding één lid meer aftreedt dan bij de volgende.

„De uitvallenden zijn dadelijk weder herkiesbaar.

„Na de eerste benoeming, eveneens na eene ontbinding en na eene verandering van het getal leden, wordt de rooster van aftreding door het lot geregeld.

„Hij, die ter vervulling eener tusschentijds opengevallene plaats gekozen is, treedt af op het tijdstip, waarop degene in wiens plaats hij verkozen is, moest aftreden."

23. Artikel 115 wordt gelezen als volgt:

„De verdeeling der kolonie in districten en gemeenten, de oprigting en opheffing van waterschappen, de zamenstelling, inrichting en bevoegdheid der districts-, plaatselijke en waterschapsbesturen, mitsgaders al hetgeen betreft de politie van land en stad, worden geregeld bij koloniale verordening."

24. In artikel 118 wordt voor de woorden „en tegen voorafgaande schadevergoeding", gelezen: „en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling".

In het tweede lid van dat artikel wordt voor „schadevergoeding", gelezen: „schadeloosstelling".

25. In artikel 128 worden in plaats van de woorden „bij de wet" gelezen de woorden „door den Koning."

Aan gemeld artikel wordt toegevoegd eene tweede alinea van den volgenden inhoud:

„Bij het in werking treden van zoodanig Koninklijk besluit vervalt, voor zooveel de kolonie *Suriname* aangaat, de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 36)".

26. In de artikelen 131 en 146 vervalt het woord „geschorst" en de daarvóór staande komma.

27. In artikel 148 vervallen de woorden: „ten behoeve van het Rijk of van de kolonie".

28. Artikel 151 wordt gelezen als volgt:

„Geldleeningen ten laste der kolonie kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van koloniale verordeningen, goedgekeurd bij de wet."

29. De laatste twee zinnen van artikel 154 worden gelezen als volgt:

„Zij kunnen te dien einde vereenigd worden in schutterijen.

„De sterkte en inrigting dier schutterijen worden alsdan bij koloniale verordening geregeld."

30. In artikel 166 wordt achter „vergunning verleenen" ingevoegd: „voor mijnbouwondernemingen en".

31. Aan artikel 168 wordt het volgende toegevoegd:

„Op deze regelingen is artikel 47 van dit reglement niet van toepassing."

32. Aan de in artikel 1 bedoelde wet worden de twee volgende artikelen toegevoegd.

Na artikel 28 wordt opgenomen een artikel 28 *bis*, luidende:

„Wanneer ziekte of korte afwezendheid van den Gouverneur eene voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij het dagelijksch beleid van zaken tijdelijk op aan den persoon, die volgens artikel 26 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemend Gouverneur zal moeten optreden.

„Zoodanige opdragt wordt door den Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebragt."

Na artikel 32 wordt opgenomen een artikel 32 *bis*, luidende:

„Onverminderd het geval, voorzien in artikel

32, en behoudens de bepalingen van dit reglement, is de Gouverneur bevoegd om in dringende omstandigheden, voor de geheele kolonie of bepaalde gedeelten daarvan, onder nadere bekrachtiging door de wet, wetten geheel of gedeeltelijk te schorsen.

„Van deze handeling wordt door den Koning onverwijld kennis gegeven aan de Staten-Generaal.

„De Gouverneur heeft ten aanzien van Koninklijke besluiten en koloniale verordeningen, als vermeld onder 2°. van artikel 3, onder nadere goedkeuring des Konings, gelijke bevoegdheid als hem in het eerste lid van dit artikel is gegeven."

Overgangsbepaling.

De leden van de Koloniale Staten, door den Gouverneur benoemd, treden af op den dag, waarop deze wet in werking treedt.

Indien er dan door de kiezers gekozen leden zijn, die volgens artikel 72 van het Regeeringsreglement, zooals het luidt volgens artikel 21 dezer wet, zijn uitgesloten, treden deze eveneens af.

De verkiezing van leden in de plaats van de afgetredenen geschiedt binnen den termijn, bij het kiesreglement voor de vervulling van tusschentijds openvallende plaatsen voorgeschreven.

Na afloop van deze verkiezing wordt de rooster van aftreding, bedoeld in het vierde lid van artikel 74 van het Regeeringsreglement, op nieuw door het lot geregeld.

De eerste aftreding heeft plaats op het einde van het zittingjaar, volgende op dat, waarin de nieuwe rooster van aftreding is vastgesteld.

Vreemdelingen, wier namen bij het in werking treden dezer wet op de kiezerslijst voorkomen, worden ten aanzien van het kiesrecht als ingezetenen aangemerkt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 2den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 22 *Febr.* 1901.)

—

2 *Februari* 1901. WET, houdende wijziging van het Regeeringsreglement voor *Curaçao*. S. 56.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1898/99, n°. 193, 1, 2; 1899/1900, n°. 35, 1—6; 1900/1901, n°. 11, 1—11.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 294—330, 334, 375.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 136, 189, 323.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is sommige bepalingen der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 56), houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der regeering in de kolonie *Curaçao*, te herzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hieronder vermelde artikelen der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 56), houdende vaststelling van het Reglement op het beleid der regeering in de kolonie *Curaçao*, worden gewijzigd als bij de volgende artikelen dezer wet is vermeld.

2. In artikel 2, in litera *c* en in den eersten zin van litera *d* van artikel 22, in artikel 144, 1ste lid, en in artikel 164 wordt voor „algemeene verordeningen" gelezen: „wettelijke regelingen".

In de artikelen 110 en 120 wordt voor „algemeene verordeningen en plaatselijke keuren" gelezen: „wettelijke regelingen".

Artikel 115 wordt gelezen als volgt:

„Hij zorgt voor de getrouwe uitvoering en handhaving der wettelijke regelingen, met wier uitvoering en handhaving hij door den Gouverneur is belast."

3. Artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„De wettelijke regelingen, in de kolonie geldig, zijn:

1°. de verdragen met vreemde Mogendheden door den Staat aangegaan, voor zooverre zij in de kolonie van toepassing zijn;

„2°. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan;

„*a.* de wetten, die, volgens de bepalingen der Grondwet van het Koningrijk, voor de kolonie gemaakt of voor haar toepasselijk verklaard zijn;

„*b.* de besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet van het Koningrijk voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur;

„*c.* de koloniale verordeningen, vastgesteld door den Gouverneur met goedkeuring van den Kolonialen Raad;

„3°. de besluiten, houdende algemeene maatregelen, door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, binnen de grenzen zijner bevoegdheid uitgevaardigd;

„4°. de keuren en reglementen door de in de artikelen 129 en 136 bedoelde collegiën en besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd".

4. In de artikelen 7 en 68 wordt voor „Nederlanders, in den zin der wet, bedoeld in art. 7

der Grondwet van het Koningrijk", gelezen: „Nederlanders volgens de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap."

5. Het eerste lid van artikel 18 wordt gelezen als volgt:

„Hij mag geen handel drijven en geen deel hebben, regtstreeks of zijdelings, in dien van anderen, noch in eenige concessie of onderneming van welken aard ook op de kolonie betrekking hebbende of daarbinnen gevestigd."

6. Het eerste lid van artikel 19 wordt gelezen als volgt:

„Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den Gouverneur eenerzijds en den ondervoorzitter of de leden van den Raad van Bestuur, den gouvernements-secretaris, den procureur-generaal of een der hoofdambtenaren met het beleid eener bijzondere afdeeling van algemeen bestuur door den Koning belast, anderzijds."

7. Artikel 20 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering van dien Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.

„De Raad van Bestuur, oordeelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan eene commissie, te zamen gesteld uit de twee hoogst in rang aanwezige officieren van gezondheid der zee- of landmagt en twee burgerlijke geneesheeren.

„Deze commissie is bevoegd den gewonen geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient den Raad van Bestuur van berigt.

„Van het in den Raad van Bestuur verhandelde worden naauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door den ondervoorzitter, de leden en den secretaris onderteekend.

„Als de Raad van Bestuur oordeelt, dat het berigt der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan den Koning, en belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene zitting van den Kolonialen Raad.

„De zitting wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder eede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om den Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheid niet in staat te achten.

„De verklaring, dat zoodanige termen bestaan, ontheft, zoolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van de beslissing des Konings, den Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

„Van het in den Kolonialen Raad verhandelde wordt een naauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en den griffier onderteekend.

„Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan den Koning.

„Wanneer de Gouverneur door een plotselingen ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijne waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig artikel 28*bis* het dagelijksch beleid van zaken aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, het bestuur weder op zich neemt en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft."

8. In de artikelen 21 en 25 wordt voor „art. 159 der Grondwet" gelezen: „artikel 164 der Grondwet".

9. De beide laatste leden van artikel 22 worden vervangen door de volgende bepalingen:

„De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

„De feiten, vermeld onder litt. *a*, *b*, *c* en *d*, worden gestraft met de straf genoemd in artikel 355, en het feit, vermeld onder litt. *e*, met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandsch Wetboek van Strafrecht".

10. Artikel 26 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de Gouverneur overeenkomstig artikel 20 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om het dagelijksch beleid van zaken, overeenkomstig artikel 28*bis* aan den daarbedoelden persoon op te dragen, treedt als waarnemend Gouverneur op de persoon, van 's Konings wege daartoe aangewezen, of, bij gebreke van zoodanige aanwijzing, gelijk mede wanneer en zoolang de aangewezen persoon niet kan optreden, de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

„Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijne betrekking nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden."

11. Artikel 27 wordt gelezen als volgt:

„Al wat in deze wet bepaald is omtrent den

Gouverneur is toepasselijk op den waarnemenden Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 12, 13, 15 en 19, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 18 niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij het bestuur aanvaardde."

12. De aanhef van artikel 28 wordt gelezen als volgt:

„De waarnemende Gouverneur brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt, zoo spoedig mogelijk, in eene daartoe te houden en zoo noodig buitengewoon bijeen te roepen vergadering van den Kolonialen Raad, in handen van den voorzitter der vergadering, den eed (of de belofte) af:

„Ik zweer" enz.

13. In de artikelen 42, 47, 49 en 54 vervalt het woord „inwendig".

14. Aan het slot van artikel 47 wordt, met verandering van de punt in eene komma, toegevoegd: „tenzij daartoe bij zoodanige wet of zoodanig besluit vrijheid is gelaten."

15. Artikel 48 wordt gelezen als volgt:

„Behoudens de regelingen, bedoeld in het tweede lid van artikel 106 en in de artikelen 169 en 172, kan elk onderwerp, waarin volgens dit reglement bij koloniale verordening of plaatselijke keur is of kan worden voorzien, worden geregeld bij Koninklijk besluit, genomen in den vorm, bij de Grondwet van het koningrijk voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur.

„De koloniale verordening of plaatselijke keur in wier onderwerp wordt voorzien bij de wet of bij een Koninklijk besluit als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, vervalt op het oogenblik dat zoodanige wet of zoodanig Koninklijk besluit in de kolonie begint te werken."

16. Artikel 53 wordt gelezen als volgt:

„Ten aanzien van de werking der afgekondigde verordening geldt het bepaalde bij artikel 45."

17. Artikel 58 wordt gelezen als volgt:

De Raad van Bestuur bestaat uit den Gouverneur als voorzitter, den ondervoorzitter en drie leden.

„De ondervoorzitter en de leden worden door den Koning benoemd, geschorst en ontslagen.

„De rang der leden regelt zich naar den ouderdom van benoeming."

18. In artikel 59 wordt voor „De door den Koning benoemde leden" gelezen: „De ondervoorzitter en de leden."

In het eedsformulier in dit artikel wordt voor „lid" gelezen „ondervoorzitter (lid)".

19. Artikel 67 wordt gelezen als volgt:

„De Koloniale Raad is zamengesteld uit dertien leden door den Koning te benoemen."

20. Artikel 70 wordt gelezen als volgt:

„Uitgesloten zijn de Gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur, de gouvernements-secretaris en de krijgslieden van den Staat in werkelijke dienst."

21. Artikel 78 wordt gelezen als volgt:

„De voorzitter en de ondervoorzitter van den Raad worden voor elke vergadering uit zijn midden benoemd door den Koning."

22. Artikel 136 wordt gelezen als volgt:

„De onderverdeeling der onderscheiden eilanden in districten, gemeenten of wijken en de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der districts-, gemeente- en wijkbesturen, mitsgaders al hetgeen betreft de politie in land en stad, worden bij koloniale verordening geregeld.

„Aan de in het vorig lid bedoelde besturen kan, met afwijking van de artikelen 129 en 135, de bevoegdheid worden verleend om, voor het gebied waarvoor zij zijn ingesteld, keuren uit te vaardigen.

„Zoodanige keur wordt aan de bekrachtiging van den Gouverneur onderworpen.

„Indien de Gouverneur, na verhoor van den Raad van Bestuur, de keur bekrachtigt, wordt zij afgekondigd, op de wijze bij de in het eerste lid van dit artikel bedoelde koloniale verordening te bepalen, en verbindt allen, die zich op het deel van het eiland bevinden waarvoor de keur gemaakt is.

„Indien de Gouverneur, na verhoor van den Raad van Bestuur, de keur niet bekrachtigt, blijft de afkondiging achterwege.

„Indien echter, naar het oordeel van het betrokken college of bestuur een spoedeischend geval aanwezig is, kan de keur, in afwachting van de beslissing des Gouverneurs, inmiddels worden afgekondigd en verbindt alsdan, totdat zij weder is ingetrokken."

23. In artikel 139 wordt voor de woorden „en tegen voorafgaande schadevergoeding" gelezen: „en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling".

In het tweede lid van dat artikel wordt voor „schadevergoeding" gelezen: „schadeloosstelling".

24. In artikel 149 worden in plaats van de woorden „bij de wet" gelezen de woorden „door den Koning".

Aan gemeld artikel wordt toegevoegd een tweede alinea van den volgenden inhond:

„Bij het in werking treden van zoodanig Koninklijk beslnit vervalt, voor zooveel de kolonie *Curaçao* aangaat, de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 36)."

25. In de artikelen 152 en 167 vervalt het woord „geschorst" en de daarvóór staande komma.

26. In artikel 169 vervallen de woorden „ten behoeve van het Rijk of van de kolonie".

27. Artikel 172 wordt gelezen als volgt:

„Geldleeningen ten laste der kolonie knnnen niet worden aangegaan dan nit kracht van de wet of van koloniale verordeningen, goedgekeurd bij de wet."

28. De laatste twee zinnen van artikel 175 worden gelezen als volgt:

„Zij kunnen te dien einde op de verschillende eilanden vereenigd worden in schutterijen.

„De sterkte en inrigting dier schutterijen worden alsdan bij koloniale verordening geregeld."

29. In artikel 187 wordt achter „vergnnning verleenen" ingevoegd „voor mijnbouwondernemingen en".

30. Aan artikel 189 wordt het volgende toegevoegd:

„Op deze regelingen is artikel 47 van dit reglement niet van toepassing."

31. Aan de in artikel 1 bedoelde wet worden de drie volgende artikelen toegevoegd.

Na artikel 28 wordt opgenomen een artikel 28*bis*, luidende:

„Wanneer ziekte of korte afwezendheid van den Gouverneur eene voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij het dagelijksch beleid van zaken tijdelijk op aan den persoon, die volgens artikel 26 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemend Gouverneur zal moeten optreden.

„Zoodanige opdragt wordt door den Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebragt."

Na artikel 32 wordt opgenomen een artikel 32*bis*, luidende:

„Onverminderd het geval, voorzien in artikel 32, en behoudens de bepalingen van dit reglement, is de Gouverneur bevoegd om in dringende omstandigheden, voor de geheele kolonie of bepaalde gedeelten daarvan, onder nadere bekrachtiging door de wet, wetten geheel of gedeeltelijk te schorsen.

„Van deze handeling wordt door den Koning onverwijld kennis gegeven aan de Staten-Generaal

„De Gonverneur heeft ten aanzien van Koninklijke besluiten en koloniale verordeningen, als vermeld onder 2°. van artikel 3, onder nadere goedkeuring des Konings, gelijke bevoegdheid als hem in het eerste lid van dit artikel is gegeven."

Na artikel 85 wordt opgenomen een artikel 85*bis*, luidende:

„De Gonverneur kan in persoon of door eenen gemagtigde de beraadslagingen bijwonen en eene raadgevende stem nitbrengen."

Overgangsbepaling.

De leden van den Kolonialen Raad, die bij artikel 70 zijn nitgesloten, treden af op den door den Koning te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 2den Febrnari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 22 *Febr.* 1901.)

---

2 *Februari* 1901. BESLUIT, tot regeling van de grens van het stranddistrict *Rottumeroog* ten Zuiden en ten Westen. S. 57.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 31 December 1900, n°. 265, Afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat het wenschelijk is de grens van het stranddistrict *Rottumeroog*, bepaald bij het Koninklijk besluit van 3 November 1871 (*Staatsblad* n°. 120), ten Zuiden en Westen nader te regelen;

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 Januari 1901, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 30 Januari 1901, n°. 158, Afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van het Koninklijk besluit van 3 November 1871 (*Staatsblad* n°. 120) te bepalen:

De Zuidelijke en Westelijke grens van het stranddistrict *Rottumeroog* loopt van het Zuid-Oostelijk punt van het *Horsbornzand* in de *Eems* over de *Uithuizer-* en *Groningerwadden* langs de van wege het loodswezen gestelde bakens tot tegenover het Zuidelijkste baken in de *Spruit*, van waar de grens Noordwaarts op dat baken aanloopt en langs de bakens in deze geul tot het Noordelijkste baken, van daar de geul volgend

tot de Zuidelijkste zwarte ton in deze geul, en verder langs de lijn, die de grootste diepten in deze geul en in de *Lauwers* verbindt, tot in zee.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 2den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 22 *Febr.* 1901.)

—

4 *Februari* 1901. BESLUIT, tot uitvoering van art. 1*b*, 4°. der Kieswet. S. 58.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 December 1900, n°. 7052, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van den 25 Januari 1901, n°. 9);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Januari 1901 n°. 538, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 1*b*, 4°. der Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Nevens de examens, ingesteld door of krachtens de wet, worden de na te noemen examens in verband staande met de benoembaarheid tot eenig ambt, de vervulling van eenige betrekking of de uitoefening van eenig bedrijf of beroep, aangewezen als examens, waarvan de aflegging met goed gevolg krachtens artikel 1*b*, 4°. der Kieswet aanspraak geeft op het Kiesrecht;

1. De examens ter verkrijging van het radicaal voor benoembaarheid tot gezantschapsattaché en tot leerling-consul;

2. Het examen, afgenomen vanwege den Nederlandschen Politiebond;

3. De examens, van gemeentewege afgenomen in verband met de benoembaarheid tot surnumerair of volontair of inspecteur van politie;

4. Het examen afgenomen vanwege de Nederlandsche Vereeniging voor gemeentebelangen ter verkrijging van het diploma van bekwaamheid als gemeentesecretaris of als ambtenaar ter secretarie van eene gemeente;

5. Het examen, vanwege de Maatschappij voor Toonkunst afgenomen ter verkrijging van een diploma van onderwijzer in de muziek;

6. Het einderexamen aan de Rijks-Normaalschool voor teekenonderwijzers te Amsterdam;

7. Het einderexamen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid te Amsterdam;

8. Het einderexamen aan het Koninklijk Conservatorium te 's Gravenhage;

9. Het einderexamen aan het Conservatorium te Amsterdam;

10. Het einderexamen aan de Tooneelschool te Amsterdam;

11. De einderexamens van door het Rijk, de provincie of de gemeente onderhouden of gesubsidieerde kunstnijverheid-, muziek- en tooneelscholen.

12. De examens ter verkrijging van het diploma van ziekenverpleger, afgenomen vanwege de vereeniging „Ziekenverpleging" te Utrecht, de directie van het gemeentelijk ziekenhuis te Rotterdam, het „Haagsche comité ter opleiding tot ziekenverpleging" te 's Gravenhage, „het Hoofdcomité van het Roode Kruis" te 's Gravenhage, de Noordhollandsche vereeniging „het Witte Kruis" te Amsterdam en de afdeeling Groningen van de vereeniging „het Roode Kruis" te Groningen.

13. De examens ter verkrijging van het diploma van krankzinnigenverpleger, afgenomen vanwege de „Nederlandsche vereeniging voor Psychiatrie en Neurologie" te Amsterdam, de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen en zenuwlijders in Nederland, gevestigd te Utrecht; de vereeniging „Ziekenverpleging" te Utrecht en de Noordhollandsche vereeniging „het Witte Kruis" te Amsterdam.

14. Het einderexamen van de winterscholen.

15. Het examen ter verkrijging van een diploma van bekwaamheid in fruitteelt, uitgereikt door de Nederlandsche Pomologische vereeniging;

16. Het examen ter verkrijging van een diploma van bekwaamheid in boomteelt en in groententeelt, uitgereikt door de Vereeniging ter bevordering van tuin- en landbouw in Limburg;

17. Het examen, gehouden na afloop van den cursus aan een van de G. A. van Swieten-scholen der Maatschappij van Weldadigheid;

18. De einderexamens bij het Koninklijk instituut voor de marine en bij de opleidingen van adspirant-administrateurs en leerling-machinist;

19. De examens, afgelegd ingevolge de verordeningen voor de Koninklijke Nederlandsche zeemacht voor den korporaalsgraad en hoogere graden;

20. Het examen voor surnumerair bij den dienst van 's Rijks schatkist;

21. Het examen voor surnumerair der directe belastingen en van het kadaster;

22. Het eerste examen voor surnumerair der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;

23. Het examen, bij beschikking van Onzen Minister van Financiën vastgesteld voor de eersteklerken aan het Departement van Financiën, in eene der afdeelingen voor het beheer der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen werkzaam, kommiezen-verificateurs, boekhouders en Rijksklerken om in aanmerking te komen voor de vervulling of waarneming van ontvangkantoren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;

24. Het examen voor klerken ter directie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen om te kunnen worden benoemd tot commies ter directie der genoemde middelen;

25. Het examen voor adspirant-verificateur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;

26. Het examen voor Rijksklerk der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen of der directe belastingen en van het kadaster;

27. Het examen voor kommies van den actieven dienst der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;

28. Het examen voor deurwaarder der directe belastingen;

29. Het examen voor surnumerair der registratie en domeinen;

30. Het examen voor landmeter, boekhouder en adspirant-landmeter van het kadaster;

31. Het examen voor teekenaar bij het kadaster;

32. Het examen vereischt voor benoeming tot commies voor den dienst te water bij de directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;

33. De examens ter verkrijging van een diploma als bedienaar van den godsdienst, afgenomen vanwege de onderscheidene kerkgenootschappen;

34. De examens, afgelegd in verband met het verkrijgen van eenigen graad of rang of van de keuze van corps en garnizoen bij de landmacht;

35. De examens voor toelating als adspirant-korporaal of als adspirant-onderofficier, als vrijwilliger bij het Instructie-Bataljon, de Instructie-Compagnie, de Instructie-Batterij en voor toelating tot het Reservekader;

36. De examens ter verkrijging van het diploma van stuurman of machinist op koopvaardijschepen;

37. De examens voor surnumerair en klerk der posterijen en telegraphie;

38. De examens voor telegrafist en adspirant-opzichter der telegraphie en voor telephonist;

39. De examens, afgelegd ingevolge beschikking van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, in verband met benoeming tot adsistent, conducteur, besteller, kantoorknecht, postbode en brievengaarder;

40. Het examen, vereischt voor benoeming tot opzichter van den Rijkswaterstaat;

41. De examens, afgenomen vanwege de Vereeniging van leeraren in het boekhouden te Amsterdam, de Vereeniging van handelsbedienden „Mercurius" te Rotterdam en den Nationalen Bond van handels- en kantoorbedienden in Nederland te Utrecht;

42. Het eindexamen aan de openbare handelsschool te Amsterdam;

43. Het examen afgenomen vanwege het Nederlandsch Instituut van Accountants te Utrecht;

44. De eindexamens aan de kweekschool voor zeevaart te Amsterdam en de zeevaartscholen te Rotterdam, Amsterdam, Helder en Delfzijl;

45. Het eindexamen aan de Nederlandsche school voor nijverheid en handel te Enschedé;

46. De door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen ingestelde examens voor de betrekking van arbeider-telegrafist, perron-controleur, wagenmeester, leerling-machinist 1ste klasse, leerling-conducteur, aanteekenaar-weger, opzichter, teekenaar bij den dienst van tractie en materieel, opzichter-machinist 2de klasse, adspirant opzichter, en opzichter bij den dienst van weg en werken, opzichter-teekenaar bij den dienst van weg en werken, adspirant-werkmeester, en werkmeester bij den dienst van tractie en materieel, technisch-ambtenaar bij den dienst van tractie en materieel, surnumerair, derde-klerk en klerk-telegrafist 3de klasse, adspirant-adjunct-commies en goederenklerk;

47. De door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij ingestelde examens voor de betrekking van klerk-commies bij den dienst voor het vervoer-commies bij den stationsdienst, assistent voor den buitendienst, adjunct-inspecteur bij den dienst voor het vervoer, opzichter-machinist, conducteur 2de klasse, conducteur 1ste klasse, hoofd-conducteur, assistent voor de contrôle der plaatskaarten en ladingmeester;

48. De door de Nederlandsche Centraalspoorwegmaatschappij ingestelde examens voor de betrekking van surnumerair, derde-klerk en derde-stationsklerk;

49. De examens voor klerk aan een Departement van algemeen bestuur, eene provinciale griffie en bij de Algemeene Rekenkamer.

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's Gravenhage, den 4den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 6 *Febr.* 1901.)

—

5 *Februari* 1901. BESLUIT, tot onteigening van gronden in de Gemeente *Sloten*, welker bezit, ten behoeve van den vestingbouw, vereischt wordt tot het maken van eene installatie ten behoeve van de drinkwatervoorziening in *de Stelling van Amsterdam*. S. 59.

—

5 *Februari* 1901. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 8 September 1900 (*Staatsblad* n°. 159), tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 60.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 1 December 1900, n°. 2632, afdeeling Medische Politie, van 4 December 1900, n°. 49, Invoerrechten en Accijnzen en van 6 December 1900, La. M., afdeeling Handel en Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en op de wet van 14 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 175);

Den Raad van State gehoord, (advies van den 15den Januari 1901, n°. 32);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 31 Januari 1901, n°. 218, afdeeling Medische Politie, van 2 Februari 1901, n°. 24, Invoerrechten en Accijnzen en van 2 Februari 1901, La. N., afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Het eerste lid van artikel 6 van Ons besluit van 8 September 1900 (*Staatsblad* n°. 159), tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen wordt gelezen als volgt:

„De burgemeester van elke gemeente is bevoegd, op personen, die aan pest lijden of ziekteverschijnselen vertoonen, welke het ontstaan van pest doen verwachten, en op hen, die met zoodanige personen in aanraking zijn geweest, na ingewonnen advies van den geneeskundigen inspecteur of van een met voorkennis van dezen geraadpleegden geneeskundige, door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen."

2. Ons tegenwoordig besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 5den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 19 *Febr.* 1901.)

—

6 *Februari* 1901. BESLUIT, waarbij aan Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van *Mecklenburg*, Vorst van *Wenden*, *Schwerin* en *Ratzeburg*, Graaf van *Schwerin*, Heer van de landen *Rostock* en *Stargard*, enz., enz., wordt verleend de titel van Prins der Nederlanden, met het praedicaat: Zijne Koninklijke Hoogheid.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 65 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

na de voltrekking van Ons huwelijk aan Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van *Mecklenburg*, Vorst van *Wenden*, *Schwerin* en *Ratzeburg*, Graaf van *Schwerin*, Heer van de landen *Rostock* en *Stargard* enz., enz.,

te verleenen den titel van Prins der Nederlanden, met het praedicaat: Zijne Koninklijke Hoogheid.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Staatscourant* en in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 6den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 7 *Febr.* 1901.)

—

6 *Februari* 1901. WET, tot wijziging en aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de vaderlijke macht en de voogdij en daarmede samenhangende artikelen, alsmede van een daarmede verband houdend voorschrift in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. S. 62.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1897/98, nº. 189, 212, 219, 220; 1898/99, nº. 27, 34, 36, 37; 1899/1900, nº. 29, 30, 31, 32, 1—195.

Hand. id. 1899/1900, *bladz.* 1493—1513, 1515—1534, 1536—1553, 1555—1574, 1582—1613, 1616—1628, 1864, 1865.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 35, 40, 107—111, 165—170, 325—333.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging en aanvulling wenschelijk is van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de vaderlijke macht en de voogdij en daarmede samenhangende artikelen, alsmede van een daarmede verbandhoudend voorschrift in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. I.

Algemeene bepalingen.

Overal waar in wetten of wettelijke voorschriften de uitdrukking „de vaderlijke magt" voorkomt, wordt daaronder verstaan „de ouderlijke magt."

Art. II. De vierde titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 78 wordt gelezen als volgt:

„Eene getrouwde vrouw, die niet van tafel en bed is gescheiden, heeft geen andere woonplaats dan die van haren man; minderjarigen volgen de woonplaats van dengene hunner ouders, die de ouderlijke magt over hen uitoefent, of van hunnen voogd; meerderjarigen die onder curatele zijn gesteld, die van hunnen curator."

Art. III. De vijfde titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 92 wordt gelezen als volgt:

„Voor het aangaan van een huwelijk behoeven minderjarige echte kinderen de toestemming hunner ouders.

Indien slechts een der ouders toestemming heeft verleend en de andere van de ouderlijke magt of van de voogdij over het kind is ontzet, is evenwel de kantonregter, binnen wiens gebied de woonplaats van het kind is gelegen, op diens verzoek bevoegd het verlof tot het aangaan des huwelijks te verleenen, na verhoor of behoorlijke oproeping van hen, wier toestemming vereischt wordt, mitsgaders van de bloedverwanten of aangehuwden overeenkomstig de artikelen 388 en 389.

Indien een der ouders overleden is of zich in de onmogelijkheid bevindt zijnen wil te verklaren, wordt alleen de toestemming van den anderen der ouders vereischt."

Art. 93 wordt gelezen als volgt:

„Behalve de toestemming, vereischt volgens het voorgaande artikel, behoeven minderjarige echte kinderen, indien een ander dan de vader of de moeder de voogdij over hen uitoefent, nog de toestemming van den voogd of, wanneer het een huwelijk geldt met dezen of met een van diens bloedverwanten in de regte linie, die van den toezienden voogd.

Indien de voogd of toeziende voogd of de van de ouderlijke magt of van de voogdij over het kind ontzette vader of moeder toestemming weigert of zich niet verklaart, is het tweede lid van het voorgaande artikel van toepassing, mits de ouders, voor zoover zij niet van de ouderlijke magt of van de voogdij over het kind zijn ontzet, toestemming hebben verleend."

Art. 94 wordt gelezen als volgt:

„Indien de vader en de moeder beiden overleden of in de onmogelijkheid zijn hunnen wil te verklaren, wordt ieder van hen vervangen door zijne ouders voor zoover zij in leven zijn en zich niet in gelijke onmogelijkheid bevinden.

Wanneer een ander dan de genoemde personen de voogdij over de minderjarigen uitoefent, behoeven deze, in het geval bedoeld in het voorgaande lid, nog de toestemming van den voogd of den toezienden voogd naar de onderscheiding in het voorgaande artikel gemaakt.

Het tweede lid van artikel 92 is van toepassing, indien tusschen de personen, wier toestemming volgens het eerste of het tweede lid van dit artikel vereischt wordt, verschil van gevoelen bestaat of een of meer zich niet verklaren."

Art. 95, 2de lid, wordt gelezen als volgt:

„Indien zoowel de voogd als de toeziende voogd of een van beiden weigeren de toestemming te geven of zich niet verklaren, is de kantonregter, binnen wiens gebied de woonplaats des minderjarigen is gelegen, op verzoek van den minderjarige bevoegd het verlof tot het aangaan des huwelijks te verleenen, na verhoor of behoorlijke oproeping van den voogd en den toezienden voogd, mitsgaders van de bloedverwanten of aangehuwden overeenkomstig de artikelen 388 en 389."

Het derde en het vierde lid van dit artikel vervallen.

Art. 96 wordt gelezen als volgt:

„In de gevallen in de vier voorgaande artikelen en in artikel 97 voorzien zijn zoowel de minderjarige als ieder van hen wier toestemming tot het huwelijk vereischt wordt en elk der opgekomen nabestaanden bevoegd bij de arrondissementsregtbank door middel van een verzoekschrift tegen de uitspraak van den kantonregter op te komen.

Indien de kantonregter het verlof heeft verleend is de termijn van beroep veertien dagen na de uitspraak. Gedurende dien termijn is het verlof niet uitvoerbaar.

Wie tegen een verleend verlof opkomt is verpligt dit binnen den termijn van beroep bij deurwaardersexploit te doen aanzeggen aan den ambtenaar of de ambtenaren van den burgerlijken stand ten wiens of wier overstaan het huwelijk naar het voorschrift van artikel 131 kan worden voltrokken. Zulks verzuimende verliest hij het regt, dat hem krachtens artikel 146 zou kunnen toekomen."

Art. 97 wordt gelezen als volgt:

„Natuurlijke wettiglijk erkende kinderen kunnen zoolang zij minderjarig zijn geen huwelijk aangaan zonder de toestemming van den vader en de moeder door wie zij erkend zijn, voor zoover beiden of een van beiden in leven zijn en zich niet buiten de mogelijkheid bevinden om hun wil te verklaren.

Indien, bij het leven van den vader of de moeder door wie zij erkend zijn, een ander dan deze de voogdij over hen uitoefent, behoeven zij bovendien de toestemming van den voogd of, wanneer het een huwelijk geldt met dezen of met een van diens bloedverwanten in de regte linie, die van den toezienden voogd.

Indien bij verschil van gevoelen tusschen de personen wier toestemming volgens het eerste en tweede lid vereischt wordt, een of meer weigeren die te geven, of indien een of meer zich niet verklaren, is de kantonregter, binnen wiens gebied de woonplaats des minderjarigen is gelegen, bevoegd op verzoek van den minderjarige het verlof tot het aangaan van het huwelijk te verleenen, na verhoor of behoorlijke oproeping van hen wier toestemming wordt vereischt.

Indien zoowel de vader als de moeder, door wie de minderjarige is erkend, hetzij overleden hetzij buiten de mogelijkheid mogten zijn om hun wil te verklaren, wordt de toestemming vereischt van den voogd en den toezienden voogd.

Indien beiden of een van beiden weigeren de toestemming te geven of zich niet verklaren, is artikel 95, 2e lid, toepasselijk, met uitzondering van het daar bepaalde omtrent bloedverwanten of aangehuwden."

Art. 98 wordt gelezen als volgt:

„Natuurlijke doch niet erkende kinderen kunnen, zoolang zij minderjarig zijn, geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hunnen voogd en hunnen toezienden voogd. In geval van weigering van beiden of van een hunner, zal de kantonregter, binnen wiens gebied de woonplaats des minderjarigen is gelegen, op verzoek van den minderjarige, het verlof daartoe kunnen verleenen, na verhoor of behoorlijke oproeping van den voogd en toezienden voogd, behoudens het beroep, hetzij van den minderjarige, hetzij van den voogd of toezienden voogd, op dezelfde wijze als bij artikel 96 is voorgeschreven."

Art. 99 wordt gelezen als volgt:

„Echte kinderen, die meerderjarig zijn, doch den vollen ouderdom van dertig jaren nog niet hebben bereikt, zijn insgelijks verpligt om tot het aangaan van een huwelijk de toestemming van hunnen vader en hunne moeder te verzoeken.

Wanneer zij die toestemming niet hebben bekomen, kunnen zij de tusschenkomst inroepen van den kantonregter hunner woonplaats, en zulks met inachtneming der bepalingen van de volgende artikelen."

Art. 100 wordt gelezen als volgt:

„Binnen den tijd van drie weken, te rekenen van den dag waarop het verzoek aan den kantonregter is gedaan, zal deze voor zich doen verschijnen den vader en de moeder, mitsgaders het kind, ten einde hun alle zoodanige vertoogen te doen als hij in hun wederzijdsch belang zal oirbaar achten. De kantonregter zal een proces-

verbaal van de verschijning der partijen opmaken, zonder daarbij de redenen op te geven welke door haar over en weder zijn aangevoerd."

Art. 101 wordt gelezen als volgt:

„Indien noch de vader noch de moeder verschijnt, zal tot het huwelijk worden overgegaan op de vertooning der akte, waaruit van die niet-verschijning blijkt."

Art. 103 wordt gelezen als volgt:

„Indien, het kind en beide of een der ouders verschenen zijnde, deze laatsten of een hunner bij de weigering volharden, mag het huwelijk niet worden voltrokken, dan na verloop van drie volle maanden, te rekenen van den dag der verschijning."

Art. 104 wordt gelezen als volgt:

„De bepalingen der laatste vijf artikelen zijn insgelijks toepasselijk op natuurlijke kinderen, ten aanzien van den vader en de moeder door wie zij erkend zijn."

Art. 116 wordt gelezen als volgt:

„De vader of de moeder kan het huwelijk stuiten, in de volgende gevallen:

1°. Wanneer hun kind, nog minderjarig zijnde, de vereischte toestemming niet bekomen heeft;

2°. Wanneer hun meerderjarig kind, den vollen ouderdom van dertig jaren niet hebbende bereikt, verzuimd heeft hunne toestemming, en, bij weigering daarvan, de tusschenkomst van den kantonregter te verzoeken, welke volgens artikel 99 vereischt wordt;

3°. Wanneer eene der partijen, uit hoofde van gebrek aan verstandelijke vermogens onder curatele gesteld, of de curatele uit dien hoofde verzocht, en op dat verzoek nog niet is beslist;

4°. Wanneer eene der partijen de vereischten niet bezit om overeenkomstig de bepalingen van de eerste afdeeling van dezen titel, een huwelijk te kunnen aangaan;

5°. Wanneer de vereischte huwelijks-afkondigingen geen plaats hebben gehad;

6°. Wanneer eene der partijen uit hoofde van verkwisting onder curatele is gesteld, en het voorgenomen huwelijk blijkbaar het ongeluk van hun kind zoude te weeg brengen.

Indien een ander dan de vader of de moeder de voogdij over het kind uitoefent, heeft ook de voogd of de toeziende voogd, waar deze den voogd vervangt, in de gevallen vermeld onder n°. 1, 3, 4, 5 en 6 dezelfde bevoegdheid."

Art. 117 wordt gelezen als volgt:

„Bij gebreke van beide ouders, zijn de grootouders en de voogd of de toeziende voogd, waar deze den voogd vervangt, bevoegd om het huwelijk te stuiten in de gevallen vermeld onder n°. 3, 4, 5 en 6 van het voorgaande artikel.

De grootouders, de voogd en de toeziende voogd zijn in het geval onder n°. 1 vermeld tot stuiting bevoegd wanneer hunne toestemming wordt vereischt."

Art. 126, sub 2°., wordt gelezen als volgt:

„Eene authentieke akte, houdende de toestemming van den vader, de moeder, den grootvader of de grootmoeder, den voogd en den toezienden voogd, of wel het bij den regter verkregen verlof, in de gevallen waar hetzelve vereischt wordt en met inachtneming van artikel 96.

De toestemming kan ook bij de huwelijksakte worden gegeven."

Art. IV. De elfde titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 261 wordt gelezen als volgt:

„Door de ontbinding des huwelijks wordt geen inbreuk gemaakt op de gevolgen, welke bij de artikelen 277 tot en met 283 en bij artikel 286 zijn geregeld en krachtens artikel 301 ook op de scheiding van tafel en bed toepasselijk zijn, noch op de voorwaarden welke in geval van minnelijke scheiding naar aanleiding van artikel 292 door de echtgenooten zoowel te hunnen opzigte als ten aanzien van de zorg voor het onderhoud en de opvoeding der kinderen zijn vastgesteld.

Bij het uitspreken der ontbinding benoemt de regter dengene der ouders die de onderlijke magt uitoefende tot voogd, en voorziet tevens in de toeziende voogdij na verhoor of behoorlijke oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van de minderjarigen.

Op verzoek van beide of een der ouders kan de regtbank, op grond van omstandigheden ontstaan nadat het vonnis tot ontbinding des huwelijks in kracht van gewijsde is gegaan, de beschikking krachtens het voorgaande lid gegeven en de in het eerste lid bedoelde voorwaarden ten aanzien der kinderen wijzigen na verhoor of behoorlijke oproeping van de ouders, de toeziende voogden en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen. Deze beschikking kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt.

Tegen deze beschikking kan diegene der ouders, die het verzoek niet heeft gedaan en die op de oproeping niet is verschenen, in verzet komen binnen acht dagen nadat de beschikking of eenige

uit kracht daarvan opgemaakte of ter uitvoering daarvan strekkende akte aan hem in persoon is beteekend, of na het plegen door hem van eenige daad waaruit noodzakelijk voortvloeit, dat de beschikking of de aangevangen tenuitvoerlegging hem bekend is. Hij wiens verzoek is afgewezen en hij die niettegenstaande tegenspraak in het ongelijk is gesteld, gelijk mede hij wiens verzet is afgewezen, kunnen in hooger beroep komen binnen veertien dagen na de uitspraak.

Ten aanzien van de verhooren van bloedverwanten of aangehuwden in dit artikel voorgeschreven gelden de artikelen 388 en 389."

Art. 269 wordt gelezen als volgt:

„Het staat aan de regtbank vrij, hangende het geding de uitoefening van de ouderlijke magt geheel of gedeeltelijk te schorsen en aan den anderen der ouders of een ander door haar aan te wijzen persoon of aan den voogdijraad zoodanige bevoegdheden ten aanzien van den persoon en de goederen der kinderen toe te kennen als zij zal oirbaar achten.

Tegen deze beschikkingen is geenerlei voorziening toegelaten. Zij behouden hare kracht, totdat de uitspraak, waarbij de eisch tot echtscheiding is afgewezen, kracht van gewijsde heeft verkregen, of, in geval van toewijzing van dien eisch, eene maand is verloopen, nadat de dientengevolge gegeven beschikking tot voorziening in de voogdij kracht van gewijsde heeft verkregen."

Art. 284 wordt gelezen als volgt:

„Bij het uitspreken der echtscheiding bepaalt de regtbank den dag waarop de ouders en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarige kinderen zullen worden gehoord omtrent de voorziening in de voogdij en de toeziende voogdij.

Na verhoor of behoorlijke oproeping van de ouders en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen ingevolge het voorgaande lid, beslist de regtbank ten aanzien van ieder kind wie der ouders, behoudens het geval dat deze beide van de ouderlijke magt zijn ontheven of ontzet, daarover de voogdij zal uitoefenen, met inachtneming van vroegere regterlijke uitspraken waarbij zij van de ouderlijke magt mogten zijn ontheven of ontzet, en voorziet tevens in de toeziende voogdij.

Deze beschikking werkt niet vroeger dan den dag, waarop de uitspraak der echtscheiding kracht van gewijsde heeft verkregen. Vóór dien dag geschiedt geene beteekening en staat verzet noch hooger beroep open.

Tegen de beschikking kan diegene der ouders, die niet tot voogd is benoemd, in verzet komen, wanneer hij op de in het tweede lid bedoelde oproeping niet is verschenen. Dit verzet moet worden gedaan binnen veertien dagen nadat de beschikking aan hem is beteekend.

Diegene der ouders die, op de oproeping verschenen niet tot voogd is benoemd, of wiens verzet is afgewezen, kan binnen veertien dagen na den dag in het derde lid bedoeld van de beschikking in hooger beroep komen."

Art. 285 wordt gelezen als volgt:

„De regtbank kan, op grond van omstandigheden ontstaan nadat het vonnis tot echtscheiding in kracht van gewijsde is gegaan, de krachtens het tweede lid van het voorgaande artikel gegeven beschikkingen wijzigen op verzoek van beide of een der ouders, na verhoor of behoorlijke oproeping van beide ouders, de toeziende voogden en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen. Deze beschikking kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt, en artikel 261, vierde lid, is daarop toepasselijk.

Ten aanzien der verhooren van bloedverwanten of aangehuwden in dit en het voorgaande artikel voorgeschreven gelden de artikelen 388 en 389."

Art. V. De twaalfde titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 292, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Alvorens scheiding van tafel en bed te vragen, zijn de echtgenooten verpligt bij eene authentieke akte alle de voorwaarden dier scheiding te regelen, zoowel ten hunnen opzigte als ten aanzien van de uitoefening van de ouderlijke magt en de zorg voor het onderhoud en de opvoeding hunner kinderen."

Art. 301 wordt gelezen als volgt:

„De bepalingen van de artikelen 265 tot en met 275 en 277 tot en met 283 en artikel 286 zijn insgelijks toepasselijk op de scheiding van tafel en bed door den eenen jegens den anderen echtgenoot gevraagd.

Bij het uitspreken van de scheiding van tafel en bed bepaalt de regtbank den dag waarop de ouders en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarige kinderen zullen worden gehoord omtrent de voorziening in de ouderlijke magt.

Na verhoor of behoorlijke oproeping van de ouders en de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen ingevolge het voorgaande lid, beslist de regtbank ten aanzien van ieder kind wie der ouders, behoudens het geval dat deze beide

van de onderlijke magt zijn ontheven of ontzet, daarover de ouderlijke magt zal uitoefenen, met inachtneming van vroegere regterlijke uitspraken, waarbij zij van de onderlijke magt ontheven of ontzet mogten zijn.

Deze beschikking werkt niet vroeger dan den dag, waarop de uitspraak der scheiding van tafel en bed kracht van gewijsde heeft verkregen. Vóór dien dag geschiedt geene beteekening en staat verzet noch hooger beroep open.

Tegen de beschikking kan diegene der onders, die niet met de uitoefening der ouderlijke magt is belast, in verzet komen, wanneer hij op de in het derde lid bedoelde oproeping niet is verschenen. Dit verzet moet worden gedaan binnen veertien dagen nadat de beschikking aan hem is beteekend.

Diegene der onders die, op de oproeping verschenen niet met de uitoefening der onderlijke magt is belast, of wiens verzet is afgewezen, kan binnen veertien dagen na den dag in het vierde lid bedoeld van de beschikking in hooger beroep komen."

Tusschen de artikelen 301 en 302 wordt ingevoegd een nieuw artikel 301*a*, luidende:

„De regtbank kan, op grond van omstandigheden ontstaan nadat het vonnis tot scheiding van tafel en bed in kracht van gewijsde is gegaan, de krachtens het derde lid van het voorgaande artikel gegeven beschikkingen wijzigen op verzoek van beide of een der onders, na verhoor of behoorlijke oproeping van beide onders en van de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen. Deze beschikking kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt, en artikel 261, vierde lid, is daarop toepasselijk.

Ten aanzien der verhooren van bloedverwanten of aangehuwden in dit en het voorgaande artikel voorgeschreven gelden de artikelen 388 en 389."

Art. VI. De dertiende titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijziging:

Art. 332 wordt gelezen als volgt:

„Wettiging, hetzij door het opvolgend huwelijk der ouders, hetzij in het geval van artikel 329 bij brieven van wettiging verleend, heeft ten gevolge dat op de kinderen dezelfde wetsbepalingen toepasselijk zijn, als of zij sedert het huwelijk waren geboren."

Art. VII. De vijftiende titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Het opschrift van den titel luidt: „*Van de ouderlijke magt.*"

Het opschrift van de eerste afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de gevolgen van de ouderlijke magt ten opzigte van den persoon des kinds.*"

Art. 353, 2de lid, wordt gelezen als volgt:

„De onders zijn verpligt hunne minderjarige kinderen te onderhouden en op te voeden. Verlies van de ouderlijke magt of de voogdij ontheft hen niet van de verpligting om tot de kosten van onderhond en opvoeding naar evenredigheid van hun inkomen bij te dragen. Ten aanzien van de meerderjarigen gelden de bepalingen voorkomende in de derde afdeeling van dezen titel."

Art. 354 wordt gelezen als volgt:

„Gedurende het huwelijk der ouders blijft het kind tot aan zijne meerderjarigheid onder hun magt, voor zoover zij daarvan niet zijn ontheven of ontzet."

Art. 355 wordt gelezen als volgt:

„Behoudens het geval van ontheffing of ontzetting en de bepalingen betreffende scheiding van tafel en bed, oefent de vader alleen deze magt uit.

Indien de vader buiten de mogelijkheid is de onderlijke magt uit te oefenen, wordt die magt, behoudens in geval van scheiding van tafel en bed, uitgeoefend door de moeder.

Is ook deze daartoe niet in staat of niet bevoegd, dan wordt door den kantonregter een voogd benoemd overeenkomstig artikel 413."

Art. 356 vervalt.

Art. 357, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Wanneer hij die de onderlijke magt uitoefent gewigtige redenen van misnoegen heeft over het gedrag van zijn kind, kan de arrondissementsregtbank, op zijn verzoek en te zijnen koste, na verhoor van het openbaar ministerie en van het kind, en na verhoor of behoorlijke oproeping van den andere der onders wanneer deze de ouderlijke magt niet heeft verloren, dat kind voor een bepaalden tijd doen opnemen in eene voor dat doel bij de wet aangewezen Rijksinrigting."

Het tweede lid van dit artikel vervalt.

Het derde lid van dit artikel wordt gelezen als volgt:

„Er zal te dezen opzigte geene geregtelijke formaliteit worden in acht genomen, behalve het bevel tot opneming, waarin echter de redenen niet zullen worden uitgedrukt."

Aan dit artikel wordt toegevoegd een nieuw lid, luidende:

„Indien de regtbank bij het geven van hare beschikking beslist, dat hij, die de ouderlijke magt

uitoefent, niet in staat is de kosten aan de opopneming verbonden te betalen, komen deze ten laste van den Staat."

Art. 358 vervalt.

Art. 359 wordt gelezen als volgt:

„Hij die de onderlijke magt uitoefent blijft altijd meester om den in het bevel tot opneming bepaalden tijd te verkorten. Om verlenging van den duur der opneming te verkrijgen, zal op nieuw het bepaalde bij artikel 357 moeten worden in acht genomen."

Art. 360 vervalt.

Art. 361 wordt gelezen als volgt:

„Natuurlijke wettiglijk erkende kinderen staan uitsluitend onder voogdij.

Artikel 353 is op hen toepasselijk."

Het opschrift van de tweede afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de gevolgen van de onderlijke magt ten opzigte van de goederen van het kind.*"

Art. 362 wordt gelezen als volgt:

„Hij die over een minderjarig kind de onderlijke magt uitoefent heeft het bewind over de aan dat kind toebehoorende goederen, behoudens de bepalingen van artikel 292 en het laatste lid van artikel 374*c*.

Deze bepaling is echter niet toepasselijk op zoodanige goederen, welke, hetzij bij akte onder de levenden, hetzij bij eene uiterste wilsbeschikking, aan de kinderen zijn geschonken of gemaakt, onder bepaling dat het bewind daarover worde gevoerd door een of meer daarbij aangewezen bewindvoerders, buiten hem die de onderlijke magt uitoefent.

Wanneer zoodanig gesteld bewind, om welke redenen ook, mogt vervallen, gaan de bedoelde goederen over onder het beheer van hem die de onderlijke magt uitoefent.

Niettegenstaande de aanstelling van bijzondere bewindvoerders, in voege voorschreven, heeft hij die de onderlijke magt uitoefent het regt om, gedurende de minderjarigheid van zijn kind, van eerstgemelden rekening en verantwoording te vragen."

Art. 363, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Hij die krachtens de onderlijke magt het bewind over de goederen zijner kinderen heeft is verantwoordelijk, zoo voor den eigendom der goederen als voor de vruchten voor zoodanige goederen waarvan hij het genot heeft."

Art. 364 wordt gelezen als volgt:

„Hij kan over de goederen zijner minderjarige kinderen niet beschikken dan met inachtneming der regelen, welke ten opzigte van het vervreemden van goederen, aan minderjarigen toebehorende, in den zestienden titel van het eerste boek zijn voorgeschreven."

Art. 365 wordt gelezen als volgt:

„In alle gevallen waarin hij een tegenstrijdig belang met dat zijner minderjarige kinderen mogt hebben, zullen laatstgemelde worden vertegenwoordigd door eenen bijzonderen curator, daartoe door den kantonregter te benoemen."

Art. 366 wordt gelezen als volgt:

„De vader of de moeder die de onderlijke magt of de voogdij uitoefent heeft het vruchtgenot van de goederen der kinderen.

In het geval, dat zoowel de een als de ander der ouders van de onderlijke magt of de voogdij ontheven zijn, hebben beide ouders het vruchtgenot van het vermogen hunner minderjarige kinderen.

De ontheffing van den vader of de moeder, die de onderlijke magt of de voogdij uitoefent terwijl de andere der ouders overleden of van de onderlijke magt of de voogdij ontzet is, heeft geene gevolgen ten aanzien van het vruchtgenot."

De artt. 371 en 372 vervallen.

Art. 373 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer het vruchtgenot krachtens artikel 370 is verloren, heeft de kantonregter de bevoegdheid om aan den langstlevende der ouders uit de inkomsten der kinderen eene jaarlijksche uitkeering toe te leggen, ten einde gedurende hunne minderjarigheid tot bevordering hunner opvoeding te worden besteed."

Tusschen de tweede en derde afdeeling wordt eene nieuwe afdeeling ingevoegd, luidende:

„TWEEDE AFDEELING. A.

Van de ontheffing en de ontzetting van de onderlijke magt.

Art. 374*a*. Hij die de onderlijke magt uitoefent kan, hetzij ten aanzien van alle hetzij van een of meer kinderen, op verzoek van den voogdijraad of op vordering van het openbaar ministerie van de onderlijke magt worden ontheven op grond dat hij ongeschikt of onmagtig is zijn pligt tot verzorging en opvoeding te vervullen, en het belang der kinderen zich niet uit anderen hoofde tegen die ontheffing verzet.

Indien de regter het in het belang der kinderen noodzakelijk oordeelt, kan ieder der ouders, voor

zoover hij de ouderlijke magt nog niet verloren heeft, op verzoek van den anderen der ouders, van een der bloedverwanten of aangehuwden der kinderen tot den vierden graad ingesloten, van den voogdijraad of op de vordering van het openbaar ministerie van de ouderlijke magt over alle of over een of meer kinderen worden ontzet op grond van:

1°. misbruik van de ouderlijke magt of grove verwaarloozing van de verpligting tot onderhoud en opvoeding van een of meer kinderen;

2°. slecht levensgedrag;

3°. onherroepelijke veroordeeling wegens het opzettelijk deelnemen aan eenig misdrijf met een aan zijn gezag onderworpen minderjarige;

4°. onherroepelijke veroordeeling wegens eenig misdrijf omschreven in de titels XIII, XIV, XV, XVIII, XIX en XX van het tweede boek van het Wetboek van Strafrecht, gepleegd tegen een aan zijn magt onderworpen minderjarige;

5°. onherroepelijke veroordeeling tot eene vrijheidsstraf van twee jaren of langer.

Onder misdrijf worden in dit artikel ook begrepen medepligtigheid aan en poging tot misdrijf.

Art. 374*b*. De verzoeken of vorderingen in het vorige artikel bedoeld bevatten de feiten en omstandigheden waarop zij zijn gegrond, en worden met de tot staving daarvan dienende bescheiden ingediend bij de arrondissements-regtbank der woonplaats of bij gebreke daarvan der laatste woonplaats van hem, wiens ontheffing of ontzetting gevraagd wordt, of, indien het betreft ontheffing of ontzetting van een der ouders die na scheiding van tafel en bed met de uitoefening der ouderlijke magt is belast, bij de arrondissements-regtbank, die van het verzoek of van den eisch tot scheiding van tafel en bed heeft kennis genomen. Tenzij het verzoek tot ontheffing of ontzetting van den voogdijraad is uitgegaan, worden de verzoeken of vorderingen met de bovenbedoelde bescheiden door den griffier der arrondissementsregtbank ten spoedigste in afschrift medegedeeld aan dien raad.

Bij het verzoek of de vordering tot ontheffing wordt, zooveel mogelijk, tevens vermeld op welke wijze hetzij in de uitoefening van de ouderlijke magt hetzij in de voogdij is te voorzien.

Ontheffing wordt niet uitgesproken indien hij die de ouderlijke magt uitoefent zich daartegen verzet.

Art. 374*c*. De regtbank doet uitspraak, na verhoor of behoorlijke oproeping van de ouders en de bloedverwanten of aangehuwden der kinderen en van den voogdijraad. Het verzoek of de vordering tot ontheffing of ontzetting van de ouderlijke magt wordt hem wiens ontheffing of ontzetting verzocht of gevorderd wordt, bij de oproeping beteekend. Indien de regtbank het noodig oordeelt, kan zij het hooren van getuigen bevelen.

Gedurende het onderzoek kan ieder tot de uitoefening der voogdij bevoegde ingezetene des Koningrijks en het bestuur van elke der in artikel 421 genoemde vereenigingen, stichtingen en instellingen van weldadigheid zich tot de regtbank wenden met een verzoekschrift om met de voogdij te worden belast. De regtbank kan hunne oproeping bevelen om over dit verzoekschrift te worden gehoord.

Ingeval het verzoek of de vordering wordt toegewezen, oefent de echtgenoot van hem wiens ontheffing of ontzetting uitgesproken is, van regtswege de ouderlijke magt uit, tenzij hij eveneens daarvan was ontheven of ontzet.

Niettemin kan de regtbank hem, op verzoek van den voogdijraad op vordering van het openbaar ministerie of ambtshalve mede van de ouderlijke magt ontheffen, indien daartoe termen zijn. Op deze ontheffing is het laatste lid van artikel 374*b* toepasselijk.

Bij zoodanige ontheffing, zoomede indien de echtgenoot reeds van de ouderlijke magt is ontheven of ontzet, voorziet de regtbank tevens in de voogdij en de toeziende voogdij over de kinderen die aan de ouderlijke magt worden onttrokken.

In de beschikking waarbij de ontheffing of de ontzetting wordt uitgesproken, zal hij die de uitoefening van de ouderlijke magt verliest, worden veroordeeld om rekening en verantwoording van zijn beheer te doen aan den anderen echtgenoot of den voogd.

De regtbank kan bovendien, indien de kinderen die onder de ouderlijke magt of de voogdij van verschillende personen komen, goederen gemeen hebben, één dezer of een ander persoon aanwijzen om onder de noodige door de regtbank te stellen waarborgen het bewind over die goederen waar te nemen, totdat scheiding en deeling heeft plaats gehad overeenkomstig den 16den titel van het tweede boek.

Art. 374*d*. De behandeling der zaak geschiedt ter teregtzitting met gesloten deuren.

De beschikking wordt in het openbaar uitgesproken en kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt.

Wanneer hij, wiens ontheffing of ontzetting is verzocht of gevorderd, op de oproeping niet is verschenen, kan hij tegen zijne ontheffing of ontzetting in verzet komen, binnen acht dagen nadat de beschikking of eenige uit kracht daarvan opgemaakte of ter uitvoering daarvan strekkende akte aan hem in persoon is beteekend of na het plegen door hem van eenige daad waaruit noodzakelijk voortvloeit, dat de beschikking of de aangevangen tenuitvoerlegging hem bekend is.

Hij wiens verzoek, of het openbaar ministerie welks vordering tot ontheffing of ontzetting van de ouderlijke magt is afgewezen, en hij die, op de oproeping verschenen, van de ouderlijke magt is ontheven of ontzet, gelijk mede hij wiens verzet is afgewezen, kan binnen veertien dagen na de uitspraak van de beschikking der regtbank in hooger beroep komen.

Wanneer het verzoek of de vordering strekt tot ontzetting van de ouderlijke magt, staat het aan de regtbank vrij, gedurende het onderzoek de uitoefening van de ouderlijke magt geheel of gedeeltelijk te schorsen en aan den anderen der ouders of aan een ander door haar aan te wijzen persoon of aan den voogdijraad zoodanige bevoegdheden ten aanzien van den persoon en de goederen der kinderen toe te kennen als zij zal oirbaar achten.

Tegen de in het voorgaande lid bedoelde beschikkingen is geenerlei voorziening toegelaten. Zij behouden hare kracht totdat de uitspraak omtrent de ontzetting kracht van gewijsde heeft verkregen.

Art. 374*e*. Hij, die van de ouderlijke magt is ontheven of ontzet, kan, zoowel op eigen verzoek als op verzoek van hen, die ingevolge artikel 374*a* bevoegd zijn ontheffing of ontzetting te verzoeken, zoomede op vordering van het openbaar ministerie, in de ouderlijke magt worden hersteld of tot voogd over zijne minderjarige kinderen worden benoemd, indien blijkt, dat de feiten, die tot de ontheffing of ontzetting hebben geleid, zich niet langer daartegen verzetten. Het verzoek of de vordering wordt ingediend bij de regtbank, die van het verzoek of de vordering tot ontheffing of ontzetting heeft kennis genomen, tenzij de ontheven of ontzette is gescheiden van tafel en bed of zijn huwelijk is ontbonden door echtscheiding of na scheiding van tafel en bed, in welke gevallen het verzoek of de vordering wordt ingediend bij de regtbank die van het verzoek of den eisch tot scheiding van tafel en bed, echtscheiding of ontbinding des huwelijks heeft kennis genomen.

De regtbank doet uitspraak, na verhoor of behoorlijke oproeping zoo mogelijk van beide ouders, van de bloedverwanten of aangehuwden der kinderen, alsmede van den voogdijraad en, indien de kinderen onder voogdij staan, van den voogd of het bestuur der vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid waaraan de voogdij is opgedragen en den toezienden voogd. Indien de regtbank het noodig oordeelt, kan zij het hooren van getuigen bevelen.

De behandeling der zaak geschiedt ter teregtzitting met gesloten deuren.

De beschikking wordt in het openbaar uitgesproken. Zij kan worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt.

Tegen de beschikking, waarbij het verzoek of de vordering wordt toegewezen, kan diegene der ouders, die daardoor de uitoefening der ouderlijke magt of de voogdij verliest, indien hij op de oproeping niet is verschenen, in verzet komen binnen acht dagen nadat de beschikking of eenige uit kracht daarvan opgemaakt of ter uitvoering daarvan strekkende akte aan hem in persoon is beteekend of na het plegen door hem van eenige daad waarnit noodzakelijk voortvloeit, dat de beschikking of de aangevangen tenuitvoerlegging hem bekend is.

Binnen veertien dagen na de uitspraak kan hooger beroep worden ingesteld door hem wiens verzoek, of door het openbaar ministerie welks vordering, zoomede door hem wiens verzet is afgewezen, benevens door degenen, die zijn gehoord en ondanks wier tegenspraak het verzoek of de vordering is toegewezen.

Art. 374*f*. De officier van justitie is bevoegd, op grond van de feiten die tot ontzetting van de ouderlijke magt aanleiding kunnen geven, minderjarigen voorloopig aan de magt van hem die de ouderlijke magt uitoefent te onttrekken en aan de zorg van den voogdijraad toe te vertrouwen totdat door den regter in de ouderlijke magt of de voogdij zal zijn voorzien, of door den regter zal zijn beslist dat geene voorziening noodig is en deze beschikking kracht van gewijsde zal hebben verkregen.

Bijaldien de officier van justitie van bovenbedoelde bevoegdheid gebruik maakt vóór een verzoek of vordering tot ontzetting bij den regter is ingediend, is hij verpligt zonder verwijl tot de indiening van die vordering over te gaan.

Art. 374*g*. Hij die van de ouderlijke magt is

ontheven of ontzet is verpligt, ten behoeve van het onderhond en de opvoeding der aan zijn magt onttrokken kinderen, zooveel aan den voogdijraad uit te keeren als zal zijn bepaald door den kantonregter, binnen wiens regtsgebied de kinderen, onmiddellijk vóór het uitspreken der ontheffing of ontzetting, woonplaats hadden.

De kantonregter stelt, op verzoek van den voogdijraad en na verhoor of behoorlijke oproeping van den tot uitkeering verpligte en van de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen, alsmede van degenen onder wier onderlijke magt of voogdij de kinderen zich bevinden, het bedrag vast van hetgeen krachtens het voorgaande lid te hunnen behoeve aan den voogdijraad wekelijks, maandelijks of driemaandelijks zal zijn uit te keeren.

Op verzoek van hem die krachtens het eerste lid tot uitkeering verpligt is of van den voogdijraad kan de beschikking in het voorgaande lid bedoeld door den kantonregter die haar heeft genomen worden gewijzigd. De wijziging moet zijn gegrond op de overweging dat hetzij het inkomen van den tot uitkeering verpligte, hetzij de behoeften van den minderjarige verandering hebben ondergaan. De kantonregter beschikt na verhoor of behoorlijke oproeping van hem onder wiens onderlijke magt of voogdij de minderjarige zich bevindt of van het bestuur der vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid waaraan de voogdij over den minderjarige is opgedragen, alsmede van de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige; ingeval het verzoek is gedaan door den tot uitkeering verpligte, bovendien van den voogdijraad, of ingeval het verzoek is gedaan door den voogdijraad, bovendien van den tot uitkeering verpligte.

De in de beide voorgaande leden van dit artikel bedoelde beschikkingen des kantonregters zijn uitvoerbaar bij voorraad, op de minnut en vóór de registratie en daarvan kan binnen veertien dagen na hare dagteekening hooger beroep worden ingesteld bij de arrondissements-regtbank.

Art. 374*h*. Iedere uitspraak houdende ontheffing of ontzetting van de onderlijke magt wordt onmiddellijk door den griffier der regtbank in afschrift medegedeeld aan hem op wien de uitoefening der onderlijke magt overgaat of die met de voogdij wordt belast, alsmede aan den voogdijraad. Indien het afschrift niet vermeldt den naam van hem van wien de tot uitkeering verpligte loon of wedde geniet, zal de griffier, bij de toezending van het afschrift, daarvan zoo mogelijk opgave doen.

Gelijke mededeeling geschiedt door den griffier van het kantongeregt of der regtbank van de regterlijke beschikkingen in het voorgaande artikel bedoeld.

Bij niet geregelde voldoening van de vastgestelde uitkeering is de voogdijraad bevoegd van de in het voorgaande lid bedoelde mededeeling kennis te geven aan den persoon van wien de tot uitkeering verpligte loon of wedde geniet.

Die kennisgeving geschiedt schriftelijk en wordt door hem aan wien zij gerigt is, voor „gezien" geteekend, aan den voogdijraad teruggezonden. Bijaldien de kennisgeving niet binnen acht dagen na de verzending voor „gezien" geteekend door den voogdijraad is terugontvangen, wordt zij herhaald bij denrwaardersexploit.

Door het voor „gezien" teekenen of de beteekening der kennisgeving, in het voorgaande lid bedoeld, is de persoon, tot wien deze gerigt werd, verpligt om, zoolang de voogdijraad dat mogt verlangen, tot kwijting en ten hoogste tot het bedrag van hetgeen door hem als loon of wedde aan den tot uitkeering verpligte verschuldigd is, aan den voogdijraad de wekelijksche, maandelijksche of driemaandelijksche uitkeeringen te voldoen, waartoe de tot uitkeering verpligte, krachtens het bepaalde bij het voorgaande artikel, tegenover den voogdijraad is gehouden.

Uitbetalingen in strijd met bovenstaande voorschriften gedaan ontheffen den persoon in wiens dienst de tot uitkeering verpligte is, niet van de verpligting tot uitkeering aan den voogdijraad.

Art. 374*i*. De tenuitvoerlegging van de regterlijke beschikkingen bedoeld in artikel 374*g*, waartoe de voogdijraad kan overgaan op den dag volgende op dien waarop de uitkeeringen moeten geschieden, heeft plaats zonder voorafgaande beteekening of bevel tot betaling.

Art. 374*k*. De gemeentebesturen zijn verpligt, zooveel in hun vermogen is, den voogdijraad van het arrondissement waartoe hunne gemeenten behooren alle inlichtingen te verschaffen, welke die raad in het belang van de hem opgedragen taak van hen vraagt.

Art. 374*l*. Alle verzoekschriften, vorderingen, beschikkingen en exploiten, in deze afdeeling bedoeld, zijn vrijgesteld van het regt van zegel en worden, voor zooveel de registratie wordt vereischt, gratis geregistreerd."

Art. 379 wordt gelezen als volgt:

„Het onderhoud zal worden geregeld naar even-

redigheid der behoeften van dengenen, die hetzelve verdert, en het inkomen van dengenen, die tot dat onderhoud verpligt is."

Art. VIII. De zestiende titel van het eerste boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 385 wordt gelezen als volgt:

„Minderjarigen zijn de zoodanigen die den vollen onderdom van een en twintig jaren niet hebben bereikt, en niet vroeger in den echt zijn getreden.

Wanneer het huwelijk voor hunnen vollen onderdom van een en twintig jaren is ontbonden, keeren zij niet tot den staat van minderjarigheid terug.

Minderjarigen die niet staan onder de onderlijke magt, staan onder voogdij, op den voet en de wijze als bij de derde, vierde, vijfde en zesde afdeeling van dezen titel is voorgeschreven."

Na artikel 385 worden in de eerste afdeeling de twee volgende artikelen ingevoegd:

„Art. 385*a*. Bij het ontbreken van eene bekende woonplaats binnen het Koningrijk worden de voogden over Nederlandsche minderjarigen geacht ten aanzien der voogdij woonplaats te hebben bij den toezienden voogd.

Wordt de toeziende voogd door een ander vervangen, dan houdt deze woonplaats stand totdat de toeziende voogdij van den nieuw benoemde begint.

Brengt de toeziende voogd zijne woonplaats naar het buitenland over, dan houdt het voogdij-domicilie stand totdat de minderjarige eene andere woonplaats binnen het Koningrijk verkrijgt.

Art. 385*b*. In ieder arrondissement is ten minste een voogdijraad aan wien, behalve de in dit Wetboek of in andere wetten uitdrukkelijk genoemde bemoeijenissen, is opgedragen de zorg voor de minderjarigen die bij regterlijke uitspraak, ingevolge de artikelen 269, 374*d*, 5de lid, of 439, 3de lid, aan zijn zorg worden toevertrouwd, alsmede voor die welke door den officier van justitie krachtens artikel 374*f* of 439*a* te zijner beschikking worden gesteld.

De opdragt van de zorg voor den minderjarige aan den voogdijraad, krachtens de artikelen 374*f* of 439*a*, schorst de uitoefening van de onderlijke magt of de voogdij voor zooveel het den persoon van den minderjarige betreft.

De door den voogdijraad gemaakte kosten komen ten laste van den Staat.

Een algemeene maatregel van bestuur regelt de zamenstelling van de voogdijraden, hun aantal, ressort en zetel, de wijze waarop zij hun werkkring vervullen, alsmede de wijze waarop de door de voogdijraden gemaakte kosten door den Staat worden betaald en verantwoord."

Art. 386 wordt gelezen als volgt:

„In iedere voogdij is slechts één voogd en één toeziende voogd, behoudens de bepalingen van de artikelen 406 en 418.

De voogdij of toeziende voogdij van kinderen van dezelfde ouders wordt gerekend voor een enkele voogdij of toeziende voogdij, voor zoover die kinderen een zelfden voogd of toezienden voogd hebben."

Achter art. 386 worden de volgende artikelen ingevoegd:

„Art. 386*a*. De voogdij begint:

1°. indien een voogd benoemd is door den regter, van het oogenblik zijner benoeming indien deze in zijne tegenwoordigheid heeft plaats gehad, of anders op den dag volgende op dien, waarop de kennisgeving van den griffier omtrent zijne benoeming aan hem is verzonden;

2°. indien een voogd benoemd is door een der ouders, van het oogenblik dat de benoeming door het overlijden van kracht is geworden en de benoemde verklaard heeft dat hij de benoeming op zich neemt;

3°. indien een gehuwde vrouw tot voogdes is benoemd hetzij door den regter hetzij door een der ouders, van het oogenblik dat zij met bijstand of magtiging van haren man of met magtiging van den regter verklaard heeft de voogdij op zich te nemen;

4°. indien eene vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid anders dan op eigen verzoek of bereidverklaring tot voogd is benoemd, van het oogenblik dat zij verklaard heeft de voogdij op zich te nemen;

5°. in het geval bedoeld in artikel 412, van het oogenblik der bekrachtiging;

6°. indien een voogd van regtswege optreedt, van het oogenblik waarop het feit waarnit deze voogdij voortvloeit heeft plaats gehad.

De kennisgeving van den griffier onder 1°. bedoeld moet onverwijld bij geadviseerden dienstbrief geschieden; is de benoeming gedaan door de arrondissements-regtbank, dan geeft de griffier van die benoeming en van de door hem aan den benoemde gedane kennisgeving onverwijld berigt aan den kantonregter der woonplaats van den minderjarige.

Art. 386*b*. Indien over minderjarigen die onder voogdij staan een andere voogd benoemd is of van regtswege optreedt, eindigt de bediening van

den eersten voogd op het oogenblik dat die van den anderen begint, tenzij door den regter een ander tijdstip mogt zijn bepaald.

De voogdij eindigt:

1°. indien minderjarigen, na onder voogdij te hebben gestaan, weder onder de ouderlijke magt terugkeeren omdat de vader of de moeder in die magt wordt hersteld, zoodra de daartoe strekkende beschikking aan den voogd zal zijn beteekend;

2°. indien minderjarige natuurlijke wettiglijk erkende kinderen worden gewettigd, op het oogenblik van het voltrekken des huwelijks waardoor de wettiging ontstaat, of van het verleenen der brieven van wettiging in het geval voorzien bij artikel 329;

3°. indien in het geval voorzien in artikel 507 hij die onder curatele heeft gestaan weder de uitoefening van de ouderlijke magt verkrijgt, op het oogenblik dat de curatele is opgeheven."

Art. 387, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Behoudens het bepaalde in het volgende artikel is een ieder die niet, naar aanleiding van de achtste en van de negende afdeeling van dezen titel, van de voogdij is uitgesloten of verschoond, verpligt dezelve op zich te nemen."

Achter art. 387 worden de volgende artikelen ingevoegd:

„Art. 387*a*. Noch de door een der ouders benoemde voogd, noch de tot voogdes benoemde gehuwde vrouw is verpligt de voogdij op zich te nemen. Hunne benoeming heeft geen gevolg, tenzij zij verklaren de voogdij op zich te nemen. Deze verklaring moet worden afgelegd ter griffie van het kantongeregt der woonplaats van den minderjarige, binnen acht dagen nadat de benoeming aan hen zal zijn beteekend indien zij zich in het Koningrijk, binnen éene maand indien zij zich elders in Europa, binnen drie maanden indien zij zich buiten Europa bevinden. De beteekening moet, indien zij eene gehuwde vrouw betreft, zoowel aan haar als aan haren man geschieden.

Beteekening wordt niet vereischt, indien ter griffie van het kantongeregt de verklaring is afgelegd, dat de benoeming wordt geweigerd.

De voorafgaande bepalingen zijn op vereenigingen, stichtingen en instellingen van weldadigheid bedoeld in artikel 421 toepasselijk, tenzij haar de voogdij op eigen verzoek of bereidverklaring is opgedragen.

Art. 387*b*. De gehuwde vrouw kan de voogdij niet op zich nemen zonder den bijstand van haren man of zijne schriftelijke toestemming.

Indien de echtgenoot zijn bijstand heeft verleend of zijne toestemming heeft gegeven, of indien hij met de vronw in het huwelijk is getreden nadat haar voogdij was aangevangen, gelijk mede indien de vrouw ingevolge artikel 167 of artikel 169 met magtiging des regters de voogdij heeft op zich genomen, is de gehuwde voogdes evenals de ongehuwde, zonder nadere magtiging of bijstand, tot alle handelingen de voogdij betreffende bevoegd en deswege aansprakelijk.

De opdragt van de voogdij aan eene vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid geeft aan de verbindtenissen der gehuwde vrouw als bestuurderes uit die voogdij regtskracht zonder dat bijstand of magtiging van haren echtgenoot vereischt wordt.

Art. 387*c*. De toeziende voogdij begint van het oogenblik der benoeming van den toezienden voogd indien die benoeming in zijne tegenwoordigheid heeft plaats gehad, of anders op den dag, volgende op dien, waarop de kennisgeving van den griffier omtrent zijne benoeming aan hem is verzonden. Het laatste lid van artikel 386*a* is ten deze van toepassing.

De toeziende voogdij begint, indien eene gehuwde vronw tot toeziende voogdes is benoemd, van het oogenblik dat zij met bijstand of magtiging van haren man of met magtiging van den regter verklaard heeft de toeziende voogdij op zich te nemen. Op die verklaring is het bepaalde in het eerste en het tweede lid van artikel 387*a* van toepassing.

Art. 387*d*. Het in artikel 386*b* bepaalde omtrent het eindigen van de bediening van den voogd en van de voogdij, is mede toepasselijk op de bediening van den toezienden voogd en op de toeziende voogdij.

Op de toeziende voogdij der gehuwde vrouw is mede toepasselijk het bepaalde in artikel 387*b*, 1ste en 2de lid."

Art. 388, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Wanneer, naar aanleiding der bepalingen van den voorgaanden, dezen en den volgenden titel, de tusschenkomst van bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige vereischt wordt, zullen deze steeds ten getalle van vier worden opgeroepen, en uit de naaste, en zooveel mogelijk in de beide liniën, worden gekozen."

Art. 388, 3de lid, wordt gelezen als volgt:

„Die bloedverwanten of aangehuwden moeten zijn meerderjarig en binnen het Koningrijk woonachtig."

Art. 388, 4de lid, wordt gelezen als volgt:

„Wanneer zich geen genoegzaam getal bloedverwanten of aangehuwden binnen het Koningrijk bevindt, is de regter slechts gehouden zoodanige te hooren, die binnen hetzelve woonachtig zijn. Bij algeheel ontbreken van bloedverwanten of aangehuwden binnen het Koningrijk beslist de regter zonder verhoor van bloedverwanten of aangehuwden."

Art. 390, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Alle voogden met uitzondering van de in artikel 421 vermelde vereenigingen, stichtingen en instellingen van weldadigheid zijn verpligt, tot zekerheid van hun beheer, hypotheek te geven tot beloop eener aan het beheer der voogdij geevenredigde geldsom."

Art. 391 wordt gelezen als volgt:

„De kantonregter zal, na verhoor van de personen in het tweede lid van artikel 390 aangeduid, kunnen bevelen dat de effecten aan toonder, aan den minderjarige toebehoorende, in de consignatie-kas in bewaring worden gegeven; in welk geval de waarde dier effecten, bij het bepalen der hoegrootheid van de hypotheek, niet zal in aanmerking worden genomen."

Aan art. 392 worden een tweede en een derde lid toegevoegd, luidende:

„De kantonregter zal kunnen bevelen dat de voogd inmiddels de door hem te stellen hypotheek vervange of aanvulle door eene andere zekerheid, door den kantonregter te bepalen, welke zal kunnen bestaan, hetzij in hypotheek op de goederen van eenen derden daarin toestemmenden persoon, hetzij in borgtogt van een of meer personen van voldoende gegoedheid, hetzij in ten behoeve van den minderjarige verbonden inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld of inlagen in de Rijkspostspaarbank, hetzij in bewaargeving van effecten aan toonder in de consignatie-kas op gelijken voet als die, waarvan in artikel 391 wordt gehandeld, hetzij in twee of meer dezer waarborgen gezamenlijk. Bij gebreke daarvan kan de kantonregter den voogd gelasten de som, ingevolge het tweede lid van artikel 390 bepaald, inmiddels te storten in de consignatie-kas.

De uitspraak van den kantonregter, in het vorige lid bedoeld, zal kunnen worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad. De tenuitvoerlegging geschiedt door de zorg en op de verantwoordelijkheid van den toezienden voogd."

Art. 393 wordt gelezen als volgt:

„De voogd, de toeziende voogd en de bloedverwanten of aangehuwden, die tot het uiten van hun gevoelen gehoord zijn, kunnen tegen de beslissingen van den kantonregter, in de drie vorige artikelen bedoeld, bij verzoekschrift, in hooger beroep komen bij de arrondissements-regtbank, welke, na verhoor van het openbaar ministerie, en, desnoods, van den voogd, den toezienden voogd en de bloedverwanten of aangehuwden, zonder verderen vorm van proces, bij niterlijk gewijsde, het geven van zekerheid zal regelen."

Art. 394 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer gedurende de voogdij de gegoedheid van den minderjarige merkelijk toeneemt, zal de kantonregter, na verhoor van de personen, bij artikel 390 vermeld, bevelen dat de zekerheid worde vergroot met eene door hem te bepalen som, behoudens het beroep, waarover in het vorige artikel gesproken wordt.

De voogd zal vermindering van de zekerheid mogen vragen, indien bniten zijne schuld, gedurende zijn beheer, de gegoedheid van den minderjarige eene aanmerkelijke vermindering heeft ondergaan."

Art. 397 wordt gelezen als volgt:

„De kantonregter zal aan den voogd kunnen toestaan om de hypotheek, waartoe hij verpligt is, of welke hij reeds heeft gesteld, te vervangen, hetzij door hypotheek op de goederen van eenen derden daarin toestemmenden persoon, hetzij door borgtogt van een of meer personen van voldoende gegoedheid, hetzij door ten behoeve van den minderjarige verbonden inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld of inlagen in de Rijkspostspaarbank, hetzij door bewaargeving van effecten aan toonder in de consignatie-kas op gelijken voet als die, waarvan in artikel 391 wordt gehandeld, hetzij door twee of meer dezer waarborgen gezamenlijk.

De krachtens het eerste lid gestelde waarborgen kunnen binnen de daarbij gestelde grenzen met verlof van den kantonregter worden vervangen."

Art. 398 wordt gelezen als volgt:

„De waarborg houdt op en de hypothecaire inschrijvingen of verbanden op het grootboek of de Rijkspostspaarbank zullen, ten koste van den minderjarige, worden doorgehaald of opgeheven, zoodra het beheer van den voogd geëindigd en door het afleggen der rekening, de overgifte der bescheiden en de betaling der slotsom, de verantwoordelijkheid is opgehouden."

Art. 400 wordt gelezen als volgt:

„Na den dood van een der ouders behoort de

voogdij der minderjarige echte kinderen van regtswege aan den langstlevende der ouders, voor zoover deze niet van de ouderlijke magt is ontheven of ontzet."

De artt. 401, 402, 404 en 405 vervallen.

Art. 406 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de moeder-voogdes tot een huwelijk overgaat, is haar man, tenzij hij van de voogdij uitgesloten of ontzet is, gedurende het huwelijk, zoolang geene scheiding van tafel en bed of van goederen tusschen de echtgenooten bestaat, van regtswege medevoogd en benevens zijne vrouw hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk wegens alle handelingen, na het aangaan des huwelijks verrigt.

De medevoogdij van den man vervalt, zoodra hij daarvan is ontzet of de moeder ophoudt voogdesse te zijn."

Art. 407 wordt gelezen als volgt:

„De vader-voogd of de moeder-voogdes die een huwelijk aangaat is verpligt om, wanneer de toeziende voogd dit verlangt, voor of na het aangaan van dat huwelijk aan hem aan te bieden een behoorlijken staat waarnit het vermogen van den minderjarige blijkt.

Bij niet voldoening binnen veertien dagen aan het in het voorgaande lid bedoelde verlangen, zal de toeziende voogd, onder overlegging van het bewijs der uitnoodiging, zich tot den kantonregter kunnen wenden met verzoek den voogd te ontslaan. De kantonregter zal overeenkomstig dit verzoek beschikken, tenzij de voogd alsnog binnen een door den kantonregter te bepalen, aan den voogd te beteekenen, termijn den verlangden staat aan hem overlegt; hij beslist zonder vorm van proces doch behoudens beroep op den hoogeren regter.

Zoodra de termijn van beroep verloopen of de beschikking bevestigd is wordt door hem een nieuwe voogd benoemd."

Art. 408 wordt gelezen als volgt:

„Een onwettig kind staat van regtswege onder de voogdij van den meerderjarigen vader of de meerderjarige moeder die het heeft erkend, tenzij deze van de voogdij mogt zijn uitgesloten of de voogdij mogt hebben verloren.

Is de erkenning door beide ouders geschied, dan wordt de voogdij, onder gelijk voorbehond, uitgeoefend door dengene der ouders die het kind het eerst erkend heeft, en heeft de erkenning door beiden gelijktijdig plaats gehad, door den vader.

Indien degene der ouders die krachtens de voorgaande bepalingen de voogdij uitoefent overlijdt, van de voogdij wordt ontzet, onder curatele wordt gesteld, of in het geval vermeld in artikel 408*a* niet in de voogdij is bevestigd of opnieuw tot voogd is benoemd, wordt de andere der ouders, tenzij deze van de voogdij mogt zijn uitgesloten of ontzet of gehuwd mogt zijn, van regtswege voogd.

Bij ontstentenis van den vader of de moeder die krachtens de voorgaande bepalingen de voogdij uitoefent, wordt door den kantonregter een voogd benoemd. Indien de niet van de voogdij uitgesloten of ontzette vader of moeder, die gehuwd is en mitsdien krachtens het voorgaande lid de voogdij niet van regtswege verkrijgt, zich tot den kantonregter wendt met het verzoek om tot voogd te worden benoemd, zal deze daartoe overgaan tenzij het belang van het kind er zich tegen verzet; de kantonregter beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van den echtgenoot des verzoekers en, wanneer de andere der ouders in leven is, van deze, alsmede van den toezienden voogd, en behoudens beroep op den hoogeren regter. Op de moeder, voogdesse over haar natuurlijk erkend kind, en op haar man is het in artikel 406 bepaalde toepasselijk, tenzij door het huwelijk het kind gewettigd wordt."

Aan de derde afdeeling wordt het volgende artikel toegevoegd:

„Artikel 408*a*. Indien degene, die de voogdij uitoefent over zijn natuurlijk erkend kind, tot een huwelijk wil overgaan, wendt hij zich, tenzij door dat huwelijk het kind gewettigd zou worden, tot den kantonregter met verzoek om in de voogdij bevestigd te worden. De kantonregter beslist na verhoor of behoorlijke oproeping van den anderen der ouders, zoo deze het kind erkend heeft, mitsgaders van den toezienden voogd en behoudens beroep op den hoogeren regter.

Degene die in gebreke blijft aan dit voorschrift te voldoen, verliest van regtswege de voogdij; de echtgenooten zijn hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk wegens alle gevolgen der voogdij, welke onbevoegdelijk wordt uitgeoefend.

Het verlies der voogdij, in voege voorschreven belet niet, dat hij die krachtens de bepaling van het voorgaande lid de voogdij verloren heeft, zoo daartoe gronden zijn, door den kantonregter als voogd kan worden aangesteld, met inachtneming van de voorschriften der vijfde afdeeling van dezen titel."

Art. 409 wordt gelezen als volgt:

„Ieder der ouders die de ouderlijke magt of de voogdij over een of meer zijner kinderen uit-

oefent, heeft het regt een voogd over die kinderen te benoemen voor het geval dat na zijn overlijden de voogdij niet van regtswege of door de in het laatste lid van het voorgaande artikel bedoelde regterlijke beschikking aan den anderen der ouders behoort.

Regtspersonen mogen niet tot voogd worden benoemd.

De benoeming geschiedt bij uitersten wil of bij uitsluitend daartoe opgemaakte notariële akte.

Daarbij kunnen ook meer personen benoemd worden, van wie, naar de orde waarin dit is geschied, de later genoemde als voogd optreedt wanneer de voorgaande ontbreekt."

Art. 410 wordt gelezen als volgt:

„De benoeming van een voogd heeft geen gevolg, indien degene der ouders die de benoeming gedaan heeft, op het tijdstip van zijn overlijden de voogdij over zijne kinderen niet bezit of de ouderlijke magt niet uitoefent."

Art. 411 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 374*c* en 440*b* blijven, ook indien een voogd door een der ouders benoemd is opgetreden, van kracht.

Indien gedurende de curatele van een der ouders die op geene andere wijze de ouderlijke magt of de voogdij verloren had, de ander een voogd had benoemd en overleden is, eindigt, zoodra de curatele is opgeheven, de voogdij van den benoemden voogd van regtswege."

Art. 412 wordt gelezen als volgt:

„De benoeming van een voogd over een natuurlijk wettelijk erkend kind door den vader of de moeder die in de voogdij is bevestigd of opnieuw benoemd, is niet van waarde, tenzij die door den kantonregter is bekrachtigd."

Het opschrift der vijfde afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de voogdij door den regter opgedragen.*"

Art. 413 wordt gelezen als volgt:

„Over alle minderjarigen die niet staan onder de ouderlijke magt en in wier voogdij niet reeds op wettige wijze is voorzien, wordt een voogd benoemd door den kantonregter, tenzij de benoeming aan de arrondissements-regtbank is opgedragen.

Is voorziening noodig wegens tijdelijke onmogelijkheid om de ouderlijke magt of de voogdij uit te oefenen of omdat de in artikel 387*a* bedoelde verklaringen nog niet zijn afgelegd, dan wordt evenzeer door den kantonregter een voogd benoemd voor zoolang die onmogelijkheid bestaat of de verklaring niet zal zijn afgelegd. Deze voogd wordt op verzoek van dengene dien hij vervangt, zoodra de redenen die tot zijne benoeming aanleiding gaven, hebben opgehouden te bestaan, weder door den kantonregter ontslagen.

Gedurende de voogdij in het tweede lid bedoeld, is de uitoefening van de ouderlijke magt geschorst."

In artikel 417 wordt tusschen het 1ste en het 2de lid een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige geen woonplaats heeft binnen het Koningrijk of indien zijne woonplaats niet bekend is, geschiedt de benoeming door den kantonregter van zijn laatste woonplaats aldaar, en indien ook deze ontbreekt, door den regter van het eerste kanton te Amsterdam."

Het tweede lid van art. 417 wordt derde lid en wordt gelezen als volgt:

„De ambtenaar van den burgerlijken stand zal verpligt zijn den kantonregter onverwijld kennis te geven van het overlijden van alle personen welke minderjarigen mogten nalaten, en van de aangifte en de voltrekking van elk huwelijk van ouders, die minderjarige kinderen hebben. Ingeval meerdere kantongeregten gevestigd zijn in eene gemeente en de ambtenaar van den burgerlijken stand de zekerheid mist aan welk dier kantongeregten hij de kennisgeving heeft te rigten, geschiedt de kennisgeving aan alle die kantongeregten."

Van art. 419 vervalt het eerste lid, en het tweede lid wordt gelezen als volgt:

„De voogd is verpligt onverwijld na het begin der voogdij in handen van den kantonregter den eed af te leggen, dat hij de aan hem toevertrouwde voogdij naar behooren en getrouwelijk zal waarnemen."

Het opschrift der zesde afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de voogdij van vereenigingen, stichtingen of instellingen van weldadigheid.*"

Art. 421 wordt gelezen als volgt:

„In alle gevallen waarin de kantonregter of de regtbank een voogd te benoemen heeft, kan de voogdij worden opgedragen aan eene in het Koningrijk gevestigde regtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of aan eene aldaar gevestigde stichting of instelling van weldadigheid, wier statuten, stichtingsbrieven of reglementen duurzame verzorging van minderjarigen voorschrijven.

Artikel 419 blijft buiten toepassing.

De vereeniging, stichting of instelling van

weldadigheid heeft ten aanzien van de haar opgedragen voogdij dezelfde bevoegdheden en verpligtingen die aan den voogd zijn toegekend of opgedragen, tenzij de wet anders bepaalt.

De leden van het bestuur zijn persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de uitoefening der voogdij, voor zooverre deze door het bestuur geschiedt en voor zooverre de leden van het bestuur niet ten genoegen des regters aantoonen, het hunne gedaan te hebben tot behoorlijke uitoefening der voogdij, of wel buiten staat te zijn geweest daarvoor te waken.

Het bestuur kan een of meer zijner leden schriftelijk magtigen tot de uitoefening der voogdij over in die magtiging genoemde minderjarigen."

Achter artikel 421 wordt het volgende artikel ingevoegd:

„Art. 421*a*. De griffier van het kantongeregt of, indien de arrondissements-regtbank de voogdij heeft opgedragen, de griffier bij de arrondissementsregtbank doet van de opdragt schriftelijk mededeeling aan den voogdijraad en aan den officier van justitie van het arrondissement, waarin de vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid is gevestigd.

Het bestuur der vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid doet schriftelijk mededeeling van de opneming van minderjarigen in woningen of gestichten aan den voogdijraad, en aan den officier van justitie van het arrondissement, waarin die woningen of gestichten zijn gelegen. De hier bedoelde woningen en gestichten worden ter beoordeeling van den toestand der daarin geplaatste minderjarigen door den officier van justitie en den voogdijraad bezocht telkens wanneer deze zulks noodig of geraden oordeelen.

De toeziende voogd wordt desverlangd in de gelegenheid gesteld de minderjarigen, over wie hij de toeziende voogdij uitoefent, eenmaal 's weeks te bezoeken."

Art. 422 wordt gelezen als volgt:

„In elke voogdij wordt, op de wijze als bij de vijfde afdeeling van dezen titel is voorgeschreven, een toeziende voogd benoemd door den kantonregter, tenzij de benoeming aan de arrondissements-regtbank is opgedragen."

Art. 423 wordt gelezen als volgt:

„De voogden, welke in de derde en vierde afdeeling van dezen titel zijn aangednid, zijn verpligt, onverwijld na het begin der voogdij, eenen toezienden voogd te doen benoemen; bij gebreke van dien, kunnen zij van de voogdij worden ontzet, onverminderd vergoeding van kosten, schaden en interessen."

Art. 424 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de voogdij door den regter is opgedragen, zal de benoeming van den toezienden voogd onmiddellijk na die van den voogd plaats hebben, en zoo mogelijk bij dezelfde akte geschieden."

Achter artikel 424 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Art. 424*a*. De voogd is verpligt om onverwijld, bij overlijden of ontstentenis van den toezienden voogd de benoeming van een anderen te verzoeken en, bijaldien zich ten aanzien van den toezienden voogd een der in artikel 418, tweede lid, bedoelde gevallen voordoet, hem op de daar omschreven wijze te doen vervangen; bij gebreke van dien kan hij van de voogdij worden ontzet, onverminderd vergoeding van kosten, schaden en interessen."

Art. 425 wordt gelezen als volgt:

„Indien de toeziende voogd mogt in gebreke blijven zijne betrekking uit te oefenen, zal hij, ten zijnen koste, en onverminderd zijne gehondenis tot vergoeding van kosten, schaden en interessen jegens den minderjarige, door eenen anderen persoon, op de wijze bij artikel 387 voorgeschreven, worden vervangen; onverlet zijn verhaal op laatstgemelden."

Art. 426 wordt gelezen als volgt:

„De toeziende voogd zal, onverwijld na het begin der toeziende voogdij, in handen van den kantonregter den eed moeten afleggen, dat hij zijnen pligt deugdelijk en getrouwelijk zal waarnemen."

Het eerste lid van art. 428 wordt gelezen als volgt:

„Hij is, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, verpligt toe te zien dat de voogd aan zijne verpligting voldoe door het stellen van zekerheid, of door dezelve, zoo daartoe termen zijn, aan te vullen, overeenkomstig artikel 390 en volgende van dezen titel, mitsgaders dat de gestelde hypotheek behoorlijk worde ingeschreven."

Art. 431 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de voogdij opengevallen of door de afwezigheid van den voogd verlaten is, of de voogd tijdelijk buiten de mogelijkheid is om de voogdij uit te oefenen, zal de toeziende voogd, op straffe van vergoeding van kosten, schaden en interessen, de benoeming hetzij van een nieuwen hetzij van een tijdelijken voogd moeten doen bewerkstelligen, en verpligt zijn inmiddels alle

zoodanige daden van voogdij te verrigten welke geen uitstel kunnen lijden."

Art. 432 wordt gelezen als volgt:

„De toeziende voogdij eindigt op hetzelfde tijdstip als de voogdij."

Art. 433 vervalt.

In art. 434 wordt aan het slot van het eerste lid toegevoegd:

„9°. vrouwen.

De vrouw, die in ongehuwden staat eene voogdij of toeziende voogdij heeft op zich genomen, kan zich, nadat zij in het huwelijk is getreden, van de voogdij of toeziende voogdij doen ontslaan.

10°. zij, die den minderjarige niet als bloedverwant of aangehuwde bestaan, wanneer zich binnen het arrondissement alwaar de voogdij is opgedragen of binnen een daaraan grenzend arrondissement bloedverwanten of aangehuwden bevinden, welke in staat zijn de voogdij of toeziende voogdij uit te oefenen."

Het tweede lid van art. 434 wordt gelezen als volgt:

„De vader en de moeder kunnen, om geene der redenen hierboven vermeld, zich van de voogdij over hunne eigene kinderen doen ontslaan."

Art. 435, eerste lid, wordt vervangen door de vier volgende leden:

„Hij die zich van een voogdij of toeziende voogdij wil verschoonen, vraagt ontslag van den regter die de voogdij of toeziende voogdij heeft opgedragen, of, indien geen regterlijke benoeming is voorafgegaan, van den kantonregter zijner woonplaats.

Met uitzondering van de in artikel 434 onder nommers 1 tot en met 5 genoemde personen, is de verzoeker verpligt, op straffe van het verlies zijner bevoegdheid daartoe, zijn verzoek te doen binnen acht dagen na den dag waarop de voogdij of toeziende voogdij aanvangt indien hij zich in het Koningrijk, binnen één maand indien hij zich elders in Europa, binnen drie maanden indien hij zich buiten Europa bevindt.

De verzoeker is niet ontvankelijk, indien de voogdij of toeziende voogdij is aangevangen tengevolge van zijne verklaring dat hij de voogdij of toeziende voogdij op zich neemt.

De regter beslist zonder vorm van proces en zonder beroep."

Het opschrift der negende afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de uitsluiting, de ontheffing en de ontzetting van de voogdij of toeziende voogdij.*"

Art. 436 wordt gelezen als volgt:

„Van de voogdij of toeziende voogdij zijn uitgesloten:

1°. kranksinnigen;

2°. minderjarigen;

3°. onder curatele gestelden;

4°. zij die hetzij van de onderlijke magt, hetzij van de voogdij of toeziende voogdij zijn ontzet; deznlken echter alleen ten opzigte van die minderjarigen, over wie bij zoodanige regterlijke beschikking de onderlijke magt, de voogdij of toeziende voogdij voor hen is verloren gegaan en behoudens het bepaalde in de artikelen 374*e* en 440*b*.

Van de toeziende voogdij zijn buitendien uitgesloten zij die niet ingezeten van het Koningrijk zijn."

Art. 437 wordt gelezen als volgt:

„Indien de regter het in het belang der minderjarigen noodzakelijk oordeelt, kunnen van de voogdij of de toeziende voogdij over alle of over een of meer der tot eenzelfde voogdij behoorende minderjarigen worden ontzet:

1°. zij die een slecht levensgedrag leiden;

2°. zij die in de waarneming der voogdij of der toeziende voogdij onbekwaamheid aan den dag leggen, van hunne bevoegdheid misbruik maken, of hunne verpligtingen verwaarloozen;

3°. zij, die ontzet zijn van eene andere voogdij of toeziende voogdij krachtens n°. 1 of 2 van dit artikel of van de onderlijke magt krachtens artikel 374*a*, tweede lid, n°. 1 of 2;

4°. zij die in staat van faillissement verkeeren;

5°. zij die in persoon of wier vader, moeder, echtgenoot of kinderen tegen den minderjarige een regtsgeding voeren, waarin de staat van den minderjarige, zijn fortnin of een aanmerkelijk gedeelte zijner goederen betrokken is;

6°. zij die onherroepelijk zijn veroordeeld wegens het opzettelijk deelnemen aan eenig misdrijf met een aan hun gezag onderworpen minderjarige;

7°. zij die onherroepelijk zijn veroordeeld wegens eenig misdrijf omschreven in de titels XIII, XIV, XV, XVIII, XIX en XX van het tweede boek van het Wetboek van Strafrecht, gepleegd tegen een aan hun gezag onderworpen minderjarige;

8°. zij die onherroepelijk zijn veroordeeld tot eene vrijheidsstraf van twee jaren of langer.

De vader en de moeder kunnen noch in de gevallen genoemd onder 4°. en 5°., noch op grond van onbekwaamheid worden ontzet.

Eene vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid kan, indien de regter oordeelt dat

het in het belang der minderjarigen noodzakelijk is, van de voogdij worden ontzet in de gevallen genoemd onder 2°., 3°., 4°. en 5°.

Zij kan mede worden ontzet, indien zij de schriftelijke mededeeling bedoeld in artikel 421*a*, 2de lid, verzuimt, of indien de bezoeken aldaar voorgeschreven worden verhinderd.

Onder misdrijf worden in dit artikel ook begrepen medepligtigheid aan en poging tot misdrijf."

Art. 438 wordt gelezen als volgt:

„De ontzetting van een voogd of toezienden voogd geschiedt door de arrondissements-regtbank der woonplaats of bij gebreke daarvan der laatste woonplaats van hem wiens ontzetting wordt gevraagd, op verzoek van den toezienden voogd of den voogd of van een der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige tot den vierden graad ingesloten, van den voogdijraad of op de vordering van het openbaar ministerie.

De ontzetting van den na echtscheiding tot voogd benoemden vader of moeder geschiedt door de arrondissements-regtbank die van den eisch tot echtscheiding heeft kennis genomen.

Het verzoek of de vordering bevat de feiten en omstandigheden waarop het is gegrond. Tenzij het verzoek tot ontzetting van den voogdijraad is uitgegaan, wordt het verzoek of de vordering, met de tot staving daarvan ingezonden bescheiden, door den griffier ten spoedigste in afschrift medegedeeld aan dien raad.

De regtbank doet uitspraak na verhoor of behoorlijke oproeping van de ouders, van den voogd en den toezienden voogd, van de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen en van den voogdijraad. Het verzoek of de vordering wordt bij de oproeping aan den voogd of den toezienden voogd, wiens ontzetting wordt gevraagd, beteekend. Indien de regtbank het noodig oordeelt, kan zij het hooren van getuigen bevelen.

Gedurende het onderzoek tot ontzetting van een voogd kan ieder tot de uitoefening der voogdij bevoegde ingezetene van het Koningrijk en het bestuur van elke der in artikel 421 genoemde vereenigingen, stichtingen en instellingen van weldadigheid zich tot de regtbank wenden met een verzoekschrift om met de voogdij te worden belast. De regtbank kan hunne oproeping bevelen om over hun verzoekschrift te worden gehoord.

Ingeval het verzoek of de vordering wordt toegewezen, voorziet de regtbank in de voogdij of toeziende voogdij.

In het vonnis waarbij de voogd wordt afgezet, zal hij tevens worden veroordeeld om rekening en verantwoording van zijn beheer aan zijn opvolger te doen."

Art. 439 wordt gelezen als volgt:

„De behandeling der zaak geschiedt ter teregtzitting met gesloten deuren.

De beschikking wordt in het openbaar uitgesproken en kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt.

Het staat aan de regtbank vrij gedurende het onderzoek de uitoefening van de voogdij of toeziende voogdij geheel of gedeeltelijk te schorsen en aan een door haar aan te wijzen persoon of aan den voogdijraad zoodanige bevoegdheid ten aanzien van den persoon en de goederen der minderjarigen toe te kennen als zij zal oirbaar achten.

Tegen de in het voorgaande lid bedoelde beschikkingen is geenerlei voorziening toegelaten. Zij behouden hare kracht totdat de uitspraak betreffende de ontzetting kracht van gewijsde heeft verkregen."

Achter artikel 439 wordt het volgende artikel ingevoegd:

„Art. 439*a*. De officier van justitie is bevoegd minderjarigen, zoowel op grond van de feiten die tot ontzetting aanleiding kunnen geven, als op grond dat zij noch onder ouderlijke magt noch onder voogdij staan, dan wel verlaten of zonder toezigt zijn, voorloopig aan de zorg van den voogdijraad toe te vertrouwen, totdat door den regter in de voogdij over hen zal zijn voorzien of door den regter zal zijn beslist dat geene voorziening noodig is en deze beschikking kracht van gewijsde zal hebben verkregen.

Bijaldien de officier van justitie van de bovenbedoelde bevoegdheid gebruik maakt vóór een verzoek of vordering tot ontzetting van of tot voorziening in de voogdij is ingediend, is hij verpligt zonder verwijl het noodige te verrigten, opdat door den bevoegden regter in de voogdij worde voorzien."

Art. 440 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer hij wiens ontzetting is verzocht of gevorderd, op de oproeping niet is verschenen, kan hij tegen zijne ontzetting in verzet komen binnen acht dagen nadat de beschikking of eenige uit kracht daarvan opgemaakte of ter uitvoering daarvan strekkende akte aan hem in persoon is beteekend of na het plegen door hem van eenige daad waaruit noodzakelijk voortvloeit, dat de

beschikking of de aangevangen tenuitvoerlegging hem bekend is.

Hij wiens verzoek, of het openbaar ministerie welks vordering tot ontzetting is afgewezen en hij die, ondanks zijn tegenspraak, van de voogdij of toeziende voogdij is ontzet, gelijk mede hij wiens verzet is afgewezen, kan binnen veertien dagen na de uitspraak van de beslissing der regtbank in hooger beroep komen."

Artikel 440*a* vervalt, en achter artikel 440 worden de volgende artikelen ingevoegd:

„Art. 440*a*. De vader-voogd en de moeder-voogdes kunnen hetzij ten aanzien van alle hetzij ten aanzien van een of meer hunner kinderen, op verzoek van den voogdijraad of op vordering van het openbaar ministerie, door de regtbank hunner woonplaats of bij gebreke daarvan hunner laatste woonplaats van de voogdij worden ontheven, op grond dat zij ongeschikt of onmagtig zijn hun pligt tot verzorging en opvoeding te vervullen en het belang der kinderen zich niet uit anderen hoofde tegen die ontheffing verzet. De ontheffing van den na echtscheiding tot voogd benoemden vader of moeder geschiedt door de arrondissements-regtbank die van den eisch tot echtscheiding heeft kennis genomen. Bij het verzoek of de vordering tot ontheffing wordt zooveel mogelijk tevens vermeld op welke wijze in de voogdij is te voorzien. Deze ontheffing wordt niet uitgesproken indien hij wiens ontheffing wordt verzocht of gevorderd zich daartegen verzet.

Andere voogden kunnen op eigen schriftelijk verzoek door de arrondissements-regtbank hunner woonplaats ten aanzien van alle, van een of van meer der onder hun gezag gestelde minderjarigen van de voogdij worden ontheven, indien een tot de uitoefening der voogdij bevoegde ingezetene van het Koningrijk of het bestuur van eene der in artikel 421 genoemde vereenigingen, stichtingen of instellingen van weldadigheid zich schriftelijk bereid verklaart haar over te nemen en de regtbank die overneming in het belang der minderjarigen acht.

De regtbank beslist na verhoor of behoorlijke oproeping der ouders, van den toezienden voogd, van de bloedverwanten of aangehuwden der minderjarigen en van den voogdijraad, en voorziet, indien het verzoek of de vordering wordt toegestaan, tegelijkertijd in de voogdij. Indien de regtbank het noodig oordeelt, kan zij het hooren van getuigen bevelen.

De behandeling der zaak geschiedt ter teregtzitting met gesloten deuren. De beschikking wordt in het openbaar uitgesproken en kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande verzet of beroep, met of zonder borgtogt.

Wanneer hij wiens ontheffing krachtens het eerste lid is verzocht of gevorderd, op de oproeping niet is verschenen, kan hij tegen zijne ontheffing in verzet komen binnen acht dagen, nadat de beschikking aan hem in persoon is beteekend of na het plegen door hem van eenige daad waaruit noodzakelijk voortvloeit, dat de beschikking of de aangevangen tenuitvoerlegging hem bekend is. Hij wiens verzoek, of het openbaar ministerie welks vordering tot ontheffing is afgewezen, en hij die, op de oproeping verschenen, van de voogdij of toeziende voogdij is ontheven, gelijk mede hij wiens verzet is afgewezen, kan binnen veertien dagen na de uitspraak van de beslissing der regtbank in hooger beroep komen.

Tegen de beslissingen bedoeld in het tweede lid is geen hooger beroep toegelaten.

Art. 440*b*. De vader of de moeder, die van de voogdij over eigen kinderen is ontheven of ontzet, kan, zoowel op eigen verzoek als op verzoek van hen, die bevoegd zijn ontheffing of ontzetting te verzoeken, zoomede op vordering van het openbaar ministerie, in de voogdij worden hersteld, indien blijkt dat de feiten die tot ontheffing of ontzetting hebben geleid zich niet langer daartegen verzetten. Het verzoek of de vordering wordt ingediend bij de regtbank, die van het verzoek of de vordering tot ontheffing of ontzetting heeft kennis genomen, tenzij het huwelijk van den ontheven of ontzette is ontbonden door echtscheiding, in welk geval het verzoek of de vordering wordt ingediend bij de regtbank, die van den eisch tot echtscheiding heeft kennis genomen.

De regtbank doet uitspraak, na verhoor of behoorlijke oproeping zoo mogelijk van beide ouders, alsmede van den voogd of het bestuur der vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid waaraan de voogdij is opgedragen, van den toezienden voogd, de bloedverwanten of aangehuwden der kinderen en van den voogdijraad. Indien de regtbank het noodig oordeelt, kan zij het hooren van getuigen bevelen.

Het derde, vierde, vijfde en zesde lid van artikel 374*e* zijn ten deze toepasselijk.

Art. 440*c*. Het bepaalde in de artikelen 374*g*, 374*h* en 374*i*, omtrent de uitkeering voor kosten

van onderhoud en opvoeding, geldt mede bij ontheffing of ontzetting van den vader of de moeder van de voogdij over eigen kinderen.

Art. 440*d*. Alle verzoekschriften, vorderingen, beschikkingen en exploiten, in deze afdeeling bedoeld, zijn vrijgesteld van het regt van zegel en worden, voor zooveel de registratie wordt vereischt, gratis geregistreerd."

Art. 441, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„De voogd zal voor het onderhoud en de opvoeding van den minderjarige overeenkomstig diens vermogen zorg dragen, en denzelven in alle burgerlijke handelingen vertegenwoordigen."

Art. 442 wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de voogd gewigtige redenen van misnoegen heeft over het gedrag van den minderjarige kan de arrondissements-regtbank, op zijn verzoek en ten koste van hem of van den minderjarige, den minderjarige voor een bepaalden tijd doen opnemen in eene voor dat doel bij de wet aangewezen Rijksinrigting.

De regtbank kan de opneming niet gelasten dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den toezienden voogd en de bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, mitsgaders na verhoor van het openbaar ministerie en van den minderjarige.

Er zal te dezen opzigte geene geregtelijke formaliteit worden in acht genomen, behalve het bevel tot opneming, waarin echter de redenen niet zullen worden uitgedrukt.

Indien de regtbank bij het geven van hare beschikking beslist, dat de voogd en de minderjarige niet in staat zijn de kosten aan de opneming verbonden te betalen, komen deze ten laste van den Staat.

De voogd blijft altijd meester om den in het bevel tot opneming bepaalden tijd te verkorten. Om verlenging van den duur der opneming te verkrijgen, zal opnieuw het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel moeten worden in acht genomen."

Art. 444, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„De voogd zal, binnen tien dagen na het begin der voogdij, de ontzegeling vorderen, indien de verzegeling heeft plaats gehad; en dadelijk, in tegenwoordigheid van den toezienden voogd, overgaan of doen overgaan tot het inventariseren der goederen van den minderjarige."

Art. 446, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Na het begin van elke voogdij, met uitzondering van die welke door den vader of de moeder gevoerd wordt, zal de kantonregter, na verhoor van den toezienden voogd, en na oproeping der bloedverwanten of aangehuwden van den minderjarige, bij raming, en naar gelang der goederen die bestuurd moeten worden, het beloop der som bepalen, welke de minderjarige jaarlijks zal kunnen verteren, gelijk mede de kosten welke op het beheer der goederen kunnen vallen; alles behoudens het beroep aan de arrondissements-regtbank, indien de kantonregter zich niet met de meening van het meerendeel der verschenen nabestaanden vereenigd heeft."

Tusschen art. 464 en 465 wordt een nieuw artikel ingevoegd, art. 464*a*, dat gelezen wordt als volgt:

„Indien minderjarigen die onder voogdij staan van verschillende voogden, goederen gemeen hebben, kan de kantonregter of de arrondissements-regtbank, indien aan deze de benoeming van een voogd is opgedragen, een van hen of een ander persoon aanwijzen om, onder de noodige door den kantonregter of de regtbank te stellen waarborgen, het bewind over die goederen waar te nemen totdat de scheiding en deeling heeft plaats gehad."

Art. 468, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Die rekening en verantwoording zal ten koste van den minderjarige gedaan worden, aan hem zoodra hij zijne meerderjarigheid heeft bereikt, of aan zijne erfgenamen zoodra de minderjarige is overleden, of aan den opvolger in het beheer."

Art. IX. De zeventiende titel van het eerste boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 476 wordt gelezen als volgt:

„De hooge Raad neemt geene beslissing dan na verhoor of behoorlijke oproeping van beide ouders van den minderjarige of van den langstlevende hunner en, indien de minderjarige onder voogdij staat, van zijn voogd, toezienden voogd en zijn bloedverwanten of aangehuwden."

Art. 478, 2de lid, wordt gelezen als volgt:

„Ten opzigte van het aangaan van een huwelijk blijft hij echter in de verpligting om, volgens de bepalingen van de artikelen 92, 94 en 96, de toestemming zijner ouders of grootouders of het verlof van den kantonregter of de arrondissements-regtbank te verkrijgen, totdat hij den vollen onderdom van een en twintig jaren zal hebben bereikt, terwijl ten aanzien van natuurlijke erkende kinderen artikel 97, 1ste lid, blijft gelden totdat zij den vollen onderdom van een en twintig jaren zullen hebben bereikt."

Art. 479 wordt gelezen als volgt:

„Het staat aan den hoogen raad vrij om, in het belang des minderjarigen, in de brieven van meerderjarigverklaring de bepaling te voegen dat hij, aan wien dezelve verleend worden, desniettegenstaande totdat hij den vollen ouderdom van een en twintig jaren hebbe bereikt, zijne onroerende goederen niet anders zal mogen vervreemden of bezwaren, dan met toestemming van den kantonregter zijner woonplaats, na verhoor of behoorlijke oproeping van beide ouders of van den langstlevende hunner, of, deze beide ontbrekende, van de bloedverwanten of aangehuwden.

Ingeval van verkoop, mag de kantonregter ook toestaan dat dezelve onderhands geschiede."

Art. 480, 2de lid, wordt gelezen als volgt:

„Tegen den wil van dengene der ouders die de ouderlijke magt of de voogdij uitoefent wordt zij niet verleend."

Art. 481, 1ste, 2de en 3de lid, wordt vervangen door het volgende lid:

„De kantonregter neemt geene beslissing dan na verhoor of behoorlijke oproeping van beide onders, indien de minderjarige onder de ouderlijke magt staat, of, indien deze onder voogdij staat, van zijnen voogd, toezienden voogd en zijne bloedverwanten of aangehuwden, alsmede van beide ouders of van den langstlevende hunner wanneer een ander dan een der ouders de voogdij over den minderjarige uitoefent."

Art. X. De achttiende titel van het eerste boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 504 vervalt.

Art. 505 wordt gelezen als volgt:

„Tenzij gewigtige redenen er toe leiden een ander tot curator te benoemen, wordt de eene echtgenoot tot curator over den anderen echtgenoot benoemd, zonder dat de vrouw, voor het op zich nemen der curatele over haren man, eenigen naderen bijstand of magtiging behoeft. In elk geval zal bij het vonnis, waarbij de curator wordt benoemd tevens, na verhoor of oproeping van de bloedverwanten of aangehuwden van den onder curatele gestelde een toeziende curator worden benoemd."

Art. 507 wordt gelezen als volgt:

„Indien de onder curatele gestelde persoon minderjarige kinderen heeft over wie hij de ouderlijke magt uitoefent, en de andere echtgenoot van de ouderlijke magt is ontheven of ontzet, krachtens artikel 301 niet met de uitoefening van de ouderlijke magt is belast, of buiten de mogelijkheid is die magt uit te oefenen, gelijk mede indien de onder curatele gestelde persoon voogd is over zijne echte kinderen, is de curator van regtswege voogd over die minderjarigen totdat de curatele is opgeheven of de andere der ouders, ingevolge de beschikking bedoeld in artikel 261 en 285 de voogdij mogt hebben verkregen of zich ingevolge artikel 301*a*, de uitoefening van de ouderlijke magt mogt zien toegekend, of in de ouderlijke magt of de voogdij mogt zijn hersteld."

Art. XI. De negentiende titel van het eerste boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Het opschrift der vijfde afdeeling wordt gelezen als volgt:

„*Van de gevolgen der afwezigheid met betrekking tot het huwelijk.*"

De artt. 552, 553 en 554 vervallen.

Art. XII. De achttiende titel van het tweede boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 1195, 4°. wordt gelezen als volgt:

„Het loon van dienst- en werkboden over het verschenen jaar en hetgeen over het loopende jaar verschuldigd is; dat voorregt komt ten bate ook van hem ten wiens behoeve dat loon krachtens de artikelen 374*b* en 440*c* wordt uitbetaald."

Art. 1195, 7°. wordt gelezen als volgt:

„De schuldvordering van minderjarigen of onder curatele gestelden ten laste van hunne voogden en curators ter zake van derzelver beheer, voor zooverre dezelve niet kunnen worden verhaald uit de hypotheken of andere zekerheid, welke, naar aanleiding van den zestienden titel van het eerste boek van dit Wetboek, mogt gesteld zijn, alsmede hetgeen verschuldigd is door den bij regterlijk vonnis van de ouderlijke magt of de voogdij ontheven of ontzetten vader of moeder wegens kosten voor onderhoud en opvoeding van den aan de ouderlijke magt of de voogdij onttrokken minderjarige."

Art. XIII. De derde titel van het derde boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

Art. 1403, 2de lid, wordt gelezen als volgt:

„De ouders of voogden zijn verantwoordelijk voor de schade, veroorzaakt door de minderjarige kinderen die bij hen inwonen en over wie zij de ouderlijke magt of de voogdij uitoefenen."

Het laatste lid van dat artikel wordt gelezen als volgt:

„De hierboven vermelde verantwoordelijkheid houdt op, indien de onders, de voogden, de schoolonderwijzers en werkmeesters bewijzen, dat zij de daad voor welke zij aansprakelijk zouden zijn, niet hebben kunnen beletten."

Art. XIV. De vierde titel van het derde boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijziging:

Art. 1484 wordt gelezen als volgt:

„Indien de formaliteiten ten voordeele der minderjarigen en onder curatele gestelden tot de bestaanbaarheid van zekere akten voorgeschreven zijn vervuld, of hij die de onderlijke magt uitoefent, de voogd of de curator handelingen heeft verrigt die de grenzen van zijn bevoegdheid niet te buiten gaan, worden de minderjarigen en onder curatele gestelden, met opzigt tot die handelingen, beschouwd als of zij dezelve na hunne meerderjarigheid of buiten curatele hadden verrigt, onverminderd hun verhaal op hem die de onderlijke magt uitoefent, den voogd of den curator, zoo daartoe gronden zijn."

Art. XV. De elfde titel van het derde boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijziging:

Art. 1722, 1ste lid, wordt gelezen als volgt:

„Schenking aan minderjarigen die onder de onderlijke magt staan, kan worden aangenomen door hem die de onderlijke magt uitoefent."

Art. XVI. De derde titel van het vierde boek van voormeld wetboek ondergaat de volgende wijziging:

Art. 1951 wordt gelezen als volgt:

„Nogtans zullen bloed- en aanverwanten, mitsgaders dienstboden of bedienden, in twistgedingen betrekkelijk tot den burgerlijken staat der partijen of bij het onderzoek naar de reden, welke tot ontheffing of ontzetting van de onderlijke magt of de voogdij kunnen leiden, als zoodanig noch onbekwaam zijn noch kunnen gewraakt worden."

Art. XVII. De zesde titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering ondergaat de volgende wijziging:

Aan artikel 820, 3de lid, wordt toegevoegd de volgende volzin:

„Indien door de regtbank geen gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid, haar bij artikel 269 van het Burgerlijk Wetboek toegekend, blijven de beschikkingen van den president betreffende de kinderen van kracht totdat de uitspraak, waarbij de eisch tot echtscheiding is afgewezen, kracht van gewijsde heeft verkregen, of, in geval van toewijzing van dien eisch, eene maand is verloopen, nadat de dientengevolge gegeven beschikking tot voorziening in de voogdij kracht van gewijsde heeft verkregen."

Overgangsbepalingen.

Art. 1. Artikel III dezer wet is niet van toepassing op huwelijken waarvan de voltrekking plaats heeft binnen dertig dagen na den dag waarop deze wet in werking treedt.

2. Minderjarigen, die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet den leeftijd van een en twintig jaren reeds hebben bereikt, worden op gemeld tijdstip meerderjarig.

3. Wanneer in overeenkomsten vóór het in werking treden dezer wet aangegaan, of in uiterste wilsbeschikkingen van personen vóór het in werking treden dezer wet overleden, de uitoefening van eenig recht of de nakoming van eenige verplichting afhankelijk is gesteld van het tijdstip waarop iemand de meerderjarigheid zal hebben bereikt, is, voor zooveel de uitlegging dier overeenkomsten en uiterste wilsbeschikkingen betreft, deze wet van geen invloed bij de beoordeeling van de vraag of gemeld tijdstip is aangebroken.

4. Het gezag van ouders op het tijdstip van het in werking treden dezer wet uitgeoefend over hunne kinderen is, van dat tijdstip af, naar de onderscheiding dezer wet ouderlijke macht of voogdij en daarop zijn alle bepalingen dezer wet van toepassing, des echter dat het enkel in werking treden dezer wet, zonder meer, niet het verlies van dat gezag ten gevolge kan hebben.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het gezag der onders hun toekomende krachtens rechterlijke beschikkingen, genomen na het in werking treden dezer wet ingevolge vóór dat tijdstip bij den rechter aanhangig gemaakte verzoeken of vorderingen tot scheiding van tafel en bed, echtscheiding of ontbinding des huwelijks.

5. De uitoefening van het in het voorgaande artikel bedoelde gezag wordt, ten aanzien van het kind wiens onders zijn gescheiden van tafel en bed of wier huwelijk door echtscheiding of na scheiding van tafel en bed ontbonden is, geacht te berusten bij dengene der ouders bij wien het kind krachtens rechterlijke beschikking heeft te verblijven of aan wien het krachtens die beschikking is toevertrouwd.

Het voorgaande artikel is niet van toepassing op het gezag over kinderen die met inachtneming

van de artikelen 284 of 301 van het Burgerlijk Wetboek aan een ander dan een der ouders zijn toevertrouwd.

6. De benoeming van een toeziendeu voogd, noodzakelijk geworden door het bepaalde in artikel 4 dezer overgangsbepalingen, moet, met afwijking in zooverre van het voorschrift van het in deze wet vastgestelde artikel 424*a* van het Burgerlijk Wetboek, door den voogd worden verzocht binnen drie maanden na het in werking treden dezer wet.

7. De voogdij van regenten van eenig gesticht van weldadigheid, uitgeoefend op het tijdstip van het in werking treden dezer wet over minderjarigen, die nog staan onder de ouderlijke macht, noch een ander tot voogd hebben, wordt van dat tijdstip af geacht te zijn de voogdij van de vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid waartoe het gesticht behoort.

De voogdij van regenten van eenig gesticht van weldadigheid, uitgeoefend op het tijdstip van het in werking treden dezer wet over minderjarigen, die staan onder de ouderlijke macht of die een ander tot voogd hebben, eindigt op het tijdstip van het in werking treden dezer wet.

8. Op de behandeling van verzoeken of vorderingen tot scheiding van tafel en bed, echtscheiding of ontbinding des huwelijks, bij den rechter aanhangig op het tijdstip van het in werking treden dezer wet, is deze wet niet toepasselijk.

9. Vruchtgenot, verloren vóór of op het tijdstip van het in werking treden dezer wet, wordt niet terugverkregen door het bij deze wet gewijzigd voorschrift van artikel 366, 1ste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

10. De door den strafrechter, vóór het in werking treden dezer wet, uitgesproken ontzetting van de vaderlijke macht, de voogdij en de toeziende voogdij heeft, voor den duur waarvoor zij is uitgesproken, bij de toepassing van deze wet dezelfde gevolgen, alsof zij ware uitgesproken door den burgerlijken rechter overeenkomstig de voorschriften dezer wet.

11. Bij de toepassing van deze wet wordt met ontzetting van de voogdij of toeziende voogdij gelijkgesteld de vóór het in werking treden dezer wet door den strafrechter uitgesproken ontzetting van het recht om voogd of toeziende voogd te zijn, echter alleen ten aanzien van de minderjarigen voor wie en voor den duur waarvoor zij krachtens de uitspraak des strafrechters geldt.

Slotbepaling.

Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 6den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 *Febr.* 1901.)

—

11 *Februari* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing dat de verordening op het openbaar slachthuis te Groningen niet past in het kader van art. 4, 2°. der Hinderwet en dat overtreding dezer ververordening dus ook niet valt onder de strafbepaling van art. 22*a* derzelfde wet, zoomin als onder eenige andere strafbepaling.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie:

Verkeerde toepassing, althans schending van de artt. 1 en 2 der verordening der gemeente Groningen tot aanwijzing van het openbaar slachthuis voor het oprichten, hebben of gebruiken van slachterijen en andere inrichtingen van 17 Februari 1900, de artt. 4 en 22 der Hinderwet, art. 151 der gemeentewet en de artt. 216 en 257 Strafvordering in verband met de artt. 1 en 2 der verordening der gemeente Groningen op het gebruik van het openbaar slachthuis te Groningen van 17 Februari 1900 en art. 1 der verordening der gemeente Groningen op het gebruik van het koelhuis van het openbaar slachthuis te Groningen mede van dien datum, door den beklaagde niet te ontslaan van rechtsvervolging op grond dat de hierboven bedoelde verordening tot aanwijzing van het openbaar slachthuis enz. van 17 Februari 1900 verbindende kracht mist;

Gehoord den advocaat-generaal NOYON, enz.;

Overwegende dat ten laste van den requirant bij het in hooger beroep door de Rechtbank bevestigde vonnis des kantonrechters als bewezen is aangenomen, dat hij op 2 Juli 1900 des middags te Groningen in zijne slachtplaats, onmiddellijk achter zijne woning aan de Tuinstraat gelegen, zijn bedrijf van slachter heeft uitgeoefend, een schaap slachtende, welk feit is gequalificeerd gelijk blijkt uit het hoofd van dit arrest;

O. dat deze qualificatie en de den requirant

opgelegde straf berusten op art. 4 aanhef en 2°. in verband met art. 22 der Hinderwet, benevens de artt. 1 en 2 der bovenaangehaalde Groningsche verordening tot aanwijzing van het openbaar slachthuis voor het oprichten, hebben of gebruiken van slachterijen en andere inrichtingen, luidende:

Art. 1. Voor het oprichten, hebben of gebruiken binnen de gemeente van slachterijen, vilderijen, penserijen, inrichtingen bestemd tot verwerken van bloed of afval van runderen, kalveren, schapen, bokken, geiten, varkens, paarden, ezels, muildieren en muilezels wordt aangewezen het terrein, waarop gevestigd is het openbaar slachthuis.

Art. 2. Het is verboden buiten het terrein, in art. 1 genoemd, eenig bedrijf uit te oefenen, waartoe dat terrein is aangewezen;

O. dat de eenige, in de bestreden vonnissen bevestigend, door den requirant ontkennend beantwoordde vraag, waarvan de gegrondheid van het middel van cassatie afhangt, deze is, of de aangehaalde artt. 1 en 2 der gemeentelijke verordening passen in de facultatieve opdracht op de gemeenteraden verstrekt, door art. 4 aanhef en 2°. der Hinderwet, welke opdracht, indien daaraan door den gemeenteraad gevolg is gegeven, haar sanctie vindt in de strafbepalingen van art. 22*a* derzelfde wet.

O. daaromtrent, dat art. 4 der Hinderwet een tweeledige bevoegdheid toekent aan den gemeenteraad: 1°. wijken, buurten of straten aan te wijzen, waar een of meer uitdrukkelijk genoemde inrichtingen, in art. 2 bedoeld, zonder voorafgaande vergunning kunnen worden opgericht; 2°. in het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid, eene bepaalde plaats of gedeelte der gemeente aan te wijzen voor het oprichten, hebben of gebruiken van eene der in art. 2 genoemde inrichtingen — dus ook de aldaar onder X vermelde slachterijen, vilderijen, penserijen enz. — met verbod om elders in de gemeente het bedrijf of de bedrijven uit te oefenen, waartoe de oprichting of het gebruik van die inrichting vereischt wordt;

O. dat, gelijk de req. te recht beweert, de ondubbelzinnige woorden van art. 4, 2°. der Hinderwet, gelijk zij hierboven zijn wedergegeven, eene andere uitlegging niet toelaten, dan dat de gemeenteraad bevoegd is „eene bepaalde plaats of gedeelte der gemeente aan te wijzen" niet om dáár, voor zooveel betreft de in art. 2 X bedoelde inrichtingen, die hier alleen in aanmerking komen, een openbaar slachthuis op te richten of door anderen te doen oprichten, buiten hetwelk het slachtersbedrijf door niemand in de gemeente zoude mogen worden uitgeoefend, maar alleen voor het oprichten, hebben of gebruiken van eene slachterij of andere aanverwante inrichting door wie dan ook;

dat het toch geheel omgaat buiten de woorden van art. 4, 2°. voormeld daarin te zien eene opdracht der bevoegdheid aan den gemeenteraad om, met uitsluiting van alle anderen, die ingevolge de artt. 1 en 2 de vergunning vragen, om eene slachterij op te richten, deze hetzij alleen aan een of meer bijzondere personen te verleenen tot oprichting van een openbaar slachthuis, of wel zoodanig openbaar slachthuis van gemeentewege op te richten en in exploitatie te brengen;

dat deze uitlegging van art. 4, 2°. te minder aannemelijk is, omdat nu dit nommer, niet gelijk het voorafgaande, eene afwijking bevat van de volgens den regel van art. 1 vereischte „voorafgaande vergunning", deze geacht moet worden noodig te zijn ook waar de slachterij wordt opgericht op eene bepaalde daartoe vooraf in het algemeen aangewezen plaats of gedeelte der gemeente, maar niet wel denkbaar is, althans alle beteekenis mist bij de verplichte uitoefening van het slachtersbedrijf in een door of vanwege de gemeente opgericht openbaar slachthuis;

O. dat uit dit een en ander volgt, dat de Groningsche verordening van 17 Febr. 1900 op het openbaar slachthuis niet valt in het kader van art. 4, 2°. der Hinderwet, zoodat op de overtreding van art. 2 dier verordening de strafbepaling van art. 22*a* dezer wet niet van toepassing is zoomin als daarop bij of krachtens eenige andere wet straf is gesteld;

dat hiertegen niets afdoet de overweging in des kantonrechters vonnis, dat bij de verordening slechts is aangewezen het terrein waarop het slachthuis staat, tot welk terrein ook open ruimten behooren, tot het oprichten, hebben of gebruiken der in art. 2 omschreven inrichtingen;

dat toch eensdeels het geheele terrein waarop het slachthuis gevestigd is, ook voor zoover dit thans nog onbebouwd mocht zijn, blijkens het opschrift in verband met art. 1 der verordening behoort tot „het openbaar slachthuis", en anderdeels van „het oprichten" in den zin der wet van eene slachterij, al bezigt de verordening dit woord, geen spraak kan zijn, waar het slachtersbedrijf alleen wordt en mag worden uitgeoefend hetzij in het openbaar slachthuis zelf, hetzij op

de daartoe behoorende en daarmede één geheel uitmakende open ruimten;

O. dat ook niet afdoende is des kantonrechters beroep op de geschiedenis der wet;

dat wel is waar in de memorie van toelichting van het ontwerp der Hinderwet en in de memorie van antwoord op het voorloopig verslag der Tweede Kamer er bij art. 4 n°. 2 o. m. op werd gewezen, dat daardoor de weg zoude worden geopend tot de „openbare slachthuizen", in het buitenland vrij algemeen bekend, maar bij ons naar veler oordeel niet wel overeen te brengen met de destijds bestaande wetgeving, welke meening geen tegenspraak vond in het schriftelijk en mondeling debat tusschen de regeering en de beide Kamers der Staten-Generaal gevoerd;

dat echter deze opvatting van de hier alleen in aanmerking komende wetsbepaling, door de regeering evenmin als de zich daarbij aansluitende uitlatingen van enkele leden der Staten-Generaal bij de openbare beraadslaging in de Tweede en in de Eerste Kamer kan gelden boven den tekst der wet, nu zij daarmede, gelijk reeds is aangetoond, niet wel is overeen te brengen;

dat dit te meer klemt omdat, kent men aan deze opvatting van art. 4, 2°., der Hinderwet een overwegenden invloed toe op de uitlegging van het daar bepaalde, die invloed zich moet doen gelden niet alleen bij de slachterijen, slechts als voorbeeld in de memorie van toelichting genoemd, maar evenzeer bij al de inrichtingen van zeer onderscheiden aard, genoemd in art. 2 onder n°. II—XVIII, terwijl het toch zeer twijfelachtig is of het wel ooit in de bedoeling des wetgevers kan hebben gelegen, dat voor de uitoefening van al die bedrijven één openbare inrichting van gemeentewege zoude mogen aangewezen worden, met verbod om ze elders in de gemeente uit te oefenen;

O. mitsdien, dat het verbod van art. 2 der voormelde Groningsche gemeentelijke verordening van 17 Febr. 1900 als niet overeenstemmende met artikel 4, 2°. der Hinderwet, ook geen sanctie vindt in art. 22*a* dier wet zoomin als in eenige andere strafbepaling, zoodat het middel van cassatie is gegrond;

Vernietigt het vonnis den 1sten Nov. 1900 door de arrondissements-rechtbank te Groningen in deze zaak gewezen;

Uit kracht van art. 105 der wet op de R. O. ten principale recht doende in hooger beroep;

Vernietigt mede het in deze zaak door den kantonrechter te Groningen gewezen vonnis;

Verklaart het bij dit vonnis ten laste van den requirant bewezen verklaarde feit niet strafbaar;

Ontslaat hem te dier zake van alle rechtsvervolging.

—

12 *Februari* 1901. WET, houdende wijziging in de bepalingen betreffende het straffen en de strafrechtspleging ten aanzien van jeugdige personen. S. 63.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 29, 30, 31, 32, 1—28; n°. 31, 1—8.

Hand. id. 1899/1900, *bladz.* 1654—1690, 1692—1709, 1711—1717, 1865.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 40—44, 111—114, 170—175, 335—349.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ten aanzien van jeugdige personen wijziging te brengen in de bepalingen betreffende het straffen en de strafrechtspleging;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State ens.

HOOFDSTUK I.

In het Wetboek van Strafrecht worden de volgende wijzigingen gebracht:

Art. I. Aan *artikel* 9 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Bij veroordeeling van een minderjarigen persoon die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet bereikt heeft, wordt, behoudens het bepaalde bij artikel 39*ter*, eerste lid, en artikel 39*septies*, laatste lid, in plaats van de op het feit gestelde hoofdstraf, eene der volgende hoofdstraffen opgelegd naar de onderscheidingen gemaakt bij artikel 39*septies*:

1°. plaatsing in eene tuchtschool;

2°. geldboete;

3°. berisping."

Art. II. In *artikel* 12 vervallen sub 1°. de woorden: „tijdens hunne veroordeeling".

Art. III. *Artikel* 23 wordt gewijzigd als volgt:

a. Aan het slot van het eerste lid worden de volgende woorden toegevoegd:

„en voor een minderjarigen persoon, die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, ten hoogste negentig gulden, behoudens het geval dat artikel 39*septies*, laatste lid, wordt toegepast."

b. Aan het slot van het tweede lid worden de volgende worden toegevoegd:

„en ten aanzien van een minderjarigen persoon,

die den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, door plaatsing in eene tuchtschool."

c. De aanhef van het derde lid wordt gelezen als volgt:

„De duur der vervangende hechtenis" . . enz.

d. Aan het slot van het artikel worden een zevende en een achtste lid toegevoegd, luidende:

„De duur der plaatsing in eene tuchtschool ter vervanging van geldboete is ten minste eene week en ten hoogste eene maand.

Die duur wordt in de rechterlijke uitspraak bepaald."

Art. IV. *Artikel* 24 wordt gewijzigd als volgt:

a. In het tweede lid worden na „hechtenis" de volgende woorden ingevoegd:

„of van de plaatsing in eene tuchtschool".

b. In het derde lid worden na „hechtenis" telkens de volgende woorden ingevoegd:

„of der plaatsing in eene tuchtschool".

Art. V. Na artikel 27 worden de drie volgende artikelen ingevoegd:

Artikel 27bis. „De duur der plaatsing in eene tuchtschool is ten minste eene maand, en bij misdrijven en bij de overtredingen, omschreven in de artikelen 424—426, 428—433, 439, 440, 447, 450, 451, 453 en 455, ten hoogste zes achtereenvolgende maanden voor een persoon, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt, en ten hoogste een jaar voor een persoon, die op dat tijdstip dien leeftijd heeft bereikt.

Bij andere overtredingen worden de boven bepaalde maxima met de helft verminderd."

Artikel 27ter. „De bepalingen der artikelen 21 en 26 zijn toepasselijk op de straf van plaatsing in een tuchtschool."

Artikel 27quater. „De straf van berisping bestaat in eene vermanende toespraak tot den veroordeelde, in verband met het gepleegde feit."

Art. VI. Aan *artikel* 33 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Verbeurdverklaring kan worden uitgesproken ten laste van den schuldige, op wien artikel 39 wordt toegepast."

Art. VII. Na artikel 33 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 33bis. „Bij in- of vervoer van goederen in strijd met de rijksbelastingwetten door een persoon beneden den leeftijd van achttien jaren kan de rechter, ook indien op den schuldige artikel 38 wordt toegepast, op vordering van het bestuur der belastingen, de verbeurdverklaring van de aangehaalde goederen uitspreken."

Art. VIII. *Artikel* 34 wordt gewijzigd als volgt:

a. Aan het slot van het eerste lid worden de volgende woorden toegevoegd:

„en ten aanzien van een minderjarigen persoon, die den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, door plaatsing in eene tuchtschool."

b. Na het derde lid worden een nieuw vierde en een nieuw vijfde lid ingevoegd, luidende:

„De duur dezer plaatsing in eene tuchtschool is ten minste eene week en ten hoogste eene maand.

Die duur wordt in de rechterlijke uitspraak bepaald."

c. Het vierde (nieuw zesde) lid wordt gelezen als volgt:

„Op deze hechtenis zijn de artikelen 24 en 25, op deze plaatsing in eene tuchtschool is artikel 24, tweede en derde lid, toepasselijk."

d. Aan het slot van het laatste lid worden de volgende woorden toegevoegd:

„en van de plaatsing in eene tuchtschool."

Art. IX. *Artikel* 38 wordt gelezen als volgt:

„Bij strafrechtelijke vervolging van een minderjarigen persoon wegens een feit, begaan voordat hij den leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, kan de rechter bevelen dat de schuldige aan zijne ouders of zijn voogd zal worden teruggegeven, zonder toepassing van eenige straf."

Art. X. *Artikel* 39 wordt gelezen als volgt:

„Bij strafrechtelijke vervolging van een minderjarigen persoon die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wegens een feit, vallende in de bepaling van een misdrijf, kan de rechter bevelen dat de schuldige ter beschikking van de Regeering zal worden gesteld, zonder toepassing van eenige straf, behoudens het bepaalde bij artikel 39*ter*, eerste lid.

Bij strafrechtelijke vervolging van een minderjarigen persoon die op voormeld tijdstip den leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt, wegens een feit, vallende in de bepaling van eene der overtredingen, omschreven in de artikelen 424—426, 428—433, 439, 440, 447, 450, 451, 453 en 455, en begaan nadat hij gedurende de laatste twee jaren tweemalen onherroepelijk werd schuldig verklaard aan eene dezer overtredingen of aan eenig misdrijf, kan de rechter bevelen als in het vorige lid is bepaald, zonder toepassing van eenige straf.

In denzelfden zin en zonder toepassing van eenige straf kan de rechter bevelen bij strafrechtelijke vervolging van een minderjarigen persoon die op voormeld tijdstip den leeftijd van veertien doch nog niet dien van achttien jaren heeft bereikt, wegens een feit, vallende in de bepaling van eene der overtredingen, omschreven in de in het vorige lid genoemde artikelen, indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere schuldigverklaring van denzelfden persoon aan eene dezer overtredingen of aan eenig misdrijf onherroepelijk is geworden."

Art. XI. Na artikel 39 worden de acht volgende artikelen ingevoegd:

Artikel 39*bis*. „Indien de rechter heeft bevolen, dat de schuldige ter beschikking van de Regeering zal worden gesteld, wordt hij

hetzij in een rijksopvoedingsgesticht geplaatst, ten einde aldaar, of later op andere wijze, van Regeeringswege in zijne opvoeding worde voorzien,

hetzij ter opvoeding toevertrouwd aan eene in het Rijk gevestigde, rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of aan eene aldaar gevestigde stichting of instelling van weldadigheid, wier statuten, stichtingsbrieven of reglementen duurzame verzorging van minderjarigen in of buiten gestichten voorschrijven, ten einde door haar, of later op andere wijze, van Regeeringswege in zijne opvoeding worde voorzien,

in het eene en het andere geval uiterlijk tot hij den leeftijd van een en twintig jaren zal hebben bereikt.

Bepalingen ter uitvoering van het eerste lid van dit artikel en omtrent het voorwaardelijk of onvoorwaardelijk eindigen van de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding worden, naar beginselen bij de wet te stellen, vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur."

Artikel 39*ter*. „Bij het bevel, dat de schuldige aan een misdrijf, waarop als maximum eene gevangenisstraf van drie jaren of meer is gesteld, ter beschikking van de Regeering zal worden gesteld, kan de rechter den schuldige tevens veroordeelen tot gevangenisstraf van ten hoogste de helft van het maximum op het misdrijf gesteld. Geldt het een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan kan gevangenisstraf worden opgelegd van ten hoogste tien jaren.

De ingevolge dit artikel opgelegde gevangenisstraf wordt niet tenuitvoergelegd vóór den dag, waarop de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding van den schuldige onvoorwaardelijk eindigt."

Artikel 39*quater*. „De tenuitvoerlegging van de ingevolge het vorige artikel opgelegde gevangenisstraf kan worden opgeschort bij een besluit van het hoofd van het Departement van Justitie.

Dit besluit kan te allen tijde door het hoofd van hetzelfde Departement worden herroepen ingeval de veroordeelde zich slecht gedraagt of in strijd handelt met de in zijnen verlofpas uitgedrukte voorwaarden.

De gevangenisstraf wordt geacht te zijn ondergaan door het verloop van haren duur sedert den dag van het besluit tot opschorting van de tenuitvoerlegging en in elk geval op den dag waarop de veroordeelde den leeftijd van vijf en twintig jaren heeft bereikt, tenzij inmiddels dat besluit is herroepen."

Artikel 39*quinquies*. „De aanhouding van den veroordeelde te wiens aanzien een besluit tot opschorting van de tenuitvoerlegging der hem opgelegde gevangenisstraf is genomen, kan, indien hij zich slecht gedraagt of in strijd handelt met de in zijnen verlofpas uitgedrukte voorwaarden, in het belang der openbare orde worden bevolen door het hoofd van de gemeentepolitie ter plaatse waar hij zich bevindt of door den officier van justitie van het arrondissement waartoe die plaats behoort, onder verplichting om daarvan onverwijld kennis te geven aan het Departement van Justitie.

Volgt daarna de herroeping dan wordt de uitvoering van de straf geacht te zijn aangevangen op den dag der aanhouding."

Artikel 39*sexies*. „Het formulier van den verlofpas en de verdere voorschriften ter uitvoering van de artikelen 39*quater* en 39*quinquies* worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur."

Artikel 39*septies*. „Bij niet-toepassing van artikel 38 of artikel 39 wordt de minderjarige schuldige aan een feit, vallende in de bepaling van een misdrijf, gestraft, indien hij tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt, met plaatsing in eene tuchtschool, met geldboete of met berisping, en indien hij op dat tijdstip den leeftijd van achttien jaren niet, doch dien van veertien jaren wel heeft bereikt, met plaatsing in eene tuchtschool of met geldboete.

Bij niet-toepassing van artikel 38 of artikel 39 wordt de minderjarige die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, schuldig

aan een feit, vallende in de bepaling van eene overtreding, gestraft met berisping.

Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert eene vroegere schuldigverklaring van denzelfden persoon aan eenig strafbaar feit onherroepelijk is geworden, kan, in plaats van berisping, de straf van plaatsing in eene tuchtschool of geldboete worden opgelegd.

De in artikel 9*b* 1°., 2°. en 4°. vermelde bijkomende straffen worden niet opgelegd, indien de schuldige tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt.

Ten opzichte van minderjarigen, die den leeftijd van zestien jaren wel, doch dien van achttien jaren nog niet hebben bereikt, kan de rechter de voorafgaande bepalingen van dit artikel buiten toepassing laten en recht doen naar de bepalingen ten aanzien van personen boven den leeftijd van achttien jaren geldende, met dien verstande echter, dat het opleggen van hechtenis, vervangende hechtenis daaronder begrepen, blijft uitgesloten."

Artikel 39*octies*. „Indien de straf van berisping wordt opgelegd kan de rechter een termijn bepalen van ten minste één jaar en ten hoogste twee jaren als proeftijd, welke voor den schuldige ingaat onmiddellijk nadat de rechterlijke uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan. Indien geene andere hoofdstraf dan die van berisping toepasselijk is, doch de rechter geen termen vindt deze op te leggen of artikel 38 of artikel 39 toe te passen, bepaalt hij een termijn van ten minste één jaar en ten hoogste twee jaren als proeftijd, welke voor den schuldige ingaat onmiddellijk nadat de rechterlijke uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.

Bij het bepalen van zoodanigen proeftijd verooordeelt de rechter den schuldige tot de straf van plaatsing in eene tuchtschool.

De tenuitvoerlegging van deze straf geschiedt alleen indien de veroordeelde opnieuw aan eenig strafbaar feit onherroepelijk mocht zijn schuldig verklaard. Alsdan geschiedt de tenuitvoerlegging zoodra mogelijk, behoudens de bevoegdheid van den rechter de opschorting te bevelen, indien het strafbaar feit, waaraan de veroordeelde zich opnieuw heeft schuldig gemaakt, niet valt in de bepaling van een misdrijf."

Artikel 39*novies*. „De ingevolge het vorige artikel opgelegde straf van plaatsing in eene tuchtschool wordt geacht geheel te zijn vervallen indien vóór hare tenuitvoerlegging de proeftijd is verstreken.

Met de tenuitvoerlegging van de straf eindigt de proeftijd.

De proeftijd loopt niet of wordt geacht niet te hebben geloopen gedurende den tijd dat de schuldigverklaarde ter zake van een opnieuw gepleegd strafbaar feit wordt vervolgd en de rechterlijke uitspraak deswege nog niet onherroepelijk is geworden indien de beklaagde bij deze onherroepelijke uitspraak is schuldig verklaard."

Art. XII. *Artikel* 45, *laatste lid*, wordt gelezen als volgt:

„De hoofdstraf van berisping en de bijkomende straffen zijn voor poging dezelfde als voor het voltooide misdrijf."

Art. XIII. *Artikel* 49, *derde lid*, wordt gelezen als volgt:

„De hoofdstraf van berisping en de in artikel 9*b*, 1°., 3°. en 4°. vermelde bijkomende straffen zijn voor medeplichtigheid dezelfde als voor het misdrijf zelf."

Art. XIV. Aan *artikel* 70 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Ten aanzien van een persoon, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wordt elke der boven vermelde verjaringstermijnen tot een derde van den daar bepaalden duur ingekort."

Art. XV. Aan *artikel* 74 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

„De bepalingen van dit artikel gelden niet voor een minderjarigen persoon, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt."

Art. XVI. Aan *artikel* 76 worden een vierde, een vijfde en een zesde lid toegevoegd, luidende:

„Ten aanzien van een persoon, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is de termijn dezer verjaring bij overtredingen acht maanden, bij misdrijven door middel van de drukpers gepleegd achttien maanden, en bij andere misdrijven een derde langer dan de bij het tweede lid van artikel 70 bepaalde termijn der verjaring van het recht tot strafvordering.

Indien vóór de tenuitvoerlegging van de straf de veroordeelde, die tijdens zijne veroordeeling nog geen achttien jaren oud was, den leeftijd van een en twintig jaren heeft bereikt, vordert hij, die met deze tenuitvoerlegging is belast, dat de rechter die de straf heeft opgelegd, den duur

zal bepalen der gevangenisstraf of hechtenis of het bedrag der boete, op het feit gesteld, welke straffen alsdan in de plaats treden der vroeger opgelegde.

De bepalingen van het vierde en het vijfde lid van dit artikel zijn niet toepasselijk ten opzichte van gevangenisstraf, opgelegd ingevolge artikel 39*ter* of artikel 39*septies*, laatste lid."

Art. XVII. Aan *artikel* 77 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

„Ten aanzien van een persoon, die zich aan de tenuitvoerlegging van het tegen hem uitgesproken bevel, bedoeld bij artikel 39*ter*, onttrekt, vangt de termijn van verjaring der hem tevens naar de bepalingen van dat artikel opgelegde gevangenisstraf aan op den dag na dien, waarop hij den leeftijd van een en twintig jaren bereikt."

XVIII. Na artikel 77 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 77*bis*. „De straf van plaatsing in eene tuchtschool, bedoeld bij artikel 34, wordt niet uitgevoerd, wanneer de veroordeelde door van zijn wil onafhankelijke omstandigheden feitelijk verhinderd is de verbeurdverklaarde voorwerpen uit te leveren of het geldelijk bedrag, waarop zij bij de uitspraak geschat worden, te betalen."

HOOFDSTUK II.

In het Wetboek van Strafvordering worden de volgende wijzigingen gebracht:

Art. I. Na het eerste lid van *artikel* 6 wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

„Insgelijks kan de regter de regtsvervolging schorsen indien gelijktijdig met deze een verzoek tot ontheffing of een verzoek of eene vordering tot uitzetting van het ouderlijk gezag over den beklaagde aanhangig is, en wel totdat de beslissing daarop onherroepelijk zal zijn geworden."

Art. II. Aan *artikel* 45 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Indien de vermoedelijk schuldige is een minderjarige, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, zal die plaats kunnen zijn de woning van den beklaagde of eene andere tot het in verzekerde bewaring stellen beschikbare plaats. In het bevel zullen alsdan zoodanige bepalingen worden opgenomen als voor de rigtige uitvoering daarvan en tot behoorlijk toezigt op den beklaagde zullen worden noodig geoordeeld."

Art. III. Aan *artikel* 61 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige verdachte den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, wordt de voor hem bestemde dagvaarding, in plaats van aan hem zelven, beteekend aan zijne ouders of zijn voogd, bij wie hij inwoont. Indien hij niet bij zijne ouders of zijn voogd inwoont, zoomede indien hij den leeftijd van zestien jaren wel, doch dien van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wordt de dagvaarding behalve aan hem zelven ook aan de ouders of den voogd beteekend. Beteekening aan ouders heeft niet plaats, voorzooveel zij de ouderlijke magt hebben verloren of in de onmogelijkheid zijn die uit te oefenen."

Art. IV. Na artikel 61 worden de twee volgende artikelen ingevoegd:

Artikel 61*bis*. „Bij het eerste verhoor van een minderjarigen verdachte, die tijdens zijne eerste oproeping voor den regter den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, deelt de regter-commissaris hem mede, dat hem een raadsman zal worden toegevoegd. Onmiddellijk na afloop van dat verhoor verzoekt de regter-commissaris den president der regtbank aan den verdachte een raadsman toe te voegen.

De president doet die toevoeging uit de advocaten en procureurs in het arrondissement gevestigd. Zij wordt op den voet van het vijfde lid van art. 61 beteekend.

De toegevoegde heeft de bevoegdheid een anderen raadsman, zijnde een advocaat of procureur, die binnen het Rijk de praktijk uitoefent, met toestemming van den president der regtbank in zijne plaats te doen optreden.

De toegevoegde kan ten allen tijde door een gekozen raadsman, zijnde een advocaat of procureur, die binnen het Rijk de praktijk uitoefent, worden vervangen, indien deze ter griffie de verklaring aflegt, dat hij als zoodanig optreedt. De griffier geeft hiervan onverwijld kennis aan den toegevoegden raadsman."

Artikel 61*ter*. „De bij het vorige artikel bedoelde raadsman kan bij elk verhoor van den verdachte of van een getuige tegenwoordig zijn, waartoe hij telkens wordt opgeroepen, en heeft, indien de verdachte in verzekerde bewaring is, toegang tot hem en kan hem, behoudens het vereischte toezigt, zoo dikwijls hij dit verlangt, alleen spreken, een en ander tenzij de regter-commissaris in het belang van het onderzoek in bepaalde gevallen een verhoor buiten tegenwoordigheid van den raadsman beveelt of den verdachte buiten toegang stelt.

De dagvaarding, waarbij de verdachte wordt

opgeroepen, wordt ook gedaan aan den raadsman."

Art. V. Na artikel 66 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 66bis. „Indien het ten laste gelegde feit zon zijn begaan voordat de minderjarige verdachte den leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, worden zijne ouders of zijn voogd telkens opgeroepen om desverlangd bij elk verhoor van den verdachte of van een getuige tegenwoordig te zijn. De regter-commissaris kan echter bevelen, dat een verhoor buiten tegenwoordigheid van ouders of voogd geschiede.

Tegenwoordig zijnde worden zij in de gelegenheid gesteld, nadat de verdachte of een getuige zijne verklaring heeft afgelegd, daartegen in te brengen wat tot verdediging kan dienen."

Art. VI. Aan artikel 79 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de verdachte is een minderjarige, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is de bepaling van het tweede lid van art. 45 van toepassing."

Art. VII. Na artikel 79 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 79bis. „Indien de minderjarige verdachte, die in verzekerde bewaring is hetzij krachtens bevel van den regter-commissaris hetzij ingevolge beschikking der regtbank, vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, hebben zijne ouders of zijn voogd toegang tot hem en kunnen hem, behoudens het vereischte toezigt, alleen spreken, een en ander tenzij de regter-commissaris, of op de vordering van het openbaar ministerie de regtbank, aan hen den toegang tot den verdachte heeft ontzegd.

Van zoodanige ontzegging door den regter-commissaris kunnen belanghebbende ouders of voogden bij de regtbank in beroep komen."

Art. VIII. Na artikel 85 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 85bis. „Na het verleenen van regtsingang tegen een minderjarigen persoon, die tijdens zijne eerste oproeping voor den regter den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, kan de president der regtbank den volgens art. 61*bis* toegevoegden raadsman door een anderen, zijnde een advocaat of procureur in het arrondissement gevestigd, vervangen.

Is de beklaagde, die den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, nog niet voor den regter geroepen, zoo voegt de president hem een raadsman toe uit de advocaten en procureurs in het arrondissement gevestigd.

De toevoeging, krachtens het eerste of het tweede lid van dit artikel gedaan, wordt op den voet van het vijfde lid van art. 61 beteekend. Indien den beklaagde reeds een raadsman was toegevoegd, geeft de griffier dezen onverwijld kennis van de nieuwe toevoeging.

Het derde en het vierde lid van art. 61*bis* zijn ten deze van toepassing.

De beklaagde wordt gedurende de geheele instructie en de verdere behandeling der zaak door zijnen raadsman bijgestaan."

Art. IX. Aan *artikel* 86 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

„Voor de toepassing van dit artikel ten aanzien van een minderjarigen persoon, die vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wordt geen rekening gehouden met het bepaalde bij art. 9, tweede lid, en bij art. 39*ter* van het Wetboek van Strafrecht."

Art. X. Aan *artikel* 93 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, geschiedt de beteekening op den voet van het vijfde lid van art. 61 en bovendien aan den raadsman."

Art. XI. Aan *artikel* 95 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Op deze dagvaarding is het derde lid van art. 93 en op het in dit artikel bedoelde verhoor van den beklaagde is art. 66*bis* van toepassing."

Art. XII. Na artikel 95 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 95bis. „De bij art. 85*bis* bedoelde raadsman kan bij elk verhoor van den beklaagde of van een getuige tegenwoordig zijn, waartoe hij telkens wordt opgeroepen, en heeft, indien de beklaagde in verzekerde bewaring is toegang tot hem en kan dezen, behoudens het vereischte toezigt, zoo dikwijls hij dit verlangt, alleen spreken, een en ander tenzij de regtbank op het verzoek van den regter-commissaris of op de vordering van het openbaar ministerie in het belang van het onderzoek in bepaalde gevallen een verhoor buiten tegenwoordigheid van den raadsman beveelt of den beklaagde buiten toegang stelt.

Hij kan ter griffie inzage verkrijgen en ten koste van den beklaagde afschriften doen nemen van de stukken, zonder de voortzetting der zaak op te houden. Het laatste lid van art. 134 is van toepassing.

Alle beteekeningen, dagvaardingen en aanzeggingen, krachtens de volgende artikelen van dezen Titel aan den beklaagde te doen, geschieden op den voet van het vijfde lid van art. 61 en bovendien aan den raadsman."

Art. XIII. Na het eerste lid van *artikel* 100 worden een nieuw tweede en een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wint de regtercommissaris zooveel mogelijk inlichtingen in omtrent de opvoeding, het karakter, de ontwikkeling en het doorgaand gedrag van den beklaagde, ook door het hooren van getuigen, die hem door de ouders of den voogd van den beklaagde zijn opgegeven.

Op de in dit artikel bedoelde verhooren van den beklaagde en van de getuigen is art. 66*bis* van toepassing."

Art. XIV. Aan *artikel* 108 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is het tweede lid van art. 45 van toepassing."

Art. XV. In *artikel* 109, EERSTE LID, worden na „gevangenis" de volgende woorden ingevoegd:

„of aan den ingevolge het tweede lid van art. 45 met het toezigt op den beklaagde belasten persoon".

Art. XVI. De laatste zinsnede van *artikel* 116, TWEEDE LID, wordt gelezen als volgt:

„Op deze beschikkingen is het tweede lid van art. 93 van toepassing, met inachtneming van art. 95*bis*, derde lid."

Art. XVII. Aan *artikel* 119 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, komen de in het tweede lid vermelde bevoegdheden, met uitsluiting van hem zelven, aan zijnen raadsman toe".

Art. XVIII. *Artikel* 126, TWEEDE LID, wordt gelezen als volgt:

„Zoodra het bevolen onderzoek is afgeloopen wordt gehandeld overeenkomstig de artt. 118 en 119, met inachtneming van art. 95*bis*, derde lid, en overeenkomstig art. 125."

Art. XIX. Na het vierde lid van *artikel* 127 wordt een nieuw vijfde lid ingevoegd, luidende:

„Insgelijks stelt zij den minderjarigen beklaagde wegens een feit, begaan voordat hij den leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, te dier zake buiten vervolging, indien zij zulks om redenen van algemeen belang raadzaam acht of van oordeel is dat art. 88 van het Wetboek van Strafrecht behoort te worden toegepast."

Art. XX. Aan het slot van *artikel* 129 wordt de punt vervangen door een komma en worden de volgende woorden toegevoegd:

„dit laatste met inachtneming van art. 95*bis*, derde lid."

Art. XXI. In *artikel* 130, EERSTE LID, wordt in plaats van de woorden: „eerste en vierde" gelezen: „eerste, vierde en vijfde."

Art. XXII. Na artikel 131 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 131*bis*. „Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, komen de bevoegdheden, hem bij de twee voorgaande artikelen toegekend, met uitsluiting van hem zelven, aan zijnen raadsman toe."

Art. XXIII. In *artikel* 139 worden na „gevangenis" de volgende woorden ingevoegd:

„of na zijne in verzekerde bewaringstelling elders ingevolge art. 108, tweede lid".

Art. XXIV. Aan *artikel* 140 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, komt de bevoegdheid tot die vordering, met uitsluiting van hem zelven, aan zijnen raadsman toe".

Art. XXV. Vóór het laatste lid van *artikel* 141 worden een nieuw tweede, derde en vierde lid ingevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, geschieden deze beteekening en alle andere beteekeningen, dagvaardingen en aanzeggingen, krachtens de volgende artikelen van dezen Titel aan den beklaagde te doen, op den voet van het vijfde lid van art. 61 en bovendien aan den raadsman.

Indien de hierbedoelde beklaagde regtstreeks zal worden gedagvaard en nog geen raadsman heeft, geeft de officier van justitie daarvan kennis aan den president der regtbank, die alsdan eenen raadsman toevoegt uit de advocaten en procureurs in het arrondissement gevestigd, welke toevoeging wordt beteekend gelijktijdig met de dagvaarding op den voet van het vijfde lid van art. 61.

Het derde en vierde lid van art. 61*bis* zijn toepasselijk".

Art. XXVI. Na het tweede lid van *artikel* 145 wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, komt de bevoegdheid tot dat verzet, met uitsluiting van hem zelven, aan zijnen raadsman toe."

Art. XXVII. Aan *artikel* 146 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, rust deze verplichting, in plaats van op hem zelven, op zijnen raadsman."

Art. XXVIII. Na *artikel* 149 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 149*bis*. „Het regtsgeding tegen een minderjarigen persoon die op den dag van de eerste teregtzitting den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, wordt, tenzij er medebeklaagden zijn, die dien leeftijd wel bereikt hebben, niet in het openbaar behandeld. Tot bijwoning van deze niet openbare teregtzitting kan echter door den president der regtbank bijzondere toegang worden verleend.

Tot bijwoning van de terechtzittingen, waarin het regtsgeding tegen zoodanigen minderjarige wordt behandeld, worden, ook al zijn er zoodanige medebeklaagden, zijne ouders of zijn voogd opgeroepen. Tegenwoordig zijnde worden zij in de gelegenheid gesteld, nadat de minderjarige beklaagde, een der medebeklaagden of een getuige zijne verklaring heeft afgelegd, daartegen in te brengen wat tot verdediging kan dienen.

Niettemin kan de regtbank, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, bevelen, dat een verhoor van den minderjarigen beklaagde of van een getuige buiten tegenwoordigheid van ouders of voogd van eerstgenoemden geschiede."

Art. XXIX. Aan *artikel* 150 worden een derde en een vierde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde op den dag van de eerste teregtzitting den leeftijd van achttien jaren niet heeft bereikt, is deze steeds verpligt in persoon te verschijnen.

Bij niet-verschijning van zoodanigen beklaagde schorst de regtbank het onderzoek tot eenen alsdan te bepalen dag, met bevel, dat hij tegen dien dag door een deurwaarder of dienaar der openbare magt voor haar worde gebragt. Indien de beklaagde ook op die nadere teregtzitting blijkt niet te zijn verschenen, wordt gehandeld overeenkomstig den achtsten Titel."

Art. XXX. Aan *artikel* 162 worden een vierde en een vijfde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de minderjarige beklaagde vóór het begaan van het feit den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, worden zelfs in den regel zijne ouders of zijn voogd en evenzoo zijn meester en een of meer zijner onderwijzers, ten verzoeke van den officier van justitie gedagvaard als getuigen om te worden gehoord, voor zooveel betreft de in het eerste lid van dit artikel bedoelde personen buiten eede, tot het geven van inlichtingen omtrent de opvoeding, het karakter, de ontwikkeling en het doorgaand gedrag van den beklaagde.

De ingevolge het vorig lid gedagvaarde getuigen kunnen zich niet verschoonen op grond van bloed- en aanverwantschap met den beklaagde."

Art. XXXI. Aan het slot van *artikel* 214, EERSTE LID, wordt de punt vervangen door een komma en worden de volgende woorden toegevoegd:

„behoudens het bepaalde bij de art. 38 en 39 van het Wetboek van Strafrecht."

Art. XXXII. Aan het slot van *artikel* 220 worden de woorden „wegens een strafbaar feit, niet vermeld in art. 86" vervangen door de volgende woorden:

„hetzij wegens een strafbaar feit, niet vermeld in art. 86 van dit Wetboek, hetzij overeenkomstig art. 39*ter* of art. 39*octies*, laatste lid, van het Wetboek van Strafrecht."

Art. XXXIII. Aan *artikel* 230 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

„De bevoegdheid tot het instellen van hooger beroep en andere bevoegdheden, in de volgende artikelen van dezen Titel en in den achtsten Titel aan den beklaagde toegekend, komen, indien deze, minderjarig zijnde, den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt en een raadsman heeft, met uitsluiting van hem zelven, toe aan dien raadsman".

Art. XXXIV. Aan het slot van *artikel* 235, EERSTE LID, wordt de punt vervangen door een komma en worden de volgende woorden toegevoegd:

„of naar eene andere overeenkomstig art. 45, tweede lid, door den procureur-generaal aan te wijzen plaats."

Art. XXXV. Vóór het tweede lid van *artikel* 236 wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

„Gelijke toevoeging geschiedt, indien den beklaagde ingevolge art. 61*bis*, art. 85*bis* of art. 141 in eersten aanleg een raadsman was toegevoegd."

Het derde lid van het artikel wordt gelezen als volgt:

„Het laatste lid van art. 132 of, in het geval bedoeld bij het tweede lid van dit artikel,

de bepalingen van artt. 61*bis* en 85*bis* zijn toepasselijk."

Art. XXXVI. In *artikel* 239 wordt het getal „150" vervangen door „149*bis*".

Art. XXXVII. *Artikel* 253 wordt gewijzigd als volgt:

a. sub 2°. wordt de aanhef gelezen als volgt:

„dat de beklaagde, tenzij hij vervolgd wordt ter zake van strooperij of, nog minderjarig zijnde, op den dag van de eerste teregtzitting den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, of de kantonregter beveelt" . . . . . enz.

b. sub 3°. worden de woorden: „en het verzet tegen de dagvaarding niet toepasselijk zijn" vervangen door: „ , het verzet tegen de dagvaarding, de beteekening aan en de regten en verpligtingen van den raadsman niet toepasselijk zijn".

Art. XXXVIII. In *artikel* 256, EERSTE LID, wordt het woord „laatste" vervangen door: „derde en vierde".

Art. XXXIX. In *artikel* 257 wordt het getal „150" vervangen door „149*bis*".

Art. XL. In *artikel* 265 worden de woorden: „zijne opzending naar een rijksopvoedingsgesticht is bevolen", vervangen door: „hij ter beschikking van de Regering is gesteld".

Art. XLI. *Artikel* 266, EERSTE LID, wordt gewijzigd als volgt:

a. De woorden „wiens opzending naar een rijksopvoedingsgesticht is bevolen" worden vervangen door: „die ter beschikking van de Regering is gesteld";

b. De woorden: „ter tenuitvoerlegging van de tegen hem uitgesproken plaatsing in een rijksopvoedingsgesticht, of van de gevangenisstraf of hechtenis; wat de laatste betreft" worden vervangen door: „ingevolge die ter beschikkingstelling of ter tenuitvoerlegging van de tegen hem uitgesproken gevangenisstraf, hechtenis of straf van plaatsing in eene tuchtschool; wat de beide laatste straffen betreft".

Art. XLII. In *artikel* 342 worden na „rijkswerkinrigting" de volgende woorden ingevoegd:

„of in eene tuchtschool".

Art. XLIII. Na artikel 344 worden de twee volgende artikelen ingevoegd:

Art. 344*bis*. „De geldboete, waartoe een minderjarige, die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is veroordeeld, kan worden verhaald op de opbrengst van den arbeid van den schuldige in maniere als volgt:

De tot verhaal bevoegde autoriteit is bij niet voldoening der geldboete bevoegd hiervan kennis te geven aan den persoon, van wien de veroordeelde loon of wedde geniet, met opgave van de door haar bepaalde som en tijdstippen van betaling, bedoeld bij het vierde lid van dit artikel.

Deze kennisgeving geschiedt schriftelijk en wordt door hem, aan wien zij gerigt is, voor „gezien" geteekend aan die autoriteit teruggezonden. Bijaldien de kennisgeving niet binnen acht dagen na de verzending voor „gezien" geteekend door die autoriteit is terugontvangen, wordt zij herhaald bij deurwaardersexploit.

Door het voor „gezien" teekenen of de beteekening der kennisgeving, in het voorgaande lid bedoeld, is de persoon, tot wien deze gerigt werd, verpligt om, zoolang de boete niet ten volle is betaald, tot kwijting en ten hoogste tot het bedrag van hetgeen door hem als loon of wedde aan den tot betaling der boete verpligte verschuldigd is, aan die autoriteit wekelijks of maandelijks de som te voldoen, welke door deze in verband met het bedrag der geldboete en het bedrag van het loon of de wedde is bepaald.

Uitbetalingen, in strijd met bovenstaande voorschriften gedaan, ontheffen den persoon, in wiens dienst de tot betaling der geldboete veroordeelde minderjarige is, niet van de verpligting tot voldoening, in het vorige lid omschreven.

De bevelschriften en exploiten, in dit artikel bedoeld, zijn vrijgesteld van het regt van zegel en worden, voor zooveel de registratie wordt vereischt, gratis geregistreerd."

Art. 34*ter*. „De straf van berisping wordt ten uitvoer gelegd door den president van het kollegie, dat de veroordeeling heeft uitgesproken, of, indien hetzelve uit meer dan eene kamer bestaat, door het lid van het kollegie, hetwelk het voorzitterschap bekleedt in de kamer, die de veroordeeling heeft uitgesproken, of door den kantonregter, die de veroordeeling heeft uitgesproken.

De tenuitvoerlegging geschiedt in eene niet-openbare teregtzitting zoodra mogelijk na het uitspreken van de veroordeeling.

De genoemde regterlijke ambtenaren kunnen daarbij de hulp inroepen van de openbare burgerlijke of gewapende magt.

Bij die tenuitvoerlegging kunnen de ouders of de voogd van den veroordeelde desverlangd tegenwoordig zijn, waartoe zij door den griffier van het kollegie of van het kantongeregt, indien mogelijk, worden uitgenoodigd."

Art. XLIV. Aan *artikel* 346 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de beklaagde den leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt en hij een raadsman heeft, komen de in dezen Titel aan den beklaagde toegekende bevoegdheden, met uitsluiting van hem zelven, toe aan dien raadsman."

Art. XLV. In de artikelen 380 en 385 wordt na „gevangenissen" een komma geplaatst en worden de woorden „en rijkswerkinrigtingen" vervangen door de woorden: „rijkswerkinrigtingen en tuchtscholen".

HOOFDSTUK III.

In de wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie worden de volgende wijzigingen gebracht:

Art. I. *Art.* 44, TWEEDE LID, wordt gelezen als volgt:

„Hunne vonnissen zijn aan hooger beroep onderworpen, met uitzondering van de gevallen dat geene andere straf is bedreigd dan geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden."

Art. II. *Artikel* 56, TWEEDE LID, wordt gelezen als volgt:

„Die vonnissen zijn aan hooger beroep onderworpen, met uitzondering van die, welke ter zake van overtredingen zijn gewezen ten aanzien van een persoon, die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van achttien jaren had bereikt."

HOOFDSTUK IV.

DE WET VAN 15 JANUARI 1886 (*Staatsblad* n°. 7), houdende bepalingen tot uitvoering van de artikelen 38 en 39 van het Wetboek van Strafrecht, wordt ingetrokken.

HOOFDSTUK V.

Artikel 7, VOORLAATSTE LID, DER WET VAN 15 APRIL 1886 (*Staatsblad* n°. 64), houdende bepalingen, regelende het in werking treden van het Wetboek van Strafrecht en den overgang van de oude tot de nieuwe strafwetgeving, alsmede om overeenstemming te brengen tusschen de bestaande wetten en het nieuwe wetboek, wordt ingetrokken.

HOOFDSTUK VI.

Overgangs- en slotbepalingen.

Art. I. Jeugdige personen, op het tijdstip van het in werking treden dezer wet in een Rijksopvoedingsgesticht geplaatst, op last hetzij van den burgerlijken, hetzij van den strafrechter, worden geacht daarin geplaatst te zijn ingevolge artikel 39*bis* van het Wetboek van Strafrecht, alsof zij overeenkomstig artikel 39 van dat Wetboek ter beschikking van de Regeering waren gesteld.

Te hunnen aanzien gelden de bepalingen van den algemeenen maatregel van bestuur, bij het tweede lid van artikel 39*bis* van het Wetboek van Strafrecht voorgeschreven, met dien verstande echter dat de voorziening van Regeeringswege in hunne opvoeding eindigt niterlijk op den dag, tot welken hunne plaatsing in een Rijksopvoedingsgesticht door den rechter is gelast.

Art. II. De uitzonderingsbepalingen van het bij deze wet aan art. 74 van het Wetboek van Strafrecht toegevoegde vierde lid geldt niet met betrekking tot overtredingen, begaan vóór het in werking treden van deze wet.

Art. III. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 12den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 *Febr.* 1901.)

—

12 *Februari* 1901. WET, houdende beginselen en voorschriften omtrent maatregelen ten opzichte van jeugdige personen. S. 64.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1897/98, n°. 189, 212, 219, 220; 1898/99, n°. 27, 34, 36, 37; 1899/1900, n°. 29, 30, 31, 32, 1—13; n°. 32, 1—5.

Hand. id. 1899/1900, *bladz.* 1717—1747, 1866.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 44—51, 114, 115, 175—178, 349.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, beginselen vast te stellen en voorschriften te geven omtrent het ten uitvoer leggen van maatregelen, ingevolge bepalingen van het Wetboek van Strafrecht en van het Burgerlijk Wetboek ten opzichte van jeugdige personen bij derzelver wangedrag te nemen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

§ I.

Art. 1. Van de wet van 8 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 3) tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt onder-

gaan, en van aanverwante gestichten, zooals die reeds is gewijzigd bij de wetten van 28 Augustus 1886 (*Staatsblad* n°. 130), 10 December 1888 (*Staatsblad* n°. 176), 6 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 51) en 29 October 1892 (*Staatsblad* n°. 241) worden ingetrokken:

1°. het bepaalde sub 3°. in artikel 7;

2°. de woorden: „en de rijksopvoedingsgestichten" in het eerste lid van artikel 8;

3°. het derde lid van artikel 8.

2. Van de wet van 14 April 1886 (*Staatsblad* n°. 62) tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen, zooals die is gewijzigd bij de wet van 10 December 1888 (*Staatsblad* n°. 176), wordt ingetrokken:

Titel VI Rijksopvoedingsgestichten, houdende de artikelen 24 tot en met 28.

§ II.

3. Het aantal en de plaatsen van vestiging der tuchtscholen en der rijksopvoedingsgestichten zullen bij algemeenen maatregel van bestuur naar mate van de behoefte worden bepaald.

4. De tuchtscholen zijn bestemd, behalve tot opneming van hen, wier plaatsing aldaar door den strafrechter is bevolen, ook tot opneming der kinderen bedoeld bij de artikelen 357 en 442 van het Burgerlijk Wetboek.

De rijksopvoedingsgestichten zijn bestemd, behalve tot opneming van hen wier plaatsing aldaar overeenkomstig de bepalingen der artikelen 39 en 39*bis* van het Wetboek van Strafrecht moet volgen, mede tot opneming der minderjarigen bedoeld bij artikel 16 van deze wet.

5. Het opperbeheer der tuchtscholen en rijksopvoedingsgestichten berust bij den Minister van Justitie.

Het beheer van iedere tuchtschool en van ieder rijksopvoedingsgesticht wordt gevoerd door eenen directeur of eene directrice onder toezicht van eene Commissie van Toezicht.

Over de gezamenlijke tuchtscholen en rijksopvoedingsgestichten wordt een algemeen toezicht uitgeoefend door een Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies.

De directeuren en directrices, alsmede de leden van het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies worden door Ons benoemd en ontslagen; de overige beambten, alsmede de leden der Commissiën van Toezicht, door den Minister van Justitie, gehoord het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies en, door tusschenkomst van dit College, zooveel noodig de Commissiën van Toezicht.

Bij tijdelijke ontstentenis van het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies wordt door Ons, van Commissiën van Toezicht door den Minister van Justitie in de vervulling hunner werkzaamheden op andere wijze voorzien.

6. De in tuchtscholen en de in rijksopvoedingsgestichten op te nemen kinderen en jeugdige personen worden zooveel mogelijk naar gelang van herkomst, leeftijd, verstandelijke en zedelijke ontwikkeling, geaardheid en gedrag over de verschillende, tot hunne opneming bestemde inrichtingen of van elkander afgezonderde onderdeelen van inrichtingen verdeeld.

De verpleegden in de tuchtscholen en die in de rijksopvoedingsgestichten kunnen in klassen worden ingedeeld.

De verpleegden in de tuchtscholen en in de rijksopvoedingsgestichten kunnen gedurende den nacht, zooveel noodig, onderling afgezonderd worden.

7. Aan de verpleegden in tuchtscholen en rijksopvoedingsgestichten wordt gelegenheid gegeven aan godsdienstoefeningen deel te nemen en godsdienstonderwijs te ontvangen.

Behoudens uitdrukkelijke vrijstelling nemen de verpleegden aan te hunnen behoeve gehouden godsdienstoefeningen en aan te hunnen behoeve gegeven godsdienstonderwijs deel.

8. De verpleegden in de tuchtscholen ontvangen gewoon lager onderwijs en verrichten handenarbeid.

Aan de verpleegden in de rijksopvoedingsgestichten worden lager onderwijs en vakonderricht verstrekt.

9. Voor den arbeid kan den verpleegden in de tuchtscholen en de rijksopvoedingsgestichten eene geldelijke belooning tot een matig bedrag worden toegekend.

De toegekende belooning is het eigendom van den verpleegde; zij blijft in de tuchtscholen steeds, in de rijksopvoedingsgestichten als regel tot uitgaanskas bewaard.

Moedwillig door den verpleegde tijdens den duur van zijn verblijf in eene tuchtschool of in een rijksopvoedingsgesticht toegebrachte schade kan op zijn uitgaanskas worden verhaald. De uitgaanskas is overigens onvervreemdbaar en niet vatbaar voor beslag.

Zij wordt den verpleegde bij of na zijn ontslag uit de tuchtschool of het rijksopvoedingsgesticht uitgekeerd, hetzij in eens hetzij in termijnen.

10. In de tuchtscholen en rijksopvoedingsge-

stichten is de oplegging der navolgende disciplinaire straffen geoorloofd:

1°. onthouding van het schrijven of ontvangen van brieven, van bezoek, of van andere voorrechten;

2°. verstrekking van water en brood in plaats van het gewone voedsel;

3°. opsluiting in een cachot;

4°. gewone sluiting in de boeien.

Meerdere dezer straffen kunnen gelijktijdig worden opgelegd.

De straf sub 2°. wordt opgelegd aan verpleegden, die nog niet den leeftijd van 14 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 7 dagen, aan verpleegden, die den leeftijd van 14, maar nog niet dien van 18 jaren hebben bereikt voor ten hoogste 14 dagen, aan verpleegden, die den leeftijd van 18 jaren hebben bereikt voor ten hoogste 21 dagen; zij wordt, in geval zij langer duurt dan 2 dagen, slechts om den anderen dag toegepast.

De straf sub 3°. wordt opgelegd aan verpleegden, die nog niet den leeftijd van 14 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 4 dagen, aan verpleegden, die den leeftijd van 14, maar nog niet dien van 18 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 8 dagen, en aan verpleegden, die den leeftijd van 18 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 16 dagen.

De straf sub 4°. wordt niet toegepast op verpleegden, die den leeftijd van 14 jaren nog niet hebben bereikt, en wordt opgelegd aan verpleegden, die den leeftijd van 14, maar nog niet dien van 18 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 4 dagen, en aan verpleegden, die den leeftijd van 18 jaren hebben bereikt, voor ten hoogste 16 dagen.

11. Alle kosten der tuchtscholen en der rijksopvoedingsgestichten komen ten laste van den Staat, voor zoover niet de wet uitdrukkelijk anders bepaalt.

§ III.

12. In het Rijk gevestigde, rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en aldaar gevestigde stichtingen en instellingen van weldadigheid, wier statuten, stichtingsbrieven of reglementen duurzame verzorging van minderjarigen in of buiten gestichten voorschrijven, en die blijkens schriftelijke verklaring van het bestuur zich aan van Regeeringswege gestelde voorwaarden onderwerpen, kunnen, wanneer zij zich tot het aanvaarden van zoodanige opdracht bereid verklaren, desverlangd tegen het genot van subsidie, van Regeeringswege tot wederopzeggens toe met de verpleging van ter beschikking der Regeering gestelde jeugdige personen worden belast, hetzij deze aanvankelijk in een rijksopvoedingsgesticht zijn geplaatst, hetzij deze terstond aan zoodanige vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid worden toevertrouwd.

Zoodanige opdracht wordt hetzij na verzoek der ouders of voogden, hetzij ambtshalve van Regeeringswege verleend.

De kosten van overbrenging en van terugvoering komen ten laste van het Rijk.

13. Het toezicht op de naleving der in het vorige artikel en der in artikel 15 dezer wet bedoelde voorwaarden door de in diezelfde artikelen bedoelde vereenigingen, stichtingen en instellingen van weldadigheid berust bij den Minister van Justitie, die daarin wordt bijgestaan door het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies, onverminderd het toezicht bedoeld bij artikel 421*a* van het Burgerlijk Wetboek.

14. De van Regeeringswege gestelde voorwaarden betreffen maatregelen ten behoeve van gezondheid, zedelijkheid, schoolonderwijs en vakonderricht der naar de bepalingen van artikel 12 dezer wet verpleegde jeugdige personen en der bij artikel 15 dezer wet bedoelde, tegen het genot van subsidie verpleegde minderjarigen.

De van Regeeringswege uit te keeren subsidie wordt berekend per hoofd en per dag.

15. In het Rijk gevestigde, rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en aldaar gevestigde stichtingen en instellingen van weldadigheid, wier statuten, stichtingsbrieven of reglementen duurzame verzorging van minderjarigen in of buiten gestichten voorschrijven, en die blijkens schriftelijke verklaring van het bestuur zich aan van Regeeringswege gestelde voorwaarden onderwerpen, kunnen, wanneer zij overeenkomstig de bepaling van het eerste lid van artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek met de voogdij over minderjarigen, wier ouders beide of een van beide van de ouderlijke macht of van de voogdij zijn ontheven of ontzet, zijn belast, op schriftelijk verzoek van het bestuur in het genot eener subsidie van Regeeringswege worden gesteld, op den voet in het tweede lid van het vorige artikel aangegeven.

Bij de bepaling van het bedrag der subsidie kan het eigen inkomen van zoodanigen minderjarige en de in artikel 374*g* of artikel 440*c* van het Burgerlijk Wetboek bedoelde bijdrage geheel of ten deele worden in rekening gebracht.

Indien zoodanige minderjarige in een der gevallen, vermeld bij artikel 17 dezer wet, in een

der bij dat artikel bedoelde inrichtingen wordt verpleegd, kan de subsidie worden vervangen door geheele of gedeeltelijke voldoening van Regeeringswege van de kosten van verpleging aldaar.

16. Op schriftelijk verzoek van het bestuur eener vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, bedoeld bij de artikelen 12 en 15 dezer wet, die blijkens schriftelijke verklaring van het bestuur hetzij ten opzichte van alle door haar verzorgde kinderen, hetzij alleen ten opzichte der minderjarigen, over wie haar overeenkomstig de bepaling van het eerste lid van artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek de voogdij is opgedragen, nadat de ouders beide of een van beide van de ouderlijke macht of van de voogdij zijn ontheven of ontzet, zich onderwerpt aan van Regeeringswege gestelde voorwaarden, bedoeld bij artikel 14, en op de naleving daarvan gehouden toezicht, bedoeld bij artikel 13 dezer wet, kan zoodanige minderjarige in eene daartoe bij deze wet aangewezen rijksinrichting worden opgenomen, indien hij door zijn gedrag van een verdorven of weerbarstig karakter doet blijken.

Zoodanige minderjarige kan ten allen tijde uit die rijksinrichting worden ontslagen, wanneer de oorzaak zijner opneming blijkt te zijn opgeheven of zijn lichamelijke of geestelijke toestand hem voor een verblijf aldaar ongeschikt blijkt te maken.

Het genot der overeenkomstig de bepaling van het vorige artikel toegekende subsidie wordt geschorst gedurende den tijd, waarin de minderjarige in de bij het eerste lid van dit artikel bedoelde rijksinrichting blijft opgenomen.

De kosten van overbrenging en terugvoering komen ten laste van de betrokken vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid.

§ IV.

17. In gevallen van krankzinnigheid of ernstig zenuwlijden, van geestelijke of lichamelijke gebreken, en van ernstige of besmettelijke ziekten, kunnen de daaraan lijdende verpleegden in de tuchtscholen en in de rijksopvoedingsgestichten naar krankzinnigengestichten, ziekenhuizen of andere inrichtingen, bestemd tot behandeling van zoodanige lijders, worden overgebracht en aldaar tijdelijk op 's Rijks kosten worden verpleegd.

18. Ten aanzien van jeugdige personen, die, overeenkomstig de bepaling van artikel 39 van het Wetboek van Strafrecht ter beschikking der Regeering gesteld, in een rijksopvoedingsgesticht of elders worden verpleegd, kan ten allen tijde worden beschikt, dat de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding voorwaardelijk of onvoorwaardelijk is geëindigd, wanneer persoonlijke of zakelijke omstandigheden hen betreffende daartoe aanleiding geven.

Het voorwaardelijk ontslag is ten allen tijde herroepbaar ingeval de ontslagene zich slecht gedraagt of in strijd handelt met de in zijnen ontslagbrief uitgedrukte voorwaarden.

Op de voorwaardelijk ontslagenen wordt van Regeeringswege toezicht gehouden.

19. Aan verpleegden in de tuchtscholen kan bij vertrek en aan verpleegden in de rijksopvoedingsgestichten of elders, die overeenkomstig de bepaling van artikel 39 van het Wetboek van Strafrecht ter beschikking der Regeering zijn gesteld, bij het voorwaardelijk of onvoorwaardelijk eindigen van de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding, van Rijkswege reisgeld of reisgelegenheid worden verstrekt, indien de stand hunner uitgaanskassen het niet mogelijk of niet wenschelijk maakt, dat daaruit zoodanige uitgaven worden bestreden.

§ V.

20. De opdracht aan eene vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid bedoeld bij artikel 12 dezer wet; het bevel tot opneming in en dat tot ontslag uit een rijksopvoedingsgesticht, bedoeld bij artikel 16 dezer wet; de beschikkingen tot toekenning van subsidie, bedoeld bij de artikelen 12 en 15 dezer wet; alsmede de beschikkingen omtrent overbrenging, bedoeld bij artikel 17 dezer wet, en omtrent voorwaardelijk en onvoorwaardelijk eindigen van de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding, bedoeld bij artikel 18 dezer wet, gaan uit van den Minister van Justitie, gehoord het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies, en zooveel noodig maar door tusschenkomst van dit College, de Commissiën van Toezicht, bedoeld in artikel 5 dezer wet, en de voogdijraden, bedoeld bij artikel 385*b* van het Burgerlijk Wetboek.

21. Het beheer en de inrichting der tuchtscholen en der rijksopvoedingsgestichten; de voorwaarden bedoeld bij de artikelen 12 en 15; het toezicht bedoeld bij artikel 13 en de wijze van bepaling en van toekenning der subsidie, bedoeld bij de artikelen 12 en 15 dezer wet, de toepassing van de maatregelen, bedoeld bij artikel 12, artikel 16 en artikel 18 dezer wet, alsmede de functiën van het Algemeen College van Toezicht,

Bijstand en Advies en de wijze, waarop deze worden uitgeoefend, worden naar de beginselen dezer wet nader geregeld bij eenen algemeenen maatregel van bestuur.

22. De vaststelling van huishoudelijke reglementen voor de tuchtscholen en voor de rijksopvoedingsgestichten en de nadere regeling der functiën van de Commissiën van Toezicht en der wijze, waarop deze worden uitgeoefend, geschiedt naar de beginselen dezer wet door den Minister van Justitie, het Algemeen College van Toezicht, Bijstand en Advies gehoord.

Slotbepaling.

23. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 12den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 *Febr.* 1901.)

—

12 *Februari* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van het tijdstip van in werking treden der Boterwet. S. 65.

Bepaald op 1 *April* 1901.

—

13 *Februari* 1901. BESLUIT, ter bekendmaking van den tekst der Kieswet. S. 66.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Februari 1901, Le. A., afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de wetten van 7 September 1896 (*Staatsblad* n°. 154), 31 December 1896 (*Staatsblad* n°. 245), 31 December 1897 (*Staatsblad* n°. 309), en 8 December 1900 (*Staatblad* n°. 208);

Hebben goedgevonden en verstaan:

den tekst der kieswet, zooals die bij de hierboven genoemde wetten is vastgesteld en gewijzigd, algemeen bekend te maken door bijvoeging van den gewijzigden tekst, bij dit besluit.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 13den Februari 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1901.)

TEKST DER WET *van den 7den September* 1896 (Staatsblad n°. 154) *tot regeling van het kiesrecht en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, zooals die is gewijzigd bij de wetten van* 31 *December* 1896 (Staatsblad n°. 245), 31 *December* 1897 (Staatsblad n°. 309) *en* 8 *December* 1900 (Staatsblad n°. 208).

EERSTE AFDEELING.

VAN HET KIESRECHT.

§ 1. *Van de kiezers.*

Art. 1. De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden gekozen door de mannelijke ingezetenen des Rijks, tevens Nederlanders, die den leeftijd van vijf en twintig jaren hebben bereikt, voor zoover zij over het laatstverloopen dienstjaar in eene of meer der Rijks directe belastingen zijn aangeslagen, het te dier zake verschuldigde voor of op den 1sten Maart voldaan hebben, en

a. over het laatstverloopen dienstjaar zijn aangeslagen in de grondbelasting voor een bedrag van ten minste een gulden, in de vermogensbelasting, in de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten of naar een of meer der vijf eerste grondslagen van de personeele belasting, zooals die is geregeld bij de wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* n°. 72); of

b. indien zij niet overeenkomstig het bepaalde sub *a* zijn aangeslagen, voldoen aan eene der volgende voorwaarden:

1°. dat zij als hoofden van gezinnen of als alleen wonende personen op den 31sten Januari sedert den 1sten Augustus van het vorige jaar hebben bewoond,

krachtens huur, een huis of een gedeelte van een huis, waarvoor met of zonder bijbehoorenden of in huur gebruikten grond of lokalen en bijgebouwen, niet ter bewoning bestemd, de werkelijke huurprijs, per week berekend, ten minste heeft bedragen de som, voor de gemeente of het gedeelte der gemeente, waar het huis gelegen is, vermeld in de bij deze wet gevoegde tabel of wel achtereenvolgens in dezelfde gemeente twee zoodanige huizen of gedeelten van huizen;

of, krachtens eigendom, vruchtgebruik of huur, eenzelfde vaartuig van ten minste 24 kubieke Meter inhoud of 24000 kilogram laadvermogen;

3°. dat zij op den 31sten Januari sedert den 1sten Januari van het laatstverloopen jaar achtereenvolgens bij niet meer dan twee personen, ondernemingen, openbare of bijzondere instellingen in dienstbetrekking of als inwonende zoon in het bedrijf of beroep der ouders werkzaam zijn geweest en als zoodanig over dat jaar een inkomen hebben genoten als voor de gemeente of het gedeelte der gemeente, waar zij wonen, is vermeld in de bij deze wet gevoegde tabel;

of dat zij op den 1sten Februari in het genot zijn van een door eene onderneming, openbare of bijzondere instelling verleend pensioen of verleende lijfrente van gelijk bedrag;

met dien verstande dat voor hen, die in beide gevallen verkeeren, zoo noodig, ter bereiking van het vereischte bedrag; het inkomen, het pensioen en de lijfrente worden samengeteld;

3°. dat zij op den 1sten Februari sedert een jaar den eigendom met recht van vrije beschikking hebben van ten minste *f* 100 (nominaal), ingeschreven in de Grootboeken der Nationale Schuld of van ten minste *f* 50, ingelegd in de Rijkspostspaarbank, in eene gemeentelijke spaarbank of in eene spaarbank, beheerd door het bestuur van eene rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, van eene naamlooze vennootschap, van eene coöperatieve vereeniging of van eene stichting.

Onder de bijzondere spaarbanken, bedoeld bij het vorige lid van dit artikel, zijn de banken, opgericht na 1 Mei 1900, alleen begrepen voor zoover en voor zoolang als zij blijkens opgave aan het bestuur der gemeente, waar zij gevestigd zijn, een waarborgfonds van *f* 25,000 bij de Nederlandsche Bank hebben gedeponeerd.

4°. dat zij met goed gevolg hebben afgelegd een examen, ingesteld door of krachtens de wet of aangewezen bij algemeenen maatregel van bestuur en in verband staande met de benoembaarheid tot eenig ambt, de vervulling van eenige betrekking of de uitoefening van eenig bedrijf of beroep.

2. Onder hen, die den leeftijd van vijf en twintig jaren hebben bereikt, verstaat deze wet hen, die dien leeftijd hebben bereikt vóór of op den 15den Mei.

De aanslag der vrouw in de Rijks directe belastingen geldt voor haren man; die van minderjarige kinderen wegens goederen, waarvan hun vader het vruchtgenot heeft, voor hunnen vader.

Aanslagen in de Rijks directe belastingen, waarvoor eerst na 31 December van het laatstverloopen jaar een aanslagbiljet is uitgereikt, blijven voor de toepassing van het bepaalde bij art. 1 buiten aanmerking.

Aanslagen in de grondbelasting wegens onroerende goederen eener onverdeelde nalatenschap gelden ook voor den medeëigenaar, wiens naam niet bij den aanslag in het kohier is vermeld, mits zijn aandeel in dien aanslag ten minste één gulden bedraagt.

Door den aanslag in de grondbelasting, in art. 1 vermeld, worden de hoofdsom en de Rijksopcenten verstaan.

Aanslag in de vermogens-, bedrijfs- of personeele belasting geeft geene aanspraak op kiesrecht, indien hij het gevolg is van eene met de waarheid strijdige aangifte.

Bij de berekening van den werkelijken huurprijs, die ook verschuldigd kan zijn in den vorm van contributie aan eene coöperatieve bouwvereeniging, wordt maandhuur tot weekhuur herleid door deeling met 4, jaarhuur door deeling met 50 en vindt geen aftrek plaats van de som, verschuldigd voor gas- of waterleiding, ingeval deze in den huurprijs is begrepen.

Bij de berekening van het inkomen, bedoeld in art. 1 *b*, 2°. eerste lid, worden vrije woning of inwoning en vrije kost en inwoning gerekend op het bedrag, voor de gemeente of het gedeelte der gemeente, waar zij genoten worden, vermeld in de bij deze wet gevoegde tabel; enkel vrije kost op het bedrag, vermeld in de laatste kolom, verminderd met dat, vermeld in de voorlaatste kolom dier tabel. Overigens komt alleen geld in aanmerking. Ten aanzien van vrijen kost wordt geene rekening gehouden met den Zondag of algemeen erkende Christelijke feestdagen, of, voor zooveel Israëlieten betreft, met den Sabbath.

Indien de aard der werkzaamheden in een bedrijf medebrengt, dat zij in den regel een gedeelte van het jaar niet worden uitgeoefend, wordt ter berekening van den tijd, gedurende welken iemand volgens het vorig artikel in dienstbetrekking is geweest, de tijd medegeteld, gedurende welken de werkzaamheden, waarvoor hij in dienst is, hebben stil gestaan, ook indien gedurende dien tijd de dienstbetrekking tijdelijk was opgeheven.

Indien het inkomen, bedoeld in art. 1 *b*, 2°., als vast week-, veertiendaagsch-, maand- of jaarloon is genoten en dit loon wegens ziekte of verwonding gedurende ten hoogste twee maanden niet

of niet ten volle is ontvangen, wordt het geacht tot het normale bedrag te zijn genoten.

Indien in de plaats van het inkomen, bedoeld in art. 1 *b*, 2°., eene tijdelijke ongevallenrente wordt genoten, wordt deze, zoolang zij wordt genoten, in rekening gebracht tot een bedrag, gelijk aan het normale loon.

Inkomen, pensioen en lijfrente, bedoeld in art. 1 *b*, 2°., der vrouw geldt voor haren man; dat van de inwonende minderjarige kinderen voor de helft voor hunnen vader.

Indien gedeelten eener gemeente in de bij deze wet gevoegde tabel afzonderlijk worden genoemd, wordt de grens tusschen die gedeelten door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, bepaald en wanneer verandering van omstandigheden daartoe aanleiding geeft, gewijzigd.

Van deze besluiten wordt mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met bijvoeging van de adviezen van Gedeputeerde Staten, voor zoover bij de besluiten van die adviezen is afgeweken.

3. Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

zij, wien het kiesrecht ontzegd is bij eene onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak;

zij, die in gevangenschap of hechtenis zijn;

zij, die bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren;

zij, die in het burgerlijk jaar, voorafgaande aan de vaststelling der kiezerslijsten onderstand van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur hebben genoten.

4. Deze wet verstaat onder onderstand elke ondersteuning in geld of andere benoodigdheden, tot leniging van nood aan behoeftigen verstrekt.

Onder benoodigdheden, genoemd in het voorgaand lid, zijn geneesmiddelen niet begrepen.

5. De uitoefening van het kiesrecht wordt geschorst voor de militairen beneden den graad van sergeant bij de zee- en landmacht en de daarmede gelijkgestelden:

a. ten aanzien van vrijwillig dienenden bij de zeemacht gedurende hun diensttijd;

b. ten aanzien van vrijwillig dienenden bij de landmacht voor den tijd, gedurende welken zij zich onder de wapenen bevinden;

c. ten aanzien van ingelijfden bij de militie voor den tijd, gedurende welken zij niet met groot verlof zijn;

d. ten aanzien van hen, die behooren tot de Koninklijke Nederlandsche Marine-reserve voor den tijd, gedurende welken zij in actieven dienst zijn.

De schorsing wordt niet toegepast ten aanzien van de bij lit. *a* en *b* bedoelde militairen, voor zooverre zij kiesgerechtigd zijn krachtens betaalde Rijks directe belasting of krachtens huur, een en ander overeenkomstig het daaromtrent bepaalde bij art. 1 dezer wet.

6. Voor de bevoegdheid tot het kiezen van leden der Provinciale Staten gelden dezelfde regelen, als die welke in de artt. 1—5 voor de bevoegdheid tot het kiezen van leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn gesteld, met dien verstande, dat men bovendien ingezeten der provincie moet zijn.

7. Voor de bevoegdheid tot het kiezen van leden van den gemeenteraad gelden dezelfde regelen, als die, welke in de artt. 1—5 voor de bevoegdheid tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn gesteld, met dien verstande, dat men bovendien ingezeten der gemeente moet zijn, en dat zij, die niet vallen onder art. 1 *a*, over het laatstverloopen dienstjaar in de gemeente moeten zijn aangeslagen in eene plaatselijke directe belasting tot ten minste het bedrag; voor de gemeente of het gedeelte der gemeente, waar zij wonen, vermeld in de tweede kolom der sub art. 1 *b*, 1°., bedoelde tabel en hun aanslag in die belasting op den 1sten Maart ten volle moeten hebben voldaan.

Aanslag in eene plaatselijke directe belasting geeft geene aanspraak op het kiesrecht indien hij het gevolg is van eene met de waarheid strijdige aangifte.

§ 2. *Van de lijsten der kiezers.*

8. In elke gemeente wordt jaarlijks door het gemeentebestuur eene lijst opgemaakt, de inwoners aanwijzende, die tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad bevoegd zijn.

Vormt eene gemeente meer dan één kiesdistrict voor de Tweede Kamer, dan kan, voor zooveel die kiesdistricten samenvallen met die voor de verkiezing van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad, voor ieder kiesdistrict eene afzonderlijke lijst worden opgemaakt.

De lijst wijst de inwoners aan, die de voor de kiesbevoegdheid gevorderde vereischten bezitten op den 1sten Februari, voorzoover niet deze

wet met betrekking tot eenig vereischte een anderen dag aangeeft.

9. De lijst vermeldt het volgnummer, voorts in alphabetische volgorde, de namen der kiezers en verder hunne voornamen, de plaats en dagteekening hunner geboorte en de dagteekening hunner naturalisatie, zoo die heeft plaats gevonden, de bepalingen, waaraan zij het kiesrecht ontleenen en tot welke verkiezing zij bevoegd zijn.

Is eene gemeente in kiesdistricten verdeeld en geene toepassing gegeven aan het tweede lid van art. 8, of is eene gemeente in stemdistricten verdeeld, dan wordt daarenboven zoo mogelijk met aanduiding van straat en nummer melding gemaakt van de plaats hunner woning op den 1sten Februari van het jaar der vaststelling, en van het kiesdistrict en het stemdistrict, waartoe zij dientengevolge behooren.

De kiezers van wie de plaats der woning niet met zekerheid kan worden aangewezen, behooren tot het eerste kiesdistrict en tot het stemdistrict, waarin het hoofdstembureau is gevestigd, of, is in de gemeente geen hoofdstembureau gevestigd, tot het eerste stemdistrict der gemeente.

De vorm en de inrichting der kiezerslijst worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

10. Jaarlijks vóór den 15den Februari zenden de ontvangers der directe belastingen en der successierechten, ieder voor zijn ressort, aan den burgemeester door hen te waarmerken opgaven in alphabetische volgorde gerangschikt, waarin alle mannelijke inwoners der gemeente worden opgenomen, die in de gemeente over het laatstverloopen dienstjaar overeenkomstig art. 1 *a*, in verband met art. 2, zijn aangeslagen, met aanteekening van hen, die het te dier zake verschuldigde op den 1sten Februari niet hebben voldaan.

Eveneens zenden gemelde ontvangers jaarlijks vóór den 15den Februari aan den burgemeester gelijke opgaven van de over het laatstverloopen dienstjaar in eenige Rijks directe belasting aangeslagen mannelijke inwoners der gemeente, die het verschuldigde ter zake van een aanslag, die niet valt onder art. 1 *a*, in verband met art. 2, op den 1sten Februari niet hebben voldaan.

Voorts zenden gemelde ontvangers jaarlijks vóór den 8sten Maart aan den burgemeester opgave van hen, die het verschuldigde alsnog vóór of op den 1sten Maart hebben voldaan.

Aan de mannelijke inwoners der gemeente, die in de gemeente over het laatstverloopen dienstjaar overeenkomstig art. 1 *a*, in verband met art. 2, zijn aangeslagen en het te dier zake verschuldigde op den 1sten Februari niet hebben voldaan, wordt door gemelde ontvangers jaarlijks vóór den 20sten Februari eene kennisgeving met het opschrift „Kiesrecht" gezonden. Aan den voet dier kennisgeving wordt in herinnering gebracht, dat bij niet-betaling vóór of op den 1sten Maart plaatsing op de kiezerslijst achterwege blijft, ook voor hen, die daarop anders recht zouden hebben.

Onder mannelijke inwoners, in dit artikel bedoeld, zijn begrepen diegene, op wie art. 2, tweede lid, toepasselijk is.

11. De burgemeester noodigt vóór den 8sten Februari bij kennisgeving de mannelijke inwoners der gemeente uit, om, zoo zij in eene andere gemeente over het laatstverloopen dienstjaar in eene der Rijks directe belastingen zijn aangeslagen, wat de grondbelasting betreft in eene andere gemeente of in meer gemeenten te zamen tot een bedrag van ten minste één gulden, daarvan door overlegging der overeenkomstig het bepaalde bij art. 1 *a* voor voldaan geteekende aanslagbiljetten vóór den 15den Februari te doen blijken. Deze aanslagbiljetten worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven.

12. Bij dezelfde kennisgeving noodigt de burgemeester de mannelijke inwoners der gemeente, die op grond van het bepaalde bij het vierde lid van art. 2 aanspraak meenen te kunnen maken om geplaatst te worden op de kiezerslijst, uit, daarvan vóór den 15den Februari aangifte te doen. Het model dezer aangifte wordt door Ons vastgesteld.

De bewijsstukken, bij zoodanige aangifte over te leggen, waartoe moeten behooren het aanslagbiljet of door den ontvanger gewaarmerkt kosteloos af te geven duplicaat daarvan, eene opgaaf van het bedrag van het aandeel in den aanslag en de noodige bescheiden ten bewijze van het gemeenschappelijk bezit, worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven.

13. Bij de kennisgeving, in art. 11 vermeld, noodigt de burgemeester tevens de mannelijke inwoners der gemeente, die krachtens art. 1 *b* aanspraak meenen te kunnen maken om geplaatst te worden op de kiezerslijst, uit, daarvan voor zooveel noodig, vóór den 15den Februari aangifte te doen.

14. De in het voorgaande artikel bedoelde aan-

gifte waarvan de modellen door Ons worden vastgesteld, moeten behelzen eene opgaaf van naam en voornamen en woonplaats van den belanghebbende en eene door hem onderteekende verklaring, betreffende de vereischten in art. 1 *b* omschreven, waarop hij zijne aangifte grondt.

In geval de belanghebbende verklaart niet in staat te zijn, zijne handteekening te stellen, kan worden volstaan met het plaatsen van een handmerk in tegenwoordigheid van den secretaris of van een door den burgemeester aangewezen ambtenaar ter secretarie der gemeente, die van de verklaring en van het plaatsen van het handmerk in zijne tegenwoordigheid aanteekening doet op de aangifte.

Voorts moeten bij die aangiften worden overgelegd de opgaven en bewijsstukken, in de volgende artikelen genoemd.

15. In het geval, voorzien bij art. 1 *b*, 1°., tweede lid, moet worden overgelegd eene opgaaf, zoo mogelijk met aanduiding van straat en nummer, van het huis of gedeelte van het huis of wel, ingeval van eene verhuizing als aldaar bedoeld, van de huizen of gedeelten van huizen, met of zonder bijbehoorenden grond en lokalen en bijgebouwen, niet ter bewoning bestemd, door den belanghebbende van den 1sten Augustus van het laatstverloopen tot en met den 31sten Januari van het loopende jaar bewoond, en van den gedurende hetzelfde tijdperk in huur gebruikten grond, alsmede van het bedrag der huurprijzen en van namen en woonplaatsen der verhuurders.

16. In het geval, voorzien bij art. 1 *b*, 1°., derde lid, moet worden overgelegd eene opgaaf van den naam van het vaartuig, van den inhoud of het laadvermogen, van den rechtstitel, krachtens welken het is bewoond en, is deze huur, van naam en woonplaats van den verhuurder.

17. In het geval van dienstbetrekking, als bedoeld bij artikel 1 *b*, 2°., moet worden overgelegd eene opgaaf van den aard der dienstbetrekkingen van den belanghebbende, van naam en woonplaats van de personen bij wie, van naam en plaats van vestiging der ondernemingen of der bijzondere instellingen of van den naam der openbare instellingen, waarbij hij van 1 Januari van het laatstverloopen jaar tot en met den 31sten Januari van het loopende jaar in dienstbetrekking was en van de omstandigheid, dat het door hem over het laatstverloopen jaar in dienstbetrekking genoten inkomen het door art. 1 *b*, 2°., gevorderd bedrag bereikt, vrijen kost en vrije woning, voor zoover genoten, inbegrepen.

Door den inwonenden zoon, die de bepaling van art. 1 *b*, 2°., inroept, moet worden overgelegd eene opgaaf van den naam zijner ouders, vader of moeder, van het door hen uitgeoefend bedrijf, van de werkzaamheden, die hij daarin verrichte, van het daarvoor over het laatstverloopen jaar in geld genoten inkomen, benevens van vrije kost en vrije woning, voor zoover genoten.

In het geval, voorzien bij art. 1 *b*, 2°., tweede lid, moet worden overgelegd eene opgaaf van naam en plaats van vestiging der onderneming of der bijzondere instelling of van den naam der openbare instelling en van het pensioen of van de lijfrente.

Indien het vereischte bedrag, bedoeld in art. 1 *b*, 2°., eerste of derde lid, niet zoude zijn bereikt zonder rekening te houden met eene of meer der bepalingen, bij art. 2 gesteld omtrent ziekte of verwonding, omtrent ongevallenrente of omtrent inkomen, pensioen en lijfrente van vrouw of kinderen, moet van deze omstandigheden in de opgave melding worden gemaakt, waarbij, indien het geldt inkomen van vrouw of kinderen, tevens moet worden opgegeven de bijzonderheden genoemd in het eerste lid van dit artikel.

18. In het geval, voorzien bij art. 1*b*, 3°., moet worden overgelegd eene door of van wege de directie van de Grootboeken der Nationale Schuld of den directeur der Rijkspostspaarbank of het bestuur der gemeentelijke of bijzondere spaarbank afgegeven verklaring.

De verklaring van den directeur of van het bestuur wordt den belanghebbende toegezonden op schriftelijke aanvraag met opgaaf van het nummer waaronder en het kantoor, alwaar het spaarbankboekje is uitgegeven. In de verklaring worden dit nummer en dit kantoor vermeld.

19. In het geval, voorzien bij art. 1 *b*, 4°., moet worden overgelegd eene opgaaf van het door den belanghebbende met goed gevolg afgelegde examen en van het jaar en de plaats der aflegging.

20. Hij, die krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 1°., 2°. tweede lid, 3°. of 4°., eenmaal op de kiezerslijst is vermeld, wordt, tenzij hij eene der voor de kiesbevoegdheid gestelde vereischten heeft verloren of opgehouden heeft inwoner der gemeente, op welker kiezerslijst hij geplaatst is, te zijn, in latere jaren op de kiezerlijst geplaatst, zonder nadere aangifte, in het geval, voorzien bij art. 1 *b*, 1°., zoolang hij alsnog hetzelfde huis of een gedeelte van hetzelfde huis of hetzelfde vaartuig bewoont.

Aan hem, die krachtens het bepaalde bij art. 1 *b*, 2°. eerste of derde lid, op de kiezerslijst voorkomt wordt, zoo hij nog in de gemeente woont, door den burgemeester vóór den 8sten Februari een aangiftebiljet ter invulling toegezonden.

21. De burgemeester zendt jaarlijks vóór den 1sten Februari eene lijst van hem, die krachtens het bezit van *f* 100 (nominaal), ingeschreven in de Grootboeken der nationale Schuld overeenkomstig het bepaalde bij art. 1 *b*, 3°., op de kiezerslijst voorkomen, aan de directie dier Grootboeken. Deze doet vóór den 15den Februari aan den burgemeester opgaaf van hen, die op den 1sten Februari niet meer aan de bij gemeld artikel gestelde voorwaarden voldeden.

De burgemeester zendt jaarlijks vóór den 15den Januari aan den directeur der Rijkspostspaarbank of aan het bestuur der gemeentelijke of bijzondere spaarbank eene lijst van hen, die krachtens het bezit van *f* 50, overeenkomstig het bepaalde bij art. 1 *b*, 3°. op de kiezerslijst voorkomen, met vermelding der nummers waaronder, en der kantoren, alwaar de spaarbankboekjes zijn uitgegeven. De directeur en het bestuur doen vóór den 15den Februari aan den burgemeester opgaaf van hen, die op den 1sten Februari niet meer aan de bij gemeld artikel gestelde voorwaarden voldeden.

22. De Minister van Justitie doet jaarlijks vóór den 15den Februari aan de burgemeesters toekomen eene gewaarmerkte opgaaf van de namen in alphabetische volgorde gesteld, en van de voornamen, met vermelding van plaats en dagteekening van geboorte, van de mannelijke personen, die vóór of op den 15den Mei den leeftijd van vijf en twintig jaren zullen hebben bereikt en bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of aan wie bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak het kiesrecht is ontzegt, en voor wie dat verlies of die ontzegging op den 1sten Februari van hetzelfde jaar voortduurde.

23. De burgemeester zendt jaarlijks na het van kracht worden der kiezerslijst aan het bestuur van elke der in de gemeente gevestigde instellingen van weldadigheid, voorkomende op de lijst, bedoeld in art. 3 der wet van 28 Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 100) een afschrift of afdruk daarvan, benevens een afzonderlijke lijst, gemerkt A, van de namen der personen, die voor plaatsing op de kiezerslijst in aanmerking kwamen, doch wegens het genieten van onderstand van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur niet op die lijst voorkomen. De gemelde besturen zijn verplicht jaarlijks vóór den 15den Februari aan den burgemeester eene gewaarmerkte opgave te doen toekomen van de namen van alle op deze toegezonden lijsten voorkomende personen, welke in het laatstverloopen burgerlijk jaar van hunnentwege onderstand, rechtstreeks of middellijk, hebben genoten.

Voorts zendt de burgemeester jaarlijks vóór den 25sten Februari aan de gemelde besturen eene lijst, gemerkt B, van de personen, die voor plaatsing op de kiezerslijst in aanmerking kunnen komen en niet voorkomen op de van kracht zijnde kiezerslijst of op de voormelde lijst A. Die besturen zijn verplicht jaarlijks vóór den 8sten Maart omtrent die personen gelijke opgave te doen, als in het vorig lid voorgeschreven.

24. De bevelhebbers der in eene gemeente aanwezige zee- of landmacht, doen ieder voor zooveel hem aangaat, jaarlijks vóór den 15den Februari, aan den burgemeester toekomen door hen gewaarmerkte opgaven van de namen, in alphabetische volgorde gesteld, en van de voornamen, met vermelding van plaats en dagteekening van geboorte en van de woonplaats, der manschappen beneden den in art. 5 bedoelden graad, die vóór of op den 15den Mei den leeftijd van vijf en twintig jaren zullen hebben bereikt en op wie op den 1sten Februari van hetzelfde jaar art. 5, *a*, *b*, *c* of *d*, toepasselijk is. Zij verstrekken telkenmale gelijke opgaven omtrent de personen, op wie art. 5, *a*, *b*, *c* of *d*, toepasselijk wordt, of ophoudt toepasselijk te zijn.

Van deze opgaven wordt door de burgemeesters, die ze ontvangen, ten aanzien van elk der daarin genoemde personen zoo spoedig mogelijk mededeeling gedaan aan het bestuur der gemeente zijner inwoning.

25. De burgemeester stelt een voorloopig onderzoek in:

1°. of de opgaven der ontvangers personen vermelden, wier aanslag in de vermogens- of in de bedrijfsbelasting grond oplevert tot het vermoeden, dat hij het gevolg is van eene met de waarheid strijdige aangifte;

2°. of de feiten, vermeld in de bij de artt. 15, 16, 17 en 19 bedoelde aangiften juist zijn;

3°. of zij, die krachtens art. 1 *b*, 1°., op de kiezerslijst voorkomen op den 1sten Februari alsnog aan de daarbij gestelde voorwaarden voldoen;

4°. of er onder hen, die voor plaatsing op de

kiezerslijst in aanmerking kunnen komen, zich personen bevinden, die krachtens het bepaalde bij art. 3, laatste lid, van plaatsing op de kiezerslijst zijn uitgesloten.

Vóór den 8sten Maart brengt de burgemeester omtrent de uitkomsten van dit onderzoek een schriftelijk verslag uit aan het gemeentebestuur.

26. Op verzoek van den burgemeester zijn verhuurders van woningen en grond, als bedoeld in art. 15, van vaartuigen, als bedoeld in art. 16, en de personen en de bestuurders van ondernemingen of instellingen, als bedoeld in art. 17, verplicht binnen 14 dagen inlichtingen te verschaffen, ten behoeve van het in art. 25, 2°. en 3°., bedoelde onderzoek.

27. Indien ten gevolge van het onderzoek, bij art. 25 bedoeld, het gemeentebestuur besluit een persoon voorloopig niet op de kiezerslijst te plaatsen, geeft de burgemeester dezen daarvan vóór den 23sten Maart schriftelijk kennis.

28. Het gemeentebestuur stelt de kiezerslijst telken jare opnieuw vast op den 22sten Maart.

Het stelt te gelijkertijd alphabetische lijsten vast der namen en voornamen van hen, die met betrekking tot eene of meer der verkiezingen van de kiezerslijst zijn afgevoerd en daarop zijn gebracht.

De kiezerslijst wordt, met de in het voorgaande lid bedoelde lijsten, van den 23sten Maart tot en met den 21sten April op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nedergelegd en, tegen betaling der kosten, in afschrift of afdruk verkrijgbaar gesteld. Van dit een en ander geschiedt te gelijkertijd openbare kennisgeving.

29. Tot en met den 15den April is een ieder bevoegd bij het gemeentebestuur verbetering van de door dat bestuur vastgestelde kiezerslijst te vragen, op grond dat hij zelf of een ander, in strijd met de wet, daarop voorkomt, niet voorkomt, of niet behoorlijk voorkomt.

30. Indien het verzoek om verbetering van de kiezerslijst niet den verzoeker betreft, wordt den belanghebbende door den burgemeester binnen vier en twintig uren schriftelijk hiervan mededeeling gedaan.

31. De verzoeken om verbetering van de kiezerslijst worden, met de bijgevoegde bewijsstukken, dadelijk tot en met den 21sten April voor een ieder op de secretarie der gemeente ter inzage nedergelegd en in afschrift, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld.

Een ieder is tot tegenspraak van het verzoek bevoegd.

De tegenspraak wordt schriftelijk en uiterlijk den 23sten April aan het gemeentebestuur ingediend.

32. De burgemeester doet, ingeval verbetering van de kiezerslijst wordt gevraagd, op grond dat de verzoeker of een ander in strijd met de wet daarop niet of niet behoorlijk voorkomt, vóór of op den 16den April aan de besturen van elk der in art. 23 bedoelde instellingen mededeeling van den naam van dengene, wiens plaatsing op de lijst verlangd wordt.

Deze besturen zijn verplicht binnen 7 dagen aan het gemeentebestuur kennis te geven van het feit, indien het zich voordoet dat de persoon in het burgerlijk jaar, aan de vaststelling der lijst voorafgaande, van hunnentwege onderstand heeft genoten.

33. Na den 23sten April, doch vóór den 15den Mei, beslist het gemeentebestuur over de verzoeken om verbetering en worden de daarbij bevolen wijzigingen in de kiezerslijst aangebracht, met waarmerking der wijzigingen door den burgemeester en den secretaris.

De beslissing van het gemeentebestuur is met redenen omkleed en wordt in haar geheel door den burgemeester op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nedergelegd en in afschrift, tegen betaling der kosten verkrijgbaar gesteld. De burgemeester doet hiervan ten spoedigste, uiterlijk op den vijfden dag na dien der beslissing, openbare kennisgeving en deelt te gelijkertijd de beslissing, is daarbij wijziging van de kiezerslijst bevolen, schriftelijk mede aan hem wien de wijziging betreft. Gelijke mededeeling geschiedt, wanneer het verzoek om verbetering geheel of ten deele niet is toegewezen, aan den verzoeker, zoo de gevraagde verbetering van de kiezerslijst hemzelven betrof.

De overgelegde bewijsstukken worden na de beslissing van het gemeentebestuur aan belanghebbenden teruggegeven.

34. Van den 15den Mei tot den 15den Mei van het volgende jaar blijft de door het gemeentebestuur vastgestelde lijst, zooals die door zijne beslissingen al dan niet is gewijzigd, van kracht, behoudens de wijzigingen daarin ten gevolge van rechterlijke uitspraken, welke wijziging der lijst bevelen, te brengen en de aanteekeningen omtrent schorsing, daarin te maken overeenkomstig de bepalingen dezer wet.

De kiezerslijst blijft voor een ieder op de secretarie der gemeente ter inzage nedergelegd en in afschrift of afdruk, tegen betaling der kosten verkrijgbaar.

Afschrift of afdruk van de van kracht geworden kiezerslijst wordt onverwijld gezonden aan den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict gelegen is. Aan hem geschiedt ook mededeeling van de wijzigingen, welke de lijst ten gevolge van rechterlijke uitspraken ondergaat en van de krachtens art. 35 daarop gehoudene aanteekeningen.

35. Het gemeentebestuur vermeldt bij eene door den burgemeester en den secretaris gewaarmerkte aanteekening op de kiezerslijst achter de namen der kiezers, omtrent wie opgaven inkomen, als bedoeld in art. 24 dezer wet en die niet vallen in de termen van het laatste lid van art. 5, de schorsing van het kiesrecht en de opheffing der schorsing.

Van deze aanteekening wordt telkenmale onmiddellijk mededeeling gedaan aan den kiezer, wien zij aangaat. Hij kan, acht hij zich door de schorsing bezwaard, tegen deze aanteekening, binnen acht dagen na ontvangst der mededeeling, herstel verzoeken bij het gemeentebestuur, dat daaromtrent zoo spoedig mogelijk beslist. De bepalingen van art. 33 zijn hierbij van toepassing.

36. Gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag der in artt. 33 en 35 bedoelde kennisgeving, kan door een ieder, die niet in de door het gemeentebestuur genomene beslissing berust, de zaak bij een met redenen omkleed verzoek, vergezeld van de bewijsstukken en van een afschrift der beslissing van het gemeentebestuur, worden onderworpen aan de uitspraak van den kantonrechter, binnen wiens ressort de lijst is opgemaakt.

Is eene gemeente in kiesdistricten verdeeld, en tevens in die gemeente meer dan een kantongerecht gevestigd, dan is de kantonrechter bevoegd, binnen wiens ressort hij, over wiens kiesbevoegdheid verschil is, zijne woning heeft, of, indien hij wel inwoner der gemeente is, maar niet binnen een bepaald kiesdistrict zijne woning heeft, alsdan de kantonrechter of de kantonrechters, binnen wiens of wier ressort het eerste kiesdistrict der gemeente gelegen is.

Met inachtneming der navolgende bepalingen wordt dit verzoek als eene burgerlijke zaak berecht.

37. De verzoeker laat zijn verzoekschrift met afschrift der bewijsstukken en der beslissing van het gemeentebestuur, binnen twee dagen na de indiening beteekenen aan hen, die bij het verzoek aan het gemeentebestuur partijen zijn geweest. Hij doet het exploit van beteekening ter griffie van het kantongerecht nederleggen.

38. De wederpartij kan binnen vijf dagen na deze beteekening eene memorie van antwoord aan den kantonrechter indienen, met overlegging van bewijsstukken.

39. De kantonrechter is bevoegd partijen te hooren en aan elke van haar bewijsvoering door getuigen of een eed op te leggen.

Binnen zes dagen doet hij zijne einduitspraak of geeft hij eene beschikking als bedoeld bij het eerste lid van dit artikel. In het laatste geval kan hij bij zijne beschikking tevens bij provisie wijziging der kiezerslijsten bevelen.

40. De vernietiging van de ten gevolge van de artt. 36 tot 39 gedane uitspraak van den kantonrechter kan, doch alleen wegens schending of verkeerde toepassing der wet gevraagd worden aan den Hoogen Raad, door ieder, die bij die uitspraak partij is geweest.

41. Hij legt daartoe, binnen veertien dagen na den dag, waarop het vonnis van den kantonrechter is uitgesproken, ter griffie van den Hoogen Raad een verzoekschrift neder, waarin zijne gronden en eisch tot cassatie worden ontvouwd, met aanwijzing der wetsbepalingen, welke hij beweert te zijn geschonden of verkeerdelijk toegepast.

Hij legt daarbij over een afschrift van het vonnis, waarvan hij de vernietiging verlangt, en alleen die bewijsstukken, welke hij voor den kantonrechter heeft gebruikt.

Partijen zijn niet gehouden zich van de tusschenkomst van advocaten te bedienen.

42. De verzoeker laat binnen acht dagen na het nederleggen van het voormelde verzoekschrift ter griffie van den Hoogen Raad aan de wederpartij beteekenen:

1°. een afschrift van dat verzoekschrift;

2°. een afschrift van het bewijs, door den griffier van den Hoogen Raad afgegeven, van het nederleggen van dit verzoekschrift ter griffie van dien Raad;

en doet het exploit van beteekening ter zelfde griffie nederleggen.

43. De wederpartij kan, binnen veertien dagen na het ontvangen der beteekening, in het voorgaande artikel vermeld, ter griffie van den Hoogen Raad een verzoekschrift doen nederleggen, waarin hare beantwoording van den ingestelden eisch van cassatie en hare conclusie worden ontvouwd.

Zij mag daarbij geen andere bewijsstukken overleggen, dan die zij voor den kantonrechter heeft gebruikt.

44. Binnen vier en twintig uren na afloop van den in art. 43 bedoelden termijn, stelt de griffier

van den Hoogen Raad al de te dier zake ontvangen en te zijner griffie nedergelegde stukken in handen van den procureur-generaal bij den Hoogen Raad.

45. Deze brengt, binnen veertien dagen daarna, zijne conclusiën ter terechtzitting van den Hoogen Raad uit.

De Hooge Raad doet binnen veertien dagen daarna zijne uitspraak.

46. Wanneer de Hooge Raad grond vindt tot vernietiging van het vonnis van den kantonrechter, beslist hij in hetzelfde arrest de hoofdzaak, zooals de kantonrechter, die het vernietigde vonnis heeft gewezen, had behooren te doen. Indien de beslissing der hoofdzaak afhangt van daadzaken of rechtspunten, welke bij de vroegere behandeling zijn onopgelost gelaten, verwijst de Hooge Raad het geding naar den kantonrechter, ten einde met inachtneming van de uitspraak van den Hoogen Raad, de hoofdzaak verder te behandelen en te beslissen.

47. De procureur-generaal bij den Hoogen Raad is, wanneer geene der partijen zich tegen het vonnis van den kantonrechter, in hare zaak gewezen, in cassatie heeft voorzien, bevoegd die cassatie, in het belang der wet, te vragen.

Het te wijzen arrest kan de rechten, door de partijen verkregen, niet benadeelen.

48. Indien er geene wederpartij is, of deze niet heeft geantwoord, komen de in art. 50 niet bedoelde kosten, zoo het verzoek wordt toegestaan, ten laste van den Staat.

49. Van de rechterlijke beslissing, welke wijziging van de kiezerslijst beveelt, wordt uiterlijk den volgenden dag door den griffier aan het bestuur der gemeente, welker kiezerslijst daardoor wijziging behoeft, kennis gegeven.

Overeenkomstig deze rechterlijke beslissing wordt onverwijld de kiezerslijst gewijzigd, met aanteekening van de rechterlijke beslissing, waarvan de wijziging een gevolg is en met waarmerking door den burgemeester en den secretaris.

50. De in de vorige artikelen bedoelde verzoekschriften, stukken, voor de rechtsvordering benoodigd, beslissingen, uitspraken en kennisgevingen zijn vrij van zegel-, griffie- en registratiekosten.

De mededeelingen en kennisgevingen in de artt. 27, 30, 33 en 35 bedoeld, geschieden bij aangeteekenden brief. De aanteekening en de verzending geschieden kosteloos.

Aangiften en stukken, waarvan de overlegging wordt gevorderd, bedoeld in artt. 10—19, kunnen door belanghebbenden, met inachtneming der door Ons te stellen voorschriften, kosteloos per post aan den burgemeester worden toegezonden. Eveneens kan de terugzending van aanslagbiljetten, bedoeld in artikel 11, benevens van bewijsstukken, bedoeld in artikel 12, alsmede de verzending van aangiftebiljetten, bedoeld in art. 20 en van stukken, benoodigd ter uitvoering van artikel 26, kosteloos per post geschieden.

§ 8. *Van het kiezen.*

51. Op den dag der verkiezing kunnen ter secretarie der gemeente bij den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict, of waarin het geheele kiesdistrict gelegen is, van des voormiddags negen uur tot des namiddags vier uur opgaven van candidaten worden ingeleverd. Ten minste drie dagen vóór den dag der verkiezing geschiedt hiervan in elke gemeente openbare kennisgeving.

De opgaven, in het eerste lid vermeld, moeten inhouden den naam, de voorletters en de woonplaats van den candidaat en onderteekend zijn door ten minste veertig kiezers, bevoegd tot deelneming aan de verkiezing, waarvoor de inlevering geschiedt. Omvat het kiesdistrict meer dan één gemeente, dan wordt tevens, voor zoover het eene verkiezing voor de Tweede Kamer of de Provinciale Staten betreft, achter den naam van ieder der onderteekenaars de gemeente vermeld, op welker kiezerslijst hij voorkomt.

De vorm en de inrichting der opgaven worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur. Deze wijst tevens aan den tijd en de plaats, waarop formulieren kosteloos voor de kiezers verkrijgbaar moeten zijn.

52. De inlevering der opgaven geschiedt persoonlijk door een of meer personen, die haar hebben onderteekend. De candidaat kan daarbij tegenwoordig zijn.

De burgemeester stelt een bewijs van ontvangst ter hand aan dengene, die de opgave inlevert.

53. Is de burgemeester van oordeel, dat de opgave niet voldoet aan de door of krachtens deze wet gegeven voorschriften, dan wordt daarvan, met mededeeling van de redenen in het bewijs van ontvangst melding gemaakt. De burgemeester is niet bevoegd eene opgave te weigeren, dan wegens het gemis van het vereischte aantal onderteekeningen van kiezers bevoegd tot deelneming aan de verkiezing, waarvoor de inlevering geschiedt.

De burgemeester doet de bij hem ingeleverde

opgaven op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nederleggen. Hij doet haar zoo spoedig mogelijk in afschrift aanplakken en, tegen betaling der kosten, daarvan afschriften verkrijgbaar stellen.

54. De namen, de voorletters en woonplaatsen der candidaten worden door den burgemeester in alphabetische volgorde der namen op eene lijst gebracht. Op deze lijst wordt aanteekening gehouden van door den burgemeester, overeenkomstig art. 53 gemaakte opmerkingen.

De vorm en de inrichting dezer lijst worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

De ingeleverde opgaven van candidaten worden bewaard tot dat over de toelating van den benoemde is beslist en vervolgens vernietigd.

55. De burgemeester van de hoofdplaats van een kiesdistrict, hetwelk meerdere gemeenten omvat, zendt aan de burgemeesters der overige gemeenten onverwijld opgave van de namen, voorletters en woonplaatsen der candidaten in alphabetische volgorde. De burgemeesters doen deze opgave op de secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nederleggen en haar zoo spoedig mogelijk in afschrift aanplakken.

Ten minste drie dagen vóór den tot stemming bepaalden tijd ontvangt elk kiezer, die bevoegd is aan de stemming deel te nemen, van den burgemeester der gemeente, op welker kiezerlijst hij voorkomt, eene kaart, bevattende eene oproeping voor de stemming. Op deze kaart worden vermeld zijn naam en voorletters, het nummer, waaronder hij op de kiezerslijst voorkomt, het lichaam, waarin eene of meer plaatsen moeten worden vervuld, het aantal te vervullen plaatsen, het stemdistrict, waartoe hij behoort, de plaats der stemming in dat district, de tijd der stemming, de namen en voorletters der candidaten in alphabetische volgorde en de inhoud van art. 128 van het Wetboek van Strafrecht.

De vorm en de inrichting dezer kaart worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Aan den tot deelneming aan de stemming bevoegden kiezer, die zijne kaart heeft verloren, of wien geene kaart is toegezonden, wordt op zijne aanvraag door of vanwege den burgemeester eene kaart uitgereikt, mits hij voldoende van zijne identiteit doe blijken. Tot de uitreiking, hier omschreven, is ook het stembureau bevoegd.

Ten minste drie dagen vóór den tot stemming bepaalden tijd geschiedt tevens in elke gemeente openbare kennisgeving van het lichaam, waarin eene of meer plaatsen moeten worden vervuld, het aantal te vervullen plaatsen, den tijd der stemming, de namen en voorletters der candidaten in alphabetische volgorde en den inhoud van art. 128 van het Wetboek van Strafrecht.

56. De stemming vangt aan des morgens te acht uren en duurt tot des namiddags te vijf uren.

57. Personen, bij wie en bestuurders van bijzondere ondernemingen en instellingen, waarbij mannen, die den leeftijd van vijf en twintig jaren hebben bereikt, in dienstbetrekking zijn, zijn, voor zoover niet bij algemeenen maatregel van bestuur vrijstelling is verleend, verplicht te zorgen, dat ieder van dezen, die bevoegd is tot de kenze mede te werken, gedurende ten minste twee achtereenvolgende uren tusschen acht uren des voormiddags en vijf uren des namiddags daartoe gelegenheid vinde.

58. Personen en bestuurders, in het voorgaande artikel bedoeld, zijn, voor zoover arbeid wordt verricht in fabrieken of werkplaatsen, verplicht te zorgen, dat in het arbeidslokaal, en zoo er meerdere arbeidslokalen zijn, in het grootste of wel in meer dan één arbeidslokaal, gedurende twee werkdagen vóór en op den tot stemming bepaalden tijd op eene zichtbare wijze is opgehangen eene door hem of van hunnentwege onderteekende lijst, de uren, in het voorgaand artikel bedoeld, vermeldende, voor elk afzonderlijk of groepsgewijze of voor allen gezamenlijk.

59. De stemming geschiedt ten overstaan van het stembureau in het voor iederen kiezer op de kiezerslijst aangewezen stemdistrict.

60. In elk stemdistrict is een stembureau.

Elk stembureau bestaat uit drie leden, waarvan één voorzitter is. Bovendien worden daarin minstens twee plaatsvervangende leden benoemd.

61. De raad der gemeente, waarin het stembureau zitting houdt, benoemd de leden en de plaatsvervangende leden van het stembureau uit zijn midden.

De raad evenwel eener gemeente, welke meer dan één stemdistrict bevat, kan buiten zijn midden inwoners dier gemeente tevens kiezers in het kiesdistrict, waartoe het stembureau behoort, telkens voor den tijd van twaalf maanden tot leden en plaatsvervangende leden der stembureaux van een kiesdistrict benoemen.

62. De burgemeester is voorzitter van het hoofdstembureau der gemeente, waarin het gevestigd is. Is in eene gemeente meer dan één hoofdstembureau gevestigd, dan is de burge-

meester der gemeente voorzitter van het hoofdstembureau van het kiesdistrict, waarbinnen het gemeentehuis is gelegen. In dit geval worden de voorzitters der andere hoofdstembureaux door den gemeenteraad uit zijn midden benoemd en wordt voor de stembureaux een der leden daarvan bij de benoeming als voorzitter aangewezen.

In gemeenten waarin geen hoofdstembureau is gevestigd, is de burgemeester voorzitter van het stembureau in het eerste of eenige stemdistrict.

In de gevallen bij de twee voorafgaande leden bedoeld kan de burgemeester zich laten vervangen door een lid van den gemeenteraad, daartoe door den raad aan te wijzen.

De voorzitters van alle andere stembureaux worden door den gemeenteraad zooveel mogelijk uit zijn midden benoemd. Is het getal der beschikbare gemeenteraadsleden niet toereikend om daaruit voorzitters voor alle stembureaux in de gemeente aan te wijzen, dan kan de raad daartoe inwoners van de gemeente, tevens kiezers in het kiesdistrict, waartoe het stembureau behoort, benoemen.

63. De bij de opening der zitting van het stembureau fungeerende voorzitter, leden of plaatsvervangende leden, die kiezers zijn in het kiesdistrict waarbinnen het stembureau zitting houdt, kunnen slechts aan dat stembureaux aan de stemming deelnemen.

64. Gedurende de zitting zijn steeds de voorzitter en twee leden in het stembureau aanwezig.

Bij ziekte of noodzakelijke verhindering van den voorzitter treden die leden, naar volgorde van benoeming, als zoodanig op.

De tijdelijke vervanging der leden wordt, zoo daaraan behoefte bestaat, door den voorzitter van het stembureau geregeld.

Zijn geene plaatsvervangende leden beschikbaar, dan worden door den voorzitter uit de in het lokaal aanwezige kiezers, een of meerdere leden benoemd, voor den tijd der ontstentenis van de plaatsvervangende leden.

Van alle verwisselingen in de samenstelling van het stembureau wordt op het proces-verbaal aanteekening gehouden met opgave van de reden daarvoor en van den tijd der vervanging.

65. Bij plaatselijke verordening, waarvan afkondiging geschiedt, wordt voor elk stemdistrict een geschikt stemlokaal aangewezen.

De burgemeester zorgt voor de inrichting van het lokaal.

66. Op de tafel, voor het stembureau staande, ligt een exemplaar dezer wet en der algemeene maatregelen van bestuur, die op de verkiezing betrekking hebben, en een afschrift of afdruk van de kiezerslijst.

67. De tafel is zoodanig geplaatst, dat de kiezers de verrichtingen van het bureau kunnen gadeslaan.

68. Nevens of op die tafel staat de stembus, vervaardigd naar het bij algemeenen maatregel van bestuur daarvoor vast te stellen model en gesloten met twee verschillende slentels, waarvan de eene onder den voorzitter, de andere onder het oudste lid berust.

69. Buiten de ruimte voor het publiek bestemd, zijn in het stemlokaal een of meer geheel van elkander afgescheidene lessenaars geplaatst, waarvan de toegang zichtbaar is voor het stembureau en voor het publiek, en waaraan de invulling van het stembiljet in het geheim geschiedt.

De verdere inrichting van het stemlokaal, het aantal, de plaatsing en de inrichting der lessenaars, worden bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

70. De burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, draagt zorg, dat stembiljetten tot een met twintig ten honderd van het getal der kiesbevoegden in het district vermeerderd aantal, tijdig worden in gereedheid gebracht en in eene, aan het aantal der kiezers in elke gemeente evenredige, hoeveelheid aan de burgemeesters der gemeenten van het kiesdistrict, zoo dit meerdere gemeenten omvat, worden toegezonden in een verzegeld pak, waarop het aantal der zich daarin bevindende biljetten is vermeld. Geen andere stembiljetten mogen bij de stemming worden gebruikt.

In geval een kiesdistrict meer dan één gemeente bevat, worden de kosten van het in gereedheid brengen van de stembiljetten naar evenredigheid van het aantal verstrekte biljetten over die gemeenten verdeeld.

71. De burgemeester draagt zorg, dat vóór den aanvang der stemming bij elk stembureau in zijne gemeente aanwezig zijn stembiljetten tot een met twintig ten honderd van het getal der kiesbevoegden in het stemdistrict vermeerderd aantal. Deze biljetten worden aan het bureau toegezonden in een verzegeld pak, waarop het aantal der zich daarin bevindende biljetten is vermeld.

72. Op het stembiljet zijn aan de eene zijde in alphabetische volgorde de namen gedrukt der

candidaten, waarover de stemming geschiedt; aan de keerzijde is de handteekening van den burgemeester der hoofdplaats van het kiesdistrict gestempeld.

De verdere inrichting van het stembiljet wordt geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

73. Vóór acht uur des morgens, alvorens iemand tot deelneming aan de stemming wordt toegelaten, opent het stembureau tijdig het pak met stembiljetten, telt de biljetten en sluit de bus na zich overtuigd te hebben, dat zij volkomen ledig is.

74. Tot de stemming wordt niemand toegelaten dan die volgens de kiezerslijst bevoegd is tot de kenze mede te werken en in het bezit is van de bij art. 55 vermelde kaart.

75. De kiezer overhandigt aan het stembureau de kaart, vermeld in art. 55.

76. De kiezer ontvangt daarop uit handen van den voorzitter, die daarbij overluid den naam van den kiezer en het nummer waaronder deze op de kiezerslijst voorkomt oplecst, het stembiljet, dichtgevouwen naar de zijde waarop de namen der candidaten zijn gesteld.

De biljetten mogen niet vroeger ën alleen op deze wijze aan de kiezers worden verstrekt.

De beide leden van het stembureau houden aanteekening van het getal der verstrekte biljetten.

77. De kiezer begeeft zich na ontvangst van het stembiljet onverwijld naar eenen niet in gebruik genomen lessenaar en stemt aldaar door met potlood zwart te maken een wit stipje geplaatst in een stemvak voor den naam van den candidaat zijner keuze. Hij vouwt het biljet dicht naar de zijde, waarop de namen der candidaten zijn gesteld en begeeft zich daarmede onmiddellijk naar het stembureau.

De voorzitter van het stembureau, na zich, zonder het stembiljet in handen te nemen, overtuigd te hebben dat het aan de buitenzijde den voorgeschreven stempel draagt, doet den kiezer het stembiljet in de stembus steken.

78. Een der leden van het stembureau houdt, door het stellen zijner paraphe naast den naam van den kiezer op een afschrift of afdruk van de kiezerslijst, aanteekening, dat de kiezer aan de stemming heeft deelgenomen.

79. Een kiezer kan, wanneer hij zich bij de invulling van zijn biljet vergist, eenmaal een nieuw stembiljet aanvragen, mits het eerst overhandigde door hem wordt teruggegeven.

80. Wanneer blijkt dat een kiezer lichamelijk hulpbehoevend is, kan de voorzitter van het stembureau toestaan, dat hij zich doe bijstaan.

81. De kiezer, die na waarschuwing de bij deze wet of de bij den tot uitvoering daarvan genomen algemeenen maatregel van bestuur, gegeven voorschriften omtrent de stemming niet opvolgt, wordt niet tot de stembus toegelaten, en is verplicht het stembiljet, zoo hem dit reeds overhandigd is, terug te geven.

De kiezer, die tot de stembus toegelaten, weigert het stembiljet in de bus te steken, is eveneens verplicht dit terug te geven.

De teruggegeven stembiljetten worden door het stembureau onmiddellijk onbruikbaar gemaakt, op de wijze bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen.

82. Gedurende den tijd, dat het stembureau zitting houdt, zijn de kiezers bevoegd in het stemlokaal te vertoeven, voor zoover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang der stemming niet wordt belemmerd.

De kiezers verschijnen daar ongewapend, tenzij zij behooren tot de gewapende macht of een wapen bij zich hebben, dat behoort tot hunne ambtskleeding of bij de kleeding, door hen met vergunning van het boven hen gesteld openbaar gezag gedragen.

De in het stemlokaal aanwezige kiezers kunnen, zoo de stemming niet overeenkomstig de wet geschiedt, bezwaren inbrengen. Hiervan wordt door het stembureau in het proces-verbaal der stemming melding gemaakt.

83. De voorzitter van het stembureau is belast met de handhaving der orde in het stemlokaal.

Niet dan op zijne vordering en alleen tot bedwang van wanorde, mag eenige gewapende macht in het stemlokaal of zijne toegangen worden geplaatst. De burgerlijke en militaire autoriteiten zijn gehouden aan eene daartoe door den voorzitter van het stembureau gedane vordering te voldoen.

84. Bevindt het stembureau, dat wanorde in het stemlokaal of zijne toegangen den behoorlijken voortgang der stemming onmogelijk maakt, dan wordt dit door den voorzitter verklaard. De stemming wordt daarop aanstonds geschorst en tot den volgenden dag des voormiddags ten acht uren verdaagd.

De stembus wordt onmiddellijk, in tegenwoordigheid der in het stemlokaal aanwezige kiezers, gesloten en verzegeld.

Het proces-verbaal der gehondene zitting wordt daarna opgemaakt en evenals de sleutels, de niet gebruikte stembiljetten, de terugggegeven stembiljetten, de ingeleverde kaarten en de kiezerslijst, bedoeld in art. 78, in afzonderlijke verzegelde papieren gesloten. Van alle deze verrichtingen wordt door het stembureau in het proces-verbaal melding gemaakt.

De voorzitter van het stembureau zendt, indien het kiesdistrict meer dan één stemdistrict bevat, onmiddellijk op de spoedigste wijze bericht van de schorsing der stemming aan den Commissaris der Koningin.

85. Onmiddellijk na onderteekening van het aan het slot van het vorige artikel bedoelde proces-verbaal, wordt dit met de stembus en de verzegelde pakken, door den voorzitter van het stembureau, zoo hij de burgemeester is, in bewaring genomen en anders aan den burgemeester ter bewaring overgebracht. Deze levert alles op den dag, waarop de stemming wordt hervat, vóór den aanvang der stemming, opnieuw aan het stembureau in.

Vóór den aanvang der hervatte stemming worden de verzegelde pakken geopend. Bij die stemming wordt een tweede stembus gebezigd.

De hervatte stemming duurt tot des namiddags vijf uren.

86. Zoodra de in art. 56 of 85 voor de stemming bepaalde tijd verstreken is, wordt dit door den voorzitter van het stembureau aangekondigd en worden alleen de op het oogenblik dezer aankondiging in het stemlokaal aanwezige kiezers nog tot de stemming toegelaten.

Nadat de stemming is afgeloopen wordt het aantal kiezers dat blijkens het aantal ingeleverde kaarten aan de verkiezing heeft deelgenomen, en het aantal der niet gebruikte en der terugggegeven stembiljetten opgemaakt en aan de aanwezige kiezers bekend gemaakt. Daarop wordt de kiezerslijst door het stembureau, met opgave van het aantal der daarop gestelde paraphen gewaarmerkt en worden deze lijst, de niet gebruikte stembiljetten de ternggegevan stembiljetten en de ingeleverde kaarten in afzonderlijke verzegelde papieren gesloten.

87. Onmiddellijk na de in art. 86 voorgeschreven bekendmaking en verzegeling wordt de stembus geopend.

De stembiljetten worden dooreen gemengd, geteld en vergeleken met het getal kiezers, die aan de stemming hebben deelgenomen.

88. De voorzitter opent de stembiljetten. Hij deelt, na opening van elk biljet, den naam mede van den candidaat of de candidaten op wie eene stem is uitgebracht.

De oudste der leden van het stembureau ziet het stembiljet na. De beide leden van het bureau houden aanteekening van elke uitgebrachte stem.

89. Van onwaarde zijn andere stembiljetten dan die, welke volgens deze wet en de tot hare uitvoering gegeven voorschriften mogen worden gebruikt.

Van onwaarde zijn voorts de stembiljetten:

waarop geen der candidaten is gekozen;

waarop de namen van andere personen dan de candidaten of waarop andere bijvoegingen geplaatst zijn;

waarop meer candidaten zijn gekozen dan plaatsen te vervullen zijn;

waarop de aanwijzing van eenen candidaat is geschied op eene andere wijze, dan is voorgeschreven bij art. 77;

en de stembiljetten, die eene aanduiding van den kiezer bevatten;

of die niet voorzien zijn van den voorgeschreven stempel.

Onder bijvoegingen worden niet begrepen punten, strepen, vlakken, nagelindrukken, vouwen, scheuren, gaten en vlekken, tenzij deze blijkbaar opzettelijk zijn aangebracht.

Het stembureau beslist over de waarde van het stembiljet, terstond nadat het biljet is geopend.

De voorzitter maakt de redenen van ongeldigverklaring en van twijfel en de beslissing onmiddellijk bekend. Indien een der in de zaal aanwezige kiezers dit verlangt, moet het biljet worden vertoond. Van een en ander geschiedt aanteekening in het proces-verbaal der stemming.

90. Terstond nadat alle stembiljetten zijn geopend en de daarop uitgebrachte stemmen opgenomen, maakt de voorzitter van het stembureau het getal der geldig uitgebrachte stemmen bekend, dat in het geheel en dat op elk der candidaten is uitgebracht.

91. Daarop worden de geopende, zoowel de geldige als de van onwaarde verklaarde stembiljetten, elke soort afzonderlijk in een verzegeld papier gesloten.

De verzegeling in de artt. 84, 86 en in dit artikel voorgeschreven, wordt geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Door de in het lokaal aanwezige kiezers kunnen bezwaren worden ingebracht.

Vervolgens wordt aanstonds proces-verbaal op-

gemaakt van de gehouden stemming. Hierin worden ook de ingebrachte bezwaren vermeld.

92. Het proces-verbaal der stemming wordt door alle leden van het stembureau geteekend. Het wordt met de verzegelde pakken, in de artt. 86 en 91 bedoeld, door het jongste lid van het stembureau, zoo dit niet is het hoofdstembureau van het kiesdistrict, onverwijld naar den voorzitter van het hoofdstembureau overgebracht.

93. Het hoofdstembureau houdt den volgenden dag des voormiddags te 9 uren in zijn stemlokaal eene zitting tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing.

Is te voorzien, dat de processen-verbaal alsdan nog niet alle naar den zetel van het hoofdstembureau kunnen zijn overgebracht, dan wordt de zitting door den Commissaris der Koningin bij een met redenen omkleed besluit uiterlijk tot den tweeden op den dag der stemming volgenden dag op door hem te bepalen uur verdaagd.

In de kiesdistricten, welke slechts één stemdistrict bevatten en verder in die, door den Minister van Binnenlandsche Zaken, na ingewonnen advies der Gedeputeerde Staten, aangewezen, wordt de zitting gehouden onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid, bedoeld in art. 92, eerste zinsnede.

De artt. 82 en 83 zijn op deze zitting toepasselijk.

De bij den voorzitter van het hoofdstembureau ingeleverde processen-verbaal blijven bij hem in bewaring tot dat de uitslag der verkiezing is vastgesteld.

94. De voorzitter van het hoofdstembureau maakt in de bij art. 93 voorgeschreven zitting het getal bekend der bij elk stembureau in het geheel en op elken candidaat uitgebrachte geldige stemmen, van onwaarde verklaarde stembiljetten en vervolgens den dien overeenkomstig vastgestelden uitslag der verkiezing.

Door de in het lokaal aanwezige kiezers kunnen bezwaren worden ingebracht.

Zij worden in het proces-verbaal der zitting opgenomen.

95. Het hoofdstembureau kan, hetzij ambtshalve, hetzij naar aanleiding van een met opgave van redenen gedaan verzoek van een of meer kiezers eene nieuwe opneming van stembiljetten, zoowel uit alle, als uit een of meer stemdistricten, bevelen.

Het neemt daartoe een met redenen omkleed besluit. Het gaat alsdan onmiddellijk tot deze opneming over. Het is bevoegd daartoe de verzegelde pakken te openen en den inhoud te vergelijken met de processen-verbaal der stembureaux.

Bij deze opneming worden de voorschriften gevolgd der artt. 86—92, eerste zinsnede.

96. De vorm en de inrichting der in de artt. 84, 91 en 94 bedoelde processen-verbaal worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

97. Terstond nadat de uitslag der verkiezing is vastgesteld wordt het daarvan opgemaakte proces-verbaal, met de processen-verbaal der stembureaux en de overeenkomstig de artt. 86 en 91 verzegelde pakken, ingezonden aan het bestuur der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen.

98. Het gemeentebestuur bewaart het proces-verbaal en doet afschrift daarvan terstond aanplakken en ter secretarie voor een ieder ter inzage nederleggen. Het bewaart de processen-verbaal der stembureaux en de verzegelde pakken tot dat over de toelating van den benoemde is beslist en vernietigt ze vervolgens.

Van deze vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

TWEEDE AFDEELING.

VAN DE BENOEMING VAN AFGEVAARDIGDEN TER EERSTE EN TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL EN VAN HUNNE AFTREDING.

§ 1. *Van de afgevaardigden ter Eerste Kamer.*

99. Leden der Eerste Kamer kunnen alleen zijn mannelijke Nederlanders, die niet bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn, den ouderdom van dertig jaren vervuld hebben en òf behooren tot de hoogstaangeslagenen in de Rijks directe belastingen òf één of meer hooge en gewichtige openbare betrekkingen, door de wet aangewezen, bekleeden of bekleed hebben.

100. In elke provincie wordt door Gedeputeerde Staten eene lijst opgemaakt, hen aanwijzende, die in de op het oogenblik van het vaststellen der lijst tot den loopenden, voor de personeele belasting tot den laatstverloopen dienst behoorende kohieren, in de Rijks directe belastingen, zoo in opcenten als in hoofdsom, het hoogst zijn aangeslagen.

101. De aanslag der vrouw in de Rijks directe belastingen wordt beschouwd als staande ten name

van haren man, die van minderjarige kinderen als staande ten name van hunnen vader, voor zooveel betreft de goederen, waarvan hij het vruchtgenot heeft.

102. Het opmaken der lijst geschiedt jaarlijks, naar aanleiding der jaarlijks vóór 15 Maart aan Gedeputeerde Staten, door de ontvangers der Rijks directe belastingen en der successierechten in te zenden, door hen gewaarmerkte opgaven, waarin alle belastingschuldige mannen en gehuwde vrouwen op hunne tot den loopenden, voor de personeele belasting tot den laatstverloopen dienst behoorende kohieren voorkomende en het bedrag waarvoor zij in elke belasting afzonderlijk zijn aangeslagen worden aangewezen.

Gedeputeerde Staten noodigen de inwoners der provincie uit, om, zoo zij in eene andere provincie dan die hunner woonplaats in de Rijks directe belastingen zijn aangeslagen, daarvan vóór 15 Maart te doen blijken.

103. Gedeputeerde Staten brengen op de lijst zoodanig getal personen, binnen de provincie wonende, dat op iedere vijftienhonderd inwoners der provincie één tot lid der Eerste Kamer uit dezen hoofde verkiesbaar zij.

104. De lijst vermeld in alphabetische volgorde de namen der hoogstaangeslagenen en verder hunne voornamen, de plaats en dagteekening hunner geboorte, de dagteekening hunner naturalisatie, zoo die heeft plaats gevonden en het laagste gezamenlijke bedrag van aanslagen, dat tot de plaatsing op de lijst heeft geleid.

De vorm en de inrichting der lijst worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

105. De lijst wordt uiterlijk op den laatsten April door Gedeputeerde Staten vastgesteld, daarna geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant* van 5 Mei en tot en met 21 Mei voor een ieder op de provinciale griffie ter inzage nedergelegd en in afschrift of afdruk, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld.

106. Tot en met 15 Mei is een ieder bevoegd bij Gedeputeerde Staten verbetering van de lijst te vragen, op grond dat hij zelfs of een ander, in strijd met de wet, daarop voorkomt, niet voorkomt of niet behoorlijk voorkomt.

107. Indien het verzoek om verbetering van de lijst een ander persoon dan den verzoeker betreft, wordt die andere persoon door of vanwege Gedeputeerde Staten, binnen vier en twintig uur, schriftelijk met het verzoek en de gronden van het verzoek in kennis gesteld.

108. De verzoeken om verbetering van de lijst worden, met de noodige bewijsstukken, dadelijk tot en met 21 Mei, voor een ieder op de provinciale griffie ter inzage nedergelegd en in afschrift tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld.

Een ieder is tot tegenspraak van het verzoek bevoegd.

De tegenspraak wordt aan Gedeputeerde Staten schriftelijk en uiterlijk den 23sten Mei ingediend.

109. Na 23 Mei, doch vóór 5 Juni, beslissen Gedeputeerde Staten over de verzoeken om verbetering van de lijst. Zij verbeteren de lijst, zooals zij vinden te behooren, met waarmerking der wijzigingen door den voorzitter en den griffier.

De beslissing van Gedeputeerde Staten is met redenen omkleed en wordt in haar geheel op de provinciale griffie voor een ieder ter inzage nedergelegd en in afschrift, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld. Gedeputeerde Staten doen hiervan openbare kennisgeving en deelen de beslissing, is daarbij wijziging van de lijst bevolen, schriftelijk mede aan hem wien de wijziging betreft. Gelijke mededeeling geschiedt, wanneer het verzoek om verbetering geheel of ten deele niet is toegewezen, aan den verzoeker, zoo de gevraagde verbetering van de lijst hem zelven betrof.

De nederlegging, verkrijgbaarstelling, kennisgeving en mededeeling, in het vorige lid bedoeld, geschieden uiterlijk 7 Juni.

110. Met 8 Juni wordt de nieuwe lijst van kracht en treedt zij in de plaats van de bestaande.

Na dien tijd kan zij alleen ten gevolge van rechterlijke uitspraken, welke wijziging van de lijst bevelen, worden gewijzigd.

111. Gedeputeerde Staten doen de van kracht gewordene lijst plaatsen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 15 Juni; zenden dadelijk afschrift der lijst aan den Minister van Binnenlandsche Zaken; doen haar op de provinciale griffie voor een ieder ter inzage nederleggen en in afschrift of afdruk, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar stellen.

112. Gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag der in art. 109 voorgeschreven kennisgeving, kan door een ieder die niet in de door Gedeputeerde Staten genomen beslissing berust, de zaak bij een met redenen omkleed en onderteekend verzoekschrift, vergezeld van de bewijsstukken en van een afschrift der beslissing van Gedeputeerde Staten, worden onderworpen aan de uitspraak der arrondissements-rechtbank binnen wier ressort de lijst is opgemaakt.

Bij de behandeling van dit verzoekschrift worden, ook in cassatie, de bepalingen in acht genomen, voor de behandeling der verzoekschriften tot verbetering der kiezerslijst voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en den gemeenteraad voorgeschreven, met dien verstande, dat bij de arrondissements-rechtbank ook het openbaar ministerie wordt gehoord, hetwelk binnen vijf dagen conclusie neemt, en dat de arrondissementsrechtbank binnen acht dagen daarna uitspraak doet.

Partijen zijn niet gehouden zich van de tusschenkomst van procureurs te bedienen.

113. Van de rechterlijke beslissing, welke wijziging van de lijst beveelt, wordt uiterlijk den volgenden dag door den griffier kennis gegeven aan Gedeputeerde Staten der provincie, wier lijst zij betreft.

Overeenkomstig deze rechterlijke beslissing wordt onverwijld de lijst verbeterd, met aanteekening van de rechterlijke beslissing, waarvan de wijziging een gevolg is, en met waarmerking door den voorzitter van Gedeputeerde Staten en den griffier der Staten. Verbeteringen, na 8 Juni aangebracht, worden door Gedeputeerde Staten onverwijld in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt.

114. De voor de toepassing der voorgaande artikelen door de ontvangers der Rijks directe belastingen en der successierechten af te geven uittreksels uit de kohieren zijn vrij van kosten.

De in de vorige artikelen bedoelde verzoekschriften, stukken, voor de rechtsvordering benoodigd, beslissingen, uitspraken en kennisgevingen zijn vrij van zegel-, griffie- en registratiekosten.

115. De leden der Eerste Kamer worden door de Provinciale Staten gekozen, op de door de provinciale wet bepaalde wijze.

116. De gewone tijd te hunner verkiezing is de tweede Dinsdag der maand Juli.

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden derden Dinsdag van September naar den rooster moeten aftreden.

117. De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen dertig dagen na dat openvallen.

In geval van ontbinding der Eerste Kamer, geschiedt de verkiezing van de leden der Eerste Kamer binnen veertig dagen na de dagteekening van het besluit tot ontbinding.

118. Gedeputeerde Staten zenden, ten spoedigste aan den benoemde een door den voorzitter en den griffier te teekenen uittreksel uit de notulen der Staten-vergadering, waarin hij is benoemd.

Dit uittreksel vermeldt het getal der bij de stemming tegenwoordige leden van de Staten, dat der op den benoemde uitgebrachte stemmen, en de omstandigheden, die op de geldigheid der stemmen van invloed geweest zijn. Het strekt den benoemde tot geloofsbrief.

119. De benoemde geeft, bij het bekomen van het uittreksel, een bewijs van ontvangst daarvan af en geeft binnen drie weken na de dagteekening van dat bewijs, kennis aan de Gedeputeerde Staten, of hij de benoeming aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen.

120. Die in meer dan ééne provincie is benoemd, verklaart aan de Gedeputeerde Staten dier provinciën, binnen den in het vorig artikel gestelden termijn, welke benoeming hij aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder verklaring voorbijgaan, geacht geene der op hem uitgebrachte benoemingen aan te nemen.

121. Binnen veertien dagen nadat Gedeputeerde Staten kennis hebben bekomen, dat een benoemde de benoeming niet aanneemt, of nadat de in de artt. 119 en 120 bepaalde tijd verstreken is, doen de Provinciale Staten eene nieuwe keuze.

122. De tot lid der Eerste Kamer benoemde legt, indien hij voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over een uittreksel, voor zooveel zijn persoon betreft, van de provinciale lijst van hoogstaangeslagenen waarop hij gebracht is en eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt. Indien hij niet voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, legt hij nevens zijn geloofsbrief en de verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt, over een uittreksel uit de geboorteregisters of, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit de tijd en plaats zijner geboorte blijken en eene verklaring, vermeldende welke der hooge en gewichtige openbare betrekkingen, bedoeld in art. 99, hij bekleed heeft.

123. De geloofsbrief moet door den benoemde, binnen vier maanden na zijne dagteekening, bij de Kamer worden ingezonden. De griffier der Kamer doet aan den Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling der ingekomen geloofsbrieven.

Is de geloofsbrief niet binnen den in de vorige

zinsnede bepaalden termijn ingezonden, dan wordt de plaats geacht opnieuw te zijn opengevallen.

124. De leden der Eerste Kamer kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan de Kamer, die het ter kennis brengt van den Minister van Binnenlandsche Zaken, of, zoo de zitting der Kamer gesloten is, aan dien Minister.

125. Wanneer een lid der Eerste Kamer ophoudt Nederlander te zijn of bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen heeft verloren of van de verkiesbaarheid ontzet is of na zijne verkiezing een bezoldigd Staatsambt aanneemt, dat hij niet reeds tijdens die verkiezing vervulde, houdt hij op lid te zijn.

De nieuwe verkiezing geschiedt alsdan binnen dertig dagen na den dag, waarop de Minister van Binnenlandsche Zaken kennis van het feit heeft bekomen.

§ 2. *Van de afgevaardigden ter Tweede Kamer.*

126. Leden der Tweede Kamer kunnen alleen zijn mannelijke Nederlanders, die niet bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn en den ouderdom van dertig jaren hebben vervult.

127. De leden der Tweede Kamer worden gekozen in de kiesdistricten, waarin het Rijk wordt verdeeld, door hen die op de lijst van kiezers voor deze Kamer zijn gebracht.

Eene bij deze wet gevoegde tabel regelt de verdeeling des Rijks in kiesdistricten.

In elk district wordt één lid der Kamer gekozen.

128. De kiesdistricten worden, na ingewonnen advies der Gedeputeerde Staten, door den Minister van Binnenlandsche Zaken verdeeld in stemdistricten. In de gemeente welke hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen of in het deel der gemeente, hetwelk een kiesdistrict uitmaakt, wordt te gelijker tijd het stemdistrict aangewezen, waarin het hoofdstembureau zitting heeft.

De verdeeling geschiedt in dier voege, dat een stemdistrict in den regel niet meer dan duizend kiezers bevat en in geen geval samenvoeging van gemeenten of deelen van verschillende gemeenten plaats heeft.

129. De gewone tijd ter verkiezing der leden van de Tweede Kamer, is de eerste Dinsdag der maand Juni.

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden derden Dinsdag van September moeten aftreden.

130. De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen dertig dagen na dat openvallen.

In geval van ontbinding der Tweede Kamer geschiedt de verkiezing van de leden der nieuwe Kamer binnen veertig dagen na de dagteekening van het besluit tot ontbinding.

131. De Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt, ter vervulling eener tusschentijds in de Tweede Kamer openvallende plaats, den dag der verkiezing.

Hij bepaalt vóór elke verkiezing voor leden van de Tweede Kamer, de dagen, waarop, zoo noodig, de stemming en de herstemming zullen geschieden. Bij de periodieke verkiezingen wordt de dag der stemming niet vroeger bepaald dan den 10den Juni.

Bij de periodieke verkiezingen geschieden de stemming en de herstemming in alle kiesdistricten op dezelfde dagen.

De stemming en de herstemming geschieden in alle stemdistricten van het kiesdistrict op dezelfde dagen.

132. Op den dag der verkiezing, zoodra de door de wet tot het inleveren der opgaven van candidaten bepaalde tijd is afgeloopen, sluit de burgemeester van de gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, de lijst der candidaten.

Is geen candidaat op die lijst gebracht, dan verklaart de burgemeester dat niemand is benoemd.

Is slechts één candidaat op die lijst gebracht, dan verklaart de burgemeester dezen candidaat te zijn benoemd tot lid der Kamer.

De burgemeester maakt van zijne handeling onmiddellijk proces-verbaal op, dat ter secretarie van de gemeente voor een ieder ter inzage wordt nedergelegd, in afschrift wordt aangeplakt en, tegen betaling der kosten, verkrijgbaar gesteld.

De vorm en de inrichting van het proces-verbaal worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

133. Zijn er meer candidaten opgegeven, dan geschiedt over hen, uiterlijk binnen veertien dagen, eene stemming.

Bij eerste stemming wordt geen hunner benoemd, dan met volstrekte meerderheid van stemmen.

Bij herstemming, noodzakelijk wanneer die meerderheid bij de eerste stemming niet is verkregen, wordt men benoemd met de meeste stemmen. Indien de stemmen staken is de oudste in jaren de benoemde. In geval van gelijken ouderdom beslist het lot.

De volstrekte en de betrekkelijke meerderheid worden vastgesteld naar het aantal van waarde zijnde in de stembussen gevondene stembiljetten.

Indien bij eerste stemming of bij herstemming geene stemmen zijn uitgebracht of alle stembiljetten van onwaarde zijn verklaard, geschiedt binnen veertien dagen eene nieuwe stemming of herstemming.

134. Wanneer bij eene eerste stemming geene volstrekte meerderheid is verkregen, wordt onmiddellijk door den voorzitter van het hoofdstembureau van het kiesdistrict eene lijst opgemaakt, bevattende de namen der twee candidaten, die bij de eerste stemming de meeste stemmen hebben erlangd.

Komen ten gevolge van gelijk aantal stemmen meer dan twee candidaten voor plaatsing op de lijst in aanmerking, dan worden deze allen daarop geplaatst.

De herstemming heeft plaats uiterlijk binnen veertien dagen na de eerste stemming.

135. De benoemde ontvangt onverwijld van den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, een afschrift van het proces-verbaal, waaruit zijne candidaatstelling of zijne benoeming blijkt en, in geval van stemming of herstemming bovendien, van den voorzitter van het stembureau afschriften van de daarvan opgemaakte processen-verbaal.

Deze afschriften strekken den benoemde tot geloofsbrief.

136. De benoemde geeft binnen drie dagen na het bekomen van het afschrift of de afschriften een bewijs van ontvangst daarvoor af, en geeft, binnen vier weken na de dagteekening van dat bewijs, kennis aan den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het kiesdistrict of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, of hij de benoeming aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen.

137. Die in meer dan één kiesdistrict is benoemd, verklaart aan de burgemeesters der gemeenten, die hoofdplaatsen zijn van die kiesdistricten of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, binnen den in het vorig artikel gestelden termijn, welke benoeming hij aanneemt.

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder verklaring voorbijgaan, geacht geene der op hem uitgebrachte benoemingen aan te nemen.

138. De burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het betrokken kiesdistrict of waarin het geheele betrokken kiesdistrict is gelegen, geeft onmiddellijk kennis aan den Minister van Binnenlandsche Zaken wanneer een benoemde zijne benoeming heeft aangenomen.

Gelijke kennisgeving geschiedt wanneer een candidaat vóór de stemming of zoo iemand, die in herstemming komt vóór de herstemming komt te overlijden of wanneer een benoemde zijne benoeming niet heeft aangenomen, of de in de artt. 136 en 137 bepaalde tijd verstreken is.

Binnen veertien dagen geschiedt eene nieuwe verkiezing op den dag, door den Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

Hetzelfde vindt plaats, zoo iemand de benoeming in één district heeft aangenomen nadat hij in een ander is gebracht op de lijst der candidaten over wie eene stemming of herstemming moet geschieden, in het laatstgenoemd district.

139. De burgemeesters der gemeenten, die hoofdplaatsen zijn van kiesdistricten of waarin het geheele kiesdistrict is gelegen, geven onmiddellijk aan den Minister van Binnenlandsche Zaken kennis van de lijst van candidaten over wie eene stemming of herstemming moet geschieden.

140. Wanneer het proces-verbaal van den burgemeester niemand als benoemd aanwijst, geeft deze daarvan kennis aan den Minister van Binnenlandsche Zaken. Binnen veertien dagen geschiedt eene nieuwe verkiezing op den dag, door den Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

141. De tot lid der Tweede Kamer benoemde legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken, en eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt.

142. De geloofsbrief moet door den benoemde, binnen vier maanden na zijne dagteekening, bij de Kamer worden ingezonden. De griffier der Kamer doet aan den Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling der ingekomen geloofsbrieven.

Is de geloofsbrief niet binnen den in de vorige zinsnede bepaalden termijn ingezonden, dan wordt

de plaats geacht op den eersten dag na afloop van dien termijn opnieuw te zijn opengevallen.

143. De leden der Tweede Kamer kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan de Kamer, die het ter kennis brengt van den Minister van Binnenlandsche Zaken, of, zoo de zitting der Kamer gesloten is, aan dien Minister.

144. Wanneer een lid der Tweede Kamer ophoudt Nederlander te zijn of een der andere in art. 126 vermelde vereischten verliest, of na zijne verkiezing een bezoldigd Staatsambt aanneemt, dat hij niet reeds tijdens die verkiezing vervulde, houdt hij op lid te zijn.

De nieuwe verkiezing geschiedt alsdan binnen dertig dagen na den dag, waarop de Minister van Binnenlandsche Zaken kennis van het feit heeft bekomen.

§ 3. *Van de aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer.*

145. Een derde gedeelte van de leden der Eerste Kamer treedt om de drie jaren af.

Het eerste aftredende derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 4, Noordholland 3, Utrecht 1, Friesland 1, Overijssel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het tweede bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Utrecht 1, Friesland 1, Overijssel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Friesland 2, Overijssel 1, Groningen 1 en Limburg 1, te zamen 16 leden.

146. Bij ontbinding der Eerste Kamer begint de rooster van aftreding telkens opnieuw te werken, over twee jaren, te beginnen met den eerstvolgenden derden Dinsdag in September.

Bij ontbinding der Tweede Kamer treden de leden af drie jaren na den eerstvolgenden derden Dinsdag in September.

147. Het lot bepaalt den tijd, waarop elk lid der Eerste Kamer naar den rooster aftreedt, zooverre deze dien tijd niet zelf heeft aangewezen.

148. Die ter vervulling eener buiten den gewonen tijd van aftreding opengevallen plaats tot lid der Eerste of Tweede Kamer is benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij is benoemd, moest aftreden.

STRAFBEPALINGEN.

149. Hij die in de aangiften bij art. 18 bedoeld, opzettelijk eene valsche opgaaf doet, aangaande een feit, waarvan de plaatsing op de kiezerslijst afhankelijk kan zijn, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar.

150. Hij, die bij het onderzoek in art. 25 en art. 26 bedoeld, opzettelijk eene valsche opgaaf doet aangaande een feit, waarvan de plaatsing op de kiezerslijst van den persoon, dien het onderzoek geldt, afhankelijk kan zijn, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

151. Hij, die eene opgave, als bedoeld in art. 51 inlevert, wetende dat zij voorzien is van handteekeningen van personen, die niet bevoegd zijn tot deelneming aan de verkiezing, waarvoor de inlevering geschiedt, terwijl zonder die handteekeningen geen voldoend aantal voor eene wettige opgave zou overblijven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of eene geldboete van ten hoogste honderd twintig gulden.

Met gelijke straf wordt gestraft hij, die wetende dat hij niet bevoegd is tot deelneming aan de verkiezing, eene voor die verkiezing ter inlevering bestemde opgave, als bedoeld bij art. 51, heeft onderteekend.

151*bis*. De bestuurders van gemeentelijke of bijzondere spaarbanken, die nalatig zijn in het afgeven van de overeenkomstig art. 18 aangevraagde verklaring of die niet of niet behoorlijk voldoen aan het voorschrift, vervat in artikel 21, tweede lid, worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

152. Hij die niet voldoet aan de verplichting, opgelegd in art. 26, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie gulden.

153. De bestuurders van instellingen van weldadigheid, die niet of niet behoorlijk voldoen aan de voorschriften vervat in de artt. 23 en 32, worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

154. Overtreding van de artt. 57 en 58 dezer wet wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

155. De voorzitter, de leden en de ter vervanging opgeroepen plaatsvervangende leden van het stembureau, die gedurende de zitting buiten noodzaak afwezig zijn, worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

156. De kiezer die niet voldoet aan de bij art. 81 opgelegde verplichting tot teruggave van het stembiljet wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie honderd gulden of hechtenis van ten hoogste twaalf dagen.

157. De in de artt. 149, 150 en 151 bedoelde strafbare feiten worden als misdrijven, die in de artt. 151*bis*, 152, 153, 154, 155 en 156 bedoeld, worden als overtredingen beschonwd.

158. Bij veroordeeling wegens een der in de artt. 149 en 150 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in art. 28 n°. 3 van het Strafwetboek vermelde rechten worden uitgesproken.

SLOT- EN OVERGANGSBEPALINGEN.

159. Wanneer de in deze wet bepaalde verrichtingen op eenen Zondag of algemeen erkenden Christelijken feestdag mochten vallen of de daarin gestelde termijnen op eenen Zondag of algemeen erkenden Christelijken feestdag mochten afloopen, treedt de eerstvolgende dag, geen Zondag of algemeen erkende Christelijke feestdag zijnde, daarvoor in de plaats.

Voor zoover de bepaling van den tijd voor die verrichtingen aan het openbaar gezag is opgedragen, worden daarvoor geene Zondagen of algemeen erkende Christelijke feestdagen aangewezen.

160. Deze wet is, voor zoover niet het tegendeel daaruit blijkt of bij de provinciale wet of de gemeentewet bijzondere regelingen zijn gemaakt, toepasselijk op de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en de gemeenteraden.

161. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „kieswet".

162. De wet van 4 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 37), gewijzigd bij art. VII van de Additioneele artikelen der Grondwet, door de wet van 30 December 1887 (*Staatsblad* n°. 257) en door de wet van 11 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 5) vervalt, behalve voor zoover betreft de wijze van stemmen, waaromtrent de bepalingen van de Eerste Afdeeling, § 3, van toepassing blijven, op de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot den 15den Mei 1897 en op de verkiezingen van leden der Provinciale Staten en der gemeenteraden tot op nadere wettelijke regeling.

De kiezerslijsten, op grond van de bepalingen dier wet vastgesteld blijven tot 15 Mei 1897 van kracht.

Ten behoeve van de vaststelling der kiezerslijst in 1897 wordt in afwijking van art. 23 vóór den 22sten Februari aan de in dat artikel bedoelde besturen ter vervanging van de lijsten A en B eene lijst gezonden van de personen, die voor de plaatsing op de kiezerslijst in aanmerking komen. De volgens genoemd artikel vereischte opgave wordt vóór 8 Maart ingezonden.

163. Tot en met het jaar, waarin de personeele belasting, zooals die geregeld is bij de wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* n°. 72) wordt ingevoerd, is art. 1*a* ook toepasselijk op hen, die over het volle laatstverloopen dienstjaar zijn aangeslagen in de personeele belasting, zooals die is geregeld bij de wet van 29 Maart 1833 (*Staatsblad* n°. 4), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 April 1891 (*Staatsblad* n°. 88).

164. Wordt de wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* n°. 72) niet met den aanvang van het burgerlijk jaar ingevoerd, dan geldt de over het jaar van invoering volgens die wet geheven belasting als belasting over een vol dienstjaar, bedoeld bij art. 1*a*.

165. Deze wet treedt in werking den 1sten Januari 1897.

TABEL,

bedoeld in de artikelen 1 en 2 der Kieswet.

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	1 à 1e	1 à 2e	2	2.
Provincie Noordbrabant.				
's Hertogenbosch (behalve Orthen)	Gl. ct. 1.75	Gl. ct. 450.—	Gl. ct. 87.50	Gl. ct. 300.—
Bergen op Zoom (stad)	1.25	350.—	62.50	250.—
Breda	»	»	»	»
Helmond (kom en onmiddellijke omgeving)	»	»	»	»
Tilburg (behalve Berkdijk en 't Laar, Reit en Reitsche hoeve, Hasselt, Stokhasselt, Heikant, Groeseind en Rauwbrake)	»	»	»	»
Waalwijk	»	»	»	»
Besoijen	1.—	325.—	50.—	225.—
Boxmeer	»	»	»	»
Boxtel	»	»	»	»
Cuyk en St. Agatha (dorp)	»	»	»	»
Eindhoven	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	1 b 1°	1 b 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Geertruidenberg (kom)	1.—	325.—	50.—	225.—
Ginneken en Bavel (kom Ginneken)	»	»	»	»
Grave	»	»	»	»
's Hertogenbosch (Orthen)	»	»	»	»
Heusden	»	»	»	»
Mierlo ('t Hout)	»	»	»	»
Oosterhout (kom)	»	»	»	»
Oss	»	»	»	»
Oudenbosch (kom)	»	»	»	»
Prinsenhage (Duitenhuis en buiten Waterpoort)	»	»	»	»
Ravenstein	»	»	»	»
Rosendaal en Nispen (kom van Rosendaal)	»	»	»	»
Rosmalen (Hintham)	»	»	»	»
Teteringen (Terheidensche hoek, Zandberg en Teteringsche dijk)	»	»	»	»
Tilburg (overig deel)	»	»	»	»
Vught	»	»	»	»
de Werken en Sleenwijk (kom)	»	»	»	»
Werkendam (kom)	»	»	»	»
Woudrichem (kom)	»	»	»	»
Almkerk	»	300.—	37.50	200.—
Baardwijk	»	»	»	»
Beers	»	»	»	»
Berghem	»	»	»	»
Bergen op Zoom (overig deel)	»	»	»	»
Berlicum	»	»	»	»
Beugen en Rijkevoort	»	»	»	»
Cromvoirt	»	»	»	»
Dinteloord en Prinsland	»	»	»	»
Dongen (kom)	»	»	»	»
Drongelen, Hangoort, Gansoijen en Doeveren	»	»	»	»
Drunen	»	»	»	»
den Dungen	»	»	»	»
Dussen	»	»	»	»
Munster en Muilkerk	»	»	»	»
Engelen	»	»	»	»
Esch	»	»	»	»
Etten en Leur (kom Etten en kom Leur)	»	»	»	»
Fijnaart en Heiningen	»	»	»	»
Geldrop	»	»	»	»
Gemert (kom)	»	»	»	»
Gestel en Blaarthem (het deel grenzende aan Eindhoven)	»	»	»	»
Goirle (kom)	»	»	»	»
Halsteren	»	»	»	»
Haps	»	»	»	»
Helmond (overig deel)	1.—	300.—	37.50	200.—
Helvoirt	»	»	»	»
Herpt	»	»	»	»
Hooge en Lage Zwaluwe	»	»	»	»
Klundert	»	»	»	»
Linden	»	»	»	»
Lith	»	»	»	»
Loon op Zand	»	»	»	»
Maashees en Overloon	»	»	»	»
Meeuwen, Hillen Babyloniënbroek	»	»	»	»
St. Michielsgestel	»	»	»	»
Mill en St. Hubert	»	»	»	»
Nieuwkuik	»	»	»	»
Nieuw-Vossemeer	»	»	»	»
Oeffelt	»	»	»	»
Oirschot (kom)	»	»	»	»
Oisterwijk (kom)	»	»	»	»
Ossendrecht	»	»	»	»
Oudenbosch (overig deel)	»	»	»	»
Prinsenhage (overig deel)	»	»	»	»
Rosendaal en Nispen (overig deel)	»	»	»	»
Sprang	»	»	»	»
Standdaarbuiten	»	»	»	»
Steenbergen en Kruisland	»	»	»	»
Stratum (het deel grenzende aan Eindhoven)	»	»	»	»
Strijp (het deel grenzende aan Eindhoven)	»	»	»	»
Terheiden	»	»	»	»
Tongelre (het deel grenzende aan Eindhoven)	»	»	»	»
Valkenswaard	»	»	»	»
Veghel (kom) en Middegaal	»	»	»	»
Vierlingsbeek	»	»	»	»
Vlijmen	»	»	»	»
Wanrooy	»	»	»	»
Willemstad	»	»	»	»
Woensdrecht	»	»	»	»
Woensel (het deel grenzende aan Eindhoven)	»	»	»	»
Wouw	»	»	»	»
Zevenbergen	»	»	»	»
Zundert (kom)	»	»	»	»
Cuyk en St. Agatha (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Dongen (overig deel)	»	»	»	»
Etten en Leur (overig deel)	»	»	»	»
Geertruidenberg (overig deel)	»	»	»	»
Gemert (overig deel)	»	»	»	»
Gestel en Blaarthem (overig deel)	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kosten inwoning
	bedoeld in artikel			
	1 b 1°	1 b 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Ginneken en Bavel (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Goirle (overig deel)	»	»	»	»
Mierlo (overig deel)	»	»	»	»
Oirschot (overig deel)	»	»	»	»
Oisterwijk (overig deel)	»	»	»	»
Oosterhout (overig deel)	»	»	»	»
Rosmalen (overig deel)	»	»	»	»
Stratum (overig deel)	»	»	»	»
Strijp (overig deel)	»	»	»	»
Teteringen (dorp)	»	»	»	»
Tongelre (overig deel)	»	»	»	»
Veghel (overig deel)	»	»	»	»
de Werken en Sleeuwijk (overig deel)	»	»	»	»
Werkendam (overig deel)	»	»	»	»
Woensel (overig deel)	»	»	»	»
Woudrichem (overig deel)	»	»	»	»
Zundert (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Gelderland.

Arnhem (behalve de buitenwijken en Schaarsbergen)	2.—	500.—	100.—	325.—
Arnhem (buitenwijken)	1.75	450.—	87.50	300.—
Nijmegen (stad)	1.50	400.—	75.00	275.—
Culemborg	1.25	350.—	62.50	250.—
Nijmegen (Hatert en Hees, rondom Nijmegen)	»	»	»	»
Renkum (Oosterbeek)	»	»	»	»
Rheden (Velp)	»	»	»	»
Tiel	»	»	»	»
Ubbergen (Beek)	»	»	»	»
Wageningen (stad)	»	»	»	»
Zutphen	»	»	»	»
Apeldoorn (komv/d hoofdafdeeling Apeldoorn)	1.—	325.—	50.—	225.—
Brummen (kom)	»	»	»	»
Buurmalsen en Tricht (dorpen)	»	»	»	»
Doesburgh	»	»	»	»
Doetinchem (stad)	»	»	»	»
Ede (kom)	»	»	»	»
Geldermalsen (kom)	»	»	»	»
Harderwijk (stad)	»	»	»	»
Herwen en Aerdt (Tolkamer)	»	»	»	»
Nijmegen (overig deel)	»	»	»	»
Renkum (dorp)	»	»	»	»
Rheden (Steeg, Dieren en Ellekom)	»	»	»	»
Vuren en Dalem (Dalem)	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kosten inwoning
	bedoeld in artikel			
	1 b 1°	1 b 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Zalt Bommel	1.—	325.—	50.—	225.—
Zevenaar (stad)	»	»	»	»
Ammerzoden	»	300.—	37.50	200.—
Arnhem (Schaarsbergen)	»	»	»	»
Barneveld (kom)	»	»	»	»
Beesd	»	»	»	»
Bemmel	»	»	»	»
Beuningen	»	»	»	»
Beusichem	»	»	»	»
Brakel	»	»	»	»
Brummen (overig deel)	»	»	»	»
Buren	»	»	»	»
Buurmalsen (overig deel)	»	»	»	»
Deil	»	»	»	»
Didam (kom)	»	»	»	»
Dodewaard	»	»	»	»
Doorwerth	»	»	»	»
Driel (kom Kerk-Driel)	»	»	»	»
Druten (kom)	»	»	»	»
Duiven	»	»	»	»
Echteld	»	»	»	»
Ede (Bennekom, Veenendaal en Lunteren)	»	»	»	»
Elburg	»	»	»	»
Elst	»	»	»	»
Ermelo (dorpen Ermelo en Nunspeet)	»	»	»	»
Ewijk	»	»	»	»
Geldermalsen (overig deel)	»	»	»	»
Gent	»	»	»	»
Groesbeek (kom)	»	»	»	»
Hattem (stad)	»	»	»	»
Hedel	»	»	»	»
Hemmen	»	»	»	»
Herwen en Aerdt (Lobith)	»	»	»	»
Heteren	»	»	»	»
Huissen	»	»	»	»
Hummelo (dorpen Hummelo en Laag-Keppel	»	»	»	»
Hurwenen	»	»	»	»
IJzendoorn	»	»	»	»
Kesteren	»	»	»	»
Lienden	»	»	»	»
Lochem (kom)	»	»	»	»
Maurik	»	»	»	»
Millingen (kom)	»	»	»	»
Nijkerk	»	»	»	»
Pannerden	»	»	»	»
Renkum (overig deel)	»	»	»	»
Rheden (Spankeren)	»	»	»	»
Rossum	»	»	»	»
Rozendaal	»	»	»	»
Valburg	»	»	»	»
Voorst	»	»	»	»
Vorden (kom)	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Vuren en Dalem (Vuren)	1.—	300.—	37.50	200.—
Wadenoijen	»	»	»	»
Wageningen (overig deel)	»	»	»	»
Wamel (kom)	»	»	»	»
Warnsveld (kom)	»	»	»	»
Westervoort (kom)	»	»	»	»
Wijchen (kom)	»	»	»	»
Winterswijk (dorp)	»	»	»	»
Wisch (Terborg)	»	»	»	»
Zoelen	»	»	»	»
Apeldoorn (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Barneveld (overig deel)	»	»	»	»
Didam (overig deel)	»	»	»	»
Doetinchem (stad, schependom)	»	»	»	»
Driel (overig deel)	»	»	»	»
Duiten (overig deel)	»	»	»	»
Ede (overig deel)	»	»	»	»
Ermelo (overig deel)	»	»	»	»
Groesbeek (overig deel)	»	»	»	»
Harderwijk (overig deel)	»	»	»	»
Hattem (overig deel)	»	»	»	»
Herwen en Aerdt (overig deel)	»	»	»	»
Hummelo (overig deel)	»	»	»	»
Lochem (overig deel)	»	»	»	»
Millingen (overig deel)	»	»	»	»
Rheden (Laag Soeren)	»	»	»	»
Ubbergen (overig deel)	»	»	»	»
Vorden (overig deel)	»	»	»	»
Wamel (overig deel)	»	»	»	»
Warnsveld (overig deel)	»	»	»	»
Westervoort (overig deel)	»	»	»	»
Wijchen (overig deel)	»	»	»	»
Winterswijk (overig deel)	»	»	»	»
Wisch (overig deel)	»	»	»	»
Zevenaar (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Zuidholland.

Rotterdam (behalve Kralingsche Veer en Charlois)	2.50	550.—	125.—	350.—
's Gravenhage	2.25	500.—	100.—	325.—
Hillegersberg (Zwaanshals)	2.—	»	»	»
Rotterdam (Kralingsche Veer en Charlois)	»	»	»	»
Delft	1.75	450.—	87.50	300.—
Dordrecht	»	»	»	»
Gouda	»	»	»	»
Hof van Delft (stadsgedeelte)	»	»	»	»
Leiden	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Schiedam	1.75	450.—	87.50	300.—
Vrijenban (stadsgedeelte)	»	»	»	»
Capelle aan den IJssel	1.50	400.—	75.—	275.—
Gorinchem	»	»	»	»
Loosduinen	»	»	»	»
Maassluis	»	»	»	»
Rijswijk	»	»	»	»
Vlaardingen	»	»	»	»
Voorburg	»	»	»	»
's Gravenzande	1.25	350.—	62.50	250.—
Hellevoetsluis	»	»	»	»
Hillegersberg (overig deel)	»	»	»	»
IJsselmonde	»	»	»	»
Krimpen aan den IJssel	»	»	»	»
Nieuwerkerk a/d IJssel	»	»	»	»
Overschie	»	»	»	»
Ridderkerk	»	»	»	»
Schoonhoven	»	»	»	»
Vlaardinger-Ambacht	»	»	»	»
Zwijndrecht (kom en Meerdervoort)	»	»	»	»
Aarlanderveen	1.—	325.—	50.—	225.—
Alblasserdam	»	»	»	»
Alkemade	»	»	»	»
Alphen	»	»	»	»
Ammerstol	»	»	»	»
Arkel	»	»	»	»
Beijerland (Oud-)	»	»	»	»
Bergschenhoek	»	»	»	»
Bodegraven	»	»	»	»
Boskoop	»	»	»	»
Brielle	»	»	»	»
Dubbeldam	»	»	»	»
Gouderak	»	»	»	»
Haastrecht	»	»	»	»
Hardinxveld	»	»	»	»
Hazerswoude	»	»	»	»
Hellevoet (Nieuw-)	»	»	»	»
Hilligersberg (Ter Bregge)	»	»	»	»
Hillegom	»	»	»	»
Hof van Delft (overig deel)	»	»	»	»
Hoog Blokland	»	»	»	»
Katwijk	»	»	»	»
Kethel	»	»	»	»
Koudekerk	»	»	»	»
Krimpen aan de Lek	»	»	»	»
Leiderdorp	»	»	»	»
Leerdam	»	»	»	»
Lekkerkerk	»	»	»	»
Lekkerland (Nieuw)	»	»	»	»
de Lier	»	»	»	»
Lisse	»	»	»	»
Maasland	»	»	»	»
Middelharnis (kom)	»	»	»	»
Monster	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 3°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Moordrecht	1.—	325.—	50.—	225.—
Naaldwijk	»	»	»	»
Noordwijk	»	»	»	»
Noordwijkerhout	»	»	»	»
Oegstgeest	»	»	»	»
Ouderkerk aan den IJssel	»	»	»	»
Oudewater	»	»	»	»
Oudshoorn	»	»	»	»
Papendrecht	»	»	»	»
Pernis	»	»	»	»
Rijnsburg	»	»	»	»
Rozenburg	»	»	»	»
Sassenheim	»	»	»	»
Schiebroek	»	»	»	»
Schipluiden	»	»	»	»
Sliedrecht	»	»	»	»
Sommelsdijk (kom)	»	»	»	»
Stompwijk (Leidschendam)	»	»	»	»
Valkenburg	»	»	»	»
Veur	»	»	»	»
Voorhout	»	»	»	»
Voorschoten	»	»	»	»
Vrijenban (overig deel)	»	»	»	»
Warmond	»	»	»	»
Wassenaar	»	»	»	»
Wateringen	»	»	»	»
Woerden	»	»	»	»
Zoeterwoude	»	»	»	»
Zwammerdam	»	»	»	»
Zwijndrecht (overig deel)	»	»	»	»
Middelharnis(overig deel)	»	300.—	37.50	200.—
Sommelsdijk (overig deel)	»	»	»	»
Stompwijk (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Noordholland.

Amsterdam (behalve de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 39) aan Amsterdam toegevoegde, doch in deze tabel afzonderlijk genoemde voormalige deelen van Nieuwer-Amstel, Sloten en Diemen)	2.50	550.—	125.—	350.—
Amsterdam (de voormalige wijk H van Nieuwer-Amstel en het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 39) aan Amsterdam toegevoegd voormalig deel van Sloten)	2.—	500.—	100.—	325.—
Haarlem	2.—	500.—	100.—	325.—
Haarlemmerliede en Spaarnwoude (in de onmiddellijke omgeving van Haarlem)	»	»	»	»
Heemstede(Meester Lottelaan)	»	»	»	»
Ouder-Amstel (Omval)	»	»	»	»
Sloten (Sloterdijk, Baarsjes en IJpolder)	»	»	»	»
Watergraafsmeer	»	»	»	»
Weesp	1.75	450.—	87.50	300.—
Alkmaar	1.50	400.—	75.—	275.—
Velzen (IJmuiden)	»	»	»	»
Zaandam	»	»	»	»
Amsterdam (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 39) aan Amsterdam toegevoegde voormalige deel van Diemen)	1.25	350.—	62.50	250.—
Beverwijk	»	»	»	»
Bloemendaal (Bloemendaal en Overveen)	»	»	»	»
Bussum	»	»	»	»
Diemen	»	»	»	»
Haarlemmerliede en Spaarnwoude (Halfweg)	»	»	»	»
den Helder (den Helder en Nieuwe-Diep)	»	»	»	»
Hilversum	»	»	»	»
Hoorn	»	»	»	»
Koog aan de Zaan	»	»	»	»
Muiden	»	»	»	»
Purmerend	»	»	»	»
Sloten (Sloten en Osdorp)	»	»	»	»
Velzen (Jan Gijzenvaart)	»	»	»	»
Wormerveer	»	»	»	»
Zaandijk	»	»	»	»
Aalsmeer	1.—	325.—	50.—	225.—
Beemster	»	»	»	»
Bennebroek	»	»	»	»
Bloemend. (Vogelenzang)	»	»	»	»
Broek op Langendijk	»	»	»	»
Buiksloot	»	»	»	»
Edam	»	»	»	»
Enkhuizen	»	»	»	»
Haarlemmerliede en Spaarnwoude(overig deel)	»	»	»	»
Haarlemmermeer	»	»	»	»
Heemstede (overig deel)	»	»	»	»
Huizen	»	»	»	»
Ilpendam	»	»	»	»
Krommenie	»	»	»	»
Landsmeer	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Medemblik	1.—	325.—	50.—	225.—
Monnickendam	»	»	»	»
Naarden	»	»	»	»
Nieuwendam	»	»	»	»
Nieuwer-Amstel	»	»	»	»
Noord-Scharwoude	»	»	»	»
Oosthuizen	»	»	»	»
Oostzaan	»	»	»	»
Oudkarspel	»	»	»	»
Ouder-Amstel (overig d.)	»	»	»	»
Ransdorp	»	»	»	»
Schoten	»	»	»	»
Spaarndam	»	»	»	»
Uitgeest	»	»	»	»
Uithoorn	»	»	»	»
Velzen (overig deel)	»	»	»	»
Weesperkarspel	»	»	»	»
Westzaan	»	»	»	»
Wijde-Wormer	»	»	»	»
Wijk aan zee en Duin	»	»	»	»
Wormer	»	»	»	»
Zandvoort	»	»	»	»
Zuid-Scharwoude	»	»	»	»
Abbekerk	»	300.—	37.50	200.—
Akersloot	»	»	»	»
Andijk	»	»	»	»
Ankeveen	»	»	»	»
Anna Paulowna	»	»	»	»
Assendelft	»	»	»	»
Avenhorn	»	»	»	»
Barsingerhorn	»	»	»	»
Beets	»	»	»	»
Bergen	»	»	»	»
Berkhout	»	»	»	»
Blaricum	»	»	»	»
Blokker	»	»	»	»
Bovenkarspel	»	»	»	»
Broek in Waterland	»	»	»	»
Callantsoog	»	»	»	»
Castricum	»	»	»	»
Egmond aan Zee	»	»	»	»
Egmond-binnen	»	»	»	»
Graft	»	»	»	»
's Graveland	»	»	»	»
Grootebroek	»	»	»	»
Harenkarspel	»	»	»	»
Heemskerk	»	»	»	»
Heer Hugowaard	»	»	»	»
Heilo	»	»	»	»
den Helder (overig deel)	»	»	»	»
Hensbroek	»	»	»	»
Hoogkarspel	»	»	»	»
Hoogwoud	»	»	»	»
Jisp	»	»	»	»
Katwoude	»	»	»	»
Koedijk	1.—	300.—	37.50	200.—
Kortenhoef	»	»	»	»
Kwadijk	»	»	»	»
Laren	»	»	»	»
Limmen	»	»	»	»
St. Maarten	»	»	»	»
Marken	»	»	»	»
Middelie	»	»	»	»
Midwoud	»	»	»	»
Nederhorst den Berg	»	»	»	»
Nibbixwoud	»	»	»	»
Nieuwe-Niedorp	»	»	»	»
Obdam	»	»	»	»
Opmeer	»	»	»	»
Opperdoes	»	»	»	»
Oterleek	»	»	»	»
Oudendijk	»	»	»	»
Oude-Niedorp	»	»	»	»
Oudorp	»	»	»	»
St. Pancras	»	»	»	»
Petten	»	»	»	»
de Rijp	»	»	»	»
Schagen	»	»	»	»
Schellinkhout	»	»	»	»
Schermerhorn	»	»	»	»
Schoorl	»	»	»	»
Spanbroek	»	»	»	»
Sijbekarspel	»	»	»	»
Terschelling	»	»	»	»
Texel	»	»	»	»
Twisk	»	»	»	»
Urk	»	»	»	»
Ursem	»	»	»	»
Venhuizen	»	»	»	»
Vlieland	»	»	»	»
Warder	»	»	»	»
Warmenhuizen	»	»	»	»
Wervershoof	»	»	»	»
Westwoud	»	»	»	»
Wieringen	»	»	»	»
Wieringerwaard	»	»	»	»
Wijdenes	»	»	»	»
Winkel	»	»	»	»
Wognum	»	»	»	»
de Zijpe	»	»	»	»
Zuid- en Noord-Schermer	»	»	»	»
Zwaag	»	»	»	»
Overige gemeenten	0.80	275.—	25.—	175.—

Provincie Zeeland.

Vlissingen	1.75	450.—	87.50	300.—
Middelburg	1.50	400.—	75.—	275.—
Koudekerke ('t Zandt)	1.25	350.—	62.50	250.—

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	1ð 1°	1ð 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Oost- en West-Souburg	1.25	350.—	62.50	250.—
Goes	1.—	325.—	50.—	225.—
Yerseke	»	»	»	»
St. Laurens (Brigdamme)	»	»	»	»
Neuzen (kom)	»	»	»	»
Zierikzee	»	»	»	»
Aagtekerke	»	300.—	37.50	200.—
St. Annaland	»	»	»	»
Arnemuiden	»	»	»	»
Axel (kom)	»	»	»	»
Baarland	»	»	»	»
Biggekerke	»	»	»	»
Borssele	»	»	»	»
Brouwershaven	»	»	»	»
Bruinisse	»	»	»	»
Burgh	»	»	»	»
Colijnsplaat	»	»	»	»
Domburg	»	»	»	»
Dreischor	»	»	»	»
Driewegen	»	»	»	»
Duivendijke	»	»	»	»
Elkerzee	»	»	»	»
Ellemeet	»	»	»	»
Ellewoutsdijk	»	»	»	»
's Gravenpolder	»	»	»	»
Grijpskerke	»	»	»	»
Haamstede	»	»	»	»
's Heer Abtskerke	»	»	»	»
's Heer Arendskerke	»	»	»	»
's Heerenhoek	»	»	»	»
Heinkenszand	»	»	»	»
Hoedekenskerke	»	»	»	»
Hulst	»	»	»	»
Kapelle	»	»	»	»
Kats	»	»	»	»
Kattendijke	»	»	»	»
Kerkwerve	»	»	»	»
Kloetinge	»	»	»	»
Kortgene	»	»	»	»
Koudekerke (overig deel)	»	»	»	»
Krabbendijke	»	»	»	»
Kruiningen	»	»	»	»
St. Laurens (dorp)	»	»	»	»
St. Maartensdijk	»	»	»	»
Meliskerke	»	»	»	»
Nieuwerkerk	»	»	»	»
Nieuw- en St. Joosland	»	»	»	»
Nisse	»	»	»	»
Noordgouwe	»	»	»	»
Noordwelle	»	»	»	»
Oosterland	»	»	»	»
Oostkapelle	»	»	»	»
Oudelande	»	»	»	»
Oud-Vossemeer	»	»	»	»
Ouwerkerk	»	»	»	»
Ovezande	1.—	300.—	37.50	200.—
St. Philipsland	»	»	»	»
Poortvliet	»	»	»	»
Renesse	»	»	»	»
Rilland-Bath	»	»	»	»
Ritthem	»	»	»	»
Sas van Gent	»	»	»	»
Scherpenisse	»	»	»	»
Schore	»	»	»	»
Serooskerke (Schouwen)	»	»	»	»
Serooskerke (Walcheren)	»	»	»	»
Stavenisse	»	»	»	»
Tholen	»	»	»	»
Veere	»	»	»	»
Vronwenpolder	»	»	»	»
Waarde	»	»	»	»
Wemeldinge	»	»	»	»
Westkapelle	»	»	»	»
Wissekerke	»	»	»	»
Wolphaartsdijk	»	»	»	»
Zonnemaire	»	»	»	»
Zoutelande	»	»	»	»
Axel (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Neuzen (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Utrecht.

Jutphaas (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 40) aan Jutphaas toegevoegde voormalige deel van Utrecht)	2.—	500.—	100.—	325.—
Oudenrijn (het bij de wet van 20 Mrt. 1896 (*Staatsblad* n°. 40) aan Oudenrijn toegevoegde voormalige deel van Utrecht)	»	»	»	»
Utrecht (behalve de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deelen van de Bildt, Jutphaas en Oudenrijn)	»	»	»	»
Utrecht (de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deelen van de Bildt en Jutphaas)	1.75	450.—	87.50	300.—
Amersfoort (stad)	1.50	400.—	75.—	275.—
Baarn (kom)	1.25	350.—	62.50	250.—

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	1 b 1°	1 b 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
de Bildt (kom)	1.25	350.—	62.50	250.—
Soest (Soestdijk, Langeind, Middelwijk en de Kerkeburen)	»	»	»	»
Zeist (kom)	»	»	»	»
Abcoude-Baambrugge	1.—	325.—	50.—	225.—
Abcoude-Proostdij	»	»	»	»
Breukelen-Nijenrode	»	»	»	»
Breukelen-St. Pieters (Vechtzijde)	»	»	»	»
Driebergen	»	»	»	»
Harmelen	»	»	»	»
Jutphaas (overig deel)	»	»	»	»
Loenen	»	»	»	»
Maarssen	»	»	»	»
Maarsseveen (Nieuw-)	»	»	»	»
Nigtevecht	»	»	»	»
Oudenrijn (de Meern)	»	»	»	»
Rhenen (stad)	»	»	»	»
Rijsenburg	»	»	»	»
Veenendaal (dorp)	»	»	»	»
Veldhuizen (de Meern)	»	»	»	»
Vleuten (de Meern)	»	»	»	»
Vreeland	»	»	»	»
Vreeswijk	»	»	»	»
Wijk bij Duurstede	»	»	»	»
Willige Langerak (nabij Schoonhoven)	»	»	»	»
Achttienhoven	»	300.—	37.50	200.—
Amerongen	»	»	»	»
Amersfoort (overig deel)	»	»	»	»
Baarn (overig deel)	»	»	»	»
Benschop	»	»	»	»
Breukelen St. Pieters (Breukelerveen)	»	»	»	»
Bunnik	»	»	»	»
Bunschoten	»	»	»	»
Cothen	»	»	»	»
Doorn	»	»	»	»
Eemnes	»	»	»	»
Haarzuilens	»	»	»	»
Hoenkoop	»	»	»	»
Hoogland	»	»	»	»
Houten	»	»	»	»
IJsselstein	»	»	»	»
Jaarsveld	»	»	»	»
Kamerik	»	»	»	»
Kockengen	»	»	»	»
Laag Nieuwkoop	»	»	»	»
Langbroek	»	»	»	»
Leersum	»	»	»	»
Leusden	»	»	»	»
Linschoten	»	»	»	»
Loenersloot	»	»	»	»
Loosdrecht	»	»	»	»
Lopik	1.—	300.—	37.50	200.—
Maarn	»	»	»	»
Maarsseveen (Oud)	»	»	»	»
Maartensdijk	»	»	»	»
Mijdrecht	»	»	»	»
Montfoort	»	»	»	»
Odijk	»	»	»	»
Oudenrijn (overig deel)	»	»	»	»
Polsbroek	»	»	»	»
Renswoude	»	»	»	»
Rhenen (overig deel)	»	»	»	»
Ruwiel	»	»	»	»
Schalkwijk	»	»	»	»
Snelrewaard	»	»	»	»
Stoutenburg	»	»	»	»
Tienhoven	»	»	»	»
Tull en 't Waal	»	»	»	»
Utrecht (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deel van Oudenrijn)	»	»	»	»
Veenendaal (overig deel)	»	»	»	»
Veldhuizen (overig deel)	»	»	»	»
Vinkeveen	»	»	»	»
Vleuten (overig deel)	»	»	»	»
Werkhoven	»	»	»	»
Westbroek	»	»	»	»
Willeskop	»	»	»	»
Willige Langerak (overig deel)	»	»	»	»
Wilnis	»	»	»	»
Woudenberg	»	»	»	»
Zegveld	»	»	»	»
Zuilen	»	»	»	»
de Bildt (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Soest (overig deel)	»	»	»	»
Zeist (overig deel)	»	»	»	»

Provincie Friesland.

Leeuwarden	1.50	400.—	75.—	275.—
Bolsward	»	350.—	62.50	250.—
Franeker (behalve Vijf- en Zevenhuizen en Uitburen)	1.25	»	»	»
Harlingen	»	»	»	»
Leeuwarderadeel (Huizum, Schrans en verlengde Schrans)	»	»	»	»
Sneek	»	»	»	»
Aengwirden (Heeren veen)	1.—	325.—	50.—	225.—
't Bildt	»	»	»	»
Haskerland (Nijehaske tot en met de Schans en de Joure)	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs bedoeld in artikel 15 1°	Minimum inkomen bedoeld in artikel 15 2°	Vrije woning of inwoning bedoeld in artikel 2	Vrije kost en inwoning bedoeld in artikel 2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Lemsterland (de Lemmer)	1.—	325.—	50.—	225.—
Schoterland (Heerenveen)	»	»	»	»
Utingeradeel (Akkrum)	»	»	»	»
Achtkarspelen	»	300.—	87.50	200.—
Aengwirden (overig deel)	»	»	»	»
Baarderadeel	»	»	»	»
Barradeel	»	»	»	»
Dantumadeel	»	»	»	»
Dockum	»	»	»	»
Doniawerstal	»	»	»	»
Ferwerderadeel	»	»	»	»
Franeker (Vijf- en Zevenhuizen en Uitburen)	»	»	»	»
Franekeradeel	»	»	»	»
Gaasterland	»	»	»	»
Haskerland (overig deel)	»	»	»	»
Hemelumer Oldephaert	»	»	»	»
Hennaarderadeel	»	»	»	»
Hindelopen	»	»	»	»
Idaarderadeel	»	»	»	»
IJlst	»	»	»	»
Kollumerland	»	»	»	»
Leeuwarderadeel (overig deel)	»	»	»	»
Lemsterland (overig deel)	»	»	»	»
Menaldumadeel	»	»	»	»
Oostdongeradeel	»	»	»	»
Opsterland	»	»	»	»
Rauwerderhem	»	»	»	»
Schoterland (overig deel)	»	»	»	»
Sloten	»	»	»	»
Smallingerland	»	»	»	»
Stavoren	»	»	»	»
Tietjerksteradeel	»	»	»	»
Utingeradeel (overig deel)	»	»	»	»
Westdongeradeel	»	»	»	»
Weststellingwerf (Wolvega)	»	»	»	»
Wijmbritseradeel	»	»	»	»
Wonseradeel	»	»	»	»
Workum	»	»	»	»
Weststellingwerf (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Overijssel.

Zwolle	1.75	450.—	87.50	300.—
Deventer	1.50	400.—	75.00	275.—
Enschede	»	»	»	»
Kampen (stad)	»	»	»	»
Hengelo (kom en naaste omgeving)	1.25	350.—	62.50	250.—
Almelo (Ambt) (bij de stad)	1.—	325.—	50.—	225.—
Almelo (stad)	1.—	325.—	50.—	225.—
Borne (kom en naaste omgeving)	»	»	»	»
IJsselmuiden (kom)	»	»	»	»
Lonneker (bij Enschedé alsmede Glanerbrugge)	»	»	»	»
Losser (nabij Oldenzaal)	»	»	»	»
Oldenzaal	»	»	»	»
Steenwijk	»	»	»	»
Averesst	»	300.—	87.50	200.—
Blokzijl	»	»	»	»
Dalfsen	»	»	»	»
Delden (stad)	»	»	»	»
Diepenveen	»	»	»	»
Genemuiden	»	»	»	»
Goor	»	»	»	»
Grafhorst	»	»	»	»
Hasselt	»	»	»	»
IJsselmuiden (overig deel)	»	»	»	»
Kampen (overig deel)	»	»	»	»
Kamperveen	»	»	»	»
Markelo (karspel Goor)	»	»	»	»
Oldemarkt	»	»	»	»
Olst	»	»	»	»
Raalte	»	»	»	»
Rijssen	»	»	»	»
Steenwijkerwold	»	»	»	»
Vollenhove (Stad)	»	»	»	»
Vollenhove (Ambt)	»	»	»	»
Wijhe (behalve Marle)	»	»	»	»
Wilsum	»	»	»	»
Zalk en Veecaten	»	»	»	»
Zwartsluis	»	»	»	»
Zwollerkerpel	»	»	»	»
Almelo (Ambt) (overig d.)	0.80	275.—	25.—	175.—
Borne (overig deel)	»	»	»	»
Hengelo (overig deel)	»	»	»	»
Lonneker (overig deel)	»	»	»	»
Losser (overig deel)	»	»	»	»
Markelo (overig deel)	»	»	»	»
Wijhe (Marle)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Groningen.

Groningen	2.—	500.—	100.—	325.—
Haren (Helpman)	1.75	450.—	87.50	300.—
Appingedam (Appingedam, het Bolwerk en Solwerd)	1.—	325.—	50.—	225.—
Delfzijl (Delfzijl en Farmsum)	»	»	»	»
Haren (dorp)	»	»	»	»
Hoogezand	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEMEENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Nieuweschans	1.—	325.—	50.—	225.—
Onstwedde (Stadskanaal)	»	»	»	»
Oude Pekel-A	»	»	»	»
Sappemeer	»	»	»	»
Slochteren (Foxham)	»	»	»	»
Veendam	»	»	»	»
Wildervank	»	»	»	»
Winschoten	»	»	»	»
Zuidbroek	»	»	»	»
Appingedam (Opwierda Marssum, Jukwerd en Tjamsweerd)	»	300.—	37.50	200.—
Delfzijl (Weiwerd, Heveskes, Oterdum, Meedhuizen en Uitwierda)	»	»	»	»
Haren (overig deel)	»	»	»	»
Onstwedde (overig deel)	»	»	»	»
Slochteren (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Drenthe.

Assen	1.—	325.—	50.—	225.—
Borger (Nieuw-Buinen)	»	»	»	»
Meppel	»	»	»	»
Anlo (Annerveen, Spijkerboor, Eexterveen, Annerveensch kanaal en Eexterveensch kanaal)	»	300.—	37.50	200.—
Borger (veengedeelte)	»	»	»	»
Coevorden (kom)	»	»	»	»
Emmen (Nieuw-Amsterdam)	»	»	»	»
Gasselte (Gasselterboerveen, Gasselterboerveenschemond, Gasselternijveen en Gasselternijveenschemond)	»	»	»	»
Gieten (Gieterveen, Bonnerveen en Bareveld)	»	»	»	»
Hoogeveen (kom)	»	»	»	»
Nijeveen	»	»	»	»
Odoorn (veengedeelte)	»	»	»	»
Roden (Nietap)	»	»	»	»
Ruinerwold	»	»	»	»
de Wijk	»	»	»	»
Anlo (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Borger (overig deel)	»	»	»	»
Coevorden (overig deel)	»	»	»	»
Emmen (overig deel)	»	»	»	»
Gasselte (overig deel)	»	»	»	»
Gieten (overig deel)	»	»	»	»
Hoogeveen (overig deel)	»	»	»	»
Odoorn (overig deel)	0.80	275.—	25.00	175.—
Roden (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

Provincie Limburg.

Heer (bij Maastricht)	1.25	350.—	62.50	250.—
Maastricht	»	»	»	»
Meerssen (sectie C)	»	»	»	»
Roermond (kom)	»	»	»	»
Venlo (stad met het stadsgedeelte v/d Bantuin)	»	»	»	»
Ambij	1.—	325.—	50.—	225.—
Berg en Terblijt (Plenkert)	»	»	»	»
Gennep	»	»	»	»
Gronsveld (Heugem)	»	»	»	»
Heer (overig deel)	»	»	»	»
Heerlen (kom)	»	»	»	»
Kerkrade (Kerkrade en Holz)	»	»	»	»
Maasbree (kom v. Blerick)	»	»	»	»
Meerssen (sectiën B en D)	»	»	»	»
Oud-Vroenhoven	»	»	»	»
St. Pieter	»	»	»	»
Vaals (kom)	»	»	»	»
Valkenburg	»	»	»	»
Beek (dorp)	»	300.—	37.50	200.—
Bemelen	»	»	»	»
Berg en Terblijt (overig deel)	»	»	»	»
Bergen	»	»	»	»
Bocholtz	»	»	»	»
Borgharen	»	»	»	»
Bunde	»	»	»	»
Echt (kom)	»	»	»	»
Eygelshoven	»	»	»	»
Eysden	»	»	»	»
St. Geertruid	»	»	»	»
Gronsveld (overig deel)	»	»	»	»
Gulpen (kom)	»	»	»	»
Heerlen (overig deel)	»	»	»	»
Horn	»	»	»	»
Horst (kom)	»	»	»	»
Houthem	»	»	»	»
Hulsberg	»	»	»	»
Itteren	»	»	»	»
Kerkrade (overig deel)	»	»	»	»
Klimmen	»	»	»	»
Maasniel	»	»	»	»
Meerssen (sectie A)	»	»	»	»
Mesch	»	»	»	»
Mheer	»	»	»	»
Mook	»	»	»	»
Nieuwenhagen	»	»	»	»

GEMEENTE OF DEEL DER GEEMENTE.	Huurprijs	Minimum inkomen	Vrije woning of inwoning	Vrije kost en inwoning
	bedoeld in artikel			
	15 1°	15 2°	2	2
	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.	Gl. ct.
Ottersum	1.—	300.—	37.50	200.—
Oud-Valkenburg	»	»	»	»
Rijckholt	»	»	»	»
Roermond (overig deel)	»	»	»	»
Schaesberg	»	»	»	»
Schin op Geulle	»	»	»	»
Simpelveld	»	»	»	»
Sittard (kom)	»	»	»	»
Swalmen (kom)	»	»	»	»
Tegelen	»	»	»	»
Ubach over Worms	»	»	»	»
Vaals (overig deel)	»	»	»	»
Venlo (overig deel)	»	»	»	»
Venray (dorp)	»	»	»	»
Voerendaal	»	»	»	»
Weert (kom)	»	»	»	»
Wijlre	»	»	»	»
Wittem	»	»	»	»
Beek (overig deel)	0.80	275.—	25.—	175.—
Echt (overig deel)	»	»	»	»
Gulpen (overig deel)	»	»	»	»
Horst (overig deel)	»	»	»	»
Maasbree (overig deel)	»	»	»	»
Sittard (overig deel)	»	»	»	»
Swalmen (overig deel)	»	»	»	»
Venray (overig deel)	»	»	»	»
Weert (overig deel)	»	»	»	»
Overige gemeenten	»	»	»	»

TABEL,

bedoeld in art. 127 der Kieswet.

KIESDISTRICTEN.

Groningen.

GEMEENTEN EN GEDEELTEN VAN GEMEENTEN, VAN DE KIESDISTRICTEN.

Groningen.

Hoogezand.

Hoogezand, Haren, Noordlijk, Bedum, ten Boer, Slochteren.

Zuidhorn.

Zuidhorn, Aduard, Ezinge, Leens, Ulrum, Oldehove, Grijpskerk, Oldekerk, Grootegast, Marum, Adorp, Hoogkerk, Leek, Kloosterburen, Winsum.

Appingedam.

Appingedam, Delfzijl, 't Zandt, Bierum, Uithuizermeeden, Uithuizen, Usquert, Warffum, Eenrum, Baflo, Stedum, Middelstum, Kantens, Loppersum.

Winschoten.

Winschoten, Termunten, Nieuwe Schans, Beerta, Nieuwolda, Midwolda, Finsterwolde, Noordbroek, Zuidbroek, Scheemda, Bellingwolde, Wedde.

Veendam.

Veendam, Meeden, Sappemeer, Muntendam, Oude-Pekela, Nieuwe-Pekela, Vlagtwedde, Onstwedde.

Assen.

Assen, Wildervank, Zuidlaren, Anlo, Gieten, Gasselte, Roden, Peize, Eelde, Norg, Vries, Rolde.

Emmen.

Emmen, Borger, Odoorn, Schoonebeek, Dalen, Zweeloo, Sleen, Oosterhesselen, Coevorden, Westerbork, Beilen.

Leeuwarden.

Leeuwarden, Leenwarderadeel, Idaarderadeel.

Harlingen.

Harlingen, Barradeel, Wonseradeel, Bolsward, Workum, Hindeloopen.

Franeker.

Franeker, Franekeradeel, 't Bildt, Menaldumadeel, Baarderadeel, Hennaarderadeel.

Sneek.

Sneek, Wijmbritseradeel, Stavoren, Hemelumer Oldephaert, IJlst, Gaasterland, Sloten, Rauwerderhem, Doniawerstal.

Schoterland.

Schoterland, Utingeradeel, Opsterland, Haskerland, Aengwirden.

Dokkum.

Dokkum, Oostdongeradeel, Westdongeradeel, Dantumadeel, Ferwerderadeel, Ameland, Schiermonnikoog.

Tietjerksteradeel.

Tietjerksteradeel, Kollumerland, Achtkarspelen, Smallingerland.

Weststellingwerf.

Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Lemsterland, Smilde, Diever, Vledder, Havelte.

Steenwijk.

Steenwijk, Steenwijkerwold, Oldemarkt, Kuinre, Blankenham, Blokzijl, Stad-Vollenhove, Ambt-Vollenhove, Giethoorn, Wanneperveen, Zwartsluis, Staphorst, Hasselt, Genemuiden, Nieuwleusen.

Meppel.

Meppel, Dwingelo, Nijeveen, Ruinen, Ruinerwold, Hoogeveen, Zuidwolde, de Wijk, Avereest.

Zwolle.

Zwolle, Zwollerkerspel, Dalfsen, Wijhe, Heino.

Kampen.

Kampen, Kamperveen, Grafhorst, IJsselmuiden, Wilsum, Zalk en Veecaten, Oldebroek, Elburg, Doornspijk, Heerde, Hattem.

Ommen.

Stad-Ommen, Ambt-Ommen, Gramsbergen, Stad-Hardenberg, Ambt-Hardenberg, den Ham, Hellendoorn, Vriezenveen, Raalte, Holten.

Almelo.

Stad-Almelo, Ambt-Almelo, Tubbergen, Ootmarsum, Denekamp, Wierden, Weerselo, Borne, Rijssen.

Enschedé.

Enschedé, Oldenzaal, Losser, Haaksbergen, Hengelo, Lonneker.

Deventer.

Deventer, Diepenveen, Bathmen, Voorst, Olst.

Lochem.

Lochem, Markelo, Goor, Stad-Delden, Ambt-Delden, Diepenheim, Gorssel, Laren, Borculo, Neede, Eibergen, Ruurlo, Groenlo.

Zutphen.

Zutphen, Vorden, Warnsveld, Brummen, Hengelo, Steenderen, Hummelo, Doesburg.

Doetinchem.

Stad-Doetinchem, Ambt-Doetinchem, Winterswijk, Aalten, Lichtenvoorde, Wisch, Dinxperlo, Zelhem, Gendringen.

Rheden.

Rheden, Zevenaar, Rozendaal, Westervoort, Duiven, Huissen, Didam, Angerlo, Bergh, Wehl, Herwen en Aerdt.

Arnhem.

Arnhem.

Elst.

Elst, Wageningen, Doorwerth, Renkum, Valburg, Heteren, Hemmen, Bemmel, Gent, Pannerden, Ewijk, Beuningen.

Nijmegen.

Nijmegen, Millingen, Ubbergen, Groesbeek, Heumen.

Druten.

Druten, Overasselt, Wijchen, Balgoy, Batenburg, Bergharen, Horssen, Appeltern, Driel, Hurwenen, Rossum, Zalt-Bommel, Ammerzoden, Brakel, Zuilichem, Poederoijen, Hedel, Kerkwijk, Gameren, Dreumel, Wamel, Heerewaarden.

Tiel.

Tiel, Zoelen, Geldermalsen, Wadenooijen, Est en Opijnen, Ophemert, Varik, Deil, Beest, Waardenburg, Haaften, Maurik, Lienden, IJzendoorn, Echteld, Dodewaard, Kesteren.

Wijk bij Duurstede.

Wijk bij Duurstede, Driebergen, Rijsenburg, Langbroek, Cothen, Werkhoven, Odijk, Houten, Schalkwijk, Tull en 't Waal, Jutphaas, Vreeswijk, IJsselstein, Lopik, Jaarsveld, Benschop, Willige Langerak, Montfoort, Hoenkoop, Polsbroek, Willeskop, Snelrewaard, Culenborg, Beusichem, Buren, Buurmalsen, Bunnik, Oudenrijn.

Ede.

Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal, Rhenen, Amerongen, Leersum, Hoevelaken.

Amersfoort.

Amersfoort, Bunschoten, Eemnes, Baarn, Hoogland, Soest, Stoutenburg, Leusden, Woudenberg, Maarn, Zeist, Doorn, de Bildt, Maartensdijk, Achttienhoven, Westbroek.

Apeldoorn.

Apeldoorn, Epe, Ermelo, Harderwijk, Putten.

Utrecht I.

Het deel der gemeente Utrecht, gelegen oostelijk van den Krommen Rijn, de Oude Gracht en de Vecht.

Utrecht II.

Het overige gedeelte der gemeente Utrecht.

Breukelen.

Breukelen-Nijenrode, Breukelen-St. Pieters, Nieuwveen, Nieuwkoop, Zevenhoven, Ter Aar, Aboude-Proostdij, Aboude-Baambrugge, Loosdrecht, Vinkeveen, Vreeland, Loenen, Loenersloot, Mijdrecht, Wilnis, Maarsseveen, Maarsen, Tienhoven, Zuilen, Vleuten, Laagnieuwkoop, Kockengen, Kamerik, Zegveld, Haarzuilens, Ruwiel, Harmelen, Veldhuizen, Linschoten.

Hilversum.

Hilversum, Ouder-Amstel, Watergraafsmeer, Diemen, Muiden, Naarden, Huizen, Blaricum, Laren, Bussum, Weesp, Weesperkarspel, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Nigtevecht, Kortenhoef, 's Graveland.

Hoorn.

Hoorn, Zwaag, Berkhout, Avenhorn, Ursem, Schermerhorn, Oudendijk, Beets, Beemster, Oosthuizen, Warder, Middelie, Kwadijk, Purmerend, Edam, Katwoude, Monnickendam, Marken.

Enkhuizen.

Enkhuizen, Medemblik, Opperdoes, Twisk, Abbekerk, Hoogwoud, Winkel, Opmeer, Spanbroek, Obdam, Hensbroek, Sijbekarspel, Wognum, Nibbixwoud, Midwoud, Wervershoof, Andijk, Bovenkarspel, Grootebroek, Hoogkarspel, Westwoud, Blokker-Schellinkhout, Wijdenes, Venhuizen, Urk.

Alkmaar.

Alkmaar, Heiloo, Bergen, Schoorl, Warmenhuizen, Harenkarspel, St. Maarten, Schagen, Wieringerwaard, Barsingerhorn, Nieuwe-Niedorp, Oude-Niedorp, Heerhugowaard, Oudkarspel, Noord-Scharwoude, Zuid-Scharwoude, Broek op Langendijk, St. Pancras, Koedijk, Oudorp, Oterleek.

den Helder.

den Helder, Texel, Vlieland, Terschelling, Wieringen, Anna Paulowna, Zijpe, Callantsoog, Petten.

Amsterdam I.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van het snijpunt der aslijnen van het Noordzeekanaal en zijkanaal H door het midden van het Noordzeekanaal tot aan het Droogdok; vervolgens langs de doorvaart van de Realengracht tot op het snijpunt van de Prinseneilandsgracht, vervolgens langs die gracht tot langs den Spoordijk, tot aan de Westerdokskade, vervolgens door het midden van de Korte Prinsengracht tot de Noordzijde van de Brouwersgracht tot den Singel en van daar tot aan de Noordzijde van de Korte Korsjespoortsteeg, langs die steeg tot aan de oostzijde van den N.Z. Voorburgwal, vervolgens langs den N.Z. Voorburgwal tot aan de doorsnede van de Raadhuisstraat, daarna de zuidzijde dier straat tot aan de doorvaart van den Singel, vervolgens langs de Oostzijde van den Singel tot de doorvaart van den Binnen-Amstel, daarna langs het noordelijk gedeelte van den Amstel tot den Zwanenburgwal, vervolgens de westzijde van den Zwanenburgwal tot de St.-Anthoniebreedstraat, deze straat langs tot over de Nieuwemarkt, oostelijk langs de Vischmarkt, door het midden (westzijde) van de Geldersche kade naar de doorsnede in het IJ tot aan den afsluitdijk, vervolgens langs dien afsluitdijk tot aan de grens der gemeente en van daar in noordwestelijke richting tot aan het beginpunt.

Amsterdam II.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af den afsluitdijk naar Schellingwoude langs de doorsnede van het IJ tot aan den Oostelijken doorgang in het open havenfront langs de oostzijde van de Geldersche kade tot aan de Rechtboomsloot, langs de noordzijde van de Rechtboomsloot tot aan de Oude Schans (noordzijde) tot aan de Rapenburgwal, voorts langs den Rapenburgwal en het Entrepôtdok (Laagte Kadijk) tot aan het snijpunt van de Sarphatistraat; de noordzijde van die straat volgende tot aan de Zeeburgerstraat (noordzijde) en van daar langs de doorvaart in het Loozingskanaal en langs den Diemerdijk tot aan den Immetjeshorn en verder in noordelijke richting over het IJ langs de grens der gemeente, langs den Noorder-IJ- en Zeedijk tot aan het beginpunt.

Amsterdam III.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af den Immetjeshorn, langs den Diemerdijk tot aan de doorvaart van het Loozingskanaal, vervolgens langs de Buitensingelgracht (zuidzijde) tot aan de Kavaleriekazerne, daarna langs de doorvaart der Muidergracht langs de zuidzijde van den Hortus Botanicus, langs de doorvaart van de Nieuwe Heerengracht (zuidzijde) tot aan den Amstel. Vervolgens door de doorvaart van den Amstel (oostzijde) tot aan de Schulpbrug en van daar in noordelijke richting langs de grens der gemeente tot aan het beginpunt.

Amsterdam IV.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van de Zeeburgerstraat (zuidzijde) langs de noordzijde van de Sarphatistraat tot het snijpunt van het Entrepôtdok, vervolgens langs de doorvaart van het Entrepôtdok (zuidzijde) en de Rapenburgwal (zuidzijde) tot aan de Oude Schans, daarna langs de doorvaart van de Oude Schans (zuidzijde) tot aan de doorvaart van de Rechtboomsloot, vervolgens de zuidzijde dier Rechtboomsloot tot aan de Geldersche kade, van daar langs de Geldersche kade (oostzijde) en Nieuwemarkt (oostzijde) in zuidelijke richting naar den Zwanenburgwal, vervolgens langs den Zwanenburgwal (oostzijde) tot het snijpunt in den Amstel en van daar in westelijke richting naar het Sophiaplein; vervolgens langs dat plein (zuidzijde) door de Reguliersbreedstraat (noordzijde) langs de doorsnede van het Thorbeckeplein (oostzijde) en de Reguliersgrachten (oostzijde) tot aan het snij-

punt in de Stadhouderskade. Vervolgens die kade in oostelijke richting tot aan het snijpunt in den Amstel, daarna de doorvaart (westzijde) van den Amstel tot waar men de aslijn ontmoet der Nieuwe Keizersgracht, vervolgens de Nieuwe Heerengracht (noordzijde) langs de zuidzijde van den Hortus Botanicus en de noordzijde van de Muidergracht, langs de Kavaleriekazerne tot aan het snijpunt der Buitensingelgracht, vervolgens langs de Buitensingelgracht (noordzijde) tot aan het beginpunt.

Amsterdam V.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af het punt in den Amstel, alwaar de Stadhouderskade die rivier snijdt en vandaar langs de Stadhouderskade tot aan de doorsnede van het Vondelspark. Vervolgens de doorsnede van het Willemspark langs de Schinkelkade en voorts in de zuidelijke en oostelijke richting langs de grens der gemeente tot aan den Amstel en van daar langs den Amstel tot aan het beginpunt.

Amsterdam VI.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af de doorvaart van den Singel bij de Munt (zuidzijde) tot aan de Gasthuismolensteeg, door de Gasthuismolensteeg (zuidzijde), Harten-, Ree- en Lanrierstraten (zuidzijden) met eene recht doorgetrokken lijn tot in de Buitensingelgracht; vervolgens langs de doorvaart van de Buitensingelgracht (noord-oostzijde) en de stadhouderskade (noordzijde) tot tegenover de Nicolaas Witsenstraat; vervolgens door het midden dier straat (westzijde) langs de doorvaart van de Reguliersgracht (westzijde), het Thorbeckeplein (westzijde), de Reguliersbreestraat (zuidzijde) tot aan het beginpunt.

Amsterdam VII.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af de doorsnede der Raadhuisstraat (noordzijde) langs den N.Z. Voorburgwal (westzijde) tot aan de Korsjespoortsteeg. Vervolgens de zuidzijde dier steeg tot aan de doorvaart van den Singel, daarna de Singel (westzijde) in noordelijke richting volgende tot aan de Brouwersgracht; vervolgens de Brouwersgracht (zuidzijde), tot aan de doorvaart van de Prinsengracht, daarna de Prinsengracht tegenover de Noordermarkt tot aan de doorsnede der Westerstraat. De Westerstraat (zuidzijde) langs het Marnixplein (zuidzijde) tot aan de doorvaart der Marnixkade. Vervolgens langs de Marnixkade en Buiten Singelgracht (oostzijde) tot waar men het verlengde van de aslijn der Laurierstraat ontmoet; verder door het midden der Lauierstraat, Reestraat, Hartenstraat en Gasthuismolensteeg (noordzijde), daarna langs de doorvaart van den Singel (westzijde) tot aan het beginpunt.

Amsterdam VIII.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van het snijpunt der aslijnen van het Noordzeekanaal en zijkanaal H, zuidwaarts langs de grens der gemeente tot aan de Haarlemmervaart. Vervolgens langs de doorvaart der Haarlemmervaart (noordzijde) tot aan het Nassauplein. Daarna langs de doorvaart der Marnixkade tot aan de Zaagbarrière, vervolgens langs de Westerstraat (noordzijde) tot aan de doorvaart der Prinsengracht (westzijde) tot aan het snijpunt der Westerdokskade. Van daar langs de Prinseneilandsgracht (westzijde) tot aan de aslijn van de Realengracht. Vervolgens langs het Realeneiland tot aan de doorvaart van het Noordzeekanaal en van daar in noordelijke richting tot aan het beginpunt.

Amsterdam IX.

Het gedeelte der gemeente Amsterdam, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt: van af den noordelijken hoek van het Nassauplein, langs de doorvaart der Haarlemmervaart (zuidzijde) tot aan de grens der gemeente. Vervolgens zuidwaarts die grens volgende langs de Kostverloren Wetering tot aan de doorvaart van de Schinkelkade (noordzijde). Vervolgens de doorsnede van het Willemspark en Vondelspark (noordzijde) tot aan de doorvaart van de Stadhouderskade en van daar langs de doorvaart dier kade (westzijde), Buitensingelgracht (westzijde) en de Nassaukade tot aan het beginpunt.

Haarlem.

Haarlem.

Beverwijk.

Beverwijk, Zandvoort, Bloemendaal, Schoten, Spaarndam, Haarlemmerliede en Spaarnwonde, Velsen, Assendelft, Westzaan, Krommenie, Wijk aan Zee en Duin, Heemskerk, Uitgeest, Castricum, Akersloot, Limmen, Egmond binnen, Egmond aan Zee.

Zaandam.

Zaandam, Koog a/d Zaan, Zaandijk, Wormerveer, Wormer, Jisp, Graft, de Rijp, Zuid- en

Noord-Schermer, Wijdewormer, Oostzaan, Ilpendam, Landsmeer, Buiksloot, Broek in Waterland, Nienwendam, Ransdorp.

Haarlemmermeer.

Haarlemmermeer, Sloten, Heemstede, Bennebroek, Aalsmeer, Uithoorn, Leimuiden, Lisse, Hillegom, Alkemade, Nieuwer-Amstel.

Leiden.

Leiden.

Katwijk.

Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Sassenheim, Voorhout, Oegstgeest, Warmond, Rijnsburg, Valkenburg, Leiderdorp, Rijnsaterwoude, Woubrugge, Oudshoorn, Koudekerk, Zoeterwoude, Voorschoten, Veur, Wassenaar.

Gouda.

Gouda, Boskoop, Moerkapelle, Waddinxveen, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJssel, Ouderkerk a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel, Krimpen a/d Lek, Gouderak, Lekkerkerk, Capelle a/d IJssel.

Bodegraven.

Bodegraven, Aarlanderveen, Hazerswoude, Alphen, Zwammerdam, Rietveld, Woerden, Waarder, Barwoutswaarder, Papekop, Lange Ruige Weide, Reeuwijk, Oudewater, Hekendorp, Haastrecht, Vlist, Stolwijk, Schoonhoven, Bergambacht, Ammerstol, Berkenwoude.

Delft.

Delft, Hof van Delft, Pijnacker, Vrijenban, Berkel, Bleiswijk, Zevenhuizen, Bergschenhoek, Hillegersberg.

Loosduinen.

Loosduinen, 's Gravenzande, Maassluis, Maasland, de Lier, Naaldwijk, Schipluiden, Monster, Wateringen, Rijswijk, Voorburg, Stompwijk, Nootdorp, Zoetemeer, Zegwaard, Benthuizen.

Schiedam.

Schiedam, Overschie, Schiebroek, Kethel, Vlaardingen, Vlaardingerambacht.

Rotterdam I.

Het deel der gemeente, begrensd door eene lijn, loopende van het snijpunt der aslijnen, van de rivier de Maas en het Boerengat door het midden van laatstgemeld water van het Oostplein en van de Oostpoort; van daar langs de oostzijde der Boezemkolk, het stoomgemaal buitensluitende, over het midden van de Boezembrug en het Oostvestplein tot het midden van den Goudschen weg; vervolgens midden over deze straat het Goudsche plein en den Crooswijkschen weg tot aan de voormalige Kralingsche grens; verder zuid-oostwaarts ombuigende langs die grens tot het midden van de rivier de Maas en eindelijk van daar door het midden van de rivier stroomafwaarts tot het punt van begin. De voormalige gemeente Kralingen.

Rotterdam II.

Het deel der gemeente, begrensd door eene lijn, loopende van het snijpunt der aslijnen van den Goudschen weg en het Oostvestplein, westwaarts midden door de gracht van den Goudschen Singel, door de sluis aan het Couwenburghseiland en de Rotte; vervolgens langs de noordzijde der huizen, aan de Galerij tot in het midden van de Delftsche vaart; van daar door het midden van de Schiekolk en de Schie tot de grens van Hillegersberg, en verder langs die grens en die van de voormalige gemeente Kralingen tot aan het Zuideinde van den Achterweg; vervolgens over het midden van den Crooswijkschen weg, het Goudsche plein en den Goudschen weg tot aan het punt van begin.

Rotterdam III.

Het deel der gemeente, begrensd door eene lijn, loopende van het snijpunt der aslijnen van de Leuvehaven en de Leuvebrugsteeg midden door die steeg en de Schildersteeg tot het midden van de gracht van den Schiedamschen Singel; van daar noordwaarts midden door die gracht tot aan het midden van den Binnenweg; midden over den Binnenweg tot aan de grens der kadastrale gemeente Delfshaven; van daar langs die grens en langs de grens van Overschie tot het midden van de Schie, midden door dat water en de Schiekolk tot het midden van de Delftsche vaart; van daar benoorden langs de huizen aan de Galerij, midden door de Rotte tot tegenover het midden van de Tweede Lombardstraat; van daar het midden van die straat en van de Eerste Lombardstraat volgende tot het midden van de Boerenvischmarkt en midden over de Boerenvischmarkt en de Korte Torenstraat tot het midden van de Delftsche vaart; van daar midden over het Spui en de Vlasmarkt tot het midden van de sluis „het Spui"; vervolgens van daar midden door de Steigergracht en de Leuvehaven tot het punt van begin.

Rotterdam IV.

Het deel der gemeente, begrensd door eene lijn, loopende van het snijpunt der aslijnen van de rivier de Maas en de Leuvehaven stroomafwaarts midden door de rivier langs de voormalige Charloische- en vervolgens langs

de Schiedamsche en Overschiesche grens tot het midden van de Coolsche straat; van daar langs de grens der kadastrale gemeente Delfshaven tot aan het midden van den Binnenweg, midden door den Binnenweg oostwaarts tot aan het midden van de gracht van den Schiedamschen Singel, midden door die gracht tot aan het midden van de Schildersteeg en midden door die steeg en de Leuvebrugsteeg tot aan het midden van de Leuvehaven en eindelijk van daar zuidwaarts midden door die haven tot aan het punt van begin. De voormalige gemeente Charlois.

Rotterdam V.

Het deel der gemeente, begrensd door eene lijn, loopende van het snijpunt der aslijnen van de rivier de Maas en het Boerengat, stroomopwaarts midden door de rivier; vervolgens langs de voormalige Kralingsche, de IJsselmondsche en de voormalige Charloische grens tot weder in het midden van de rivier; van daar stroomopwaarts midden door de rivier tot aan de verlengde aslijn van de Leuvehaven, midden door die haven en de Steigergracht tot midden voor de sluis „het Spui"; van daar midden over de Vlasmarkt en het Spui tot aan het midden van de Korte Torenstraat, midden door die straat en de Boerenvischmarkt tot aan het midden van de Eerste Lombardstraat, midden door die straat en de Tweede Lombardstraat tot midden in de Rotte; van daar midden door de sluis van het Couwenburghseiland, de gracht van den Gondschen Singel, het Oostvestplein en de Boezembrug; vervolgens beoosten langs de Boezemkolk, het stoomgemaal insluitende, midden door de Oostpoort, het Oostplein en het Boerengat tot het punt van begin.

Brielle.

Brielle, den Bommel, Ooltgensplaat, Stad aan 't Haringvliet, Oostvoorne, Vierpolders, Nieuwenhoorn, Hellevoetsluis, Nieuw-Helvoet, Rockanje, Heenvliet, Geervliet, Zwartewaal, Spijkenisse, Hekelingen, Zuidland, Abbenbroek, Oudenhoorn, Rozenburg, Pernis, Hoogvliet, Poortugaal, Goudswaard, Piershil, Zuid-Beijerland, Nieuw-Beijerland.

's Gravenhage I.

Het gedeelte der gemeente 's Gravenhage, gelegen binnen eene lijn getrokken als volgt: beginnende aan de Laakbrug op den straatweg van 's Gravenhage naar Delft, volgende westwaarts de zuidoostzijde van de Laak of Molensloot (grensscheiding met de gemeente Rijswijk) tot de Beekwatering of Lange Laak (grensscheiding met de gemeente Loosduinen), deze noordwaarts volgende tot het punt, gelegen in de lijn, uitmakende het verlengde van de as van het zoogenaamde Uitpad in den Zusterpolder, vervolgens oostwaarts langs de lijn en de as van gemeld Uitpad tot aan den hoek bij den voormaligen molen „de Ooievaar"; verder oostwaarts door het midden der gracht van den Zuidbinnensingel en van een kort stuk Zuidwal, langs de as van Glasblazerslaan, een klein gedeelte Lange Beestenmarkt, Hamerstraat, Nieuwe Molstraat; voorts noordwaarts door de as van de Wagenstraat tot de Spuistraat, oostwaarts door de as van Spuistraat, Lange Pooten: straat ten zuiden het Plein, Korte Pooten en Heerengracht, door het midden der gracht van den Zuidoostbuitensingel tot de Rijnstraat, door de as van deze straat en rondom het noordelijkste terrein van den Staatsspoorweg, verder zuidwaarts langs de as van den Schenkweg tot de Schenkwatering (grensscheiding met de gemeente Voorburg) en eindelijk westwaarts langs deze en die met de gemeente Rijswijk tot de Laakbrug.

's Gravenhage II.

Het gedeelte der gemeente 's Gravenhage, gelegen binnen eene lijn, getrokken als volgt, beginnende bij den hoek van de Wagenstraat en Nieuwe Molstraat, Hamerstraat, een klein gedeelte Lange Beestenmarkt, Glasblazerslaan, door het midden van een kort stuk Zuidwal en van den Zuidbinnensingel tot aan den hoek bij den voormaligen molen de „Ooievaar"; verder westwaarts door de as van het zoogenaamde Uitpad en den Zusterpolder en in het verlengde van die as naar de Beekwatering of Lange Laak (grensscheiding met de gemeente Loosduinen), noordwaarts die grens volgende tot aan de as van de Loosduinsche weg, verder noordwaarts langs de Beeklaan (grensscheiding met de gemeente Loosduinen) tot het punt, gelegen in de lijn in het verlengde van het midden der Elandsgracht, vervolgens oostwaarts langs die lijn het midden van de Elandsgracht, de Hoogewalsgracht, Mauritskadegracht, door de as van de Kanaalstraat en door het midden van Koningskadegracht en Benoordenhoutsche watering tot de grensscheiding met de gemeente Wassenaar, deze grens eerst tot den noord-

oostelijken hoek en daarna zuidwaarts tot het midden der Schenkwatering volgende (grensscheiding met de gemeente Voorburg); voorts westwaarts langs laatstbedoelde grens tot de brug van den Schenkweg en door de as van den Schenkweg, rondom het noordelijkste terrein van den Staatsspoorweg, verder westwaarts door de as der Rijnstraat, door het midden der gracht van een deel Zuidoostbuitensingel en door de as van Heerengracht, Korte Pooten, straat ten zuiden het Plein, Lange Pooten en Spuistraat tot den hoek der Veenestraat en eindelijk zuidwaarts door de as van de Wagenstraat tot de hoek van de Nieuwe Molstraat.

's Gravenhage III.

Het gedeelte der gemeente 's Gravenhage, gelegen noordelijk van de lijn, aanvangende op de Beeklaan (grensscheiding met de gemeente Loosduinen), in het verlengde van het midden van de Elandsgracht, oostwaarts volgende dat verlengde, het midden van de Elandsgracht, de Hoogewalsgracht, de Mauritskadegracht, de as van de Kanaal-straat en het midden van Koningskadegracht en Benoordenhoutsche watering tot den noordoostelijken hoek van de grensscheiding met de gemeente Wassenaar.

Dordrecht.

Dordrecht, Dubbeldam, Zwijndrecht, Papendrecht, Heerjansdam.

Ridderkerk.

Ridderkerk, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, IJsselmonde, Rhoon, 's Gravendeel, Strijen, Maasdam, Puttershoek, Heinenoord, Oud-Beijerland, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal, Numansdorp.

Gorinchem.

Gorinchem, Herwijnen, Vuren, Nederhemert, Wijk en Aalburg, Veen, Op- en Neer-Andel, Giessen, Rijswijk, Woudrichem, de Werken en Sleeuwijk, Werkendam, Schelluinen, Arkel, Kedichem, Heukelum, Asperen, Hardinxveld, Giessen, Nieuwkerk, Giessendam, Molenaarsgraaf, Hoogblokland, Hoornaar, Noordeloos, Nieuwland.

Sliedrecht.

Sliedrecht, Vianen, Hagestein, Everdingen, Schoonrewoerd, Leerdam, Hei- en Boeikop, Leerbroek, Lexmond, Meerkerk, Ameide, Tienhoven, Langerak, Goudriaan, Nieuwpoort, Groot-Ammers, Ottoland, Peursum, Brandwijk, Bleskensgraaf, Wijngaarden, Streefkerk, Nieuwlekkerland, Alblasserdam, Oud-Alblas.

Middelburg.

Middelburg, Vlissingen, Veere, Oostkapelle, Domburg, Vrouwenpolder, Serooskerke, Aagtekerke, Grijpskerke, Westkapelle, St. Laurens, Meliskerke, Zoutelande, Biggekerke, Oost- en West-Souburg, Kondekerke, Ritthem, Nieuw- en St. Joosland, Arnemuiden.

Oostburg.

Oostburg, Cadzand, Retranchement, Zuidzande, Sluis, Aardenburg, Eede, St. Kruis, Waterlandkerkje, IJzendijke, Breskens, Groede, Nieuwvliet, Schoondijke, Hoofdplaat, Biervliet, Neuzen, Hoek, Philippine, Westdorpe, Zaamslag, Sas van Gent, Axel.

Goes.

Goes, 's Heer-Arendskerke, 's Heer-Abtskerke, Wolphaartsdijk, Heinkenszand, 's Gravenpolder, Kattendijke, Kloetinge, Wemeldinge, Wissekerke, Colijnsplaat, Kortgene, Kats, Tholen, Oud-Vossemeer, Poortvliet, St. Annaland, Stavenisse, St. Maartensdijk, Scherpenisse, St. Philipsland.

Hontenisse.

Hontenisse, Overslag, Zuiddorpe, Koewacht, Boschkapelle, Hulst, Clinge, St. Jansteen, Stoppeldijk, Hengstdijk, Grauw en Langendam, Ossenisse, Rilland-Bath, Waarde, Schore, Kruiningen, Krabbendijke, Yerseke, Kapelle, Borsselen, Driewegen, Nisse, Ovezande, Hoedekenskerke, 's Heerenhoek, Oudelande, Ellewoutsdijk, Baarland.

Zierikzee.

Zierikzee, Haamstede, Noordwelle, Renesse, Serooskerke, Burgh, Elkerzee, Ellemeet, Brouwershaven, Zonnemaire, Duivendijke, Kerkwerve, Noordgouwe, Dreischor, Oosterland, Nieuwerkerk, Ouwerkerk, Bruinisse, Goedereede, Oddorp, Stellendam, Dirksland, Melissant, Middelharnis, Sommelsdijk, Onde-Tonge, Nieuwe-Tonge, Herkingen.

Bergen op Zoom.

Bergen op Zoom, Woensdrecht, Ossendrecht, Huybergen, Putte, Nieuw-Vossemeer, Wouw, Halsteren, Rosendaal en Nispen, Steenbergen en Kruisland.

Breda.

Breda, Ruchphen en Vorenseinde, Hoeven, Etten en Leur, Prinsenhage, Terheyden.

Oosterhout.

Oosterhout, Zundert, Rijsbergen, Ginneken en Bavel, Teteringen, Dongen, 's Gravenmoer,

Loon op Zand, Gilze en Reijen, Chaam, Baarle-Nassau.

Zevenbergen.

Zevenbergen, Dinteloord en Prinsland, Oud- en Nieuw-Gastel, Fijnaart en Heiningen, Willemstad, Klundert, Standdaarbuiten, Oudenbosch, Hooge en Lage Zwaluwe, Geertruidenberg, Made en Drimmelen, Raamsdonk.

Waalwijk.

Waalwijk, Almkerk, Dussen, Munster en Muilkerk, Waspik, Meeuwen, Hill en Babyloniënbroek, Heesbeen, Eethen en Genderen, Drongelen, Hangoort, Gansoijen en Doeveren, Besoijen, Baardwijk, Drunen, Nieuwknyk, Vlijmen, Empel en Meerwijk, Engelen, Bokhoven, Hedikhuizen, Herpt, Oudheusden, Hensden, Capelle, Sprang, Vrijhoeve Capelle, Cromvoirt, Helvoirt, Udenhout, Berkel, Haaren.

Tilburg.

Tilburg, Oisterwijk, Moergestel, Hilvarenbeek, Goirle, Alphen en Riel, Diessen, Oost-, West- en Middelbeers.

Eindhoven.

Eindhoven, Hooge en Lage Mierde, Rensel, Bladel en Netersel, Oirschot, Liempde, Vessem, Wintelre en Knegsel, Zeelst, Strijp, Woensel, Best, Stratum, Gestel en Blaarthem, Hoogeloon, Hapert en Casteren, Duizel en Steensel, Eersel, Luyksgestel, Borkel en Schaft, Bergeyk, Dommelen, Westerhoven, Veldhoven en Mereveldhoven, Riethoven, Oerle, Valkenswaard.

Helmond.

Helmond, Tongelre, Nunen, Gerwen en Nederwetten, Zesgehuchten, Bakel en Milheeze, Deurne en Liesel, Vlierden, Geldrop, Mierlo, Lierop, Asten, Someren, Leende, Heeze, Maarheeze, Soerendonk, Sterksel en Gassel, Budel, Aalst, Waalre, Stiphout, Aarle-Rixtel.

Maastricht.

Maastricht, St. Pieter, Oud-Vroenhoven, Meersen, Ambij, Heer, Gronsveld, Eysden.

Gulpen.

Gulpen, Mesch, Rijckholt, St. Geertruid, Mheer, Noorbeek, Slenaken, Wittem, Vaals, Bocholtz, Simpelveld, Wijlre, Valkenburg, Oud-Valkenburg, Margraten, Cadier en Keer, Bemelen, Berg en Terblijt, Houthem, Kerkrade, Voerendaal, Schin op Geulle, Heerlen, Schaesberg, Klimmen.

Sittard.

Sittard, Borgharen, Itteren, Bunde, Geulle, Elsloo, Stein, Urmond, Obbicht en Papenhoven, Grevenbicht, Limbricht, Born, Nieuwstadt, Broeksittard, Munstergeleen, Geleen, Beek, Spaubeek, Schimmert, Hulsberg, Wijnandsrade, Nuth, Ulestraten, Schinnen, Amstenrade, Hoensbroek, Brunssum, Schinveld, Jabeek, Bingelrade, Merkelbeek, Oirsbeek, Eygelshoven, Ubach over Worms, Nieuwenhagen.

Roermond.

Roermond, Susteren, Roosteren, Echt, Ohé en Laak, Stevensweert, Vlodrop, Posterholt, St. Odiliënberg, Melick en Herkenbosch, Montfort, Maasbracht, Linne, Herten, Maasniel, Horn, Beegden, Heel en Panheel, Wessem, Thorn, Swalmen, Beesel.

Venlo.

Venlo, Grubbenvorst, Arcen en Velden, Broekhuizen, Meerlo, Wanssum, Venray, Bergen, Ottersum, Gennep, Mook, Sambeek, Vierlingsbeek, Maashees en Overloon, Oploo, St. Antonis en Ledeacker, Belfeld, Tegelen.

Weert.

Weert, Hunsel, Stamproy, Nederweert, Roggel, Heythuizen, Neer, Kessel, Meijel, Helden, Sevenum, Maasbree, Horst, Buggenum, Nunhem, Haelen, Ittervoort, Neeritter, Baexem, Grathem.

Grave.

Grave, Boxmeer, Alem, Maren en Kessel, Lith, Lithoijen, Geffen, Oss, Oijen en Teeffelen, Megen, Haren en Macharen, Dieden, Demen en Langel, Deursen en Dennenburg, Huisseling en Neerloon, Berghem, Herpen, Heesch, Schayk, Ravenstein, Reek, Velp, Escharen, Gassel, Beers, Linden, Cuyk en St. Agatha, Oeffelt, Haps, Beugen en Rijkevoort, Wanroy, Mill en St Hubert, Nistelrode.

's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch, Vught, den Dungen, Berlicum, Rosmalen, Nuland, Boxtel, Esch.

Veghel.

Veghel, Uden, Zeeland, St. Michielsgestel, Schijndel, St. Oedenrode, Dinther, Heeswijk, Erp, Boekel, Gemert, Son en Breugel, Lieshout, Beek en Donk.

Behoort bij Koninklijk besluit van 13 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 66).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

22 *Februari* 1901. BESLUIT, houdende een tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen. S. 67.

Bij dit besluit is aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bevoegdheid toegekend om voor het tijdvak van 3 tot en met 9 Maart 1901 ontheffing te verleenen van sommige bepalingen van het algemeen reglement voor den dienst der spoorwegen en van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen.

—

22 *Februari* 1901. BESLUIT, houdende uitvoering van art. 2, eerste lid en van art. 4, derde lid, der Boterwet. (Wet van 9 Juli 1900, *Staatsblad* n°. 112.)

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op het 1ste lid van art. 2 der Boterwet, welk lid luidt als volgt:

„Het is verboden margarine te leveren, in een winkel of op eenige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats voorhanden te hebben, uit te stallen in het openbaar, rond te brengen, rond te venten, te vervoeren of te doen vervoeren, in- of uit te voeren of ten vervoer of uitvoer in opslag te hebben, indien niet op alle verpakkingen, of, is de waar onverpakt, op deze zelf het woord „Margarine" voorkomt, in duidelijke letters, van zoodanige afmeting en zoodanig aangebracht als door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zal worden bepaald en in de *Nederlandsche Staatscourant* aangekondigd.";

Mede gelet op het derde lid van artikel 4 dier wet, welk artikel luidt als volgt:

„Bij het woord „Margarine" is op de waar en de verpakking geen andere toevoeging geoorloofd dan de naam of de initialen van den bereider, van den verkooper en van de plaats van herkomst en dan de in den handel algemeen gebruikelijke aanduidingen van de qualiteit der waar.

„Bij verzending zal op de buitenste verpakking, behalve het genoemde in het vorige lid, niets anders mogen worden geplaatst dan het adres van hem, voor wien de waar bestemd is, en de merken, die, volgens de gewoonte van den handel, voor het vervoer noodig zijn.

„Voor zoover buitenlandsche wetgevingen dit noodig maken, zal Onze Minister van Binnenlandsche Zaken afwijking van het in de beide vorige leden en van het in het eerste lid van artikel 2 voorgeschrevene toestaan en daarvan mededeeling doen in de *Nederlandsche Staatscourant.*";

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. de bij het eerste lid van artikel 2 bedoelde aanduiding geschiedt, zoo deze wordt aangebracht op eene *verpakking*, door middel van kapitale drukletters (blokletters), minstens hoog drie centimeter (0.03 M.) en minstens dik drie millimeter (0.003 M.), volgens onderstaand model I en aangebracht op de daar aangegeven wijze, ter gezamenlijke lengte van het opschrift van zestien à twintig centimeter (0.16 à 0.20 M.).

MODEL I.

MARGARINE.

Het is ook geoorloofd bedoelde aanduiding in boogvorm aan te brengen. In dat geval zullen de letters eene hoogte hebben van minstens twee en een halven centimeter (0.025 M.) en eene dikte van minstens drie millimeter (0.003 M.), zal de boog gevormd door den voet der letters een straal hebben van minstens vijf centimeter (0.05 M.) en zal de afstand tusschen de letters aan den voet twee à vier millimeter (0.002 à 0.004 M.) bedragen, — een en ander overeenkomstig onderstaand model II.

MODEL II.

MARGARINE.

Wegen evenwel *de waar en de verpakking te zamen* minder dan drie kilogram, dan zullen de afmetingen der letters respectievelijk minstens anderhalve centimeter (0.015 M.) en minstens twee millimeter (0.002 M.) zijn en zal de lengte van het opschrift negen à twaalf centimeter (0.09 à 0.12 M.) bedragen, een en ander overkomstig onderstaand model III.

MODEL III.

MARGARINE.

Het is ook geoorloofd om in laatstgenoemd geval de aanduiding kringsgewijze aan te brengen.

MODEL IV.

De letters zullen alsdan eene hoogte hebben van minstens één centimeter (0.01 M.) en eene dikte van minstens anderhalven millimeter (0.0015 M.). De onderlinge afstand tusschen de letters aan den voet zal twee à vier millimeters (0.002 à 0.004 M.) bedragen. Tusschen de eind- en de beginletters zal een punt en aan weerszijden daarvan een liggend streepje zijn geplaatst. De letters zullen omsloten zijn door een cirkel, terwijl zij een kleineren cirkel insluiten. De middellijn van den buitensten cirkel bedraagt zes à zeven centimeter (0.06 à 0.07 M.). Een en ander volgens onderstaand model IV. Het vlak omsloten door den binnensten cirkel moet oningevuld worden gelaten.

2°. De sub 1°. bedoelde letters moeten worden aangebracht in donkere onuitwischbare kleur, duidelijk afstekend op lichteren grond. Het opschrift moet op alle zijden der verpakking zijn geplaatst, indien de waar en de verpakking te zamen drie kilogram of meer wegen. Wegen de waar en de verpakking te zamen minder dan drie kilogram, dan moet het opschrift op minstens twee zijden zijn aangebracht.

Is de verpakking van hout of metaal, zoo zijn de letters daarop geschilderd. (1)

Is zij van aardewerk, zoo zijn de letters daarin gebakken.

Is zij van glas, zoo zijn de letters daarin gebrand.

Is zij van papier, zoo zijn de letters daarop gedrukt.

Bestaat de verpakking uit eene mand, dan zijn de opschriften aangebracht op houten strooken, die in het raam der mand zelve zijn ingevlochten. (2)

3°. Indien de waar *onverpakt* is, geschiedt de bij het 1ste lid van artikel 2 der Boterwet bedoelde aanduiding door duidelijken afdruk van een stempel, ter diepte van anderhalven millimeter (0.0015 M.) boven op de waar.

Vorm en afmeting van het door den stempel op de waar afgedrukte opschrift zijn, indien de waar drie kilogram of meer weegt, overeenkomstig de modellen I of II, indien de waar minder dan drie kilogram weegt, overeenkomstig de modellen III of IV.

4°. Zij die voor verzendingen van margarine naar het buitenland, ingevolge het laatste lid van artikel 4 der wet vergunning verlangen om af te wijken van hetgeen boven in deze beschikking is bepaald, of van het bepaalde in de beide eerste leden van gezegd wetsartikel, zullen zich daartoe schriftelijk te wenden hebben tot den Minister van Binnenlandsche Zaken, met mededeeling welke afwijkingen door hen verlangd worden.

5°. *Overgangsbepaling*. Tot 1 October 1901 zullen vorm en afmeting van het woord Margarine, zooals die omschreven zijn in de beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 23 October 1889, geoorloofd wezen, terwijl wat de overige in laatstbedoelde beschikking genoemde voorschriften betreft, deze — voor zooveel de thans geldende wettelijke bepalingen zulks vergorloven — mogen worden gevolgd tot 16 Mei 1901; met dien verstande evenwel, dat hetgeen aldaar voor de buitenste verpakking is bepaald, voor de verpakking in het algemeen zal gelden. (1)

's Gravenhage, den 22sten Februari 1901.

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

---

23 *Februari* 1901. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 68.

---

8 *Maart* 1901. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 159), tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 13 December 1892 (*Staatsblad* n°. 281). S. 69.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 Januari 1901, L°. C, afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat aanvulling noodig is van sommige bepalingen van het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 159) tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, gelijk dit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 166), 24 October 1885 (*Staatsblad* n°. 190) en 28 October 1892 (*Staatsblad* n°. 238), en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 13 December 1892 (*Staatsblad* n°. 281);

Den Raad van State gehoord (advies van den 19 Februari 1901, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 4 Maart 1901, L°. T, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat, met wijziging van de artt. 2 en 18 van het Koninklijk besluit van 9 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 159), gelijk dit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 166), 24 October 1885 (*Staatsblad* n°. 190) en 28 October 1892 (*Staatsblad* n°. 238), en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 13 December 1892 (*Staatsblad* n°. 281), die artikelen zullen luiden als volgt:

Art. 2. De Raad van Toezicht bestaat uit niet

---

(1) Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Maart 1901 is deze zinsnede gewijzigd als volgt:

„Is de verpakking van hout, zoo zijn de letters daarop geschilderd of daarin gebrand.

Is zij van metaal, zoo zijn de letters daarop geschilderd."

(2) Een model van de op deze wijze gevlochten strooken is te zien aan de afdeeling Landbouw van het Departement van Binnenlandsche Zaken, bij den Boterinspecteur en bij de Botervisiteurs. (*Offic. aant.*)

(1) Deze overgangsbepaling is aldus gewijzigd bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 April 1901.

minder dan drie en niet meer dan vijf leden en een secretaris.

Bovendien wordt aan den Raad een adjunct-secretaris toegevoegd, ten aanzien van wien van toepassing is hetgeen bij artikel 13, het eerste lid van artikel 14, en bij de artikelen 15 en 16 omtrent den secretaris is bepaald.

De leden, de secretaris en de adjunct-secretaris worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Een der leden, daartoe door Ons aan te wijzen, is voorzitter.

Art. 18. Bij ontstentenis van den secretaris, wordt deze vervangen door den adjunct-secretaris, ten aanzien van wien alsdan artikel 17 van toepassing is, of, bij ontstentenis ook van dezen, door het jongste lid in diensttijd, geen voorzitter zijnde, ten aanzien van welk lid alsdan de laatste twee leden van artikel 17 van toepassing zijn.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afkschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Amsterdam, den 8sten Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 19 *Maart* 1901.)

—

8 *Maart* 1901. BESLUIT, betreffende aanwijzing der kringen van de commissiën van aanslag voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten en van hare standplaatsen. S. 70.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 8sten Februari 1901, n°. 74 (Directe belastingen);

Herzien het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 78), 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85), 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148) en 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160);

Den Raad van State gehoord (advies van den 19 Februari 1901, n°. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 2 Maart 1901, n°. 81, (Directe belastingen);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De staat, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), zooals die is gewijzigd bij art. 1 van het Koninklijk besluit van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 78), art. 1 van het Koninklijk besluit van 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85), art. 1 van het Koninklijk besluit van 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148) en art. 1 van het Koninklijk besluit van 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160), wordt nader gewijzigd in dier voege, dat tot de commissie van aanslag te *'s Gravenzande* behooren de gemeenten: *'s Gravenzande, Naaldwijk, Monster, Loosduinen, Maasland*, en tot die te *Delft*, de gemeenten: *Hof van Delft, Vrijenban, Pijnacker, Nootdorp, Rijswijk, Wateringen, de Lier, Schipluiden, Voorburg, Veur, Zegwaard, Zoetermeer, Stompwijk.*

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening, waarop het in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, 't welk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Amsterdam, den 8sten Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 22 *Maart* 1901.)

—

12 *Maart* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering der Leerplichtwet.

Het is mij gebleken, dat in enkele gemeenten de commissiën tot wering van schoolverzuim hunne taak aldus opvatten, dat zij hunne bemoeiingen ook uitstrekken over kinderen, die, hoewel in de gemeente schoolgaande, in eene andere gemeente wonen.

Deze opvatting is m. i. onjuist.

Ingevolge de Leerplichtwet toch strekken de bemoeiingen eener commissie tot wering van schoolverzuim zich uit over de kinderen, die in de gemeente of in het voor de commissie aangewezen deel der gemeente wonen of verblijf houden, hetzij die kinderen binnen het ambtsgebied der commissie of daarbuiten schoolgaan.

Ik heb de eer U te verzoeken de gemeentebesturen hiermede, ter voorlichting der commissiën tot wering van schoolverzuim, in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GORMAN BORGESIUS.

—

13 *Maart* 1901. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel 1 der wet van 28 October 1889 (*Staatsblad* n°. 146), vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 93), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 April 1899 (*Staatsblad* n°. 107). S. 71.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 5 Februari 1901, I^A. I, afdeeling Handel en Nijverheid;

Gezien het Koninklijk besluit van 26 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 93), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 April 1899 (*Staatsblad* n°. 107);

Den Raad van State gehoord (advies van den 26 Februari 1901, n°. 25);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Maart 1901, I^A. I, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

deel B van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel 1 der wet van 28 October 1889 (*Staatsblad* n°. 146), vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 93), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 19 April 1892 (*Staatsblad* n°. 90), gewijzigd en aangevuld bij Koninklijk besluit van 25 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 138), en nader gewijzigd bij Ons besluit van 17 April 1899 (*Staatsblad* n°. 107), te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. Artikel 2, derde lid, wordt gelezen:

„Zij mogen voor hunne dienstverrichtingen aan het publiek geene belooning of fooien vragen."

II. Artikel 4, eerste lid, sub *a* en *b*, wordt gelezen:

„*a.* zich naar wachtkamers en gaanderijen, van waar de treinen toegankelijk zijn, te begeven, of het station te verlaten langs een anderen dan den daarvoor aangewezen weg;

b. zich te begeven in die gedeelten van stations en aanhoorigheden of op die gedeelten van den spoorweg, welke niet voortdurend of tijdelijk voor het publiek zijn toegankelijk gesteld, en zich te begeven in eene wachtkamer van eene hoogere klasse, dan op zijn plaatsbewijs is aangegeven, wanneer hem dat door bestuurders van den spoorwegdienst of hunne beambten of bedienden wordt verboden."

III. Artikel 13, eerste lid, wordt gelezen:

„Behalve voor de, onder goedkeuring van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid daartoe aangewezen treinen of rijtuigen worden geene plaatsbewijzen voor bepaald aangewezen plaatsen in de rijtuigen afgegeven."

IV. Van artikel 15 worden het eerste en het tweede lid vervangen door de volgende bepalingen:

„Personen in kennelijk beschonken toestand worden niet in de rijtuigen toegelaten, en, zoo zij toch in de rijtuigen mochten hebben plaats genomen, daaruit vóór het vertrek van den trein of op het eerste station, waar daartoe gelegenheid is, verwijderd.

Personen, die wegens de ziekte of ongesteldheid, waaraan zij lijden, of wegens andere redenen voor reizigers hinderlijk of gevaarlijk kunnen zijn, worden niet in de afdeelingen met andere reizigers toegelaten, en, zoo zij in de afdeelingen, voor andere reizigers bestemd, hebben plaats genomen, daaruit, vóór het vertrek van den trein of op het eerste station, waar daartoe gelegenheid is, verwijderd. Zij worden alleen dan vervoerd, wanneer dit kan geschieden in eene afzonderlijke afdeeling met hunne geleiders of verzorgers, zoo die er zijn, in elk geval mits voor eene afzonderlijke afdeeling betaald is.

Zoo niet toegelaten personen reeds van een plaatsbewijs zijn voorzien, ontvangen zij den betaalden vrachtprijs terug tegen intrekking van het plaatsbewijs. Bij verwijdering uit den trein wordt de vrachtprijs, zoowel voor den reiziger als voor de bagage, voor den niet afgelegden weg terugbetaald."

V. Van artikel 28 worden het vierde en het vijfde lid gelezen als volgt:

„De beambten van den spoorwegdienst zijn bevoegd te onderzoeken, of de bepalingen van het tweede lid worden nageleefd.

Wordt gedurende den loop van den trein overtreding van de bepalingen van het tweede lid ontdekt, dan worden de in strijd met die bepalingen in de rijtuigen medegenomen dieren of voorwerpen zoodra mogelijk daaruit verwijderd en in den goederen- of bagagewagen overgebracht, of op het eerste station, waar stil gehouden wordt, uit den trein verwijderd."

VI. Artikel 31 wordt gelezen:

Aannemen, laden en lossen. Uitsluiting van zieke en wilde dieren. Begeleiding.

Levende dieren worden slechts ten vervoer

aangenomen van en naar de stations, daarvoor in de tarieven aangewezen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd bij het voorkomen van besmettelijke veeziekten te bepalen, dat op door hem aan te wijzen stations vee in het geheel niet of alleen op door hem vast te stellen voorwaarden ten vervoer mag worden aangenomen.

Zieke dieren en dieren, komende van plaatsen waar besmettelijke veeziekten heerschen, worden niet ten vervoer aangenomen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd, bestuurders der spoorwegdiensten gehoord, ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, van dit verbod ontheffing te verleenen.

Tot vervoer van wilde, verwilderde en boosaardige dieren is de spoorwegdienst niet verplicht.

Het laden, lossen, vastbinden en losmaken der dieren moet door de zorgen en voor rekening en risico van afzenders of geadresseerden geschieden. De afzender is verplicht zich vóór het vertrek van den trein te overtuigen, dat de door hem verzonden dieren behoorlijk zijn vastgebonden; hetgeen daartoe noodig is, wordt door hem verstrekt.

Bij het vervoer van levende dieren, anders dan krachtens art. 34, voorlaatste lid, hebben de bestuurders van den spoorwegdienst het recht begeleiding te vorderen.

De begeleiders moeten, voor zoover de stationschef geene uitzondering toelaat, plaats nemen in de wagens, waarin de dieren geladen zijn, en gedurende het vervoer toezicht op de dieren houden.

Voor het drenken van de dieren moeten op stations, welke daartoe door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, zijn aangewezen, door den spoorwegdienst desverlangd emmers en water ter beschikking van de begeleiders worden gesteld. De voor het gebruik van emmers en water verschuldigde vergoedingen worden bij de tarieven bepaald.

VII. Van artikel 32 wordt het opschrift gelezen: „Vervoer van honden als bagage."

In het eerste lid worden na het woord „Honden" ingevoegd de woorden: „ , welke bij reizigers behooren,".

In het tweede en in het derde lid wordt in plaats van „bewijs van inschrijving (bagagebewijs)" gelezen „vervoerbewijs."

Het vierde en het vijfde lid worden vervangen door de navolgende bepalingen:

„Zij moeten uiterlijk één uur na aankomst op het station van bestemming zijn weggevoerd.

Na verloop van dien termijn zijn de bestuurders van den spoorwegdienst bevoegd bewaargeld te heffen."

VIII. Artikel 33 wordt gelezen:

Vervoer van paarden.

Het aantal paarden, dat met een trein mag vervoerd worden, wordt door bestuurders van den spoorwegdienst bepaald, die tevens de treinen aanwijzen, waarmede dat vervoer geschiedt. Door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kunnen, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bovendien nog andere treinen voor dit vervoer worden aangewezen.

De vrachtprijs der paarden moet aan het station van afzending worden voldaan tegen quitantie.

Indien de paarden ten minste één uur, ingeval het een personen- of gemengden trein betreft, en ten minste twee uren, ingeval het een goederen- of veetrein betreft, vóór het vertrek van een voor het vervoer aangewezen trein zijn ingeladen en de voor het vervoer verschuldigde vracht is voldaan, moet de verzending met dien trein geschieden, tenzij daardoor het voor den trein toegelaten maximum-aantal eenheden zou worden overschreden. Wanneer de trein 's nachts of 's morgens vóór 7 uur vertrekt, moet evenwel den vorigen avond vóór 8 uur van het voornemen tot verzending zijn kennis gegeven.

Zendingen op tusschenstations moeten vooraf met den stationschef geregeld worden.

Uiterlijk drie uren na aankomst op het station van bestemming worden de met paarden beladen wagens aan de losplaats ter lossing gereed gezet. De paarden worden tegen intrekking der quitantie of tegen een bewijs van décharge afgeleverd. Zij moeten uiterlijk één uur na het aan de losplaats gereed zetten van den beladen wagen zijn weggevoerd.

Na verloop van dien termijn zijn de bestuurders van den spoorwegdienst, zelfs wanneer de paarden in de open lucht op het station blijven staan, bevoegd bewaargeld te heffen.

Zij hebben het recht die paarden voor rekening en risico van de belanghebbenden te doen lossen en stallen."

IX. Van art. 34 worden het eerste, het tweede en het derde lid vervangen door de navolgende bepalingen:

„De hoeveelheid die van andere dieren met een

trein mag vervoerd worden, wordt door bestuurders van den spoorwegdienst bepaald, die tevens de treinen aanwijzen, waarmede dat vervoer geschiedt. Door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kunnen, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bovendien nog andere treinen voor dit vervoer worden aangewezen.

De vrachtprijs moet op het station van afzending worden voldaan tegen quitantie.

Indien de dieren ten minste één uur, ingeval het een personen- of gemengden trein betreft, en ten minste twee uren, ingeval het een goederen- of veetrein betreft, vóór het vertrek van een voor het vervoer aangewezen trein zijn ingeladen en de voor het vervoer verschuldigde vracht is voldaan, moet de verzending met dien trein geschieden, tenzij daardoor het voor den trein toegelaten maximum-aantal eenheden zou worden overschreden. Wanneer de trein 's nachts of 's morgens vóór 7 uur vertrekt, moet evenwel den vorigen avond vóór 8 uur van het voornemen tot verzending zijn kennis gegeven.

Uiterlijk drie uren na aankomst op het station van bestemming worden de beladen wagens aan de losplaats ter lossing gereed gezet. De dieren worden tegen intrekking der quitantie of tegen een bewijs van décharge afgeleverd. Zij moeten uiterlijk één uur na het aan de losplaats gereed zetten van den beladen wagen zijn weggevoerd."

In het voorlaatste lid worden de woorden: „honden en vogels" vervangen door de woorden: „waaronder honden en gevogelte".

X. Artikel 36 wordt gelezen:

Leveringstijd.

De leveringstijd voor levende dieren (uitgenomen honden, welke overeenkomstig artikel 32 als bagage, en levende dieren van kleine gestalte, welke overeenkomstig artikel 34, voorlaatste lid, als bestelgoed worden vervoerd) is samengesteld uit den tijd voor de expeditie, uit dien voor het vervoer en uit dien voor de aflevering toegestaan. De tijd voor de expeditie en die voor de aflevering worden bij de artt. 33 en 34 geregeld. Omtrent den tijd voor het vervoer gelden de bepalingen van het tweede en het derde lid van dit artikel.

Heeft het vervoer plaats met personen- of gemengde treinen, en begint het met den eersten trein van den dag, die in de gewenschte richting vertrekt, dan moeten de dieren nog op denzelfden dag aan het station van bestemming zijn aangekomen, indien dit zonder den geregelden treinenloop in gevaar te brengen mogelijk is, en op de overgangsstations aansluitende treinen voor het vervoer van levende dieren zijn aangewezen. Onder hetzelfde voorbehoud moeten de dieren, waarvan het vervoer met een lateren trein begint, uiterlijk 24 uren later dan het vertrek van dien trein aan het station van bestemming zijn aangekomen.

Heeft het vervoer plaats met goederen- of veetreinen, dan mag de tijd voor het vervoer tot aan het station van bestemming niet meer bedragen dan een etmaal voor elke 150 Kilometer of gedeelte daarvan, welk etmaal wordt gerekend aan te vangen des middernachts na afstempeling van den vrachtbrief.

Van honden, overeenkomstig artikel 32 als bagage vervoerd, kan de aflevering binnen den in artikel 24 voor bagage vastgestelden termijn verlangd worden.

De leveringstijd wordt overigens berekend overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk V, behoudens het bepaalde in artikel 30. Deze bepalingen zijn ook voor de gevolgen van overschrijding van den leveringstijd van toepassing.

De aangifte van een hooger geldelijk belang bij de tijdige levering dan de uit de bepalingen van hoofdstuk V voortvloeiende vergoeding is slechts dan van verbindende kracht, wanneer zij door den beambte op het station van afzending op het bewijs van ontvangst, of wanneer het vervoer met een vrachtbrief geschiedt, door den afzender op de adreszijde van dien vrachtbrief, ter daartoe bestemde plaatse in letters is vermeld.

Voor de verzekering is eene premie verschuldigd, welke voor den afstand, waarover de dieren van het station van afzending tot dat van bestemming moeten vervoerd worden, voor elke 15 kilometer en voor elke 100 gulden van de aangegeven som, gedeelten van 15 kilometer voor 15 kilometer en van 100 gulden voor 100 gulden gerekend, niet meer mag bedragen dan 1 cent met een minimum van ten hoogste 15 cents en afronding van het bedrag op 5 cents.

XI. In artikel 39, eerste lid, tweede volzin, wordt in plaats van: „des morgens ten 6 uur" gelezen: „des morgens ten 8 ure."

XII. In artikel 41, eerste lid, vervallen de woorden: „en na aankomst daarvan weg te voeren".

Aan dit artikel wordt als laatste lid toegevoegd de navolgende bepaling:

„Rollend spoorwegmaterieel moet binnen 24 uur na aankomst worden weggevoerd; voor ieder uur langer verwijl kunnen bestuurders van den spoorwegdienst een bij tarief vast te stellen staangeld heffen."

XIII. In artikel 45, tweede lid, wordt in plaats van: „(Bijlage A)" gelezen: „(Zie bijlage C.)".

XIV. Artikel 46 wordt gelezen:

Goederen, waarvan het vervoer verboden is of slechts onder bijzondere voorwaarden wordt toegelaten.

§ 1. A. Ten vervoer worden niet aangenomen:

I. voorwerpen, welke door vorm, omvang, gewicht of om andere redenen, in verband met de inrichtingen en de wijze van exploitatie van den spoorweg, ongeschikt zijn om daarover vervoerd te worden.

II. buskruit, schietkatoen, geladen vuurwapenen, knalzilver, knalkwikzilver, knalgoud, vuurwerk, schietpapier, nitroglycerine, pikrinezure zouten, dynamiet en alle voor zelfontbranding en ontploffing vatbare voorwerpen, alsmede de afkeerwekkende of kwalijkriekende voorwerpen, voor zoover al deze zaken niet uitdrukkelijk onder de voorwaardelijk tot het vervoer toegelatene zijn opgenomen.

B. Het hierboven sub A II vermelde verbod geldt niet voor:

I. munitiën, die door troepen, batterijen en parken op marsch worden medegevoerd;

II. Voor Rijksdienst en door Rijksambtenaren binnen de grenzen des Rijks te verzenden buskruit, munitiën en ernst-vuurwerken in bijlage A van dit reglement bij name genoemd, ingepakt en vervoerd overeenkomstig de in die bijlage voor elke soort vermelde voorschriften.

C. Voor het geval, dat op sub B bedoelde stoffen of voorwerpen ook, volgens § 2 van dit artikel, eene der in bijlage B van dit reglement voorkomende bepalingen toepasselijk is, worden de stoffen of voorwerpen met inachtneming der minst bezwarende bepaling ten vervoer aangenomen.

§ 2. Tot het vervoer worden toegelaten de in bijlage B van dit reglement bij name genoemde goederen, voor zoover voldaan is aan de in die bijlage voor elke soort vermelde voorschriften.

§ 3. Hij, die goederen, waarvan het vervoer verboden of alleen voorwaardelijk toegelaten is, met valsche of onnauwkeurige verklaringen ten vervoer per spoorweg aanbiedt, is verantwoordelijk voor de schade, die door het vervoer van die goederen mocht zijn ontstaan, onverminderd de straf op overtreding van dit reglement bij de wet gesteld.

XV. In artikel 51, wordt in de bepaling sub 1°. in plaats van de woorden: „art. 46, II, sub 1—18" gelezen: „in bijlage B van dit reglement, sub I tot en met LV."

In de bepaling sub 7°. wordt in plaats van „bijlagen B en C" gelezen: „bijlagen D en E".

XVI. In artikel 52, sub 1°., wordt in het vierde lid voor: „Bijlagen D," gelezen: „bijlage F van dit reglement" en wordt tusschen het zesde en het zevende lid ingevoegd eene bepaling, luidende:

„De geadresseerde mag de goederen niet uit de wagens lossen, noch van het terrein of uit de magazijnen van den spoorweg wegvoeren, vóór dat door of namens hem de belastingbescheiden zijn aangezuiverd en aan alle noodige formaliteiten der invoerrechten en accijnzen is voldaan. De geadresseerde is verplicht tot terugbetaling van alle schaden en nadeelen, die uit de niet-nakoming van deze bepaling voor de ondernemers van den spoorwegdienst mochten ontstaan."

XVII. Van artikel 53 wordt het tweede lid gelezen als volgt:

„Worden de goederen door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst, hetzij van de woningen der afzenders, hetzij langs boord van vaartuigen afgehaald, of aan de huizen van de geadresseerden of op eenige andere plaats, bijvoorbeeld aan pakhuizen, magazijnen, entrepots of langs boord van vaartuigen bezorgd, dan zijn daarvoor de in de tarieven aangegeven vergoedingen te voldoen."

XVIII. Artikel 56, eerste lid wordt gelezen:

„Bestuurders van spoorwegdiensten zijn niet verplicht goederen ten vervoer aan te nemen in het geval, bedoeld bij art. 82, alsmede wanneer het beschikbare materieel van den spoorweg niet toereikend is, om het ten vervoer aangeboden goed binnen den voorgeschreven tijd te kunnen verzenden."

XIX. In artikel 58, tweede lid, wordt in plaats van: „artt. 57, 71 en 72" gelezen: „artt. 57, 71, 72 en 82".

Het laatste lid wordt gelezen als volgt:

„De tijd van levering wordt verlengd met dien bedoeld in art. 82, met dien noodig voor de vervulling van douane-formaliteiten, met dien van vertraging, veroorzaakt door het voorschrift van art. 52 sub 2°., en met dien, gedurende

welken het verkeer buiten de schuld der spoorwegonderneming gestremd is, en dus de aanvang of voortzetting van het verkeer tijdelijk verhinderd is."

XX. Van artikel 60 worden het tweede en het derde lid vervangen door de volgende bepaling:

„Deze kennisgevingen van aankomst worden, hetzij tegen berekening van een in de tarieven vast te stellen loon aan de geadresseerden bezorgd, hetzij voor rekening van de geadresseerden franco per post verzonden. De kosten van frankeering worden als voorschot beschouwd."

Het tweede lid van de bepaling sub 1°. wordt gelezen als volgt:

„Deze termijn begint in het algemeen te loopen op het oogenblik van de ontvangst van de kennisgeving van aankomst, doch voor goederen, welker aankomst den geadresseerde niet is bericht kunnen worden, voor goederen, „station restante" en voor goederen, waarvan de geadresseerden eens en voor altijd schriftelijk hebben verklaard, dat zij geene kennisgeving van aankomst verlangen, op dat der aankomst van het goed."

Als laatste lid wordt aan het artikel toegevoegd eene bepaling, luidende:

„Goederen, welke, krachtens de bepaling van art. 52, sub 1°., zevende lid, niet uit de wagens, van het terrein of uit de magazijnen van den spoorweg mogen worden weggevoerd, voordat voor invoerrechten of accijnzen zekere formaliteiten zijn vervuld, worden eerst afgeleverd, nadat het bewijs, dat aan die formaliteiten is voldaan, aan den betrokken beambte van den spoorwegdienst is vertoond."

XXI. In artikel 61, sub 1°., eerste lid, wordt achter de woorden: „boven en behalve de laad- en losgelden" gevoegd: „en het verschuldigde weeg- en telloon."

De eerste volzin van het tweede lid van de bepaling sub 2°. wordt gelezen:

„Wanneer het goederen betreft, waarvan het laden aan de zorgen van den afzender is overgelaten en waarvoor een of meer wagens te zijner beschikking zijn gesteld, wordt, indien niet binnen den bepaalden tijd (zie het laatste en het voorlaatste lid van art 57) de lading is afgeloopen en de goederen ter verzending gereed zijn, behoudens het bepaalde in art. 82, wagenhuur gevorderd."

In het eerste lid van de bepaling sub 3°. worden vóór „eveneens" ingevoegd de woorden: „behoudens het bepaalde in art. 82,".

De bepaling sub 5°. wordt gelezen:

„Wanneer tengevolge van een maatregel van hooger hand, bijvoorbeeld tijdelijke aanhouding van het goed door de ambtenaren der belastingen of gerechtelijke inbeslagneming, de spoorwegdienst belet wordt het goed te vervoeren of af te leveren, zijn bestuurders bevoegd, indien het goed in den wagen blijft, wagenhuur te heffen."

XXII. Artikel 75, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„Behoudens nader overleg tusschen den afzender en de ondernemers van den spoorwegdienst en behoudens het bepaalde bij art. 82, worden ijl- en vrachtgoederen, welke den eenen dag vóór 's namiddags 3 ure zijn opgegeven, uiterlijk in den loop van den volgenden dag afgehaald."

XXIII. Aan artikel 77 wordt toegevoegd een nieuw tweede lid, luidende:

„Evenmin komen krachtens art. 82 Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen daarbij in aanmerking."

XXIV. Artikel 79, tweede lid wordt gelezen:

„Goederen, welke onafgehaald, geweigerd of onbestelbaar zijn, zoomede overbevonden goederen, worden, indien zij niet aan bederf onderhevig en onschadelijk zijn, eveneens door de zorg van de ondernemers van den spoorwegdienst gedurende zes maanden bewaard, of, ter kenze van de ondernemers van den spoorwegdienst, overeenkomstig art. 62 in een openbaar magazijn opgeslagen of aan een expediteur in bewaring gegeven."

XXV. Artikel 80, eerste lid wordt gelezen:

„Indien de voorwerpen en goederen na verloop van zes maanden niet zijn opgevraagd, of daarover door den afzender niet is beschikt, of wanneer deze de goederen heeft geabandonneerd, kan tot verkoop worden overgegaan".

Het zesde lid vervalt.

XXVI. Aan het reglement worden toegevoegd de bij dit besluit behoorende bijlagen A en B.

De bestaande bijlagen A, B, C en D van het reglement worden respectievelijk bijlagen C, D, E en F.

XXVII. In de „Nota van Onkosten", welke deel uitmaakt van bijlage D tot dusverre bijlage B van het reglement, wordt als eerste post ingevoegd: Rembours ement", en vervalt de vierde vermelding van:

„Vracht tot . . . . . ."

Bijkomende kosten . . . .

In de laatste post van die nota wordt in plaats van „bijlage D" gelezen: „bijlage F."

XXVIII. Bijlage E tot dusverre bijlage C van

het reglement wordt in overeenstemming gebracht met bijlage C van dit besluit.

Dit besluit treedt in werking den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 13den Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 29 *Maart* 1901.)

BIJLAGE A.

Voorschriften betreffende het vervoer der in artikel 46, § 1 *van deel* B, *sub* B II, *bedoelde, voor Rijksdienst en door Rijksambtenaren te verzenden buskruit, munitiën en ernstvuurwerken.*

I. *1. Buskruit* en *Meelpulver* moet gepakt zijn in luchtdicht gesloten koperen kisten of in houten kisten, voorzien van een luchtdicht gesloten blikken of zinken binnenkist; *gewoon buskruit* mag ook in een linnen zak, *meelpulver* in een lederen zak, geplaatst zijn in een buskruitton, waarvan *bij meelpulver* de naden zorgvuldig met papier beplakt moeten zijn.

2. Voor de verpakking van los prismatisch krnit zijn kisten te bezigen uit planken van gaaf hout vervaardigd, die, bij kisten van 50 K.G. buskruit, ten minste 25 millimeter dik moeten zijn. De zijwanden der kisten moeten door zwaluwstaarten onderling zijn verbonden, en de bodem en het deksel bevestigd zijn met vastgelijmde houten pinnen of wel met houtschroeven van geel koper van genoegzame lengte.

3. Ten einde het heen en weer bewegen van de buskruitprisma's te verhinderen, moeten zich in de kist twee bladen van vilt of van eene dergelijke elastische stof bevinden, en wel één aan eene opstaande zijde en een andere onder het deksel van de kist.

II. *1. Kardoezen* moeten gepakt zijn in houten kisten, voorzien van een luchtdicht gesloten blikken of zinken binnenkist, of wel in een buskruitton, als buskruit, met dien verstande dat de linnen zak vervalt.

2. Met buskruit gevulde *kardoeshulzen* (*metalen kardoezen*) moeten in stevige houten kisten zoodanig verpakt zijn, dat zij onderling niet kunnen verschuiven.

3. In de tot het vervoer van buskruit en kardoezen gebezigde, hiervoren genoemde kisten en tonnen mogen geene ijzeren nagels of spijkers, schroeven, hoepels of andere ijzeren bevestigingsmiddelen gebruikt worden.

III. *Voorwerpen tot het ontsteken van geschut en projectiellading, bevattende ontplofbare stof,* moeten gepakt zijn in luchtdicht gesloten trommels of bussen, geplaatst in stevige pakkisten.

IV. *Voorwerpen tot verlichting en tot brandstichting, bevattende geene ontplofbare, doch alleen licht ontvlambare stof,* moeten gepakt zijn in buskruittonnen of in stevige pakkisten, waarvan de naden zorgvuldig met papier overplakt zijn.

V. *Vuurpijlen en seinlichten* moeten gepakt zijn in houten kisten, met luchtdicht gesloten zinken of blikken binnenkist of trommel.

VI. *Sterren tot vuurpijlen* moeten zich bevinden in luchtdicht gesloten flesschen, gepakt in stevige kisten of manden.

VII. *Voorwerpen tot het ontsteken van mijnen* moeten gepakt zijn in stevige houten kisten.

VIII. *Gevulde springprojectielen, alsmede granaat-, granaatkartets- en kartetsladingen (eenheidspatronen voor geschut), de buis voorzien van een veiligheidsbeugel, of zonder buis, doch met buisgatschroef,* moeten verpakt zijn in de daarvoor bestemde projectielkisten en in de munitiekisten van munitie-voorwagens of caisson-achterwagens.

IX. *Patronen voor handvuurwapenen en van slaghoedjes voorziene patroonhulzen* moeten gepakt zijn in de daarvoor bestemde kisten.

X. Voor het vervoer der hiervoren sub I—VIII genoemde stoffen en voorwerpen gelden verder de volgende voorschriften:

a. Voor ieder collo mag het bruto-gewicht, inclusief dat der verpakking, niet meer bedragen dan 90 kilogram, uitgezonderd voor buskruit, verpakt in koperen buskruitkisten, waarvoor een maximum-gewicht van 130 kilogram per collo is toegelaten, en gevulde springprojectielen voor het veldgeschut in de daarvoor bestemde kisten gepakt, waarvan geen maximum-gewicht is bepaald.

b. 1. Elke verzending mag slechts plaats hebben na voorafgaande kennisgeving aan- en in overleg met de bestuurders van den betrokken spoorwegdienst.

2. Het vervoer als ijlgoed is verboden.

3. Het vervoer mag alleen plaats hebben met

bijzondere treinen, met goederentreinen, en op baanvakken, waarop geene goederentreinen loopen, met gemengde treinen.

4. Hoeveelheden, welke meer dan één wagen vereischen, mogen slechts met bijzondere treinen worden vervoerd.

5. Van het voornemen tot vervoer met bijzondere treinen, moet aan de bestuurders van den spoorwegdienst, door welken de afzending moet plaats hebben, ten minste vijf dagen voor de aanbieding, onder nadere aanduiding van de gewenschte transportroute kennis worden gegeven.

c. 1. Het laden mag nimmer uit de goederenloodsen of aan de verhoogde los- en ladingsplaats, maar moet op de meest afgelegen zijsporen of de bijzonder hiervoor aangewezen plaatsen geschieden, die met gewone vaar- of voertuigen zijn te bereiken, of uit loodsen, die van de goederenloodsen gescheiden zijn en niet tevens tot andere doeleinden gebruikt worden.

2. Zooveel mogelijk geschiedt het laden kort vóór het vertrek van den trein, waarmede het vervoer moet plaats vinden.

3. Het laden geschiedt door de zorgen van de afzenders.

4. Het voor laden speciaal benoodigde klein materieel en de waarschuwingsmiddelen (kleeden, vlaggen en dergelijke) worden door het Rijk verstrekt en op de plaats van bestemming met de zending afgeleverd.

5. Bij het laden zijn schokken zorgvuldig te vermijden. De kisten, tonnen, enz. mogen nimmer gerold en evenmin afgeworpen worden.

6. Ook zijn die in den spoorwegwagen zoodanig te plaatsen en te bevestigen, dat schuren, schudden, stooten, omkantelen en afvallen voorkomen worden.

7. In het bijzonder mogen de tonnen niet rechtop geplaatst, maar moeten deze gelegd worden, evenwijdig met de langzijden van den wagen en door houten stopblokken, welke met haren kleeden bedekt zijn, tegen elke rollende beweging verzekerd worden.

8. Voor de verlading en het vervoer mogen slechts gesloten goederenwagens worden gebezigd, voorzien van elastische stoot- en trektoestellen en van stevige daken, doch zooveel doenlijk zonder remtoestellen.

9. Het vervoer geschiedt verder alleen in wagens, waarin zich geene aan zelfontbranding onderhevige of licht ontvlambare stoffen bevinden.

10. De deuren, evenals de vensters der wagens, moeten gesloten blijven en de schenren en reten met eene andere stof dan papier door de ondernemers van den spoorwegdienst op kosten van het Rijk worden dichtgemaakt.

11. Kardoezen en gevulde projectielen in de munitiekisten, geplaatst op de onderstellen, mogen, mits behoorlijk bewaakt, ook in open wagens vervoerd worden.

12. Uiterlijk moeten de wagens kenbaar zijn door vierkante zwarte vlaggetjes (waarop een witte „B"), die boven aan de vóór- en de achterzijde, of wel aan de beide langszijden moeten worden aangebracht. Elke wagen mag slechts tot twee derden van zijn draagvermogen worden beladen.

13. Bij het laden en gedurende het vervoer mag noch vuur noch open licht gebezigd en mag er evenmin gerookt worden.

14. Wanneer op het stationsterrein eene locomotief voorbij de ladingsplaats of reeds beladen wagens rijdt, dan moeten de vuurdeuren en de aschklep gesloten blijven en mag de blaaspijp niet vernauwd worden.

15. Gedurende het voorbijrijden der locomotief moeten de deuren van de wagens gesloten blijven en moet het buiten de wagens zich bevindende gedeelte der zending met een dekkleed zorgvuldig beschut, en ook het laden zoolang gestaakt worden.

16. De voorschriften van het 14de en 15de lid zijn, voor zoover toepasselijk, eveneens bij het elkaar voorbijrijden van twee treinen onderweg in acht te nemen.

d. 1. De beladen wagens mogen, zoowel op het station van afzending als ook op de tusschenstations en op het station van bestemming, slechts dan door de locomotief voortbewogen worden, wanneer zich tusschen de wagens en de locomotief ten minste vier niet met licht ontvlambare voorwerpen beladen wagens bevinden.

2. Als licht ontvlambare voorwerpen, in den zin van het vorige lid en van het eerste lid der bepaling sub *c*, worden niet aangemerkt steenkolen, bruinkolen, cokes en hout.

3. De wagens mogen nimmer afgestooten worden en moeten ook bij het aankoppelen met de meeste voorzichtigheid worden voortbewogen.

e. 1. De beladen wagens moeten in de treinen zoover mogelijk van de locomotief verwijderd, doch in dier voege geplaatst worden, dat zij nog door drie wagens gevolgd worden, die niet beladen zijn met lichtvuurvattende goederen.

2. Vier dergelijke wagens moeten de beladen wagen voorafgaan. Deze laatste zijn aan elkander

evenals aan de voorafgaande en volgende wagens stevig te koppelen, en aan elk station, waar het oponthoud dit toelaat, moet de koppeling zorgvuldig onderzocht worden.

3. Vóór zoowel als achter de wagens, waarin los buskruit in hoeveelheden van niet meer dan 100 kilogram of andere ontplofbare stoffen in geene grootere hoeveelheden dan 150 kilogram geladen zijn, wordt de plaatsing van afzonderlijke schutwagens niet vereischt.

4. Noch aan den beladen wagen, noch, indien het vervoer met de gewone treinen plaats vindt (zie hierboven sub *b*), aan den eerst voorafgaanden en aan den eerstvolgenden wagen, mogen de remmen bediend worden.

5. Daarentegen moet de laatste wagen van den trein voorzien zijn van eene remінrichting en deze ook bediend worden.

f. Bij aanbieding van meer dan één wagen is van Rijkswege een geleide mede te geven, dat belast is met de bijzondere bewaking der zending. De geleiders mogen gedurende het vervoer noch in, noch op de beladen gesloten wagens plaats nemen.

g. 1. Alle stations, die bij het vervoer worden aangedaan, benevens het personeel der treinen, waarmede onderweg gekruisd zal worden of die onderweg zullen worden voorbijgereden, moeten vanwege het spoorwegbestuur tijdig worden verwittigd van het vertrek, respectievelijk de aankomst der zendingen, opdat alle onnoodig oponthoud vermeden, uit den aard van het spoorwegvervoer ontstaande gevaar verminderd en buitendien ook elke andere oorzaak van gevaar voorkomen worde.

2. Bij een langdurig oponthoud moeten de beladen wagens op de meest verwijderde zijsporen worden gebracht.

3. Duurt het oponthoud vermoedelijk langer dan één uur, dan is de burgemeester der gemeente te verwittigen, ten einde dezen in staat te stellen de voor de openbare veiligheid noodig blijkende voorzorgsmaatregelen te treffen.

4. Moet eene zending op eenen anderen spoorweg overgaan, dan is het betrokken bestuur, zoo spoedig mogelijk, van den aanvoer der zending te verwittigen.

h. Wordt gedurende het vervoer aan den wagen of aan de lading eenige onregelmatigheid waargenomen, dan moet de wagen, onder inachtneming van alle voorzorgsmaatregelen, uit den trein verwijderd en zoo noodig overgeladen worden. Behalve het hier voorziene geval, is het lossen of overladen gedurende het vervoer geheel verboden.

i. 1. De zendingen moeten den geadresseerde door het station van bestemming, dat zijnerzijds door een der vóórgelegen stations, onder opgave van den trein, moet worden verwittigd, reeds voor aankomst aangekondigd worden, en buitendien zal ook, onmiddellijk na aankomst, hiervan kennis gegeven moeten worden.

2. De in ontvangstneming moet binnen drie uren en het lossen binnen de daarop volgende negen uren, na de kennisgeving van aankomst der zending geschieden.

3. Zendingen onder geleide (vergelijk het bepaalde hierboven sub *f*), welke binnen den voorgeschreven termijn van drie uren niet in ontvangst genomen worden, moeten, zonder verder verwijl, door het geleide worden overgenomen. Is de zending 12 uren na aankomst niet weggevoerd, dan moet zij aan het plaatselijk bestuur ter verdere beschikking worden overgegeven en door dit onverwijld van het stationsterrein worden weggevoerd.

k. 1. Tot aan de in ontvangstneming moet de zending onder speciaal toezicht gesteld worden.

2. Het lossen, evenals het eventueel noodige opslaan, mag niet in de goederenloodsen of op de verhoogde los- en ladingplaatsen geschieden, maar alleen op de meest verwijderde zijsporen of de bijzonder hiervoor aangewezen plaatsen, die met gewone vaar- of voertuigen zijn te bereiken, of in loodsen, die van de goederenloodsen gescheiden zijn en niet tevens tot andere doeleinden gebruikt worden, een en ander onder inachtneming der hierboven sub *c* gegeven voorschriften, voor zooveel deze toepasselijk zijn.

l. Bij alle vorenbedoelde zendingen zal het buitenste pakmiddel moeten voorzien zijn van een duidelijk opschrift, al naar gelang van den inhond, als „buskruit", „meelpulver", „munitiën", of „ernstvuurwerken".

Behoort bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 71).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

BIJLAGE B.

Voorschriften betreffende het vervoer der in artikel 46, § 2, *van deel* B *bedoelde, voor waardelijk ten vervoer toegelaten goederen.*

Tot het vervoer worden toegelaten de na te noemen goederen voor zoover voldaan is aan de navolgende bepalingen:

I. *1. Knalseinen voor spoorwegen* moeten vast in papiersnippers, zaagsel of gips gepakt, of op eenige andere wijze zoo vast en afzonderlijk nevens elkander gelegd zijn, dat de blikken hulzen noch elkander, noch andere voorwerpen kunnen raken. De kisten, waarin zij gepakt zijn, moeten bestaan uit sterke, ten minste 26 m.M. dikke, goed aaneengeploegde planken, door houtschroeven verbonden; deze kisten moeten geplaatst zijn in eene tweede kist, even stevig als de eerste; daarbij mag de buitenste kist geen grootere ruimte innemen dan 0.06 M³.

2. De aanneming ten vervoer geschiedt slechts dan, wanneer op den vrachtbrief eene ambtelijke verklaring is gesteld, waarnit blijkt dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan.

II. *Slaghoedjes voor vuurwapenen, voor projectielen en voor patroonhulzen* (zoowel voor handvuurwapenen als voor geschut), *zundspiegels, niet-ontplofbare ontstekingsmiddelen*, en *patroonhulzen* (zoowel voor handvuurwapenen als voor geschut), *voorzien van het ontstekingsmiddel*, moeten zorgvuldig in stevige kisten of vaten gepakt zijn. Elk collo moet van buiten duidelijk gemerkt zijn met het woord „slaghoedjes" of „zundspiegels", enz. al naar gelang van den inhoud.

III. *1. Lucifers* en andere *strijkontstekingsmiddelen* (als *strijkwasjes* of *kaartjes, strijkzwam, enz.*) moeten zorgvuldig gepakt zijn in verpakking van stevig ijzerblik of in zeer stevige houten kisten, beide van niet meer dan 1.2 M³. inhoud en zóó vast gepakt, dat de ruimte der verpakking geheel gevuld is. Op de houten kisten moet de inhoud van buiten duidelijk zijn aangeduid.

2. Bij lucifers, welker koppen een mengsel van gele phosphorus en chloorzure potasch bevatten, mag het gehalte der ontvlambare massa, in chemisch drogen toestand, aan phosphorus niet meer dan 10 pct. en aan chloorzure potasch niet meer dan 40 pct. bedragen. Bij elke zending van zoodanige lucifers moet eene verklaring van den fabrikant gevoegd zijn, dat deze grenzen niet zijn overschreden.

IV. Voor *zekerheidslonten*, d. w. z. lonten, die uit eene dunne dichte slang bestaan, welke slechts eene betrekkelijk geringe hoeveelheid buskruit bevat, gelden de voorschriften sub III, eerste lid, vermeld.

V. *Buchersche extincteurs* in blikken hulzen worden slechts ten vervoer toegelaten in kistjes, inhoudende ten hoogste 10 K.G. aan gewicht, en die van binnen met papier beplakt en bovendien in eveneens van binnen beplakte grootere kisten besloten zijn.

VI. *1. Gewone* (witte of gele) *phosphorus* wordt slechts vervoerd in met water aangevulde, dicht gesoldeerde blikken bussen, die ten hoogste 30 K.G. kunnen bevatten. Deze bussen worden vast gepakt in stevige kisten, die voorzien moeten zijn van twee stevige handvatten, niet meer dan 100 K.G. mogen wegen en nitwendig behooren gemerkt te zijn met de woorden: „gewone, gele (witte) phosphorus" en „boven".

2. Amorphe (roode) *phosphorus* moet gepakt zijn in goed gesoldeerde blikken bussen, welke geplaatst zijn in stevige kisten met zaagsel opgevuld. Deze kisten mogen niet meer dan 90 K.G. wegen en moeten van buiten gemerkt zijn met de woorden: „roode phosphorus".

VII. *1. Ongezuiverd, ongekristalliseerd zwavelnatrium* wordt slechts ten vervoer aangenomen, wanneer het gepakt is in volkomen dicht blikken vaatwerk; *gezuiverd gekristalliseerd zwavelnatrium*, wanneer het in waterdicht vaatwerk gepakt is.

2. IJzer- of mangaanhoudende stoffen, die tot gaszuivering hebben gediend, worden, voor zoover zij niet in dicht blikken vaatwerk gepakt ten vervoer worden aangeboden, slechts in ijzeren wagens ten vervoer aangenomen. Voor het geval die wagens niet van goed sluitende ijzeren deksels voorzien zijn, moet de lading geheel gedekt zijn met dekkleeden, welke zoodanig zijn geprepareerd, dat zij bij rechtsteeksche aanraking met vlammen niet ontbranden. De afzender en de geadresseerde moeten zelven voor het laden en lossen zorgen. Bovendien moet de afzender, op verlangen van de spoorwegonderneming, zelf de dekkleeden verstrekken.

3. Onder gelijke voorwaarden als ongezuiverd, ongekristalliseerd zwavelnatrium worden *natroncokes* (een bij de bereiding van koolteeroliën verkregen nevenproduct) ten vervoer aangenomen.

VIII. *Celloïdine*, een door onvolkomen verdamping van den in collodium aanwezigen alcohol verkregen preparaat, dat het aanzien heeft van zeep en in hoofdzaak uit collodiumwol bestaat, wordt slechts ten vervoer aangenomen, wanneer de afzonderlijke stukken of platen zoodanig ingepakt zijn, dat het verdrogen volkomen verhinderd wordt.

IX. *1. Zwavelaether* wordt slechts vervoerd, hetzij:

A. In dichte emballage uit sterk, behoorlijk geklonken of geweld ijzerblik van een inhoud van ten hoogste 500 K.G., of

B. in volkomen dicht gesloten metalen of glazen

vaatwerk, van ten hoogste 60 K.G. bruto-gewicht, bij welks inpakking het volgende moet in acht genomen zijn:

a. worden meer dan ééne flesch of bus in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

b. elke afzonderlijk ingepakte flesch of bus moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of een gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn.

2. IJzeren of ander metalen vaatwerk mag op elke 1.55 liter inhoud slechts 1 K.G. vloeistof bevatten. Zoo mag bijv. eene metalen flesch, die 15.50 liter kan inhouden, niet meer dan 10 K.G. zwavelaether bevatten.

3. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

4. Vloeistoffen, die zwavelaether in groote hoeveelheid bevatten, (Hoffman's droppels en collodium) mogen slechts verzonden worden in volkomen dicht gesloten metalen of glazen vaatwerk, bij welks inpakking het volgende moet in acht genomen zijn:

A. worden meer dan ééne flesch of bus met deze preparaten in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

B. elke afzonderlijk ingepakte flesch of bus moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem- of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 60 K.G.

5. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

X. *1. Zwavelkoolstof* (zwavelalcohol) wordt uitsluitend op open wagens zonder dekkleeden vervoerd en slechts:

A. in dichte emballage uit sterk, behoorlijk geklonken ijzerblik van een inhoud van ten hoogste 500 K.G., of

B. in blikken emballage van ten hoogste 75 K.G. bruto, welke van boven en van onderen met ijzeren banden versterkt is. Die voorwerpen moeten òf door gevlochten manden òf door knipen omgeven, òf in kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere los samenhangende stoffen gepakt zijn, of

C. in glazen flesschen, die in stevige houten kisten geplaatst en elk op zich zelve met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of dergelijke los samenhangende stoffen vast omringd zijn.

2. Blikken emballage mag op elke 0.825 liter inhoud slechts 1 K.G. vloeistof bevatten.

3. Zwavelkoolstof mag, tot eene hoeveelheid van ten hoogste 2 K.G., met andere, onvoorwaardelijk tot het vervoer per spoorweg toegelaten goederen tot één collo vereenigd worden, indien de zwavelkoolstof zich in dicht gesloten blikken flesschen bevindt, die met de andere voorwerpen in eene stevige kist door middel van stroo, hooi, zemelen, zaagsel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn. Zulk een collo mag slechts op open wagens zonder dekkleeden vervoerd worden en in den vrachtbrief moet uitdrukkelijk vermeld zijn, dat het collo zwavelkoolstof bevat.

XI. *1. Houtgeest,* gezuiverd of ongezuiverd, en *aceton* worden, voor zoover zij niet in bijzonder daarvoor gebouwde wagens (ketelwagens) of in vaten ten vervoer worden aangeboden, slechts in metalen of glazen vaatwerk ten vervoer toegelaten. Dat metalen of glazen vaatwerk moet ingepakt zijn op de wijze, als onder IX bepaald is.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XII. *Bries* (kalk uit de zuiveringskisten der gasfabrieken) wordt slechts op open wagens vervoerd.

XIII. *Chloorzure kali en andere chloorzure zouten* moeten zorgvuldig gepakt zijn in dichte, inwendig met papier beplakte vaten of kisten.

XIV. *1. Pikrinezuur* wordt slechts dan vervoerd, wanneer een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige op den vrachtbrief eene verklaring heeft gesteld, houdende dat het aangeboden pikrinezuur niet gevaarlijk is.

2. Lood mag voor het inpakken van pikrinezuur niet gebezigd worden, noch met pikrinezuur gelijktijdig in één wagen vervoerd worden. Wagens, die van binnen met lood zijn bekleed of daarmede gedekt zijn, mogen voor dit vervoer niet gebezigd worden.

XV. Voor *vloeibare minerale zuren* van allerlei aard (in het bijzonder zwavelzuur, vitrioololie,

zoutzuur, salpeterzuur, koningswater), zoowel als voor *chloorzwavel* gelden de volgende voorschriften:

A. *1.* Wanneer deze stoffen in ballons, flesschen of kruiken verzonden worden, moeten die voorwerpen dicht gesloten en goed gepakt zijn in daarvoor bijzonder ingerichte, van sterke en gemakkelijke handvatsels voorziene knipen of gevlochten manden.

2. Wanneer zij in metalen, houten of caoutchouc pakmiddelen verzonden worden, moeten deze volkomen dicht en van goede sluitingen voorzien zijn;

B. behoudens de bepalingen van n°. XXXV mogen deze stoffen niet met andere goederen in denzelfden wagen worden vervoerd;

C. de voorschriften sub A en sub B gelden ook voor de pakmiddelen, waarin de genoemde stoffen vervoerd zijn. Zoodanige pakmiddelen behooren steeds te worden opgegeven, als gediend te hebben voor het vervoer van die stoffen.

XVI. *1.* Voor *bijtende loog* (bijtende natronloog, sodaloog, bijtende kaliloog, potaschloog), voor *bezinksel uit de olieraffinaderijen* en voor *bromium* gelden de bepalingen van n°. XV, sub A en C (met uitzondering van de in C aangehaalde bepaling van B).

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XVII. Voor het vervoer van *rood*, *rookend salpeterzuur* gelden de bepalingen van n°. XV, met dien verstande dat de ballons en flesschen in hunne verpakking omgeven moeten zijn door gedroogd bergmeel, of andere daarvoor geschikte droge poederachtige stof tot eene hoeveelheid, welke ten minste gelijk staat aan den inhoud der ballons of flesschen.

XVIII. *1.* *Watervrij zwavelzuur* (anhydride of vaste vitrioololie) mag slechts vervoerd worden:

A. in goed gesoldeerde, sterke bussen van vertind ijzerblik, of

B. in sterke ijzeren of koperen flesschen, waarvan de halzen luchtdicht met stopverf gesloten en bovendien van een omhulsel van klei voorzien zijn.

2. De bussen en flesschen moeten omgeven zijn door eene fijn verdeelde anorganische stof als slakkenwol, bergmeel, asch of iets dergelijks, en voorts in stevige houten kisten vastgepakt zijn.

3. Overigens gelden de bepalingen van n°. XV, sub B en C.

XIX. *1.* Voor *vernissen* en *vernishoudende verf*, zoomede *vluchtige* en *vette oliën* en voor alle *soorten van aethers*, met uitzondering van zwavelaether (zie n°. IX) en van petroleumaether (zie n°. XXII), voor absoluten *alcohol*, *wijngeest* (spiritus), *voorloop* en andere dergelijke niet in n°. XI genoemde geestrijke vochten of mengsels gelden, wanneer zij in ballons, flesschen of kruiken aangeboden worden, de bepalingen van n°. XV, sub A, eerste lid.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XX. *Petroleum, ongezuiverd* en *gezuiverd*, voor zooverre zij bij 17.5° Celsius een specifiek gewicht van ten minste 0,780 heeft of bij een barometerstand van 760 millimeters (herleid tot den gemiddelden zeespiegel) in het toestel van ABEL, bij een temperatuur van minder dan 21° Celsius geene ontvlambare gassen ontwikkelt (test-petroleum);

de *oliën uit bruinkolenteer bereid*, voor zoover zij ten minste het bovengenoemd specifiek gewicht hebben (zoogenaamde solarolie, photogeen enz.);

steenkolenteeroliën (benzol, totnol, xylol, cumol, enz.) zoomede *valsche, bittere amandelolie* (essence de mirbane of nitro-benzol), zijn aan de volgende bepalingen onderworpen:

A. Deze stoffen mogen, voor zooverre daartoe geene bijzonder gebouwde wagens (ketelwagens) gebruikt worden, slechts vervoerd worden:

a. in bijzondere goede duurzame vaten, of

b. in dicht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

c. in vaatwerk van glas of steen; in dit geval echter met inachtneming van de volgende voorschriften:

aa. worden meer dan één ballon, flesch of kruik in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijk ingepakte ballon, flesch of kruik moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is; het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem- of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 60 K.G., wanneer van glazen vaatwerk wordt gebruik gemaakt, en dan 75 K.G., indien vaatwerk van steen gebezigd wordt.

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog

voorhanden inhoud voor rekening van den afzender zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. De bepalingen sub C gelden ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

F. *1.* Bij vervoer van in de eerste en tweede zinsneden van dit nummer genoemde stoffen moet door den afzender op den vrachtbrief eene verklaring zijn gesteld, waarnit blijkt, dat de te vervoeren stoffen voldoen aan de in de eerste en tweede zinsneden van dit nummer gestelde eischen.

2. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan gelden de voorwaarden van vervoer van n°. XXII (betreffende petroleum-aether enz.).

XXI. *Petroleum, ongezuiverd en gezuiverd, petroleum-naphta* en *distillatie-producten uit petroleum* en *petroleum-naphta*, voor zooverre deze stoffen bij 17,5° Celsius een specifiek gewicht van minder dan 0,780 en meer dan 0,680 hebben (benzine, ligroine en poetsolie) gelden de volgende bepalingen:

A. Deze stoffen mogen, voor zoover daartoe geene bijzonder gebouwde wagens (ketelwagens) gebruikt worden, slechts vervoerd worden:

a. in bijzonder goede, duursame vaten, of

b. in dicht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

c. in vaatwerk van glas of steen; in dit geval echter met inachtneming van de volgende voorschriften.

aa. worden meer dan één hallon, flesch of kruik in een collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijk ingepakte ballon, flesch of kruik, moet in eene stevige mand of kuip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per colle, niet meer dan 40 K.G. bedragen

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog voorhanden inhond, voor rekening van den afzender, zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. De bepalingen sub C gelden ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

F. Bij het laden en lossen mogen manden of knipen met glazen flesschen niet op wagens vervoerd, nog op den schouder of op den rug, maar slechts aan de handvatten, die aan de pakmiddelen aanwezig zijn, gedragen worden.

G. De manden en de knipen moeten op eene veilige wijze in de spoorwegwagens worden geplaatst en aan de wanden bevestigd. Zij mogen niet op of boven elkander, maar slechts in ééne laag naast elkander worden geladen.

H. Elk afzonderlijk collo moet van een duidelijk op rooden grond gedrukt opschrift: „Gevaar voor brand" voorzien zijn. De manden en knipen met flesschen of kruiken moeten bovendien uitwendig voorzien zijn van het opschrift: „Moet met de hand gedragen worden." Tegen den wagen moet eene roode etiquette, waarop vermeld staat: „Voorzichtig rangeeren", geplakt worden.

K. *1.* Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waarnit blijkt, dat de te vervoeren stof voldoet aan de in de eerste zinsnede van dit nummer gestelde eischen.

2. Ontbreekt dergelijke verklaring dan gelden de voorwaarden van vervoer van n°. XXII (betreffende petroleum-aether enz.).

XXII. Voor *petroleum-aether* (gasoline, neoline, carburine enz.) *en de andere uit petroleum-naphta of bruinkolenteer bereide licht ontvlambare stoffen*, voor zooverre die bij 17,5° Celsius een specifiek gewicht van 0,680 of minder hebben, gelden de volgende bepalingen:

A. Deze stoffen mogen slechts vervoerd worden:

a. in dicht en voldoend sterk metalen vaatwerk, of

b. in vaatwerk van glas of steen, doch alsdan

slechts met inachtneming van de volgende voorschriften:

aa. worden meer dan één ballon, flesch of kruik in één collo vereenigd, dan moeten zij in stevige houten kisten met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere dergelijke los samenhangende stoffen vastgepakt zijn;

bb. elke afzonderlijk ingepakte ballon, flesch of kruik moet in eene stevige mand of knip gepakt zijn, die van handvatsels en van een goed bevestigd deksel voorzien, en met voldoend inpakkingsmateriaal gevuld is. Het deksel moet, wanneer het uit stroo, riet, biezen of dergelijk materiaal bestaat, met leem of kalkwater of eene gelijksoortige stof, onder bijvoeging van waterglas, gedrenkt zijn. Het bruto-gewicht mag per collo niet meer bedragen dan 40 K.G.;

c. in luchtdicht gesloten ketelwagens.

B. De gedurende het transport beschadigde colli worden onverwijld gelost en met den nog voorhanden inhoud, voor rekening van den afzender, zoo goed mogelijk verkocht.

C. Het vervoer geschiedt slechts op open wagens. Eene inklaring op vracht-, volg- of doorvoerlijst of wel op transitopaspoort, welke het vervoer onder dekkleeden en het plombeeren van deze noodig maakt, wordt niet toegelaten.

D. De bepalingen sub C gelden ook voor de pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Deze pakmiddelen moeten steeds als zoodanig aangegeven worden.

E. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n° XXXV.

F. Bij het laden en lossen mogen manden of knipen met glazen flesschen niet op wagens vervoerd, noch op den schouder of op den rug maar slechts aan de handvatten, die aan de pakmiddelen aanwezig zijn, gedragen worden.

G. De manden en de knipen moeten op eene veilige wijze in de spoorwegwagens worden geplaatst en aan de wanden bevestigd. Zij mogen niet op of boven elkander, maar slechts in ééne laag naast elkander worden geladen.

H. Elk afzonderlijk collo moet van een duidelijk op rooden grond gedrukt opschrift: „Gevaar voor brand" voorzien zijn. De manden en knipen met flesschen of kruiken moeten bovendien uitwendig voorzien zijn van het opschrift: „Moet met de hand gedragen worden." Tegen den wagen moet eene roode etiquette, waarop vermeld staat: „Voorzichtig rangeeren" geplakt worden.

XXIII. *1.* Het vervoer van *terpentijnolie en andere kwalijk riekende oliën*, alsmede *geest van salmiak* heeft slechts op open wagens plaats. Deze bepaling geldt ook voor de vaten en andere pakmiddelen, waarin deze stoffen vervoerd zijn. Van die pakmiddelen moet steeds worden opgegeven, dat zij tot vervoer van die stoffen gediend hebben.

2. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

XXIV. *Niet-vloeibare arsenikpreparaten*, met name *arsenikzuur* of *rattenkruit*, *gele arsenik* of *operment* (koningsgeel), *roode arsenik* of *realgar*, *schervenkobalt* of *vliegensteen*, enz., worden slechts dan ten vervoer aangenomen, wanneer:

A. op elk collo in leesbare letters met zwarte olieverf de woorden: „Arsenik (vergif)" zijn aangebracht, en

B. de inpakking als volgt heeft plaats gehad:

a. in dubbele kisten of vaten, waarbij de bodems der vaten van binnen van hoepels en de deksels der kisten van buiten van hoepels of ijzeren banden voorzien zijn. De binnenste kisten of vaten moeten van sterk, droog hout gemaakt en van binnen met dicht geweven linnen of eene andere dergelijke dicht geweven stof beplakt zijn, of

b. in zakken van geteerd linnen, die in enkelvondige vaten van sterk en droog hout gepakt zijn, of

c. in gesoldeerde blikken bussen, die met stevige houten mantels bekleed zijn, waarvan de bodems van binnen met hoepels zijn voorzien.

XXV. Voor *vloeibare arsenikpreparaten*, in het bijzonder *opgelost arsenikzuur*, gelden de bepalingen van XXIV, sub A en van XV, sub A en sub C (met uitzondering van de sub C aangehaalde bepaling sub B).

XXVI. *Andere vergiftige metaalpreparaten* (vergiftige metaalverven, metaalzouten, enz.), waaronder in het bijzonder gerekend worden, *kwikzilverpreparaten*, als: sublimaat, calomel, wit en rood precipitaat, cinnaber of vermiljoen, wijders *koperzouten* en *koperkleurstoffen*, als: kopervitriool, spaansch groen, groene en blauwe koperverfstoffen, verder *loodpreparaten*, als: loodglit (massikot), meni, loodsuiker en andere loodzouten, loodwit en andere loodverven, ook *stofzink* of *zinkgrijs*, zoomede *zinkasch* en *antimoonasch* mogen slechts ten vervoer worden aangeboden in dichte, van sterk en droog hout vervaardigde kisten of vaten, van binnen en van buiten met hoepels of ijzeren banden voorzien. De buitenste verpakking moet zoodanig zijn, dat door de bij het vervoer niet te

vermijden schokken, stooten enz. verstuiving der stoffen niet plaats heeft.

XXVII. *1. Gist, zoowel vloeibaar* als *droog*, moet in niet luchtdicht gesloten verpakking ten vervoer worden aangeboden. Indien bestuurders van een spoorwegdienst het vervoer in andere verpakking veroorloven, zijn zij er toe gerechtigd van den afzender te verlangen, dat hij zich verbinde:

A. van elke vordering tegen den spoorweg af te zien, voor het geval, dat zulke zendingen door aansluitende spoorwegen niet aangenomen worden;

B. alle schaden, die andere goederen of het spoorwegmaterieel ten gevolge van deze wijze van vervoer mochten lijden, voor zijne rekening te nemen, en zulks na overlegging eener eenvoudige rekening van kosten, welker juistheid hij in ieder opzicht bij voorbaat erkent.

C. geene vorderingen in te stellen wegens beschadiging of verliezen, ten gevolge van de bedoelde wijze van vervoer, hetzij aan de verpakking, hetzij aan den inhoud overkomen.

2. Op *geperste gist* zijn bovenstaande beperkende voorschriften niet van toepassing.

XXVIII. *1. Zwartsel en andere poederachtige roetsoorten* worden slechts ten vervoer toegelaten in dichte verpakking (zakken, vaten, kisten en soortgelijke), die zekerheid tegen doorstuiven aanbiedt.

2. Bevindt zich het roet in versch gegloeiden toestand, dan moeten als verpakking gebezigd worden kleine tonnetjes of ander klein vaatwerk, waarvan de naden en voegen aan de binnenzijde zorgvuldig beplakt zijn met papier, linnen of soortgelijke stoffen; de tonnetjes of het vaatwerk moeten gepakt zijn in duurzame manden.

3. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, of het roet zich al dan niet in versch gegloeiden toestand bevindt. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het als versch gegloeid behandeld.

XXIX. *1. Gemalen houtskool* en *houtskool in stukken* wordt slechts ingepakt vervoerd.

2. Is zij versch gegloeid, zoo moeten voor het inpakken gebruikt worden:

a. luchtdicht gesloten vaatwerk van stevig ijzerblik of

b. luchtdichte vaten, vervaardigd uit onderscheiden lagen zeer sterk en stijf, gevernist bordpapier (zoogenaamde Amerikaansche vaten), waarvan de beide einden van ijzeren hoepels voorzien zijn, en waarvan de bodems, bestaande uit sterk, afgedraaid hout, door middel van ijzeren houtschroeven aan de ijzeren hoepels geschroefd zijn, en waarvan de voegen met papieren of linnen strooken zorgvuldig zijn beplakt.

3. Wordt gemalen houtskool of houtskool in stukken ten vervoer aangeboden, dan moet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt of zij al dan niet versch gegloeid is. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het eerste aangenomen en het vervoer alleen in de voorgeschreven verpakking toegelaten.

XXX. *1. Strengen zijde, sterk bezwangerd met zwavellood en andere dergelijke preparaten en doorgaande onder den naam van cordonnet-, souple-, boure de soie- en chappe-zijde*, worden slechts in kisten gepakt ten vervoer aangenomen. Bij kisten van meer dan 12 c.M. hoogte binnenwerks, moeten de zich daarin bevindende lagen zijde van elkander gescheiden zijn door eene ledige ruimte van 2 c.M. hoogte. Deze ledige ruimte wordt gevormd door bouten roosters, samengesteld uit latten van 2 c.M. breedte en even zooveel hoogte, die zich op 2 c.M. afstand van elkander bevinden en door twee dunne dwarslatten aan de einden verbonden zijn. In de zijwanden der kisten behooren gaten te zijn, die ten minste 1 c.M. breed zijn en op de ledige ruimte tusschen de latten uitkomen, zoodat men eene stang door de kist heen kan steken. Opdat die gaten niet bedekt kunnen worden, moeten aan den buitenraud aan elke zijde twee latten vastgespijkerd zijn.

2. Wordt zijde ten vervoer aangeboden, dan moet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, of zij al of niet tot de bovenbedoelde soorten behoort. Ontbreekt dergelijke verklaring, dan wordt het eerste verondersteld en wordt het vervoer slechts toegelaten, wanneer de zijde op de boven omschreven wijze is ingepakt.

XXXI. *1. Wol, haar, kunstwol, katoen, zijde, vlas, hennep, jute*, in ruwen toestand, in den vorm van afval van spinnerij of weverij, als lompen of poetslappen; voorts *touw, drijfriemen van katoen en van hennep, arcaden of harnaslussen en wapenlussen* (omtrent gebruikt poetskatoen, zie het derde lid van dit nummer) worden, wanneer zij met vet doortrokken of vernist zijn, slechts in gesloten wagens of onder dekkleeden op open wagens vervoerd.

2. De genoemde goederen worden steeds als met vet doortrokken of vernist behandeld, indien niet op den vrachtbrief door den afzender eene verklaring is gesteld waarnit het tegendeel blijkt.

3. Gebruikt poetskatoen wordt slechts in stevige, dichtgesloten vaten, kisten of dergelijke verpakking ten vervoer toegelaten.

XXXII. *Aan bederf onderhevige dierlijke afval*, zooals: *ongezouten versche huiden, vet, pezen, beenderen, horens, hoeven, ongekalkt versch lijmleder*, zoowel als alle andere goederen, die een bijzonder onaangenamen reuk verspreiden of walging wekken — met uitzondering echter van de onder n°. LII en LIII genoemde — worden slechts onder de volgende bepalingen aangenomen en vervoerd:

A. Voldoend gereinigde en droge beenderen, geperste talk, hoornen zonder kern, d. i. zonder het hoornachtige nitwas van het voorhoofdsbeen, in drogen toestand, hoeven — d. w. z. de hoornen schoenen van herkauwende dieren en varkens zonder beenderen en weeke deelen — worden, indien zij in stevige zakken gepakt zijn, ten vervoer als stukgoed aangenomen.

B. De hierboven snb A niet genoemde goederen van deze soort worden ten vervoer als stukgoed alleen toegelaten, wanneer zij in sterke, dichtgesloten vaten, knipen of kisten gepakt zijn. De vrachtbrieven moeten nauwkeurig de in de vaten, kuipen of kisten gepakte goederen vermelden. Het vervoer heeft slechts op open wagens plaats.

C. Versche pezen, ongekalkt versch lijmleder, zoomede de afval van beide, voorts ongezouten versche huiden en ongereinigde, niet van huid- en vleeschvezels ontdane beenderen zijn, bij wagenladingen ten vervoer aangeboden, aan de volgende bepalingen onderworpen:

a. in het tijdperk van 1 Maart tot en met 31 October moeten deze goederen in stevige, onbeschadigde zakken gepakt zijn, die zoodanig met verdund carbolzuur bevochtigd zijn, dat de rottige stank van den inhoud niet beapeurd wordt. Elke zending moet gedekt zijn met een kleed van stevige stof (zoogenaamd hoplinnen), dat met verdund carbolzuur gedrenkt is, terwijl dit met een groot, waterdicht, niet geteerd dekkleed geheel overdekt moet zijn. Deze kleeden moeten door den afzender geleverd worden;

b in de maanden November, December, Januari en Februari behoeven de goederen niet in zakken gepakt te zijn. De zendingen moeten echter eveneens met een kleed van stevige stof (boplinnen) en dit weder met een groot, waterdicht, niet geteerd dekkleed geheel bedekt zijn. Het onderste kleed moet, zoo noodig, op zoodanige wijze met verdund carbolzuur gedrenkt zijn, dat de rottige stank niet bespeurd wordt. De kleeden moeten door den afzender geleverd worden;

c. zendingen, waarbij de verspreiding van stank niet door het gebruik van carbolzuur kan worden voorkomen, moeten op zoodanige wijze in stevige, dicht gesloten vaten of kuipen gepakt worden, dat de reuk van den inhoud niet door de emballage kan beendringen.

D. Het vervoer bij wagenladingen van de hierboven sub C. niet genoemde goederen van deze soort geschiedt op open wagens onder dekkleeden. De dekkleeden moet de afzender leveren.

E. De spoorwegonderneming kan vooruitbetaling der vracht vorderen.

F. De zakken, vaten en kleeden, waarin en waaronder goederen van deze soort vervoerd zijn, worden tot het vervoer slechts toegelaten, wanneer zij door eene behoorlijke behandeling met carbolzuur den rotten stank verloren hebben.

G. De kosten van mogelijk noodige ontsmetting komen ten laste van den afzender of den geadresseerde.

XXXIII. *Zwavel* wordt alleen vervoerd in gesloten wagens of op open wagens onder dekkleeden.

XXXIV. *Voorwerpen, welke door vonken uit de locomotief licht kunnen ontbranden*, zooals: hooi, stroo (ook maïs-, rijst- en vlasstroo), biezen, riet (behalve Spaansch riet- of bind-rotting), schors, runkoeken, turf (behalve zoogenaamd machinale of geperste turf), houtskolen in (ongebroken) stukken (zie n°. XXIX), plantaardige spinstoffen en afval van dergelijke stoffen, papiersnippers, zaagsel, houtstof voor het maken van papier, houten spaanders, enz. zoomede de waren, die door vermenging van petroleumafval, harsen en dergelijke stoffen met los samenhangende brandbare stoffen verkregen zijn; verder *gips, ongebluschte kalk* en *tras* worden ongepakt, niet anders dan volkomen gedekt tot het vervoer toegelaten, en onder voorwaarde, dat de afzender en de geadresseerde zelven voor het laden en lossen zorgen. Daarenboven moet de afzender, indien de spoorwegonderneming het verlangt, zelf het noodige voor de bedekking dier-waren verschaffen.

XXXV. *1.* Het is geoorloofd de in IX, XI, XVI (met uitzondering van bromium), XIX, XX XXI, XXII, XXIII en L genoemde scheikundige preparaten, mits niets meer dan 10 K.G. van elke soort verzonden wordt, zoowel met elkander als met andere onvoorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen in één collo te vereenigen.

2. Het is eveneens geoorloofd de in XV ge-

noemde stoffen, mits niet meer dan 10 K.G. van elke soort verzonden wordt, alsmede bromium tot een gewicht van 100 gram zoowel met elkander, als met andere onvoorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen in één collo te vereenigen.

3. Die goederen moeten in beide gevallen in dicht gesloten glazen of blikken flesschen met stroo, hooi, zemelen, zaagsel, bergmeel of andere los samenhangende stoffen in stevige kisten vast in lagen gepakt zijn en in den vrachtbrief met name genoemd worden.

XXXVI. *Gevulde patronen*, die zwart of rookzwak buskruit (geen mijn- ot springkruit) bevatten, en wel:

A. *Patronen voor handvuurwapenen, waarvan de hulzen uitsluitend van metaal zijn vervaardigd,*

B. *Patronen voor handvuurwapenen, waarvan de hulzen slechts gedeeltelijk uit metaal bestaan,* worden slechts onder de volgende voorwaarden vervoerd:

a. Bij de patronen, waarvan de hulzen uitsluitend uit metaal vervaardigd zijn moeten de projectielen, de houten of de kurken stoppen zóó vast aan de hulzen verbonden zijn, dat zij niet kunnen loslaten en de ontplofbare stoffen niet uitgestort kunnen worden. Patronen, waarvan de hulzen bestaan uit bordpapier en een inwendigen of uitwendigen mantel van metaal, behooren zóó te zijn samengesteld, dat de geheele hoeveelheid der ontplofbare stof zich in het metalen benedendeel bevindt en afgesloten is door een prop of spiegel. Het bordpapier der patronen moet van zoodanige hoedanigheid zijn, dat van breken gedurende het vervoer geen sprake kan zijn.

b. De patronen moeten in de eerste plaats vastgepakt zijn in blikken verpakking, kleine houten kistjes of stevige kartonnen doozen en wel zóó, dat zij daarin niet kunnen verschuiven. Die afzonderlijke colli moeten vervolgens vast naast en boven elkander gepakt worden in goed bewerkte, stevige houten kisten, met eene wanddikte van ten minste 15 m.M. Open gebleven ruimten moeten met bordpapier, papierafval, werk of houtwol — alles volkomen droog — zoo vast aangevuld worden, dat van schudden in de kisten gedurende het vervoer geen sprake kan zijn. Zijn de kisten inwendig met blik bekleed, zoo behoeven de houten wanden slechts 10 m.M. dik te zijn.

c. Het gewicht van eene met patronen gevulde kist mag niet meer bedragen dan 100 K.G. Kisten, waarvan het bruto-gewicht meer dan 10 K.G. bedraagt, moeten, ten einde beter gehanteerd te kunnen worden, voorzien zijn van handvatsels of lijsten.

d. De kisten mogen niet met ijzeren spijkers gesloten zijn. Zij moeten van een, den inhond duidelijk aanwijzend opschrift, voorzien zijn. Bovendien moeten zij gesloten zijn door middel van looden zegels of voorzien zijn van een op twee schroefkoppen van het deksel aangebracht zegel (afdruk of merk) of van een teeken houdende het fabrieksmerk, en geplakt over het deksel en de zijwanden van de kist.

e. De afzender moet in den vrachtbrief eene door hem onderteekende verklaring stellen, waarin ook het merk der looden of andere zegels of het fabrieksmerk moet voorkomen.

Deze verklaring moet luiden:

„De ondergeteekende verklaart, dat de in dezen vrachtbrief vermelde, met het merk . . . . . gesloten zending, wat den aard en de inpakkingswijze betreft, voldoet aan de voorschriften voorkomende onder n°. XXXVI van bijlage B van het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen."

XXXVII. *Slaghoedjes voorzien van kogels of hagel* (*Flobert-patronen*).

1. A. *Flobert-patronen, voorzien van kogels*, moeten in bordpapieren of blikken doozen, in houten kistjes of in stevige linnen zakjes gepakt zijn.

B. *Flobert-patronen, voorzien van hagel*, moeten in blikken emballage, houten kistjes of stevige kartonnen doozen zoodanig vastgepakt zijn, dat zij daarin niet kunnen verschuiven.

2. De afzonderlijke pakken, Flobert-patronen inhoudende, moeten zorgvuldig gepakt zijn in stevige kisten of vaten, terwijl elk collo naar gelang van den inhoud voorzien moet zijn van eene etiquette met het opschrift „Flobert-kogelpatronen" of „Flobert-hagelpatronen". Het gewicht van eene kist of van een vat mag niet meer bedragen dan 100 K.G.

3. Voor *Flobert-slaghoedjes zonder kogels of hagel* gelden, wat de wijze van inpakking betreft, dezelfde voorschriften als voor Flobert-patronen met hagel.

XXXVIII. *Vuurwerk, vervaardigd van geperst meelpulver en soortgelijke mengsels*, wordt onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. Het mag geen mengsels van chloorzure zouten met zwavel en salpeterzure zouten noch van chloorzure kali met ferrocyankali (bloedloogzout) bevatten; het mag evenmin bijtend sublimaat, eenigerlei ammoniakzout, stofzink, magnesiumpoe-

der, of in het algemeen eenige stof bevatten, die door wrijving, door drukking of door een slag licht tot ontvlammen gebracht kan worden, of die voor zelfontbranding vatbaar is. Het mag integendeel slechts uit geperst meelpulver of uit dergelijke hoofdzakelijk uit salpeter, zwavel en kool bestaande mengsels, eveneens in gepersten toestand, samengesteld zijn. Elk stuk vuurwerk mag niet meer dan 30 gram aan korrelig buskruit bevatten.

B. Het gezamenlijk gewicht van de ontvlambare stoffen, die het in één collo te zamen gepakt vuurwerk mag bevatten, mag niet meer bedragen dan 20 K.G., terwijl het daarin aanwezige buskruit in korrels niet mag te boven gaan 2.5 K.G.

C. Elk stuk vuurwerk moet afzonderlijk gepakt zijn, hetzij in eene kartonnen doos, die met stevig papier omwikkeld is, hetzij in bordpapier of stevig pakpapier; de ontstekingsplaats van elk stuk vuurwerk moet zóó met papier of katoen beplakt zijn, dat het verstuiven van de lading onmogelijk is. De voor het vervoer dienende kisten moeten geheel volgepakt zijn, daarin opengebleven ruimten moeten zóó met stroo, hooi, werk, papierafval of dergelijke stoffen aangevuld zijn, dat ook in geval van schudden van verplaatsing der pakken geen sprake kan zijn. De voor de aanvulling gebruikte stoffen moeten volkomen rein en droog zijn, daarom mag versch gemaaid hooi of vettig werk bijvoorbeeld niet voor het vastleggen der stukken vuurwerk gebruikt worden. Andere voorwerpen mogen niet met het vuurwerk in één kist gepakt worden.

D. De kisten moeten vervaardigd zijn van stevige planken, ten minste 22 mM. dik; de zijwanden moeten met zwaluwstaarten aan elkander verbonden zijn, de bodem en het deksel moeten daarentegen met voldoend lange houtschroeven bevestigd zijn, van binnen moeten de kisten geheel beplakt zijn met stevig taai papier. De buitenkant der kisten moet geheel vrij zijn van sporen of overblijfselen van de lading van het vuurwerk. De inhoud der kisten mag niet meer bedragen dan 1,2 M³., het bruto-gewicht niet meer dan 75 K.G. per kist. Uitwendig moeten de kisten voorzien zijn van het opschrift: „Vuurwerk van meelpulver" en van den naam van den afzender. Ook moeten bij de zendingen verklaringen gevoegd zijn aangaande de soort van het daarin aanwezige vuurwerk, als: vuurpijlen, zonnen, kamervuurwerk, enz.

E. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan. De spoorwegonderneming kan verlangen, dat bij den vrachtbrief worde gevoegd eene verklaring van een bij haar bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende, dat de samenstelling van het vuurwerk aan de in dit nummer gestelde eischen voldoet.

XXXIX. *Geperst schietkatoen met ten minste 15 pct. watergehalte*, wordt onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. Het moet in waterdichte, duurzame emballage, met stevige wanden, vastgepakt zijn. De emballage moet voorzien zijn van het duidelijke opschrift: „Nat, geperst schietkatoen". Het brutogewicht van elk collo mag niet meer dan 90 K.G. bedragen.

B. Schietkatoen wordt niet ten vervoer als ijlgoed aangenomen. Met personentreinen mag het nooit vervoerd worden en met gemengde treinen slechts op die lijnen, waar geene goederentreinen loopen.

C. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende, dat de te vervoeren stof voldoet aan de daarvoor in dit nummer gestelde eischen.

D. Het schietkatoen mag slechts met zulke goederen in één wagen vervoerd worden, welke niet licht ontvlambaar zijn.

E. Patronen, vuurwerk, ontplofbare ontstekingsmiddelen of lonten mogen niet met schietkatoen in denzelfden wagen geplaatst worden.

F. Indien voor het vervoer van schietkatoen open wagens gebruikt worden, zoo moeten deze van dekkleeden voorzien zijn.

XL. *1. Vlokvormig schietkatoen* en *collodiumwol* worden ten vervoer aangenomen, indien zij een watergehalte van ten minste 35 pct. bezitten en gepakt zijn in luchtdicht vaatwerk, dat op zijn beurt vastgepakt is in stevige houten kisten.

2. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, wiens handteekening desverlangd

vanwege het gemeentebestuur moet zijn gelegaliseerd, inhoudende dat de te vervoeren stof voldoet aan de daarvoor in dit nummer gestelde eischen.

XLI. *Knalbonbons* (zoogenaamde pistaches) worden ten vervoer toegelaten, indien zij zich bij 6 tot 12 stuks te zamen in kartonnen doozen bevinden, welke vervolgens in houten kisten te zamen gepakt zijn.

XLII. *Met schellak bereid Bengaalsch vuur* (*Bengaalsch kamervuurwerk*) *zonder lonten, genitreerd papier, salonkaarsen, lichtgevende stangen, lucifers met Bengaalsch vuur en soortgelijk vuurwerk* moet in emballage van stevig ijzerblik of van vastgeploegd hout, van geen grooteren inhoud dan 1,2 M³. met zorg zoo vastgepakt zijn, dat er in de pakmiddelen geen open ruimte blijft. Buiten op de emballage moet de inhoud vermeld zijn.

XLIII. *Klappers* worden vervoerd met inachtneming van de volgende voorschriften:

A. Zij moeten bij ten hoogste 1000 stuks samen tusschen zaagsel gepakt worden, in kartonnen doozen, die met papier omwikkeld moeten zijn. Zij mogen per 1000 stuks niet meer dan 0,5 gram knalzilver bevatten.

B. De doozen moeten in pakmiddelen van stevig ijzerblik of in stevige houten kisten, beide van niet meer dan 0,5 M³ inhoud, zonder bijvoeging van andere voorwerpen, op zoodanige wijze gepakt zijn, dat tusschen de wanden van het pakmiddel en zijn inhoud een afstand blijft bestaan van ten minste 30 m.M., welke ruimte met zaagsel, stroo, werk of eene soortgelijke stof opgevuld moet zijn, zoodat beweging of verschuiving der doozen, in geval van schokken, onmogelijk is.

C. Op de verpakking moet, naast de vermelding van den inhoud, eene duidelijke aanwijzing voorkomen van den afzender en van de fabriek.

D. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan bovenstaande voorschriften is voldaan. De spoorwegonderneming kan verlangen, dat bij den vrachtbrief worde gevoegd eene verklaring van een haar bekend scheikundige, inhondende, dat de samenstelling van de te vervoeren klappers aan de in dit nummer gestelde eischen voldoet.

XLIV. *Vloeibaar gemaakte gassen: koolzuur, stikstofoxydule, ammoniak, chloor, watervrij zwaveligzuur* en *chloorkooloxyd* (*phosgeen*) worden slechts onder de volgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:

A. *1.* Deze stoffen mogen slechts ten vervoer worden aangeboden in vaatwerk van gesmeed of gegoten ijzer of van gegoten staal; chloorkooloxyde (phosgeen) bovendien ook in koperen vaatwerk.

2. Dit vaatwerk moet, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften:

a. beproefd zijn en daarbij eene inwendige drukking, welke sub B nader aangegeven wordt, uitgehouden hebben zonder blijvende vormverandering te ondergaan of lekkage te vertoonen. Deze beproeving moet voor koolzuur, stikstofoxydule en ammoniak om de drie jaar, voor chloor, zwaveligzuur en chloorkooloxyde elk jaar herhaald worden;

b. van eene op eene goed zichtbare plaats duurzaam bevestigde aanwijzing voorzien zijn, betreffende het gewicht der ledige emballage, met inbegrip van de klep met beschuttende kap of van de stop, verder betreffende de hoeveelheid vloeistof in kilogrammen, die volgens de bepalingen sub B de vulling van het vaatwerk mag uitmaken, en betreffende den dag der laatste beproeving;

c. voorzien zijn van kappen tot beschutting der kleppen, van hetzelfde materiaal als het vaatwerk vervaardigd, en daarop vastgeschroefd.

3. Het koperen vaatwerk voor chloorkooloxyde (phosgeen) mag echter ook van gesmeed ijzeren kappen voorzien zijn.

4. Aan het vaatwerk moet uitwendig eene inrichting zijn aangebracht, welke het rollen verhindert.

5. Het koperen vaatwerk voor chloorkooloxyde (phosgeen) mag, in plaats van met kleppen, ook gesloten worden door middel van daarin geschroefde stoppen, welke niet door eene kap beschnt behoeven te zijn. Deze stoppen moeten echter zoo vast sluiten, dat men den inhond der emballage niet ruiken kan.

6. Indien het vaatwerk stevig in kisten gepakt is, is het niet noodig kappen tot beschutting der kleppen aan te brengen, evenmin als inrichtingen, die het rollen beletten.

B. De inwendige drukking, waaronder elke beproeving van het vaatwerk moet geschieden en de grootste hoeveelheid vloeistof, welke het vaatwerk mag bevatten, bedragen:

a. voor koolzuur en stikstofoxydule: 250 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 1.34 liter inhond van het vaatwerk. Zoo mag bijv. een cylinder, die 13.40 liter inhoud heeft, niet meer dan 10 K.G. vloeibaar koolzuur of stikstofoxydule bevatten;

b. voor ammoniak: 100 atmosfeeren en 1 K.G.

vloeistof op elke 1.86 liter inhoud van het vaatwerk;

c. voor chloor: 50 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 0.9 liter inhond;

d. voor zwaveligzuur en chloorkooloxyde (phosgeen): 30 atmosfeeren en 1 K.G. vloeistof op elke 0.8 liter inhoud.

C. Colli, inhoudende vloeibaar gemaakte gassen, moeten zonder stooten of schokken behandeld worden, ook mogen zij niet aan de inwerking der zonnestralen of van kachelwarmte blootgesteld worden.

D. Voor het vervoer mogen slechts gesloten wagens of daarvoor bijzonder gebouwde ketelwagens gebruikt worden; in het laatste geval moeten deze wagens uitwendig met hout bekleed zijn.

XLV. *Samengeperste zuurstof, samengeperste waterstof en samengeperst lichtgas* worden onder de volgende voorwaarden vervoerd:

A. *1.* Deze gassen mogen ten hoogste onder eene spanning van 200 atmosfeeren samengeperst zijn en moeten ten vervoer aangeboden worden in stalen of gesmeed ijzeren cylinders, zonder naad, welke ten hoogste 2 M. lang zijn en eene middellijn (binnenwerks) van ten hoogste 21 c.M. mogen hebben.

2. Deze cylinders moeten, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften:

a. beproefd zijn onder eene drukking, welke het dubbel bedraagt van die, waaronder de ten vervoer aangeboden gassen verkeeren, zonder blijvende vormverandering te ondergaan of lekkage te vertoonen. Deze beproeving moet om de drie jaar herhaald worden;

b. van eene op eene goed zichtbare plaats op duurzame wijze bevestigde aanwijzing voorzien zijn van de hoogst toegelaten spanning en van den dag der laatste beproeving;

c. voorzien zijn van kleppen, die, indien zij in den hals van den cylinder aangebracht zijn, beschut moeten zijn door eene in den hals geschroefde metalen stop, ten minste 25 m.M. hoog, die buiten den rand van dien hals zijdwaarts niet mag uitsteken, of, indien de kleppen zich buiten den hals bevinden en de cylinders zonder verdere omhulling aangeboden worden, beschut moeten zijn door daarop vastgeschroefde kappen van staal, gesmeed ijzer of smeedbaar gietijzer;

d. indien zij in wagenladingen zonder verdere omhulling aangeboden worden, op zoodanige wijze geladen zijn, dat van rollen geen sprake kan wezen. Niet bij wagenladingen aangeboden cylinders moeten uitwendig voorzien zijn van eene inrichting, die het rollen onmogelijk maakt. Worden zij in kisten gepakt ten vervoer aangebracht, dan moeten deze op duidelijke wijze voorzien zijn van het opschrift: „samengeperste zuurstof", „samengeperste waterstof" of „samengeperst lichtgas".

B. Elke zending moet aangeboden worden door een persoon in het bezit, en vertrouwd met het gebruik van een juist wijzende manometer. Hij moet, wanneer dit verlangd wordt, den manometer op elk der aangeboden cylinders aanbrengen, opdat de beambte, die met het aannemen der goederen belast is, zich, door het aflezen op den manometer, zal kunnen overtuigen, dat de voorgeschreven hoogste spanning niet overschreden is. De uitkomsten van deze proef moeten door den bedoelden beambte in het kort op den vrachtbrief vermeld worden.

C. Colli, inhoudende samengeperste gassen, mogen niet gegooid worden, noch aan de inwerking der zonnestralen of van kachelwarmte blootgesteld worden.

D. Voor het vervoer mogen alleen gesloten wagens gebruikt worden; slechts dan mag de verzending op open wagens geschieden, indien de aanbieding plaats heeft in voor het vervoer langs gewone wegen bijzonder ingerichte voertuigen, welke met dekkleeden gedekt zijn.

XLVI. *Chloormethyl* wordt alleen vervoerd op open wagens in stevig luchtdicht gesloten metalen vaatwerk, dat, met inachtneming van de ter uitvoering van dit nummer door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften, aan eene beproeving van 12 atmosfeeren onderworpen en gestempeld is. Gedurende de maanden April tot en met October moeten zoodanige zendingen door den afzender van dekkleeden voorzien worden, tenzij het vaatwerk in houten kisten gepakt is.

XLVII. *Phosphortrichloride, phosphoroxychloride* en *acetylchloride* mogen slechts vervoerd worden:

A. in looden of koperen vaatwerk, hetwelk volkomen dicht is en voorzien van eene goede sluiting, of

B. in glazen flesschen: in dit geval echter niet dan met inachtneming van de volgende voorschriften:

a. Voor het vervoer mogen alleen flesschen van dik glas gebruikt worden, welke met nauwkeurig

afgeslepen glazen stoppen gesloten zijn. Om de glazen stoppen moet paraffine gegoten zijn en, ten einde deze afsluiting te beschutten, moet eene kap van perkamentpapier boven over den hals van de flesch gebonden zijn.

b. De flesschen moeten, indien haar inhond meer dan 2 K.G. weegt, gepakt zijn in metalen emballage, voorzien van handvatsels; zij moeten daarin zóó geplaatst worden, dat zij op een afstand van 30 m.M. der wanden blijven; de opengebleven ruimte moet met gedroogd bergmeel volkomen aangevuld zijn, zoodat van beweging der flesschen geen sprake kan zijn.

c. Flesschen, waarvan de inhoud niet meer dan 2 K.G. weegt, worden ook ten vervoer toegelaten in stevige houten kisten, welke van handvatsels voorzien moeten zijn en door tusschenschotten in even vele afdeelingen verdeeld moeten zijn, als flesschen verzonden worden. Er mogen niet meer dan vier flesschen in ééne kist gepakt zijn; de flesschen moeten daarin zóó geplaatst zijn, dat zij op een afstand van 30 m.M. der wanden blijven; de opengebleven ruimte moet met gedroogd bergmeel volkomen aangevuld zijn, zoodat van beweging der flesschen geen sprake kan zijn.

d. Op de deksels der sub *b* en *c* bedoelde pakmiddelen moet, behalve eene vermelding van den inhoud, ook het tot aanduiding van glas gebruikelijke teeken voorkomen.

XLVIII. *Phosphorpentachloride* (*phosphorsuperchloride*) is aan de hierboven in n°. XLVII gegeven voorschriften onderworpen, met dien verstande echter, dat de sub B*b* voorgeschreven wijze van inpakking eerst vereischt wordt voor flesschen, waarvan de inhond meer dan 5 K.G. weegt. Voor flesschen met geringeren inhoud kan volstaan worden met de sub B*c* aangegeven wijze van inpakking.

XLIX. *1. Waterstofsuperoxyde* moet in niet luchtdicht gesloten vaatwerk ten vervoer worden aangeboden; het wordt alleen in gesloten wagens of onder dekkleeden op open wagens vervoerd.

2. Indien die stof verzonden wordt in ballons, flesschen of kruiken, dan moeten deze goed opgesloten gepakt zijn in stevige kisten of manden, die van handvatsels voorzien zijn.

L. *Preparaten bereid uit terpentijnolie of spiritus met hars,* bij voorbeeld *spiritusvernissen* en *siccatieven,* zijn aan de volgende voorschriften onderworpen:

A. Worden deze preparaten in ballons, flesschen of kruiken verzonden, zoo moet dit vaatwerk dicht gesloten en goed opgesloten gepakt zijn in kisten of manden, welke voorzien moeten zijn van sterke inrichtingen om het gemakkelijk hanteeren te bevorderen. Heeft de verzending plaats in pakmiddelen van metaal, hout of caoutchouc, zoo moeten deze volkomen dicht en van eene goede sluiting voorzien zijn.

B. De uit terpentijnolie en hars bereide preparaten, die een onaangenamen reuk verspreiden, mogen slechts op open wagens vervoerd worden.

C. Omtrent de samenpakking met andere goederen, zie n°. XXXV.

LI. *Met vet of olie gedrenkt papier en daaruit vervaardigde kokers* mogen slechts hetzij in gesloten wagens hetzij onder dekkleeden op open wagens vervoerd worden.

LII. *Stalmest*, zoomede *andere faecale stoffen* en *beer* worden alleen bij wagenladingen en onder de volgende voorwaarden ten vervoer aangenomen:

A. Het laden en lossen moet vanwege den afzender en den geadresseerde geschieden; deze moeten ook telkenmale zorg dragen voor het reinigen der laadplaatsen met inachtneming van de dienaangaande door de spoorwegonderneming te stellen regelen.

B. Droge losse stalmest wordt op open wagens vervoerd onder dekkleeden, die door den afzender geleverd moeten worden.

C. Andere faecale stoffen en beer mogen, voor zoover voor het vervoer daarvan geene bijzondere inrichtingen bestaan, slechts in zeer stevige, dicht gesloten pakmiddelen en op open wagens of in ketelwagens vervoerd worden. In elk geval moeten er maatregelen genomen worden, die het ontsnappen der vaste en der vloeibare stoffen verhinderen en het verspreiden van den stank zooveel mogelijk voorkomen. Hierop moet ook bij het laden en lossen gelet worden.

D. Deze stoffen mogen niet met andere goederen te zamen geladen worden.

E. De spoorwegonderneming mag de vooruitbetaling van den vrachtprijs bij de aanbieding ten vervoer vorderen.

F. Indien ontsmetting noodig is, komen de kosten daarvan voor rekening van den afzender of van den geadresseerde.

LIII. *Versche kalvermagen* worden slechts ten vervoer toegelaten in waterdichte emballage en onder de volgende voorwaarden:

A. Zij moeten van alle overblijfselen van voedsel ontdaan zijn en in die mate gezouten, dat voor elke maag 15 tot 20 gram keukenzout gebruikt is geworden.

B. Bij het inpakken moet op den bodem van het pakmiddel en op de magen, die de bovenste laag vormen, eene ongeveer 1 c.M. dikke laag zout gestrooid worden.

C. In den vrachtbrief moet door den afzender de verklaring worden afgelegd dat de voorschriften sub A en B nageleefd zijn.

D. De spoorwegonderneming mag de vooruitbetaling van den vrachtprijs bij de aanbieding ten vervoer vorderen.

E. Indien de ontsmetting van den wagen noodig is, komen de kosten daarvan voor rekening van den afzender of van den geadresseerde.

LIV. *Patronen, vervaardigd uit de navolgende veiligheids ontplofbare stoffen:*

Belliet (mengsel van ammoniaksalpeter en dinitrobenzol)

Dahmeniet (mengsel van ammoniaksalpeter, kali- of natronsalpeter en naphtaline met of zonder toevoeging van paraffine),

Dahmeniet A (mengsel van ammoniaksalpeter, dubbel chroomzure kali en naphtaline),

Favier-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter en mono- of dinitronaphtaline),

Keulsch-Rottweiler mijnkruit (mengsel van eene neutraal reageerende salpetersoort, ammoniaksalpeter zonder of met eene zeer geringe toevoeging van dubbel koolzure ammonia of baryt, en eene plantaardige of dierlijke olie, die feitelijk uit kool, water en zuurstof bestaat, met of zonder zwavel),

Progressiet (mengsel van ammoniaksalpeter en zoutzure aniline met of zonder toevoeging van zwavelzure ammoniak),

Roburiet (mengsel van ammoniaksalpeter, chloordinitrobenzol en chloordinitronaphtaline),

Roburiet I (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol en overmangaanzure kali),

Sekuriet (mengsel van ammoniaksalpeter, kalisalpeter en dinitrobenzol),

Voswinkel-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol, hars, paraffine, vetten en lakken),

Westfaliet (mengsel van salpeter met hars, naphtaline en ruwe teeroliën met of zonder toevoeging van lakken en vernissen, met of zonder toevoeging van dubbelchroomzure kali),

worden onder de navolgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:

A. De patronen moeten in luchtdicht gesloten blikken bussen, en deze op hare beurt in stevige houten kisten gepakt worden.

B. *1.* Met paraffine of ceresine doortrokken patronen kunnen ook met een stevig papier omwikkeld en tot pakken vereenigd worden.

2. Van patronen, die daarmede niet doortrokken zijn, mogen ook zulke pakken gemaakt worden, wanneer deze door een omhulsel van ceresine en hars volkomen van de lucht afgesloten worden en een gewicht van 2 K.G. niet te boven gaan.

3. Deze pakken moeten gepakt worden in stevige houten kisten of tonnen, waarvan de voegen behoorlijk aaneengesloten en bedekt zijn.

C. Elke kist of ton mag ten hoogste 50 K.G. patronen bevatten.

D. De kisten en tonnen moeten voorzien zijn van een opschrift, dat den inhoud en de herkomst duidelijk vermeldt.

E. De patronen mogen noch van slagkwik- of detonatorpijpjes, noch van andere ontstekingsmiddelen voorzien zijn; zij mogen evenmin met slagkwik- of detonatorpijpjes of andere ontstekingsmiddelen in denzelfden wagen geladen worden.

F. Op den vrachtbrief moet door den afzender eene verklaring zijn gesteld, waaruit blijkt, dat aan de voorschriften van dit nummer is voldaan.

G. Verder moet bij de zending zijn gevoegd eene verklaring van een bij de spoorwegonderneming bekend scheikundige, inhoudende, dat de onder een van bovenvermelde namen te verzenden stof, werkelijk is van de daarvoor in dit nummer aangegeven samenstelling.

H. Bij twijfel, of de onder een van bovenvermelde namen ten vervoer aangeboden stof wel is van de daarvoor in dit nummer aangegeven samenstelling, kan de spoorwegonderneming, alvorens de aangeboden colli te verzenden, een monster nemen en dit in de Rijksmunitiefabriek aan de Hembrug kosteloos laten onderzoeken. Blijkt het dat de samenstelling niet overeenkomt met den inhoud der verklaring, dan kan de spoorwegonderneming in het vervolg weigeren de in dit nummer genoemde stoffen van den afzender ten vervoer aan te nemen.

LV. *1. Calcium-carbid* moet in luchtdicht ijzeren vaatwerk of in luchtdicht gesloten blikken doozen of bussen gepakt zijn.

2. Blikken doozen of bussen, gevuld met calciumcarbid, welke zwaarder wegen dan 50 K.G., moeten bovendien elk in een houten kist gepakt zijn.

3. Samenpakking met andere stoffen is niet toegelaten.

LVI. *1. Wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren* worden alleen ten vervoer

toegelaten, behoorlijk ingepakt, de manden of kisten bovendien verzegeld of geplombeerd.

2. Vaten, met vloeistoffen gevuld, moeten aan het spon- of tapgat met blik beslagen zijn.

LVII. *Ledig teruggaande zakken* worden slechts ten vervoer aangenomen, wanneer elk pak in het bijzonder goed te zamen gebonden en voorzien is van eene stevige houten of perkamenten etiqnette, waarop de naam van den geadresseerde en van het station van bestemming, zooals die op den vrachtbrief vermeld zijn, duidelijk zijn aangegeven.

LVIII. *Schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst* worden alleen ten vervoer aangenomen, wanneer de waarde niet wordt aangegeven.

LIX. *Voorwerpen, welke bij het laden of lossen of bij het vervoer buitengewone moeielijkheden of ongerief veroorzaken*, worden alleen bij bijzondere overeenkomst ten vervoer aangenomen.

Behoort bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 71).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

BIJLAGE C. (Zie art. 51, sub 7°., van deel B.)

LEVENDE DIEREN. RIJ- EN VOERTUIGEN. (1)

. . . . . ., den . . . . 19 .

Hierbij ontvangt gij de hieronder vermelde zending ten vervoer aangenomen volgens de bepalingen van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen en volgens de $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ bekende bepalingen of voorwaarden van vervoer van de verschillende spoorwegdiensten, over welker lijnen het vervoer loopt, of van de rechtstreeksche tarieven, welke op dit vervoer van toepassing zijn.

Wagen-nummer.	Aantal.	SOORT.	Aangegeven waarde voor iedere vrachtpost afzonderlijk.		Conform vrachtgoederen in te vullen.
			Gld.	Cts.	

Weegstempel. Onderteekening $\frac{\text{des}}{\text{der}}$ afzenders. Expeditie-stempel van het station van afzending.

COUPON.

Vrijbiljet. (*a*)

ten behoeve van (*b*) . . . . . .
geleider der zending . . . . . .
en vermeld op geleidebrief N°. . . . . .
van den . . . . . .
van station . . . . . .
naar station. . . . . .

De . . . . . .

(*a*) Dit vrijbiljet is ongeldig, wanneer het zonder de rechterhelft van de coupon vertoond wordt en moet op het station van aankomst aan den controleerenden beambte worden ter hand gesteld.

Is dit vrijbiljet niet opgevorderd, dan wordt het bij het in ontvangst nemen der zending afgegeven.

Geeft de zending geen aanspraak op vrij vervoer, dan wordt door dit vrijbiljet met de pen een kruis getrokken.

(*b*) In te vullen de namen der geleiders, die volgens het tarief kosteloos in den veewagen vervoerd worden.

De zending bestaande nit . . . . . .
vermeld op geleidebrief N°. . . . . .
van den . . . . . .
van station . . . . . .
naar station. . . . . .
af te leveren tegen betaling van (*c*). . . . . .
. . . . . .

De ondergeteekende verklaart den houder te hebben gemachtigd de hierboven omschreven zending voor hem in ontvangst te nemen en quiteert daarvoor mits deze.

. . . . . ., den . . . . 19 .

(*c*) in te vullen „franco" of het te betalen bedrag.

(1) Groote snelheid *rood* papier, kleine snelheid *wit* papier.

Behoort bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 71).

Mij bekend,

De Mn. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

13 *Maart* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het havenkanaal van *Philippine*. S. 72.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Januari 1901, La. Q, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en art. 1 van het bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) vastgesteld algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk;

Den Raad van State gehoord (advies van den 19 Februari 1901, n°. 25);

Gelet op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 7 Maart 1901, n°. 145, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het navolgende:

Bijzonder reglement van politie voor het havenkanaal van Philippine.

Art. 1. Onder het havenkanaal van *Philippine* wordt verstaan het kanaal van de havenwerken der gemeente *Philippine* naar het *Axelsche Gat*, met inbegrip van de daartoe behoorende jaagbermen, leidammen, spuiboezem en verdere werken.

2. Dit reglement wordt in de Nederlandsche en Fransche talen gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld.

3. De grootste geoorloofde breedte der vaartuigen is 6 M., de grootste geoorloofde diepgang is 2 M.

4. De grootste snelheid, waarmede de stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut 150 M.

5. De grootste geoorloofde afmetingen der vlotten zijn: lengte 30 M., breedte 5 M. en diepgang 1.50 M.

Te zamen gekoppelde vlotten mogen niet langer zijn dan 60 M.

Vlotten mogen met geen grootere snelheid worden vervoerd dan 100 M. in de minuut.

6. Het grootste getal vaartuigen, dat tegelijk door een stoomvaartuig mag worden gesleept, bedraagt zes.

7. Het is verboden langs de werken, behoorende tot het kanaal schelpdieren te vangen of te rapen, tenzij met schriftelijke vergunning van den met het toezicht op de werken belasten hoofdingenieur.

8. Overtreding van art. 7 van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 13den Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 28 *Maart* 1901.)

—

15 *Maart* 1901. BESLUIT, houdende bepaling van het tijdstip, waarop de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128) in werking treedt. S. 73.

De in werking treding dezer wet is bepaald op 1 *Mei* 1901.

—

21 *Maart* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provinciën, betreffende uitvoering der Leerplichtwet.

De vraag is mij gedaan of onderwijzers aan openbare lagere scholen, benoemd tot lid eener commissie tot wering van schoolverzuim, ingevolge art. 36 der wet tot regeling van het lager onderwijs aan Gedeputeerde Staten vergunning moeten vragen dat lidmaatschap te mogen bekleeden.

Het komt mij voor, dat zulks niet het geval is. Immers, nu krachtens art. 22 der Leerplichtwet de onderwijzers aan openbare lagere scholen zoo mogelijk in elke commissie tot wering van schoolverzuim moeten worden vertegenwoordigd, kan er van een wettelijk verbod om het lidmaatschap eener dergelijke commissie te mogen bekleeden, m. i. geen sprake zijn.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

25 *Maart* 1901. BESLUIT, houdende wijziging van de organisatie der marechaussee.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 9den Maart 1901, Kabinet Litt. B[11];

Gezien het rapport van Onzen Minister van Justitie van den 16 Maart 1901, 2de Afdeeling C, n°. 200;

Overwegende, dat het noodig is, wijzigingen

te brengen in de organisatie van het wapen der Koninklijke marechaussee;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van de tabel Litt. A, behoorende bij het Koninklijk besluit van 25 Februari 1899, n°. 3 te bepalen:

In genoemde tabel wordt:

1°. Onder „1°.: De 1ste divisie" achter: Marechaussees { der 1ste klasse / der 2de klasse } respectievelijk in de 3de en in de 6de kolom in plaats van „74" en „73", gelezen „75" en „74" en in diezelfde kolommen achter „Totaal", in plaats van „98" en „97", gelezen „99" en „98";

2°. Onder „2°.: De 2de divisie" achter: Marechaussees { der 1ste klasse / der 2de klasse } in de 4de kolom in plaats van „49" gelezen „51" en in diezelfde kolom achter „Totaal", in plaats van „68" gelezen „70";

3°. Onder „5°.: Het wapen der Koninklijke marechaussee" achter „De 1ste divisie", respectievelijk in de 3de kolom en in de 6de kolom, in plaats van „98" en „97", gelezen „99" en „98"; achter „De 2de divisie" in de 4de kolom in plaats van „68" gelezen „70" en achter „Totaal", respectievelijk in de 3de, de 4de en de 6de kolom, in plaats van „567", „211" en „566" gelezen, „568", „213" en „567".

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën, alsmede aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 25 Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) ELAND.

—

27 *Maart* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het reglement voor den dienst van de Rijkstelegraaf, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 157). S. 74.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 9 Februari 1901, n°. 494, Posterijen en Telegraphie;

Gezien de wet van 7 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 48);

Gelet op het Koninklijk besluit van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 157), houdende goedkeuring van een reglement voor den dienst van de Rijkstelegraaf;

Den Raad van State gehoord (advies van den 5 Maart 1901, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 22 Maart 1901, n°. 1025, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen hetgeen volgt:

Art. 1. In artikel 4, 4de lid van het reglement voor den dienst van de Rijkstelegraaf, vervalt het woord „tijdelijk".

2. In artikel 7, letter *i* van genoemd reglement, tusschen: „van de Officieren van Justitie" en „van de Auditeurs-militair" wordt opgenomen: „van de Burgemeesters in hunne hoedanigheid van Hulpofficieren van Justitie".

3. Art. 19 van het reglement worden gesplitst in:

Onjuist berekende kosten.

a. Art. 19. Indien later mocht blijken, dat den afzender van een telegram te weinig kosten zijn berekend, is hij tot bijbetaling van het te weinig gevorderde verplicht.

Te veel ingevorderde kosten worden hem terug betaald.

en

Bij- en nabetaling door den afzender.

b. Art. 19bis. Behoudens het geval van naseining op verzoek van derden (artikel 25*b*, 2), is de afzender verplicht tot betaling van de kosten, welke de geadresseerde verschuldigd is, maar niet vergoedt, of die van dezen niet kunnen worden ingevorderd, omdat hij niet te vinden is.

4. De 2de alinea van artikel 25, letter *b*, 2 van bovengenoemd reglement wordt aangevuld als volgt:

„De nageseinde telegrammen worden niet aan den geadresseerde afgegeven dan na betaling der kosten van naseining.

„Bij onbestelbaarheid of weigering worden deze kosten verhaald op den persoon die de naseining heeft verzocht."

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 27sten Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 11 *April* 1901.)

29 *Maart* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Schinveld* van 2 Mei 1900, waarbij aan A. H. GORRIS, hoofd der openbare lagere school in die gemeente, met ingang van 1 Augustus 1900, krachtens art. 29, onder *b*, der wet tot regeling van het lager onderwijs, eervol ontslag is verleend, en van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg* van 6 Juli 1900, 4de afdeeling, L^A. 4771/5 W., waarbij dat raadsbesluit is goedgekeurd. S. 75.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Jannari 1901, n°. 489[1], Afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Schinveld*, van 2 Mei 1900, waarbij aan A. H. GORRIS, hoofd der openbare lagere school in die gemeente, met ingang van 1 Augustus 1900, krachtens artikel 29, onder *b*, der wet tot regeling van het lager onderwijs, eervol ontslag is verleend, en van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg* van 6 Juli 1900, 4de afdeeling, L^A. 4771/5 W., waarbij dat raadsbesluit is goedgekeurd;

Overwegende:

dat het gebleken is, dat voormeld raadsbesluit niet gegrond is op de belangen van het onderwijs of van de gemeente;

dat, naar ingewonnen ambtsberichten, het bij dat raadsbesluit eervol ontslagen hoofd der school is een bekwaam onderwijzer, van zedelijk gedrag, die tot tevredenheid van het schooltoezicht en van de ouders der leerlingen onderwijs geeft;

dat het is in strijd met het algemeen belang een dergelijk onderwijzer te ontslaan op gronden, vreemd aan onderwijs- en gemeentebelangen;

dat derhalve voormeld raadsbesluit is in strijd met het algemeen belang;

Gezien art. 153 der gemeentewet en artikel 166 der provinciale wet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 12 Maart 1901, n°. 1 *b*);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Maart 1901, n°. 2149, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den raad der gemeente *Schinveld* en het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg* van 6 Juli 1900, 4de afdeeling, L^A. 4771/5 W., waarbij dat raadsbesluit is goedgekeurd, wegens strijd met het algemeen belang te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 29sten Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1901.)

—

29 *Maart* 1901. BESLUIT, houdende uitvoering van art. 2, eerste lid en van art. 4, derde lid der Boterwet. (Wet van 9 Juli 1900, *Staatsblad* n°. 112.)

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Beschikkende op een bij hem ingekomen verzoek;

Gezien het 1ste lid van art. 2 en het 3de lid van art. 4 der Boterwet (*Staatsblad* n°. 112, jaar 1900);

Gelet op het bepaalde bij de beschikking van 22 Februari l.l. n°. 13461 afd. Landbouw (opgenomen in n°. 50—52, 55 en 58 *Nederlandsche Staatscourant*, jaar 1901);

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat op verpakkingen van margarine bestemd voor Cuba, bijaldien die bestemming duidelijk blijkt uit het opschrift in plaats van het woord „margarine" het woord „oleomargarine" mag worden gebezigd;

2°. dat de vorm en afmeting der letters van dit woord oleomargarine en de wijze waarop die worden aangebracht, mede mogen afwijken van het bepaalde bij die beschikking.

's Gravenhage, den 29sten Maart 1901.

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

30 *Maart* 1901. BESLUIT, bepalende dat de militieraad in *Groningen*, behalve in de hoofdplaats der provincie, tot het houden zijner zitting ook in de gemeente *Winschoten* zal vergaderen. S. 76.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Maart 1901, n°. 600 M., afdeeling Militie en Schutterijen;

Overwegende, dat het wenschelijk is, dat de militieraad in de provincie *Groningen* tot het

honden zijner zitting in meer dan ééne gemeente vergadere;

Gelet op de artt. 84 en 86 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170) en van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 174);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

De militieraad in de provincie *Groningen* vergadert, behalve in de hoofdplaats der provincie, ook in de gemeente *Winschoten*.

Gedeputeerde Staten der provincie wijzen de gemeenten aan voor welke de militieraad te *Winschoten* vergadert en bepalen den dag, waarop in die gemeente de in art 86 der wet betrekkelijk de Nationale Militie vermelde zitting, nadat de in de hoofdplaats der provincie gehouden zitting is afgeloopen, wordt geopend.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Maart 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgegeg.* 16 *April* 1901.)

—

6 *April* 1901. BESLUIT, tot wijziging van militaire reglementen, met het oog op eventueele verkiezing van officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië* tot leden der Staten-Generaal. S. 77.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 5 Februari 1901, litt. C, n°. 42;

Den Raad van State gehoord (advies van den 12 Maart 1901, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Maart 1901, litt. C, n°. 36;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen als volgt:

Art. 1. De „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op nonactiviteit stellen van de Europeesche officieren der in *Nederlandsch-Indië* aanwezige landmacht", vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1859, n°. 69, (*Indisch Staatsblad* 1860, n°. 26) en onder anderen gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 28 Maart 1870, n°. 13 (*Indisch Staatsblad* n°. 65) en van 30 Juli 1875, n°. 63 (*Indisch Staatsblad* n°. 204), wordt nader gewijzigd als volgt:

a. Aan art. 12 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Mede worden in de voordrachten tot bevordering opgenomen de officieren, die non-actief zijn wegens het vervullen van het lidmaatschap der Staten-Generaal."

b. De aanhef van artikel 45 wordt gelezen als volgt:

„Behalve in het geval, voorzien bij het derde lid van artikel 96 der Grondwet, kunnen de bevelhebbers der landmacht en de generaal-majoors niet op non-activiteit worden gesteld, dan" enz.

c. De aanhef van artikel 46 wordt gelezen als volgt:

„Behalve in het geval, voorzien bij het derde lid van artikel 96 der Grondwet, kan geen officier van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, tot en met den rang van kolonel ingesloten, op non-activiteit worden gesteld, dan" enz.

d. Aan artikel 47 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Het non-activiteitstraktement bedraagt in *Nederland* evenveel als het verlofstraktement".

e. De aanhef van artikel 50 wordt gelezen als volgt:

„De officieren op non-activiteit blijven, met uitzondering van hen, die als leden van de Staten-Generaal optreden, onderworpen aan de militaire rechtsmacht", enz.

2. Het „Reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 December 1879, n°. 34 (*Indisch Staatsblad* 1880, n°. 22) en sedert bij onderscheidene besluiten gewijzigd, wordt nader gewijzigd als volgt:

In artikel 6 wordt tusschen het derde en vierde lid een nieuw lid ingelascht, luidende:

„Met afwijking van het sub *b* van het eerste lid van dit artikel bepaalde, wordt non-activiteit in *Nederland* voor de toepassing van dit reglement gelijkgesteld met verlof buiten *Nederlandsch-Indië* doorgebracht."

4. Het „Reglement op het verleenen van verloven naar Europa aan de officieren van het leger in *Nederlandsch-Indië*", vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 Juli 1893, n°. 35 (*Indisch Staatsblad* n°. 237) wordt gewijzigd als volgt:

a. In het eerste lid van artikel 1 wordt na punt 2°. het volgende opgenomen:

„3°. wegens verkiezing tot lid der Staten-Generaal, indien de gekozene aan den Gouverneur-Generaal kennis geeft, dat hij dat lidmaatschap wenscht te gaan aanvaarden."

b. Aan het vierde lid van artikel 2 wordt de volgende volzin toegevoegd:

„Mede blijft buiten rekening die interruptie ten gevolge van de aanvaarding van het lidmaatschap der Staten-Generaal, indien de interruptie niet langer dan één jaar heeft geduurd.

c. Aan artikel 2 wordt een zesde lid toegevoegd, luidende:

„Het verlof, toegekend in punt 3°. van artikel 1, eindigt bij de aanvaarding van het lidmaatschap der Staten-Generaal, of, wanneer de gekozene het lidmaatschap niet heeft aanvaard vijf maanden nadat hij het had kunnen aanvaarden, dan wel nadat zich omstandigheden hebben voorgedaan, waardoor de aanvaarding onmogelijk is geworden."

d. Na artikel 13 wordt een nieuw artikel 13*a* ingelascht, luidende:

„Officieren, die gedurende een verlof naar Europa tot lid der Staten-Generaal zijn gekozen, zoomede officieren, aan wien ingevolge punt 3°. van artikel 1 door den Gouverneur-Generaal zoodanig verlof is verleend tot het aanvaarden van dat lidmaatschap, keeren, na het ophouden van dat mandaat, terug in de positie van officier met verlof naar Europa. Op hen zijn dan, voor zooveel mogelijk, de bepalingen van dit reglement wederom van toepassing; met dien verstande, dat hun na het nederleggen van het lidmaatschap, in ieder geval nog vijf maanden verlof buiten *Nederlandsch-Indië* wordt verzekerd."

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 6den April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 26 *April* 1901.)

—

6 *April* 1901. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende oproeping van de militie voor opkomst met spoed.

Zooals Uwer Excellentie bekend is, zal eventueel het buitengewoon onder de wapenen roepen van de niet in werkelijken dienst zijnde dienstplichtigen — bedoeld bij art. 185 der Grondwet — plaats vinden door het zenden van het zoogenaamde militie-telegram aan de burgemeesters en zijn de burgemeesters uitgenoodigd o. a. dadelijk na de ontvangst daarvan aan die oproeping zooveel mogelijk ruchtbaarheid te geven.

Onder de middelen voorts om het geven van bedoelde ruchtbaarheid bovendien zooveel mogelijk te bevorderen, behoort ook het doen aanplakken van zoogenaamde „Berichten" door de zorg van directeuren en beheerders van daartoe aangewezen telegraaf- en telefoonkantoren. Deze „berichten" houden in, dat de miliciens met spoed moeten opkomen, zoomede den datum, waarop die opkomst moet geschieden.

Dat aanplakken zal behooren plaats te vinden zoowel aan den gevel van het gebouw, waarin het betrokken kantoor gevestigd is, als in den omtrek daarvan binnen een kring van ongeveer een half uur gaans.

Teneinde betreffende de meest doelmatige plaatsen voor het aanplakken van „de Berichten" in den omtrek van meerbedoelde kantoren de vereischte gegevens te verkrijgen, is het, na dezerzijds gehouden overleg, aan Onzen ambtgenoot van Waterstaat, Handel en Nijverheid noodig voorgekomen in eene opnieuw te treffen regeling voor het behandelen van het militie-telegram te bepalen, dat de directeuren of beheerders van de telegraaf- of telefoonkantoren hiervoren bedoeld zich met een daartoe strekkend verzoek schriftelijk moeten wenden tot de betrokken burgemeesters.

In verband met het vorenstaande heb ik de eer Uwe Excellentie beleefdelijk te verzoeken den burgemeesters der gemeenten te willen opdragen, om — wanneer zij een dergelijk verzoek ontvangen — daaraan het gewenschte gevolg te geven. Ik teeken hierbij aan, dat de bepaling, in de voorlaatste alinea hierboven omschreven, ook zal opgevolgd worden, wanneer eventueel nieuw op te richten kantoren met het aanplakken van „Berichten" belast worden, zoodat het gewenscht is, dat de door Uwe Excellentie te verstrekken opdracht zou gelden zoowel voor *thans* als voor *later*.

Aangenaam enz.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

—

12 *April* 1901. MISSIVE van den Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel aan de burgemeesters in die provincie, betreffende afgifte van verklaringen, benoodigd voor het aangaan van huwelijken door vreemdelingen in Pruissen.

Naar aanleiding van artikel 43 § 1 van het Pruissische „Ausführungsgesetz zum Bürgerlichem Gesetzbuche", bepalende, dat vreemdelingen, die in Pruissen een huwelijk wenschen aan te gaan, behooren over te leggen eene verklaring, afgegeven door de bevoegde autoriteit in den Staat, waartoe zij behooren, dat een naar de wetten van dien Staat bestaand huwelijksbeletsel aan die autoriteit niet bekend is, hebben de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken, in overleg met den Minister van Buitenlandsche Zaken en met de Pruissische regeering, de hoofden der plaatselijke politie van de laatste woonplaats der belanghebbenden hier te lande aangewezen tot de afgifte der bedoelde verklaringen.

In verband hiermede heb ik namens genoemde Ministers de eer u, als hoofd der plaatselijke politie, te verzoeken om, wanneer door in Pruissen woonachtige Nederlanders het verzoek ter bekoming van meergemelde verklaringen tot u wordt gericht, een onderzoek in te stellen, of de betrokken Nederlanders naar de voorschriften der eerste afdeeling van den vijfden titel van het eerste boek van het burgerlijk wetboek (artt. 84 en volgende), bevoegd zijn een huwelijk aan te gaan, en, zoo van geenerlei huwelijksbeletsel is gebleken, de verlangde verklaringen, tegen vergoeding der daarop vallende kosten, aan de verzoekers te doen toekomen, waarvoor als vorm zoude kunnen worden gebruikt:

„Voor zooveel uit een door mij ingesteld onderzoek is kunnen blijken, bestaan er volgens de Nederlandsche wetgeving geene beletselen tegen de voltrekking van het voorgenomen huwelijk tusschen . . . . ., wonende te . . ., en . . . . . ., wonende te . . . . . .

Het Hoofd der Plaatselijke Politie te . . . . . ."

Aangezien de aangehaalde Pruissische wet in art. 43 § 3 als vereischte stelt, dat de voor het huwelijk benoodigde verklaringen worden gelegaliseerd door eenen consul of gezant van het Duitsche rijk, zullen geene verklaringen behooren te worden afgegeven, dan voorzien van zoodanige legalisatie.

Ingeval uit het ingestelde onderzoek van eenig huwelijksbeletsel mocht blijken, zal hiervan in de op het verzoekschrift te verleenen afwijzende beschikking melding behooren te worden gemaakt, onder aanhaling van de wetsbepaling, die zich tegen de voltrekking van het voorgenomen huwelijk verzet.

De Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel,

(*get.*) LYCKLAMA.

—

17 *April* 1901. BESLUIT, houdende voorschriften omtrent het bepalen der sterkte van azijn. S. 78.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 21 Maart 1901, n°. 98, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 54 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 92) en art. 3 der wet van 4 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 45);

Herzien de Koninklijke besluiten van 8 December 1876 (*Staatsblad* n°. 237) en 12 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 65);

Den Raad van State gehoord (advies van den 2 April 1901, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 April 1901, n°. 54, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De hoeveelheid watervrij azijnzuur in azijn wordt in het laboratorium van de administratie der accijnzen te Amsterdam, door de daartoe door Onzen Minister van Financiën aangewezen ambtenaren, op de volgende wijs bepaald:

Van den te onderzoeken azijn wordt eene proef van 25 cM³, afgemeten en vermengd met eenige droppels phenolphtaleïne. Aan het mengsel wordt langzaam normaalloog toegevoegd totdat eene duidelijk roode kleur, die na schudden niet meer verdwijnt, is opgetreden. Het aantal cM³. normaalloog noodig om dit te bereiken vermenigvuldigd met 2.4, wijst het aantal grammen watervrij azijnzuur aan, die de onderzochte azijn per liter bevat.

Zoo noodig wordt de proef van den azijn met gedistilleerd water verdund, zóó dat de sterkte minder dan 10 gram azijnzuur per deciliter bedraagt, in welk geval die verdunning bij de voormelde berekening in aanmerking wordt genomen.

Gekristalliseerd azijnzuur wordt vóór de verdunning door verwarming vloeibaar gemaakt.

2. Wanneer van ingevoerden azijn de dichtheid

volgens den vochtweger, bedoeld bij art. 1 van het Koninklijk besluit van 8 December 1876 (*Staatsblad* n°. 237), bij een warmtegraad van 15° Celsius minder bedraagt dan 1.0142, wordt die geacht minder dan 100 gram watervrij azijnzuur per liter te bevatten. Vermoeden ambtenaren echter dat de azijn vermengd is met gedistilleerd of eene andere stof om eene lagere dichtheid te verkrijgen, dan geschiedt het onderzoek der sterkte overeenkomstig art. 1 van dit besluit.

3. Onze Minister van Financiën geeft de noodige voorschriften omtrent het nemen en opzenden van de voor het onderzoek vereischte monsters van azijn.

4. Art. 4 van het Koninklijk besluit van 8 December 1876 (*Staatsblad* n°. 237) wordt gelezen:

„Onze Minister van Financiën bepaalt op welke plaatsen de opneming, bedoeld bij art. 2 van dit besluit, geschiedt".

5. Bij het in werking komen van dit besluit vervalt art. 3 van het Koninklijk besluit van 8 December 1876 (*Staatsblad* n°. 237) en het Koninklijk besluit van 12 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 65).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 2 *Mei* 1901.)

—

18 *April* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, betreffende betaling van zegel voor mandaten tot betaling van onderwijzersjaarwedden.

Uit een daaromtrent bij mij ingekomen klacht is mij gebleken, dat het bestuur eener gemeente, buiten Uwe provincie gelegen, ten onrechte door de onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs de zegelkosten der mandaten van betaling hunner jaarwedden liet voldoen. In verband daarmede heb ik de eer Uw College te verzoeken het navolgende onder de aandacht der besturen van de gemeenten in Uw gewest te brengen en hen uit te noodigen dienovereenkomstig te handelen.

Naar het oordeel van den Minister van Financiën en van mij, hetwelk overeenstemt met de daaromtrent door onze ambtsvoorgangers in 1887 en 1896 genomen beslissingen, moeten in het algemeen de zegelkosten van bevelschriften van betaling van door eene gemeente verschuldigde gelden krachtens art. 1431 van het Burgerlijk Wetboek door de laatste worden gedragen, omdat zij op grond van art. 1 der wet op het zegelrecht en artt. 114 en 224 der gemeentewet op de bevelschriften zelve vallen onafhankelijk van de daarop door de schuldeischers te stellen voldaanteekening.

Van die kwijting is volgens het bepaalde in art. 7, n°. 8, der zegelwet geen zegelrecht verschuldigd, waarom van terugvordering daarvan door eene gemeente van of betaling door de betrokken schuldeischers geen sprake kan zijn.

Een en ander is geheel van toepassing op de mandaten voor de jaarwedden der gemeentelijke onderwijzers, welke wegens de hun toekomende bezoldiging schuldeischers der gemeente zijn.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

22 *April* 1901. BESLUIT, ter nadere voorziening in de godsdienstige behoeften van de Christelijke gemeenten en van de garnizoenen in *Nederlandsch-Indië*. S. 78*a*.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 16 April 1901, litt. AI, n°. 18;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van de Koninklijke besluiten van 28 Mei 1889 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 73 en *Indisch Staatsblad* n°. 170) en van 1 Mei 1894 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 63 en *Indisch Staatsblad* n°. 150) te bepalen als volgt:

Art. 1. Voor elken persoon, die door genootschappen, vereenigingen of maatschappijen, welke zich de bevordering van de belangen van het Christendom in *Nederlandsch-Indië* ten doel stellen, ter beschikking van de Regeering wordt gesteld en door de Regeering wordt bestemd om ter plaatse door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te bepalen, voor de voorziening in de godsdienstige behoeften van de minder gegoede leden der christelijke gemeenten en van de militairen in de garnizoenen werkzaam te zijn, worden aan het bestuur van zoodanig genootschap, vereeniging of maatschappij, indien zij voor de opleiding der uit te zenden personen kosten hebben gemaakt, die kosten vergoed, tot een maximum bedrag van *achthonderd gulden* (*f* 800).

2. De op de wijze van artikel 1 ter beschikking van de Regeering genomen personen genieten overtocht voor Gouvernementsrekening naar *Batavia* voor zich en hun gezin als passagiers der 2de klasse op den voet van het reglement vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 23 November 1896 n°. 74, (*Indisch Staatsblad* 1897, n°. 168) en de later daarin gebrachte wijzigingen.

3. Bij aankomst in *Indië* zijn de bedoelde personen gehouden om zich onmiddellijk te begeven naar de standplaats, die hun door of van wege den Gouverneur-Generaal zal worden aangewezen.

Gedurende den tijd, waarin zij op de hun door de Indische Regeering voorgeschreven wijze werkzaam zijn, en voor zoover zij niet verkeeren in het in artikel 5 omschreven geval, genieten zij eene toelage, waarvan het bedrag door den Gouverneur-Generaal wordt vastgesteld, doch die niet hooger kan zijn dan *honderd vijftig gulden* (*f* 150) 's maands.

4. Behoudens het geval voorzien in artikel 5, worden de in dit besluit bedoelde personen in geen enkel opzicht als ambtenaren beschouwd en hebben zij bij het verlaten van *Nederlandsch-Indië* geen aanspraak op terugtocht ten laste van de Indische begrooting.

Evenwel genieten zij vrije geneeskundige behandeling op denzelfden voet als burgerlijke Europeesche ambtenaren en worden zij bij opneming in een militair hospitaal verpleegd tegen betaling van de voor ambtenaren op hetzelfde inkomen bepaalde kosten.

5. De Gouverneur-Generaal is bevoegd om de in dit besluit bedoelde personen, nadat zij door hunne werkzaamheid getoond hebben daartoe geschikt te zijn, van eene ambtelijke aanstelling te voorzien en hem mitsdien te doen deelen in de voordeelen verbonden aan den staat van burgerlijk ambtenaar.

6. De personen, die krachtens artikel 5 van eene vaste aanstelling voorzien zijn, genieten, gedurende den tijd dien zij als ambtenaar werkzaam zijn,

a. eene maandelijksche bezoldiging van *f* 150 (*eenhonderd vijftig gulden*), welke bezoldiging, na gebleken voortdurende plichtsbetrachting, door den Gouverneur-Generaal drie malen, telkens na drie jaren, met *f* 20 (*twintig gulden*) 's maands kan worden verhoogd;

b. vrije woning en bij gemis daarvan eene indemniteit voor huishuur te *Batavia* van *f* 50 (*vijftig gulden*), te *Soerabaija* en *Semarang* van *f* 40 (*veertig gulden*) en elders van *f* 25 (*vijf en twintig gulden*) 's maands.

7. De Gouverneur-Generaal is bevoegd om personen, die zich reeds in *Nederlandsch-Indië* bevinden en die door hem daartoe geschikt geacht worden, op de voordracht van genootschappen, vereenigingen of maatschappijen, welke zich de bevordering van de belangen van het Christendom in *Nederlandsch-Indië* ten doel stellen, werkzaam te stellen op de in artikel 1 aangegeven wijze.

Behalve artikel 2 zijn op hen de voorafgaande artikelen toepasselijk.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst, en waarvan afschrift aan de Algemeene Rekenkamer gezonden zal worden.

Het Loo, den 22sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 10 *Mei* 1901.)

—

22 *April* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing dat de schriftelijke verklaring van burgemeester en wethouders eener gemeente, dat door hen ten behoeve van niemand eene vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein voor een bepaald aangewezen perceel in de gemeente is verleend, is eene authentieke akte.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel, namens den requirant voorgesteld bij na te noemen requisitoir, luidende:

Schending van art. 400 Strafvordering en art. 1905 B. W., in verband met de artt. 1 en 5 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), gewijzigd bij die van 23 April 1884 (*Staatsblad* n°. 54) en 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78);

Gehoord den advocaat-generaal NOYON, namens den procureur-generaal, in zijn requisitoir, strekkende tot enz.;

Overwegende dat, blijkens het bestreden vonnis, bij het vonnis van den kantonrechter is beslist, dat niet wettig en overtuigend bewezen is het bestanddeel van voorschreven telast gelegde feit, dat geene vergunning is verleend tot verkoop van sterken drank in het klein in het genoemde perceel; dat dit wel wordt geconstateerd in eene verklaring van burgemeester en wethouders van Amsterdam (ter terechtzitting van het kantongerecht voorgelezen en woordelijk door de rechtbank aangehaald), doch die verklaring niet is eene authentieke akte, en dus bewijskracht mist; dat in hooger beroep

de Rechtbank met den kantonrechter van oordeel is geweest, dat uit geene enkele bepaling der wet volgt, dat burgemeester en wethouders de bevoegdheid hebben om bij akte te constateeren, dat geene zoodanige vergunning is verleend en dus de overgelegde verklaring niet als eene authentieke akte is te beschouwen, waarom het vonnis in eersten aanleg met overneming der gronden is bevestigd; dat tegen deze beslissing het voorgestelde cassatiemiddel is gericht;

O. dat voorzegde verklaring luidt:

„Burgemeester en wethouders der gemeente Amsterdam verklaren dat door hen tot op heden geene vergunning is verleend tot het verkoopen, toedienen of ten verkoop in voorraad hebben van sterken drank in het klein voor het perceel n°. 66 in de 1ste Jan van der Heijdenstraat aldaar, hetzij aan J. S. Jr., hetzij aan J. S. Sr., of iemand anders. Amsterdam den 12den Nov. 1900 (get.) De burgemeester MEINESZ, de secretaris LE JOLLE";

dat de motiveering van voorschreven beslissing door den kantonrechter hierop nederkomt, dat aan burgemeester en wethouders bij de drankwet alleen is opgedragen, op aanvragen om vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein eene beschikking te geven, dat alzoo dergelijke beschikkingen zouden zijn te beschouwen als authentieke akten, maar hun de bevoegdheid om bij akte het niet verleenen van zulk eene vergunning te constateeren nergens gegeven is;

O. dat blijkens den ganschen inhoud der drankwet de wetgever, de regeling van den kleinhandel in sterken drank tot een onderwerp van zijne bemoeiingen makende, de nadere uitvoering en handhaving van zijne regeling heeft gemaakt tot gemeentezorg; dat hij, als hoofdbepaling der wet bij haar art. 1 de bevoegdheid tot verkoop van sterken drank in het klein afhankelijk stellende van eene vooraf verleende vergunning, het verleenen van die vergunning heeft opgedragen aan het dagelijksch bestuur der gemeente, burgemeester en wethouders, welk college ingevolge het laatste lid van art. 5 op de daartoe strekkende aanvraag eene schriftelijke beschikking heeft te nemen;

dat uit het voorschrift van art. 13 omtrent het ophangen van een door den gemeente-secretaris gewaarmerkt afschrift der vergunning in de drankinrichting volgt, dat het in schrift gestelde vergunningbesluit zelf door burgemeester en wethouders niet uit handen gegeven wordt;

dat dit laatste alsnu medebrengt, dat deze oorspronkelijke akten van beschikking, door den kantonrechter en de rechtbank terecht als authentieke akten aangemerkt, deel worden van het bij art. 103 der gemeentewet bedoelde archief en onder bewaring komen van den secretaris der gemeente, ingevolge de beide voorafgaande artikelen, tevens secretaris van burgemeester en wethouders en medeonderteekenaar hunner besluiten; dat deze gevolgtrekking wordt bevestigd door de opdracht in art. 13 der drankwet van den secretaris om de uit te reiken afschriften te waarmerken;

dat wanneer alzoo wordt verleden eene authentieke akte, zoo dikwijls op een verzoek om vergunning wordt beschikt en deze akten worden verzameld in een publiekrechtelijk archief, daardoor geopend wordt de gelegenheid om ambtelijk vast te stellen of in de gemeente al dan niet eene vergunning voor zekere localiteit aan zekere personen is verleend;

O. dat wanneer, zooals naar het vorenoverwogene geldt van de drankwet, aan een publiekrechtelijk college ambtelijk is opgedragen het uitvoeren van eene wet op de uitoefening van zeker bedrijf en het daaromtrent opmaken van authentieke akten, waarvan een officieel afschrift verstrekt moet worden aan den uitoefenaar van dit bedrijf en waarvan het oorspronkelijke deel uitmaakt van een archief, toevertrouwd aan den secretaris van het beschikkende bestuur, de op deze wijze en met zoodanige gevolgen verstrekte opdracht moet geacht worden ook te bevatten eene opdracht aan zoodanig college om schriftelijk te doen blijken of eene ingevolge de wet te nemen beschikking al dan niet genomen en in schrift gesteld is;

O. dat dus door het beklaagde vonnis ten onrechte aan zoodanige verklaring authenticiteit en bewijskracht is ontzegd, zoodat het voorgestelde middel is gegrond;

Recht doende:

Gezien art. 98 R. O.;

Vernietigt het beklaagde vonnis, doch alleen in het belang der wet.

—

25 *April* 1901. BESLUIT, tot wijziging van de bepalingen betreffende de toelating van jongelieden in *Nederlandsch-Indië* tot de Cadettenschool en de Koninklijke Militaire Academie. S. 79.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog, d.d. 21 Februari 1901,

litt. C, n°. 36 en d.d. 26 Februari 1901, IIde Afd., n°. 21;

Gezien de Koninklijke besluiten van 6 April 1894 (*Staatsblad* n°. 53) en van 2 December 1895 (*Staatsblad* n°. 185), betreffende de toelating van jongelieden in *Nederlandsch-Indië* tot de admissie-examens voor de Cadettenschool en de Koninklijke Militaire Academie; alsmede de daarin ingevolge Onze besluiten van 15 November 1899 (*Staatsblad* n°s. 228 en 229), gebrachte veranderingen;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Maart 1901, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 16 April 1901, litt. C, n°. 24, en van 20 April 1901, IIde Afd., n°. 54;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zoover van de hooger aangehaalde besluiten, te bepalen als volgt:

De jongelieden, die, na in Nederlandsch-Indië examen voor de Cadettenschool of voor de Koninklijke Militaire Academie te hebben afgelegd, voor plaatsing bij die Inrichtingen worden aangewezen, doen de reis naar Nederland zooveel mogelijk gezamenlijk.

Bedraagt het aantal der te zamen reizende jongelieden meer dan vijf, dan wordt voor ieder hunner boven dat getal aan den officier, belast met hun geleide, slechts *f* 25 toegekend.

Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift aan den Raad van State zal worden gezonden.

Het Loo, den 25sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

De Minister van Oorlog, „ A. KOOL.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1901.)

—

25 *April* 1901. BESLUIT, bevelende de plaatsing in het *Staatsblad* van de te *'s Gravenhage*, den 16den Maart 1901 tusschen *Nederland* en *België* gesloten telegraafovereenkomst tot wijziging van die van den 27 October 1893. S. 80.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de te *'s Gravenhage* den 16den Maart 1901 tusschen *Nederland* en *België* gesloten telegraafovereenkomst tot wijziging van die van den 27sten October 1893, van welke overeenkomst een afdruk met vertaling aan dit besluit is gehecht;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 22sten April 1901, n°. 4557, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan de bekendmaking van voorzegde overeenkomst te bevelen door plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering der bepalingen in meergenoemde overeenkomst vervat.

Het Loo, den 25sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1901.)

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen, wenschende het telegraafverkeer tusschen Nederland en België te bevorderen en gebruik makende van de bevoegdheid welke Hun is toegekend bij artikel 17 der internationale telegraafovereenkomst, den 22sten Juli 1875 te St. Petersburg onderteekend, hebben besloten eene nieuwe overeenkomst aan te gaan en tot HoogstDerzelver gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den heer W. H. DE BEAUFORT, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, enz., enz., HoogstDerzelver Minister van Buitenlandsche Zaken,

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

Graaf DEGRELLE ROGIER, commandeur der Leopoldsorde van België, commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis der orde van Oranje-Nassau, enz., enz., HoogstDeszelfs buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister bij het Nederlandsche Hof,

die, na elkander hunne volmachten, welke in behoorlijke orde zijn bevonden, te hebben medegedeeld, het navolgende zijn overeengekomen:

Art. 1. De twee eerste artikelen van de telegraafovereenkomst tusschen Nederland en België, den 27sten October 1893 aangegaan, worden vervangen door de volgende:

„Artikel 1. De seinkosten der gewone telegrammen, rechtstreeks tusschen Nederland en België gewisseld, bestaan uit eene vaste taks van een halven frank, waaraan, tot en met het

vijftigste woord, eene taks van vijf centimen per woord wordt toegevoegd; te beginnen met het een en vijftigste woord wordt deze laatste taks teruggebracht tot twee en eene halve centimen per woord."

„Artikel 2. Het bedrag der ontvangsten, voortvloeiende uit het rechtstreeksch Nederlandsch-Belgisch verkeer, wordt tusschen de beide administratiën gelijk verdeeld. Bij gevolg wordt aan elk land, per gewoon telegram dat is overgebracht, de helft van de vaste taks en de helft van de taks per woord toegekend."

2. De telegraafadministratiën der beide landen zullen te allen tijde de tarieven en de voorwaarden van verdeeling van de taksen, vastgesteld bij de tegenwoordige overeenkomst en bij artikel 4 van de voormelde overeenkomst van 27 October 1893 in gemeen overleg en behoudens goedkeuring van hunne wederzijdsche Regeeringen, kunnen wijzigen.

3. De tegenwoordige overeenkomst zal op een nader door de telegraafadministratiën der beide landen vast te stellen datum in werking treden; zij zal denzelfden duur hebben als de overeenkomst van 27 October 1893.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden deze overeenkomst hebben onderteekend en van den afdruk hunner zegels voorzien.

Gedaan, in tweevoud, te 's Gravenhage, den 16den Maart 1901.

(*L. S.*) (*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

„ „ Cte. DE GRELLE ROGIER.

—

26 *April* 1901. BESLUIT, waarbij gunstig wordt beschikt op het beroep van H. A. JUST DE LA PAISIÈRES te *'s Gravenhage* tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam* in zake personeele belasting. S. 81.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. A. JUST DE LA PAISIÈRES te *'s Gravenhage*, tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam*, d.d. 24 September 1900, op zijn verzoek om ontheffing van personeele belasting over 1900, wegens het perceel Nobelstraat 9, te *'s Gravenhage*, dat hij heeft verlaten.

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 13 Februari 1901, n°. 11;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 22 April 1901, n°. 53, Directe belastingen;

Overwegende, dat de ontheffing op 12 Juni 1900 is aangevraagd op grond, dat het perceel op 1 Mei van dat jaar geheel was ontruimd;

dat de Directeur de ontheffing heeft geweigerd voor dat gedeelte van het verlaten perceel, dat niet bestemd was om gemeubileerd te worden verhuurd, uit overweging, dat adressant het perceel Nobelstraat n°. 9 den 1sten Mei l.l. in den zin der wet heeft verlaten, maar binnen zes weken daarna een ongemeubileerd gedeelte van het perceel Hooge Nieuwstraat n°. 34 heeft betrokken;

dat de aanvrager van de uitspraak des Directeurs bij Ons in beroep gekomen, heeft te kennen gegeven, dat de kamers door hem in de Hooge Nieuwstraat betrokken, gemeubelde kamers waren, en Ons verzocht „dat de ontheffing hem alsnog moge worden verleend".

Overwegende, dat uit het onderzoek dezer zaak is gebleken, dat de appellant den 1sten Mei 1900 het perceel Nobelstraat n°. 9 te *'s Gravenhage* waarvoor hij in de personeele belasting van dat jaar was aangeslagen, heeft verlaten, zonder daarin eenige roerende goederen achter te laten;

dat hij binnen zes weken daarna heeft in gebruik genomen kamers op de 2de étage van het perceel Hooge Nieuwstraat n°. 34, mede te *'s Gravenhage*, met de daar aanwezige gordijnen, vloerzeilen en enkele meubelen als een spiegel, een secretaire, een tafeltje;

dat derhalve in gebruik zijn genomen eenige vertrekken met inbegrip van daarin aanwezige meubelen, welke vertrekken, overeenkomstig het bepaalde bij art. 33 § 1 der wet moeten worden beschouwd als een afzonderlijk perceel in gebruik bij den hoofdbewoner;

dat alzoo de appellant een perceel heeft verlaten en niet binnen zes weken daarna een ander of hetzelfde perceel in gebruik heeft genomen;

dat hem dus naar de bepaling van art. 63 § 1 der wet eene ontheffing had behooren te zijn verleend voor de eerste drie grondslagen over acht maanden;

Gezien de wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* n°. 72) tot regeling van de personeele belasting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met vernietiging der bestreden uitspraak appellant alsnog ontheffing te verleenen ten bedrage van *f* 75.52 in hoofdsom en opcenten.

Onze Minister van Financiën is belast met de

uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en te gelijk met zijn rapport in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur.

Het Loo, den 26sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 18 *Mei* 1901.)

—

27 *April* 1901. BESLUIT, tot wijziging van artikel 2 van het Koninklijk besluit van den 22sten Juli 1892 (*Staatsblad* n°. 179), zooals dat artikel luidt na de wijziging, daarin gebracht laatstelijk bij het Koninklijk besluit van den 25sten Maart 1898 (*Staatsblad* n°. 67), S. 82.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken van 13 April 1901, Kabinet, Litt. W[18];

Overwegende, dat, bij verlenging opnieuw van den duur der werking van de wet van den 4den April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), houdende „Voorziening ter tijdelijke versterking van de Nationale Militie", wijziging noodig is van het laatstelijk bij Koninklijk Besluit van den 25sten Maart 1898 (*Staatsblad* n°. 67) gewijzigd artikel 2 van het Koninklijk Besluit van den 22sten Juli 1892 (*Staatsblad* n°. 179), dat met vermelde wet verband houdt;

Den Raad van State gehoord (advies van den 23 April 1901, n°. 8);

Gezien het nader rapport van Onze voormelde Ministers, van 26 April 1901, Kabinet, Litt. L[19];

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Met ingang van 30 April 1901 wordt in artikel 2 van het Koninklijk Besluit van den 22sten Juli 1892 (*Staatsblad* n°. 179), zooals dat artikel luidt na de wijziging, daarin gebracht laatstelijk bij het Koninklijk Besluit van den 25sten Maart 1898 (*Staatsblad* n°. 67), „1901" vervangen door „1904".

Onze Ministers voornoemd zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

De Minister van Marine, „ RÖELL.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1901.)

—

27 *April* 1901. WET, tot herhaalde verlenging van den duur der werking van de wet van 4 April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), houdende voorziening der tijdelijke versterking van de Nationale Militie. S. 83.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is den duur der werking van de wet van 4 April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), houdende voorziening ter tijdelijke versterking van de nationale militie, welke duur werd verlengd laatstelijk bij de wet van 31 December 1897 (*Staatsblad* n°. 288), andermaal te verlengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de tweede zinsnede van den aanhef van artikel 1 der wet van 4 April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), zooals die zinsnede luidt na de wijziging, daarin gebracht laatstelijk bij de wet van 13 December 1897 (*Staatsblad* n°. 288), wordt in plaats van „1901" gelezen „1904".

2. Deze wet treedt in werking op den 30sten April 1901.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 27sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

De Minister van Marine, „ RÖELL.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1901.)

—

27 *April* 1901. Wet, houdende bekrachtiging van eene overeenkomst tot vrijmaking der voor eene geldleening verbonden tollen op den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort*. S. 84.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den Staat de vrije beschikking te verschaffen over de voor eene geldleening verbonden tollen van den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort*, opdat, in verband met de wet

van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 173), de tolheffing op dien weg vervalle;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 10 December 1900, geconstateerde overeenkomst omtrent de vrijmaking der voor eene geldleening verbonden tollen van den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort* wordt goedgekeurd.

Deze wet treedt in werking den 1sten Mei 1901.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 27sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 30 *April* 1901.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

ALEXANDER baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE VAN NIJENBEEK, Commissaris der Koningin in de provincie *Utrecht*, wonende te *Utrecht*, ten deze, onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, handelende voor den Staat der Nederlanden, krachtens opdracht van den Minister van Financiën gegeven bij missive d.d. 26 November 1900, n°. 7, afdeeling Domeinen;

ter eener zijde, en

a. LOUIS REINIER baron TAETS VAN AMERONGEN, wonende te *Baarn*,

b. WILLEM CAREL baron VAN BOETZELAER, wonende te *Maartensdijk*,

c. jhr. mr. DANIËL DE BLOCQ VAN HAERSMA DE WITH, wonende te *de Bildt*, en

d. mr. CONSTANT JACOB WILLEM LOTEN VAN DOELEN GROTHE, wonende te *Soest*,

te zamen uitmakende het college van commissarissen van den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort*, handelende ter uitvoering van het Koninklijk besluit van 17 November 1900, n°. 33;

ter andere zijde:

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is, dat de bij de wet van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 173) gedane afschaffing der ter vrije beschikking van den Staat zijnde tollen op de bij hem in onderhoud zijnde wegen zoodra mogelijk van toepassing zal kunnen zijn op de tollen, die geheven worden op den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort*, en wier opbrengst thans nog krachtens de Koninklijke besluiten van 15 October 1815, n°. 24 en 22 October 1817, n°. 27, verbonden is voor de rentebetaling en de aflossing van het restant der door commissarissen voor den aanleg van dien weg aangegane geldleening, waarvan het plan is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 2 Februari 1816, n°. 55, en aangevuld bij die van 22 October 1817, n°. 27 en 27 April 1822, n°. 128,

Zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. De Staat verkrijgt te middernacht tusschen 30 April en 1 Mei 1901 de vrije beschikking over de tollen op den Rijksweg van *Naarden* naar *Amersfoort*, die dus krachtens artikel 4 der in den aanhef dezer akte genoemde afschaffingswet te rekenen van 1 Mei 1901 vervallen.

2. De Staat verbindt zich om te rekenen van 1901 en totdat de geheele vermelde geldleening zal zijn afgelost, aan de commissarissen over den weg telken jare in de maand Juli uit te keeren eene som van *negen duizend gulden* (*f* 9000) waaruit commissarissen zullen kwijten:

a. de jaarlijks op 1 Augustus verschijnende renten, berekend tegen $3\frac{1}{2}$ pCt. van de nog onafgeloste aandeelen,

b. hunne administratiekosten, en

c. de aflossing van zoovele aandeelen, als de stand der kas telken jare zal toelaten.

Bij de bepaling van het bedrag der voor de eerste maal te doene uitkeering wordt rekening gehouden zoowel met het na de staking der tolheffing bij commissarissen aanwezige kassaldo als met de wegens achterstallige coupons als anderszins nog te doene uitgaven.

De laatste uitkeering zal zooveel bedragen, als noodig is voor de aflossing der laatste aandeelen, voor de betaling van alle nog niet aangeboden coupons, voor zoover die niet verjaard zijn, en van alle uitgaven, die door commissarissen nog zijn te doen wegens hunne administratie tot den dag, waarop de laatste aandeelen aflosbaar zullen zijn gesteld.

3. De commissarissen zullen telken jare vóór 1 Juli van hun beheer over het laatst verloopen kalenderjaar rekening en verantwoording doen aan den Minister van Financiën, onder overlegging van de betaalde coupons en afgeloste aandeelen.

4. De Staat is bevoegd om na 1 Mei 1901 ten eigen bate te beschikken over de vrijgekomen aan de associatie behoorende tolhuizen met aanhoorigheden en gronden en over het door de commissarissen afzonderlijk verpacht stukje grond bij *Naarden*, wat dit laatste betreft zoo noodig met gestanddoening der eventueel nog loopende huurovereenkomst.

5. De kosten van deze akte zijn ten laste van den Staat, met uitzondering van het zegelrecht.

Aldus in tweevond opgemaakt en geteekend, den 10den December 1900.

De comparant ter eener zijde,

(*get.*) SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE VAN NIJENBEEK.

De comparanten ter andere zijde,

(*get.*) L. TAETS VAN AMERONGEN.
„ W. C. VAN BOETZELAER.
„ D. DE B. VAN HAERSMA DE WITH.
„ L. v. D. GROTHE.

Voor gelijkluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) v. RANTWIJCK.

—

27 *April* 1901. WET, tot aanvulling van artikel 26 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), zooals dit artikel luidt volgens § 21 der wet van 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78). S. 85.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, n°. 191, 1—9.
Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1475—1487.
Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 356—360, 365.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is artikel 26 der wet van den 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), zooals dit luidt volgens § 21 der wet van 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78), aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Artikel 26, eerste lid sub *b*, der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), zooals dit luidt volgens § 21 der wet van 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78), wordt gelezen als volgt:

„*b*. aan anderen gedurende de eerste twintig jaren na voormeld tijdstip en aan hem, die op 1 Mei 1901 daarin het bedrijf uitoefende, tot 1 Mei 1904."

2. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 27sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

De Minister van Justitie,

(*get.*) CORT v. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1901.)

—

27 *April* 1901. BESLUIT, betreffende wijziging en aanvulling van het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*. S. 86.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën I, d.d. 5 Februari 1901, litt. S. B. n°. 30;

Den Raad van State gehoord (advies van den 12 Maart 1901, n°. 18);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister d.d. 23 April 1901, litt. S. B., n°. 12;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, als volgt:

Art. 1. Het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 26 October 1893 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 155, *Indisch Staatsblad* n°. 309) wordt gewijzigd en aangevuld zooals in de hierna volgende paragrafen is aangegeven.

§ *a*. De eerste alinea van artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„De contributiën, — behalve die in artikel 8 aangeduid, — verschuldigd door een deelgenoot, die in het genot is van traktement of pensioen, worden steeds geheven naar den maatstaf van het onzuiver bedrag van de daarvoor aangegeven inkomsten en voldaan door inhouding bij de uitbetaling dier inkomsten".

§ *b*. In de artikelen 18 en 19 vervallen de slotwoorden:

„met inachtneming van het bepaalde bij artikel 5".

§ *c*. Aan artikel 39 wordt toegevoegd:

„4°. in schuldbrieven welke in aanmerking komen voor de belegging van kapitalen van het pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren in *Nederland*."

§ *d*. Tusschen de artikelen 39 en 40 wordt het volgende artikel ingelascht:

„Art. 39*a*. Het aankoopen en bewaren, zoomede het te gelde maken van de in artikel 39 bedoelde fondsen geschiedt volgens door den Minister van Koloniën, na overleg met den Minister van Financiën, vast te stellen regelen."

2. Dit besluit treedt in werking voor zooveel de §§ *a* en *b* betreft, den 1sten Januari 1902.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift

zal worden gezonden aan den Raad van State en aan Onzen Minister van Financiën.

Het Loo, den 27sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. WET, tot verhooging van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1900. S. 87.

—

29 *April* 1901. WET, tot verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 88.

Bij deze wet wordt *art.* 63, het totaal der 2de Afd. en het eindcijfer *verhoogd* met *f* 2,185.85.

—

29 *April* 1901. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Nijmegen* van de strook Staatsgrond *Nijmegen*, sectie B, n°s. 2938, 2939 en 2940. S. 89.

—

29 *April* 1901. WET, tot bekrachtiging van eene door den Staat met de gemeente *Rotterdam* gesloten overeenkomst betreffende de overdracht van de binnen en langs de grens dier gemeente gelegen gedeelten der Rijkswegen van *Katendrecht* naar *Zwijndrecht* en van *Katendrecht* naar de *Oude Maas* tegenover *Goidschalxoord*. S. 90.

—

29 *April* 1901. WET, tot regeling van de pensioenen van de bezoldigde leden van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank en van de aan dat Bestuur ondergeschikte ambtenaren. S. 91.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de bezoldigde leden van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank en de aan dat Bestuur ondergeschikte ambtenaren, als burgerlijke ambtenaren aan te merken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

De bezoldigde leden van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank, ingesteld bij de Ongevallenwet 1901, de wiskundige adviseur en de aan dat Bestuur ondergeschikte ambtenaren worden als burgerlijke ambtenaren aangemerkt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 29sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid, (*get.*) C. LELY.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 12 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. WET, houdende vervanging der artikelen 92 tot en met 103 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië* door andere voorschriften en wijziging van artikel 52 van dat Reglement. S. 92.

Bijl. Hand. 2^e^ *Kamer* 1900/1901, n°. 13, 1—3, *enz.*

Hand. 2^e^ *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 963—966.

Hand. 1^e^ *Kamer* 1900/1901, *blz.* 334, 361—364.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige wijzigingen te brengen in het tweede en het Vde hoofdstuk van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. I. De artikelen 92 tot en met 103 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129), gewijzigd bij de wet van 7 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 40), worden vervangen door de navolgende artikelen:

Art. 92. Het hoogste rechterlijk college in *Nederlandsch-Indië* is gevestigd te *Batavia* en draagt den naam van *Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië*.

Art. 93. 1. De president van het Hooggerechtshof van *Nederlandsch-Indië* wordt door den Koning benoemd en ontslagen.

2. De president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof kunnen alleen met hunne toestemming in andere betrekkingen worden overgeplaatst.

Art. 94. 1. De president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof worden uit hun ambt ontslagen:

a. wanneer zij den leeftijd van vijf en zestig jaren hebben bereikt;

b. bij gebleken ongeschiktheid wegens aanhoudende ziels- of lichaamsziekte of wegens onderdomsgebreken;

c. wanneer zij onder curateele zijn gesteld.

2. In het geval sub *b* bedoeld, wordt aan de vice-presidenten en aan de leden het ontslag door den Koning verleend.

3. In de gevallen sub *a* en *b* bedoeld, brengt het ontslag uit het ambt eervol ontslag uit 's lands dienst mede; in het geval sub *c* bedoeld, kan ontslag uit 's lands dienst, mits eervol, daaraan worden verbonden.

4. Buiten de in dit artikel genoemde gevallen kan alleen ontslag uit het ambt worden verleend op eigen verzoek of wegens overplaatsing overeenkomstig artikel 93.

Art. 95. 1. De president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof kunnen door den Koning uit hun ambt worden ontzet:

a. wanneer zij wegens door den Koning te bepalen strafbare feiten tot vrijheidsstraffen zijn veroordeeld;

b. wanneer zij verklaard zijn in staat van faillissement of van kenlijk onvermogen of wegens schulden zijn gegijzeld;

c. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij voortdurende achteloosheid in de waarneming van hun ambt;

d. wegens overtreding der door den Koning vastgestelde bepalingen, waarbij hun:

1°. het bekleeden van een ambt of betrekking of de waarneming der belangen van anderen wordt verboden;

2°. het uitoefenen van eenig beroep of het betrokken zijn bij handel of onderneming wordt verboden;

3°. een vast en voortdurend verblijf wordt aangewezen;

4°. verboden wordt aan partijen of hare advocaten of procureurs raad te geven of hulp te bieden;

5°. de verplichting wordt opgelegd om het geheim der raadkamer te bewaren.

2. Overtreding der bepalingen sub *d* bedoeld, kan ten aanzien van de vice-presidenten en de leden alleen dan grond tot ontzetting opleveren, wanneer zij reeds vooraf voor gelijke overtreding door den president zijn gewaarschuwd.

3. In de gevallen sub *a*, *b* en *c* bedoeld, brengt de ontzetting uit het ambt ontslag uit 's lands dienst mede; in de gevallen sub *d* bedoeld, kan ontslag uit 's lands dienst, al dan niet eervol, door den Koning daaraan worden verbonden.

Art. 96. 1. Indien de Gouverneur-Generaal, den Raad van *Nederlandsch-Indië* gehoord, oordeelt dat de president of een der vice-presidenten of leden om eene der redenen vermeld in artikel 94 sub *b* en in artikel 95 behoort te worden ontslagen of ontzet, worden aan den betrokkene de tegen hem bestaande bezwaren schriftelijk medegedeeld en wordt hij in de gelegenheid gesteld om zich binnen een door den Gouverneur-Generaal te bepalen termijn ter zake schriftelijk te verantwoorden. Het bezwaarschrift en de verantwoording, indien zij ontvangen is, worden door den Gouverneur-Generaal bij zijne voordracht tot ontslag of ontzetting overgelegd.

2. De betrokkene wordt in afwachting van 's Konings beschikking, door den Gouverneur-Generaal in zijn ambt geschorst. Hij wordt op zijn verzoek door toekenning van verlof onder genot van verlofstraktement en vrijen overtocht in de gelegenheid gesteld om zich in *Nederland* te gaan verantwoorden. Dient hij een zoodanig verzoek niet in, dan wordt hem in afwachting van 's Konings beschikking wachtgeld toegekend. Wordt de voordracht afgewezen, dan wordt de schorsing opgeheven en den betrokkene uitbetaald het verschil tusschen het sedert de schorsing genoten verlofstraktement of wachtgeld en hetgeen hij zonder die schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

Art. 97. 1. Wanneer tegen den president of een der vice-presidenten of leden van het Hooggerechtshof hetzij een bevel tot gevangenneming of gevangenhouding, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen is verleend, of op hem lijfsdwang is ten uitvoer gelegd, wordt hij daardoor in zijn ambt geschorst.

2. Wanneer tegen een der in het vorige lid vermelde rechterlijke ambtenaren rechtsingang zonder bevel van gevangenneming of gevangenhouding is verleend kan de Gouverneur-Generaal, den Raad van *Nederlandsch-Indië* gehoord, hem in zijn ambt schorsen.

3. De schorsing, in het eerste en het tweede lid bedoeld, brengt mede dat de betrokkene op wachtgeld wordt gesteld.

Art. 98. 1. Na den afloop der vervolging of na het ontslag uit het huis van bewaring, het geneeskundig gesticht of de gijzeling, wordt, hetzij op vordering van den procureur-generaal na ingewonnen advies van het Hooggerechtshof, hetzij op verzoek van den geschorsten rechterlijken ambtenaar en nadat het Hooggerechtshof en de procureur-generaal zijn gehoord, de schorsing

door den Gouverneur-Generaal opgeheven en wordt, behoudens het voorschrift van het tweede lid van dit artikel, den betrokkene uitbetaald het verschil tusschen het sedert de schorsing genoten wachtgeld en hetgeen hij zonder die schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

2. Oordeelt echter de Gouverneur-Generaal, den Raad van *Nederlandsch-Indië* gehoord, dat termen bestaan tot toepassing van artikel 94 sub *b*, of van artikel 95, dan wordt de schorsing door den Gouverneur-Generaal bevestigd en geldt van dat tijdstip het voorschrift van artikel 96 met dien verstande, dat bij afwijzing der voordracht aan den betrokkene wordt uitbetaald het verschil tusschen het sedert de van rechtswege ingetreden schorsing genoten verlofstraktement of wachtgeld en hetgeen hij zonder schorsing als activiteitstraktement zou hebben genoten.

Art. 99. 1. Aanvraag van verlof buiten *Nederlandsch-Indië* door den president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof wordt, uitgezonderd in het geval bedoeld bij het tweede lid van artikel 96, geacht tevens in te houden het verzoek om ontslag uit hun ambt.

2. Gedurende hun verloftijd en ook daarna, zoolang zij niet overeenkomstig het volgende lid in eenige betrekking zijn aangesteld, mogen zij niet uit 's lands dienst worden ontslagen, dan op eigen verzoek of ingevolge de toepassing der artikelen 94 en 95.

3. Van verlof in *Nederlandsch-Indië* teruggekeerd, worden zij met inachtneming van het tijdstip hunner terugkomst, en, bij gelijktijdigen terugkeer, met inachtneming van de dagteekening hunner oorspronkelijke benoeming in het Hooggerechtshof, bij de eerste vacature in dat college weder in hun vorigen rang benoemd, wanneer zij niet reeds vóór het ontstaan der vacature met hunne toestemming in eene andere betrekking mochten zijn aangesteld.

4. Zij genieten inmiddels wachtgeld, tenzij zij tijdelijk met de waarneming eener andere betrekking worden belast.

Art. 100. De vice-president en de leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië* en zoodanige andere ambtenaren als algemeene verordeningen aanduiden, staan terecht voor het Hooggerechtshof wegens misdrijven en overtredingen, gedurende den tijd hunner functiën begaan.

Art. 101. Met uitzondering van het geval van voorloopige aanhouding bij ontdekking op heeter daad, kan tegen de ambtenaren in het vorig artikel bedoeld, geen bevel tot gevangenneming worden ten uitvoer gelegd, en, in het geval van ambtsmisdrijf geene vervolging plaats hebben dan nadat daartoe door den Gouverneur-Generaal, op den voet en de wijze bij algemeene verordening omschreven, machtiging is verleend.

Art. 102. De Gouverneur-Generaal en de Luitenant-Gouverneur-Generaal staan wegens misdrijven of overtredingen in *Nederland* terecht: wegens ambtsmisdrijven voor den Hoogen Raad der *Nederlanden*, wegens andere misdrijven of overtredingen ter plaatse, waar de zetel der Regeering in *Nederland* is gevestigd, voor den rechter, die naar de Nederlandsche wetgeving, bevoegd is over het onderwerp te oordeelen.

Art. 103. 1. Het Hooggerechtshof heeft het toezicht op den geregelden loop en de afdoening van rechtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten en andere algemeene verordeningen bij alle rechtbanken en gerechten.

2. Het kan rechterlijke handelingen, beschikkingen en vonnissen, wanneer die met de wetten en andere algemeene verordeningen strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen, volgens de daaromtrent gestelde regels.

Art. II. Tusschen het eerste en het tweede lid van art. 52 van het in Artikel I bedoelde Reglement wordt ingelascht een nieuw tweede lid, luidende:

Wanneer een zoodanig vonnis de doodstraf oplegt, zal het niet worden ten uitvoer gelegd dan nadat de Gouverneur-Generaal, volgens daaromtrent bij algemeene verordening te stellen regels, in de gelegenheid is geweest gratie te verleenen.

Art. III. 1. Deze wet treedt in werking op een nader bij ordonnantie te bepalen datum.

2. Ten aanzien van rechtsvorderingen tegen den Gouverneur-Generaal of tegen den lande, in welke de dagvaarding voor het Hooggerechtshof van *Nederlandsch-Indië* is uitgebracht, voordat deze wet in werking treedt, brengt zij geene verandering in de bestaande bepalingen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 29sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 15 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. WET, tot wijziging in den zesden titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken. S. 93.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene wijziging te brengen in den zesden titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken, vastgesteld bij de wet van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 40);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Artikel 6 van de wet van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 40) houdende vaststelling van den zesden titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken, wordt gelezen als volgt:

Aan deskundigen, aan houders of bewaarders van stukken bedoeld bij art. 5 en aan getuigen wordt, te bepalen door den regter, toegelegd vergoeding voor:

a. noodzakelijke uitgaven voor reiskosten;

b. verblijfkosten voor verblijf buiten de woonplaats van ten hoogste *f* 7.50 per etmaal, gedeelten van etmalen 12 uren of meer bedragende voor een geheel, kleinere voor een half etmaal gerekend.

Aan getuigen wordt daarenboven, te bepalen door den regter, toegelegd vergoeding voor tijdverzuim van ten hoogste *f* 4 per dag, indien nadeel door tijdverzuim moet geacht worden geleden te worden, gedeelten van dagen voor geheele dagen gerekend.

2. Artikel 7 der in het vorig artikel genoemde wet wordt gelezen als volgt:

De reizen worden geacht gedaan te zijn of te worden met openbare vervoermiddelen, tenzij bij gemis daarvan of tengevolge van bijzondere omstandigheden van andere vervoermiddelen moest worden gebruik gemaakt, ter beoordeeling van den regter.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 29sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. WET, tot wijziging van art. 71 van de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 66) tot vaststelling van het tarief van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt. S. 94.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is art. 71 van het tarief van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt, te wijzigen;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

In het eerste lid van artikel 71 der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 66) tot vaststelling van het tarief van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt, vervalt het woord „provinciale".

Het derde lid van dat artikel vervalt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 29sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Emil Karl Heinrich Riesener. S. 95.

Peter Löhr. S. 96.

Johann Heinrich Albert Ehrlicher. S. 97.

Conrad Mathias Adam Gottfried Wingen. S. 98.

Gustav Johannes Riesener. S. 99.

Louis Julius Eugen von der Oelsnitz. S. 100.

Johann Heinrich Steinke. S. 101.

Ernst Hermann Vogel. S. 102.

—

29 *April* 1901. BESLUIT, tot wijziging van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 22 December 1867, n°. 4, betrekkelijk hulppredikers in *Nederlandsch-Indië*. S. 103.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 13 Maart 1901, Litt. A¹, n°. 18;

Den Raad van State gehoord (advies van den 9 April 1901, n°. 11);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 April 1901, Litt. A¹, n°. 11;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 2 van het Koninklijk besluit van 22 December 1867, n°. 4 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 154, *Indisch Staatsblad* 1870, n°. 71) wordt gelezen:

De hulppredikers worden met de meeste zorg gekozen uit hen, van wie het blijkt, dat zij tot

de uitoefening van het leeraarsambt door de Commissie tot de zaken der Protestantsche kerken in Nederlandsch- Oost- en West-Indië of door het Bestuur der Protestantsche kerk in Nederlandsch-Indië bekwaam en gerechtigd zijn verklaard, met dien verstande dat zendelingen de voorkeur zullen genieten.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten April 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.

(*Uitgeg.* 15 *Mei* 1901.)

—

29 *April* 1901. BESLUIT, houdende vrijstelling van briefport.

Bij dit besluit is vrijstelling van port verleend voor de briefwisseling over dienstzaken van de commissiën tot wering van schoolverzuim met de arrondissements-schoolopzieners, werkzaam in de arrondissementen grenzende aan dat, waarin voornoemde commissiën gevestigd zijn.

—

4 *Mei* 1901. BESLUIT, bevelende de plaatsing in het *Staatsblad* van het te *'s Gravenhage* den 23sten Maart 1901 tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag tot wijziging van artikel 16, 1ste lid, van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de *Schelde*. S. 104.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het te *'s Gravenhage* den 23sten Maart 1901 tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag tot wijziging van artikel 16, 1ste lid, van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de *Schelde* van 20 Mei 1843 (*Staatsblad* n°. 45), reeds gewijzigd bij het verdrag van 17 Juli 1876 (*Staatsblad* n°. 175), van welk eerstgenoemd verdrag een afdruk met vertaling aan dit besluit is gehecht;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 30sten April 1901, n°. 5196, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan de bekendmaking van voorzegd verdrag te bevelen door plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering der bepalingen in meergenoemd verdrag vervat.

Het Loo, den 4den Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 15 *Mei* 1901.)

OVEREENKOMST.

De Nederlandsche en Belgische Regeeringen, willende de 1ste zinsnede van artikel 16 van het Internationale Reglement van 20 Mei 1843 in overeenstemming brengen met de voorschriften van het Nieuw Algemeen Seinboek ten dienste van alle natiën, aangenomen door de verschillende zeevarende Mogendheden, hebben daartoe benoemd:

De Nederlandsche Regeering, de heeren J. C. DE RUYTER DE WILDT en J. W. A. F. VAN MAREN BENTZ VAN DEN BERG, vaste commissarissen voor het gemeenschappelijk toezicht op de scheepvaart en het loodswezen op de Schelde;

De Belgische Regeering, de heeren N. ALLO en L. ROGER, vaste commissarissen voor het gemeenschappelijk toezicht op de scheepvaart en het loodswezen op de Schelde;

die, ingevolge de wederzijds aan hen verleende volmachten te Vlissingen vergaderd, omtrent de navolgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. I. Van af 1 Mei 1901 zal de eerste zinsnede van artikel 16 van het Internationale Reglement van 20 Mei 1843, gewijzigd bij overeenkomst van 7 April 1876, goedgekeurd door de beide Regeeringen den 17den Juli d. a. v., luiden als volgt:

Art. 16. De navolgende seinen, hetzij afzonderlijk of gezamenlijk gedaan of getoond, worden als loodsseinen aangemerkt:

a. bij dag:

1°. de nationale vlag omgeven door een witten rand ter breedte van een vijfde van die der vlag, aan den voortop geheschen;

2°. het loodssein P. T. van het Internationaal Seinboek;

3°. vlag S van het Internationaal Seinboek met of zonder den onderscheidingswimpel er boven;

4°. het afstandssein, bestaande uit een kegel met den top naar boven, boven welken twee bollen of voorwerpen die op bollen gelijken, zijn geheschen.

b. bij nacht:

1°. een pyrotechnisch licht, bekend onder den

naam van „blauw licht", dat met tusschenpoozen van 15 minuten vertoont wordt;

2°. een helder wit licht, telken male gedurende den tijd van een minnut met korte of herhaalde tusschenpoozen getoond even boven de verschansing.

Art. II. De tegenwoordige overeenkomst treedt niet in werking, dan nadat zij door de wederzijdsche Regeeringen is goedgekeurd.

Gedaan, in dubbel, te Vlissingen, den 25sten October 1900, waarvan één in de Nederlandsche en één in de Fransche taal.

De Nederlandsche vaste Commissarissen,
(*get.*) J. C. DE RUYTER DE WILDT.
„ VAN DEN BERG.
De Belgische vaste Commissarissen,
(*get.*) ALLO.
„ L. ROGER.

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen,

kennis genomen hebbende van de bepalingen, den 25sten October 1900 vastgesteld door de vaste commissarissen van Nederland en België voor het gemeenschappelijk toezicht op het loodswezen op de Schelde, tot wijziging van het stelsel der loodsseinen, vastgesteld in het eerste lid van artikel 16 van het Internationaal Reglement van 20 Mei 1843, zooals dat lid is gewijzigd bij het Verdrag van 17 Juli 1876, hebben besloten die bepalingen goed te keuren en te dien einde tot Hoogst Dezelver gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den heer WILLEM HENDRIK DE BEAUFORT, HoogstDerzelver Minister van Buitenlandsche Zaken, en jonkheer JACOB ALEXANDER ROËLL, HoogstDerzelver Minister van Marine;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

Graaf DE GRELLE ROGIER, HoogstDeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden;

die, na overlegging hunner in behoorlijken vorm bevonden volmachten, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. De in afschrift hieraan gehechte bepalingen, den 21sten October 1900 te Vlissingen in de Nederlandsche en Fransche talen onderteekend door de vaste commissarissen van Nederland en België voor het gemeenschappelijk toezicht op den loodsdienst op de Schelde, worden goedgekeurd; de inhoud van die in de twee hierbovenvermelde talen gestelde bepalingen wordt beschouwd deel uit te maken van dit verdrag en zal in de bekrachtiging daarvan begrepen zijn.

2. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te 's Gravenhage worden uitgewisseld.

Ter oorkonde waarvan genoemde gevolgmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan, in dubbel, te 's Gravenhage, den 23sten Maart 1901.

(*L. S.*) (*get.*) W. H. DE BEAUFORT.
„ „ RÖELL.
„ „ Graaf DE GRELLE ROGIER.

—

6 *Mei* 1901. BESLUIT, houdende bepaling van het tijdstip, waarop de Ongevallenwet 1901, met uitzondering van de bepaling vervat in artikel 1, in werking treedt. S. 105.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 3 Mei 1901, n°. 27, Kabinet;

Gelet op artikel 116 der Ongevallenwet 1901 (wet van 2 Januari 1901, *Staatsblad* n°. 1);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat de Ongevallenwet 1901, met uitzondering van de bepaling vervat in artikel 1, zal in werking treden op den 1sten Juni 1901.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 6den Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 18 *Mei* 1901.)

—

6 *Mei* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende hooge kosten, in zake besmettelijke veeziekten.

Het heeft de aandacht getrokken, dat door sommige gemeenten voor verschillende ter uitvoering van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131) noodige werkzaamheden, als: toezicht op het verbranden of begraven van vee of van overblijfselen van vee, het houden van toezicht op de ontsmetting, en inzonderheid het plaatsen en wegnemen van kenteekenen, en het

houden van toezicht op die kenteekenen, hooge sommen worden gedeclareerd.

Ik acht het daarom noodig te bepalen, dat in het vervolg voor die werkzaamheden hoogstens *f* 0.25 per uur mag worden uitbetaald.

Ik heb de eer U te verzoeken, de burgemeesters uit te noodigen bij het opdragen der bovenbedoelde werkzaamheden daarop indachtig te zijn, zullende geen hooger bedrag meer in uitgaaf worden geleden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

7 *Mei* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 29 September 1892 (*Staatsblad* n°. 228), houdende nadere bepaling van het maximum van het getal notarissen in ieder arrondissement. S. 106.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 8, 2de lid, der wet op het notarisambt van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* n°. 20), en op het Koninklijk besluit van 29 September 1892 (*Staatsblad* n°. 228);

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 23sten Maart 1901, Algemeen Secretariaat, n°. 128;

Den Raad van State gehoord (advies van den 30sten April jl., n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister, van den 4den Mei 1901, Algemeen Secretariaat, n°. 122;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging in zooverre van het Koninklijk besluit van den 29sten September 1892 (*Staatsblad* n°. 228) het maximum van het getal notarissen, die voor het arrondissement *'s Gravenhage* kunnen worden aangesteld, nader te bepalen op 80.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en in werking zal treden op den tweeden dag na die plaatsing.

Het Loo, den 7den Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg.* 10 *Mei* 1901.)

—

11 *Mei* 1901. BESLUIT van den Minister van Financiën, betreffende spelling van plaatsnamen.

Bij dit besluit deelt de Minister van Financiën mede, dat volgens mededeeling van den Minister van Binnenlandsche Zaken de naam van de gemeente *Valkenburg* in *Limburg*, voortaan moet worden gespeld *Valkenberg*.

—

13 *Mei* 1901. BESLUIT, betreffende aanwijzing der kringen van de commissiën van aanslag voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten en van hare standplaatsen. S. 107.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 4den April 1901, n°. 68, Directe Belastingen;

Herzien het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 73), 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85), 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148), 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160) en 8 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 70);

Den Raad van State gehoord (advies van den 23 April 1901, n°. 7);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Financiën, van 7 Mei 1901, n° 53 (*Directe Belastingen*);

Hebben besloten en besluiten:

Art. I. De staat, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), zooals die is gewijzigd bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 73), artikel 1 van het Koninklijk besluit van 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85), artikel 1 van het Koninklijk besluit van 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148), artikel 1 van het Koninklijk besluit van 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160) en artikel 1 van het Koninklijk besluit van 8 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 70), wordt nader gewijzigd in dier voege, dat tot de commissie van aanslag te *Oss* behooren de gemeenten:

Oss; Heesch; Berghem; Nistelrode; Rosmalen; Geffen; Nuland; Berlicum; Dinter; Heeswijk; Lith; Lithoijen; Alem, Maren en *Kessel; Oijen* en *Teeffelen;*

en tot die te *'s Hertogenbosch* de gemeenten:

Vlijmen; Engelen; Bokhoven; Vughi; Helvoirt; Cromvoirt; St. Michielsgestel; den Dungen; Boxtel; Esch; Liempde; Empel en *Meerwijk.*

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening, waarop het in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de

uitvoering van dit besluit, 't welk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Raben-Steinfeld, den 13den Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 4 *Juni* 1901.)

—

15 *Mei* 1901. BESLUIT, tot het toekennen van vrijdom van belasting voor azijn en houtzuur benoodigd bij de vervaardiging van amylacetaat. S. 108.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 24 April 1901, n°. 41, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien artikel 7, lett. *b* der wet van 27 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 130);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Mei 1901, n°. 18);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Mei 1901, n°. 89, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Vrijdom van belasting te verleenen voor azijn en houtzuur, benoodigd bij de vervaardiging van amylacetaat en zulks op den voet van het reglement, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 12 Juni 1847 (*Staatsblad* n°. 31) en van het Koninklijk besluit van 26 November 1876 (*Staatsblad* n°. 236), en onder zoodanige verdere voorzieningen tegen misbruik, als door Onzen Minister van Financiën worden noodig geoordeeld.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Raben-Steinfeld, den 15den Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 30 *Mei* 1901.)

—

24 *Mei* 1901. BESLUIT, tot aanwijzing der vrijstellingen, bedoeld in art. 57 der Kieswet. S. 109.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 April 1901, n°. 1581, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van den 30sten April 1901, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Mei 1901, n°. 2316, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 57 der Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Vrijstelling wordt verleend aan de in art. 57 der Kieswet bedoelde personen en bestuurders van bijzondere instellingen en ondernemingen ten aanzien van bij hen in dienstbetrekking zijnde personen, welke uit hoofde van die dienstbetrekking op den dag der stemming tusschen de in vermeld artikel genoemde tijdstippen niet gedurende twee achtereenvolgende uren vertoeven in de gemeente, op welker kiezerslijst zij voorkomen.

2. Vrijstelling als omschreven in het voorgaand artikel wordt voorts verleend aan geneeskundigen en apothekers ten aanzien van bij hen in dienstbetrekking zijnde personen, alsmede aan personen en bestuurders van bijzondere instellingen en ondernemingen ten aanzien van bij hen in dienstbetrekking zijnde ziekenverplegers.

3. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Raben-Steinfeld, den 24sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 29 *Mei* 1901.)

—

24 *Mei* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het bedrag der uit te geven muntbiljetten van *f* 10 en *f* 50. S. 110.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 98) houdende nieuwe bepalingen nopens de uitgifte van muntbiljetten;

Gelet op art. 1 van het Koninklijk besluit van 12 September 1885 (*Staatsblad* n°. 182), alsmede op de Koninklijke besluiten van 12 November 1885 (*Staatsblad* n°. 192), van 17 Februari 1896 (*Staatsblad* n°. 28), en van 16 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 78);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 20sten Mei 1901, n°. 63 Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het aantal uitgegeven muntbiljetten bij Koninklijk besluit van den 16den Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 78) bepaald op *een millioen tweehonderd duizend* voor die van *tien* gulden en op *zestig duizend* voor die van *vijftig* gulden, zal door intrekking van *veertig duizend* muntbiljetten van *vijftig* gulden en uitgifte, in de plaats hiervan, van *tweehonderd duizend* muntbiljetten van *tien* gulden worden gebracht:

dat der muntbiljetten van *tien* gulden op *een millioen vierhonderd duizend*, vertegenwoordigende een kapitaal van *veertien millioen gulden*;

dat der muntbiljetten van *vijftig* gulden op *twintig duizend*, vertegenwoordigende een kapitaal van *een millioen gulden*.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Raben-Steinfeld, den 24sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, tot aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 111.

Bij deze wet wordt na aanvulling van een nieuw *artikel*, het totaal der 3de Afd. van dit hoofdstuk nader vastgesteld op *f* 37,900 en het eindcijfer op *f* 868,218.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 112.

Bij deze wet wordt na verhooging van een artikel en toevoeging van een nieuw artikel het totaal der 2de Afd. en het eindcijfer *verhoogd* met *f* 20,000.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot aanvulling der omschrijving van Art. 41 van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 118.

—

28 *Mei* 1901. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Christoph Pleines. S. 114.
Martin Middelberg. S. 115.
Friede Knurr. S. 116.
Heinrich Christian Martin Louis Michel. S. 117.
Willem Cornelis Moojen. S. 118.
Rudolf Johann Heinrich Rump. S. 119.
Hermann Rennings. S. 120.
Petrus Joannes Talloen. S. 121.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 122.

Bij deze wet worden de navolgende artikelen van dit hoofdstuk *verhoogd*:

Art. 3 met *f* 15,000. *Art.* 74 met *f* 100,000. *Art.* 82 met *f* 8,600. *Art.* 118 met *f* 10,000. *Art.* 140 met *f* 10,000.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen wordt het totaal der 1ste Afd. van dit hoofdstuk *verhoogd* met *f* 15,000; dat der 4de Afd. met *f* 108,600; dat der 5de Afd. met *f* 20,000 en het eindcijfer met *f* 143,600.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot wijziging van artikel 62 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs. S. 123.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging van artikel 62 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) tot regeling van het middelbaar onderwijs, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 28 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 143), van 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87) en van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

Artikel 62, tweede lid, der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs wordt gelezen als volgt:

„Het tweede examen B betreft dezelfde vakken als het examen B, vermeld in het voorgaande artikel."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 11 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, tot verhooging en wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 124.

Bij deze wet wordt *art.* 126 gelezen als volgt:

Reis-, verblijf- en bureelkosten of abonnement deswege van en toelagen aan de arrondissementsschoolopzieners, met inbegrip van vergoeding voor te weinig genoten abonnement voor bureelkosten over het 1ste halfjaar 1901.

Het bedrag van het artikel wordt gebracht op *f* 129,000.

Ten gevolge van voorschreven verhooging wordt het totaal der 5de Afd. van dit hoofdstuk met *f* 62,200 en het eindcijfer van het hoofdstuk met gelijk bedrag verhoogd.

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten name der gemeente *Rotterdam*, van eigendommen in die gemeente gelegen, noodig voor het aanleggen van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte, gelegen in den polder *Charlois*. S. 125.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot nadere verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 126.

Bij deze wet wordt na verhooging van eenige artikelen het totaal der 4de Afd. van dit hoofdstuk met *f* 136,750 en het eindcijfer met gelijk bedrag verhoogd.

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende regeling van de pensioenen van het personeel bij de verlichting op de *Wester-Schelde* en in hare mondingen, waarvan de bezoldiging komt ten laste van *België*. S. 127.

WIJ WILHELMINA ENZ. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is het personeel bij de verlichting op de *Wester-Schelde* en in hare mondingen, waarvan de bezoldiging ingevolge de tusschen *België* en *Nederland* bestaande overeenkomst van 31 Maart 1866 (*Staatsblad* n°. 80) komt ten laste van *België*, als burgerlijke ambtenaren aan te merken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De opzichters en lichtwachters bij de *Wester-Schelde* en in hare mondingen, wier wedde of belooning ingevolge de tusschen *België* en *Nederland* bestaande overeenkomst van 31 Maart 1866 (*Staatsblad* n°. 80), ten laste van *België* komt, worden als burgerlijke ambtenaren aangemerkt.

2. De diensten, vóór het in werking treden dezer wet bewezen in de betrekkingen, genoemd in het vorig artikel, worden aangemerkt als tijdelijke diensten in den zin der wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* n°. 152), gewijzigd bij die van 6 Juni 1900 (*Staatsblad* n°. 103).

3. De tijdelijke diensten, vroeger bewezen door het in art. 1 bedoeld personeel, dat bij het in werking treden dezer wet in dienst is, alsmede de diensten, vroeger in de betrekkingen, genoemd in art. 1, bewezen door de bij het in werking treden dezer wet in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, kunnen worden geldend gemaakt voor pensioen, indien belanghebbenden binnen één jaar nà dat tijdstip eene verbintenis aangaan als bedoeld in art. 4 der in het vorig artikel genoemde wet.

De verschuldigde bijdragen worden vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in art. 4, 1ste lid dier wet.

Ook vinden toepassing de bepalingen van het 2de, 3de en laatste lid van dat artikel.

Een en ander met dien verstande, dat in plaats van 1898 wordt gelezen 1901.

4. De bijdragen, uit kracht der in het vorig artikel bedoelde verbintenissen verschuldigd, zullen worden ingehouden overeenkomstig het bepaalde bij art. 5 der in art. 2 genoemde wet, met dien verstande, dat in plaats van 1898 wordt gelezen 1901.

5. De in artikel 1 bedoelde opzichters en lichtwachters, die bij het in werking treden dezer wet in dienst zijn, worden, indien zij vroeger burgerlijk ambtenaar geweest zijn, als herplaatste burgerlijke ambtenaren aangemerkt.

6. Deze wet treedt in werking op den 1sten Juli 1901.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Marine, (*get.*) RÖELL.

De Minister van Financiën, „ PIERSON.

(*Uitgeg.* 5 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende vaststelling voor sommige gemeenten van het voor iederen inwoner uit te keeren bedrag ingevolge de wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156). S. 128.

WIJ WILHELMINA, ENZ. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het ingevolge de wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156) voor iederen inwoner der verschillende gemeenten vastgestelde uit te keeren bedrag ten aanzien van enkele gemeenten is gebleken gegrond te zijn geweest op eene reeds destijds onjuiste

rangschikking dier gemeenten in een der klassen bedoeld bij artikel 5 der wet op de personeele belasting;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel. De uitkeering per inwoner bedoeld bij artikel 1 der wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156) bedraagt met ingang van 1 Januari 1901 voor de gemeente:

Capelle.	*f* 1.94
Raamsdonk	1.34[5]
Waspik.	1.34[5]
Zevenbergen	1.47[5]
Groesbeek	1.11
Scherpenzeel	1.65
Dubbeldam	1.77[5]
's Gravendeel	1.83[5]
Krimpen a/d Lek . . .	2.06[5]
Reeuwijk	1.98
Waddinxveen	2.50
Zevenhuizen	2.65
Buiksloot	1.86[5]
Goes.	2.12
de Bildt	1.98
Bunnik	1.88
Bunschoten.	1.47[5]
Doorn	1.63
Zeist.	1.50
Dokkum	4.32[5]
Winschoten	3.14[5]
Maastricht.	2.27[5]

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende bekrachtiging van eene door den Staat en het Kroondomein met de gemeente *Mill en St. Hubert* gesloten overeenkomst omtrent beplanting langs den Stationsweg en ruiling van grond aldaar. S. 129.

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt. S. 130.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1900/1901, n°. 154, 1—12.

Hand. id. 1900/1901, *blads.* 1438—1444.

Hand. 1e Kamer 1900/1901, *blads.* 354, 370, 371, 401.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is te herzien de wet van den 1sten Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11), omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het toezicht en de zorg over de zaken der Munt zijn opgedragen aan Onzen Minister van Financiën.

2. Alle munten van het Rijk en van zijne koloniën en bezittingen worden aan 's Rijks Munt geslagen.

De voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt en medailles kunnen worden geslagen, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

3. Alle stempels voor de munten van het Rijk en van zijne koloniën en bezittingen worden aan 's Rijks Munt vervaardigd.

In bijzondere gevallen kan van deze bepaling worden afgeweken.

De voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk stempels kunnen worden vervaardigd, worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

4. Onder het opperbeheer van Onzen Minister van Financiën worden opgedragen:

het bestuur van 's Rijks Munt aan den muntmeester.

het toezicht op de stipte naleving aan 's Rijks Munt van de wettelijke bepalingen, het muntwezen betreffende, alsmede op het verbruik van muntmateriaal aan 's Rijks Munt, aan den controleur-generaal.

De muntmeester en de controleur-generaal worden door Ons benoemd. Zij mogen elkander niet bestaan in of binnen den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap. Hunne instructiën worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Bij afwezigheid van den muntmeester of van den controleur-generaal kan door Ons in de tijdelijke waarneming van de functiën van den afwezige worden voorzien.

5. De uitvoering van het muntwerk en de vervaardiging der stempels mogen niet worden aanbesteed aan een of meer ambtenaren van het muntwezen.

6. Het is aan de ambtenaren van het muntwezen verboden voor eigen rekening goud te doen aanmunten, handel in edele metalen of in

voorwerpen, daarvan vervaardigd, te drijven of op eenige wijze daaraan deel te nemen.

7. Geen nieuw vervaardigde munten mogen van 's Rijks Munt worden afgeleverd, tenzij van het onderzoek en de goedbevinding proces-verbaal door den controleur-generaal is opgemaakt.

8. Behalve het reeds genoemde wordt den controleur-generaal opgedragen het onderzoek van alle munten die als verdacht van valschheid, vervalsching of schennis aan hem zijn opgezonden, alsmede de uitspraak in geschillen van allooi en essaai, aan 's Rijks Munt geleverd muntmateriaal betreffende.

De controleur-generaal onderzoekt jaarlijks een aantal munten, die anders dan van 's Rijks Munt bij betaalmeesters zijn ingekomen.

9. Vóór den 1sten April van elk jaar worden door den muntmeester en door den controleur-generaal verslagen opgemaakt, door den eerste van de muntwerkzaamheden en wat daarmede samenhangt, door den laatste van zijne verrichtingen, een en ander over het afgeloopen jaar.

Deze verslagen worden voorzien van zoodanige opmerkingen als de aard der zaak zal vereischen, aan Onzen Minister van Financiën ingezonden om aan Ons te worden overgelegd, en door Ons aan de Staten-Generaal medegedeeld.

10. Voor benoeming tot essaieur van 's Rijks Munt of van de contrôle bij 's Rijks Munt komen alleen in aanmerking zij die als essaieur zijn geexamineerd en van eene akte van toelating zijn voorzien door eene commissie van drie leden, waarvan de controleur-generaal lid en voorzitter is. De beide andere leden dier commissie worden door Ons benoemd.

Deze bepaling geldt niet voor hen, die onder de werking van art. 7 der wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11), het daarbedoeld examen met goed gevolg hebben afgelegd.

11. Er is eene commissie voor het muntwezen, bestaande uit drie leden, door Ons te benoemen. Bij de benoeming wordt tevens aangewezen wie der leden voorzitter en secretaris der commissie zijn.

De benoeming geschiedt voor drie jaren. De aftredenden kunnen herbenoemd worden.

Aan het lidmaatschap is geen vaste bezoldiging verbonden. Aan de leden wordt door Ons, behalve vergoeding van reis- en verblijfkosten, vacatiegeld toegekend.

12. De commissie voor het muntwezen doet in Januari van elk jaar monsters onderzoeken genomen van iedere in den loop van het vorige jaar door den muntmeester opgebrachte en door den controleur-generaal goedgekeurde partij munten.

De wijze, waarop de monsters genomen en onderzocht worden, wordt geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

De commissie brengt jaarlijks aan Ons verslag uit van hare bevindingen, en voegt daaraan zoodanige opmerkingen toe, als zij in het belang van het muntwezen wenschelijk oordeelt.

13. In alle burgerlijke en strafgedingen, waarvan de beslissing afhangt van die van een geschilpunt omtrent valschheid, vervalsching of schennis van munten of omtrent allooi en essaai, moet de controleur-generaal als deskundige over dit geschilpunt gehoord worden.

De berichten van den controleur-generaal moeten de gronden behelzen waarop zij rusten en onderteekend zijn.

Voor die berichten worden geene kosten berekend dan die van zegel en registratie, voor zoover die verschuldigd zijn.

14. Wanneer de beslissing van een burgerlijk geding afhankelijk is van die van een geschilpunt als in het vorige artikel bedoeld, beveelt de rechter, hetzij op verzoek van een der partijen, hetzij ambtshalve bij interlocutoir vonnis, dat het bericht van den controleur-generaal worde ingewonnen.

Op dit deskundig onderzoek zijn de bepalingen der achtste Afdeeling van den derden Titel van het eerste Boek, wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van toepassing, voor zooveel daarvan niet bij dit of het voorgaande artikel dezer wet is afgeweken.

15. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Op dit tijdstip treedt buiten werking de wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11).

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. S. 131.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, n°. 154, 1—12.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1438—1444.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 370, 401.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de herziening van de wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11), omtrent het toezigt en de zorg over de zaken der Munt, aanvulling en wijziging noodzakelijk maakt van de wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), gewijzigd bij de wetten van 7 Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 31), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265) en 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 70), omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 25 der laatstelijk bij de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 70) gewijzigde wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), wordt gelezen als volgt:

„De uitspraak over geschillen van allooi en essaai alsmede over de echtheid en het juiste gebruik der keurteekenen en stempels en wat verder daarmede in verband staat, is opgedragen aan den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt.

Het voorwerp, dat aan de beoordeeling van den Controleur-Generaal onderworpen moet worden, wordt aan dezen toegezonden, verzegeld door den essayeur en dengene, die zich door diens beslissing bezwaard acht.

De uitkomst van het onderzoek van den Controleur-Generaal wordt aan de betrokkenen medegedeeld, die zich naar de gedane uitspraak hebben te gedragen.

De kosten, aan het opzenden en het onderzoek verbonden, komen ten laste van de in het ongelijk gestelde partij. De berekening der kosten van onderzoek geschiedt op den voet van art. 15, onverminderd het bepaalde in art. 14.

De bovenstaande bepalingen zijn mede toepasselijk op de geschillen tot welke het geval, voorzien bij art. 22 kan aanleiding geven.

Art. II. Achter voormeld artikel 25 worden ingelascht de volgende artikelen:

Art. 25 *bis.* In alle burgerlijke en strafgedingen, waarvan de beslissing afhangt van die van een der geschilpunten in art. 25 bedoeld, moet de Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt als deskundige over dit geschilpunt gehoord worden.

De berichten van den Controleur-Generaal moeten de gronden behelzen, waarop zij rusten en onderteekend zijn.

Voor die berichten worden geene kosten berekend dan die van zegel en registratie, voor zoover die verschuldigd zijn.

Art. 25 *ter.* Wanneer de beslissing van een burgerlijk geding afhankelijk is van die van een geschilpunt als in het vorig artikel bedoeld, beveelt de rechter, hetzij op verzoek van een der partijen, hetzij ambtshalve, bij interlocutoir vonnis, dat het bericht van den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt wordt ingewonnen.

Op dit deskundig onderzoek zijn de bepalingen der achtste Afdeeling van den derden Titel van het eerste Boek Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van toepassing, voor zooveel daarvan niet bij dit of het voorgaande artikel dezer wet is afgeweken.

Art. III. In artikel 26 eerste lid der voormelde wet worden de woorden „het Muntcollege" vervangen door „den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt."

Art. IV. Artikel 27 der voormelde wet wordt gelezen als volgt:

„Voor benoeming tot essayeur van den waarborg komen alleen in aanmerking zij, die als essayeur zijn geëxamineerd en van eene akte van toelating zijn voorzien door eene commissie van drie leden, waarvan de Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt lid en voorzitter is. De beide andere leden worden door Ons benoemd.

„Deze bepaling geldt niet voor hen die onder de werking van art. 7 der wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11), het daar bedoeld examen met goed gevolg hebben afgelegd."

Art. V. Het eerste lid van artikel 53 der voormelde wet wordt gelezen als volgt:

„Niemand mag het beroep van handelsessayeur uitoefenen, alvorens is voldaan aan de voorwaarden, in art. 27 voor benoeming tot essayeur van den waarborg gesteld."

Art. VI. In art. 86 der voormelde wet worden achter de woorden: „De ambtenaren van den waarborg", ingelascht de woorden: „die hierin kunnen worden bijgestaan door zoodanige andere ambtenaren, als daartoe door Ons worden aangewezen".

Art. VII. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1901.)

28 *Mei* 1901. WET, tot nadere regeling van het Nederlandsche muntwezen. S. 132.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 167; 1900/1901, n°. 37, 1—8.

Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, *blads.* 1444—1451, 1453.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *blads.* 371, 372, 401—405.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de wetten tot regeling van het Nederlandsche muntwezen door eene nieuwe wet te vervangen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De rekeningseenheid van het Nederlandsche muntstelsel is de gulden.

De gulden is verdeeld in honderd centen.

2. 's Rijks munten zijn:

A. met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel:

I. tot ieder bedrag:

a. in goud:

het tienguldenstuk;

b. in zilver:

de rijksdaalder of twee en een halve gulden;

de gulden;

de halve gulden;

II. tot beperkt bedrag, de volgende paspunten;

a. in zilver:

het vijf en twintig-centstuk;

het tien-centstuk;

het vijf-centstuk;

b. in brons:

de twee en een halve cent;

de cent;

de halve cent;

B. zonder de hoedanigheid van wettig betaalmiddel:

de gouden dukaat.

3. Het staat ieder vrij gouden tienguldenstukken en ducaten te doen slaan aan 's Rijks Munt, wanneer werkzaamheden voor het Rijk het niet verhinderen.

Rijksdaalders, guldens en halve guldens kunnen slechts worden aangemunt voor rekening van het Rijk, ter vervanging van zilveren munten, die van Rijkswege aan den omloop worden of zijn onttrokken.

De pasmunt wordt uitsluitend voor rekening van het Rijk geslagen.

Voor de aanmunting van zilveren pasmunt mogen alleen Rijksmunten gebezigd worden.

4. Onze Minister van Financiën is gemachtigd om, wanneer en in zoover als hij met het oog op den toestand van het Nederlandsche muntwezen noodzakelijk acht, een bedrag van ten hoogste *vijf en twintig millioen gulden* in Nederlandsche rijksdaalders te doen versmelten tot baren en die baren, door tusschenkomst van de Nederlandsche Bank, te verkoopen.

Alvorens van deze machtiging gebruik te maken, wint Onze voornoemde Minister de voorlichting in van de afdeeling van den Raad van State, die tot het Departement van dezen Minister in betrekking staat.

Het advies door 's Raads afdeeling uitgebracht, wordt zoodra 's lands belang zulks toelaat, aan de Staten-Generaal medegedeeld.

De op grond van dit artikel aan den omloop onttrokken rijksdaalders kunnen niet door andere zilveren munten vervangen worden.

5. Niemand is verplicht zilveren pasmunt tot een hooger bedrag dan van tien gulden of bronzen pasmunt tot een hooger bedrag dan van vijf en twintig cents aan te nemen.

6. De in artikel 2 genoemde munten hebben een gehalte, gewicht en middellijn, benevens eene op het gehalte en op het gewicht toegestane ruimte, zoowel boven als onder, gelijk bepaald is als volgt:

MUNTSOORT.		Gehalte.		Gewicht		Middellijn.
		wettelijk.	ruimte.	wettelijk.	ruimte.	
		duizendsten	duizendsten	gram	duizendsten.	millimeters.
Goud.	10 gulden.	900	1,5	6,720	2	22,5
	dukaat.	983	1,0	3,494	2	21,0
Zilver.	2½ gulden.	945	1,5	25,000	2	38,0
	gulden.			10,000	3	28,0
	½ gulden.			5,000	5	22,0
	25 cent.	640	4,0	3,575	6	19,0
	10 „			1,400	10	15,0
	5 „			0,685	12	12,5
Brons.	2½ cent.	950 koper.	10,0 koper.	4,000	één op honderd stukken.	23,5
	cent.	40 tin.	5,0 tin.	2,500		19,0
	½ cent.	10 zink.	5,0 zink.	1,250		14,0

7. De beeldenaar der gouden tiengulden stukken is:

op de voorzijde Ons borstbeeld, tot omschrift voerende: Onzen door het woord *Koning* (*Koningin*) voorafgeganen naam en de spreuk: *God zij met ons;*

op de keerzijde het wapen des Rijks met de Koninklijke Kroon, tusschen de waarde-aanduiding 10 G., wijders het jaartal, het opschrift: *Koningrijk der Nederlanden*, benevens het muntteeken en het muntmeestersteeken.

Deze stukken worden in den ring gemunt en hebben een kartelrand.

8. De beeldenaar der rijksdaalders, guldens en halve guldens is:

op de voorzijde Ons borstbeeld, tot omschrift voerende Onzen naam, met de woorden: *Koning* (*Koningin*) *der Nederlanden;*

op de keerzijde het wapen des Rijks met de Koninklijke Kroon, tusschen de waarde-aanduiding 2½ G., 1 G., ½ G., tot omschrift voerende: *Munt van het Koningrijk der Nederlanden*, benevens het jaartal, het muntteeken en het muntmeestersteeken.

Deze stukken worden in den ring gemunt.

De rijksdaalder en de gulden hebben tot randschrift: *God zij met ons.*

De halve gulden heeft een kartelrand.

9. De beeldenaar der zilveren pasmunt is:

op de voorzijde Ons borstbeeld, met een omschrift gelijk aan dat der rijksdaalders, guldens en halve guldens;

op de keerzijde de waarde-aandniding 25 cents, 10 cents en 5 cents, tusschen twee eikentakken, benevens het jaartal, het muntteeken en het muntmeestersteeken.

De stukken worden in den ring gemunt en hebben een kartelrand.

10. De beeldenaar der bronzen pasmunt is:

op de voorzijde de gekroonde leeuw, houdende het zwaard en den pijlbundel, op een met blokken bezaaid veld, binnen een parelrand, daaromheen het omschrift: *Koningrijk der Nederlanden*, met het jaartal, benevens het muntteeken en het muntmeestersteeken;

op de keerzijde de waarde-aandniding 2½ cent, 1 cent, ½ cent, tusschen twee oranjetakken.

Deze stukken worden in den ring gemunt en hebben een kartelrand.

11. De beeldenaar van den gouden dukaat is:

op de voorzijde een geharnaste man tusschen de cijfers van het jaartal, met het omschrift: *Concordia res parvae créscunt*, benevens het muntteeken en het muntmeestersteeken;

op de keerzijde binnen een versierd vierkant: *Mo: aur: reg: Belgii ad legem imperii.*

De stukken worden gemunt op den vrijen stempel en hebben een kabelrand.

12. Bij Koninklijk besluit worden de kantoren aangewezen, waar de pasmunt tegen rijksdaalders, guldens en halve guldens kan worden ingewisseld, mits het aangeboden bedrag niet minder zij dan vijftig gulden in zilveren, of tien gulden in bronzen pasmunt.

13. 's Rijks Munt is niet verplicht partijen goud aan te munten in tienguldenstukken beneden driehonderd kilogram en in dukaten beneden honderd kilogram.

14. Het muntloon kan voor gouden tiengulden stukken niet hooger worden gesteld dan op vijf gulden per kilogram werks.

15. In de *Staatscourant* wordt door Onzen Minister van Financiën jaarlijks medegedeeld hoeveel van elke muntsoort in het afgeloopen jaar:

a. voor rekening zoowel van bijzondere personen als van het Rijk is aangemunt;

b. van Rijkswege is ingetrokken.

16. Munten, welke anders dan door slijting in gewicht zijn verminderd, worden in 's Rijks schatkist niet aangenomen.

Niemand is gehouden ze aan te nemen.

17. De munten die vermoed worden valsch, vervalscht of opzettelijk geschonden te zijn, kunnen door elken houder aan den Controleur-Generaal van 's Rijks Munt ter beoordeeling worden opgezonden.

De ambtenaren, met ontvangsten voor de kassen van openbare lichamen of instellingen belast, zijn tot de bedoelde opzending van dergelijke in hunne handen komende munten verplicht, nadat zij, desgevraagd, een ontvangbewijs aan den houder hebben uitgereikt.

De genoemde met ontvangsten belaste ambtenaren geven van de aanhouding onverwijld kennis aan den officier van justitie, en gaan veertien dagen daarna tot de opzending aan den Controleur-Generaal over, tenzij het aangehouden muntstuk inmiddels door den officier van justitie ten behoeve van eenig strafrechtelijk onderzoek opgevorderd zij.

Ingeval de uitspraak van den controleur-generaal het vermoeden bevestigt, worden de ter beoordeeling ontvangen munten door dien ambtenaar doorgesneden en aan den inzender teruggegeven.

Op uitdrukkelijk verlangen van den justitieambtenaar door wien de inzending is geschied kan een munt, bedoeld in het vorige lid, ongeschonden worden teruggegeven.

Alleen tegen vergoeding van de nominale waarde kan de controleur-generaal, zoo hij dit wenschelijk acht en de officier van justitie er zich niet tegen verzet, een stuk terughouden.

Ingeval de uitspraak het vermoeden niet bevestigt, worden dezelfde of andere gave munten teruggegeven.

18. Van Rijkswege worden ingetrokken en vermunt:

a. alle gebrekkig bewerkte munten;

b. alle munten, niet begrepen onder die bedoeld bij artikel 17, vierde lid, welke door den omloop zoozeer zijn afgesleten, dat hun beeldenaar geheel of gedeeltelijk onzichtbaar is, of die door andere oorzaken voor den omloop ongeschikt zijn geworden;

c. de tiengnldenstukken, rijksdaalders, gnldens en halve guldens, die door slijting in den omloop in gewicht zijn gedaald:

de tiengnldenstukken	5	duizendsten	of	meer;
„ rijksdaalders	15	„	„	„
„ gnldens	30	„	„	„
„ halve guldens	40	„	„	„

beneden hun wettelijk gewicht.

De wijze van intrekking wordt bij algemeenen maatregel van bestunr geregeld.

19. Het is verboden vreemde zilveren, nikkelen, bronzen of koperen munten in betaling te geven.

Deze bepaling geldt niet voor bij algemeenen maatregel van bestunr aan te wijzen gemeenten. Onverminderd echter blijft ook daar ieders bevoegdheid om wettige betaalmiddelen te eischen.

20. Het is aan de in artikel 17, 2de lid, bedoelde ambtenaren, alsook aan pachters en onderpachters van inkomsten van openbare lichamen of instellingen, verboden bij ontvangsten, die zij als zoodanig doen, vreemde munten in betaling aan te nemen.

Deze bepaling geldt niet voor de gemeenten, bedoeld in art. 19, 2de lid.

21. Overtreding van eene der verbodsbepalingen der twee laatstvoorgaande artikelen wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Indien tijdens het plegen der overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van een der bepalingen dezer wet onherroepelijk is geworden, wordt hij gestraft met geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden.

22. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

Overgangsbepalingen.

23. Ter verwisseling van munten, die in Duitschland, en van munten, die in België in de publieke kassen worden aangenomen, wordt, overeenkomstig bepalingen vast te stellen bij algemeenen maatregel van bestunr, in bij dien maatregel aan te wijzen gemeenten gelegenheid gegeven gednrende een tijdperk van ééne maand, na het inwerking treden dezer wet.

De verwisseling geschiedt tot door Ons te bepalen koersen, doch op geen hoogeren voet dan van 59 cent voor de mark, 47½ cent voor den frank.

Slotbepalingen.

24. Waar in wetten of Koninklijke besluiten het woord „standpenningen" is gebezigd, worden daaronder verstaan munten met de hoedanigheid van wettig betaalmiddel tot ieder bedrag.

25. Deze wet kan worden aangehaald als „de Mnntwet 1901". Zij treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Met dien dag worden buiten werking gesteld de wetten van 26 November 1847 (*Staatsblad* n°. 69), van 6 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 117), van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 43), van 9 December 1877 (*Staatsblad* n°. 215), en van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 97).

De overeenkomstig die wetten geslagen munten, welke niet reeds buiten omloop zijn gesteld, blijven op den bestaanden voet gangbaar zoolang hare buitenomloopstelling niet bij de wet wordt bevolen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende verbod om phosphorlucifers te vervaardigen en regeling van het vervoeren, invoeren en ten verkoop voorhanden hebben daarvan. S. 133.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 187; 1900/1901, n°. 45, 1—6.

Hand. id. 1900/1901 *bladz.* 1732.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 397, 405.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is bepalingen vast te stellen, houdende verbod van het vervaardigen van phos-

phorlucifers en omtrent het vervoeren, invoeren en ten verkoop voorhanden hebben daarvan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Onder phosphorlucifers verstaat deze wet lucifers, waarin witte phosphor voorkomt.

2. Het is verboden opzettelijk phosphorlucifers te vervaardigen of te doen vervaardigen.

3. Het is verboden phosphorlucifers in grootere hoeveelheid dan van 100 grammen te gelijk te vervoeren of in te voeren alsmede phosphorlucifers ten verkoop voorhanden te hebben.

De doorvoer van phosphorlucifers is geoorloofd.

4. De hoofden en bestuurders van inrichtingen, waarin eenige tak van fabrieks- of handwerksnijverheid wordt uitgeoefend en de in die inrichtingen verblijvende personen, zij, die lucifers vervoeren, invoeren of ten verkoop voorhanden hebben, alsmede zij, die bij dat vervoeren of invoeren behulpzaam zijn, of die werkzaam zijn op eene plaats, waar lucifers ten verkoop voorhanden zijn, zijn verplicht aan den ambtenaar, belast met het opsporen van een in deze wet strafbaar gesteld feit de door dezen verlangde inlichtingen te geven omtrent zaken en feiten, de naleving van deze wet betreffende.

5. Met het opsporen van de overtredingen van deze wet zijn, behalve de bij art. 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee en alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie.

Met het opsporen van de overtredingen van art. 2 zijn mede belast de in art. 12 der Arbeidswet (wet van 5 Mei 1889, *Staatsblad* n°. 48, laatstelijk gewijzigd door de wet van 31 December 1896, *Staatsblad* n°. 259) bedoelde inspecteurs en verdere ambtenaren.

Met het opsporen van de overtredingen van het eerste lid van art. 3 zijn mede belast de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

6. De in het eerste en de in het derde lid van art. 5 bedoelde personen hebben, tot handhaving van deze wet, toegang:

a. tot de voer- en vaartuigen, geen openbaar vervoermiddel zijnde, waarvan hun bekend is of redelijkerwijze door hen kan worden vermoed, dat daarin lucifers worden vervoerd;

b. tot de voer- en vaartuigen, waarvan hun bekend is of redelijkerwijze door hen kan worden vermoed, dat daarmede lucifers worden ingevoerd;

c. tusschen 7 uur des voormiddags en 10 uur des namiddags tot de plaatsen, waarvan hun bekend is of redelijkerwijze door hen kan worden vermoed, dat er lucifers ten verkoop voorhanden zijn.

Wordt aan de in het eerste lid bedoelde personen de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

In plaatsen, die tevens woningen zijn of alleen door eene woning toegankelijk zijn, treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen procesverbaal opgemaakt en binnen twee maal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

7. De in het eerste en de in het derde lid van art. 5 bedoelde personen zijn bevoegd monsters te nemen van lucifers, die in grootere hoeveelheid dan van 100 grammen te gelijk worden vervoerd of die ten verkoop voorhanden zijn.

Van dezelfde partij worden steeds twee monsters genomen, waarvan de marktwaarde wordt vergoed, wanneer daartoe het verlangen wordt te kennen gegeven aan den ambtenaar, die de monsters neemt. Voor door de monsterneming aan den eigenaar der lucifers toegebrachte schade zal, indien die lucifers bij het deskundig onderzoek blijken geen phosphorlucifers te zijn, den belanghebbende, als deze zulks verlangt, schadeloosstelling worden verleend.

8. De in art. 7 bedoelde monsters worden door den ambtenaar, die de monsters neemt, verzegeld en onder bijvoeging van een proces-verbaal, vermeldende de herkomst der monsters, zoodra mogelijk verzonden aan den bevoegden ambtenaar van het Openbaar Ministerie, door wiens zorg een daarvan wordt overgegeven aan een der voor het gerechtelijk onderzoek dier monsters door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid aan te wijzen deskundigen. Na afloop van dit onderzoek, van welks uitslag binnen twee maal vier en twintig uren, nadat aan bovengenoemden ambtenaar van het Openbaar Ministerie daarvan mededeeling is gedaan, door dezen ambtenaar aan den belanghebbende moet worden kennis gegeven, kan laatstgenoemde het tweede monster op eigen kosten doen onderzoeken. Met het oog daarop kan gedurende de eerstvolgende drie weken na deze kennisgeving door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie tegen bedoelden belanghebbende geene vervolging te dier zake worden ingesteld.

De belanghebbende is bevoegd de monsters ook met zijn eigen zegel te voorzien. In het procesverbaal wordt vermeld of, en zoo ja, op welke wijze van die bevoegdheid is gebruik gemaakt.

9. Het onderzoek van het eerste der in art. 7 bedoelde monsters geschiedt volgens door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften door ten minste twee van elkander onafhankelijk werkende, door dien Minister aan te wijzen beëdigde scheikundigen.

De bij dat onderzoek gevolgde methode wordt den belanghebbende op diens verzoek medegedeeld.

10. Bij invoer van lucifers in grootere hoeveelheid dan van 100 grammen te gelijk zijn de in het derde lid van art. 5 bedoelde personen bevoegd daarvan enkele te doen ontbranden.

Zijn zij op grond van de ten gevolge der ontbranding ontstane knoflookreuk van oordeel, dat er onder de verbrande lucifers phosphorlucifers waren, dan wordt de geheele bezending, waarop die proefneming betrekking had, behandeld op den voet, als voor op den invoer verboden goederen is bepaald bij de artikelen 108, 109 en 116 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38).

Tenzij de belanghebbende gebruik maakt van de bevoegdheid, gegeven in art. 108 der in het vorige lid bedoelde wet, tot dadelijken terugvoer, nemen de ambtenaren onverwijld en met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid van art. 7 monsters van de ingevoerde lucifers.

11. Met de in het vorig artikel bedoelde monsters wordt gehandeld zooals in de artikelen 8 en 9 is voorgeschreven.

Indien bij het in art. 9 bedoelde onderzoek blijkt, dat in het onderzochte monster phosphorlucifers voorkwamen dan wordt met de overeenkomstig art. 109 of art. 116 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) opgeslagen lucifers gehandeld zooals voor op den invoer verboden goederen is bepaald bij de artikelen 110 tot en met 116 van die wet.

Indien bij het in art. 9 bedoelde onderzoek niet blijkt, dat in het onderzochte monster phosphorlucifers voorkwamen dan worden de opgeslagen lucifers onverwijld ter beschikking gesteld van den belanghebbende.

12. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden wordt gestraft overtreding van art. 2.

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft overtreding van het eerste lid van art. 3 en overtreding van art. 4.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van een der bepalingen van deze wet onherroepelijk is geworden, kunnen — behoudens het bepaalde in het volgende lid — de straffen worden verdubbeld.

Indien tijdens het plegen van een feit, verboden bij art. 3, eerste lid, nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van dat artikel of van art. 2 onherroepelijk is geworden, wordt hechtenis van ten hoogste zes maanden opgelegd.

13. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve het feit, strafbaar gesteld bij het eerste lid van art. 12, dat als misdrijf wordt beschouwd.

14. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Phosphorluciferswet 1901".

15. Deze wet treedt in werking op 1 Juli 1901 met uitzondering van de bepaling van art. 3, voor zoover die betrekking heeft op het vervoeren en het ten verkoop voorhanden hebben van phosphorlucifers, welke eerst in werking treedt op 1 Januari 1902.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 14 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Stiens* naar *Harlingen* met zijtak van *Tjummarum* naar *Franeker*. S. 184.

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van spoorwegen: van *Rotterdam* naar *Hoogvliet*; van *Oud-Beijerland* naar *Goudswaard*; van *Strijen* naar den *Blaakschen dijk* en van *Middeldijk* naar *Zwijndrecht*. S. 185.

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Nijmegen* naar *Wamel*. S. 136.

—

28 *Mei* 1901. WET tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 137.

Bij deze wet wordt tusschen de artikelen 79 en 80 ingevoegd:

Art. 79bis. Kosten van aankoop van grond te *IJmuiden*, gelegen tusschen het *Noordzeekanaal* en den Rijksweg *Velsen—IJmuiden*, ten behoeve van eene eventueele uitbreiding der sluis- of kanaalwerken aldaar *f* 100,000.

Tengevolge van voorschreven aanvulling en verhooging wordt het totaal der 2de Afd. en het eindcijfer van dit hoofdstuk eveneens verhoogd met *f* 100,000.

—

28 *Mei* 1901. WET, tot verbetering van den *Oude-IJssel*. S. 138.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de tot standkoming der verbetering van de rivier de *Oude-IJssel* door eene geldelijke bijdrage uit 's Rijks schatkist te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij den Raad van State enz.

Eenig artikel.

Uit 's Rijks schatkist wordt aan het waterschap van den *Oude-IJssel* eene bijdrage verleend van ten hoogste *honderd acht en zeventig duizend gulden*, voor de voltooiing der verbetering van de rivier de *Oude-IJssel*, als kanaal van uitwatering en van scheepvaart.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1901.)

—

28 *Mei* 1901. WET, houdende regeling betreffende de toelating als schipper op koopvaardijschepen en het aan boord daarvan in dienst hebben van stuurlieden en machinisten. S. 139.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1897/98, n°. 156; 1899/1900, n°. 9; 1900/1901, n°. 6, 1, 2.

Hand. id. 1900/1901, *bls.* 936—947, 950—963.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 354, 368—370, 383—392, 406—411.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, eene regeling te maken betreffende de toelating als schipper op koopvaardijschepen en het aan boord daarvan in dienst hebben van stuurlieden en machinisten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

koopvaardijschip; een zeeschip in den zin der wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 96);

stoomschip; een koopvaardijschip dat door middel van stoom wordt voortbewogen;

groote vaart; de vaart met koopvaardijschepen van meer dan 100 ton (2.83 M³.) bruto inhoud;

kleine vaart; de vaart met koopvaardijschepen van 100 ton (2.83 M³.) bruto inhond en daar beneden;

mail- en passagiersschip; een stoomschip dat op andere dan Europeesche havens vaart en in den regel de brievenpost vervoert of voor vervoer van meer dan 12 passagiers is ingericht;

Europeesche havens; alle havens in Europa, alsmede de niet-Europeesche havens van de Middellandsche en van de Zwarte Zee.

2. Voor de toelating als schipper op een koopvaardijschip voor de groote vaart wordt gevorderd het bezit van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma van eerste-stuurman voor de groote vaart.

3. Het is den schipper van een koopvaardijschip voor de groote vaart verboden met zijn schip op Europeesche havens te varen, indien niet aan boord in dienst is een eerste-stuurman, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma van eerste-stuurman voor de groote vaart.

Indien het schip een stoomschip is, wordt bovendien gevorderd dat aan boord in dienst zijn een eerste-machinist, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma B, en een tweede-machinist, voorzien van zoodanig diploma A.

4. Het is den schipper van een koopvaardijschip voor de groote vaart verboden met zijn schip op niet-Europeesche havens te varen, indien niet aan boord in dienst zijn een eerste- en een tweede- of derde-stuurman, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma, onderscheidenlijk van eerste-stuurman voor de groote vaart of van tweede- of derde-stuurman voor de groote vaart.

Indien het schip is een stoomschip, wordt

bovendien gevorderd dat aan boord in dienst zijn een eerste-machinist, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma B, en twee machinisten, voorzien van zoodanig diploma A.

Is het stoomschip tevens mail- of passagiersschip, dan wordt gevorderd, dat aan boord in dienst zijn een eerste-machinist, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma C, en twee machinisten, voorzien van zoodanig diploma B.

5. Het is den schipper van een koopvaardijschip voor de kleine vaart verboden, tenzij hij zelf in het bezit is van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma van stuurman voor de kleine vaart, met zijn schip buiten de tonnen in zee te varen, indien niet aan boord in dienst is een stuurman, voorzien van een van Onzentwege uitgegeven en nog geldig diploma van stuurman voor de kleine vaart.

6. Ten aanzien van de in de artikelen 2, 3 en 4 genoemde diploma's van stuurman voor de groote vaart wordt, indien het een zeilschip betreft, gevorderd dat zij voor de zeilvaart en indien het een stoomschip betreft, dat zij voor de stoomvaart zijn uitgereikt.

In alle gevallen, waarin een diploma van minderen rang wordt gevorderd is ook een diploma van hoogeren rang voldoende, met dien verstande, dat een diploma voor de groote vaart wordt beschouwd als een diploma van hoogeren rang dan een diploma voor de kleine vaart.

7. Voor koopvaardijschepen, sleepbooten zijnde, worden bij algemeenen maatregel van bestuur voorschriften gegeven betreffende de toelating als schipper op die schepen en het aan boord daarvan in dienst hebben van stuurlieden en machinisten, waarbij kan worden afgeweken van de bepalingen dezer wet.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kan, in bijzondere omstandigheden, voor eene bepaalde reis of voor een bepaalden tijd, afwijking of dispensatie van de voorschriften der artikelen 2, 3, 4 en 5, ook in verband met artikel 6, toestaan.

8. De diploma's in de voorgaande artikelen bedoeld, worden verkregen door het voldoen aan examens, voor daartoe aangewezen commissiën afgelegd, of, voor zooveel de kleine vaart betreft, ook door het vertoonen van een bewijs van te hebben voldaan aan een eind- of overgangsexamen van door Ons aan te wijzen zeevaartscholen.

Er wordt examen afgenomen ter verkrijging van diploma's voor de rangen van derde-, tweede- en eerste-stuurman, onderscheidenlijk voor de groote stoom- en de groote zeilvaart, voor stuurman voor de kleine vaart en, voor zooveel machinisten betreft, ter verkrijging van diploma's A, B en C.

Het diploma van *derde-stuurman* voor de *groote stoomvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Kennis van de Nederlandsche taal.

II. De beginselen der reken-, stel-, meet- en aardrijkskunde, der goniometrie en der platte- en bolvormige-trigonometrie, voor zoover deze wetenschappen bij de zeevaartkunde toepassing vinden.

III. De beginselen der zeevaartkunde.

IV. De beginselen der zeemanschap en de wettelijke bepalingen te dien aanzien.

V. De voornaamste bepalingen omtrent de rechten en verplichtingen van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

VI. De beginselen der theoretische stoomwerktuigkunde en van het omgaan met stoomschepen.

Het diploma van *tweede-stuurman* voor de *groote stoomvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor derde-stuurman.

II. De beginselen der zeevaartkunde in meer uitgebreiden zin.

III. De zeemanschap in meer uitgebreiden zin.

IV. De wettelijke bepalingen betreffende de rechten en verplichtingen van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

V. De beginselen der theoretische stoomwerktuigkunde en van het omgaan met stoomschepen in meer uitgebreiden zin.

Het diploma van *eerste-stuurman* voor de *groote stoomvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor tweede-stuurman.

II. Kennis van de Engelsche taal.

III. Zeevaartkunde in volstrekten zin.

IV. Zeemanschap in volstrekten zin.

V. Bekendheid met de Nederlandsche en voornaamste internationale wettelijke voorschriften betreffende de zeescheepvaart.

VI. Kennis van stoomwerktuigkunde en het omgaan met stoomschepen onder alle omstandigheden.

Het diploma van *derde-stuurman* voor de *groote zeilvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Kennis van de Nederlandsche taal.

II. De beginselen der reken-, stel-, meet- en aardrijkskunde, der goniometrie en der platte- en bolvormige-trigonometrie, voor zoover deze wetenschappen bij de zeevaartkunde toepassing vinden.

III. De beginselen der zeevaartkunde.

IV. De beginselen der zeemanschap en de wettelijke bepalingen te dien aanzien.

V. De voornaamste bepalingen omtrent de rechten en verplichtingen van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

Het diploma van *tweede-stuurman* voor de *groote zeilvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor derde-stuurman.

II. De beginselen der zeevaartkunde in meer uitgebreiden zin.

III. De zeemanschap in meer uitgebreiden zin.

IV. De wettelijke bepalingen betreffende de rechten en verplichtingen van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

Het diploma van *eerste-stuurman* voor de *groote zeilvaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor tweede-stuurman.

II. Kennis van de Engelsche taal.

III. Zeevaartkunde in volstrekten zin.

IV. Zeemanschap in volstrekten zin.

V. Bekendheid met de Nederlandsche en voornaamste internationale wettelijke voorschriften betreffende de zeescheepvaart.

Het diploma van *stuurman* voor de *kleine vaart* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Kennis van de Nederlandsche taal.

II. De beginselen der rekenkunde.

III. De beginselen der zeevaartkunde en zeemanschap voor zoover deze bij het voeren van kleine schepen te pas komen.

IV. Bekendheid met de wettelijke bepalingen omtrent het voeren van seinen en seinlichten en het uitwijken van stoom- en zeilschepen.

Het diploma *A* als *machinist* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Kennis van de Nederlandsche taal.

II. De beginselen der reken-, natuur- en werktuigkunde, zoomede van het handteekenen.

III. De beginselen der practische en theoretische stoomwerktuigkunde en de voornaamste wettelijke bepalingen betreffende het gebruik van stoomtoestellen.

Het diploma *B* als *machinist* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor diploma *A*.

II. Kennis van de Engelsche taal.

III. De beginselen der stel- en meetkunde, en in meer uitgebreiden zin die der reken-, natuur- en werktuigkunde.

IV. De theoretische stoomwerktuigkunde, de practische stoomwerktuigkunde in volstrekten zin en de beginselen van het machineteekenen.

Het diploma *C* als *machinist* wordt verkregen door het voldoen aan een examen in:

I. Hetgeen vereischt wordt voor diploma *B*.

II. De reken-, stel- en lagere meetkunde, de natuur- en werktuigkunde, voor zooveel betreft de toepassing dezer beide vakken op het stoomwerktuig en op de aan boord van stoomschepen voorkomende hulpwerktuigen, de beginselen der goniometrie en platte-trigonometrie.

III. Practische en theoretische stoomwerktuigkunde, zoomede het machineteekenen in meer uitgebreiden zin.

De voorwaarden om tot de examens te worden toegelaten, benevens de samenstelling en wijze van werken der examen-commissiën, het programma voor elk der genoemde examens en al hetgeen verder de examens en het uitreiken der diploma's betreft, worden bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Onder de in het vorige lid bedoelde voorwaarden worden opgenomen de eischen van lichamelijke geschiktheid, bepaaldelijk wat gezichtsscherpte en kleurenonderscheidingsvermogen aangaat voor den stuurman, wat het gehoor aangaat voor den machinist, waaraan moet worden voldaan.

9. Ook zonder het afleggen van een examen in art. 8 bedoeld, kunnen, volgens regelen en voorwaarden bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen, diploma's als bedoeld in de artt. 2, 3, 4 en 5 worden uitgereikt:

a. aan hen die in het bezit zijn van een diploma van stuurman, vóór het in werking treden van deze wet afgegeven door gemeentelijke commissiën of van een diploma van stuurman of van machinist uitgereikt krachtens de bij Koninklijk besluit vastgestelde reglementen ter verkrijging van diploma's als stuurman of machinist aan boord van koopvaardijschepen;

b. van schippers, stuurlieden en machinisten, die als zoodanig onderscheidenlijk binnen de drie

jaren, voorafgaande aan 1 Januari 1901, op een koopvaardijschip hebben dienst gedaan, en voor den rang, het meest nabijkomende aan den hoogsten, welken zij in die drie jaren hebben bekleed, mits de schipper of de stuurman, wat gezichtsscherpte en kleurenonderscheidingsvermogen, de machinist wat het gehoor aangaat, blijke alsnog te voldoen aan de eischen voor een en ander te stellen bij algemeenen maatregel van bestuur;

c. aan officieren, officieren-machinist en machinisten of gewezen officieren, officieren-machinist en machinisten van de zeemacht;

d. aan hen die voldaan hebben aan het examen voor benoembaarheid tot stuurman of machinist bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië;

e. aan hen die in het bezit zijn van een diploma van stuurman of machinist, uitgereikt krachtens de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tot vaststelling van reglementen ter verkrijging van diploma's als stuurman of als machinist aan boord van koopvaardijschepen.

Op de ingevolge dit artikel uitgereikte diploma's is aangeteekend, krachtens welke der sub *a*—*e* vermelde gronden de uitreiking heeft plaats gehad.

10. Indien, ingevolge het bepaalde in artikel 25*a* der wet van 7 Mei 1856 (*Staatsblad* n°. 32) houdende bepalingen omtrent de huishouding en tucht op de koopvaardijschepen zooals het werd vastgesteld door de wet van 13 November 1879 (*Staatsblad* n°. 190), aan een schipper, stuurman of machinist de bevoegdheid, om in eene dezer betrekkingen te varen is ontnomen, wordt daardoor de geldigdheid van het diploma geschorst, voor den duur der onbevoegdheid.

Op het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt een register aangehouden van de van Onzentwege uitgegeven diploma's, alsmede van de door den Raad van Tucht uitgesproken onbevoegdverklaringen en van de daarvan, ingevolge artikel 25*k* der in het vorige lid bedoelde wet, verleende ontheffingen.

11. De ambtenaar, bedoeld in artikel 396 van het Wetboek van Koophandel, gaat niet over tot het opmaken van de monsterrol, tenzij de schipper en de samenstelling van de equipage voldoen aan de bij of ingevolge deze wet gestelde eischen. In de monsterrol wordt door hem bij de namen van den schipper, van de stuurlieden en machinisten vermeld, welk diploma zij bezitten.

12. De schipper van een koopvaardijschip is gehouden, bij het in- en uitvaren van havens of zeegaten in Nederland, met den zeebrief, de monsterrol van zijn schip te vertoonen aan de ambtenaren met de in- of uitklaring belast.

Indien aan genoemde ambtenaren blijkt, dat ten aanzien van den schipper, de stuurlieden of machinisten niet is voldaan aan de bepalingen dezer wet, verleenen zij, indien het schip bestemd is om naar zee te vertrekken, geen expeditie en houden zij het schip aan totdat de voorschriften der wet zijn nageleefd.

13. Het in art. 15, 1ste en 3de lid, der wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 96), betrekkelijk de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag, omtrent zeebrief of vergunning bepaalde, is ook toepasselijk op de monsterrol.

Eveneens is het bepaalde in art. 23 van de in het vorig lid aangehaalde wet van toepassing op de overtredingen van deze wet.

14. Overtreding buiten noodzaak van het bepaalde in de artt. 3, 4 en 5, ook in verband met art. 6, en in den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld in art. 7, 1ste lid, zoomede het niet, of niet tijdig vertoonen van den zeebrief en de monsterrol aan de in artt. 12 en 13 bedoelde ambtenaren, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

De in dit artikel strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

15. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Zij wordt met betrekking tot het schip, dat zich op dat tijdstip buitengaats bevindt, eerst van toepassing na verloop van twee jaar of zooveel vroeger, als dit schip eene haven in Nederland binnenloopt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Raben-Steinfeld, den 28sten Mei 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 11 *Juni* 1901.)

---

1 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende bepaling van het tijdstip, bedoeld bij artikel 108 der Ongevallenwet 1901. S. 140.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 Mei 1901, La. C, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen;

Gelet op artikel 108 der Ongevallenwet 1901 (wet van 2 Januari 1901, *Staatsblad* n°. 1);

Hebben goedgevonden en verstaan:

als tijdstip, bedoeld bij art. 108 der Ongevallenwet 1901, te bepalen het tijdstip van den aanvang van den 26sten October 1900.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Raben-Steinfeld, den 1sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juni* 1901.)

—

3 *Juni* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Gemert* van 26 April 1900, waarbij aan A. H. VAN WETTEN aldaar vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 141.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 April 1901, n°. 1671, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van *Gemert* van 26 April 1900, waarbij aan A. H. VAN WETTEN aldaar vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein;

Overwegende:

dat burgemeester en wethouders dit besluit gegrond hebben op de overweging, dat in de lokaliteiten, waarvoor de bedoelde vergunning gevraagd werd, op 1 Mei 1881 zonder strijd met wet of verordening sterke drank in het klein werd verkocht, en dat aan dezelve de bestemming om daarvoor te worden gebruikt, niet door een daad van den eigenaar of gebruiker is ontnomen, en de uitzonderingen, genoemd onder 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 en 10 van art. 3 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), waarvan de gewijzigde tekst is afgekondigd bij Koninklijk besluit van 10 Mei 1885 (*Staatsblad* n°. 118), op de aanvraag niet van toepassing zijn;

dat hier derhalve art. 26 al. 1 van genoemde wet, gewijzigd bij de wetten van 23 April 1884 (*Staatsblad* n°. 54), 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78) en 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) is toegepast:

dat dit artikel voorschrijft, dat voor lokaliteiten, waarin op 1 Mei 1881 zonder strijd met wet of verordeningen sterke drank werd verkocht, zoolang aan die lokaliteiten de bestemming om voor verkoop van sterken drank in het klein te worden gebruikt, niet door een daad van den eigenaar of gebruiker is ontnomen, de vergunning, tenzij in de gevallen bedoeld, bij art. 3 nos. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 en 10 niet kan worden geweigerd;

dat de vorige gebruiker van de lokaliteiten, waarvoor de vergunning is verleend, van 1 Mei 1899 af, na te hebben nagelaten het vergunningsrecht voor den met dien dag ingaanden termijn te betalen, die lokaliteiten niet langer voor den verkoop van sterken drank in 't klein maar uitsluitend voor den verkoop van bier heeft gebezigd;

dat door deze daad van den gebruiker aan die lokaliteiten de bestemming om voor verkoop van sterken drank in het klein te worden gebezigd is ontnomen;

dat dus art. 26 al. 1 voornoemd ten deze niet toepasselijk is;

dat toen bedoelde vergunning werd verleend, het in art. 2 van bovengenoemde wet bedoelde maximum van vergunningen reeds was overschreden;

dat bovengenoemd besluit van burgemeester en wethouders van *Gemert* derhalve is genomen in strijd met genoemd art. 2;

Gelet op art. 153 der Gemeentewet;

Gehoord den Raad van State (advies van 14 Mei 1901, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Mei 1901 n°. 2549, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van burgemeester en wethouders van *Gemert* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Raben-Steinfeld, den 3den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GORMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1901.)

—

7 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende nadere wijziging en aanvulling van den Algemeenen maatregel van inwendig bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Augustus 1886 (*Staatsblad* n°. 159). S. 142.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie, van 20 April 1901, 3de afdeeling, n°. 119;

Overwegende, dat het in verband met artikel 4 der wet van 14 April 1886 (*Staatsblad* n°. 62) wenschelijk is den Algemeenen maatregel van inwendig bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Augustus 1886 (*Staatsblad* n°. 159) en gewijzigd en aangevuld bij Koninklijke besluiten van 20 Juli 1887 (*Staatsblad* n°. 139), 19 November 1889 (*Staatsblad* n°. 171), 30 Juni 1891 (*Staatsblad* n°. 143), 17 Juni 1899 (*Staatsblad* n°. 146) en 13 November 1900 (*Staatsblad* n°. 198), nader te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord, advies van den 28 Mei 1901, n°. 13;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Justitie van 3 Juni 1901, 3de afdeeling, n°. 120;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ART. 1. Aan artikel 2 van voormelden Algemeenen maatregel worden een tweede en een derde lid toegevoegd, luidende:

„Onder de algemeene benaming „gevangenen" zijn derhalve zoowel de onveroordeelden als de veroordeelden begrepen."

„Ten aanzien van de onveroordeelden zijn de achterstaande bepalingen van de titels I—VII van toepassing, voor zooveel daarvan niet bij die van titel VIII wordt afgeweken."

2. De eerste twee leden van artikel 58 van voormelden Algemeenen maatregel worden vervangen door één lid, luidende:

„Veroordeelde gevangenen wier straf den tijd van drie maanden te boven gaat, worden steeds van Rijkswege gekleed, de overige gevangenen alleen voor zooveel zij daaraan behoefte hebben."

3. Artikel 68 van voormelden Algemeenen maatregel wordt gelezen als volgt:

„Alle gevangenen en verpleegden zijn ten allen tijde verplicht de bevelen op te volgen, die hun in het belang van den dienst door of namens het hoofd van het gesticht worden gegeven."

4. Achter artikel 116 van voormelden Algemeenen maatregel wordt het volgende ingelascht:

TITEL VIII.

Onveroordeelden.

Artikel 117. Onveroordeelden, krachtens een bevel van voorloopige aanhouding, van gevangenneming of van gevangenhouding niet ter zake van bedelarij of landlooperij, in de huizen van bewaring bedoeld in art. 6, 1ste lid der wet van 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 3) opgenomen, worden geplaatst in opzettelijk daarvoor ingerichte vertrekken.

Voor zooveel de eischen van gevangenisbouw, veiligheid, afzondering, beheer en toezicht zulks toelaten, beantwoordt de inrichting dezer vertrekken aan die van een eenvoudig dag- en nachtverblijf, naar daaromtrent door Onzen Minister van Justitie te geven voorschrift.

Zoolang in de reeds bestaande huizen van bewaring hierboven bedoeld zoodanige vertrekken ontbreken, zoomede wanneer in een dergelijk gesticht geen zoodanig vertrek meer beschikbaar is, kunnen onveroordeelde gevangenen, in het eerste lid bedoeld, in andere gevangenvertrekken, daaronder begrepen gewone cellen, worden geplaatst.

Artikel 118. De bij artikel 61 voorgeschreven lijst voor de in artikel 117 vermelde categorie van gestichten heeft ten aanzien der bij laatst genoemd artikel bedoelde onveroordeelden te bevatten alle waren welke in eenige andere categorie van gestichten in de kantine verkrijgbaar zijn gesteld, met uitzondering nochtans van snuif.

Het gebruik maken van tabak om te rooken zal hun alleen worden vergund op de wandel- of luchtplaatsen.

Het staat hun vrij dagelijks van de kantine gebruik te maken en tot het koopen van kantinewaren over eigen gelden te beschikken.

Artikel 119. De onveroordeelden bij artikel 117 bedoeld, nemen dagelijks, wanneer het weder het toelaat, tweemaal gedurende ten minste een half uur beweging in de openlucht op de daarvoor bestemde plaatsen.

Artikel 120. Aan den onveroordeelde bij artikel 117 bedoeld, kan op zijn daartoe strekkend schriftelijk verzoek door het College van Regenten worden vergund het lezen van andere boeken dan in de bibliotheek van de gevangenis aanwezig zijn; ook van godsdienstige en vak-bladen.

Artikel 121. De onveroordeelden bij artikel 117 bedoeld, wonen de godsdienstoefeningen bij, tenzij daartegen hunnerzijds, blijkens persoonlijke of schriftelijke verklaring aan het hoofd van het gesticht, bezwaar bestaat.

Zij worden bij de godsdienstoefeningen volkomen afgezonderd gehouden van de overige gevangenen.

Onze Minister van Justitie is belast met de

uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Raben-Steinfeld, den 7den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Justitie, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1901.)

—

7 *Juni* 1901. BESLUIT, tot aanwijzing van binnenlandsche bijzondere scholen van hooger onderwijs, bedoeld in artikel 85*bis* der wet tot regeling van het hooger onderwijs, zooals dat luidt krachtens de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 113). S. 143.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 April 1901, n°. 1933[a], afdeeling Onderwijs;

Gelet op art. 85*bis* der wet tot regeling van het hooger onderwijs, zooals dat luidt krachtens de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 113);

Gezien de adviezen van ieder der Senaten der Rijks-Universiteiten;

Den Raad van State gehoord (advies van den 14 Mei 1901, n°. 25);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juni 1901, n°. 3892, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Met het getuigschrift, in artikel 11 der wet tot regeling van het hooger onderwijs vermeld, wordt gelijkgesteld het getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën door na te noemen binnenlandsche bijzondere scholen van hooger onderwijs met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan hare leerlingen af te geven:

1°. het Bisschoppelijk College te *Roermond*;

2°. de eerste afdeeling van het Bisschoppelijk Seminarium van Roermond, gevestigd te *Rolduc*, gemeente *Kerkrade*;

3°. het Gereformeerd gymnasium te *Amsterdam*;

4°. het Gereformeerd gymnasium te *Zetten*;

5°. het Roomsch-Katholiek gymnasium te *Katwijk aan den Rijn*;

6°. het Canisius Collegie te *Nijmegen*;

7°. het Roomsch-Katholiek gymnasium te *Amsterdam*.

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na zijne afkondiging.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Raben-Steinfeld, den 7den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 20 *Juni* 1901.)

—

7 *Juni* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende mededeelingen aan het Centraal Bureau voor Statistiek nopens den uitslag der verkiezingen.

Ik heb de eer U H.E.G. enz.

Tevens gelieve U H.E.G. de burgemeesters der gemeente in Uw gewest, die hoofdplaats zijn van een kiesdistrict of waarin een kiesdistrict is gelegen, aan te schrijven den officieelen uitslag der stemmingen en herstemmingen voor de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van de Provinciale Staten binnen acht dagen rechtstreeks ter kennis van het Centraal Bureau voor de Statistiek te brengen, met vermelding van het aantal kiezers in het district, het aantal stemmen in het geheel en op elk der candidaten in het bijzonder uitgebracht en het aantal ongeldige stemmen.

Met betrekking tot de periodieke verkiezingen van leden van den gemeenteraad, *in gemeenten boven* 15000 *zielen*, zal door den burgemeester bij genoemd bureau zijn in te zenden opgave van het aantal kiezers in elk district, alsmede van het aantal stemmen, in het geheel in elk district uitgebracht.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

11 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 8 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 24), houdende vergunning aan Regenten van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te *'s Gravenhage* tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen op het landgoed „Oud-Rosenburg", gemeente *Loosduinen*, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 144.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Juni 1901, n°. 1414, afdeeling Medische Politie;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staats-*

blad n°. 96), gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de eerste alinea van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 8 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 24), houdende vergunning aan regenten van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te *'s Gravenhage* tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen op het landgoed „Oud-Rosenburg", gemeente *Loosduinen*, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen, wordt gelezen als volgt:

„In het gesticht, dat geacht zal worden met het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te *'s Gravenhage*, bedoeld bij het Koninklijk besluit van 26 Juli 1888 (*Staatsblad* n°. 99), één geheel uit te maken en daarvan eene afdeeling te zijn en dat bestaan zal uit een hoofdgebouw, een paviljoen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 140 krankzinnige mannen verpleegd worden."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Oldenburg, den 11den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 21 *Juni* 1901.)

—

11 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende intrekking van het kantoor van betaling te *Ginneken*. S. 145.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 6 Juni 1901, n°. 11, afdeeling Invoerrechten en Accijnzen;

Herzien het Koninklijk besluit van 20 September 1850 (*Staatsblad* n°. 61);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De bij het 2de lid aangehaalde besluit gedane aanwijzing van het kantoor *Ginneken* als kantoor van betaling voor den invoer te lande wordt ingetrokken.

2. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1901.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Oldenburg, den 11den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 22 *Juni* 1901.)

14 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent den vrijdom van belasting voor azijn en houtzuur. S. 146.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 23 Mei 1901, n°. 29, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien de wetten van 4 Mei 1832 (*Staatsblad* n°. 14), 19 December 1833 (*Staatsblad* n°. 64), en art. 7 der wet van 27 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 130), alsmede het Koninklijk besluit van 12 Juni 1847 (*Staatsblad* n°. 31) en art. 5 van het Koninklijk besluit van 26 November 1876 (*Staatsblad* n°. 236);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Juni 1901, n°. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Juni 1901, n°. 59, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

In de eerste zinsnede van art. 5 van het Koninklijk besluit van 26 November 1876 (*Staatsblad* n°. 236), wordt in plaats van „vijf hectoliter" gelezen: „twee hectoliter".

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 14den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1901.)

—

14 *Juni* 1901. BESLUIT, tot het toekennen van vrijdom van belasting voor azijnzuur-anhydrid benoodigd voor de vervaardiging van pharmaceutische praeparaten. S. 147.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minster van Financiën, van 23 Mei 1901, n°. 28, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 7, lett. *b*, der wet van 27 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 130);

Den Raad van State gehoord (advies van den 4den Juni 1901, n°. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Juni 1901, n°. 65, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Vrijdom van belasting te verleenen voor azijnzuur-anhydrid benoodigd voor de vervaardiging voor pharmaceutische praeparaten en zulks op den

voet van het reglement, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 12 Juni 1847 (*Staatsblad* n°. 31) en van het Koninklijk besluit van 26 November 1876 (*Staatsblad* n°. 236) en onder zoodanige verdere voorzieningen tegen misbruik als door Onzen Minister van Financiën worden noodig geoordeeld.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 14den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1901.)

—

14 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van de regeling der vergoeding voor bureaukosten aan de colleges van zetters voor 's Rijks directe belastingen en der presentiegelden voor de leden dier colleges. S. 148.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 15 Mei 1901, n°. 109, afdeeling Directe Belastingen;

Gezien artikel 1, tweede lid, der wet van 5 April 1870 (*Staatsblad* n°. 63) en artikel 19 § 5 der wet van 2 October 1893 (*Staatsblad* n°. 149) alsmede de Koninklijke besluiten van 8 Maart 1894 (*Staatsblad* n°. 43) en 12 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 95) en Ons besluit van 8 December 1898 (*Staatsblad* n°. 264);

Overwegende, dat wijziging noodig is van de bestaande bepalingen betreffende toekenning aan de colleges van zetters voor 's Rijks directe belastingen van vergoeding voor bureaukosten en aan de leden dier colleges van presentiegelden;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Juni 1901, n°. 11);

Gelet op het nader rapport van Onzen voormelden Minister van 10 Juni 1901, n°. 6, afdeeling Directe Belastingen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. *Artikel* 1 van het Koninklijk besluit van 8 December 1898 (*Staatsblad* n°. 264) wordt gelezen als volgt:

„Aan de colleges van zetters voor de grondbelasting en de personeele belasting te *Amsterdam*, *Rotterdam* en *'s Gravenhage* en aan de colleges van zetters voor 's Rijks directe belastingen in de overige gemeenten, wordt, voor elk duizendtal inwoners der gemeente en voor elk kalenderjaar als vergoeding voor bureaukosten toegekend:

in gemeenten van 10,000 inwoners en daarboven *f* 2.—,

in de gemeenten van 1500 tot 10,000 inwoners *f* 1—.

Wanneer de vergoeding, berekend naar bovenvermelde regelen, voor een college onvoldoende blijkt voor de behoefte in 1899 of volgende jaren, kan zij door Ons worden verhoogd".

2. *Artikel* 2 van dat besluit wordt gelezen als volgt:

„Aan de leden van een college van zetters te zamen wordt, voor elk kalenderjaar als presentiegeld toegekend:

a. aan die van het college van zetters voor de grondbelasting en de personeele belasting:

te *Amsterdam* . . . . . *f* 4900,

te *Rotterdam* en te *'s Gravenhage* . „ 2800;

b. aan die van elk der colleges van zetters voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten:

te *Amsterdam* . . . . . *f* 2000,

te *Rotterdam* en te *'s Gravenhage* . „ 1600;

c. aan die van het college van zetters voor 's Rijks directe belastingen in de overige gemeenten, voor elk duizendtal inwoners der gemeente:

in gemeenten van 10,000 inwoners en daarboven *f* 21.—,

in gemeenten van minder dan 10.000 inwoners *f* 15.—.

Voor de toepassing van dit artikel worden de voorzitters, bedoeld bij artikel 18 der wet van 2 October 1893 (*Staatsblad* n°. 149), niet als leden gerekend".

3. Dit besluit wordt gerekend in werking te zijn getreden 1 *Januari* 1901.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, 't welk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 28 *Juni* 1901.)

—

14 *Juni* 1901. BESLUIT, betreffende colleges van zetters voor 's Rijks Directe belastingen. S. 149.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 15den Mei 1901, n°. 110 (Directe belastingen);

Herzien het Koninklijk besluit van 8 Maart 1894 (*Staatsblad* n°. 43), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 74) en 12 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 95) en Ons besluit van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 118);

Den Raad van State gehoord (advies van den 4 Juni 1901, n°. 12);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Juni 1901, n°. 7 (Directe belastingen);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Aan het slot van artikel 1 van Ons besluit van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 118) wordt in plaats van „AD en AE" gelezen: „AD, AE en AJ".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening, waarop het in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 28 *Juni* 1901.)

—

14 *Juni* 1901. BESLUIT, betreffende aanwijzing der kringen van de commissiën van aanslag voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten en van hare standplaatsen. S. 150.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 15 Mei 1901, n°. 111 (Directe Belastingen);

Herzien het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 73), 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85) en 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148) en Onze besluiten van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 119), 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160) en 8 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 70);

Den Raad van State gehoord (advies van den 4 Juni 1901, n°. 13);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 10 Juni 1901, n°. 8 (Directe Belastingen);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Artikel 1 van Ons besluit van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 119) wordt gelezen als volgt:

Met wijziging in zoover van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157) wordt, voor zooveel *'s Gravenhage* betreft, verstaan:

door de 1ste afdeeling, het gedeelte der gemeente, omvattende de kadastrale sectiën C, D, E, N, O, P, U, W, X, IJ en Z, zoomede *Scheveningen*;

door de 2de afdeeling het gedeelte der gemeente omvattende de kadastrale sectiën F, G, H, I, K, L, R, AB, AC, AD, AE en AJ.

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening, waarop het in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* is geplaatst.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 28 *Juni* 1901.)

—

14 *Juni* 1901. BESLUIT, van den Minister van Oorlog, betreffende wijziging ten aanzien van het voorschrift nopens het verleenen van medewerking aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel.

De Minister van Oorlog, het wenschelijk achtende, wijziging te brengen in- en uitbreiding te geven aan het *Voorschrift nopens het verleenen van medewerking aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel*, vastgesteld bij beschikking van 29 Juni 1900, IVde Afd., n°. 15 en uitgebreid bij beschikking van 1 December 1900, IVde Afd., n°. 43;

Heeft goedgevonden:

A. Gemeld voorschrift te wijzigen als volgt:

In § 8 als prijs, zoowel van een geweer M. 95 als van een karabijn M. 95 n°. 3 vast te stellen de som van *veertig gulden* (*f* 40.—);

B. In meergenoemd voorschrift, tusschen § 12 en § 13 in te lasschen:

§ 12*bis*. Zijn aan de geweren, in bruikleen

voorhanden bij weerbaarheidsvereenigingen, herstellingen noodig, dan richten de besturen de aanvragen hiertoe aan den bevelhebber in de militaire afdeeling, waarin de vereeniging gevestigd is.

Na ontvangst van bedoelde aanvragen bepalen de bevelhebbers in de militaire afdeelingen in welk garnizoen de herstelling moet geschieden, met dien verstande, dat daartoe zoo mogelijk het garnizoen wordt aangewezen, waar de te herstellen geweren jaarlijks worden geïnspecteerd.

Ten aanzien van de herstelling, buitengewone herstelling, terugzending der geweren en de wijze van vergoeding der herstelling van de gebreken, die aan slecht onderhoud en aan onoordeelkundige behandeling worden toegeschreven, moet worden gehandeld, zooals in § 12 voor de geweren, waaraan bij de inspectie gebreken zijn bevonden, is voorgeschreven.

(*get.*) A. KOOL.

—

15 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1896 (*Staatsblad* n°. 32), houdende invoering van anthropometrische signalement-kaarten. S. 151.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 18den Mei 1901, 2de afdeeling A, n°. 226;

Gelet op het nader rapport van voornoemden Minister van 8 dezer, 2de afdeeling A, n°. 158;

Gezien het Koninklijk besluit van 22 Februari 1896 (*Staatsblad* n°. 32);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1896 (*Staatsblad* n°. 32), tot invoering van anthropometrische signalement-kaarten te wijzigen als volgt:

Er worden anthropometrische signalement-kaarten opgemaakt:

A. van alle onherroepelijk veroordeelden tot eene gevangenisstraf van zes maanden of langer wegens eenig gemeen of militair misdrijf, die den leeftijd van 23 jaren bereikt hebben;

B. van de tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting krachtens artikel 434 of het vierde lid van artikel 453 van het Wetboek van Strafrecht veroordeelden, die den leeftijd van 23 jaren bereikt hebben, voor zoover de door den Minister van Justitie te stellen regelen het voorschrijven;

C. van alle aangehouden of gevangen genomen verdachten van eenig misdrijf of eene der in de artikelen 432 en 433 van het Wetboek van Strafrecht omschreven overtredingen, ter vaststelling van wier identiteit het opmaken van een signalement-kaart in het belang der Justitie wenschelijk is te achten.

Signalement-kaarten van de onder C bedoelde personen worden niet opgemaakt dan op last van de procureurs-generaal bij de gerechtshoven, den advocaat-fiscaal voor de zee- en landmacht, de officieren van Justitie, de auditeurs-militair of de fiscalen bij de zee-krijgraden binnengaats.

Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1901.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 15den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1901.)

—

17 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende machtiging om voor bepaalde soorten van pakketten afwijking toe te laten van de sluiting, voorgeschreven bij het Koninklijk besluit van 15 Januari 1882 (*Staatsblad* n°. 14). S. 152.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 12den Juni 1901, n°. 2107, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is gemachtigd om, met afwijking in zoover van het Koninklijk besluit van 15 Januari 1882 (*Staatsblad* n°. 14) toe te laten, dat de door hem te bepalen soorten van pakketten met aangegeven waarde kunnen worden verzonden, zonder toegebonden te zijn door middel van een kruistouw zonder knoopen en zonder voorzien te zijn van zegels in lak of lood.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden opgenomen.

Het Loo, den 17den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1901.)

—

17 *Juni* 1901. BESLUIT, betreffende bepaling van den leeftijd van kinderen tot toelating op de openbare lagere school, in verband met de Leerplichtwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door DE VOS en anderen, te *Borsselen*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, d.d. 16 Februari 1901, n°. $^{\text{eee}}/_{10}$, 1ste afd., waarbij is goedgekeurd het besluit van den Raad der gemeente *Borsselen*, d.d. 21 Januari te voren, betreffende den leeftijd, welken de kinderen moeten bereikt hebben, vóórdat zij op de openbare lagere school in die gemeente worden toegelaten en dien waarop zij die school moeten verlaten;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 29 Mei 1901, n°. 88;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Juni 1901, n°. 4081, afd. O.;

Overwegende: dat de gemeenteraad van *Borsselen* bij besluit van 21 Januari 1901, art. 1 der verordening, regelende het openbaar lager onderwijs heeft gewijzigd als volgt: „De school voor gewoon „lager onderwijs in deze gemeente is toegankelijk „voor al de kinderen die in de gemeente wonen, „mits zij op 1 Mei zes jaar oud zijn en volgens „de Leerplichtwet nog niet vrij zijn van leerver„plichting;"

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit hunne goedkeuring hebben verleend aan evengemeld gemeenteraadsbesluit;

dat DE VOS en anderen van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat tengevolge van bedoeld gemeenteraadsbesluit reeds den volgenden dag 14 kinderen van de school verwijderd zijn; dat de gemeenteraad dat besluit alleen heeft genomen om aan de verplichting tot aanstelling van een derden onderwijzer te ontkomen; dat de leerplichtwet wel de ouders vrijlaat om hunne kinderen niet vóór het 7de jaar naar school te zenden, en na een 6-jarig geregeld bezoek van de school te nemen, doch geenszins bedoelt den leeftijd voor het bezoeken der school te beperken; dat vooral voor eene gemeente als *Borsselen* het bestreden besluit zeer te betreuren is, overmits het op zoo grooten afstand is gelegen van plaatsen, waar gelegenheid is om den kinderen verder onderwijs te geven, en in *Borsselen* zelf, behalve het lager onderwijs, slechts herhalingsonderwijs is, dat slechts enkele vakken omvat;

Overwegende dat eene dusdanige beperking van den leeftijd, gedurende welken de kinderen de openbare lagere school mogen bezoeken, als door den gemeenteraad van *Borsselen* is vastgesteld, waarvan het gevolg is dat een aantal kinderen van de school moeten verwijderd worden, en die zelfs niet toelaat dat in bijzondere gevallen van den gestelden regel worde afgeweken, in strijd is te achten met de belangen van het onderwijs en ook geenszins steun vindt in de leerplichtwet, die wel de ouders vrijlaat om hunne kinderen niet vóór het 7de jaar naar school te zenden en hen na 6 jarig geregeld schoolbezoek van de school te nemen, maar geenszins bedoelt, den leeftijd voor het bezoeken van de school te beperken;

dat dus het beroep gegrond is;

Gezien de wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* van 16 Februari 1901 te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. B. A.)

—

18 *Juni* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in artikel 24 en de 2de alinea van artikel 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 62). S. 153.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 November 1899, Kabinet, litt^{a}. Z^{e} ^{7}, en van 6 December 1899, n°. 228, afdeeling Handel en Nijverheid:

Gelet op artikel 51 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), *tot regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen*, zooals die wet gewijzigd is bij de wet van 31 December 1880 (*Staatsblad* n°. 258), aangevuld bij de wet van 10 Mei 1882 (*Staatsblad* n°. 66) en gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), van 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265) en van 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 6 Februari 1900, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde

Ministers van 5 Juni 1901, Kabinet, litt. B[27], en van 10 Juni 1901, n°. 212, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken het Koninklijk besluit van 16 September 1876 (*Staatsblad* n°. 182), houdende vaststelling van een reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in art. 24 en de 2de alinea van art. 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67);

2°. Vast te stellen het bij dit besluit gevoegde „Reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen bedoeld in artikel 24 en de 2de alinea van artikel 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 62)".

Onze Ministers van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 18den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1901.)

REGLEMENT *omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in artikel* 24 *en de* 2*de alinea van artikel* 50 *der wet van* 9 *April* 1875 (Staatsblad n°. 67), *laatstelijk gewijzigd bij de wet van* 8 *April* 1893 (Staatsblad n°. 62.)

Art 1. De leiding van den dienst en van het gebruik der spoorwegen ingeval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden dat gebruik voor 's Rijks dienst in het belang van 's Lands verdediging noodig maken en de voorbereiding van hetgeen voor de uitvoering noodig is, worden opgedragen aan eene *Permanente Militaire Spoorwegcommissie*.

Door Ons kunnen aan die Commissie bovendien andere werkzaamheden, op militaire spoorwegaangelegenheden betrekking hebbende, worden opgedragen.

2. De Commissie is gevestigd te *'s Gravenhage* en bestaat uit ten hoogste acht leden, benevens een secretaris.

Tot de leden behooren:

1°. de Chef van den Generalen Staf, voorzitter der commissie;

2°. een lid van den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten, ondervoorzitter der Commissie.

3°. een opper- of hoofdofficier — bij uitzondering een kapitein — van den Generalen Staf;

4°. twee of drie hoofdambtenaren van spoorwegmaatschappijen, bij voorkeur hoofden van- of bekend met- het mouvement of het vervoer bij die maatschappijen.

De leden — behalve de voorzitter — benevens de secretaris, worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Aan de commissie worden boven en behalve eventueel noodig personeel voor de Administratie ten minste twee officieren of oud-officieren toegevoegd, door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

3. Aan de leden en den secretaris der Commissie, benevens aan de toegevoegde officieren of oud-officieren wordt, ten behoeve van de uitoefening van hunne betrekking, vrije toegang verleend tot de spoorwegen en tot de daartoe behoorende werken en gebouwen. De woningen der beambten en bedienden van den spoorweg zijn onder de hier bedoelde gebouwen niet begrepen.

4. De Commissie zendt aan Ons jaarlijks vóór het einde der maand Maart een beknopt verslag van hare verrichtingen in het vorige kalenderjaar.

5. Ten behoeve der voorbereiding in vredestijd van de maatregelen, welke tot eene behoorlijke uitvoering van het militair vervoer in geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden worden vereischt, ontvangt zij de noodige gegevens van Onzen Minister van Oorlog of van den Chef van den Generalen Staf.

6. Zoodra de dienstplichtigen, ingevolge artikel 185 van de Grondwet, geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen zijn geroepen, of zooveel vroeger als Wij zulks noodig achten, staat de Commissie onder het onmiddellijk bevel van Onzen Minister van Oorlog, of van een door Ons aan te wijzen militaire autoriteit en verdeelt zij zich in eene *Hoofdafdeeling* en twee *uitvoeringscommissiën*, de eene voor de lijnen in beheer bij de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij en de andere voor de lijnen in beheer bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, de Nederlandsche Centraal- en de Noordbrabantsch-Duitsche spoorwegmaatschappij.

Worden in oorlogstijd andere lijnen gebruikt, dan wijst de Hoofdafdeeling aan onder welke uitvoeringscommissie deze zullen ressorteeren.

7. Tot de in het vorige artikel genoemde Hoofdafdeeling behooren de in artikel 2, onder 1°., 2°. en 3°. genoemde leden der Commissie, tot de uitvoeringscommissiën de onder 4°. van dat artikel genoemde leden.

De Voorzitter der Commissie bepaalt welke der in artikel 2 niet afzonderlijk genoemde leden in de Hoofdafdeeling en welke in elk der beide uitvoeringscommissiën zitting zullen nemen.

Voorzitter van de Hoofdafdeeling is de voorzitter der Commissie; voorzitters van de uitvoeringscommissiën zijn respectievelijk de hoofdambtenaren der Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij en der Maatschappij tot Exploitatie der Staatsspoorwegen, leden der Commissie, ingevolge punt 4 van artikel 2.

Bij de Hoofdafdeeling en bij elk der uitvoeringscommissiën treden respectievelijk als secretaris op: de secretaris der Commissie en diegenen die in de laatste alinea van artikel 2 bedoelde officieren of ond-officieren, welke hiertoe door den voorzitter der Commissie worden aangewezen.

8. De Hoofdafdeeling is belast met de algemeene leiding van den dienst en het gebruik der spoorwegen, waarvan de vordering krachtens artikel 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) voor 's Rijks dienst in het belang van 's lands verdediging is geschied. Zij houdt verblijf te *'s Gravenhage* zoolang niet door Onzen Minister van Oorlog daaromtrent anders is bepaald.

De uitvoeringscommissiën zijn belast met de zorg voor- en het toezicht op de uitvoering van de door de Hoofdafdeeling gegeven bevelen. Zij zijn gevestigd de eene te *Amsterdam*, en de andere te *Utrecht*. Deze standplaatsen kunnen echter door de Hoofdafdeeling worden gewijzigd.

9. Zoodra de dienstplichtigen ingevolge artikel 185 der Grondwet geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen zijn geroepen, doen de besturen der spoorwegdiensten, wier hoofdzetel hier te lande is gevestigd, zich ter bevordering van overleg en bespoediging van de door de Hoofdafdeeling noodig geachte maatregelen, bij deze vertegenwoordigen door een of meer door hen gemachtigde leden van het bestuur van hunnen dienst.

10. Zoodra de buitengewone omstandigheden waarop in het 2de lid van artikel 50 der Wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) gedoeld wordt, door de Regeering aanwezig geacht worden en de bestuurders der spoorwegdiensten hiervan mededeeling zullen hebben ontvangen, geven die bestuurders onmiddellijk uitvoering aan de bevelen, welke hun door of namens Onzen Minister van Oorlog ten aanzien der maatregelen, welke voor het binnenslands houden van het rollend materieel moeten worden genomen, zijn of zullen worden verstrekt.

11. Indien in de gevallen, bedoeld bij het 2de lid van artikel 50 der Wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) het gebruik van een spoorweg of van het daartoe behoorend materieel voor 's Rijks dienst, in het belang van 's Lands verdediging door Ons of krachtens Onze machtiging door Onzen Minister van Oorlog of door een bevelhebber van het leger gevorderd wordt, blijven de bestuurders van den betrokken spoorwegdienst belast met de uitvoering van den dienst onder leiding en toezicht van de uitvoeringscommissiën.

12. De Hoofdafdeeling ontvangt van Onzen Minister van Oorlog aanwijzing van de plaats (of plaatsen) waarheen het materieel vervoerd moet worden, dat eventueel, krachtens artikel 24 der Wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) behoort te worden verwijderd.

Genoemde Minister doet aan de Commissie mededeeling of van dat materieel, bij wijze van vordering, krachtens artikel 50 der Wet, voor 's Rijks dienst in het belang van 's Lands verdediging gebruik zal worden gemaakt, dan wel of de terreinen en bergplaatsen van den eenen of anderen spoorwegdienst tot berging van dat materieel moeten worden aangewezen.

13. Indien bij gebruik van een spoorweg of van het aan eenen spoorwegdienst toebehoorende materieel voor 's Rijks dienst in het belang van 's Lands verdediging, geen voldoend spoorwegpersoneel aanwezig is, zal de Hoofdafdeeling aanvulling van dat personeel trachten te verkrijgen, desnoods uit het leger.

In spoedvereischende gevallen kan dit rechtstreeks door de uitvoeringscommissiën geschieden. Aan de vorderingen, welke in verband hiermede tot een bevelhebber van het leger worden gericht, moet door dezen onmiddellijk worden voldaan, tenzij de militaire toestand van het oogenblik naar diens oordeel dit niet mocht toelaten.

14. Zoodra de dienstplichtigen, die ingevolge artikel 185 der Grondwet geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen waren geroepen, weder naar hunne haardsteden zullen zijn teruggekeerd, of zooveel vroeger als Wij zulks noodig

achten, vervalt de in artikel 6 van dit Reglement aangegeven splitsing, waarna de Commissie niet meer onder het onmiddellijk bevel van Onzen Minister van Oorlog staat.

15. Wanneer daartoe aanleiding bestaat wordt de Commissie belast om in overleg met de bestuurders der betrokken spoorwegdiensten bij minnelijke overeenkomst; de schadeloosstelling te regelen, die wegens het gebruik voor 's Rijks dienst in het belang van 's Lands verdediging van een spoorweg of van het aan eenen spoorwegdienst toebehoorende materieel, krachtens artikel 50 der Wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), verschuldigd is.

Zij doet daartoe de noodige voorstellen aan Onzen Minister van Oorlog.

16. Nadere voorschriften nopens de uitvoering der taak bij artikel 1 van dit reglement aan de Commissie opgedragen, worden gegeven bij eene door Ons vast te stellen „Instructie voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie".

Behoort bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 158).

Ons bekend:

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.
De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, (*get.*) C. LELY.

—

18 *Juni* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van eene Instructie voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie. S. 154.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog, en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 5 Juni 1901, Kabinet, Litt. B[12], en van 10 Juni 1901, n°. 212, afdeeling Spoorwegen;

Gelet op het bepaalde bij artikel 16 van het bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1901, n°. 40, vastgestelde Reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in artikel 24 en de 2de alinea van artikel 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 62);

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken het Koninklijk besluit van 3 April 1877, n°. 1, houdende vaststelling van de Instructie voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie, alsmede de bij dat besluit gevoegde Instructie, zooals die achtereenvolgens gewijzigd is bij de Koninklijke besluiten van 2 Juni 1878, n°. 29, van 4 November 1885, n°. 23 en van 8 Februari 1893, n°. 44, welke Koninklijke besluiten hierbij tevens worden ingetrokken;

2°. Vast te stellen de bij dit besluit gevoegde Instructie voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie.

Onze Ministers van Oorlog en van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met de hierboven sub 2°. genoemde Instructie in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 18den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.
De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1901.)

INSTRUCTIE *voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie.*

§ 1. *Bepalingen voor vredestijd.*

Art. **1.** De Commissie vergadert, daartoe door den voorzitter opgeroepen, in den regel te *'s Gravenhage.*

De in de vergadering te behandelen onderwerpen worden, zoo mogelijk, vooraf door den Voorzitter aan de leden medegedeeld.

2. Alle besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen; bij staking van stemmen beslist de stem des Voorzitters.

Indien ter vergadering minder dan vijf leden tegenwoordig zijn wordt geen besluit genomen, tenzij in spoedvereischende gevallen eene beslissing niet kan worden uitgesteld.

De Secretaris heeft alleen een adviseerende stem.

3. De Voorzitter, de ondervoorzitter en de officier van den Generalen Staf, lid der Commissie, vormen met den Secretaris eene sub-commissie. Deze sub-commissie is belast met den dagelijkschen dienst en verder met de werkzaamheden, welke haar door de Commissie worden opgedragen.

4. De Voorzitter ontvangt en opent alle aan de Commissie gerichte stukken.

Hij brengt die in de eerstvolgende vergadering van de sub-commissie ter tafel, tenzij die stukken naar zijn oordeel terstond kunnen of behooren te worden afgedaan.

De door den Voorzitter afgedane stukken worden ter kennisneming van de leden ter tafel gebracht in de eerstvolgende vergadering van de sub-commissie.

De sub-commissie beslist, welke stukken en aangelegenheden behandeld moeten worden in de vergadering bedoeld in artikel 1.

5. De Commissie treedt tot het geven en vragen van inlichtingen in officieele briefwisseling met alle autoriteiten en met de bestuurders van spoorweg- en tramwegmaatschappijen.

6. Alle overeenkomsten, voorschriften, bepalingen enz., het militair vervoer betreffende, door de Commissie noodig geacht of welker samenstelling haar krachtens het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 153) of bij deze Instructie is opgedragen, worden aan de goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog onderworpen.

Indien een dergelijk voorstel aan Onzen Minister van Oorlog bij meerderheid van stemmen wordt vastgesteld, kan de minderheid vorderen, dat bij de indiening van dat voorstel eene door haar samengestelde nota wordt overgelegd, waaruit haar gevoelen blijkt.

7. Alle van de Commissie uitgaande stukken, worden door den Voorzitter en den Secretaris onderteekend.

8. De Voorzitter is bevoegd uit eigen hoofde aan Onzen Minister van Oorlog, aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, aan den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten, aan de bestuurders van spoorweg- en tramwegdiensten en voorts aan alle militaire autoriteiten de inlichtingen te vragen, die hij voor de leiding van de werkzaamheden der Commissie noodig acht.

9. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den Secretaris wordt deze vervangen door één der officieren of oud-officieren, bedoeld in het laatste lid van art. 2 van het reglement, door den Voorzitter daartoe aan te wijzen.

10. Tot het doen van dienstreizen, waarvoor reis- en verblijfkosten aan het Rijk in rekening worden gebracht, behoeven de Voorzitter, de leden en de Secretaris machtiging van Onzen Minister van Oorlog.

In spoedvereischende omstandigheden kunnen bedoelde dienstreizen zonder voorafgaande machtiging geschieden, mits daarvan terstond kennis aan genoemden Minister worde gegeven.

De militaire leden der Commissie zijn, wat dienstreizen en verloven betreft, onderworpen aan de dienaangaande bestaande voorschriften en bepalingen voor officieren.

11. De Commissie zorgt, dat te allen tijde ten behoeve van het leger de noodige voorschriften en bepalingen zijn vastgesteld voor het militair vervoer over de spoorwegen, zoowel in gewone tijden (gewoon militair vervoer) als in geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden (buitengewoon militair vervoer).

Die voorschriften en bepalingen strekken zich o. a. uit tot:

de volgorde der rij- en voertuigen in militaire treinen;

het laden en lossen van krijgsvolk, paarden, oorlogstuig en andere militaire goederen;

het vervoer van zieken en gewonden;

maatregelen van orde, tucht en veiligheid bij vertrek en aankomst en gedurende het vervoer;

bepalingen betreffende de verpleging van troepen en van paarden in de treinen gedurende het vervoer;

de voorbereiding, bedoeld in de artikelen 1 en 5 van het Reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 153), en de uitvoering van de artikelen 15 en 24 dezer Instructie; verder tot alle onderwerpen, waardoor het nuttig gebruik van de spoorwegen ten behoeve van 's Lands verdediging kan worden bevorderd.

12. Met inachtneming van het bepaalde bij artikel 6 dezer Instructie sluit de Commissie namens Onzen Minister van Oorlog, met de verschillende spoorwegmaatschappijen de noodige overeenkomsten, betreffende het militair vervoer; zij stelt, mede onder nadere goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog, in gemeen overleg met de besturen der spoorwegdiensten en met onderling goedvinden de noodige administratieve bepalingen vast tot regeling van de contrôle en de afrekening der vrachten en andere vergoedingen, verschuldigd voor het gebruik, dat ten behoeve van het militair vervoer en uit anderen hoofde van de spoorwegen en van het spoorwegmaterieel is gemaakt.

13. De Commissie verzamelt, zoo volledig mogelijk, opgaven omtrent de inrichting en het getal der locomotieven, tenders, rijtuigen en wagens der onderscheidene spoorwegdiensten.

Uit de hiertoe door haar aan te leggen registers moeten steeds kunnen blijken de vervoerkrachten van elken spoorwegdienst.

14. De Commissie deelt aan den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten mede al wat naar hare meening kan worden aanbevolen, om eenvormige en doeltreffende inrichting van het rollend materieel voor militair gebruik te bevorderen.

Zij houden schetsboeken van de onderscheidene

types, waaruit de inrichting en de afmetingen van dat materieel in hoofdzaak blijken.

15. Wanneer het materieel der spoorwegdiensten niet voldoet aan de behoeften voor het vervoer van zieken, gewonden, geschut, voertuigen en paarden in geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden, en dat materieel hiertoe niet zonder bezwaar voor den gewonen spoorwegdienst kan worden ingericht, zoodat daarin van Rijkswege moet worden voorzien, doet de Commissie ter zake de noodige voorstellen en zorgt zij voor de naleving van de voorschriften en bepalingen, die na overleg met de betrokken spoorwegdiensten, door Onzen Minister van Oorlog, zoo noodig Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gehoord, worden vastgesteld voor het bewaren en het gebruik der wagens en voorwerpen welke voor rekening van het Rijk tot voorschreven doel worden aangeschaft.

16. De Commissie houdt schetsboeken van de grondplans der stationsemplacementen van de spoorwegen, alsmede een register, bevattende gegevens betreffende die emplacementen als: onderlinge afstand, aanwezigheid van een telegraafkantoor, van locomotiefbergplaatsen, van draaischijven en van waterverzorging, de hoedanigheid van het water, de bergruimte van steenkoolbergplaatsen, de afmeting en inrichting van verhoogde los- en laadplaatsen en van goederenloodsen, de lengte der hoofd- en zijsporen, enz.

17. De Commissie onderzoekt, wáár op of langs de spoorwegen, binnen de verdedigingslinièn des Rijks, plaats en gelegenheid bestaat om, zonder belemmering voor de militaire verdediging en voor den spoorwegdienst, de locomotieven, tenders, rijtuigen, wagens en ander rollend materieel te bergen ingeval zulk materieel krachtens art. 24 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) van spoorwegliinen moet verwijderd worden.

Zij doet, zoo noodig, aan Onzen Minister van Oorlog voorstellen, om tijdig voldoende plaats tot berging van het materieel te kunnen aanwijzen.

18. De Commissie ontwerpt een voorschrift tot regeling van de oefening van troepen voor het vervoer met spoortreinen.

19. Aan de Commissie kan worden opgedragen, het vervoer van het krijgsvolk, paarden en oorlogstuig in gewone tijden te regelen in overeenstemming met het bestuur van elk der betrokken spoorwegdiensten.

§ 2. Bepalingen voor geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden.

20. Wanneer toepassing van een der artikelen 24 en 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) of wel van beide artikelen in het belang van 's lands verdediging door de Hoofdafdeeling wordt noodig geacht, doet zij een daartoe strekkend voorstel aan Onzen Minister van Oorlog.

Zoodra de Hoofdafdeeling van Onzen Minister van Oorlog — onverschillig of zij al dan niet het in de vorige alinea bedoelde voorstel heeft gedaan — mededeeling heeft ontvangen omtrent de toepassing van een of van beide der zooeven genoemde artikelen der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), zorgt zij dat het noodige worde verricht om zoo spoedig mogelijk daaraan gevolg te kunnen geven.

21. Bevelen en vorderingen, welke krachtens een der artikelen 24 en 50 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) of wel krachtens beide artikelen geschieden, worden hetzij door tusschenkomst van de Hoofdafdeeling hetzij bij uitzondering in spoedvereischende gevallen, rechtstreeks aan de uitvoeringscommissiën of aan een harer leden ter uitvoering opgedragen.

Worden de bedoelde bevelen of vorderingen bij uitzondering rechtstreeks aan de uitvoeringscommissiën of aan een harer leden ter uitvoering opgedragen, dan wordt de Hoofdafdeeling daarmede in kennis gesteld door hem, die het bevel geeft of de vordering doet.

De uitvoeringscommissiën of het lid, dat haar vertegenwoordigt, zorgen dat aan de bedoelde vorderingen en bevelen volledige uitvoering worde gegeven.

Aan de bestuurders van spoorwegdiensten, aan de uitvoeringscommissiën, of aan het lid dat haar vertegenwoordigt, wordt ten behoeve van die uitvoering zoo noodig, ter beoordeeling van den aanvrager, militaire bijstand verstrekt.

22. De uitvoeringscommissiën ontwerpen, zooveel noodig, in overleg met de bestuurders der betrokken spoorwegdiensten, de dienstregeling voor het haar opgegeven vervoer, alsmede alle andere maatregelen overeenkomstig de voorschriften, bedoeld in artikel 11 dezer Instructie en onderwerpen, voor zooveel zulks mogelijk is, zonder vertraging in het vervoer te veroorzaken, die dienstregeling en maatregelen aan de goedkeuring van de Hoofdafdeeling.

23. De uitvoeringcommissiën zenden dagelijks

aan de Hoofdafdeeling bericht van de bij haar ingekomen bevelen of aanvragen tot vervoer en van het aan die bevelen of die aanvragen gegeven gevolg.

24. De Voorzitter der Commissie is gemachtigd aan de dienstplichtigen van Zee- en Landmacht en van de Schutterijen, in dienst bij de spoorwegen, die in geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden naar het oordeel der Commissie, voor den goeden gang van het militair vervoer onmisbaar zijn, bij den spoorwegdienst eene schriftelijke verklaring af te geven, inhoudende dat zij aan eene oproeping onder de wapenen eerst behoeven te voldoen, zoodra zij daartoe van hem als Voorzitter der Commissie den last ontvangen, of zoodra, door de aanwezigheid van vijandelijke troepen het vervoer wordt gestaakt op het gedeelte van den spoorweg, waar zij hunnen dienst moeten verrichten.

25. Voor handhaving van de orde op stations, van waar groote troepenafdeelingen moeten vertrekken of waar deze zullen aankomen, waar bijzondere maatregelen voor de verpleging van manschappen en paarden te treffen zijn of verschillende spoorweglijnen te zamen komen, kunnen officieren of oud-officieren als etappe-commandanten worden aangewezen.

De etappe-commandanten worden reeds in tijd van vrede door Ons benoemd, tot zoodanig aantal als voor den geregelden gang van zaken in geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden zal blijken noodig te zijn.

Die etappe-commandanten gedragen zich naar de bevelen van de Hoofdafdeeling en de uitvoeringscommissiën, overeenkomstig de volgens artikel 11 dezer Instructie vast te stellen voorschriften.

Behoort bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 154).

Ons bekend:

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.
De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

—

18 *Juni* 1901. BESLUIT, tot uitvoering van de wet van 29 April 1901 (*Staatsblad* n°. 92), houdende vervanging der artikelen 92 tot en met 103 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië* door andere voorschriften en wijziging van artikel 52 van dat Reglement. S. 155.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Justitie, van den 8sten Mei 1901, litt. A[1] n°. 25 en van den 8sten Mei 1901, n°. 157, 1ste afdeeling C;

Den Raad van State gehoord (advies van den 4 Juni 1901, n°. 18);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 10 Juni 1901, litt. A[1] n°. 45 en van 13 Juni 1901, 1ste afdeeling C, n°. 147;

Gelet op de wet van 29 April 1901 (*Staatsblad* n°. 92);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Het Reglement betreffende het hooger beroep aan den Hoogen Raad der Nederlanden van de arresten in burgerlijke zaken, in eersten aanleg gewezen door het Hooggerechtshof van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 September 1850 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 63, *Indisch Staatsblad* 1851, n°. 4), zooals het nader is gewijzigd en aangevuld bij de artikelen 3 en 4 van het Koninklijk besluit van 6 November 1871 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 121, *Indisch Staatsblad* 1872, n°. 12) en bij het Koninklijk besluit van 21 Juni 1887 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 108, *Indisch Staatsblad* n°. 152) vervalt bij de inwerkingtreding van de wet van 29 April 1901 (*Staatsblad* n°. 92) uitgezonderd voor de rechtsvorderingen bedoeld bij het tweede lid van artikel III dier wet.

Onze Ministers van Koloniën en van Justitie zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan den Hoogen Raad der Nederlanden.

Het Loo, den 18den Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, (*get.*) CREMER.
De Minister van Justitie,
(*get.*) CORT v. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 2 *Juli* 1901.)

—

21 *Juni* 1901. WET, houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij. S. 156.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 185, 1—6; 1900/1901, n°. 44, 1—9.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1762—1775, 1778—1788, 1818.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 427—430, 467—479.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

§ 1. *Van de verplichte keuring en het gebruik van dekhengsten.*

Art. **1.** *1.* Tot dekking van merriën mogen slechts hengsten gebezigd worden, die voor de provincie, waarin de dekking plaats heeft, goedgekeurd zijn door eene daartoe ingestelde algemeene keuringscommissie.

2. Deze bepaling is niet toepasselijk, wanneer de hengst en de merrie tijdens de dekking en de 10 daaraan voorafgaande dagen in vollen en onvoorwaardelijken eigendom aan denzelfden persoon of dezelfde personen toebehoorden.

3. Aandeelhouders of leden eener vereeniging tot exploitatie van één of meer dekhengsten worden voor de toepassing der, in het tweede lid vervatte, uitzonderingsbepaling niet als eigenaar beschouwd.

4. Op het erf, waar een goedgekeurde hengst tegen betaling beschikbaar is voor dekking, mag noch een afgekeurde hengst nog een ongekeurde hengst, die tot de laatst gehouden provinciale keuring toegelaten had kunnen worden, gehouden worden.

5. In bijzondere gevallen kan door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ontheffing worden verleend van het, in het vierde lid omschreven, verbod.

2. *1.* De algemeene keuringscommissie bestaat uit vier vaste en twee voor iedere provincie wisselende leden.

2. De commissie wordt bijgestaan door een secretaris.

3. De vier vaste leden en de secretaris worden door Ons benoemd.

4. Van de vier vaste leden moeten drie geëxamineerde veeartsen zijn. Gelijktijdig met de benoeming dezer vier vaste leden worden ten minste evenveel plaatsvervangende leden door Ons benoemd. Van deze moeten ten minste drie geëxamineerde veeartsen zijn.

5. De twee voor iedere provincie wisselende leden worden benoemd door de betrokken provinciale regelingscommissie, bedoeld in artikel 15. Deze benoemt gelijktijdig ten minste evenveel plaatsvervangende leden.

6. De leden, de plaatsvervangende leden en de secretaris kunnen worden geschorst en ontslagen; zulks geschiedt wat de vaste leden en hunne plaatsvervangers alsmede den secretaris betreft door Ons en wat de wisselende leden en hunne plaatsvervangers betreft door de betrokken provinciale regelingscommissie.

3. De leden, de plaatsvervangende leden en de secretaris der algemeene keuringscommissie worden benoemd voor den tijd van 3 jaar, maar zijn terstond weder benoembaar.

4. *1.* De algemeene keuringscommissie wordt verdeeld in twee sub-commissiën, tusschen welke het werk der keuring wordt verdeeld en waarvan de ééne uitsluitend bestaat uit de drie geëxamineerde veeartsen, welke sub-commissie A, de andere uit de drie overige leden, welke sub-commissie B genoemd wordt.

2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken wijst de voorzitters der sub-commissiën aan. De voorzitter der sub-commissie B is tevens voorzitter der geheele commissie.

3. Bij afwezigheid of ontstentenis van een voorzitter wordt deze tijdelijk vervangen door het oudste lid in jaren, dat aanwezig is.

4. Bij afwezigheid of ontstentenis van den secretaris wordt deze vervangen door een der, door den voorzitter aan te wijzen, leden of plaatsvervangende leden.

5. *1.* De leden, de plaatsvervangende leden en de secretaris der algemeene keuringscommissie genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten naar de tweede klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 4).

2. De leden en de plaatsvervangende leden ontvangen een vacatiegeld voor elken dag, waarop zij tot het verrichten van keuringen werkzaam zijn.

3. De secretaris ontvangt eene jaarlijksche toelage.

6. *1.* In iedere provincie geschieden jaarlijks in het voor- en najaar de gewone keuringen van de hengsten, die men tot de eerstvolgende najaarskeuringen tot dekking wenscht te bezigen.

2. De gewone keuringen geschieden in iedere provincie op één of meer plaatsen met geschikte gelegenheid voor onderzoek.

3. De dagen en de plaatsen der keuringen worden jaarlijks door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld, de algemeene keuringscommissie, benevens de provinciale regelingscommissie en Gedeputeerde Staten in het gewest, waarin de keuringen plaats hebben, gehoord, en

ter kennis gebracht van de betrokken Gedeputeerde Staten en beide voornoemde commissiën.

4. De voorjaarskeuringen hebben plaats in Februari of Maart, de najaarskeuringen in September, October of November.

5. In iedere provincie worden de keuringen en de daarmede verband houdende werkzaamheden geregeld en geleid door de provinciale regelingscommissie in overleg met de algemeene keuringscommissie.

7. *1.* De hengsten worden achtereenvolgens gekeurd, eerst door de, in artikel 4 bedoelde, subcommissie B, zooals zij voor de provincie, waarin de keuring plaats heeft, is samengesteld, en daarna door de, in voornoemd artikel bedoelde, sub-commissie A.

2. Iedere sub-commissie beslist bij meerderheid van stemmen.

3. Bij de keuring door de sub-commissie B is te onderzoeken, of de hengsten wat bouw, stand en gang betreft, het ras in aanmerking genomen, als fokdieren geschikt zijn; de commissie blijft buiten beoordeeling van de fokrichting.

4. De keuring door de sub-commissie A, tot welke slechts hengsten toegelaten worden, die bij de keuring door de sub-commissie B zijn goedgekeurd, bestaat in een onderzoek op stillen kolder en gebreken van oogen, ademhalingswerktuigen en geslachtsdeelen. Het constateeren van een of meer dezer gebreken moet in den regel tot afkeuring leiden; voor hengsten van $7^1/_2$ jaar en ouder evenwel, die bij de keuringen van het voorafgaande jaar hier te lande waren goedgekeurd, levert het bestaan van cornage geene reden op voor afkeuring.

5. De algemeene keuringscommissie stelt den betrokken eigenaar of houder ten spoedigste in kennis met den uitslag van de keuring door de sub-commissie B, indien deze tot afkeuring heeft geleid, en met dien van de keuring door de sub-commissie A; in de kennisgeving van iedere afkeuring worden de redenen, die tot afkeuring hebben geleid, omschreven; bovendien is te vermelden wanneer goedkeuring plaats vindt ondanks het bestaan van cornage.

8. *1.* De uitspraken der algemeene keuringscommissie zijn onherroepelijk. De algemeene keuringscommissie is evenwel bevoegd, de uitspraak uit te stellen en den hengst op een nader te bepalen dag andermaal te doen vertoonen, zonder dat deswege aan den eigenaar kosten van extra keuring in rekening gebracht worden.

2. In geval van afkeuring wegens cornage kan door den eigenaar of houder van den hengst eene herkeuring worden aangevraagd. Deze herkeuring heeft plaats aan 's Rijksveeartsenijschool door de, aan die school verbonden, clinische leeraren; wordt de hengst goedgekeurd dan komen de kosten van vervoer ten laste van het Rijk, volgens regelen bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen.

9. De hengsten, die bij de in artikel 7 bedoelde keuring door de sub-commissie A of bij de herkeuring, genoemd in artikel 8, zijn goedgekeurd, worden voorzien van een merk, waarvan het model en de wijze, waarop het zal worden aangebracht, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen worden vastgesteld.

10. *1.* De algemeene keuringscommissie maakt voor iedere provincie, na afloop der keuringen, een rapport op, waarin voorkomt eene volledige beschrijving van alle ter keuring aangeboden hengsten alsmede eene opgave van de hengsten, die goedgekeurd zijn (waarbij die, welke goedgekeurd zijn ondanks het bestaan van cornage, afzonderlijk zijn te vermelden), en van de redenen, die tot afkeuring hebben geleid; dat rapport wordt ten spoedigste door haar aan Gedeputeerde Staten en aan de provinciale regelingscommissie ingezonden.

2. Zij zendt jaarlijks vóór 1 Februari aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een beknopt verslag van hare werkzaamheden gedurende het afgeloopen kalenderjaar, van welk verslag tegelijkertijd door haar een afschrift of afdruk wordt gezonden aan de onderscheidene Gedeputeerde Staten.

11. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt vastgesteld:

a. de wijze waarop en de regelen waarnaar de algemeene keuringscommissie aftreedt;

b. aan wie van de samenstelling der commissie en van den tijd van aftreding van de leden en de plaatsvervangende leden moet worden kennis gegeven;

c. aan welke keuringen de leden en de plaatsvervangende leden niet mogen deelnemen;

d. door wien, wanneer en in welke rangorde de plaatsvervangende leden zullen worden opgeroepen;

e. welke hengsten tot de najaars- en welke tot de voorjaarskeuringen zullen worden toegelaten;

f. aan welke voorwaarden een eigenaar of houder, die een hengst ter keuring wil aanbieden, zal moeten voldoen;

g. op welke wijze door den eigenaar of houder van een hengst eene buitengewone keuring zal kunnen worden aangevraagd;

h. welke werkzaamheden de provinciale regelingscommissiën bij de aan haar opgedragen zorg voor de keuringen zullen hebben te verrichten;

i. op welke wijze herkeuring, in geval van afkeuring wegens cornage, zal moeten aangevraagd en op welke wijze die herkeuring zal geregeld worden;

j. wat zal moeten worden gedaan om het merk, bedoeld in artikel 9, kosteloos vernieuwd te krijgen;

k. op welke wijze voor de openbaarmaking van den uitslag der keuring zal worden gezorgd;

l. welke stukken door de algemeene keuringscommissie na afloop der keuring aan den eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst zullen moeten worden verstrekt;

m. aan welke verplichtingen de eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst zal moeten voldoen.

2. *Van de verdeeling, het beheer en de besteding der, van Rijkswege ter bevordering van de paardenfokkerij beschikbaar gestelde, gelden.*

12. *1.* Ten behoeve van subsidiën voor de paardenfokkerij wordt jaarlijks een bedrag van ten minste *f* 75,000 op de Staatsbegrooting uitgetrokken, terwijl bovendien de kosten der keuringen, zoowel voor het gebruik van dekhengsten als voor de toekenning van premiën en bijdragen uit de Rijkssubsidiën, komen ten laste van het Rijk.

2. De verdeeling van de voor de subsidiën beschikbare gelden geschiedt naar den maatstaf van het aantal merriën, die gedurende het afgeloopen jaar in iedere provincie gedekt zijn door een, overeenkomstig de bepalingen van deze wet goedgekeurden, hengst met dien verstande, dat eene merrie, wier dekking plaats heeft buiten de provincie, waar zij thuis behoort, gerekend moet worden te zijn gedekt in de provincie van herkomst.

13. *1.* De Rijkssubsidiën, in het vorige artikel bedoeld, worden gebruikt tot het toekennen van premiën, onderhoudsbijdragen, aanhoudingsbijdragen en bijdragen in verliezen bij verkoop van in het binnen- of buitenland aangekochte hengsten, merriën en merrieveulens.

2. De regelen voor die toekenning worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

14. *1.* Voor de, in het vorige artikel bedoelde, premiën en bijdragen komen alleen in aanmerking paarden, die in de provincie, waar de keuring plaats heeft, thuis behooren of, voor zoover het denkhengsten betreft, daar gestationneerd zijn of worden.

2. De toekenning van premiën of bijdragen geschiedt vergelijkenderwijze, doch alleen voor paarden, welke, op zichzelf beschouwd, waardig zijn om te worden bekroond en, wat die van 3 jaar of onder betreft, ingeschreven zijn in één der hier te lande bestaande openbare paardenstamboeken.

3. Om voor toekenning van premiën en bijdragen in aanmerking te komen, behooren de hengsten van 3 jaar of onder te zijn goedgekeurd overeenkomstig de bepalingen van deze wet, behooren de overige paarden te zijn vrij bevonden van erfelijke gebreken en moeten de veulens blijken af te stammen van een hengst, die overeenkomstig de bepalingen van deze wet is goedgekeurd.

15. Ter bevordering van de paardenfokkerij zal in iedere provincie door Gedeputeerde Staten, de in die provincie gevestigde landbouwmaatschappijen, die meer dan 600 leden tellen, en de in die provincie gevestigde openbare paardenstamboeken gehoord, eene provinciale regelingscommissie voor de paardenfokkerij worden benoemd.

16. Aan de provinciale regelingscommissie is opgedragen:

a. het beheer over en de uitbetaling van de gelden, voor premiën en bijdragen bestemd;

b. het benoemen van één of meer provinciale keuringscommissiën voor de toekenning van premiën en bijdragen.

17. *1.* In iedere provinciale keuringscommissie heeft ten minste één geëxamineerd veearts zitting.

2. Zoowel aan de provinciale regelingscommissie als aan de provinciale keuringscommissiën wordt door Onzen Minister van Oorlog een militair lid toegevoegd.

18. *1.* Op voordracht van Gedeputeerde Staten kan door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vergunning worden verleend tot het samensmelten van de provinciale regelingscommissie en één der provinciale keuringscommissiën.

2. De leden der provinciale regelings- en keuringscommissiën genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten naar de tweede klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 4).

19. De provinciale regelingscommissie stelt

voor hare werkzaamheden een huishoudelijk reglement vast, hetwelk door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten, die daarbij hun advies voegen, aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wordt onderworpen. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald, wat in dat reglement zal worden geregeld.

20. Door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten, die daarbij hun advies voegen, wordt jaarlijks in Februari door de provinciale regelingscommissie aan de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een plan onderworpen, betreffende:

a. de besteding van de gelden voor de premiën en bijdragen;

b. de bekendmaking en regeling der keuringen zoowel voor het gebruik van dekhengsten als voor de toekenning van premiën en bijdragen.

21. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald:

a. hoe dikwijls premiën voor denzelfden hengst zullen mogen worden toegekend;

b. aan welke voorwaarden de eigenaars van paarden, waarvoor premiën of bijdragen zijn toegekend, onderworpen zullen zijn;

c. wanneer de premiën en bijdragen zullen worden uitbetaald.

§ 3. *Strafbepalingen.*

22. Voor de toepassing van deze wet en van de, ingevolge de bepalingen van deze wet uitgevaardigde, algemeene maatregelen van bestuur wordt hij, bij wien de hengst of de merrie blijvend is opgestald, als de houder daarvan aangemerkt.

23. Wordt gestraft met geldboete van ten hoogste:

a. *f* 100 de eigenaar of houder van een hengst, die dezen tot dekking van eene merrie bezigt of laat bezigen in strijd met het bepaalde bij artikel 1;

b. *f* 50 de eigenaar of houder van eene merrie, die deze laat dekken door een hengst in strijd met het bepaalde bij artikel 1;

c. *f* 50 hij, die in het openbaar tot dekking van eene merrie een hengst aanbeveelt of aanbiedt, die volgens artikel 1 daarvoor niet mag worden gebezigd;

d. *f* 50 overtreding van artikel 1, vierde lid.

24. Wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar hij, die opzettelijk een in artikel 9 bedoeld merk vervalscht of valschelijk plaatst.

25. Wordt gestraft met geldboete van ten hoogste *f* 10 de eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst, die niet voldoet aan eene der verplichtingen, bedoeld in artikel 11, sub *m*.

26. Indien tijdens het plegen van eene overtreding, strafbaar gesteld bij artikel 23 of artikel 25, nog geen jaar is verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijk feit of een ander feit, strafbaar gesteld bij deze wet, behalve dat bedoeld in artikel 24, onherroepelijk is geworden, wordt het maximum der, in de artikelen 23 en 25 bedreigde, straffen verdubbeld.

27. *1.* Met de opsporing van overtredingen van deze wet en van de, ingevolge de bepalingen van deze wet uitgevaardigde algemeene maatregelen van bestuur zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee en alle ambtenaren van de Rijks- en gemeentepolitie.

2. Met de opsporing van overtredingen, strafbaar gesteld bij artikel 25, zijn bovendien belast de secretarissen der provinciale regelingscommissiën.

28. *1.* De in artikel 27, eerste lid, bedoelde personen zijn bevoegd ter opsporing van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet:

a. besloten lokalen, welke niet aan eene woning verbonden zijn, alsmede besloten erven tusschen zonsop- en ondergang binnen te treden zelfs tegen den wil van den rechthebbende, mits in dit laatste geval voorzien van een, door den burgemeester of kantonrechter afgegeven schriftelijken bijzonderen last, welke op aanvrage aan den rechthebbende moet worden vertoond;

b. woningen en besloten lokalen, welke aan eene woning verbonden zijn, alsmede de onder *a* vermelde plaatsen op een anderen dan den daarbij aangeduiden tijd binnen te treden, zelfs tegen den wil van den rechthebbende, mits in dit laatste geval op last en in tegenwoordigheid van den burgemeester of kantonrechter.

2. Wanneer het binnentreden tegen den wil van den rechthebbende plaats heeft, wordt door hem, die deze handeling verricht, daarvan een proces-verbaal opgemaakt en aan den betrokken rechthebbende binnen tweemaal 24 uur in afschrift medegedeeld.

29. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen: behalve het feit, strafbaar gesteld bij artikel 24, dat als misdrijf wordt beschouwd.

§ 4. *Overgangs- en slotbepalingen.*

30. *1.* Gedurende zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet is het geoorloofd tot dekking van merriën, hengsten te bezigen, die voor de provincie, waarin de dekking plaats heeft, goedgekeurd zijn overeenkomstig de provinciale voorschriften.

2. De in het eerste lid bedoelde termijn kan door Ons worden verkort.

3. De verdeeling, bedoeld in artikel 12, tweede lid, geschiedt de eerste maal na de inwerkingtreding van deze wet naar den maatstaf van het gemiddeld aantal der in de laatste 3 jaar in iedere provincie aanwezige veulens.

31. De stukken, krachtens deze wet opgemaakt, zijn vrij van zegel en van de formaliteit van registratie.

32. *1.* Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip. (1)

2. Zij kan worden aangehaald onder den titel van „Wet op de paardenfokkerij 1901".

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1901.

get.) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 27 *Juni* 1901.)

—

21 *Juni* 1901. WET, houdende regeling van het Staatstoezicht op de volksgezondheid. S. 157.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, nº. 35, 1—7. *Hand. id.* 1900/1901, *bladz.* 1194—1209, 1262. *Hand.* 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 380—382, 425, 480—482.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, met intrekking der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* nº. 58), gewijzigd bij de wetten van 16 April 1867 (*Staatsblad* nº. 28), 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64) en 15 April 1891 (*Staatsblad* nº. 81), het Staatstoezicht op de volksgezondheid nader bij de wet te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

(1) Bij besluit van 1 Juli 1901, S. 192, bepaald op 1 September 1901.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. **1.** Het Staatstoezicht op de volksgezondheid omvat:

a. het onderzoek naar den staat der volksgezondheid en, waar noodig, de aanwijzing en bevordering van middelen ter verbetering;

b. de handhaving der wetten en verordeningen in verband daarmede vastgesteld, voor zoover te dien aanzien geen andere wettelijke regeling is gemaakt.

2. Het is, onder Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, opgedragen aan:

a. den centralen gezondheidsraad;

b. hoofdinspecteurs van de volksgezondheid;

c. inspecteurs van de volksgezondheid; en

d. gezondheidscommissiën.

3. *1.* Alvorens hunne betrekking te aanvaarden leggen de leden en de buitengewone leden van den centralen gezondheidsraad, de hoofdinspecteurs en de inspecteurs in handen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, en de leden en de secretarissen van de gezondheidscommissiën in handen van den burgemeester van de gemeente waarin hunne commissie haren zetel heeft, de belofte af, dat zij de verplichtingen verbonden aan hunne betrekking naar behooren en getrouw vervullen zullen.

2. Deze belofte wordt geacht te zijn afgelegd voor den geheelen tijd, gedurende welken de betrekking, ook na herbenoeming, vervuld wordt.

3. De belofte mag ook worden afgelegd bij eigenhandig geschreven en onderteekende verklaring, die vóór de aanvaarding der betrekking moet worden ingediend hetzij aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, hetzij aan den burgemeester naar de onderscheiding in het eerste lid van dit artikel gemaakt.

4. Deze belofte treedt voor den ambtseed in de plaats.

4. *1.* De leden en de buitengewone leden van den centralen gezondheidsraad zijn in het geheele Rijk, de inspecteurs en de leden van de gezondheidscommissiën zijn binnen hun ambtsgebied bevoegd, alle openbare gebouwen, alle scholen en andere tot het geven van onderwijs bestemde lokalen, kinderbewaarplaatsen, gestichten van liefdadigheid, weeshuizen, herbergen, logementen, slaapsteden, fabrieken, werkplaatsen, magazijnen, winkels, gevangenissen, ziekeninrichtingen, badhuizen en — voor zoover dit noodig is voor de handhaving van de wetten en verordeningen betreffende de

volkshuisvesting — alle woningen binnen te treden ten einde zich zooveel mogelijk bekend te maken met den toestand en de inrichting dier gebouwen of woningen. Van deze bevoegdheid wordt op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen geen gebruik gemaakt.

2. Wanneer tot het in het eerste lid van dit artikel omschreven doeleinde eene woning moet worden binnengetreden tegen den wil van den bewoner, kan de aldaar bedoelde bevoegdheid slechts worden uitgeoefend op vertoon van eenen schriftelijken bijzonderen of algemeenen last van den kantonrechter of van den burgemeester en in bijzijn van den kantonrechter, den burgemeester, eenen wethouder der gemeente of eenen commissaris van politie.

3. Van dit binnentreden en van de redenen die daartoe geleid hebben, wordt door dengene, die deze handeling heeft verricht, proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal 24 uren aan den ingezetene wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

4. De in het tweede lid van dit artikel bedoelde last houdt in voor hoe langen tijd hij geldig is en mag niet tusschen zonsondergang en zonsopgang worden uitgevoerd, tenzij hij inhoudt, dat de uitvoering daarvan te allen tijde mag plaats hebben. De bepaling, dat de uitvoering ten allen tijde mag plaats hebben, kan alleen in een bijzonderen last worden opgenomen.

5. *1.* De in het eerste lid van het voorgaand artikel genoemde personen alsmede de secretarissen van de gezondheidscommissiën zijn bevoegd van overtreding der wetten en algemeene, provinciale of gemeentelijke verordeningen, in artikel 1 dezer wet genoemd, proces-verbaal op te maken.

2. Zij zenden die processen-verbaal aan het openbaar ministerie, wat de leden en de secretarissen van de gezondheidscommissiën betreft, door tusschenkomst van den voorzitter van hunne commissie.

3. Aan die processen-verbaal wordt gelijke bewijskracht toegekend als aan de bescheiden bedoeld in artikel 401 van het Wetboek van Strafvordering, indien zij zijn opgemaakt op de belofte vóór de aanvaarding der betrekking afgelegd.

6. *1.* De besluiten en verordeningen van de gemeenteraden betreffende: de volkshuisvesting; de verwijdering en den afvoer van vuil; de reinheid van wegen en wateren; voorkoming, wering of beteugeling van besmettelijke ziekten; drinkwaterleidingen of andere voorzieningen tot verkrijging van drinkwater; gezondheidstoezicht op levensmiddelen, en alle overige besluiten en verordeningen dier raden in het belang der volksgezondheid, worden niet vastgesteld, aangevuld, gewijzigd of ingetrokken dan na ingewonnen advies van de gezondheidscommissie, voor de gemeente ingesteld.

2. In de besluiten, waarbij verordeningen, als in het eerste lid van dit artikel genoemd, worden vastgesteld, aangevuld, gewijzigd of ingetrokken, alsmede in de overige daar bedoelde besluiten wordt het daarop betrekking hebbend advies van de gezondheidscommissie aangehaald.

3. Indien in een spoedeischend geval het advies van de gezondheidscommissie niet is uitgebracht binnen den door burgemeester en wethouders daarvoor bepaalden tijd, kan de gemeenteraad zonder dat advies een besluit of verordening, als in het eerste lid van dit artikel bedoeld, vaststellen, aanvullen, wijzigen of intrekken, maar wordt daarin van die omstandigheid melding gemaakt.

7. *1.* Burgemeester en wethouders zenden aan de gezondheidscommissie, voor hunne gemeente ingesteld, een afschrift of afdruk van elk der verordeningen of besluiten, de volksgezondheid rakende, en van de daarin gemaakte aanvullingen of wijzigingen.

2. Zij zijn verplicht aan den centralen gezondheidsraad, aan den hoofdinspecteur en de inspecteurs, binnen wier ambtsgebied hunne gemeente ligt, en aan de gezondheidscommissie, voor hunne gemeente ingesteld, alle door dezen verlangde inlichtingen betreffende de naleving der wetten of verordeningen, in artikel 1 dezer wet genoemd, te geven.

8. *1.* Burgemeester en wethouders zenden aan den hoofdinspecteur, binnen wiens ambtsgebied hunne gemeente ligt, maandelijks en, bij meer dan gewone sterfte, op zijn verzoek, wekelijks eene opgave van de in hunne gemeente overledenen, volgens een daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken voorgeschreven model.

2. Zij geven aan den hoofdinspecteur kennis van de vestiging, het vertrek, het overlijden en, voor zooveel hun bekend is, van het neerleggen der praktijk door een geneeskundige, een tandmeester, een apotheker of eene vroedvrouw in hunne gemeente.

§ 2. *Van den centralen gezondheidsraad.*

9. *1.* De centrale gezondheidsraad heeft zijn zetel te Utrecht.

2. Hij bestaat met inbegrip van de hoofdinspecteurs van de volksgezondheid, die ambtshalve lid zijn, uit zeven leden, die door Ons worden benoemd, geschorst en ontslagen.

3. Door Ons wordt een der leden als voorzitter en een ander der leden als secretaris aangewezen; dezen zijn gevestigd te Utrecht.

4. De leden genieten eene vaste bezoldiging en vergoeding van reis- en verblijfkosten.

5. Zonder Onze toestemming bekleeden zij geen ander ambt of bediening en oefenen zij geen beroep uit.

6. Met het einde van het kalenderjaar, waarin een lid den onderdom van zeventig jaren bereikt, wordt hem ontslag verleend.

7. Aan den raad kunnen buitengewone leden worden toegevoegd. Dezen worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen en genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten benevens eene door Ons te bepalen vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen en het verrichten van andere werkzaamheden ten behoeve van den raad.

8. De buitengewone leden zijn bevoegd, met raadgevende stem aan de bijeenkomsten van den raad deel te nemen.

9. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van een lid van den raad kan de voorzitter ter tijdelijke vervanging van dat lid, een buitengewoon lid tot deelneming aan de werkzaamheden en de bijeenkomsten van den raad uitnoodigen. Deze heeft alsdan in de bijeenkomsten eene beslissende stem.

10. *1.* De centrale gezondheidsraad is bevoegd, de inspecteurs of andere deskundigen tot deelneming aan de bijeenkomsten van den raad uit te noodigen. Dezen hebben eene raadgevende stem.

2. Deze deskundigen genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten benevens, voor zoover zij geen inspecteur zijn, eene door Ons te bepalen vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen.

11. *1.* De voorzitter en de secretaris van den centralen gezondheidsraad zijn belast met de uitvoering van de besluiten van den raad en met de dagelijksche leiding der zaken. Zij teekenen alle stukken die van den raad uitgaan.

2. Onder den raad zijn de ambtenaren en de bedienden werkzaam, die de raad voor de uitvoering van zijne taak behoeft. Dezen worden door Ons of, krachtens Onze machtiging, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken benoemd, geschorst en ontslagen.

3. De raad voert het beheer over de hulpmiddelen die, ten behoeve van de uitvoering van zijne taak, te zijner beschikking zijn gesteld.

12. De centrale gezondheidsraad:

a. dient aan de Regeering desgevraagd van bericht en raad in alle zaken, de volksgezondheid betreffende;

b. houdt zich op de hoogte van den staat der volksgezondheid;

c. vestigt de aandacht van de Regeering op maatregelen die naar zijn oordeel zijn te nemen in het belang der volksgezondheid;

d. doet door een of meer zijner leden of buitengewone leden of een inspecteur verrichten de onderzoekingen die hem noodig voorkomen;

e. zendt jaarlijks vóór 1 Juli aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een verslag van de bevindingen en handelingen van het Staatstoezicht op de volksgezondheid en over de toepassing van de in artikel 1 dezer wet genoemde wetten en verordeningen in het afgeloopen kalenderjaar, ingericht naar een door genoemden Minister vast te stellen model, welk verslag aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld;

f. verricht overigens de werkzaamheden, die hem, behalve de bovengenoemde, krachtens de wet of door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden opgedragen.

§ 3. *Van de hoofdinspecteurs van de volksgezondheid.*

13. *1.* De hoofdinspecteurs van de volksgezondheid worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen en zijn gevestigd in de gemeente, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen.

2. Zij genieten eene vaste bezoldiging benevens vergoeding van bureau-, reis- en verblijfkosten.

14. *1.* Het ambtsgebied van een hoofdinspecteur is een door Ons aangewezen gedeelte van het Rijk.

2. Binnen dat gebied oefent hij, in overeenstemming met de beslissingen van den centralen gezondheidsraad, het in artikel 1 dezer wet omschreven Staatstoezicht op de volksgezondheid uit of heeft hij, voor zoover de uitoefening van dat toezicht door inspecteurs geschiedt, de leiding daarvan.

15. De hoofdinspecteurs:

a. dienen aan de Regeering, aan den centralen gezondheidsraad, aan de Gedeputeerde Staten of Onzen Commissaris in de provinciën en aan den raad of het college van burgemeester en wethouders in de gemeenten, in hun ambtsgebied gelegen, desgevraagd van bericht en raad in alle zaken, de volksgezondheid betreffende;

b. houden zich op de hoogte van den staat der volksgezondheid in hun ambtsgebied;

c. overwegen alle klachten, ter zake van benadeeling der volksgezondheid tot hen gekomen en vestigen de aandacht van den centralen gezondheidsraad of van het bestuur van eene in hun ambtsgebied gelegen provincie of gemeente op maatregelen die naar hun oordeel van overheidswege zijn te nemen in het belang der volksgezondheid;

d. verrichten de onderzoekingen die hun noodig voorkomen en die, welke hun door den centralen gezondheidsraad zijn opgedragen, en kunnen onderzoekingen opdragen aan de inspecteurs en aan de gezondheidscommissiën in hun ambtsgebied;

e. geven van het voorkomen van besmettelijke ziekten ten spoedigste bericht aan den centralen gezondheidsraad en aan den inspecteur en de gezondheidscommissie wien het aangaat;

f. houden een register van de geneeskundigen, tandmeesters, apothekers, apothekersbedienden, vroedvrouwen en leerling-vroedvrouwen, gevestigd in elke gemeente van hun ambtsgebied en wier bewijs van bevoegdheid door hen is geviseerd of die, wat den leerling-vroedvrouwen betreft, bij hen zijn ingeschreven; dit register is ingericht naar een daarvoor door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen model; van dit register berust, voor zooveel het den apothekers en apothekersbedienden betreft, een duplicaat bij den inspecteur, wien het aangaat;

g. zenden vóór 1 April aan den centralen gezondheidsraad een verslag van hunne bevindingen en handelingen in het afgeloopen kalenderjaar, ingericht naar een door dien raad vast te stellen model, met bijvoeging van de verslagen van de inspecteurs in hun ambtsgebied;

h. verrichten overigens de werkzaamheden, die hun, behalve de bovengenoemde, krachtens de wet of door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken of door den centralen gezondheidsraad worden opgedragen.

16. *1.* De hoofdinspecteurs zijn in hun ambtsgebied belast met de leiding van en het toezicht op de werkzaamheden der inspecteurs.

2. Zij zijn bevoegd die inspecteurs of enkelen van hen tot eene bespreking bijeen te roepen.

17. *1.* De hoofdinspecteurs houden toezicht op de werkzaamheden van de gezondheidscommissiën in hun ambtsgebied.

2. Zij zijn bevoegd de vergadering van eene gezondheidscommissie in hun ambtsgebied bij te wonen; telkens wanneer zij dit verlangen is de voorzitter van eene gezondheidscommissie verplicht deze tot eene vergadering bijeen te roepen.

3. Zij zijn bevoegd de voorzitters van de gezondheidscommissiën in hun ambtsgebied of enkelen van hen tot eene bespreking bijeen te roepen.

4. Een hoofdinspecteur, van eene gezondheidscommissie in zijn ambtsgebied een verzoek om voorlichting of medewerking betreffende een onderwerp, dat tot zijnen werkkring behoort, ontvangende, is verplicht daaraan zooveel mogelijk gevolg te geven.

§ 4. *Van de inspecteurs van de volksgezondheid.*

18. *1.* De inspecteurs, voor een bepaalden tijd of voor vast aan te stellen, worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen en zijn gevestigd in de gemeente door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen.

2. Zij genieten eene vaste bezoldiging benevens vergoeding van bureau-, reis- en verblijfkosten.

3. Zonder Onze toestemming bekleeden zij geen ander ambt of bediening en oefenen zij geen beroep uit.

19. *1.* Als ambtsgebied van een inspecteur wordt door Ons aangewezen het Rijk of een gedeelte van het Rijk.

2. Binnen dat gebied oefent hij het in artikel 1 dezer wet omschreven Staatstoezicht uit ten aanzien van een of meer door Ons aangewezen bijzondere takken van gezondheidszorg.

20. De inspecteurs:

a. dienen aan den volgens artikel 14 dezer wet bevoegden hoofdinspecteur, aan de Gedeputeerde Staten of Onzen Commissaris in de provinciën en aan den raad of het college van burgemeester en wethouders in de gemeenten, in hun ambtsgebied gelegen, desgevraagd van bericht en raad in alle zaken, hunnen werkkring betreffende;

b. houden zich op de hoogte van de toepassing van de wetten welker handhaving aan hun toezicht is onderworpen, in elke gemeente van hun ambtsgebied, en houden aanteekening van de provinciale en gemeentelijke verordeningen te dezer zake in hun ambtsgebied bestaande;

c. overwegen alle klachten ter zake van de toepassing van de onder *b* bedoelde wetten en verordeningen tot hen gekomen en vestigen de aandacht van den hoofdinspecteur of van het bestuur van eene in hun ambtsgebied gelegen provincie of gemeente op maatregelen die naar hun oordeel van overheidswege zijn te nemen tot verbetering dier toepassing;

d. verrichten de onderzoekingen die hun noodig voorkomen en die, welke hun door den hoofdinspecteur zijn opgedragen, en zijn verplicht, ingevolge opdracht van dien hoofdinspecteur, bij onderzoekingen behulpzaam te zijn;

e. zenden vóór 1 Maart aan den hoofdinspecteur een verslag van hunne bevindingen en handelingen in het afgeloopen kalenderjaar, ingericht naar een door den centralen gezondheidsraad vast te stellen model;

f. verrichten overigens de werkzaamheden, die hun, behalve de bovengenoemde, krachtens de wet of door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken of den hoofdinspecteur worden opgedragen.

21. *1.* De inspecteurs zijn bevoegd de vergadering van eene gezondheidscommissie in hun ambtsgebied bij te wonen.

2. Een inspecteur, van eene gezondheidscommissie binnen zijn ambtsgebied een verzoek om voorlichting of medewerking betreffende een onderwerp, dat tot zijn werkkring behoort, ontvangende, is verplicht daaraan zooveel mogelijk gevolg te geven.

22. De inspecteurs gedragen zich bij het volvoeren van hunne taak naar de aanwijzingen te dien aanzien door den volgens artikel 14 dezer wet bevoegden hoofdinspecteur gegeven.

§ 5. *Van de gezondheidscommissiën.*

23. *1.* Eene gezondheidscommissie wordt ingesteld voor elke gemeente, die meer dan 18000 inwoners heeft; voorts — wat de overige gemeenten betreft — voor elke gemeente, waarvoor dit door Ons wegens bijzondere in Ons besluit te vermelden omstandigheden wenschelijk wordt geoordeeld, en overigens voor elke door Ons nader aan te wijzen vereeniging van twee of meer in ééne provincie gelegen gemeenten, gezamenlijk niet meer dan 40,000 inwoners hebbende. In eene dienovereenkomstig vastgestelde regeling wordt op grond van wijziging in de bevolkingscijfers geen verandering gebracht voordat die regeling gedurende vijf jaren van kracht is geweest.

2. Eene gezondheidscommissie, voor twee of meer gemeenten gezamenlijk ingesteld, heeft haren zetel in de door Ons aan te wijzen gemeente.

24. Elke gezondheidscommissie bestaat uit ten minste vijf leden; het aantal wordt nader bepaald door Onzen Commissaris in de provincie.

2. De leden worden door Onzen Commissaris in de provincie benoemd, geschorst en ontslagen. De benoeming geschiedt voor een bepaalden tijd, met dien verstande, dat jaarlijks zooveel mogelijk een vijfde gedeelte van het aantal leden aftreedt.

3. Voor iedere benoeming wordt eene voordracht, zooveel mogelijk van ten minste twee personen, aan Onzen Commissaris ingediend door den centralen gezondheidsraad, die vooraf burgemeester en wethouders der gemeente of — indien het betreft eene gezondheidscommissie voor meer dan ééne gemeente ingesteld — burgemeester en wethouders dier gemeenten in de gelegenheid stelt hem daarvoor, binnen een door den raad te bepalen termijn, eene aanbeveling te doen toekomen en deze aanbeveling of aanbevelingen bij de voordracht aan Onzen Commissaris overlegt.

4. Een der leden wordt door Onzen Commissaris als voorzitter aangewezen.

25. *1.* De gezondheidscommissiën zijn bevoegd deskundigen, met raadgevende stem, tot deelneming aan hare bijeenkomsten uit te noodigen.

2. Zij geven van het houden eener vergadering, zooveel mogelijk met opgave van de te behandelen onderwerpen, tijdig kennis aan den hoofdinspecteur en aan de inspecteurs binnen wier ambtsgebied de gemeente of gemeenten, waarvoor zij zijn ingesteld, gelegen zijn.

26. *1.* Elke gezondheidscommissie wordt bijgestaan door een secretaris, die door Onzen Commissaris in de provincie wordt benoemd, geschorst en ontslagen, gevestigd is in de gemeente waar de commissie haren zetel heeft en eene vaste toelage geniet, waarvan het bedrag wordt bepaald door de Gedeputeerde Staten der provincie. Zijne benoeming geschiedt voor vijf jaar.

2. Bij aftreding, ontslag of overlijden van den secretaris zendt de commissie, ter vervulling van de plaats, eene aanbeveling aan Onzen Commissaris.

3. Het ambt van secretaris is vereenigbaar met dat van lid der commissie.

27. De gezondheidscommissiën:

a. dienen aan den hoofdinspecteur, aan de inspecteurs, aan de Gedeputeerde Staten of Onzen Commissaris in de provincie en aan den raad of het college van burgemeester en wethouders van eene gemeente, waarvoor zij zijn ingesteld, des-

gevraagd van bericht en raad in alle zaken, de volksgezondheid betreffende;

b. houden zich op de hoogte van den staat der volksgezondheid in elke gemeente waarvoor zij zijn ingesteld en houden aanteekening van de verordeningen in het belang der volksgezondheid in die gemeente vastgesteld;

c. overwegen alle klachten, ter zake van benadeeling der volksgezondheid tot haar gekomen en vestigen de aandacht van den hoofdinspecteur, van den inspecteur wien het aangaat, of van het bestuur van de provincie of van eene gemeente waarvoor zij zijn ingesteld, op maatregelen die naar het oordeel van overheidswege zijn te nemen in het belang der volksgezondheid;

d. doen door een of meer harer leden of deskundigen verrichten de onderzoekingen die haar noodig voorkomen en voor zooveel mogelijk die, welke haar door den hoofdinspecteur zijn opgedragen, en zijn voor zooveel mogelijk verplicht, ingevolge opdracht van dien hoofdinspecteur, bij onderzoekingen behulpzaam te zijn;

e. zenden vóór 1 Maart aan den hoofdinspecteur een verslag van hare bevindingen en handelingen in het afgeloopen kalenderjaar, ingericht naar een door den centralen gezondheidsraad vast te stellen model, welk verslag in openbare vergadering behandeld en vastgesteld wordt; een afschrift daarvan zenden zij aan de gemeentebesturen, wien het aangaat;

f. verrichten overigens de werkzaamheden, die haar, behalve de bovengenoemde, krachtens de wet worden opgedragen.

28. *1.* Aan de gezondheidscommissiën wordt door de gemeente of de gemeenten waarvoor zij zijn ingesteld, jaarlijks eene som toegekend ter bestrijding van hare uitgaven, uit welke som ook de reis- en verblijfkosten van de leden, van den secretaris en van de in het eerste lid van artikel 25 bedoelde deskundigen worden voldaan.

2. Indien eene gezondheidscommissie voor meer dan ééne gemeente is ingesteld, draagt elk dier gemeenten tot de bestrijding harer uitgaven bij naar evenredigheid van het cijfer der bevolking. In het geval dat tusschen die gemeenten geene overeenstemming wordt verkregen omtrent de bepaling van de aan de gezondheidscommissie toe te kennen som, wordt het bedrag daarvan door de Gedeputeerde Staten der provincie vastgesteld.

3. Op dezelfde wijze komt ook de toelage van den secretaris ten laste van de gemeente of van de gemeenten, waarvoor de gezondheidscommissie is ingesteld, met dien verstande evenwel dat voor elke toelage vierhonderd gulden per jaar uit 's Rijks kas zal worden betaald.

29. *1.* Op het verzoek van den raad van eene gemeente, waarin eene van gemeentewege behoorlijk ingerichte commissie voor het toezicht op de volksgezondheid of voor een of meer bijzondere takken van gezondheidszorg bestaat, kan door Ons worden bepaald, dat die commissie voor een door Ons te bepalen tijd in die gemeente voor het toezicht op de volksgezondheid in zijn geheelen omvang of voor een of meer bijzondere takken van gezondheidszorg, in de plaats van eene volgens deze wet in te stellen gezondheidscommissie zal treden.

2. In dat geval rusten op die commissie de verplichtingen en de bevoegdheden die volgens deze en andere wetten en verordeningen in artikel 1 dezer wet genoemd, aan de gezondheidscommissiën zijn opgelegd.

3. De bepalingen dezer wet betreffende de vaste toelage, te genieten door den secretaris eener gezondheidscommissie, zijn niet op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde gemeentelijke commissiën toepasselijk.

4. Onze beslniten, krachtens dit artikel te nemen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

§ 6. *Slot- en overgangsbepalingen.*

30. Voor zoover daarin niet bij deze wet of bij andere wetten is voorzien, worden bij algemeenen maatregel van bestuur, voor zooveel noodig, regelen gesteld omtrent de werkzaamheden van den centralen gezondheidsraad, van de hoofdinspecteurs, van de inspecteurs en van de gezondheidscommissiën en de door deze commissiën af te leggen rekening en verantwoording van de te harer beschikking gestelde gelden; omtrent de werkzaamheden en de plaatsvervanging van den voorzitter, de leden en den secretaris van den centralen gezondheidsraad; omtrent de werkzaamheden en de plaatsvervanging van de voorzitters en de secretarissen van de gezondheidscommissiën; omtrent den diensttijd en de aftreding van de leden van die commissiën; omtrent het beheer en het gebruik van de hulpmiddelen van den centralen gezondheidsraad; en omtrent de archieven en — voor zoover die er zijn — de bibliotheken van den raad, van de hoofdinspecteurs, van de inspecteurs en van de commissiën.

31. In de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60), regelende de uitoefening der geneeskunst, gewijzigd bij de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 65) en 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 4, eerste lid: „door den inspecteur der provincie",	„door den hoofdinspecteur van de volksgezondheid van het district",
Artikel 4, derde lid: „door den inspecteur der provincie",	„door den hoofdinspecteur van de volksgezondheid van het district",
Artikel 6, „den inspecteur hunner provincie"	„den hoofdinspecteur van hun district"
Artikel 9, derde lid: „den geneeskundigen raad"	„den hoofdinspecteur"
Artikel 9, vierde lid: „door den inspecteur"	„door den inspecteur, krachtens de gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving der wettelijke bepalingen op de uitoefening der artsenijbereidkunst",
Artikel 9, vijfde lid: „door de commissie van toezigt en den inspecteur"	„door den inspecteur"
Artikel 12, eerste lid: „door den inspecteur der provincie".	„door den hoofdinspecteur van het district".
Artikel 13, „door den inspecteur"	„door den hoofdinspecteur"
Artikel 14, tweede lid: „aan den inspecteur der provincie".	„aan den hoofdinspecteur van het district".
Artikel 15, derde lid: „aan den inspecteur"	„aan den hoofdinspecteur"
Artikel 17, „de geneeskundige ambtenaren"	„aan de ambtenaren van het Staatstoezigt op de volksgezondheid"
Artikel 19, eerste lid: „aan den inspecteur"	„aan den hoofdinspecteur"

32. In de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61), regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst, gewijzigd bij de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 2, eerste lid: „door den inspecteur der provincie",	„door den hoofdinspecteur van de volksgezondheid van het district",
Artikel 4, tweede lid: „Eene commissie uit den geneeskundigen raad"	„De inspecteur, krachtens de gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving der wettelijke bepalingen op de uitoefening der artsenijbereidkunst"
Artikel 4, derde lid: „de inspecteur".	„de hoofdinspecteur".
Artikel 4, vierde lid: „door de commissie of den inspecteur"	„door den inspecteur of den hoofdinspecteur"
Artikel 12, eerste lid: „regterlijke of geneeskundige ambtenaren",	„regterlijke ambtenaren of de ambtenaren van het Staatstoezigt op de volksgezondheid",
Artikel 16, „aan de geneeskundige ambtenaren en de commissiën uit den geneeskundigen raad"	„aan de ambtenaren van het Staatstoezigt op de volksgezondheid"
Artikel 19, eerste lid: „door den inspecteur"	„door den hoofdinspecteur"
Artikel 22, tweede lid: „door den inspecteur".	„door den hoofdinspecteur".
Artikel 22, derde lid: „aan den inspecteur"	„aan den hoofdinspecteur"
Artikel 24, „door commissiën uit den geneeskundigen raad".	„door den hoofdinspecteur".
Artikel 25, eerste lid: „de in het vorig artikel genoemde commissiën, den inspecteur en den adjunct-inspecteur".	„den hoofdinspecteur en den inspecteur".
Artikel 26, eerste lid: „dan maken zij die het onderzoek doen"	„dan maakt de inspecteur"

Artikel 26, tweede lid: „door hen"	„door hem"
Artikel 26, derde lid: „den inspecteur",	„den hoofdinspecteur",
„hen die het onderzoek deden",	„den inspecteur"
Artikel 26, vierde lid: „den inspecteur".	„den hoofdinspecteur".
Artikel 27, eerste lid: „door eene commissie uit den geneeskundigen raad".	„door of van wege den hoofdinspecteur".
Artikel 27, derde lid: „de commissie"	„degene die het onderzoek verrichtte",
„geeft zij"	„geeft hij"
Artikel 31, eerste lid; „regterlijke of geneeskundige ambtenaren"	„regterlijke ambtenaren of ambtenaren van het Staatstoezigt op de volksgezondheid"

33. In de wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65), tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisrechten, gewijzigd bij de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), wordt de volgende wijziging gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 16, derde lid: „van den geneeskundigen inspecteur in de provincie".	„van den hoofdinspecteur van de volksgezondheid in het district".

34. In de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), tot regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie, aangevuld bij de wet van 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 123) en gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 68), wordt de volgende wijziging gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 10, tweede lid: „den geneeskundigen inspecteur in den kring waarin zij gevestigd zijn",	„den inspecteur, krachtens de gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten",

35. In de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten, gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188, 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64) en 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 3, eerste lid: „van den geneeskundigen ambtenaar,"	„van den inspecteur, krachtens de gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten",
Artikel 3, tweede lid: „van den geneeskundigen ambtenaar,"	„van den inspecteur",
Artikel 16, eerste lid: „aan den geneeskundigen inspecteur"	„aan den hoofdinspecteur"
Artikel 16, tweede lid: „aan den geneeskundigen ambtenaar."	„aan den inspecteur".
Artikel 21, „den geneeskundigen ambtenaar"	„den inspecteur"
Artikel 26, eerste lid: „den geneeskundigen ambtenaar".	„den inspecteur".
Artikel 26, tweede lid: „den geneeskundigen ambtenaar"	„den inspecteur"
„de geneeskundige ambtenaar"	„de inspecteur"
„door den geneeskundigen ambtenaar"	„door den inspecteur"
„van den geneeskundigen ambtenaar"	„van den inspecteur"
„aan den geneeskundigen ambtenaar".	„aan den inspecteur".

Artikel 27 wordt gelezen als volgt:

„Bij het verschijnen van besmettelijke ziekten zijn de leden en de buitengewone leden van den

centralen gezondheidsraad in het geheele Rijk, de inspecteurs en de leden van de gezondheidscommissiën binnen hun ambtsgebied bevoegd de woningen der ingezetenen binnen te treden.

Wanneer in het in het eerste lid van dit artikel omschreven geval eene woning moet worden binnengetreden tegen den wil van den bewoner, kan de aldaar bedoelde bevoegdheid slechts worden uitgeoefend op vertoon van eenen schriftelijken bijzonderen of algemeenen last van den kantonregter of van den burgemeester en in bijzijn van den kantonregter, den burgemeester, eenen wethouder der gemeente of eenen commissaris van politie.

Van dit binnentreden en van de redenen die daartoe geleid hebben, wordt door dengene, die deze handeling heeft verrigt, proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal 24 uren aan den ingezetene wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

De in het tweede lid van dit artikel bedoelde last houdt in voor hoe langen tijd hij geldig is en mag niet tusschen zonsondergang en zonsopgang worden uitgevoerd, tenzij hij inhoudt, dat de uitvoering daarvan te allen tijde mag plaats hebben. De bepaling, dat de uitvoering ten allen tijde mag plaats hebben, kan alleen in een bijzonderen last worden opgenomen."

36. In de wet van 24 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 117), houdende regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de uitoefening dier kunst, gewijzigd bij de wetten van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) en 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 8, eerste lid: „door den geneeskundigen inspecteur der provincie",	„door den hoofdinspecteur van de volksgezondheid van het district",
Artikel 8, derde lid: „aan den geneeskundigen inspecteur"	„aan den hoofdinspecteur"
Artikel 8, vierde lid: „door den inspecteur voor de provincie",	„door den hoofdinspecteur voor het district",

37. In de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), tot wering van besmetting door uit zee aankomende schepen, gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 63), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 7, eerste lid: „door de ambtenaren van het geneeskundig Staatstoezigt of, onder hun opzigt",	„door den inspecteur, krachtens de gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten of, onder zijn opzigt",
Artikel 14, zevende lid: „door den geneeskundigen ambtenaar"	„door den inspecteur"

38. In de wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), houdende herziening der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) tot regeling van het lager onderwijs, gewijzigd bij de wetten van 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 2), 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 13 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230) en 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 4, eerste lid: „Art. 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58)"	„Artikel 4 der gezondheidswet"
Artikel 5, eerste lid: „door den inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt"	„door den hoofdinspecteur van de volksgezondheid,"
Artikel 5, tweede lid: „inspecteur"	„hoofdinspecteur"
Artikel 5, derde lid: „inspecteur"	„hoofdinspecteur"
Artikel 5, vierde lid: „inspecteur"	„hoofdinspecteur".

Artikel 5, achtste lid: „de inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt"	„de hoofdinspecteur van de volksgezondheid"
Artikel 5, negende lid: „de inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt"	„de hoofdinspecteur"

39. In de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* n°. 137) en 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 261), worden de volgende wijzigingen gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 16, tweede lid: „bij een geneeskundigen inspecteur"	„bij een hoofdinspecteur van de volksgezondheid"
Artikel 20, tweede lid: „wijst den geneeskundigen inspecteur of adjunct-inspecteur, binnen wiens dienstkring het examen wordt afgenomen, of een lid of plaatsvervangend lid van den geneeskundigen raad als voorzitter der commissie aan en benoemt"	„benoemt den voorzitter en"
Artikel 20, derde lid: „Het lid of plaatsvervangend lid van den geneeskundigen raad, als voorzitter fungeerende, en"	„De voorzitter en"

40. In de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen, gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191), wordt de volgende wijziging gebracht:

voor:	*wordt gelezen:*
Artikel 6, eerste lid: „van den geneeskundigen inspecteur of adjunct-inspecteur, of zoo deze verhinderd zijn, van een door dien inspecteur aan te wijzen niet met den geneeskundigen dienst van eenig gesticht belast lid of plaatsvervangend lid van den geneeskundigen raad,"	„van den hoofdinspecteur van de volksgezondheid of, zoo deze verhinderd is, van een door hem aan te wijzen inspecteur of niet met den geneeskundigen dienst van eenig gesticht belast lid van de voor de gemeente ingestelde gezondheidscommissie",

41. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van: „Gezondheidswet".

42. *1.* Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

2. Alsdan vervalt de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58), regelende het geneeskundig Staatstoezicht, gewijzigd bij de wetten van 16 April 1867 (*Staatsblad* n°. 28), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 15 April 1891 (*Staatsblad* n°. 81).

3. De op dat tijdstip in functie zijnde inspecteurs voor het geneeskundig Staatstoezicht worden eervol ontslagen en de geneeskundige raden houden op te bestaan.

4. De bestemming van de archieven van de inspecteurs voor het geneeskundig Staatstoezicht en van de archieven, bibliotheken, gelden en andere voorwerpen, die onder het beheer van de geneeskundige raden zijn, wordt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 2 *Juli* 1901.)

22 *Juni* 1901. WET, houdende wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting. S. 158.

Bijl. Hand. 2e *Kamer.* 1899/1900, nº. 74, 1—3; 1900/1901, nº. 34, 1—6.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1210—1231, 1233—1277, 1279—1320, 1322—1334, 1336—1356, 1362—1383, 1385—1415, 1472—1474.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 373—380, 415—425, 482—484, 493—511.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen betreffende de volkshuisvesting;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

§ 1. *Voorschriften betreffende aan woningen te stellen eischen.*

Art. 1. *1.* De gemeenteraad stelt voorschriften vast betreffende de eischen, waaraan moet worden voldaan:

a. bij het bouwen van woningen,

b. bij het geheel of voor een gedeelte vernieuwen van woningen,

c. met betrekking tot bestaande niet onder *b* begrepen woningen.

2. De gemeenteraad stelt voorschriften vast nopens behoorlijke bewoning.

2. *1.* De voorschriften, in artikel 1 bedoeld, kunnen verschillend zijn naar gelang van den aard en de bestemming der woningen, alsmede van hare ligging.

2. Bij die voorschriften kunnen eischen worden gesteld omtrent de zuivering van ongedierte, de afscheiding van slaapplaatsen, het aantal woningen in een zelfde gebouw in verband met de inrichting van dat gebouw, alsmede omtrent het aantal bewoners in verband met de ruimte der vertrekken.

3. De eischen omtrent het aantal bewoners in verband met de ruimte der vertrekken blijven buiten toepassing ten aanzien van woningen, waarin:

a. geene andere personen wonen dan die haar reeds bewoonden bij het indienen van de verordening, waarbij de eischen worden gesteld;

b. de overschrijding het gevolg is van vermeerdering van het gezin door geboorte of door wederopneming van tijdelijk elders gevestigde leden na het tijdstip, waarop de woning door het gezin betrokken werd.

4. Onder gezin zijn begrepen de bloed- en aanverwanten, die volgens de artikelen 376—378 en artikel 383 van het Burgerlijk Wetboek in de termen kunnen vallen om op onderhoud aanspraak te maken.

3. *1.* Ten aanzien van geheel of voor een gedeelte te vernieuwen of nieuw te bouwen woningen of als woning in gebruik te nemen gebouwen of gedeelten van gebouwen worden door den gemeenteraad voorschriften vastgesteld betreffende:

a. de plaatsing van de gebouwen ten opzichte van den openbaren weg en van elkander,

b. het hoogtepeil van den vloer der benedenwoonvertrekken en de hoogte van de gebouwen,

c. de afmetingen der ter bewoning in te richten vertrekken en van trappen en portalen,

d. privaten,

e. beschikbaarheid van drinkwater,

f. voorkoming van brandgevaar,

g. voorkoming van vochtigheid,

h. hechtheid van fundamenten, muren, vloeren, trappen, zolderingen en dak,

i. verwijdering van rook, water en vuil,

j. toevoer van licht en lucht.

2. Ten aanzien van de vernieuwing van een gedeelte eener woning worden alleen die voorschriften van toepassing verklaard, die met het te vernieuwen gedeelte verband houden.

3. Ten aanzien van bestaande niet onder het eerste lid begrepen woningen worden door den gemeenteraad voorschriften vastgesteld betreffende de in het eerste lid onder *e—j* vermelde punten.

4. *1.* Met betrekking tot een of meer der in artikel 3 vermelde punten kan door Gedeputeerde Staten, den inspecteur, belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting, gehoord, bij een met redenen omkleed besluit vrijstelling worden verleend, hetzij voor alle woningen, hetzij naar gelang van haren aard, bestemming of ligging voor sommige.

2. Door Gedeputeerde Staten kan, den inspecteur gehoord, bij een met redenen omkleed besluit vrijstelling worden verleend van de verplichting tot het vaststellen van voorschriften nopens behoorlijke bewoning.

3. De vrijstelling, bedoeld in het eerste en in het tweede lid, wordt voor niet langer dan vijf jaren verleend op aanvrage van den gemeenteraad en kan, den inspecteur gehoord, op aanvrage van den gemeenteraad, bij een met redenen omkleed besluit worden verlengd, telkens voor een bepaalden tijd, vijf jaren niet te boven gaande.

4. Gedeputeerde Staten deelen, met overlegging van het raadsbesluit en van het advies van den

inspecteur, hunne beslissing mede aan den centralen gezondheidsraad. Deze brengt daaromtrent, zoo hij termen tot vernietiging dezer beslissing aanwezig acht, een met redenen omkleed advies uit aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

5. Wordt door Ons het besluit van Gedeputeerde Staten vernietigd, dan hebben deze opnieuw uitspraak te doen met inachtneming van Onze beslissing.

6. De artikelen 166 en 169—178 der Provinciale wet zijn ten deze van toepassing.

5. *1.* Het is verboden zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders:

a. een gebouw op te richten of geheel of voor een gedeelte te vernieuwen,

b. krachtens eenig zakelijk recht tot woning in gebruik te nemen of als eigenaar of in eenige andere hoedanigheid tot woning in gebruik te geven een gebouw of een gedeelte van een gebouw, laatstelijk niet als woning gebezigd.

2. In gemeenten, waar voorschriften met betrekking tot gebouwen zijn vastgesteld, wordt de vergunning, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van artikel 6, alléén geweigerd op grond, dat aan die voorschriften niet wordt voldaan.

3. Een besluit tot het verleenen van voorwaardelijke vergunning of tot weigering der vergunning is altijd met redenen omkleed.

4. Van het besluit, bedoeld in het voorgaande lid, is beroep op den gemeenteraad toegelaten, volgens regelen, bij plaatselijke verordening vast te stellen.

6. *1.* Voorzoover eene verordening met betrekking tot gebouwen Burgemeester en Wethouders daartoe uitdrukkelijk bevoegd verklaart, kunnen zij:

a. nadere eischen vaststellen ten opzichte van in die verordening bepaaldelijk aangewezen punten;

b. vrijstelling verleenen van het voldoen aan in die verordening bepaaldelijk omschreven eischen.

2. In het geval, omschreven sub *a* van het voorgaand lid, is beroep op den gemeenteraad toegelaten, volgens regelen, bij plaatselijke verordening vast te stellen.

3. Van het besluit van den gemeenteraad wordt door Burgemeester en Wethouders onverwijld kennis gegeven aan hem, die het beroep heeft ingesteld.

4. Wijkt het besluit van den gemeenteraad van dat van Burgemeester en Wethouders af, dan geldt bedoelde kennisgeving als eene door Burgemeester en Wethouders verleende vergunning.

7. *1.* De besluiten tot vaststelling, aanvulling, wijziging of intrekking van de in artikel 1 bedoelde voorschriften zijn aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten aan wie zij binnen tweemaal 24 uren na de vaststelling worden toegezonden onderworpen. De goedkeuring betreft, zoo zij aan eene verordening in haar geheel wordt verleend, alleen die voorschriften, welke aan goedkeuring onderworpen zijn. De artikelen 196 en 197 der Gemeentewet zijn ten deze van toepassing met dien verstande, dat de daar genoemde termijn wordt gesteld op twee maanden.

2. Alvorens te beslissen winnen Gedeputeerde Staten het advies van den inspecteur in.

3. Het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij de goedkeuring wordt geweigerd, is altijd met redenen omkleed. Van dit besluit kan de gemeenteraad binnen 30 dagen, te rekenen van de dagteekening der beslissing van Gedeputeerde Staten, bij Ons voorziening vragen. Artikel 201 der Gemeentewet is ten deze van toepassing.

4. Gedeputeerde Staten deelen, met overlegging van het raadsbesluit en van het advies van den inspecteur, hunne beslissing mede aan den centralen gezondheidsraad. Deze brengt daaromtrent, zoo hij termen tot vernietiging dezer beslissing aanwezig acht, een met redenen omkleed advies uit aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

5. Wordt, buiten het geval van voorziening bedoeld in het derde lid, door Ons het besluit van Gedeputeerde Staten vernietigd, dan hebben deze opnieuw uitspraak te doen met inachtneming van Onze beslissing.

6. De artikelen 166 en 169—178 der Provinciale wet en de artikelen 166, 168, 172 en 174—177 der Gemeentewet zijn ten deze van toepassing, met dien verstande, dat de afkondiging geschiedt binnen veertien dagen na dagteekening van het besluit, waarbij de goedkeuring wordt verleend en dat het formulier van afkondiging bij algemeenen maatregel van bestuur wordt vastgesteld.

8. *1.* Indien binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet geene voorschriften, als bedoeld in artikel 1 en goedgekeurd overeenkomstig artikel 7, tot stand zijn gekomen, noodigen Gedeputeerde Staten Burgemeester en Wethouders uit zoodanige voorschriften te ontwerpen en binnen een bepaalden termijn bij hen in te zenden.

2. Over het ingediend ontwerp winnen Gedeputeerde Staten het advies van den inspecteur in en stellen daarna zoodanige voorschriften vast,

als zij tot uitvoering van de bepalingen dezer wet noodig achten.

3. Wordt door Burgemeester en Wethouders binnen den bepaalden termijn geen ontwerp ingediend, dan gaan Gedeputeerde Staten, den inspecteur gehoord, zelfstandig tot vaststelling van de voorschriften over.

4. De besluiten, door Gedeputeerde Staten ingevolge het tweede en derde lid vastgesteld, zijn aan Onze goedkeuring onderworpen.

5. Bij de toezending van de vastgestelde en door Ons goedgekeurde voorschriften leggen Gedeputeerde Staten aan den gemeenteraad over het advies van den inspecteur, alsmede het ontwerp van Burgemeester en Wethouders, indien dit binnen den gestelden termijn is ingekomen.

6. De door Ons goedgekeurde voorschriften worden door Burgemeester en Wethouders binnen veertien dagen, nadat zij die van Gedeputeerde Staten hebben ontvangen, afgekondigd, met inachtneming van het bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde formulier. De artikelen 172, 174, 175, eerste lid, en 176 der Gemeentewet zijn ten deze van toepassing.

7. De gemeenteraad is bevoegd de door Gedeputeerde Staten vastgestelde voorschriften aan te vullen, te wijzigen of in te trekken. De bepalingen van artikel 7 zijn daarbij van toepassing.

8. Zijn Gedeputeerde Staten, den inspecteur gehoord, van oordeel, dat aanvulling, wijziging of intrekking van voorschriften, als bedoeld in artikel 1, noodzakelijk is, zoo noodigen zij, met overlegging van het advies van den inspecteur, den gemeenteraad uit tot die aanvulling, wijziging of intrekking over te gaan.

9. Voor zoover medewerking hiertoe door den raad wordt geweigerd kunnen Gedeputeerde Staten, Burgemeester en Wethouders gehoord na verloop van zes maanden sedert de in het voorgaande lid vermelde uitnooding, met Onze goedkeuring die voorschriften aanvullen, wijzigen of intrekken.

§ 2. *Aangifte omtrent het aantal bewoners.*

9. *1.* Verhuurders van woningen, welke drie of minder ter bewoning bestemde vertrekken bevatten, zijn, onverschillig of de woning op zich zelve een gebouw vormt dan wel van een gebouw deel uitmaakt, verplicht bij het bestuur der gemeente, waarin de woning is gelegen, binnen een door het gemeentebestuur vast te stellen termijn, aangifte te doen van:

a. hunne naam, hunne voornamen en woonplaats;

b. de ligging, zoo mogelijk met aanduiding van straat en nummer, van het gebouw, waarin zich de woning bevindt;

c. het aantal vertrekken der woning;

d. het aantal der bewoners met vermelding van naam en beroep.

2. Onder verhuurders worden verstaan de personen, die hetzij voor zich zelven hetzij in eenige hoedanigheid eene woning schriftelijk of mondeling verhuren.

3. De eerste aangiften geschieden binnen den door het gemeentebestuur vastgestelden termijn, uiterlijk twee jaren na het in werking treden dezer wet.

4. Verhuurders, in het eerste lid vermeld, zijn voorts verplicht nieuwe aangifte te doen binnen eene maand nadat de woning door een nieuwen huurder is betrokken tenzij deze inmiddels de bewoning heeft gestaakt.

5. Binnen vier jaren na het in werking treden dezer wet wordt bij algemeenen maatregel van bestuur, volgens daarbij vast te stellen regelen, met betrekking tot kostgangers en daarmede gelijkgestelden verplichting tot aangifte opgelegd aan hen, bij wie bedoelde personen inwonen.

6. De modellen voor de aangiften worden vastgesteld door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

7. De formulieren van aangifte worden ter gemeente-secretarie kosteloos verkrijgbaar gesteld.

8. Geene andere formulieren dan bedoeld in het voorgaand lid mogen worden gebezigd.

9. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden nadere voorschriften vastgesteld betreffende de inrichting van registers van aangifte.

10. Burgemeester en Wethouders brengen vóór den 15den van elke maand de opgaven, in de afgeloopen maand ontvangen, ter kennis van de gezondheidscommissie.

§ 3. *Verbetering van woningen; overbevolking.*

11. De gezondheidscommissie wijst bij met redenen omkleed advies het gemeentebestuur de woningen aan:

a. die wegens niet-inachtneming van de voorschriften, bedoeld bij artikel 1, of uit anderen hoofde ongeschikt ter bewoning zijn, met bijvoeging van eene omschrijving der noodzakelijke verbeteringen, indien de commissie van oordeel is, dat de woning alsnog in bewoonbaren staat kan worden gebracht;

b. waarbij, ofschoon zij niet ter bewoning ongeschikt zijn, het aanbrengen van bepaaldelijk aangeduide verbeteringen noodzakelijk is;

c. waarin meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is.

12. *1.* Indien drie of meer meerderjarige ingezetenen eener gemeente bij het gemeentebestuur een met redenen omkleed bezwaarschrift indienen betreffende een of meer woningen, die, blijkens persoonlijk onderzoek hetzij wegens niet-inachtneming van de voorschriften, bedoeld bij artikel 1, hetzij uit anderen hoofde ongeschikt ter bewoning zijn, of waarbij het aanbrengen van bepaaldelijk aangeduide verbeteringen noodzakelijk is, of wel waarin meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is, wint het gemeentebestuur, met overlegging van het ingediende bezwaarschrift, onverwijld het advies van de gezondheidscommissie in.

2. Hetzelfde geldt, indien het hoofd van een gezin of een afzonderlijk levend persoon zoodanig bezwaarschrift indient betreffende de door hem bewoonde woning.

3. De zakelijke inhoud van het bezwaarschrift wordt door het gemeentebestuur medegedeeld aan den eigenaar der woning of aan dengene, die tot het aanbrengen der vereischte verbeteringen bevoegd is; ingeval het bezwaarschrift betreft woningen waarin meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is, tevens aan den bewoner, hoofd van het gezin.

4. De gezondheidscommissie geeft bij met redenen omkleed advies en met inachtneming van het voorgaand artikel, binnen eene maand kennis aan het gemeentebestuur, of zij het bezwaarschrift geheel of ten deele gegrond dan wel ongegrond oordeelt.

5. Afschrift van dit advies wordt onverwijld door Burgemeester en Wethouders gezonden aan den eersten of den eenigen onderteekenaar van het bezwaarschrift.

13. *1.* Burgemeester en Wethouders nemen, naar aanleiding van het bij de artikelen 11 en 12 bedoeld advies binnen eene maand na de dagteekening daarvan, een met redenen omkleed besluit.

2. Ingeval het advies der gezondheidscommissie strekt tot onbewoonbaarverklaring, zijn Burgemeester en Wethouders verplicht eene beslissing van den gemeenteraad omtrent het al of niet onbewoonbaar verklaren uit te lokken.

3. Burgemeester en Wethouders zenden binnen acht dagen een afschrift van elk ingevolge dit artikel genomen besluit aan de gezondheidscommissie en aan den eersten of den eenigen onderteekenaar van het bezwaarschrift.

14. *1.* Indien Burgemeester en Wethouders beslissen dat het aanbrengen van verbeteringen noodzakelijk is, schrijven zij te gelijker tijd, met overlegging van een afschrift van het advies der gezondheidscommissie, den eigenaar der woning of dengene, die tot het aanbrengen der vereischte verbeteringen bevoegd is, aan om de noodig bevonden verbeteringen aan te brengen, of, zoo hij daaraan de voorkeur geeft, de bewoning te staken of te doen staken; een en ander binnen een door Burgemeester en Wethouders vast te stellen termijn van ten minste eene maand en ten hoogste een jaar.

2. Van de in het eerste lid bedoelde aanschrijving wordt door Burgemeester en Wethouders te gelijker tijd schriftelijk kennis gegeven aan hen, die in de daartoe bestemde registers als hypothecaire schuldeischers zijn ingeschreven. Deze kennisgeving geschiedt aan de bij die inschrijving gekozen woonplaats.

15. Indien aan Burgemeester en Wethouders blijkt, dat in de woning meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is, schrijven zij te gelijker tijd, met overlegging van een afschrift van het advies der gezondheidscommissie, den bewoner, hoofd van het gezin, aan, de overschrijding te doen ophouden binnen een door Burgemeester en Wethouders vast te stellen termijn van ten minste eene maand en ten hoogste een jaar.

16. Burgemeester en Wethouders zijn evenals de gezondheidscommissie verplicht na te gaan, welke woningen ongeschikt ter bewoning zijn, verbetering behoeven of overbevolkt zijn, invoege als omschreven bij artikel 11. Zij doen, ook indien geene aanwijzing overeenkomstig artikel 11 en geen bezwaarschrift overeenkomstig artikel 12 is ingekomen, zelfstandig aanschrijvingen, als vermeld in de artikelen 14 en 15, uitgaan, maar zijn daarbij gehouden vooraf het advies der gezondheidscommissie in te winnen. Bij de aanschrijving wordt een afschrift van dat advies overgelegd.

17. *1.* De gezondheidscommissie en in de gevallen, bij artikel 12 omschreven, eveneens zij, die het bezwaarschrift hebben ingediend, kunnen binnen veertien dagen na het verstrijken van den termijn, gesteld bij artikel 13, eerste lid, bij den gemeenteraad voorziening vragen, indien in het advies der commissie is verklaard, dat het aanbrengen van bepaaldelijk aangeduide verbeteringen

noodzakelijk is of wel, dat in de woning meer personen zijn gehuisvest dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is, en Burgemeester en Wethouders geene beslissing overeenkomstig dat advies hebben genomen.

2. Gelijke voorziening kan worden gevraagd door hen, tot wie eene aanschrijving, als vermeld in de artikelen 14—16 wordt gericht; in dit geval binnen dertig dagen na dagteekening der aanschrijving.

3. De gemeenteraad beslist binnen zes weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

4. Hangende de termijnen tot en de behandeling der voorziening, blijft de aanschrijving buiten werking.

§ 4. *Onbewoonbaarverklaring, ontruiming, sluiting en afbraak.*

18. *1.* Indien eene woning ongeschikt is ter bewoning en niet door het aanbrengen van verbeteringen in bewoonbaren staat kan worden gebracht, wordt zij bij besluit van den gemeenteraad, de gezondheidscommissie gehoord, onbewoonbaar verklaard.

2. Gelijke verklaring wordt uitgesproken, indien na het verstrijken van den ingevolge artikel 14 gestelden termijn de geëischte verbeteringen niet zijn aangebracht en de woning dientengevolge ongeschikt ter bewoning is.

3. Het beslnit tot onbewoonbaarverklaring houdt tevens in den last tot ontruiming binnen een daarbij bepaalden termijn, te rekenen van den dag, waarop de tijd tot voorziening is verstreken of het besluit tot onbewoonbaarverklaring is gehandhaafd.

4. De termijn, in het voorgaand lid bedoeld, wordt gesteld op ten hoogste zes maanden, behoudens in geval:

a. eene woning onbewoonbaar wordt verklaard, zonder dat blijkt van niet-inachtneming van de eischen, omschreven bij krachtens artikel 1 vastgestelde voorschriften;

b. Gedeputeerde Staten, den inspecteur gehoord, goedkeuring hebben verleend aan een door den gemeenteraad vastgesteld plan, waarin de woning is opgenomen en dat de geleidelijke ontruiming verzekert, binnen een bij dat plan bepaalden tijd, van de in de gemeente of in een bepaaldelijk aangewezen deel der gemeente gelegen woningen, welke ongeschikt ter bewoning zijn en niet door het aanbrengen van verbeteringen in bewoonbaren staat kunnen worden gebracht;

c. de woning is opgenomen in een door den gemeenteraad vastgesteld plan van onteigening, als bedoeld bij artikel 26.

5. De termijn van ontruiming kan door den gemeenteraad telkens voor ten hoogste zes maanden worden verlengd onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan wie het advies der gezondheidscommissie wordt overgelegd.

6. Het beslnit tot onbewoonbaarverklaring wordt onverwijld met overlegging van een afschrift van het advies der commissie ter kennis gebracht van den bewoner, hoofd van het gezin of afzonderlijk levend persoon en van den eigenaar der woning of dengene, die bevoegd is de woning alsnog in bewoonbaren staat te brengen.

7. Aan de onbewoonbaar verklaarde woning wordt, binnen veertien dagen nadat de termijn van voorziening is verstreken of het besluit tot onbewoonbaarverklaring is gehandhaafd, door of van wege Burgemeester en Wethouders, op de wijze, bij plaatselijke verordening te bepalen, een kenteeken bevestigd, waarop met duidelijke letters te lezen is: onbewoonbaar verklaarde woning.

8. Na den dag, waarop het kenteeken in het voorgaand lid vermeld, aan de woning is bevestigd, mogen, behoudens de bepaling van artikel 25, personen, die de woning op dien dag niet bewoonden, daarin geen intrek nemen, met uitzondering van de leden van het gezin, dat daarin sedert dien dag gevestigd is gebleven.

9. Artikel 2, vierde lid, is ten aanzien van het bepaalde in het voorgaand lid van toepassing.

19. *1.* Indien aan een advies der gezondheidscommissie tot onbewoonbaarverklaring binnen drie maanden na dagteekening van dat advies geen gevolg is gegeven door den gemeenteraad, kunnen de commissie en in de gevallen, bij artikel 12 omschreven, eveneens zij, die het bezwaarschrift hebben ingediend, bij Gedeputeerde Staten gedurende zes weken voorziening vragen.

2. Voorziening bij Gedeputeerde Staten kan ook worden gevraagd door de commissie en in de gevallen, bij artikel 12 omschreven, mede door hen, die het bezwaarschrift hebben ingediend, indien de verklaring, bedoeld bij het tweede lid van het voorgaand artikel, niet binnen twee maanden na het verstrijken van den voor het aanbrengen van verbeteringen gestelden termijn is uitgesproken.

3. Binnen dertig dagen na dagteekening van het besluit tot onbewoonbaarverklaring, kan bij

Gedeputeerde Staten voorziening worden gevraagd door den bewoner, hoofd van het gezin of afzonderlijk levend persoon en door den eigenaar der woning of dengene, die bevoegd is de woning alsnog in bewoonbaren staat te brengen.

4. Gedeputeerde Staten beslissen, den inspectenr gehoord, binnen zes weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

5. Hangende de termijnen tot en de behandeling van de voorziening blijft het beslnit tot onbewoonbaarverklaring buiten werking.

6. Wordt door Ons het besluit van Gedeputeerde Staten vernietigd, dan doen deze opnieuw uitspraak met inachtneming van Onze beslissing.

20. *1.* Bij beslnit van Bnrgemeester en Wethouders wordt onverwijlde ontrniming van eene onbewoonbaar verklaarde woning gelast, ingeval na verloop van den volgens artikel 18 gestelden termijn de bewoning voortduurt of, in strijd met het bepaalde bij het achtste lid van dat artikel, opnienw aanvangt.

2. Tevens kan bij gebleken noodzakelijkheid door hen tot sluiting, voor zoolang noodig, worden overgegaan.

21. De ontrniming en de sluiting geschieden op vertoon van den daartoe strekkenden last, in tegenwoordigheid hetzij van den kantonrechter, hetzij van den bnrgemeester of eenen wethonder der gemeente, hetzij van een commissaris van politie.

22. Indien eene onbewoonbaar verklaarde woning na verloop van den voor ontruiming gestelden termijn blijkt gevaar of overwegenden hinder te veroorzaken voor de bewoning van andere woningen, besluiten Burgemeester en Wethouders, de gezondheidscommissie gehoord, tot afbraak van het gebonw, of van het gedeelte van het gebouw, waarin zich die woning bevindt, of wel tot andere maatregelen, waardoor het gevaar of de hinder worden weggenomen.

23. Van het bevel tot sluiting alsmede van elk besluit, bedoeld in het voorgaande artikel, wordt onverwijld kennis gegeven aan den eigenaar der woning of aan dengene, die bevoegd is de woning alsnog in bewoonbaren staat te brengen.

24. In geval van afbraak worden de bouwmaterialen in het openbaar verkocht en wordt de opbrengst na aftrek der kosten van afbraak en verkoop den rechthebbende ter hand gesteld.

25. *1.* Opheffing der onbewoonbaarverklaring kan, mits voldoende blijkt dat de woning alsnog in bewoonbaren staat is gebracht, geschieden bij besluit van den gemeenteraad, de gezondheidscommissie gehoord; in geval de onbewoonbaarverklaring niet is nitgesproken door den gemeenteraad, bij besluit van Gedeputeerde Staten, den inspectenr gehoord.

2. Bij opheffing der onbewoonbaarverklaring wordt het kenteeken, in artikel 18 bedoeld, verwijderd.

§ 5. *Onteigening.*

26. I. Aan de wet van den 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) wordt toegevoegd een IVde Titel „Over onteigening in het belang der volkshnisvesting."

Deze Titel bevat de volgende bepalingen:

Art. 77. Zonder voorafgaande verklaring bij de wet, dat het algemeen nnt de onteigening vordert, kan in het belang der volkshuisvesting onteigening plaats vinden:

1°. ter ontruiming van oppervlakten, waarop ten gevolge van gebrekkigen toevoer van licht of lucht of gemis van andere voor bewoonbaarheid noodzakelijke vereischten in verband met den onderlingen zamenhang of met de ligging der gebonwen, afdoende verbetering der woningen langs anderen weg bezwaarlijk uitvoerbaar is;

2°. ter verwijdering van één of meer woningen, waarvan afdoende verbetering in verband met hare ligging, onderling of ten opzigte van andere woningen of perceelen, bezwaarlijk uitvoerbaar is;

3°. ter verwijdering van één of meer woningen of perceelen, die, al of niet geschikt ter bewoning of niet ter bewoning bestemd, beletten, dat aangrenzende of nabijgelegen woningen in bewoonbaren staat kunnen worden gebragt;

4°. ter verkrijging van de beschikking over ongebonwde of gebouwde eigendommen, ten einde uitvoering te kunnen geven aan een in het belang der volkshnisvesting vastgesteld bouwplan of aan een plan van uitbreiding, vastgesteld in verband met § 6 der Woningwet.

In de genoemde gevallen geschiedt de onteigening overeenkomstig de volgende artikelen.

Art. 78. De onteigening geschiedt ten name der gemeente of van vereenigingen, vennootschappen of stichtingen, uitsluitend in het belang van verbetering der volkshnisvesting werkzaam en als zoodanig, door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, toegelaten.

De vereischten voor toelating worden nader bij algemeenen maatregel van bestunr vastgesteld.

Art. 79. Onteigening in het belang der volkshuisvesting heeft, behoudens het geval omschreven in artikel 87, plaats uit kracht van een besluit van den gemeenteraad, door Ons, den Raad van State gehoord, goedgekeurd.

In het geval, omschreven bij artikel 77, 1°., brengt de gezondheidscommissie, ingevolge de Gezondheidswet ingesteld, een beredeneerd verslag uit aangaande den toestand der woningen, met opgaaf van de te onteigenen gebouwen, welke haars inziens alsnog aan voor bewoonbaarheid noodzakelijke vereischten voldoen.

Art. 80. Belanghebbenden worden, voordat eene beslissing van den gemeenteraad omtrent de onteigening wordt genomen, in de gelegenheid gesteld hunne bezwaren te doen hooren.

Te dien einde doen Burgemeester en Wethouders, indien onteigening ten name der gemeente wordt beoogd, een uitgewerkt, bij besluit van den gemeenteraad voorloopig goedgekeurd plan, met uitvoerige kaarten en grondteekeningen en met duidelijke aanwijzing van de te onteigenen eigendommen, met hunne kadastrale nummers en de namen huuner in de registers van het kadaster aangeduide eigenaars gedurende ten minste dertig dagen op de gemeentesecretarie ter inzage voor een ieder nederleggen.

Eene vereeniging, vennootschap of stichting, als bedoeld in artikel 78, die onteigening ten haren name verlangt, legt aan Burgemeester en Wethouders over een uitgewerkt plan met verdere bescheiden, als vermeld in het tweede lid. Binnen eene maand, nadat hieraan is voldaan, doen Burgemeester en Wethouders die stukken gedurende ten minste dertig dagen op de gemeentesecretarie ter inzage voor een ieder nederleggen.

Van elke nederlegging wordt door het hoofd van het gemeentebestuur in een of meer nieuwsbladen der gemeente of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige gemeente, onverwijld kennis gegeven. Zij wordt daarenboven door hem op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

Bij de stukken die ter inzage worden nedergelegd, voegen Burgemeester en Wethouders in het geval, bedoeld bij artikel 79, tweede lid, het daar genoemde verslag der gezondheidscommissie.

Art. 81. De belanghebbenden kunnen uiterlijk veertien dagen na verloop van den termijn voor nederlegging hunne bezwaren schriftelijk aan het gemeentebestuur opgeven. Burgemeester en Wethouders brengen die bezwaren ten spoedigste ter kennis van de gezondheidscommissie, met verzoek om advies.

Art. 82 Artikel 9 is ten deze van toepassing, met dien verstande, dat hetgeen daar van den Staat gezegd wordt, van toepassing wordt op de gemeente.

Art 83. Besluit de gemeenteraad tot onteigening ten name der gemeente of van eene vereeniging, vennootschap of stichting, dan worden bij het raadsbesluit tot onteigening de perceelen aangewezen, welke onteigend zullen worden, door aanhaling van de plans of kaarten, waarop die perceelen naauwkeurig zijn aangewezen en vermelding van hunne kadastrale nummers en de namen der in de registers van het kadaster aangeduide eigenaars.

Indien andere perceelen dan die, welke bij het eerste plan vermeld zijn, moeten worden onteigend, worden de bepalingen der vier voorgaande artikelen ten aanzien dier perceelen toegepast.

Art. 84. Het raadsbesluit tot onteigening wordt in een of meer nieuwsbladen der gemeente of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige gemeente openbaar gemaakt. Het wordt daarenboven door het hoofd van het gemeentebestuur op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

Art. 85. Het raadsbesluit tot onteigening wordt met de plannen, kaarten, grondteekeningen, verslagen, bezwaarschriften en adviezen, in de artikelen 79—81 vermeld, voorgedragen aan Gedeputeerde Staten, die Ons binnen twee maanden na ontvangst verslag doen.

Gedeputeerde Staten winnen, alvorens verslag te doen, het advies in van den inspecteur, belast met het toezigt op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting.

Art. 86. Onze beslissing, binnen drie maanden nadat Gedeputeerde Staten Ons verslag hebben gedaan, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan Gedeputeerde Staten medegedeeld en door dezen ter kennis gebragt van het gemeentebestuur en van de onteigenende partij.

Wordt het raadsbesluit door Ons goedgekeurd, zoo wordt Ons daartoe strekkend besluit in de *Staatscourant* opgenomen.

Art. 87. Indien de gemeenteraad naar aanleiding van een tot onteigening strekkend verzoek van eene vereeniging, vennootschap of stichting niet tot onteigening besluit, kan door den aan-

vrager binnen vier maanden na verloop van den termijn, genoemd in artikel 81 maar niet eerder dan eene maand na verloop van dien termijn, voorziening bij Ons worden gevraagd.

Wordt door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, de onteigening toegestaan, zoo zijn de artikelen 83 en 84 van toepassing, met dien verstande, dat betgeen daar van het raadsbesluit wordt gezegd, van toepassing wordt op Ons besluit.

Ons beslnit tot onteigening behoeft bekrachtiging door de wet en vervalt indien deze wet niet binnen zes maanden na dagteekening van Ons besluit is afgekondigd.

Art. 88 De artikelen 3 en 4, alsmede de artikelen 17—22, 24, 26—38, 40, 41, 42, 1ste en 2de lid, 43—47, 49—54 zijn ten deze van toepassing behoudens dat, indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten, hetgeen van Ons besluit gezegd wordt, van toepassing wordt op het beslnit van den gemeenteraad en dat, wanneer de onteigening geschiedt ten name van eene vereeniging, vennootschap of stichting, deze als eischende partij optreedt.

Art. 89. Ten minste drie dagen vóór de verschijning legt de onteigenende partij tot staving van haren eisch ter griffie van de regtbank over

a. indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten:

1°. het raadsbesluit, waarbij de te onteigenen perceelen worden aangewezen;

2°. Ons besluit tot goedkeuring daarvan;

3°. een door het hoofd van het gemeentebestuur afgegeven bewijs, dat de artikelen 80 en 84 zijn nageleefd;

b. indien tot onteigening is besloten overeenkomstig het bepaalde in art. 87:

1°. Ons besluit, waarbij de te onteigenen perceelen worden aangewezen;

2°. een nummer van het *Staatsblad*, waarin de wet tot bekrachtiging van Ons besluit is opgenomen.

Art. 90. De regtbank kan aan de onteigenende partij haren eisch niet toewijzen:

1°. wanneer de volgens artikel 89 door de onteigenende partij over te leggen bescheiden niet zijn overgelegd;

2°. wanneer het blijken mogt, dat de artikelen 80 en 84 niet zijn nageleefd.

Art. 91. Bij de berekening der schadevergoeding wordt niet gelet op nieuwe getimmerten of op veranderingen, gemaakt na de nederlegging ter inzage van het in artikel 80, tweede en derde lid, bedoeld plan.

Art. 92. Als de werkelijke waarde, bedoeld in artikel 40, wordt aangemerkt, beboudens het bepaalde in de volgende artikelen, de som, die de goederen in het tijdperk, beginnende achttien maanden en eindigende zes maanden vóór den dag, waarop het plan, bedoeld in artikel 80, tweede en derde lid, ter inzage is nedergelegd, elk in het bijzonder hadden kunnen opbrengen, bijaldien alle goederen, op welke het besluit tot onteigening betrekking had, in het bovengenoemde tijdperk ten verkoop waren aangeboden.

Art. 93. Indien het te onteigenen gebouw onbewoonbaar is verklaard, wordt vergoed de waarde van den grond en van de bouwmaterialen, ingeval het gebouw voor geen enkel doeleinde kan worden gebruikt. Ingeval het gebouw tot eenig ander doeleinde dan bewoning zoude kunnen worden gebruikt, wordt vergoed de waarde van den grond en van de bouwmaterialen, vermeerderd met zoodanig bedrag, als billijk kan worden geacht in verband met de meerdere voordeelen, welke de eigenaar uit bedoeld gebruik zou kunnen trekken. Voor de bepaling van de waarde van den grond is artikel 92 van toepassing.

Indien slechts een gedeelte van het te onteigenen gebouw onbewoonbaar is verklaard, wordt bij de bepaling der waarde van het gebeel daarmede rekening gehouden. Daarbij wordt gelet op de geschiktheid of ongeschiktheid van het onbewoonbaar verklaarde deel voor andere doeleinden dan bewoning.

Art. 94. Indien eene aanschrijving tot het aanbrengen van verbeteringen volgens artikel 14 der Woningwet is gedaan, zonder dat daaraan gevolg is gegeven, wordt vergoed de waarde, die het gebouw zoude hebben in geval zoodanige verbeteringen waren aangebragt, met aftrek van de kosten van verbetering.

Indien het gebouw door een grooter aantal personen wordt bewoond dan volgens plaatselijke verordening geoorloofd is, wordt bij het bepalen van de werkelijke waarde geene rekening gehouden met de vermeerdering van huurprijs, welke uit die overschrijding voortvloeit.

Art. 95. Indien de huurder minder dan een jaar huur had, wordt hem het viervoud van den huurprijs, berekend per tijdperk, waarvoor de huur was aangegaan, tot ten hoogste dien van een jaar, of de waarde der te velde staande vruchten, zoo die meer beloopt, vergoed.

Indien de verhuring of hare verlenging na het tijdstip, in artikel 91 aangewezen, heeft plaats

gehad, wordt door de onteigenende partij aan den huurder geene schadeloosstelling betaald, maar heeft deze eene vordering tot schadevergoeding tegen den verhuurder, ten ware anders mogt zijn overeengekomen.

Voortzetting van huur, bij de week aangegaan, wordt niet als verlenging in den zin van het vorige lid beschouwd.

Art. 96. Ten aanzien van de betaling der schadeloosstelling gelden de bepalingen van het Vierde Hoofdstuk van den Eersten Titel, behoudens dat, in de gevallen, genoemd bij artikel 61, de onteigende de keuze heeft tusschen terugvordering, als omschreven bij dat artikel, en eene vordering tot uitkeering van eene door den regter naar billijkheid te bepalen schadeloosstelling boven de reeds genotene en dat de daar genoemde termijnen van één jaar worden gesteld op tien jaren.

II. Artikel 77 der wet van den 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 15den April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) wordt artikel 97; artikel 78 dier wet wordt artikel 98.

§ 6. *Uitbreiding van bebouwde kommen.*

27. *1.* De gemeenteraad is bevoegd in het belang van stelselmatige bebouwing te verbieden, dat gebouwen worden gebouwd of herbouwd op grond, welke ingevolge een voorafgaand raadsbesluit in de naaste toekomst voor den aanleg van eene straat, eene gracht of een plein bestemd is.

2. Bij een raadsbesluit, hetwelk een verbod tot aanbouw of herbouw inhoudt, wordt aangegeven, op welk deel van den grond, aan één en denzelfden eigenaar toebehoorende, het verbod betrekking heeft en worden, ingeval het verbod meer dan één derde gedeelte van zijn in het plan begrepen grond betreft, de redenen medegedeeld, waarom niet tot aankoop of onteigening wordt overgegaan.

3. Op dit raadsbesluit zijn de bepalingen van artikel 7 van toepassing, met dien verstande, dat ook belanghebbenden bij Ons voorziening kunnen vragen tegen het verleenen van goedkeuring door Gedeputeerde Staten.

4. Het ontwerp van dit raadsbesluit ligt met uitvoerige kaarten en grondteekeningen ten minste gedurende vier weken vóór de vaststelling op de gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage.

5. Het raadsbesluit ligt met uitvoerige kaarten en grondteekeningen op de gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage.

6. Van de nederlegging en van de goedkeuring door Gedeputeerde Staten wordt door het hoofd van het gemeentebestuur in een of meer nieuwsbladen der gemeente of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige gemeente, onverwijld kennis gegeven. Zij worden daarenboven door hem op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

28. *1.* In gemeenten, die meer dan 10,000 zielen tellen, alsmede in gemeenten, wier zielental in de laatste vijf jaren met meer dan een vijfde is toegenomen, stelt de raad behoudens vrijstelling van Gedeputeerde Staten een plan van uitbreiding vast, waarbij de grond wordt aangewezen, die in de naaste toekomst voor den aanleg van straten, grachten en pleinen is bestemd.

2. Dit plan wordt ten minste eenmaal in de tien jaren herzien.

3. Het plan van uitbreiding alsmede de plannen tot herziening daarvan zijn aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen. Tegen weigering van de goedkeuring kan door den raad en tegen het verleenen van de goedkeuring door belanghebbenden binnen eene maand beroep bij Ons worden ingesteld.

4. Het ontwerp van het plan van uitbreiding alsmede de ontwerpen tot herziening daarvan liggen met uitvoerige kaarten en grondteekeningen ten minste gedurende vier weken vóór de vaststelling op de gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage.

5. Het plan van uitbreiding alsmede de plannen tot herziening daarvan liggen met uitvoerige kaarten en grondteekeningen op de gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage.

6. Van de nederlegging en van de goedkeuring door Gedeputeerde Staten wordt door het hoofd van het gemeentebestuur in een of meer nieuwsbladen der gemeente of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige gemeente, onverwijld kennis gegeven. Zij worden daarenboven door hem op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

7. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven betreffende de inrichting van plannen van uitbreiding overeenkomstig dit artikel.

§ 7. *Geldelijke steun van gemeentewege.*

29. *1.* Bij besluit van den gemeenteraad kunnen rentedragende voorschotten worden verleend aan hen, tot wie eene aanschrijving, als bedoeld in artikel 14, is gericht.

2. Deze voorschotten worden slechts verstrekt onder hypothecair verband van het gebouw met den ondergrond ten behoeve waarvan zij worden verleend.

3. Deze voorschotten worden alleen verleend onder voorwaarde van aflossing, uiterlijk in twintig jaren, in gelijke jaartermijnen of bij wege van annuïteiten.

4. Bij ontbinding eener vereeniging, vennootschap of stichting en bij faillissement worden de nog verschuldigde gelden terstond opvorderbaar.

30. *1.* Bij besluit van den gemeenteraad kunnen onder nader bij algemeenen maatregel van bestuur te regelen voorwaarden aan vereenigingen, vennootschappen en stichtingen uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam en als zoodanig door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, toegelaten, voorschotten en bijdragen worden verleend ter tegemoetkoming in de door die vereenigingen, vennootschappen en stichtingen ten behoeve van de volkshuisvesting aan te wenden kosten.

2. Dit raadsbesluit wordt aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

3. Wordt door Ons het besluit van Gedeputeerde Staten vernietigd, dan hebben deze opnieuw uitspraak te doen, met inachtneming van Onze beslissing.

4. De voorschotten en de bijdragen, in dit artikel bedoeld, worden alleen verleend onder voorwaarde, dat het bedrag, hetwelk voor rekening der vereeniging, vennootschap of stichting blijft, uiterlijk in vijftig jaren, in gelijke jaartermijnen of bij wege van annuïteiten, wordt afgelost.

5. Bij ontbinding en bij faillissement worden de nog verschuldigde gelden terstond opvorderbaar.

31. *1.* Bij besluit van den gemeenteraad kunnen gronden en gebouwen, aan de gemeente toebehoorende, aan vereenigingen, vennootschappen of stichtingen, als genoemd in het voorgaand artikel, in eigendom, erfpacht of opstal worden overgedragen tot aanbouw of verbouw van woningen in het belang der volkshuisvesting en kunnen met gelijk doel gronden en gebouwen worden aangekocht.

2. Artikel 30, tweede en derde lid zijn op de raadsbesluiten bovenvermeld van toepassing.

32. *1.* Bij besluit van den gemeenteraad kan een bedrag beschikbaar worden gesteld:

a. ter uitvoering van een onteigeningsplan, als genoemd bij artikel 26;

b. ter tegemoetkoming in de kosten van voorziening in de huisvesting, verhuiskosten hieronder begrepen, der bewoners van na onbewoonbaarverklaring ontruimde en van overeenkomstig artikel 26 onteigende gebouwen;

c. tot aankoop van gronden en tot aankoop, aanbouw of verbouw van woningen in het belang der volkshuisvesting voor rekening der gemeente, ingeval dit noodzakelijk is voor de richtige uitvoering van deze wet.

2. Artikel 30, tweede en derde lid zijn op de raadsbesluiten bovenvermeld van toepassing.

§ 8. *Geldelijke steun van Rijkswege.*

33. *1.* Aan gemeenten kunnen door Ons voorschotten uit 's Rijks kas worden verstrekt voor de doeleinden, in § 7 omschreven.

2. De rente en de aflossing dezer voorschotten moeten voldaan worden in ten hoogste vijftig gelijke annuïteiten.

3. Aan de gemeenten kunnen tot betaling dezer annuïteiten bijdragen worden verzekerd uit 's Rijks kas.

34. *1.* Bij algemeenen maatregel van bestuur worden regelen gesteld met betrekking tot de voorwaarden, waaronder geldelijke steun, als bedoeld in het voorgaand artikel wordt verleend.

2. Onze besluiten tot het verleenen van zoodanigen geldelijken steun worden, met redenen omkleed, in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

35. *1.* Tot bijstand in de uitvoering van het bepaalde in de beide voorgaande artikelen wordt een college ingesteld, hetwelk de aanvragen om voorschotten en bijdragen onderzoekt, toezicht houdt op het richtig gebruik daarvan en overigens de werkzaamheden verricht, waarmede het bij algemeenen maatregel van bestuur wordt belast.

2. Dit college bestaat uit ten minste drie leden en wordt bijgestaan door een besoldigden secretaris.

3. De leden en de secretaris worden door Ons benoemd en ontslagen.

4. Een der leden wordt door Ons als Voorzitter aangewezen.

5. De leden en de secretaris genieten vergoeding van bureau-, reis- en verblijfkosten. Daarenboven genieten de leden presentiegeld.

36. De bevoegdheid en de werkkring van het college, in het voorgaand artikel bedoeld, worden nader bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

§ 9. *Strafbepalingen.*

37. *1.* Op overtredingen van de verordeningen, krachtens de artikelen 1, 8 en 27 vastgesteld, kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden worden gesteld.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verloopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, kan de rechter geldboete of hechtenis tot het dubbel van het voor elke overtreding gesteld maximum uitspreken.

38. *1.* Hij, die zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders of zonder nadere goedkeuring met afwijking van het bouwplan, overeenkomstig hetwelk de vergunning is verleend, een gebouw opricht of geheel of voor een gedeelte vernieuwt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. Met gelijke straf wordt gestraft hij, die zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders hetzij krachtens eenig zakelijk recht tot woning in gebruik neemt, hetzij als eigenaar of in eenige andere hoedanigheid tot woning in gebruik geeft een gebouw of een gedeelte van een gebouw, laatstelijk niet als woning gebezigd, of wel eene inrichting, als bedoeld in artikel 49, eerste lid, voor zoover die niet aan het Rijk, de provincie of de gemeente toebehoort, of daarbij in gebruik is.

39. Hij, die niet of niet behoorlijk voldoet aan eene der verplichtingen, in artikel 9 of krachtens dat artikel bij algemeenen maatregel van bestuur of bij plaatselijke verordening opgelegd, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

40. Hij, die niet of niet tijdig gevolg geeft aan eene aanschrijving overeenkomstig artikel 14, wordt, tenzij hij de bewoning heeft gestaakt of de noodige maatregelen genomen heeft om haar te doen staken vóór den afloop van den termijn, binnen welken de verbeteringen moeten zijn aangebracht, gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf gulden voor elken dag, volgende op dien, waarop gemelde termijn verstrijkt, tot en met dien, waarop hetzij de verbeteringen zijn aangebracht, hetzij de bewoning alsnog is gestaakt, hetzij onbewoonbaarverklaring is uitgesproken.

41. Hij, die na verloop van den in artikel 15 bedoelden termijn geen gevolg geeft aan de aanschrijving, in dat artikel genoemd, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie gulden, voor elken dag van verzuim.

42. Hij, die het kenteeken, bedoeld in artikel 18, zevende lid, wegneemt, vernielt of onleesbaar maakt, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

43. *1.* De bewoner, hoofd van een gezin of afzonderlijk levend persoon, eener onbewoonbaar verklaarde woning, die na verloop van den gestelden termijn van ontruiming de woning niet verlaat, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie gulden voor elken dag van verzuim, tenzij blijkt, dat het hem onmogelijk was andere huisvesting te bekomen.

2. Hij, die in strijd met artikel 18, achtste lid, eene onbewoonbaar verklaarde woning betrekt en daarin blijft wonen wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste drie gulden voor elken dag van verzuim.

3. Met gelijke straf wordt gestraft hij, die in de bovenomschreven gevallen de woning ter bewoning afstaat.

44. De in de artikelen 37—43 bedoelde strafbare feiten worden als overtredingen beschouwd.

§ 10. *Slotbepalingen.*

45. De bevoegdheid, den gemeenteraad toekomende ingevolge artikel 135 der Gemeentewet, blijft ten aanzien van het onderwerp, waarin deze wet voorziet, gehandhaafd, voor zoover de door hem te maken verordeningen niet met de bepalingen dezer wet in strijd zijn.

46. *1.* Waar de uitvoering van deze wet en van de krachtens deze wet vastgestelde verordeningen en besluiten aan het gemeentebestuur is opgedragen, behoort onder die uitvoering de bevoegdheid tot het, desnoods ten koste der overtreders, doen wegnemen, beletten of verrichten van hetgeen in strijd met die wet of die verordeningen en besluiten, wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

2. De kosten, ingevolge het voorgaand lid aangewend in het belang der volkshuisvesting, zijn bevoorrecht op het gebouw, ten aanzien waarvan zij zijn besteed, en worden, na de kosten tot behoud, bedoeld in artikel 1185, 4°. van het Burgerlijk Wetboek, uit de opbrengst van het goed gekweten.

47. *1.* Aan den schuldenaar of aan diens woning wordt door den beambte, daartoe aangewezen door het gemeentebestuur, beteekend, eene door het bestuur opgemaakte en geteekende acte, die het bedrag der overeenkomstig het voorgaand artikel gemaakte kosten, zooveel mogelijk door bescheiden gestaafd, vermeldt en de waarschuwing inhoudt het bedrag binnen drie dagen te voldoen ter plaatse, in de acte aan te wijzen.

2. Indien de schuldenaar hieraan niet voldoet, wordt hij schriftelijk aangemaand binnen drie dagen het verschuldigde te betalen, onder kennisgeving, dat dit anders zal worden ingevorderd bij dwangbevel.

3. Bij niet-voldoening aan deze aanmaning wordt het verschuldigde ingevorderd bij dwangbevel, uitgevaardigd door den beambte, met de ontvangst der verschuldigde gelden belast en uitvoerbaar verklaard door den kantonrechter, in wiens kanton de invordering geschiedt.

4. Dit dwangbevel wordt beteekend en ten uitvoer gelegd op de wijze, bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

5. De tenuitvoerlegging van het dwangbevel wordt geschorst door verzet, binnen veertien dagen na de uitvaardiging bij de arrondissementsrechtbank aanhangig te maken.

6. Dit verzet, dat met redenen moet zijn omkleed, is toegelaten hetzij op grond, dat de kosten niet zijn aangewend of wel tot een geringer bedrag dan het dwangbevel aangeeft, hetzij op grond van het niet krachtens wet of verordening verschuldigd zijn van het ingevorderd bedrag.

7. Ten laste van den schuldenaar komen ook de uitgaven, vallende op de invordering der boven vermelde kosten.

8. Zij worden betaald volgens de berekening en op quitantie van het bestuur, van hetwelk de invordering uitgaat.

9. Binnen veertien dagen na de aanbieding der quitantie kan de schuldenaar in verzet komen bij de arrondissements-rechtbank. Dit verzet schort de verplichting tot betaling niet op. Wordt het gegrond verklaard, dan wordt het te veel betaalde onverwijld teruggegeven.

48. *1.* De in de artikelen 12—20 dezer wet bedoelde bezwaar- en verzoekschriften, beslissingen, aanschrijvingen en kennisgevingen zijn vrij van zegelrecht en van de formaliteit van registratie. Hetzelfde geldt ook ten aanzien van de vergunningen bedoeld in de artikelen 5 en 49 en van de ter verkrijging daarvan in te dienen verzoekschriften.

2. Alle acten en vonnissen betreffende overdrachten van onroerende zaken krachtens artikel 26, en alle acten van overdracht, alsmede van uitgifte in erfpacht en opstal opgemaakt ingevolge artikel 31, eerste lid, zijn vrijgesteld van de rechten van registratie en van overschrijving.

3. De aanschrijvingen en kennisgevingen, in de artikelen 14—16 en 18 bedoeld, geschieden bij te adviseeren dienstbrief.

49. *1.* De artikelen 1—25 en 27 dezer wet zijn niet van toepassing op ter tijdelijke bewoning bestemde loodsen, keeten, tenten en andere soortgelijke inrichtingen, tenzij de bewoning, zij het door verschillende bewoners, langer dan vijf jaren aanhoudt.

2. Inrichtingen als bedoeld in het eerste lid van dit artikel mogen, voor zoover zij niet aan het Rijk, de provincie of de gemeente toebehooren, of daarbij in gebruik zijn, alleen met schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders ter bewoning worden gebezigd.

3. Burgemeester en Wethouders verbinden aan het verleenen van die vergunning voorwaarden in het belang van gezondheid, veiligheid en zedelijkheid.

4. Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd op kosten der overtreders te doen wegnemen of te beletten hetgeen zonder de vereischte vergunning of in strijd met de opgelegde voorwaarden wordt daargesteld of ondernomen en te doen verrichten hetgeen in strijd met die voorwaarden wordt nagelaten. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

5. De artikelen 46 en 47 zijn op de in het vierde lid bedoelde kosten van toepassing.

50. *1.* De artikelen 11 tot en met 25 dezer wet alsmede de voorschriften in gemeentelijke verordeningen omtrent de afmetingen der ter bewoning in te richten vertrekken, zijn niet van toepassing op gebouwen, aan het Rijk of de provincie toebehoorende of daarbij in gebruik.

2. Deze wet is niet van toepassing op woonwagens en woonschepen.

51. Alle plaatselijke verordeningen, regelende het onderwerp, waarin deze wet voorziet, vervallen drie jaren na het tijdstip waarop zij in werking treedt indien zij niet met inachtneming van de bepalingen dezer wet binnen dien termijn zijn herzien.

52. *1.* Jaarlijks doen Burgemeester en Wethouders aan den Raad een beredeneerd verslag

van hetgeen met betrekking tot verbetering der volkshuisvesting in de gemeente is verricht.

2. Dit verslag wordt ingericht in den vorm, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen.

3. Het wordt aan Gedeputeerde Staten en aan het college, bedoeld bij artikel 35, alsmede aan den centralen gezondheidsraad medegedeeld.

4. Van Regeeringswege wordt jaarlijks een algemeen verslag samengesteld, aan de Staten-Generaal aangeboden en in afdruk tegen betaling der kosten verkrijgbaar gesteld.

53. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Woningwet."

54. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 22sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

De Min. van Justitie. (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 4 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede in verband staande wetten. S. 159.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 95, 1—12; 1900/1901, n°. 21, 1—56.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 996—1023, 1026—1065, 1068—1085, 1092—1121, 1124—1143, 1145—1183, 1185—1191, 1453—1470, 1488—1492, 1494—1536, 1538—1547, 1673—1675.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 436—440, 455—460, 516—527.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat nadere wijziging en aanvulling noodzakelijk zijn van de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 174), en van andere daarmede in verband staande wetten; dat wegens de bepaling van art. 180 der Grondwet het Nederlanderschap een grondslag van den dienstplicht behoort te zijn; en dat het wenschelijk is, in eerstgenoemde wet als van blijvenden aard te doen opnemen de veranderingen daarin tijdelijk gebracht bij de bij de wet van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170) gewijzigde wet van 4 April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), waarvan de duur der werking bij de wet van 27 April 1901 (*Staatsblad* n°. 83) tot 1 Mei 1904 is verlengd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 174), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

Art. 1 wordt gelezen als volgt:

De militie wordt, overeenkomstig de regelen bij deze wet gesteld, zamengesteld door loting uit de Nederlanders en de ingezetenen niet-Nederlanders, die voor de ligting van het volgend jaar of krachtens art. 20 voor die ligting voor de militie zijn ingeschreven.

Art. 2, *eerste zinsnede,* wordt gelezen als volgt:

Jaarlijks worden bij de militie ingelijfd:

1°. ter volledige oefening, ten hoogste 12,300 man;

2°. tot korte oefening, ten hoogste 5200 man.

Tweede zinsnede. Na „te plaatsen" wordt gelezen: „besluit, met bepaling tevens van het aantal ter volledige oefening en van het aantal tot korte oefening in te lijven manschappen".

De *derde zinsnede* wordt gelezen als volgt:

Dit aandeel wordt bepaald in evenredigheid tot het getal der in de provincien vóór den 1sten September van het loopend jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen, voor zoover zij op den 31sten Augustus van eerstgenoemd jaar in leven waren. Daarbij worden niet in rekening gebragt zij, die vóór den 1sten Januarij van evenbedoeld jaar bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst getreden zijn en zich nog in dienst bevinden.

Art. 3 wordt gelezen als volgt:

Het door elke gemeente in het aandeel der provincie te dragen gedeelte wordt door Gedeputeerde Staten bij een in het *Provinciaal blad* te plaatsen besluit bepaald in evenredigheid tot het getal der in de gemeenten vóór den 1sten September van het loopend jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen, voor zoover zij op den 31sten Augustus van eerstgenoemd jaar in leven waren. Daarbij worden niet in rekening gebragt zij, die vóór den 1sten Januarij van evenbedoeld jaar bij de zeemagt, de marinereserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het

leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst getreden zijn en zich nog in dienst bevinden.

Ter bepaling van dat gedeelte kunnen, zoo noodig, twee of meer gemeenten, voor elke ligting afzonderlijk, door Gedeputeerde Staten worden zamengevoegd.

Bij het in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelde besluit wordt tevens bepaald hoevelen van dat gedeelte ter volledige en hoevelen tot korte oefening zullen worden ingelijfd.

Art. 5, *eerste zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Een deel van het gedeelte van elke ligting, in art. 2, eerste zinsnede 1°., vermeld, kan voor de dienst ter zee worden bestemd.

Art 6, *eerste zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Behoudens de uitzonderingen bij de wet gemaakt, duurt de dienst:

a. voor de ingelijfden bij de militie te land, ongeacht het tijdstip, waarop de inlijving plaats had, tot den 1sten Augustus van het jaar, waarin eene achtjarige dienst is of zou worden volbragt;

b. voor de ingelijfden bij de zeemilitie, ongeacht het tijdstip, waarop de inlijving plaats had, tot den 1sten Augustus van het jaar, waarin eene vijfjarige dienst is of zou worden volbragt.

Aan het artikel wordt als derde zinsnede toegevoegd:

Voor hen, die uit de dienst bij de militie ontslagen werden wegens de inlijving van anderen, strekt, indien zij op nieuw bij de militie ingelijfd zijn, de tijd, dien zij als gevolg hunner vroegere inlijving bij de militie gediend hebben, in mindering van den diensttijd, tot het vervullen waarvan hunne nadere inlijving hen verpligt.

Art. 8, *tweede zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Op de bij de militie ingelijfden zijn bovendien de artt. 129, 136 en 156 toepasselijk.

Art. 9, *eerste zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Elk, die voor de militie is ingeschreven, en ieder, die daarbij is ingelijfd, kan, overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften, tot eene vrijwillige verbindtenis worden toegelaten bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

Art. 10 wordt gelezen als volgt:

Alle volgens deze wet en de voorschriften, door Ons te harer uitvoering gegeven, in te dienen verzoekschriften, over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen zijn vrij van het regt van zegel, van legesheffing, van de formaliteit van registratie, van kosten van legalisatie, van de regten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), en van griffiekosten.

Aan hoofdstuk I worden twee nieuwe artikelen toegevoegd, onderscheidenlijk luidende:

Art. 11. Het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor de krijgsdienst, dat ingevolge deze wet moet plaats hebben, geschiedt naar regelen door Ons gesteld.

Door Ons worden ook bepalingen vastgesteld ten aanzien van het geneeskundig onderzoek van zich niet binnen het Rijk bevindende personen, omtrent wier vrijstelling van of wier ongeschiktverklaring voor de dienst wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken door den militieraad of door Gedeputeerde Staten uitspraak moet worden gedaan en die door ziekte of gebreken buiten staat zijn voor den militieraad of voor Gedeputeerde Staten te verschijnen.

Art. 12. Waar in deze wet met betrekking tot minderjarigen gesproken wordt van „vader", „moeder" of „voogd", strekt:

de uitdrukking „vader" voor het geval, dat de vader de ouderlijke magt uitoefent;

de uitdrukking „moeder" voor het geval, dat de vader overleden is, de ouderlijke magt mist of in wettelijken zin ontbreekt;

de uitdrukking „voogd" voor het geval, dat de beide ouders overleden zijn, de ouderlijke magt missen of in wettelijken zin ontbreken.

Waar in deze wet met betrekking tot meerderjarigen gesproken wordt van „curator", strekt deze uitdrukking voor het geval, dat het iemand geldt, die onder curatele staat, om het even of zijne ouders nog in leven zijn of een van beiden nog in leven is.

Art. 15 wordt gelezen als volgt:

Voor de militie wordt ingeschreven:

1°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, die binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie verblijf houdt,

2°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, wiens vader, moeder of voogd binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft,

3°. ieder meerderjarig mannelijk Nederlander, die binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft,

4°. ieder mannelijk ingezetene niet-Nederlander,

zoo hij op den 1sten Januarij van het jaar het 19de levensjaar was ingetreden en niet verkeert in een der bij art. 17 omschreven gevallen.

Ingezetene is, voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder 4°.:

A. de binnen het Rijk verblijf houdende minderjarige niet-Nederlander:

a. wiens vader, moeder of voogd binnen het Rijk woonplaats heeft en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk of de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen gehad heeft;

b. van wiens ouders de langstlevende bij zijn of haar overlijden in het hierboven onder *a* omschreven geval verkeerde, al verkeert zijn voogd niet in dat geval of al is deze buiten 's lands gevestigd;

c. die door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, of die ouderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en van wien niet bekend is dat hij een voogd heeft, indien hij gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk verblijf gehouden heeft;

B. de meerderjarige niet-Nederlander, die binnen het Rijk woonplaats heeft en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk of de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen gehad heeft.

Voor minderjarig wordt voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder A gehouden hij, die minderjarig is in den zin der Nederlandsche wet. Voor meerderjarig wordt voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder B gehouden hij, die meerderjarig is in den zin van voormelde wet.

Artikel 16 wordt gelezen als volgt:

De inschrijving geschiedt:

1°. van hem, bedoeld in art. 15 eerste zinsnede 1°.:

zoo hij binnen het Rijk verblijf houdt en zijn vader, moeder of voogd aldaar woonplaats heeft, in de gemeente der woonplaats van vader, moeder of voogd;

zoo hij binnen het Rijk verblijf houdt en zijn vader, moeder of voogd elders dan binnen het Rijk woonplaats heeft, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

zoo hij door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, ouderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en het niet bekend is dat hij een voogd heeft, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

zoo hij in het Duitsche Rijk verblijf houdt, in de gemeente *Amsterdam;*

zoo hij in het Koningrijk Belgie verblijf houdt, in de gemeente *Rotterdam;*

2°. van hem, bedoeld in art. 15, eerste zinsnede 2°.:

zoo zijn vader, moeder of voogd woonplaats heeft binnen het Rijk, in de gemeente der woonplaats van vader, moeder of voogd;

is de woonplaats van vader, moeder of voogd in het Duitsche Rijk, in de gemeente *Amsterdam;*

is zij in het Koningrijk Belgie, in de gemeente *Rotterdam;*

3°. van hem, bedoeld in art. 15, eerste zinsnede 3°.:

zoo hij woonplaats heeft binnen het Rijk, in de gemeente zijner woonplaats;

zoo hij woonplaats heeft in het Duitsche Rijk, in de gemeente *Amsterdam;*

zoo hij woonplaats heeft in het Koningrijk Belgie in de gemeente *Rotterdam;*

4°. A. van hem, bepoeld in art. 15, eerste zinsnede 4°. indien hij minderjarig is:

zoo hij verkeert in het geval, in de tweede zinsnede van dat artikel onder A*a* omschreven, in de gemeente, waar zijn vader, moeder of voogd woonplaats heeft;

zoo hij verkeert in het geval, in die zinsnede onder A*b* omschreven, in de gemeente, waar zijn voogd woonplaats heeft; is de woonplaats van dezen buiten 's lands, dan geschiedt de inschrijving in de gemeente, waar de minderjarige verblijf houdt;

zoo hij verkeert in een der gevallen, in evenbedoelde zinsnede onder A*c* omschreven, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

B. van hem, bedoeld in art. 15, eerste zinsnede 4°., indien hij meerderjarig is:

in de gemeente, waar hij woonplaats heeft.

De in de vorige zinsnede als plaats van inschrijving aangewezen gemeente is die, waar het verblijf of de woonplaats gevestigd is of was op den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin de in te schrijven persoon het 18de levensjaar volbragt, tenzij het iemand geldt, wiens inschrijving te *Amsterdam* of te *Rotterdam* moet geschieden wegens verblijf of woonplaats onderscheidenlijk in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie.

Art. 17 wordt gelezen als volgt:

Voor de militie wordt niet ingeschreven:

1°. de ingezetene niet-Nederlander, die bewijst te behooren tot een Staat, waar de Nederlanders niet aan de verpligte krijgsdienst zijn onderworpen of waar ten aanzien van den dienstpligt het beginsel van wederkeerigheid is aangenomen;

2°. hij, die bewijst in de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen verblijf te houden of woonplaats te hebben, al heeft zijn vader, moeder, voogd of curator woonplaats binnen het Rijk.

Art. 18 wordt gelezen als volgt:

Hij, die volgens art. 15 behoort te worden ingeschreven, is verpligt zich daartoe bij burgemeester en wethouders der gemeente, waar volgens art. 16 de inschrijving moet geschieden, aan te geven tusschen den 1sten en den 31sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt.

Bij ongesteldheid of afwezigheid van hem, die zich ter inschrijving moet aangeven, alsmede in een der gevallen, hierna in de vierde zinsnede omschreven, rust de verpligting tot het doen der aangifte:

indien het een minderjarige betreft, op zijn vader, moeder of voogd;

indien het een meerderjarige betreft, die onder curatele gesteld is, op zijn curator. De verpligting van vader, moeder of voogd geldt evenwel slechts zoo hij of zij binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft.

Behoudens de uitzonderingen bij de volgende zinsnede gemaakt, rust de zorg voor het doen der aangifte uitsluitend op den in te schrijven minderjarige:

indien zijn vader, moeder of voogd niet binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft;

indien zijn vader of moeder of beiden de ouderlijke magt missen;

indien hij door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, of

indien hij onderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en het niet bekend is dat hij een voogd heeft.

Hij, die door de bestuurders, in art. 24 vermeld, ter inschrijving moet worden opgegeven of die in dienst is bij de zeemagt, de marinereserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen, is tot het doen van de aangifte niet verpligt.

Voor hem of haar, die tot het doen der aangifte verpligt is, kan de aangifte geschieden door een ander, daartoe schriftelijk gemagtigd. De volmagt blijft onder burgemeester en wethouders bernsten.

De wijze, waarop van de gedane aangifte moet blijken, wordt door Ons bepaald.

Art. 20 wordt gelezen als volgt:

Voor de militie wordt ook ingeschreven of wordt op nieuw ingeschreven:

1°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar zijn verblijf binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd heeft;

2°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, wiens vader, moeder of voogd na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin de minderjarige het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van diens 21ste levensjaar zijne of hare woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd heeft;

3°. ieder mannelijk minderjarige, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar Nederlander of op nieuw Nederlander is geworden, zoo hij in een der hierboven onder 1°. omschreven gevallen verkeert, of wiens vader, moeder of voogd verkeert in een der gevallen, hierboven onder 2°. omschreven;

4°. ieder meerderjarig mannelijk Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar zijne woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd of er woonplaats verkregen heeft;

5°. ieder mannelijk meerderjarige, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar Nederlander of op nieuw Nederlander is geworden, zoo hij in een der hierboven onder 4°. omschreven gevallen verkeert;

6°. ieder mannelijk niet-Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar ingezetene of op nieuw ingezetene is geworden in den zin der tweede zinsnede van art. 15.

Hierbij gelden de laatste zinsnede van dat artikel en art. 17.

Ten aanzien van de gemeente, waar de inschrijving of de inschrijving op nieuw moet geschieden en van de verpligting tot het doen van aangifte ter inschrijving of ter inschrijving op

nienw, gelden de eerste zinsnede van art. 16 en de laatste vijf zinsneden van art. 18.

De aangifte ter inschrijving of ter inschrijving op nienw van hem, die volgens de eerste zinsnede van dit artikel moet worden ingeschreven, geschiedt binnen dertig dagen na het verkrijgen of, werd hij reeds vroeger ingeschreven doch van het register afgevoerd, na het terug erlangen van het Nederlanderschap of van het ingezetenschap, of na de vestiging van verblijf of de vestiging of het verkrijgen van woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie.

De inschrijving geschiedt in het register betreffende de ligting van het jaar, waartoe de in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelde persoon volgens zijnen leeftijd behoort.

Art. 21, *tweede volzin.* In plaats van „zijn vader of voogd" wordt gelezen: „zijn vader, moeder, voogd of curator".

Art. 22. In plaats van „December" wordt gelezen: „Augustus".

Art. 23. In plaats van „woonplaats" wordt gelezen: „woon- of verblijfplaats, behoudens het bepaalde bij de derde zinsnede van art. 25".

Art. 24 wordt gelezen als volgt:

Behoudens de bepalingen in art. 18 zenden bestuurders van krankzinnigen-, doofstommen- en blindengestichten, alsmede die der kolonien van weldadigheid, van gevangenissen, van Rijkswerkinrigtingen en van Rijksopvoedingsgestichten jaarlijks, vóór den 10den Januarij, eene opgave van de daarin opgenomen mannelijke personen, die op den 1sten Januarij hun 19de jaar zijn ingetreden, aan Onzen Commissaris in de provincie, in welke de inschrijving van die personen voor de militie moet plaats hebben.

Deze opgave is ingerigt in den door Ons te bepalen vorm.

Art. 25, *eerste zinsnede.* In plaats van „December" wordt gelezen: „Augustus".

Aan het artikel wordt als *derde zinsnede* toegevoegd:

Hij, die bewijst na zijne inschrijving en vóór de sluiting voor goed van het register, hetzij opgehouden te hebben Nederlander te zijn, zonder ingezetene te wezen; hetzij opgehonden te hebben ingezetene te zijn; hetzij geraakt te zijn in een der gevallen, in art. 17 vermeld, wordt van het register afgevoerd, zoo hij het vraagt vóór den afloop van den tijd, bij de laatste zinsnede van art. 26 bepaald.

Art. 26, *eerste zinsnede.* In plaats van „vóór den 7den Januarij van het jaar, volgende op dat der inschrijving" en „vóór den 22sten Januarij", wordt onderscheidenlijk gelezen: „vóór den 7den September van het jaar der inschrijving" en „vóór den 22sten September".

Tweede zinsnede. In plaats van „Januarij" wordt gelezen: „September".

Art. 27 wordt gelezen als volgt:

De loting der vóór den 1sten September van het jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen geschiedt tusschen den 7den October en den 7den November van eerstbedoeld jaar.

Art. 33, *tweede zinsnede,* wordt gelezen als volgt:

Voor den ingeschrevene, die niet is opgekomen of, hoezeer opgekomen, bniten staat of onwillig is zelf zijn nummer te trekken, kan het nummer getrokken worden door zijn vader, moeder, voogd of curator.

Art. 34, *tweede zinsnede,* wordt gelezen als volgt:

Het opgeven van deze redenen kan door zijn vader, moeder, voogd of curator geschieden, zoo deze tegenwoordig en de ingeschrevene niet opgekomen of, hoezeer opgekomen, bniten staat is zelf de opgave te doen.

Derde zinsnede. Achter „voogd" wordt ingevoegd: „of, zoo hij onder curatele staat, die van zijnen curator".

Art. 35, *eerste volzin.* In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 37, *eerste volzin.* In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 44, *vierde zinsnede.* In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Tusschen de *achtste* en de *negende zinsnede* worden twee nienwe zinsneden ingevoegd, luidende:

De tot bijstand van Gedeputeerde Staten aangewezen burgerlijke geneeskundigen zijn verpligt den van hen gevorderden bijstand te verleenen op den tijd en de plaats, hnn door Onzen Commissaris in de provincie bekend gemaakt, en den voorgeschreven eed of belofte af te leggen.

Op het geneeskundig onderzoek zijn de laatste drie zinsneden van art. 101 van toepassing.

Art. 46, *eerste zinsnede.* In plaats van „van het jaar, waaarin" wordt, waar die woorden voor de eerste maal voorkomen, gelezen: „, voor welke".

Tweede zinsnede. In plaats van „ontslagen" wordt gelezen: „ontslagen, zoo laatstbedoelde het verlangt".

Art. 47. Onder 2°. wordt in plaats van „ongeschikt is" gelezen: „ongeschikt wordt geoordeeld".

De bepaling onder 3°. vermeld, vervalt.

Onder 4°. wordt gelezen: die vóór den 1sten Januarij van het jaar, waarin hij voor de militie werd ingeschreven, bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst is getreden en zich nog in dienst bevindt krachtens eene voor den tijd van vijf jaren of langer aangegane verbindtenis;".

Onder 5°. wordt gelezen: „die adelborst of adspirant-administrateur is bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, of kadet is bij de landmagt;".

Onder 7°. wordt gelezen: „die vijf jaren in een lageren rang dan dien van officier bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen als vrijwilliger gediend heeft."

Voor 4°., 5°., 6°. en 7°. wordt onderscheidenlijk gelezen: „3°., 4°. 5°. en 6°.".

Art. 48 wordt gelezen als volgt:

Vrijstelling van de dienst bij de militie wordt insgelijks verleend aan den loteling, wiens wettige broeder of halve broeder dient of gediend heeft bij de militie, bij de marine-reserve, bij het reserve-personeel bij de landmagt of in een lageren rang dan dien van officier als vrijwilliger bij de zeemagt, het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

Art. 49, *eerste zinsnede.* In plaats van „kleinere" wordt gelezen: „grootere".

Tweede zinsnede. In plaats van „vier" wordt gelezen: „drie".

Tusschen de *tweede* en de *derde zinsnede* wordt eene nieuwe zinsnede ingevoegd, luidende als volgt:

Tot de in de vorige zinsnede bedoelde zonen worden gerekend niet te behooren de niet-Nederlanders, die op den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin zij het 18de levensjaar volbragten, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar behoord hebben tot een Staat als bedoeld in art. 17, 1°., en uit dezen hoofde niet voor de militie werden ingeschreven. Dit geldt evenwel niet, indien zij, ofschoon niet voor de militie ingeschreven, als vrijwilliger in dienst zijn of als zoodanig gediend hebben en hunne dienst ingeroepen wordt en in aanmerking komen kan tot het verkrijgen van vrijstelling op grond van art. 48.

De *derde zinsnede* wordt gelezen als volgt:

Moet van twee of meer in hetzelfde jaar geboren broeders aan één of meer vrijstelling wegens broederdienst worden verleend, dan wordt, tenzij zij onderling anders overeenkomen, hij die het laagste nummer heeft getrokken, of worden zij, die de laagste nummers hebben getrokken voor de dienst aangewezen. Tot het aangaan der hier bedoelde overeenkomst behoeven minderjarigen de toestemming van hem of haar, die de ouderlijke magt of de voogdij over hen uitoefent. Deze toestemming wordt staande de zitting van den militieraad mondeling gegeven, zoo niet een schriftelijk bewijs van toestemming wordt overgelegd.

Art. 50, 1°. Achter het woord „is" wordt ingevoegd: „voor zooveel vrijwillige dienst betreft, krachtens eene voor den tijd van vijf jaren of langer aangegane verbindtenis".

In plaats van het bepaalde onder 2°. en 3°. wordt gelezen:

2°. *a.* gedurende vijf jaren als vrijwilliger bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen gediend heeft;

b. vóór het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vijf jaren bij de militie te land te hebben gediend;

c. na het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende acht jaren bij de militie te land te hebben gediend;

3°. *a.* vóór het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vier jaren bij de zeemilitie te hebben gediend;

b. na het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vijf jaren bij de zeemilitie te hebben gediend.

In 6°. wordt tusschen de woorden „Staten" en „uit" ingevoegd: „of van Onze beslissing".

Art. 51. Onder 2°. wordt gelezen: „die van adelborst der 2de of der 3de klasse of van adspirant-administrateur bij de zeemagt, het corps mariniers hieronder begrepen, en die van kadet bij de landmagt;".

De bepaling onder 3°. vermeld, vervalt.

Voor 4°., 5°., 6°. en 7°. wordt onderscheidenlijk gelezen: „3°., 4°., 5°., 6°.".

Art. 52 wordt gelezen als volgt:

Indien twee of meer in hetzelfde jaar geboren broeders tot de dienst moeten worden aangewezen, dan geschiedt die aanwijzing alleen ten aanzien

van de helft van hun getal, of, is dit oneven, alleen ten aanzien van de grootere helft, en wordt de andere helft of wordt de kleinere helft van de dienst vrijgesteld. Hierbij geldt de laatste zinsnede van art. 49.

Art. 53, *derde zinsnede*, vervalt.

Vierde zinsnede. In plaats van „Deze getuigschriften zijn" wordt gelezen: „Dit getuigschrift is".

Art. 54, *eerste zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Elke der in art. 47 onder een ander nummer dan 1°. of 2°. vermelde reden van vrijstelling, alsmede de reden van vrijstelling in art. 48 genoemd, moet bestaan hebben op den 1sten October van het jaar, volgende op dat, waarin hij, voor wien vrijstelling wordt gevraagd, het 18de levensjaar volbragt.

Art. 55. Onder 2°. wordt in plaats van „die krachtens de wet van den 28sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 96)" gelezen: „die krachtens art. 11 der wet van den 14den November 1879 (*Staatsblad* n°. 194)".

In 3°. wordt achter het woord „gevangenisstraf" ingevoegd: „of militaire gevangenisstraf".

Art. 56, 2°. In plaats van „bevindt" wordt gelezen: „bevindt, tenzij de veroordeeling onherroepelijk is en grond oplevert tot toepassing van art. 55, aanhef en 1°. of 3°.".

3°. In plaats van „verstreken" wordt gelezen: „verstreken, tenzij de veroordeeling onherroepelijk is en grond oplevert tot toepassing van art. 55, aanhef en 1°. of 3°.".

Art. 57, *laatste zinsnede.* In plaats van „acht laatste" wordt gelezen: „laatste tien".

Art. 58, *eerste zinsnede.* In plaats van „vijf jaren" wordt gelezen: „voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd".

Tweede zinsnede. In plaats van „van het jaar, waarin" wordt, waar deze woorden voor het eerst voorkomen, gelezen: „, voor welke".

Derde zinsnede. In plaats van „ontslagen" wordt gelezen: „ontslagen, zoo de houder van evenbedoeld nummer het verlangt".

Vierde zinsnede, eerste volzin. In plaats van „van het jaar, waarin" wordt gelezen: „, voor welke".

De *tweede volzin* wordt gelezen als volgt:

De dienst, alzoo door hem volbragt, wordt voor de toepassing van art. 50 sub 2°. *b* en van art. 50 sub 2°. *c* onderscheidenlijk voor vijfjarige en voor achtjarige dienst gerekend.

Art. 59, *derde zinsnede.* In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

De *laatste zinsnede, eerste volzin*, wordt gelezen als volgt:

Geschiedt de wegzending vóór den 15den October van het jaar, waartoe de ligting behoort, voor welke hij is ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend hooger nummer der ligting van dat jaar en van de gemeente, voor welker aandeel hij is opgetreden, ter inlijving opgeroepen.

Art. 67 wordt gelezen als volgt:

De nummerverwisseling wordt nietig en de loteling is dien ten gevolge verpligt zelf in dienst te treden, wanneer de opgetreden nummerverwisselaar krachtens art. 68 uit de dienst wordt ontslagen.

Art. 80. Aan dit artikel wordt als *vijfde zinsnede* toegevoegd:

De tot bijstand van den militieraad aangewezen burgerlijke geneeskundigen zijn verpligt den van hen gevorderden bijstand te verleenen op den tijd en de plaats, hun door den voorzitter van den militieraad bekend gemaakt, en den ingevolge art. 81 voorgeschreven eed of belofte af te leggen.

Art. 86, *eerste zinsnede.* In plaats van „Maart" wordt gelezen: „December".

Tweede zinsnede. In plaats van „15 April" wordt gelezen: „1 Februarij".

Art. 87, *derde zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Dit geschiedt door burgemeester en wethouders door middel van een aan zijne woning of aan die van zijn vader, moeder, voogd of curator te bezorgen biljet. Zijn de woning van den loteling en die van zijn vader, moeder, voogd of curator niet binnen het Rijk gelegen, dan wordt het biljet door burgemeester en wethouders bij aangeteekenden brief gezonden.

Art. 89, *eerste zinsnede.* Achter het woord „bevindt" wordt ingevoegd: „, mits deze binnen het Rijk gelegen zij".

Aan dit artikel wordt als *vierde zinsnede* toegevoegd:

Ieder daartoe door den militieraad aangewezen burgerlijk geneeskundige is verpligt het hem opgedragen onderzoek te doen binnen den tijd en op de plaats, hem door den voorzitter van den militieraad bekend gemaakt; den voorgeschreven eed of belofte mondeling of schriftelijk af te leggen, zoo hij dien nog niet heeft afgelegd, en de omstandige verklaring, in den tweeden volzin van de tweede zinsnede bedoeld, binnen den door den voorzitter van den militieraad bepaalden tijd aan dien voorzitter te zenden.

Art. 90 wordt gelezen als volgt:

Elk loteling moet verschijnen voor den militie-

raad, binnen wiens regtsgebied hij voor de militie heeft geloot, tenzij op zijn verzoek Onze Commissaris in de provincie, waarin hij heeft geloot, het verschijnen voor een anderen militieraad heeft toegestaan.

Art. 97. Onder 1°., 2°. en 3°. wordt in plaats van „vader of voogd" gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 99, *eerste zinsnede.* In plaats van „door hem" wordt gelezen: „door hem of haar". De woorden: „op ongezegeld papier", vervallen.

Tweede zinsnede. In plaats van „zijner woonplaats" wordt gelezen: „der gemeente, waar de loteling voor de militie is ingeschreven".

Art. 100 *eerste zinsnede, tweede volzin.* In plaats van „aan hem" wordt gelezen: „aan hem of haar".

Tweede zinsnede. In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 101, *derde zinsnede.* In plaats van „vijf laatste" wordt gelezen: „laatste zeven".

Vierde zinsnede. Achter het woord „bevindt" wordt ingevoegd: „, mits deze binnen het Rijk gelegen zij".

Aan het artikel wordt als *zesde zinsnede* toegevoegd:

Ieder daartoe door Onzen Commissaris in de provincie aangewezen burgerlijk geneeskundige is verpligt het hem opgedragen onderzoek te doen binnen den tijd en op de plaats, hem door Onzen Commissaris in de provincie bekend gemaakt; den voorgeschreven eed of belofte mondeling of schriftelijk af te leggen, zoo hij dien nog niet heeft afgelegd, en de omstandige verklaring, in den tweeden volzin van de tweede zinsnede van art. 89 bedoeld, binnen den door Onzen Commissaris in de provincie bepaalden tijd aan dezen te zenden.

Art. 102. Achter het woord „weigert" wordt ingevoegd: „of nalaat".

In plaats van „zijner woonplaats" wordt gelezen: „zijner woon- of verblijfplaats, zoo deze binnen het Rijk is gelegen,".

Art. 103. Onder 1°., 2°. en 3°. wordt in plaats van „vader of voogd" gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 111 wordt gelezen als volgt:

De voor de dienst aangewezen lotelingen worden tot zamenstelling van het aandeel van elke gemeente in de ligting opgeroepen naar de volgorde der door of voor hen getrokken nummers, te beginnen met het laagste. Ten aanzien van hen, aan wie tijdelijk het regt is ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

Bij de oproeping, in de vorige zinsnede vermeld, wordt het bepaalde bij de tweede zinsnede van art. 120 in acht genomen. De tijd, waarop het bewijs, dat aan de in de tweede zinsnede van dat artikel bedoelde eischen is voldaan, bij Onzen Commissaris in de provincie, tot welke de loteling behoort, moet zijn ingeleverd, wordt door Ons bepaald.

Elk loteling, in het in de eerste zinsnede bedoeld aandeel begrepen, ontvangt, ten minste tien dagen vóór den dag, waarop hij zal worden afgeleverd, een aan zijne woning of aan die van zijn vader, moeder, voogd of curator door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, waar hij voor de militie werd ingeschreven, te bezorgen, door Onzen Commissaris in de provincie uitgevaardigden brief van oproeping, vermeldende den dag, het nnr en de plaats, voor de aflevering bepaald. Zijn de woning van den in het aandeel begrepen loteling en die van zijn vader, moeder, voogd of curator niet binnen het Rijk gelegen, dan wordt de brief van oproeping door den burgemeester van bovenvermelde gemeente bij aangeteekenden brief gezonden.

Art. 112 wordt gelezen als volgt:

Behoudens de uitzonderingen bij de wet gemaakt, geschiedt de aflevering van de tot de dienst aangewezen en in de ligting van het jaar begrepen lotelingen jaarlijks:

1°. in Maart van hen, die ter volledige oefening moeten worden ingelijfd;

2°. tusschen den 15den Mei en den 15den Junij van hen, die ter korte oefening moeten worden ingelijfd.

Voor de toepassing van art. 122 worden de aldus afgeleverden der onbereden corpsen gerekend onder de wapenen te zijn gekomen: de onder 1°. bedoelde op den 15den Maart, de onder 2°. bedoelde op den 1sten Junij.

Art. 115 wordt gelezen als volgt:

Onze Commissaris in de provincie zorgt, dat ter inlijving worden opgeroepen:

1°. zij die ingevolge art. 46, 58, 59 en 117 moeten worden ingelijfd;

2°. de honders van de aan de beurt liggende hoogere nummers, ter vervulling van de plaatsen der manschappen, die op den 15den October van

het jaar der aflevering aan het aandeel van elke gemeente in de ligting ontbreken.

De aflevering van de hier bedoelde personen — wat de onder 1°. vermelden betreft, voor zoover zij niet in Maart kon plaats hebben — geschiedt overeenkomstig art. 112, in Maart, Mei of Junij van het volgend jaar met inachtneming van het bepaalde in de tweede zinsnede van art. 120; met betrekking tot de toepassing van art. 6, eerste zinsnede, of van art. 116, eerste zinsnede, worden de dan afgeleverden niettemin beschouwd te zijn ingelijfd in Maart, Mei of Junij van het vorig jaar. Ten aanzien van hem, wien tijdelijk het regt is ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken. Hierbij geldt niet de tijd van aflevering, bij den eersten volzin van deze zinsnede bepaald.

Art. 116, *vierde zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

De laatste zeven zinsneden van art. 44 en de laatste drie zinsneden van art. 101 zijn hierbij van toepassing.

Art. 117, *tweede zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Geschiedt die afkeuring vóór den 15den October van het jaar, waartoe de ligting behoort, voor welke hij is ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend hooger nummer der ligting van dat jaar en van de gemeente, voor welker aandeel hij is opgetreden, ter inlijving opgeroepen.

Art. 118. In plaats van: „overeenkomstig de artt. 111, tweede zinsnede, 113 en 114", te lezen: „overeenkomstig de artt. 111, tweede zinsnede, eersten volzin en derde zinsnede, 113 en 114".

Art. 119. In plaats van „huisvesting en" wordt gelezen: „huisvesting, voor zooveel de reis is geschied binnen het Rijk, en".

Art. 120 wordt gelezen als volgt:

De afgeleverde voor de militie te land bestemde manschappen worden, volgens de door Ons gegeven voorschriften, bij de corpsen van het leger ingelijfd.

Voor de zamenstelling van het gedeelte tot korte oefening in te lijven, worden in de eerste plaats in aanmerking genomen de lotelingen, die aan door Ons te stellen eischen van militaire bekwaamheid en ligchamelijke geoefendheid voldoen. Indien het aantal van hen, die aan deze eischen voldoen, niet overeenkomt met het tot korte oefening in te lijven gedeelte, heeft hij, die een hooger nummer bezit, den voorrang tot de toelating daarbij.

De lotelingen, die aan door Ons te stellen eischen van militaire bekwaamheid of ligchamelijke geoefendheid voldoen, worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn en dit met de belangen van de dienst is overeen te brengen, ingelijfd bij het corps en geplaatst in het garnizoen hunner keuze.

Art. 121, *tweede zinsnede*, vervalt.

Na *art.* 121 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

Art. 121 *bis.* Ingelijfden bij de militie te land kunnen naar door Ons te stellen regelen worden aangewezen om tot een graad te worden opgeleid, voor zoover zich van de ligting geen voldoend aantal geschikte personen daartoe aanmeldt.

Art. 122 wordt gelezen als volgt:

Bij de militie te land worden onder de wapenen gehouden:

1°. de ingelijfden ter volledige oefening:

a. bij de onbereden corpsen, ten hoogste acht en een halve maand;

b. bij de bereden corpsen, ten hoogste achttien maanden,

tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Voor de ingelijfden bij de onbereden corpsen, die na eene 8½ maandsche eerste-oefening blijken niet te voldoen aan de eischen van de practische en theoretische bekwaamheid, door Ons te bepalen, kan de eerste-oefeningstijd tot ten hoogste twaalf maanden worden verlengd.

2°. de ingelijfden tot korte oefening vier maanden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Art. 123 wordt gelezen als volgt:

Om in de eischen van de dienst van het leger, met inbegrip van de kadervorming, te voorzien, wordt beschikt over de manschappen:

1°. die krachtens art. 165 onder de wapenen zijn en den bij art. 122 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, voor zoover zij niet ten aanzien van het verlof met de lotelingen zijn gelijk gesteld;

2°. die krachtens art. 171 of art. 173 onder de wapenen zijn en den bij art. 122 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, voor zoover omtrent hen is beslist, dat zij gedurende twee of vijf jaren onder de wapenen zullen worden gehouden;

3°. die, na den bij art. 122 bepaalden tijd onder de wapenen te hebben doorgebragt, verlangen ingevolge art. 126 onder de wapenen te blijven of te komen.

Art. 124 wordt gelezen als volgt:

Voor zoover op de in art. 123 bedoelde wijze

geen genoegzame manschappen te verkrijgen zijn tot het verrigten van de daarin vermelde dienst, kunnen, ter aanvulling van het ontbrekende, de ingelijfden bij de militie te land, die laatstelijk den bij art. 122 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, onder de wapenen worden gehonden of geroepen:

bij de bereden corpsen voor niet langer dan zes maanden;

bij de overige corpsen voor niet langer dan vier maanden;

tot ten hoogste 7500 man te gelijk, daaronder begrepen de ingelijfden bij de militie te land bij art. 123 bedoeld.

De aanwijzing van de manschappen, die ingevolge de vorige zinsnede onder de wapenen worden gehouden of geroepen, geschiedt, voor zooveel noodig, door loting, op de door Ons te bepalen wijze te honden.

Het is aan de manschappen van hetzelfde corps vergund, binnen dertig dagen na de loting onderling van nummers te verwisselen. Na dien tijd kan de nummerverwisseling worden toegestaan door den kommandant van het corps.

De ingelijfden echter, die zich voor kadervorming hebben aangemeld en volgens het door hen bij de loting getrokken nummer voor het verrigten van de in het vorig artikel bedoelde dienst in aanmerking komen, en zij die krachtens art. 121*a* voor kadervorming zijn aangewezen, behooren steeds tot het eerst onder de wapenen blijvende of het eerst onder de wapenen komende gedeelte der ligting.

Na *art.* 124 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

Art. 124*bis*. Wanneer het ter handhaving of tot herstel van de openbare rust en orde, tot uitvoering van wettelijke voorschriften of om andere overwegende redenen noodig is, kan door Ons worden bevolen, dat de ingelijfden bij de militie te land, die overeenkomstig art. 122, 123 of 124 onder de wapenen zijn of laatstelijk geweest zijn, onder de wapenen worden gehouden of geroepen. Hierbij geldt de tweede zinsnede van art. 124.

In de gevallen in de vorige zinsnede genoemd, wordt, zoodra bovenbedoelde ingelijfden zes weken onder de wapenen hebben doorgebragt, onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven van die ingelijfden, zooveel noodig, te bepalen.

Art. 125 wordt gelezen als volgt:

De ingelijfden bij de militie te land, die den bij art. 122 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, en zich overeenkomstig art. 131 met verlof bevinden, komen voor herhalingsoefeningen in werkelijke dienst:

1°. bij onbereden corpsen in het geheel voor twaalf weken, verdeeld over ten hoogste drie perioden;

2°. bij de bereden corpsen voor niet langer dan acht weken, verdeeld over ten hoogste twee perioden.

Door Ons kunnen de duur en het aantal der herhalingsoefeningen worden verminderd voor de ingelijfden bij de administratietroepen, voor de telegraphisten van de genietroepen, voor hen, die krachtens art. 124 onder de wapenen zijn gehonden of geroepen, alsmede voor hen, die, om tot een rang of graad te worden opgeleid, krachtens art. 126 der wet vrijwillig onder de wapenen zijn gebleven of gekomen.

Art. 126 wordt gelezen als volgt:

Aan de bij de militie te land ingelijfden, die verlangen na volbragte eerste-oefening voor den door Onzen Minister van Oorlog te bepalen tijd onder de wapenen te blijven of te komen, zonder zich als vrijwilliger te verbinden, wordt zulks vergund.

Art. 127, *eerste zinsnede*. In plaats van „telkens voor één jaar" wordt gelezen: „telkens voor één jaar, of, is het onvervuld gedeelte van den diensttijd minder dan een jaar, voor dat gedeelte".

Vierde zinsnede. Achter „onmisbaar te zijn" wordt ingevoegd: „hetzij"; achter „opgenomen" wordt gelezen: „hetzij voor personen, in wier levensonderhoud hij voorzag"; en achter „zoolang dit gezin" wordt ingelascht: „of zulk een persoon".

Laatste zinsnede. Tusschen de woorden: „broeder" en „uit" wordt ingevoegd: „, zoo deze het verlangt,".

Aan het artikel wordt als *zevende zinsnede* toegevoegd:

Indien aan den ingelijfde bij de militie, bedoeld in de vierde zinsnede, geene ontheffing wordt verleend, of de hem verleende ontheffing niet wordt vernieuwd, wordt aan het in die zinsnede bedoelde gezin of aan de in die zinsnede bedoelde personen, voor zoover dit gezin of die personen, zonder zijne aanwezigheid, niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, naar door Ons te stellen regelen, voor elk tijdvak van dertig dagen, of minder, dat hij krachtens art. 122, art. 124, art. 124*bis* of art. 125 onder de wapenen is, of krachtens art. 153 of art. 153*bis* in werkelijke

dienst is, op hun verzoek, uit 's Rijks kas eene vergoeding toegekend, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld. De uitbetaling geschiedt naar voorschriften van Onzen Minister van Oorlog, zoo de ingelijfde tot de militie te land behoort, van Onzen Minister van Marine, zoo de ingelijfde tot de zeemilitie behoort.

Art. 127*bis*, *eerste zinsnede*. De laatste volzin wordt gelezen als volgt:

Dat uitstel kan des gevraagd tweemaal met een jaar worden verlengd.

Tweede zinsnede. Achter het woord „waarop" wordt ingevoegd: „en de tijd binnen welken."

Derde zinsnede. Achter „124", wordt ingevoegd: „124*bis*,".

Art. 128 wordt gelezen als volgt:

Ingelijfden bij de militie te land kunnen, mits zij Nederlander zijn, door Ons in den rang van tweede-luitenant tot militie-officier worden benoemd.

Hebben de militie-officieren volgens deze wet regt verkregen op ontslag uit de dienst, dan worden zij door Ons ontslagen.

Overigens worden zij bevorderd en ontslagen volgens regelen bij de wet gesteld.

De opleiding van ingelijfden bij de militie te land tot den officiersrang en die voor bevordering van de militie-officieren geschieden volgens regelen door Ons gesteld.

Art. 131. Achter „124" wordt ingevoegd: „, 124*bis*".

Art. 133. Aan dit artikel wordt als *tweede zinsnede* toegevoegd:

Voor hem, bedoeld in de eerste zinsnede van art. 16, onder 1°., voorlaatsten volzin, onder 2°., voorlaatsten volzin, en onder 3°., voorlaatsten volzin, wordt de gemeente *Amsterdam*, en voor hem, bedoeld in de eerste zinsnede van genoemd artikel onder 1°., laatsten volzin, onder 2°., laatsten volzin, en onder 3°., laatsten volzin, wordt de gemeente *Rotterdam* voor woonplaats gehouden, tenzij hij zich binnen eene andere gemeente des Rijks vestigt.

Art. 134. Tusschen den *eersten* en den *tweeden volzin* wordt ingevoegd:

Hierbij geldt de tweede zinsnede van art. 133.

Art. 136, *eerste zinsnede*. In plaats van „vier weken buiten 's lands begeven" wordt gelezen: „drie achtereenvolgende maanden buiten 's lands ophouden".

Art. 138. Achter het woord „onderzocht" wordt ingevoegd: „, tenzij en voor zoover Wij zulks niet noodig achten".

Art. 141. De woorden „of arrest" vervallen.

Art. 142, *tweede zinsnede*. De woorden „of arrest" vervallen.

Tusschen de artikelen 144 en 145 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

Art. 144*bis*. De oproeping van den verlofganger, die naar aanleiding van art. 16, 1°., voorlaatsten volzin, art. 16, 2°., voorlaatsten volzin, of art. 16, 3°., voorlaatsten volzin, voor de gemeente *Amsterdam*, en van den verlofganger, die naar aanleiding van de eerste zinsnede, 1°., laatsten volzin, de eerste zinsnede, 2°., laatsten volzin, of de eerste zinsnede, 3°., laatsten volzin, van genoemd artikel voor de gemeente *Rotterdam* bij de militie is ingelijfd, geschiedt, zoo hij krachtens art. 123, 124, 124*bis*, 125, 137 of 144 onder de wapenen of in werkelijke dienst moet worden geroepen, in de gemeente, voor welke zijne inlijving plaats had, tenzij hij in eene andere gemeente voorkomt in het register, bij art. 135 voorgeschreven.

Art. 146 wordt gelezen als volgt:

Behoudens de uitzonderingen in de volgende zinsnede vermeld, gaan de ingelijfden bij de militie te land, die daarbij den bij de wet bepaalden diensttijd hebben volbragt, op den dag van dienst-eindiging over naar de landweer.

Het bepaalde in de vorige zinsnede is niet toepasselijk:

1°. op hen, die krachtens de eerste zinsnede van art. 127 voor het laatste jaar van den in art. 6 vermelden diensttijd, of krachtens de derde zinsnede van dat artikel hetzij voor hun geheelen, hetzij voor het onvervuld gedeelte van hun diensttijd van de werkelijke dienst ontheven zijn;

2°. op hen, die behooren tot het corps torpedisten of tot de bereden corpsen.

De ingelijfden in de vorige zinsnede onder 1°. en 2°. vermeld, ontvangen op den dag van dienst-eindiging een bewijs van ontslag, laatstbedoelden tenzij dezen uit anderen hoofde nog tot krijgsdienst verpligt zijn.

Art. 147. Achter „uitgereikt" wordt ingevoegd: „of waarop hij naar de landweer moet overgaan".

Achter „bewijs", waar dit woord voor de tweede maal voorkomt, wordt ingevoegd: „of de overgang naar de landweer".

Art. 148, *eerste zinsnede*, wordt gelezen als volgt:

Het bewijs van ontslag wordt door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, voor welke de regthebbende bij de militie werd inge-

lijfd, aan dezen uitgereikt of bij aangeteekenden brief gezonden.

Art. 149 wordt gelezen als volgt:

De zeemilitie wordt zamengesteld uit hen, die voor volledige oefening bij de militie te land zouden moeten worden ingelijfd, voor zoover zij door de uitoefening van een der door Onzen Minister van Marine aan te wijzen beroepen geacht kunnen worden het meest geschikt te zijn ter opleiding voor de hun op te dragen diensten bij de zeemilitie. Uit dezen wordt de voorkeur gegeven aan hen, die zich overeenkomstig het volgend artikel voor de dienst ter zee hebben aangemeld of hebben doen opgeven. De overigen worden aangewezen door loting; deze geschiedt naar regelen en op de wijze door Ons te bepalen.

Onze Commissaris in de provincie zendt jaarlijks vóór den 1sten October aan Onzen Minister van Marine eene opgaaf, voor elk beroep afzonderlijk, van het aantal voor de ligting van het volgend jaar ingeschrevenen in zijne provincie, die volgens de inschrijvingsregisters een der beroepen uitoefenen, in de voorgaande zinsnede bedoeld.

Art. 150 wordt gelezen als volgt:

Jaarlijks vóór den 15den Januarij geschiedt door burgemeester en wethouders in elke gemeente eene openbare kennisgeving, waarbij de lotelingen, die voor volledige oefening bij de militie te land zouden moeten worden ingelijfd, een der beroepen uitoefenen, in de eerste zinsnede van art. 149 bedoeld, en verlangen bij de zeemilitie te dienen, worden uitgenoodigd, zich vóór den 1sten Februarij bij hen aan te melden of bij hen te doen opgeven.

Burgemeester en wethouders zenden vóór den 8sten Februarij aan Onzen Commissaris in de provincie eene naamlijst van hen, die zich overeenkomstig de voorgaande zinsnede bij hen hebben aangemeld of hebben doen opgeven om bij de zeemilitie te dienen. De naamlijst is ingerigt in den vorm door Ons bepaald.

Onze Commissaris in de provincie zendt de door hem ontvangen naamlijsten vóór den 15den Februarij aan Onzen Minister van Marine.

Art. 152 wordt gelezen als volgt:

Ingelijfden bij de zeemilitie kunnen in gewone tijden alleen dàn voor de dienst buiten Europa worden bestemd, indien 's lands belang vordert, dat het schip, waarop zij voor eerste oefening dienen, onverwijld naar de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen of elders buiten Europa worde gezonden. In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden kan de zeemilitie in het algemeen voor diensten buiten Europa worden bestemd volgens door Ons te geven voorschriften.

Ingelijfden bij de zeemilitie, die in de kolonien en bezittingen des Rijks in andere werelddeelen en tusschen de keerkringen dienen, genieten de voordeelen aan vrijwillig dienenden bij de zeemagt wegens verblijf aldaar toegekend.

Art. 153 wordt gelezen als volgt:

De manschappen der zeemilitie worden tot eerste-oefening acht en een halve maand in werkelijke dienst gehouden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Voor hen, die na eene acht en een halve maandsche eerste-oefening blijken niet te voldoen aan de eischen van practische en theoretische bekwaamheid, door Ons te bepalen, kan de eerste oefeningstijd tot ten hoogste twaalf maanden worden verlengd.

Zij die dienen op een schip buiten 's lands, welk schip, hetzij door plotseling opgekomen politieke verwikkelingen, hetzij door averij, of wel wegens andere onvoorziene omstandigheden langer moet uitblijven dan oorspronkelijk was gerekend, kunnen tot ten hoogste 12 maanden in werkelijke dienst worden gehouden.

In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de zeemilitie, hetzij geheel, hetzij ten deele, door Ons buitengewoon worden bijeengeroepen. Hierbij geldt art. 144*bis*.

Ten zelfden tijd wordt een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan om het zamenblijven der zeemilitie, zoovoel noodig, te bepalen.

Art. 153*bis*. Aan dit artikel wordt als *tweede volzin* toegevoegd:

Hierbij geldt art. 144*bis*.

Art. 155, *eerste zinsnede*. In plaats van „de wet van den 28sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 96)" wordt gelezen: „de wet van den 14den November 1879 (*Staatsblad* n°. 194)".

De *tweede zinsnede* vervalt.

Art. 156, *eerste zinsnede*. In plaats van „vier weken buiten 's lands begeven" wordt gelezen: „drie achtereenvolgende maanden buiten 's lands ophouden".

Vijfde zinsnede. De woorden „ — zooals dit luidt volgens artikel 2 der wet van den 20sten April 1895 (*Staatsblad* n°. 72) —" vervallen.

Art. 157 vervalt.

Art. 158 wordt gelezen als volgt:

Elk bij de zeemilitie ingelijfde, die daarbij den bij de wet bepaalden diensttijd heeft volbragt,

ontvangt op den dag van diensteindiging, tenzij hij uit anderen hoofde nog tot krijgsdienst verpligt is, een bewijs van ontslag uit de dienst bij de militie. Hierbij gelden de artt. 147 en 148.

Art. 159 vervalt.

Art. 160 vervalt.

Art. 161, *eerste zinsnede.* In plaats van „in het jaar en" wordt gelezen „binnen den tijd, in de eerste zinsnede van art. 18 of in art. 22 aangeduid, of, in een der in art. 20 omschreven gevallen, binnen den tijd, in de voorlaatste zinsnede van dat artikel bepaald, en".

Art. 164, *tweede zinsnede.* In plaats van „vader of voogd" wordt gelezen: „vader, moeder, voogd of curator".

Art. 165, *eerste zinsnede,* wordt gelezen als volgt:

De in art. 161 bedoelde persoon, die bij de eindnitspraak voor de dienst is aangewezen, wordt welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd en gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden, tenzij hij door Ons, ten aanzien van het verlof, met de lotelingen wordt gelijk gesteld.

Derde zinsnede. In plaats van „het jaar, waarin" wordt, waar die woorden voor de eerste maal voorkomen, gelezen: „, voor welke".

Laatste zinsnede. In plaats van „ontslagen" wordt gelezen: „ontslagen, zoo de houder van evenbedoeld nummer het verlangt".

Art. 171, *eerste zinsnede.* In plaats van „vijf jaren" wordt gelezen: „den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd".

Art. 173, *eerste zinsnede.* In plaats van „vijf jaren" wordt gelezen: „den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd".

Tweede zinsnede. In plaats van „dien ganschen tijd" wordt gelezen: „de eerste vijf jaren".

Derde en vijfde zinsneden. In plaats van „ontslagen" wordt gelezen: „ontslagen, zoo de houder van bedoeld nummer het verlangt".

Art. 178 wordt gelezen als volgt:

Wordt vermoed, dat aan iemand vrijstelling is verleend op een bewijsstuk dat valsch of vervalscht is, eene onvolledige of met de waarheid strijdige verklaring bevat, of een ander geldt dan hem op wien het gezegd werd betrekking te hebben, dan wordt dit terstond ter kennis gebragt van Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven of ingeschreven had moeten zijn.

Gedeputeerde Staten roepen den vrijgestelde op om voor hen te verschijnen of doen hem, zoo hij aan die oproeping niet voldoet, voor hen brengen, onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste uitspraak, nadat het Wetboek van Strafvordering ter zake is toegepast, voor zoover tot die toepassing aanleiding is gevonden, en, is den in de vorige zinsnede bedoelden persoon straf opgelegd, nadat hij deze heeft ondergaan.

Gedeputeerde Staten brengen hunne uitspraak ter kennis van hem wien zij betreft en van burgemeester en wethouders der gemeente, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven of ingeschreven had moeten zijn.

Is de persoon wien de uitspraak geldt, voor de dienst geschikt bevonden en tot de dienst aangewezen, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd en gedurende de eerste twee jaren onder de wapenen gehouden, tenzij hem krachtens art. 127 ontheffing van de werkelijke dienst voor den geheelen of voor een gedeelte van zijn diensttijd is verleend.

De inlijving geschiedt overigens overeenkomstig de tweede en derde zinsneden van art. 58.

Art. 179, *tweede zinsnede,* wordt gelezen als volgt:

De laatste zeven zinsneden van art. 44 en de laatste drie zinsneden van art. 101 zijn hierbij van toepassing.

Art. 181, *eerste zinsnede.* Onder 1°. wordt achter „art. 15" ingevoegd: „of art. 20".

Onder 2°. wordt tusschen de woorden „of" en „Gedeputeerde" ingevoegd: „niet overeenkomstig dat artikel of art. 178 voor".

Art. 183. In plaats van „artt. 18 en 24" wordt gelezen: „artt. 18, 20 en 24".

Art. 184, 1°. Tusschen de woorden „of" en „Gedeputeerde" wordt ingevoegd: „niet overeenkomstig dat artikel of art. 178 voor".

Art. 187. In plaats van „art. 8, 128 of 157" wordt onder 1°. gelezen: „art. 8".

Onder 2°. wordt in plaats van „of de laatste zinsnede van art. 156" gelezen: „of de derde zinsnede van art. 156".

2. In artikel 3 der wet van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170) wordt onder 1°. in plaats van „zijnen vijfjarigen diensttijd" gelezen: „eenen diensttijd van ten minste vijf jaren".

3. Voor hen die vóór het in werking treden van deze wet bij de militie te land zijn ingelijfd, wordt de diensttijd vermeld in art. 6 der in artikel 1, eerste lid, genoemde wet, zooals die wet bij dat artikel is gewijzigd, met zeven jaren

verlengd. Deze verlengde diensttijd wordt door hen volbracht bij de landweer overeenkomstig de regelen voor den dienst bij de landweer gesteld. Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langeren dienst bij de landweer verplichten. Alle voorschriften betreffende de dienstplichtigen bij de landweer zijn gedurende den in dit lid bedoelden diensttijd op hen van toepassing.

Het bepaalde in het vorig lid is niet toepasselijk:

1°. op hen die krachtens de eerste zinsnede van artikel 127 der wet in artikel 1, eerste lid, dezer wet aangehaald, voor het laatste jaar van den in artikel 6 van eerstbedoelde wet vermelden diensttijd of krachtens de derde zinsnede van eerstgenoemd artikel hetzij voor hun geheelen, hetzij voor het onvervuld gedeelte van hun diensttijd van den werkelijken dienst bij de militie ontheven zijn op het tijdstip, waarop anders de in het vorig lid vermelde verlengde diensttijd zou aanvangen:

2°. op hen die behooren tot het korps torpedisten of tot de bereden korpsen;

3°. op hen die als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar bij de militie te land zijn ingelijfd.

4. Op het tijdstip van het in werking treden van deze wet vervallen:

1°. de wet van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 22);

2°. de wet van 4 April 1892 (*Staatsblad* n°. 56), alsmede de wetten, waarbij de duur der werking van evengenoemde wet verlengd is;

3°. de wet van 22 Juni 1893 (*Staatsblad* n. 91);

4°. de artikelen 2 en 6 der wet van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170).

5. Op Onzen last wordt de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) met de daarin door of ten gevolge van deze en andere wetten gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen, in eene doorloopend genummerde reeks van hoofdstukken en artikelen samengevat en, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van hare artikelen of gedeelten van artikelen, in het *Staatsblad* geplaatst. In die doorloopend genummerde reeks van artikelen worden wijders, evenzeer met wijziging in overeenstemming met deze wet en van de aanhaling van artikelen, opgenomen de artikelen 3 en 4 der wet van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170), onderscheidenlijk na artikel 54 en na artikel 173 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), met dien verstande, dat in de artikelen 3 en 4 der wet van 1898 in plaats van „vóór het in werking treden der tegenwoordige wet" gelezen wordt: „vóór 1 September 1898" en dat in eerstgenoemd artikel vervallen: in de voorlaatste zinsnede, de woorden: „der wet betrekkelijk de Nationale Militie" en „dier wet"; in de laatste zinsnede, de woorden: „der wet betrekkelijk de Nationale Militie".

De wet, ingevolge het vorig lid in het *Staatsblad* geplaatst, kan worden aangehaald onder den titel van „Militiewet 1901".

6. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

De Minister van Marine, „ RÖELL.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1901.)

TABEL *wegens het toekennen van vrijstelling van de dienst bij de militie op grond van de dienst van broeders, bedoeld bij art.* 49 *der wet betrekkelijk de Nationale Militie.*

FAMILIE VAN DRIE ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld* en is **C** dienstplichtig.	**A** is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft* en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld.*	**A** is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft* en **C** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.*	**A** is dienstplichtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan zijn **B** en **C** *dienstplichtig.*	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld* en is **C** *dienstplichtig.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld* en is **B** *dienstplichtig.*

FAMILIE VAN VIER ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.* **C** is dienstplichtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.* **C** is dienstplichtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstplichtig.*	**A** is dienstplichtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan worden **C** en **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstplichtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstplichtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstplichtig.*	Zijn **A** en **B** beiden *vrijgesteld*, dan zijn **C** en **D** *dienstplichtig.*

7e geval.	8e geval.	9e geval.	10e geval.	11e geval	12e geval.
Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld.* **C** is dienstplichtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld.* **C** is dienstplichtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstplichtig.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **D** *vrijgesteld.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstplichtig.*	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **C** *vrijgesteld.*

13e geval.	14e geval.	15e geval.	16e geval.	17e geval.
Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld.*	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstplichtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **C** *dienstplichtig.*	Als **B** en **C** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **D** *vrijgesteld.*	Als **B** en **D** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **C** *vrijgesteld.*	Als **C** en **D** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **B** *vrijgesteld.*

FAMILIE VAN VIJF ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan worden **C** en **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **C**, **D** en **E** *dienstpligtig*.

7e geval.	8e geval.	9e geval.	10e geval.	11e geval.	12e geval.
Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **C** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.

13e geval.	14e geval.	15e geval.	16e geval.	17e geval.
Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld* dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **C** en **E** *dienstpligtig*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **B** en **C** *dienstpligtig*. Als beiden *dienen* of *gediend hebben*, dan wordt **D** *vrijgesteld*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** en **C** *dienstpligtig*. Als een van beiden wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig*.

24 *Juni* 1901. WET, tot regeling van de landweer en van de opheffing van de schutterijen. S. 160.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1899/1900, n°. 180, 1—7; 1900/1901, n°. 23, 1—5.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1548—1556, 1673—1675.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *blads.* 436—440, 455—460, 516—527.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is om, met opheffing van de schutterijen, opgericht ingevolge de wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17), aangevuld en gewijzigd bij artikel 10, 4°., der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), eene landweer in te stellen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen betrekkelijk de landweer.

Art. 1. Tot de landweer behooren:

1°. zij die daarbij ingevolge wettelijk voorschrift een verlengden militiedienst tijd moeten volbrengen;

2°. zij die ingevolge de wet betrekkelijk de Nationale Militie naar de landweer zijn overgegaan;

3°. zij die bij de landweer zijn geplaatst; en

4°. zij die daarbij dienen krachtens verbintenis tot vrijwilligen dienst.

2. De landweer bestaat uit landweerafdeelingen en landweerdepots. De landweerafdeelingen zijn bestemd tot versterking van het leger, de landweerdepots tot aanvulling van de landweerafdeelingen.

3. Het grondgebied van het Rijk wordt door Ons verdeeld in landweerdistricten.

De vorming van bataljons en compagnieën van onderscheiden wapens en dienstvakken uit de dienstplichtigen bij de landweer en de samenstelling van de landweerafdeelingen in de landweerdistricten worden door Ons geregeld.

4. De dienstplichtigen bij de landweer worden bestemd voor den dienst van het wapen of het dienstvak waarvoor zij in het leger zijn geoefend.

Zij die bij de pantserfort-artillerie hebben gediend, worden bij de vesting-artillerie van de landweer ingedeeld.

5. de dienstplichtigen bij de landweer, die vóór het in werking treden van deze wet bij de militie werden ingelijfd, en zij die daarbij werden ingelijfd ter volledige oefening, worden bestemd voor de landweerbataljons en landweercompagnieën in artikel 3 vermeld, naar gelang zij voor den daarbij te vervullen dienst in het leger zijn geoefend.

De dienstplichtigen bij de landweer, die na het in werking treden van deze wet bij de militie werden ingelijfd voor korte oefening, worden bestemd om te worden ingedeeld bij de bij mobilisatie op te richten landweerdepots.

6. De landweertroepen in artikel 3 bedoeld, worden reeds in vredestijd in compagnieën en bataljons geformeerd en van de vereischte kaders voorzien.

De onderdeelen van de landweertroepen in het eerste lid vermeld, kunnen ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden bij de korpsen van het leger worden ingedeeld of tot afzonderlijke landweerkorpsen worden gevormd.

De landweerkorpsen treden ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, desvereischt, in vereeniging met de korpsen van het leger op.

Alvorens in gevallen als in het vorig lid bedoeld, landweerkorpsen te doen optreden wordt door Ons bepaald welk deel dier korpsen ter beschikking zal worden gelaten tot medewerking, desvereischt, ter handhaving of tot herstel van de openbare orde ingeval van oproerige beweging, samenscholing of andere stoornis dier orde of bij vrees voor een of ander.

7. Voor de dienstplichtigen bij de landweer duurt de dienst zeven jaren. Voor hen echter die langer tot dienst bij de militie verplicht zijn geweest dan tot 1 Augustus van het jaar waarin een achtjarige dienst is of zou worden volbracht, telt de tijd, dien zij langer bij de militie gediend hebben, in mindering van den dienst tijd bij de landweer.

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, de dienstplichtigen bij de landweer tot langeren dienst verplichten, dan in den eersten volzin van het vorig lid is bepaald.

8. Voor elk landweerdistrict wordt door Ons een districtscommandant benoemd.

De bevoegdheid en werkzaamheden van den districtscommandant worden, voor zoover die niet bij deze wet zijn bepaald, door Ons geregeld. Zijne standplaats wordt door Ons aangewezen.

Aan den districtscommandant wordt een door

Onzen Minister van Oorlog aangewezen officier van de landweer als districtsadjudant toegevoegd.

In het vervullen der betrekking van districtscommandant of van districtsadjudant ingeval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den titularis wordt door of vanwege Onzen Minister van Oorlog voorzien.

9. De toelating als vrijwilliger beneden den rang van officier bij de landweer geschiedt naar regelen door Ons gesteld.

De dienstplichtige bij de landweer en hij die daarbij vrijwillig dient, kan, overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften, worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij de zeemacht, de marine-reserve en het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

10. Waar in dit hoofdstuk en in de hoofdstukken II, III en IV dezer wet gesproken wordt van dienstplichtigen, worden daarmede bedoeld de personen in artikel 1 onder 1°. en 2°. vermeld, voor zoover dienaangaande geen uitzondering is gemaakt.

Alle volgens deze wet op te maken of over te leggen stukken zijn vrij zoowel van het recht van zegel, als van registratie en van legesheffing.

HOOFDSTUK II.

Van den dienst bij de landweer.

11. De dienstplichtigen bij de landweer in artikel 5, eerste lid, vermeld, komen, met uitzondering van hen die tot de hospitaalsoldaten of tot de administratietroepen behooren, gedurende hun diensttijd tweemaal, telkens voor ten hoogste zes dagen, — de dagen van opkomst onder de wapenen en van vertrek met verlof daaronder begrepen — tot het houden van oefeningen onder de wapenen, tenzij Wij het raadzaam mochten oordeelen dat onder de wapenen komen geheel of ten deele achterwege te laten.

12. De oefeningen door de landweer ingevolge artikel 11 te houden, kunnen geschieden in vereeniging met die van het leger.

De dienstplichtigen bij de landweer en zij die daarbij vrijwillig dienen, kunnen voor de oefeningen ingevolge artikel 11 te houden, voor zooveel noodig, ook bij de korpsen van het leger onder de wapenen worden geroepen.

13. Aan de officieren, onderofficieren, korporaals en manschappen van de landweer kan worden vergund, tot vermeerdering van huune militaire kennis en geschiktheid, vrijwillig deel te nemen aan oefeningen van het leger.

De daarvoor vereischte voorschriften worden door Ons gegeven.

14. Door Ons worden maatregelen genomen ter bevordering van de vrijwillige deelneming aan theoretisch en aan practisch onderricht in den wapenhandel, inzonderheid ook in het schieten, door dienstplichtigen bij de landweer en door hen die daarbij vrijwillig dienen, gedurende hun verloftijd.

15. In bijzondere gevallen kan door Ons aan dienstplichtigen bij de landweer ontheffing van werkelijken dienst worden verleend, hetzij voor den geheelen duur van den diensttijd, hetzij voor een gedeelte daarvan. Van deze ontheffing wordt telkens mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met opgave van de redenen die daartoe geleid hebben.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de categorieën van dienstplichtigen bij de landweer aangewezen:

1°. die in tijd van vrede de oefeningen in artikel 11 vermeld, of het bij artikel 29 voorgeschreven onderzoek niet behoeven bij te wonen;

2°. die ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden niet of voorloopig niet in werkelijken dienst behoeven te komen.

Wanneer de dienst van den Staat, van eene of meer provincieën of van eene of meer gemeenten of een ander openbaar belang het vordert, kan Onze Minister van Oorlog bepalen, dat ook dienstpligtigen bij de landweer niet begrepen in de door Ons ingevolge het vorig lid aangewezen categorieën, de oefeningen in artikel 11 vermeld, of het bij artikel 29 voorgeschreven onderzoek niet zullen bijwonen, of ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden niet in werkelijken dienst zullen komen.

16. Dienstplichtigen die bij overgang van de militie naar de landweer een graad of rang bekleeden, gaan in dien graad of dien rang naar de landweer over. Zij die een graad bekleeden, kunnen, bij gebleken geschiktheid, in den naast hoogeren graad overgaan. Zij die een rang bebekleeden, kunnen bij den overgang door Ons tot den naast hoogeren rang bevorderd worden.

Dienstplichtigen bij de landweer en zij die daarbij vrijwillig dienen, kunnen, bij gebleken geschiktheid, tot het bekleeden van een graad en voor bevordering tot hoogeren graad in aanmerking komen.

Dienstplichtigen bij de landweer en zij die daarbij vrijwillig dienen, kunnen, mits zij Nederlander zijn, door Ons in den rang van tweede-luitenant tot officier bij de landweer worden benoemd.

Deze officieren en zij die in hun rang van de militie naar de landweer zijn overgegaan, kunnen door Ons bevorderd worden.

Hebben de landweerofficieren recht verkregen op ontslag uit den dienst, dan worden zij door Ons ontslagen, tenzij zij verlangen vrijwillig bij de landweer te blijven dienen.

De opleiding van dienstpligtigen bij de landweer en van hen die daarbij vrijwillig dienen, tot den officiersrang geschiedt volgens regelen door Ons gesteld.

De dienstpligtigen bedoeld onder 2°. van artikel 1, treden bij de landweer op in den graad of den rang dien zij bij de militie bekleeden tijdens hunne indienststelling bij de landweer.

De vijf vorige zinsneden van dit artikel zijn van toepassing op de onder 2°. van artikel 1 vermelde personen.

17. Officieren en reserve-officieren van het leger kunnen door Ons worden benoemd tot commandanten van de bataljons en compagnieën in artikel 3 bedoeld.

Insgelijks kunnen officieren, reserve-officieren, onderofficieren, reserve-onderofficieren, korporaals en reserve-korporaals van het leger door Onzen Minister van Oorlog bij de landweertroepen worden ingedeeld of voor die troepen worden aangewezen.

18. Opper- of hoofdofficieren van het leger kunnen door Ons worden belast met het algemeen bevel en het toezicht over de landweertroepen in artikel 3 bedoeld.

19. Aan officieren en onderofficieren van de landweer met administratieve werkzaamheden of andere dienstverrichtingen ten behoeve van de landweer belast, kan eene door Ons te bepalen jaarlijksche bezoldiging of eene toelage worden toegekend.

20. Onze Minister van Oorlog bepaalt indien en voor zoover dat wordt noodig geacht, dat dienstplichtigen bij de landweer zonder schriftelijke toestemming van hem of van zijnentwege niet tot het aangaan van eene verbintenis voor de buitenlandsche zeevaart worden toegelaten.

Die toestemming wordt in gewone tijden niet geweigerd aan de dienstplichtigen, die reeds vóór hunne inlijving bij de militie hun beroep van de buitenlandsche zeevaart maakten.

21. Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande zijn op het personeel van de landweer, dat zich onder de wapenen bevindt, van toepassing, en, met opzicht tot de verschillende gevallen van desertie, op het geheele landweerpersoneel.

Dat personeel wordt geacht onder de wapenen te zijn:

1°. zoolang het zich in werkelijken dienst bij eene afdeeling van de landweer of bij een der korpsen van het leger bevindt;

2°. gedurende den tijd dien het in artikel 29 bedoeld onderzoek duurt;

3°. in het algemeen, wanneer het in uniform is gekleed.

HOOFDSTUK III.

Van het verlof.

22. De dienstplichtigen bij de landweer zijn in het genot van verlof zoolang zij niet krachtens eene vrijwillige verbintenis dienen bij de zeemacht, de marine-reserve en het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen, of zoolang zij niet bij de landweer of bij een der korpsen van het leger in werkelijken dienst zijn.

Zij die naar de landweer zijn overgegaan of daarbij zijn in dienst gesteld tijdens zij krachtens eene vrijwillige verbintenis als in het vorige lid vermeld, dienden en wier verplichting tot vrijwilligen dienst opgehouden heeft vóór het eindigen van den tijd dien zij bij de landweer moeten dienen, worden als dienstplichtigen bij de landweer met verlof huiswaarts gezonden.

Zij die zich tot vrijwilligen dienst bij de landweer hebben verbonden, worden, voor zooveel zij niet in werkelijken dienst worden gehouden, met verlof huiswaarts gezonden.

Zij die bij de landweer in werkelijken dienst zijn, worden wanneer zij niet meer in werkelijken dienst behooren te blijven, met verlof huiswaarts gezonden.

23. Behoudens de uitzondering in artikel 19 vermeld, geniet de verlofganger van de landweer gedurende zijn verloftijd geene soldij, noch toelage uit 's Rijks kas.

24. De verlofganger van de landweer meldt zich binnen dertig dagen na den dag van zijn overgang naar de landweer of na dien waarop hem de verlofpas is uitgereikt, bij den burgemeester zijner woonplaats aan, ten einde deze den verlofpas, hem bij de landweer of laatstelijk

bij de militie uitgereikt, voor gezien of opnieuw voor gezien teekene.

De verlofganger van de landweer, die buiten het Rijk woont of verblijf houdt, of die zich bij zijn vertrek met verlof buiten het Rijk begeeft, kan, ter vervulling van de verpligting in het vorig lid omschreven, binnen den daarin vermelden termijn zijn verlofpas bij aangeteekenden brief ter afteekening toezenden aan den burgemeester zijner laatste woonplaats binnen het Rijk. De verlofpas wordt hem door dien burgemeester bij aangeteekenden brief teruggezonden.

25. De verlofganger van de landweer, die zich in eene andere gemeente gaat vestigen, geeft daarvan kennis aan den burgemeester zijner woonplaats. Binnen dertig dagen na den dag, waarop hij komt in de gemeente, waarin hij zich vestigt, meldt hij zich aan bij den burgemeester dier gemeente, ten einde deze zijn verlofpas voor gezien teekene.

26. De burgemeester van elke gemeente houdt een afzonderlijk register, ter inschrijving, naar voorschriften door Onzen Minister van Oorlog gegeven:

1°. van hen die bij de landweer worden in dienst gesteld of daarbij zijn overgegaan, voor zooveel zij voorkomen in het register van de verlofgangers van de militie;

2°. van de overige verlofgangers van de landweer in zijne gemeente gevestigd.

Hij teekent in dat register aan wie van hen de gemeente hebben verlaten of overleden zijn.

Van verblijf in werkelijken dienst bij de landweer wordt in het register geen aanteekening gehouden.

27. De verlofganger van de landweer mag zich zonder toestemming van Onzen Minister van Oorlog niet langer dan gedurende een jaar buitenslands begeven.

Aan den verlofganger van de landweer, die niet in verzuim is, wordt deze toestemming, wanneer zij gevraagd wordt en blijkt noodig te zijn ter zake van uitoefening van of opleiding tot landbouw, handel of nijverheid, in gewone tijden niet geweigerd.

Bij de toestemming kan de verlofganger worden vrijgesteld van de verplichting tot deelneming aan de oefeningen in artikel 11 vermeld, tot het bijwonen van het bij artikel 29 voorgeschreven onderzoek en tot het komen in werkelijken dienst ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Aan de toestemming kunnen overigens zoodanige voorwaarden worden verbonden als in het belang van den dienst noodig worden geoordeeld.

28. De verlofganger van de landweer, die artikel 24, 25 of 27 niet naleeft, wordt in werkelijken dienst geroepen en daarin gedurende ten hoogste eene maand gehouden. De duur van dezen dienst wordt bepaald door Onzen Minister van Oorlog, die tevens het korps van het leger aanwijst waarbij de werkelijke dienst moet worden vervuld.

29. De verlofgangers van de landweer worden jaarlijks, voor zooveel zij niet in den loop van het jaar overeenkomstig artikel 11 onder de wapenen zijn gekomen, eenmaal op den door Ons te bepalen tijd door den districtscommandant onderzocht.

30. Onze Commissaris in de provincie bepaalt de plaatsen, dagen en uren, waarop het onderzoek zal plaats hebben.

Hiervan geschiedt in elke gemeente door burgemeester en wethouders, ten minste tien dagen te voren, openbare kennisgeving.

31. De verlofganger van de landweer verschijnt bij het onderzoek in uniform gekleed, en voorzien van de kleeding- en uitrustingstukken, hem bij zijn vertrek met verlof medegegeven, van zijn zakboekje en van zijn verlofpas.

32. Behoudens het bepaalde in artikel 21 kan een arrest van twee tot zes dagen, te ondergaan in de naastbij gelegen provoost of het naastbij zijnde huis van bewaring, door den districtscommandant worden opgelegd aan den verlofganger:

1°. die zonder geldige reden niet bij het onderzoek verschijnt;

2°. die, daarbij verschenen zijnde, zonder geldige reden niet voorzien is van de in het vorige artikel vermelde voorwerpen;

3°. wiens kleeding- of uitrustingstukken bij het onderzoek niet in voldoenden staat worden bevonden;

4°. die kleeding- of uitrustingstukken, aan een ander behoorende, als de zijne vertoont.

33. Is de verlofganger, wien krachtens het vorige artikel arrest is opgelegd, bij het onderzoek tegenwoordig, dan kan hij dadelijk onder verzekerd geleide in arrest worden gebracht.

Is hij niet tegenwoordig en onderwerpt hij zich niet aan de hem opgelegde straf, dan wordt hij, op schriftelijke aanvrage van den districtscommandant, te richten aan den burgemeester der woonplaats van dien verlofganger, aangehouden

en onder verzekerd geleide naar de naastbij gelegen provoost of het naastbij zijnde huis van bewaring overgebracht.

34. Onverminderd de straf in artikel 32 vermeld, is de verlofganger verplicht, op den daartoe door den districtscommandant te bepalen tijd en plaats en op de in artikel 31 voorgeschreven wijze voor hem te verschijnen om te worden onderzocht.

35. De verlofganger die zich bij herhaling schuldig maakt aan het feit sub 4°. van artikel 32 bedoeld, of niet overeenkomstig artikel 34 voor den districtscommandant verschijnt, of, voor dezen verschenen zijnde, in het geval verkeert sub 2°. en 3°. van artikel 32 vermeld, wordt in werkelijken dienst geroepen en daarin gedurende ten hoogste drie maanden gehouden.

Hierbij geldt de tweede volzin van artikel 28.

36. De verlofganger van de landweer, die niet voldoet aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, wordt als deserteur behandeld.

HOOFDSTUK IV.

Van het ontslag.

37. De dienstplichtige en de vrijwillig dienende bij de landweer, die daarbij den bij de wet of bij zijne verbintenis bepaalden diensttijd heeft volbracht, ontvangt op den dag van dienst-eindiging, tenzij hij uit anderen hoofde nog tot krijgsdienst verplicht is, een bewijs van ontslag uit den dienst bij de landweer.

38. Is de Staat in Oorlog of in andere buitengewone omstandigheden op den tijd, waarop den dienstplichtige of den vrijwillig dienende bij de landweer het bewijs van ontslag moet worden uitgereikt, en wordt het door Ons noodig geacht, hem langer in dienst te houden, dan wordt de afgifte van dat bewijs geschorst, totdat omtrent de bij de Staten-Generaal ingediende voordracht van wet, die hem tot langer dienst verplichten zou, beslist is.

39. Het bewijs van ontslag wordt gezonden aan den burgemeester der woonplaats van den dienstplichtige of van den vrijwillig dienende en aan dezen door hem uitgereikt of bij aangeteekenden brief gezonden.

Bevindt de rechthebbende zich op het tijdstip van zijn ontslag in werkelijken dienst, dan wordt hem het bewijs door zijn bevelhebber uitgereikt.

HOOFDSTUK V.

Van de opheffing der schutterijen.

40. Vijf jaren na den dag waarop voor de eerste maal ingelijfden bij de militie te land ingevolge wettelijk voorschrift zijn aangewezen tot het bij de landweer volbrengen van een verlengden militiedienst tijd, vervallen, voor zoover bij deze wet geen uitzondering is gemaakt, de wet op de schutterijen en de wetten van 19 December 1832 (*Staatsblad* n°. 58), 31 December 1832 (*Staatsblad* n°. 67) en 16 December 1886 (*Staatsblad* n°. 213).

Met den in het vorig lid vermelden dag zijn de ingevolge de wet op de schutterijen opgerichte schutterijen opgeheven.

Zij die bij de opheffing der schutterijen als officier tot eene schutterij behooren, worden door Ons als zoodanig eervol ontslagen.

Zij die bij de opheffing der schutterijen lid zijn van eene schutterij beneden den rang van officier, worden gerekend van verderen dienst als zoodanig te zijn ontheven.

De auditeurs bij de schuttersraden worden door Ons uiterlijk vier maanden na de opheffing der schutterijen als zoodanig eervol ontslagen.

Zoolang de auditeur bij den schuttersraad eener dienstdoende schutterij of van een bataljon rustende schutterij niet ontslagen is, blijven de betrekking van bode bij den schuttersraad van die schutterij of van dat bataljon rustende schutterij en de bevoegdheid en de verplichtingen van den bode gehandhaafd.

41. De wet op de schutterijen blijft buiten toepassing ten aanzien van hen die zich in het jaar waarin deze wet in werking treedt of in een der vier volgende jaren ter inschrijving voor de schutterij zouden moeten aangeven.

Voor zoover dezen uit anderen hoofde dan overeenkomstig artikel 14, laatste lid, van voormelde wet lid zijn van eene schutterij, blijven zij niettemin tot de opheffing der schutterijen of tot hun ontslag uit den dienst bij de schutterij onderworpen aan alle verplichtingen, welke ingevolge genoemde wet op hen rusten.

In het geval bij artikel 78 der wet op de schutterijen omschreven, worden na het in werking treden van deze wet krachtens het laatste lid van dat artikel tegen de aanvallen van den vijand geen andere personen opgeroepen dan die lid zijn van eene schutterij.

42. Zij die bij het in werking treden van

deze wet in het genot zijn van voorwaardelijke vrijstelling van den dienst bij de schutterij, worden door de commissie in artikel 15 der wet op de schutterijen vermeld, in hare eerstvolgende gewone zitting onvoorwaardelijk van dien dienst vrijgesteld, al is de vrijstelling niet gevraagd.

Zij die bij het in werking treden van deze wet overeenkomstig artikel 14, laatste lid, van voormelde wet lid zijn van eene schutterij en doen blijken recht te hebben op voorwaardelijke vrijstelling van den dienst bij de schutterij, worden op hunne aanvraag door de commissie in het vorig lid bedoeld, onvoorwaardelijk van dien dienst vrijgesteld.

43. De na het in werking treden van deze wet bij eene schutterij openvallende plaatsen in artikel 25, eerste lid, der wet op de schutterijen bedoeld, worden niet aangevuld.

44. Zij die op of na 1 April van het jaar van opheffing der schutterijen overeenkomstig artikel 14, laatste lid, of artikel 27 der wet op de schutterijen lid zijn geworden van eene dienstdoende schutterij, zijn niet onderworpen aan de bij die wet voorgeschreven oefeningen, wapenschouwingen en andere schutterlijke diensten, noch aan de in artikel 41 van voormelde wet omschreven verplichting.

Laatstgenoemd artikel geldt mitsdien evenmin voor de op of na 1 April van het jaar in het vorig lid bedoeld, bij de dienstdoende schutterijen ingelijfde onvermogende schutters.

De verplichtingen bij artikel 27 der wet op de schutterijen opgelegd aan hen die tot eene schutterij behooren, houden op met 1 Juni van het jaar van opheffing der schutterijen.

Zij die op of na 1 Juni van het jaar van opheffing der schutterijen bevonden worden, vóór dien datum de verplichting bij artikel 27, tweede lid, der wet op de schutterijen opgelegd, niet te zijn nagekomen, worden, behoudens de toepassing van de tegen het verzuim bedreigde straf, ter zake van dat verzuim verder ongemoeid gelaten en mitsdien niet ingelijfd bij de schutterij hunner nieuwe woonplaats.

De contributiën bedoeld in artikel 22 der wet op de schutterijen, zijn niet verder verschuldigd dan tot den dag der opheffing van de schutterijen; die bedoeld in de artikelen 32 en 62 van voormelde wet, zijn niet verder verschuldigd dan tot het einde van het dienstjaar waarin de schutterijen zijn opgeheven.

45. Wij behouden Ons voor te bepalen dat eene dienstdoende schutterij en hare leden voor de toepassing der wet op de schutterijen gelijk worden gesteld met de rustende schutterij en hare leden.

De ternggaaf, door de gemeenten, van wapenen, ledergoed, munitie en andere voorwerpen, van Rijkswege ten dienste van de schutterijen in gebruik gegeven of verstrekt, geschiedt voor het geheel of, in verband met de vermindering van de sterkte eener schutterij, voor een door Onzen Minister van Oorlog bepaald gedeelte, binnen den tijd, op de wijze en ter plaatse door dien Minister aangewezen.

46. De bij de opheffing der schutterijen ingevolge artikel 16 der wet op de schutterijen bij Gedeputeerde Staten aanhangige zaken worden niet verder behandeld.

47. De bij de opheffing der schutterijen bij de schuttersraden of in hooger beroep ingevolge artikel 65 der wet op de schutterijen bij Gedeputeerde Staten aanhangige vervolgingen wegens feiten strafbaar gesteld bij voornoemde wet, vervallen.

Vervolgingen waarin door de schuttersraden bereids vonnis is gewezen, worden indien tegen dat vonnis op den dag der opheffing van de schutterijen op grond van artikel 65, eerste lid, der wet op de schutterijen hooger beroep zou kunnen worden ingesteld, ten aanzien van het bepaalde in het vorig lid als nog aanhangig beschouwd.

De in de beide vorige leden bedoelde feiten, ter zake waarvan de daar vermelde vervolgingen worden ingesteld, alsmede de vóór 1 Juni van het jaar van opheffing der schutterijen begane feiten strafbaar gesteld bij de wet op de schutterijen, waarvan de berechting volgens die wet aan den schuttersraad behoort en welke bij de opheffing der schutterijen bij dezen raad nog niet aanhangig zijn gemaakt, en wijders de op of na 1 Juni van evenvermeld jaar gepleegde feiten strafbaar gesteld bij voornoemde wet, waarvan de berechting volgens die wet aan den schuttersraad behoort, zijn, ook indien vóór de berechting de wet op de schutterijen bereids is ingetrokken, als overtredingen strafbaar met de bij artikel 48 bedreigde straffen.

De invordering van de bij de opheffing der schutterijen ingevolge de artikelen 22, 32 en 62 der wet op de schutterijen verschuldigde contributiën, van de bij die opheffing verschuldigde boeten door de schuttersraden, door Gedeputeerde Staten of kraehtens artikel 68 van evenvermelde

wet door den commandant eener dienstdoende schutterij of van een bataljon rustende schutterij opgelegd, en van de bij de opheffing der schutterijen verschuldigde kosten van vervolging en executie geschiedt overeenkomstig de bepalingen dier wet, ter requisitie van den auditeur bij den schuttersraad die daartoe onder de werking der wet op de schutterijen bevoegd zou zijn geweest. Te dien aanzien blijven de artikelen 71 en 72 van voormelde wet, alsmede de wet van 16 December 1886 (*Staatsblad* n°. 213) en artikel 7 der wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 127) van kracht tot vier maanden na de opheffing der schutterijen.

De binnen vier maanden na de opheffing der schutterijen ingevorderde boeten, contributiën en kosten van vervolging en executie worden door den auditeur in het vorig lid bedoeld, binnen tien dagen na de ontvangst gestort in de kas van de gemeente welke onder de werking der wet op de schutterijen recht daarop zou hebben gehad.

Ter zake van de boeten, contributiën en kosten van vervolging en executie in het vierde lid bedoeld, vervalt vier maanden na de opheffing der schutterijen alle verder recht van verhaal op de veroordeelden of bekeurden.

De binnen vier maanden na de opheffing der schutterijen niet ingevorderde kosten van vervolging en executie blijven ten laste van de gemeente, te wier behoeve de betaling zou hebben moeten geschieden.

48. De in artikel 32 der wet op de schutterijen bedoelde leden der schutterijen worden in de gevallen in het derde lid van artikel 47 vermeld, gestraft:

1°. met geldboete van ten hoogste tweehonderd gulden, zoo zij, tot den rang van officier bij de schutterijen benoemd, of in hun vorigen of in een hoogeren rang bij de schutterijen geplaatst, zonder wettige redenen, door den rechter te beoordeelen, daarvoor bedankt hebben;

2°. met geldboete van ten hoogste dertig gulden, zoo zij, tot onderofficier of korporaal benoemd, zonder wettige redenen, ter beoordeeling van den rechter, daarvoor bedankt hebben.

Waar volgens de wet op de schutterijen de straf van wegzending uit de schutterij kon worden uitgesproken, wordt in de gevallen bij het derde lid van artikel 47 voorzien, voor zoover het volgend lid niet toepasselijk is, de overtreder gestraft met geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden.

Waar volgens artikel 54, de slotbepaling van artikel 55 en artikel 58 der wet op de schutterijen alternatief de straf van degradatie of die van wegzending uit de schutterij kon worden uitgesproken, wordt in de gevallen bij het derde lid van artikel 47 voorzien, de overtreder gestraft met geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

Waar volgens de wet op de schutterijen geldboete van ten hoogste zes, vijftien of honderd gulden kon worden opgelegd, wordt in de gevallen bij het derde lid van artikel 47 voorzien, de overtreder gestraft met geldboete onderscheidenlijk van ten hoogste zes, vijftien of honderd gulden.

Artikel 444 van het Wetboek van Strafrecht is, ook na de opheffing der schutterijen, toepasselijk op hem, die niet lid der schutterij zijnde, wettig als getuige voor den schuttersraad opgeroepen, wederrechtelijk is weggebleven.

49. Waar in de artikelen 40—48 gesproken wordt van de wet op de schutterijen, wordt bedoeld de wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17) „houdende oprigting van schutterijen over de geheele uitgestrektheid des Rijks", zooals zij is gewijzigd en aangevuld bij de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), gewijzigd bij de wetten van 19 April 1886 (*Staatsblad* n°. 92) en van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* n°. 139, artikel 20).

Slotbepalingen.

50. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Landweerwet".

51. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) H. GORMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1901.)

---

24 *Juni* 1901. WET, tot wijziging der Hinderwet. S. 161.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, n°. 183, 1—10.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1567—1579.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 441, 527.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de Hinderwet (wet van

2 Juni 1875, *Staatsblad* n°. 95, zooals die is gewijzigd en aangevuld laatstelijk door de wet van 4 September 1896, *Staatsblad* n°. 152) te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De punt, voorkomende aan het slot van het eerste lid van art. 4 der Hinderwet, wordt vervangen door een komma-punt en aan dat lid wordt toegevoegd:

„3°. in het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid verbieden eene slachterij, vilderij, penserij, drogerij, rookerij of zouterij van dierlijke stoffen, of eene inrichting, bestemd tot bewaring of verwerking van bloed of dierlijken afval op te richten, te hebben of te gebruiken indien in de gemeente eene inrichting aanwezig is, waarin belanghebbenden onder eveneens bij verordening vastgestelde voorwaarden het bedrijf kunnen uitoefenen, waartoe eene inrichting wordt vereischt als bij de verordening verboden."

2. In het eerste lid van art. 22 sub *a* worden de woorden „bedoeld in art. 4 sub 2" vervangen door „bedoeld in art. 4 sub 2 of 3".

3. In het laatste lid van art. 26 worden de woorden „art. 4, sub n°. 2" vervangen door „art. 4, sub n°. 2 of 3".

4. Deze wet treedt in werking op den dag van hare afkondiging en werkt terug tot 30 Juni 1875, met dien verstande, dat niet tengevolge der terugwerkende kracht wegens overtredingen, vóór de inwerkingtreding dezer wet begaan, eene strafvervolging kan worden ingesteld, welke zonder die terugwerkende kracht zou zijn uitgesloten.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) C. LELY.

De Minister van Oorlog, (*get.*) A. KOOL.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1901 ten behoeve van de verbetering der haveninrichtingen en van de heffing van in- en uitvoerrechten te *Makasser*. S. 162.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1891. S. 163.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1891 wordt vastgesteld als volgt:

De ontvangsten bedragen *f* 116,396,932.50⁶.
De uitgaven bedragen *f* 130,638,830.45⁵.
Het nadeelig slot bedraagt *f* 14,241,897.95.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1892. S. 164.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1892 wordt vastgesteld als volgt:

De ontvangsten bedragen *f* 127,318,507.26⁵.
De uitgaven bedragen *f* 135,338,552.76.
Het nadeelig slot bedraagt *f* 8,020,045.49⁵.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1893. S. 165.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1893 wordt vastgesteld als volgt:

De ontvangsten bedragen *f* 136,101,474.80.
De uitgaven bedragen *f* 127,949,529.27⁵.
Het voordeelig slot bedraagt *f* 8,151,945.52⁵.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven van *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1894. S. 166.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1894 wordt vastgesteld als volgt:

De ontvangsten bedragen *f* 128,418,699.72.
De uitgaven bedragen *f* 138,683,777.04.
Het nadeelig slot bedraagt *f* 10,265,077.32.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende regeling der bestemming van de voordeelige sloten en voorziening in de dekking van de nadeelige sloten der Indische rekeningen over het tijdvak van 1867 tot en met 1891. S. 167.

—

24 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 157), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 27sten Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 74). S. 168.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 1 Juni 1901, n°. 1946, Posterijen en Telegraphie;

Gelet op het Koninklijk besluit van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 157), houdende goedkeuring van een reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 27sten Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 74);

Den Raad van State gehoord (advies van den 11den Juni 1901, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 19den Juni 1901, n°. 2206, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het laatste lid van artikel 38 van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf in te trekken met ingang van 1 Juli 1901.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* n°. 217), houdende bepalingen, waaronder Rijkstelephoonkantoren kunnen worden opgericht. S. 169.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op het Koninklijk besluit van den 12den October 1899 (*Staatsblad* n°. 217), tot vaststelling van nadere bepalingen, waaronder Rijkstelephoonkantoren kunnen worden opgericht;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 19 Juni 1901, n°. 2214, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den slotzin van artikel 1, *d*, van het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* n°. 217) met ingang van 1 Juli 1901 te vervangen door:

„Zij ontvangt deswege van het Rijk eene vergoeding van tien cent voor elk besteld telegram. Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is echter te allen tijde bevoegd de bestelling geheel door van Rijkswege aan te stellen of aan te wijzen personen te doen geschieden, in welk geval de bovenvermelde vergoeding vervalt."

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, betreffende exploitatie van Staatswege van steenkolenmijnen in *Limburg*. S. 170.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, n°. 159, 1—10.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1582—1600.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 441, 460—462, 527—533.

WIJ WILHELMINA ENZ. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is van Staatswege steenkolenmijnen in *Limburg* te exploiteeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De ontginning van steenkolenmijnen in de terreinen der provincie Limburg welke op de bij deze wet behoorende kaart met blauw zijn aangednid, zal geschieden van Staatswege. (1)

De mijnen, welke achtereenvolgens zullen worden ontgonnen, worden door Ons, den Raad van State gehoord, aangewezen.

Door deze aanwijzing wordt, als ware voor de ontginning volgens de wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) concessie verleend, voor den Staat de eigendom van de mijn verkregen.

2. De in artikel 1 bedoelde terreinen zijn begrensd als volgt:

A. *1.* Van den Rijksgrenspaal n°. 288 naar het in de gemeenteheide van Brunssum op een der henvels bij de Roode beek staande signaal.

2. Van dit signaal naar het snijpunt van de noordelijke grenslijn van het mijnveld „Vereeniging" met de as van den weg van Eijgelshoven en Nieuwenhagen naar Groenstraat, ook genaamd Haanweg.

(1) Deze kaart is, wegens haar omvang, niet geschikt om hierna te worden opgenomen.

3. Van dit punt langs de grenzen der mijnvelden: „Vereeniging", „Carl", „Oranje-Nassau" en „Sophia" naar het snijpunt van de as der spoorbaan Maastricht-Aken met de westelijke grenslijn van het mijnveld „Sophia".

4. Van dit punt naar het noordoost-hoekpunt van het kasteel Goedenraad.

5. Van dit punt naar het zuidoost-hoekpunt van het stationsgebouw van Wijlre.

6. Van dit hoekpunt naar de as van den kerktoren van Schin op Genlle.

7. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den grooten weg van Valkenburg naar Heerlen met de as van den weg, loopende van Aalbeek naar evengenoemden grooten weg.

8. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Meerssen naar Groot-Haesdal met de as van den weg van Strabeek naar Groot-Haesdal.

9. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Ulestraten over Oensel naar Schimmert met de as van den weg van Klein-Genhout naar Kruis.

10. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den weg van Beek naar Klein-Genhont met de as van den weg van Hobbelrade naar Kelmont.

11. Van dit punt naar het ontmoetingspunt van de as van den grooten weg van Sittard naar Maastricht met de as van den weg van Neerbeek naar evengenoemden weg.

12. Van dit punt naar het snijpunt van de as der spoorbaan Sittard—Maastricht met de as der dorpstraat van Krahwinkel.

13. Van dit punt naar de as van den kerktoren van Geleen.

14. Van dit punt naar de as van den kerktoren van Munstergeleen.

15. Van dit punt naar den Rijksgrenspaal n°. 292.

16. Van dezen grenspaal langs de Rijksgrens tot grenspaal n°. 283.

B. 1. Van het zuidwest-hoekpunt van het mijnveld „Carl", de zuidelijke grenslijn van dit mijnveld volgend tot het zuidoost-hoekpunt van meergenoemd mijnveld.

2. Van dit punt in rechte lijn naar het noordoost-hoekpunt der hoeve Klarenanseld, ook genaamd Kloosteranstel.

3. Van dit punt in rechte lijn naar het punt gelegen in de as van den weg van Kerkrade naar Valkenhuizen, 250 meter ten westen der brug over de Molenbeek, bij het huis „de Bril", gemeten volgens den loop van gemelde as.

4. Van dit punt, de noordelijke grenslijn van het mijnveld „Willem" volgend tot het noordwest-hoekpunt van dit mijnveld.

5. Van dit punt in rechte lijn naar het sub 1 bedoelde punt.

3. Voor boringen in de in art. 1 bedoelde terreinen welke de aanwezigheid van steenkolenlagen hebben aangetoond, wordt uit 's Rijks schatkist eene vergoeding verleend tot een bedrag overeenkomende met dat der kosten aan zulke boringen in het algemeen verbonden.

4. Hij die eene vergoeding, als in artikel 3 bedoeld, meent te kunnen vorderen, moet zich ter verkrijging daarvan, binnen één jaar na het in werking treden van deze wet, met overlegging van bewijsstukken tot staving van zijn recht, wenden tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die hem, binnen zes maanden na dien termijn, kennis geeft of hij zich met de vordering, en tot welk bedrag, vereenigt.

Wordt aan den belanghebbende het bedrag waarop hij aanspraak maakt, niet binnen zes maanden na dagteekening van de in het eerste lid voorgeschreven kennisgeving uitbetaald, zoo kan hij, binnen zes maanden na het verstrijken van dien termijn, zijne vordering in rechte doen gelden.

5. De eigenaren van grond gelegen boven een, ingevolge het tweede lid van art. 1 aangewezen mijn, hebben recht op uitkeering uit 's Rijks schatkist van ƒ 12.50 per H.A.

6. Hij die eene uitkeering, als in art. 5 bedoeld, meent te kunnen vorderen, moet zich ter verkrijging daarvan, binnen één jaar na den datum van het Koninklijk besluit van aanwijzing, in artikel 1 bedoeld, met overlegging van bewijsstukken tot staving van zijn recht, wenden tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die hem, binnen zes maanden na dien termijn kennis geeft of hij zich met de vordering, en tot welk bedrag, vereenigt.

Wordt aan den belanghebbende het bedrag waarop hij aanspraak maakt, niet binnen zes maanden na dagteekening van de in het eerste lid voorgeschreven kennisgeving uitbetaald, zoo kan hij, binnen zes maanden na het verstrijken van dien termijn, zijne vordering in rechte doen gelden.

7. Met uitzondering van de bepalingen betreffende de uitkeeringen aan de schatkist en betreffende de mijnpolitie, alsmede van die welke onderwerpen

regelen, waarin bij deze wet is voorzien, is de wet van 21 April 1810 (*Bulletin des Lois* n°. 285) op ontginning van steenkolenmijnen door den Staat toepasselijk.

De inrichting van den mijndienst wordt door Ons, den Raad van State gehoord, geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 12 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van *Tilburg* over *Oirschot* naar *St. Oedenrode*, van *Tilburg* over *Gilze* naar *Dongen*, en van *Tilburg* over *Goirle* naar *Hilvarenbeek*. S. 171.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van stoomtramwegen van *Tilburg* over *Oirschot* naar *St. Oedenrode*, van *Tilburg* over *Gilze* naar *Dongen*, en van *Tilburg* over *Goirle* naar *Hilvarenbeek*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 380,000, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van *Tilburg* over *Oirschot* naar *St. Oedenrode*, van *Tilburg* over *Gilze* naar *Dongen*, en van *Tilburg* over *Goirle* naar *Hilvarenbeek*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van de aldaar genoemde stoomtramwegen, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Rosmalen* over *Grave* naar *Cuyk*. S. 172.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Rosmalen* over *Grave* naar *Cuyk*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 217,000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Rosmalen* over *Grave* naar *Cuyk*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

3. Voor rekening van den Staat wordt aangelegd eene aanlegplaats aan de *Maas* nabij *Grave*, in verband met den aan te leggen stoomtramweg van *Rosmalen* over *Grave* naar *Cuyk*.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Eindhoven* naar *Helmond*. S. 178.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Eindhoven* over *Geldrop* naar *Helmond*.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen

hooger bedrag dan van *f* 140,000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Eindhoven* over *Geldrop* naar *Helmond*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culemborg*. S. 174.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culemborg*;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State enz.

Art 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 210,000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Tiel* naar *Culemborg*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot zal onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, worden toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van *Dinxperlo* naar *Varsseveld*. S. 175.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een locaalspoorweg van *Dinxperlo* naar *Varsseveld*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van ten hoogste *f* 105,000, ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van *Dinxperlo* naar *Varsseveld*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden locaalspoorweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkenring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen*. S. 176.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 122,000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot zal onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, worden toegekend aan

den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Maastricht* naar *Vaals*. S. 177.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van *Maastricht* naar *Vaals*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een vierde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 160,000, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van *Maastricht* naar *Vaals*.

2. Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot zal onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, worden toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, tot verhooging en aanvulling van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 178.

Bij deze wet wordt *art.* 34 *verhoogd* met *f* 20,000.—.

In genoemd hoofdstuk worden ingelascht de navolgende artikelen:

Art. 121*bis*. Uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage. *f* 101,000.—.

Art. 148*bis*. Vergoeding aan de Rotterdamsche Tramwegmaatschappij, wegens het maken en leveren van een voorloopig ontwerp voor de overbrugging van de *Oude Maas* bij *Spijkenisse* in den stoomtramweg van *Hellevoetsluis* naar *Rotterdam* met een zijtak naar Brielle en Oostvoorne. *f* 2674.14.

Tengevolge van voorschreven verhooging en aanvullingen wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van gemeld hoofdstuk *verhoogd* met *f* 123,674.14.

—

24 *Juni* 1901. WET, tot wijziging der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140). S. 179.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140) te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In art. 1 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140) wordt voor „*f* 1,500,000" gelezen: „*f* 1,780,000".

2. Aan artikel 3 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140) wordt toegevoegd:

„5°. eene aanlegplaats nabij Stellendam".

3. Uit 's Rijks schatkist wordt, boven het renteloos voorschot, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140), ten behoeve van de aldaar sub 1°. en 2°. genoemde stoomtramwegen, een renteloos voorschot beschikbaar gesteld van ten hoogste *f* 160,000, tot dekking der meerdere kosten, verbonden aan het geven van zoodanige breedte aan den onderbouw dezer lijnen, dat zij te allen tijde voor normaal spoor kunnen worden ingericht.

Dit renteloos voorschot wordt aan de concessionarissen voor den aanleg van genoemde stoomtramwegen toegekend, onder voorwaarden als in artikel 2 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 140) bedoeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1901.)

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Gouda* naar *Schoonhoven*. S. 180.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van spoorwegen van *'s Gravenzande* naar den *Hoek van Holland*, van *Naaldwijk* naar *Maassluis* en van den *Maaslandschen dam* naar *Delft*. S. 181.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van het inrichten van den locaalspoorweg van *Haarlem* naar *Zandvoort* tot gewonen spoorweg. S. 182.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Zwolle* naar *Marienberg*. S. 183.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor den aanleg van eene tweede schutsluis in het *Merwedekanaal* bij *Utrecht*. S. 184.

—

24 *Juni* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen voor de verbetering van den *Rijn* bij *Malburgen*. S. 185.

—

24 *Juni* 1901. WET, tot bevordering van de kanalisatie van *Westerwolde*. S. 186.

WIJ WILHELMINA ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is de kanalisatie van *Westerwolde* te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt aan het waterschap *Westerwolde* eene bijdrage verleend in de kosten der werken, bedoeld in het plan tot kanalisatie van *Westerwolde*, vastgesteld bij besluit der Staten van *Groningen* van 22 Mei 1900, n°. 3 B, van twee derden der kosten, tot een maximum van *twee millioen gulden*.

2. De uitvoering van de in het bedoelde plan begrepen werken, wegens den bouw van eene nieuwe schut- en uitwateringssluis te *Nieuwe Statenzijl*, met het toe- en afvoerkanaal en de aansluitende dijkvakken, zoomede de opruiming der *Oude Statenzijl*, waarvan de kosten door het waterschap worden betaald, geschiedt door het Rijk.

3. De in art. 1 bedoelde bijdrage wordt verleend onder voorwaarde, dat de ontwerpen en bestekken voor de door het waterschap uit te voeren werken, vooraf door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid worden goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1901.)

—

24 *Juni* 1901. WET, tot wijziging en aanvulling van enkele bepalingen der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 187.

Bijl. Hand. 2e *Kamer*, 1900/1901, n°. 158, 1—24.

Hand. id. 1900/1901, *bladz.* 1604—1653, 1656—1673, 1675—1696, 1790.

Hand. 1e *Kamer* 1900/1901, *bladz.* 430—434, 511—516.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is enkele bepalingen der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), 30 December 1892 (*Staatsblad* n°. 292), 18 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230) en 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111), te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De artikelen 24, zesde lid, 26, 39, 41, tweede lid, 44, onder *h*, 45, 54*bis*, 57, 58, 59, vierde lid, en 69, zesde lid, van de wet tot regeling van het lager onderwijs worden gelezen als volgt:

Art. 24, *zesde lid.* Bij de toepassing van dit artikel wordt tot grondslag genomen het getal kinderen, die op den vijftienden dag der maand Januari van het loopende jaar als werkelijk schoolgaande bekend staan. Kinderen, die tijdelijk in de gemeente vertoeven, wonende in een tent, waar- of voertuig, behoeven niet onder dat getal te worden opgenomen.

Art. 26. Aan elken onderwijzer wordt eene

vaste jaarwedde toegelegd. Die jaarwedde bedraagt ten minste:

1°. voor het hoofd eener school:

a. met minder dan vijf dienstjaren, zevenhonderd vijftig gulden;

b. met vijf en meer doch minder dan tien dienstjaren, achthonderd gulden;

c. met tien en meer doch minder dan vijftien dienstjaren, achthonderd vijftig gulden;

d. met vijftien en meer doch minder dan twintig dienstjaren negenhonderd gulden;

e. met twintig en meer dienstjaren, negenhonderd vijftig gulden;

2°. voor elk der onderwijzers die het hoofd der school bijstaan:

a. met minder dan vijf dienstjaren, vijfhonderd gulden;

b. met vijf en meer doch minder dan tien dienstjaren, vijfhonderd vijftig gulden;

c. met tien en meer doch minder dan vijftien dienstjaren, zeshonderd gulden;

d. met vijftien en meer doch minder dan twintig dienstjaren, zeshonderd vijftig gulden;

e. met twintig en meer dienstjaren, zevenhonderd gulden;

3°. voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan en den rang van hoofdonderwijzer bezitten, honderd gulden meer, en wanneer zij den leeftijd van drie en twintig jaren volbracht hebben en volgens artikel 24 moeten aanwezig zijn in scholen met meer dan vier onderwijzers, tweehonderd gulden meer dan onder 2°. sub *a* tot en met *e* bepaald. De aanspraak op de verhooging der jaarwedde met honderd gulden ontstaat voor onderwijzers, die bij hunne benoeming niet in het bezit zijn der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer, met den eersten dag van de maand volgende op die, waarin zij die akte verkrijgen.

Als diensttijd komt in aanmerking de tijd voor en na de invoering dezer wet doorgebracht in dienst zoowel aan openbare als aan bijzondere lagere scholen, waar het geldt het hoofd der school, als zoodanig, en waar het geldt een onderwijzer tot bijstand van het hoofd der school, in die hoedanigheid en als hoofd eener school.

Door Ons kan, Gedeputeerde Staten der provincie gehoord, voor elke provincie bepaald worden waar en tot welk bedrag de minima van jaarwedden voor de verschillende onderwijzers aan de onderscheidene klassen van scholen hooger zijn zullen dan het bedrag hiervoren bepaald.

De bepalingen van dit artikel gelden niet voor de onderwijzers, uitsluitend belast met het onderwijs in een of meer der vakken, genoemd in artikel 2 onder *h*—*t*.

Het hoofd der school geniet behalve zijne jaarwedde vrije woning, zoo mogelijk met eenen tuin.

Ingeval hem geen vrije woning kan verschaft worden, ontvangt hij eene vergoeding voor huishuur ten bedrage van ten minste honderd vijftig gulden.

Elk der mannelijke onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan, geniet, indien hij gehuwd is en den leeftijd van acht en twintig jaren bereikt heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur ten bedrage van ten minste vijftig gulden.

Met inachtneming dezer voorschriften worden de jaarwedden der onderwijzers, de vergoeding voor huishuur voor de hoofden van scholen en de tegemoetkoming in de huishuur der gehuwde onderwijzers van acht en twintigjarigen leeftijd en daarboven door den gemeenteraad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geregeld. Die goedkeuring blijft niet langer dan tien jaren van kracht.

In geval van hooger beroep bij Ons van het besluit van Gedeputeerde Staten, wordt bij Onze beslissing de vereischte regeling vastgesteld.

Art. 39. Aan den onderwijzer, hoofd eener school, die, ten gevolge van de opheffing der school, en aan den onderwijzer, die, wegens opheffing der school of wegens opheffing zijner betrekking, wordt ontslagen en niet in de termen valt pensioen te genieten, wordt ten laste van het Rijk een wachtgeld verleend tot een bedrag van de helft der jaarwedde, die hij op het tijdstip van zijn ontslag genoot. Dit wachtgeld vervalt, wanneer het hoofd of de onderwijzer in de termen komt om pensioen te genieten, of zooveel vroeger als hij tot eene betrekking van Rijks-, provincie- of gemeentewege wordt benoemd, waarvan de bezoldiging met het bedrag van het wachtgeld gelijk staat of dit overtreft, of zoodanige betrekking, hem niet van Rijks-, provincie- of gemeentewege opgedragen, aanvaardt. Het wachtgeld wordt in geen geval langer uitgekeerd dan gedurende vijf jaren na den dag, waarop het ontslag ingaat, indien het hoofd of de onderwijzer op dien dag den leeftijd van 45 jaren nog niet heeft bereikt. Bij de aanvaarding eener betrekking, niet van Rijks-, provincie- of gemeentewege opgedragen, waarvan de bezoldiging lager is dan het wachtgeld, wordt dit verminderd met het bedrag dier bezoldiging.

Behalve in het laatstgenoemde geval rekent de tijd, gedurende welken het wachtgeld wordt genoten, mede voor aanspraak op pensioen.

In de aan onderwijzers, geen hoofden van scholen, te verleenen wachtgelden wordt door de gemeente de helft aan het Rijk vergoed.

Art. 41, *tweede lid.* De jaarwedde wordt berekend met inbegrip van hetgeen de onderwijzer, aan het hoofd eener school geplaatst, op grond van artikel 26, vijfde lid, dezer wet geniet. Het bedrag dezer inkomsten wordt door Gedeputeerde Staten bepaald. De jaarwedde der mannelijke onderwijzers, bedoeld in het zevende lid van artikel 26, wordt berekend met inbegrip van de in die wetsbepaling vermelde tegemoetkoming.

Art. 44, onder *h*:

„*h.* die van het plaatselijk schooltoezicht, daaronder begrepen de commissiën tot wering van schoolverzuim, en van het vergelijkend onderzoek".

Art. 45. Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de gemeente eene bijdrage verleend:

1°. *a.* voor elk hoofd eener school van eenhonderd negen en negentig en minder leerlingen, driehonderd zestig gulden;

van tweehonderd tot en met driehonderd negen leerlingen, vierhonderd zestig gulden;

van driehonderd tien tot en met vierhonderd negentien leerlingen, vijfhonderd zestig gulden;

van vierhonderd twintig en meer leerlingen, zeshonderd zestig gulden;

b. voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan, voor zoover die bijstand volgens artikel 24 verplicht is, tweehonderd zestig gulden, doch voor elk dier onderwijzers die den leeftijd van drie en twintig jaren volbracht hebben en den rang van hoofdonderwijzer bezitten, voor zoover zulks volgens artikel 24 gevorderd wordt, driehonderd zestig gulden;

c. indien het aan de school verbonden onderwijzend personeel het minimum van onderwijzers, bij artikel 24 gesteld, overschrijdt:

voor scholen van driehonderd negen en minder leerlingen, tweehonderd zestig gulden voor één onderwijzer;

voor scholen van driehonderd tien en meer leerlingen, tweehonderd zestig gulden per onderwijzer voor ten hoogste twee onderwijzers;

doch omvat het onderwijs behalve de vakken *a*—*h* tevens ten minste twee der vakken onder *l*, *m*, en *n* en het vak onder *p* van artikel 2 genoemd:

voor scholen van negentig en minder leerlingen, driehonderd tien gulden voor één onderwijzer;

voor scholen van een en negentig tot en met eenhonderd negen en negentig leerlingen, driehonderd tien gulden per onderwijzer voor ten hoogste twee onderwijzers;

voor scholen van tweehonderd en meer leerlingen, driehonderd tien gulden per onderwijzer voor ten hoogste drie onderwijzers;

d. voor elk der mannelijke sub *b* en *c* bedoelde onderwijzers, mits zij gehuwd zijn en den leeftijd van acht en twintig jaren bereikt hebben, vijf en twintig gulden.

Indien een onderwijzer in den loop van het jaar wordt in dienst gesteld, ten gevolge van ontslag de school verlaat of overlijdt, wordt de bijdrage berekend naar den maatstaf sub *a*, *b*, *c* en *d* vermeld, in evenredigheid van het aantal volle maanden dat hij in dat jaar aan de school verbonden is geweest;

2°. vijf en twintig ten honderd van de kosten wegens het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen voor zoo ver die niet komen ten laste van anderen of op andere wijze worden gevonden. Wordt voor het stichten van schoollokalen grond gebruikt, die eigendom der gemeente is, dan wordt de waarde van dien grond door drie deskundigen op kosten van de gemeente bepaald. Van die waarde wordt vijf en twintig ten honderd uitgekeerd, waarop aanspraak wordt verkregen in het jaar, waarin de schoollokalen voltooid worden opgeleverd.

Voor de sub 1°. vermelde bijdrage komen niet in aanmerking de scholen waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar.

Voor de berekening daarvan dient tot grondslag het aantal leerlingen, waarnaar volgens den maatstaf, in artikel 24 vermeld, het aantal onderwijzers geregeld wordt.

Voor de sub 1°. vermelde bijdrage komen mede niet in aanmerking de scholen, waar bij vacature in het onderwijzend personeel tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding zijner betrekking door den benoemde een langere tijd verloopt dan: wat het hoofd der school betreft, van zes maanden, wat de overige onderwijzers betreft van vier maanden.

Indien niet is voldaan aan den eisch, in het voorgaande lid gesteld, kan door Ons voor een bepaalden tijd ontheffing worden verleend, indien het gemeentebestuur binnen dertig dagen na het tijdstip, waarop in de vacature had behooren te zijn voorzien, een daartoe strekkend verzoek aan Ons indient en Ons blijkt, dat het gemeentebestuur

ondanks het aanbieden van eene behoorlijke jaarwedde niet bij machte is geweest de vacature binnen den gestelden tijd te vervullen.

Voorschriften omtrent de uitvoering dezer bepalingen worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven, met inachtneming van het beginsel, dat behoudens aanvulling of terugbetaling na afloop van het dienstjaar de uitkeering der bijdrage geschiedt:

a. bij voorschot:

die, sub 1°. *a* en *b* bedoeld, naar het aantal onderwijzers dat ingevolge het bepaalde bij de artikelen 23 en 24 aan de school moet verbonden zijn;

die, sub 1°. *c* en *d* bedoeld, voor zoover het aantal op 1 Januari van het dienstjaar aan de school verbonden onderwijzers voor de bijdrage in aanmerking komt;

b. die, sub 2°. bedoeld, in verband met de betalingstermijnen, of nadat de aanspraak is verkregen.

Art. 54*bis*. Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere lagere scholen eene bijdrage verleend volgens denzelfden maatstaf als bij artikel 45 sub 1°. aan de gemeente ten behoeve der openbare lagere school wordt toegekend, mits:

1°. de school staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit;

2°. het onderwijs de vakken omvat in artikel 2 vermeld onder *a*—*i* alsmede *k*, tenzij, wat dit laatste vak betreft, blijke dat de schoolgaande kinderen daarin elders voldoend onderwijs ontvangen;

3°. dat onderwijs gegeven wordt gedurende ten minste twintig uren per week, waarvan ten hoogste twee uren in het vak vermeld onder *k* van artikel 2, volgens een aan den arrondissements-schoolopziener medegedeelden en in een der schoolvertrekken op eene zichtbare plaats opgehangen rooster van lesuren, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld;

4°. het aantal onderwijzers voldoet aan de voor de openbare scholen gestelde eischen in de artikelen 23 en 24, het derde lid uitgezonderd.

Voor die bijdrage komen niet in aanmerking de bijzondere scholen:

a. waarvan het aantal leerlingen boven zes jaren, dat als werkelijk schoolgaande bekend staat, berekend naar den maatstaf in artikel 24 vermeld, minder dan vijf en twintig bedraagt;

b. waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar;

c. wanneer bij vacature in het onderwijzend personeel tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding zijner betrekking door den benoemde een langere tijd verloopt dan: wat betreft het hoofd der school van zes maanden, wat de overige onderwijzers betreft van vier maanden, behoudens de bepaling van het voorlaatste lid van dit artikel;

d. waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf.

Voor de berekening van het sub *b* vermelde wordt het voorschrift gevolgd dienaangaande bij artikel 45 gegeven.

De besturen zijn gehouden aan Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast en aan Gedeputeerde Staten der provincie, waarin de school is gevestigd, alle inlichtingen te geven, verlangd met betrekking tot litt. *a*—*d* in dit artikel vermeld, en zulks op straffe van verval van aanspraak op de bijdrage.

Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere lagere scholen, die voor eene bijdrage krachtens het eerste lid van dit artikel in aanmerking komen, bovendien verleend:

A. eene bijdrage ter tegemoetkoming in de kosten om te voorzien in de behoefte aan schoollokalen voor scholen:

van 40	en minder leerlingen . .	*f* 40.—
„ 41—90	leerlingen	65.50
„ 91—144	„	117.50
„ 145—199	„	172.—
„ 200—254	„	227.—
„ 255—309	„	282.—
„ 310—364	„	337.—
„ 365—419	„	392.—
„ 420—474	„	447.—
„ 475—529	„	502.—
„ 530 en meer	„	557.—

mits:

a. de lichamelijke inhoud van elk schoolvertrek bedraagt 3 M³. of meer voor iedereu leerling, voor de berekening waarvan tot grondslag dient het aantal leerlingen, waarnaar volgens den maatstaf in artikel 24 vermeld het aantal onderwijzers geregeld wordt;

b. de schoolvertrekken voldoende en doelmatig verlicht zijn;

c. voldoende middelen tot verwarming en luchtverversching in elk schoolvertrek zijn aangebracht;

d. bij elk schoolgebouw een voldoend aantal

privaten is en zoo jongens ter school gaan bovendien een voldoend aantal waterplaatsen,

een en ander volgens de regelen door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te geven;

B. eene bijdrage in de kosten van het herhalingsonderwijs, volgens denzelfden maatstaf en op dezelfde voorwaarden als bij artikel 45*bis* aan de gemeente ten behoeve van dat onderwijs wordt toegekend.

Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur, dat op Rijksbijdragen krachtens dit artikel over het voorgaande jaar aanspraak maakt, zijne daartoe strekkende aanvrage aan de Gedeputeerde Staten van de provincie, waarin de school is gevestigd.

Deze beslissen vóór 1 Mei daaraanvolgende, of de school voldoet aan de eischen en voorwaarden in dit artikel tot het verleenen der aangevraagde Rijksbijdragen gesteld, bepalen het bedrag dier Rijksbijdragen en deelen hun besluit onverwijld mede aan Onzen Minister met de uitvoering dezer wet belast, alsmede aan den inspecteur van het lager onderwijs, in wiens ambtsgebied de school is gevestigd, en aan het bestuur dat de aanvrage deed.

Binnen dertig vrije dagen na de dagteekening van dat besluit kan daarvan bij Ons in beroep worden gekomen door Onzen Commissaris in de provincie en door den inspecteur en het bestuur, in het vorige lid bedoeld.

Het bedrag, waarop het bestuur aanspraak mocht kunnen maken, wordt alsdan bij Onze eindbeslissing vastgesteld.

Wanneer een bestuur niet heeft voldaan aan de voorwaarde, vervat in het tweede lid, sub *c*, van dit artikel en het daarvan ten tijde dat de vacature had behooren te zijn aangevuld den arrondissements-schoolopziener in kennis gesteld heeft, kan van die voorwaarde door Ons ontheffing worden verleend, indien het in de maand Januari na afloop van het kalenderjaar een daartoe strekkend verzoek aan Ons indient, en Ons blijkt dat het ondanks het aanbieden van eene behoorlijke jaarwedde niet bij machte is geweest de vacature binnen den gestelden termijn te doen vervullen. Het bestuur zendt alsdan de aanvrage, in het zesde lid van dit artikel bedoeld, binnen ééne maand na de dagteekening van Ons besluit aan Gedeputeerde Staten, die daarop binnen drie maanden beslissen.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

Art. 57. Ter verkrijging der akte, vermeld in artikel 56 onder *a*, wordt vereischt:

a. de volbrachte leeftijd van achttien jaren;

b. het afleggen van een examen, waartoe ten minste eenmaal 's jaars de gelegenheid wordt opengesteld voor eene commissie, samengesteld uit een inspecteur van het lager onderwijs of een districts-schoolopziener als voorzitter en ten hoogste vijf in functie zijnde of gewezen districts- of arrondissements-schoolopzieners.

Het aantal dezer commissiën bedraagt ten minste negen. Onze Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast, wijst de arrondissementen aan, waarvoor elke dier commissiën zitting houdt, benoemt de leden der commissiën en bepaalt den tijd waarop zij vergaderen.

De leden dezer commissiën genieten uit 's Rijks kas vacatie-gelden en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Art. 58. De commissiën, genoemd in het voorgaande artikel onder *b*, houden zitting in een der arrondissementen, waarvoor zij aangewezen zijn. De bepaling der plaats geschiedt voor elke commissie door Onzen Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast.

De tijd, gedurende welken de examens worden afgenomen, wordt door de inspecteurs van het lager onderwijs bij openbare aankondiging ter algemeene kennis gebracht.

De commissie kan zich door deskundigen doen bijstaan.

De examens, behalve die van onderwijzeressen, worden in het openbaar gehouden.

Art. 59, *vierde lid.* Hij legt het examen af voor de commissie, welke is aangewezen voor het arrondissement zijner woonplaats of, komt hij van buitenslands, der plaats waar hij voornemens is zich te vestigen.

Art. 69, *zesde lid.* Zij genieten, boven en behalve vergoeding voor reis- en verblijfkosten, eene toelage uit 's Rijks kas. Ter zake van het genot dier toelage heeft geene korting plaats op pensioen, uit de inkomsten van den Staat of uit die van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen gekweten.

2. Tusschen de artikelen 26 en 27 der wet tot regeling van het lager onderwijs wordt ingelascht artikel 26*bis* luidende:

Art. 26*bis.* Boven en behalve de vaste jaarwedde, in artikel 26 bedoeld, geniet de onderwijzer, belast met het geven van herhalingsonderwijs, genoemd in artikel 17, eene belooning van ten minste zestig cent per lesuur.

Met inachtneming van dit voorschrift worden de belooningen der onderwijzers voor het geven van herhalingsonderwijs door den gemeenteraad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geregeld.

3. Tusschen de artikelen 45 en 46 der wet tot regeling van het lager onderwijs wordt ingelascht artikel 45*bis* luidende:

Art. 45*bis*. Door het Rijk wordt met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel over elk dienstjaar aan de gemeente eene bijdrage verleend in de aan de onderwijzers uit te keeren belooning wegens het geven van herhalingsonderwijs van dertig cent per lesuur, mits:

1°. voor zooveel bedoeld onderwijs omvat vakken, waarvoor wettelijke akten van bekwaamheid verkrijgbaar zijn, dat onderwijs wordt gegeven door onderwijzers in het bezit dier akte; en

2°. voor zooveel het bedoeld onderwijs vakken omvat, waarvoor geen wettelijke akten van bekwaamheid zijn te verkrijgen, dat onderwijs wordt gegeven door onderwijzers, die zijn benoemd, nadat daartoe machtiging is verkregen van den arrondissements-schoolopziener. Wordt die machtiging geweigerd, dan is van de beslissing van den arrondissements-schoolopziener beroep op den districts-schoolopziener toegelaten.

De bij dit artikel bedoelde bijdrage wordt genoten voor een maximum van honderd twee en negentig lesuren per school en per jaar, tenzij door Gedeputeerde Staten, den inspecteur van het lager onderwijs gehoord, het aantal lesuren, dat voor eene Rijksbijdrage in aanmerking kan komen, op een hooger cijfer is vastgesteld. Dit maximum mag het cijfer van driehonderd vier en tachtig lesuren per school en per jaar niet overschrijden.

Voorschriften omtrent de uitvoering dezer bepalingen worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

4. De artikelen 24, zesde lid, 26, eerste lid, sub 3°. en het zesde en zevende lid, 41, tweede lid, 57, 58 en 59, vierde lid, der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) tot regeling van het lager onderwijs, gewijzigd bij de wetten van 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), 30 December 1892 (*Staatsblad* n°. 292), 13 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230) en 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111), treden, zooals zij zijn vastgesteld bij deze wet, in werking op 1 Januari 1902; de artikelen 39 en 69, zesde lid, zooals zij bij deze wet zijn vastgesteld, op 1 Juli 1901.

Artikel 26, eerste lid, treedt voor zooveel betreft het bepaalde sub 1°. en 2°., in werking op 1 Januari 1902, doch indien de jaarwedde van hoofden van scholen of onderwijzers van bijstand, op die dagteekening aan openbare lagere scholen verbonden, meer dan een honderd vijftig gulden lager is dan de som waarop krachtens die wetsbepalingen aanspraak kan worden gemaakt, wordt de jaarwedde verhoogd met ingang van 1 Januari 1902 met ten minste een honderd vijftig gulden en niterlijk 1 Januari 1903 met het dan nog aan het wettelijk minimum ontbrekende bedrag.

De wijziging bij deze wet gebracht in artikel 45 wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1902.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft artikel 45, zooals dat thans luidt, van kracht.

Indien de bijdrage voor onderwijzers volgens het bij deze wet gewijzigd artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), over eenig dienstjaar voor eene gemeente minder mocht bedragen dan de som der Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrichting van nieuwe lokalen, waarop die gemeente krachtens evengenoemd wetsartikel, zooals dat luidt volgens de wet van 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), over 1889 aanspraak kon doen gelden, zal het Rijk aan zoodanige gemeente in plaats van de bijdrage voor onderwijzers, hierboven vermeld, uitkeeren het bedrag, waarop zij, naar den regel van het aangehaald artikel 45 der wetten van 1878/84, als Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van de noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrichting van nieuwe lokalen, over dat dienstjaar aanspraak zouden hebben gehad, doch in geen geval tot een hooger bedrag dan haar dienovereenkomstig over 1889 toekwam.

De uitkeering dezer vergoeding geschiedt met inachtneming van het gestelde maximum en behoudens aanvulling of terugbetaling, na vaststelling der gemeente-rekening, bij wijze van voorschot op den grondslag der goedgekeurde begrootingcijfers.

Zoodra over eenig dienstjaar de bepaling van

het vijfde lid op eene gemeente niet behoeft toegepast te worden, houdt zij voor die gemeente op voor den vervolge te gelden.

Art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals dat artikel bij deze wet is gewijzigd, wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1902, doch met dien verstande, dat de bijdrage bedoeld in het vijfde lid sub B voor het eerst wordt genoten van af 1 November 1902.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft artikel 54*bis*, zooals dat thans luidt, van kracht.

De artikelen 26*bis* en 45*bis* treden in werking op 1 November 1902.

De termijn van tien jaren, bedoeld in de tweede zinsnede van het voorlaatste lid van artikel 26, begint voor alle op 1 Januari 1902 geldige verordeningen te loopen met dien dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 24sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 2 *Juli* 1901.)

---

25 *Juni* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 10, tweede lid, der Ongevallenwet 1901. S. 188.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 17 April 1901, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen, n°. 187;

Gezien artikel 10, tweede lid, der Ongevallenwet 1901 (wet van 2 Januari 1901, *Staatsblad* n°. 1);

Den Raad van State gehoord (advies van den 21 Mei 1901, n°. 17),

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Juni 1901, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen, L^a^ D.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Tot de groepen van bedrijven, omvat door de omschrijvingen bedoeld bij artikel 10, tweede lid, der Ongevallenwet 1901, behooren de navolgende bedrijven:

I. *Tot het visschersbedrijf, uitgeoefend op rivieren of binnenwateren* (n°. 8 van genoemd artikel):

1. de visscherij van schaal- of schelpdieren [waaronder behooren:
   oesterenltuur (de),
   oesterputhouders (het bedrijf van)],
2. het schelpenvisschersbedrijf,
3. het visschersbedrijf,
4. het wiervisschersbedrijf;

II. *Tot het scheepsmakers- en scheepssloopersbedrijf* (n°. 9 van genoemd artikel),

1. het scheepsmakersbedrijf [waaronder behooren:
   scheepstimmerliedenbedrijf (het),
   scheepstimmerwerven (het bedrijf uitgeoefend op),
   schuitenmakerij (de),
   sleephellingbedrijf (het)],
2. het scheepsbeschietersbedrijf,
3. het scheepssloopersbedrijf,
4. het sloepenmakersbedrijf;

III. *Tot de bedrijven, uitgeoefend in spoorweg-, tramweg-, omnibus-, rijtuig- en rijpaardenondernemingen* (n°. 14 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van automobielondernemers,
2. het bedrijf van begrafenisondernemers,
3. het bedrijf van omnibusondernemers,
4. het postdienstaannemersbedrijf,
5. het bedrijf van rijpaardenondernemers [waaronder behooren:
   rijpaardenhondersbedrijf (het),
   rijschoolhondersbedrijf (het)],
6. het bedrijf van rijtuigondernemers [waaronder behooren:
   huurkoetsiersbedrijf (het),
   rijtuigverhuurderij (de),
   stalhouderij (de)],
7. het bedrijf uitgeoefend in spoorwegondernemingen met electriciteit, stoom, enz.,
8. het bedrijf uitgeoefend in tramwegondernemingen met electriciteit, gas, paarden, stoom, enz.,
9. het wagenverhuurdersbedrijf;

IV. *Tot de bedrijven van ballastondernemers en van laden, lossen, stapelen, wegen, meten, vervoeren of wegbergen van goederen* (n°. 15 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van ballastondernemers,
2. de brievenposterij,
3. het cargadoorsbedrijf,
4. het scheepsbevrachtersbedrijf,
5. het bedrijf van expeditieondernemers [waaronder behooren:
   aannemers van verhuizingen (het bedrijf van),
   dienstverrichtingondernemers (het bedrijf van),

kruiersbedrijf (het),
schuitenvoerdersbedrijf (het),
sleepersbedrijf (het),
voerliedenbedrijf (het),
vrachtwagenondernemers (het bedrijf van)],

6. het factoorsbedrijf (in granen, hout, kolen, enz.),
7. het bedrijf van goederen opslaan [waaronder behooren:
entrepot (het bedrijf van),
hout opslaan (het bedrijf van),
pakhuismeestersbedrijf (het),
silohoudersbedrijf (het),
veemen (het bedrijf der)],
8. het hontvlottersbedrijf,
9. het kolen- of turfdragersbedrijf,
10. het laden of lossen van schepen [waaronder behooren:
bootwerkersbedrijf (het),
stevedoorsbedrijf (het),
werkers van den handel (het bedrijf van)],
11. het bedrijf van meters van granen of andere stoffen,
12. het reedersbedrijf [waaronder behooren:
stoombootondernemersbedrijf (het),
sleepdienstondernemersbedrijf (het)],
13. het bedrijf van wegers van granen of andere stoffen;

V. *Tot de bedrijven van maken, herstellen of onderzoeken van dakbedekkingen* (n°. 25 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van asphaltdakleggers,
2. het bedrijf van houtcementdakleggers,
3. het leidekkersbedrijf,
4. het pannendekkersbedrijf,
5. het rietdekkersbedrijf,
6. het stroodekkersbedrijf;

VI. *Tot het schilders- en glazenmakersbedrijf* (n°. 26 van genoemd artikel):

1. het aardewerkschildersbedrijf [waaronder behooren;
glasschildersbedrijf (het),
plateelschildersbedrijf (het),
porseleinschildersbedrijf (het)],
2. het glazenmakersbedrijf [waaronder behoort:
het glasinloodzettersbedrijf],
3. het schildersbedrijf [waaronder behooren:
decoratie-, huis-, kerk-, klokken-, rijtuig-, scheepsschildersbedrijf (het),
vergulderbedrijf (het),
vernissersbedrijf (het),
verversbedrijf (het)],
4. het verfmalersbedrijf;

VII. *Tot de bedrijven van bewerken of verwerken van metaal, steen, hout, kurk of riet* (n°. 32 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van vervaardigen van accumulatoren,
2. het bedrijf van vervaardigen van appendages,
3. het bezemmakersbedrijf,
4. het boendermakersbedrijf,
5. het bedrijf van vervaardigen van blaasbalgen,
6. het bedrijf van vervaardigen van builen,
7. het bedrijf van persen van buizen van compositie, lood, enz.,
8. het bedrijf van vervaardigen van draadvoorwerpen [waaronder behooren:
draadnagels (de vervaardiging van),
springveeren (de vervaardiging van),
ijzerdraad (de vervaardiging van)],
9. het bedrijf van bewerken van edele metalen [waaronder behooren:
affineerderij (de),
goudsmederij (de),
gouden werken (de vervaardiging van),
juwelierswerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
zilversmederij (de),
zilversmelterij (de),
zilverwerken (de vervaardiging van)],
10. het bedrijf van vervaardigen van filtreertoestellen,
11. het bedrijf van galvaniseeren,
12. het bedrijf uitgeoefend in galvanoplastische inrichtingen,
13. het gareelmakersbedrijf,
14. het gasfittersbedrijf,
15. het bedrijf van vervaardigen van gereedschap,
16. het bedrijf van vervaardigen of gieten van geschut,
17. het geweermakersbedrijf,
18. het graveerdersbedrijf in hout, metaal, steen, enz.,
19. het bedrijf van houtbereiding [waaronder behooren:
houtcreosoteering (de),
houtkyaniseering (de)],
20. het bedrijf van houtbewerking [waaronder behooren:
blokmakerij (de),
brandhoutzagerij (de),

doodkistenmakerij (de),
dnigenmakerij (de),
fineerzagerij (de),
geweerladen (de vervaardiging van),
hontdraaiersbedrijf (het),
houthakkersbedrijf (het),
hontschillerij (de),
houtsorteerderij (de),
houtsnijderij (de),
houtwolmakerij (de),
houtzagerij (de),
jalousiën (de vervaardiging van),
kachelhoutjes (de vervaardiging van),
kistenmakerij (de),
lijstenmakerij (de),
mastenmakerij (de),
modelmakerij (de),
molenmakerij (de),
pakkisten (de vervaardiging van),
parketvloeren (de vervaardiging van),
pompen (de vervaardiging van),
raderen (de vervaardiging van),
schorssorteerderij (de),
sigarenkisten (de vervaardiging van),
timmerfabrieken (het bedrijf uitgeoefend in),
timmerliedenbedrijf (het),
wielenmakerij (de)],

21. het bedrijf van vervaardigen van houten of ijzeren landbouwgereedschappen [waaronder behooren:
harkenmakerij (de),
hekelmakerij (de)
hooi- of mestvorken (de vervaardiging van),
schoppenmakerij (de),

22. het bedrijf van vervaardigen van houtwaren [waaronder behooren:
borstelhout (de vervaardiging van),
etiquetten (de vervaardiging van),
handbogen (de vervaardiging van),
heften (de vervaardiging van),
klompenmakersbedrijf (het),
knipersbedrijf (het),
leestenmakersbedrijf (het),
pennen (de vervaardiging van houten),
speelgoedmakerij (de),
spoelenmakerij (de),
waschborden (de vervaardiging van)],

23. het bedrijf van vervaardigen of herstellen van instrumenten [waaronder behooren:
balansenmakerij (de),
breukbandenmakerij (de),
electrische toestellen (de vervaardiging van),
gasmeters (de vervaardiging van),
heel- of verloskundige instrumenten (de vervaardiging van),
instrumentslijperij (de),
messenmakerij (de),
messen- of scharenslijperij (de),
telegraafwerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
weegwerktuigen (de vervaardiging van)],

24. het bedrijf van vervaardigen van kerkelijke kunstvoorwerpen,
25. het knoopenmakersbedrijf,
26. het koffermakersbedrijf,
27. het kolenbrandersbedrijf,
28. het bedrijf van bewerken van koper en andere metalen [waaronder behooren:
aluminiumwaren (de vervaardiging van),
blikslagersbedrijf (het),
blikwaren (de vervaardiging van),
bronswaren (de vervaardiging van),
cachetten (het snijden van),
capsulen (de vervaardiging van),
gasornamenten (de vervaardiging van),
knoopen (de vervaardiging van metalen),
koperdraaierij (de),
kopergieterij (de),
koperpletterij (de),
koperslagerij (de),
kopersmelterij (de),
koperwerk (de vervaardiging van),
lettergieterij (de),
metaaldraaierij (de),
metaalgieterij (de),
metaalpolijsterij (de),
metaalslijperij (de),
metaalvergulderij (de),
metaalwaren (de vervaardiging van),
moffelarij (de),
nikkelwaren (de vervaardiging van),
patroonhulzen (de vervaardiging van),
staniolmakerij (de),
tingieterij (de),
tinpletterij (de),
vernikkeling van metaal (de)
vertinning van metaal (de)],

29. het kunstdraaiersbedrijf,
30. het kurkenmakersbedrijf,
31. het bedrijf van vervaardigen van lakwerken,
32. het verlakkersbedrijf,
33. het lampenmakersbedrijf,
34. het bedrijf van vervaardigen van ledikanten,

35. het bedrijf van bewerken van lood [waaronder behooren:
hagelgieterij (de),
loodertsmalerij (de),
loodgieterij (de),
loodpletterij (de),
loodwerkerij (de),
loodwit (de vervaardiging van),
platloodgieterij (de)],
36. het bedrijf van vervaardigen van lucifers,
37. het mattenmakersbedrijf [waaronder behooren:
mattenvlechtersbedrijf (het),
rietmattenmakerij (de),
stoelenmatterij (de)],
38. het metselaarsbedrijf [waaronder behooren:
ovenbouwersbedrijf (het),
voegersbedrijf (het)],
39. het meubelmakersbedrijf [waaronder behooren:
beeldhouwersbedrijf (het),
biljartmakersbedrijf (het),
kabinetwerkersbedrijf (het),
kastenmakersbedrijf (het),
matten stoelen (de vervaardiging van),
raamhorren (de vervaardiging van),
schrijnwerkersbedrijf (het),
stoelenmakersbedrijf (het),
stovenmakersbedrijf (het),
witwerkersbedrijf (het)],
40. het bedrijf van vervaardigen van muilkorven,
41. het bedrijf van vervaardigen van muizen- of rattenvallen,
42. het bedrijf van vervaardigen of herstellen van muziekinstrumenten [waaronder behooren:
harmoniums (de vervaardiging of herstelling van),
orgels (de vervaardiging of herstelling van),
piano's (de vervaardiging of herstelling van)],
43. het ornamentmakersbedrijf [waaronder behooren:
beelden (de vervaardiging van),
bouwkundige ornamenten (de vervaardiging van),
kerkelijke ornamenten (de vervaardiging van),
ornamentgieterij (de),
44. het parapluiemakersbedrijf,
45. het rietmeubelmakersbedrijf [waaronder behooren:
bamboeswaren (de vervaardiging van),
bamboeswasscherij (de),
rietwerkersbedrijf (het),
rottingschillerij, (de)
rottingvlechterij (de),
46. het bedrijf van vervaardigen of herstellen van rijwielen,
47. het schaatsenmakersbedrijf,
48. het schoenklompenmakersbedrijf,
49. het trippenmakersbedrijf,
50. het bedrijf van vervaardigen van spinpijpen,
51. het steenhouwersbedrijf [waaronder behooren:
marmerslijperij (de),
marmerwaren (de vervaardiging van),
molensteenen (de vervaardiging van),
schoorsteenmantels (de vervaardiging van),
steenslijperij (de),
steenzagerij (de)],
52. het steenkloppersbedrijf,
53. het bedrijf van vervaardigen of herstellen van stoom- of andere werktuigen [waaronder behooren:
autoomaten (de vervaardiging of herstelling van),
automobielen (de vervaardiging of herstelling van),
baggelaars (de vervaardiging of herstelling van),
brandspuiten (de vervaardiging of herstelling van),
dorschmachines (de vervaardiging of herstelling van),
dynamo's (de vervaardiging of herstelling van),
electromotoren (de vervaardiging of herstelling van),
gaskoffiebranders (de vervaardiging of herstelling van),
gasmotoren (de vervaardiging of herstelling van),
kaarden (de vervaardiging of herstelling van),
koffiemolens (de vervaardiging of herstelling van),
landbouwwerktuigen (de vervaardiging of herstelling van),
locomotieven (de vervaardiging of herstelling van),
machines (de vervaardiging of herstelling van),
naaimachines (de vervaardiging of herstelling van),
54. het straatmakersbedrijf,
55. het teenwerkersbedrijf [waaronder behooren:
bandschillerij (de),

hoepelmakerij (de),
teenschillerij, (de)
twijgschillerij (de)],

56. het uurwerkmakersbedrijf [waarpnder behooren:
chronometers (de vervaardiging van),
horlogemakersbedrijf (het),
klokkenmakersbedrijf (het),
torenuurwerken (de vervaardiging van)],
57. het bedrijf van vervaardigen van verwarmingstoestellen,
58. het bedrijf van vervaardigen van vogelkooien,
59. het bedrijf van vervaardigen van vuurmakers,
60. het wagenmakersbedrijf waaronder behooren:
kinderwagens (de vervaardiging van),
rijtuigen (de vervaardiging van),
spoorrijtuigen (de vervaardiging van),
stelwagens (de vervaardiging van),
tramrijtuigen (de vervaardiging van)],
61. het bedrijf van vervaardigen van weverskammen of rieten,
62. het bedrijf van bewerken van ijzer of staal [waaronder behooren:
bankwerkerij (de),
brandkasten (de vervaardiging van),
bruggenbouwwerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
constructiewerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
gasbuizen (de vervaardiging van),
gewichten (de vervaardiging van),
ketelmakerij (de),
kettingen (de vervaardiging van),
klinknagels (de vervaardiging van),
moeren en schroefbouten (de vervaardiging van),
naalden (de vervaardiging van),
nagels (de vervaardiging van),
nagelgieterij (de),
nortonpijpen (de vervaardiging van),
plaatijzeren werken (de vervaardiging van),
schroeven (de vervaardiging van),
schijvenschuurderij (de),
slotenmakersbedrijf (het),
smederij (de),
spoorwegwerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
spijkers (de vervaardiging van),
staalwaren (de vervaardiging van),
stanzen (de vervaardiging van),
tramwegwerkplaatsen (het bedrijf uitgeoefend in),
vischhaken (de vervaardiging van),
vijlenmakerij (de),
vijlenkapperij (de),
wapenmakerij (de).
ijzer- of staaldraaierij (de),
ijzeremailleerderij (de),
ijzerslijperij (de),
zagenvijlerij (de)],
63. het zevenmakersbedrijf,
64. het bedrijf van bewerken van zink [waaronder behooren:
zinkpletterij (de),
zinksmelterij (de),
zinkwerken (de vervaardiging van),
zinkwerkerij (de),
zinkwit (de vervaardiging van)],
65. het bedrijf van vervaardigen van zwavelstokken;

VIII. *Tot de bedrijven van bewerken of verwerken van stroo, voor zoover deze worden uitgeoefend in ondernemingen, waarin ten behoeve van de uitoefening van het bedrijf werktuigen worden gebezigd* (n°. 33 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van vervaardigen van stroohaksel,
2. het bedrijf van stroopersen,
3. het bedrijf van vervaardigen van stroowaren met werktuigen [waaronder behooren:
stroohulzenmakerij (de),
stroomattenmakerij met werktuigen (de),
stroovlechterij met werktuigen (de)];

IX. *Tot de bedrijven van vervaardigen of bewerken van glas, aardewerk, kalk, borstelwerk, leder-, caoutchouc- of papierwaren, cartonnages, vlas, touw, zeil of zeep* (n°. 34 van genoemd artikel):

1. het aardewerkmakersbedrijf [waaronder behooren:
buizenmakerij (de),
draineerbuizen (de vervaardiging van),
kachelbakkerij (de),
kleimalerij (de),
muurtegels (de vervaardiging van),
plateelmakerij (de),
porseleinmakerij (de),
potbuizenmakerij (de),
pottenbakkersbedrijf (het),
tabakspijpen (de vervaardiging van),
terracottawaren (de vervaardiging van)],
2. het borstelmakersbedrijf [waaronder behooren:
kwastenmakersbedrijf (het),
penseelmakersbedrijf (het)],

3. het bedrijf van breeuwwerk pluizen,
4. het bedrijf van vervaardigen van caoutchouc-waren [waaronder behooren:
   gomelastiekwaren (de vervaardiging van),
   kunstgebitten (de vervaardiging van),
   luchtbanden (de vervaardiging van),
   stempels (de vervaardiging van)],
5. het bedrijf van bewerken van carton [waaronder behooren:
   cartonnages (de vervaardiging van),
   doozen (het plakken van)],
6. het bedrijf van vervaardigen van cementwaren,
7. het bedrijf van vervaardigen van galanterie-waren,
8. het gipsbrandersbedrijf,
9. het bedrijf van vervaardigen van gipswaren [waaronder behooren:
   beeldengieterij (de),
   gipsvormerij (de),
   pleisterbeelden (de vervaardiging van),
   rietplanken (de vervaardiging van)],
10. het bedrijf van bewerken van glas [waaronder behooren:
    brillenslijperij (de),
    brillensnijderij (de),
    glasbranderij (de),
    glasetserij (de),
    glasslijperij (de),
    marmerglas (de vervaardiging van),
    spiegelmakersbedrijf (het)],
11. het bedrijf van glasfabrikanten [waaronder behooren:
    flesschen (de vervaardiging van),
    glasblazerij (de),
    spiegelglas (de vervaardiging van),
    tafelglas (de vervaardiging van)],
12. het bedrijf van vervaardigen van gloeilampen,
13. het bedrijf van vervaardigen van haarkammen,
14. het bedrijf van kalkfabrikanten [waaronder behooren:
    cement (de vervaardiging van),
    kalkblusscherij (de)
    kalkbranderij (de),
    mortelmakerij (de),
    portlandcement (de vervaardiging van)],
15. het krijtmalersbedrijf,
16. het bedrijf van bewerken van leder [waaronder behooren:
    drijfriemen (de vervaardiging van),
    haammakerij (de),
    ledergalanteriewaren (de vervaardiging van),
    lederwaren (de vervaardiging van),
    leestklaarschoenwerk (de vervaardiging van),
    riemen (de vervaardiging van),
    schachten (de vervaardiging van),
    zadelmakersbedrijf (het)],
17. het bedrijf van bewerken van papier [waaronder behooren:
    behangselpapier (de drukkerij van),
    converten (de vervaardiging van),
    dakpapier (de vervaardiging van),
    enveloppen (de vervaardiging van),
    papierstuck (de vervaardiging van),
    papierwaren (de vervaardiging van),
    schuurpapier (de vervaardiging van),
    zakken (de vervaardiging van)],
18. het bedrijf van vervaardigen van paspyristiet,
19. het bedrijf van vervaardigen van photoceramiek,
20. het bedrijf van vervaardigen van teekenkrijt,
21. het touwslagersbedrijf [waaronder behooren:
    garenspinnersbedrijf (het),
    kleingarenspinnersbedrijf (het),
    lijnbanen (het bedrijf uitgeoefend op),
    lijndraaiersbedrijf (het),
    reepenmakersbedrijf (het),
    touwmakersbedrijf (het)],
22. het bedrijf van vervaardigen van verelithe,
23. het bedrijf van vervaardigen van vitriet,
24. het bedrijf van vervaardigen van vitrophanie,
25. het bedrijf van bereiden van vlas of hennep [waaronder behooren:
    beukerij (de),
    brakerij (de),
    hekelarij (de),
    zwingelarij (de)],
26. het bedrijf van vervaardigen van waadoek,
27. het zeepziedersbedrijf [waaronder behooren:
    toiletzeep (de vervaardiging van),
    zeeppoeder (de vervaardiging van),
28. het bedrijf van bewerken van zeil [waaronder behooren:
    dekkleedenmakerij (de),
    zeildoekweverij (de),
    zeilmakerij (de),
    zeil- of touwtaanderij (de)],
29. het zweepenmakersbedrijf;

X. *Tot het leerlooiersbedrijf* (n°. 36 van genoemd artikel):

1. het huidenzoutersbedrijf,
2. het bedrijf van vervaardigen van leder [waaronder behooren:
   leertouwersbedrijf (het),

perkamentmakersbedrijf (het),
zeemleder (de vervaardiging van),
zeemvollersbedrijf (het)],

3. het vellenblootersbedrijf;

XI. *Tot de bedrijven, uitgeoefend door steen-, tegel- en pannenfabrikanten* (n°. 38 van genoemd artikel):

1. het cementsteenmakersbedrijf [waaronder behooren:
cementtegels (de vervaardiging van),
drijfsteen (de vervaardiging van),
parquetvloeren (de vervaardiging van)],
2. het chamottenmakersbedrijf [waaronder behooren:
chamottesteen (de vervaardiging van),
chamottewaren (de vervaardiging van),
vuurvastesteen (de vervaardiging van)],
3. het kunststeenmakersbedrijf [waaronder behooren:
kalkzandsteen (de vervaardiging van),
kunstzandsteen (de vervaardiging van)],
4. het pannenbakkersbedrijf,
5. het steenbakkersbedrijf,
6. het kleidelversbedrijf,
7. het leemdelversbedrijf,
8. het tegel- en estrikmakersbedrijf;

XII. *Tot het drukkers- en boekbindersbedrijf* (n°. 40 van genoemd artikel):

1. het bindersbedrijf [waaronder behooren:
albumbindersbedrijf (het),
boekbindersbedrijf (het),
kantoorboeken (de vervaardiging van),
perforeerinrichtingen (het bedrijf uitgeoefend in)],
2. het drukkersbedrijf [waaronder behooren:
boekdrukkersbedrijf (het),
courantdrukkersbedrijf (het),
handelsdrukkersbedrijf (het),
letterzettersbedrijf (het),
smoutdrukkersbedrijf (het),
stereotiepinrichtingen (het bedrijf uitgeoefend in)],
3. het linieerdersbedrijf,
4. het metaaldrukkersbedrijf,
5. steendrukkersbedrijf [waaronder behooren:
chromolithographische inrichtingen (het bedrijf uitgeoefend in),
etiquettendrukkerij (de),
lithographeerderij (de),
photolithographische inrichtingen (het bedrijf uitgeoefend in),
plaatdrukkersbedrijf (het),
zincographeerderij (de)];

XIII. *Tot het apothekersbedrijf en de bedrijven, uitgeoefend door vervaardigers van chemicaliën* (n°. 42 van genoemd artikel]:

1. het bedrijf van vervaardigen van ammoniak [waaronder behooren:
salmoniak (de vervaardiging van),
zwavelzure amoniak (de vervaardiging van)],
2. het apothekersbedrijf [waaronder behooren:
haarwater (de vervaardiging van),
pastilles (de vervaardiging van),
pepton (de vervaardiging van),
pharmaceutische preparaten (de vervaardiging van),
tandmiddelen (de vervaardiging van),
zalven (de vervaardiging van)],
3. het baleinmakersbedrijf,
4. het bedrijf van vervaardigen van beenderprodukten [waaronder behooren:
beendermeel (de vervaardiging van),
beenderontvetterij (de),
beenzwartmakerij (de),
gelatinemakerij (de),
lijmmakerij (de)],
5. het bedrijf van vervaardigen van chemische stoffen [waaronder behooren:
aether (de vervaardiging van),
bloedloogzout (de vervaardiging van),
chinine (de vervaardiging van),
inkt of drukinkt (de vervaardiging van),
insectenpoeder (de vervaardiging van),
kaënolithe (de vervaardiging van),
koolzuur (de vervaardiging van),
loog (de vervaardiging van),
machinepoeder (de vervaardiging van),
photographische preparaten (de vervaardiging van),
poetspomade (de vervaardiging van),
politoer (de vervaardiging van),
salpeterzuur (de vervaardiging van),
schoensmeer (de vervaardiging van),
soda (de vervaardiging van),
teerproducten (de vervaardiging van),
zoutzuur (de vervaardiging van),
zwavelzuur (de vervaardiging van)],
6. het bedrijf van vervaardigen van chemische meststoffen [waaronder behooren:
guano (de vervaardiging van),

kunstmest (de vervaardiging van),
slakkenmeel (de vervaardiging van),
superphosphaat (de vervaardiging van)],

7. het bedrijf van vervaardigen van verfstoffen [waaronder behooren:
aniline (de vervaardiging van),
azoverfstoffen (de vervaardiging van),
blauwsel (de vervaardiging van),
boter- of kaaskleursel (de vervaardiging van),
indigo (de vervaardiging van),
lakmoes (de vervaardiging van),
meestoven (het bedrijf uitgeoefend in)];

XIV. *Tot het bedrijf van exploiteeren van abattoirs, het slachters- en vleeschhouwersbedrijf en de bedrijven, uitgeoefend door vleeschwarenfabrikanten* (n° 44 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van exploiteeren van abattoirs of slachthuizen,
2. het exportslachtersbedrijf,
3. het konijnenslachtersbedrijf,
4. het lebberijbedrijf,
5. het paardenslachtersbedrijf,
6. het villersbedrijf,
7. het poeliersbedrijf,
8. het bedrijf uitgeoefend in rookerijen voor spek, vleesch, worst, enz.,
9. het slagersbedrijf [waaronder behooren:
spekslagersbedrijf (het),
varkensslagersbedrijf (het),
vleeschhouwersbedrijf (het)],
10. het bedrijf van vervaardigen van vleeschwaren,
11. het bedrijf van vervaardigen van worst,
12. het zoutersbedrijf voor darmen, spek, vleesch, enz.;

XV. *Tot de bedrijven, uitgeoefend door fabrikanten van verduurzaamde levensmiddelen of vruchtensappen* (n°. 45 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van vervaardigen van appelengelei,
2. het bedrijf van vervaardigen van appelstroop,
3. het conservenmakersbedrijf [waaronder behooren:
geconserveerde vruchten (de vervaardiging van),
jammakersbedrijf (het),
oranjesnippers (de vervaardiging van),
pulpmakersbedrijf (het)],
4. het bedrijf uitgeoefend in drogerijen voor groenten, kruiden, vruchten, enz.,
5. het bedrijf van vervaardigen van mosterd,
6. het bedrijf van vervaardigen van verduurzaamde levensmiddelen [waaronder behooren:
augurkenzouterij (de),
groenteninmakerij (de),
groentenzouterij (de),
koolinmakerij (de),
melk (de vervaardiging van gecondenseerde-, gepasteuriseerde- of gesteriliseerde)],
7. het bedrijf van vervaardigen van vermicellie,
8. het bedrijf van vervaardigen van vruchtensappen [waaronder behooren:
bessensap (de vervaardiging van),
bessenwijn (de vervaardiging van),
kwast (de vervaardiging van),
vruchtenwijn (de vervaardiging van)],

XVI. *Tot het vischdrogers-, vischrookers- en vischzoutersbedrijf* (n°. 46 van genoemd artikel):

1. het vischdrogersbedrijf,
2. het bedrijf uitgeoefend in rookerijen voor bokking, paling, visch, zalm, enz.,
3. het bedrijf van beuken van stokvisch,
4. het vischpakkersbedrijf [waaronder behooren:
haringpakkersbedrijf (het),
stokvischpakkersbedrijf (het),
zoutevischpakkerij (de)],
5. het zoutersbedrijf voor ansjovis, visch, enz.;

XVII. *Tot de bedrijven, uitgeoefend door distillateurs van gegiste vloeistoffen, en het jenever- en likeurstokersbedrijf* (n°. 48 van genoemd artikel):

1. het bedrijf uitgeoefend in branderijen voor jenever, montwijn, enz.,
2. het distilleerdersbedrijf [waaronder behooren:
alcohol (de vervaardiging van),
brandewijn (de vervaardiging van),
spiritus (de vervaardiging van)],
3. het gistmakersbedrijf,
4. het likeurstokersbedrijf,
5. het bedrijf van vervaardigen van elixer;

XVIII. *Tot de bedrijven, uitgeoefend door koffiestroop- of cichoreifabrikanten* (n°. 51 van genoemd artikel):

1. het cichoreimakersbedrijf,
2. de cichoreidrogerij,
3. het bedrijf van vervaardigen van koffiestroop [waaronder behooren:
caramelmakersbedrijf (het),
peekoffiemakersbedrijf (het)];

XIX. *Tot het vetsmeltersbedrijf* (n°. 53 van genoemd artikel):

1. het smeermakersbedrijf,
2. het bedrijf van vervaardigen van wagensmeer,
3. het vetkaarsenmakersbedrijf,
4. het vetsmeltersbedrijf;

XX. *Tot het olie-, lak- en vernisstokersbedrijf* (n°. 54 van genoemd artikel):

1. het bedrijf uitgeoefend in kokerijen voor olie, traan, enz.,
2. het bedrijf uitgeoefend in stokerijen voor japanlak, lak, vernis, enz.;

XXI. *Tot de bedrijven van reinigen van wegen, straten, pleinen, kolken, riolen of secreten, die van weghalen van asch of vuil en het bedrijf van mestbereiding* (n°. 61 van genoemd artikel):

1. het bedrijf van aschstalhouders,
2. het bedrijf van compostbereiding,
3. de mestbereiding,
4. het bedrijf van openbare straatreiniging,
5. het bedrijf van putreiniging [waaronder behooren:
   kolkenreiniging (de),
   riolenreiniging (de),
   secretenreiniging (de)],
6. het bedrijf van houders van verbrandingsovens.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 25sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1901.)

---

26 *Juni* 1901. BESLUIT, bevelende de plaatsing in het *Staatsblad* van het Khedivinal beslnit d.d. 1 Maart 1901 in zake de bevoegdheid der gemengde Rechtbanken ten opzichte der diplomatieke en consulaire ambtenaren. S. 189.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes, heeft toegestemd in de door de Egyptische Regeering voorgestelde regeling in zake de bevoegdheid der gemengde Rechtbanken ten opzichte der diplomatieke en consulaire ambtenaren;

Gelet op de wet van 2 December 1895 (*Staatsblad* n°. 190);

Gezien het Khedivinal besluit van 1 Maart 1901, waarbij voorzegde regeling is afgekondigd, van welk beslnit een afdruk hieraan is gehecht;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 13den Juni 1901, n°. 6417, Directie van het Protocol;

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 23 Juni 1901, n°. 7553, 1ste afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan de bekendmaking van meergenoemde regeling te bevelen door de plaatsing van dit beslnit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van het geen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 26sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 11 *Juli* 1901.)

DÉCRET.

Nous, Khédive d'Egypte,

Vu le règlement d'organisation judiciaire pour les procès mixtes en Egypte;

Après accord intervenu entre Notre Gouvernement et les Puissances qui ont adhéré à la Réforme judiciaire;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice et l'avis conforme de Notre Conseil des Ministres,

Décrétons:

Art. 1. Tous les fonctionnaires diplomatiques ou consulaires, envoyés de l'étranger en Egypte (missi), et leurs familles, auront la faculté d'actionner les tiers devant les Tribunaux Mixtes égyptiens, sans cependant être justiciables de ces Tribunaux comme défendeurs, sauf dans le cas de demandes reconventionnelles jusqu'à due concurrence de la demande principale.

S'ils s'occupent de commerce ou d'industrie s'ils possèdent ou exploitent des immeubles en Egypte, ils seront soumis à la juridiction des Tribunaux mixtes égyptiens, pour toutes les affaires commerciales an industrielles et pour toutes les actions réelles immobilières où leur qualité officielle ne sera pas en cause.

Tous les autres fonctionnaires non compris dans le premier paragraphe du présent artiele, ainsi que les cawas, seront assujettis à la juridiction mixte pour toutes les affaires ne concernant pas leurs fonctions officielles.

2. Ces dispositions entreront en vigueur un

mois après la publication qui en sera faite dans les formes prévues par l'article 35, titre I, du Règlement d'organisation judiciaire.

3. Notre Ministre de la Justice est chargé de l'exécution du présent décret.

Fait au palais de Koubbeh, le 1 mars 1901.

(*get.*) ABBAS HILMI.

Par le Khédive:

Le Président du Conseil des Ministres,
(*get.*) MOUSTAPHA FEHMY.

Le Ministre des Affaires Etrangères,
(*get.*) BOUTROS GHALI.

Le Ministre de la Justice,
(*get.*) IBRAHIM FOUAD.

---

27 *Juni* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeen reglement voor de eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, vermeld in de artt. 55 en 57 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), houdende regeling van het middelbaar onderwijs. S. 190.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 April 1901, n°. 1936[a], afdeeling Onderwijs;

Gezien het Koninklijk besluit van 10 Maart 1870 (*Staatsblad* n°. 49), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 10 Maart 1883 (*Staatsblad* n°. 31) en van 22 Maart 1885 (*Staatsblad* n°. 73);

Overwegende, dat het wenschelijk is de bij bovenvermelde Koninklijke besluiten ten aanzien van de eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, vermeld in de artikelen 55 en 57 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), gestelde regelen te herzien;

Den Raad van State gehoord (advies van den 28 Mei 1901, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 24 Juni 1901, n°. 3991, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. met intrekking van de bovenvermelde Koninklijke besluiten te bepalen, dat die examens zullen worden afgenomen volgens het algemeen reglement, aan dit besluit gehecht;

2°. te bepalen dat dit besluit voor het eerst zal worden toegepast op de examens van 1902.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 12 *Juli* 1901.)

ALGEMEEN REGLEMENT *voor de eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, afgenomen krachtens de artt.* 55 *en* 57 *der wet van* 2 *Mei* 1863 (Staatsblad n°. 50).

Art. **1.** De eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus worden in de afzonderlijke of tot dat doel gecombineerde provinciën afgenomen tegen het einde van den cursus, en wel in de laatste helft van Juni, in Juli en, zoo noodig, in Augustus.

2. Onze Commissarissen in de provinciën benoemen de examencommissiën vóór den 15den April en wijzen tegelijkertijd de gemeente aan, waar het mondeling examen zal worden gehouden.

Van die benoeming en aanwijzing doen zij aanstonds mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan den inspecteur van het middelbaar onderwijs in de provincie.

3. De voorzitter der commissie wordt door Onzen Commissaris in de provincie aangewezen.

De commissie benoemt een harer leden tot haren secretaris.

4. Het examen wordt schriftelijk en mondeling afgenomen.

De omvang der kennis, die in elk vak van de candidaten kan worden gevorderd, is aangewezen in het als bijlage bij dit reglement gevoegd programma.

5. Het schriftelijk examen heeft plaats in de gemeenten, waar hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus gevestigd zijn; het mondeling onderzoek geschiedt in de gemeente, door Onzen Commissaris in de provincie krachtens art. 2 aangewezen.

6. De voorzitters der commissiën doen terstond na hunne benoeming in eenige dagbladen naar hunne keuze oproepingen plaatsen, waarbij hun, die het eindexamen in de provinciën wenschen af te leggen, wordt verzocht zich schriftelijk bij hen aan te melden met opgave van de school, aan welke zij onderwijs ontvangen, en, zoo zij geen leerlingen eener hoogere burgerschool zijn, met aanwijzing van de hoogere burgerschool, aan

welke zij het schriftelijk examen wenschen af te leggen.

De voorzitters zenden vóór den 1sten Mei aan den inspecteur van het middelbaar onderwijs in de provincie eene lijst der candidaten met aanwijzing van de school, aan welke elk hunner het schriftelijk examen zal afleggen.

7. Het schriftelijk examen omvat de volgende vakken:

1°. de wiskunde,

2°. de beginselen der theoretische en toegepaste mechanica,

3°. de natuurkunde,

4°. de scheikunde,

5°. de geschiedenis,

6°. de aardrijkskunde,

7°. de Nederlandsche taal,

8°. de Fransche taal,

9°. de Engelsche taal,

10°. de Hoogduitsche taal,

11°. het boekhouden,

12°. het hand- en rechtlijnig teekenen.

8. De voorzitter der examencommissie roept, zoo spoedig mogelijk na de benoeming, de leden samen ter plaatse, waar het mondeling examen zal worden gehouden. In die bijeenkomst verdeelt de commissie zich in sub commissiën, elke meer bepaaldelijk belast met het onderzoek in eene of meer der volgende afdeelingen:

A. Wis- en werktuigkunde (vak *a* en *b* van art. 17 der wet),

B. natuurkundige wetenschappen (vak *c*, *d*, *e* en *f* van art. 17 der wet),

C. geschiedkundige, staats- en handelswetenschappen (vak *g*, *h*, *i*, *k* en *p* van art. 17 der wet),

D. taal- en letterkunde (vak *l*, *m*, *n* en *o* van art. 17 der wet),

E. hand- en rechtlijnig teekenen (vak *r* van art. 17 der wet).

Een zelfde lid der commissie kan in verschillende sub-commissiën zitting hebben.

Voor ieder vak of onderdeel daarvan wordt één lid meer bepaald aangewezen als examinator, die zich belast met het nazien van het daarvoor gemaakte schriftelijke werk en het afnemen van het mondeling examen; een tweede lid om eveneens het schriftelijke werk na te zien en bij het mondeling examen tegenwoordig te zijn.

De leden van elke sub-commissie treden onderling in overleg zoowel aangaande den duur en de uitgebreidheid van het mondeling examen in alle tot de afdeeling behoorende vakken, als omtrent de daarbij te volgen wijze van ondervragen en beoordeelen.

9. In dezelfde of in eene volgende bijeenkomst der commissie worden de door de leden opgemaakte opgaven voor het schriftelijk werk in de onderscheidene vakken besproken en vastgesteld. Deze opgaven worden vóór den 1sten Mei met de noodige toelichting en, voor zooveel de voorgestelde vraagstukken betreft, vergezeld van de oplossing, gezonden aan den inspecteur van het middelbaar onderwijs in de provincie.

10. Het schriftelijk examen wordt ieder jaar door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, op voordracht van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs, zóódanig geregeld, dat alle candidaten op denzelfden dag het schriftelijk werk voor hetzelfde vak verrichten.

De dagen, waarop het schriftelijk examen plaats heeft, en de duur van elk examen worden door de inspecteurs medegedeeld aan de voorzitters der examen-commissiën, aan de directeuren der hoogere burgerscholen, aan welke het schriftelijk werk wordt gemaakt, en aan de plaatselijke commissiën, met het toezicht op die scholen belast.

De voorzitters der examen-commissiën geven daarvan kennis aan de candidaten.

11. De inspecteurs doen in eene daarvoor bestemde bijeenkomst eene keus uit de hun door de voorzitters der examen-commissiën toegezonden opgaven voor schriftelijk werk. Zij kunnen zich daarbij doen voorlichten door leden dier commissiën of door leeraren der hoogere burgerscholen.

Voor die vakken, waarin een opstel wordt gevorderd, zorgen zij, dat den candidaten de keus tusschen ten minste twee onderwerpen wordt gelaten.

Deze opgaven worden met de vereischte zorg voor geheimhouding, op Rijkskosten gedrukt.

12. De inspecteurs zenden aan de directeuren der hoogere burgerscholen, aan welke het schriftelijk examen zal plaats hebben, eene lijst der candidaten, die daaraan zullen deelnemen, alsmede in verzegelde pakketten de noodige exemplaren der in het voorgaande artikel vermelde gedrukte opgaven. Op die pakketten zijn uitgedrukt het vak, tot hetwelk de opgaven behooren, de dag, waarop zij moeten worden gebruikt, en de tijd, die voor het werk beschikbaar is gesteld.

De pakketten worden in tegenwoordigheid der candidaten geopend bij den aanvang van het schriftelijk werk in elk vak.

13. De candidaten maken het schriftelijke

werk onder toezicht van den directeur en de leeraren der hoogere burgerschool, met dien verstande, dat de directeur voor den geregelden gang van zaken verantwoordelijk is en dat steeds in elk lokaal, waar dit werk gemaakt wordt, òf twee leeraren òf de directeur en een leeraar tegenwoordig zijn.

Al het werk der candidaten moet gemaakt worden op papier, door den directeur der school verstrekt. Hierop moet alleen het nummer, maar niet de naam van den candidaat vermeld zijn.

Nadat de pakketten geopend en, onmiddellijk daarop, de opgaven rondgedeeld zijn aan de candidaten, mogen geene mededeelingen of inlichtingen omtrent de opgaven, van welken aard of door wien ook, aan de candidaten worden verstrekt.

Panzeeringen worden den candidaten slechts bij het examen in het teekenen toegestaan.

Het gebruik van boeken, met uitzondering van die, welke alleen logarithmentafels bevatten en door den directeur vóór den aanvang van het examen zijn onderzocht, is verboden.

De candidaten, die zich aan eenig bedrog bij het schriftelijk examen schuldig maken, worden niet verder tot het examen toegelaten. Indien de ontdekking van eenig bedrog eerst na afloop van het schriftelijk examen plaats vindt, kan het getuigschrift den candidaat, die zich daaraan schuldig maakte, worden onthouden.

Op deze voorschriften behoort de directeur bij den aanvang van de eerste zitting voor het schriftelijk examen, en wel vóór de opening van het pakket, de candidaten uitdrukkelijk opmerkzaam te maken.

Van ieder schriftelijk examen wordt door hen, die daarbij het toezicht hebben uitgeoefend, een proces-verbaal opgemaakt. Aan de directeuren worden de daarvoor noodige gedrukte exemplaren door of van wege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken toegezonden.

14. Iederen dag wordt het door de candidaten gemaakte werk met een exemplaar der gedrukte opgave en het proces-verbaal van het examen door den directeur der school gezonden aan den voorzitter der examencommissie, die het vervolgens toezendt aan het lid of de leden, meer bepaald met het examen in dat vak belast.

15. Na afloop van het geheele schriftelijk examen zenden de inspecteurs, door tusschenkomst van de voorzitters der commissiën, aan ieder lid een volledig stel van de opgaven voor het schriftelijk werk.

16. Indien een candidaat door behoorlijk bewezen ongesteldheid of om andere wettige redenen, ter beoordeeling van den voorzitter der commissie, verhinderd is bij het schriftelijk examen in eenig vak tegenwoordig te zijn, wordt hem nog tijdens de mondelinge examens gelegenheid tot het maken van schriftelijk werk, onder toezicht van de commissie gegeven. De opgaven voor zoodanig werk stelt de commissie vast, daarbij zorgende, dat deze niet dezelfde zijn als de aan de andere candidaten voorgestelde, maar zooveel mogelijk van gelijken omvang en moeilijkheid.

17. Vóór den aanvang van het mondeling examen, waarvan de dag door de commissie wordt bepaald, moet het schriftelijk werk der candidaten zijn nagezien.

De voorzitter wordt gemachtigd de leden tegen een door hem te bepalen dag vóór den aanvang van het mondeling examen op te roepen in de gemeente, waar dit wordt gehouden. Op dezen dag worden de cijfers voor het schriftelijk werk vastgesteld en op eene lijst geschreven en de vrijstellingen volgens art. 18 bepaald.

De regeling van de mondelinge examens geschiedt door den voorzitter, met inachtneming van het in de artt. 18 en 19 voorgeschrevene.

18. Een mondeling examen wordt in elk geval afgelegd in de krachtens de wet tot het examen behoorende vakken, waarvoor geen schriftelijk werk is gemaakt, en in de drie vreemde talen en hare letterkunde.

Van een mondeling examen in elk ander vak zijn vrijgesteld zij, die in dat vak niet minder dan het praedicaat „voldoende" (6) hebben behaald en in de andere vakken der afdeeling voor het schriftelijk werk niet minder dan het praedicaat „even voldoende" (5) hebben gekregen.

Ingeval de commissie grond heeft te vermoeden, dat er bij het schriftelijk werk bedrog is gepleegd, kan de candidaat, die zich daaraan schuldig heeft gemaakt, in alle vakken mondeling worden geëxamineerd.

19. Voor het mondeling examen worden alle candidaten gelijktijdig opgeroepen, indien hun getal niet meer dan twaalf bedraagt. Indien hun getal meer dan twaalf doch niet meer dan vier en twintig bedraagt, worden zij verdeeld in ten hoogste twee groepen. Bedraagt hun getal meer dan vier en twintig, dan worden zij verdeeld in groepen, waarvan het aantal gelijk is aan het aantal malen, dat het getal candidaten een veelvoud is van twaalf, met dien verstande, dat

het getal groepen één meer kan bedragen, indien een zuiver veelvoud van twaalf met één of meer candidaten wordt overtroffen.

Het mondeling examen loopt voor iederen candidaat binnen drie dagen ten einde met een duur van ten hoogste drie uren daags. Elke candidaat wordt afzonderlijk ondervraagd.

Des avonds wordt geen examen gehonden.

20. De voorzitter geeft aan de candidaten tijdig kennis van den tijd en de plaats, waar het mondeling examen zal worden gehouden, en noodigt de plaatselijke commissie van toezicht op het Middelbaar Onderwijs in de gemeente, waar het examen plaats heeft, ter bijwoning uit.

21. Voor de beslissing omtrent de toelating van de candidaten worden de vakken, waarover het examen zich uitstrekt, verdeeld in vijf afdeelingen, die in art. 8 zijn aangewezen.

22. Het is aan de sub-commissiën geheel vrijgelaten, op welke wijze zij tot een oordeel over de kennis der candidaten in eenig vak of in elke der in art. 8 genoemde afdeelingen willen geraken.

Het oordeel over de kennis der candidaten in elk der vakken, genoemd in art. 17 der wet, wordt uitgedrukt door een der cijfers van 1 tot 10, aan welke de volgende beteekenis is te hechten:

10 uitmuntend,
9 zeer goed,
8 goed,
7 ruim voldoende,
6 voldoende,
5 even voldoende,
4 onvoldoende,
3 gering,
2 slecht,
1 zeer slecht.

De aldus toegekende cijfers worden op daartoe door het Departement van Binnenlandsche Zaken te verstrekken tabellen ingevuld en de eindcijfers voor de afdeelingen *A*, *B*, *C*, *D* en *E* worden daarbij bepaald. Worden die eindcijfers uit de cijfers der onderscheidene vakken door berekening afgeleid en wordt bij die berekening aan de verschillende vakken een verschillende invloed op het eindcijfer toegekend, dan wordt de wijze van berekening in het verslag der commissie vermeld. Het eindcijfer is in dat geval een gemengd getal, indien de berekening een zoodanig getal oplevert.

23. Na afloop van het examen voor elke groep wordt eene vergadering gehouden, in welke de commissie over den uitslag beslist.

Is aan een candidaat voor elke der vijf afdeelingen het cijfer 5 of hooger toegekend, dan wordt hem het getuigschrift wegens voldoend afgelegd examen uitgereikt.

Heeft hij voor een of meer dier afdeelingen minder dan het cijfer 5 verkregen, dan wordt door de commissie over zijne toelating beraadslaagd en, zoo noodig, bij meerderheid van stemmen beslist. Bij staking van stemmen is de candidaat toegelaten.

De candidaat, die in twee afdeelingen *A*, *B*, *C* of *D* een eindcijfer verkrijgt, dat beneden 5 ligt, is afgewezen.

De uitslag wordt den candidaten terstond medegedeeld met overlegging van eene lijst der door hen voor iedere afdeeling en, zoo mogelijk, voor ieder vak behaalde cijfers en met uitreiking van het getuigschrift aan de geslaagden.

Behoort bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 190).

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. Goeman Borgesius.

BIJLAGE.

PROGRAMMA.

Daar het eindexamen der hoogere burgerscholen moet dienen om te onderzoeken, of de jongelieden, die zich daartoe aanmelden, met vrucht den vijfjarigen cursus eener hoogere burgerschool hebben gevolgd of een daarmede gelijkstaand onderricht hebben genoten, behoort bij dit onderzoek het hoofddoel der hoogere burgerschool, de vorming van ontwikkelde jongelieden, toegerust met de kunndigheden, die de hedendaagsche maatschappij in elk beschaafd man eischt, op den voorgrond te staan. De candidaten moeten dus bewijzen kunnen geven, dat zij door degelijke studie een voldoenden grondslag hebben gelegd voor de speciale voorbereiding tot elk bedrijf of ambt, en door veelzijdige oefening van het verstand in staat gesteld zijn om met oordeel partij te trekken van de ervaringen, die het practische leven hun zal aanbieden.

Bij het examen is daarom meer te eischen van het verstand dan van het geheugen, het moet meer de strekking hebben om te ontdekken, wat de candidaten weten en tot welke mate van inzicht hunne studie heeft geleid dan om de leemten op te zoeken, die in zaken van ondergeschikt belang hunne kennis verraadt. Eene grondige en

degelijke kennis van hoofdzaken kan ten aanzien van de wis- en natuurkundige wetenschappen, aardrijkskunde, wereldgeschiedenis der letterkunde, staathuishoudkunde en staatsinrichting voldoende worden geacht. De grenzen, die voor elk dezer vakken behooren te worden gesteld, en de eischen, welke ten aanzien van de kennis der talen en van het teekenen als billijk mogen worden beschouwd, worden hieronder opgegeven.

A. *De Wiskunde.*

In de rekenkunde en gewone stelkunde behoort de candidaat voldoende kennis en oefening te bezitten om met vaardigheid en oordeel de onderscheidene leerwijzen toe te passen op vraagstukken, die zonder zoogenaamde kunstgrepen kunnen worden opgelost. Hij behoort de door hem toegepaste leerwijze te kunnen verklaren en zijne berekening, wanneer eene benadering mogelijk is of verlangd wordt, naar den vereischten graad van nauwkeurigheid te kunnen inrichten. Oefening in het gebruik van logarithmen wordt inzonderheid vereischt. De rekeu- en meetkundige reeksen, de onbepaalde en exponentieele vergelijkingen en het binominm van Newton voor geheele exponenten worden geacht tot de gewone stelkunde te behooren.

De in meetkunde gevorderde kennis strekt zich uit tot de inhoudsvinding van de veelvlakkige lichamen, van den cilinder, den kegel en den bol, de geometrische eigenschappen van den bolvormigen driehoek en de leerstukken van de meetkunde der ruimte en van het platte vlak, die hieraan voorafgaan.

De candidaat heeft het bewijs te leveren, dat hij een duidelijk begrip heeft van de eischen van een wiskundig betoog en van het onderling verband der onderscheidene leerstukken.

Tot de goniometrie en de trigonometrie worden geacht te behooren de oplossing van eenvoudige goniometrische vergelijkingen en de toepassing der vlakke trigonometrie op eenvoudige vraagstukken der werkdadige meetkunde.

De kennis der beschrijvende meetkunde behoort zich uit te strekken tot aan de gebogen oppervlakken.

B. *De beginselen van de theoretische en toegepaste mechanica, van de kennis van werktuigen en van de technologie.*

Dit examen omvat de beginselen der mechanica voor zooverre die voor eene degelijke beoefening der natuurkunde, overeenkomstig de eischen voor dit vak hieronder omschreven, noodig zijn.

De candidaat behoort bekend te zijn met de leer van de koppels, van het zwaartepunt en van de stabiliteit. Hij behoort de evenwichtsvergelijking te kunnen opmaken van de enkelvoudige en van een paar samengestelde werktuigen (windas, takel) met inachtneming van de wrijving. Verder wordt de kennis geëischt van de wetten der eenparige en der eenparig veranderlijke beweging, van de parabolische en cirkelvormige beweging, de leer van het behoud van arbeidsvermogen, de wetten van den slinger en de botsing.

Het examen in de kennis van werktuigen en de technologie bepaalt zich uitsluitend tot datgene, wat daarvan bij de natuur- en scheikunde behandeld wordt.

C. *De natuurkunde en hare voornaamste toepassingen.*

Dit examen omvat de proefondervindelijke natuurkunde en de belangrijkste toepassingen, die in het dagelijksch leven en de nijverheid voorkomen. De candidaat behoort bekend te zijn met de voornaamste natuurkundige methoden, welke dienen tot het opsporen van de natuurwetten en tot de bepaling van de standvastige grootheden; hij moet de wiskundige uitdrukking dier wetten kunnen toepassen op eenvoudige vraagstukken.

Inzonderheid wordt gewicht gehecht aan een juist begrip van het verband, dat tusschen de verschillende groepen van verschijnselen bestaat, meer dan aan eene uitvoerige kennis van bijzonderheden.

D. *De scheikunde en hare voornaamste toepassingen.*

Het examen omvat de beginselen der anorganische scheikunde en de hoofdpunten der organische.

Verder wordt, in aansluiting met het onderwijs in de scheikunde, de kennis geëischt van enkele handelswaren ter keuze van den candidaat en van die delfstoffen, welke als van zelf bij het onderwijs in de scheikunde behandeld worden.

E. *De beginselen der delfstof-, aard-, plant- en dierkunde.*

De beginselen der delfstofkunde zijn reeds bij de scheikunde genoemd, die van de aardkunde zullen bij de aardrijkskunde worden vermeld.

Het examen in plant- en dierkunde omvat eenige door eigen aanschouwing verkregen kennis van enkele natuurlijke plantenfamiliën, waaraan

de bekendheid met de hoofdtrekken der organenbeschrijving ten grondslag moet liggen en van enkele klassen of orden van dieren, ter keuze van den candidaat; verder eenige kennis van het samenstel en de levensverrichtingen van de onderscheidene deelen der plant en van de levensverrichtingen in het dierlijk lichaam.

F. *De beginselen der cosmographie.*

Het examen in cosmographie strekt zich uit over de gedaante en de afmetingen der aarde, de wijze waarop deze bepaald worden, de plaatsbepaling op hare oppervlakte en aan den hemel, de verschijnselen ontstaande door de asbeweging der aarde, door de beweging, zoowel van de aarde als van de planeten om de zon en door de beweging van de wachters, de bewegingswetten en de algemeene aantrekkingskracht.

G. *De gronden van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.*

Voor dit vak wordt eenige kennis geëischt van de inrichting van het bestuur van den staat, de provinciën en de gemeenten en van de onderlinge verhouding der onderscheidene staatsmachten in Nederland.

H. *De staathuishoudkunde en de statistiek, inzonderheid van Nederland en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.*

Het examen in staatbuishoudkunde omvat de hoofdbeginselen van de voortbrenging, den omloop, de verdeeling en het verbruik van de maatschappelijke goederen. Van enkele hoofdonderwerpen, ter keuze van den candidaat, kan eenige meerdere kennis worden gevorderd.

Bij het examen in de statistiek wordt eenige kennis geëischt van hare hulpbronnen, voornamelijk met betrekking tot de statistiek van Nederland en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

I. *De aardrijkskunde.*

Het examen in de aardrijkskunde omvat een overzicht van de natuurkundige en de staatkundige indeeling der werelddeelen, hetwelk voor Nederland en zijne koloniën en overzeesche bezittingen iets uitvoeriger moet zijn.

Verder, wat de natuurkundige aardrijkskunde betreft, eenige kennis van lucht- en zeestroomen in verband met hun invloed op het klimaat, alsmede van eenige belangrijke handelsproducten en van de ethnographische verdeeling der menschheid.

Van de aardkunde wordt bij dit examen geëischt de kennis van de hoofdtrekken der geologie van Nederland.

K. *De geschiedenis.*

Het examen in de geschiedenis omvat:

a. de vaderlandsche geschiedenis, meer in het bijzonder sedert 1500;

b. de algemeene geschiedenis sedert de Fransche revolutie (met eene inleiding sedert 1713), en van de vroegere perioden uitsluitend datgene, wat noodig is tot een juist inzicht in de geschiedenis des vaderlands.

L. *De Nederlandsche taal en letterkunde.*

Zoowel bij het schriftelijk als bij het mondeling examen moet de candidaat de bewijzen kunnen geven, dat hij eene voldoende kennis bezit van de Nederlandsche taal, zoodat hij in staat is zich juist en vaardig daarin uit te drukken en de voornaamste voortbrengselen der letterkunde te verstaan.

Het examen in de letterkunde omvat de hoofdtrekken van hare geschiedenis sedert het begin der 17de eeuw en de kennis van enkele van hare voornaamste voortbrengselen in de 17de en 18de, en meer in het bijzonder, in de 19de eeuw.

M. N. O. *Fransche, Engelsche en Hoogduitsche taal- en letterkunde.*

Uit een schriftelijk opstel over eenig opgegeven onderwerp of uit eene opgegeven vertaling uit de vreemde in de Nederlandsche taal moet blijken, dat de candidaat zich van elke der drie vreemde talen zonder grove fouten kan bedienen, of wel den inhond van een stuk proza of gemakkelijke poëzie in die talen voldoende begrijpt. Bij het mondeling onderzoek mag geëischt worden, dat de candidaat zich in de vreemde taal redelijk goed wete uit te drukken.

Het onderzoek in de letterkunde blijft beperkt tot één of twee hoofdtijdvakken, door den candidaat meer in het bijzonder beoefend, en tot enkele belangrijke voortbrengselen daaruit, door hem met zorg gelezen.

P. *De beginselen der handelswetenschappen, waaronder die der warenkennis en het boekhouden.*

De eischen van het examen in warenkennis zijn nader omschreven in het programma voor de scheikunde.

In het dubbel of Italiaansch boekhouden be-

hoort de candidaat genoegzaam ervaren te zijn om eenige memoriaalposten in journaal te kunnen overbrengen en eene proefbalans en eene balans te kunnen opmaken. Verder wordt eenige kennis geëischt van de voornaamste berekeningen, die bij het boekhouden te pas komen.

R. *Het hand- en rechtlijnig teekenen.*

De candidaat moet vaardigheid bezitten:

a. in het teekenen van eene niet te ingewikkelde vlakversiering naar plaat;

b. in het schetsen en schaduwen naar de natuur van eenvoudige voorwerpen en van een eenvoudig reliefornament, en

c. in het op verkleinde schaal projecteeren en zuiver in teekening brengen van een eenvoudig voorwerp.

Voor het schetsen en schaduwen, sub *b* bedoeld, zijn bij voorkeur gipsafgietsels naar goede beeldhouwwerken te gebruiken.

—

27 *Juni* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Juni 1897 (*Staatsblad* n°. 163) houdende vaststelling van de samenstelling en de sterkte der scheepsmacht voor *Nederlandsch-Indië* benoodigd. S. 191.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende dat herziening wenschelijk is van het Koninklijk besluit van 4 Juni 1897 (*Staatsblad* n°. 163) regelende de samenstelling en de sterkte der zeemacht in *Nederlandsch-Indië;*

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Marine en van Koloniën, de dato 15 Maart 1901, Bureau B, n°. 51 en 18 Maart 1901, Littera C, n°. 34;

Den Raad van State gehoord (advies van den 28sten Mei 1901, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers de dato 22 Juni 1901, Bureau B, n°. 30 en 25 Juni 1901, Litt. C, n°. 17;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

Het Koninklijk besluit van 4 Juni 1897 (*Staatsblad* n°. 163) wordt in dier voege gewijzigd, dat:

1°. artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„Het deel der Zeemacht in *Nederlandsch-Indië*, bedoeld bij artikel 2, sub *b*, van hooger genoemd Koninklijk besluit zal bestaan uit vijftien kleine oorlogsvaartuigen van niet meer dan 850 ton waterverplaatsing, waarvan tien in vredestijd steeds in dienst zullen zijn, elk met eene bemanning van ongeveer 64 Europeanen en ongeveer 29 Inlanders.

„In oorlogstijd worden zij buiten dienst gesteld naar gelang van behoefte aan personeel voor de verdediging van havens of reeden of van de toegangen daartoe, of voor aanvulling der bemanning van het deel der Zeemacht, bedoeld sub *a* van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1896 (*Staatsblad* n°. 141)."

2°. artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„Het deel der Zeemacht in *Nederlandsch-Indië*, bedoeld bij artikel 2, sub *c*, van het hooger genoemd Koninklijk besluit, zal bestaan uit torpedobooten, waarvan het aantal, in verband met de andere verdedigingsmiddelen noodig geacht, door Ons wordt bepaald.

„Van die torpedobooten worden in vredestijd een of meer in dienst gehouden; in oorlogstijd worden zij alle in dienst gesteld, tot welk einde de volle bemanningen, waarvan de sterkte naar het type wordt bepaald, ook in vredestijd steeds in *Nederlandsch-Indië* aanwezig zullen zijn."

3°. artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„Het deel der Zeemacht in *Nederlandsch-Indië*, bedoeld bij artikel 2, sub *d*, van hooger genoemd Koninklijk besluit zal bestaan uit één wachtschip en twee opnemingsvaartuigen.

„Het wachtschip wordt steeds in dienst gehouden met eene bemanning van ongeveer 137 Europeanen en ongeveer 42 Inlanders.

„De opnemingsvaartuigen worden alleen in vredestijd in dienst gehouden met eene bemanning elk van ongeveer 22 Europeanen en ongeveer 59 Inlanders."

4°. artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„Behalve de bemanningen der hooger genoemde schepen en vaartuigen zal in *Nederlandsch-Indië* voor de Zeemacht aldaar steeds aanwezig zijn een staf van ongeveer 18 Europeanen, en een bovenrol van 5 percent der sterkte van het Europeesch en van 10 percent der sterkte van het Inlandsch personeel."

Onze Ministers van Marine en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Marine, (*get.*) ROËLL.

De Minister van Koloniën, „ CREMER.

(*Uitgeg.* 30 *Juni* 1901.)

29 *Juni* 1901. BESLUIT, houdende, met handhaving van het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, beslissing dat deelneming door een armbestuur in het kapitaal eener op te richten spoorwegmaatschappij het karakter draagt van geldbelegging, ook al wordt door het armbestuur met die deelneming meer bepaald beoogd bevordering van de tot standkoming eener spoorlijn, weshalve die deelneming is in strijd met art. 15 der Armenwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door *Bestuurders der Vereenigde Gestichten, bestaande uit het Groote en Voorster Gasthuis, het Sint-Jurriëns-Gasthuis, het Ziekenhuis en het Oude-Vrouwenhuis*, te *Deventer*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, d.d. 14 Januari 1901, 3de afd., n°. 145/135, waarbij machtiging is geweigerd om voor het *Groote en Voorster Gasthuis* aldaar deel te nemen in het kapitaal der op te richten *Overijsselsche Locaal-Spoorweg-Maatschappij Deventer-Ommen*;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 Juni 1901, n°. 104;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Juni 1901, n°. 3076, afd. B. B.;

Overwegende: dat de bestuurders der Vereenigde Gestichten te *Deventer* bij schrijven van 10 Januari 1901 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel machtiging hebben verzocht om voor het *Groote en Voorster Gasthuis* aldaar deel te nemen in het kapitaal der op te richten *Overijsselsche Locaal-Spoorweg-Maatschappij Deventer-Ommen* voor 4 aandeelen, ieder groot *f* 250.—, waarvoor een dividend van 1½ pCt. 's jaars wordt gewaarborgd; daarbij aanvoerende, dat de belangen van genoemd gesticht bij de tot-standkoming dier spoorweglijn betrokken zijn, al ware het alleen met het oog op de eiken en dennenbosschen, welke het in die streek heeft liggen;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel bij besluit van 17 Januari 1901, 3de afd., n°. 145/135, hunne goedkeuring aan de voorgenomen belegging hebben onthouden, daarbij overwegende, dat art. 15 der armenwet zoodanige geldbelegging niet toelaat;

dat de aan het hoofd dezes genoemde bestuurders van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat zij met de onderwerpelijke deelneming geene gewone geldbelegging beoogen, als waarop art. 15 der armenwet van toepassing is, maar dat zij van meening zijn hun steun niet te mogen onthouden aan eene onderneming, waarvan de tot-standkoming niet onverschillig kan zijn voor een gesticht met zulk een uitgebreid landbezit, ook in eene der streken, welke de lijn *Deventer-Ommen* doorsnijdt; dat zij deze deelneming meer beschouwen als eene daad buiten het gewoon beheer vallende, waarvoor volgens artikel 16 der armenwet machtiging van Gedeputeerde Staten wordt vereischt; dat indertijd door de gestichten in het aandeelenkapitaal der *Koninklijke Locaal-Spoorweg-Maatschappij Willem III* is deelgenomen voor *f* 10,000—, waarvoor geen rente werd gewaarborgd en dat Gedeputeerde Staten toen niet het minste bezwaar gemaakt hebben daaraan hunne goedkeuring te verleenen;

Overwegende, dat, blijkens art. 15 der wet tot regeling van het armbestuur, de beschikbare gelden van burgerlijke en gemengde instellingen van weldadigheid worden belegd door aankoop van inschrijvingen in een der Grootboeken der Nederlandsche Schuld, of, na verkregen goedkeuring van Gedeputeerde Staten kunnen worden belegd op eenige andere aldaar aangewezen wijze, doch dat genoemd wetsartikel eene geldbelegging als in casu door appellanten begeerd, niet toelaat;

dat nu weliswaar door appellanten wordt aangevoerd, dat zij met de onderwerpelijke deelneming geene gewone geldbelegging beoogen, als waarop meergenoemd wetsartikel van toepassing is, en dat zij deze deelneming meer beschouwen als eene daad buiten het gewoon beheer vallende, waarvoor volgens art. 16 der wet tot regeling van het armbestuur machtiging van Gedeputeerde Staten wordt vereischt, doch dat onder de in art. 16 bedoelde daden, die buiten het gewone beheer vallen, niet kan gerekend worden het deelnemen in het kapitaal eener spoorweg-maatschappij, vermits de wetgever in art. 15 de bestemming van beschikbare gelden heeft geregeld, en dat, al moge het doel van appellanten een ander zijn dan doorgaans met eene belegging van gelden beoogd wordt, aan de onderwerpelijke handeling zelve toch niet het karakter van geldbelegging kan worden ontzegd;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel mitsdien te recht de van hen gevraagde machtiging hebben geweigerd;

Gezien de wet tot regeling van het armbestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van

Gedeputeerde Staten van Overijssel, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur.

Het Loo, den 29sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

1 *Juli* 1901. WET, tot vaststelling van het tijdstip van in werking treden der wet op de paardenfokkerij 1901. S. 192.

Bepaald op 1 *September* 1901.

—

2 *Juli* 1901. BESLUIT, houdende vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie *Utrecht*, betreffende handhaving der vrijstelling van een loteling wegens broederdienst door den Militieraad.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door JACOBUS VAN DER WOUDE te Vinkeveen, loteling voor de lichting der nationale militie van 1901 uit de gemeente Vinkeveen en Waverveen tegen de uitspraak van Gedeputeerde Staten van Utrecht d.d. 14 Februari 1901, n°. 1, betreffende zijn mede-loteling ADRIAAN WAGENAAR;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van Bestuur gehoord, advies van den 12 Juni 1901, n°. 81;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Juni 1901, n°. 1244*m*, afd. M. S.;

Overwegende dat ADRIAAN WAGENAAR behoort tot een gezin, dat thans vier zonen telt, maar vroeger uit zes zonen bestond, waarvan de oudste HENDRIK, en de derde WILHELMUS — die evenals de vierde, GIJSBERTUS, overleden is — hunne militieplicht bij plaatsvervanging hebben doen volbrengen;

dat vermits er thans vier broeders zijn en twee hun militiedienst bij plaatvervanging hebben volbracht, de militieraad den loteling ADRIAAN, den jongsten broeder van den dienst heeft vrijgesteld, welke uitspraak door Gedeputeerde Staten, nadat de tegenwoordige appellant daartegen bezwaar had ingebracht, is gehandhaafd;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat de beslissing in dezen afhangt van de beantwoording der vraag of en in hoever, bij de beoordeeling van het recht op vrijstelling wegens broederdienst, overleden broeders in aanmerking moeten genomen worden; dat volgens de tweede zinsnede van artikel 53 der Militiewet ter bekoming van vrijstelling wegens broederdienst onder anderen moet worden overgelegd een getuigschrift van den burgemeester, waaruit het getal zonen tot het gezin behoorende, blijkt; dat volgens art. 49, 2de al. dier wet eene bij de wet gevoegde tabel aanwijst, hoe de vrijstelling wegens broederdienst wordt verleend, wanneer vier of meer zonen in een gezin aanwezig zijn; dat in overeenstemming met deze wetsbepalingen, in het model van het getuigschrift hierboven bedoeld gesproken wordt van de in leven zijnde zonen; dat alzoo zonen, overleden vóór het tijdstip, waarop door broeders overeenkomstig de wet vrijstelling van den dienst bij de militie wegens broederdienst wordt gevraagd, niet kunnen beschouwd worden nog tot het gezin te behooren of in het gezin aanwezig te zijn, om het even of hun overlijden plaats had vóór dan wel nà dat zij den militieplichtigen leeftijd bereikt hadden; dat mitsdien het gezin, blijkens het op 19 November 1900 door den Burgemeester van Vinkeveen en Waverveen afgegeven getuigschrift, model n°. 10, bestaat uit vier zonen, waarvan ADRIAAN WAGENAAR de jongste is en waarvan slechts één (bij plaatsvervanging) heeft gediend; dat wel, naar luid der 1ste zinsnede van art. 49 der militiewet de vrijstelling wegens broederdienst zoo wordt verleend, dat van een even getal broeders de helft en van een oneven de kleinere helft diene, waaruit zou voortvloeien, dat ADRIAAN WAGENAAR tot den dienst bij de militie zou moeten worden aangewezen, doch dat bij de beoordeeling van diens recht op vrijstelling wegens broederdienst tevens in aanmerking moet worden genomen de door zijn in 1891 overleden broeder WILHELMUS door plaatsvervanging volbrachte militiedienst; dat toch, ingevolge art. 3, 1°. der wet van 2 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 170), vrijstelling van den dienst bij de militie wordt verleend, wanneer de wettige broeder of wettige halfbroeder van den loteling, vóór het in werking treden dier wet, een diensttijd van ten minste 5 jaren bij de militie heeft doen volbrengen of aanvullen door plaatsvervanging, zonder dat daarop bij de wet eenigerlei uitzondering is gemaakt voor het geval de broeder, op wiens bij plaatsvervanging volbrachten of aangevulden militiedienstijd men zich beroept, overleden is; dat van de vier zonen, waaruit het

gezin bestaat, één (HENDRIK) zijn militie-dienst door plaatsvervanging heeft doen volbrengen en tevens in aanmerking moet worden genomen de zevenjarige militiedienst, door den in 1891 overleden broeder (WILHELMUS) evenzoo door plaatsvervanging volbracht, zoodat ADRIAAN WAGENAAR met grond den dienst bij plaatsvervanging van die twee broeders als reden van vrijstelling heeft doen gelden;

dat JACOBUS VAN DER WOUDE van de uitspraak van Gedeputeerde Staten bij Ons is in beroep gekomen, daarbij aanvoerende, dat naar zijne meening ADRIAAN WAGENAAR geen recht heeft op vrijstelling wegens broederdienst, daar hij de laatste is van een gezin van vier personen, waarvan er slechts een gediend heeft, en de op 25 Juni 1891 overleden WILHELMUS WAGENAAR, die een plaatsvervanger heeft gesteld, niet dient medegeteld te worden, daar de op 23 Mei 1899 overleden GIJSBERTUS WAGENAAR al reeds was vrijgesteld wegens broederdienst op grond waarvan hij Ons verzocht, ADRIAAN WAGENAAR alsnog tot den dienst aan te wijzen;

Overwegende dat de militiewet bij de berekening van het aantal broeders tot toepassing van art. 49 geacht moet worden in den regel het oog te hebben op den staat, waarin het gezin zich bevindt op het tijdstip waarop de vrijstelling overeenkomstig de wet bij den militieraad wordt aangevraagd, en dus op het getal der op dat tijdstip in leven zijnde broeders;

dat er evenwel gevallen zijn, waarin overleden broeders moeten worden medegeteld;

dat toch volgens art. 50, n°. 4, der wet een gedurende zijn diensttijd overleden broeder aanspraak op vrijstelling geeft aan een anderen broeder en de aanspraak op vrijstelling volgens art. 50, n°. 2, verkregen door volbrachten vijfjarigen dienst van een broeder, niet geacht kan worden te vervallen door het later overlijden van dien broeder, en dat broeders wier dienst wordt in aanmerking genomen tot vrijmaking van andere, natuurlijk bij de bepaling van het aantal broeders moeten worden medegerekend;

dat dit bij uitzondering mederekenen van overleden broeders alleen een gevolg is van het in aanmerking nemen van hunnen dienst als reden tot vrijstelling en dus niet te pas komt, wanneer die dienst niet meer als reden van vrijstelling kan gelden; dat nu in dit geval de derde broeder (WILHELMUS) op 25 Juni 1891 overleden, zijnen dienst door een plaatsvervanger heeft doen volbrengen; dat die dienst destijds terecht geoordeeld is den vierden broeder (GIJSBERTUS) op 23 Mei 1899 overleden, vrij te maken; dat echter, nadat dit eenmaal was geschied, die dienst volgens de duidelijke bedoeling der wet niet nog eens als reden van vrijstelling kan gelden ten behoeve van een broeder, die tot eene nieuwe reeks behoort;

dat er dus geene reden is om den derden, overleden broeder nu nog te rekenen als tot het gezin behoorende en er evenmin reden bestaat om den vierden, insgelijks overleden broeder mede te tellen;

dat het gezin derhalve geacht moet worden te bestaan uit vier zoons, van wie alleen de oudste (HENDRIK) gediend heeft;

dat de jongste van het gezin (ADRIAAN) dus ten onrechte van den dienst is vrijgesteld;

Gezien de wet betrekkelijk de nationale militie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht d.d. 14 Februari 1901, den loteling voor de lichting der nationale militie van 1901 uit de gemeente Vinkeveen en Waverveen, ADRIAAN WAGENAAR, alsnog aan te wijzen voor den dienst bij de nationale militie.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur. (1)

Het Loo, den 2den Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

(1) Naar aanleiding van dit besluit zijn de burgemeesters door de Commissarissen der Koningin in de provinciën, ingevolge missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Juli 1901, n°. 1303, afdeeling M. S., verzocht om indien overeenkomstig de 1e zinsnede van de N.B. aan den voet van het model n°. 10, zooals die zinsnede luidt volgens art. 1e van het Koninklijk besluit van 20 Juni 1900 (*Staatsblad* n°. 109), in een naar dat model opgemaakt getuigschrift, melding wordt gemaakt van overleden zonen, die in een der in de bedoelde zinsnede aangednide gevallen verkeerden, *ook* te vermelden de broeders en halfbroeders van dengeen, te wiens behoeve het stuk is gevraagd, die *overleden zijn na te zijn vrijgesteld* op grond van den dienst van een *mede overleden broeder of halfbroeder*, of op grond van het overlijden gedurende zijn

5 *Juli* 1901. BESLUIT, tot het toekennen van vrijdom van belasting voor gekristalliseerd azijnzuur ten behoeve van boterfabrieken en kaasfabrieken. S. 193.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 10 Juni 1901, n°. 79, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 7, lett. *b*, der wet van 27 Juni 1876 (*Staatsblad* n°. 130);

Den Raad van State gehoord (advies van den 25 Juni 1901, n°. 17);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Juli 1901, n°. 39, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Vrijdom van belasting te verleenen voor gekristalliseerd azijnzuur ten behoeve van boterfabrieken en kaasfabrieken, en zulks op den voet van het reglement, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 12 Juni 1847 (*Staatsblad* n°. 31) en van het Koninklijk besluit van 26 November 1876 (*Staatsblad* n°. 236) en onder zoodanige verdere voorzieningen tegen misbruik als door Onzen Minister van Financiën worden noodig geoordeeld.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1901.)

—

9 *Juli* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij art. 33, 3e lid, der wet op de Kamers van arbeid. S. 194.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 Mei 1901, litt^a. W, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen;

Gezien art. 33, 3e lid, der wet op de Kamers van arbeid (wet van 2 Mei 1897, *Staatsblad* n°. 141);

Den Raad van State gehoord (advies van den 18 Juni 1901, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 Juli 1901, n°. 191, afdeeling Arbeid en Fabriekswezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Elke Kamer van arbeid verzamelt ten aanzien van elk bedrijf, dat daarin is vertegenwoordigd, inlichtingen over:

I. het arbeidsloon;

II. den arbeidsduur;

III. den stand der arbeidsmarkt, voorzoover deze bij voorbeeld kan blijken uit aanvragen om werk bij- en plaatsing van werkkrachten door tusschenkomst van arbeidsbeurzen, ontslag van werkkrachten wegens slapte en aanneming van werkkrachten wegens verlevendiging in het bedrijf, uitkeeringen aan werkloozen en verdere ter kennis van de Kamer gekomen omstandigheden;

IV. oorzaak, aard, verloop en beëindiging van werkstakingen en uitsluitingen;

V. oorzaak, aard, verloop en beëindiging van andere dan sub IV bedoelde geschillen over arbeidsaangelegenheden, die ter kennis van de Kamer kwamen;

VI. de aanleiding tot het tot stand komen, den inhoud, de toepassing en de werking van loonsregelingen en regelingen aangaande arbeidsduur, die ter kennis van de Kamer kwamen en zijn getroffen:

a. van overheidswege in bestekken of op andere wijze;

b. hetzij door een patroon eenzijdig, hetzij door een patroon in overleg met werklieden;

c. door eene groep patroons eenzijdig;

d. door eene groep patroons in overleg met eene groep werklieden;

VII. den omvang van de aanwending van personen beneden 16 jaren van beiderlei kunne en van vrouwelijke personen boven dien leeftijd als werkkrachten, voor zoover een bedrijf èn in woonvertrekken èn op andere plaatsen wordt uitgeoefend ten aanzien van beide takken van het bedrijf afzonderlijk;

VIII. gedwongen winkelnering, indien deze voorkomt; met name over de mate van den uitgeoefenden dwang en de artikelen, waarin de winkelnering wordt gedreven;

IX. de wijze, waarop de werklieden, in het bedrijf werkzaam, gewoonlijk hunne opleiding ontvangen; de voorwaarden, waarop door patroons

---

diensttijd van een broeder of halfbroeder, welke vermelding noodig is opdat het college, dat uitspraak omtrent een loteling heeft te doen, in het hier bedoelde geval de noodige gegevens hebbe voor de beoordeeling van redenen van vrijstelling ingebracht naar aanleiding van art. 48 der wet betrekkelijk de nationale militie.

gewoonlijk leerlingen worden aangenomen; de ter kennis van de Kamer gekomen maatregelen tot bevordering van eene deugdelijke opleiding der leerlingen en hetgeen verder omtrent het leerlingwezen vermeldenswaard mocht zijn;

X. oprichting en te niet gaan van vakvereenigingen van patroons en van werklieden;

XI. den aard en omvang van het bedrijf, voor zoover het in woonvertrekken wordt uitgeoefend, in vergelijking met den aard en omvang van het bedrijf, voor zoover het op andere plaatsen wordt uitgeoefend;

XII. andere belangrijke voorvallen op het gebied der arbeidsverhoudingen, die ter kennis van de Kamer kwamen.

2. De inlichtingen, bedoeld in artikel 1, sub I, II, III, V, VI, X en XII, betreffend elk voorafgaand kalenderkwartaal worden vóór 15 April, 15 Juli, 15 October en 15 Januari verzameld en uiterlijk op die dagen door de Kamer opgezonden aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

De inlichtingen, bedoeld in artikel 1, sub VII, VIII, IX en XI, betreffend elk voorafgaand kalenderjaar worden vóór 15 Januari verzameld en uiterlijk op dien dag door de Kamer opgezonden aan Onzen voornoemden Minister.

De inlichtingen, bedoeld in artikel 1, sub IV, over de oorzaak en den aard van eene werkstaking of eene uitsluiting worden zoo spoedig mogelijk na het ontstaan — die over het verloop en de beëindiging er van zoo spoedig mogelijk na het einde van de werkstaking of de uitsluiting verzameld en opgezonden aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Afgescheiden van de bepaling van het vorige lid worden inlichtingen omtrent het verloop van eene nog niet beëindigde werkstaking of uitsluiting op de in het 1ste lid bedoelde tijdstippen verzameld en tegelijk met de in dat lid bedoelde inlichtingen aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid opgezonden.

3. Door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid kan de vorm worden vastgesteld, waarin de Kamer inlichtingen, als bedoeld in art. 1, zal hebben op te zenden.

4. Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bepaalt over welk kalenderkwartaal en over welk kalenderjaar de in het eerste en tweede lid van artikel 2 bedoelde inlichtingen door elke Kamer voor het eerst zullen worden verzameld en tevens wanneer de in het derde lid van dat artikel bedoelde inlichtingen voor het eerst zullen worden opgezonden.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 9den Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 8 *Aug.* 1901.)

—

13 *Juli* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende strafvervolging wegens niet-opkomst ter aflevering en inlijving bij de militie.

De Commissaris der Koningin in eene der provinciën heeft den wensch geuit te vernemen:

1°. of mijn gevoelen overeenstemt met dat, neergelegd in den brief van mijn departement van 30 December 1864, n°. 210, 4de afd., en of derhalve in elk geval, dus ook indien reeds vooraf als het ware vaststaat dat geen oplegging van straf zal plaats hebben — b. v. in het geval van ziekte — tegen den loteling, die niet op den tijd en plaats, in den hem bezorgden oproepingsbrief aangewezen ter aflevering is opgekomen, proces-verbaal moet worden opgemaakt;

2°. of eene eventueele (latere) verklaring door Gedeputeerde Staten, dat de reden van achterblijven als geldig wordt aangenomen, in de op te leggen straf verandering zou kunnen brengen; en

3°. of niet in ieder geval het opmaken van proces-verbaal tegen niet ter aflevering opgekomen lotelingen behoort te geschieden door den Commissaris der Koningin in de provincie en niet door den burgemeester.

Vermits de beantwoording dezer vragen mij voorkwam, meer tot de attributen van het departement van Justitie dan tot die van het mijne te behooren, heb ik gemeend, daaromtrent het gevoelen van den Minister van Justitie te moeten inwinnen.

In antwoord daarop deelt Zijne Excellentie mij bij brief van 2 Juli jl., 2de afd. A, n°. 189, in hoofdzaak het volgende mede:

ad 1*m.* Indien een persoon, opgeroepen ter inlijving of in dienststelling bij de nationale militie, zich op den bepaalden tijd niet ter bestemder plaatse aanmeldt, bestaat er alleszins grond tot het vermoeden dat deze zich heeft schuldig gemaakt aan de overtreding, strafbaar gesteld in

art. 184 primo en sub 2°. der wet betrekkelijk de nationale militie. De bevoegde ambtenaar, belast met de opsporing van dergelijke feiten, aan wien zulks ter oore komt is dan verplicht daarvan proces-verbaal op te maken en dit in te zenden aan den betrokken ambtenaar van het openbaar ministerie. Of aangenomen moet worden, dat de verdachte werkelijk zal worden veroordeeld, staat niet ter beoordeeling van den opsporingsambtenaar.

Het Openbaar Ministerie zal nagaan, of er termen bestaan voor strafrechterlijke vervolging, terwijl casu quo de bevoegde rechter zal beslissen of de verdachte strafschuldig is. Daarbij zal zeker acht worden geslagen op de reden, waarom de verdachte niet op de voorgeschreven wijze is opgekomen. Deze reden toch kan art. 40 van het Wetboek van Strafrecht van toepassing doen zijn of meebrengen, dat moet aangenomen worden dat de overtreding van art. 184 primo en sub 2°. voornoemd buiten schuld van den verdachte heeft plaats gehad en deze daarom geacht moet worden geen strafbaar feit te hebben begaan.

In de opvatting van den toenmaligen Minister van Justitie, neergelegd in diens missive aan mijn departement van 14 October 1865, 1e afdeeling, n°. 165, en vermeld in den brief van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 dier maand, n°. 225, 4e afd. M., dat op de strafbaarheid van de onderhavige overtreding het gevoelen van Gedeputeerde Staten omtrent verschoonbaarheid al of niet van het verzuim geen invloed heeft, wordt door den Minister van Justitie gedeeld.

Zijne Excellentie beantwoordt derhalve de eerste vraag bevestigend.

ad 2m. Hebben Gedeputeerde Staten aangenomen, dat het begane verzuim verschoonbaar is en is dit den betrokken ambtenaar van het openbaar ministerie bekend, dan kunnen de motieven dier beslissing van Gedeputeerde Staten invloed nitoefenen op de houding van het openbaar ministerie ten aanzien van het aanbrengen der zaak, of, nadat reeds veroordeeling heeft plaats gehad en een verzoek om gratie is ingediend, op het rapport daarover door hem aan den rechter uit te brengen.

Evenzeer kunnen die motieven, wanneer deze aan den rechter bekend zijn, invloed hebben op de uitspraak van den rechter of nadat reeds veroordeeling heeft plaats gehad en een verzoek om gratie is ingediend, op het door den rechter uit te brengen advies. De beslissing van Gedeputeerde Staten heeft echter op de strafvervolging geen invloed. De betrokken ambtenaren blijven geheel vrij in de beoordeeling der strafrechterlijke gevolgen, welke aan het begane verzuim moeten worden toegekend.

ad 3m. Practisch was het zeker het gemakkelijkst, dat van de hier besproken overtreding proces-verbaal werd opgemaakt door den Commissaris der Koningin. Een overwegend bezwaar daartegen is echter gelegen in de omstandigheid, dat het arrest van den Hoogen Raad dd. 17 April 1900 (*Weekblad van het Recht*, n°. 7434) alleszins grond geeft te vermoeden dat door de rechterlijke macht bewijskracht aan dat proces-verbaal zou worden ontzegd.

De overtreding van art. 184 primo en sub. 2°. der wet betrekkelijk de nationale militie moet geacht worden gepleegd te zijn ter plaatse waar de loteling ter voldoening aan de oproeping had moeten verschijnen. Is de plaats nu gelegen binnen de gemeente, waarin de betrokken loteling woont, dan levert het opmaken van proces-verbaal te dier zake geen moeielijkheid op. De niet-verschijning kan dan geconstateerd worden door den burgemeester, indien deze hulpofficier van justitie is, of anders door een ander opsporingsambtenaar vermeld in art. 8, 1—6 van het Wetboek van Strafvordering. Meer bezwaar levert het opmaken van proces-verbaal op, indien de plaats van aflevering gelegen is buiten de gemeente waar de betrokken loteling woont.

De burgemeester van laatstgenoemde gemeente is dan in geen geval bevoegd proces-verbaal op te maken.

Wel is daartoe bevoegd een bij de aflevering aanwezige politie-ambtenaar dezer gemeente, mits deze onbezoldigd rijksveldwachter is.

Bij de algemeene aflevering der lotelingen eener gemeente en ook dikwijls in andere gevallen wanneer enkele lotelingen moeten worden afgeleverd, zal het zeker meestal wel mogelijk zijn de in dienst te treden personen te doen begeleiden door een gemeenteveldwachter, onbezoldigd rijksveldwachter, die dan ter plaatse van de aflevering bij proces-verbaal opgemaakt op den eed als onbezoldigd rijksveldwachter afgelegd, kan constateeren, wie ontbreken. Ter vermijding van moeielijkheden is het wenschelijk, zooveel mogelijk te bevorderen, dat een zoodanig ambtenaar ter plaatse van aflevering tegenwoordig is. In die gevallen waarin zulks niet mogelijk is, komt het den Minister van Justitie het best voor dat

de Commissaris der Koningin aan den commissaris van politie of, bij gebreke van dezen aan den burgemeester van de gemeente waar de aflevering moet plaats hebben, kennis geeft van de in die gemeente gepleegde overtreding van art. 184 primo en sub 2°. der wet betrekkelijk de nationale militie met uitnoodiging deswege tegen den niet opgekomen militieplichtige proces-verbaal op te maken. Daarbij wordt dan gevoegd eene schriftelijke verklaring waarin de Commissaris der Koningin constateert, dat hij op datum en plaats daarbij vermeld, heeft willen overgaan tot aflevering van den loteling door hem daartoe opgeroepen, maar dat deze op de opgegeven plaats niet is verschenen.

Het alzoo opgemaakt proces-verbaal wordt dan aan den betrokken ambtenaar van het Openbaar Ministerie ingezonden om onder diens leiding met de overigens vereischte gegevens aangevuld te worden.

Ik heb de eer U H.E.G. van het bovenstaande, waaraan ik mij gedraag, mededeeling te doen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

20 *Juli* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provinciën, betreffende gemeenteverordeningen tegen mazelen.

Uit mededeelingen van den Commissaris der Koningin in een der provinciën bleek mij, dat, nu bij de wet van 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166) de mazelen uit de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zijn gelicht, bij sommige gemeentebesturen twijfel is gerezen aan de bevoegdheid van den gemeenteraad tot het maken van eene verordening tot voorkoming, wering of betengeling van de mazelen, waarbij ook, in overeenstemming met art. 12, 2°. der Leerplichtwet, tijdelijk zou verboden zijn het bezoeken der lagere school door kinderen uit woningen waar mazelen voorkomen.

Art. 29 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) verklaart echter o. a. de gemeentebesturen uitdrukkelijk bevoegd tot het vaststellen van verordeningen tot voorkoming, wering of betengeling van besmettelijc ziekten, voor zoover die niet in strijd zijn met de bepalingen dier wet. Strijd nu tusschen eene verordening als bovenbedoeld en laatstgenoemde wet zou niet bestaan.

Ik heb derhalve de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest met het gevoelen der Regeering in deze in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

24 *Juli* 1901. BESLUIT, houdende aanvulling en wijziging van het, bij de Koninklijke besluiten van 4 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 86), 22 Juli 1893 (*Staatsblad* n°. 119), 28 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 140), 26 April 1895 (*Staatsblad* n°. 77) en 13 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 78) gewijzigde Koninklijk besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* n°. 87), waarbij de in de artikelen 84, 88 en 92 der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102) bedoelde examens en promotiën zijn vastgesteld. S. 195.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Mei 1901, n°. 948/8, afdeeling Onderwijs;

Gezien de Koninklijke besluiten van 27 April 1877 (*Staatsblad* n°. 87), 4 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 86), 22 Juli 1893 (*Staatsblad* n°. 119), 28 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 140), 26 April 1895 (*Staatsblad* n°. 77) en 13 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 78);

Gezien de adviezen van ieder der senaten der Rijksuniversiteiten;

Den Raad van State gehoord, advies van den 2 Juli 1901, n°. 26;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Juli 1901, n°. 5340, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Artikel 2, § 2, van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* n°. 87), gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 22 Juli 1893 (*Staatsblad* n°. 119), wordt gelezen als volgt:

Examens ter verkrijging van het doctoraat: A. *in de rechtswetenschap*; B. *in de staatswetenschap*; C. *in het hedendaagsch Romeinsch-Hollandsch recht*.

A. *Rechtswetenschap*.

Het candidaats-examen omvat:

a. de encyclopaedie der rechtswetenschap;

b. de geschiedenis en grondbeginselen van het Romeinsche recht;

c. de grondbeginselen der staathuishoudkunde.

Het doctoraal-examen omvat:

a. het Nederlandsch burgerlijk recht en de hoofdbeginselen van de Nederlandsche burgerlijke rechtsvordering;

b. het handelsrecht;

c. het Nederlandsche staatsrecht;

d. het strafrecht en de hoofdbeginselen van de Nederlandsche strafvordering.

De vakken onder *a.* en *b.* vormen het eerste, die onder *c.* en *d.* het tweede gedeelte van het examen.

B. *Staatswetenschap.*

Het candidaats-examen is hetzelfde als dat voor de rechtswetenschap.

Het doctoraal-examen omvat:

a. het staatsrecht;

b. de staatsinstellingen van Nederland en zijne koloniën en Overzeesche bezittingen;

c. het volkenrecht;

d. de hoofdbeginselen van het Nederlandsch burgerlijk-, handels- en strafrecht;

e. de staathuishoudkunde;

f. de theorie der statistiek.

De vakken onder *a.* en *b.* vormen het eerste, die onder *c.*, *d.*, *e.* en *f.* het tweede gedeelte van het examen.

C. *Hedendaagsch Romeinsch-Hollandsch recht.*

Het candidaats-examen omvat:

a. de encyclopaedie der rechtswetenschap;

b. de geschiedenis en grondbeginselen van het Romeinsche recht;

c. de hoofdtrekken van het ond-vaderlandsch recht en van zijne geschiedenis tot het begin der negentiende eeuw.

Het doctoraal-examen omvat:

a. het in Zuid-Afrika geldende materieele en formeele privaatrecht, in verband met de beginselen van het Engelsche recht;

b. de hoofdbeginselen van het hedendaagsche recht omtrent handelsverbintenissen;

c. het in Zuid-Afrika geldende materieele en formeele strafrecht, in verband met de beginselen van het Engelsche recht;

d. de Engelsche bewijsleer.

De vakken onder *a.* en *b.* vormen het eerste, die onder *c.* en *d.* het tweede gedeelte van het examen.

2. Artikel 4 van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* n°. 87), gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 22 Juli 1893 (*Staatsblad* n°. 119), wordt gelezen als volgt:

Alle doctorale examens worden in twee gedeelten gesplitst, die met tusschenruimte van minstens 24 uren en hoogstens 14 dagen, telkens door de faculteit te bepalen, worden afgelegd. De faculteit is bevoegd in bijzondere omstandigheden de tusschenruimte te verlengen. Voor zooveel noodig wordt door de faculteit tevens bepaald waarover elk gedeelte van het examen zal loopen.

In de faculteiten der godgeleerdheid, der geneeskunde, der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte worden den candidaat na gunstigen afloop van het eerste gedeelte van het examen door de faculteit een of meer onderwerpen betreffende de wetenschap, waarin het doctoraat wordt verlangd, opgegeven, door hem schriftelijk te behandelen en bij het tweede gedeelte van het examen voor de faculteit te verdedigen.

Ingeval niet beide gedeelten binnen den voorgeschreven termijn met goed gevolg worden afgelegd, wordt aan hem, die bij het eerste gedeelte voldaan heeft, hiervan bij het einde van het tweede gedeelte een bewijs uitgereikt, tegen overlegging waarvan hij tot het tweede gedeelte afzonderlijk, mits aan dezelfde universiteit, weder wordt toegelaten.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 24sten Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

(*Uitgeg.* 8 *Aug.* 1901.)

—

24 *Juli* 1901. BESLUIT, tot wijziging van artikel 26 van het Consulair Reglement van 27 Juni 1874 (*Staatsblad* n°. 74). S. 196.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken d.d. 7 Juni 1901, n°. 3767;

Den Raad van State gehoord (advies van den 2den Juli 1901, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 19den Juli 1901, n°. 8164;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het laatste lid van art. 26 van het Consulair Reglement van 27 Juni 1874 (*Staatsblad* n°. 74) vervalt.

2. De onbezoldigde Consuls-Generaal en Consuls, bij het in werking treden van dit besluit in functie, behouden recht op de helft der Consulaatrechten, geheven door de vice-Consuls en Consulaire Agenten welke zij hebben aangesteld.

3. Dit besluit treedt in werking op den tweeden

dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Soestdijk, den 24sten Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.

(*Uitgeg.* 14 *Aug.* 1901.)

—

26 *Juli* 1901. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de branderijen der eerste soort, vijfde klasse. S. 197.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 28 Juni 1901, n°. 67, Invoerrechten en Accijnzen;

Herzien de Koninklijke besluiten van 24 November 1871 (*Staatsblad* n°. 126) en 24 September 1881 (*Staatsblad* n°. 160);

Den Raad van State gehoord (advies van den 16 Juli 1901, n°. 26);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1901, n°. 64, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Art. 14 van het Koninklijk besluit van 24 November 1871 (*Staatsblad* n°. 126) wordt gelezen als volgt:

„Op de hoeveelheid gedistilleerd, blijkens de opnemingen volgens art. 12, uit de ruwstoking verkregen, wordt eene korting verleend van *een half ten honderd*, voor zoover dit blijkens de uitkomst der peiling noodig is.

Wordt dit gedistilleerd in de branderij gezuiverd of overgehaald, dan wordt, voor zoover dit blijkens de uitkomst der peiling noodig is, deze korting verhoogd:

met *drie ten honderd* voor het gedistilleerd, dat tot eene hoogere sterkte dan 85 percent is gebracht,

men *een ten honderd* voor het gedistilleerd, dat niet tot eene hoogere sterkte dan 85 percent is gebracht.

De bepalingen van het vorig lid gelden niet voor branderijen, opgericht na 1 April 1901, of op dat tijdstip in gebruik bij een brander, die in dezelfde gemeente eene afzonderlijke distilleerderij heeft. Zij houden op van toepassing te zijn zoodra de brander in dezelfde gemeente eene afzonderlijke distilleerderij in werking brengt."

2. Het Koninklijk besluit van 24 September 1881 (*Staatsblad* n°. 160) wordt ingetrokken.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 26sten Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 10 *Aug.* 1901.)

—

26 *Juli* 1901. BESLUIT, betreffende den vrijdom van accijns voor zout benoodigd tot bemesting van landerijen en de voeding van vee. S. 198.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 3 Juli 1901, n°. 69, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 74 lrs. *d* en *e* en art. 99 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), alsmede de Koninklijke besluiten van 28 Februari 1883 (*Staatsblad* n°. 26), 7 Mei 1885 (*Staatsblad* n°. 117) en 24 Juni 1895 (*Staatsblad* n°. 90);

Den Raad van State gehoord (advies van den 16 Juli 1901, n°. 19);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1901, n°. 45, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Artikel 2 van het Koninklijk besluit van 28 Februari 1883 (*Staatsblad* n°. 26), zooals dat luidt volgens het Koninklijk besluit van 7 Mei 1885 *Staatsblad* n°. 117), wordt gelezen:

„De vrijdom wordt alleen verleend voor ruw zout, waarin zich geene stukken bevinden, welke op een hunner vlakken een grootere afmeting hebben dan van:

één centimeter voor zeezout;

één halve centimeter voor klip- of mijnzout."

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 26sten Juni 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 8 *Aug.* 1901.)

—

30 *Juli* 1901. BESLUIT, betreffende aanwijzing der kringen van de commissiën van aanslag voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten en van hare standplaatsen. S. 199.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 6 Juli 1901, n°. 88 (Directe Belastingen);

Herzien het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van: 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 73), 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85) en 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148); en bij Onze besluiten van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 119), 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160), 8 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 70), 13 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 107) en 14 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 150);

Den Raad van State gehoord (advies van den 16 Juli 1901, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 25 Juli 1901, n°. 68 (Directe Belastingen);

Hebben besloten en besluiten:

1. De staat, behoorende bij het Koninklijk besluit van 28 October 1893 (*Staatsblad* n°. 157), zooals die is gewijzigd bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 73), 21 Mei 1896 (*Staatsblad* n°. 85) en 6 Augustus 1896 (*Staatsblad* n°. 148) en bij artikel 1 van Ons besluit van: 18 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 160), 8 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 70) en 13 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 107), wordt, voor zooveel de gemeente *'s Gravenhage* betreft, gelezen als volgt:

STANDPLAATSEN DER COMMISSIËN VAN AANSLAG.

's Gravenhage.

GEMEENTEN OF GEDEELTEN VAN GEMEENTEN, TOT ELKE COMMISSIE BEHOORENDE.

's Gravenhage 1ste afd., Scheveningen.

's Gravenhage.

's Gravenhage 2de afd.

's Gravenhage.

's Gravenhage 3de afd.

2. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1902; op dezen dag vervallen Onze besluiten van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 119) en 14 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 150).

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 30sten Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 13 *Aug.* 1901.)

—

30 *Juli* 1901. BESLUIT, betreffende Colleges van Zetters voor 's Rijks directe belastingen. S. 200.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 6den Juli 1901, n°. 87 (Directe Belastingen);

Herzien het Koninklijk besluit van 8 Maart 1894 (*Staatsblad* n°. 43) gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van: 22 April 1895 (*Staatsblad* n°. 74) en 12 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 95) en bij Onze besluiten van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 118) en 14 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 149);

Den Raad van State gehoord (advies van den 16 Juli 1901, n°. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Juli 1901, n°. 69 (Directe Belastingen);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De eerste zinsnede van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 8 Maart 1894 (*Staatsblad* n°. 43), zooals die is gewijzigd bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 95) wordt vervangen door het volgende:

Voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten worden in de genoemde gemeenten Colleges van Zetters ingesteld, bestaande uit den voorzitter en vier leden, te weten:

een College van Zetters voor elk der zeven kantoren te *Amsterdam;*

een College van Zetters gezamenlijk voor de eerste en vierde afdeeling, een voor de tweede afdeeling en een voor de derde afdeeling, alle te *Rotterdam;*

een College van Zetters gezamenlijk voor de eerste afdeeling en het kantoor *Scheveningen*, een voor de tweede afdeeling en een voor de derde afdeeling, alle te *'s Gravenhage.*

2. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1902; op dezen dag vervallen Onze besluiten van 16 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 118) en 14 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 149).

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staats-*

blad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 30sten Juli 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) PIERSON.

(*Uitgeg.* 13 *Aug.* 1901.)

—

31 *Juli* 1901. RESOLUTIE van den Minister van Financiën, betreffende uitkeering en beschikbaarstelling der opcenten op de directe belastingen ten behoeve van gemeenten en provinciën.

I. *Gemeenteopcenten.*

§ 1. De gemeenteopcenten op de directe belastingen worden na afloop van iedere maand, voor elk middel en elken dienst afzonderlijk, aan de gemeenten uitgekeerd. De uitkeering wordt geregeld naar de gezamenlijke ontvangsten (hoofdsom en alle opcenten), zooals die bij het einde der maand door het journaal n°. 1 worden aangewezen. De geboekte verminderingen, ontheffingen en oninbare posten worden derhalve als werkelijke ontvangsten beschouwd.

§ 2. Het uit te keeren aandeel der gemeente in de ontvangsten wordt voor de personeele belasting, indien de gemeente niet meer dan 50 opcenten heft, bepaald naar de verhouding tusschen het aantal gemeenteopcenten en de hoofdsom (100), vermeerderd met het geheele aantal opcenten.

Voor de grondbelasting en voor de personeele belasting, indien de gemeente meer dan 50 opcenten heft, wordt aangenomen, dat de gemeenteopcenten in elk bedrag aan ontvangsten volgens dezelfde verhouding vertegenwoordigd zijn als in het bedrag der kohieren.

§ 3. De verbonding, waarnaar de uitkeering moet worden berekend, wordt als percentage uitgedrukt in geheelen en tienden; gedeelten van 1/10 worden verwaarloosd.

Voorbeelden.

A. Personeele belasting: de gemeente heft niet meer dan 50 opcenten:

Hoofdsom.	100
Aantal opcenten voor de provincie . .	7
» » » » gemeente . .	45
totaal . . .	152

Aan de gemeente is uit te keeren $\frac{45}{152}$ste of 29.6 pCt. van de ontvangsten.

B. Personeele belasting; de gemeente heft meer dan 50 opcenten:

De tot het einde der maand afgekondigde kohieren bedragen in totaal *f* 12000, waaronder begrepen aan gemeenteopcenten *f* 4200.

Aan de gemeente is uit te keeren $\frac{4200}{12000}$ste of 35 pCt. van de ontvangsten.

C. Grondbelasting:

De kohieren voor de verschillende kadastrale gemeenten, waaruit de burgerlijke gemeente bestaat, bedragen in totaal *f* 17000, waaronder begrepen aan gemeenteopcenten *f* 3000.

Aan de gemeente is uit te keeren $\frac{3000}{17000}$ste of 17.6 pCt van de ontvangsten.

§ 4. De uitkeering wordt iederen keer berekend over de ontvangsten sedert het begin van den dienst. In verband hiermede wordt telkens de quitantie der vorige uitkeering in betaling gegeven. Is die quitantie of eene vroegere quitantie door den ontvanger in uitgaaf gebracht, dan wordt de berekende uitkeering dienovereenkomstig verminderd.

§ 5. De laatste uitkeering geschiedt voor de grondbelasting na afloop van het belastingjaar, voor de personeele belasting na afloop van April op het belastingjaar volgende. Zij omvat, behoudens den aftrek, waarvan in het slot der vorige paragraaf sprake is, het volle bedrag, dat aan gemeenteopcenten op de kohieren is uitgetrokken.

§ 6. De uitkeeringen behooren binnen 3 dagen na afloop der maand plaats te vinden ten kantore van den ontvanger der directe belastingen. Deze zendt op den laatsten werkdag der maand aan den gemeenteontvanger een staat (serie *Comptabiliteit*), waarop de uitkeering berekend is en die tevens voor het geven van quitantie dient.

Voor de personeele belasting worden staten n°. 13 gebezigd; voor de laatste uitkeering een staat n°. 13*a*.

Voor de grondbelasting worden staten n°. 13*b* gebezigd; voor de laatste uitkeering een staat n°. 13*c* (nieuw).

§ 7. De quitantie van den gemeenteontvanger is aan het zegelrecht van 5 cent onderworpen, wanneer de som, waarvoor zij wordt afgegeven, tien gulden te boven gaat.

§ 8. De ontvanger houdt bij het einde der maand de voor de uitkeeringen benoodigde gelden beschikbaar. De voor voldaan geteekende staten worden, voor zoover zij niet in uitgaaf zijn te brengen, op den maandstaat ingeschreven onder de stukken, die als waarde in kas aanwezig zijn.

§ 9. De staten van December (*Comptabiliteit* n°s. 13 en 13*c*) worden bij den maandstaat over

die maand in uitgaaf gebracht. De staten *Comptabiliteit* n°. 13*a* bij den maandstaat over April.

Zij worden door den inspecteur ten blijke hunner juistheid voor gezien geteekend. Afschriften, mede door den inspecteur geviseerd, worden door den ontvanger aan de betrokken gemeentebesturen gezonden.

§ 10. Heeft eene uitkeering nog niet plaats gehad als de inzending van het maandwerk aan den inspecteur niet langer kan worden uitgesteld, dan wordt de quitantie der vorige uitkeering als waarde in kas overgelegd en de maandstaat daarmede in overeenstemming gebracht. De niet afgehaalde gereede penningen worden aan den voet der 4de bladzijde als zoodanig vermeld.

§ 11. Op verzoek van het gemeentebestuur wordt voor de grondbelasting of voor een dienst der personeele belasting geen staat van uitkeering opgemaakt, en mitsdien de uitkeering tot de volgende maand opgeschort, telkens wanneer de ontvangsten sedert de jongste uitkeering zoo gering zijn, dat niet méér dan zeker bedrag (b. v. niet méér dan *f* 10) aan contanten zou kunnen worden uitbetaald.

Deze bepaling is uit den aard der zaak niet van toepassing op de laatste uitkeering van den dienst, doch geldt ook niet voor de uitkeering van December ter zake van opcenten op de personeele belasting.

Voor zooveel noodig wordt opgemerkt, dat de bedragen, die krachtens het 1ste lid voorloopig niet worden uitgekeerd, niettemin in de opgaaf *Comptabiliteit* n°. 25 moeten worden begrepen.

§ 12. De ontvangers zijn bevoegd tusschentijds tot uitkeering over te gaan, wanneer de stand hunner kas hen anders tot overstorting bij den betaalmeester zou noodzaken en zij alsdan bij het einde der maand de voor de uitkeeringen vereischte gelden niet ten volle beschikbaar zouden hebben.

Die uitkeeringen worden op de gewone wijze berekend; derhalve alleen over ontvangsten, die blijkens het journaal reeds gedaan zijn.

§ 13. Wanneer eene gemeente in den loop van het jaar bij een ander kantoor wordt ingedeeld, worden de quitantiën wegens aan die gemeente uitgekeerde opcenten in uitgaaf gebracht. Bij de verdere uitkeeringen wordt gehandeld volgens § 4, in fine.

II. *Provinciale opcenten.*

§ 14. De provinciale opcenten op de directe belastingen worden na afloop van iedere maand, voor elk middel en elken dienst afzonderlijk, ter beschikking van Gedeputeerde Staten der provinciën gesteld.

§ 15. Het aandeel der provincie in de gezamenlijke ontvangsten, opgevat volgens § 1, wordt aan het Departement van Financiën berekend uit hetgeen van die ontvangsten overblijft bij vermindering met de volgens § 2 bepaalde aandeelen der gemeenten.

Die berekening geschiedt naar de verhouding tusschen het aantal provinciale opcenten en de hoofdsom (100) vermeerderd met dat aantal.

Is het aantal provinciale opcenten op de grondbelasting voor de gebouwde en de ongebouwde eigendommen niet hetzelfde, dan wordt gerekend naar de verhouding, welke volgens de kohieren bestaat tusschen het totale bedrag dier opcenten en de geheele hoofdsom, vermeerderd met dat bedrag.

§ 16. De opcenten op de grondbelasting worden na afloop van het belastingjaar beschikbaar gesteld tot het volle bedrag, dat op de kohieren uitgetrokken is.

Met de opcenten op de personeele belasting geschiedt hetzelfde na afloop van April op het belastingjaar volgende.

III. *Overgangs- en slotbepalingen.*

§ 17. Wat bij de toepassing van § 1 onder „dienst" is te verstaan, blijkt uit de resolutie van 15 Januari l.l., n°. 64 (*Verzameling* n°. 11). De opcenten, uitgetrokken op een kohier, dat na de derde maand, op het belastingjaar volgende, executoir is verklaard, worden dus met de opcenten van een later belastingjaar uitgekeerd. Verschil in het aantal opcenten is hierbij zonder belang, ook voor gemeenten, die onder het 1ste lid van § 2 vallen. Voor deze gemeenten moge de berekening der uitkeeringen eenigszins onnauwkeurig worden, ten slotte ontvangen zij toch het juiste bedrag, dat op de kohieren is uitgetrokken.

§ 18. De inspecteurs zenden jaarlijks aan het Departement van Financiën (Afdeeling Comptabiliteit en Verificatie):

a. uiterlijk op 15 Februari eene opgaaf van het totale bedrag der kohieren van den loopenden dienst der grondbelasting, geplitst in hoofdsom, provinciale opcenten en gemeenteopcenten;

b. uiterlijk op 15 April gelijke opgaaf met betrekking tot den aldus afgesloten dienst der personeele belasting.

§ 19. Deze resolutie treedt in werking op 1 Januari 1902.

De uitkeering van December 1901 ter zake van opcenten op de personeele belasting geschiedt echter voor gemeenten, die differentieele opcenten heffen,

reeds op den voet dezer resolutie; derhalve niet tot 9/10 van het bedrag, dat op de kohieren is uitgetrokken, doch naar de ontvangsten tot het einde van December. Heeft de gemeente reeds méér genoten dan het voor de uitkeering berekende bedrag, dan wordt daarop niet teruggekomen.

§ 20. Bij den aanvang van 1902 vervallen alle vroegere voorschriften, al dan niet in de *Verzameling* opgenomen, betreffende het onderwerp dezer resolutie.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) VAN RANDWIJCK.

—

8 *Augustus* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20). S. 201.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 Juni 1901, L^a. W., afdeeling Spoorwegen;

Gezien Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20);

Den Raad van State gehoord (advies van den 23 Juli 1901, n°. 12);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Augustus 1901, n°. 210, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den aanhef van de bepaling sub LIV, voorkomende in de bijlage B tot het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20), te wijzigen en te lezen als volgt:

„*Patronen, vervaardigd uit de navolgende veiligheids ontplofbare stoffen*:

Ammonium Carboniet (mengsel van ammoniaksalpeter, meel en ten hoogste vier procent schietkatoen of nitroglycerine),

Bautzener mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter en natronzeep),

Belliet of *Ruboriet* (mengsel van ammoniaksalpeter en dinitrobenzol),

Dahmeniet (mengsel van ammoniaksalpeter, kali- of natronsalpeter en naphtaline, met of zonder toevoeging van paraffine),

Dahmeniet A (mengsel van ammoniaksalpeter, dubbel chroomzure kali en naphtaline),

Dahmeniet B of *Perforiet* (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol of dinitronaphtaline of dinitrotoluol, met of zonder toevoeging van een of meer der volgende stoffen: natronsalpeter, natronacetaat en azijnzuur),

Favier-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter en mono- of dinitronaphtaline),

Güttler-mijnkruit (bestaande uit ammoniaksalpeter, bedekt met Plastomeniet-lak, bereid uit harsen, nitrotoluolen en ten hoogste een kwart procent schietkatoen),

Koulsch-Rottweilermijnkruit (mengsel van een neutraal gegeerende salpetersoort — ammoniaksalpeter zonder of met eene zeer geringe toevoeging van dubbel koolzure ammonia of baryt — en eene plantaardige of dierlijke olie, die feitelijk uit kool, water en zuurstof bestaat, met of zonder zwavel),

Petroklastiet of *Haloklastiet* (mengsel van salpeter, zwavel, steenkolenpek en dubbel chroomzure kali),

Progressiet (mengsel van ammoniaksalpeter en zoutzure aniline, met of zonder toevoeging van zwavelzure ammoniak),

Roburiet (mengsel van ammoniaksalpeter, chloordinitrobenzol en cloordinitronaphtaline),

Roburiet I (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol en overmangaanzure kali, met of zonder toevoeging van zwavelzure ammonia),

Roburiet I T (mengsel van trinitrotoluol, natronsalpeter, ammoniaksalpeter en overmangaanzure kali),

Sekuriet (mengsel van ammoniaksalpeter, kali salpeter en dinitrobenzol),

Voswinkel-mijnkruit (mengsel van ammoniaksalpeter, dinitrobenzol, harsen, paraffine, vetten en lakken),

Westfaliet (mengsel van salpeter met harsnaphtaline en ruwe teeroliën met of zonder toevoeging van lakken en vernissen, met of zonder toevoeging van dubbelchroomzure kali),

worden onder de navolgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:"

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 8sten Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 29 *Aug.* 1901.)

—

9 *Augustus* 1901. BESLUIT, houdende vrijstelling van de meeting van Deensche schepen. S. 202.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 30 Juli 1901, n°. 155, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 6 der wet van 3 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 101) en de Koninklijke besluiten van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* n°. 146) en 18 September 1899 (*Staatsblad* n°. 208);

Herzien de Koninklijke besluiten van 17 Augustus 1877 (*Staatsblad* n°. 170) en 21 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 24);

Overwegende dat in *Nederland* en *Denemarken* dezelfde wijze van meten van zeeschepen wordt gevolgd en dat de Nederlandsche schepen, voorzien van een geldigen meetbrief in *Denemarken*, onder de noodige bepalingen, van meting worden vrijgesteld;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 Augustus 1901, n°. 50, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Van de meting in *Nederland* worden vrijgesteld de zeil- en stoomschepen te huis behoorende in *Denemarken* en voorzien van een meetbrief door de bevoegde autoriteit in dat Rijk afgegeven.

Dit besluit komt in werking den 15den Augustus 1901.

Alsdan vervallen de Koninklijke besluiten van 17 Augustus 1877 (*Staatsblad* n°. 170) en 21 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 24).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 9den Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 15 *Aug.* 1901.)

—

12 *Augustus* 1901. BESLUIT, waarbij met vervallenverklaring van het Koninklijk besluit van 30 November 1897 (*Staatsblad* n°. 216), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 90), aan de vereeniging voor landbouw en verzorging van krankzinnigen te *Boekel*, vergunning wordt verleend het huis genaamd „het Hooge Huis" te *Oss*, te bezigen als gesticht voor idioten. S. 203.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Augustus 1901, n°. 1934, afd. Medische Politie;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191);

Gezien het Koninklijk besluit van 30 November 1897 (*Staatsblad* n°. 216), gewijzigd bij Ons besluit van 29 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 90);

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Aan de vereeniging voor landbouw en verzorging van krankzinnigen te *Boekel* wordt vergunning verleend het huis genaamd „het Hooge Huis" te *Oss*, te bezigen als gesticht voor idioten, op de wijze, zooals dit, overeenkomstig de aan de vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, te *'s Gravenhage*, verleende vergunning thans is ingericht.

In het gesticht mogen alleen mannelijke patiënten ten getale van ten hoogste 20 verpleegd worden.

2. In elk, voor meer dan één verpleegde bestemd, slaapvertrek, wordt op eene duidelijk zichtbare plaats het aantal personen aangewezen, waarvoor het bestemd is.

3. Zonder goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mag noch in de lokalen noch in hunne bestemming eene verandering gemaakt worden, die invloed heeft op de plaatsruimte of den aanvoer van versche lucht in de, voor de verpleegden bestemde, dag- en nachtverblijven.

4. De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste één geneeskundige, die in of nabij het idiotengesticht gevestigd moet zijn.

5. Het Koninklijk besluit van 30 November 1897 (*Staatsblad* n°. 216), gewijzigd bij Ons besluit van 29 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 90), waarbij aan de vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, te *'s Gravenhage*, vergunning wordt verleend tot oprichting van een idiotengesticht te *Oss*, vervalt.

6. Dit besluit treedt in werking op 1 November 1901.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 12den Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 3 *Sept.* 1901.)

—

12 *Augustus* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende legalisatie van verklaringen betreffende afwezigheid van huwelijksbeletselen.

Het is mij gebleken, dat door de hoofden der plaatselijke politie herhaaldelijk de verklaringen betreffende afwezigheid van huwelijksbeletselen, door hen afgegeven ingevolge de circulaire van de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken d.d. 30 Maart/20 April j.l., 1ste afdeeling C, n°. 265/n°. 1778, B.B., ter legalisatie aan de Duitsche Legatie worden aangeboden, door welke die stukken op hare beurt aan mijn Departement ter bekrachtiging worden overgemaakt.

In het belang eener spoedige en eenvoudige afdoening gelieve U de bovenbedoelde ambtenaren in overweging te geven, die verklaringen voortaan ter legalisatie te zenden aan het Duitsche *Consulaat-Generaal* te Amsterdam (Stadhouderskade n°. 142).

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) RUISSENAERS.

—

14 *Augustus* 1901. BESLUIT, ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 van de Wet op de paardenfokkerij 1901. S. 205.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 van de Wet op de paardenfokkerij 1901;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Juni 1901, n°. 4544[1], afdeeling Landbouw;

Den Raad van State gehoord (advies van den 23 Juli 1901, n°. 17);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Augustus 1901, n°. 5442, afdeeling Landbouw;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Van de algemeene keuringscommissie, bedoeld in de Wet op de paardenfokkerij 1901, treedt jaarlijks, te beginnen met 1 Juli 1902, een derde gedeelte der leden af.

De aftreding heeft plaats volgens een rooster, die bij loting, op de wijze door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen, door de voorzitters der beide sub commissiën wordt opgemaakt. Deze rooster wordt door de gemelde voorzitters medegedeeld aan voornoemden Minister en aan de verschillende provinciale regelingscommissiën voor de paardenfokkerij, bedoeld in artikel 15 van genoemde wet.

Die, ter vervulling eener buiten den gewonen tijd van aftreding opengevallen plaats, benoemd is tot lid of plaatsvervangend lid, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij benoemd is, moest aftreden.

De samenstelling der commissie voor de verschillende provinciën met den tijd van aftreding wordt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ter kennis gebracht van de Gedeputeerde Staten der onderscheidene gewesten.

2. De leden en de plaatsvervangende leden der algemeene keuringscommissie mogen niet deelnemen aan de keuring van een hengst, waarvan zij eigenaar of mede-eigenaar zijn of die door hen aangekocht is hetzij als lid der commissie van aankoop, bedoeld in artikel 15, hetzij in eenige andere hoedanigheid.

Voor zooveel zij veeartsen zijn, mogen zij niet deelnemen aan de keuring van een hengst binnen den kring hunner praktijk.

3. De leden der algemeene keuringscommissie, die verhinderd zijn de vergadering der commissie of de keuringen bij te wonen, geven daarvan zoo spoedig mogelijk kennis aan den voorzitter der commissie. Deze roept in hun plaats zooveel plaatsvervangende leden op als noodig blijkt, volgens eene rangorde, door de voorzitters der beide sub-commissiën voor iedere provincie op te maken.

In bijzondere gevallen kan van de in het vorige lid bedoelde rangorde worden afgeweken.

4. Tot de najaarskeuringen worden toegelaten alle hengsten, die ten minste 2½ jaar oud zijn.

Tot de voorjaarskeuringen worden alleen toegelaten:

a. hengsten, die daartoe aangewezen zijn bij de najaarskeuringen van het voorafgaande jaar;

b. hengsten, die volgens eene schriftelijke verklaring van een geëxamineerden veearts wegens ziekte niet op de najaarskeuringen van het voorafgaande jaar hebben kunnen komen;

c. hengsten, die uit het buitenland ingevoerd zijn na de najaarskeuringen van het voorafgaande jaar;

d. hengsten, die bij de najaarskeuringen van het voorafgaande jaar in eene andere provincie zijn goedgekeurd;

e. hengsten, die sedert de najaarskeuringen van het voorafgaande jaar 2½ jaar oud zijn geworden.

5. De eigenaar of houder, die een hengst ter

keuring wenscht aan te bieden, is verplicht daarvan ten minste 3 weken vóór de keuring vrachtvrij eene schriftelijke en onderteekende aangifte te zenden aan den secretaris der betrokken provinciale regelingscommissie met opgave van:

a. naam en woonplaats van den eigenaar en houder;

b. naam, ouderdom, ras, kleur en bijzondere kenteekenen van den hengst benevens, indien deze in een stamboek is ingeschreven, stamboek en stamboeknummer.

c. zoo mogelijk afstamming van den hengst zoowel van vaders- als van moederszijde en naam en woonplaats van den fokker.

Een hengst, na bovenvermelden termijn aangegeven, wordt van de keuring uitgesloten tenzij de commissie geen bezwaar tegen toelating heeft en de eigenaar of houder vóór den dag der keuring eene som van *f* 10 bij voornoemden secretaris stort.

6. Op een, daartoe door den eigenaar of houder van een hengst vrachtvrij aan den secretaris der betrokken provinciale regelingscommissie te zenden, schriftelijk, onderteekend en met redenen omkleed verzoek kan door den voorzitter dier commissie, in overleg met den voorzitter der algemeene keuringscommissie, eene buitengewone keuring worden toegestaan.

Bij het verzoek is eene opgave te voegen als bedoeld in artikel 5.

Indien de buitengewone keuring wordt toegestaan is de eigenaar of houder verplicht ten minste 5 dagen vóór de keuring eene som van *f* 50 te storten bij voornoemden secretaris.

De buitengewone keuring geldt tot de eerstvolgende najaarskeuringen.

7. De regelingscommissie zorgt, dat bij de gewone keuringen gedrukte catalogussen verkrijgbaar zijn, bevattende:

a. volgnummer, naam, ouderdom, ras, kleur en bijzondere kenteekenen van iederen hengst, benevens, indien deze in een stamboek is ingeschreven, stamboek en stamboeknummer;

b. naam en woonplaats van den eigenaar of houder;

c. zoo mogelijk afstamming van den hengst zoowel van vaders- als van moederszijde en naam en woonplaats van den fokker.

Met het volgnummer, bedoeld sub *a*, behooren overeen te stemmen de nummers, welke gedurende de keuring aan weerszijden van het hoofd van den hengst zijn te bevestigen.

8. De herkeuring, in geval van afkeuring wegens cornage, moet door den eigenaar of houder, binnen 3 dagen nadat de afkeuring te zijner kennis is gebracht, worden aangevraagd. Die aanvrage moet door hem vrachtvrij, schriftelijk en onderteekend gezonden worden aan den voorzitter der algemeene keuringscommissie, die hiervan ten spoedigste aan den directeur van 's Rijksveeartsenijschool, mededeeling doet met bijvoeging van een, door de sub-commissie A opgemaakt, rapport, waarin is omschreven, welke overwegingen geleid hebben tot het aannemen van cornage.

Het nader onderzoek geschiedt door de 3 clinische leeraren aan 's Rijksveeartsenijschool; bij afwezigheid of ontstentenis van een of meer hunner, wijst de directeur, in overleg met de aanwezige clinische leeraren, uit de plaatsvervangende leden-veeartsen der algemeene keuringscommissie, voor zooveel zij niet aan het eerste onderzoek hebben deelgenomen, de noodige plaatsvervangers aan. Wanneer bij het nader onderzoek de voorloopige bevinding der meerderheid afwijkt van die der sub-commissie A, wordt daarvan, door tusschenkomst van den directeur, kennis gegeven aan die commissie, welke alsdan ten minste één harer leden afvaardigt naar 's Rijksveeartsenijschool, ten einde het oordeel der commissie mondeling bij de clinische leeraren toe te lichten.

De clinische leeraren beslissen bij meerderheid van stemmen; hunne uitspraak behoort met redenen omkleed te zijn en wordt, door tusschenkomst van den directeur, medegedeeld aan de algemeene keuringscommissie, die zulks ter kennis brengt van den eigenaar of houder alsmede van de betrokken Gedeputeerde Staten en provinciale regelingscommissie.

Wordt de hengst bij de herkeuring goedgekeurd, dan komen de kosten van diens vervoer naar Utrecht en terug alsmede van het verblijf aldaar ten laste van het Rijk, een en ander naar den door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen maatstaf.

9. Het merk, bedoeld in artikel 9 van de Wet op de paardenfokkerij 1901, kan kosteloos worden vernieuwd, wanneer daartoe door den eigenaar of houder van den hengst vrachtvrij een schriftelijk en onderteekend verzoek wordt ingezonden aan den secretaris der betrokken provinciale regelingscommissie.

10. De inhoud van het, in artikel 10 van de Wet op de paardenfokkerij 1901 bedoelde rapport, wordt door Gedeputeerde Staten der provincie,

waarop het rapport betrekking heeft, ter openbare kennis gebracht door plaatsing van eene bekendmaking in één of meer nieuwsbladen en door aanplakking van biljetten, verschillend van kleur voor goedgekeurde en voor afgekeurde hengsten, in alle gemeenten der provincie.

11. De algemeene keuringscommissie verstrekt aan den eigenaar of houder van elken goedgekeurden hengst een keuringsbewijs en twee deklijsten met dekbewijzen, een en ander ingericht overeenkomstig het door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen model.

12. De eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst is verplicht één der hem verstrekte deklijsten nauwkeurig in te vullen.

Tusschen 1 en 15 December, volgende op het tijdvak, waarvoor de hengst was goedgekeurd, is de eigenaar of houder verplicht de ingevulde deklijst vrachtvrij terug te zenden aan den secretaris der betrokken provinciale regelingscommissie.

De secretaris onderzoekt de deklijsten, draagt zorg, dat verkeerd of onvolledig ingevulde exemplaren worden gewijzigd of aangevuld en maakt uit de verschillende gegevens een verzamelstaat op, waarvan vóór 1 Februari een exemplaar te zenden is aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en de betrokken Gedeputeerde Staten.

13. De eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst, die dezen tot dekking van eene merrie bezigt of laat bezigen, is verplicht aan den eigenaar of houder van de merrie, nadat deze heeft afgeslagen, een nauwkeurig ingevuld dekbewijs af te geven.

14. De eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst is verplicht het hem verstrekte keuringsbewijs op aanvrage te vertoonen aan de, in artikel 27 van de Wet op de paardenfokkerij 1901 bedoelde, personen en aan den eigenaar of houder van eene merrie, die deze wenscht te laten dekken.

15. Het Rijkssubsidie, dat ingevolge artikel 12 van de Wet op de paardenfokkerij 1901 voor iedere provincie beschikbaar wordt gesteld, wordt gebruikt tot toekenning van:

1°. Premiën voor dekhengsten van ten minste 3 en ten hoogste 6 jaar;

2°. Kleine premiën voor dekhengsten van 7 jaar en ouder;

3°. Onderhoudsbijdragen voor dekhengsten van ten minste 3 jaar;

4°. Aanhoudingsbijdragen voor hengsten beneden 2½ jaar;

5°. Premiën voor merriën beneden 8 jaar met veulen;

6°. Kleine premiën voor merriën van 8 jaar en ouder met veulen;

7°. Aanhoudingsbijdragen voor veulens, bedoeld sub 5°. en 6°.;

8°. Aanhoudingsbijdragen voor merriën van ten minste 1 en ten hoogste 7 jaar;

9°. Bijdragen in verliezen bij verkoop van in het binnen- of buitenland aangekochte hengsten, merriën en merrieveulens.

Voor aankoop van de, sub 9°. genoemde, paarden met bedoeling van wederverkoop is vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken noodig; de aankoop geschiedt door eene commissie van 3, door voornoemden Minister te benoemen leden, waarvan 2 uit eene voordracht van 4 personen, op te maken door de betrokken provinciale regelingscommissie. De leden van de commissie van aankoop mogen niet te gelijk zijn leden of plaatsvervangende leden van de algemeene keuringscommissie of van de provinciale keuringscommissiën voor de toekenning van premiën en bijdragen van Rijks- en provinciewege.

De gelden voor de toekenning van de, sub 1°.—9°. bedoelde, premiën en bijdragen mogen voor één of meer van die premiën en bijdragen of voor alle te zamen worden besteed.

Uit die gelden mogen ook worden gekweten de noodzakelijke kosten, vallende op de toekenning dier premiën en bijdragen.

16. De, in artikel 15, sub 1°. bedoelde premiën, mogen niet meer dan tweemaal voor denzelfden hengst worden toegekend.

Hengsten van 7½ jaar en ouder, die overeenkomstig de bepalingen van de Wet op de paardenfokkerij 1901 goedgekeurd zijn ondanks het bestaan van cornage, komen voor toekenning van de, in artikel 15, sub 2°. en 3°. bedoelde premiën en bijdragen niet in aanmerking.

17. In het huishoudelijk reglement, bedoeld in art. 19 van de Wet op de paardenfokkerij 1901, wordt onder meer geregeld:

a. de aangifte voor de keuring;

b. het aantal plaatsen van keuring;

c. de mededeeling van den uitslag van de keuring;

d. het maximum van het dekgeld.

18. De, in artikel 15, sub 1°., 2°. en 3°. bedoelde premiën en onderhoudsbijdragen worden uitbetaald in het jaar volgend op dat der toekenning, mits de hengsten, gedurende den eersten dektijd na de toekenning binnen de provincie ter beschikking gesteld zijn tegen betaling van een dekgeld, waarvan het maximum vastgesteld

is in het huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 17.

19. De, in art. 15, sub 4°. bedoelde, aanhoudingsbijdragen worden uitbetaald in het jaar, volgend op dat der toekenning, mits de hengsten in dat jaar op eene der keuringen voor 2- of 3-jarige hengsten zijn voorgebracht, nog in de provincie thuis behooren en, naar het oordeel der provinciale keuringscommissie, voldoende zijn opgevoed.

20. De, in artikel 15, sub 5°. en 6°. bedoelde, premiën worden uitbetaald in het jaar, volgend op dat der toekenning, mits de merriën op 1 Juni van dat jaar nog in de provincie thuis behooren en andermaal gedekt blijken.

Aan deze laatste voorwaarde wordt geacht niet te zijn voldaan wanneer de merrie gedekt is door een hengst, die niet overeenkomstig de bepalingen van de Wet op de paardenfokkerij 1901 is goedgekeurd.

21. De, in art. 15, sub 7°. bedoelde, aanhoudingsbijdragen worden uitbetaald in het jaar, volgend op dat der toekenning, mits de paarden in dat jaar op eene der keuringen voor 1-jarige hengsten of merriën zijn voorgebracht en nog in de provincie thuis behooren.

22. De, in artikel 15, sub 8°. bedoelde, aanhoudingsbijdragen worden uitbetaald in het jaar, volgend op dat der toekenning, mits de merriën in dat jaar op eene der keuringen voor 2-jarige of oudere merriën zijn voorgebracht en nog in de provincie thuis behooren; van de als 2-jarige bekroonde (dan 3-jarig) moet alsdan een bewijs worden overgelegd dat zij gedekt zijn, terwijl de als 3—7-jarig bekroonde (dan 4—8-jarig) moeten vertoond worden met hare veulens en met overlegging van een bewijs dat zij andermaal gedekt zijn. Ten aanzien van de voorwaarden van het gedekt zijn geldt de bepaling van artikel 20, tweede lid.

23. Eigenaren van paarden, waarvoor premiën of bijdragen zijn toegekend, ontvangen, met afwijking van het in de artikelen 18, 19, 20, 21 en 22 bepaalde, deze ook wanneer, naar het oordeel der provinciale keuringscommissie, door eenige oorzaak buiten toedoen van den eigenaar niet aan de voorwaarden van toekenning kan worden voldaan.

24. De provinciale regelingscommissie zendt jaarlijks aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten, die daarbij de opmerkingen voegen, waartoe hun college aanleiding vindt:

a. vóór 1 Februari een beknopt verslag, dat een duidelijk overzicht geeft van den toestand der paardenfokkerij in de provincie gedurende het afgeloopen kalenderjaar;

b. vóór 1 Maart eene rekening en verantwoording over het afgeloopen kalenderjaar van de aan haar toevertrouwde gelden, met bijvoeging van de quitantiën voor alle betalingen, de som van *f* 3 te boven gaande.

De rekening en verantwoording behoort ingericht te zijn overeenkomstig het door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen model.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 14den Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 3 *Sept.* 1901.)

—

19 *Augustus* 1901. BESLUIT, betreffende de pensioenen van de hulppredikers bij inlandsche christengemeenten in *Nederlandsch-Indië*. S. 205.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 13 Juli 1901, litt. D, n°. 29;

Den Raad van State gehoord (advies van den 6den Augustus 1901, n°. 6);

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 14 Augustus 1901, litt. D, n°. 34;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 6 van het Koninklijk besluit van 22 December 1867, n°. 4 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 154, *Indisch Staatsblad* 1870, n°. 71), zooals het luidt ingevolge het Koninklijk besluit van 31 October 1872, n°. 41 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 110, *Indisch Staatsblad* 1873, n°. 9), wordt als volgt aangevuld:

„met dien verstande, dat het pensioen bedraagt *f* 1000 (*één duizend gulden*) 's jaars voor twintig jaren dienst; dat bij minder dan twintig jaren dienst dit pensioen wordt verminderd naar reden van een twintigste voor elk ontbrekend jaar; en dat het bij meer dan twintig jaren dienst verhoogd wordt naar reden van *f* 30 (*dertig gulden*) voor elk jaar boven de twintig, tot een maximum van *f* 1300 (*één duizend driehonderd gulden*) 's jaars."

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 19den Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.
(*Uitgeg.* 3 *Sept.* 1901.)

—

24 *Augustus* 1901. MISSIVE van den Minister van Justitie aan de burgemeesters, hulpofficieren van Justitie, betreffende het verzenden van regeeringstelegrammen.

Sommige burgemeesters zijn van oordeel dat door de bij Koninklijk besluit van 27 Maart 1901 (*Staatsblad* n°. 74) verleende machtiging om hunne telegrammen over justitieaangelegenheden als „Regeeringstelegrammen" te verzenden, ook het recht is verkregen om kosteloos te seinen. Dit is een dwaling. De qualificatie van een telegram als regeeringstelegram heeft alleen ten gevolge dat de overseining geschiedt in volgorde als is bepaald bij art. 34 van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 157).

De burgemeesters die in hunne qualiteit van hulpofficier van justitie gebruik maken van de telegraaf, zijn wel bevoegd de behandeling als regeeringstelegram bij de aanbieding afzonderlijk te verzoeken, doch zij zijn gehouden de kosten bij de aanbieding te betalen. Hetgeen is voorgeschoten kan door hen aan het departement van Justitie worden in rekening gebracht bij eene declaratie in duplo, geschreven op ongezegeld papier.

's Gravenhage, den 24sten Augustus 1901.

De Minister van Justitie,
Namens den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) P. J. VAN BEIJMA.

—

26 *Augustus* 1901. BESLUIT, tot overbrenging van de zorg voor de uitvoering van wetten en Koninklijke besluiten, betreffende Landbouw, voor zooveel het Departement van Binnenlandsche Zaken thans daarmede belast is, naar dat van Waterstaat, Handel en Nijverheid en betreffende Arbeid en Fabriekswezen, voor zooveel het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid thans daarmede belast is, naar dat van Binnenlandsche Zaken. S. 206.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 19den Augustus 1901, n°. 192 Kabinet en van 23 Augustus 1901, n°. 78 Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voorbehoudens wettelijke voorziening.

met ingang van 1 September 1901:

a. de zorg voor de uitvoering der wet op het middelbaar onderwijs wat betreft de landbouwscholen en het toezicht daarop; der wetten tot regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie, van de uitoefening der veeartsenijkunst, van het onderwijs in de veeartsenijkunst en van de voorwaarden tot het verkrijgen van het diploma van veearts, van de veeartsenijkundige politie ten opzichte van paarden van het leger; der wet tot beteugeling der longziekte onder het rundvee in bepaalde deelen des lands; der wet op de paardenfokkerij; der boterwet; der wet tot uitvoering der te Bern gesloten internationale overeenkomst tot wering der drnifluis; der wet tot bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt; der wet tot wering van voor den land-, tuin of boschbouw schadelijke dieren en van plantenziekten; der wet tot wering van de San José schildluis; der wet op de jacht en visscherij met uitzondering van artikel 36; der wet tot goedkeuring der tusschen Nederland en België gesloten overeenkomst betreffende de wederzijdsche toelating van veeartsen in grensgemeenten tot uitoefening der veeartsenijkunst; der wet tot goedkeuring der tusschen Nederland en Duitschland gesloten overeenkomst tot regeling van de uitoefening der veeartsenijkunst in de grensgemeenten; en der wet houdende vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid, alsmede van de uit die wetten voortgevloeide Koninklijke besluiten, voor zooveel het Departement van Binnenlandsche Zaken bij die uitvoering betrokken is en voorts de zorg voor de uitvoering van de Koninklijke besluiten betreffende het beheer der domeinen aan het Departement van Binnenlandsche Zaken opgedragen en van die, houdende vastatelling van het reglement voor de winterscholen, van het reglement voor de Rijkslandbouwproefstations en van de organisatie van den phytopathologischen dienst, over te brengen van het Departement van Binnenlandsche Zaken, naar dat van Waterstaat, Handel en Nijverheid;

b. de zorg voor de uitvoering der arbeidswet,

der veiligheidswet, der phosphorluciferswet 1901, der wet op de Kamers van arbeid en der ongevallenwet 1901, alsmede van de uit die wetten voortgevloeide Koninklijke besluiten, voorzooveel het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid bij die uitvoering betrokken is, over te brengen van dit Departement naar dat van Binnenlandsche Zaken;

een en ander met dien verstande, dat de zorg voor de uitvoering van de begrootingswetten voor de dienstjaren 1900 en 1901 voorzoover deze op bovengenoemde wetten en besluiten betrekking hebben, voorloopig blijft berusten bij het thans daarmede belaste Departement.

Onze voornoemde Ministers zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 26sten Augustus 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 3 *Sept.* 1901.)

—

6 *September* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van de artikelen 89*a*, 9*bis* en 60*a* respectievelijk van de politieverordening der gemeenten *Nieuwer-Amstel*, *Ouder-Amstel* en *Uithoorn*. S. 207.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Februari 1901, n°. 170, afdeeling Binnenlandsch Bestuur tot vernietiging van de artikelen 89*a*, 9*bis* en 60*a* respectievelijk van de politieverordeningen der gemeenten *Nieuwer-Amstel*, *Ouder-Amstel* en *Uithoorn*;

Overwegende, dat bij gemelde artikelen wordt verboden om bij geheel besloten water het ijs in den Amstel en de andere openbare wateren, op welke wijze ook, te breken, zoodra het ijs, dat niet gebroken is geweest, eene dikte heeft van vijf centimeter, welk verbod niet van toepassing is op het hakken van bijten, of op het losmaken van ijs, rondom vaartuigen;

Overwegende, dat gemelde verbodsbepalingen onnoodig zijn om schade aan oevers en waterkeeringen te voorkomen, maar het verkeer gedurende geruimen tijd kunnen stremmen, zoodat de belangen van handel en scheepvaart door die bepalingen in hooge mate kunnen worden benadeeld;

dat gemelde artikelen alzoo in strijd zijn met het algemeen belang;

Den Raad van State gehoord (advies van den 14 Mei 1901, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 September 1901, n°. 4039, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op art. 153 der gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de artikelen 89*a*, 9*bis* en 60*a*, respectievelijk van de politieverordeningen der gemeenten *Nieuwer-Amstel*, *Ouder-Amstel* en *Uithoorn* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 18 *Sept.* 1901.)

—

10 *September* 1901. BESLUIT, ter bekendmaking van den tekst der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), houdende herziening der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 2), 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), 30 December 1892 (*Staatsblad* n°. 292), 13 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230), 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111) en 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187). S. 208.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 September 1901, n°. 6518, afd. Onderwijs;

Gelet op de wetten van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), 27 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 2), 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78),

30 December 1892 (*Staatsblad* n°. 292), 13 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230), 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111) en 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187);

Gezien de Koninklijke besluiten van 24 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 182), 14 December 1889 (*Staatsblad* n°. 177) en 28 Januari 1897 (*Staatsblad* n°. 57);

Hebben goedgevonden en verstaan:

den tekst der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), houdende herziening der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103), tot regeling van het lager onderwijs, zooals die bij de verder hierboven genoemde wetten is gewijzigd, algemeen bekend te maken, door bijvoeging van dien gewijzigden tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 5 *Oct.* 1901.)

TEKST *der wet van* 17 *Augustus* 1878 (Staatsblad n°. 127), *houdende herziening der wet van* 13 *Augustus* 1857 (Staatsblad n°. 103) *tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wetten van* 27 *Juli* 1882 (Staatsblad n°. 117), 3 *Januari* 1884 (Staatsblad n°. 2), 11 *Juli* 1884 (Staatsblad n°. 123), 15 *April* 1886 (Staatsblad n°. 64), 8 *December* 1889 (Staatsblad n°. 175), 9 *Mei* 1890 (Staatsblad n°. 78), 30 *December* 1892 (Staatsblad n°. 292), 13 *September* 1895 (Staatsblad n°. 159), 28 *December* 1896 (Staatsblad n°. 230), 7 *Juli* 1900 (Staatsblad n°. 111) en 24 *Juni* 1901 (Staatsblad n°. 187).

TITEL I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Lager onderwijs is huis- en schoolonderwijs.

Onderwijs, gegeven aan kinderen van ten hoogste drie gezinnen gezamenlijk in de woning van het hoofd van een dier gezinnen, is huisonderwijs.

Ieder ander onderwijs, waaronder ook het onderwijs in armeninrigtingen, gods-, gast- en werkhuizen, gestichten van weldadigheid en andere instellingen van openbaar nut gegeven, wordt voor de toepassing dezer wet als schoolonderwijs beschouwd.

2. Onder lager onderwijs begrijpt deze wet het onderwijs in:

a. het lezen;
b. het schrijven;
c. het rekenen;
d. de beginselen der Nederlandsche taal;
e. die der vaderlandsche geschiedenis;
f. die der aardrijkskunde;
g. die van de kennis der natuur;
h. het zingen;
i. de eerste oefeningen van het handteekenen;
j. de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek;
k. de nuttige handwerken voor meisjes.

Aan lagere scholen kan bovendien onderwijs gegeven worden in:

l. de beginselen der Fransche taal;
m. die der Hoogduitsche taal;
n. die der Engelsche taal;
o. die der algemeene geschiedenis;
p. die der wiskunde;
q. het handteekenen;
r. de beginselen der landbouwkunde;
r bis. die der tuinbouwkunde;
s. de gymnastiek;
t. de fraaije handwerken voor meisjes.

3. De lagere scholen opgerigt en onderhouden door het Rijk of de gemeenten zijn openbare, de overige zijn bijzondere scholen.

Door waterschappen of provinciën worden geene uitgaven ten behoeve van het lager onderwijs gedaan.

Aan bijzondere scholen noch aan bijzondere inrigtingen tot opleiding van onderwijzers mogen vanwege de gemeente geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning middellijk of onmiddellijk worden toegekend, dan in de gevallen en onder de voorwaarden in deze wet genoemd.

4. Art. 5 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 58) is toepasselijk op alle lokalen, waarin lager schoolonderwijs gegeven wordt.

Bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur worden door Ons, zoowel in het belang van de gezondheid als van het onderwijs, algemeene regelen vastgesteld omtrent den bouw en de inrigting der lokalen, waarin openbaar lager schoolonderwijs gegeven wordt, alsmede om-

trent het aantal kinderen dat daarin mag worden toegelaten, met bepaling of en in hoeverre deze regelen verbindend zijn voor de lokalen, waarin door gemeenten gesubsidieerd bijzonder lager schoolonderwijs wordt gegeven.

5. Geen lager schoolonderwijs wordt gegeven in lokalen, welke door den inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt zijn afgekeurd als schadelijk voor de gezondheid of van onvoldoende ruimte voor het aantal schoolgaande kinderen.

De inspecteur spreekt de afkeuring uit bij schriftelijke en met redenen omkleede verklaring en zendt daarvan afschrift aan Gedeputeerde Staten en tenzelfden dage aan het gemeentebestuur, aan den districts-schoolopziener en aan het hoofd der school. Gedeputeerde Staten gelasten burgemeester en wethouders der gemeente, waarin het lokaal ligt, deze verklaring af te kondigen binnen een door hen te bepalen termijn.

Bij Gedeputeerde Staten kunnen tegen de uitspraak van den inspecteur in hooger beroep komen:

a. de districts-schoolopziener;

b. het hoofd der school;

c. de eigenaar of bruiker van het lokaal;

d. de ouders of verzorgers van schoolgaande kinderen.

Het beroep moet worden ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift der verklaring van den inspecteur op last van Gedeputeerde Staten door het gemeentebestuur is afgekondigd.

Gedeputeerde Staten geven aan elk der in beroep gekomen belanghebbenden schriftelijk kennis van hunne beslissing.

Ieder die bij de beslissing partij geweest is, kan daartegen bij Ons in hooger beroep komen.

Dit moet ingesteld worden binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop de kennisgeving van de beslissing van Gedeputeerde Staten den belanghebbende is toegezonden.

Hangende de termijnen van beroep en tot de eindbeslissing kan met het geven van onderwijs in het afgekeurd lokaal worden voortgegaan, ten ware de inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt om dringende redenen, in zijne verklaring uitdrukkelijk te vermelden, anders mogt hebben bevolen.

Indien de inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt schriftelijk verklaart, dat het afgekeurde lokaal voldoende verbeterd is, of dat het aantal kinderen genoegzaam beperkt is, kan het onderwijs worden hervat.

6. Niemand mag lager onderwijs geven, die niet in het bezit is der bij deze wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid.

Vreemdelingen behoeven bovendien Onze vergunning

7. De bepalingen van het voorgaande artikel zijn niet toepasselijk op:

a. hen, die uitsluitend aan kinderen van één gezin lager huisonderwijs geven;

b. hen, die, van het geven van lager onderwijs geen beroep makende en zich zonder geldelijke belooning daartoe bereid verklarende, van Ons vergunning hebben verkregen tot het geven van zoodanig onderwijs.

Vrijgesteld van het bezit van een der bewijzen van bekwaamheid bij het voorgaande artikel bedoeld is hij, die voor het vak of de vakken, waarin hij onderwijs geeft, bevoegd is ingevolge het Koninklijk besluit van 2 Augustus 1815, n°. 14, de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102), of de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

8. Jongelieden van beiderlei kunne mogen in de school als kweekelingen worden toegelaten en aldaar behulpzaam zijn, mits zij:

a. hun vijftiende jaar ingetreden zijn en hun negentiende niet volbragt hebben, of de akte, bedoeld in art. 56 onder *a*, bezitten;

b. tot geene werkzaamheden in de school gebezigd worden dan de zoodanige, welke zij onder het toezigt en de leiding van een in hetzelfde schoolvertrek aanwezigen bevoegde verrigten; en

c. na drie maanden als kweekeling geplaatst te zijn geweest, in het bezit zijn van een door den arrondissements-schoolopziener schriftelijk goedgekeurd bewijs, niet ouder dan een jaar en afgegeven en onderteekend door het hoofd der school, waarin zij tijdens de afgifte waren toegelaten, dat hun zedelijk gedrag en hunne vorderingen voldoende zijn.

Ingeval de arrondissements-schoolopziener zijne goedkeuring weigert, kan het hoofd der school binnen veertien dagen na de weigering de beslissing van den districts-schoolopziener inroepen. Deze beslist binnen eene maand.

Het hoofd der school geeft van de toelating van een kweekeling in zijne school minstens drie dagen te voren schriftelijk kennis aan den arrondissements-schoolopziener.

9. Hij, die in strijd met het voorschrift van art. 5 schoolonderwijs geeft in een afgekeurd lokaal, of die, als hoofd der school, in een vertrek meer leerlingen toelaat dan het naar de in art. 4 bedoelde regelen mag bevatten of daarin kweekelingen toelaat zonder dat de vereischte schriftelijke kennisgeving daaraan is voorgegaan of wel anders dan op den voet, bij het voorgaand artikel bepaald, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vorige veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, wordt hij gestraft met geldboete van ten hoogste honderd gulden of met hechtenis van ten hoogste veertien dagen. Bij tweede of volgende herhalingen gepleegd telkens binnen twee jaren nadat de laatste veroordeeling wegens eerste of volgende herhalingen onherroepelijk geworden is, wordt hechtenis opgelegd van ten hoogste één jaar.

10. Behalve de gevallen, hierna vermeld, vervalt de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld:

a. wegens misdaad;

b. tot eene der straffen omschreven in art. 28 n°. 4 en 5 van het Wetboek van Strafregt.

11. Hij, die de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs verloren heeft, kan haar niet terugbekomen, behalve in de gevallen, in artt. 29, 31 en 53 voorzien.

In deze gevallen kan zij hem door Ons worden teruggegeven.

12. Van Rijkswege worden kweekscholen en normaallessen tot opleiding van onderwijzers opgerigt en onderhouden.

De inrigting wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Ten behoeve van de opleiding van onderwijzers kan eene Rijksbijdrage worden verleend:

1°. aan gemeentelijke en aan bijzondere kweekscholen;

2°. aan normaallessen en aan hoofden van scholen, voor elk der door hen opgeleide personen die de akte, bedoeld in art. 56 onder *a* hebben verkregen, volgens door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen en voorwaarden.

Op de door het Rijk of de gemeenten opgerigte en onderhouden kweekscholen en normaallessen zijn het 1ste en 2de lid van art. 33 van toepassing.

De bepalingen sub *a* en *c* van art. 8 en die van art. 9, voor zoover deze op de toelating van kweekelingen betrekking hebben, zijn niet van toepassing op de leerscholen, verbonden aan door Ons aangewezen kweekscholen.

13. Waar in deze wet van onderwijzers gesproken wordt, zijn hieronder onderwijzeressen begrepen, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij.

14. Onverminderd het bepaalde in art. 5 en met uitzondering van de gevallen voorzien in art. 19, sub *a*, *b*, *c*, *d* en *f*, kan van elk besluit, krachtens deze wet door Gedeputeerde Staten genomen, bij Ons in hooger beroep worden gekomen door ieder, die bij de vernietiging of verbetering van het besluit van Gedeputeerde Staten belang heeft.

Het hooger beroep moet worden ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is.

15. Deze wet is niet toepasselijk op:

a. hem, die uitsluitend in een of meer der vakken, vermeld in art. 2 onder *h*, *i*, *k*, *q*, *r*, *r bis*, en *t*, bijzonder onderwijs geeft;

b. de scholen uitsluitend bestemd voor het onderwijs in een of meer der vakken, vermeld in art. 2 onder *h*, *i*, *j*, *k*, *q*, *r*, *r bis*, *s* en *t*;

c. de scholen, waarin geene kinderen boven de zes jaren worden toegelaten en geen ander dan voorbereidend onderwijs gegeven wordt, behoudens dat ook deze scholen onderworpen zijn aan de bepalingen van art. 5 en 73 dezer wet;

d. militaire onderwijzers en het onderwijs, door hen gegeven aan militairen;

e. de scholen voor doofstommen, blinden, spraakgebrekkigen en idioten;

f. de scholen in gevangenissen, bedelaarsgestichten of Rijkswerkinrigtingen en in Rijksopvoedingsgestichten, behoudens de bepalingen omtrent de bevoegdheid van hen, die lager onderwijs geven.

TITEL II.

VAN HET OPENBAAR ONDERWIJS.

§ 1. *Van de scholen.*

16. In elke gemeente wordt voldoend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen, welke voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid toegankelijk zijn.

Het onderwijs omvat de vakken, in art. 2 vermeld onder *a*—*k*, en daar, waar genoegzame

behoefte aan uitbreiding bestaat, een of meer of wel alle vakken, vermeld in dat artikel onder *l*—*t*. Van de verpligting tot het geven van onderwijs in het vak, vermeld in artikel 2, onder *j*, kan door Gedeputeerde Staten, den districtsschoolopziener gehoord, telkens voor ten hoogste vijf jaren, vrijstelling worden verleend.

De in de school toegelaten kinderen zijn in elke klasse verpligt aan het onderwijs in alle de aldaar onderwezen vakken deel te nemen, met uitzondering van de vakken vermeld in art. 2 onder *j* en *s*.

Naburige gemeenten kunnen zich, met inachtneming van art. 121 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85), vereenigen tot het oprigten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen of tot het vaststellen eener regeling omtrent de toelating van kinderen uit de eene gemeente op de scholen der andere.

17. Aan hen, die het gewoon lager onderwijs genoten hebben, wordt gelegenheid gegeven tot het genot van herhalingsonderwijs.

Het herhalingsonderwijs kan zich ook uitstrekken tot vakken, die niet begrepen zijn geweest in het genoten lager onderwijs.

De gemeenteraad regelt, na overleg met den districts-schoolopziener en na ingewonnen berigt van het hoofd of de hoofden der lagere scholen, den omvang van het herhalingsonderwijs en de wijze waarop het zal worden gegeven, naar plaatselijke behoeften, met inachtneming der volgende voorschriften:

1°. dat het ten minste gedurende zes en negentig uren in het jaar moet worden gegeven;

2°. dat het moet omvatten ten minste vier vakken van onderwijs, waaronder ten minste twee welke begrepen zijn onder het gewoon schoolonderwijs;

3°. dat het zóó moet zijn ingerigt, dat ouders, die hunne kinderen niet meer dan 96 uren herhalingsonderwijs in het jaar willen doen genieten, die kinderen een geregelden cursus kunnen doen bijwonen, zonder dat dit aantal uren wordt overschreden;

4°. dat er, behoudens door Ons voor bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten te verleenen tijdelijke vrijstelling, voor de meisjes, hetzij deze al dan niet te zamen met jongens aan de lessen deelnemen, gelegenheid moet zijn om buiten avonduren 96 uren in het jaar herhalingsonderwijs te genieten;

5°. dat voor het herhalingsonderwijs, buiten avonduren, niet meer dan twee halve dagen in de week mogen worden besteed;

6°. dat gedurende de uren, voor het herhalingsonderwijs aangewezen, in de daarvoor bestemde lokalen aan de klassen der gewone lagere school, welke in die lokalen worden onderwezen, geen gewoon lager onderwijs wordt gegeven.

Een lesuur, des namiddags te 5 uur of later aanvangende, wordt geacht tot de avonduren te behooren.

Artikel 18 en artikel 19, litt. *b*, zijn ten deze toepasselijk.

18. De besluiten van den gemeenteraad, betreffende het getal der scholen en de vakken, welke op de scholen zullen onderwezen worden, worden aan Gedeputeerde Staten medegedeeld. Zoo Gedeputeerde Staten het getal scholen of den omvang van het onderwijs onvoldoende achten, bevelen zij, den inspecteur gehoord, vermeerdering.

Gelijke vermeerdering kan, Gedeputeerde Staten gehoord, door Ons worden bevolen.

19. De besluiten van den gemeenteraad, betreffende:

a. de plaats, waar een schoollokaal zal zijn gevestigd;

b. de vermindering van het getal scholen of van den omvang van het onderwijs;

c. de vereeniging eener school met of hare vervanging door andere;

d. de sluiting eener school of de schorsing van het onderwijs aan eene school;

e. den leeftijd welken de kinderen moeten bereikt hebben vóór zij op de openbare school worden toegelaten, en van dien waarop zij die school moeten verlaten;

f. het verleenen van ontslag aan onderwijzers in de gevallen bedoeld in art. 29 onder *b* en *c*;

worden aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

De artt. 196, 197, 198, 200, 201 en 202 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85) zijn ten deze toepasselijk.

20. Sluiting eener school voor bepaalden tijd kan door Gedeputeerde Staten bij een met redenen omkleed besluit worden bevolen.

Zij hooren in het geval van dit en het voorgaande artikel vooraf den inspecteur van het lager onderwijs.

Gelijke sluiting kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, worden bevolen.

21. De regeling van de schooltijden en van de

vacantiën, de vaststelling van het leerplan en van de bij het onderwijs te gebruiken boeken en de verdeeling der school in klassen geschieden door het hoofd der school en, zoo de regeling voor meerdere scholen gelijkelijk werkt, door de hoofden dier scholen gezamenlijk, onder goedkeuring van burgemeester en wethouders en van den districts-schoolopziener.

Bij verschil tusschen burgemeester en wethouders en den districts-schoolopziener beslist Onze Minister, die met de uitvoering dezer wet belast is.

22. Bij de regeling der schooltijden wordt door het vrijgeven van uitdrukkelijk in de regeling genoemde uren gezorgd, dat de schoolgaande kinderen van de godsdienstleeraren godsdienst-onderwijs kunnen genieten.

Onder voorwaarden door burgemeester en wethouders in overleg met den districts-schoolopziener te bepalen, worden de schoollokalen, des noodig verwarmd en verlicht, voor dit godsdienst-onderwijs beschikbaar gesteld.

Bij verschil is het laatste lid van het voorgaande artikel toepasselijk.

§ 2. *Van de onderwijzers.*

23. Aan het hoofd van elke school is een onderwijzer geplaatst, die den leeftijd van drie en twintig jaren moet volbracht hebben en den rang van hoofdonderwijzer bezit.

De waarneming van het bestuur eener school kan echter tijdelijk worden toevertrouwd aan een onderwijzer, die den gevorderden leeftijd of den rang van hoofdonderwijzer niet bezit, mits aan de school geen onderwijzer in het bezit van dien rang, ingevolge art. 24, verbonden zij. Zoodanige waarneming mag niet langer duren dan zes maanden.

24. Het hoofd der school wordt bijgestaan door ten minste één onderwijzer, zoodra het aantal schoolgaande kinderen meer dan veertig, door ten minste twee onderwijzers, zoodra het een en negentig bedraagt.

Voor elk vijf-en-vijftigtal schoolgaande kinderen boven de negentig wordt een onderwijzer meer vereischt.

Wanneer met inbegrip van het hoofd der school het aantal onderwijzers ingevolge de voorafgaande bepalingen van dit artikel aan de school verbonden meer dan vier bedraagt, moeten ten minste twee, wanneer het meer dan acht bedraagt, ten minste drie hunner den leeftijd van drie en twintig jaren volbracht hebben en den rang van hoofdonderwijzer bezitten.

Onder de onderwijzers, in dit artikel bedoeld, worden zij, die uitsluitend in een of meer der vakken, genoemd in art. 2, onder *h*—*t*, onderwijs geven, niet medegerekend.

Op geene school mogen meer dan zeshonderd kinderen gelijktijdig worden toegelaten, tenzij hiertoe door Ons om bijzondere redenen vergunning wordt verleend.

Bij de toepassing van dit artikel wordt tot grondslag genomen het getal kinderen, die op den vijftienden dag der maand Januarij van het loopende jaar als werkelijk schoolgaande bekend staan. Kinderen, die tijdelijk in de gemeente vertoeven, wonende in een tent, waar- of voertuig, behoeven niet onder dat getal te worden opgenomen.

Waar die grondslag tengevolge van het tijdstip van oprigting der school niet kan worden vastgesteld, geldt het aantal kinderen dat op den laatsten dag der maand, volgende op die waarin de school geopend is, als werkelijk schoolgaande bekend staat.

25. Wanneer de school in verscheidene klassen verdeeld is, wordt het onderwijs in de laagste klassen bij voorkeur aan onderwijzeressen, dat in de hoogste klassen, behalve aan de scholen uitsluitend voor meisjes bestemd, bij voorkeur aan onderwijzers opgedragen.

26. Aan elken onderwijzer wordt eene vaste jaarwedde toegelegd. Die jaarwedde bedraagt ten minste:

1°. voor het hoofd eener school:

a. met minder dan vijf dienstjaren, zevenhonderd vijftig gulden;

b. met vijf en meer doch minder dan tien dienstjaren, achthonderd gulden;

c. met tien en meer doch minder dan vijftien dienstjaren, achthonderd vijftig gulden;

d. met vijftien en meer doch minder dan twintig dienstjaren negenhonderd gulden;

e. met twintig en meer dienstjaren, negenhonderd vijftig gulden;

2°. voor elk der onderwijzers die het hoofd der school bijstaan:

a. met minder dan vijf dienstjaren, vijfhonderd gulden;

b. met vijf en meer doch minder dan tien dienstjaren, vijfhonderd vijftig gulden;

c. met tien en meer doch minder dan vijftien dienstjaren, zeshonderd gulden;

d. met vijftien en meer doch minder dan twintig dienstjaren, zeshonderd vijftig gulden;

e. met twintig en meer dienstjaren, zevenhonderd gulden;

3°. voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan en den rang van hoofdonderwijzer bezitten, honderd gulden meer, en wanneer zij den leeftijd van drie en twintig jaren volbragt hebben en volgens artikel 24 moeten aanwezig zijn in scholen met meer dan vier onderwijzers, tweehonderd gulden meer dan onder 2°. sub *a* tot en met *e* bepaald. De aanspraak op de verhooging der jaarwedde met honderd gulden ontstaat voor onderwijzers, die bij hunne benoeming niet in het bezit zijn der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer, met den eersten dag van de maand volgende op die, waarin zij die akte verkrijgen.

Als diensttijd komt in aanmerking de tijd voor en na de invoering dezer wet doorgebragt in dienst zoowel aan openbare als aan bijzondere lagere scholen, waar het geldt het hoofd der school, als zoodanig, en waar het geldt een onderwijzer tot bijstand van het hoofd der school, in die hoedanigheid en als hoofd eener school.

Door Ons kan, Gedeputeerde Staten der provincie gehoord, voor elke provincie bepaald worden waar en tot welk bedrag de minima van jaarwedden voor de verschillende onderwijzers aan de onderscheidene klassen van scholen hooger zijn zullen dan het bedrag hiervoren bepaald.

De bepalingen van dit artikel gelden niet voor de onderwijzers, uitsluitend belast met het onderwijs in een of meer der vakken, genoemd in artikel 2 onder *h*—*t*.

Het hoofd der school geniet behalve zijne jaarwedde vrije woning, zoo mogelijk met eenen tuin.

Ingeval hem geen vrije woning kan verschaft worden, ontvangt hij eene vergoeding voor huishuur ten bedrage van ten minste honderd vijftig gulden.

Elk der manuelijke onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan, geniet, indien hij gehuwd is en den leeftijd van acht en twintig jaren bereikt heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur ten bedrage van ten minste vijftig gulden.

Met inachtneming dezer voorschriften worden de jaarwedden der onderwijzers, de vergoeding voor huishuur voor de hoofden van scholen en de tegemoetkoming in de huishuur der gehuwde onderwijzers van acht en twintigjarigen leeftijd en daarboven door den gemeenteraad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geregeld. Die goedkeuring blijft niet langer dan tien jaren van kracht.

In geval van hooger beroep bij Ons van het besluit van Gedeputeerde Staten, wordt bij Onze beslissing de vereischte regeling vastgesteld.

26*bis*. Boven en behalve de vaste jaarwedde, in artikel 26 bedoeld, geniet de onderwijzer, belast met het geven van herhalingsonderwijs, genoemd in artikel 17, eene belooning van ten minste zestig cent per lesuur.

Met inachtneming van dit voorschrift worden de belooningen der onderwijzers voor het geven van herhalingsonderwijs door den gemeenteraad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten geregeld.

27. Om als onderwijzer benoemd te kunnen worden, wordt het bezit vereischt:

a. eener akte van bekwaamheid;

b. van een getuigschrift van zedelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester der gemeente of de burgemeesters der gemeenten, waar hij, aan wien het wordt uitgereikt, in de twee laatste jaren gewoond heeft.

Bij weigering van een der burgemeesters kan het getuigschrift worden verleend door Onzen Commissaris in de provincie.

Met zoodanig getuigschrift wordt gelijk gesteld het getuigschrift van zedelijk gedrag, afgegeven door de bevoegde overheid buiten 's lands onder welker gebied de bezitter in de twee laatste jaren heeft gewoond.

28. De onderwijzers, aan de gemeentescholen verbonden, worden door den gemeenteraad benoemd.

De benoeming van den onderwijzer, aan het hoofd der school geplaatst, geschiedt uit eene voordragt van minstens drie bevoegden, opgemaakt door burgemeester en wethouders en den districts-schoolopziener.

Indien burgemeester en wethouders en de districts-schoolopziener niet tot overeenstemming kunnen geraken, gaat aan de benoeming een vergelijkend onderzoek naar de geschiktheid der candidaten vooraf.

Melden meer dan zes bevoegden zich voor het onderzoek aan, dan kunnen burgemeester en wethouders, in overeenstemming met den districtsschoolopziener, bepalen welke candidaten, mits niet minder dan zes, daaraan zullen worden onderworpen. Bij gemis aan overeenstemming omtrent de keuze der op te roepen personen, worden alle candidaten die zich hebben aangemeld tot het onderzoek toegelaten.

Ingeval de benoeming na voorafgaand vergelijkend onderzoek plaats heeft, wordt de voordragt, bestaande uit minstens drie bevoegden, door den districts-schoolopziener opgemaakt en door dezen met een schriftelijk met redenen omkleed advies omtrent de voorgedragen candidaten aan den raad ingezonden.

Al wat verder het in dit artikel bedoeld onderzoek betreft, wordt door Ons bij algemeenen maatregel van bestnur geregeld.

In gemeenten, waar meer dan eene school bestaat, kan de onderwijzer, aan het hoofd der eene geplaatst, aan het hoofd der andere worden gesteld zonder voordragt, indien de gemeenteraad na overleg met den districts-schoolopziener hiertoe beslnit.

De benoeming van andere onderwijzers geschiedt uit eene voordragt van minstens drie bevoegden, opgemaakt door burgemeester en wethouders in overleg met den arrondissements-schoolopziener, na ingewonnen berigt van het hoofd der school, waaraan de benoeming geschieden moet. Het berigt van het hoofd der school en het schriftelijk met redenen omkleed advies van den arrondissements-schoolopziener worden aan den raad overgelegd.

De onderwijzers verbonden aan scholen, uitsluitend door het Rijk bekostigd, worden benoemd door Onzen Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast.

29. Ontslag aan onderwijzers, aan gemeentescholen verbonden, wordt door den gemeenteraad verleend:

a. regtstreeks overeenkomstig eigen verzoek met ingang van den dag, door den gemeenteraad te bepalen;

b. op voordragt van burgemeester en wethouders of van den districts-schoolopziener, indien het een onderwijzer betreft, aan het hoofd eener school geplaatst;

c. op voordragt van burgemeester en wethouders of van den arrondissements-schoolopziener, indien het een onderwijzer betreft, die niet aan het hoofd eener school is geplaatst.

In de twee laatste gevallen kan het ontslag niet-eervol worden verleend.

Door Gedepnteerde Staten kan worden verklaard, dat de niet-eervol ontslagen onderwijzer de bevoegdheid tot het geven van onderwijs heeft verloren.

Aan de onderwijzers verbonden aan eene school, nitslnitend door het Rijk bekostigd, wordt, hetzij overeenkomstig eigen verzoek, hetzij ambtshalve, ontslag verleend door Onzen Minister, die met de nitvoering dezer wet belast is.

30. Een onderwijzer, aan eene gemeenteschool verbonden, kan op voorstel van den arrondissements-schoolopziener voor hoogstens eene maand door burgemeester en wethouders worden geschorst. Zij geven hiervan onmiddellijk kennis aan den gemeenteraad en aan den districts-schoolopziener met opgave van de redenen der schorsing.

De schorsing geschiedt zonder stilstand van jaarwedde.

Zij kan binnen den tijd, waarvoor zij is nitgesproken, door den gemeenteraad worden opgeheven.

31. Behalve op de wijze, in de twee voorgaande artikelen bepaald, kan de schorsing of het ontslag, doch in het laatste geval slechts niet-eervol, op voordragt van den districts-schoolopziener door Gedeputeerde Staten worden nitgesproken.

Op dergelijk ontslag is het voorlaatste lid van art. 29 toepasselijk.

32. In de tijdelijke waarneming der door schorsing, ontslag of ontstentenis aan eene gemeenteschool opengevallen plaats wordt door burgemeester en wethouders in overleg met den arrondissements-schoolopziener voorzien.

Indien in de vervulling, waar het betreft het hoofd der school, niet door den gemeenteraad is voorzien binnen zes maanden nadat de plaats is opengevallen, geschiedt zulks door Gedeputeerde Staten na voorafgaand vergelijkend onderzoek naar de geschiktheid der candidaten.

In geval van tijdelijke verhindering, kan op gelijke wijze als in het eerste lid van dit artikel is bepaald, in de waarneming worden voorzien.

De schorsing van onderwijzers, verbonden aan scholen, uitsluitend van Rijkswege bekostigd, en de voorziening in de tijdelijke waarneming aan dergelijke scholen geschieden door Onzen Minister, met de nitvoering dezer wet belast.

32*bis*. Wanneer in eene gemeenteschool jongelieden in het bezit der akte, bedoeld in art. 56, onder *a*, op den voet van art. 8 als kweekelingen zijn toegelaten, zijn deze bij schorsing, ontslag, onstentenis of tijdelijke verhindering aan eenen onderwijzer in die school, op aanwijzing van het hoofd, bevoegd en verpligt tot de waarneming der opengevallen plaats, hangende het overleg in het eerste lid van art. 32 voorgeschreven.

33. Het schoolonderwijs wordt onder het aan-

leeren van gepaste en nuttige kundigheden dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle christelijke en maatschappelijke deugden.

De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten wat strijdig is met den eerbied verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.

De onderwijzer, die zich in dit opzigt aan pligtverzuim schuldig maakt, kan door Ons voor hoogstens een jaar en bij herhaling der overtreding voor onbepaalden tijd in zijn bevoegdheid tot het geven van onderwijs aan eene openbare school geschorst worden.

Het geven van godsdienstonderwijs blijft aan de godsdienstleeraren overgelaten.

34. Op bezwaarschriften tegen het in de school gebruik maken van bepaald aangewezen leerboeken wordt beslist door Onzen Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast.

Zijne beslissing wordt in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

Den onderwijzer, die een aldus afgekeurd leerboek gebruikt, wordt door burgemeester en wethouders verboden hiermede voort te gaan.

In geval van ongehoorzaamheid wordt aan den onderwijzer een niet-eervol ontslag gegeven.

35. Het is den onderwijzers op straffe van ontslag verboden handel te drijven of eenige nering of beroep, behalve het geven van onderwijs, uit te oefenen.

36. Het is hun op gelijke straffe verboden ambten of bedieningen te bekleeden of te gedoogen, dat te hunnen huize handel of nering gedreven of eenig beroep uitgeoefend worde door de leden van hun gezin.

Zoowel van het eene als van het andere verbod kan vrijstelling worden verleend door Gedeputeerde Staten, den districts-schoolopziener gehoord.

Het ontslag, in dit en de twee voorgaande artikelen bedoeld, wordt verleend, hetzij door den gemeenteraad op voordragt van den districts-schoolopziener of van burgemeester en wethouders of van den arrondissements-schoolopziener naar de onderscheidingen, in art. 29 onder *b* en *c* gemaakt, hetzij ingevolge art. 31 door Gedeputeerde Staten, hetzij aan scholen, uitsluitend door het Rijk bekostigd, door Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast.

37. Aan de onderwijzers wordt, in de gevallen bij art. 38 en onder de voorwaarden bij art. 41 en 42 dezer wet gesteld, pensioen verleend ten laste van het Rijk.

38. Regt op pensioen wordt verkregen door na volbragten vijf en zestigjarigen leeftijd bekomen ontslag.

Pensioen kan insgelijks verleend worden aan een onderwijzer, die na tienjarigen diensttijd uit hoofde van ziels- of ligchaamsgebreken voor de waarneming zijner betrekking ongeschikt is en op dien grond ontslag heeft bekomen.

Die ongeschiktheid wordt aangenomen op de verklaring van den districts-schoolopziener en van Gedeputeerde Staten.

Bij de berekening van het pensioen komen alleen in aanmerking diensten vóór of sedert het in werking treden dezer wet als onderwijzer aan eene openbare school ten behoeve van het lager onderwijs bewezen.

39. Aan den onderwijzer, hoofd eener school, die, ten gevolge van de opheffing der school, en aan den onderwijzer, die, wegens opheffing der school of wegens opheffing zijner betrekking, wordt ontslagen en niet in de termen valt pensioen te genieten, wordt ten laste van het Rijk een wachtgeld verleend tot een bedrag van de helft der jaarwedde, die hij op het tijdstip van zijn ontslag genoot. Dit wachtgeld vervalt, wanneer het hoofd of de onderwijzer in de termen komt om pensioen te genieten, of zooveel vroeger als hij tot eene betrekking van Rijks-, provincie- of gemeentewege wordt benoemd, waarvan de bezoldiging met het bedrag van het wachtgeld gelijk staat of dit overtreft, of zoodanige betrekking, hem niet van Rijks-, provincie- of gemeentewege opgedragen, aanvaardt. Het wachtgeld wordt in geen geval langer uitgekeerd dan gedurende vijf jaren na den dag, waarop het ontslag ingaat, indien het hoofd of de onderwijzer op dien dag den leeftijd van 45 jaren nog niet heeft bereikt. Bij de aanvaarding eener betrekking, niet van Rijks-, provincie- of gemeentewege opgedragen, waarvan de bezoldiging lager is dan het wachtgeld, wordt dit verminderd met het bedrag dier bezoldiging.

Behalve in het laatstgenoemde geval rekent de tijd, gedurende welken het wachtgeld wordt genoten, mede voor aanspraak op pensioen.

In de aan onderwijzers, geen hoofden van scholen, te verleenen wachtgelden wordt door de gemeente de helft aan het Rijk vergoed.

40. Het pensioen beloopt voor elk jaar dienst een zestigste deel van de jaarwedde, die over

de laatste twaalf maanden, aan het ontslag voorafgegaan, tot grondslag gediend heeft voor de bepaling der bijdrage, in het volgend artikel vermeld, doch mag nimmer het twee derde gedeelte dier jaarwedde te boven gaan.

41. Als bijdrage voor pensioen wordt door de onderwijzers jaarlijks betaalt twee ten honderd van de jaarwedde aan hunne betrekking verbonden.

De jaarwedde wordt berekend met inbegrip van hetgeen de onderwijzer, aan het hoofd eener school geplaatst, op grond van artikel 26, vijfde lid, dezer wet geniet. Het bedrag dezer inkomsten wordt door Gedeputeerde Staten bepaald. De jaarwedde der mannelijke onderwijzers, bedoeld in het zevende lid van artikel 26, wordt berekend met inbegrip van de in die wetsbepaling vermelde tegemoetkoming.

De bijdrage komt ten voordeele van het Rijk en wordt door de zorg der gemeentebesturen geïnd en aan 's Rijks schatkist verantwoord.

42. De bepalingen van de artt. 8, 9 derde lid, 12 derde lid, 18 tot en met 31 der wet betreffende de burgerlijke pensioenen, zijn op de pensioenen der onderwijzers van toepassing.

42*bis*. De artt. 6, 26, 27 litt. *a* en 35—42 gelden niet voor de onderwijzers aan openbare scholen, uitsluitend belast met het onderwijs in een of meer der vakken, vermeld in art. 2 onder *h*, *i*, *k*, *q*, *r*, *r bis* en *t*.

De artt. 26 en 35—42 gelden niet voor de onderwijzers aan openbare scholen die uitsluitend in een der vakken of in beide vakken vermeld in art. 2 onder *j* en *s* onderwijs geven, dan wel daarnevens mede onderwijs geven in een of meer der vakken, vermeld in art. 2, onder *h*, *i*, *k*, *q*, *r*, *r bis* en *t*.

§ 3. *Van de kosten van het onderwijs.*

43. Elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voor zoover die niet komen ten laste van anderen of op andere wijze worden gevonden.

44. De kosten zijn:

a. de jaarwedden der onderwijzers;

b. de vergoeding aan onderwijzers, aan het hoofd van scholen staande, wegens gemis van vrije woning;

c. de toelagen en bijdragen tot opleiding van onderwijzers;

d. de uitgaven ten behoeve van het herhalingsonderwijs;

e. die voor het stichten en instandhouden of voor het huren der schoollokalen en onderwijzerswoningen;

f. die voor het aanschaffen en onderhouden der schoolmenbelen en der schoolboeken, leermiddelen en schoolbehoeften;

g. die voor verlichting en verwarming en het schoonhouden der schoollokalen;

h. die van het plaatselijk schooltoezigt, daaronder begrepen de commissiën tot wering van schoolverzuim, en van het vergelijkend onderzoek;

i. die voor de schoolbibliotheken, belooningen en eereblijken.

45. Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de gemeente eene bijdrage verleend:

1°. *a*. voor elk hoofd eener school van eenhonderd negen en negentig en minder leerlingen, driehonderd zestig gulden;

van tweehonderd tot en met driehonderd negen leerlingen, vierhonderd zestig gulden;

van driehonderd tien tot en met vierhonderd negentien leerlingen, vijfhonderd zestig gulden;

van vierhonderd twintig en meer leerlingen, zeshonderd zestig gulden;

b. voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan, voor zoover die bijstand volgens artikel 24 verpligt is, tweehonderd zestig gulden, doch voor elk dier onderwijzers die den leeftijd van drie en twintig jaren volbragt hebben en den rang van hoofdonderwijzer bezitten, voor zoover zulks volgens artikel 24 gevorderd wordt, driehonderd zestig gulden;

c. indien het aan de school verbonden onderwijzend personeel het minimum van onderwijzers, bij artikel 24 gesteld, overschrijdt:

voor scholen van driehonderd negen en minder leerlingen, tweehonderd zestig gulden voor één onderwijzer;

voor scholen van driehonderd tien en meer leerlingen, tweehonderd zestig gulden per onderwijzer voor ten hoogste twee onderwijzers;

doch omvat het onderwijs behalve de vakken *a*—*k* tevens ten minste twee der vakken onder *l*, *m*, en *n* en het vak onder *p* van artikel 2 genoemd:

voor scholen van negentig en minder leerlingen, driehonderd tien gulden voor één onderwijzer;

voor scholen van een en negentig tot en met eenhonderd negen en negentig leerlingen, driehonderd tien gulden per onderwijzer voor ten hoogste twee onderwijzers;

voor scholen van tweehonderd en meer leerlingen,

driehonderd tien gulden per onderwijzer voor ten hoogste drie onderwijzers;

d. voor elk der mannelijke sub *b* en *c* bedoelde onderwijzers, mits zij gehuwd zijn en den leeftijd van acht en twintig jaren bereikt hebben, vijf en twintig gulden.

Indien een onderwijzer in den loop van het jaar wordt in dienst gesteld, ten gevolge van ontslag de school verlaat of overlijdt, wordt de bijdrage berekend naar den maatstaf sub *a*, *b*, *c* en *d* vermeld, in evenredigheid van het aantal volle maanden dat bij in dat jaar aan de school verbonden is geweest;

2°. vijf en twintig ten honderd van de kosten wegens het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen voor zoo ver die niet komen ten laste van anderen of op andere wijze worden gevonden. Wordt voor het stichten van schoollokalen grond gebruikt, die eigendom der gemeente is, dan wordt de waarde van dien grond door drie deskundigen op kosten van de gemeente bepaald. Van die waarde wordt vijf en twintig ten honderd uitgekeerd, waarop aanspraak wordt verkregen in het jaar, waarin de schoollokalen voltooid worden opgeleverd.

Voor de sub 1°. vermelde bijdrage komen niet in aanmerking de scholen waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar.

Voor de berekening daarvan dient tot grondslag het aantal leerlingen, waarnaar volgens den maatstaf, in artikel 24 vermeld, het aantal onderwijzers geregeld wordt.

Voor de sub 1°. vermelde bijdrage komen mede niet in aanmerking de scholen, waar bij vacature in het onderwijzend personeel tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding zijner betrekking door den benoemde een langere tijd verloopt dan: wat het hoofd der school betreft, van zes maanden, wat de overige onderwijzers betreft van vier maanden.

Indien niet is voldaan aan den eisch, in het voorgaande lid gesteld, kan door Ons voor een bepaalden tijd ontheffing worden verleend, indien het gemeentebestuur binnen dertig dagen na het tijdstip, waarop in de vacature had behooren te zijn voorzien, een daartoe strekkend verzoek aan Ons indient en Ons blijkt, dat het gemeentebestuur ondanks het aanbieden van eene behoorlijke jaarwedde niet bij magte is geweest de vacature binnen den gestelden tijd te vervullen.

Voorschriften omtrent de uitvoering dezer bepalingen worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven, met inachtneming van het beginsel, dat behoudens aanvulling of terugbetaling na afloop van het dienstjaar de uitkeering der bijdrage geschiedt:

a. bij voorschot:

die, sub 1°. *a* en *b* bedoeld, naar het aantal onderwijzers dat ingevolge het bepaalde bij de artikelen 23 en 24 aan de school moet verbonden zijn;

die, sub 1°. *c* en *d* bedoeld, voor zoover het aantal op 1 Januarij van het dienstjaar aan de school verbonden onderwijzers voor de bijdrage in aanmerking komt;

b. die, sub 2°. bedoeld, in verband met de betalingstermijnen, of nadat de aanspraak is verkregen.

45*bis*. Door het Rijk wordt met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel over elk dienstjaar aan de gemeente eene bijdrage verleend in de aan de onderwijzers uit te keeren belooning wegens het geven van herhalingsonderwijs van dertig cent per lesuur, mits:

1°. voor zooveel bedoeld onderwijs omvat vakken, waarvoor wettelijke akten van bekwaamheid verkrijgbaar zijn, dat onderwijs wordt gegeven door onderwijzers in het bezit dier akte; en

2°. voor zooveel het bedoeld onderwijs vakken omvat, waarvoor geen wettelijke akten van bekwaamheid zijn te verkrijgen, dat onderwijs wordt gegeven door onderwijzers, die zijn benoemd, nadat daartoe magtiging is verkregen van den arrondissements-schoolopziener. Wordt die magtiging geweigerd, dan is van de beslissing van den arrondissements-schoolopziener beroep op den districts-schoolopziener toegelaten.

De bij dit artikel bedoelde bijdrage wordt genoten voor een maximum van honderd twee en negentig lesuren per school en per jaar, tenzij door Gedeputeerde Staten, den inspecteur van het lager onderwijs gehoord, het aantal lesuren, dat voor eene Rijksbijdrage in aanmerking kan komen, op een hooger cijfer is vastgesteld. Dit maximum mag het cijfer van driehonderd vier en tachtig lesuren per school en per jaar niet overschrijden.

Voorschriften omtrent de uitvoering dezer bepalingen worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

46. Ter tegemoetkoming in de kosten, welke voor rekening der gemeente blijven, wordt voor ieder schoolgaand kind, met uitzondering van bedeelden en van hen die, schoon niet bedeeld,

onvermogend zijn, een schoolgeld geheven van ten minste twintig cents per maand.

De minvermogenden worden, indien het schoogeld voor ieder kind van dezelfde klasse gelijk is, slechts voor een gedeelte aan de heffing onderworpen.

Vrijstelling van verpligting tot het heffen van schoolgeld kan aan eene gemeente door Ons worden verleend bij een met redenen omkleed besluit, den Raad van State gehoord. Intrekking dezer vrijstelling geschiedt op dezelfde wijze.

Het invoeren, wijzigen of afschaffen van dit schoolgeld geschiedt met inachtneming van de artt. 232—236 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85), met dien verstande dat aan de verordening tot heffing Onze goedkeuring niet wordt onthonden dan bij een met redenen omkleed besluit, den Raad van State gehoord.

De invordering wordt geregeld door eene plaatselijke verordening overeenkomstig de bepalingen van de artt. 258—262 dier wet.

Indien het schoolgeld, behalve voor zooveel betreft de gevallen in het 2de lid van dit artikel en in art. 48 vermeld, voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk is, zijn daarop de artt. 264—266 dier wet, gelijk die gewijzigd is bij de wet van 28 Junij 1881 (*Staatsblad* n°. 102), mede van toepassing, met dien verstande dat het schoolgeld voor geen kind meer bedrage dan hetgeen voor het onderwijs van dat kind kan geacht worden voor rekening der gemeente te blijven.

47. Het gemeentebestuur bevordert zooveel mogelijk het schoolgaan van kinderen van bedeelden, onvermogenden en minvermogenden.

48. Tenzij bij eene regeling krachtens het laatste lid van art. 16 gemaakt, anders is bepaald, bedraagt het schoolgeld voor de kinderen uit andere gemeenten niet meer dan dat voor de kinderen uit de heffende gemeente.

Voor twee of meer kinderen uit één gezin, gelijktijdig ter school gaande, kan het bedrag van het schoolgeld lager gesteld worden dan het, berekend voor ieder afzonderlijk, wezen zou.

49. Indien Wij, Gedeputeerde Staten gehoord, oordeelen dat eene gemeente, door de uitgaven tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, in verhouding tot hare middelen en andere uitgaven onbillijk zou worden bezwaard, kan haar uit 's Rijks kas tijdelijk subsidie verleend worden. Ons daartoe strekkend en met redenen omkleed besluit wordt, te gelijk met het advies van Gedeputeerde Staten, in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

50. De bestekken voor en de gunning van den bouw en verbouw van scholen en onderwijzerswoningen, ter bekostiging waarvan aan de gemeenten overeenkomstig art. 49 uit 's Rijks kas tijdelijk subsidie wordt verleend, behoeven de goedkeuring van Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast; deze beslist, den districts-schoolopziener gehoord.

In alle overige gevallen worden de bestekken aan de goedkeuring van den districts-schoolopziener onderworpen. Ingeval deze bezwaar maakt zijne goedkeuring te verleenen, kan de beslissing van Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast, worden ingeroepen.

TITEL III.

VAN HET BIJZONDER ONDERWIJS.

51. Tot het geven van bijzonder onderwijs wordt vereischt het bezit:

a. eener akte van bekwaamheid;

b. van een gelijk getuigschrift, als in art. 27, litt. *b*, is vermeld en waarop het voorlaatste en het laatste lid van dat artikel toepasselijk zijn;

c. van een bewijs, dat deze beide stukken door burgemeester en wethouders der gemeente, waar het onderwijs zal gegeven worden, zijn gezien en in orde bevonden.

Burgemeester en wethouders geven hiervan den districts-schoolopziener berigt.

52. Omtrent de afgifte van het bewijs, vermeld in litt. *c* van het voorgaand artikel, wordt uiterlijk binnen vier weken, te rekenen van den dag, waarop de aanvrage daartoe geschied is, door burgemeester en wethouders beslist.

Van die beslissing, of wanneer binnen dien termijn de beslissing aan den belanghebbende niet is kenbaar gemaakt, wordt beroep op Gedeputeerde Staten toegelaten.

Na afwijzing door Gedeputeerde Staten, of indien binnen den tijd van zes weken na het ingesteld hooger beroep hunne beschikking aan den belanghebbende niet is kenbaar gemaakt, kan bij Ons in beroep worden gekomen.

53. De onderwijzer, die bij het geven van bijzonder school- of huisonderwijs leeringen verspreidt strijdig met de goede zeden of aansporende tot ongehoorzaamheid aan de wetten des lands, kan op voordragt van burgemeester en wethouders of van den districts-schoolopziener door Gedeputeerde Staten worden verklaard zijne

bevoegdheid tot het geven van onderwijs verloren te hebben.

Deze bepaling is ook toepasselijk op den onderwijzer, die zich aan een ergerlijk levensgedrag schuldig maakt.

54. De onderwijzer, die de lessen der school bestuurt, wordt geacht aan haar hoofd te staan.

Hij moet den leeftijd van drie en twintig jaren volbracht hebben en den rang van hoofdonderwijzer bezitten.

Van deze vereischten wordt vrijstelling verleend in geval eener tijdelijke waarneming, mits het niet langer dure dan zes maanden, dat een onderwijzer, die den gevorderden leeftijd of den hoofdonderwijzersrang niet bezit, aan het hoofd der school staat.

Aan bijzondere lagere scholen kan onderwijs gegeven worden in dezelfde vakken als aan de openbare.

54*bis*. Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere lagere scholen eene bijdrage verleend volgens denzelfden maatstaf als bij artikel 45 sub 1°. aan de gemeente ten behoeve der openbare lagere school wordt toegekend, mits:

1°. de school staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die regtspersoonlijkheid bezit;

2°. het onderwijs de vakken omvat in artikel 2 vermeld onder *a*—*i* alsmede *k*, tenzij, wat dit laatste vak betreft, blijke dat de schoolgaande kinderen daarin elders voldoend onderwijs ontvangen;

3°. dat onderwijs gegeven wordt gedurende ten minste twintig uren per week, waarvan ten hoogste twee uren in het vak vermeld onder *k* van artikel 2, volgens een aan den arrondissements-schoolopziener medegedeelden en in een der schoolvertrekken op eene zigtbare plaats opgehangen rooster van lesuren, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld;

4°. het aantal onderwijzers voldoet aan de voor de openbare scholen gestelde eischen in de artikelen 23 en 24, het derde lid uitgezonderd.

Voor die bijdrage komen niet in aanmerking de bijzondere scholen:

a. waarvan het aantal leerlingen boven zes jaren, dat als werkelijk schoolgaande bekend staat, berekend naar den maatstaf in artikel 24 vermeld, minder dan vijf en twintig bedraagt;

b. waarvan de ophrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar;

c. wanneer bij vacature in het onderwijzend personeel tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding zijner betrekking door den benoemde een langere tijd verloopt dan: wat betreft het hoofd der school van zes maanden, wat de overige onderwijzers betreft van vier maanden, behondens de bepaling van het voorlaatste lid van dit artikel;

d. waarvan blijkt, dat zij gehouden worden als winstgevend bedrijf.

Voor de berekening van het sub *b* vermelde wordt het voorschrift gevolgd dienaangaande bij artikel 45 gegeven.

De besturen zijn gehouden aan Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast en aan Gedeputeerde Staten der provincie, waarin de school is gevestigd, alle inlichtingen te geven, verlangd met betrekking tot litt. *a*—*d* in dit artikel vermeld, en zulks op straffe van verval van aanspraak op de bijdrage.

Door het Rijk wordt over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere lagere scholen, die voor eene bijdrage krachtens het eerste lid van dit artikel in aanmerking komen, bovendien verleend:

A. eene bijdrage ter tegemoetkoming in de kosten om te voorzien in de behoefte aan schoollokalen voor scholen:

van	40 en minder leerlingen. .	*f* 40.—
„	41—90 leerlingen	65.50
„	91—144 „	117.50
„	145—199 „	172.—
„	200—254 „	227.—
„	255—309 „	282.—
„	310—364 „	337.—
„	365—419 „	392.—
„	420—474 „	447.—
„	475—529 „	502.—
„	530 en meer „	557.—

mits:

a. de ligchamelijke inhoud van elk schoolvertrek bedraagt 3 M³. of meer voor iederen leerling, voor de berekening waarvan tot grondslag dient het aantal leerlingen, waarnaar volgens den maatstaf in artikel 24 vermeld het aantal onderwijzers geregeld wordt;

b. de schoolvertrekken voldoende en doelmatig verlicht zijn;

c. voldoende middelen tot verwarming en luchtverversching in elk schoolvertrek zijn aangebragt;

d. bij elk schoolgebouw een voldoend aantal privaten is en zoo jongens ter school gaan bovendien een voldoend aantal waterplaatsen,

een en ander volgens de regelen door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te geven;

B. eene bijdrage in de kosten van het herhalingsonderwijs, volgens denzelfden maatstaf en op dezelfde voorwaarden als bij artikel 45*bis* aan de gemeente ten behoeve van dat onderwijs wordt toegekend.

Jaarlijks in de maand Januarij zendt het bestuur, dat op Rijksbijdragen krachtens dit artikel over het voorgaande jaar aanspraak maakt, zijne daartoe strekkende aanvrage aan de Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de school is gevestigd.

Deze beslissen vóór 1 Mei daaraanvolgende, of de school voldoet aan de eischen en voorwaarden in dit artikel tot het verleenen der aangevraagde Rijksbijdragen gesteld, bepalen het bedrag dier Rijksbijdragen en deelen hun besluit onverwijld mede aan Onzen Minister met de uitvoering dezer wet belast, alsmede aan den inspecteur van het lager onderwijs, in wiens ambtsgebied de school is gevestigd, en aan het bestuur dat de aanvrage deed.

Binnen dertig vrije dagen na de dagteekening van dat besluit kan daarvan bij Ons in beroep worden gekomen door Onzen Commissaris in de provincie en door den inspecteur en het bestuur, in het vorige lid bedoeld.

Het bedrag, waarop het bestuur aanspraak mocht kunnen maken, wordt alsdan bij Onze eindbeslissing vastgesteld.

Wanneer een bestuur niet heeft voldaan aan de voorwaarde, vervat in het tweede lid, sub *c*, van dit artikel en het daarvan ten tijde dat de vacature had behooren te zijn aangevuld den arrondissements-schoolopziener in kennis gesteld heeft, kan van die voorwaarde door Ons ontheffing worden verleend, indien het in de maand Januarij na afloop van het kalenderjaar een daartoe strekkend verzoek aan Ons indient, en Ons blijkt dat het ondanks het aanbieden van eene behoorlijke jaarwedde niet bij magte is geweest de vacature binnen den gestelden termijn te doen vervullen. Het bestuur zendt alsdan de aanvrage, in het zesde lid van dit artikel bedoeld, binnen ééne maand na de dagteekening van Ons besluit aan Gedeputeerde Staten, die daarop binnen drie maanden beslissen.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gegeven.

TITEL IV.

VAN DE AKTEN VAN BEKWAAMHEID TOT HET GEVEN VAN LAGER ONDERWIJS.

55. De bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs wordt verkregen door het afleggen der in deze wet omschreven examens.

56. De akten van bekwaamheid zijn:

a. die, waarvan het bezit de bevoegdheid verleent tot het geven van huis- en schoolonderwijs in de vakken, vermeld in art. 2 onder *a*—*i*, en tevens bevoegdheid kan verleenen tot het geven van huis- en schoolonderwijs in een der vakken of in beide vakken, genoemd onder *j* en *k* in art. 2 der wet;

b. die, waarvan het bezit met den rang van hoofdonderwijzer de bevoegdheid verleent tot het geven van huis- en schoolonderwijs niet alleen in de vakken, vermeld in art. 2, onder *a*—*i*, maar ook in die, aldaar genoemd onder *o* en *q*, en tevens bevoegdheid kan verleenen tot het geven van huis- en schoolonderwijs in een der vakken of in beide vakken, genoemd onder *j* en *k* in art. 2 der wet;

c. die, waarvan het bezit de bevoegdheid verleent tot het geven van huisonderwijs of tot het geven van huis- en schoolonderwijs in bepaalde vakken.

57. Ter verkrijging der akte, vermeld in artikel 56 onder *a*, wordt vereischt:

a. de volbragte leeftijd van achttien jaren;

b. het afleggen van een examen, waartoe ten minste eenmaal 's jaars de gelegenheid wordt opengesteld voor eene commissie, zamengesteld uit een inspecteur van het lager onderwijs of een districts-schoolopziener als voorzitter en ten hoogste vijf in functie zijnde of gewezen districts- of arrondissements-schoolopzieners.

Het aantal dezer commissiën bedraagt ten minste negen. Onze Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast, wijst de arrondissementen aan, waarvoor elke dier commissiën zitting houdt, benoemt de leden der commissiën en bepaalt den tijd waarop zij vergaderen.

De leden dezer commissiën genieten uit 's Rijks kas vacatie-gelden en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

58. De commissiën, genoemd in het voorgaande artikel onder *b*, houden zitting in een der arrondissementen, waarvoor zij aangewezen zijn. De bepaling der plaats geschiedt voor elke

commissie door Onzen Minister, die met de uitvoering dezer wet is belast.

De tijd, gedurende welken de examens worden afgenomen, wordt door de inspecteurs van het lager onderwijs bij openbare aankondiging ter algemeene kennis gebragt.

De commissie kan zich door deskundigen doen bijstaan.

De examens, behalve die van onderwijzeressen, worden in het openbaar gehouden.

59. Hij, die zich aan het examen wenscht te onderwerpen, meldt zich tijdig aan bij den schoolopziener van het district zijner woonplaats, of, komt hij van buiten 's lands, van de plaats, waar hij voornemens is zich te vestigen.

Hij legt daarbij een of meer getuigschriften over van zijn zedelijk gedrag en zijne geboorteakte.

De dag en de plaats van het examen worden hem door den districts-schoolopziener bekend gemaakt.

Hij legt het examen af voor de commissie, welke is aangewezen voor het arrondissement zijner woonplaats of, komt hij van buitenslands, der plaats waar hij voornemens is zich te vestigen.

60. Het examen omvat:

goed lezen en schrijven;

de kennis der zinsontleding, der spelregels en de eerste gronden der Nederlandsche taal;

vaardigheid om zich, zoowel mondeling als schriftelijk, juist en gemakkelijk uit te drukken;

de eerste oefeningen van het handteekenen;

het rekenen, zoowel met geheele getallen als met gewone en tiendeelige breuken en kennis van de leer der evenredigheden en van het Nederlandsch stelsel van maten en gewigten;

de beginselen der aardrijkskunde, inzonderheid van Nederland en zijne overzeesche bezittingen;

de grondtrekken der vaderlandsche geschiedenis;

de beginselen van de kennis der natuur;

de theorie van het zingen;

de beginselen van onderwijs en opvoeding.

Aan allen, die hiertoe bij hunne aangifte het verlangen hebben kenbaar gemaakt, wordt, nadat tot hunne toelating is besloten, de gelegenheid gegeven, bewijzen van bekwaamheid in de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek, aan onderwijzeressen bovendien bewijzen van bedrevenheid in de nuttige handwerken voor meisjes te leveren.

Aan ieder, die voldaan heeft, wordt eene akte van bekwaamheid als onderwijzer kosteloos uitgereikt. Op de akte van bekwaamheid van hen, die bij het examen in de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek of in de nuttige handwerken of in die beide vakken hebben voldaan, wordt daarvan aanteekening gedaan.

Van het examen in de eerste oefeningen van het handteekenen zijn vrijgesteld zij, die in het bezit zijn eener akte van bekwaamheid in het vak *q* volgens art. 65*bis*.

61. Ter verkrijging der akte, vermeld in art. 56 onder *b*, wordt vereischt:

a. het bezit der akte, vermeld in art. 56 onder *a*;

b. het bewijs van minstens tweejarige werkzaamheid als onderwijzer of, na aflegging van het examen, vermeld in art. 56 onder *a*, als kweekeling aan eene of meer openbare of bijzondere scholen van lager onderwijs of als onderwijzer aan eene of meer scholen voor doofstommen, blinden, spraakgebrekkigen of idioten, afgegeven door het hoofd of de hoofden dier scholen, of het bewijs afgegeven door den bestuurder eener door Ons aangewezen kweekschool voor onderwijzers, van gedurende twee jaren aan die school de lessen ter voorbereiding van dit examen na aflegging van het examen, vermeld in art. 56 onder *a*, te hebben gevolgd;

c. het afleggen van een examen, loopende, behalve over de vakken, in art. 2 vermeld, onder *a*—*g*, over die, aldaar genoemd onder *o* en *q*, en over de methode van onderwijs en opvoeding voor eene der commissiën, in art. 62 bedoeld.

Van dit examen zijn, voor zooveel het vak *q* betreft, vrijgesteld zij, die in het bezit zijn eener akte van bekwaamheid in dit vak volgens art. 65*bis*.

62. Jaarlijks worden door Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast, een of meer commissiën tot het afnemen der examens, in het voorgaand artikel bedoeld, benoemd en de tijd wanneer en de plaatsen waar zij hare zittingen zullen houden, tijdig aangewezen.

De voorzitters en leden dezer commissiën genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

De voorzitter der commissie brengt den tijd, gedurende welken de examens worden afgenomen, bij openbare aankondiging ter algemeene kennis.

De examens, behalve die van onderwijzeressen, worden in het openbaar gehouden.

63. Hij, die zich aan het examen wenscht te onderwerpen, meldt zich tijdig aan bij den voorzitter der commissie, voor welke hij wenscht te verschijnen, en legt daarbij over:

a. zijne geboorte-akte;

b. een of meer getuigschriften van zedelijk gedrag;

c. zijne akte van bekwaamheid als onderwijzer, bedoeld in art. 56 onder *a*;

d. het bewijs, vermeld in art. 61 onder *b*.

De dag en de plaats van het examen worden hem door den voorzitter bekend gemaakt.

De omvang van het examen, de wijze van afneming en wat verder tot dit examen betrekking heeft, worden door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur geregeld.

Aan ieder, die voldaan heeft, wordt eene akte van bekwaamheid kosteloos uitgereikt.

De aanteekening, bedoeld in het voorlaatste lid van art. 60, wordt op de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer overgeschreven.

64. Ter verkrijging eener akte, die de bevoegdheid verleent tot het geven van huisonderwijs in enkele vakken, vermeld in art. 2 onder *a*—*g*, wordt vereischt:

a. de volbragte leeftijd van achttien jaren;

b. het afleggen van een examen in de vakken, waarvoor de bevoegdheid verlangd wordt, voor eene der commissiën, in art. 57 vermeld.

De bepalingen van artt. 58 en 59 zijn ten deze toepasselijk.

Aan ieder, die voldaan heeft, wordt kosteloos eene akte van bekwaamheid uitgereikt als huisonderwijzer, waarin de vakken, over welke het examen met goed gevolg is afgelegd, worden nitgedrnkt.

65. Ter verkrijging eener akte van bekwaamheid voor hnis- en schoolonderwijs in een of meer der vakken, vermeld in art. 2, onder *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *r bis* en *s*, wordt vereischt:

a. het bezit der akte, vermeld in art. 56, onder *a*;

b. het afleggen van een examen voor eene der commissiën, bedoeld in art. 69 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

Al wat verder de in dit artikel bedoelde examens betreft, wordt door Ons bij algemeenen maatregel van bestunr geregeld.

65*bis*. Van tijd tot tijd wordt gelegenheid gegeven om door het afleggen van een examen voor bijzondere commissiën, daartoe benoemd door Onzen Minister, met de nitvoering dezer wet belast, eene akte van bekwaamheid te verkrijgen voor hnis- en schoolonderwijs in een of meer der vakken, vermeld in art. 2 onder *j*, *k*, *q* en *t*.

Al wat de in dit artikel bedoelde examens betreft, wordt door Ons bij algemeenen maatregel van bestnnr geregeld.

65*ter*. Voor het afleggen der examens worden de navolgende sommen bij voornitbetaling voldaan:

voor het examen, vermeld in art. 57, onder *b*, vijf gnlden;

voor het examen, vermeld in art. 61, onder *c*, tien gulden;

voor het examen, vermeld in art. 64, onder *b*, loopende over één vak, twee gulden;

voor het examen, vermeld in art. 64, onder *b*, loopende over meer dan één vak, vier gnlden;

voor het examen, vermeld in art. 65, onder *b*, in elk der vakken, genoemd onder *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *r bis* en *s*, in art. 2, vijf gulden;

voor het examen, vermeld in art. 65*bis*, in elk der vakken, genoemd onder *j* en *k*, in art. 2, twee gulden;

voor het examen vermeld in art. 65*bis*, in elk der vakken, genoemd onder *q* en *t*, in art. 2, vijf gnlden.

Deze gelden worden in 's Rijks schatkist gestort.

66. De akten van bekwaamheid, volgens de voorschriften dezer wet verkregen, gelden, wat de daaraan verbonden bevoegdheid betreft, voor het geheele Rijk en zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

De akten van bekwaamheid als onderwijzer en als hoofdonderwijzer, in Nederlandsch-Indië afgegeven, — voor zooveel die zijn verkregen wegens het met goed gevolg afleggen van examens, afgenomen met gelijke eischen en, zooveel doenlijk volgens dezelfde regelen, als voor die examens in Nederland volgens deze wet zijn vastgesteld — worden gelijkgesteld met de gelijksoortige akten, die in Nederland worden nitgereikt.

TITEL V.

VAN HET TOEZIGT OP HET LAGER ONDERWIJS.

67. Het toezigt over het lager onderwijs in het geheele Rijk is opgedragen aan Onzen Minister, die met de nitvoering dezer wet is belast.

Dat toezigt wordt onder zijne bevelen uitgeoefend door de inspecteurs, de districts-schoolopzieners en de arrondissements-schoolopzieners.

68. Het ambtsgebied van iederen inspecteur omvat een of meer provinciën, dat van iederen districts-schoolopziener een der districten, waarin de provinciën door Ons worden verdeeld.

De inspecteurs en de districts-schoolopzieners worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen. Zij genieten, behalve eene vaste jaar-

wedde, vergoeding voor reis- en verblijfkosten uit 's Rijks kas.

Zij bekleeden geene ambten of bedieningen zonder Onze toestemming.

In geval van ziekte, afwezigheid, schorsing of ontstentenis wordt een inspecteur door een districts-schoolopziener, een districts-schoolopziener door een arrondissements-schoolopziener vervangen.

Onze Minister, met de uitvoering dezer wet belast, wijst den plaatsvervanger aan.

69. Elk schooldistrict wordt door ons verdeeld in minstens twee arrondissementen.

In ieder arrondissement is een arrondissements-schoolopziener.

Die schoolopzieners worden door Ons benoemd voor den tijd van zes jaren.

De aftredenden zijn weder benoembaar.

Zij kunnen ten allen tijde door Ons worden ontslagen.

Zij genieten, boven en behalve vergoeding voor reis- en verblijfkosten, eene toelage uit 's Rijks kas. Ter zake van het genot dier toelage heeft geene korting plaats op pensioen, uit de inkomsten van den Staat of uit die van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen gekweten.

Zij staan den districts-schoolopziener ter zijde.

De verdeeling der werkzaamheden tusschen de districts- en arrondissements-schoolopzieners wordt door Ons geregeld.

70. Het plaatselijk toezigt wordt uitgeoefend door burgemeester en wethouders.

De gemeenteraad kan ter nadere verzekering van het plaatselijk toezigt eene commissie instellen, welke de bevoegdheden bezit, in de artt. 73 en 74 dezer wet omschreven.

Eene plaatselijke verordening regelt hare samenstelling en inrigting.

71. De leden der plaatselijke commissiën, de arrondissements-schoolopzieners, de districts-schoolopzieners en de inspecteurs leggen bij de aanvaarding hunner bediening den eed of de belofte af, dat zij hunne pligten getrouw en naar behooren zullen waarnemen.

De aflegging van den eed of van de belofte geschiedt door de leden der plaatselijke commissie in handen van den burgemeester en door den burgemeester, is deze zelf tot lid der commissie benoemd, in handen van den kantonregter; door de arrondissements-schoolopzieners en de districts-schoolopzieners in handen van Onzen Commissaris in de provincie; door de inspecteurs in handen van Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast.

Bij herbenoeming wordt de eed of belofte niet op nieuw afgelegd.

72. Behalve de ambtenaren, in art. 8, n°. 1—6, van het Wetboek van Strafvordering genoemd, zijn tot het opmaken van proces-verbaal van de overtredingen dezer wet en van andere verordeningen op het lager onderwijs bevoegd de leden van het collegie van burgemeester en wethouders, de voorzitters en leden der plaatselijke commissiën van toezigt, de arrondissements-schoolopzieners en de districts-schoolopzieners en de inspecteurs, ieder binnen de grenzen van zijn ambtsgebied.

73. Voor leden van het collegie van burgemeester en wethouders, voor de voorzitters en leden der plaatselijke commissiën van toezigt, voor de arrondissements-schoolopzieners, voor de districts-schoolopzieners en voor de inspecteurs, ieder binnen de grenzen van zijn ambtsgebied, moeten alle scholen, waar lager onderwijs wordt gegeven, zoo openbare als bijzondere, steeds toegankelijk zijn en op hunne aanvrage onverwijld worden geopend. De hoofden dier scholen en de overige onderwijzers zijn gehouden aan hen of aan Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast, de verlangde inlichting omtrent de school en het onderwijs te geven. Zij zijn hiertoe verpligt in elken vorm, waarin de inlichtingen gevraagd worden, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling, en zoowel bij gelegenheid van het schoolbezoek, als op andere tijdstippen.

74. De plaatselijke commissiën houden een naauwkeurig toezigt op alle scholen in de gemeente, waar lager onderwijs gegeven wordt; bezoeken die ten minste twee malen 's jaars, hetzij gezamenlijk, hetzij door commissiën uit haar midden; zorgen dat de verordeningen op het lager onderwijs stipt nageleefd worden; houden aanteekening van het onderwijzend personeel, van het getal leerlingen en van den staat van het onderwijs; doen jaarlijks vóór 1°. Maart aan den gemeenteraad een beredeneerd verslag van den toestand van het onderwijs in de gemeente en zenden daarvan afschrift aan den arrondissements-schoolopziener; deelen aan dezen de belangrijke veranderingen mede, die het schoolwezen heeft ondergaan; geven hem, den districts-schoolopziener en den provincialen inspecteur alle inlichtingen die deze verlangen; verleenen den onderwijzers, die hare voorlich-

ting, hulp of medewerking vragen, bijstand en bevorderen zich den bloei van het onderwijs naar vermogen te behartigen.

75. De arrondissements-schoolopzieners zorgen voortdurend bekend te blijven met den toestand van het schoolwezen in hun arrondissement; bezoeken twee malen 's jaars alle daarbinnen gelegen scholen, waar lager onderwijs wordt gegeven, en houden van dat schoolbezoek naauwkeurig aanteekening; waken dat de verordeningen op het onderwijs stipt nageleefd worden; treden in overleg met de plaatselijke schoolcommissiën en de gemeentebesturen; doen zoowel aan dezen als aan de districts-schoolopzieners de voorstellen die zij in het belang van het onderwijs achten; doen aan den districts-schoolopziener na verloop van elke drie maanden opgave van de door hen gedurende dat tijdvak bezochte scholen; geven hem kennis van al hetgeen hun bij het schoolbezoek belangrijk is voorgekomen en verstrekken hem alle inlichtingen die hij verlangt; behartigen de belangen der onderwijzers, bevorderen hunne bijeenkomsten en wonen die zooveel mogelijk bij.

76. De districts-schoolopzieners zorgen, zoo door schoolbezoek als door mondeling en schriftelijk overleg met de arrondissements-schoolopzieners, plaatselijke commissiën en gemeentebesturen, voortdurend bekend te blijven met den toestand van het lager schoolwezen in hun district en de verbetering en den bloei daarvan te bevorderen; zij oefenen het hun opgedragen toezigt met naauwlettendheid uit en waken, dat de verordeningen op het lager onderwijs stipt worden nageleefd; zij doen aan den inspecteur de voorstellen, die zij in het belang van het onderwijs achten, en geven hem alle inlichtingen die hij verlangt.

Elk hunner doet jaarlijks vóór 1°. Mei een beredeneerd verslag van den toestand van het lager onderwijs in zijn district aan den inspecteur toekomen en zendt daarvan afschrift aan Gedeputeerde Staten der provincie.

77. De inspecteurs trachten, zoo door schoolbezoek als door mondeling en schriftelijk overleg met de districts-schoolopzieners en arrondissements-schoolopzieners, plaatselijke commissiën en gemeentebesturen, de verbetering en den bloei van het lager schoolwezen te bevorderen; zij lichten Onzen Minister, met de uitvoering dezer wet belast, voor omtrent alle onderwerpen, waarover hun oordeel gevraagd wordt; zij vervaardigen uit de jaarlijksche verslagen der districts-schoolopzieners en uit hunne eigene aanteekeningen jaarlijks een beredeneerd verslag omtrent den toestand van het onderwijs in de provincie of provinciën en zenden dit vóór 1°. Julij aan Onzen Minister voornoemd.

78. De inspecteurs, districts-schoolopzieners en arrondissements-schoolopzieners hebben toegang tot de vergaderingen van alle plaatselijke commissiën binnen hun ambtsgebied en kunnen zoodanige vergaderingen beleggen.

In de vergadering hebben zij eene raadgevende stem.

79. Bij het ontbreken eener plaatselijke commissie kunnen burgemeester en wethouders, in overleg met den arrondissements-schoolopziener, geschikte personen, buiten hun collegie gekozen, met het doen van schoolbezoek belasten.

Op zoodanige gecommitteerden is de eerste zinsnede van art. 73 toepasselijk.

TITEL VI.

VAN BEVORDERING VAN HET SCHOOLBEZOEK.

80. (Vervallen.)

81. (Vervallen.)

82. De gemeenteraad kan, voor zooveel dit niet bij de wet is geschied, verbodsbepalingen omtrent het arbeiden van kinderen beneden de twaalf jaren vaststellen.

Door het uitloven van openbare belooningen en eereblijken kan het getrouwe schoolbezoek van wege het gemeentebestuur worden aangemoedigd.

Ten einde de aanspraak op die belooningen en eereblijken te kunnen beoordeelen, kan aan de hoofden der openbare en bijzondere scholen het invoeren van schoolboekjes, waarin van het schoolbezoek aanteekening gehouden wordt, bij plaatselijke verordening worden voorgeschreven.

TITEL VII.

OVERGANGSBEPALINGEN.

83. Allen, die op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, wettig in betrekking zijn als onderwijzers of kweekelingen, of als voorzitters en leden van plaatselijke commissiën, behoeven geene herbenoeming of erkenning om hunne betrekking te blijven bekleeden.

84. Tot 1°. Januarij 1883 kunnen kweekelingen, op den voet der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) worden aangenomen.

Ten behoeve van deze en van de kweekelingen,

die er op het tijdstip van het in werking treden dezer wet zijn, blijven de bepalingen van laatstgenoemde wet toepasselijk tot 1°. Jannarij 1886.

De toelagen voor genoemde kweekelingen, die aan openbare scholen zijn verbonden, worden in dat tijdvak tot geen minder bedrag geregeld dan waarop zij bij het in werking treden dezer wet waren vastgesteld. De toelagen voor kweekelingen, die in het bij deze wet toegestaan overgangstijdperk aan openbare scholen worden geplaatst, worden door den gemeenteraad gere geld; zijn besluit wordt aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

85. Gelijke bevoegdheid als de akte, vermeld in art. 56 dezer wet onder *a*, geeft die van hulponderwijzer en hulponderwijzeres na 1°. Januarij 1858 en de akte van algemeene toelating van den derden rang vóór dat tijdstip verkregen.

Gelijke bevoegdheid als de akte, vermeld in art. 56 dezer wet onder *b*, geeft die van hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres na 1°. Januarij 1858 en de akte van algemeene toelating van den eersten en tweeden rang vóór dat tijdstip verkregen.

Hetzelfde geldt van de akte als schoolhouderes, vóór 1°. Januarij 1858 verkregen, doch alleen binnen de gemeente of provincie, waar zij is afgegeven

Zij, die in het bezit zijn eener akte van huisonderwijzer of huisonderwijzeres, na 1°. Januarij 1858 verkregen voor het geheele Rijk, of vóór 1°. Januarij 1858 binnen de gemeente, behouden de bevoegdheid, welke zij op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, bezitten.

De vóór dit tijdstip op de akten van bekwaamheid tot het geven van schoolonderwijs gestelde aanteekeningen wegens het met gunstig gevolg afgelegd examen in een of meer der vakken, vermeld onder *k*—*p* van art. 1 der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103), geven gelijke bevoegdheid met opzigt tot die vakken als de bijzondere akten, vermeld in art. 56 onder *c*.

De vrijstelling, bedoeld in de laatste zinsnede van art. 61, geldt ook voor hen, die in het bezit zijn eener akte van bekwaamheid of aanteekening voor het vak vermeld onder *o* van art. 1 der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103).

86. Alle op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, dienstdoende openbare onderwijzers en onderwijzeressen blijven, zoolang zij hunne betrekking bekleeden, in het genot eener jaarwedde, minstens gelijk aan die, welke op dat tijdstip aan hunne betrekking verbonden was, vermeerderd met de door hen genoten wisselende inkomsten. Ter bepaling van het bedrag dezer inkomsten wordt tot grondslag genomen het gemiddeld cijfer van hetgeen in de laatste vijf jaren voorafgaande aan het jaar, waarin deze wet in werking treedt, of voor de onderwijzers of onderwijzeressen, die korter in dienst zijn geweest, over het kortere tijdvak, jaarlijks uit dien hoofde is genoten.

De bij art. 29 der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) bedoelde vergoedingen, die bij het in werking treden dezer wet nog over eenig aan dat tijdstip voorafgegaan tijdvak verschuldigd zijn of worden, blijven na dit tijdstip invorderbaar.

87. Bij den algemeenen maatregel van inwendig bestuur, bedoeld in art. 4 dezer wet, worden tevens de noodige voorschriften gegeven omtrent de lokalen, welke bij het in werking treden daarvan voor het geven van lager onderwijs in gebruik zijn.

88. De termijn tot het in werking brengen der voorschriften van art. 24 dezer wet toegestaan, eindigt voor de openbare school 1 Januarij 1892.

De termijn tot het in werking brengen van de voorschriften van art. 23 dezer wet eindigt voor de bijzondere scholen die voor de Rijksbijdrage bedoeld bij art. 54*bis* in aanmerking komen op 1 Januarij 1891, en die tot het in werking brengen der voorschriften van art. 24 der wet eindigt voor deze scholen op 1 Januarij 1899.

Voorschriften ter verzekering der geleidelijke uitvoering worden door Ons gegeven.

89. De bestaande bepalingen omtrent de examens en vergelijkende examens blijven gelden, tot dat die onderwerpen overeenkomstig deze wet op nieuw zijn geregeld, doch niet langer dan 1°. Januarij 1883.

90. Thans genoten subsidiën, welke na het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, niet meer voor het eerst zouden kunnen worden verleend, kunnen na dat tijdstip nog gedurende tien jaren, doch tot geen hooger bedrag, noch op andere voorwaarden, worden genoten.

91. Onderwijzers, niet in het bezit van den hoofdonderwijzersrang, die op het tijdstip waarop deze wet in werking treedt, uit kracht van de artt. 20 of 51 der wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103), wettig aan het hoofd eener school staan, blijven bevoegd die betrekking waar te nemen.

92. De districts-schoolopzieners en de inspecteurs, die op het in art. 93 vermelde tijdstip in betrekking zijn, worden door het in werking treden dezer wet van regtswege eervol ontslagen.

De inspecteurs, die op dat tijdstip den onderdom van vijf en zestig jaren hebben bereikt, behouden levenslang hunne volle wedde als wachtgeld; de inspecteurs die op dat tijdstip dien onderdom niet hebben bereikt, hebben aanspraak op wachtgeld volgens de bepalingen van Ons besluit van 21 Julij 1869 (*Staatsblad* n°. 142).

93. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Behoudens de voorschriften van dezen titel vervallen met hare invoering de wet van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) en alle andere het lager onderwijs betreffende algemeene, provinciale en plaatselijke verordeningen, voor zoover zij met de voorschriften dezer wet in strijd zijn.

Artikel 4 der wet van 11 Julij 1884
(Staatsblad n°. 123).

De wijziging, bij deze wet gebragt in art. 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1885.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft art. 45, zooals dat thans luidt, van kracht, doch met dien verstande, dat over het dienstjaar 1884 met betrekking tot die kosten waarvoor in het vervolg geen vergoeding meer zal worden uitgekeerd, dertig ten honderd zal worden vergoed hoogstens over de sommen, voor die kosten uitgetrokken op de gemeentebegrootingen voor dat dienstjaar, zooals die vóór 1 Junij 1884 door Gedeputeerde Staten zijn goedgekeurd of aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring zijn aangeboden.

Hetgeen over de dienstjaren 1883 en 1884 te veel door eene gemeente mogt zijn genoten, wordt in de schatkist teruggebragt binnen drie maanden, nadat het juiste cijfer der uitgaven ingevolge de artt. 222 en 223 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85) is vastgesteld.

Voorschriften tot uitvoering van dit artikel noodig, worden door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur gegeven.

Artikel 5 der wet van 11 Julij 1884
(Staatsblad n°. 123).

Deze wet treedt in werking op den 1sten September 1884.

Artikel 5 der wet van 8 December 1889
(Staatsblad n°. 175).

De wijziging, bij deze wet gebragt in art. 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), zooals dat artikel luidt volgens de wet van 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1891.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft artikel 45, zooals het thans luidt, van kracht, met dien verstande evenwel dat over het dienstjaar 1890: 1°. in de kosten wegens het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen, eene Rijksbijdrage van vijf en twintig ten honderd zal worden uitgekeerd: 2°. de kosten wegens het stichten, verbouwen of aankoopen van onderwijzerswoningen en die wegens het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen voor eerste inrigting van nieuwe schoollokalen bij de vaststelling der Rijksvergoeding niet in aanmerking komen, ten ware de bestekken voor den bouw en verbouw van scholen en onderwijzerswoningen vóór 24 September 1889 aan de bij artikel 50 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), zooals dat artikel luidt volgens de wet van 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), gevorderde goedkenring zijn onderworpen, in welk geval dertig ten honderd van het bedrag dier kosten zal worden vergoed.

Indien de bijdrage in de jaarwedden van onderwijzers, volgens het bij deze wet gewijzigd art. 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), over eenig dienstjaar voor eene gemeente minder mogt bedragen dan de som der Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrigting van nieuwe lokalen, waarop die gemeente krachtens evengenoemd wetsartikel, zooals dat luidt volgens de wet van 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), over 1889 aanspraak kan doen gelden, zal het Rijk aan zoodanige gemeente in plaats van de bijdrage in de jaarwedden van onderwijzers, hierboven vermeld, uitkeeren het bedrag, waarop zij, naar den regel van het aangehaald art. 45 der wetten van 1878/84, als Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van de noodzakelijke schoolmeubelen bij

eerste inrigting van nieuwe lokalen, over dat dienstjaar aanspraak zoude hebben gehad, doch in geen geval tot een hooger bedrag dan haar dienovereenkomstig over 1889 toekwam.

De uitkeering dezer vergoeding geschiedt met inachtneming van het gestelde maximum en behoudens aanvulling of terugbetaling, na vaststelling der gemeenterekening, bij wijze van voorschot op den grondslag der goedgekeurde begrootingscijfers.

Zoodra over eenig dienstjaar de bepaling van het derde lid op eene gemeente niet behoeft toegepast te worden, houdt zij voor die gemeente op voor den vervolge te gelden.

Artikel 54*bis* wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1890, doch met dien verstande dat indien over dat jaar het aantal onderwijzers aan de school verbonden niet voldoet aan de eischen voor de openbare scholen gesteld in de artt. 23 en 24, het 3de lid uitgezonderd, de aanspraak op de Rijksbijdrage voor de aan die scholen verbonden onderwijzers daardoor niet verloren gaat. Over de jaren 1891 tot en met 1898 gaat wegens het niet voldoen aan het voorschrift van art. 54*bis*, sub 4°., de aanspraak op de Rijksbijdrage eerst dan verloren wanneer de bijzondere scholen ten aanzien van het onderwijzend personeel niet voldoen aan art. 23, of voor zoover art. 24 betreft, niet voldoen aan de door Ons krachtens art. 88 der wet te geven voorschriften.

Met afwijking van het bepaalde bij het voorlaatste lid van art. 24, zooals dat artikel bij deze wet wordt gewijzigd, geldt, voor de bij het in werking treden dezer wet bestaande bijzondere lagere scholen die voor de Rijksbijdrage bedoeld bij art. 54*bis* in aanmerking komen, voor het jaar 1890, tot grondslag voor de toepassing van art. 24, het aantal kinderen dat op 31 December 1889 als werkelijk schoolgaande bekend stond.

Het aantal onderwijzers bij het in werking treden dezer wet aan de gemeentescholen verbonden, mag niet worden verminderd, behoudens voor zoover het volgens het bij deze wet gewijzigd art. 24 gevorderd aantal is overschreden.

Voorschriften omtrent de uitvoering van dit artikel worden door Ons gegeven bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. 6 der wet van 8 December 1889 (Staatsblad n°. 175), *gewijzigd bij de wetten van 30 December 1892* (Staatsblad n°. 292) en *28 December 1896* (Staatsblad n°. 230).

Het bij deze wet bevolen onderwijs in het vak, genoemd in art. 2 onder *j*, wordt verpligtend op 1 Januarij 1897.

Zij, door wie vóór of op 1 September 1889 overeenkomstig art. 15*a* en art. 42*bis* der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), zooals die is gewijzigd bij de wet van 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), onderwijs gegeven werd in het vak in art. 2 vermeld onder litt. *s*, kunnen met het geven van dat onderwijs voortgaan op den voet, waarop het door hen werd gegeven.

Zij, die vóór het in werking treden dezer wet, de akte, vermeld in art. 56 onder *a* of *b* hebben verkregen of in het bezit zijn der daarmede gelijkgestelde akten of toelatingen, zijn bij het afleggen van het in art. 65*bis* vermelde examen in het vak *j* vrijgesteld van het in art. 65*ter* daarvoor bepaalde examengeld.

Art. 7 der wet van 8 December 1889 (Staatsblad n° 175).

Subsidiën thans genoten krachtens art. 8, 3de lid, der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), kunnen nog na het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt doch tot geen hooger bedrag, noch op andere voorwaarden worden uitgekeerd.

Andere subsidiën welke onder de werking der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) door gemeenten zijn verleend, doch na het tijdstip waarop deze wet in werking treedt niet meer verleend kunnen worden, kunnen nog gedurende vijf jaren na dat tijdstip, doch tot geen hooger bedrag, noch op andere voorwaarden worden uitgekeerd.

Art. 8 der wet van 8 December 1889 (Staatsblad n°. 175).

Onderwijzeressen, welke de akte, vermeld in art. 56, onder *a* der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), of die, vermeld onder *b* van dat wetsartikel, vóór het in werking treden dezer wet hebben verkregen of in het bezit zijn der daarmede in art. 85 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) gelijkgestelde akten of toelatingen, behouden de bevoegdheid tot het geven van huis- en schoolonderwijs in het vak, genoemd onder *k* in art. 2 dier wet, binnen den kring waarin zij die bevoegdheid bezaten.

Allen die de akte, vermeld in art. 56, onder *b*, der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) vóór het in werking treden dezer wet hebben verkregen of in het bezit zijn der daarmede in art. 85 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) gelijkgestelde akten of toelatingen, behouden de bevoegdheid tot het geven van huis- en schoolonderwijs in het vak, genoemd onder *p* in art. 2 dier wet, binnen den kring waarin zij die bevoegdheid bezaten.

De akte, vermeld in art. 56, onder *a*, der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), vóór het in werking treden dezer wet verkregen, geeft, tot het geven van huis- en schoolonderwijs in de eerste oefeningen van het handteekenen, gelijke bevoegdheid als de akte, vermeld in art. 56, onder *a*, zooals dat artikel bij deze wet is gewijzigd.

Art. 9 der wet van 8 December 1889
(Staatsblad n°. 175).

De bestaande bepalingen omtrent de examens, ter verkrijging der akten van bekwaamheid, vermeld in art. 56 onder *a* en *b*, en omtrent de vergelijkende examens blijven gelden, totdat die onderwerpen overeenkomstig deze wet opnieuw zullen zijn geregeld, doch niet langer dan 1 Januarij 1891 en met dien verstande, dat de voorschriften in art. 65*ter* met het tijdstip van het in werking treden dezer wet voor alle in dat artikel bedoelde examens van kracht zijn.

Art. 10 der wet van 8 December 1889
(Staatsblad n°. 175).

Deze wet treedt in werking op 1 Januarij 1890.

Art. 4 der wet van 24 Julij 1901
(Staatsblad n°. 187).

De artikelen 24, zesde lid, 26, eerste lid, sub 3° en het zesde en zevende lid, 41, tweede lid, 57, 58 en 59, vierde lid, der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) tot regeling van het lager onderwijs, gewijzigd bij de wetten van 27 Julij 1882 (*Staatsblad* n°. 117), 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), 30 December 1892 (*Staatsblad* n°. 292), 13 September 1895 (*Staatsblad* n°. 159), 28 December 1896 (*Staatsblad* n°. 230) en 7 Julij 1900 (*Staatsblad* n°. 111), treden, zooals zij zijn vastgesteld bij deze wet, in werking op 1 Januarij 1902; de artikelen 39 en 69, zesde lid, zooals zij bij deze wet zijn vastgesteld, op 1 Julij 1901.

Artikel 26, eerste lid, treedt voor zooveel betreft het bepaalde sub 1°. en 2°., in werking op 1 Januarij 1902, doch indien de jaarwedde van hoofden van scholen of onderwijzers van bijstand, op die dagteekening aan openbare lagere scholen verbonden, meer dan een honderd vijftig gulden lager is dan de som waarop krachtens die wetsbepalingen aanspraak kan worden gemaakt, wordt de jaarwedde verhoogd met ingang van 1 Januarij 1902 met ten minste een honderd vijftig gulden en uiterlijk 1 Januarij 1903 met het dan nog aan het wettelijk minimum ontbrekende bedrag.

De wijziging bij deze wet gebracht in artikel 45 wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1902.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft artikel 45, zooals dat thans luidt, van kracht.

Indien de bijdrage voor onderwijzers volgens het bij deze wet gewijzigd artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), over eenig dienstjaar voor eene gemeente minder mogt bedragen dan de som der Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrigting van nieuwe lokalen, waarop die gemeente krachtens evengenoemd wetsartikel, zooals dat luidt volgens de wet van 11 Julij 1884 (*Staatsblad* n°. 123), over 1889 aanspraak kon doen gelden, zal het Rijk aan zoodanige gemeente in plaats van de bijdrage voor onderwijzers, hierboven vermeld, uitkeeren het bedrag, waarop zij, naar den regel van het aangehaald artikel 45 der wetten van 1878/84, als Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van de noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrigting van nieuwe lokalen, over dat dienstjaar aanspraak zouden hebben gehad, doch in geen geval tot een hooger bedrag dan haar dienovereenkomstig over 1889 toekwam.

De uitkeering dezer vergoeding geschiedt met inachtneming van het gestelde maximum en behoudens aanvulling of terugbetaling, na vaststelling der gemeente-rekening, bij wijze van voorschot op den grondslag der goedgekeurde begrootingcijfers.

Zoodra over eenig dienstjaar de bepaling van het vijfde lid op eene gemeente niet behoeft toegepast te worden, houdt zij voor die gemeente op voor den vervolge te gelden.

Art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals dat artikel bij deze wet is gewijzigd, wordt voor het eerst toegepast op het dienstjaar 1902, doch met dien verstande, dat de bijdrage bedoeld in het vijfde lid sub B voor het eerst wordt genoten van af 1 November 1902.

Over de voorafgaande dienstjaren blijft artikel 54*bis*, zooals dat thans luidt, van kracht.

De artikelen 26*bis* en 45*bis* treden in werking op 1 November 1902.

De termijn van tien jaren, bedoeld in de tweede zinsnede van het voorlaatste lid van artikel 26, begint voor alle op 1 Januarij 1902 geldige verordeningen te loopen met dien dag.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 10den September 1901 (*Staatsblad* n°. 208).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

—

12 *September* 1901. BESLUIT, tot toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 209.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen, noodzakelijk is wegens het voorkomen van pest en andere der bedoelde ziekten op enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Augustus 1901, n°. 1998, afdeeling Medische Politie, en van Financiën van den 9den Augustus 1901, n°. 62, Invoerrechten en Accijnzen;

Gelet op Ons besluit van 15 September 1900 (*Staatsblad* n°. 160);

Den Raad van State gehoord (advies van 27 Augustus 1901, n°. 7);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 September 1901, n°. 2148, afdeeling Medische Politie, en van Onzen Minister van Financiën van 9 September 1901, n°. 28, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kleedingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed zijn verboden uit landen of plaatsen door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en Financiën aan te wijzen.

De aanwijzingen worden telkens ten minste één dag voordat zij in werking treden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Onze voornoemde Ministers zijn bevoegd, die aanwijzingen te veranderen zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, alsmede te bepalen of en in hoever de bagages, door reizigers medegebracht, onder het verbod zijn begrepen.

De beschikkingen over deze onderwerpen worden ook in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

2. Heeft het verbod afwending van de Aziatische cholera ten doel, dan gedragen zich onze genoemde Ministers bij aanwijzingen betreffende den in- en doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 15 April 1893 te *Dresden* gesloten en bij de wet van 9 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 94) goedgekeurde internationale overeenkomst tot wering der cholera, naar de bepalingen van die overeenkomst.

Heeft het verbod afwending van de pest ten doel, dan gedragen zich Onze genoemde Ministers bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 19 Maart 1897 te *Venetië* gesloten en bij de wet van 14 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 175) goedgekeurde internationale sanitaire conventie, naar de bepalingen van die conventie.

3. Het tegenwoordig besluit, dat gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 21 *Sept.* 1901.)

13 *September* 1901. BESLUIT van den Minister van Oorlog, houdende wijziging van het voorschrift nopens het verleenen van medewerking aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel.

De Minister van Oorlog,

Het wenschelijk achtende, uitbreiding te geven aan het *Voorschrift nopens het verleenen van medewerking aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel*, vastgesteld bij Beschikking van 29 Juni 1900, IVde Afd., n°. 15 en aangevuld bij de Beschikkingen van 1 December 1900, IVde Afd., n°. 43 en 14 Juni jl., IVde Afd., n°. 88.

Heeft goedgevonden:

1°. aan § 8 van gemeld voorschrift als laatste alinea toe te voegen:

„Desgewenscht zullen voor het onderhoud der wapenen aan de leden der vereenigingen en aan de vereenigingen zelve worden verstrekt: kamergeleiders M 95, (dienende zoowel voor karabijnen M 95 als voor geweren M 95), mondinggeleiders tot geweren M 95 en mondinggeleiders tot karabijnen M 95, n°. 1 en 3, elk dier voorwerpen tegen den prijs van *dertig cent* (*f* 0.30)";

2°. in § 10, 1ste alinea tusschen de woorden „geweerriemen" en „*tegen*" in te lasschen:

„alsmede om kamergeleiders en mondinggeleiders";

3°. te bepalen, dat voor het onderhond der geweren M 95, opgevolgd moet worden het „Wapenvoorschrift der Infanterie 1901"; en mitsdien:

4°. kennis te geven, dat genoemd voorschrift bij rechtstreeksche aanvragen aan den gouverneur der Koninklijke Militaire Academie voor Koninklijk goedgekeurde vereenigingen verkrijgbaar gesteld zal worden tegen den voor het leger vastgestelden prijs, zijnde thans *f* 0.18.

(*get.*) J. W. BERGANSIUS.

—

14 *September* 1901. BESLUIT, waarbij met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 23 April 1901, n°. 98, op de aanvrage van het bestuur der bijzondere lagere school, gevestigd in de gemeente *Groenlo*, Nieuwstraat, A n°. 294, om de Rijksbijdrage bedoeld in artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs over 1900, het bedrag dier bijdrage wordt vastgesteld op *f* 825. S. 210.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door het bestuur der bijzondere lagere school, gevestigd in de gemeente *Groenlo*, Nieuwstraat, A n°. 294, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* d.d. 23 April 1901, n°. 98, genomen op de aanvrage van genoemd bestuur om de Rijksbijdrage, bedoeld in art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs over 1900;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord (advies van 14 Augustus 1901, n°. 135);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 September 1901, n°. 8074 afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland* bij hun aan hoofde dezes vermelde besluit hebben beslist dat genoemde school niet voldoet aan de eischen en voorwaarden, in art. 54*bis* der wet op het lager onderwijs tot het verleenen eener Rijksbijdrage gesteld, en daarvoor alzoo geen aanspraak kan worden gemaakt op die bijdrage over 1900;

dat Gedeputeerde Staten daarbij overwogen: dat wel door het schoolbestuur wordt beweerd, dat de bijzondere lagere school en de kostschool Nieuwstraat, A n°. 294 te *Groenlo* slechts één school vormen, aan het hoofd, waarvan E. ANTONISSEN staat, doch dat, blijkens het daaromtrent nader ingewonnen bericht van den districtsschoolopziener, op de kostschool onderwijs werd gegeven in de vakken *a*—*i*, *k* en *l*, terwijl op de bijzondere lagere school de vakken *a*—*i* en *k* werden onderwezen, zoodat hier niet van één, maar van twee scholen sprake is; dat blijkens de opgave van principieele beslissingen omtrent de toepassing van art. 54*bis* der wet op het lager onderwijs, behoorende bij den brief van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Januari 1898, litt. A, afdeeling A. Z. C. eene bijzondere lagere school haar aanspraak op de hier bedoelde bijdrage verliest, indien haar hoofd tevens is hoofd van eene andere lagere school, en dat voor de onderwerpelijke bijzondere lagere school derhalve geen aanspraak kan worden gemaakt op de Rijksbijdrage over 1900;

dat het bestuur der bijzondere lagere school, Nieuwstraat, A n°. 294 te *Groenlo* van bovenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten in beroep is gekomen bij Ons, op grond dat de feiten door Gedeputeerde Staten onjuist zijn voorgesteld, en

dat hnn bestreden besluit met vroegere Koninklijke besluiten in strijd is;

Overwegende, dat de wet tot regeling van het lager onderwijs van 13 Angnstus 1857 (*Staatsblad* n°. 103) blijkens haren inhoud en hare geschiedenis ten aanzien van het bijzonder onderwijs is nitgegaan van het beginsel, om aan dat onderwijs in alle opzichten zooveel vrijheid te laten, als met de bepaling van het vierde lid van art. 194 (thans 192) der Grondwet bestaanbaar zonde zijn;

dat de latere wetten op hetzelfde onderwerp van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) en van 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175) dit beginsel en de daaraan in de wet van 13 Angnstus 1857 gegeven toepassing onaangetast hebben gelaten;

dat wel is waar het verleenen der Rijksbijdrage bij het krachtens de wet van 8 December 1889 nieuw ingevoegde artikel 54*bis* aan de bijzondere school toegekend, is afhankelijk gemaakt, zoowel van de voldoening aan eenige bij dat artikel gestelde voorwaarden, wat het bestunr der school, den omvang van het daarin gegeven onderwijs, het getal en den rooster der lesuren, het aantal der onderwijzers en der leerlingen, de opbrengst der schoolgelden, den dunr der vacatnres in het onderwijzend personeel en de geldelijke zijde der zaak betreft, als van de nakoming van eenige mede bij genoemd artikel gegeven voorschriften ten aanzien van het doen der aanvrage en het verstrekken van inlichtingen, maar dat aan het bestuur eener bijzondere school, hetwelk aan deze voorwaarden en voorschriften heeft voldaan, terwijl in die school de in de voorgaande artikelen voor het bijzonder onderwijs in het algemeen gemaakte bepalingen niet worden overtreden, geene eischen of voorwaarden ten aanzien van de inrichtiug der school kunnen worden gesteld, welke, althans voor zooveel het bijzonder onderwijs aangaat, in de wet niet te vinden zijn;

dat nu de wet tot regeling van het lager onderwijs, waarin zelfs geene definitie van het begrip „school" wordt aangetroffen, niets vaststelt, wat de verdeeling der leerlingen in „klassen" of „afdeelingen" betreft, waaraan eene bijzondere school zoude moeten voldoen om als ééne school aangemerkt te kunnen worden;

dat dus ook eene verdeeling der leerlingen vau af de derde klasse in twee afdeelingen, in de eene waarvan zijn geplaatst de leerlingen aan wie het onderwijs kosteloos of tegen gering schoolgeld wordt gegeven en de andere bestemd voor meer betalende leerlingen en welke afdeelingen zijn gevestigd in een zelfde gebonw, doch in verschillende lokalen, gelijk dit een en ander in de school, welke het hier geldt, het geval is, aan de door het schoolbestnur voorop gestelde éénheid dier school geen afbreuk kan doen;

dat mitsdien het ingesteld beroep gegrond is;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 23 April 1901, n°. 98, het bedrag der Rijksbijdrage over 1900 toekomende aan het Roomsch-Katholiek kerkbestnur te *Groenlo* als bestnur der bijzondere lagere school Nienwstraat, A n°. 294 aldaar vast te stellen op *f* 825.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de nitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met het rapport van genoemden Minister in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestnur.

Het Loo, den 14den September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 28 *Sept.* 1901.)

—

17 *September* 1901. BESLUIT, tot schorsing van het beslnit van den raad der gemeente *Roermond* van 3 September 1901, waarbij H. J. H. DREHMANNS is benoemd tot wethonder. S 211.

Geschorst tot 1 *Februari* 1902.

—

17 *September* 1901. BESLUIT, hondende bekendmaking van den tekst vau de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie, zooals die lnidt na de daarin, laatstelijk bij de wet van den 24sten Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159), gebrachte wijzigingen en aanvnllingen. S. 212.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 9den September 1901, Kabinet, litt. C*7, van Onzen Minister vau Marine van den 9den September 1901, Bureau B, n°. 34, en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van den 13den September 1901, Afdeeling Militie en Schutterijen, n°. 1691 M.;

Gelet op artikel 5 der wet van den 24sten Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159);

Hebben goedgevonden en verstaan:

De tekst van de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) met de daarin door of ten gevolge van de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159) en andere wetten gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen, in eene doorloopend genummerde reeks van hoofdstukken en artikelen samengevat en, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van hare artikelen of gedeelten van artikelen, en met inachtneming voorts van hetgeen in den tweeden volzin van het eerste lid van artikel 5 der aangehaalde wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159) is bepaald, algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien tekst, met tabel, bij dit besluit.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 17den September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) J. W. BERGANSIUS.

De Minister van Marine, „ KRUYS.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 9 *Oct.* 1901.)

TEKST *van de wet van* 19 *Augustus* 1861 (Staatsblad n°. 72), *betrekkelijk de Nationale Militie, zooals deze luidt volgens de daarin door of ten gevolge van de wet van* 24 *Juni* 1901 (Staatsblad n°. 159) *en andere wetten gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.*

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. De militie wordt overeenkomstig de regelen bij deze wet gesteld, zamengesteld door loting uit de Nederlanders en de ingezetenen niet-Nederlanders, die voor de ligting van het volgend jaar of krachtens art. 18 voor die ligting voor de militie zijn ingeschreven.

2. Jaarlijks worden bij de militie ingelijfd:

1°. ter volledige oefening, ten hoogste 12,800 man;

2°. tot korte oefening, ten hoogste 5200 man

De hoegrootheid van elke ligting en van het daarin door elke provincie te dragen aandeel wordt jaarlijks door Ons bepaald bij een in het *Staatsblad* te plaatsen besluit, met bepaling tevens van het aantal ter volledige oefening en van het aantal tot korte oefening in te lijven manschappen.

Dit aandeel wordt bepaald in evenredigheid tot het getal der in de provincien vóór den 1sten September van het loopend jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen, voor zoover zij op den 31sten Augustus van eerstgenoemd jaar in leven waren. Daarbij worden niet in rekening gebragt zij, die vóór den 1sten Januarij van evenbedoeld jaar bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst getreden zijn en zich nog in dienst bevinden.

3. Het door elke gemeente in het aandeel der provincie te dragen gedeelte wordt door Gedeputeerde Staten bij een in het *Provinciaal blad* te plaatsen besluit bepaald in evenredigheid tot het getal der in de gemeenten vóór den 1sten September van het loopend jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen, voor zoover zij op den 31sten Augustus van eerstgenoemd jaar in leven waren. Daarbij worden niet in rekening gebragt zij, die vóór den 1sten Januarij van evenbedoeld jaar bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst getreden zijn en zich nog in dienst bevinden.

Ter bepaling van dat gedeelte kunnen zoo noodig, twee of meer gemeenten, voor elke ligting afzonderlijk, door Gedeputeerde Staten worden zamengevoegd.

Bij het in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelde besluit wordt tevens bepaald hoevelen van dat gedeelte ter volledige en hoevelen tot korte oefening zullen worden ingelijfd.

4. Een ieder, die tot de dienst bij de militie wordt verpligt, is, overeenkomstig de bepalingen dezer wet, gehouden zijne dienst in persoon waar te nemen.

5. Een deel van het gedeelte van elke ligting, in art. 2, eerste zinsnede 1°., vermeld, kan voor de dienst ter zee worden bestemd.

Het wordt door Ons bepaald en bedraagt niet meer dan zes honderd man.

6. Behoudens de uitzonderingen bij de wet gemaakt, duurt de dienst:

a. voor de ingelijfden bij de militie te land, ongeacht het tijdstip, waarop de inlijving plaats had, tot den 1sten Augustus van het jaar, waarin eene achtjarige dienst is of zou worden volbragt;

b. voor de ingelijfden bij de zeemilitie, onge-

acht het tijdstip, waarop de inlijving plaats had, tot den 1sten Augustus van het jaar, waarin eene vijfjarige dienst is of zou worden volbragt.

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verpligten.

Voor hen, die uit de dienst bij de militie ontslagen werden wegens de inlijving van anderen, strekt, indien zij op nieuw bij de militie ingelijfd zijn, de tijd, dien zij als gevolg hunner vroegere inlijving bij de militie gediend hebben, in mindering van den diensttijd, tot het vervullen waarvan hunne nadere inlijving hen verpligt.

7. In elke provincie is een militieraad en een militie-commissaris.

In zeer bevolkte of uitgestrekte provincien kunnen twee of meer militieraden en militie-commissarissen zijn.

8. Hij, die op den 1sten Januarij van het jaar zijn 19de jaar was ingetreden, maar zijn 40ste niet had volbragt, wordt niet tot het aangaan van een huwelijk of van eene verbindtenis tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart toegelaten, dan na te hebben bewezen, tot op het tijdstip van de aangifte tot het aangaan van een huwelijk of van eene verbindtenis voor de buitenlandsche zeevaart, zijne pligten ten aanzien van de militie te hebben vervuld, of tot geene dienst bij de militie gehouden te zijn of geweest te zijn.

Op de bij de militie ingelijfden zijn bovendien de artt. 116, 123 en 145 toepasselijk.

9. Elk, die voor de militie is ingeschreven, en ieder, die daarbij is ingelijfd, kan, overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften, tot eene vrijwillige verbindtenis worden toegelaten bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

Hij, die bij het aangaan van zoodanige ververbindtenis reeds bij de militie is ingelijfd, of daartoe later wordt opgeroepen, strekt altijd in mindering van het aandeel in de ligting, te dragen door de gemeente, binnen welke hij is ingeschreven.

10. Alle volgens deze wet en de voorschriften, door Ons te harer uitvoering gegeven, in te dienen verzoekschriften, over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen zijn vrij van het regt van zegel, van legesheffing, van de formaliteit van registratie, van kosten van legalisatie, van de regten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), en van griffiekosten.

11. Het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor de krijgsdienst, dat ingevolge deze wet moet plaats hebben, geschiedt naar regelen door Ons gesteld.

Door Ons worden ook bepalingen vastgesteld ten aanzien van het geneeskundig onderzoek van zich niet binnen het Rijk bevindende personen, omtrent wier vrijstelling van of wier ongeschiktverklaring voor de dienst wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken door den militieraad of door Gedeputeerde Staten uitspraak moet worden gedaan en die door ziekte of gebreken buiten staat zijn voor den militieraad of voor Gedeputeerde Staten te verschijnen.

12. Waar in deze wet met betrekking tot minderjarigen gesproken wordt van „vader", „moeder" of „voogd", strekt:

de uitdrukking „vader" voor het geval, dat de vader de onderlijke magt uitoefent;

de uitdrukking „moeder" voor het geval, dat de vader overleden is, de onderlijke magt mist of in wettelijken zin ontbreekt;

de uitdrukking „voogd" voor het geval, dat de beide ouders overleden zijn, de onderlijke magt missen of in wettelijken zin ontbreken.

Waar in deze wet met betrekking tot meerderjarigen gesproken wordt van „curator", strekt deze uitdrukking voor het geval, dat het iemand geldt, die onder curatele staat, om het even of zijne ouders nog in leven zijn of een van beiden nog in leven is.

HOOFDSTUK II.

VAN DE INSCHRIJVING VOOR DE MILITIE.

13. Voor de militie wordt ingeschreven:

1°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, die binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie verblijf houdt,

2°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, wiens vader, moeder of voogd binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft,

3°. ieder meerderjarig mannelijk Nederlander, die binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft,

4°. ieder mannelijk ingezetene niet Nederlander,

zoo hij op den 1sten Januarij van het jaar het 19de levensjaar was ingetreden en niet verkeert in een der bij art. 15 omschreven gevallen.

Ingezetene is, voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder 4°.:

A. de binnen het Rijk verblijf houdende minderjarige niet-Nederlander:

a. wiens vader, moeder of voogd binnen het Rijk woonplaats heeft en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk of de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen gehad heeft;

b. van wiens ouders de langstlevende bij zijn of haar overlijden in het hierboven onder *a* omschreven geval verkeerde, al verkeert zijn voogd niet in dat geval of al is deze buiten 's lands gevestigd;

c. die door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, of die onderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en van wien niet bekend is dat hij een voogd heeft, indien hij gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk verblijf gehouden heeft;

B. de meerderjarige niet-Nederlander, die binnen het Rijk woonplaats heeft en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk of de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen gehad heeft.

Voor minderjarig wordt voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder A gehouden hij, die minderjarig is in den zin der Nederlandsche wet. Voor meerderjarig wordt voor de toepassing van het bepaalde hierboven onder B gehouden hij, die meerderjarig is in den zin van voormelde wet.

14. De inschrijving geschiedt:

1°. van hem, bedoeld in art. 13, eerste zinsnede 1°.:

zoo hij binnen het Rijk verblijf houdt en zijn vader, moeder of voogd aldaar woonplaats heeft, in de gemeente der woonplaats van vader, moeder of voogd;

zoo hij binnen het Rijk verblijf houdt en zijn vader, moeder of voogd elders dan binnen het Rijk woonplaats heeft, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

zoo hij door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, onderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en het niet bekend is dat hij een voogd heeft, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

zoo hij in het Duitsche Rijk verblijf houdt, in de gemeente *Amsterdam;*

zoo hij in het Koningrijk Belgie verblijf houdt, in de gemeente *Rotterdam;*

2°. van hem, bedoeld in art. 13, eerste zinsnede 2°.:

zoo zijn vader, moeder of voogd woonplaats heeft binnen het Rijk, in de gemeente der woonplaats van vader, moeder of voogd;

is de woonplaats van vader, moeder of voogd in het Duitsche Rijk, in de gemeente *Amsterdam;*

is zij in het Koningrijk Belgie, in de gemeente *Rotterdam;*

3°. van hem, bedoeld in art. 13, eerste zinsnede 3°.:

zoo hij woonplaats heeft binnen het Rijk, in de gemeente zijner woonplaats;

zoo hij woonplaats heeft in het Duitsche Rijk, in de gemeente *Amsterdam;*

zoo hij woonplaats heeft in het Koningrijk Belgie in de gemeente *Rotterdam;*

4°. A. van hem, bedoeld in art. 13, eerste zinsnede 4°., indien hij minderjarig is:

zoo hij verkeert in het geval, in de tweede zinsnede van dat artikel onder A*a* omschreven, in de gemeente, waar zijn vader, moeder of voogd woonplaats heeft;

zoo hij verkeert in het geval, in die zinsnede onder A*b* omschreven, in de gemeente, waar zijn voogd woonplaats heeft; is de woonplaats van dezen buiten 's lands, dan geschiedt de inschrijving in de gemeente, waar de minderjarige verblijf houdt;

zoo hij verkeert in een der gevallen, in evenbedoelde zinsnede onder A*c* omschreven, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

B. van hem, bedoeld in art. 13, eerste zinsnede 4°., indien hij meerderjarig is:

in de gemeente, waar hij woonplaats heeft.

De in de vorige zinsnede als plaats van inschrijving aangewezen gemeente is die, waar het verblijf of de woonplaats gevestigd is of was op den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin de in te schrijven persoon het 18de levensjaar volbragt, tenzij het iemand geldt, wiens inschrijving te *Amsterdam* of te *Rotterdam* moet geschieden wegens verblijf of woonplaats onderscheidenlijk in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie.

15. Voor de militie wordt niet ingeschreven:

1°. de ingezetene niet-Nederlander, die bewijst te behooren tot een Staat, waar de Nederlanders niet aan de verpligte krijgsdienst zijn onderworpen of waar ten aanzien van den dienstpligt het beginsel van wederkeerigheid is aangenomen;

2°. hij, die bewijst in de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen verblijf te houden of woonplaats te hebben, al heeft zijn vader, moeder, voogd of curator woonplaats binnen het Rijk.

16. Hij, die volgens art. 13 behoort te worden ingeschreven, is verpligt zich daartoe bij burgemeester en wethouders der gemeente, waar volgens art. 14 de inschrijving moet geschieden, aan te geven tusschen den 1sten en den 31sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt.

Bij ongesteldheid of afwezigheid van hem, die zich ter inschrijving moet aangeven, alsmede in een der gevallen, hierna in de vierde zinsnede omschreven, rust de verpligting tot het doen der aangifte:

indien het een minderjarige betreft, op zijn vader, moeder of voogd;

indien het een meerderjarige betreft, die onder curatele gesteld is, op zijn curator. De verpligting van vader, moeder of voogd geldt evenwel slechts zoo hij of zij binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft.

Behoudens de uitzonderingen bij de volgende zinsnede gemaakt, rust de zorg voor het doen der aangifte uitsluitend op den in te schrijven minderjarige:

indien zijn vader, moeder of voogd niet binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie woonplaats heeft;

indien zijn vader of moeder of beiden de ouderlijke magt missen;

indien hij door zijn vader, moeder of voogd verlaten is, of

indien hij ouderloos is of in wettelijken zin geen vader of moeder heeft en het niet bekend is dat hij een voogd heeft.

Hij, die door de bestuurders, in art. 22 vermeld, ter inschrijving moet worden opgegeven of die in dienst is bij de zeemagt, de marinereserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen, is tot het doen van de aangifte niet verpligt.

Voor hem of haar, die tot het doen der aangifte verpligt is, kan de aangifte geschieden door een ander, daartoe schriftelijk gemagtigd. De volmagt blijft onder burgemeester en wethouders berusten.

De wijze, waarop van de gedane aangifte moet blijken, wordt door Ons bepaald.

17. Jaarlijks in den loop der maand December, geschiedt, ten minste twee malen, door burgemeester en wethouders eene openbare kennisgeving, waarbij de verpligting tot het doen van de aangifte in de volgende maand Januarij wordt herinnerd.

18. Voor de militie wordt ook ingeschreven of wordt op nieuw ingeschreven:

1°. ieder minderjarig mannelijk Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar zijn verblijf binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd heeft;

2°. ieder meerderjarig mannelijk Nederlander, wiens vader, moeder of voogd na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin de minderjarige het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van diens 21ste levensjaar zijne of hare woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd heeft;

3°. ieder mannelijk minderjarige, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar Nederlander of op nieuw Nederlander is geworden, zoo hij in een der hierboven onder 1°. omschreven gevallen verkeert, of wiens vader, moeder of voogd verkeert in een der gevallen, hierboven onder 2°. omschreven;

4°. ieder meerderjarig mannelijk Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar zijne woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie gevestigd of er woonplaats verkregen heeft;

5°. ieder mannelijk meerderjarige, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar Nederlander of op nieuw Nederlander is geworden, zoo hij in een der hierboven onder 4°. omschreven gevallen verkeert;

6°. ieder mannelijk niet-Nederlander, die na den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin hij het 18de levensjaar volbragt, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar ingezetene of op nieuw ingezetene is geworden in den zin der tweede zinsnede van art. 13.

Hierbij gelden de laatste zinsnede van dat artikel en art. 15.

Ten aanzien van de gemeente, waar de inschrijving of de inschrijving op nieuw moet geschieden en van de verpligting tot het doen van aangifte ter inschrijving of ter inschrijving op nieuw gelden de eerste zinsnede van art. 14 en de laatste vijf zinsneden van art. 16.

De aangifte ter inschrijving of ter inschrijving op nieuw van hem, die volgens de eerste zinsnede van dit artikel moet worden ingeschreven, geschiedt binnen dertig dagen na het verkrijgen of, werd hij reeds vroeger ingeschreven doch van het register afgevoerd, na het terug erlangen van het Nederlanderschap of van het ingezetenschap, of na de vestiging van verblijf of de vestiging of het verkrijgen van woonplaats binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koningrijk Belgie.

De inschrijving geschiedt in het register betreffende de ligting van het jaar, waartoe de in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelde persoon volgens zijnen leeftijd behoort.

19. Hij, wiens aangifte ter inschrijving verzuimd is, wordt door burgemeester en wethouders, zoo zij het ontdekken, ambtshalve ingeschreven. Zij geven daarvan terstond aan hem of aan zijn vader, moeder, voogd of curator kennis.

20. Hij, die zich na den 31sten Januarij, doch vóór den 31sten Augustus ter inschrijving aangeeft, wordt alsnog ingeschreven.

21. Hij, die te regt in eene gemeente is ingeschreven, blijft tot de voor de militie ingeschrevenen van die gemeente behooren, al verandert hij van woon- of verblijfplaats, behoudens het bepaalde bij de derde zinsnede van art. 23.

22. Behoudens de bepalingen in art. 16 zenden bestuurders van krankzinnigen-, doofstommen- en blindengestichten, alsmede die der kolonien van weldadigheid, van gevangenissen, van Rijkswerkinrigtingen en van Rijksopvoedingsgestichten jaarlijks, vóór den 10den Januarij, eene opgave van de daarin opgenomen mannelijke personen, die op den 1sten Januarij hun 19de jaar zijn ingetreden, aan Onzen Commissaris in de provincie, in welke de inschrijving van die personen voor de militie moet plaats hebben.

Deze opgave is ingerigt in den door Ons te bepalen vorm.

23. Het register van inschrijving wordt jaarlijks op den 31sten Januarij voorloopig en op den 31sten Augustus voor goed gesloten, op beide dagen des namiddags ten 4 ure.

Na de sluiting, die op het register vermeld en door de onderteekening van den burgemeester en den secretaris bekrachtigd wordt, worden geene personen meer ingeschreven dan de in art. 18 bedoelde.

Hij, die bewijst na zijne inschrijving en vóór de sluiting voor goed van het register, hetzij opgehouden te hebben Nederlander te zijn, zonder ingezetene te wezen; hetzij opgehouden te hebben ingezetene te zijn; hetzij geraakt te zijn in een der gevallen, in art. 15 vermeld, wordt van het register afgevoerd, zoo hij het vraagt vóór den afloop van den tijd, bij de laatste zinsnede van art. 24 bepaald.

24. Het register wordt met eene daaruit opgemaakte alphabetische naamlijst, vóór den 7den September van het jaar der inschrijving, door den burgemeester gezonden aan Onzen Commissaris in de provincie, die deze stukken onderzoekt, zoo noodig verbetert en vóór den 22sten September aan den burgemeester terugzendt.

Register en lijst worden daarna, uiterlijk den 27sten September, gedurende ten minste acht dagen, op de secretarie der gemeente voor elk ter lezing nedergelegd.

Van die nederlegging geschiedt openbare kennisgeving.

Tegen register en lijst kan binnen den tijd der nederlegging op de wijze, in art. 83 vermeld, bezwaar worden ingebragt bij Onzen Commissaris in de provincie, die daaromtrent ten spoedigste eene uitspraak doet.

HOOFDSTUK III.

VAN DE LOTELINGEN.

§ 1. *Van de loting.*

25. De loting der vóór den 1sten September van het jaar voor de ligting van het volgend jaar voor de militie ingeschrevenen geschiedt tusschen den 7den October en den 7den November van eerstbedoeld jaar.

26. Onze Commissaris in de provincie bepaalt de plaatsen, dagen en uren voor de loting.

Hiervan geschiedt in elke gemeente door burgemeester en wethouders, twee malen vóór den bepaalden dag, openbare kennisgeving.

Tusschen de eerste en de tweede openbare kennisgeving moeten ten minste drie dagen verloopen, en de tweede ten minste drie dagen vóór den dag der loting plaats hebben.

27. Van wege de gemeente, waar de loting plaats heeft, wordt zorg gedragen voor een daartoe geschikt vertrek.

28. De loting geschiedt ten overstaan van den militie-commissaris of van een van de militie-commissarissen in de provincie, voor elke gemeente afzonderlijk.

Gemeenten, krachtens de slotbepaling van art. 8

zamengevoegd, worden voor ééne gemeente gehouden.

De burgemeester of een lid van den raad van elke gemeente is tegenwoordig, wanneer er voor zijne gemeente wordt geloot.

De burgemeesters of raadsleden, die zich tot het bijwonen van de loting buiten hunne woonplaats begeven, genieten reis- en verblijfkosten uit 's Rijks kas, volgens het door Ons te bepalen bedrag.

De secretaris van den militieraad is tot bijstand van den militie-commissaris bij de loting tegenwoordig.

De militie-commissaris is bevoegd, tot handhaving der orde bij de loting, de sterke hand in te roepen.

29. Bij de loting zijn voorhanden de inschrijvingsregisters en alphabetische naamlijsten van al de gemeenten waarvoor wordt geloot.

30. De militie-commissaris telt in het openbaar zoo veel nummers of loten voor, als het getal der ingeschrevenen bedraagt.

Hij doet die nummers vervolgens in eene bus, waarvan de vorm en de wijze van plaatsing door Ons worden voorgeschreven.

31. De ingeschrevenen, in alphabetische orde op te roepen, trekken zelven hunne nummers.

Voor den ingeschrevene, die niet is opgekomen of, hoezeer opgekomen, buiten staat of onwillig is zelf zijn nummer te trekken, kan het nummer getrokken worden door zijn vader, moeder, voogd of curator.

Is ook deze niet opgekomen, dan geschiedt het trekken door den burgemeester of het lid van den raad der gemeente, waar de loteling is ingeschreven.

Nadat het getrokken nummer door den militie-commissaris overluid is voorgelezen, wordt het den loteling teruggegeven.

32. De opgekomen ingeschrevene wordt dadelijk na het trekken van zijn nummer gemeten en geeft de redenen van vrijstelling op, die hij meent te hebben.

Het opgeven van deze redenen kan door zijn vader, moeder, voogd of curator geschieden, zoo deze tegenwoordig en de ingeschrevene niet opgekomen of, hoezeer opgekomen, buiten staat is zelf de opgave te doen.

De geslachts- en voornamen van iederen loteling, de dag, de maand, het jaar en de plaats zijner geboorte, zijn beroep, de namen zijner ouders of, zoo zijn ouders overleden zijn, die van zijnen voogd of, zoo hij onder curatele staat, die van zijnen curator, de uitslag der loting, de lengte van den loteling en de opgegeven redenen van vrijstelling, worden in een daartoe bestemd lotingsregister vermeld. Elk getrokken nummer wordt onmiddellijk bij den naam van den loteling, wien het geldt, op de alphabetische lijst ingevuld.

33. Gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag waarop de loting heeft plaats gehad, kunnen tegen de wijze waarop zij is geschied, bij Gedeputeerde Staten bezwaren worden ingebragt door belanghebbende lotelingen, of door hun vader, moeder, voogd of curator. De twee eerste zinsneden van art. 83 zijn hierbij van toepassing.

34. Gedeputeerde Staten onderzoeken de bij hen ingebragte bezwaren zonder uitstel en doen ten spoedigste eene uitspraak, met redenen omkleed, hetzij tot handhaving, hetzij tot vernietiging van de plaats gehad hebbende loting, naar gelang eene gepleegde onregelmatigheid op den uitslag der loting al dan niet van invloed heeft kunnen zijn. Hunne uitspraak wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der betrokken gemeente, aan den militie-commissaris en aan hen die de bezwaren inbragten.

Strekt de uitspraak tot vernietiging van de loting, dan beveelt Onze Commissaris in de provincie het houden eener nieuwe loting. Hierbij gelden de artt. 26—32.

35. Van de uitspraak van Gedeputeerde Staten kan gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag waarop de uitspraak ter kennis van de belanghebbenden is gebragt, bij Ons in beroep worden gekomen door belanghebbende lotelingen, of door hun vader, moeder, voogd of curator. Hierbij geldt art. 88.

De uitvoering van de uitspraak van Gedeputeerde Staten, waarvan bij Ons in beroep is gekomen, blijft tot aan Onze beslissing geschorst.

36. De kosten van de gedrukte registers, van de lengtematen en van hetgeen verder bij de loting noodig is, komen ten laste van 's Rijks kas.

§ 2. *Van de naloting.*

37. Ter naloting wordt toegelaten:

1°. hij die door verzuim van de betrokken overheid of van de in art. 22 bedoelde personen aan de gewone loting geen deel heeft genomen;

2°. hij die, nadat de in art. 26 bedoelde tijd der loting is verstreken, ingeschreven is volgens art. 18.

Is de ligting, waarvoor de sub 1°. bedoelde

persoon volgens zijnen leeftijd had moeten loten, niet meer in dienst, dan loot hij niet na, maar wordt door den militieraad, of, zoo de zitting van dien raad is afgeloopen, door Gedeputeerde Staten van de dienst vrijgesteld.

38. Het houden van eene naloting wordt bevolen door Onzen Commissaris in de provincie.

39. De naloting geschiedt op de wijze, in de artt. 26—32 bepaald.

40. Nadat door of voor hem, die naloot, uit al de nummers, welke in de loting der betrokken gemeente en van het jaar, waarvoor de naloting geschiedt, zijn begrepen geweest, er een is uitgetrokken, worden op nieuw twee biljetten in de bus gedaan, ieder vermeldende hetzelfde nummer, dat getrokken is, doch van elkander onderscheiden door A en B.

Daarvan wordt door of voor hem, die naloot, er wederom een uitgetrokken tot aanwijzing van de volgorde van oproeping. Het nummer, gemerkt A, wordt gerekend het laagste der beide gelijke nummers te zijn.

41. Tegen de wijze, waarop de naloting is geschied, kan bezwaar worden ingebragt bij Gedeputeerde Staten en van de uitspraak van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep worden gekomen. De artt. 33, 34 en 35 zijn hierbij van toepassing.

42. Hij, die nageloot heeft en redenen van vrijstelling meent te hebben, brengt die, zoo de zitting van den militieraad is afgeloopen, in bij Gedeputeerde Staten van de provincie, binnen welke hij is ingeschreven.

Gedeputeerde Staten doen daaromtrent en in het algemeen omtrent het al of niet aanwijzen voor de dienst van hem, die nageloot heeft, ten spoedigste eene uitspraak. Verkeert hij in een der gevallen in art. 55 vermeld, dan wordt, voor zoover hij niet krachtens de laatste zinsnede van art. 37 van de dienst moet worden vrijgesteld, de behandeling van zijne zaak aangehouden tot na zijne invrijheidstelling of tot dat de tijd verstreken is, waarvoor hem het regt werd ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geemployeerde te dienen.

Hunne uitspraak wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe hij, wien de uitspraak geldt, behoort.

Strekt de uitspraak tot vrijstelling of uitsluiting van de dienst, dan geven burgemeester en wethouders daarvan dadelijk kennis aan den loteling, die dien ten gevolge zal worden opgeroepen, of, reeds ingelijfd zijnde, niet uit de dienst wordt ontslagen, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator.

Indien een geneeskundig onderzoek noodig is, worden Gedeputeerde Staten bijgestaan door een burgerlijk geneeskundige en een officier van gezondheid.

De burgerlijke geneeskundige wordt door Onzen Commissaris in de provincie en de officier van gezondheid door den chef van de geneeskundige dienst van de zee- of van de landmagt aangewezen.

Zij leggen in handen van Onzen Commissaris den in art. 67 bedoelden eed of belofte af.

Is geen officier van gezondheid beschikbaar, dan wijst Onze Commissaris een tweeden burgerlijken geneeskundige aan.

De tot bijstand van Gedeputeerde Staten aangewezen burgerlijke geneeskundigen zijn verpligt den van hen gevorderden bijstand te verleenen op den tijd en de plaats, hun door Onzen Commissaris in de provincie bekend gemaakt, en den voorgeschreven eed of belofte af te leggen.

Op het geneeskundig onderzoek zijn de laatste drie zinsneden van art. 85 van toepassing.

Op de burgerlijke geneeskundigen is art. 68 van toepassing.

Gedeputeerde Staten zijn niet verpligt, in het doen van hunne uitspraak het gevoelen der burgerlijke en militaire geneeskundigen te volgen.

43. Tegen de uitspraak van den militieraad kan bezwaar worden ingebragt bij Gedeputeerde Staten, op de wijze en door de personen, in de artt. 81—83 bedoeld.

Van de uitspraak van Gedeputeerde Staten kan bij Ons in beroep worden gekomen. Hierbij gelden de artt. 87—89.

44. Hij, die nageloot heeft en voor de dienst is aangewezen, wordt, indien het door hem getrokken nummer in de termen van oproeping valt, ingelijfd ten behoeve van de ligting, voor welke hij had moeten loten, of, is deze ligting niet meer in dienst, ten behoeve van de ligting van het jaar, waarin hij voor de dienst is aangewezen.

Is de ligting, in mindering waarvan hij komt, reeds afgeleverd, dan wordt, bij zijne inlijving, de houder van het hoogste van de voor die ligting in dienst gestelde nummers uit de gemeente, voor welke de naloting plaats had, ontslagen, zoo laatstbedoelde het verlangt.

HOOFDSTUK IV.

VAN VRIJSTELLING VAN DE DIENST.

45. Vrijstelling van de dienst bij de militie wordt verleend aan den loteling:

1°. die kleiner is dan 1.55 meter;

2°. die door ziekelijke gesteldheid of gebreken voor de krijgsdienst ongeschikt wordt geoordeeld;

3°. die vóór den 1sten Januarij van het jaar, waarin hij voor de militie werd ingeschreven, bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen in dienst is getreden en zich nog in dienst bevindt krachtens eene voor den tijd van vijf jaren of langer aangegane verbindtenis;

4°. die adelborst of adspirant-administrateur is bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, of kadet is bij de landmagt;

5°. die van Rijkswege of in eene van 's Rijks inrigtingen, hetzij voor de militaire geneeskundige dienst, hetzij tot militairen paardenarts wordt opgeleid;

6°. die vijf jaren in een lageren rang dan dien van officier bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen als vrijwilliger gediend heeft.

46. Vrijstelling van de dienst bij de militie wordt insgelijks verleend aan den loteling, wiens wettige broeder of halve broeder dient of gediend heeft bij de militie, bij de marine-reserve, bij het reserve-personeel bij de landmagt of in een lageren rang dan dien van officier als vrijwilliger bij de zeemagt, het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

47. De vrijstelling wordt zoo verleend, dat van een even getal broeders de helft en van een oneven de grootere helft diene.

Eene bij deze wet gevoegde tabel wijst aan, hoe de vrijstelling wegens broederdienst wordt verleend, wanneer drie of meer zonen in een gezin aanwezig zijn.

Tot de in de vorige zinsnede bedoelde zonen worden gerekend niet te behooren de niet-Nederlanders, die op den 1sten Januarij van het jaar, volgende op dat, waarin zij het 18de levensjaar volbragten, en vóór het intreden van het 21ste levensjaar behoord hebben tot een Staat als bedoeld in art. 15, 1°., en uit dezen hoofde niet voor de militie werden ingeschreven. Dit geldt evenwel niet, indien zij, ofschoon niet voor de militie ingeschreven, als vrijwilliger in dienst zijn of als zoodanig gediend hebben en hunne dienst ingeroepen wordt en in aanmerking komen kan tot het verkrijgen van vrijstelling op grond van art. 46.

Moet van twee of meer in hetzelfde jaar geboren broeders aan één of meer vrijstelling wegens broederdienst worden verleend, dan wordt, tenzij zij onderling anders overeenkomen, hij die het laagste nummer heeft getrokken, of worden zij, die de laagste nummers hebben getrokken, voor de dienst aangewezen. Tot het aangaan der hier bedoelde overeenkomst behoeven minderjarigen de toestemming van hem of haar, die de onderlijke magt of de voogdij over hen uitoefent. Deze toestemming wordt staande de zitting van den militieraad mondeling gegeven, zoo niet een schriftelijk bewijs van toestemming wordt overgelegd.

48. De vrijstelling wegens broederdienst wordt slechts verleend, wanneer de broeder:

1°. alsnog in dienst is, voor zooveel vrijwillige dienst betreft, krachtens eene voor den tijd van vijf jaren of langer aangegane verbindtenis;

2°. *a.* gedurende vijf jaren als vrijwilliger bij de zeemagt, de marine-reserve en het corps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen gediend heeft;

b. vóór het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vijf jaren bij de militie te land te hebben gediend;

c. na het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende acht jaren bij de militie te land te hebben gediend;

3°. *a.* vóór het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vier jaren bij de zeemilitie te hebben gediend;

b. na het in werking treden van deze wet uit de dienst is ontslagen na gedurende vijf jaren bij de zeemilitie te hebben gediend;

4°. wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door de dienst bekomen, ontslagen of gedurende zijn diensttijd overleden is;

5°. na drie jaren te hebben gediend, wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, niet door de dienst bekomen, is ontslagen;

6°. na drie jaren bij de militie te hebben ge-

diend, ten gevolge van eene uitspraak van den militieraad of van Gedeputeerde Staten of van Onze beslissing uit de dienst is ontslagen.

49. Als broederdienst komt niet in aanmerking:

1°. die vóór het voleindigen van het zestiende levensjaar;

2°. die van adelborst der 2de of der 3de klasse of van adspirant-administrateur bij de zeemagt, het corps mariniers hieronder begrepen, en die van kadet bij de landmagt;

3°. die van kweekeling voor de militaire geneeskundige dienst;

4°. die ter opleiding tot militairen paardenarts;

5°. die van den loteling, welke krachtens art. 113, voor de tweede maal van de werkelijke dienst ontheven is geweest;

6°. die van den loteling, welke op het oogenblik, dat de militieraad omtrent zijnen broeder uitspraak doet, krachtens datzelfde artikel van de werkelijke dienst is ontheven.

50. Indien twee of meer in hetzelfde jaar geboren broeders tot de dienst moeten worden aangewezen, dan geschiedt die aanwijzing alleen ten aanzien van de helft van hun getal, of, is dit oneven, alleen ten aanzien van de grootere helft, en wordt de andere helft of wordt de kleinere helft van de dienst vrijgesteld. Hierbij geldt de laatste zinsnede van art. 47.

51. Om vrijstelling wegens eigen militaire dienst of die van broeders te verkrijgen, moet men overleggen een paspoort of ander bewijs van ontslag, of een uittreksel uit het stamboek of een bewijs van werkelijke dienst.

Ter bekoming van vrijstelling wegens broederdienst moet men bovendien overleggen een getuigschrift van den burgemeester, waarnit het getal zonen, tot het gezin behoorende, blijkt.

Dit getuigschrift is ingerigt in den door Ons te bepalen vorm.

52. Elke der in art. 45 onder een ander nummer dan 1°. of 2°. vermelde reden van vrijstelling, alsmede de reden van vrijstelling, in art. 46 genoemd, moet bestaan hebben op den 1sten October van het jaar, volgende op dat, waarin hij, voor wien vrijstelling wordt gevraagd, het 18de levensjaar volbragt.

Vrijstelling, aangevraagd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken of wegens gemis aan lengte, wordt niet verleend, wanneer de loteling, die haar vraagt, niet voor den militieraad is verschenen, behoudens het geval, bedoeld in art. 75.

53. Vrijstelling van den dienst bij de militie wegens broederdienst wordt verleend, wanneer de wettige broeder of wettige halfbroeder van de loteling vóór 1 September 1898:

1°. eenen diensttijd van ten minste vijf jaren bij de militie heeft doen volbrengen of aanvullen door plaatsvervanging;

2°. een plaatsvervanger bij de militie heeft gesteld, die:

a. alsnog in dienst is;

b. wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door den dienst bekomen, ontslagen of gedurende zijn diensttijd overleden is;

c. na drie jaren te hebben gediend, wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, niet door den dienst bekomen, is ontslagen;

d. na drie jaren te hebben gediend, ten gevolge van eene uitspraak van den militieraad of van Gedeputeerde Staten of van Onze beslissing uit den dienst is ontslagen.

Ten aanzien van het aanvragen van bovenbedoelde vrijstelling, het bewijzen van het regt daarop en het verleenen van die vrijstelling, gelden de bepalingen, welke toepasselijk zijn in de gevallen waarin aanspraak wordt gemaakt op vrijstelling van de dienst bij de militie op grond van artikel 46.

Dienst als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar bij de militie geldt niet tot vrijstelling van den wettigen broeder of wettigen halfbroeder van hem, die als zoodanig optrad, al heeft deze laatste eene verbindtenis aangegaan als bedoeld in artikel 9.

HOOFDSTUK V.

VAN UITSLUITING VAN DE DIENST.

54. Tot de dienst bij de militie wordt niet toegelaten de loteling:

1°. die veroordeeld is tot de doodstraf, tot eene onteerende straf, tot kruiwagenstraf of tot de straf van cassatie met ontzetting van het regt om nooit weder bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, of die als eerlooze schelm weggejaagd of van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmployeerde vervallen verklaard is, al heeft hij gratie verkregen;

2°. die krachtens art. 11 der wet van den 14den November 1879 (*Staatsblad* n°. 194) of op grond van het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande, met een briefje van

ontslag uit de dienst bij de zee- of landmagt is weggezonden;

3°. die tot eene gevangenisstraf of militaire gevangenisstraf van één jaar of langer onherroepelijk is veroordeeld.

55. Tot de dienst bij de militie wordt voorloopig niet toegelaten de loteling:

1°. die zich in verzekerde bewaring bevindt en omtrent wiens zaak, bij het sluiten van de zitting van den militieraad, bij in kracht van gewijsde gegane uitspraak niet is beslist;

2°. die wegens een strafbaar feit is veroordeeld en zich bij het sluiten van de zitting van den militieraad nog in verzekerde bewaring bevindt, tenzij de veroordeeling onherroepelijk is en grond oplevert tot toepassing van art. 54, aanhef en 1°. of 3°.

3°. wien tijdelijk het regt is ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, voor zoover de tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken, bij het sluiten der zitting van den militieraad niet is verstreken, tenzij de veroordeeling onherroepelijk is en grond oplevert tot toepassing van art. 54, aanhef en 1°. of 3°.

56. Hie, die in een van de gevallen, in het voorgaande artikel bedoeld, heeft verkeerd, verschijnt binnen acht dagen nadat hij in vrijheid is gesteld of nadat de tijd is verstreken, waarvoor hem het regt werd ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, voor den burgemeester der gemeente, voor welke hij heeft geloot, en geeft de redenen van vrijstelling op, die hij vermeent te hebben. Van dit verschijnen wordt hem een bewijs afgegeven.

De burgemeester geeft daarvan dadelijk kennis aan Onzen Commissaris in de provincie, die den loteling ten spoedigste voor Gedeputeerde Staten doet verschijnen.

Gedeputeerde Staten doen omtrent het al of niet aanwijzen van den loteling voor de dienst ten spoedigste eene uitspraak.

De laatste tien zinsneden van art. 42 en art. 43 zijn hierbij van toepassing.

57. Is de loteling krachtens het voorgaand artikel bij de einduitspraak voor de dienst aangewezen en zou het bij de loting voor hem getrokken nummer zijn opgeroepen geweest, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd.

Hij komt in mindering van de ligting, voor welke voor hem is geloot, of is die ligting reeds ontslagen, in mindering van de ligting van het jaar, waarin hij voor de dienst is aangewezen.

Is de ligting in mindering waarvan hij komt, reeds afgeleverd, dan wordt bij zijne inlijving de houder van het hoogste van de voor die ligting in dienst gestelde nummers uit de gemeente, waartoe hij behoort, ontslagen, zoo de houder van evenbedoeld nummer het verlangt.

De loteling echter, bedoeld bij de eerste alinea van art. 55, zal, zoo hij werd vrijgesproken of van vervolging ontslagen, in elk geval worden gerekend te behooren tot de ligting, voor welke hij geloot heeft en met deze worden ontslagen De dienst, alzoo door hem volbragt, wordt voor de toepassing van art. 48, sub. 2°. *b* en van art. 48, sub 2°. *c* onderscheidenlijk voor vijfjarige en voor achtjarige dienst gerekend.

58. Indien het blijkt, dat een loteling, die in het geval van art. 54 verkeert, tot de dienst is aangewezen, of wanneer een tot de dienst verpligt loteling na zijne aanwijzing tot de dienst en vóór zijne inlijving bij de militie in dat geval is geraakt, dan wordt dit terstond ter kennis gebragt van Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven.

Gedeputeerde Staten onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste eene uitspraak, en brengen die terstond ter kennis van burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe hij, wien de uitspraak geldt, behoort.

Burgemeester en wethouders geven van de uitspraak dadelijk kennis aan den loteling, die ten gevolge daarvan zal worden opgeroepen, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator.

Van die uitspraak kan bij Ons in beroep worden gekomen. Hierbij gelden de artt. 87—89.

Is de loting, in de eerste zinsnede van dit artikel bedoeld, ingelijfd en wordt hij bij de einduitspraak van de dienst uitgesloten, dan wordt hij terstond daarnit weggezonden.

Geschiedt de wegzending vóór den 15den October van het jaar, waartoe de ligting behoort, voor welke hij is ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend hooger nummer der ligting van dat jaar en van de gemeente, voor welker aandeel hij is opgetreden, ter inlijving opgeroepen. Is de houder van dat nummer tijdelijk het regt ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, dan wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

59. De nummerverwisseling wordt nietig en de loteling is dien ten gevolge verpligt zelf in dienst te treden, wanneer de opgetreden nummerverwisselaar krachtens art. 60 uit de dienst wordt ontslagen.

60. Een ingelijfde plaatsvervanger of nummerverwisselaar wordt, zoodra blijkt dat hij in strijd met de wet is aangenomen, uit de dienst ontslagen.

61. De loteling, die de met zijn plaatsvervanger of nummerverwisselaar gesloten overeenkomst niet naleeft, wordt, zoo die overeenkomst door een regterlijk vonnis, in kracht van gewijsde gegaan, is vernietigd, tegen ontslag van zijn plaatsvervanger of nummerverwisselaar zelf in dienst gesteld.

Hij wordt daartoe onmiddellijk of, is hem tijdelijk het regt ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, zoodra de tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken, verstreken is, opgeroepen, en voldoet hij niet aan die oproeping, dan zijn art. 158 en de twee eerste zinsneden van art. 159 van toepassing, doch geschiedt de inlijving slechts voor den nog onvervulden diensttijd.

Wordt de loteling voor de dienst ongeschikt bevonden, dan belet dit het ontslag van den plaatsvervanger of den nummerverwisselaar niet.

HOOFDSTUK VI.

VAN DEN MILITIERAAD.

§ 1. *Van de zamenstelling van den militieraad.*

62. De militieraad is zamengesteld uit:

een lid van de Provinciale Staten, niet tot de Gedeputeerde Staten behoorende, als voorzitter;

een lid van den raad van eene van de onder het regtsgebied van den militieraad behoorende gemeenten;

een hoofdofficier van de landmagt, of, ingeval geen hoofdofficier beschikbaar is, een officier van minderen rang.

Aan den militieraad wordt een secretaris toegevoegd.

63. De voorzitter en de leden van den raad worden jaarlijks door Ons benoemd.

Tevens wordt door Ons benoemd een lid van de Provinciale Staten, niet tot de Gedeputeerde Staten behoorende, om den voorzitter, een raadslid om het raadslid, en een officier om den hoofdofficier, in geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis, te vervangen.

64. De secretaris wordt jaarlijks door Onzen Commissaris in de provincie benoemd.

65. De militie-commissaris heeft zitting in den raad en eene raadgevende stem.

66. De militieraad wordt bijgestaan door een burgerlijk geneeskundige en een officier van gezondheid.

De burgerlijke geneeskundige wordt door den raad en de officier van gezondheid door den chef van de geneeskundige dienst van de zee- of van de landmagt aangewezen.

Is geen officier van gezondheid beschikbaar, dan wijst de militieraad een tweeden burgerlijken geneeskundige aan.

De burgerlijke geneeskundigen worden zooveel mogelijk dagelijks afgewisseld.

De tot bijstand van den militieraad aangewezen burgerlijke geneeskundigen zijn verpligt den van hen gevorderden bijstand te verleenen op den tijd en de plaats hun door den voorzitter van den militieraad bekend gemaakt, en den ingevolge art. 67 voorgeschreven eed of belofte af te leggen.

67. De burgerlijke geneeskundigen en de officieren van gezondheid leggen, eenmaal voor elke ligting, alvorens hunne werkzaamheden bij den militieraad aan te vangen, in handen van den voorzitter van den raad een eed of belofte af, volgens een daarvan door Ons te geven voorschrift.

68. De voorzitter en het burgerlijke lid van den militieraad en de in art. 66 bedoelde burgerlijke geneeskundigen genieten voor elke vergadering, die zij bijwonen, een door Ons te bepalen presentiegeld en de secretaris eene jaarlijksche bezoldiging.

Zij ontvangen voorts, zoo zij zich ter behandeling der zaken van den militieraad buiten hunne woonplaats moeten begeven, reis- en verblijfkosten uit 's Rijks kas, volgens het door Ons te bepalen bedrag.

§ 2. *Van de werkzaamheden en de bevoegdheid van den militieraad.*

69. Zoo Wij noodig achten, dat in eene provincie meer dan één militieraad zij, wordt het regtsgebied van elken van die raden door Ons bepaald.

70. De militieraad vergadert in de hoofdplaats der provincie, of, bestaat er in de provincie meer dan een militieraad, in de daartoe door Ons aan te wijzen gemeente.

Hij kan in meer dan ééne gemeente vergaderen, indien Wij dit noodig achten.

Zijne vergaderingen worden in het openbaar gehouden.

De voorzitter van den militieraad is bevoegd tot handhaving van de orde bij de vergaderingen de sterke hand in te roepen, en, ingeval die orde op eenigerlei wijze wordt gestoord, hen, die dit doen, het vertrek te doen verlaten.

71. Van wege de gemeente waar de militieraad vergadert, wordt zorg gedragen voor een daartoe geschikt vertrek, voor de noodige schrijfbehoeften en voor eene bewaarplaats van het archief, zoomede dat er in een afzonderlijk vertrek gelegenheid zij tot het geneeskundig onderzoek van de manschappen.

72. De zitting van den militieraad wordt geopend den tweeden Maandag in December.

Tot het doen van uitspraak omtrent zaken, waarin ten dienenden dage geen uitspraak kan geschieden, bepaalt de militieraad een anderen dag vóór 1 Februarij.

De werkzaamheden worden dagelijks gedurende ten minste zes uren, zoolang personen te onderzoeken of zaken te behandelen zijn, voortgezet, uitgezonderd op Zon- en algemeene Christelijke feestdagen.

73. Ten minste acht dagen vóór het openen van de zitting van den militieraad, geschiedt door burgemeester en wethouders van elke betrokken gemeente eene openbare kennisgeving, waarbij de tijd en de plaats der zitting worden vermeld.

Die tijd en plaats worden, ten minste drie dagen vóór het openen van de zitting, bovendien aan elke loteling bekend gemaakt.

Dit geschiedt door burgemeester en wethouders door middel van een aan zijne woning of aan die van zijn vader, moeder, voogd of curator te bezorgen biljet. Zijn de woning van den loteling en die van zijn vader, moeder, voogd of curator niet binnen het Rijk gelegen, dan wordt het biljet door burgemeester en wethouders, bij aangeteekenden brief gezonden.

De twee voorgaande zinsneden gelden ook in het geval, in de tweede zinsnede van art. 72 bedoeld, voor zooveel betreft den loteling, omtrent wien nog uitspraak moet worden gedaan, en de gemeente, waar deze voor de militie is ingeschreven.

Het niet ontvangen van dit biljet ontheft niet van de verpligting tot het verschijnen voor den militieraad of tot het indienen van de tot staving der redenen van vrijstelling gevorderde bewijsstukken.

74. Voor den militieraad moet verschijnen de loteling, die vrijstelling verlangt wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken of wegens gemis van de gevorderde lengte.

75. De loteling, die wegens ziekte of gebreken buiten staat is voor den raad te verschijnen, wordt onderzocht op de plaats, waar hij zich bevindt, mits deze binnen het Rijk gelegen zij.

Dit geschiedt door een daartoe door den militieraad aan te wijzen burgerlijk geneeskundige en door den aan den raad toegevoegden officier van gezondheid, te zamen of afzonderlijk. De burgerlijke geneeskundige en de officier van gezondheid zenden elk eene door hem onderteekende, omstandige verklaring omtrent den toestand van den loteling aan den voorzitter van den raad.

De burgerlijke geneeskundige legt, indien hij den in art. 67 bedoelden eed of belofte nog niet heeft afgelegd, dien alsnog mondeling of schriftelijk in handen van den voorzitter af.

Ieder daartoe door den militieraad aangewezen burgerlijk geneeskundige is verpligt het hem opgedragen onderzoek te doen binnen den tijd en op de plaats, hem door den voorzitter van den militieraad bekend gemaakt; den voorgeschreven eed of belofte mondeling of schriftelijk af te leggen, zoo hij dien nog niet heeft afgelegd, en de omstandige verklaring, in den tweeden volzin van de tweede zinsnede bedoeld, binnen den door den voorzitter van den militieraad bepaalden tijd aan dien voorzitter te zenden.

76. Elk loteling moet verschijnen voor den militieraad, binnen wiens regtsgebied hij voor de militie heeft geloot, tenzij op zijn verzoek Onze Commissaris in de provincie, waarin hij heeft geloot, het verschijnen voor een anderen militieraad heeft toegestaan.

77. Alle besluiten van den militieraad worden bij meerderheid van stemmen genomen.

De voorzitter en de leden onthouden zich van medestemmen over zaken, waarin personen, hun in bloed- of aanverwantschap, tot den derden graad ingesloten, bestaande, betrokken zijn.

Tot het doen van uitspraak in zoodanige zaken worden hunne plaatsvervangers opgeroepen.

78. Omtrent elken loteling wordt afzonderlijk eene uitspraak gedaan; zij luidt:

òf: vrijgesteld wegens (de redenen daarachter bij te voegen);

òf: tot de dienst aangewezen;

òf: voor altijd uitgesloten, volgens art. 54 der wet;

òf: voorloopig uitgesloten, volgens art. 55 der wet.

De uitspraak wordt in het lotingsregister achter den naam van den loteling, wien zij geldt, opgeteekend en elke uitspraak staande de zitting door de handteekening van den voorzitter gewaarmerkt.

79. De militieraad is niet verpligt, in het doen van zijne uitspraken, het gevoelen van de geneeskundigen, die hem bijstaan, te volgen.

80. De voor den geregelden loop der werkzaamheden van den militieraad noodige voorschriften worden door Ons gegeven.

§ 3. *Van het beroep van de uitspraken van den militieraad.*

81. Gedurende tien dagen, te rekenen van den dag, waarop de militieraad eene uitspraak heeft gedaan, kunnen tegen die uitspraak bij Gedeputeerde Staten bezwaren worden ingebragt:

1°. door den loteling, omtrent wien de uitspraak is gedaan, of door zijn vader, moeder, voogd of curator;

2°. door den loteling, wiens nummer ten gevolge van de uitspraak zou worden opgeroepen, of door zijn vader, moeder, voogd of curator;

3°. door den reeds ingelijfden loteling, die ten gevolge van de uitspraak niet uit de dienst zou worden ontslagen, of door zijn vader, moeder, voogd of curator;

4°. door den betrokken militie-commissaris.

82. Geene bezwaren kunnen worden ingediend tegen eene uitspraak, waarbij:

1°. eene loteling voor de dienst is aangewezen, zonder dat door hem eenige reden van vrijstelling was ingebragt;

2°. vrijstelling van dienst is verleend of geweigerd op grond van het niet of al bezitten van de gevorderde lengte.

83. De bezwaren worden bij Gedeputeerde Staten ingediend door middel van een door de noodige bewijsstukken gestaafd verzoekschrift, onderteekend door hem of haar, die ze inbrengt.

Deze brengt het verzoekschrift in, tegen bewijs van ontvang, bij den burgemeester der gemeente, waar de loteling voor de militie is ingeschreven, die het terstond aan Gedeputeerde Staten opzendt.

De militie-commissaris dient zijne bezwaren in door een brief aan Gedeputeerde Staten.

84. Gedeputeerde Staten onderzoeken de bij hen ingebragte bezwaren zonder uitstel en doen omtrent elke zaak afzonderlijk ten spoedigste eene uitspraak, met de redenen omkleed. Hunne uitspraak wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe de loteling, wien de uitspraak geldt, behoort, en aan hem of haar die de bezwaren inbragt.

Strekt de uitspraak tot vrijstelling of uitsluiting van de dienst, dan geven burgemeester en wethouders daarvan dadelijk kennis aan den loteling, die dien ten gevolge zal worden opgeroepen, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator.

85. Ingeval de bezwaren zijn ingebragt op grond van het al of niet verleenen van vrijstelling wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, doen Gedeputeerde Staten geene uitspraak dan na den betrokken loteling voor zich te hebben doen verschijnen en geneeskundig onderzoeken.

Gedeputeerde Staten worden in dat onderzoek bijgestaan door een ander burgerlijk geneeskundige en een ander officier van gezondheid dan die den militieraad bij het doen van de uitspraak, waartegen bezwaar is ingebragt, hebben bijgestaan.

Daarbij geldt hetgeen in de laatste zeven zinsneden van art. 42 is bepaald.

Gedeputeerde Staten kunnen den loteling, die wegens ziekte of gebreken buiten staat is, voor hen te verschijnen, doen onderzoeken op de plaats waar hij zich bevindt, mits deze binnen het Rijk gelegen zij.

Dit geschiedt op de in art. 75 voorgeschreven wijze.

Ieder daartoe door Onzen Commissaris in de provincie aangewezen burgerlijk geneeskundige is verpligt het hem opgedragen onderzoek te doen binnen den tijd en op de plaats, hem door Onzen Commissaris in de provincie bekend gemaakt; den voorgeschreven eed of belofte mondeling of schriftelijk af te leggen, zoo hij dien nog niet heeft afgelegd, en de omstandige verklaring, in den tweeden volzin van de tweede zinsnede van art. 75 bedoeld, binnen den door Onzen Commissaris in de provincie bepaalden tijd aan dezen te zenden.

86. Wanneer een loteling weigert of nalaat aan de, krachtens art. 85, door Gedeputeerde Staten gedane oproeping te voldoen, wordt hij, op last van Onzen Commissaris in de provincie, door den burgemeester zijner woon- of verblijfplaats, zoo deze binnen het Rijk is gelegen, onder verzekerd geleide naar Gedeputeerde Staten opgezonden.

87. Van de uitspraken van Gedeputeerde Staten, met uitzondering van die betreffende het al of niet verleenen van vrijstelling wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, kan gedurende tien dagen, te rekenen van den dag, waarop de uit-

spraken ter kennis van de belanghebbenden zijn gebragt, bij Ons in beroep worden gekomen:

1°. door den loteling, wiens bezwaren door de uitspraak niet zijn weggenomen, of door zijn vader, moeder, voogd of curator;

2°. door den loteling, wiens nummer ten gevolge van de uitspraak van Gedeputeerde Staten zou worden opgeroepen, of door zijn vader, moeder, voogd of curator.

3°. door den reeds ingelijfden loteling, die ten gevolge van de uitspraak van Gedeputeerde Staten niet uit de dienst zou worden ontslagen, of door zijn vader, moeder, voogd of curator;

4°. door Onzen Commissaris in de provincie.

88. Onze beslissing, zoo spoedig mogelijk nadat het beroep is gedaan, bij een met redenen omkleed besluit, den Raad van State gehoord, te nemen, wordt gezonden aan Onzen Commissaris in de provincie, die voor de uitvoering zorgt.

89. De uitvoering van de uitspraak, waartegen bezwaren zijn ingebragt, blijft tot aan de eind-uitspraak geschorst.

HOOFDSTUK VII.

VAN DEN MILITIE-COMMISSARIS.

90. De militie-commissaris wordt door Ons benoemd en ontslagen.

Niemand is tot militie-commissaris benoembaar dan die Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten is en den leeftijd van dertig jaren heeft vervuld.

91. De militie-commissaris heeft den rang van luitenant-kolonel, tenzij hij een hoogeren rang als gepensionneerd officier mogt hebben.

Hij heeft zijne vaste woonplaats in de door Ons aan te wijzen gemeente.

92. Hij begeeft zich tot het onderzoeken van de met onbepaald verlof gezonden manschappen van de militie te land naar de daartoe aan te wijzen plaatsen.

Hij is bevoegd, tot handhaving van de orde, bij dat onderzoek de sterke hand in te roepen.

93. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den militie-commissaris wordt hij, zoodra noodig, vervangen door een door Onzen Commissaris in de provincie aan te wijzen persoon.

94. De bevoegdheid en de werkzaamheden van den militie-commissaris worden door Ons, in overeenstemming met deze wet, geregeld.

HOOFDSTUK VIII.

VAN HET OPROEPEN EN HET AFLEVEREN VAN DE BIJ DE MILITIE IN TE LIJVEN MANSCHAPPEN.

95. De voor de dienst aangewezen lotelingen worden tot zamenstelling van het aandeel van elke gemeente in de ligting opgeroepen naar de volgorde der door of voor hen getrokken nummers, te beginnen met het laagste. Ten aanzien van hen, aan wie tijdelijk het regt is ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

Bij de oproeping, in de vorige zinsnede vermeld, wordt het bepaalde bij de tweede zinsnede van art. 104 in acht genomen. De tijd, waarop het bewijs, dat aan de in de tweede zinsnede van dat artikel bedoelde eischen is voldaan, bij Onzen Commissaris in de provincie, tot welke de loteling behoort, moet zijn ingeleverd, wordt door Ons bepaald.

Elke loting, in het in de eerste zinsnede bedoeld aandeel begrepen, ontvangt, ten minste tien dagen vóór den dag, waarop hij zal worden afgeleverd, een aan zijne woning of aan die van zijn vader, moeder, voogd of curator door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, waar hij voor de militie werd ingeschreven, te bezorgen, door Onzen Commissaris in de provincie uitgevaardigden brief van oproeping, vermeldende den dag, het uur en de plaats, voor de aflevering bepaald. Zijn de woning van den in het aandeel begrepen loteling en die van zijn vader, moeder, voogd of curator niet binnen het Rijk gelegen, dan wordt de brief van oproeping door den burgemeester van bovenvermelde gemeente bij aangeteekenden brief gezonden.

96. Behoudens de uitzonderingen bij de wet gemaakt, geschiedt de aflevering van de tot de dienst aangewezen en in de ligting van het jaar begrepen lotelingen jaarlijks:

1°. in Maart van hen, die ter volledige oefening moeten worden ingelijfd;

2°. tusschen den 15den Mei en den 15den Junij van hen, die ter korte oefening moeten worden ingelijfd.

Voor de toepassing van art. 107 worden de aldus afgeleverden der onbereden corpsen gerekend onder de wapenen te zijn gekomen: de onder 1°. bedoelde op den 15den Maart, de onder 2°. bedoelde op den 1sten Junij.

97. De aflevering geschiedt aan de daartoe door Ons aan te wijzen militaire autoriteit door of van wege Onzen Commissaris in de provincie, die daarvoor dag, uur en plaats bepaalt.

98. De burgemeester van elke gemeente zorgt voor het verzamelen van de tot het aandeel zijner gemeente behoorende manschappen en voor hunne overbrenging naar de voor de aflevering bestemde plaats.

Algemeene voorschriften omtrent het verzamelen en de overbrenging worden door Onzen Commissaris in de provincie gegeven.

99. Onze Commissaris in de provincie zorgt, dat ter inlijving worden opgeroepen:

1°. zij, die ingevolge art. 44, 57, 58 of 101 moeten worden ingelijfd;

2°. de honders van de aan de beurt liggende hoogere nummers, ter vervulling van de plaatsen der manschappen, die op den 15den October van het jaar der aflevering aan het aandeel van elke gemeente in de ligting ontbreken.

De aflevering van de hier bedoelde personen — wat de onder 1°. vermelden betreft, voor zoover zij niet in Maart kon plaats hebben — geschiedt overeenkomstig art. 96, in Maart, Mei of Junij van het volgend jaar met inachtneming van het bepaalde in de tweede zinsnede van art. 104; met betrekking tot de toepassing van art. 6, eerste zinsnede, of van art. 100, eerste zinsnede, worden de dan afgeleverden niettemin beschouwd te zijn ingelijfd in Maart, Mei of Junij van het vorig jaar. Ten aanzien van hem, wien tijdelijk het regt is ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, wordt de oproeping uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken. Hierbij geldt niet de tijd van aflevering, bij den eersten volzin van deze zinsnede bepaald.

100. Wanneer een loteling binnen vier maanden na zijne aflevering blijkt voor de dienst ongeschikt te zijn, wordt zijne herkeuring bij Gedeputeerde Staten der provincie, voor welke hij heeft geloot, aangevraagd.

Binnen veertien dagen na die aanvraag doen Gedeputeerde Staten den loteling voor zich verschijnen en, is de herkeuring aangevraagd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door geneeskundigen onderzoeken.

Gedeputeerde Staten worden in dat onderzoek bijgestaan door een burgerlijk geneeskundige en een officier van gezondheid.

De laatste zeven zinsneden van art. 42 en de laatste drie zinsneden van art. 85 zijn hierbij van toepassing.

Van de uitspraak van Gedeputeerde Staten, krachtens dit artikel te doen, is geen beroep toegelaten.

101. Indien de loteling, in het voorgaand artikel bedoeld, door Gedeputeerde Staten wordt afgekeurd, wordt hij uit den dienst ontslagen.

Geschiedt die afkeuring vóór den 15den October van het jaar, waartoe de ligting behoort, voor welke hij is ingelijfd, dan wordt de honder van het aan de beurt liggend hooger nummer der ligting van dat jaar en van de gemeente, voor welker aandeel hij is opgetreden, ter inlijving opgeroepen.

102. Het ter inlijving of ter indienststelling bij de militie oproepen, het overbrengen en het afleveren van hen, die bij uitspraak van Gedeputeerde Staten of in hooger beroep tot de dienst zijn aangewezen, en in het algemeen van alle op een ander tijdstip dan dat in art. 96 bedoeld, bij de militie in te lijven of in dienst te stellen manschappen geschieden overeenkomstig de artt. 95, tweede zinsnede, eersten volzin en derde zinsnede, 97 en 98.

103. Zoodra de manschappen, die ter aflevering worden opgezonden, hunne woonplaats verlaten, komen de kosten van hunne reis, voeding en huisvesting, voor zooveel de reis is geschied binnen het Rijk, en de reis- en verblijfkosten hunner geleiders ten laste van 's Rijks kas.

HOOFDSTUK IX.

VAN DE DIENST, HET VERLOF EN HET ONTSLAG DER BIJ DE MILITIE INGELIJFDEN.

§ 1. *Van de dienst.*

104. De afgeleverde voor de militie te land bestemde manschappen worden, volgens de door Ons gegeven voorschriften, bij de corpsen van het leger ingelijfd.

Voor de zamenstelling van het gedeelte tot korte oefening in te lijven, worden in de eerste plaats in aanmerking genomen de lotelingen, die aan door Ons te stellen eischen van militaire bekwaamheid en ligchamelijke geoefendheid voldoen. Indien het aantal van hen, die aan deze eischen voldoen, niet overeenkomt met het tot korte oefening in te lijven gedeelte, heeft hij, die een hooger nummer bezit, den voorrang tot de toelating daarbij.

De lotelingen, die aan door Ons te stellen

eischen van militaire bekwaamheid of ligchamelijke geoefendheid voldoen, worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn en dit met de belangen van de dienst is overeen te brengen, ingelijfd bij het corps en geplaatst in het garnizoen hunner kenze.

105. De bij de militie te land ingelijfden dienen te gelijk met en op dezelfde wijze als de vrijwilligers bij het leger.

De lotelingen ingelijfd bij de militie te land mogen echter niet, dan met hunne toestemming, naar de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gezonden worden.

106. Ingelijfden bij de militie te land kunnen naar door Ons te stellen regelen worden aangewezen om tot een graad te worden opgeleid, voor zoover zich van de ligting geen voldoend aantal geschikte personen daartoe aanmeldt.

107. Bij de militie te land worden onder de wapenen gehouden:

1°. de ingelijfden ter volledige oefening:

a. bij de onbereden corpsen, ten hoogste acht en een halve maand;

b. bij de bereden corpsen, ten hoogste achttien maanden,

tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Voor de ingelijfden bij de onbereden corpsen, die na eene 8½ maandsche eerste-oefening blijken niet te voldoen aan de eischen van practische en theoretische bekwaamheid, door Ons te bepalen, kan de eerste oefeningstijd tot ten hoogste twaalf maanden worden verlengd;

2°. de ingelijfden tot korte oefening vier maanden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

108. Om in de eischen van de dienst van het leger, met inbegrip van de kadervorming, te voorzien, wordt beschikt over de manschappen:

1°. die krachtens art. 151 onder de wapenen zijn en den bij art. 107 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, voor zoover zij niet ten aanzien van het verlof met de lotelingen zijn gelijk gesteld;

2°. die krachtens art. 157 of art. 159 onder de wapenen zijn en den bij art. 107 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, voor zoover omtrent hen is beslist, dat zij gedurende twee of vijf jaren onder de wapenen zullen worden gehouden.

3°. die, na den bij art. 107 bepaalden tijd onder de wapenen te hebben doorgebragt, verlangen ingevolge art. 112 onder de wapenen te blijven of te komen.

109. Voor zoover op de in art. 108 bedoelde wijze geen genoegzame manschappen te verkrijgen zijn tot het verrigten van de daarin vermelde dienst, kunnen, ter aanvulling van het ontbrekende, de ingelijfden bij de militie te land, die laatstelijk den bij art. 107 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, onder de wapenen worden gehouden of geroepen:

bij de bereden corpsen voor niet langer dan zes maanden;

bij de overige corpsen voor niet langer dan vier maanden;

tot ten hoogste 7500 man te gelijk, daaronder begrepen de ingelijfden bij de militie te land bij art. 108 bedoeld.

De aanwijzing van de manschappen, die ingevolge de vorige zinsnede onder de wapenen worden gehouden of geroepen, geschiedt, voor zooveel noodig, door loting, op de door Ons te bepalen wijze te houden.

Het is aan de manschappen van hetzelfde corps vergund, binnen dertig dagen na de loting onderling van nummers te verwisselen. Na dien tijd kan de nummerverwisseling worden toegestaan door den kommandant van het corps.

De ingelijfden echter, die zich voor kadervorming hebben aangemeld en volgens het door hen bij de loting getrokken nummer voor het verrigten van de in het vorig artikel bedoelde dienst in aanmerking komen, en zij die krachtens art. 106 voor kadervorming zijn aangewezen, behooren steeds tot het eerst onder de wapenen blijvende of het eerst onder de wapenen komende gedeelte der ligting.

110. Wanneer het ter handhaving of tot herstel van de openbare rust en orde, tot uitvoering van wettelijke voorschriften of om andere overwegende redenen noodig is, kan door Ons worden bevolen, dat de ingelijfden bij de militie te land, die overeenkomstig art. 107, 108 of 109 onder de wapenen zijn of laatstelijk geweest zijn, onder de wapenen worden gehouden of geroepen. Hierbij geldt de tweede zinsnede van art. 109.

In de gevallen in de vorige zinsnede genoemd, wordt, zoodra bovenbedoelde ingelijfden zes weken onder de wapenen hebben doorgebragt, onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven van die ingelijfden zooveel noodig, te bepalen.

111. De ingelijfden bij de militie te land, die den bij art. 107 bepaalden tijd onder de wapenen hebben doorgebragt, en zich overeen-

komstig art. 118 met verlof bevinden, komen voor herhalingsoefeningen in werkelijke dienst:

1°. bij de onbereden corpsen in het gebeel voor twaalf weken, verdeeld over ten hoogste drie perioden;

2°. bij de bereden korpsen voor niet langer dan acht weken, verdeeld over ten hoogste twee perioden.

Door Ons kunnen de duur en het aantal der herhalingsoefeningen worden verminderd voor de ingelijfden bij de administratietroepen, voor de telegraphisten van de genietroepen, voor hen, die krachtens art. 109 onder de wapenen zijn gehouden of geroepen, alsmede voor hen, die, om tot een rang of graad te worden opgeleid, krachtens art. 112 der wet vrijwillig onder de wapenen zijn gebleven of gekomen.

112. Aan de bij de militie te land ingelijfden, die verlangen na volbragte eerste-oefening voor den door Onzen Minister van Oorlog te bepalen tijd onder de wapenen te blijven, of te komen, zonder zich als vrijwilliger te verbinden, wordt zulks vergund.

113. Aan den geestelijke, den bedienaar van de godsdienst, den zendelingleeraar en den broeder-diakoon van eene godsdienstige vereeniging, alsmede aan den student in de godgeleerdheid en den zendelingkweekeling, die aan eene inrigting van onderwijs tot geestelijke, tot bedienaar van de godsdienst of tot zendingleeraar wordt opgeleid, aan den proefbroeder, die tot broeder-diakoon van eene godsdienstige vereeniging wordt opgeleid, en aan den Roomsch-Katholieken ordebroeder, die tot eene binnen het Rijk gevestigde kloosterinrigting behoort, wordt door Ons, op zijne aanvrage, telkens voor één jaar, of, is het onvervuld gedeelte van den diensttijd minder dan een jaar, voor dat gedeelte ontheffing van de werkelijke dienst verleend.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de in de vorige zinsnede bedoelde inrigtingen van onderwijs aangewezen, en wordt tevens bepaald, wie voor de toepassing der bepaling van die zinsnede voor geestelijke, bedienaar van de godsdienst, zendelingleeraar, broeder-diakoon, student in de godgeleerdheid, zendeling-kweekeling, proefbroeder of Roomsch-Katholieke ordebroeder wordt gehouden.

Ook in ander bijzondere gevallen kan door Ons aan de overige bij de militie ingelijfden ontheffing van de werkelijke dienst worden toegekend. Van deze ontheffing wordt telkens mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met opgave van de redenen, die daartoe geleid hebben.

Tot de bijzondere gevallen in de vorige zinsnede bedoeld, behoort het geval, dat de ingelijfde bij de militie geacht wordt onmisbaar te zijn hetzij voor het gezin waartoe hij behoort of waarin hij is opgenomen hetzij voor personen, in wier levensonderhond hij voorzag. Zoolang dat gezin of zulk een persoon, ook zonder zijne aanwezigheid, in eigen onderhond kan voorzien, wordt hij niet als onmisbaar beschouwd.

Wordt de ontheffing niet op nieuw verleend en heeft de ingelijfde nog niet, krachtens art. 107, zijn eersten oefeningstijd volbragt, dan is hij daartoe alsnog verpligt.

Indien krachtens art. 49, ten gevolge der ontheffing, een broeder van dengene, aan wien zij verleend was, bij de militie was ingelijfd, dan wordt die broeder, zoo deze het verlangt, uit de militie ontslagen, zoodra de ontheffing niet wordt vernieuwd.

Indien aan den ingelijfde bij de militie, bedoeld in de vierde zinsnede, geene ontheffing wordt verleend, of de hem verleende ontheffing niet wordt vernieuwd, wordt aan het in die zinsnede bedoelde gezin of aan de in die zinsnede bedoelde personen, voor zoover dit gezin of die personen, zonder zijne aanwezigheid, niet in eigen onderhond kunnen voorzien, naar door Ons te stellen regelen, voor elk tijdvak van dertig dagen, of minder, dat hij krachtens art. 107, art. 109, art. 110 of art. 111 onder de wapenen is, of krachtens art. 141 of art. 142 in werkelijke dienst is, op hun verzoek, uit 's Rijks kas eene vergoeding toegekend, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld. De uitbetaling geschiedt naar voorschriften van Onzen Minister van Oorlog, zoo de ingelijfde tot de militie te land behoort, van Onzen Minister van Marine, zoo de ingelijfde tot de zeemilitie behoort.

114. Aan de bij de militie ingelijfden kan op hunne aanvrage in bijzondere omstandigheden uitstel van eerste oefening of van verblijf onder de wapenen worden verleend voor den tijd van een jaar. Dat uitstel kan des gevraagd tweemaal met een jaar worden verlengd.

De wijze waarop en de tijd binnen welken de aanvrage om uitstel of om verlenging van uitstel geschiedt, en de voorwaarden, aan de inwilliging van de aanvrage te verbinden, worden door Ons bepaald.

Zij aan wie uitstel is verleend, worden na afloop daarvan voor wat betreft de toepassing der be-

palingen, vervat in de artt. 107, 108, 109, 110, 111, 141 en 142, geacht te behooren tot de ligting van het jaar waarin hunne eerste oefening of hunne werkelijke dienst is aangevangen. Zoolang het uitstel duurt vallen zij onder de toepassing van de artt. 118—124, 133 en 145. Zij ontvangen het bewijs van ontslag uit de dienst, bedoeld in de artt. 134 en 146, zooveel later als het uitstel heeft geduurd.

Voor de toepassing van art. 46 worden zij gedurende het uitstel gelijk gesteld met hen die verkeeren in het geval, omschreven in het laatste nummer van art. 49.

Indien ten gevolge van het verleende uitstel, krachtens de bepaling der voorgaande zinsnede, een broeder van dengene aan wien het uitstel was verleend, bij de militie was ingelijfd, dan wordt die broeder uit de militie ontslagen, zoodra het uitstel niet wordt vernieuwd, tenzij hij het tegendeel verlangt.

115. Ingelijfden bij de militie te land kunnen, mits zij Nederlander zijn, door Ons in den rang van tweede-luitenant tot militie-officier worden benoemd.

Hebben de militie-officieren volgens deze wet regt verkregen op ontslag uit de dienst, dan worden zij door Ons ontslagen.

Overigens worden zij bevorderd en ontslagen volgens regelen bij de wet gesteld.

De opleiding van ingelijfden bij de militie te land tot den officiersrang en die voor bevordering van de militie-officieren geschieden volgens regelen door Ons gesteld.

116. De bij de militie te land ingelijfden worden niet tot het aangaan van eene verbindtenis voor de buitenlandsche zeevaart toegelaten, zonder schriftelijke toestemming van wege Onzen Minister van Oorlog.

Die toestemming wordt in gewone tijden niet geweigerd aan de lotelingen, die reeds vóór hunne inlijving bij de militie hun beroep van de buitenlandsche zeevaart maakten en die zich overeenkomstig art. 138 voor de zeemilitie hebben aangeboden, doch daarbij niet hebben kunnen worden aangenomen.

117. Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande zijn op de manschappen der militie te land, die zich onder de wapenen bevinden, van toepassing, en, met opzigt tot de verschillende gevallen van desertie, op al de bij de militie te land ingelijfden.

Die manschappen worden geacht onder de wapenen te zijn:

1°. zoolang zij zich bij hun corps bevinden;

2°. gedurende den tijd, dien het in art. 125 bedoeld onderzoek duurt;

3°. in het algemeen, wanneer zij in uniform zijn gekleed.

§ 2. *Van het verlof.*

118. De bij de militie ingelijfden worden, wanneer zij niet meer krachtens de artt. 107, 108, 109, 110 en 141 in werkelijke dienst behooren te blijven, met verlof huiswaarts gezonden.

119. De verlofganger geniet gedurende zijn verloftijd geene soldij, nog toelage uit 's Rijks kas.

120. Hij meldt zich binnen dertig dagen na den dag, waarop hem de verlofpas is uitgereikt, bij den burgemeester zijner woonplaats aan, ten einde deze zijn verlofpas voor gezien teekene.

Voor hem bedoeld in de eerste zinsnede van art. 14, onder 1°., voorlaatsten volzin, onder 2°., voorlaatsten volzin, en onder 3°., voorlaatsten volzin, wordt de gemeente *Amsterdam*, en voor hem, bedoeld in de eerste zinsnede van genoemd artikel onder 1°., laatsten volzin, onder 2°., laatsten volzin, en onder 3°., laatsten volzin, wordt de gemeente *Rotterdam* voor woonplaats gehouden, tenzij hij zich binnen eene andere gemeente des Rijks vestigt.

121. De verlofganger, die zich in eene andere gemeente gaat vestigen, geeft daarvan kennis aan den burgemeester zijner woonplaats. Hierbij geldt de tweede zinsnede van art. 120. Binnen dertig dagen na den dag, waarop hij komt in de gemeente, waarin hij zich vestigt, meldt hij zich aan bij den burgemeester dier gemeente, ten einde deze zijn verlofpas voor gezien teekene.

122. De burgemeester van elke gemeente houdt een afzonderlijk register van de in zijne gemeente gevestigde verlofgangers en teekent daarin aan wie van hen de gemeente hebben verlaten of overleden zijn.

123. De verlofganger van de militie te land mag zich zonder toestemming van Onzen Minister van Oorlog niet langer dan gedurende drie achtereenvolgende maanden buiten 's lands ophouden.

Aan den verlofganger der militie te land, die niet in verzuim is, wordt deze toestemming, wanneer zij gevraagd wordt en blijkt noodig te zijn ter zake van uitoefening van of opleiding tot landbouw, handel of nijverheid, in gewone tijden niet geweigerd.

Bij de toestemming kan de verlofganger worden vrijgesteld van de verpligting tot deelneming aan

de oefeningen in art. 111 vermeld, tot het bijwonen van het bij art. 125 voorgeschreven onderzoek en tot het komen in werkelijke dienst in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Aan de toestemming kunnen overigens zoodanige voorwaarden worden verbonden als in het belang van de dienst noodig worden geoordeeld.

124. De verlofganger, die art. 120, 121, 128 of 145 niet naleeft, wordt in werkelijke dienst geroepen en daarin gedurende ten hoogste twee maanden gehouden. De duur van deze dienst wordt bepaald door den Minister van Oorlog zoo de verlofganger tot de militie te land behoort, door den Minister van Marine zoo de verlofganger tot de zeemilitie behoort.

125. De verlofgangers van de militie te land worden jaarlijks ten minste eenmaal op den door Ons te bepalen tijd door den militie-commissaris onderzocht, tenzij en voor zoover Wij zulks niet noodig achten.

126. Onze Commissaris in de provincie bepaalt de plaatsen, dagen en uren, waarop het onderzoek zal plaats hebben.

Hiervan geschiedt in elke gemeente door burgemeester en wethouders, ten minste tien dagen te voren, openbare kennisgeving.

127. De verlofganger verschijnt bij het onderzoek in uniform gekleed, en voorzien van de kleeding- en uitrustingstukken, hem bij zijn vertrek met verlof medegegeven, van zijn zakboekje en van zijn verlofpas.

128. Behoudens het bepaalde in art. 117 kan een arrest van twee tot zes dagen, te ondergaan in de naastbij gelegen provoost of het naastbij zijnde huis van bewaring, door den militie-commissaris worden opgelegd aan den verlofganger:

1°. die zonder geldige reden niet bij het onderzoek verschijnt;

2°. die, daarbij verschenen zijnde, zonder geldige reden, niet voorzien is van de in het voorgaand artikel vermelde voorwerpen;

3°. wiens kleeding- of uitrustingstukken bij het onderzoek niet in voldoenden staat worden bevonden;

4°. die kleeding- of uitrustingstukken, aan een ander behoorende, als de zijne vertoont.

129. Is de verlofganger, wien krachtens het voorgaand artikel arrest is opgelegd, bij het onderzoek tegenwoordig, dan kan hij dadelijk onder verzekerd geleide in arrest worden gebragt.

Is hij niet tegenwoordig en onderwerpt hij zich niet aan de hem opgelegde straf, dan wordt hij, op schriftelijke aanvrage van den militie-commissaris, te rigten aan den burgemeester der woonplaats van dien verlofganger, aangehouden en onder verzekerd geleide naar de naastbij gelegen provoost of het naastbij zijnde huis van bewaring overgebragt.

130. Onverminderd de straf, in art. 128 vermeld, is de verlofganger verpligt, op den daartoe door den militie-commissaris te bepalen tijd en plaats, en op de in art. 127 voorgeschreven wijze, voor hem te verschijnen om te worden onderzocht.

131. De verlofganger, die zich bij herhaling schuldig maakt aan het feit, sub 4°. van art. 128 bedoeld, of niet overeenkomstig art. 130 voor den militie-commissaris verschijnt, of, aldaar verschenen zijnde, in het geval verkeert sub 2°. en 3°. van art. 128 vermeld, wordt in werkelijke dienst geroepen en daarin gedurende ten hoogste drie maanden gehouden. De duur van deze dienst wordt door den Minister van Oorlog bepaald.

132. De oproeping van den verlofganger, die naar aanleiding van art. 14, 1°., voorlaatsten volzin, art. 14, 2°., voorlaatsten volzin, of art. 14, 3°., voorlaatsten volzin, voor de gemeente *Amsterdam*, en van den verlofganger, die naar aanleiding van de eerste zinsnede, 1°., laatsten volzin, de eerste zinsnede, 2°., laatsten volzin, of de eerste zinsnede 3°., laatsten volzin, van genoemd artikel voor de gemeente *Rotterdam* bij de militie is ingelijfd, geschiedt, zoo hij krachtens art. 108, 109, 110, 111, 124 of 131 onder de wapenen of in werkelijke dienst moet worden geroepen, in de gemeente, voor welke zijne inlijving plaats had, tenzij hij in eene andere gemeente voorkomt in het register, bij art. 122 voorgeschreven.

133. De verlofganger der militie, die niet voldoet aan eene oproeping voor de werkelijke dienst, wordt als deserteur behandeld.

§ 3. *Van het ontslag.*

134. Behoudens de uitzonderingen in de volgende zinsnede vermeld, gaan de ingelijfden bij de militie te land, die daarbij den bij de wet bepaalden diensttijd hebben volbragt, op den dag van diensteindiging over naar de landweer.

Het bepaalde in de vorige zinsnede is niet toepasselijk:

1°. op hen, die krachtens de eerste zinsnede van art. 113 voor het laatste jaar van den in art. 6 vermelden diensttijd, of krachtens de derde

zinsnede van dat artikel hetzij voor hun gebeelen hetzij voor het onvervuld gedeelte van hun diensttijd van de werkelijke dienst ontheven zijn;

2°. op ben, die behooren tot het corps torpedisten of tot de bereden corpsen.

De ingelijfden in de vorige zinsnede onder 1°. en 2°. vermeld, ontvangen op den dag van diensteindiging een bewijs van ontslag, laatstbedoelden tenzij dezen uit anderen hoofde nog tot krijgsdienst verpligt zijn.

135. Is de Staat in oorlog af in andere buitengewone omstandigheden op den tijd, waarop den ingelijfde bij de militie het bewijs van ontslag moet worden uitgereikt of waarop hij naar de landweer moet overgaan, en wordt het door Ons noodig geacht, hem langer in dienst te houden, dan wordt de afgifte van dat bewijs of de overgang naar de landweer geschorst, tot dat omtrent de bij de Staten Generaal ingediende voordragt van wet, die hem tot langer dienst verpligten zou, beslist is

136. Het bewijs van ontslag wordt door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, voor welke de regthebbende bij de militie werd ingelijfd, aan dezen uitgereikt of bij aangeteekenden brief gezonden.

Bevindt de ingelijfde zich op het tijdstip van zijn ontslag in werkelijke dienst, dan wordt hem het bewijs door zijn bevelhebber uitgereikt.

HOOFDSTUK X.

VAN DE ZEEMILITIE IN HET BIJZONDER.

137. De zeemilitie wordt zamengesteld uit hen, die voor volledige oefening bij de militie te land zouden moeten worden ingelijfd, voor zoover zij door de uitoefening van een der door Onzen Minister van Marine aan te wijzen beroepen geacht kunnen worden het meest geschikt te zijn ter opleiding voor de hun op te dragen diensten bij de zeemilitie. Uit dezen wordt de voorkeur gegeven aan hen, die zich overeenkomstig het volgend artikel voor de dienst ter zee hebben aangemeld of hebben doen opgeven. De overigen worden aangewezen door loting; deze geschiedt naar regelen en op de wijze door Ons te bepalen.

Onze Commissaris in de provincie zendt jaarlijks vóór den 1sten October aan Onzen Minister van Marine eene opgaaf, van elk beroep afzonderlijk, van het aantal voor de ligting van het volgend jaar ingeschrevenen in zijne provincie, die volgens de inschrijvingsregisters een der beroepen uitoefenen, in de voorgaande zinsnede bedoeld.

138. Jaarlijks vóór den 15den Januarij geschiedt door burgemeester en wethouders in elke gemeente eene openbare kennisgeving, waarbij de lotelingen, die voor volledige oefening bij de militie te land zouden moeten worden ingelijfd, een der beroepen uitoefenen, in de eerste zinsnede van art. 137 bedoeld, en verlangen bij de zeemilitie te dienen, worden uitgenoodigd, zich vóór den 1sten Februarij bij hem aan te melden of bij hen te doen opgeven.

Burgemeester en wethouders zenden vóór den 8sten Februarij aan Onzen Commissaris in de provincie eene naamlijst van hen die zich overeenkomstig de voorgaande zinsnede bij hen hebben aangemeld of hebben doen opgeven om bij de zeemilitie te dienen. De naamlijst is ingerigt in den vorm door Ons bepaald.

Onze Commissaris in de provincie zendt de door hem ontvangen naamlijsten vóór den 15den Februarij aan Onzen Minister van Marine.

139. De voor de zeemilitie bestemde manschappen worden bij de aflevering, in art. 97 vermeld, aan eenen daarvoor aangewezen zee-officier overgegeven.

140. Ingelijfden bij de zeemilitie kunnen in gewone tijden alleen dàn voor de dienst buiten Europa worden bestemd, indien 's lands belang vordert, dat het schip, waarop zij voor eerste oefening dienen, onverwijld naar de kolonien of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen of elders buiten Europa worden gezonden. In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden kan de zeemilitie in het algemeen voor diensten buiten Europa worden bestemd volgens door Ons te geven voorschriften.

Ingelijfden bij de zeemilitie, die in de kolonien en bezittingen des Rijks in andere werelddeelen en tusschen de keerkringen dienen, genieten de voordeelen aan vrijwillig dienenden bij de zeemagt wegens verblijf aldaar toegekend.

141. De manschappen der zeemilitie worden tot eerste-oefening acht en een halve maand in werkelijke dienst gehouden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Voor hen, die na eene acht en een halve maandsche eerste-oefening blijken niet te voldoen aan de eischen van practische en theoretische bekwaamheid, door Ons te bepalen, kan de eerste oefeningstijd tot ten hoogste twaalf maanden worden verlengd.

Zij die dienen op een schip buiten 's lands, welk schip, hetzij door ploteeling opgekomen politieke verwikkelingen, hetzij door averij, of wel wegens andere onvoorziene omstandigheden

langer moet uitblijven dan oorspronkelijk was gerekend, kunnen tot ten hoogste twaalf maanden in werkelijke dienst worden gehouden.

In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de zeemilitie, hetzij geheel, hetzij ten deele, door Ons buitengewoon worden bijeengeroepen. Hierbij geldt art. 132.

Ten zelfden tijd wordt een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan om het zamenblijven der zeemilitie, zooveel noodig, te bepalen.

142. De manschappen der zeemilitie, die hunne eerste oefening hebben volbragt en niet in werkelijke dienst zijn, komen in het derde dienstjaar eenmaal te zamen om gedurende niet langer dan zes weken te worden geoefend, tenzij Wij het raadzaam mogten oordeelen, dat zamenkomen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten. Hierbij geldt art. 132.

143. Aan de manschappen der zeemilitie, die verlangen, na volbragten oefeningstijd in werkelijke dienst te blijven of te komen, zonder zich als vrijwilliger te verbinden, wordt zulks vergund.

144. Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te water, zoomede de wet van den 14den November 1879 (*Staatsblad* n°. 194), zijn op de manschappen der zeemilitie, die zich in werkelijke dienst bevinden, van toepassing, en, met opzigt tot de verschillende gevallen van desertie, op al de bij de zeemilitie ingelijfden.

De manschappen worden geacht in werkelijke dienst te zijn van het oogenblik af, dat zij zijn overgenomen door den daartoe aangewezen zee-officier, tot dat zij met groot verlof van boord vertrekken.

145. De manschappen der zeemilitie, die zich met verlof bevinden, mogen zich zonder toestemming van Onzen Minister van Marine niet langer dan gedurende drie achtereenvolgende maanden buiten 's lands ophouden.

Hun wordt in gewone tijden vergunning tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart en visscherij verleend.

Zonder die vergunning worden zij niet tot eene verbindtenis tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart toegelaten.

Aan de manschappen der zeemilitie, die zich met verlof bevinden en niet in verzuim zijn, wordt de in de eerste zinsnede bedoelde toestemming, wanneer zij gevraagd wordt en blijkt noodig te zijn ter zake van uitoefening van of opleiding tot landbouw, handel of nijverheid, in gewone tijden niet geweigerd.

Bij de toestemming kunnen die manschappen worden vrijgesteld van de verpligting tot deelneming aan de oefeningen vermeld in art. 142 en tot het komen in werkelijke dienst in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Aan de toestemming kunnen overigens zoodanige voorwaarden worden verbonden als in het belang van de dienst noodig worden geoordeeld.

146. Elk bij de zeemilitie ingelijfde, die daarbij den bij de wet bepaalden diensttijd heeft volbragt, ontvangt op den dag van diensteindiging, tenzij hij uit anderen hoofde nog tot krijgsdienst verpligt is, een bewijs van ontslag uit de dienst bij de militie. Hierbij gelden de artt. 135 en 136.

HOOFDSTUK XL.

VAN HET VERZUIM VAN INSCHRIJVING, VAN HET NIET VERSCHIJNEN VOOR GEDEPUTEERDE STATEN, VAN HET NIET VOLDOEN AAN DE OPROEPING TER INLIJVING EN VAN VRIJSTELLING, OP VALSCHE BEWIJSSTUKKEN VERKREGEN.

147. Hij, wiens aangifte ter inschrijving voor de militie binnen den tijd, in de eerste zinsnede van art. 16 of in art. 20 aangeduid, of, in een der in art. 18 omschreven gevallen, binnen den tijd, in de voorlaatste zinsnede van dat artikel bepaald, en in de gemeente, waarin zij had moeten geschieden, verzuimd is, wordt, zoodra het wordt ontdekt, voor Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke de inschrijving had moeten plaats vinden, gebragt.

Gedeputeerde Staten onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste uitspraak.

Is den in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelden persoon tijdelijk het regt ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, dan wordt de behandeling zijner zaak uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

148. Indien hij, wiens aangifte ter inschrijving verzuimd is, zoo deze had plaats gehad, vrijstelling van dienst had kunnen erlangen, kan die hem alsnog worden verleend, mits de reden van vrijstelling bij zijn verschijnen voor Gedeputeerde Staten nog bestaa.

149. Hij, die niet verkeert in het geval, in het voorgaand artikel bedoeld, wordt, is hij voor de dienst geschikt bevonden, daartoe zonder loting aangewezen.

150. Gedeputeerde Staten brengen hunne uitspraak terstond ter kennis van burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe hij, wiens aangifte ter inschrijving is verzuimd, behoort.

Strekt die uitspraak tot vrijstelling of uitsluiting van de dienst, dan geven burgemeester en wethouders daarvan dadelijk kennis aan den loteling, die dien ten gevolge zal worden opgeroepen of, reeds ingelijfd zijnde, niet uit de dienst wordt ontslagen, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator.

Van de uitspraak kan bij Ons in beroep worden gekomen. Hierbij gelden de artt. 87—89

151. De in art. 147 bedoelde persoon, die bij de einduitspraak voor de dienst is aangewezen, wordt, welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd en gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden, tenzij hij door Ons, ten aanzien van het verlof, met de lotelingen wordt gelijk gesteld.

Is hem na zijne aanwijzing tot de dienst tijdelijk het regt ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, dan wordt zijne inlijving uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

Hij komt in mindering van de ligting, voor welke hij had moeten loten, of, is die ligting reeds ontslagen, in mindering van de ligting van het jaar, waarin hij voor de dienst is aangewezen.

Is de ligting, in mindering waarvan hij komt, reeds afgeleverd, dan wordt, bij zijne inlijving, de houder van het hoogste van de voor die ligting in dienst gestelde nummers uit de gemeente, waartoe hij behoort, ontslagen, zoo de houder van evenbedoeld nummer het verlangt.

152. Op hem, die vroeger is ingeschreven dan in het jaar, waarin zijne inschrijving had moeten geschieden, zijn de artt. 147—151 niet van toepassing.

Hij blijft behooren tot de ligting van het jaar, waarvoor hij heeft geloot.

153. De in art. 56 bedoelde persoon, die verzuimt, binnen den in dat artikel vermelden tijd, voor den burgemeester te verschijnen of aan de oproeping om voor Gedeputeerde Staten te verschijnen te voldoen, wordt, zoodra het wordt ontdekt, voor die Staten gebragt.

Gedeputeerde Staten onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste uitspraak.

154. Indien de in het voorgaande artikel bedoelde persoon, ware hij binnen den gestelden tijd voor den burgemeester of Gedeputeerde Staten verschenen, vrijstelling van dienst had kunnen erlangen, dan kan hem die alsnog worden verleend, mits de reden van vrijstelling bij zijn verschijnen voor Gedeputeerde Staten nog besta.

155. Hij, die niet verkeert in het geval, in het voorgaand artikel bedoeld, wordt, is hij voor de dienst geschikt bevonden, daartoe aangewezen.

156. Op de uitspraken, krachtens art. 153 te doen, is art. 150 van toepassing.

157. De in art. 153 bedoelde persoon, die bij eindnitspraak voor de dienst is aangewezen, wordt, indien het voor hem getrokken nummer opgeroepen zou zijn geweest, welke ook zijn leeftijd zij, overeenkomstig art. 57 voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd.

De aldus ingelijfde wordt gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden, tenzij blijke, dat omstandigheden, van zijn wil onafhankelijk, hem hebben belet voor den burgemeester of Gedeputeerde Staten te verschijnen.

158. Hij, die ingevolge deze wet ter inlijving of ter indienststelling bij de militie is opgeroepen, wordt, zoo hij niet aan de oproeping heeft voldaan, zoodra hij wordt ontdekt, gebragt voor Gedeputeerde Staten der provincie, voor welker aandeel in de ligting hij moest worden ingelijfd of in dienst gesteld.

Gedeputeerde Staten onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste eene uitspraak en brengen die terstond ter kennis van burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe de achtergeblevene behoort.

Is den in de eerste zinsnede van dit artikel bedoelden persoon tijdelijk het regt ontzegd om bij de gewapende magt of als militair geëmployeerde te dienen, dan wordt de behandeling zijner zaak uitgesteld tot na afloop van den tijd, waarvoor de ontzegging is uitgesproken.

159. Is hij voor de dienst geschikt bevonden, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd.

De aldus ingelijfde wordt gedurende de eerste vijf jaren onder de wapenen gehouden, tenzij Gedeputeerde Staten hebben beslist, dat omstandigheden, van zijnen wil onafhankelijk, hem hebben belet, aan de oproeping te voldoen.

Bij zijne inlijving wordt de houder van het nummer, dat ten gevolge van zijn achterblijven

mogt zijn in dienst gesteld, daaruit ontslagen, zoo de houder van bedoeld nummer het verlangt.

Is de ligting, waarvoor hij is opgeroepen geweest, reeds ontslagen, dan komt hij in mindering van de ligting van het jaar, waarin zijne inlijving geschiedt.

Is die ligting reeds afgeleverd, dan wordt bij zijne inlijving de houder van het hoogste van de voor die ligting in dienst gestelde nummers uit de gemeente, waartoe hij behoort, ontslagen, zoo de houder van bedoeld nummer het verlangt.

Het bepaalde in de eerste zinsnede is niet toepasselijk in de gevallen waarin de wet inlijving of indienststelling voor korter tijd voorschrijft dan in die zinsnede is aangeduid. In die gevallen is de tweede zinsnede toepasselijk, met dien verstande, dat de tijd, aldaar bedoeld, dien, voor welken de inlijving of indienststelling plaats had, niet kan overschrijden.

160. Ten aanzien van hen, die, als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar toegelaten, niet op den bepaalden tijd ter inlijving bij de militie zijn opgekomen en omtrent wie vóór 1 September 1898 geen uitspraak is gedaan, vervalt, voor zooveel den dienstpligt bij de militie aangaat, de overeenkomst, waarbij zij als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar zijn gesteld.

161. Wordt vermoed, dat aan iemand vrijstelling is verleend op een bewijsstuk dat valsch of vervalscht is, eene onvolledige of met de waarheid strijdige verklaring bevat, of een ander geldt dan hem op wien het gezegd werd betrekking te hebben, dan wordt dit terstond ter kennis gebragt van Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven of ingeschreven had moeten zijn.

Gedeputeerde Staten roepen den vrijgestelde op om voor hen te verschijnen of doen hem, zoo hij aan die oproeping niet voldoet, voor hen brengen, onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste uitspraak, nadat het Wetboek van Strafvordering ter zake is toegepast, voor zoover tot die toepassing aanleiding is gevonden, en, is den in de vorige zinsnede bedoelden persoon straf opgelegd, nadat hij deze heeft ondergaan.

Gedeputeerde Staten brengen hunne uitspraak ter kennis van hem wien zij betreft en van burgemeester en wethouders der gemeente, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven of ingeschreven had moeten zijn.

Is de persoon wien de uitspraak geldt, voor de dienst geschikt bevonden en tot de dienst aangewezen, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, voor den in de eerste zinsnede van art. 6 onder *a* bepaalden tijd ingelijfd en gedurende de eerste twee jaren onder de wapenen gehouden, tenzij hem krachtens art. 113 ontheffing van de werkelijke dienst voor den geheelen of voor een gedeelte van zijn diensttijd is verleend.

De inlijving geschiedt overigens overeenkomstig de tweede en derde zinsneden van art. 57.

162. Gedeputeerde Staten worden in het geneeskundig onderzoek bijgestaan door een burgerlijk geneeskundige en een officier van gezondheid.

De laatste zeven zinsneden van art. 42 en de laatste drie zinsneden van art. 85 zijn hierbij van toepassing.

163. Op de uitspraken van Gedeputeerde Staten, krachtens de artt. 158 en 161 te doen, zijn de artt. 87 en 88 toepasselijk.

De uitvoering dier uitspraken wordt door het beroep niet geschorst.

164. De ambtenaren, belast met het opsporen van strafbare feiten, en alle verdere beambten van politie zijn belast met de opsporing van hen:

1°. die niet overeenkomstig art. 13 of art. 18 ter inschrijving zijn aangegeven;

2°. die niet overeenkomstig art. 56 voor den burgemeester of niet overeenkomstig dat artikel of art. 161 voor Gedeputeerde Staten zijn verschenen;

3°. die niet aan de ingevolge deze wet gedane oproeping ter inlijving of ter indienststelling bij de militie hebben voldaan.

Deze nalatigen kunnen gearresteerd en voorloopig in verzekerde bewaring gehouden worden.

165. Hebben de personen, in de artt. 147, 158, 158 en 161 bedoeld, den leeftijd van veertig jaren volbragt, dan worden zij van de dienst vrijgesteld.

HOOFDSTUK XII.

STRAFBEPALINGEN.

166. Met boete van ten minste vijftig cents en ten hoogste *f* 100 wordt gestraft de overtreding van de artt. 16, 18 en 22.

167. Met boete van ten minste vijftig cents en ten hoogste *f* 100 of hechtenis van ten minste één dag en ten hoogste ééne maand wordt gestraft:

1°. hij, die niet overeenkomstig art. 56 voor den burgemeester of niet overeenkomstig dat artikel of art. 161 voor Gedeputeerde Staten is verschenen;

2°. hij, die niet aan de ingevolge deze wet gedane oproeping ter inlijving of ter indienststelling bij de militie heeft voldaan.

168. Met boete van ten minste vijftig cents en ten hoogste *f* 200 wordt gestraft:

1°. de ambtenaar van den burgerlijken stand, die in strijd handelt met art. 8;

2°. de ambtenaar, belast met de monstering van scheepsofficieren en scheepsgezellen, of de schipper, die in strijd handelt met art. 8, 116 of de derde zinsnede van art. 145.

OVERGANGSBEPALINGEN.

169. Hij, die bij het in werking treden van deze wet van de militie *tijdelijk* is vrijgesteld, wordt:

zoo hij zijn twintigste jaar heeft volbracht, voor altijd vrijgesteld;

zoo hij zijn twintigste jaar nog niet heeft volbracht en krachtens deze wet regt op vrijstelling heeft, voor altijd vrijgesteld, zoo hij het niet heeft, voor de dienst aangewezen, en, ingeval het hem in het vorig jaar ten deel gevallen nummer in de termen van oproeping is gevallen, ingelijfd.

170. Deze wet treedt in werking met den 1sten Januarij 1862.

TABEL *wegens het toekennen van vrijstelling van de dienst bij de militie op grond van de dienst van broeders, bedoeld bij art.* 47 *der wet betrekkelijk de Nationale Militie.*

FAMILIE VAN DRIE ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld* en is **C** dienstpligtig.	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft* en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld.*	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft* en **C** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.*	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan zijn **B** en **C** *dienstpligtig.*	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld* en is **C** *dienstpligtig.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld* en is **B** *dienstpligtig.*

FAMILIE VAN VIER ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.* **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld.* **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig.*	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan worden **C** en **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig.*	Zijn **A** en **B** beiden *vrijgesteld*, dan zijn **C** en **D** *dienstpligtig.*

7e geval.	8e geval.	9e geval.	10e geval.	11e geval.	12e geval.
Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld.* **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld.* **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **D** *vrijgesteld.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld.*	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig.* Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig.*	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig.* Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **C** *vrijgesteld.*

13e geval.	14e geval.	15e geval.	16e geval.	17e geval.
Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld*.	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **C** *dienstpligtig*.	Als **B** en **C** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **D** *vrijgesteld*.	Als **B** en **D** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **C** *vrijgesteld*.	Als **C** en **D** *dienen* of *gediend hebben*, dan worden **A** en **B** *vrijgesteld*.

FAMILIE VAN VIJF ZONEN.

1e geval.	2e geval.	3e geval.	4e geval.	5e geval.	6e geval.
A is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij *dient* of *gediend heeft*, en **B** *dient* of *gediend heeft*, dan worden **C** en **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan is **C** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	**A** is dienstpligtig. Als hij wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **C**, **D** en **E** *dienstpligtig*.

7e geval.	8e geval.	9e geval.	10e geval.	11e geval.	12e geval.
Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **B** *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **A** *vrijgesteld*. **C** is dienstpligtig. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **C** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **D** en **E** *dienstpligtig*.	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan worden **B** en **C** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.

13e geval.	14e geval.	15e geval.	16e geval.	17e geval.
Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld* dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **C** *vrijgesteld* en is **E** *dienstpligtig*.	Als **D** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **C** en **E** *dienstpligtig*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **B** *vrijgesteld*. **C** is *dienstpligtig*. Als deze *dient* of *gediend heeft*, dan wordt **D** *vrijgesteld*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan zijn **B** en **C** *dienstpligtig*. Als beiden *dienen* of *gediend hebben*, dan wordt **D** *vrijgesteld*.	Als **E** *dient* of *gediend heeft*, dan is **A** *dienstpligtig*. Als deze wordt *vrijgesteld*, dan is **B** en **C** *dienstpligtig*. Als een van beiden wordt *vrijgesteld*, dan is **D** *dienstpligtig*.

Behoort bij het Koninklijk besluit van den 17den September 1901 (*Staatsblad* n°. 212).

Ons bekend,

De Minister van Oorlog, (*get.*) J. W. BERGANSIUS.

De Minister van Marine, „ KRUYS.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ KUYPER.

---

21 *September* 1901. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 213.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat onverminderd Ons besluit van 20 December 1900 (*Staatsblad* n°. 213), nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 Augustus 1901, n°. 1302, afdeeling Medische Politie, van 9 Augustus 1901, n°. 63, Invoerrechten en Accijnzen en van 13 Augustus 1901, L^a. C, afdeeling Handel en Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), en op de wet van 14 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 3 September 1901, n°. 6);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 September 1901, n°. 2207, afdeeling Medische Politie, van 17 September 1901, n°. 7, Invoerrechten en Accijnzen en van 19 September 1901, L^a. B, afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door en vervoer van lompen, gebruikte kleedingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen verboden uit landen of plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 19 Maart 1897 te *Venetië* gesloten en bij de wet van 14 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 175) goedgekeurde Internationale sanitaire Conventie gedragen Onze genoemde Ministers zich naar de bepalingen van die Conventie.

2. De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hem aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing

van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64) en 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166);

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zoover de bepalingen op pest toepasselijk zijn en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van Ons tegenwoordig besluit, worden van wege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, teneinde in elke gemeente te worden aangeplakt.

3. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van Ons tegenwoordig besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

4. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geene personen als bedoeld in het laatste lid van Titel V van Hoofdstuk II van het „Algemeen sanitaire Reglement ter voorkoming van het binnendringen en het zich verspreiden der pest", gevoegd bij de op 19 Maart 1897 te Venetië gesloten Internationale sanitaire Conventie, of geene personen uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige met pest besmette buitenlandsche gemeenten, als bedoeld in Titel VI van Hoofdstuk II van genoemd Reglement, toegelaten dan na geneeskundig onderzocht en zoo noodig ontsmet te zijn.

Het onderzoek geschiedt door een geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekenning van eene door dezen te bepalen vergoeding tot wederopzegging wordt aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde gemeenten wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst, ten minste één dag, voordat zij in werking treedt.

Uitzonderingen op het verbod worden niet toegestaan dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

5. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan pest lijdt of ziekteverschijnselen vertoont, welke het ontstaan van pest doen verwachten, of die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht, daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabijzijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of — wanneer het den invoer van goederen betreft, — aan den meest nabijzijnden ambtenaar van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op honders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

6. De burgemeester van elke gemeente is bevoegd op personen, die aan pest lijden of ziekteverschijnselen vertoonen, welke het ontstaan van pest doen verwachten, en op hen, die met zoodanige personen in aanraking zijn geweest, na ingewonnen advies van den geneeskundigen inspecteur of van een met voorkennis van dezen geraadpleegden geneeskundige, door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen.

De hierbedoelde zieke of verdachte personen zijn verplicht, zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

7. Op de goederen van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) toepasselijk.

8. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen en doet, voor zoover hem dat noodig voorkomt, toezicht houden op de aldaar nachtverblijf houdende reizigers.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reizigers belast is, zijn dezen verplicht, dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van Ons tegenwoordig besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk te verschaffen, tenzij zij kunnen aantoonen binnen de laatste tien dagen niet in eene met pest besmette plaats vertoefd te hebben.

9. De burgemeester is bevoegd, na advies van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte en voor het overbrengen van besmetting bijzonder vatbare voorwerpen, van welken aard ook, uit

een huis, erf of vaartuig, waar een geval of een verdacht geval van pest voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

10. In spoedeischende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voorzoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht, op verzoek van een burgemeester aan dezen onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruike af te staan tot hunne inrichting behoorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondedering, ontsmetting of vervoer van lijders aan pest of daarvan verdachten, of voor ontsmetting of vervoer van besmette goederen.

Bij weigering of verschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het Hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

11. Door Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat, Handel en Nijverheid kan worden bepaald, dat aan de door hen aan te wijzen grensstations der spoor- of tramwegen geneeskundig toezicht gehouden wordt op de personen en goederen, per spoortrein of tram Nederland binnenkomende, door een geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekenning van eene door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging wordt aangewezen.

12. De in artikel 11 bedoelde geneeskundige is aanwezig bij de aankomst van elken personentrein of tram uit het buitenland.

13. Dadelijk na de aankomst van elken personentrein of tram uit het buitenland aan een station als in artikel 11 van Ons tegenwoordig besluit, bedoeld, worden de reizigers door den geneeskundige onderzocht op de wijze, die hem na overleg met den stationschef en den hoogst in rang zijnde der aanwezige ambtenaren van de invoerrechten en accijnzen het meest doeltreffend voorkomt.

De goederen (met inbegrip van de bagages, door reizigers medegebracht) worden, voorzoover de geneeskundige het noodig oordeelt, zoo spoedig mogelijk na aankomst door of namens hem onderzocht op de wijze, die hem na overleg met den stationschef en den hoogst in rang zijnde der aanwezige ambtenaren van de invoerrechten en accijnzen het meest doeltreffend voorkomt.

Het volgens dit artikel te verrichten onderzoek van personen en goederen zal steeds zooveel mogelijk samen vallen met het douane-onderzoek.

14. Reizigers, die door den geneeskundige bevonden worden, niet aan pest te lijden, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting der reis toegelaten.

15. De reizigers, die door den geneeskundige bevonden worden aan pest te lijden of verschijnselen van die ziekte te vertoonen, worden, indien de geneeskundige het noodig oordeelt, onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) overgebracht naar eene door den burgemeester der gemeente, waarin het grensstation ligt, volgens artikel 18 van Ons tegenwoordig besluit, aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijders aan besmettelijke ziekte, en daar afgezonderd en verpleegd.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erfgenamen vergoed.

Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd en verpleegd, voorzoover niet de kosten daarvan krachtens de wet tot regeling van het armbestuur ten laste eener gemeente moeten worden gebracht.

16. Goederen (met inbegrip van de bagages, door reizigers medegebracht), uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, mogen niet worden aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit noodig is voor de ontsmetting volgens de hierna volgende bepalingen.

Vuil linnengoed, kleederen en voorwerpen, die deel uitmaken van reisgoederen of inboedels (verhuisgoed), komende uit plaatsen, met inachtneming van de bepalingen van de op 19 Maart 1897 te Venetië gesloten internationale sanitaire conventie door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in de *Nederlandsche Staatscourant* aangewezen, worden, voorzoover de geneeskundige dit noodig oordeelt, ontsmet op de wijze, door hem voorgeschreven.

Bagages, door reizigers medegebracht, en voor de ontsmetting aangehouden, worden desverlangd aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

Wat koopmansgoederen betreft, zal ontsmetting — op de wijze, door den geneeskundige voorgeschreven — slechts worden toegepast op goederen en voorwerpen met inachtneming der bepalingen van de bovengenoemde internationale conventie door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in de *Nederlandsche Staatscourant* aangewezen.

De ontsmetting zal op zoodanige wijze moeten plaats hebben, dat de voorwerpen zoo weinig mogelijk beschadigd worden.

Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken, enz. (postpakketten niet inbegrepen) zullen aan geene enkele belemmering of ontsmetting worden onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen als goederenwagens), uit het buitenland binnenkomende, zullen aan de grenzen niet worden aangehouden, behoudens dat wagens die bevuild zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein zullen worden gehaakt en op de wijze door den geneeskundige voorgeschreven, zullen worden ontsmet.

18. De burgemeester van elke gemeente, waarin een grensstation ligt, als in artikel 11 van Ons tegenwoordig besluit is bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk op Rijkskosten, in overleg met den krachtens genoemd artikel aangewezen deskundige:

a. voor de inrichting van eene gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in artikel 15 van Ons tegenwoordig besluit bedoelde reizigers, lijdende aan of verdacht van pest;

b. voor eene geschikte plaats voor de ontsmetting van de in artikel 16 van Ons tegenwoordig besluit bedoelde goederen;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting of het vervoer van personen en goederen, bedoeld in de artikelen 13, 14, 15, 16 en 17 van Ons tegenwoordig besluit;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som, deswege aan de gemeente te vergoeden.

19. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen en de stationschefs en alle geëmployeerden aan eene spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 4 of artikel 11 van Ons tegenwoordig besluit aangewezen geneeskundige voorgeschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting, behandeling en verpleging, en het vervoer van personen of van goederen.

De conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram zijn verplicht, den geneeskundige, zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij reizigers hebben waargenomen, en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

20. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 4, 13, 14, 15, 16 en 17 van Ons tegenwoordig besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zoover in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling ten laste van anderen moeten worden gebracht.

21. De krachtens artikel 4 of artikel 11 van Ons tegenwoordig besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de Inspecteur of adjunct-inspecteur voor het geneeskundig Staatstoezicht, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem, voorzoover zij dit noodig achten, zullen geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeente-politie, of van de invoerrechten en accijnzen, den stationschefs en den overigen geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften, betreffende de wering of bestrijding der pest.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan den inspecteur of den adjunct-inspecteur voor het geneeskundig Staatstoezicht.

22. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, tot wering van de besmetting van pest toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 11 tot en met 16 en 18 tot en met 21 van Ons tegenwoordig besluit.

23. Schippers van vaartuigen, komende uit landen of plaatsen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wegens pest besmet verklaard, of aan boord waarvan een geval dier ziekte

tijdens de jongste zeereis is voorgekomen, mogen geen andere Nederlandsche havens of reeden dan die van Vlissingen, Hoek van Holland, IJmuiden, Helder, Harlingen, Delfzijl of die nader door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen zijn aangewezen, aandoen, of elders in Nederland landen, dan na hun schip in een der genoemde havens of op eene der genoemde reeden het gezondheidsonderzoek, voorgeschreven bij de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), te hebben doen ondergaan.

De schipper van een vaartuig na aankomst uit zee, in Nederland elders liggende dan in een van bovengenoemde havens of op eene van bovengenoemde reeden, en waarop de pest wordt waargenomen, is verplicht op de eerste aanzegging van den burgemeester van de havenplaats, waar hij ligt, of van de gemeente, die het naast aan zijne ankerplaats ligt, naar eene der genoemde havens of reeden te vertrekken, tenzij hij verkiest weder zee te kiezen.

Onder „reede" wordt verstaan elke ankerplaats voor uit zee komende schepen binnen de zeegaten en op de rivieren en stroomen.

24. Onze in Ons tegenwoordig besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikking of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot standgekomen, te wijzigen of in te trekken.

25. Ons tegenwoordig besluit, dat, indien het niet eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 21sten September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

De Minister van Financiën,
(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

De Minster van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 5 *Oct.* 1901.)

—

21 *September* 1901. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende de afgifte van vervoerbewijzen voor dienstplichtigen.

Het is mij gebleken, dat herhaaldelijk door burgemeesters, in strijd met het bepaalde bij § 6 sub *b* van het voorschrift betreffende dienstreizen van dienstplichtigen, bij *aansluitend* vervoer, meer dan één vervoerbewijs wordt afgegeven.

Vermits door deze wijze van handelen de betrokken spoorwegmaatschappijen hun rechtmatig aandeel in de vrachtkosten niet ontvangen, heb ik de eer U HoogEdelGestrenge te verzoeken, het vorenstaande ter kennis te brengen van de burgemeesters in Uw gewest, en hen uit te noodigen, voor een stipte opvolging de vorenstaande bepaling te doen zorgdragen.

De Minister van Oorlog,
(*get.*) J. W. BERGANSIUS

—

25 *September* 1901. BESLUIT houdende handhaving van een besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie *Zeeland*, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting der gemeente *Veere* voor 1901, op grond dat in de kosten van onderhoud van gemeente-eigendommen zou worden voorzien door leening.

WIJ WILHELMINA ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente *Veere*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* d.d. 22 Juni 1901, n°. 47, 1ste afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting dier gemeente voor 1901;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 September 1901, n°. 167;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 September 1901, n°. 4762, afd. B.B.;

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van *Zeeland* bij besluit van 22 Juni 1901, n°. 47, 1ste afd. hunne goedkeuring aan de begrooting der gemeente *Veere* voor het jaar 1901 hebben onthouden op grond dat op die begrooting onder Hoofdstuk V, afd. 1, art. 2 der Inkomsten een post ad *f* 420.— is gebracht wegens „Geldleening ter gedeeltelijke voorziening in de onderhoudskosten van den Campveersehen toren, van de Docterswoning en van de Stadsfontein", en er, naar het oordeel van Gedeputeerde Staten geene

termen waren om die leening tot dat bedrag toe te laten;

dat de raad der gemeente *Veere* van dit besluit bij Ons in beroep gekomen, heeft gesteld dat, terwijl de inkomsten der gemeente voor geene verhooging meer vatbaar waren, de uitgaven niet konden worden verminderd en Gedeputeerde Staten ongezind waren om tot het verleenen der subsidie voor de bestuurskosten te adviseeren, zoodat er wel geen andere weg overbleef dan het uittrekken eener geldleening tot het in de begrooting vermelde bedrag van *f* 420.—;

Overwegende: dat het hier niet geldt de dekking van eene buitengewone, eenmaal te doene uitgave, maar integendeel de voorziening in kosten van onderhoud en dat dus, daargelaten of het bedrag waarvoor de leening zou worden gesloten moet geacht worden overeen te stemmen met het voor het onderhoud der voormelde eigendommen vereischte, het niet zoude aangaan dergelijke van tijd tot tijd wederkeerende uitgaven door de opbrengst eener geldleening te bestrijden, zoodat Gedeputeerde Staten terecht hunne goedkeuring aan de begrooting hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast *enz.* (W. v. B. A.)

—

30 *September* 1901. BESLUIT, bepalende de plaatsing in het *Staatsblad* van de te *Parijs* op 16 Juni 1898 gesloten additioneele overeenkomst tot die van 14 October 1890 met de daarbij behoorende schikking van 16 Juli 1895 (*Staatsblad* van 1892, n°. 258 en van 1896, n°. 174). S. 214.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de te *Parijs* op den 16den Juni 1898 gesloten additioneele overeenkomst tot die van 14 October 1890 met de daarbij behoorende schikking van 16 Juli 1895 omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, alsmede het proces-verbaal van onderteekening der eerstgenoemde overeenkomst met bijlage, van welke bij de wet van 11 December 1899 (*Staatsblad* n°. 256) goedgekeurde additioneele overeenkomst, proces-verbaal en bijlage, met vertaling dier drie akten, een afdruk aan dit besluit gehecht is;

Gelet dat de nederlegging der Nederlandsche akte van bekrachtiging van meergenoemde drie akten in de archieven van het Departement van Buitenlandsche Zaken te *Parijs* heeft plaats gehad op 10 Juli 1901, tegelijk met de nederlegging der akten van bekrachtiging van de andere Staten, mede-onderteekenaars van de drie voorzegde akten van 16 Juni 1898;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 27sten September 1901, Directie van het Protocol, n°. 11016;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking te bevelen van meergenoemde additioneele overeenkomst van 16 Juni 1898, alsmede van het proces-verbaal van onderteekening dier overeenkomst, met bijlage, door plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering der bepalingen van die overeenkomst en van het daarbij behoorend proces-verbaal van onderteekening met bijlage.

Het Loo, den 30sten September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. MELVIL VAN LYNDEN.

(*Uitgeg.* 8 *Oct.* 1901.)

VERTALING.

ADDITIONEELE OVEREENKOMST *tot de internationale overeenkomst van den* 14*den October* 1890, *omtrent het goederenvervoer op spoorwegen.*

Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen, namens het Duitsche Keizerrijk, Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Boheme, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije, evenzeer handelende namens Zijne Doorluchtige Hoogheid den Prins van Liechtenstein, Zijne Majesteit de Koning der Belgen, Zijne Majesteit de Koning van Denemarken, de President der Fransche Republiek, Zijne Majesteit de Koning van Italië, Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Luxemburg, Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en in Hoogst-Derzelver naam Hare Majesteit de Koningin-Regentes van het Koninkrijk, Zijne Majesteit de Keizer aller Russen en de Bondsraad van het Zwitsersche Bondgenootschap, het nuttig geoordeeld hebbende om zekere wijzigingen aan te brengen in de bepalingen van de internationale overeenkomst den 14den October 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, en in de daarop betrekking hebbende

schikking van den 16den Juli 1895, hebben besloten tot dit doel eene additioneele overeenkomst te sluiten en hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen:

Zijne Excellentie graaf ZU MÜNSTER, Hoogst-Deszelfs buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Boheme, enz., en Apostolisch Koning van Hongarije:

Zijne Excellentie graaf VON WOLKENSTEIN-TROSTBURG, Hoogst-Deszelfs buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den heer baron D'ANETHAN, Hoogst-Deszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Koning van Denemarken:

den heer VON HEGERMANN-LINDENCRONE, Hoogst-Deszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij den President der Fransche Republiek;

De President der Fransche Republiek:

Zijne Excellentie den heer GABRIEL HANOTAUX, Minister van Buitenlandsche Zaken der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Koning van Italië:

Zijne Excellentie graaf TORNIELLI BRUSATIE DI VERGANO, Hoogst-Deszelfs buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Luxemburg:

den heer VANNERUS, zaakgelastigde van Luxemburg te Parijs;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, en, in Hoogst-Derzelver naam, Hare Majesteit de Koningin-Regentes van het Koninkrijk:

den heer ridder DE STUERS, Hoogst-Derzelver buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Keizer aller Russen:

Zijne Excellentie prins OUROUSOFF, Hoogst-Deszelfs buitengewoon en gevolmachtigd ambassadeur bij den President der Fransche Republiek,

En de Bondsraad van het Zwitsersche Bondgenootschap:

de heer LARDY, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van het Zwitsersche Bondgenootschap bij den President der Fransche Republiek,

die, na elkander hunne volmachten te hebben medegedeeld, welke in goeden en behoorlijken vorm zijn bevonden, de volgende artikelen hebben vastgesteld:

Art. 1. De internationale overeenkomst van den 14den October 1890 wordt als volgt gewijzigd:

I. *Artikel 6.* Aan littera *l* wordt het volgende 4de lid toegevoegd:

„Wanneer het station van afzending eene andere route heeft gekozen, moet het daarvan kennis geven aan den afzender."

II. *Artikel 7.* Het 4de lid zal als volgt worden gelezen:

„De uitvoeringsbepalingen zullen de vrachtverhooging vaststellen, die in geval van onjuiste opgave van den inhoud of bij opgave van een geringer gewicht dan het werkelijke, alsmede bij overbelasting van eenen door den afzender beladen wagen, moet betaald worden aan de spoorwegen, die aan het vervoer hebben deelgenomen, behoudens, zoo daartoe termen zijn, de bijbetaling, van het verschil tusschen de vrachtprijzen en van de vergoeding der veroorzaakte schade, alsmede de krachtens de strafwetten of politiereglementen toepasselijke straffen."

Bovendien zal het volgende als 5de lid worden toegevoegd:

„De vrachtverhooging is niet verschuldigd:

„*a.* in geval van onjuiste opgave van het gewicht, wanneer volgens de op het station van afzending geldende voorschriften, de spoorweg tot weging verplicht is;

„*b.* in geval van onjuiste opgave van het gewicht of bij overbelasting van een wagen, wanneer de afzender in den vrachtbrief weging door den spoorweg heeft verzocht;

„*c.* in geval van overbelasting, gedurende het vervoer veroorzaakt door invloeden van het weder, wanneer de afzender bewijst, dat hij zich bij de belading van den wagen heeft gehouden aan de op het station van afzending geldende voorschriften."

III. *Artikel 12.* Het 4de lid zal als volgt worden gelezen:

„In geval van onjuiste toepassing van het tarief of van vergissingen bij de berekening der vrachtgelden en der bijkomende kosten, moet het te weinig gevorderde bijbetaald, het te veel ontvangene teruggegeven worden. De rechtsvordering tot terugbetaling of bijbetaling verjaart door verloop van een jaar, te rekenen van den dag, waarop de betaling heeft plaats gehad, tenzij het vorderingsrecht door erkentenis van schuld, door

eene dading, of door een vonnis tusschen partijen mocht vaststaan. De bepalingen van art. 45, 3de en 4de lid, zijn toepasselijk op de hierboven vermelde verjaring. De bepaling van art. 44, 1ste lid, is in dit geval niet toepasselijk."

IV. *Artikel 13.* Het 1ste lid zal als volgt worden gelezen:

„De afzender kan het goed belasten met een rembourssement tot het bedrag van de waarde. Belasting met rembourssement kan worden geweigerd voor de goederen, waarvan de vracht bij vooruitbetaling door den spoorweg kan worden gevorderd (art. 12, 2de lid)."

V. *Artikel 15.* Het 1ste lid zal als volgt worden gelezen:

„De afzender alleen heeft het recht over het goed te beschikken, hetzij door het aan het afzendingsstation terug te nemen, hetzij door het onderweg op te houden, hetzij door het ter bestemmingsplaats, op een tusschenstation, of op een verder dan het punt van bestemming, of aan eene zijlijn gelegen station, aan een ander dan den in den vrachtbrief aangewezen geadresseerde te doen afleveren. De spoorweg kan naar welgevallen nadere aanwijzingen van den afzender betreffende de belasting met of verhooging, verlaging en opheffing van rembourssementen, of wel frankeering van de zendingen toelaten. Andere dan de hier aangeduide nadere aanwijzingen worden niet toegelaten."

VI. *Artikel 26.* Het 2de lid zal als volgt worden gelezen:

„Indien het duplicaat van den vrachtbrief niet door den afzender wordt overgelegd, kan deze geene rechtsvordering instellen dan met toestemming van den geadresseerde, tenzij hij het bewijs levert dat de geadresseerde het goed heeft geweigerd."

VII. *Artikel 31.* De cijfers 1°., 3°. en 6°. zullen als volgt worden gelezen:

„1°. ten aanzien van goederen, die volgens tariefsbepalingen of volgens overeenkomsten, met den afzender aangegaan en vermeld in den vrachtbrief, in open wagens vervoerd worden,

voor de schade, die ontstaan is door het gevaar aan deze wijze van vervoer verbonden;

„3°. ten aanzien van goederen, die volgens tariefsbepalingen of volgens overeenkomsten, met den afzender aangegaan en vermeld in den vrachtbrief, voor zoover dergelijke overeenkomsten geoorloofd zijn op het gebied van den Staat, waar zij worden toegepast, door de zorgen van den afzender geladen of door die van den geadresseerde gelost worden,

voor de schade, die ontstaan is door het gevaar aan het laden en lossen of aan het gebrekkig laden verbonden;

6°. ten aanzien van goederen en dieren waarvan het vervoer volgens de tariefsbepalingen of volgens overeenkomsten, met den afzender aangegaan en vermeld in den vrachtbrief, slechts onder geleide plaats heeft,

voor de schade, die ontstaan is door het gevaar, hetwelk men bedoelt door dat geleide te voorkomen."

VIII. *Artikel 36.* Het 1ste lid zal door de volgende toevoeging worden aangevuld:

„Het maken van dit voorbehoud zal bij geschrifte worden erkend."

IX. *Artikel 38.* In het tweede lid zullen de woorden: „die de afzender heeft te betalen" worden vervangen door de woorden: „die zal moeten worden betaald".

X. *Artikel 40.* De woorden „délai de transport" zullen, in den Franschen tekst, overal worden vervangen door de woorden „délai de livraison".

XI. *Artikel 44.* Het woord „zeven", voorkomende onder cijfer 2, zal worden vervangen door het woord „veertien".

XII. *Artikel 45.* Dit artikel zal met de toevoeging van het volgende als 4de lid worden aangevuld:

„In geval van schriftelijke reclame, door den rechthebbende tot den spoorweg gericht, wordt de loop der verjaring geschorst, zoolang op de reclame nog niet is beslist. Wanneer de reclame is afgewezen, herneemt de verjaring haren loop van den dag af, waarop de spoorweg zijn antwoord schriftelijk aan den reclamant bekend gemaakt en de bewijsstukken, die bij de reclame mochten zijn gevoegd, teruggegeven heeft. De bewijslast van het indienen of van het afdoen van de reclame en van de teruggave der stukken rust op hem, die zich op deze feiten beroept. Latere reclames, gericht tot den spoorweg of tot de hoogere autoriteiten, schorsen den loop der verjaring niet."

Art. 2. De uitvoeringsbepalingen van de overeenkomst van den 14den October 1890 en derzelver bijlagen worden als volgt gewijzigd:

I. *Paragraaf* 2. Het 1ste lid zal als volgt worden gelezen:

„Voor het opmaken van den internationalen vrachtbrief moeten formulieren worden gebruikt

overeenkomstig het in bijlage 2 vervatte model. (1) Deze formulieren moeten worden gedrukt voor vrachtgoed op wit papier, voor ijlgoed eveneens op wit papier met een roode streep aan den boven en beneden rand, aan de voorzijde en aan de keerzijde. Ten blijke dat de vrachtbrieven aan de voorschriften dezer overeenkomst voldoen, worden zij door een spoorweg of een spoorwegbond van het land van afzending gestempeld."

In het 3de lid van den Duitschen tekst zullen de woorden „der geschriebenen Worte" vervallen.

Het volgende zal als 8ste en 9de lid worden toegevoegd:

„Het is geoorloofd in den vrachtbrief de volgende aanduidingen op te nemen, echter slechts bij wijze van inlichting en zonder dat daaruit eenige verplichting of verantwoordelijkheid voor den spoorweg voortvloeit:

„Zending van N.N."

„Op order van N.N."

„Ter beschikking van N.N."

„Om te worden gereëxpedieerd aan N.N."

„Verzekerd bij N.N."

Deze aanduidingen kunnen alleen betrekking hebben op de geheele zending en moeten onder aan de keerzijde van den vrachtbrief opgenomen worden."

II. *Paragraaf* 3. Deze paragraaf zal als volgt worden gelezen:

„Wanneer de goederen, vermeld in paragraaf 1, nummer 4, en in de bijlage 1, ten vervoer zullen zijn aangeboden met eene onnauwkeurige of onvolledige verklaring, of de in bijlage 1 voorgeschreven veiligheidsmaatregelen niet in acht genomen zullen zijn, zal de vrachtsverhooging (surtaxe) 15 francs per kilogram van het bruto gewicht van het geheele collo bedragen.

„In alle andere gevallen zal de bij art. 7 der Overeenkomst bedoelde vrachtverhooging wegens onnauwkeurige aangifte van den inhoud eener zending bedragen 1 franc per vrachtbrief, wanneer deze aangifte niet tot een te lagen vrachtprijs kan leiden, anders zal de vrachtverhooging bedragen het dubbele van het verschil tusschen de vracht volgens den aangegeven inhoud en die volgens den bevonden inhoud, berekend van de plaats van verzending tot aan de plaats van bestemming, en in elk geval zal de vrachtverhooging ten minste 1 franc bedragen.

„In geval van aangifte van een lager dan het werkelijke gewicht van eene zending zal de vrachtverhooging bedragen het dubbele van het verschil tusschen de vracht volgens het aangegeven gewicht en die volgens het bevonden gewicht, van de plaats van verzending af tot aan de plaats van bestemming.

„In geval van overbelasting van een door den afzender beladen wagen zal de vrachtverhooging bedragen 6 maal de vracht van het gewicht, dat het toegestane laadvermogen overschrijdt, van de plaats van verzending af tot aan de plaats van bestemming. Wanneer te gelijker tijd aangifte van een lager dan het werkelijke gewicht en overbelasting heeft plaats gehad, zal zoowel de vrachtverhooging wegens aangifte van een lager dan het werkelijke gewicht als de vrachtverhooging, voortvloeiende uit de overbelasting, worden geheven.

De vrachtverhooging wegens overbelasting (lid 4) wordt geheven:

a. In geval van gebruik van wagens, die slechts een enkel opschrift dragen, aanduidende het gewicht van de lading welke zij kunnen bevatten, wanneer het aangegeven *laadvermogen* of het aangegeven *draagvermogen* bij de belading met meer dan 5 per 100 is overschreden.

b. In geval van gebruik van wagens, die twee opschriften dragen, waarvan het eene betrekking heeft op het *normaal laadvermogen* (*Ladegewicht*) en het andere op het *maximum draagvermogen* (*Tragfähigkeit*), zoodra het gewicht der lading het maximum *draagvermogen* overschrijdt."

III. *Paragraaf* 4. Deze paragraaf zal met het volgende als 2de lid worden aangevuld:

„Indien een afzender gewoon is gelijksoortige goederen waarvoor eene inpakking noodzakelijk is, oningepakt of op eene wijze ingepakt, welke altijd dezelfde gebreken vertoont, op hetzelfde station ten vervoer aan te bieden, kan hij, in de plaats van de bijzondere verklaring voor elke zending, eens voor al eene algemeene verklaring volgens het in bijlage 3*a* opgenomen formulier afgeven. In dit geval moet de vrachtbrief, behalve de erkenning, bedoeld in het tweede lid van art. 9, eene verwijzing naar de algemeene verklaring, afgegeven aan het station van afzending, bevatten."

IV. *Paragraaf* 5. Paragraaf 5 van de Uitvoeringsbepalingen, betrekking hebbende op art. 13 der Overeenkomst vervalt; zij wordt vervangen door de volgende nieuwe paragraaf 5, betrekking hebbende op art. 12 der Overeenkomst:

„Het station van afzending zal in het duplicaat

(1) Dit model wordt hierna niet opgenomen, omdat de formulieren bij de spoorwegmaatschappijen verkrijgbaar zijn.

van den vrachtbrief, de gefrankeerde bedragen, welke het op den vrachtbrief inschrijft, moeten specificeeren.

„Voor het instellen van de rechtsvordering, bedoeld bij art. 12, lid 4 van de overeenkomst is, indien de vracht bij het aanbieden ten vervoer van het goed is voldaan, overlegging van het duplicaat van den vrachtbrief voldoende."

V. *Paragraaf* 9. De leden 2 en 3 zullen als volgt worden gelezen:

„Bij de berekening van de in dit geval te heffen vrachtverhooging worden zoowel de aangegeven som als de afstand afgerond op tientallen van francs en van kilometers. De vrachtverhooging mag 0.025 francs per kilometer en per 1000 francs van het bedrag der aangegeven som niet overschrijden.

Het minimum van de heffing wordt vastgesteld op francs 0.50 voor den geheelen af te leggen weg."

VI. *Bijlage 1* van de uitvoeringsbepalingen. De Fransche tekst zal de volgende wijzigingen ondergaan:

N°. I. Te vervangen: „0.06 mètre cube" door „60 décimètres cubes".

N°. III. Te vervangen: „1.2 mètre cube" door „1 mètre cube 200 décimètres cubes".

N°. VIII*a*. Te vervangen: „par 1.55 litre" door „pour 1 litre 55 centilitres".

„15.50 litres" door „15 litres 50 centilitres".

N°. X. Te vervangen: „par 0.825 litre" door „pour 825 millilitres".

N°. XXXVI. Te vervangen: „0.015 mètre" door „15 millimètres".

„0 010 mètre" door „10 millimètres".

N°. XXXVIII. Te vervangen: „2.5 kilogrammes" door „2 kilogrammes 500 gr."

„1.2 mètre cube" door „1 mètre cube 200 décimètres cubes."

N°. XLII. Te vervangen: „1.2 mètre cube" door „1 mètre cube 200 décimètres cubes."

N°. XLIII. Te vervangen: „0.5 gramme" door „50 centigrammes".

„0.5 mètre cube" door „500 décimètres cubes".

N°. XLIV. Te vervangen: „par 1.34 litre" door „pour 1 litre 34 centilitres".

„13.40 litres" door „13 litres 40 centilitres".

„par 1.86 litre" door „pour 1 litre 86 centilitres".

„par 0.9 litre" door „pour 90 centilitres".

„par 0.8 litre" door „pour 80 centilitres".

VII. *Bijlage 1*. Het cijfer XII wordt als volgt veranderd:

„De kalk, voor gaszuivering gediend hebbende (brieskalk) wordt slechts op open wagens vervoerd."

Bijlage 1. De Fransche tekst van de eerste paragraaf van cijfer 3 van n°. XXVII wordt als volgt veranderd:

„De renoncer à toute indemnité pour avaries et pertes soit des récipients, soit de leur contenu, résultant du transport dans des récipients fermés hermétiquement."

VIII. *Bijlage 2*. Behalve de wijziging, bedoeld bij het 1ste lid van paragraaf 2 der Uitvoeringsbepalingen (zie hierboven sub I), wordt het formulier van den vrachtbrief en van het duplicaat veranderd als volgt:

„1°. Er zal eene nieuwe rubriek worden opgenomen, om, indien volle wagenladingen ten vervoer worden aangeboden, het laadvermogen, of, in voorkomende gevallen, de bodemoppervlakte van den voor het vervoer gebezigden wagen in te vullen."

„2°. Er zal eene aanmerking worden opgenomen, volgens welke de afzender in den vrachtbrief de nummers van de door zijne zorgen beladen wagens zal hebben in te vullen.

„3°. De keerzijde van het duplicaat zal een gedrukt gedeelte erlangen, gelijk aan de keerzijde van den vrachtbrief."

Dienovereenkomstig wordt de bijlage 2 der Uitvoeringsbepalingen vervangen door de nieuwe, hierbij gevoegde bijlage 2.

„Er wordt een tijdsverloop van een jaar, te beginnen van den dag der inwerkingtreding van de tegenwoordige bepalingen, gesteld, gedurende hetwelk de vrachtbrieven en de duplicaten overeenkomstig het model van 1890 nog zullen kunnen worden gebruikt in het internationaal verkeer. Na het eindigen van dit tijdsverloop zullen alleen de vrachtbrieven en duplicaten, ingericht volgens het nieuwe formulier, worden toegelaten."

IX. Aan paragraaf 4 der Uitvoeringsbepalingen zal de volgende bijlage 3*a* worden toegevoegd:

BIJLAGE 3 *a*.

ALGEMEENE VERKLARING.

„Het goederenbureau van den . . . . spoorweg te . . . . . neemt op mijn (ons) verlangen ten vervoer aan alle hieronder aangeduide goederen, welke aldaar van heden af tot dit doel door mij (ons) zullen worden aangeboden, te weten:

. . . . . .

Ik (Wij) erken(nen) hierbij uitdrukkelijk, dat deze goederen ongingepakt *

op de hierna beschreven gebrekkige wijze ingepakt: *
. . . . . .
ten vervoer aangeboden zijn, in zoover als deze algemeene verklaring in den betrekkelijken vrachtbrief zal zijn vermeld.

. . . . . den . . . . . 18 . .

* Naar gelang van de inpakking van het goed de woorden „oningepakt" of „op de hierna beschreven gebrekkige wijze ingepakt" door te halen".

X. *Bijlage* 4. Deze bijlage wordt gewijzigd gelijk hieronder volgt:

BIJLAGE 4.

NADERE AANWIJZING DOOR DEN AFZENDER OVER TEN VERVOER AANGEBODEN GOEDEREN.

. . . . . den . . . . . 18 . .

„Het station . . . . . van den . . . . . spoorweg wordt verzocht, de met vrachtbrief van . . . . . den . . . . . 18 . . . ten vervoer aan . . . . . te . . . . . aangeboden hieronder vermelde zending:

Merk en nummer.	Aantal.	Wijze van inpakking.	Inhond.	Gewicht in kilogr.

niet af te leveren aan den in den vrachtbrief genoemden geadresseerde, maar:

1°. Aan mijn adres alhier weder terug te zenden.

2°. Aan . . . . . te . . . . . station . . . . van den . . . . . spoorweg te zenden.

3°. Af te leveren alleenlijk tegen betaling van het bedrag van het rembourscment, zijnde [redacted] (volnit in letters).

4°. Niet af te leveren tegen betaling van het in den vrachtbrief aangegeven rembourscment, maar van een rembourscment van [redacted] (volnit in letters).

5°. Af te leveren zonder het bedrag van het rembourscment te innen.

6°. Franco af te leveren.

(*Onderteekening.*)

Opmerking. Door te halen die gedeelten van het formulier, welke in ieder voorkomend geval niet toepasselijk zijn.

Art. 3. Het protocol van den 14den October 1890 wordt als volgt gewijzigd:

I. Het 1ste lid van 1°. zal worden aangevuld door de volgende toevoeging:

„Indien de tusschengelegen transietlijnen niet geëxploiteerd worden door een spoorwegbestuur van dezen Staat, kunnen de betrokken Regeeringen niettemin door bijzondere schikkingen overeenkomen, om de hierbedoelde zendingen niet als internationale aan te merken."

II. Een nieuw lid 5°. van den volgenden inhoud wordt bijgevoegd:

„Ten aanzien van art. 60 is men het er over eens dat de internationale overeenkomst elken contracteerenden Staat verbindt voor een duur van drie jaren, te rekenen van den dag waarop zij in werking is getreden, en voor nieuwe achtereenvolgende tijdvakken van drie jaren, zoolang niet een der betrokken Staten ten minste een jaar vóór den afloop van een dezer tijdvakken, zijn voornemen om zich terug te trekken van de overeenkomst aan de andere Staten zal hebben medegedeeld".

Art. 4. De tegenwoordige additioneele overeenkomst zal denzelfden duur en dezelfde kracht hebben als de overeenkomst van den 14den October 1890, waarvan zij een integreerend deel zal uitmaken. Zij zal worden bekrachtigd en de nederlegging van de akten van bekrachtiging zal zoo spoedig mogelijk plaats hebben, in den vorm aangenomen voor de overeenkomst zelve en de additioneele akten tot gezegde overeenkomst. Zij zal drie maanden na deze nederlegging in werking treden.

Ter oirkonde waarvan de gevolmachtigden de tegenwoordige additioneele overeenkomst hebben onderteekend en haar van hunne zegels hebben voorzien.

Gedaan te Parijs, in tien exemplaren, den 16en Juni 1898.

(*get.*) (L.S.) MÜNSTER.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije:
De ambassadeur van Oostenrijk-Hongarije,
(*get.*) (L.S.) A. WOLKENSTEIN.

„ „ baron D'ANETHAN.
„ „ J. HEGEBMANN—LINDENCRONE.
„ „ G. HANOTAUX.
„ „ G. TORNIELLI.
„ „ VANNERUS.
„ „ A. DE STUERS.
„ „ L. OUROUSSOFF.
„ „ LARDY.

VERTALING.

PROCES-VERBAAL VAN ONDERTEEKENING.

De ondergeteekenden, gevolmachtigden van de Staten die de internationale overeenkomst van den 14den October 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, hebben onderteekend, of daartoe zijn toegetreden, hebben zich heden, den 16den Juni 1898, vereenigd aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken om over te gaan tot de onderteekening van de additioneele overeenkomst tot gezegde internationale akte, waarvan de inhoud is vastgesteld tusschen hunne wederzijdsche Regeeringen.

Na de diplomatieke bescheiden van de genoemde additioneele overeenkomst, die gereedgemaakt zijn in een getal gelijk aan dat der contracteerende Staten, te hebben vergeleken, hebben zij bevonden, dat deze akten zich in goeden en behoorlijken vorm bevonden en hebben er hunne handteekekeningen en hunne zegels op gesteld.

Een Duitsche tekst is aan het tegenwoordig proces-verbaal gehecht, en men is het er omtrent eens dat deze tekst dezelfde waarde zal hebben als de Fransche tekst, voor zooveel het vervoer op de spoorwegen betreft, waarbij een land betrokken is, waar het Duitsch uitsluitend of naast andere talen als de in zaken gebruikelijke taal gebezigd wordt.

Gedaan te Parijs, in tien exemplaren, den 16den Juni 1898.

(*get.*) MÜNSTER.
„ A. WOLKENSTEIN.
„ baron D'ANETHAN.
„ J. HEGEMANN—LINDENCRONE.
„ G. HANOTAUX.
„ G. TORNIELLI.
„ VANNERUS.
„ A. DE STUERS.
„ L. OUROUSSOFF.
„ LARDY.

—

30 *September* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het plaatsen van opmerkingen op de candidatenlijst der verkiezingen.

In het verslag der eerste commissie voor het onderzoek der geloofsbrieven van de nieuw-benoemde leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, krachtens besluit dier Kamer van 18 dezer te mijner kennis gebracht, komt o. a. de volgende opmerking voor:

„Het heeft de aandacht Uwer commissie getrokken, dat de opmerkingen door den burgemeester overeenkomstig art. 54 Kieswet geplaatst op de candidatenlijst meermalen onvolledig of onduidelijk bevonden zijn. Er wordt namelijk meer dan eens melding gemaakt van onderteekening door onbevoegden van de in art. 51 Kieswet bedoelde opgaven, zonder dat aangeteekend wordt op welke opgave die vermelding betrekking heeft. Ook wordt in die gevallen niet medegedeeld of, ondanks die onderteekening van onbevoegden, het bij de wet geëischte aantal onderteekeningen door bevoegden aanwezig was."

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken een en ander ter kennis te brengen van de burgemeesters van die gemeenten in Uwe provincie, die hoofdplaats zijn van een kiesdistrict en hen namens mij uit te noodigen in het vervolg volledigheid en duidelijkheid te betrachten bij het plaatsen van opmerkingen op de candidatenlijst.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

—

4 *October* 1901. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Medemblik* d.d. 3 September 1901 tot benoeming van J. LOOTS tot wethouder dier gemeente. S. 215. *Geschorst tot* 1 *Januari* 1902.

—

5 *October* 1901. BESLUIT, betreffende art. 13 der wet tot regeling van het armbestuur, met betrekking tot het houden van collecten.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Roomsch-Katholiek Parochiaal Armbestuur te *Zwolle* tegen de stuiting van eene collecte ten bate dier instelling door het gemeentebestuur van *Zwollerkerspel*.

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 September 1901, n°. 172;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 October 1901, n°. 4991, afd. B. B.;

Overwegende, dat het Roomsch-Katholiek Parochiaal Armbestuur te *Zwolle* op 29 April 1901 te *Zwollerkerspel* eene geldinzameling heeft gehouden, waarvan den 24en dier maand aan burgemeester en wethouders der gemeente schriftelijk was kennis gegeven;

dier op last van het gemeentebestuur deze inzameling bij niet-Katholieken is gestuit;

dat het voormelde armbestuur zich door die stuiting bezwaard achtende, daartegen bij Ons in beroep is gekomen;

dat blijkens schrijven van het gemeentebestuur aan Gedeputeerde Staten van *Overijssel* van 16 Juli 1901, de redenen der stuiting waren, dat de periodieke collecten van het appelleerend armbestuur een zeer nadeeligen invloed hebben op de collecten die ten behoeve van de armen in *Zwollerkerspel* worden gehouden, en voorts dat het genoemde armbestuur weigerachtig geweest is arme geloofsgenooten te *Zwollerkerspel* woonachtig, en tot zijn parochiaal kerkbestuur behoorende, te ondersteunen; welke laatste grond reeds vroeger bij een schrijven van 27 Augustus 1900, waarnaar burgemeester en wethouders van Zwollerkerspel bij hun schrijven aan den thans appellant van 30 April 1901 verwezen, ter kennisse van den thans appellant was gebracht;

dat door appellant in zijn tot Ons gericht verzoekschrift de juistheid van beide gronden wordt bestreden;

Overwegende, dat de armenwet in art. 13, het houden van openbare inzamelingen van gelden niet meer afhankelijk makende van eene voorafgaande vergunning, maar slechts voorafgaande kennisgeving aan het gemeentebestuur voorschrijvende, behoudens de bevoegdheid van dit bestuur om de inzameling te stuiten, blijkbaar bedoelt het houden van inzamelingen in den regel vrij te laten en slechts om zeer gewichtige redenen die te doen beletten;

dat als zoodanige redenen niet kunnen gelden de beide gronden, waarop burgemeester en wethouders van *Zwollerkerspel* zich beroepen;

dat al zou de eerste dier gronden — de vrees voor den nadeeligen invloed op inzamelingen ten behoeve der armen van die gemeente — in het algemeen tot stuiting kunnen leiden, dit toch alleen dan het geval zou mogen zijn, indien bleek dat zoodanige benadeeling werkelijk te vreezen ware;

dat hiervan echter niet alleen niets blijkt, maar het bovendien niet waarschijnlijk moet worden geacht dat eene sinds lange jaren op geregelde tijden door een kerkelijk armbestuur gehouden geldinzameling ten gevolge zal hebben, dat ingezetenen die niet tot de gezindte van dat armbestuur behooren, onbewust eene bijdrage zullen geven, die zij anders voor andere armen zouden bestemd hebben;

dat ook niet blijkt dat het bijzonder groot aantal inzamelingen dat in de gemeente *Zwollerkerspel* pleegt te worden gehouden, het minder wenschelijk maakt die van appellant te laten houden, en dat het nut van laatstbedoelde inzameling niet zou kunnen opwegen tegen de schade, die door haar aan andere instellingen zou kunnen worden berokkend;

dat de tweede grond berust op eene miskenning of verkeerde opvatting van het in art. 20 der armenwet gehuldigde beginsel;

dat toch bij dit artikel geene verplichting om te ondersteunen aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid wordt opgelegd, maar slechts het subsidiaire karakter der Staatsarmenzorg is uitgedrukt; terwijl, ook al ware dit anders, een gemeentebestuur niet het middel van stuiting van openbare inzamelingen zou mogen gebruiken als straf voor het niet verleenen van voldoende ondersteuning door kerkelijke instellingen van weldadigheid;

Gezien de armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bestreden stuiting ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur.

Het Loo, den 5den October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

—

7 *October* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, betreffende het begrip: „openbare macht" in den zin van art. 446 van het Wetboek van Strafrecht met betrekking tot marechaussées.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie:

Schending, althans verkeerde toepassing van art. 446 Strafrecht, in verband met art. 216, 2de lid, Strafvordering en schending van art. 221 van dat wetboek;

Gehoord den advocaat-generaal Jhr. RETHAAN MACARÉ, namens den procureur-generaal, in zijne conclusie;

Overwegende dat de gerequireerde is gedagvaard ter zake, dat hij in den nacht van 7 op 8 Maart 1901 te ongeveer 11½ uur, terwijl hij te Hoogezand aanwezig was bij een brand in de grutterij en cichoreifabriek van de firma B., door

welken brand gevaar voor de algemeene veiligheid van de aan dat brandend perceel grenzende woningen bestond, het hulpbetoon heeft geweigerd, door de marechaussées P. B. en L. D. G. van hem gevorderd en bestaande in het helpen bij het voorkomen van brand van die belendende gebouwen, hoewel hij tot deze hulpzaamheid in staat was zonder zich aan dadelijk gevaar bloot te stellen;

O. dat de kantonrechter dit feit bewezen heeft verklaard, doch geoordeeld, dat het niet strafbaar is, meer bepaald dat het niet valt onder het bereik van art. 446 Strafrecht, „vermits het begrip van „openbare macht" in den zin van dit artikel niet omvat een of meer marechaussées, terwijl de dagvaarding niet aanduidt, dat zij andere handelden dan eigener autoriteit";

O. dat tegen deze beslissing het middel is gericht tot staving waarvan bij de memorie in hoofdzaak wordt aangevoerd, dat nu de wet niet omschrijft aan wie, als „de openbare macht", wordt opgedragen de vordering van art. 446 te doen, het noodzakelijk is, het begrip „openbare macht" uit het artikel zelf te verklaren en dat men dan moet aannemen, dat zij, wier betrekking de plicht medebrengt om bij de gevaartoestanden, in dat artikel bedoeld, de openbare orde te handhaven en wettelijke voorschriften te doen naleven, gezegd moeten worden volgens de bedoeling van den wetgever te behooren tot „de openbare macht" van gemeld artikel; dat derhalve de marechaussée, wier betrekking, blijkens de artt. 8 en 11 van het reglement op den dienst van 30 Januari 1815, de bovenomschreven plicht medebrengt, bevoegd is de vordering van art. 446 te doen; dat ten slotte de opmerking wordt gemaakt dat de kantonrechter zijne beslissing, dat de marechaussée niet tot de openbare macht behoort, niet heeft gemotiveerd, zoodat ook uit dien hoofde het vonnis zou moeten worden vernietigd;

O. ten aanzien van deze laatste bedenking, die den vorm betreft dat het vonnis de gronden bevat waarop het telast gelegde feit bewezen is verklaard, zoomede de beslissing, dat dit feit niet strafbaar is:

dat deze beslissing betreft de qualificatie, die niet behoeft gemotiveerd te zijn en de bedenking dus niet gegrond is;

O. ten aanzien van de zaak zelf:

dat geen grond bestaat om aan te nemen, dat de marechaussée, die ingevolge art. 35 van het bovenvermeld reglement van 1815, een gedeelte van de landmacht uitmaakt, niet als openbare macht in den zin van art. 446 Strafrecht zou zijn aan te merken;

dat echter — evenals elke andere macht — de marechaussée de openbare macht niet anders kan vertegenwoordigen dan binnen den kring harer bevoegdheid;

dat hieruit volgt, dat de vordering van art. 446 haar alleen toekomt in de gevallen, waarin het hulpbetoon wordt vereischt in eene zaak, die ingevolge de wet of de wettelijke verordening tot hare bevoegdheid behoort;

O. dat zoodanig geval hier niet aanwezig is;

dat toch de marechaussée wel bevoegd is, op het terrein van den brand de politie uit te oefenen, maar niet geroepen is tot beoordeeling van hetgeen tot het blusschen noodig is; dat dus ook niet tot hare taak behoort om, indien zij het aanwezig personeel daartoe niet toereikend acht, maatregelen te nemen tot versterking door willekeurig dezen of genen der tegenwoordig zijnde personen tot hulpbetoon op te vorderen;

dat dit te meer klemt nu art. 189 der gemeentewet bij brand het opperbevel toekent aan den burgemeester, zoodat aan dezen de beslissing omtrent de te nemen maatregelen toekomt en dat nu wel door de beide marechaussées, ter terechtzitting als getuigen gehoord, is verklaard, dat zij hadden gehandeld op last van den burgemeester, doch dat de kantonrechter de dagvaarding in dien zin heeft uitgelegd, dat zij niet aanduidt, dat de marechaussées anders handelden dan „eigener autoriteit" en derhalve ook niet anders dan dit bij het vonnis bewezen is verklaard;

O. dat dus het uitgesproken ontslag van rechtsvervolging — zij het op andere gronden — moet worden gehandhaafd, zoodat het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

—

8 *October* 1901. BESLUIT van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, betreffende vaststelling van het goedkeuringsmerk voor den ijk en herijk der maten en gewichten enz. voor 1902.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Gelet op het Koninklijk besluit van 9 November 1869 (*Staatsblad* n°. 167), houdende vaststelling van de stempelmerken en het afkeuringsmerk voor de maten en gewichten, zooals het is ge-

wijzigd bij Koninklijk besluit van 15 October 1873 (*Staatsblad* n°. 137) en op art. 9 van het reglement betreffende de samenstelling, het onderzoek en den ijk der gasmeters, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 12 September 1874 (*Staatsblad* n°. 128);

Heeft goedgevonden:

1°. te bepalen, dat het goedkeuringsmerk gedurende het jaar 1902 te bezigen, zal zijn:

bij den ijk en herijk van maten en gewichten de letter *n* in den gewonen schrijfvorm;

bij den ijk en herijk van gasmeters, de *Koninklijke Kroon;*

2°. ter algemeene kennis te brengen, dat, ingevolge art. 1 van de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van 23 Januari 1873, n°. 174, 12de afdeeling, laatstelijk gewijzigd bij beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 Maart 1898, litt. I, afdeeling Handel en Nijverheid, (1ste onderafdeeling) als merk bij eerste stempeling aan de nagenoemde ijkkantoren gebezigd wordt, het cijfer achter den naam van elk kantoor geplaatst:

's Hertogenbosch 1, Arnhem 3, 's Gravenhage 5, Rotterdam 6, Leiden 7, Dordrecht 8, Amsterdam 9, Alkmaar 10, Middelburg 12, Utrecht 14, Leeuwarden 15, Zwolle 16, Groningen 17, Assen 18, Maastricht 19.

's Gravenhage, den 8sten October 1901.

De Minister voornoemd,
(*get.*) DE MAREZ OYENS.

—

12 *October* 1901. BESLUIT, tot wijziging van het bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 100) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart. S. 216.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 27 Augustus 1901, I^A. G, afdeeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van den 24 September 1901, n°. 25);

Gelet op de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 8 October 1901, n°. 149, afdeeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 100) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart wordt gewijzigd als volgt;

1. in artikel 1 wordt voor „de hooge Amstelbrug te *Amsterdam*" gelezen: „de zuidelijke grens der gemeente *Amsterdam* bij het noordelijk landhoofd der brug over de ringvaart van de *Watergraafsmeer*", en

2. van artikel 8 vervallen de woorden aan het slot: „te. *Amsterdam*, de oostelijke kanaaloever of *Weesperzijde.*"

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 12den October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 26 *Oct.* 1901.)

—

12 *October* 1901. BESLUIT, houdende beslissing dat tijdelijke belegging van kasgeld door openbare lichamen in staatsfondsen niet wenschelijk moet worden geacht.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het Waterschap *Oud-Vossemeer*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* d.d. 29 Juni 1901, n°. 88, 2de afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit der vergadering van ingelanden van dat waterschap tot belegging van kasgelden in obligatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies 11 September 1901, n°. 177;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 October 1901, n°. 148, afdeeling W. A.;

Overwegende, dat nadat de vergadering van ingelanden der „*Drie groote polders*" (behoorende tot het Waterschap *Oud-Vossemeer*) gehouden op 22 Mei 1901, besloten had, van de in kas zijnde gelden tijdelijk zoodanig bedrag rentegevend te beleggen, als volgens het oordeel van het bestuur zonder hinder voor den dienst zou kunnen geschieden, daarbij den aard der belegging aan het bestuur overlatende, dit heeft bepaald dat voor een bedrag van *f* 6000.— 3 pCts. obli-

gatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld zonden worden aangekocht;

dat Gedeputeerde Staten aan dat besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging dat belegging van gelden door aankoop van inschrijving op een der Grootboeken der Nationale Schuld uit het oogpunt van veiligheid meer waarborg geeft dan aankoop van obligatiën of certificaten;

dat het bestuur van het Waterschap bij Ons in beroep gekomen, heeft te kennen gegeven, dat inschrijving op een der Grootboeken der Nationale Schuld wegens de vele formaliteiten bij plaatsing en opvraging daaraan verbonden, en het tijdverlies daarmede gepaard, voor eene tijdelijke belegging zeer ongeschikt is en dat uit het oogpunt van veiligheid belegging van kasgeld in obligatiën of certificaten Nederlandsche Werkelijke Schuld toch ten minste evenveel waarborg geeft als bewaring in contanten: weshalve appellant ons verzoekt, dat het bestreden besluit worde vernietigd;

Overwegende, dat ter tijdelijke belegging van kasgeld aankoop van Staatsfondsen, en dus ook van Nederlandsche Werkelijke Schuld niet wenschelijk moet worden geacht;

dat toch daardoor — in verband met de wellicht spoedig zich voordoende noodzakelijkheid om het geld weder beschikbaar te hebben en dus de fondsen of de inschrijving te verkoopen — een gevaar voor schade door koersverlies ontstaat, waardoor allicht het voordeel der genoten rente geheel verloren gaat, zoo niet het verlies nog grooter is,

dat dit bezwaar bestaat, hetzij aankoop van obligatiën of certificaten geschiedt, zooals appellant wenscht, hetzij inschrijving Grootboek wordt gekocht, zooals Gedeputeerde Staten raadzaam achten;

dat dus het besluit der vergadering van ingelanden van het Waterschap niet behoort te worden goedgekeurd, en het bestreden besluit, zij het ook op andere gronden dan die van Gedeputeerde Staten, behoort te worden gehandhaafd;

Gezien het Algemeen Reglement voor de Polders of Waterschappen in *Zeeland*;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast *nz.* (W. v. B. A.)

—

15 *October* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Oud-Vroenhoven* van 31 Mei 1900 waarbij aan W. SCHELLINX aldaar vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 217.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 September 1901, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, n°. 4349, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van *Oud-Vroenhoven* d.d. 31 Mei 1900, waarbij aan W. SCHELLINX aldaar vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein;

dat vóór deze vergunning door burgemeester en wethouders van *Oud-Vroenhoven* reeds negen vergunningen waren verleend;

dat krachtens artikel 2 der wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97) gewijzigd bij de wetten van 28 April 1884 (*Staatsblad* n°. 54), 16 April 1885 (*Staatsblad* n°. 78), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 27 April 1901 (*Staatsblad* n°. 85) in de gemeente *Oud-Vroenhoven*, met meer dan 2250, doch minder dan 2500 inwoners, ten hoogste negen vergunningen mogen worden verleend behoudens artikel 26 der wet en dat artikel 2, tweede en derde lid, der wet niet zijn toegepast;

dat in de lokaliteit, waarvoor de vergunning is verleend, wel is waar op 1 Mei 1881 zonder strijd met wet of verordening sterke drank werd verkocht, doch dat na 1 Mei 1883 wegens niet-betaling van het vergunningsrecht de vergunning niet geacht kon worden te zijn verlengd en de lokaliteit uitsluitend voor den verkoop van bier is gebezigd, zoodat aan die lokaliteit de bestemming om voor verkoop van sterken drank in het klein te worden gebezigd was ontnomen;

dat bovengenoemd besluit van burgemeester en wethouders van *Oud-Vroenhoven* derhalve is genomen in strijd met meergemelde wet;

Gelet op artikel 153 der gemeentewet;

Gehoord den Raad van State, advies van den 1 October 1901, n°. 12;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1901, n°. 5276, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van burgemeester en wethouders van *Oud-Vroenhoven* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is

belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 26 *Oct.* 1901.)

—

22 *October* 1901. BESLUIT, betreffende den leeftijd tot toelating van kinderen tot de openbare lagere school.

WIJ WILHELMINA ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente *Hoedekenskerke* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* d.d. 13 Juli 1901, n°. 44, 1ste afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan art. 4, 1ste en 2de lid der verordening tot regeling van het lager onderwijs in genoemde gemeente, vastgesteld bij besluit van den raad van 27 Maart 1901;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 2 October 1901, n°. 194;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 October 1901, n°. 7497, afd. onderwijs;

Overwegende, dat art. 4, 1ste en 2de lid, van bovengemelde verordening als volgt luidt:

„De toelating van leerlingen heeft plaats, eenmaal 's jaars met één Mei.

„Na gedane aanvraag aan burgemeester en wethouders worden alsdan door dat college toegelaten die kinderen, welke op het tijdstip in alinea 1 genoemd, den vollen ouderdom van zes jaren hebben bereikt;"

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan hoofde dezes genoemd besluit hebben overwogen, dat bedoeld art. 4, 1ste en 2de lid het gevolg zou kunnen hebben, dat sommige kinderen ongeveer 7 jaren oud zouden zijn, alvorens ter school te mogen komen, wat voor *Hoedekenskerke*, waar geen bewaarschool aanwezig is, te laat moet worden geacht;

dat de raad van *Hoedekenskerke* van meerbedoeld besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende dat bij het in het leven roepen der door Gedeputeerde Staten gewraakte bepalingen te rade is gegaan met de meening van het hoofd te *Hoedekenskerke*, als zijnde in deze de meest deskundige; dat diens zienswijze wel afwijkt van die van den inspecteur van het lager onderwijs in de 2de inspectie, doch dat genoemd hoofd, door zijne locale bekendheid van meer dan 10 jaren, beter bevoegd is te oordeelen dan een Inspecteur, die zich door algemeene regelen laat leiden, en minder bekend is met de plaatselijke toestanden;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten terecht aan voorschreven bepalingen hunne goedkeuring hebben onthouden, aangezien een leeftijd van zes jaren, daar waar slechts eenmaal per jaar toelating tot de school plaats heeft, waarvan alzoo het gevolg kan wezen, dat leerlingen bijna den leeftijd van zeven jaren hebben bereikt alvorens zij mogen worden toegelaten, in het algemeen te hoog moet worden geacht en ten nadeele van de kinderen kan strekken;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, het door den raad der gemeente *Hoedekenskerke* daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast *enz.* (W. v. B. A.)

—

23 *October* 1901. BESLUIT, houdende aanwijzing van het kantoor *Dinxperlo* voor den uitvoer van geraffineerd zout met afschrijving van den accijns. S. 218.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 18 October 1901, n°. 12 (Invoerrechten en Accijnzen);

Gelet op de artt. 37 en 66 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38);

Herzien het Koninklijk besluit van 10 December 1822 (*Staatsblad* n°. 50);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het kantoor *Dinxperlo* aan te wijzen voor den uitvoer van geraffineerd zout met afschrijving van den accijns bij verzending te lande.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 23sten October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 2 *Nov.* 1901.)

—

23 *October* 1901. BESLUIT, houdende vaststelling van een nieuw reglement van orde voor den Raad van Ministers.

WIJ WILHELMINA, enz.

Gehoord den Raad van Ministers;

Hebben besloten en besluiten:

Met intrekking van het thans bestaande vast te stellen het volgende reglement van orde voor den Raad van Ministers;

Art. 1. De Raad van Ministers, samengesteld uit de Hoofden der Ministerieele Departementen, beraadslaagt en besluit in het algemeen over al wat een gemeenschappelijk overleg tusschen die Hoofden vordert, ten einde eenheid in de toepassing der Regeeringsbeginselen te verzekeren, en in het bijzonder:

a. over de ontwerpen van wet, eer deze bij den Raad van State worden ingediend;

b. over ontwerpen van wet voor zoover deze bij den Raad van State tot belangrijke aanmerkingen en bezwaren aanleiding hebben gegeven; ten ware de spoed, dien de behandeling mocht vereischen, nader overleg in den Raad van Ministers niet toelaat;

c. over ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur;

d. over de verdragen met buitenlandsche Mogendheden, over belangrijke te haren aanzien te nemen maatregelen, en over gewichtige aan de Gezanten te verstrekken instructiën;

e. over de voordrachten aan Ons te doen tot benoeming en ontslag van hooge Staatsambtenaren en andere met gewichtige betrekkingen bekleede personen, meer bepaald:

de Voorzitters van de beide Kamers der Staten-Generaal;

den Vice-President en de Leden van den Raad van State, den President en de leden der Algemeene Rekenkamer en den Directeur van het Kabinet der Koningin;

de Hoofden van buitenlandsche missiën, den rang hebbende van minister;

den President, den Procureur-Generaal, de Leden en de Advocaten-Generaal van den Hoogen Raad der Nederlanden;

den President van het Hoog Militair Gerechtshof en den Advocaat-Fiscaal;

de Presidenten en de Procureurs-Generaal der Gerechtshoven;

Onze Commissarissen in de provinciën:

den Bevelhebber van het leger te velde;

de Curatoren van de Rijks-Universiteiten;

den Burgemeester van de hoofdstad, dien van de Residentie, die van de hoofdplaatsen der provinciën en van gemeenten boven de 50,000 zielen;

de Secretarissen-Generaal en Directeuren-Generaal bij de Departementen van Algemeen Bestuur;

den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

den Luitenant-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië;

den Vice-President en de leden van den Raad van Indië;

den Kommandant van het leger in Nederlandsch-Indië;

den Kommandant van de zeemacht in Nederlandsch-Indië;

den President van het Hoog-Gerechtshof in Nederlandsch-Indië;

den President van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië;

de Gouverneurs van Suriname en Curaçao;

f. over de aan Ons door de Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur te vragen machtiging tot het aan Ons voordragen van personen om opgenomen te worden in één der drie Ridderlijke orden of voor eene medaille in de orde van Oranje Nassau.

2. De Voorzitter van den Raad wordt voor bepaalden of onbepaalden tijd door Ons benoemd.

Bij afwezigheid van den Voorzitter fungeert als zoodanig de daartoe door den Raad benoemde Minister, en bij ontstentenis ook van dezen de oudste in jaren der aanwezige leden.

De Secretaris van den Raad wordt voor bepaalden of onbepaalden tijd benoemd door den Raad.

Bij afwezigheid van den secretaris neemt de jongste in jaren der aanwezige leden zijne functiën waar.

3. De Raad van Ministers beraadslaagt en besluit alleen over hetgeen door Ons of door een der Ministers aan zijne overweging wordt aangeboden. Behalve ingevolge wettelijke bepalingen, werken zijne besluiten niet naar buiten dan voorzooveel de Minister, wien de zaak in het bijzonder aangaat, de uitvoering daarvan op zich neemt.

4. Behalve de vergaderingen, bij besluit door den Raad te regelen, roept de Voorzitter den Raad zoo dikwijls bijeen als hij dit noodig oordeelt, of wanneer twee of meer leden van den Raad dit verlangen.

5. De leden van den Raad nemen zitting en brengen hunne stem uit naar de volgorde hunner benoeming.

De Voorzitter stemt het laatst.

6. Ingeval van verhindering om de zitting bij te wonen, geven de leden hiervan kennis aan den Voorzitter.

7. De Voorzitter brengt alle ingekomen stukken ter tafel, en desvereischt in overweging.

Hij regelt de orde der werkzaamheden.

Alle ter overweging bestemde stukken moeten vóór de zitting, in welke zij behandeld worden, bij de leden rond gaan, ten ware de Raad die rondzending overbodig mocht verklaren.

8. Geen stuk of voordracht wordt in overweging genomen wanneer de Minister, wien de zaak in het bijzonder aangaat, niet tegenwoordig is, ten ware deze zelf had verzocht, de zaak niet nit te stellen, of de Raad de zaak spoedvereiscbende verklaart.

9. Tot het nemen van een besluit wordt de tegenwoordigheid van ten minste één meer dan de helft der leden vereischt.

De besluiten van den Raad worden bij meerderheid van stemmen opgemaakt.

Bij staking der stemmen heeft eene nieuwe stemming plaats in de eerstvolgende vergadering.

Wanneer de stemmen ook dan staken, wordt het voorgestelde geacht te zijn verworpen.

10. Indien een lid een besluit in strijd acht met zijne verantwoordelijkheid, geeft hij daarvan kennis aan den Raad.

In geen geval zal een lid mogen handelen tegen een besluit van den Raad, waarbij, naar het oordeel van den Raad, de eenparigheid in de toepassing der Regeeringsbeginselen betrokken is.

11. Schriftelijke voordrachten door den Raad aan Ons te doen worden onderteekend door den Voorzitter.

Alle andere door den Raad aan Ons te zenden stukken worden geteekend door den Secretaris.

12. Van de beraadslagingen wordt door den Secretaris een summier verhaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende vergadering wordt geresumeerd en vastgesteld.

Het wordt door den Voorzitter en den Secretaris onderteekend, en binnen ééne maand nadat het is vastgesteld, aan Ons ter kennisneming aangeboden.

13. Dit reglement wordt, den Raad van Ministers gehoord, des noodig, door Ons gewijzigd.

Afschrift van dit besluit zal worden gezonden aan den Raad van Ministers, tot naricht.

Het Loo, den 23sten October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, (*get.*) MELVIL VAN LYNDEN.

De Minister van Justitie, (*get.*) J. A. LOEFF.

De Minister van Marine, „ KEUYS.

De Minister van Financiën, (*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

De Min. van Oorlog, (*get.*) J. W. BERGANSIUS.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, (*get.*) DE MAREZ OIJENS.

De Minister van Koloniën, (*get.*) T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.

—

28 *October* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing, dat de vraag, hoever in elk bijzonder geval het provinciaal belang reikt, ter beslissing staat van de Provinciale Staten en de Kroon en dat dus de verbindende kracht eener provinciale verordening bij den rechter niet kan worden betwist op grond, dat zij betreft een onderwerp van rijksbelang.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie:

Schending van art. 141 der wet van 6 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 39) regelende de samenstelling en macht der Provinciale Staten;

Gehoord den advocaat-generaal ORT namens den den procureur-generaal, in zijne conclusie tot enz.;

Overwegende, dat volgens het bestreden vonnis feitelijk vaststaat, dat de requirant den 12den Mei 1900 te Ter Neuzen, als eigenaar van een overeenkomstig de voorschriften van het reglement op de keuring van dekhengsten in de provincie Zeeland niet goedgekeurden hengst, dien hengst heeft gebruikt tot het dekken van een hem niet toebehoorend merrie-paard;

dat bij het in zoover bevestigd vonnis door den kantonrechter is geoordeeld, dat daardoor overtreden was art. 1 van het in het hoofd van dit arrest vermeld provinciaal reglement en dat het middel van cassatie hierop berust, dat dit reglement regelt een zaak niet van provinciaal-, maar van rijksbelang en uit dien hoofde niet rechtsgeldig is;

O. dat bij de behandeling der zaak in hooger beroep gelijke verdediging is gevoerd en tot onder-

steuning van de bewering, dat het reglement een onderwerp betreft van rijksbelang, een beroep is gedaan op het feit, dat een wetsontwerp, regelende de keuring van hengsten, bij de Staten-Generaal aanhangig was;

O. dat deze verdediging door de rechtbank is verworpen, op grond, dat de vraag, of een provinciaal reglement bepalingen omtrent onderwerpen van algemeen rijksbelang inhoudt, ter beslissing staat van het administratief gezag en niet van den rechter, die, door in een onderzoek daarnaar te treden, in strijd zou handelen met art. 11 der algemeene bepalingen, hetwelk verbiedt de innerlijke waarde der wet te beoordeelen;

O. dat bij de memorie wordt betoogd, dat de vraag, of eene verordening bepalingen inhoudt omtrent een onderwerp van algemeen rijksbelang, niet daarvan afhangt of in dat onderwerp bij de wet is voorzien en de paardenfokkerij ook zonder wettelijke regeling altijd is geweest een zaak van rijksbelang, doch dat dit alles vreemd is aan het oordeel der rechtbank, dat de vraag, of eene provinciale verordening treedt op het gebied van het algemeen rijksbelang ter beslissing staat van het administratief gezag en niet van den rechter;

O. dat dit oordeel in overeenstemming is met de wet, daar art. 140 der provinciale wet aan de Staten opdraagt de reglementen en verordeningen te maken, die zij voor het provinciaal belang noodig achten en die reglementen en verordeningen te onderwerpen aan 's Konings goedkeuring, zoodat de vraag, hoever in elk bijzonder geval het provinciaal belang reikt, ter beslissing wordt gelaten van de Staten en de Kroon;

O. dat het middel van cassatie derhalve is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

—

29 *October* 1901. BESLUIT, tot wijziging van art. 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 April 1899 (*Staatsblad* n°. 108), waarbij zijn vastgesteld programma's voor het examen ter verkrijging eener akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 56, onder *a*, der wet op het lager onderwijs, en geregeld is de wijze van afneming en hetgeen verder tot dit examen betrekking heeft. S. 219.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 September 1901, n°. 6457[a], afdeeling Onderwijs;

Overwegende, dat het na de wijziging van de wet tot regeling van het lager onderwijs van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) noodig is, het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 April 1899 (*Staatsblad* n°. 108), tot vaststelling van programma's voor het examen ter verkrijging eener akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 56, onder *a*, der eerstgenoemde wet, zooals die is gewijzigd bij de wet van 8 December 1889 (*Staatsblad* n°. 175), alsmede to regeling van de wijze van afneming en van hetgeen verder tot dit examen betrekking heeft, te herzien;

Den Raad van State gehoord, advies van den 8 October 1901, n°. 9;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 October 1901, n°. 7496, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Artikel 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183) wordt gelezen als volgt:

Art. 13. „De leden, voor zoover zij niet ter zake van het bekleeden eener Rijksbetrekking in het genot zijn van eene wedde, toelage of andere belooning uit 's Rijks kas, genieten vacatie-gelden ten bedrage van zes gulden, de overige leden vacatie-gelden ten bedrage van vier gulden, voor elken dag, waarop zij het examen, of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

De deskundigen genieten vacatie-gelden ten bedrage van zes gulden per dag".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 8 *Nov.* 1901.)

—

31 *October* 1901. BESLUIT, betrekkelijk de lichting der nationale militie van het jaar 1902. S. 220.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Binnenlandsche Zaken en van Marine,

van 22 October 1901, VIIde Afd., n°. 59; van 25 October 1901, n°. 1954 M., afdeeling Militie en Schutterijen; en van 26 October 1901, Bureau B., n°. 40;

Gelet op de wet van den 19den Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de Nationale Militie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De lichting der militie van het jaar 1902 bedraagt 11,000 man, waarvan 510 voor den dienst ter zee bestemd worden.

2. De hoegrootheid van het aandeel, door elke provincie in die lichting te dragen, wordt aangewezen in de vierde kolom van den staat, bij dit besluit behoorende.

Onze Ministers van Oorlog, van Binnenlandsche Zaken en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 31sten October 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) J. W. BERGANSIUS.
De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.
De Minister van Marine, (*get.*) KRUYS.

(*Uitgeg.* 14 *Nov.* 1901.)

Behoort bij het Koninklijk besluit van 31 October 1901 (*Staatsblad* n°. 220).

STAAT, *aanwijzende het door elke provincie te dragen aandeel in de lichting der nationale militie van* 1902, *ten bedrage van* 11,000 *man.*

PROVINCIËN.	Aantal ingeschrevenen, waarnaar het aandeel der provincie, volgens art. 2 der wet, is berekend.	UITSLAG DER GLOBALE BEREKENING.	OPGELEGD AANDEEL.	*Opmerkingen.*
Noordbrabant.	5142	$1187\frac{46556*}{47612}$	1188	* Deze breuken zijn, als de hoogste, elk voor *één geheel* gerekend, tot het vinden van de bij de globale berekening te kort komende manschappen.
Gelderland	5429	$1254\frac{13552}{47612}$	1254	
Zuidholland	10452	$2414\frac{36632*}{47612}$	2415	
Noordholland	8859	$2046\frac{34848*}{47612}$	2047	
Zeeland.	1943	$448\frac{42824*}{47612}$	449	
Utrecht.	2245	$518\frac{31984*}{47612}$	519	
Friesland.	3275	$756\frac{30328}{47612}$	756	
Overijssel.	3123	$721\frac{24748}{47612}$	721	
Groningen	2969	$685\frac{44780*}{47612}$	686	
Drenthe	1397	$322\frac{35936*}{47612}$	323	
Limburg	2778	$641\frac{38708*}{47612}$	642	
TOTAAL. . .	47612	$10992\frac{380896}{47612}$	11000	

Ons bekend:

De Minister van Oorlog, (*get.*) J. W. BERGANSIUS.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, " KUYPER.
De Minister van Marine, " KRUYS.

31 *October* 1901. BESLUIT, houdende niet goedkeuring van een besluit der Staten van de provincie Zeeland, betreffende de vereeniging van twee polders.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 September 1901, n°. 175, afdeeling Waterstaat A, tot onthouding van goedkenring aan het besluit der Staten van *Zeeland* van 9 November 1900, n°. 21, tot vereeniging van de in 1900 in den *Brakman* bedijkte gronden tot één waterschap;

Overwegende, dat genoemd Statenbesluit strekt tot vereeniging van twee polders, welke door het met de zee in open gemeenschap staande havenkanaal van *Philippine* zijn gescheiden en ten opzichte van elkander zijn voorzien van eigen dijken en een eigen uitwaterings-middel, zoodat ten aanzien van waterkeering, oeververdediging of uitwatering tusschen beiden geen verband aanwezig is, terwijl zij ook overigens geen belang van waterstaat gemeen hebben;

Overwegende, dat samenvoeging van gronden tot één polderverband alleen kan worden gerechtvaardigd, wanneer en voor zooverre tusschen die gronden gemeenschap van waterstaatsbelang bestaat;

Overwegende, dat het aangehaalde besluit met dit beginsel geene rekening houdt en bijgevolg het aanzijn zoude geven aan een met gezonde begrippen van waterstaatsbestuur strijdigen toestand, die niet kan worden gedoogd;

dat derhalve het in werking treden van vermeld besluit behoort te worden voorkomen;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 October 1901, n°. 10;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd, van 15 October 1901, L^a. D, afdeeling Waterstaat A; en van 25 October 1901, L^a. I, afdeeling Waterstaat A;

Gelet op artikel 138 der provinciale wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan het in hoofde dezes vermelde besluit der Staten van Zeeland Onze goedkeuring te onthouden.

Onze Minister voornoemd is belast *enz.*

— (W. v. B. A.)

16 *November* 1901. BESLUIT, houdende opzegging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 221.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van den 7den November 1901, Kabinet n°. 32, Geheim;

Gelet op artikel 1 der wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122);

Overwegende, dat het in 's Lands belang niet wenschelijk is, dat het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi na het einde van het loopende tijdperk, zijnde 31 Maart 1904, stilzwijgend worde verlengd, en dat mitsdien dat octrooi behoort te worden opgezegd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi, ingevolge art. 1, 2de lid, der wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122) op te zeggen.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 16den November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 28 *Nov.* 1901.)

—

16 *November* 1901. BESLUIT, bepalende het tijdstip van in werking treden van de wet van 24 *Juni* 1901 (*Staatsblad* n°. 159), tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede in verband staande wetten. S. 222.

Bepaald op 1 *Januari* 1902.

—

18 *November* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing, dat ingevolge art. 2 der arbeidswet als fabriek of werkplaats worden aangemerkt alle zoowel open als gesloten ruimten, die aan de verder genoemde voorwaarden voldoen, zonder eenig deel daarvan uit te zonderen, alzoo niet alleen die gedeelten daarvan, waar de eigenlijke fabrieksarbeid, zooals die in gemeld artikel wordt omschreven, plaats heeft.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie:

Schending door verkeerde toepassing of niet-toepassing van de artt. 1, 2, 5 en 11 der wet van 5 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 48);

Gehoord den advocaat-generaal Jhr. RETHAAN MACARÉ, namens den procureur-generaal, in zijne conclusie, strekkende tot enz.;

Overwegende dat ten laste van den gerequireerde zijn bewezen verklaard de feiten hem primair ten laste gelegd, te weten, dat hij als hoofd en bestuurder eener beetwortelsuikerfabriek, genaamd

Groenendijk, in welke fabriek en voor welk bedrijf uit beetwortelen suiker wordt voortgebracht, op 8 December 1899 des avonds te ongeveer 7¾ uur:

1°. zes vrouwelijke onder zijne bevelen staande personen aan den arbeid heeft gehad ten behoeve van zijn bedrijf, welke vrouwen beetwortelen losten uit het ruim van een schip, gelegen in eene haven bij gemelde fabriek, welke haven ook aan die fabriek toebehoort en deel uitmaakt van de open terreinen, waar voor gemeld bedrijf pleegt gearbeid te worden;

2°. niet gezorgd heeft, dat in die werkplaats of fabriek, op eene plaats, waar die arbeid werd verricht, op zichtbare wijze was opgehangen de in art. 11 der arbeidswet bedoelde lijst, houdende, onder meer, de namen en voornamen dier zes vrouwelijke personen;

O. dat de rechtbank heeft geoordeeld, dat het bewezene bij geene wet of wettelijke verordening is strafbaar gesteld, in het bijzonder niet bij de artt. 5 en 11 der arbeidswet;

dat toch deze beide bepalingen alleen van toepassing kunnen zijn, indien de plaats waar de vrouwen den arbeid verrichtten, is eene fabriek of werkplaats in den zin der wet of daarvan deel uitmaakt;

dat, aangenomen dat het schip, waarop de vrouwen arbeidende zijn aangetroffen, deel uitmaakt van de haven en daarmede kan worden vereenzelvigd, die haven in den zin der arbeidswet niet als fabriek of werkplaats of als deel uitmakende van de beetwortelsuikerfabriek Groenendijk, kan worden aangemerkt, omdat aldaar (in die haven) voor het in de fabriek uitgeoefend bedrijf (het voortbrengen van suiker uit beetwortelen) van geene andere werkzaamheden is gebleken dan van het lossen, het laden van manden en het aan den wal brengen van beetwortelen en deze werkzaamheden niet kunnen worden gerekend te behooren tot die, welke in art. 2 der arbeidswet zijn genoemd;

dat deze beslissing berust op de door de rechtbank aan dit artikel gegevene uitlegging, volgens welke de daarbij gegevene omschrijving niet slechts aanduidt welke soort werkzaamheden in eene inrichting behooren te worden verricht, om deze in den zin der wet tot fabriek of werkplaats te stempelen, doch tevens aanduidt, waarbinnen het wettelijk begrip fabriek of werkplaats is beperkt";

O. dat door den requirant ter ondersteuning van het middel is beweerd, dat deze opvatting van het begrip „fabriek of werkplaats" te beperkt is, dat de fabriek in haar geheel, geenszins elk niet zelfstandig bestaand onderdeel van die fabriek aan art. 2 moet worden getoetst, en derhalve de ten deze bedoelde haven, die deel uitmaakt van de fabrieksterreinen, daaronder valt;

O. ten aanzien van het middel:

dat het verbod van art. 5 en het gebod van art. 11 der arbeidswet ten deze alleen zijn overtreden, als de vrouwen, waarvan sprake is, in den zin der wet arbeid hebben verricht in eene fabriek of werkplaats;

dat in deze wet en derhalve ook in de genoemde artikelen naar art. 1 onder arbeid wordt verstaan: *alle* werkzaamheden in- of voor eenig bedrijf behalve de daar genoemde — ten deze niet aanwezige — uitzonderingen;

dat derhalve de vrouwen die, zooals vaststaat, beetwortelen hebben gelost voor het door den gerequireerde uitgeoefend bedrijf arbeid hebben verricht in den zin der arbeidswet;

dat waar verder vaststaat, dat de haven, in welke het schip lag, waarop die arbeid werd verricht, deel uitmaakt van de ruimte, waar voor dat bedrijf pleegt gewerkt te worden aan het voortbrengen van suiker uit beetwortelen, die arbeid volgens art. 2 der vermelde wet is verricht in eene fabriek of werkplaats;

dat toch dit artikel, als fabriek aanmerkende zoowel open als gesloten ruimten, die aan de verder genoemde voorwaarden voldoen, zonder eenig deel daarvan uit te zonderen, die ruimten tot fabriek of werkplaats in den zin der wet verklaart en niet enkel de gedeelten daarvan, waar de eigenlijke fabrieksarbeid, zooals die in art. 2 wordt omschreven, plaats heeft;

O. dat mitsdien het middel is gegrond;

Vernietigt het vonnis door de arrond.-rechtbank te Breda den 28sten Mei 1901 in deze zaak gewezen, met instandhouding van de daarbij uitgesproken vernietiging van het vonnis door den kantonrechter te Oosterhout, den 14den Juni 1900 in deze zaak gewezen;

Recht doende ten principale uit kracht van art. 105 R. O.:

Qualificeert de bij het bestreden vonnis bewezen verklaarde feiten als:

1°. het den arbeid van zes vrouwen in eene fabriek of werkplaats later doen eindigen dan te zeven uren des namiddags;

2°. het als hoofd of bestuurder van een bedrijf, waarvoor zes vrouwen arbeid verrichten in eene fabriek of werkplaats, niet zorgen dat in zijne

fabriek of werkplaats op eene plaats waar arbeid wordt verricht, steeds op eene zichtbare wijze is opgehangen eene door hem onderteekende en door of van wege den burgemeester gewaarmerkte lijst, vermeldende de namen en de voornamen van die vrouwen, en voor ieder in het bijzonder den aanvang en het einde van den werktijd, de werkuren en het etmaal bestemd tot wekelijkschen rustdag;

Verklaart den gerequireerde daaraan schuldig;

Gezien de artt. 5, 11 en 17 der arbeidswet, benevens de artt. 23 en 62 Strafrecht.

Veroordeelt den gerequireerde ter zake voorschreven tot twaalf geldboeten van één gulden;

Bepaalt den duur der vervangende hechtenis bij gebreke van betaling der boeten binnen twee maanden na den dag waarop dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd op één dag voor elke boete.

—

20 *November* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provinciën, betreffende de opgaven, bedoeld bij het eerste en tweede lid van art. 10 der Kieswet.

Mijn ambtgenoot van Financiën deelt mij mede, dat de Rijksontvangers zijn aangeschreven de opgaven, bedoeld bij het eerste en tweede lid van artikel 10 der kieswet, voortaan zuiver alphabetisch (lexicographisch) in te richten.

Het op zich zelf zeer tijdroovend werk van het rangschikken der namen, dat de taak der gemeentebesturen bij het samenstellen der kiezerslijst belangrijk verlicht, zoude zeer worden vergemakkelijkt, indien bedoelde ambtenaren daarbij de laatst vastgestelde kiezerslijst konden raadplegen en als legger gebruiken.

Ik heb mitsdien de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uw gewest namens mij uit te noodigen aan den Rijksontvanger desgevraagd kosteloos te verstrekken:

zoo de kiezerslijst hunner gemeente wordt gedrukt, een *afdruk;*

zoo die niet wordt gedrukt, een uittreksel van de laatst vastgestelde kiezerslijst, bevattende de namen, voornamen en woonplaatsen der kiezers, welk uittreksel aldus moet worden ingericht, dat door vrijlating van de halve breedte of van ééne zijde van het papier gelegenheid overblijve om de ontbrekende belastingschuldigen ter juister plaatse bij te schrijven.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

—

21 *November* 1901. BESLUIT, tot ongegrondverklaring van het beroep, ingesteld door den loteling G. VAN DEN BRINK, van de lichting 1901 uit *Arnhem*, tegen zijne aanwijzing tot den dienst bij de militie. S. 223.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door GERARDUS VAN DEN BRINK te *Arnhem*, loteling voor de lichting der nationale militie van 1901 uit die gemeente, tegen de hem betreffende uitspraak van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 19 Februari 1901, n°. 86;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord; advies van 8 Mei 1901, n°. 69;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 November 1901, afdeeling Militie en Schutterijen, n°. 1978 M.;

Overwegende:

dat deze loteling de vierde is van vier broeders, van wie de oudste van militiedienst is vrijgesteld wegens broederdienst; de tweede, op grond van wiens dienst die vrijstelling werd verleend, op 23 October 1889 bij de Oost-Indische troepen vrijwillig als soldaat in dienst getreden en op 23 November van dat jaar naar *Oost-Indië* vertrokken, den 23sten October 1893 op reis van *Medan* naar *Batavia* aan boord van het stoomschip „Swaerdecroon" vermist (vermoedelijk verdronken) is, en de derde, op 4 Maart 1895 ingedeeld als loteling voor de lichting van dat jaar uit de gemeente *Arnhem*, thans nog als zoodanig in dienst is;

dat de militieraad, bij welk college voor hem vrijstelling was gevraagd wegens broederdienst, hem tot den dienst bij de militie heeft aangewezen, en Gedeputeerde Staten — nadat de militiecommissaris en de loteling bij hen bezwaren hadden ingebracht — die uitspraak hebben gehandhaafd, uit overweging, dat van het overlijden van den tweeden broeder wettelijk niet gebleken is; dat uit de overgelegde stukken niets meer valt af te leiden dan de groote waarschijnlijkheid, dat die broeder zal verdronken zijn; dat echter deze groote waarschijnlijkheid niet voor de wettelijk gevorderde zekerheid van zijn overlijden in de plaats kan treden; dat derhalve de loteling GERARDUS VAN DEN BRINK ten aanzien van den dienst der nationale militie moet geacht worden te behooren tot een gezin van vier broeders, van welke alleen de derde nog in dienst is, terwijl de dienst van den tweeden broeder niet valt

onder een der bepalingen van artikel 50 der militiewet, waaraan recht op vrijstelling voor den opvolgenden broeder kan worden ontleend, zoodat genoemde loteling te recht tot den dienst is aangewezen;

dat de loteling van deze uitspraak van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, te kennen gevende, dat, dank zij het optreden van de Weeskamer in *Nederlandsch-Indië*, het wettig bewijs van het overlijden zijns broeders aldaar moet verkregen zijn, en verzoekende, dat hij alsnog van militiedienst moge worden vrijgesteld, of hem krachtens artikel 127 der militiewet ontheffing van werkelijken dienst moge verleend worden;

Overwegende:

dat de loteling geenerlei bewijs heeft overgelegd, waarnit van het overleden zijn van zijn tweeden broeder blijkt, en evenmin heeft aangetoond, dat er overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek voor *Nederlandsch-Indië*, of eenige andere wet rechtsvermoeden van het overlijden van dien broeder is uitgesproken; dat hiervoor niet kan gelden de omstandigheid, dat deze door het Indisch Bestuur als overleden is aangemerkt, en dat zijne nalatenschap door tusschenkomst van de Weeskamer en van den Gouverneur-Generaal naar *Nederland* gezonden en hier te lande aan de rechthebbende uitbetaald is;

dat Gedeputeerde Staten dan ook te recht de uitspraak van den militieraad hebben gehandhaafd;

dat toch, waar geen wettelijk bewijs van het overleden zijn van een broeder van een loteling is bijgebracht, doch niettemin, tot het bekomen van vrijstelling van militiedienst, op het gedurende zijn diensttijd overleden zijn van dien broeder een beroep wordt gedaan alleen gegrond op het vermoeden van diens overlijden, dit beroep slechts tot het gewenschte doel kan leiden, indien overeenkomstig de betrekkelijke wetsbepalingen, hetzij hier te lande, hetzij in *Nederlandsch-Indië*, de verklaring is uitgesproken, dat er rechtsvermoeden van het overlijden van den bedoelden persoon bestaat;

dat immers het door den burgemeester ter bepaling van het aantal zonen, die tot het gezin behooren, afgegeven getuigschrift, volgens de tweede zinsnede van artikel 53 der wet betrekkelijk de Nationale Militie vereischt, aan de registers van den burgerlijken stand is te toetsen, en aan die registers bij administratiefrechtelijke beslissingen gelijk gezag moet worden toegekend als in het burgerlijk recht;

dat alzoo, indien er, zooals ten deze, volgens de registers van den burgerlijken stand in een gezin vier zonen zijn geboren, hij, te wiens behoeve een beroep wordt gedaan op het overleden zijn van één dier zonen, moet doen blijken, dat overeenkomstig de ter zake geldende wetsbepalingen de verklaring is uitgesproken, dat er rechtsvermoeden van overlijden van dien zoon bestaat, indien het bewijs van het overlijden niet aan de registers van den burgerlijken stand kan worden ontleend;

Gezien de wet betrekkelijk de Nationale Militie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de bestreden uitspraak, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en tegelijk met de in den hoofde dezes vermelde voordracht van Onzen genoemden Minister, in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen zal worden en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur.

Het Loo, den 21sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 3 *Dec.* 1901).

---

23 *November* 1901. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Medemblik* van 3 September 1901, tot benoeming van J. LOOTS tot wethouder. S. 224.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 October 1901, n°. 5249, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad der gemeente *Medemblik* van 3 September 1901, tot benoeming van J. LOOTS tot wethouder;

Overwegende, dat de benoeming heeft plaats gehad bij een herstemming tusschen den benoemde en C. GIJZELAAR, waarbij de eerste vier, de tweede drie stemmen verkreeg, terwijl zij beiden aan de herstemming hebben deelgenomen, zoodat hun deelneming op den uitslag der stemming van invloed heeft kunnen zijn;

dat artikel 46 der Gemeentewet den raadsleden verbiedt mede te stemmen over zaken, die hen persoonlijk aangaan;

dat dit voorschrift ook van toepassing is op benoemingen, daar de wet niet onderscheidt, en de reden der bepaling, het uitsluiten van den invloed van persoonlijk belang, hier evenzeer geldt;

dat het persoonlijk belang, in artikel 46 beoogd, geacht moet worden te bestaan bij een herstemming, die tot twee bepaald aangewezen personen is beperkt;

dat bovengenoemde raadsleden zich dus bij de herstemming van medestemmen hadden behooren te onthouden en derhalve het bovenvermelde, met hun medewerking genomen raadsbesluit is genomen in strijd met art. 46 der Gemeentewet;

Gelet op artikel 158 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 12 November 1901, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 November 1901, n°. 5950, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den raad der gemeente *Medemblik* van 3 September 1901 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 23sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 3 *Dec.* 1901.)

—

26 *November* 1901. BESLUIT, ter uitvoering van de wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131) omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. S. 225.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën d.d. 23 October 1901, n°. 79, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien de wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131);

Den Raad van State gehoord (advies van den 5den November 1901, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister d.d. 23 November 1901, n°. 69, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De kantoren van waarborg der gouden en zilveren werken zijn gevestigd als volgt:

te *Amsterdam*, voor de rechterlijke arrondissementen van *Amsterdam* en *Haarlem*, met uitzondering van het kanton *Purmerend* en van de gemeenten *Lisse*, *Hillegom*, *Alkemade* en *Leimuiden*;

te *'s Gravenhage*, voor het rechterlijk arrondissement van *'s Gravenhage*, de gemeenten *Lisse*, *Hillegom*, *Alkemade* en *Leimuiden*, en het kanton *Woerden*, met uitzondering van de gemeenten *Oudewater*, *Harmelen*, *Kamerik*, *Linschoten*, *Montfoort*, *Snelrewaard*, *Zegveld*, *Veldhuizen* en *Vleuten*;

te *Rotterdam*, voor de rechterlijke arrondissementen van *Rotterdam* en *Dordrecht*, met uitzondering van de kantons *Schoonhoven*, *Gorinchem* en *Sliedrecht*;

te *Schoonhoven*, voor de kantons *Schoonhoven*, *Gorinchem*, *Sliedrecht* en *Vianen* en de gemeente *Oudewater*;

te *Leeuwarden*, voor de provincie *Friesland* en het kanton *Steenwijk*;

te *Utrecht*, voor de provincie *Utrecht* en de kantons *Zwolle*, *Kampen*, *Ommen*, *Harderwijk*, *Tiel*, *Geldermalsen* en *Zaltbommel*;

te *Arnhem*, voor de kantons *Almelo*, *Enschede*, *Goor* en *Deventer* en de provincie *Gelderland*, met uitzondering van de gemeenten *Hattem* en *Oldebroek* en van de kantons *Harderwijk*, *Tiel*, *Geldermalsen* en *Zaltbommel*;

te *'s Hertogenbosch*, voor de provincie *Noord-Brabant*, met uitzondering van de kantons *Breda*, *Zevenbergen* en *Bergen op Zoom*;

te *Groningen*, voor de provinciën *Groningen* en *Drenthe*;

te *Alkmaar*, voor het rechterlijke arrondissement van *Alkmaar* en het kanton *Purmerend*;

te *Roosendaal*, voor de provincie *Zeeland* en de kantons *Breda*, *Zevenbergen* en *Bergen op Zoom*;

te *Maastricht*, voor de provincie *Limburg*.

2. De ontvangers der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, die daartoe zijn of nader worden aangewezen, zijn met de ontvangst van de waarborgrechten belast, voor zoover die ontvangst niet aan anderen is opgedragen.

Zij zijn bevoegd de hieraan verbonden werkzaamheden, onder hunne verantwoordelijkheid, aan een plaatsvervanger op te dragen, mits de lastgeving daartoe door Onzen Minister van Financiën wordt goedgekeurd en de plaatsvervanger eenzelfden ambtseed aflegt als zijn lastgever.

3. Voor den bijstand, bedoeld in de artt. 86 en 90 der wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), worden aangewezen de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.

4. De vormen en zinnebeelden der rijkskeurstempels, ingesteld bij art. 10 der wet van

18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), worden vastgesteld als volgt:

§. 1. HET GEHALTEMERK.

a. *Voor goudwerken:*

eerste gehalte. Een klimmende leeuw, links gekeerd, met een pijlbundel in den linker, en een zwaard in den rechterklauw, en cijfer 1 aan de voorzijde. — Vorm: een ovaal veld;

tweede gehalte. Een klimmende leeuw, links gekeerd, met cijfer 2 aan de voorzijde. — Vorm: een langwerpig, rechtstandig vierkant, met afgesneden hoeken;

derde gehalte. Een loopende leeuw, links gekeerd, met opgeheven zwaard in den rechter klauw, en cijfer 3 aan de achterzijde. — Vorm: een langwerpig, liggend vierkant, met afgesneden hoeken;

vierde gehalte. Een eikenblad. — Vorm: een ovaal veld.

b. *Voor zilverwerken:*

eerste gehalte. Een klimmende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 1 aan de voorzijde. — Vorm: een gothisch schild;

tweede gehalte. Een loopende leeuw, rechts gekeerd, met cijfer 2 aan de benedenzijde. — Vorm: een langwerpig, liggend zeskant.

§ 2. HET MERK TOT AANWIJZING VAN HET WAARBORGKANTOOR WAAR DE STEMPELING IS GESCHIED.

a. *Voor goudwerken:*

Een leeuwenkop, links gekeerd, met de tong uitgestoken en aan de voorzijde de letter, aangewezen bij art. 7 van dit besluit. — Vorm: een rond veld.

b. *Voor zilverwerken:*

Een minervahoofd, links gekeerd, en op den helm de letter, aangewezen bij art. 7 van dit besluit. — Vorm: een rond veld.

§ 3. HET JAARLETTERMERK.

Eene der letters van het alphabet, jaarlijks aan te wijzen door Onzen Minister van Financiën, die, bij verandering in het personeel der essayeurs, dit merk, bij het betrokken kantoor van waarborg in gebruik, doet voorzien van een onderscheidend teeken.

§ 4. HET MERK VOOR DE KLEINE GOUDWERKEN, UIT EEN ENKEL STUK, OF WEL UIT MEER, VOOR AFZONDERLIJKE STEMPELING VATBARE, STUKKEN BESTAANDE.

a. *Voor werken van het 1ste, 2de en 3de gehalte:*

Een leeuwenkopje, links gekeerd. Vorm: uitgesneden.

b. *Voor werken van het 4de gehalte:*

Een eikenblad, gelijk aan het merk sub §. 1, letter a (4de gehalte) doch in verkleinden vorm.

§ 5. HET MERK VOOR KLEINE GOUDWERKEN, VOORZIEN VAN AANHANGSELS WELKE GEEN AFZONDERLIJKE STEMPELING TOELATEN.

a *Voor werken van het 1ste, 2de en 3de gehalte: Het merk sub § 4, letter* a.

b. *Voor werken van het 4de gehalte: Het merk sub § 4, letter* b.

c. Een aan elk dezer beide merken toe te voegen cijfer, op een ovaal veld, met loofwerk aan het boven- en benedeneinde.

Hiertoe wordt gebezigd:

voor werken van vijf wichtjes en daar beneden, cijfer 1;

voor werken van meer dan vijf tot en met tien wichtjes, cijfer 2;

voor werken van meer dan tien tot en met vijftien wichtjes, cijfer 3;

en zoo vervolgens telkens met opklimming van vijf wichtjes voor elk hooger cijfer tot op cijfer 20 voor werken van meer dan vijf en negentig tot en met honderd wichtjes.

Voor werken van meer dan honderd wichtjes wordt gebezigd cijfer 20, benevens het cijfer, aanwijzende het getal wichtjes boven honderd.

§ 6. HET MERK VOOR DE KLEINE ZILVERWERKEN.

Voor werken van het 1ste en 2de gehalte:

Een Romeinsch zwaard. — Vorm: uitgesneden.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht op den voet van § 5, letter c.

§ 7. HET MERK VOOR DE WERKEN, WELKE NIET VOLDOEN AAN EEN DER GEHALTEN, VERMELD BIJ ART. 1 DER WET VAN 18 SEPT. 1852 (Staatsblad n°. 178), LAATSTELIJK GEWIJZIGD BIJ DE WET VAN 28 MEI 1901 (Staatsblad n°. 131).

Voor gouden en voor zilveren werken:

a. *Groot.* Een dolfijn met opgeheven staart. — Vorm: een driehoek.

b. *Klein.* Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.

Met de merken, in deze paragraaf omschreven, worden ook gestempeld de oude gouden en zilveren werken, in den handel terugkeerende en niet voorzien van vroeger gangbare inlandsche keurteekens.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5, letter c.

§ 8. HET MERK VOOR OUDE GOUD- EN ZILVERWERKEN, IN DEN HANDEL TERUGKEERENDE EN GESTEMPELD MET VROEGER GANGBARE KEURTEEKENS.

a. *Groot.* Eene bijl. — Vorm: uitgesneden.

b. *Klein.* Hetzelfde teeken in verkleinden vorm.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling, wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5, letter c.

§ 9. HET MERK VOOR VREEMDE MERKEN.

Voor gouden en voor zilveren werken.

a. *Groot.* Een gekroond schild met letter V. — Vorm: een driehoek.

b. *Klein* Een zwijnskopje, rechts gekeerd. — Vorm: een driehoek.

Wanneer de werken zijn voorzien van aanhangsels, niet vatbaar voor afzonderlijke stempeling wordt ook aan dit merk toegevoegd de aanwijzing van het gewicht, op den voet van § 5, letter c.

§ 10. HET MERK VOOR DE WERKEN, DIE ONDER GENOT VAN TERUGGAVE DER DAARVOOR BETAALDE RECHTEN WORDEN UITGEVOERD.

Voor gouden en voor zilveren werken:

a. *Groot.* Een slentel. — Vorm: uitgesneden.

b. *Klein.* Het zelfde teeken in verkleinden vorm.

5. De inlandsche gouden en zilveren werken, waarvan het gehalte wordt gewaarborgd door een der merken, omschreven bij art. 4, § 1, worden tevens voorzien van het merk tot aanwijzing van het kantoor van waarborg, waar de stempeling is geschied, alsmede van het jaarlettermerk.

De inlandsche gouden en zilveren werken van gewaarborgd gehalte, die te klein zijn voor eene dergelijke stempeling, worden alleen voorzien van een der merken voor die werken bestemd volgens art. 4, § 4, 5 of 6.

6. Aan Onzen Minister van Financiën blijft overgelaten het geven van voorschriften omtrent de plaatsen waar en de wijze waarop de stempelmerken op de gouden en zilveren werken moeten worden gesteld.

7. De letters, bedoeld in art. 4, § 2, sub *a* en *b*, zijn:

voor het	kantoor	*Amsterdam*	de lett.	*A.*
„ „	„	*'s Gravenhage*	„ „	*C.*
„ „	„	*Rotterdam*	„ „	*D.*
„ „	„	*Schoonhoven*	„ „	*M.*
„ „	„	*Leeuwarden*	„ „	*F.*
„ „	„	*Utrecht*	„ „	*B.*
„ „	„	*Arnhem*	„ „	*H.*
„ „	„	*'s Hertogenbosch*	„ „	*K.*
„ „	„	*Groningen*	„ „	*E.*
„ „	„	*Alkmaar*	„ „	*P.*
„ „	„	*Roosendaal*	„ „	*Q.*
„ „	„	*Maastricht*	„ „	*N.*

8. De essaijeurs van den waarborg bedienen zich bij hunne proeven uitsluitend van de scheimiddelen, die het aan 's Rijks Munt gevestigde Rijks-magazijn van scheimiddelen aflevert.

9. Op het tijdstip van het in werking treden van dit besluit vervallen de Koninklijke besluiten van 4 December 1852 (*Staatsblad* n°. 204) 26 December 1852 (*Staatsblad* n°. 257), 30 Maart 1859 (*Staatsblad* n°. 16), 2 April 1864 (*Staatsblad* n°. 16), 10 September 1888 (*Staatsblad* n°. 147) en van 22 Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 103).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 12 *Dec.* 1901.)

—

28 *November* 1901. BESLUIT, houdende nadere aanvulling van het Koninklijk besluit van 9 December 1889 (*Staatsblad* n°. 176), tot vaststelling van eenen algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artt. 5, 7 en 11 der wet van 5 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 48). S. 226.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 10 October 1901, n°. 39, afdeeling Arbeid;

Gezien artikel 5, tweede lid de Arbeidswet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 5 November 1901 n°. 21);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 26 November 1901, littera E, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 9 December 1889 (*Staatsblad* n°. 176), wordt onder „XIV Zijden vischnetten (Fabrieken van)" gelezen:

„Tot 1 Juli 1906 is het vergund den arbeid van een mannelijken persoon tusschen veertien en zestien jaren op zoodanige uren te doen aanvangen en te doen eindigen als het bedrijf eischt, onder voorwaarde, indien die uren andere zijn dan de in artikel 5, eerste lid der Arbeidswet (wet van 5 Mei 1889, *Staatsblad* n°. 48, laatstelijk gewijzigd door de wet van 31 December 1896, *Staatsblad* n°. 259), genoemde, dat na een werktijd van ten hoogste 5 uren hem ten minste een half uur rust worde gegeven en dat, waar met afwisselende dag- en nachtploeg wordt gewerkt, dezelfde personen slechts om de andere week in de nachtploeg arbeid verrichten."

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 11 *Dec.* 1901.

—

29 *November* 1901. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 91), waarbij met wijziging van het Koninklijk besluit van 15 Mei 1885, n°. 7, bepalingen zijn vastgesteld omtrent het maximum van het aantal verpleegden en het minimum van het getal geneeskundigen in het kranzinnigengesticht „Veldwijk" te *Ermelo*. S. 227.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 November 1901, n°. 2684, afdeeling Medische Politie;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191);

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 91), zooals dat wordt gelezen ingevolge de Koninklijke besluiten van 2 Mei 1898 (*Staatsblad* n°. 112) en 31 Maart 1900 (*Staatsblad* n°. 39), wordt voor „13 paviljoenen voor vrouwen" gelezen „15 paviljoenen voor vrouwen" en wordt voor „426 krankzinnigen, 176 mannen en 250 vrouwen", gelezen „477 krankzinnigen, 181 mannen en 296 vrouwen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 29sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 11 *Dec.* 1901.)

—

29 *November* 1901. BESLUIT, tot nadere aanvulling van art. 76 van het Kiesreglement voor de Kamers van Arbeid (Koninklijk besluit van 6 Januari 1898, *Staatsblad* n°. 20), zooals dat artikel is aangevuld bij Koninklijk besluit van 22 Januari 1900 (*Staatsblad* n°. 12). S. 228.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 October 1901, litt. A, afdeeling Arbeid;

Gezien de artikelen 8, 2de lid en 14, 1ste lid, van de wet op de Kamers van Arbeid (wet van 2 Mei 1897, *Staatsblad* n°. 141);

Den Raad van State gehoord, advies van den 5 November 1901, n°. 22;

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 27 November 1901, L^a. H, afd. Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Artikel 76 van het kiesreglement voor de Kamers van Arbeid (Koninklijk besluit van 6 Januari 1898, *Staatsblad* n°. 20), zooals dat artikel is aangevuld bij Koninklijk besluit van 22 Januari 1900 (*Staatsblad* n°. 12), zal worden gelezen als volgt:

Voor de hieronder vermelde bedrijven geldt voor kalenderjaar het tijdvak, dat achter ieder bedrijf is opgegeven:

de aardappelmeel- en siroopfabricage .	9 maanden
de beetwortelsuikerfabricage	8 „
het bloembollenkweeken	7 „
het bokking drogen en het bokking- en visch rooken.	8 „
het bouwvak	7 „

de garnalenvisscherij . . . . . 9 maanden
de griendteelt . . . . . 4 „
het grondwerkers-, aardwerkers-, heiers-, bagger-, grondboorders- en welputtenmakersbedrijf . . . . . 7 „
de hoepelindustrie . . . . . 4 „
het laden en lossen van schepen . . 6 „
het nettenboeten . . . . . 3 „
het bedrijf der olieslagerijen . . . . 8 „
het rijswerkers- en steen- of basaltwerkersbedrijf . . . . . 7 „
de steen-, pan- en estrikfabricage . . 5 „
het verduurzamen van levensmiddelen . . . . . 7 „
het vervenersbedrijf . . . . . 3 „
het visschersbedrijf met uitzondering van de zeevisscherij en de garnalenvisscherij . . . . . 7 „
het zwingelen van vlas . . . . . 6 „
de zeevisscherij met uitzondering der garnalenvisscherij . . . . . 5 „

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 12 *Dec.* 1901.)

---

30 *November* 1901. BESLUIT, ter uitvoering van artikel 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187). S. 231.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 October 1901, n°. 8895/7243, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Overwegende, dat door Ons voorschriften moeten gegeven worden tot uitvoering van artikel 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187);

Gelet op artikel 4 van laatstgenoemde wet;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 November 1901, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 November 1901, n°. 10457/8589, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Jaarlijks in de eerste helft der maand Februari doen Gedeputeerde Staten aan Onzen Minister, die met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs is belast, opgaaf:

1°. van het aantal kinderen dat op elk der lagere scholen der gemeenten in hunne provincie op den vijftienden dag der maand Januari van dat jaar als werkelijk schoolgaande bekend stond;

2°. van de vakken, waarin aan elk dier scholen onderwijs wordt gegeven;

3°. van het bedrag van het schoolgeld dat per jaar en per leerling geheven wordt voor iedere school afzonderlijk;

4°. van het aantal onderwijzers dat, ingevolge het bepaalde bij de artikelen 23 en 24 der wet, aan elke school moet verbonden zijn;

5°. van het aantal onderwijzers aan elk der scholen op 1 Januari van dat jaar verbonden boven het minimum bij artikel 24 der wet gesteld, voor zoover dat voor de Rijksbijdrage in aanmerking komt;

6°. van het aantal mannelijke onderwijzers tot bijstand van het hoofd, die op 1 Januari van dat jaar gehuwd waren en den leeftijd van acht en twintig jaren hebben bereikt, voor zoover dat aantal voor eene Rijksbijdrage in aanmerking komt;

7°. van de som die door het Rijk overeenkomstig artikel 45 der wet verschuldigd is voor de onderwijzers sub 4, 5 en 6 bedoeld, per school en per gemeente;

Scholen, waarvoor het schoolgeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar bedraagt, worden in die opgaaf niet opgenomen.

Indien de bijdrage voor onderwijzers volgens het bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) gewijzigde artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) over eenig dienstjaar voor eene gemeente minder mocht bedragen dan de som der Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrichting van nieuwe lokalen, waarop die gemeente krachtens evengenoemd wetsartikel, zooals dat luidt volgens de wet van 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123) over 1889 aanspraak kon doen gelden, zenden Gedeputeerde

Staten, in plaats van de bij het eerste lid van dit artikel bedoelde opgaaf, aan Onzen voornoemden Minister eene opgaaf van de door hen goedgekeurde sommen die op de begrooting van de gemeente voor het dan begonnen dienstjaar zijn uitgetrokken voor de kosten van het lager onderwijs, vermeld in artikel 44 der wet onder letter *a—d* en onder *e*, voor zoover betreft het huren van schoollokalen en onderwijzerswoningen.

Deze opgaaf bevat tevens het cijfer van het Rijkssubsidie aan de gemeeente, tot bestrijding van jaarwedden van onderwijzers bij de lagere scholen, toegekend vóór het in werking treden der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127).

Ten aanzien der gemeenten, bedoeld in het 3de lid van dit artikel, doen Gedeputeerde Staten opgaaf van de sommen, nader door hen goedgekeurd of krachtens artikel 212 der wet van 29 Juni 1851 (*Staatsblad* n°. 85) door hen op de gemeentebegrooting gebracht voor de kosten in dat lid omschreven, aan Onzen voornoemden Minister, binnen veertien dagen na dagteekening van hun besluit.

Het derde lid van dit artikel is niet van toepassing wanneer de gemeente over eenig dienstjaar de bijdrage voor onderwijzers, volgens het bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) gewijzigd artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) heeft genoten.

2. Onze voornoemde Minister stelt het voorschot vast, waarop elke gemeente over een dienstjaar aanspraak heeft en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan Gedeputeerde Staten.

Van dit voorschot wordt telken drie maanden na de vaststelling door het Rijk aan de gemeente een vierde gedeelte uitbetaald.

3. Bij het verschijnen van een betalingstermijn ten laste van de gemeente voor de voldoening van de kosten van het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen en nadat bij de gemeente zal zijn ontvangen de declaratie der invordering van het deswege verschuldigde, zendt het bestuur der gemeente aan Gedeputeerde Staten eene declaratie in van hetgeen door het Rijk aan de gemeente verschuldigd is voor de vergoeding van 25 pCt. van het bedrag dier kosten.

Het gemeentebestuur voegt daarbij een gewaarmerkt afschrift van de declaratie van den aannemer van het stichten of verbouwen van het schoollokaal of van den verkooper van het schoollokaal of het daartoe bestemd terrein en voorziet dat stuk vooraf van eene verklaring ten blijke dat hetgeen de aannemer of verkooper te dier zake aan de gemeente in rekening brengt, deugdelijk verschuldigd is.

Gedeputeerde Staten zenden de declaratie met hare bijlagen aan Onzen voornoemden Minister, voorzien van hunne daarop te stellen verklaring, ten blijke uit welke begrooting der gemeente de kosten, waarvan in die declaratie 25 pCt. als vergoeding aan het Rijk wordt in rekening gebracht, te betalen zijn.

De betaling der declaratiën geschiedt binnen vier weken nadat zij bij Onzen voornoemden Minister zullen zijn overgebracht en door dezen in orde zijn bevonden.

4. Indien een gemeentebestuur besluit voor het stichten van schoollokalen grond te gebruiken, die reeds vóór het tijdstip, waarop tot de stichting wordt besloten, eigendom der gemeente was, zendt dat bestuur binnen eene maand nadat op het bestek, overeenkomstig artikel 50 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor den bouw de goedkeuring is verkregen, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten aan Onzen voornoemden Minister eene opgave:

1°. van de plaats waar het terrein gelegen is;

2°. van de grootte van het terrein en de kadastrale aanwijzing;

3°. van de dagteekening waarop het bestek voor den bouw is goedgekeurd, en

4°. van naam en voornamen van den deskundige door het gemeentebestuur aangewezen voor het bepalen der waarde van den grond.

Onze voornoemde Minister benoemt, na ontvang van de in het vorig lid bedoelde opgave, een tweeden deskundige en doet daarvan, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten mededeeling, behalve aan den benoemde, ook aan het betrokken gemeentebestuur, dat den door hem benoemden deskundige daarmede in kennis stelt. Beide deskundigen benoemen daarop een derden.

Indien beide eerstgenoemde deskundigen omtrent het benoemen van een derden niet tot overeenstemming kunnen geraken, doen zij daarvan mededeeling aan het gemeentebestuur. Op aanvrage van dat bestuur wordt alsdan de derde deskundige door Gedeputeerde Staten benoemd.

De drie deskundigen bepalen de waarde van den voor het stichten van het schoollokaal te gebruiken grond en zenden de akte van taxatie aan het gemeentebestuur.

Indien de drie deskundigen niet eenstemmig

zijn in de bepaling van de waarde van den grond, in dier voege, dat er eene meerderheid en eene minderheid bestaat, dan wordt de waarde van den grond vastgesteld op het door de meerderheid getaxeerde bedrag; terwijl, indien ieder der drie deskundigen een verschillend cijfer aangeeft, de waarde bepaald wordt op het bedrag, dat noch het hoogste, noch het laagste is.

Wanneer de schoollokalen voltooid zijn opgeleverd, zendt het gemeentebestuur aan Gedeputeerde Staten eene declaratie van hetgeen door het Rijk aan de gemeente verschuldigd is voor de vergoeding van 25 pCt. in de bepaalde waarde van den grond en voegt daarbij een gewaarmerkt afschrift van de akte van taxatie der drie deskundigen, zoomede van de quitantie voor het betaalde taxatieloon.

Gedeputeerde Staten zenden de declaratie met hare bijlagen aan Onzen voornoemden Minister, voorzien van hunne verklaring van goedkeuring, waaruit tevens blijkt het jaar, waarin de schoollokalen voltooid zijn opgeleverd.

De betaling der declaratiën geschiedt binnen vier weken, nadat zij bij Onzen voornoemden Minister zullen zijn overgebracht en door dezen in orde zijn bevonden.

Is, in het geval bij dit artikel bedoeld, de goedkeuring op het bestek verleend vóór 1 Januari 1902 en worden de schoollokalen voltooid opgeleverd na 31 December 1901, dan geschiedt de opgave, in het eerste lid van dit artikel voorgeschreven, vóór 1 April 1902.

5. Jaarlijks in de maand Januari, zoodra de rekening over het voorlaatste jaar van elke gemeente in hunne provincie is vastgesteld, doen Gedeputeerde Staten aan Onzen voornoemden Minister opgaaf:

1°. van het aantal kinderen dat op elke der lagere scholen der gemeenten in hunne provincie op den vijftienden dag der maand Jannari van het voorlaatste jaar, of indien de school in den loop van dat jaar geopend is, op den laatsten dag der maand volgende op die der opening, als werkelijk schoolgaande bekend stond;

2°. van de vakken, waarin aan elk dier scholen onderwijs werd gegeven;

3°. van het bedrag van de opbrengst der schoolgelden per school, alsmede per leerling en per jaar;

4°. van de namen en voornamen en dagteekening van geboorte der onderwijzers, die ter voldoening aan de eischen in de artikelen 23 en 24 der wet gesteld en die boven het in laatstgemeld wetsartikel bepaalde minimum voor zoover laatstbedoelden voor eene Rijksbijdrage in aanmerking komen, in het voorlaatste jaar aan de school verbonden zijn geweest, met aanduiding van de akten van bekwaamheid die zij bezitten, het tijdvak gedurende hetwelk zij in dat jaar aan de school werkzaam zijn geweest en bovendien voor de mannelijke onderwijzers bedoeld in artikel 45 sub 1°. *d* der wet het tijdvak gedurende hetwelk zij in dat jaar in den echtelijken staat zijn verbonden geweest;

5°. van de som, die door het Rijk overeenkomstig artikel 45 der wet verschuldigd is voor elken onderwijzer, per school en per gemeente;

6°. van de som die blijkens de vastgestelde rekening der gemeente door haar is uitgegeven voor het stichten, verbouwen en aankoopen van schoollokalen, het aandeel dat in die kosten ten laste van anderen is gekomen of op andere wijze is gevonden, het zuiver bedrag waarvan de Rijksvergoeding van 25 pCt. verschuldigd is en het bedrag dier vergoeding;

7°. van het bedrag, waarop de waarde is bepaald van den grond, die, reeds eigendom der gemeente zijnde, gebruikt is geworden voor het stichten van schoollokalen, die in den loop van het voorlaatste jaar voltooid zijn opgeleverd, zoomede van het bedrag der Rijksvergoeding.

Scholen, waarvan de opbrengst der schoolgelden gemiddeld tachtig gulden of meer per leerling en per jaar opleveren, worden in die opgave alleen opgenomen met betrekking tot de kosten sub 6 en 7 vermeld.

Indien de bijdrage voor onderwijzers volgens het bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) gewijzigd artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) over eenig dienstjaar voor eene gemeente minder mocht bedragen dan de som der Rijksvergoeding in de kosten van het lager onderwijs, niet medegerekend die voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen en het aanschaffen van noodzakelijke schoolmeubelen bij eerste inrichting van nieuwe lokalen, waarop die gemeente krachtens evengenoemd wetsartikel, zooals dat luidt volgens de wet van 11 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 123) over 1889 aanspraak kon doen gelden, zenden Gedeputeerde Staten, in plaats van de bij het eerste lid van dit artikel bedoelde opgaven, aan Onzen voornoemden Minister eene opgaaf van het bedrag der kosten, die blijkens de vastgestelde rekening over het voorlaatste jaar door die gemeente zijn gemaakt en naar den regel van artikel 45, zooals

dat luidt volgens laatstgenoemde wet, aanspraak geven op de Rijksvergoeding van 30 pCt.

Voor zooveel betreft gemeenten wier rekening op bovengenoemd tijdstip nog niet is vastgesteld, geschiedt de opgaaf in het eerste of wel die in het derde lid van dit artikel bedoeld, telkens binnen veertien dagen na vaststelling der rekening.

Het derde lid van dit artikel is niet van toepassing wanneer de gemeente over een dienstjaar de bijdrage voor onderwijzers, volgens het bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) gewijzigd artikel 45 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) heeft genoten.

6. Onze voornoemde Minister regelt het juiste cijfer van het bedrag, waarop elke gemeente over dat dienstjaar aanspraak heeft als uitkeering, nadat de opgaaf bedoeld in artikel 5 bij hem zal zijn ontvangen.

Hij doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan Gedeputeerde Staten.

Het verschil tusschen het bedrag van de verschuldigde uitkeering en dat van het door de gemeente genotene, beiden tot eenzelfde dienstjaar betrekking hebbende, wordt, hetzij ten laste van een volgend dienstjaar aan de gemeente uitgekeerd, hetzij op het voorschot over een volgend dienstjaar verhaald, al naar gelang het genoemd verschil ten voordeele van de gemeente of van het Rijk is.

7. Jaarlijks onderzoekt Onze voornoemde Minister, voor zooveel betreft de in dit besluit bedoelde kosten, de verzamelstaten en bijlagen van eenige gemeenterekeningen.

Hij zendt ze aan Gedeputeerde Staten terug met mededeeling van de opmerkingen waartoe zijn onderzoek heeft geleid en wijzigt, zoo noodig, het bedrag der uitkeering.

8. De opgaven in de artikelen 1 en 5, de declaratiën in de artikelen 3 en 4 bedoeld, benevens de akte van taxatie in laatstgemeld artikel genoemd, worden opgemaakt in den vorm door Onzen Minister voorgeschreven. (1)

Die opgaven worden voor de eerste maal ingezonden over het dienstjaar 1902.

9. Waar dit besluit niet uitdrukkelijk van *mannelijke* onderwijzers spreekt, worden met „onderwijzers" evenzeer „onderwijzeressen" bedoeld.

10. Het Koninklijk besluit van 13 September 1890 (*Staatsblad* n°. 154) blijft voor de dienstjaren 1900 en 1901 van kracht, doch met dien verstande, dat het verhaal van hetgeen de gemeente over die dienstjaren bij voorschot te veel mocht hebben genoten, zal plaats vinden op het voorschot, dat krachtens artikel 2 van Ons tegenwoordig besluit zal worden toegekend.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Financiën, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 30sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 13 *Dec.* 1901.)

(1) Een en ander is voorgeschreven bij besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1901, n°. $\frac{10855^{1}}{8982}$ Afd. A. Z. C.

---

30 *November* 1901. BESLUIT, tot verkorting van den termijn, bedoeld in artikel 30, eerste lid, der Wet op de paardenfokkerij 1901. S. 232.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 November 1901, n°. 10694, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit;

Gelet op de Wet op de paardenfokkerij 1901 en op het Koninklijk besluit van 1 Juli 1901 (*Staatsblad* n°. 192);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de termijn, gedurende welken het na de inwerkingtreding van de in het hoofd dezer genoemde wet geoorloofd is tot dekking van merriën hengsten te bezigen, die voor de provincie, waarin de dekking plaats heeft, goedgekeurd zijn overeenkomstig de provinciale voorschriften, zal verstrijken met 31 December 1901.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten November 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 11 *Dec.* 1901.)

---

30 *November* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende de uitgiften van arbeidskaarten in verband met de Leerplichtwet;

Mijne aandacht is gevestigd op de wenschelijkheid, om tusschen de Arbeidswet en de Leerplichtwet meer aansluiting aan te brengen, dan thans bestaat. Wanneer toch door de burgemeesters, overeenkomstig het voorgeschrevene in de Arbeidswet, arbeidskaarten worden verstrekt, dan schijnt het bezit van eene dergelijke kaart aanleiding te geven om te meenen, dat door het kind arbeid kan worden verricht, zonder dat zijne verzorgers zich blootstellen aan overtreding der voorschriften der Leerplichtwet.

Aangezien het afgeven van eene arbeidskaart niet kan worden geweigerd op grond dat het kind nog schoolplichtig is en het toch wenschelijk is om, voor zooveel mogelijk, de aanleiding tot bovenstaande onjuiste meening weg te nemen, komt het mij noodig voor, dat door burgemeesters geen arbeidskaarten meer worden afgegeven voor personen die den 14-jarigen leeftijd niet hebben bereikt, zonder dat door hen daarbij eene waarschuwing wordt gevoegd, inhoudende dat het bezit eener arbeidskaart geenszins medebrengt dat geen overtreding de Leerplichtwet meer mogelijk is.

In verband met het bovenstaande verzoek ik U, de burgemeesters in Uw gewest uit te noodigen, voortaan bij het afgeven van eene arbeidskaart voor een persoon, die den 14-jarigen leeftijd nog niet heeft bereikt, ook eene waarschuwing uit te reiken, en hen tevens een daartoe voldoende hoeveelheid van de hiernevens gaande waarschuwingen toe te zenden.

Voorts, *enz.*

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

—

2 *December* 1901. BESLUIT, tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1902 en 1903. S. 229.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 2 November 1901, L^A. L, afdeeling Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 15, litt. *A*, der wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143);

Den Raad van State gehoord (advies van den 12 November 1901, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 29 November 1901, L^A. K, afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

1°. De maten en gewichten moeten in het jaar 1902 of 1903 worden onderworpen aan den herijk, bedoeld bij artikel 15, litt. *A* der bovengenoemde wet;

2°. De herijk heeft plaats binnen het tijdvak dat aanvangt op 1 Januari 1902 en eindigt op 1 September 1903;

3°. Aan Gedeputeerde Staten der provinciën wordt opgedragen het tijdstip te bepalen, waarop de herijk voor elke gemeente binnen het onder 2°. genoemde tijdvak zal geschieden.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 12 *Dec.* 1901.)

—

2 *December* 1901. BESLUIT, houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Militiewet 1901. S. 230.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken, van 2 November 1901, Kabinet, L^A. X^88;

Overwegende, dat de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159), tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede in verband staande wetten, herziening noodig maakt van de Koninklijke besluiten van 17 December 1861 (*Staatsblad* n°. 127) en van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) en van die, waarbij deze Koninklijke besluiten zijn gewijzigd en aangevuld;

Gelet op de wet betrekkelijk de Nationale Militie, zooals zij luidt naar den ingevolge Ons besluit van 17 September 1901 (*Staatsblad* n°. 212) in dat nummer van het *Staatsblad* geplaatsten tekst, alsmede op Ons besluit van 16 November 1901 (*Staatsblad* n°. 222), bepalende, dat de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 159), tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede

in verband staande wetten, in werking treedt op 1 Januari 1902;

Den Raad van State gehoord (advies van den 19 November 1901, n°. 27);

Gezien het nader gemeenschappelijk rapport van Onze genoemde Ministers, van 26 November 1901, Kabinet, L^e. O^ee, van 28 November 1901, Bureau B, n°. 27, en van 28 November 1901, n°. 2159 M, afdeeling Militie en Schutterijen;

Hebben goedgevonden en verstaan, vast te stellen de volgende bepalingen:

Art. 1. Tot het bepalen van het aandeel, door elke provincie te dragen in iedere jaarlijksche lichting voor de militie, zendt Onze Commissaris in elke provincie jaarlijks vóór 20 October aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken eene opgave van het getal der vóór 1 September van het loopend jaar vóor de lichting van het volgend jaar in zijne provincie voor de militie ingeschrevenen, voor zoover zij op 31 Augustus van eerstgenoemd jaar in leven waren en niet vóór 1 Januari van dat jaar bij de zeemacht — de marine-reserve en het korps mariniers hieronder begrepen —, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen zijn in dienst getreden en zich nog in dienst bevinden. In de opgave worden niet begrepen zij, die van de inschrijvingsregisters zijn afgevoerd, hetzij krachtens art. 23, laatste zinsnede, der wet, hetzij als gevolg van het in art. 24 der wet bedoeld onderzoek of van eene krachtens de laatste zinsnede van dat artikel gedane uitspraak, hetzij wegens overlijden vóór de sluiting voorgoed van de inschrijvingsregisters en eerst gebleken na die sluiting.

2. Het bewijs dat iemand zijne plichten ten aanzien van de militie heeft volbracht, wordt afgegeven:

voor den ingeschrevene, omtrent wien nog geene, bij Onzen Commissaris in de provincie bekende uitspraak door den militieraad is gedaan, door den burgemeester der gemeente, waar de inschrijving is geschied;

voor ieder ander ingeschrevene, door Onzen Commissaris in de provincie, in welke de inschrijving is geschied.

Dat bewijs is ingericht onderscheidenlijk overeenkomstig de hierbij gevoegde modellen n°. 1, litt. A en n°. 1, litt. B.

In plaats van eigenhandige onderteekening van het bewijs kan daarop de naamstempel worden gesteld van hem, door wien het stuk wordt afgegeven. Het in drukletters vermelden van den naam van dezen is niet voldoende.

3. Het bewijs dat iemand geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad wordt afgegeven:

voor hem, die tijdens de afgifte van het bewijs in het Rijk woonplaats heeft of aldaar verblijf houdt, door Onzen Commissaris in de provincie, in welke hij woonplaats heeft of verblijf houdt;

voor hem, die tijdens de afgifte van het bewijs elders dan in het Rijk zijne woonplaats heeft of verblijf houdt, door Onzen Commissaris in de provincie Zuidholland.

Dat bewijs is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 1, litt. C. Hierbij geldt het laatste lid van artikel 2 van dit besluit.

4. Van elke verbintenis tot vrijwilligen dienst, vermeld in art. 9 der wet, aangegaan door een ingeschrevene voor de militie, of door hem, die reeds bij de militie is ingelijfd, wordt om de veertien dagen kennis gegeven aan Onzen Commissaris in de provincie, waar de inschrijving of voor welke de inlijving is geschied.

Evenzeer wordt om de veertien dagen aan Onzen Commissaris in die provincie kennis gegeven, indien een ingeschrevene voor de militie, door wien eene verbintenis tot vrijwilligen dienst als bedoeld in art. 9 der wet is aangegaan en omtrent wien nog niet onherroepelijk uitspraak is gedaan, of wien bij de loting een nummer is ten deel gevallen dat hem in verband met zijne aanwijzing tot den dienst tot dienst bij de militie verplicht of nog kan verplichten:

1°. overleden is, of indien er te zijnen aanzien mutatiën hebben plaats gehad, welke kunnen worden geacht op de omtrent hem te doene uitspraak of op zijne bestemming ter inlijving bij de militie van invloed te kunnen zijn;

2°. bij een ander korps is overgeplaatst.

Van de kennisgevingen, in het eerste en het tweede lid van dit artikel bedoeld, doet Onze Commissaris in de provincie mededeeling aan den burgemeester der gemeente, waar de inschrijving of voor welke de inlijving is geschied.

Van de aangegane verbintenis, van het overlijden, van de voorgevallen mutatiën of van de overplaatsing bij een ander korps wordt achter den naam van hem, wien het geldt, aanteekening gehouden in de kolom *Aanmerkingen* van het inschrijvingsregister of, zoo hij reeds heeft geloot, van de beide dubbelen van het lotingsregister. Zoo eene verbintenis tot vrijwilligen dienst is aangegaan door een ingelijfde, die voorkomt in

het register, vermeld in art. 122 der wet, wordt daarvan mede aanteekening gehouden in de kolom *Aanmerkingen* van dit register, en wordt de naam van den ingelijfde daarop doorgehaald.

Is de ingelijfde niet ingeschreven in laatstgenoemd register van de gemeente, voor welke hij is ingelijfd, dan doet de burgemeester dezer gemeente van de bij hem ontvangen kennisgeving tot het in den tweeden volzin van het vorig lid vermeld einde onverwijld mededeeling aan den burgemeester der gemeente, waar de persoon, wien het geldt, op het register voorkomt.

5. De in het eerste en het tweede lid van artikel 4 van dit besluit vermelde kennisgevingen aan Onzen Commissaris in de provincie geschieden:

door Onzen Minister van Marine, voor zooveel betreft elk voor de militie ingeschrevene en ieder bij de militie ingelijfde, die eene verbintenis tot vrijwilligen dienst heeft aangegaan bij de zeemacht, de marine-reserve en het korps mariniers hieronder begrepen;

door den bevelhebber van het korps, waarbij de ingeschrevene eene verbintenis tot vrijwilligen dienst heeft aangegaan of waarbij de bij de militie ingelijfde met zoodanige verbintenis is overgegaan of waarbij hij is overgeplaatst.

6. Elk ingeschrevene voor en ieder ingelijfde bij de militie, die krachtens art. 9 der wet eene verbintenis tot vrijwilligen dienst heeft aangegaan, wordt niettemin gerekend te dienen voor de lichting der militie, voor welke hij had moeten worden ingelijfd of voor welke hij is ingelijfd.

7. Eene krachtens art. 9 der wet aangegane verbintenis tot vrijwilligen dienst en de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen worden door de vroeger of later plaats gehad hebbende inlijving of bestemming ter inlijving bij de militie niet verkort.

Eene verbintenis als in het vorig lid bedoeld, heeft geen invloed op den diensttijd, dien de verbondene als militieplichtige overeenkomstig de ter zake geldende wettelijke bepalingen bij de militie en eventueel bij de landweer te vervullen heeft of, bij latere inlijving bij de militie, mocht hebben te vervullen.

De bij rechterlijke uitspraak of bij bijzondere vergunning plaats gehad hebbende vernietiging of ontheffing van eene verbintenis tot vrijwilligen dienst of vervroegd ontslag ontheft niet van de verplichtingen, in het vorig lid bedoeld.

8. Vrijstelling van den dienst op grond van art. 45, 2°. der wet wordt niet verleend aan, of ongeschiktverklaring voor den dienst wordt niet uitgesproken ten aanzien van zich buiten het Rijk bevindende personen, die door ziekte of gebreken buiten staat zijn te verschijnen voor het college, dat omtrent hen uitspraak moet doen, dan na overlegging van eene behoorlijk gelegaliseerde verklaring, afgegeven door twee ter plaatse tot uitoefening van de genees- en heelkunde bevoegde geneeskundigen, houdende dat de in die verklaring met naam, voornamen en leeftijd aan te duiden persoon door hen ongeschikt wordt geoordeeld voor den krijgsdienst. In de Nederlandsche koloniën mag de verklaring niet worden afgegeven door dokters-djawa, tenzij ter plaatse geen twee andere geneeskundigen zijn; zij mag ook niet worden mede-afgegeven door een dokter-djawa, tenzij ter plaatse slechts één ander geneeskundige is. In de verklaring moet de aard van de ziekelijke gesteldheid of het lichaamsgebrek van den persoon, ten behoeve van wien zij wordt afgegeven, worden vermeld, met aanduiding tevens van het nummer, waaronder de ziekte of gebrek wordt genoemd in het in Nederland geldend reglement op het geneeskundig onderzoek van militieplichtigen. Bij de vermelding van de legalisatie moet worden verklaard, dat zij, door wie het stuk is afgegeven, ter plaatse tot het uitoefenen van de genees- en heelkunde gerechtigd of wel dokter-djawa zijn. Bij ontstentenis ter plaatse in de Nederlandsche koloniën van twee geneeskundigen, of zoo er slechts één geneeskundige is, moet van die omstandigheid uit het relaas van legalisatie blijken.

Indien tegen eene uitspraak, gedaan naar aanleiding van eene schriftelijke verklaring als in het vorig lid bedoeld, bezwaren zijn ingebracht bij Gedeputeerde Staten, dan moet door of vanwege den loteling, wien de uitspraak geldt, aan dit college binnen den door dat college te bepalen tijd eene nieuwe behoorlijk gelegaliseerde verklaring worden ingeleverd, afgegeven door twee andere tot uitoefening van de genees- en heelkunde bevoegde geneeskundigen of door andere dokters-djawa dan die, welke eerste verklaring hebben onderteekend. Ook ten aanzien van de nieuwe verklaring geldt het bepaalde bij het vorig lid.

9. De openbare kennisgeving, door burgemeester en wethouders volgens art. 17 der wet jaarlijks te doen, vermeldt den inhoud van de artt. 13, 14, 15, 16, 18 en 166 der wet.

10. Burgemeester en wethouders vergewissen

zich zooveel mogelijk van den juisten tijd van geboorte van elk, die in hunne gemeente voor de militie moet worden ingeschreven.

Is deze niet in hunne gemeente geboren, dan kunnen zij overlegging vorderen van een uittreksel uit zijne geboorte-akte.

Is dit stuk niet vóór 1 Augustus van het jaar overgelegd, dan wordt vóór de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister de persoon, wien het geldt, ingeschreven overeenkomstig de bij de aangifte gedane opgaven, met vermelding, in de kolom *Aanmerkingen* van het register, dat aan de vordering tot het overleggen van een uittreksel uit de geboorte-akte niet is voldaan. Van die inschrijving wordt aan den ingeschrevene of aan zijn vader, moeder, voogd of curator schriftelijk kennis gegeven.

11. Van elke aangifte ter inschrijving wordt een bewijs afgegeven, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 2.

12. Van hen, die voor de militie moeten worden ingeschreven en in dienst zijn bij de zeemacht — de marine-reserve en het korps mariniers hieronder begrepen —, bij het leger hier te lande, bij de koloniale troepen of bij de gouvernements-marine, geschiedt jaarlijks vóór 10 Januari opgave aan Onzen Commissaris in de provincie, in welke de inschrijving moet plaats hebben:

door Onzen Minister van Marine, voor zooveel hen betreft, die bij de zeemacht, bij de marine-reserve of bij het korps mariniers dienen, of die adelborst der 2de of der 3de klasse of adspirant-administrateur bij de zeemacht zijn;

door de daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen militaire autoriteiten, voor zooveel hen betreft, die bij het leger hier te lande dienen;

door Onzen Minister van Koloniën, voor zooveel hen betreft, die bij de koloniale troepen of bij de gouvernements-marine dienen of met bestemming voor den kolonialen militairen dienst of voor de gouvernements-marine zijn ingescheept of hier te lande aanwezig zijn.

De opgave geschiedt door middel van eene naamlijst, ingerioht volgens het hierbij gevoegde model n°. 3.

13. De opgave, door de bestuurders van de gestichten en inrichtingen, vermeld in art. 22 der wet, ingevolge dat artikel te doen, geschiedt door middel van eene naamlijst, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 4.

Bij de naamlijst wordt zoo mogelijk overgelegd een uittreksel uit de geboorte-akte van elken op de lijst vermelden persoon.

14. Onze Commissaris in de provincie zendt jaarlijks vóór 20 Januari een uittreksel uit de bij hem ontvangen, in de artikelen 12 en 13 van dit besluit vermelde naamlijsten, alsmede de uittreksels uit de geboorte-akten van de in laatstgenoemd artikel bedoelde personen, aan burgemeester en wethouders der gemeente, waar de inschrijving moet geschieden.

Burgemeester en wethouders zenden vóór 5 Februari een bewijs van inschrijving, ingericht volgens het hierbij gevoegde model n°. 5, aan Onzen Commissaris in de provincie, of deelen aan dezen de redenen mede, waarom zij hebben gemeend niet tot de inschrijving te kunnen overgaan.

De bewijzen van inschrijving worden door Onzen Commissaris in de provincie onverwijld overgemaakt aan hem, door wien de opgave is ingezonden.

15. Het register van inschrijving, vermeld in art. 23 der wet, en de uit dat register op te maken alphabetische naamlijst, vermeld in art. 24 der wet, zijn ingericht onderscheidenlijk overeenkomstig de hierbij gevoegde modellen n°s. 6 en 7.

De alphabetische naamlijst wordt in dubbel en in lexicographische orde van de geslachtsnamen en, bij gelijkluidendheid van deze, in die van de voornamen opgemaakt.

Een der dubbelen van de naamlijst wordt aan Onzen Commissaris in de provincie gezonden bij de toezending aan dezen van het inschrijvingsregister overeenkomstig de eerste zinsnede van art. 24 der wet. Het andere dubbel van de lijst blijft voorloopig onder burgemeester en wethouders berusten. De burgemeester of het raadslid, bedoeld in de derde zinsnede van art. 28 der wet, zorgt, dat het bij den aanvang van de loting voor zijne gemeente aan den militiecommissaris wordt ter hand gesteld.

16. Van een ingeschrevene, die vóór de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister blijkt te zijn overleden, wordt de naam op dat register doorgehaald; de dagteekening en de plaats van overlijden worden achter den naam in de kolom *Aanmerkingen* vermeld.

Van een ingeschrevene, die bewijst, na zijne inschrijving te zijn geraakt in een der gevallen, in de laatste zinsnede van art. 23 der wet aangednid, wordt, indien hij het vraagt vóór de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister, de naam op dat register doorgehaald; achter den

naam wordt in de kolom *Aanmerkingen* de reden der doorhaling vermeld.

17. Indien na de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister en vóór de verzending er van aan Onzen Commissaris in de provincie blijkt, dat een ingeschrevene is overleden vóór de sluiting voorgoed van het register, dan wordt zijn naam door burgemeester en wethouders op het register en op de beide dubbelen der alphabetische naamlijst doorgehaald; de dagteekening en de plaats van overlijden worden in de kolom *Aanmerkingen* van register en lijst achter den naam van hem, wien het geldt, vermeld.

Aan het eind en op het titelblad van het register, alsmede aan het eind van de lijst in dubbel wordt van de vermindering van het getal der ingeschrevenen en van de reden daarvan melding gemaakt in dezer voege:

„Ten gevolge van het in de kolom *Aan-*
„*merkingen* achter het volgnummer . . . . .
„vermeld overlijden, bedraagt het getal der
„ingeschreven thans . . . . . (in letters)."

den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.
De Secretaris,
N. N.

18. Indien na de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister en vóór de verzending er van aan Onzen Commissaris in de provincie, een ingeschrevene bewijst, vóór de sluiting voorgoed van het register te zijn geraakt in een der gevallen, in de laatste zinsnede van art. 23 der wet aangeduid, en hij zijne afvoering van het register vraagt, dan wordt zijn naam op het register en op de beide dubbelen der alphabetische naamlijst doorgehaald; de reden der doorhaling wordt in de kolom *Aanmerkingen* van register en lijst achter den naam van hem, wien het geldt, vermeld.

Aan het eind en op het titelblad van het register, alsmede aan het eind van de lijst in dubbel wordt van de vermindering van het getal der ingeschrevenen en van de reden daarvan melding gemaakt in dezer voege:

„Ten gevolge van het vermelde in de
„kolom *Aanmerkingen* achter het volgnum-
„mer . . . . ., bedraagt het getal der inge-
„schrevenen thans . . . . . (in letters)."

den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.
De Secretaris,
N. N.

19. Indien het aan Onzen Commissaris in de provincie bij het onderzoek, in de eerste zinsnede van art. 24 der wet bedoeld, blijkt, dat een ingeschrevene vóór de sluiting voorgoed van het inschrijvingsregister is overleden; dat iemand vóór die sluiting is geraakt in een der gevallen in de laatste zinsnede van art. 23 der wet aangeduid en deze zijne afvoering van het register vraagt, of dat iemand uit anderen hoofde ten onrechte op het inschrijvingsregister van eene gemeente voorkomt, dan zorgt hij, dat voordat wordt voldaan aan de tweede zinsnede van art. 24 der wet de naam van den ingeschrevene, wien het geldt, op het register en op de beide dubbelen der alphabetische naamlijst wordt doorgehaald; achter dien naam worden in de kolom *Aanmerkingen* van register en lijst de reden der doorhaling en de hiertoe door Onzen Commissaris gegeven last vermeld.

Hierbij geldt voorts het bepaalde bij het tweede lid van artikel 18 van dit besluit, met dien verstande, dat de onderteekening, in dat lid bedoeld, ook door Onzen Commissaris in de provincie kan geschieden voor zooveel betreft het inschrijvingsregister en het dubbel van de alphabetische naamlijst, dat in zijn bezit is.

20. Van elke uitspraak, krachtens de slotbepaling van art. 24 der wet door Onzen Commissaris in de provincie omtrent een tegen het inschrijvingsregister en de alphabetische naamlijst ingebracht bezwaar gedaan, geeft hij dadelijk kennis aan burgemeester en wethouders der bij de zaak betrokken gemeente, aan den militiecommissaris en aan hem of haar, die het bezwaar inbracht. Moet de uitspraak de inschrijving ten gevolge hebben van iemand, die ten onrechte niet op het inschrijvingsregister en de alphabetische naamlijst voorkomt, of moet krachtens de uitspraak de naam van een ingeschrevene op het inschrijvingsregister en de alphabetische naamlijst worden doorgehaald, dan wordt van de uitspraak tevens kennis gegeven aan hem, tot wiens inschrijving of tot de doorhaling van wiens naam de uitspraak moet leiden, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator, voor zoover de persoon, aan wien deze kennisgeving moet worden gedaan, niet dezelfde is als die het bezwaar inbracht.

Burgemeester en wethouders, of de militiecommissaris ingeval aan dezen het inschrijvingsregister en een der dubbelen van de alphabetische naamlijst reeds ingevolge het bepaalde bij artikel

21 van dit besluit zijn toegezonden, brengen daarin de verbeteringen, welke bij de uitspraak mochten zijn bevolen, en vermelden de dagteekening en het nummer der uitspraak in de kolom *Aanmerkingen* van register en lijst, achter den naam van hem, wien het geldt.

Ontstaat door de uitspraak verandering in het getal der ingeschrevenen, dan wordt daarvan aan het eind en op het titelblad van het inschrijvingsregister, alsmede aan het eind der beide dubbelen van de naamlijst melding gemaakt in dezer voege:

„Ten gevolge van de uitspraak van den „Commissaris der Koningin in de provincie „vermeld in de kolom *Aanmerkingen* achter „het volgnummer . . . , bedraagt het getal „der ingeschrevenen thans . . . . (in letters)."

den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N. N.

De Secretaris,

N. N.

(of)

De Militiecommissaris in . . . . . .

N. N.

21. Dadelijk nadat de tijd is verstreken, gedurende welken het inschrijvingsregister en de alphabetische naamlijst overeenkomstig de tweede zinsnede van art. 24 der wet op de secretarie der gemeente ter lezing hebben gelegen, zendt de burgemeester het register, benevens een der dubbelen van de naamlijst aan den militiecommissaris.

De militiecommissaris brengt een en ander bij de loting mede.

22. Onze Commissarissen in de provinciën zijn bevoegd, indien zij dit voor den geregelden loop van de werkzaamheden ter uitvoering van de wet nuttig achten, de provincie of, zijn in deze meer dan één militieraad, het rechtsgebied van elken van die raden te verdeelen in militiekantons en de hoofdplaats van elk kanton aan te wijzen.

23. Van de plaatsen, dagen en uren, door Onzen Commissaris in de provincie voor de loting van hen, die voor de lichting van het volgend jaar voor de militie zijn ingeschreven, bepaald, geeft hij, ten minste vijftien dagen te voren, kennis aan burgemeester en wethouders van elke gemeente, ieder voor zooveel haar betreft, ook al is zij krachtens de tweede zinsnede van art. 3 der wet met één andere of met andere gemeenten samengevoegd.

Aan burgemeester en wethouders der gemeente, waar de loting moet geschieden, geeft hij bovendien kennis van hetgeen door hem ingevolge het vorig lid is bepaald ten aanzien van de loting der ingeschrevenen in andere gemeenten, voor wie de loting in eerstbedoelde gemeente moet plaats hebben.

24. De openbare kennisgeving, overeenkomstig art. 26 der wet door burgemeester en wethouders te doen, vermeldt tevens den tijd, waarop na 1 October van het jaar, en de plaats, waar door of vanwege de lotelingen bij den burgemeester aanvrage kan geschieden van de getuigschriften, in de artikelen 39 en 40 van dit besluit vermeld.

In de openbare kennisgeving wordt wijders melding gemaakt van het bepaalde bij art. 51, eerste en tweede zinsnede, der wet en bij artikel 42 eerste lid, van dit besluit, met bijvoeging, dat de opgave van eene reden van vrijstelling bij de loting hem, die vrijgesteld wenscht te worden, niet ontslaat van de verplichting om bij den militieraad de reden van vrijstelling in te brengen, hetgeen in elk geval bij dit college moet worden gedaan op het daarvoor bestemde tijdstip.

25. Van een ingeschrevene die vóór den aanvang van de loting der ingeschrevenen van eene gemeente of van krachtens de tweede zinsnede van art. 3 der wet samengevoegde gemeenten blijkt te zijn overleden, wordt de naam op het inschrijvingsregister en op de beide dubbelen der alphabetische naamlijst doorgehaald; de dagteekening en de plaats van overlijden worden achter den naam in de kolom *Aanmerkingen* van register en lijst vermeld.

Aan het eind en op het titelblad van het register, alsmede aan het eind van de lijst in dubbel wordt van de vermindering van het getal der ingeschrevenen en van de reden daarvan melding gemaakt in dezer voege:

„Ten gevolge van het in de kolom *Aan-* „*merkingen* achter het volgnummer . . . . „vermeld overlijden, bedraagt het getal der „ingeschrevenen thans. . . . . „(in letters)".

den . . . . . 19 . .

De Militiecommissaris in . . . . . ,

N. N.

26. Alvorens de door hem geparafeerde lotingsbiljetten in de bus te doen rolt de militiecommissaris elk biljet op en bevestigt het op eenvormige wijze in een koker of ring, zóó dat het nummer op het biljet vermeld, vóór de trekking niet kan worden gekend door den trekker of door de omstanders.

27. De militiecommissaris wordt bij de loting tot het invullen van één der dubbelen van het in artikel 34 van dit besluit vermeld register bijgestaan door een door den burgemeester der gemeente, waar de loting geschiedt, aan te wijzen ambtenaar van het bestuur dier gemeente, of door een anderen daartoe geschikten door den burgemeester van voormelde gemeente aan te wijzen persoon, alsmede door een officier en twee onderofficieren van het leger.

De officier en de onderofficieren worden daartoe, op aanvrage van den militiecommissaris, aangewezen door of vanwege den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de gemeente behoort, waar de loting geschiedt.

De onderofficieren zijn, onder toezicht van den officier, belast met het meten van de opgekomen ingeschrevenen.

28. De bus, in de tweede zinsnede van art. 30 der wet bedoeld, heeft een ronden vorm en is van ongekleurd doorschijnend glas. Hare inhoudsruimte moet al de nummers, voor de loting der ingeschrevenen van elke gemeente of van elke samenvoeging van gemeenten vereischt, kunnen bevatten. Zij heeft van boven eene opening, geschikt tot het doorlaten van de hand.

De bus wordt in het midden van eene tafel geplaatst, zoo hoog dat zij voor de omstanders zichtbaar is. De militiecommissaris plaatst zich aan de tafel recht tegenover en op den kortsten afstand van de bus. Hij ziet nauwkenrig toe, dat door of voor elken loteling slechts één lotingsbiljet uit de bus wordt genomen.

29. Onze Commissaris in de provincie zorgt, dat de militiecommissaris in tijds is voorzien van het drukwerk voor het lotingsregister in dubbel, van de noodige kokers of ringen bedoeld in artikel 26 van dit besluit, en van zooveel lotingsbiljetten, als het getal der ingeschrevenen van elke gemeente of van krachtens de tweede zinsnede van art. 3 der wet samengevoegde gemeenten bedraagt.

Elk lotingsbiljet vermeldt in duidelijke cijfers en in letters een nummer, te beginnen met n°. 1 en eindigende met het laatste nummer van het getal der ingeschrevenen.

Elk biljet wordt vóór de loting door den militiecommissaris geparafeerd.

30. Onze Commissaris in de provincie zorgt, dat in elke gemeente, waar de loting geschiedt, de bus en eene, overeenkomstig de wet betreffende de maten, gewichten en werktuigen geijkte maat voor het meten der opgekomen ingeschrevenen aanwezig zijn.

De burgemeester der gemeente, in het vorig lid bedoeld, zorgt, dat de maat op de daarvoor bepaalde tijdstippen opnieuw wordt onderzocht en, bij goedkeuring, van het merk van goedkenring wordt voorzien.

31. Alvorens de loting der ingeschrevenen eener gemeente of van samengevoegde gemeenten aanvangt, doch niet vóór het tijdstip, overeenkomatig de eerste zinsnede van art. 26 der wet voor die loting bepaald, of, in het geval, in artikel 35 van dit besluit bedoeld, alvorens de loting wordt hervat, noodigt de militiecommissaris de opgekomen ingeschrevenen of hen, die voor ingeschrevenen een nummer komen trekken, uit, onmiddellijk na de trekking de redenen van vrijstelling op te geven, welke de ingeschrevenen meenen te hebben en verlangen ten dienenden dage bij den militieraad te doen gelden; hij deelt hun tevens mede welke bewijsstukken, ingeval de reden van vrijstelling eene andere is dan die, vermeld onder 1°. van art. 45 der wet, tot staving van het recht op vrijstelling in het bezit behooren te zijn van den militieraad, bij welken de redenen van vrijstelling moeten worden ingebracht.

32. De militiecomissaris roept elk ingeschrevene met luider stem op om te loten naar de volgorde, waarin hij voorkomt op de alphabetische naamlijst, of, bij samenvoeging van gemeenten, op de alphabetische naamlijsten, te beginnen en telkens voortgaande met die der meest bevolkte van de samengevoegde gemeenten. De bevolking eener gemeente wordt geacht te bestaan uit het door de laatste openbare volkstelling daarin aangewezen getal inwoners.

33. Trekt, in het geval voorzien bij de voorlaatste zinsnede van art. 31 der wet, de burgemeester of het lid van den gemeenteraad een nummer, dan worden door hem, die het nummer heeft getrokken, op de achterzijde van het lotingsbiljet den naam en de voornamen (voluit geschreven) vermeld van den ingeschrevene voor wien het nummer is getrokken; deze vermelding wordt door den burgemeester of het lid van den gemeenteraad geparafeerd.

Hij, voor wien het nummer is getrokken, kan het biljet ter secretarie van de gemeente, waar hij voor de militie is ingeschreven, binnen drie maanden afhalen of doen afhalen, te rekenen van den eersten werkdag, volgende op dien van de trekking.

34. Het lotingsregister, in art. 32 der wet vermeld, is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model nº. 8 en wordt staande de loting in dubbel gehouden.

De lotingsnummers worden vooraf in volgorde op de beide dubbelen van het lotingsregister ingeschreven door den secretaris van den militieraad, door wien één der dubbelen van het register verder wordt ingevuld.

De geslachts- en voornamen en de lengte van elken loteling, alsmede de door of voor dezen opgegeven redenen van vrijstelling worden, onmiddellijk nadat een nummer is getrokken, op het lotingsregister in dubbel, achter hetzelfde daarop voorkomend nummer, ingeschreven. Gelijktijdig wordt het getrokken nummer, behalve op de alphabetische naamlijst in dubbel, op het inschrijvingsregister bij den naam van den loteling, wien het geldt, aangeteekend.

35. Loopt de loting van de ingeschrevenen eener gemeente of van samengevoegde gemeenten niet achtereenvolgend af, dan wordt de bus met de daarin vervatte lotingsbiljetten gedurende den tijd der schorsing van de loting op eene gesloten plaats geborgen en de afsluiting van die plaats met het zegel der gemeente, waar de loting geschiedt, verzegeld. De sleutel van deze bergplaats blijft onder den militiecommissaris berusten totdat de loting wordt hervat.

36. Na afloop van de loting der ingeschrevenen van eene gemeente of van samengevoegde gemeenten en nadat het lotingsregister in dubbel verder overeenkomstig de derde zinsnede van art. 32 der wet is ingevuld, wordt het op de tweede bladzijde *onder* de vermelding van den ingeschrevene, wien het hoogste nummer is ten deel gevallen, gesloten en door den militiecommissaris, alsmede door den burgemeester, die of het lid van den gemeenteraad, dat — of bij samenvoeging van gemeenten, door de burgemeesters of de leden van de gemeenteraden, die — bij de loting tegenwoordig waren, onderteekend.

De burgemeester of het lid van den gemeenteraad van elke gemeente doet het inschrijvingsregister en een der dubbelen van de alphabetische naamlijst zijner gemeente naar de secretarie van die gemeente overbrengen.

Het lotingsregister in dubbel en het andere dubbel van de alphabetische naamlijst blijven voorloopig onder den militiecommissaris berusten.

37. Ingeval van vernietiging der loting en van bevolen nieuwe loting, krachtens art. 34 der wet, wordt een nieuw lotingsregister aangelegd en is het vorige vervallen. Van dit vervallen en van de reden hiervan wordt melding gemaakt in eene door den militiecommissaris onderteekende gedagteekende verklaring aan het slot en op het titelblad van elk der dubbelen van het vervallen register.

Ingeval van vernietiging van een gedeelte der loting en van bevolen nieuwe loting voor zooveel dat gedeelte betreft, wordt hiervoor een nieuw lotingsregister aangelegd en is het vorige vervallen voor zooveel het vernietigd gedeelte der loting aangaat. Het vervallen gedeelte wordt door den militiecommissaris op de beide bladzijden met een dwarsstreep doorgehaald. Van die doorhaling en van de reden er van wordt melding gemaakt in eene door hem onderteekende gedagteekende verklaring aan het slot en op het titelblad van elk der dubbelen van het register.

De artikelen 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 en 36 van dit besluit zijn op de nieuwe loting van toepassing.

Blijkt vóór den aanvang van de nieuwe loting dat een ingeschrevene, die anders daarbij betrokken zou zijn geweest, is overleden, dan wordt te dien aanzien gehandeld overeenkomstig artikel 25 van dit besluit.

38. Ingeval van naloting zijn — behalve het inschrijvingsregister, zoo hij, wien de naloting geldt, overeenkomstig art. 18 der wet is ingeschreven — het lotingsregister van het jaar der lichting en van de gemeente, voor welke eene naloting geschiedt, en het dubbel van dat register bij de naloting voorhanden.

Hij, die heeft nageloot, wordt alsnog aan het eind der beide dubbelen van het lotingsregister, *onder* de vermelding van de sluiting van dat register, daarop ingeschreven. De militiecommissaris en de burgemeester, die of het lid van den gemeenteraad, dat bij de naloting tegenwoordig was, stellen hunne handteekening onder deze inschrijving.

Van het bevel tot naloting wordt melding gemaakt in de kolom *Aanmerkingen* van het lotingsregister in dubbel, achter den naam van hem, die heeft nageloot.

De letter A of B wordt bij elk van de gelijke nummers op de beide dubbelen van het lotingsregister bijgeschreven. Bij den naam van den reeds op het lotingsregister voorkomenden loteling, die hetzelfde nummer heeft getrokken als hij die nalootte, wordt eene verwijzing geplaatst naar het eind van het register.

De artikelen 23, 26, 28, 29, 30, 31 en 33 van dit besluit zijn op de naloting van toepassing.

Ingeval van vernietiging der naloting en van bevolen nieuwe naloting, krachtens art. 41 der wet, wordt de vermelding van den uitslag der vernietigde naloting op de beide dubbelen van het lotingsregister doorgehaald en die doorhaling door den militiecommissaris gewaarmerkt; verder wordt gehandeld overeenkomstig hetgeen hierboven met betrekking tot naloting is bepaald.

39. Tot het bekomen van vrijstelling op grond van art. 46 of van art. 53 der wet wordt overgelegd een getuigschrift, ingericht, zoo het hier te lande wordt opgemaakt, overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 9, litt. A.

Het wordt na 1 October van het jaar opgemaakt door den burgemeester, nadat deze door of vanwege den loteling, wien het geldt, in het bezit is gesteld van het bewijsstuk, dat, of van de bewijsstukken, die, volgens de eerste zinsnede van art. 51 der wet, moet of moeten worden overgelegd tot het verkrijgen van vrijstelling wegens broederdienst.

Deze stukken en het getuigschrift blijven voorloopig onder den burgemeester berusten. Is het getuigschrift opgemaakt door den burgemeester eener andere gemeente dan die, waar de belanghebbende voor de militie is ingeschreven, dan worden de stukken en het getuigschrift door den burgemeester onverwijld gezonden aan zijn ambtgenoot van laatstbedoelde gemeente, om daarmede te handelen overeenkomstig artikel 43 van dit besluit.

40. Tot het bekomen van vrijstelling op grond van art. 50 der wet wordt overgelegd een getuigschrift, ingericht, zoo het hier te lande wordt opgemaakt, overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 10, litt. A.

Het wordt na 1 October van het jaar opgemaakt door den burgemeester en blijft voorloopig onder dezen berusten. Hierbij geldt de tweede volzin van het derde lid van artikel 39 van dit besluit.

41. Voor de lotelingen, die, ingevolge een der laatste twee alinea's van 1°., 2°. of 3°. van de eerste zinsnede van art. 14 der wet, in de gemeente *Amsterdam* of in de gemeente *Rotterdam* voor de militie zijn ingeschreven, kunnen de getuigschriften, in de artikelen 39 en 40 van dit besluit vermeld, worden afgegeven door de burgerlijke plaatselijke overheid van de gemeente of van de plaats in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België, waar de loteling, wien het geldt, of diens vader, moeder, voogd of curator verblijf houdt of woonplaats heeft.

De door die overheid af te geven getuigschriften zijn ingericht onderscheidenlijk overeenkomstig de hierbij gevoegde modellen n°. 9, litt. B en n°. 10, litt. B; zij kunnen in de Hoogduitsche taal met Latijnsch letterschrift of in de Fransche taal zijn gesteld.

De handteekening van de overheid, die een dier getuigschriften heeft afgegeven, moet zijn gelegaliseerd door den Nederlandschen diplomatieken of consulairen ambtenaar in het ressort, waartoe de plaats van afgifte van het stuk behoort.

Door of vanwege den loteling, te wiens behoeve een getuigschrift model n°. 9, lit. B, is afgegeven, wordt gezorgd voor de inlevering of inzending, waar of aan wien behoort, van het bewijsstuk of van de bewijsstukken, overeenkomstig art. 51, eerste zinsnede, der wet *bovendien* over te leggen, en tevens opgave gedaan, zoo één of meer zijner broeders of halfbroeders zijn overleden, hetzij na als militieplichtige of als vrijwilliger bij de militie te hebben gediend of in vrijwilligen krijgsdienst te zijn geweest of nadat tot het waarnemen van hun militiedienst een plaatsvervanger werd ingelijfd, hetzij na te zijn vrijgesteld op grond van den dienst van een mede overleden broeder of halfbroeder, of op grond van het overlijden gedurende zijn diensttijd van een broeder of halfbroeder.

42. Het bewijsstuk, in de eerste zinsnede van art. 51 der wet vermeld, kan, zoo het niet reeds ingevolge artikel 39, derde lid, van dit besluit onder den burgemeester berust, ten minste tien dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, worden ingeleverd bij den burgemeester der gemeente, in welke de loteling, die vrijstelling verlangt wegens eigen militairen dienst of wegens broederdienst, voor de militie is ingeschreven.

Het bepaalde bij het vorig lid is ook van toepassing op de geneeskundige verklaringen, waarvan sprake is in artikel 8, eerste lid, en op de in artikel 41 van dit besluit bedoelde getuigschriften en de daarbij vereischte bewijsstukken.

Ten aanzien van loteliugen, die recht op vrijstelling hebben op grond van art. 45, 3°., 4°. of 5°., in verband met art. 52, eerste zinsnede, der wet, worden de bewijsstukken ten minste veertien dagen vóór den dag waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, door de zorg van Onzen Minister van Marine, zoo de lotelingen

tot de zeemacht — de marinereserve en het korps mariniers hieronder begrepen — behooren, of adelborst der 2de of der 3de klasse of adspirant-administrateur bij de zeemacht zijn; door de zorg van Onzen Minister van Koloniën, zoo de lotelingen tot de koloniale troepen of de gouvernements-marine behooren, en, voor zooveel lotelingen betreft, die tot het leger hier te lande behooren, door de daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen militaire autoriteiten gezonden aan Onzen Commissaris in de provincie, in welke de belanghebbende lotelingen voor de militie zijn ingeschreven.

Onze Commissaris in de provincie zendt de ingevolge het vorig lid door hem ontvangen bewijsstukken ten minste tien dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, aan den burgemeester der gemeente, waar de loteling, op wien een bewijsstuk betrekking heeft, voor de militie is ingeschreven.

43. De burgemeester zendt de getuigschriften, bewijsstukken en verklaringen, in de artikelen 39, 40, 41 en 42 van dit besluit vermeld, op de buitenzijde beschreven met den naam en de voornamen van den loteling, wien het geldt, en het aan dezen ten deel gevallen nummer, vergezeld van eene lijst, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 11, ten minste zeven dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, aan den militiecommissaris.

Ten minste drie dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, zendt de militiecommissaris aan den voorzitter van dien raad de in het vorig lid bedoelde stukken, de daarop betrekkelijke lijst, de stukken, in het eerste lid van artikel 45 van dit besluit vermeld, een der dubbelen van het lotingsregister en de alphabetische naamlijst.

Alvorens een en ander aan den voorzitter van den militieraad te zenden, onderzoekt de militiecommissaris de stukken, in het eerste lid van dit artikel en in het eerste lid van artikel 45 van dit besluit bedoeld, en vermeldt in de daartoe bestemde kolom der beide dubbelen van het lotingsregister zijn advies omtrent de te doene uitspraak, voor zoover dit reeds naar aanleiding van die stukken kan worden uitgebracht.

Ten aanzien van de uitspraak omtrent andere lotelingen te doen, brengt de militiecommissaris zijn advies uit staande de zitting van den militieraad. Dat advies wordt evenzeer in de daartoe bestemde kolom der beide dubbelen van het lotingsregister vermeld.

44. Bestuurders van gevangenissen, Rijkswerkinrichtingen en Rijksopvoedingsgestichten zenden jaarlijks, veertien dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, eene opgave van de zich in de gevangenis, de inrichting of het gesticht bevindende personen, die op 1 Januari van het jaar hun 19de levensjaar zijn ingetreden, aan Onzen Commissaris in de provincie, binnen welke zij in het loopend jaar voor de militie zijn ingeschreven.

De opgave geschiedt door middel van eene naamlijst, ingericht overeenkomstig het hiernevens gevoegde model n°. 12.

45. Ten minste zeven dagen vóór den dag, waarop de zitting van den militieraad wordt geopend, zendt Onze Commissaris in de provincie de in artikel 44 van dit besluit vermelde opgave aan den militiecommissaris, of, zijn er in de provincie meer dan één militiecommissaris, aan dien in het rechtsgebied van den militieraad, binnen hetwelk de in de opgave vermelde personen voor de militie zijn ingeschreven. Zijn de in de opgave genoemde personen niet allen in het rechtsgebied van denzelfden militieraad voor de militie ingeschreven, dan zendt Onze Commissaris in de provincie een uittreksel uit de opgave aan den militiecommissaris in het rechtsgebied van elken bij de zaak betrokken militieraad, ieder voor zooveel hem betreft.

De militieraad doet uitspraak op de ontvangen opgave, doch is bevoegd, alvorens uitspraak te doen, nadere inlichting te vragen, indien hij dit noodig acht.

46. De voorzitter van den militieraad bepaalt, in overeenstemming met art. 72 der wet en in overleg met den militiecommissaris, de dagen en uren, waarop de lotelingen, die eenig belang bij den militieraad hebben in te brengen, die van elke gemeente in het bijzonder, daartoe gelegenheid hebben of voor de raad moeten verschijnen, en deelt de door hem gemaakte regeling tijdig aan den militiecommissaris mede.

De militiecommissaris geeft, naar aanleiding van art. 73 der wet, van die regeling en van de plaats, waar de militieraad zitting zal houden, kennis aan burgemeester en wethouders van de tot het rechtsgeding van den militieraad behoorende gemeenten, voor elke voor zooveel haar betreft.

47. Onze Commissaris in de provincie zorgt, dat ter plaatse, waar de militieraad en ter plaatse,

waar Gedeputeerde Staten vergaderen, eene overeenkomstig de wet betreffende de maten, gewichten en werktuigen gelijkte lengtemaat en de noodige hulpmiddelen voor het geneeskundig onderzoek van militieplichtigen aanwezig zijn.

De burgemeester der gemeente, waar de militieraad vergadert, en Onze Commissaris in de provincie zorgen, dat de maten, onderscheidenlijk ten gebruike bij den militieraad en bij Gedeputeerde Staten verstrekt, op de daarvoor bepaalde tijdstippen opnieuw worden onderzocht en, bij goedkeuring, van het merk van goedkeuring worden voorzien.

48. De voorzitter van den militieraad is bevoegd, de hulp te vorderen van één of twee onderofficieren van het leger, tot het meten van de lotelingen, die vrijstelling vragen wegens gemis van de gevorderde minimum-lengte. Deze hulp wordt verleend op aanvrage van den voorzitter van den militieraad, te richten aan den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de gemeente behoort, waar de militieraad zitting houdt.

49. Van een loteling, die vóór de uitspraak van den militieraad blijkt te zijn overleden, wordt de naam op de beide dubbelen van het lotingsregister doorgehaald; de dagteekening en de plaats van overlijden worden achter den naam in de kolom *Aanmerkingen* vermeld.

Aan het eind en op het titelblad van het register in dubbel wordt van de doorhaling en van de reden daarvan melding gemaakt in dezer voege:

„Ten gevolge van het in de kolom *Aan-*
„*merkingen* achter het lotingsnummer . . .
„vermeld overlijden is omtrent den loteling,
„wien dat nummer ten deel is gevallen, door
„den militieraad geene uitspraak gedaan."

, den . . . . . 19 . .

De Militiecommissaris in . . . . . .

N. N.

50. Onze Commissaris in de provincie geeft van elke vergunning, door hem krachtens art. 76 der wet verleend, kennis aan den voorzitter van den militieraad, binnen wiens rechtsgebied de loteling voor de militie heeft geloot, alsmede aan dien van den militieraad, voor welken den loteling is toegestaan te verschijnen.

51. De voorzitter van den militieraad, voor welken overeenkomstig de vergunning, bedoeld in artikel 50 van dit besluit, de loteling is verschenen, geeft van de omtrent dezen gedane uitspraak en van hare dagteekening onverwijld kennis aan den voorzitter van den militieraad, binnen wiens rechtsgebied de loteling heeft geloot, met bijvoeging van de opgaven, tot het invullen van het lotingsregister vereischt. In de kolom *Aanmerkingen* der beide dubbelen van dat register wordt vermeld door welken militieraad de uitspraak is gedaan.

52. Uiterlijk op den vierden dag na het sluiten van de zitting van den militieraad zendt de voorzitter van den raad aan Onzen Commissaris in de provincie:

een der dubbelen van het lotingsregister, voorzien van een door den secretaris van den militieraad opgemaakt statistisch overzicht,

de alphabetische naamlijst,

de opgave van de personen, in artikel 44 van dit besluit bedoeld, en

al de bij den militieraad ingeleverde bewijsstukken.

Bovenbedoeld dubbel van het lotingsregister, de alphabetische naamlijst, de opgave en de bewijsstukken worden ter provinciale griffie nedergelegd.

Het andere dubbel van het lotingsregister, evenzeer voorzien van een statistisch overzicht als in het eerste lid vermeld, zendt de voorzitter van den militieraad aan burgemeester en wethouders. Betreft het lotingsregister de ingeschrevenen van samengevoegde gemeenten, dan wordt het gezonden aan burgemeester en wethouders van de meest bevolkte. Burgemeester en wethouders van die gemeente doen aan burgemeester en wethouders van elke andere in de samenvoeging begrepen gemeente een uittreksel uit het register, ieder voor zooveel haar betreft, toekomen.

De overgelegde paspoorten of andere bewijzen van ontslag kunnen aan de lotelingen, te wier behoeve zij werden ingeleverd, of aan hun vader, moeder, voogd of curator worden teruggegeven.

53. Van elke uitspraak, door Gedeputeerde Staten op bij hen ingebrachte bezwaren krachtens art. 84 der wet gedaan, geschiedt aanteekening op de beide dubbelen van het lotingsregister in de daartoe bestemde kolom en mededeeling aan den militieraad, tegen wiens uitspraak de bezwaren waren ingebracht, alsmede aan den loteling, wien de uitspraak geldt, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator, indien de bezwaren door of vanwege een ander loteling werden ingebracht en eerstbedoelde niet bij de uitspraak tegenwoordig is geweest.

De aanteekening, in het vorig lid bedoeld, geschiedt door de zorg van den voorzitter van

den militieraad, indien het lotingsregister in dubbel nog in zijn bezit is, en anders door de zorg van Onzen Commissaris in de provincie in het ter provinciale griffie berustend dubbel en door die van burgemeester en wethouders in het andere dubbel van het register.

54. Van elke beslissing, door Ons op een bij Ons ingesteld beroep tegen eene ingevolge de wet door Gedeputeerde Staten gedane uitspraak genomen, geschiedt aanteekening op de beide dubbelen van het lotingsregister of op het register model n°. 23, in de daartoe bestemde kolom, en mededeeling aan Gedeputeerde Staten, tegen wier uitspraak het beroep was ingesteld, en aan burgemeester en wethouders der gemeente, waar hij, wien de uitspraak geldt, voor de militie is ingeschreven of had moeten zijn ingeschreven, alsmede aan hem of haar, die het beroep heeft ingesteld, en aan hem, wien de uitspraak geldt, of aan zijn vader, moeder, voogd of curator, zoo de mededeeling niet reeds geschiedt op grond van het instellen van het beroep.

55. Het bewijs, bedoeld in de tweede zinsnede van art. 95 der wet, moet worden ingeleverd in Januari, uiterlijk op den 25sten.

56. De plaats, de dag en het uur voor de aflevering van de manschappen zoomede het op elken dag af te leveren deel van de lichting worden bepaald door Onzen Commissaris in de provincie, in overleg met den bevelhebber in de militaire afdeeling of met de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, waartoe de provincie behoort, of met den provinciale-adjudant.

Van de regeling, in het vorig lid bedoeld, doet Onze Commissaris in de provincie dadelijk opgave aan Onzen Minister van Marine.

57. De brief van oproeping, vermeld in art. 95 der wet, is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 13.

Van dit model kan worden afgeweken, indien en voor zoover de omstandigheden, waarin oproeping ter aflevering of ter indienststelling moet plaats hebben, het noodig maken.

58. Tenzij Onze Commissaris in de provincie heeft bepaald, dat ter aflevering opgeroepen manschappen zich rechtstreeks en zonder geleide begeven naar de plaats, door hem voor hunne aflevering aan de militaire autoriteit bestemd, wijst de burgemeester de plaats aan, waar en het tijdstip, waarop de opgeroepen manschappen zich in zijne gemeente moeten bevinden om onder geleide van hem, van een lid van den gemeenteraad of van een daartoe door den burgemeester aangewezen gemeente-ambtenaar of beambte naar de plaats van aflevering overgebracht en daar overgegeven te worden aan Onzen Commissaris in de provincie of aan hem, die door dezen is belast met de overneming en de aflevering aan de militaire autoriteit.

Het wordt evenwel aan opgeroepen manschappen vrijgelaten zich geheel op eigen kosten rechtstreeks naar de voor hunne aflevering aangewezen plaats te begeven en zich daar op den tijd, in den oproepingsbrief aangeduid, te melden bij hem, door wien de aflevering aan de militaire autoriteit geschiedt.

59. De militaire autoriteit, aan welke de aflevering van de bij de militie in te lijven of in dienst te stellen manschappen geschiedt, is de provinciale-adjudant. Deze handelt, wat de overneming van de manschappen, hunne toewijzing aan en hunne opzending naar de korpsen betreft, in naam en op last van den bevelhebber in de militaire afdeeling of van de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, waartoe de provincie behoort.

60. De provinciale-adjudant ontvangt door de zorg van Onzen Minister van Oorlog eene opgave van het aandeel, door de provincie in de lichting van het jaar te leveren, met aanduiding van het getal manschappen, in dit aandeel begrepen, dat ter volledige oefening en van dat, hetwelk tot korte oefening bij de militie moet worden ingelijfd, alsmede van het getal van hen, die bij ieder korps en bij de zeemilitie zijn in te lijven.

61. De burgemeester van elke gemeente, ook al is zij krachtens de tweede zinsnede van art. 3 der wet met één andere of met andere gemeenten samengevoegd, maakt een staat op in dubbel, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 14, van al de manschappen, in zijne gemeente voor de militie ingeschreven en in het door die gemeente in de lichting te dragen gedeelte begrepen.

Een der dubbelen van dezen staat wordt bij de aflevering van de manschappen aan Onzen Commissaris in de provincie of aan dengene, die hem vertegenwoordigt, overgegeven. Een uittreksel uit den staat wordt betrekkelijk elken daarop gebrachten persoon, die ter aflevering opkwam, die zich overeenkomstig art. 9 der wet reeds als vrijwilliger in dienst bevindt, of die op grond van art. 113, eerste zinsnede, der wet ontheffing van den werkelijken dienst heeft ge-

vraagd, aan den provinciale-adjudant overhandigd, ten einde na inlijving van hem, op wien het uittreksel betrekking heeft, te dienen tot inschrijving in de stamboeken.

62. Ten minste vijf dagen vóór den dag, waarop eene aflevering van in te lijven manschappen moet geschieden, zendt de burgemeester een der dubbelen van den in artikel 61 van dit besluit vermelden staat aan den provinciale-adjudant.

63. Van het niet ter aflevering opgekomen zijn of het ontbreken van hem, die op den in artikel 61 van dit besluit vermelden staat is gebracht en ter aflevering had moeten opkomen, wordt achter zijn naam, in de kolom *Aanmerkingen* van den staat, door hem, die de overgave doet, aanteekening gedaan, met vermelding van de reden van het achterblijven of van het ontbreken, zoo zij bekend is.

Gelijke aanteekening geschiedt achter den naam van hem, die op den staat is gebracht en niet ter aflevering behoefde op te komen, met vermelding van de reden, waarom dit laatste het geval is.

64. Nadat op den in artikel 61 van dit besluit vermelden staat het korps is ingevuld, waarbij de inlijving is geschied, en van de inlijving aanteekening is gedaan op de beide dubbelen van het lotingsregister, wordt één der dubbelen van den staat ter provinciale griffie nedergelegd nadat dit door Onzen Commissaris in de provincie tot het doen van de bedoelde aanteekening in het in de gemeente berustend dubbel van het lotingsregister is medegedeeld aan den burgemeester, die den staat model n°. 14 heeft opgemaakt, en van dezen is terug ontvangen, of nadat Onze Commissaris in de provincie aan dien burgemeester de opgave heeft gedaan, noodig voor het doen van vermelde aanteekening.

Het andere dubbel blijft onder den provinciale-adjudant berusten.

65. Van de manschappen, die in het afgeloopen jaar niet aan de oproeping ter aflevering of ter indienststelling hebben voldaan, wordt door Onzen Commissaris in de provincie een staat, voor elke lichting afzonderlijk, opgemaakt, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 15.

In de maand Januari van elk jaar zendt Onze Commissaris dien staat aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken doet uit de onderscheidene bij hem ontvangen staten, een algemeenen staat opmaken en zendt dien aan Onzen Minister van Justitie. Deze zorgt, dat de daarop gebrachte personen door middel van het *Algemeen Politieblad* ter opsporing en aanhouding worden bekend gemaakt.

Indien Onze Commissaris in de provincie het noodig acht, dat de bekendmaking, in het vorig lid bedoeld, ten aanzien van een niet ter aflevering of ter indienststelling opgekomen militieplichtige spoediger plaats heeft, dan zendt hij de voor de bekendmaking vereischte opgaven vóór den in het tweede lid van dit artikel vermelden tijd aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Indien de reden, waarom een persoon op den staat, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, is gebracht, heeft opgehouden te bestaan, of indien in het geval in het vierde lid van dit artikel vermeld, opsporing niet meer noodig is, dan geeft Onze Commissaris in de provincie hiervan onverwijld kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken of, zoo die persoon reeds in het *Algemeen Politieblad* is bekend gemaakt, aan Onzen Minister van Justitie. In dit laatste geval zorgt deze, dat de bekendmaking wordt ingetrokken.

66. De provinciale-adjudant vraagt van de commandanten van de korpsen, waarbij de inlijving zal geschieden, het noodige aantal geleiders voor de manschappen. Dezen worden, in detachementen vereenigd, naar de korpsen gezonden.

Onze Minister van Marine zorgt voor het overbrengen van de lotelingen, die bij de zeemilitie zijn ingelijfd, naar de voor hen bestemde schepen.

67. Alvorens de manschappen aan de korpsen worden toegewezen, wordt door den zeeofficier, in art. 139 der wet vermeld, met inachtneming van het bepaalde bij de eerste zinsnede van art. 137 der wet het door de provincie voor de zeemilitie te leveren getal, voor den dienst ter zee lichamelijk geschikt bevonden, lotelingen afgezonderd.

De provinciale-adjudant geeft de aldus voor de zeemilitie bestemde lotelingen aan den zeeofficier over en stelt hem ter hand de op hen betrekkelijke uittreksels uit de staten, vermeld in het tweede lid van artikel 61 van dit besluit.

68. De afgeleverde voor de militie te land bestemde manschappen worden ingelijfd bij de korpsen, voor welke zij door lichaamsbouw, gestel en lengte het meest geschikt zijn.

Alvorens de manschappen worden ingelijfd bij andere korpsen, dan die der gewone infanterie,

worden zij geneeskundig onderzocht, ten einde te doen nagaan of zij behept zijn met ziekten of gebreken, welke hen ongeschikt maken voor den krijgsdienst.

69. Behoudens de uitzonderingen, door Onzen Minister van Oorlog te bepalen, wordt voor de indeeling van ingelijfden bij de militie te land het minimum der lengte vastgesteld op: 1.67 M. voor de grenadiers: 1.6 M. voor de jager; 1.55 M. voor de overige infanteristen en de hospitaalsoldaten; 1.65 M. voor de cavaleristen en pontonniers; 1.62 M. voor de veld- en rijdende-artilleristen, de vesting- en de pantserfort-artilleristen, de torpedisten en de geniesoldaten.

Ingelijfden, van wie op het oog kan worden aangenomen, dat zij zwaarder dan 75 K.G. wegen, mogen niet dan bij volstrekte noodzakelijkheid aan de regimenten huzaren worden toegewezen.

Voor zooveel bij de toewijzing ingelijfden bij de militie te land aan de korpsen rekening is te houden met beroep, bedrijf of ambacht, of met de opleiding daartoe, worden dienaangaande voorschriften gegeven door Onzen Minister van Oorlog.

70. De ter inlijving opgekomen lotelingen, die in het oog vallende gebreken hebben of de bij art. 45, 1°., der wet gevorderde lengte missen, worden ingelijfd bij een van de korpsen infanterie, welke in of het meest in de nabijheid van de plaats, waar de aflevering geschiedt, garnizoen houden.

Geschiedt hunne inlijving niet bij een korps, dat in de hoofdplaats der provincie garnizoen houdt, dan worden zij in die hoofdplaats achter gehouden of derwaarts opgezonden, waarna art. 100 der wet zonder verwijl op hen wordt toegepast.

71. De manschappen, die bij de korpsen zijn ingelijfd en aan wie geen ontheffing van den werkelijken dienst of geen uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen is verleend, worden dadelijk in werkelijken dienst gesteld, tenzij door Onzen Minister van Oorlog anders wordt bepaald.

72. De provinciale-adjudant of, betreft het lotelingen, die voor de zeemilitie zijn bestemd, de zeeofficier, in art. 139 der wet vermeld, doet, overeenkomstig de daaromtrent onderscheidenlijk door Onzen Minister van Oorlog en Onzen Minister van Marine gegeven voorschriften, een uittreksel uit de krijgswetten aan de ingelijfde manschappen voorlezen, alvorens zij de plaats der aflevering verlaten.

Van die voorlezing wordt door den officier, in wiens tegenwoordigheid zij heeft plaats gehad, een algemeen proces-verbaal, volgens het hiernevens gevoegde model n°. 16, opgemaakt en door hem en twee meerderjarige getuigen onderteekend.

73. De manschappen, bestemd voor de korpsen infanterie, waarvan een of meer bataljons in verschillende plaatsen garnizoen houden en die, bestemd voor de compagnieën vesting- en pantserfort-artillerie, worden door den provinciale-adjudant evenredig daarover verdeeld.

De in het vorig lid bedoelde en de voor de overige korpsen bestemde manschappen worden, voor zooveel zij dadelijk in werkelijken dienst moeten worden gesteld, opgezonden naar de plaatsen, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

74. De tijd, gedurende welken de bij de militie ingelijfden tot eerste-oefening onder de wapenen worden gehouden, wordt jaarlijks door Ons bepaald.

75. De loting, vermeld in art. 109 der wet, heeft elk jaar plaats:

bij de korpsen, waarbij de manschappen in het algemeen dadelijk tot eerste-oefening in werkelijken dienst zijn gesteld, tusschen 15 en 20 Juli;

bij de korpsen, waarbij die indienststelling later is geschied, twee maanden na het tijdstip, waarop de opkomst onder de wapenen was bepaald.

76. De loting geschiedt: bij de infanterie voor elk bataljon afzonderlijk; bij de vesting-artillerie (de pantserfort-artillerie daaronder begrepen), de genietroepen en de hospitaalsoldaten voor elke compagnie afzonderlijk; bij de overige korpsen voor het geheele korps.

Zij wordt in het openbaar gehouden ten overstaan van den commandant van het korps of dien van het onderdeel, waarvoor wordt geloot, in tegenwoordigheid van de daartoe door hem aan te wijzen officieren.

77. Van al de manschappen, die aan de loting behooren deel te nemen, wordt, hetzij voor het geheele korps, hetzij voor het onderdeel, eene lotingslijst opgemaakt in alphabetische volgorde hunner namen en ingericht overeenkomstig het hiernevens gevoegde model n°. 17.

De uitslag van de loting wordt op de lijst vermeld.

78. De loting geschiedt door middel van even-zooveel lotingsbiljetten als het getal manschappen, in de loting begrepen, bedraagt.

Elk biljet vermeldt in duidelijke cijfers en in letters een nummer, te beginnen met n°. 1

en eindigende met het laatste nummer van het getal manschappen, dat, hetzij voor het geheele korps, hetzij voor het onderdeel, moet loten.

De biljetten worden geparafeerd door den commandant, ten wiens overstaan de loting geschiedt.

De commandant doet elk biljet oprollen en op eenvormige wijze in een koker of ring bevestigen, zóó dat het nummer, op het biljet vermeld, vóór de trekking niet kan worden gekend door den trekker of door de omstanders. Vervolgens doet hij de biljetten, na ze te hebben doen voortellen, in een daartoe geschikt voorwerp.

Het voorwerp, waaruit de trekking geschiedt, is geplaatst in het midden van eene tafel, zoo hoog dat het voor de omstanders zichtbaar is. De commandant plaatst zich aan de tafel recht tegenover en op den kortsten afstand van het voorwerp. Hij ziet nauwkeurig toe, dat daaruit door elken man slechts één lotingsbiljet wordt genomen.

79. De commandant doet elk van de manschappen afroepen om te loten, naar de volgorde, waarin zij op de lotingslijst voorkomen.

Elke man trekt zelf een nummer.

Voor hem, die niet tegenwoordig is, wordt het nummer door den commandant getrokken.

Nadat elk nummer overluid is voorgelezen, wordt het lotingsbiljet aan hem, die het trok, teruggegeven.

Trekt de commandant een nummer voor een afwezige, dan worden op de achterzijde van het lotingsbiljet de naam en de voornamen van hem, voor wien het is getrokken, vermeld en deze vermelding door den commandant geparafeerd. Hij doet het biljet aan hem, voor wien het is getrokken, ter hand stellen.

80. Voor het onder de wapenen te houden of te roepen gedeelte kunnen door Onzen Minister van Oorlog de manschappen ploegsgewijze worden aangewezen, en de eene ploeg na de andere onder de wapenen worden gehouden of geroepen.

De aanwijzing van de manschappen geschiedt naar volgorde van de getrokken nummers, te beginnen met het laagste nummer of met het aan de beurt liggend laagste nummer.

81. Van de nummerverwisseling, vermeld in art. 109 der wet, geven de manschappen, die onderling van nummers hebben gewisseld, binnen vijf weken na den dag, waarop de loting plaats had, kennis aan den commandant van het korps.

De nummerverwisseling, bedoeld in den slotzin der derde zinsnede van art. 109 der wet, kan door den korpscommandant worden toegestaan, om het even of de ingelijfden onder de wapenen dan wel met verlof afwezig is.

De nummerverwisseling mag echter niet ten gevolge hebben, dat ingelijfden, aangewezen om tot kader te worden opgeleid, daardoor recht zouden verkrijgen op vertrek met verlof.

Van de nummerverwisseling wordt op de lotingslijst aanteekening gedaan.

82. Indien een verlofganger onder de wapenen of in werkelijken dienst moet komen, dan geschiedt de oproeping daartoe, voor zoover de wet niet anders bepaalt, in de gemeente, waar hij is ingeschreven in het register, vermeld in artikel 93 van dit besluit. Is deze gemeente eene andere dan die voor welke de verlofganger is ingelijfd, dan doet de burgemeester van laatstbedoelde gemeente van den bij hem ontvangen last tot oproeping onverwijld mededeeling aan dien van eerstbedoelde gemeente door opgaaf van den naam van den verlofganger, de lichting waartoe deze behoort, het korps waarbij hij in werkelijken dienst moet komen, en den datum en de plaats van opkomst. De burgemeester van evenbedoelde gemeente zorgt, naar aanleiding van die mededeeling, voor de oproeping.

83. Met opzicht tot de toepassing van de eerste zinsnede van art. 113 der wet worden beschouwd:

I. ALS GEESTELIJKEN OF BEDIENAREN VAN DEN GODSDIENST:

1°. bij het *Nederlandsch-Hervormd*, het *Evangelisch-Luthersch*, het *Hersteld-Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap*, de *Remonstrantsche broederschap*, het *Doopsgezind kerkgenootschap*, de *Gereformeerde kerken in Nederland* en de *Christelijke Gereformeerde kerk*:

a. zij, die den rang van candidaat in de godgeleerdheid hebben bekomen;

b. zij, die tot proponent zijn bevorderd;

c. zij, die predikant of leeraar zijn bij eene kerkelijke gemeente of plaatselijke kerk;

2°. bij de *Vrije Christelijke Gemeenten in Nederland*:

zij, die predikant zijn bij eene kerkelijke gemeente;

3°. bij het *Roomsch-Katholiek kerkgenootschap* en bij dat der *Oud-Bisschoppelijke klerezij van de Roomsch-Katholieken*:

zij, die door het ontvangen van de kerkelijke wijding de hoedanigheid hebben verkregen van sub-diaken, diaken of priester;

4°. bij de *Israëlieten:*

zij, die een van de graden in de godgeleerdheid, bij de bestaande of nader vast te stellen reglementen op dit onderwerp als zoodanig erkend, hebben verkregen en bij eene Israëlitische gemeente het predik- of eenig ander bezoldigd geestelijk ambt voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet kerkelijke betrekking uitoefenen;

II. ALS ZENDELINGLEERAREN:

zij, die overeenkomstig de statuten of reglementen van eene binnen het Rijk gevestigde, als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, bij die vereeniging de hoedanigheid van zendelingleeraar hebben verkregen en deze bediening voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet godsdienstige betrekking uitoefenen;

III. ALS BROEDERS-DIAKONE

zij, die de bindende gelofte hebben afgelegd als broeder-diakoon der als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, en als zoodanig voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet godsdienstige betrekking, bij die vereeniging werkzaam zijn;

IV. ALS ROOMSCH-KATHOLIEKE ORDEBROEDERS:

zij, die behooren tot de bevolking van eene binnen het Rijk gevestigde kloosterinrichting eener Roomsch-Katholieke godsdienstige orde, congregatie of vereeniging, wier leden na voorafgaanden proeftijd bindende geloften afleggen;

V. ALS STUDENTEN IN DE GODGELEERDHEID:

1°. voor het *Nederlandsch-Hervormd*, het *Evangelisch-Luthersch*, het *Hersteld-Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap*, *de Remonstrantsche broederschap*, het *Doopsgezind kerkgenootschap*, de *Gereformeerde kerken in Nederland* en de *Christelijke Gereformeerde kerk:*

zij, die onderricht in de godgeleerdheid ontvangen aan eene wettiglijk bestaande inrichting van hooger onderwijs, met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van de godsdienst te worden opgeleid;

2°. voor het *Roomsch-Katholiek kerkgenootschap* en voor dat der *Oud-bisschoppelijke klerezij van de Roomsch-Katholieken;*

zij, die met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, hunne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangen,

hetzij aan eene der afdeelingen van de bisschoppelijke seminariën der diocesen van Utrecht, Haarlem, 's Hertogenbosch, Breda en Roermond, respectievelijk gevestigd te Driebergen, Warmond, Haaren, Hoeven en Roermond,

hetzij aan de inrichting van hooger onderwijs in de Abdij van Berne, gevestigd te Heeswijk,

hetzij aan eene inrichting voldoende aan de artt. 99 en 100 der wet tot regeling van het hooger onderwijs, mits deze inrichting staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging die rechtspersoonlijkheid bezit en òf voor het geheel òf voor de afdeeling, waarin de belanghebbende zich bevindt, uitsluitend bestemd is voor hen, van wie het bovengenoemd voornemen stellig blijkt en die hunne opleiding ontvangen tot bedienaar van den godsdienst,

hetzij, wat de ond-bisschoppelijke klerezij van de Roomsch-Katholieken betreft, aan het seminarium dier klerezij;

3°. voor de *Israëlieten:*

zij, die als student aan een van de Israëlietische seminariën zijn ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs voortdurend onderricht ontvangen in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Israëlietisch kerkgenootschap te worden opgeleid;

4°. voor al de hierboven onder 1°., 2°. en 3°. van V genoemde kerkgenootschappen, broederschap en kerken:

zij, die leerling zijn der 5de of der 6de klasse van een wettiglijk bestaand gymnasium en aan die inrichting onderwijs ontvangen in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid;

VI. ALS ZENDELINGKWEEKELINGEN:

zij, die als zendelingkweekeling in eene daartoe door eene binnen het Rijk gevestigde, als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging bestemde inrichting van onderwijs zijn toegelaten en aan die inrichting voortdurend onderricht ontvangen met het stellig gebleken voornemen om tot zendelingleeraar te worden opgeleid;

VII. ALS PROEFBROEDERS:

zij, die als proefbroeder aan eene inrichting der als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, voortdurend onderricht

ontvangen met het stellig gebleken voornemen om tot broeder-diakoon te worden opgeleid.

84. Tot het afgeven van de bewijsstukken, vereischt om aanspraak te kunnen maken op ontheffing van den werkelijken dienst, overeenkomstig de eerste zinsnede van art. 118 der wet, zijn uitsluitend bevoegd:

I. VOOR GEESTELIJKEN OF BEDIENAREN VAN DEN GODSDIENST, *candidaten in de godgeleerdheid uitgezonderd:*

1°. bij het *Nederlandsch-Hervormd kerkgenootschap:*

het klassikaal bestuur, in welks ressort zij zijn gevestigd;

2°. bij het *Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap:*

de synodale commissie der Evangelisch-Lutherse kerk;

3°. bij het *Hersteld-Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap:*

de algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche kerk;

4°. bij de *Remonstrantsche broederschap:*

het college van professor en curatoren van het seminarium der broederschap;

5°. bij het *Doopsgezind kerkgenootschap:*

het bestuur der algemeene Doopsgezinde societeit;

6°. bij de *Gereformeerde kerken in Nederland* en bij de *Christelijke Gereformeerde kerk:*

de kerkeraden der plaatselijke kerken;

7°. bij de *Vrije Christelijke gemeenten in Nederland:*

de kerkeraden van de kerkelijke gemeenten;

8°. bij het *Roomsch-Katholieke kerkgenootschap* en bij dat der *Oud-bisschoppelijke klerezij van de Roomsch-Katholieken:*

de bisschoppen of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die de bisschoppen vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft;

9°. bij de *Israëlieten:*

de kerkbesturen der kerkelijke gemeenten, waarbij zij hun ambt uitoefenen;

II. VOOR ZENDELINGLEERAREN:

het bestuur van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, waarbij zij hunne bediening uitoefenen;

III. VOOR BROEDERS-DIAKONEN:

het bestuur van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem;

IV. VOOR ROOMSCH-KATHOLIEKE ORDEBROEDERS:

de bisschoppen of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die de bisschoppen vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft;

V. VOOR CANDIDATEN EN STUDENTEN IN DE GODGELEERDHEID:

1°. bij het *Nederlandsch-Hervormd kerkgenootschap* en bij de *Gereformeerde kerken:*

de rector-magnificus van de universiteit, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden;

2°. bij het *Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap:*

curatoren van het Evangelisch-Luthersch seminarium of de rector-magnificus van de inrichting van hooger onderwijs, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden;

3°. bij het *Hersteld-Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap:*

de algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche kerk;

4°. bij de *Remonstrantsche broederschap:*

het college van professor en curatoren van het seminarium der broederschap;

5°. bij het *Doopsgezind kerkgenootschap:*

curatoren van het seminarium der algemeene Doopsgezinde societeit of de rector-magnificus der inrichting van hooger onderwijs, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden;

6°. bij de *Gereformeerde kerken:*

de rector der theologische school van de Gereformeerde kerken, te Kampen;

7°. bij de *Christelijke Gereformeerde kerk:*

het curatorium van de theologische school tot opleiding van predikanten in de Christelijke Gereformeerde kerk;

8°. bij het *Roomsch-Katholiek kerkgenootschap* en bij dat der *Oud-bisschoppelijke klerezij van de Roomsch-Katholieken:*

de bisschoppen of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die de bisschoppen vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft;

9°. bij de *Israëlieten:*

de regenten van het seminarium, waar zij het onderwijs ontvangen;

VI. VOOR ZENDELINGKWEEKELINGEN:

het bestuur van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, in wier inrichting van onderwijs zij tot zendelingleeraar worden opgeleid;

VII. VOOR PROEFBROEDERS:

het bestuur van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem.

85. De bewijsstukken, in artikel 84 van dit besluit vermeld, zijn ingericht overeenkomstig de bij dit besluit gevoegde modellen n°. 18, litt. A—X.

De daarop gestelde handteekeningen worden gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, waar de afgifte is geschied.

86. De aan Ons te richten aanvrage om ontheffing van den werkelijken dienst, vermeld in de eerste zinsnede van art. 113 der wet, wordt door den dienstplichtige, die ontheffing wenscht te bekomen, eigenhandig onderteekend en met het vereischte bewijsstuk ingeleverd bij den burgemeester der gemeente, binnen welke hij voor de militie is ingeschreven, en wel:

1°. in de laatste tien dagen van Januari door hem, bedoeld in de eerste zinsnede van art. 96 onder 1°. der wet, en in de laatste tien dagen van Maart door hem, bedoeld in die zinsnede onder 2°.;

2°. door hem, die op een ander tijdstip ter inlijving bij de militie moet worden afgeleverd, binnen tien dagen na de dagteekening van den oproepingsbrief;

3°. door hem, die opnieuw van den werkelijken dienst wenscht ontheven te worden, in de laatste tien dagen der maand, op één na voorafgaande aan de maand, waarin de duur van de verleende of laatstelijk verleende ontheffing eindigt;

4°. door den ingelijfde bij de militie, die voor het eerst voor ontheffing in aanmerking wenscht te komen, zoodra hij meent op ontheffing aanspraak te kunnen maken.

Het overgelegd bewijsstuk mag niet vroeger zijn afgegeven dan tien dagen vóór de inlevering er van bij den burgemeester.

87. De burgemeester zendt de bij hem ingeleverde aanvragen met de bewijsstukken — deze laatsten op de buitenzijde beschreven met den naam en de voornamen van den loteling, wien het geldt, de gemeente, waar deze voor de militie is ingeschreven, het jaar der lichting, waartoe hij behoort, en het nummer door of voor hem getrokken — met bijvoeging van de in de volgende zinsnede vermelde naamlijst, aan Onzen Commissaris in de provincie: voor zooveel de bij artikel 86 van dit besluit onder 1°., 2°. en 3°. bedoelde dienstplichtigen aangaat, binnen vier dagen na den laatsten dag, voor de inlevering bij dat artikel bepaald; voor zooveel de ingelijfden onder 4°. van genoemd artikel betreft, binnen vier dagen na de inlevering.

De aanvragen van hen, bedoeld onder 1°. en 2°. van artikel 86 van dit besluit gaan vergezeld van eene naamlijst, ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model n°. 19; de aanvragen van hen, bedoeld onder 3°. en 4°. van dat artikel, gaan vergezeld van eene naamlijst, ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model n°. 20.

88. Onze Commissaris in de provincie doet uit de naamlijsten, in artikel 87 van dit besluit vermeld, algemeene lijsten, volgens dezelfde modellen, opmaken en zendt die binnen vijf dagen na ontvangst van de in dat artikel genoemde stukken aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onder bijvoeging van de overgelegde bewijsstukken en, zoo noodig, van zijne consideratiën. De ingeleverde aanvragen blijven onder Onzen Commissaris in de provincie berusten.

89. De dienstplichtigen, bedoeld onder 1°. van artikel 86 van dit besluit, worden, zoolang op hunne aanvrage om ontheffing niet is beschikt, niet ter aflevering aan de militaire autoriteit opgeroepen, noch naar de plaats van aflevering overgebracht.

De ter aflevering opgeroepen dienstplichtigen, bedoeld onder 2°. van artikel 86 van dit besluit, behoeven, zoolang op hunne aanvrage om ontheffing niet is beschikt, niet op den tijd, in den hun bezorgden oproepingsbrief aangeduid, ter aflevering op te komen, noch naar de plaats van aflevering te worden overgebracht.

Is aan de in de beide vorige zinsneden bedoelde personen ontheffing van den werkelijken dienst verleend, dan geschiedt hunne inlijving eenvondig op overgifte van uittreksels uit den staat, vermeld in artikel 61 van dit besluit. Wordt hunne aanvrage om ontheffing niet ingewilligd, dan worden zij op de bij de wet voorgeschreven wijze ter aflevering opgeroepen of opnieuw opgeroepen, en vervolgens afgeleverd en ingelijfd.

90. De ingelijfden bij de militie, aan wie op grond van art. 113 der wet ontheffing van den werkelijken dienst is verleend of op grond van art. 114 dier wet uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen is toegestaan, moeten zich op den dag, volgende op dien, waarop

de tijd van de ontheffing of van het uitstel is verstreken, bij het korps of aan boord aanmelden.

91. De vergoeding, bedoeld bij de laatste zinsnede van art. 113 der wet, bedraagt ten hoogste twintig gulden (*f* 20) en gaat niet te boven het bedrag van de vermoedelijke verdiensten van den ingelijfde bij de militie.

92. Het uitstel en de verlenging van uitstel, in art. 114 der wet vermeld, worden verleend door Onzen Minister van Oorlog of Onzen Minister van Marine, naar gelang de ingelijfde behoort tot de militie te land of tot de zeemilitie.

Het verzoek om uitstel wordt, met opgave van redenen, ingediend aan Onzen Minister van Oorlog uiterlijk veertien dagen vóór den datum, waarop hij, door wien uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen wordt gevraagd, ter inlijving moet worden afgeleverd, zoo zijne aflevering op den bij art. 96, eerste zinsnede onder 1°., der wet bepaalden tijd moet worden gedaan. Moet die aflevering op een ander tijdstip geschieden, dan wordt het verzoek uiterlijk bij de inlijving ingediend.

Betreft het een op eerstgenoemden tijd af te leveren diensplichtige, die zich heeft aangemeld om bij de zeemilitie te worden ingelijfd, dan wordt het verzoek uiterlijk veertien dagen vóór de aflevering ook aan Onzen Minister van Marine ingediend. Betreft het een dienstplichtige, die zich niet heeft aangemeld om bij de zeemilitie te worden ingelijfd, maar die bij de loting, bedoeld in art. 137 der wet, voor de zeemilitie wordt aangewezen, dan wordt het verzoek uiterlijk bij de inlijving ingediend.

Verlenging van uitstel wordt, met opgave van redenen, gevraagd aan Onzen Minister, die het uitstel verleende, uiterlijk dertig dagen vóór den datum, waarop het verkregen uitstel afloopt.

Hij, die tot korte oefening is ingelijfd ingevolge de bepaling van de tweede zinsnede van art. 104 der wet, behoort, om in aanmerking te kunnen komen voor verlenging van uitstel, over te leggen een bewijs dat hij nog voldoet aan de in genoemde wetsbepaling bedoelde eischen.

Betreft het verzoek om uitstel of om verlenging van uitstel een minderjarige, dan wordt daarbij overgelegd een schriftelijk bewijs van toestemming van hem of haar, die de vaderlijke macht of de voogdij uitoefent.

Uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen wordt niet verleend of verlengd en houdt op zoodra de militie te land krachtens art. 185 der Grondwet geheel of gedeeltelijk buitengewoon is bijeengeroepen.

93. Het register, vermeld in art. 122 der wet, is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 21.

Het kan voor elke lichting afzonderlijk of doorloopend voor onderscheidene lichtingen worden gehouden.

94. Van het zenden met verlof, krachtens art. 118 der wet, van ingelijfden bij de militie, zoomede van het uit den dienst geraken, het overplaatsen bij een ander korps of het overlijden gedurende den tijd dat zij zich onder de wapenen of in werkelijken dienst bevinden, van het verleenen of opnieuw verleenen van ontheffing van den werkelijken dienst, van het, krachtens art. 114 der wet, verleenen of verlengen van uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen aan ingelijfden bij de militie, en voorts van het weder in de sterkte brengen van miliciens, die als deserteur werden afgevoerd, wordt door de commandeerende-officieren der korpsen om de veertien dagen of, betreft het ingelijfden bij de zeemilitie, door of vanwege Onzen Minister van Marine telkens kennis gegeven aan Onzen Commissaris in de provincie en door dezen aan de burgemeesters der gemeenten, voor welke die manschappen bij de militie zijn ingelijfd.

Van het zenden met verlof, het uit den dienst geraken, het overplaatsen bij een ander korps, het overlijden, het verleenen of opnieuw verleenen van ontheffing van den werkelijken dienst, het verleenen of verlengen van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen of van het weder in de sterkte brengen van miliciens, die als desertenr werden afgevoerd, wordt aanteekening gehouden in de kolom *Aanmerkingen* van de beide dubbelen van het lotingsregister, alsmede van het in artikel 93 van dit besluit vermeld register, zoo het een ingelijfde betreft, die op dat register voorkomt.

Is laatstbedoelde niet in de gemeente, voor welke hij is ingelijfd, in evenvermeld register ingeschreven, dan doet de burgemeester dezer gemeente van de bij hem ontvangen kennisgeving tot voorschreven einde onverwijld mededeeling aan den burgemeester der gemeente, waar de persoon, wien het geldt, op het register voorkomt.

95. Van elke toestemming of vergunning, door Onzen Minister van Oorlog of Onzen Minister van Marine krachtens art. 116, 128 of 145 der wet of krachtens artikel 99 van dit besluit ver-

leend, wordt door hem aan Onzen Commissaris in de provincie, voor welke de daarbij betrokken persoon bij de militie is ingelijfd, kennis gegeven, met vermelding van de vrijstellingen, die volgens art. 123, derde zinsnede, of art. 145, vijfde zinsnede, der wet bij de toestemming zijn toegestaan. Onze Commissaris doet daarvan mededeeling aan den burgemeester van de gemeente, voor welke de persoon, wien het geldt, bij de militie is ingelijfd. Hij doet aan dien burgemeester in gelijker voege ook mededeeling van de door hem vanwege Onzen Minister van Oorlog of Onzen Minister van Marine verleende toestemming of vergunning als hier bedoeld.

Van elke verleende vergunning of toestemming en van de daarbij toegestane vrijstelling wordt achter den naam van hem, wien het geldt aanteekening gedaan in de kolom *Aanmerkingen* van het register, in artikel 93 van dit besluit vermeld.

Is hij, wien de toestemming of de vergunning werd verleend, niet in de gemeente, voor welke hij is ingelijfd, in dat register ingeschreven, dan zendt de burgemeester van die gemeente de ingevolge het eerste lid van dit artikel ontvangen mededeeling tot het bij het tweede lid aangeduid einde onverwijld aan den burgemeester der gemeente, waar de ingelijfde, op bedoeld register voorkomt.

96. De burgemeester geeft van de inschrijving in het register, in artikel 93 van dit besluit vermeld, van een verlofganger, die voor eene andere gemeente bij de militie is ingelijfd en zich ingevolge art. 120 der wet bij hem aanmelde, binnen vijf dagen kennis aan den burgemeester dier gemeente.

De burgemeester doet van eene aan hem gedane kennisgeving, bedoeld in den eersten volzin van art. 121 der wet, binnen vijf dagen mededeeling aan den burgemeester der gemeente, waar de verlofganger zich gaat vestigen. Van de kennisgeving kan, met vermelding van datum, aanteekening geschieden op den verlofpas van hem, die de kennisgeving doet.

De burgemeester, bij wien een verlofganger zich overeenkomstig den tweeden volzin van art. 121 der wet heeft aangemeld, geeft daarvan binnen vijf dagen kennis aan den burgemeester der gemeente, waar hij laatstelijk in het register, in artikel 93 van dit besluit vermeld, was ingeschreven. De burgemeester dezer gemeente zorgt voor doorhaling van 's mans naam op dat register. Is de man bij de militie ingelijfd voor eene andere gemeente dan die in den eersten volzin van dit lid in de eerste plaats bedoeld, dan geeft de burgemeester der gemeente, bij wien hij zich heeft aangemeld, hiervan tevens kennis aan den burgemeester der gemeente, voor welke de man bij de militie is ingelijfd.

Het bepaalde bij dit artikel geldt in elk daarbij omschreven geval ook ten aanzien van een ingelijfde bij de militie, die in het genot is van uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen.

97. Indien een verlofganger, of een ingelijfde bij de militie die in het genot is van uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen, niet heeft voldaan aan art. 120 of aan art. 121 der wet, of art. 123 of art. 145 heeft overtreden, geeft de burgemeester der gemeente, voor welke hij is ingelijfd, zoo het geldt niet-voldoening aan art. 120 der wet, en in elk der andere gevallen de burgemeester der gemeente, waar de man in het register vermeld in artikel 93 van dit besluit, is ingeschreven of had behooren te zijn ingeschreven, daarvan, na gedaan onderzoek omtrent 's mans verblijfplaats, kennis aan Onzen Commissaris in de provincie, voor welke de persoon, wien het geldt, is ingelijfd, met vermelding, zooveel mogelijk, van de verschoonende of verzwarende omstandigheden, die zich bij de overtreding hebben voorgedaan.

Onze Commissaris in de provincie doet van een en ander mededeeling aan Onzen Minister van Oorlog, of, behoort de man tot de zeemilitie, aan Onzen Minister van Marine.

Deze Ministers zorgen, ieder voor zooveel hem aangaat, dat aan art. 124 der wet wordt voldaan.

98. Binnen veertien dagen na het overlijden van een verlofganger, of van een ingelijfde bij de militie die in het genot is hetzij van ontheffing van den werkelijken dienst, hetzij van uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen, geeft de burgemeester der gemeente, waar het overlijden plaats had, daarvan kennis aan Onzen Commissaris in de provincie, voor welke de overledene was ingelijfd, aan den burgemeester der gemeente, voor welke de overledene was ingelijfd, zoo deze gemeente eene andere is dan waar het overlijden plaats had, alsmede, zoo de overledene bij de militie te land was ingelijfd, aan den commandeerende-officier van het korps, waartoe hij behoorde, en zoo de overledene bij de zeemilitie was ingelijfd, aan Onzen Minister van Marine.

Van het overlijden wordt achter den naam van den overledene aanteekening gehouden in de kolom *Aanmerkingen* der beide dubbelen van het lotingsregister, alsmede, zoo de overledene ook voorkomt op het in artikel 93 van dit besluit vermeld register, in de daarvoor bestemde kolom van dat register, met doorhaling tevens van diens naam.

Is de overledene niet ingeschreven in laatstbedoeld register van de gemeente, waar het overlijden plaats had, dan geeft de burgemeester van de gemeente, voor welke hij was ingelijfd, tot laatstvermeld einde van het overlijden onverwijld kennis aan den burgemeester der gemeente, waar de overledene op dat register voorkomt.

99. Het onderzoek van de verlofgangers der militie te land, vermeld in art. 125 der wet, geschiedt eenmaal 's jaars in de maand Juni.

Bij de toestemming, krachtens art. 116 of art. 123 der wet verleend, kan aan de daarbij betrokken verlofgangers worden vergund, het onderzoek in de maand November of December van het jaar te ondergaan.

Gelijke vergunning kan door of vanwege Onzen Minister van Oorlog ook aan andere verlofgangers worden verleend, indien de uitoefening van hun beroep of bedrijf of andere bijzondere omstandigheden deelneming aan het onderzoek in Juni van het jaar te bezwarend zouden maken.

Aan het onderzoek wordt in het jaar, waarin het zou moeten plaats hebben, niet deelgenomen door verlofgangers, die in dat jaar vóór het voor het onderzoek bepaalde tijdstip uit anderen hoofde dan krachtens art. 124 of art. 131 der wet onder de wapenen zijn geweest, of die bestemd zijn om in dat jaar krachtens art. 108, art. 109 of art. 111 der wet onder de wapenenen of in werkelijken dienst te worden geroepen.

Wij behouden Ons voor om, indien het heerschen van besmettelijke ziekte of andere buitengewone omstandigheden het noodig doen achten, voor het onderzoek van verlofgangers uit één of uit meer gemeenten de tijdsbepaling, in het eerste en in het tweede lid van dit artikel vervat, door eene andere te vervangen of het onderzoek in eenig jaar achterwege te doen blijven.

De militiecommissaris kan aan verlofgangers, die in eene gemeente van zijn ressort voorkomen op het register, in artikel 93 van dit besluit vermeld, op door of voor hen gedane aanvrage vergunnen, het onderzoek voor den militiecommissaris in een ander ressort te ondergaan. Hij geeft van de verleende vergunning onverwijld kennis aan den burgemeester van de gemeente, waar de daarbij betrokken verlofganger op het register voorkomt, alsmede aan den militiecommissaris, door wien volgens de vergunning het onderzoek moet worden gedaan. Is van de vergunning niet op den door dien militiecommissaris bepaalden tijd gebruik gemaakt, dan wordt zij geacht niet te zijn verleend.

Ingelijfden bij de militie, die krachtens art. 113 der wet van den werkelijken dienst zijn ontheven, of aan wie krachtens art. 114 der wet uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen is verleend, zijn gedurende den tijd, dat zij in het genot zijn van de ontheffing of van het uitstel, niet aan het onderzoek onderworpen.

100. Behoudens het bepaalde in het laatste lid van dit artikel zendt de burgemeester van elke gemeente op den eersten werkdag na 15 Mei van elk jaar het register of de registers, in artikel 93 van dit besluit vermeld, aan den militiecommissaris.

Komen op dat register of op die registers verlofgangers voor, aan wie ingevolge het tweede of het derde lid van artikel 99 van dit besluit is vergund het onderzoek in de maand November of December te ondergaan, dan wordt, behoudens het bepaalde in het laatste lid van dit artikel, het register of worden de registers, waarop die verlofgangers voorkomen, ook, ten minste vijf dagen vóór den dag, overeenkomstig art. 126 der wet voor het onderzoek bepaald, aan den militiecommissaris gezonden.

Kennisgevingen, na de verzending van het register of van de registers aan den militiecommissaris of nadat door dezen is gehandeld overeenkomstig het laatste lid van dit artikel, en vóór den afloop van het onderzoek bij den burgemeester ontvangen, worden door dezen onverwijld aan den militiecommissaris medegedeeld, voor zoover van haar inhond aanteekening moet worden gedaan in de kolom *Aanmerkingen* en bekendheid met dien inhoud voor den militiecommissaris noodig kan zijn in verband met het door dezen te houden onderzoek.

De militiecommissaris maakt uit het register of de registers eene naamlijst op van de verlofgangers, die tot het onderzoek moeten opkomen, en zendt het register of de registers aan den burgemeester terug op den eersten werkdag van de maand, volgende op die, waarin het register of de registers door hem zijn ontvangen.

In gemeenten, boven de 100,000 inwoners

tellende, wordt het register of worden de registers niet aan den militiecommissaris toegezonden, doch, tot het opmaken van de naamlijst, in het vorig lid van dit artikel bedoeld, op de secretarie der gemeente te zijner beschikking gesteld gedurende de termijnen, loopende van de dagen der verzending in het eerste en in het tweede lid vermeld, tot den dag der terugzending, bedoeld in het vierde lid.

101. De militiecommissaris wordt in het onderzoek bijgestaan door twee onderofficieren.

Dezen worden daartoe, op aanvrage van den militiecommissaris, aangewezen door of vanwege den bevelhebber in de militaire afdeeling, waartoe de gemeenten behooren, waar het onderzoek geschiedt.

102. De militiecommissaris doet, overeenkomstig de hem door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven voorschriften, van het gehouden onderzoek verslag, met opgave van de door hem gestrafte verlofgangers en van hen, die, naar zijne meening, volgens art. 131 der wet in werkelijken dienst zijn te roepen, wat laatstbedoelden betreft, met vermelding, zooveel mogelijk, van de verschoonende of verzwarende omstandigheden, die bij de beoordeeling ter zake in aanmerking komen.

103. Aan den ingelijfde, die door inlijving van een ander militieplichtige of ingevolge art. 113, zesde zinsnede, of art. 114, laatste zinsnede, der wet recht op ontslag uit den dienst bij de militie heeft verkregen, wordt hiervan door of vanwege het hoofd van het Departement, waaronder hij staat, of, is hij in het genot van uitstel van eerste oefening of van verblijf onder de wapenen, ingevolge art. 114 der wet toegestaan, of van verlof, ingevolge art. 118 der wet verleend, door Onzen Commissaris in de provincie, voor welke hij is ingelijfd, kennis gegeven.

Verlangt hij uit den dienst bij de militie te worden ontslagen, dan doet hij van dat verlangen binnen zestig dagen na de kennisgeving schriftelijk aan Onzen bij de zaak betrokken Minister blijken.

104. De naamlijst, bedoeld in de tweede zinsnede van art. 138 der wet, is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 22.

105. Alvorens de naamlijsten, in de derde zinsnede van art. 138 der wet bedoeld, aan Onzen Minister van Marine worden gezonden, worden door Onzen Commissaris in de provincie van deze lijsten afgevoerd de lotelingen, die niet of vooralsnog niet voor inlijving ter volledige oefening bij de militie te land bestemd zijn.

106. De loting, bedoeld in art. 137 der wet, geschiedt naar de regelen en op de wijze, in dit en in de beide volgende artikelen van dit besluit vermeld.

Den dag vóór den eersten afleveringsdag in de provincie, en zoo laatstbedoelde dag een Maandag is, twee dagen vóór dezen dag, maken de provinciale-adjudant en de zeeofficier, in art. 139 der wet bedoeld, gezamenlijk eene lotingsbus gereed.

Het getal in deze bus te doene lotingsbiljetten is gelijk aan het aantal dienstplichtigen uit de provincie ter volledige oefening bestemd, die beroepen uitoefenen als in de eerste zinsnede van art. 137 der wet bedoeld, verminderd met het aantal van hen, die zich in de provincie voor de zeemilitie hebben aangemeld of hebben doen opgeven.

Van deze lotingsbiljetten wordt het benoodigd getal, dus zooveel als het getal uit de provincie te trekken zeemiliciens verschilt met dat van hen, die zich voor de zeemilitie hebben aangemeld of hebben doen opgeven, gemerkt „Zeemilitie."

107. Op elken afleveringsdag worden, voordat eene loting als in art. 137 der wet bedoeld, plaats heeft, door den zeeofficier uit hen, die zich voor de zeemilitie hebben aangemeld of hebben doen opgeven en ter inlijving aanwezig zijn, de voor den dienst ter zee geschikt bevondenen afgezonderd, waarna door den provinciale-adjudant aan de in de bus aanwezige lotingsbiljetten nog zooveel met het woord „Zeemilitie" gemerkte biljetten worden toegevoegd, als het verschil bedraagt tusschen het aantal van hen, die zich voor de zeemilitie hebben aangemeld of hebben doen opgeven en op den dag der trekking ter inlijving bestemd waren, en het aantal van hen, die door den zeeofficier uit de opgekomenen zijn afgezonderd. Tegelijkertijd worden alsdan even zooveel niet met het woord „Zeemilitie" gemerkte lotingsbiljetten uit de bus verwijderd.

Evenzoo wordt vóór den aanvang der trekking voor elken dienstplichtige, die aan de loting zou moeten deelnemen, doch niet aan de oproeping ter aflevering heeft voldaan, door den provinciale-adjudant een van de niet met het woord „Zeemilitie" gemerkte lotingsbiljetten uit de bus verwijderd.

108. De trekking, in artikel 107 van dit besluit bedoeld, geschiedt telkens bij de aflevering door hen, die in de loting moeten worden begrepen, in tegenwoordigheid van den geleider of de geleiders der manschappen en in de orde, waarin

zij op het lotingsregister hunner gemeente voorkomen. Worden op één dag lotelingen uit twee of meer gemeenten afgeleverd, dan geschiedt de trekking in alphabetische orde van de namen dier gemeenten en, voor elke gemeente in het bijzonder, in de orde, waarin zij, die in de loting moeten worden begrepen, op het lotingsregister hunner gemeente voorkomen.

Zoolang de in art. 137 der wet bedoelde loting in de provincie niet is afgeloopen, wordt elken dag na de aflevering de bus door den provinciale-adjudant verzegeld.

De bus en de noodige lotingsbiljetten worden door de zorg van Onzen Minister van Marine aan den zeeofficier verstrekt.

109. Gedeputeerde Staten houden een register van de uitspraken, door hen krachtens art. 147 der wet gedaan.

Dit register is ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 23.

De aanteekeningen, die ingevolge artikel 4, voorlaatste lid, artikel 94, tweede lid, en artikel 98, tweede lid, van dit besluit moeten geschieden in de kolom *Aanmerkingen* van het lotingsregister, worden voor zooveel noodig in de kolom *Aanmerkingen* van het register, in het vorig lid bedoeld, gedaan ten aanzien van hen, die in dit register voorkomen.

110. Van de uitspraken, door Gedeputeerde Staten krachtens art. 42, 56, 58, 100, 153, 158, 161 of 165 der wet gedaan, geschiedt aanteekening op het lotingsregister in dubbel of, zoo het personen geldt als bedoeld in art. 147 der wet, op het register, in artikel 109 van dit besluit vermeld.

Van de uitspraken, door Gedeputeerde Staten krachtens art. 42, 56, 58, 100, 147, 153, 158 of 165 der wet gedaan, geschiedt mededeeling aan hen, wie zij gelden, of, gelijk mede ingeval de uitspraak krachtens art. 161 der wet is gedaan, voor zoover het minderjarigen of onder curateele gestelden betreft, aan hun vader, moeder, voogd of curator, indien de uitspraak plaats had buiten de tegenwoordigheid van hen, wie zij gelden.

111. De manschappen, die volgens art. 151 of art. 157 der wet moeten worden ingelijfd, worden ter aflevering opgeroepen zoodra hunne aanwijzing tot den dienst onherroepelijk is geworden. Verlangen zij evenwel dadelijk na de uitspraak van Gedeputeerde Staten te worden ingelijfd, dan worden zij dienovereenkomstig daartoe aan den provinciale-adjudant afgeleverd.

De manschappen, die volgens art. 159 of art. 161 der wet moeten worden ingelijfd, kunnen dadelijk nadat Gedeputeerde Staten uitspraak deden, aan den provinciale-adjudant worden afgeleverd. Is dit niet geschied, dan worden zij ter aflevering opgeroepen zoodra de uitspraak, welke hunne inlijving ten gevolge moet hebben, onherroepelijk is geworden.

112. Bij de aflevering van de manschappen, in artikel 111 van dit besluit bedoeld, worden aan den provinciale-adjudant ter hand gesteld een dubbel van den staat, vermeld in artikel 61 van dit besluit, en uittreksels uit dien staat, betrekkelijk elken daarop gebrachten persoon.

Het vorig lid geldt ook ingeval ingevolge art. 59 of art. 61 der wet lotelingen ter indienststelling bij de militie moeten worden afgeleverd.

Geschiedt aflevering zonder dat de af te leveren manschappen daartoe zijn opgeroepen, dan worden de hen betreffende staat en de uittreksels, in het eerste lid bedoeld, door Onzen Commissaris in de provincie opgemaakt.

113. Onze Commissarissen in de provinciën zenden jaarlijks in de eerste helft van Juli een verslag betreffende de lichting van het vorig jaar aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, overeenkomstig de hun daaromtrent door dien Minister gegeven voorschriften.

114. Waar in dit besluit en in de daarbij gevoegde modellen wordt gesproken van „der wet" wordt met die uitdrukking bedoeld de Militiewet 1901.

Waar in bij dit besluit gevoegde modellen, in vroegere Koninklijke besluiten en in daarbij gevoegde modellen en staten wordt gesproken van „militiedistrict" wordt door die uitdrukking verstaan het rechtsgebied van een militieraad in eene provincie, waar twee of meer militieraden zijn.

Wordt in dit besluit en in de daarbij gevoegde modellen gesproken van „broeder" of van „broeders", dan zijn in die uitdrukkingen onderscheidenlijk de „halfbroeder" en de „halfbroeders" begrepen.

Waar in dit besluit met betrekking tot minderjarigen wordt gesproken van „vader", „moeder" of „voogd" strekt:

de uitdrukking „vader" voor het geval, dat de vader de ouderlijke macht uitoefent;

de uitdrukking „moeder" voor het geval, dat de vader is overleden, de ouderlijke macht mist of in wettelijken zin ontbreekt;

de uitdrukking „voogd" voor het geval, dat de beide ouders zijn overleden, de onderlijke macht missen of in wettelijken zin ontbreken.

Waar in dit besluit met betrekking tot meerderjarigen wordt gesproken van „curator" strekt deze uitdrukking voor het geval, dat het iemand geldt, die onder curateele staat, om het even of zijne beide ouders nog in leven zijn of een van beiden nog in leven is.

115. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1902.

Op dien dag vervallen de Koninklijke besluiten van 17 December 1861 (*Staatsblad* n°. 127) en van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46), alsmede de Koninklijke besluiten, waarbij die besluiten zijn gewijzigd en aangevuld.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) J. W. BERGANSIUS.

De Minister van Marine, (*get.*) KRUYS.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

MODEL n°. 1, lit. *A*.

Art. 8 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . . .

De Burgemeester der gemeente . . . . . verklaart, dat

(Geslachts- en voornamen)

geboren te . . . . . op . . . . . ,

zoon van . . . . . en van . . . . . ,

. . . . . , te . . . . . voor de militie is ingeschreven voor de lichting van het jaar 19 . . onder n°. . . . , en dat hij *tot dusver* tot geen dienst bij de militie is verplicht geweest.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

N. N.

MODEL n°. 1, lit. *B*.

Art. 8 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . .

De Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . verklaart, dat aan (1)

(Gealachts- en voornameu)

geboren te . . . . . op . . . . . ,

zoon van . . . . . en van . . . . . ,

(*Eerste geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar . . . . voor de gemeente . . . . . is ten deel gevallen n°. . . . . , dat *tot heden* buiten oproeping is gebleven.

(*Tweede geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar . . . . voor de gemeente . . . . . is ten deel gevallen n°. . . . . , ten gevolge waarvan hij, in verband met zijne aanwijzing tot den dienst, ter inlijving is opgeroepen tegen . . . . .

(*Derde geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar . . . . voor de gemeente . . . . . is ten deel gevallen n°. . . . , dat, buiten oproeping gebleven zijnde, hem tot geen dienst heeft verplicht.

(*Vierde geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar . . . . voor de gemeente . . . . . is ten deel gevallen n°. . . . , en dat hij vervolgens

bij onherroepelijk geworden uitspraak van den militieraad
" " " " " Gedeput. Staten
in hooger beroep bij Koninklijke beslissing

uit hoofde van . . . . . (2)

van den dienst is vrijgesteld.
voor den dienst ongeschikt is verklaard.
voor den dienst is afgekeurd.

(1) Het woord „aan" vervalt voor de laatste drie gevallen.

(2) Is de vrijstelling verleend, de ongeschiktheid voor den dienst uitgesproken of de afkeuring gedaan wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, dan teveus te vermelden den datum en het *Staatsblad*nummer van het toegepaste keuringsreglement, alsmede de nummers, waaronder de ziekelijke gesteldheid of gebreken, op grond waarvan de vrijstelling is verleend, de ongeschiktverklaring is uitgesproken of de afkeuring is gedaan, in het reglement zijn genoemd.

(*Vijfde geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar .... voor de gemeente ..... is ten deel gevallen n°. ...., en dat hij vervolgens

bij onherroepelijk geworden uitspraak van den militieraad
" " " " " Gedeput. Staten
in hooger beroep bij Koninklijke beslissing

op grond van art. 54, no. / art. 55, no. der Militiewet 1901

voor altijd / voorloopig van den dienst is uitgesloten. (3)

(*Zesde geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar .... voor de gemeente ..... is ten deel gevallen n°. ...., en dat hij op ..... is ingelijfd en

nog is dienende.
vervolgens op ... met eene verbintenis tot vrijwilligen dienst is overgegaan bij ....
op ... uit den dienst is ontslagen uit hoofde van ...

(*Zevende geval.*)

bij de loting voor de lichting der nationale militie van het jaar .... voor de gemeente ..... is ten deel gevallen n°. ...., en dat hij een plaatsvervanger / nummerverwisselaar heeft gesteld, die op ..... is ingelijfd bij ..... en

nog is dienende.
op ... uit den dienst is ontslagen uit hoofde van ...
vervolgens op ... met eene verbintenis tot vrijwilligen dienst is overgegaan bij ....
gedurende zijn diensttijd is overleden.

(*Achtste geval.*)

wiens aangifte ter inschrijving voor de militie voor de lichting van het jaar ..... in de gemeente ..... was verzuimd,

bij onherroepelijk geworden uitspraak van Gedeput. Staten
in hooger beroep bij Koninklijke beslissing

van den dienst is vrijgesteld uit hoofde van .... (4) / voor altijd is uitgesloten op grond van art. 54, no. ... der Militiewet 1901.

(3) Indien omtrent een voorloopig uitgeslotene eene nadere uitspraak is gedaan, dan wordt het bewijs afgegeven naar het model, dat gevolgd zou moeten worden, ware art. 55 der wet niet toegepast geweest.

(4) Is de vrijstelling verleend, de ongeschiktheid voor den dienst uitgesproken of de afkeuring gedaan wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, dan tevens te vermelden den datum en het *Staatsblad*nummer van het toegepaste keuringsreglement, alsmede de nummers, waaronder de ziekelijke gesteldheid of gebreken, op grond waarvan de vrijstelling is verleend, de ongeschiktverklaring is uitgesproken of de afkeuring is gedaan, in het reglement zijn genoemd.

(*Negende geval.*)

wiens aangifte ter inschrijving voor de militie voor de lichting van het jaar .... in de gemeente ..... was verzuimd, op ..... zonder loting is ingelijfd en

nog is dienende.
vervolgens op .... met eene verbintenis tot vrijwilligen dienst is overgegaan bij ....
op ... uit den dienst is ontslagen uit hoofde van ..

(*Tiende geval.*)

wiens aangifte ter inschrijving voor de militie voor de lichting van het jaar .... in de gemeente ..... was verzuimd, krachtens bekomen vergunning een plaatsvervanger heeft gesteld, die op .... is ingelijfd bij ..... en

nog is dienende.
op ... uit den dienst is ontslagen uit hoofde van ...
vervolgens op ... met eene verbintenis tot vrijwilligen dienst is overgegaan bij ....
gedurende zijn diensttijd is overleden.

....., den ..... 19 ..

De Commissaris der Koningin voornoemd,

N. N.

N.B. In het bewijs ten behoeve van iemand, die, na voor zich zelven aan zijn militieplicht te hebben voldaan, bij de militie is ingelijfd als vrijwilliger voor de militie of als plaatsvervanger, moet ook hiervan melding worden gemaakt in den zin van hetgeen is aangewezen aan het slot van het model voor het zevende geval, met uitzondering van den laatsten regel.

In het bewijs ten behoeve van iemand, die, als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar toegelaten, niet op den bepaalden tijd ter inlijving bij de militie is opgekomen en omtrent wien vóór 1 September 1898 geen uitspraak was gedaan, wordt, na de vermelding van zijne toelating als plaatsvervanger of als nummerverwisselaar, verklaard, dat hij ingevolge art. 160 der Militiewet 1901 tot geen dienst bij de militie is verplicht geweest.

MODEL n°. 1, lit. *C.*

Art. 8 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE .....

De Commissaris der Koningin in de provincie ..... verklaart, dat

(Geslachts- en voornamen)

geboren te ..... op .....,
zoon van ..... en van .....,

(*Eerste geval.*)

als tot op het tijdstip, waarop hij zijn 20ste

levensjaar heeft volbracht, volgens artikel 15 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) geen ingezetene binnen dit Rijk geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Tweede geval.*)

als tot op het tijdstip, waarop hij zijn 20ste levensjaar heeft volbracht, volgens artikel 15 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), in verband met artikel 1 der wet van 22 Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 91), geen ingezetene binnen dit Rijk geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de milite te volbrengen heeft gehad.

(*Derde geval.*)

volgens artikel 17 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Vierde geval.*)

als volgens artikel 13, tweede zinsnede, der Militiewet 1901 geen ingezetene binnen dit Rijk zijnde, *tot dusver* geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Vijfde geval.*)

als tot op het tijdstip, waarop hij zijn 20ste levensjaar heeft volbracht, volgens artikel 13, tweede zinsnede, der Militiewet 1901 geen ingezetene binnen dit Rijk geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Zesde geval.*)

als volgens artikel 13 of artikel 18 der Militiewet 1901 tot heden niet aan inschrijving voor de militie onderworpen geweest zijnde, *tot dusver* ook geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Zevende geval.*)

als tot op het tijdstip, waarop hij zijn 20ste levensjaar heeft volbracht, volgens artikel 13 of artikel 18 der Militiewet 1901 niet aan inschrijving voor de militie onderworpen geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Achtste geval.*)

als tot op het tijdstip, waarop hij zijn 20ste levensjaar heeft volbracht, volgens artikel 15 der Militiewet 1901 niet aan inschrijving voor de militie onderworpen geweest zijnde, geene plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

(*Negende geval.*)

als na zijne inschrijving voor de militie en vóór het voorgoed sluiten van het inschrijvingsregister (31 Augustus 19 . .)

(1°.)

opgehouden hebbende Nederlander te zijn, zonder ingezetene binnen het Rijk te wezen volgens artikel 13, tweede zinsnede, der Militiewet 1901,

(2°.)

opgehouden hebbende ingezetene binnen het Rijk te zijn volgens artikel 13, tweede zinsnede der Militiewet 1901,

(3°.)

geraakt zijnde in het geval omschreven in artikel 15, $\frac{1°.}{2°.}$ der Militewet 1901;

(1°., 2°. en 3°.)

tot dusver geene andere plichten ten aanzien van de militie te volbrengen heeft gehad.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Commissaris der Koningin voornoemd,

N. N.

MODEL n°. 2.

Art. 16, 1ste, 2de en 3de zinsnede, der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . . .

—

De Burgemeester der gemeente . . . . . verklaart dat op heden ter inschrijving voor de militie is aangegeven de persoon van

(Geslachts- en voornamen)

geboren te . . . . . op . . . . . 1 . . . .

(*Eerste geval.*)

en dat deze op het inschrijvingsregister van eerstgenoemde gemeente voor de lichting van het jaar 19 . . onder n°. . . . is ingeschreven.

(*Tweede geval.*)

en dat, alvorens zijne inschrijving geschiedt, de overlegging gevorderd is van een uittreksel uit zijne geboorte-akte.

(*Derde geval.*)

en dat Burgemeester en Wethouders geen termen hebben gevonden tot zijne inschrijving, op grond (hier beknopt de reden te vermelden, waarom de inschrijving niet plaats had).

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

N. N.

MODEL n°. 3.

Art. 16, 4de zinsnede der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

NAAMLIJST VAN PERSONEN, dienende bij *a* . . . . . , geplaatst als *b* . . . . . , die in het jaar 19 . . , volgens art. 13 der Militiewet 1901, voor de militie moeten worden ingeschreven.

a. Hier in te vullen: de benaming van het korps of inrichting van het leger hier te lande, of *„de zeemacht"*, of *„de marine-reserve"*, of *„het korps mariniers"*, of *„de koloniale reserve"*.

b. Hier in te vullen:
of *„adelborst op het Koninklijk Instituut voor de Marine"*,
of *„cadet bij de Koninklijke Militaire Academie"*,
of *„adspirant-administrateur bij de zeemacht"*.

Volgnummer.	Stamboeknummer.	Geslachts- en voornamen van de in te schrijven personen. 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Graad of betrekking, waarin zij dienen.	Geboorteplaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geboortedag. 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	Verblijfplaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geslachts- en voornamen van vader, moeder, voogd of curator. 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam der moeder. 3. Voornamen der moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator, 6. Woonplaats van den vader, de moeder, den voogd of den curator, met vermelding van dorp, gehucht, straat of gracht, enz. (Zooveel mogelijk den toestand op 1 Januari aan te geven.)	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
		1. 2.		1. 2.	1. 2. 3.	1. 2.	1. 2. 3. 4. 5. 6.	

Aldus opgemaakt en verzonden aan den Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . , den . . . . . 19 . . . , door den . . . . . .

(*Handteekening.*)

MODEL nº. 4.

Art. 22 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

NAAMLIJST VAN PERSONEN, opgenomen in (*) . . . . . , die in het jaar 19 . . , volgens art. 13 der Militiewet 1901, voor de militie moeten worden ingeschreven.

(*) Hier in te vullen de benaming van het gesticht, de gevangenis of de inrichting.

Volgnummer.	Geslachts- en voornamen van de in te schrijven personen. 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Geboorte-plaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geboortedag. 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	Geslachts- en voornamen en woonplaats van vader, moeder voogd of curator. 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam der moeder. 3. Voornamen der moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator. 6 Woonplaats van den vader, de moeder, den voogd of den curator.	Beroep van den in te schrijven persoon.	Opgave, voor zooveel het een gevangene betreft, van het misdrijf, dat hem is ten laste gelegd of waarvoor hij is veroordeeld, in het laatste geval met vermelding van het vonnis.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	1. 2.	1. 2.	1. 2. 3.	1. 2. 3. 4. 5. 6.			

Aldus opgemaakt en verzonden aan den Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . , den . . . . . 19 . . . , door . . . . . .

(*Handteekeningen.*)

MODEL nº. 5.

Artt. 16, 4de zinsnede, en 23 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Provincie . . . . . Gemeente . . . . . .

De Burgemeester der gemeente . . . . . verklaart, dat
(Geslachts- en voornamen)

geboren te . . . . . op . . . . . 1 . . , op het inschrijvingsregister van de eerstgenoemde gemeente voor de lichting der militie van het jaar 19 . . onder nº. . . . is ingeschreven.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester voornoemd,
N. N.

MODEL nº. 6.

Art. 23 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Jaar van inschrijving 19 . .

Jaar der lichting 19 . . .

Provincie . . . . . Gemeente . . . . . .

INSCHRIJVINGSREGISTER, bevattende (in letters) personen, met de daarbij behoorende Alphabetische Naamlijst, verzonden aan den Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . .

. . . . . , den . . September 19 . .

De Burgemeester der gemeente . . . . . ,
N. N.

Volgnummer.	1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Geboorteplaats. — 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geboortedag. — 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	Woonplaats. (1) — 1. Gemeente. 2. Provincie. 3. Of hij zich in een van de gestichten of inrichtingen bevindt, bedoeld in art. 22 der wet; en, zoo ja, in welk, met vermelding, als het een gevangene betreft van het misdrijf, dat hem is ten laste gelegd of waarvoor hij is veroordeeld. 4. Of hij zich in vrijwilligen dienst bevindt, en zoo ja, waarbij.	Geslachts- en voornamen en woonplaats van vader, moeder, voogd of curator. — 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam van de moeder. 3. Voornamen van de moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of van den curator. 5. Voornamen van den voogd of van den curator. 6. Woonplaats van den vader, de moeder, den voogd of den curator.	Beroep van den ingeschrevene.	Aanwijzing door wien de aangifte ter inschrijving is gedaan. Of de ingeschrevene volgens art. 19 der wet, ambtshalve is ingeschreven, met vermelding van de dagteekening dezer inschrijving.	Nummer, bij de loting aan den ingeschrevene ten deel gevallen.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
1.	1.	1.	1.	1.	1.		1.		
2.	2.	2.	2.	2.	2.		2.		
		3.	3.	3.	3.				
			4.	4.					
				5.					
				6.					

(1) Voor minderjarigen en onder curateele gestelden de werkelijke woonplaats.

(2) Het relaas van sluiting van het register, hier slechts tot model aangegeven, moet ter rechterzijde van het blad worden gesteld onmiddellijk onder de laatste inschrijving.

(2) *Voorloopig* gesloten op 31 Januari 19 . . met een getal van (in letters) ingeschrevenen, door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . .

De Burgemeester,
N. N.

De Secretaris,
N. N.

(2) *Voorgoed* gesloten op 31 Augustus 19 . . met een getal van (in letters) ingeschrevenen, door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . .

De Burgemeester,
N. N.

De Secretaris,
N. N.

MODEL n°. 7. Jaar van inschrijving 19 . .

Art. 24 der Militiewet 1901. Jaar der lichting 19 . .

NATIONALE MILITIE.

Provincie . . . . . Gemeente . . . . . .

ALPHABETISCHE NAAMLIJST DER INGESCHREVENEN.

N.B. In lexicographische orde van de geslachtsnamen en, bij gelijkluidendheid van deze, in die van de voornamen der ingeschrevenen op te maken. Het is mitsdien niet voldoende, deze lijst op te maken alleen in volgorde van de eerste letters der namen, maar die der volgende letters moet ook in acht genomen en alzoo Ab vóór Ac, Aba vóór Abe geplaatst worden, enz.

Volgnummer.	Geslachts- en voornamen.	Nummer op het inschrijvingsregister.	Lotingsnummer.	Aanmerkingen.	Volgnummer.	Geslachts- en voornamen.	Nummer op het inschrijvingsregister.	Lotingsnummer.	Aanmerkingen.
1.	2.	3.	4.	5.	1.	2.	3.	4.	5.

(1) Aldus opgemaakt en gesloten met een getal van (in letters) personen, op . . . . . 19 . . door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .

De Burgemeester,
N. N.
De Secretaris,
N. N.

(1) Het relaas van sluiting, hier slechts tot model aangegeven, moet worden gesteld onmiddellijk onder den naam van den laatstvermelden ingeschrevene.

MODEL n°. 8. Lichting van het jaar 19 . .

Art. 32 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Provincie . . . . . Gemeente . . . . . .

LOTINGSREGISTER, bevattende . . . . . (in letters) lotelingen, verzonden aan de Voorzitter van den militieraad in (het . . . . militiedistrict van) de provincie . . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Militiecommissaris,
N. N.

1.	Lotingenummer.		1. 1. / 2. 2.
2.	Opgaven uit het inschrijvingsregister getrokken.	1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	1. 1. / 2. 2.
3.		*Geboorteplaats.* 1. Gemeente. 2. Provincie.	1. 1. / 2. 2.
4.		*Geboortedag.* 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	1. 2. 3.
5.		*Woonplaats.* 1. Gemeente. 2. Provincie. 3. Of hij zich in een van de gestichten of inrichtingen bevindt, bedoeld in art. 22 der wet, en zoo ja, in welk, met vermelding, als het een gevangene betreft, van het misdrijf, dat hem is ten laste gelegd of waarvoor hij is veroordeeld. 4. Of hij zich in vrijwilligen dienst bevindt, en, zoo ja, waarbij.	1. 2. 3. 4.
6.		*Geslachts- en voornamen en woonplaats van vader, moeder, voogd of curator.* 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam van de moeder. 3. Voornamen van de moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator. 6. Woonplaats van den vader, de moeder, den voogd of den curator.	1. 2. 3. 4. 5. 6.
7.		Beroep van den loteling.	
8.		Lengte bij de loting.	1 meter . . mill.
9.		Redenen van vrijstelling bij de loting opgegeven.	
10.		Redenen van vrijstelling bij de militieraad ingebracht.	
11.		Advies van den militiecommissaris.	
12.	Uitspraak van den militieraad.	*Tot uitstel der uitspraak.* 1. Dag der uitspraak. 2. Bepaling van den dag der nadere uitspraak. 3. Handteekening van den voorzitter.	1. 2. 3.
13.		*Tot aanwijzing voor den dienst, tot vrijstelling of tot uitsluiting van den dienst.* 1. Dag der uitspraak. 2. Aard der uitspraak. 3. Handteekening van den voorzitter.	1. 2. 3.
14.		*Uitspraak van Gedeputeerde Staten op ingebrachte bezwaren.* 1. Dag, waarop de bezwaren zijn ingebracht. 2. Dagteekening en nummer der uitspraak. 3. Aard der uitspraak.	1. 2. 3.
15.		*Uitspraak van Gedeputeerde Staten krachtens art. 42, 56, 100, 153, 158, 161 of 165 der wet.* 1. Dagteekening en nummer der uitspraak. 2. Artikel der wet, waarop de uitspraak is gegrond. 3. Aard der uitspraak.	1. 2. 3.
16.		Zoo vrijstelling verleend of ongeschiktverklaring is uitgesproken wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, nummer, waaronder de ziekte of het gebrek in het reglement op het geneeskundig onderzoek voorkomt.	
17.		*Beslissing van de Koningin in hooger beroep.* 1. Dag, waarop het beroep is ingekomen. 2. Dagteekening en nummer van het besluit der Koningin. 3. Aard der beslissing.	1. 2. 3.
18.		Of de loteling zich voor de zeemilitie heeft aangeboden.	
19.		1. Dag der inlijving. 2. Waarbij ingelijfd.	1. 2.
20.		*Aanmerkingen.* N.B. In deze kolom worden o. a. de ten aanzien van den ingelijfde gedurende zijn diensttijd voorgevallen mutatiën aangeteekend.	

(1) Het relaas van afsluiting van het register, hier slechts tot model aangegeven, moet ter rechter zijde van het blad worden gesteld onmiddellijk onder de laatste inschrijving.

(1) Aldus gesloten op . . . . . 19 . . met een getal van . . . . . (in letters) lotelingen.

De Militiecommissaris in . . . . . .

N. N.

De Burgemeester,

Het Lid van den gemeenteraad,

N. N.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . .
GEMEENTE . . . . . .

Statistisch overzicht van het lotingsregister.

Lichting van het jaar 19 . . .

		AANTAL VRIJGESTELDEN VOLGENS DE WET.												Aantal uitgeslotenen volgens de wet.					
		Art. 45,						Art. 48,						Art. 53,					Art. 50.	Art. 54,			Art. 55,		
		1°	2°	3°	4°	5°	6°	1°	2°	3°	4°	5°	6°	1°	2° *a.*	2° *b.*	2° *c.*	2° *d.*		1°	2°	3°	1°	4°	3°
1.	Aandeel der gemeente in de lichting.																								
2.	Aantal lotelingen.																								
3.	Kleiner dan 1.55 meter.																								
4.	Ziekelijken of gebrekkigen.																								
5.	In dienst bij de zeemacht, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.																								
6.	Adelborsten en adspirant-administrateurs bij de zeemacht en cadetten bij de landmacht.																								
7.	Opgeleid voor den militaren geneeskundigen dienst of tot militairen paardenarts.																								
8.	Als vrijwilliger gediend hebbende bij de zeemacht, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.																								
9.	alsnog in dienst zijn.							Broeders of halfbroeders van hen, die						Broeders of halfbroeders van hen, wier plaatsvervangers											
10.	vijf of acht jaren gediend hebben.																								
11.	vier of vijf jaren bij de zeemilitie gediend hebben.																								
12.	wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, *door* den dienst bekomen, ontslagen of gedurende hun diensttijd overleden zijn.																								
13.	na *drie* jaren te hebben gediend, wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, *niet door* den dienst bekomen ontslagen zijn.																								
14.	na *drie* jaren bij de militie te hebben gediend, ten gevolge van eene uitspraak van den militieraad of van Gedeputeerde Staten of van eene Koninklijke beslissing ontslagen zijn.																								
15.	een vijfjarigen diensttijd voor dezen hebben volbracht of aangevuld.																								
16.	alsnog in dienst zijn.																								
17.	wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, *door* den dienst bekomen, ontslagen of gedurende hun diensttijd overleden zijn.																								
18.	na *drie* jaren te hebben gediend, wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, niet door den dienst bekomen, ontslagen zijn.																								
19.	na *drie* jaren bij de militie te hebben gediend, ten gevolge van eene uitspraak van den militieraad of van Gedeputeerde Staten of van eene Koninklijke beslissing ontslagen zijn.																								
20.	Op grond van geboorte in hetzelfde jaar als tot den dienst aangewezen broeders.																								
21.	*Totaal* der vrijgestelden. (Kolom 3—20.)																								
22.	Veroordeeld tot de doodstraf, tot eene onteerende straf, enz.																			1°	2°	3°			
23.	Met een briefje van ontslag uit den dienst weggezonden.																								
24.	Veroordeeld tot eene gevangenisstraf of militaire gevangenisstraf van één jaar of langer.																								
25.	In verzekerde bewaring, wier zaak nog hangende is.																						1°		
26.	Wegens een strafbaar feit veroordeeld en nog in verzekerde bewaring.																							4°	
27.	Tijdelijk het recht missende, om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen.																								3°
28.	*Totaal* der uitgeslotenen. (Kolom 22—27.)																								
29.	Overleden vóór de uitspraak van den militieraad.																								
30.	*Totaal* der vrijgestelden, uitgeslotenen en overledenen. (Kolom 21, 28 en 29.)																								
31.	Overblijvende lotelingen tot den dienst aangewezen.																								
32.	*Totaal-generaal* van alle in dit register gebrachte personen. (Kolom 30 en 31.)																								

Aldus opgemaakt door den Secretaris van den militieraad in . . . . . en door den Voorzitter van dien raad verzonden aanden Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Secretaris van den militieraad,

N. N.

De Voorzitter van den militieraad,

N. N.

Lichting van het jaar 19 . .

—

MODEL n°. 9, lit. *A*.

Art. 51, jis. art. 48 en 53 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . . .

— —

De Burgemeester der gemeente . . . . . verklaart, op getuigenis van. . . . . , ond . . . jaren, van beroep. . . . . , wonende te . . . . . , en van . . . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , die zich ieder voor de waarheid van het hieronder verklaarde, door mede-onderteekening, verantwoordelijk hebben gesteld, dat

(*Eerste geval.*)

uit het huwelijk van . . . . . met . . . . . geboren zijn en op 1 October van dit jaar in leven waren (getal in letters in te vullen) zonen, als:

1°. (Geslachts- en voornamen), geboren te . . . . . op . . . . . , wonende te . . . . . ;

2°. (Geslachts- en voornamen), geboren te . . . . . op . . . . . , wonende te . . . . . ;

3°. enz.

Voorts verklaart de burgemeester voornoemd, op de verdere getuigenis der vermelde getuigen, dat de hiervoren genoemde zonen op 1 October van dit jaar geen halfbroeder of halfbroeders hadden, uit vorig huwelijk van een of van beide hunne vermelde ouders voortgesproten.

(*Tweede geval.*)

dat uit { het vorig huwelijk / de vorige huwelijken } van . . . . . met . . . . { de eerste / de laatste / beiden } overleden op . . . . . geboren zijn en op 1 October van het loopend jaar in leven waren (getal in letters in te vullen) zonen; voorts dat uit het laatste huwelijk van de genoemde. . . . . met . . . . . geboren zijn en op 1 October van dit jaar in leven waren (getal in letters in te vullen) zonen, en dat alzoo op dien dag tot het gezin behoorden (getal in letters in te vullen) broeders en halfbroeders als:

1°. (Geslachts- en voornamen), geboren te . . . . . op . . . . . , wonende te . . . . . ;

2°. (Geslachts- en voornamen), geboren te . . . . . op . . . . . , wonende te . . . . . ;

3°. enz.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De getuigen, *De Burgemeester voornoemd*,
N. N. N. N.
N. N.

N.B. In dit getuigschrift moeten *voor* „. . . . . den . . . . . " tevens worden vermeld: 1°. iedere overleden zoon, die als militieplichtige of als vrijwilliger bij de militie heeft gediend of in vrijwilligen krijgsdienst is geweest, of voor wien tot het waarnemen of aanvullen van zijn militiedienst een plaatsvervanger werd ingelijfd; en 2°. de broeders en halfbroeders van dengeen, te wiens behoeve het stuk wordt opgemaakt, die overleden zijn na te zijn vrijgesteld op grond van den dienst van een mede overleden broeder of halfbroeder, of op grond van het overlijden gedurende zijn diensttijd van een broeder of halfbroeder.

Achter de woonplaats van elken zoon te vermelden:

of, en zoo ja, in welk jaar en in welke gemeente hij voor de militie is ingeschreven;

zoo hij van den dienst bij de militie is vrijgesteld, de *reden der vrijstelling;*

zoo hij door zijn getrokken nummer buiten oproeping is gebleven, *dit te vermelden;*

zoo hij dient of gediend heeft, bij te voegen: *„dat deze dezelfde persoon is als die, vermeld „in het hieraan gehecht bewijs van werkelijken „dienst* (of paspoort, of bewijs van ontslag, of „uittreksel uit het stamboek)";

zoo hij een plaatsvervanger heeft gesteld, die nog dient of uit den dienst is ontslagen, bij te voegen:

„dat deze zich in den dienst der nationale „militie heeft doen vervangen door een plaatsver„vanger, vermeld in het hieraan gehecht bewijs „van werkelijken dienst (of paspoort, of bewijs „van ontslag, of uittreksel uit het stamboek)".

MODEL n°. 9, lit. *B*.

Art. 51 jis. art. 48 en 53 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De . . . . . (ambtelijke qualiteit van de Overheid) verklaart, op getuigenis van . . . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , en van . . . . . , ond . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , die zich ieder voor de waarheid van het hieronder verklaarde, door mede-onderteekening, verantwoordelijk hebben gesteld, dat

(Geslachts- en voornamen van dengeen, te wiens behoeve het stuk wordt afgegeven)

geboren te . . . . . op . . . . . , wonende te . . . . . , wettige zoon van . . . . . en van . . . . . , op 1 October van het loopend jaar geen andere wettige broeders of halfbroeders had dan :

1°. (Geslachts- en voornamen) . . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . , zoon van . . . . . en van . . . . . ;

2°. (Geslachts- en voornamen) . . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . , zoon van . . . . . en van . . . . . ;

3°. enz.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De getuigen, (*Handteekening van de overheid, die het stuk afgeeft.*)
N. N.
N. N.

Lichting van het jaar 19 . .

MODEL n°. 10, lit. *A*.

Art. 50 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . — GEMEENTE . . . . . —

De Burgemeester der gemeente . . . . . verklaart, op getuigenis van . . . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , en van . . . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , die zich ieder voor de waarheid van het hieronder verklaarde, door mede-onderteekening, verantwoordelijk hebben gesteld, dat

1°. . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . , in de gemeente . . . voor de lichting der militie van . . . . . ingeschreven onder n°. . . . . , en

2°. . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . , in de gemeente . . . . . voor dezelfde lichting ingeschreven onder n°. . . . ,

zijn wettige broeders, geboren uit het huwelijk van . . . . . met . . . . . , en op 1 October van het loopend jaar in leven waren.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De getuigen, *De Burgemeester voornoemd,*
N. N. N. N.
N. N.

MODEL n°. 10, lit. *B*.

Art. 50 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De . . . . . (ambtelijke qualiteit van de Overheid) verklaart, op getuigenis van . . . , . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , en van . . . . . , oud . . . . jaren, van beroep . . . . . , wonende te . . . . . , die zich ieder voor de waarheid van het hieronder verklaarde, door mede-onderteekening, verantwoordelijk hebben gesteld, dat

1°. (Geslachts- en voornamen) . . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . , en

2°. (Geslachts- en voornamen) . . . . . , geboren te . . . . . op . . . . . ,

zijn wettige broeders, geboren uit het huwelijk van . . . . . met . . . . . , en op 1 October van het loopend jaar in leven waren.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De getuigen, (*Handteekening van de overheid, die het stuk afgeeft.*)
N. N.
N. N.

Lichting van het jaar 19 .

MODEL n°. 11.

Artt. 11, 2de zinsnede, 50 en 51 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . — GEMEENTE . . . . . —

LIJST van ingeleverde bewijsstukken tot het verkrijgen van vrijstelling van den dienst bij de militie wegens lichamelijke ongeschiktheid, eigen militairen dienst of dien van broeders, of op grond van art. 50 der wet.

Verzonden aan den Militiecommissaris,

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester van bovengenoemde gemeente,
N. N.

Volgnummer.	Nummer van het lotingsregister.	Geslachts- en voornamen van den loteling voor wien de vrijstelling wordt gevraagd.	Overgelegde bewijsstukken.	
			Getal bewijsstukken voor elken loteling.	Soort der bewijsstukken.
1.	2.	3.	4.	5.

MODEL n°. 12.

Art. 54 en 55 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

NAAMLIJST VAN PERSONEN, die zich bevinden in (*) . . . . . en in het jaar 19 . . . voor de militiezijn ingeschreven.

(*) Hier invullen de benaming van het gesticht, de gevangenis of de inrichting.

Volgnummer.	Gemeenten, waar voor de militie ingeschreven. — 1. Gemeente. 2. Provincie.	Nummer, bij de loting getrokken.	Geslachts- en voornamen van de ingeschrevenen voor de militie — 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Misdrijf dat hun is ten laste gelegd of waarvoor zij zijn veroordeeld.	Veroordeeling. — 1. Door welk rechterlijk college het vonnis is uitgesproken. 2. Dagteekening van het vonnis. 3. Straf, waartoe veroordeeld.	Of het vonnis onherroepelijk is.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	1. 2.		1. 2.		1. 2. 3.		

Aldus opgemaakt en verzonden aan den Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . den . . . . . 19 . . . door . . . . . .

(*Handteekening.*)

MODEL n°. 18. Lichting van het jaar 19 . .

Art. 95 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . . ;

OPROEPINGSBRIEF.

De Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . , roept bij deze op den persoon van . . . . . , aan wien bij de loting voor de bovenvermelde gemeente is ten deel gevallen N°. . . . . en die voor den dienst is aangewezen, om op . . . . . dag, den. . . . . 19 . . , des voormiddags ten . . . . . ure, tegenwoordig te zijn te . . . . . , ten einde bij de militie te worden ingelijfd; tevens wordt hem herinnerd, dat, ingeval hij aan deze oproeping niet voldoet, hij overeenkomstig de artt. 158 en 159 der Militiewet 1901 zal worden behandeld.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Commissaris der Koningin voornoemd,

N. N.

De Burgemeester der gemeente . . . . . roept den hierboven vermelden loteling op, om zich op . . . . . dag, den . . . . . 19 . . , des voormiddags ten . . . . . ure, te bevinden . . . . . , ten einde naar de voor de aflevering en inlijving bestemde plaats te worden overgebracht.

Het wordt evenwel aan den opgeroepene vrijgelaten, zich geheel op eigen kosten rechtstreeks naar de voor zijne aflevering aangewezen plaats te begeven en zich daar op den tijd, in den oproepingsbrief aangednid, te melden bij hem, door wien de aflevering aan de militaire autoriteit geschiedt.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De burgemeester voornoemd,

N. N.

N.B. Deze oproepingsbrief moet ten minste tien dagen vóór den dag, waarop de aflevering moet plaats hebben, overeenkomstig de laatste zinsnede van art. 95 der wet aan den belanghebbende worden bezorgd of gezonden.

Aan voor den dienst aangewezen lotelingen, die zich overeenkomstig art. 9 der wet, als vrijwilliger in dienst bevinden, wordt de oproepingsbrief niet gezonden.

MODEL n°. 14.

Art. 97 der Militiewet 1901.

Lichting van het jaar 19 . . .

NATIONALE MILITIE.

Provincie . . . . . Gemeente . . . . . .

STAAT van de manschappen, begrepen in het gedeelte, door de gemeente . . . . . in de lichting voor de nationale militie van het jaar 19 . . te dragen.

Volgnummer.	Lotingsnummer.	Geslachts- en voornamen. (*) 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Geboorteplaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geboortedag. 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	Laatste verblijfplaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geslachts- en voornamen van vader, moeder, voogd of curator. 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam van de moeder. 3. Voornamen van de moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator.	Beroep van den in te lijven persoon.	Lengte.	In welke hoedanigheid hij bij de militie moet optreden. Hier in te vullen òf als loteling, òf als zonder loting tot den dienst aangewezen.	Zoo de in te lijven persoon is loteling, of hij zich voor de zeemilitie heeft aangeboden.	1. Aanwijzing van het korps, bij hetwelk hij is ingelijfd. Zoo hij bij de zeemilitie is ingelijfd, dit in te vullen. 2. Dag der inlijving.	*Aanmerkingen.* N.B. Indien de loteling zich reeds vrijwillig in dienst bevindt en daartoe nà zijne inschrijving voor de militie eene verbintenis heeft aangegaan, hiervan in deze kolom melding te maken, met opgave van het korps bij hetwelk hij dient, dan wel of hij bij de zeemacht, de marinereserve of het korps mariniers dient. Zoo de inlijving geschiedt krachtens art. 157, 159 of 161 der wet, hiervan ingelijks in deze kolom melding te maken, met opgave, wat betreft de personen, bedoeld in de artt. 157 en 159, of de redenen van achterblijven al dan niet door Gedeputeerde Staten als geldig zijn aangenomen.
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
		1. 2.	1. 2.	1. 2. 3.	1. 2.	1. 2. 3. 4. 5.		1 met. . . mill.			1. 2.	

*) De opgave van geslachts- en voornamen moet volkomen overeenstemmen met die in het lotingsregister.

Aldus opgemaakt ten getale van (in letters) af te leveren manschappen.
. . . . . , den . . . . . 19 . . .
De Burgemeester,
N. N.

De Provinciale-Adjudant verklaart, de op dezen staat gebrachte manschappen (met uitzondering van die onder N°. . . . vermeld) en alzoo ten getale van (in letters), op heden te hebben overgenomen.
. . . . . , den . . . . . 19 . . .
N. N.

MODEL n°. 15.

Art. 164, 8°., der Militiewet 1901.

Lichting van het jaar 19 . . .

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . .

STAAT VAN MANSCHAPPEN, die niet aan de oproeping ter aflevering of ter indienststelling hebben voldaan.

Volgnummer.	Gemeente voor welker gedeelte in de lichting de opkomst had moeten plaats hebben.	Geslachts- en voornamen van den achtergeblevene. — 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Geboorteplaats. — 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geboortedag. — 1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	Laatste verblijfplaats. — 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geslachts- en voornamen van vader, moeder, voogd of curator. — 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam van de moeder. 3. Voornamen van de moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator.	Lengte.	In welke hoedanigheid hij bij de militie had moeten optreden. — Hier in te vullen: òf als loteling, òf als zonder loting tot den dienst aangewezen.	Redenen van het achterblijven of van het ontbreken, met vermelding van alle zoodanige bijzonderheden als tot het opsporen van den achtergeblevene kunnen strekken.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
		1. 2.	1. 2.	1. 2. 3.	1. 2.	1. 2. 3. 4. 5.	1 met. . . mill.			

Aldus opgemaakt ten getale van (in letters) manschappen.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . ,

N. N.

MODEL n°. 16.

Artt. 104 en 139 der Militiewet 1901.

PROCES-VERBAAL.

Op den (in letters) (het honderdtal van het jaartal in cijfers; verder in letters) is, in tegenwoordigheid van (naam, leeftijd en rang van den officier en eveneens van de twee getuigen, ten overstaan van wie de voorlezing geschiedt), een uittreksel uit de krijgswetten, voor het leger / de zeemacht van den Staat vastgesteld, duidelijk voorgelezen aan al de manschappen, die, op voormelden dag, bij verschillende korpsen / de zeemilitie zijn ingelijfd; en is van deze voorlezing dit proces-verbaal opgemaakt en door bovengenoemde onderteekend

te . . . . . , dag, maand en jaar als boven.

(*Handteekening.*)

MODEL n°. 17.

Art. 109 der Militiewet 1901.

(Hier het korps of bataljon aan te wijzen.)

LOTINGSLIJST, in alphabetische volgorde der namen opgemaakt, van de manschappen, die ingevolge de eerste zinsnede van art. 109 der wet onder de wapenen kunnen worden gehouden of geroepen.

Volgnummer.	Geslachts- en voornamen.	Provincie.	Gemeente.	Nummer bij de loting getrokken.	*Aanwerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.
					Ingeval van nummer verwisseld is, zulks achter beide personen te vermelden.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Commandeerende-officier van bovengemeld korps / bataljon / compagnie,

MODEL n°. 18, lit. *A.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Klassikaal bestuur te . . . . . verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven)

(*Eerste geval.*)

tot proponent is bevorderd.

(*Tweede geval.*)

predikant is bij de Nederlandsch-Hervormde gemeente te . . . . . .

. . . . . den . . . . . 19 . . .

Het Klassikaal bestuur voornoemd,

N. N.,
Praeses.
N. N.,
Scriba.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *B.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Rector-magnificus van de Rijks- / Gemeente- / Vrije universiteit te . . . . . verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven)

(*Eerste geval.*)

als student aan die universiteit is ingeschreven en, blijkens aangehechte verklaring van de hoogleera / hoogleeraar . . . . . , werkelijk de theologische lessen aan genoemde inrichting van onderwijs volgt, en alzoo inderdaad onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

. . . . . , den . . . . . 19 . . . .

De Rector voornoemd,
N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van den hoogleeraar . . . . . , rector-magnificus aan de Rijks- / Gemeente- / Vrije universiteit te . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *C*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Synodale commissie der Evangelisch-Lutherse kerk verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

tot proponent is bevorderd.

(*Tweede geval.*)

predikant is bij de Evangelisch-Luthersche gemeente te . . . . . .

's Gravenhage, den . . . . . 19 . . . .

De Synodale commissie voornoemd,

N. N.,
President.
N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

's Gravenhage, den . . . . . 19 . . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *D*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Curatoren van het Evangelisch-Luthersch seminarium verklaren, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

aan dat seminarium zijne studiën volbrengt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

Curatoren voornoemd,

N. N.,
President.
N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *E*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche kerk verklaart, dat . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

door haar als student in de godgeleerdheid is aangenomen en aan hare kweekschool zijne studiën volbrengt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Hersteld-Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Derde geval.*)

tot proponent is bevorderd.

(*Vierde geval.*)

predikant is bij de Hersteld-Evangelisch-Luthersche gemeente te . . . . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

De Algemeene kerkelijke commissie voornoemd,

N. N.,
President.
N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *F*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het College van professor en curatoren van het seminarium der Remonstranten verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs zijne studiën volbrengt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Remonstrantsche broederschap te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Derde geval.*)

tot proponent is bevorderd.

(*Vierde geval.*)

predikant is bij de Remonstrantsche gemeente te . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

Het College voornoemd,

N. N.,

Voorzitter.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *G.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het bestuur der algemeene Doopsgezinde societeit verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

tot proponent is bevorderd.

(*Tweede geval.*)

leeraar is bij de Doopsgezinde gemeente te . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

Het Bestuur voornoemd,

N. N.,

Praeses.

N. N.,

Scriba.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.,

MODEL n°. 18, lit. *H.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Curatoren van het seminarium der algemeene Doopsgezinde societeit te Amsterdam verklaren, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs zijne studiën volbrengt met het stellig gebleken voornemen tot bedienaar van den godsdienst bij de algemeene Doopsgezinde societeit te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

Curatoren voornoemd,

N. N.,

Voorzitter.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

Amsterdam, den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *I.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Kerkeraad van de plaatselijke kerk, behoorende tot de Gereformeerde kerken in Nederland, te . . . . . , verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven)

te dezer plaatse bij die kerken het leeraarsambt bekleedt.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Kerkeraad voornoemd,

N. N.,

Praeses.

N. N.,

Scriba.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL no. 18, lit. *J.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Kerkeraad van de kerkelijke gemeente der Vrije Christelijke Gemeenten in Nederland te . . . verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

te dezer plaatse predikant is bij genoemde Gemeenten.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Kerkeraad voornoemd,

N. N.,

Praeses.

N. N.,

Scriba.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *K.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Rector der theologische school van de Gereformeerde kerken, te Kampen, verklaart, dat . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

als student aan die theologische school is ingeschreven en aan deze inrichting van onderwijs zijne studiën volbrengt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Gereformeerde kerken in Nederland te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

Kampen, den . . . . . 19 . . .

De Rector voornoemd,

N. N.,

Gezien voor legalisatie der handteekening van . . . . . .

Kampen, den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.,

MODEL n°. 18, lit. *L.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Curatorium van de theologische school tot opleiding van predikanten in de Christelijke Gereformeerde kerk verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

(*Eerste geval.*)

aan genoemde school zijne studiën volbrengt met stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Christelijke Gereformeerde kerk te worden opgeleid.

(*Tweede geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

Het Curatorium voornoemd,

N. N.,

President.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *M.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van . . . . . , dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

door het ontvangen der kerkelijke wijding de hoedanigheid van . . . . . heeft verkregen, en alzoo den geestelijken stand is ingetreden.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *N.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van . . . . . , dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, en dat hij zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de te . . . . .

gevestigde afdeeling van het seminarium van het aartsbisdom / bisdom van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *O*.

Art. 118 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van . . . . . in het bisdom van 's Hertogenbosch, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, en dat hij zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de inrichting van hooger onderwijs in de Abdij van Berne, gevestigd te Heeswijk.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *P*.

Art. 118 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van . . . . . , dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, dat hij zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de inrichting van hooger onderwijs . . . . . .

(Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is);

dat deze inrichting voldoet aan de artt. 99 en 100 der wet tot regeling van het hooger onderwijs en staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging die rechtspersoonlijkheid bezit, en dat de voormelde inrichting (*) uitsluitend bestemd is voor hen, van wie het bovengenoemd voornemen stellig blijkt en die hunne opleiding ontvangen tot bedienaar van den godsdienst.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester
N. N.

(*) Indien van de inrichting slechts eene afdeeling de aangeduide bestemming heeft, dan in plaats van „de voormelde inrichting" te stellen „de afdeeling van de voormelde inrichting, waarin hij zich bevindt".

MODEL n°. 18, lit. *Q*.

Art. 118 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Kerkbestuur der Israëlietische gemeente te . . . . . verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven) den graad van . . . . . heeft verkregen en bij genoemde gemeente het ambt van . . . . . voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet kerkelijke betrekking uitoefent.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Het Kerkbestuur voornoemd,
N. N.,
Voorzitter.
N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *R*.

Art. 118 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Regenten van het Israëlietisch seminarium te . . . . . verklaren, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen volnit geschreven) als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs voortdurend onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Israëlietisch kerkgenootschap te worden opgeleid.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Regenten voornoemd,
N. N.,
Voorzitter.
N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *S.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De Rector van het gymnasium te . . . . . verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

leerling is der $\frac{5de}{6de}$ klasse van dat gymnasium en aan deze inrichting onderwijs ontvangt in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Rector voornoemd,

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekening van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *T.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van . . . . . , n°. . . . . , als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging . . . . . .

(Naam der vereeniging en gemeente, waar deze gevestigd is)

verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

overeenkomstig de statuten of reglementen van genoemde vereeniging, bij die vereeniging de hoedanigheid van zendelingleeraar heeft verkregen en deze bediening voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet godsdienstige betrekking uitoefent.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Het Bestuur voornoemd,

N. N.,

Voorzitter.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *U.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van . . . . . n°. . . . . , als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging . . . . . .

(Naam der vereeniging en gemeente, waar deze gevestigd is)

verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

als zendelingkweekeling aan de daartoe door genoemde vereeniging bestemde inrichting van onderwijs . . . . . .

(Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is)

voortdurend onderricht ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot zendelingleeraar bij voormelde vereeniging te worden opgeleid.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Het Bestuur voornoemd,

N. N.,

Voorzitter.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *V.*

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van . . . . . , n°. . . . . , als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

de bindende geloften heeft afgelegd als broederdiakoon van voormelde vereeniging en als zoodanig voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet godsdienstige betrekking bij die vereeniging werkzaam is.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Het Bestuur voornoemd,

N. N.,

Voorzitter.

N. N.,

Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N. N.

MODEL n°. 18, lit. *W*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van . . . . . , n°. . . . . , als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, verklaart, dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

als profebroeder dier vereeniging aan hare inrichting . . . . . .

(Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is)

voortdurend onderricht ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot broeder-diakoon bij voormelde vereeniging te worden opgeleid.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Het Bestuur voornoemd,

N. N.,
Voorzitter.

N. N.,
Secretaris.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 18, lit. *X*.

Art. 113 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van . . . . . , dat . . . . . .

(Geslachts- en voornamen voluit geschreven)

behoort tot de bevolking van de te . . . . . gevestigde kloosterinrichting der Roomsch-Katholieke godsdienstige $\frac{\text{orde}}{\text{congregatie}}$ . . . . . , wier vereeniging

leden na voorafgaanden proeftijd bindende geloften afleggen.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

N. N.

Gezien voor legalisatie der handteekeningen van . . . . . .

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,
N. N.

MODEL n°. 19.

Art. 113 der Militiewet 1901.

PROVINCIE . . . . . Lichting van het jaar 19 . . .

GEMEENTE . . . . . .

NATIONALE MILITIE.

NAAMLIJST van voor den dienst aangewezen lotelingen, die door hun nummer, voor de lichting van het jaar 19 . ., bij de militie moeten worden ingelijfd, en aanvraag hebben gedaan om, op grond van de eerste zinsnede van art. 113 der Militiewet 1901, van den werkelijken dienst te worden ontheven.

Volgnummer.	Gemeente, waar de loteling voor de militie is ingeschreven. — 1. Gemeente. 2. Provincie.	Geslachts- en voornamen van den loteling. (*) — 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Op grond van welke hoedanigheid de ontheffing wordt gevraagd.	Overgelegde bewijsstukken en door wie afgegeven.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.
	1. 2.	1. 2.			

(*) De opgave van geslachts- en voornamen moet volkomen overeenstemmen met die in het lotingsregister of in het register model n°. 23.

Aldus opgemaakt te . . . . . den . . . . 19 . .

De Burgemeester der gemeente . . . . . .
N. N.

De Commissaris der Koningin in de provincie . . .
N. N.

MODEL n°. 20.

Art. 113 der Militiewet 1901.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . .

NATIONALE MILITIE.

NAAMLIJST van de bij de militie ingelijfde lotelingen, die aanvraag hebben gedaan om, op grond van de eerste zinsnede van art. 113 der Militiewet 1901, van den werkelijken dienst te worden ontheven.

Volgnummer. 1.	Gemeente waar de loteling voor de militie is ingeschreven. 1. Gemeente. 2. Provincie. 2.	Jaar der lichting, waarvoor hij is ingelijfd. 3.	Geslachts- en voornamen van den loteling. (*) 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen. 4.	1. Korps, waarbij hij is ingelijfd. 2. Datum van inlijving. 5.	Op grond van welke hoedanigheid de ontheffing wordt gevraagd. 6.	Overgelegde bewijsstukken en door wie afgegeven. 7.	*Aanmerkingen.* Zoo reeds vroeger ontheffing voor een jaar is verleend, in te vullen de dagteekening en het nummer van het Koninklijk besluit, waarbij die ontheffing voor het eerst en van dat, waarbij zij laatstelijk werd verleend. 8.
	1.		1.	1.			
	2.		2.	2.			
	1.		1.	1.			
	2.		2.	2.			

(*) De opgave van geslachts- en voornamen moet volkomen overeenstemmen met die in het lotingsregister of in het register model n°. 23.

Aldus opgemaakt te . . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Burgemeester der gemeente . . . . . ,

N. N.

De Commissaris der Koningin in de provincie . . . . . ,

N. N.

MODEL nº. 21.

Art. 122 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . .

REGISTER van de manschappen der Nationale Militie, die zich met verlof, ingevolge art. 118 der Militiewet 1901 verleend, bevinden (*) binnen de gemeente . . . . . ; hieronder begrepen zij, die in het genot zijn van uitstel van eerste-oefening of van verblijf onder de wapenen, hun ingevolge art. 114 van genoemde wet toegestaan.

(*) Voor *Amsterdam* en voor *Rotterdam* in te lasschen: of volgens de tweede zinsnede van art. 120 dier wet gehouden worden woonplaats te hebben.

Volgnummer.	Geslachts- en voornamen	Gemeente en lichting, voor welke de in de voorgaande Kolom vermelde persoon bij de militie is ingelijfd. 1. Gemeente 2. Provincie. 3. Jaar der lichting.	Of hij is loteling of zonder loting is ingelijfd.	Waarbij hij ingelijfd.	Dag, waarop hem de verlofpas is uitgereikt.	Art. 120 der wet.	Art. 121 der wet.			Redenen van doorhaling.			*Aanmerkingen.*
						Dag, waarop hij zich overeenkomstig bovenvermeld artikel heeft aangemeld bij den burgemeester zijner woonplaats.	Dag, waarop hij bij den burgemeester zijner woonplaats de kennisgeving deed, bedoeld in den *eersten* volzin van bovenvermeld artikel, en gemeente, waarin hij zich gaat vestigen.	Dag, waarop hij zich overeenkomstig den *derden* volzin van bovenvermeld artikel heeft aangemeld bij den burgemeester zijner nieuwe woonplaats.	Dag, waarop en gemeente, waar zijn verlofpas laatstelijk voor gezien was geteekend.	Dag van ontvangst van bericht van vestiging in eene andere gemeente.	Dag van terugkeer in werkelijken dienst, of in het geval van art. 114 der wet, van aanvang van dien dienst.	Zoo hij is overleden, tijd en plaats van overlijden.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	
	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.	
		3.	3.		3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	3.	
							4.		4.	4.		4.	

1. Dag.
2. Maand.
3. Jaar.
4. Gemeente, waarin hij zich gaat vestigen.
1. Dag.
2. Maand.
3. Jaar.
4. Nieuwe woonplaats.
1. Dag.
2. Maand.
3. Jaar.
4. Gemeente, waar, de verlofpas laatstelijk voor gezien was geteekend.
1. Dag.
2. Maand.
3. Jaar.
4. Plaats van overlijden.

N.B. Kolom 8 wordt in de gemeente, waar kennisgeving van verlrek is gedaan, en kolom 10 wordt in de nieuwe woonplaats ingevuld.
In dit model wordt, voor zooveel minderjarigen en onder curateele gestelden betreft, met „woonplaats" bedoeld de „werkelijke woonplaats", tenzij het geldt het geval, in de tweede zinsnede van art. 120 der wet vermeld.

MODEL n°. 22.

Art. 138 der Militiewet 1901. Lichting van het jaar 19 . . .

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . GEMEENTE . . . . . .

NAAMLIJST VAN MANSCHAPPEN, begrepen in het voor inlijving ter volledige oefening bestemde gedeelte van het aandeel der gemeente . . . . . in de lichting van de Nationale Militie van het jaar 19 . ., die zich hebben aangemeld of hebben doen opgeven om bij de zeemilitie te dienen.

Volgnummer.	Geslachts- en voornamen. 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	Beroep van den in te lijven persoon.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.
1.	1. 2.		
2.	1. 2.		
3.	1. 2.		

Aldus opgemaakt ten getale van . . . . . (in letters) lotelingen, die zich hebben aangemeld of hebben doen opgeven om bij de zeemilitie te dienen.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

Burgemeester en Wethouders,
N. N.

De Secretaris,
N. N.

MODEL n°. 23.

Art. 147 der Militiewet 1901.

NATIONALE MILITIE.

PROVINCIE . . . . . .

REGISTER van uitspraken, door Gedeputeerde Staten krachtens art. 147 der Militiewet 1901 gedaan omtrent personen, wier aangifte ter inschrijving voor de militie binnen den tijd en in de gemeente, waarin zij had moeten geschieden, is verzuimd.

1. Volgnummer.	2. Geslachts- en voornamen van hem wiens aangifte ter inschrijving voor de militie binnen den tijd en in de gemeente, waarin zij had moeten geschieden, is verzuimd. 1. Geslachtsnaam. 2. Voornamen.	3. Geboorteplaats. 1. Gemeente. 2. Provincie.	4. Geboortedag. 1. Dag. 2. Maand. 3 Jaar.	5. Woonplaats (1) 1. Gemeente. 2. Provincie.	6. Geslachts- en voornamen en woonplaats van vader, moeder, voogd of curator. 1. Voornamen van den vader. 2. Geslachtsnaam van de moeder. 3. Voornamen van de moeder. 4. Geslachtsnaam van den voogd of den curator. 5. Voornamen van den voogd of den curator. 6. Woonplaats van den vader, de moeder, den voogd of den curator.	7. Jaar der lichting, voor welke en gemeente, waarin de aangifte ter inschrijving had moeten geschieden. 1. Jaar. 2. Gemeente.	8. Beroep van den militieplichtige.	9. Lengte.	10. Ingebrachte redenen van vrijstelling.	11. Uitspraak van Gedeputeerde Staten. 1. Dagteekening en nummer. 2. Aard der uitspraak. 3. Artikel der wet, waarop, in verband met art. 147, de uitspraak is gegrond. 4. Handteekening van den Commissaris der Koningin in de provincie.	12. Zoo vrijstelling verleend of ongeschiktverklaring uitgesproken is wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, nummer, waaronder de ziekte of het gebrek in het reglement op het geneeskundig onderzoek voorkomt.	13. Beslissing van de Koningin in hooger beroep. 1. Dagteekening en nummer van het besluit der Koningin. 2. Aard der beslissing.	14. 1. Dag der inlijving. 2. Korps waarbij ingelijfd.	15. *Aanmerkingen.* N.B. In deze kolom worden o. a. de ten aanzien van den ingelijfde gedurende zijn dienstijd voorgevallen mutatiën aangeteekend.
	1. 2.	1. 2.	1. 2. 3.	1. 2.	1. 2. 3. 4. 5. 6.	1. 2.		1 met. ..mill.		1. 2. 3. 4.		1. 2.	1. 2.	

(1) Voor minderjarigen en onder curateele gestelden de werkelijke woonplaats.

2 *December* 1901. BESLUIT, waarbij is beslist dat art. 7, laatste lid der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80), houdende bepalingen omtrent het personeel der ontbonden arrondissements-rechtbanken en kantongerechten, als hebbende geen wijziging gebracht in de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), niet vervallen is door art. 41 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78), tot regeling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren en dat hierin geen verandering kan worden gebracht door het feit, dat bij dit laatste artikel uitdrukkelijk is gehandhaafd art. 2 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80), en niet gemeld art. 7, laatste lid dier wet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvrage om pensioen van den gewezen kantonrechter Mr. M. D'AUMERIE te *Leiden*;

Gezien het daarover door den Pensioenraad, voor de burgerlijke ambtenaren uitgebracht advies van 14 Juni 1901, n°. 7;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 16 October 1901, n°. 190;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 25 October 1901, n°. 133, 4de afd. en van Onzen Minister van Financiën, van 11 November 1901, n°. 63, Gen. Thesaurie;

Overwegende, dat genoemde Mr. M. D'AUMERIE, bij adres van 4 Juni 1901 pensioen heeft aangevraagd;

dat de pensioenraad voor de burgerlijke ambtenaren in zijn bovenvermeld advies Ons in overweging heeft gegeven, aan belanghebbende, met ingang van 1 Augustus 1901, een jaarlijksch pensioen toe te kennen van *f* 1887.—; op grond dat hij bij Kon. besluit van 22 Mei 1901, n°. 84, met ingang van 1 Augustus 1901, eervol is ontslagen; dat zijn burgerlijke diensttijd volgens art. 9*a* der burgerlijke pensioenwet een tijdvak uitmaakt van 37 jaren, 8 maanden en 20 dagen; dat hij, geboren 23 Februari 1831, den ouderdom van 65 jaren heeft vervuld; dat zijn pensioensgrondslag heeft bedragen van 1 Augustus 1896 tot 1 Augustus 1901 *f* 3000.—; zoodat $^1/_{60}$ van de middelsom ad *f* 3000.— bedoeld bij art. 6, 1ste lid, der wet *f* 50.— bedraagt weshalve hij, volgens de artt. 3*a* en 9*a* der wet, recht heeft op een pensioen van *f* 1886.11$^1/_2$;

dat, nadat dit advies aan den belanghebbende in afschrift was medegedeeld, hij zijn verlangen heeft te kennen gegeven, dat daarover het gevoelen mocht worden ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur, daarbij aanvoerende, dat naar zijne meening, bij de berekening van zijn burgerlijken diensttijd, ten onrechte geen acht is geslagen op de twee jaren gedurende welke hij als griffier wachtgeld heeft genoten, daar immers bij art. 7, laatste lid, der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80) uitdrukkelijk is bepaald, dat als diensttijd van de kantonrechters en griffiers bij de ontbonden kantongerechten wordt beschouwd de tijd, verloopen tusschen de inwerkingtreding der wet en hunne herplaatsing of hunne weigering om eene hun overeenkomstig art. 10 opgedragen betrekking te aanvaarden, en het nu toch wel niet bij de vaststelling der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78) de bedoeling zal zijn geweest, de kantonrechters en de grifflers van de kantongerechten, voor zooverre zij tijdelijk op wachtgeld gesteld waren geworden, bij hunne pensionneering te doen achterstaan bij de leden van de rechterlijke macht, genoemd in art. 2 der wet van 9 April 1877;

Overwegende, dat blijkens art. 9*a* der burgerlijke pensioenwet, als diensttijd in aanmerking komt de tijd vóór en na de invoering dezer wet in werkelijken dienst doorgebracht in burgerlijke betrekkingen, die aanspraak geven op pensioen;

dat art. 7, laatste lid der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80) uitdrukkelijk bepaalt, dat als diensttijd van de kantonrechters van — en de griffiers bij — de bij de wet ontbonden kantongerechten, ook wordt beschouwd de tijd verloopen tusschen de inwerkingtreding dier wet en hunne herplaatsing;

dat deze bepaling niet is afgeschaft bij de invoering der burgelijke pensioenwet;

dat weliswaar art. 41 dier wet vervallen verklaart de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) en alle wetten, welke daarin wijziging gebracht hebben;

dat echter voormelde bepaling van art. 7, laatste lid der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80) geen wijziging heeft gebracht in voormelde wet van 1846, dus niet is vervallen bij de invoering der burgerlijke pensioenwet van 1890 en derhalve ook niet uitdrukkelijk behoefde te worden gebandhaafd, evenmin trouwens als dit noodig was met de gelijke bepalingen in de artt. 8 en 2 der wetten van 10 November 1875

(*Staatsblad* n°. 204) en 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80) die wel uitdrukkelijk zijn gehandhaafd;

dat dus uit deze uitdrukkelijke handhaving niet kan worden afgeleid, dat art. 7, laatste lid, der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80) als vervallen moet worden aangemerkt;

dat derhalve de tijd verloopen tusschen de inwerkingtreding der evenvermelde wet, zijnde 15 Mei 1877, toen belanghebbende griffier was bij het kantongerecht te *Leiden* en zijne herplaatsing, tengevolge zijner benoeming tot kantonrechter te *Doesborgh*, als diensttijd bij de berekening van zijn pensioen in aanmerking moet komen;

Gezien de meervermelde wetten;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan Mr. M. D'AUMERIE, te *Leiden*, met ingang van 1 Augustus 1901, een pensioen toe te kennen van *f* 1998.— 's jaars.

Onze Ministers van Justitie en Financiën zijn belast enz. (W. v. B. A.)

—

2 *December* 1901. ARREST van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing dat waar uit de geschiedenis der veiligheidswet niet blijkt, in welken zin het woord „bedrijf" is op te vatten, daaraan moet worden gehecht de beteekenis, die het heeft in het dagelijksch leven.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie, namens de requiranten voorgesteld bij pleidooi:

Schending door verkeerde toepassing van de artt. 1, 13 en 19 van de Veiligheidswet (wet van 29 Juli 1895, *Staatsblad* n°. 137), door die wet van toepassing te achten op de Industrieschool voor meisjes te Arnhem en derhalve de bestuurders daarvan te beschouwen als uitoefenende een bedrijf in den zin van die wet;

Gehoord den advocaat-generaal Jhr. RETHAAN MACARÉ, namens den Procureur-Generaal in zijne conclusie, strekkende tot enz.;

Overwegende dat bij het bevestigde vonnis als bewezen is aangenomen: dat de requiranten, als te zamen uitmakende het bestuur der industrieschool voor meisjes te Arnhem, op 5 Februari 1900 aldaar aan de Rijnkade hebben in gebruik gesteld een nieuw schoolgebouw, bestaande uit verschillende met elkander binnenshuis in gemeenschap staande lokalen, waarin onderricht wordt gegeven in naai-, bordunr-, brei- en dergelijk, tot het naaisters- en manufacturenbedrijf behoorend werk;

dat althans in vijf dier lokalen tevens pleegt gewerkt te worden aan het tot verkoopen, op bestelling, tot gebruik geschikt maken van zijden, katoenen, linnen, wollen of dergelijke stoffen, in en voor het bedrijf en ten bate der vereeniging, welke door de opbrengst van ongeveer *f* 1200 jaarlijks ingevolge art. 3 der statuten, deels in hare kosten voorziet, terwijl in elk dier lokalen tien of meer personen plegen te werken; — verder dat de requiranten aan den burgemeester te Arnhem geenerlei opgave hebben gedaan van het bedrijf dat werd uitgeoefend en van het aantal personen, die aldaar in den regel zouden verblijven;

O. dat eene opgave als de bedoelde volgens art. 13 der Veiligheidswet, op de overtreding waarvan bij art. 19 dier wet straf is gesteld, alleen is voorgeschreven, wanneer is in werking gebracht eene fabriek of werkplaats, waartoe naar de daarvan in art. 1 derzelfde wet gegeven omschrijving onder andere wordt gevorderd, dat de verrichte werkzaamheden hebben plaats gehad in of voor „eenig bedrijf";

dat de kantonrechter in de 17de overweging van het bevestigd vonnis heeft aangenomen „dat de hierboven bewezen verklaarde feiten aantoonen, dat in de daar bedoelde schoollokalen een bedrijf wordt uitgeoefend", welke feiten naar de 6de en 10de overweging hierin bestaan: 1°. dat op bestelling wordt gewerkt; 2°. dat de goederen tegen winkelprijs worden van de hand gedaan en de jaarlijksche opbrengst daarvan circa *f* 1200 wordt gebruikt ter bestrijding van de groote uitgaven der school en art. 3 der statuten, inhoudende onder andere: „dat in de kosten van oprichting en instandhouding der vereeniging wordt voorzien door 3°. opbrengst van het op school vervaardigd werk", dan ook deze opbrengst rangschikt onder de gewone inkomsten;

O. dat echter naar het oordeel der requiranten deze omstandigheden er niet toe mogen leiden, om de rechtsvraag, of er een bedrijf in den zin der wet bestond, bevestigend te beantwoorden, vermits het werk geheel ondergeschikt is aan en geschiedt ten behoeve van het onderwijs;

dat de kantonrechter ten aanzien dezer ook te zijner terechtzitting voorgedragen verdediging heeft overwogen, dat het, waar de wet niet onderscheidt, niet ter zake afdoet, of de plaats ook voor andere doeleinden bijvoorbeeld onderwijs wordt gebruikt, ja zelfs niet of de hoofdbestemming daarvan is eene andere, in dit geval het

geven van onderwijs, en de aldaar verrichte industrieele werkzaamheden daaraan geheel ondergeschikt zijn, mits ook deze laatste slechts min of meer geregeld op die plaats plegen te worden gedaan";

dat het er alzoo, te meer waar onder de in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen worden vermeld getuigenverklaringen, volgens welke het werk geschiedde in de leuren en bestellingen werden geweigerd, omdat het onderwijs leed onder te groote bestellingen, voor mag worden gehouden, dat de kantonrechter, al achtte hij het niet afdoende, toch aanneemt, dat de werkzaamheden waren ondergeschikt aan het onderwijs;

O. met betrekking tot de vraag, of zoodanige werkzaamheden kunnen worden gerekend te zijn verricht in of voor een bedrijf in den zin van art. 1 der Veiligheidswet:

dat de geschiedenis dier wet niet leert, in welken zin men dit woord behoort op te vatten, zoodat daaraan de beteekenis moet worden gehecht, die het heeft in het dagelijksch leven;

dat in dien zin ten deze, waar bij de werkzaamheden het geven van onderwijs aan meisjes op den voorgrond stond en aan dat doel de vraag, òf en welke werkzaamheden zouden worden verricht, moest worden getoetst, niet kan geacht worden „eenig bedrijf" te zijn uitgeoefend;

O. ten slotte, ten aanzien van den door den kantonrechter aan art. 29 der wet ontleenden grond dat uit de niet-toepasselijk verklaring der wet op 's Rijks opvoedingsgestichten, werkinrichtingen en gevangenissen niet noodwendig volgt, dat die inrichtingen, ware art. 29 niet in het leven geroepen, als plaatsen waar „eenig bedrijf" wordt uitgeoefend hadden behooren te zijn aangemerkt en veel minder dat inrichtingen als de industrieschool voor meisjes te Arnhem, onder de werking der wet vallen;

O. dat derhalve het middel is gegrond;

Vernietigt het vonnis door de arrondissementsrechtbank te Arnhem den 28sten Mei 1901 in deze zaak gewezen;

Recht doende krachtens art. 105 R. O.:

Vernietigt het vonnis door den kantonrechter te Arnhem den 26sten Maart 1901 in deze zaak gewezen;

Verklaart het bewezen feit niet strafbaar;

Ontslaat de requiranten van alle rechtsvervolging te dier zake.

—

3 *December* 1901. BESLUIT, houdende instructiën van den muntmeester en van den controleur-generaal van 's Rijks Munt. S. 234.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 4, 2de lid der wet van den 28sten Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130), houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt, waarbij bepaald is, dat instructiën worden vastgesteld voor den muntmeester en den controleur-generaal;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 16den November 1901, n°. 72, Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 26 November 1901, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van den 28 November 1901, n°. 90, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen de volgende voorschriften tot regeling van den werkkring van den muntmeester en van dien van den controleur-generaal aan 's Rijks Munt.

I. *Van den muntmeester.*

Art. 1. Onder het opperbeheer van Onzen Minister van Financiën is het bestuur van 's Rijks Munt opgedragen aan den muntmeester.

De muntmeester heeft de leiding van alle werkzaamheden ter vervaardiging van munten, medailles en stempels.

2. De muntmeester is gehouden Onzen Minister van Financiën voor te lichten omtrent alle punten, het muntwezen betreffende, die aan zijn oordeel worden onderworpen.

Hij heeft de bevoegdheid aan Onzen Minister van Financiën alle zoodanige voorstellen te doen of beschouwingen mede te deelen, als waardoor hij vermeent de hem toevertrouwde belangen of die van het muntwezen te bevorderen.

3. De muntmeester legt bij de aanvaarding zijner betrekking in handen van Onzen Minister van Financiën den eed van zuivering af, voorgeschreven bij het Koninklijk besluit van 31 October 1828, n°. 103 in het formulier, letter A, alsmede den navolgenden ambtseed:

„Ik zweer (beloof) dat ik het mij opgedragen ambt met getrouwheid zal vervullen",

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat beloof ik)".

4. Voor afwezigheid van 8 dagen of langer buiten de gemeente behoeft de muntmeester verlof van Onzen Minister van Financiën.

3 *December* 1901. BESLUIT, tot aanvulling van artikel 11 van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* n°. 222) tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet van 15 April 1881 (*Staatsblad* n°. 87) tot regeling der brievenposterij, zooals dat artikel luidt na de daarin bij het Koninklijk besluit van 2 November 1899 (*Staatsblad* n°. 226) aangebrachte wijziging en aanvulling. S. 233.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 October 1901, n°. 3689, Posterijen en Telegraphie;

Gelet op artikel 21 der wet van 15 April 1891 (*Staatsblad* n°. 87);

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 October 1901, n°. 13);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 November 1901, n°. 4311, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, hetgeen volgt:

Eenig artikel.

In artikel 11 van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* n°. 222), gewijzigd en aangevuld bij dat van 2 November 1899 (*Staatsblad* n°. 226) worden de navolgende wijzigingen gebracht:

a. tusschen de zinsnede in § 1 beginnende met „postzegels" en die in dezelfde § beginnende met „postbladen" wordt ingevoegd: postzegelboekjes.

b. in het eerste lid van § 2 wordt ingevoegd tusschen de woorden „postzegels" en „postbladen" het woord „postzegelboekjes" en tusschen de woorden „uitgedrukt" en „benevens" de woorden „wat de postzegelboekjes betreft gelijk aan de totale geldswaarde van de zich daarin bevindende zegels".

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* opgenomen en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 3den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 18 *Maart* 1902.)

Behoort bij den jaargang 1901, pagina 532.

5. Onder goedkeuring van Onzen Minister van Financiën stelt de muntmeester de voor de uitvoering van het werk noodige instructiën der onder hem staande ambtenaren vast.

Hij benoemt, schorst en ontslaat de losse werklieden.

6. Den muntmeester is de handhaving der goede orde in het muntgebouw opgedragen.

Hij zorgt dat alle onder hem staande ambtenaren stiptelijk en getrouw hunne plichten vervullen en dat door hen niet gehandeld worde in strijd met artikel 6 der wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130).

Wanneer een ambtenaar, onder hem geplaatst, zich aan wangedrag, ontrouw of oneerlijkheid schuldig maakt, kan hij dien ambtenaar in zijne functiën schorsen.

Hij geeft hiervan onmiddellijk kennis aan Onzen Minister van Financiën, met opgaaf der gronden, welke tot de schorsing geleid hebben.

7. Door den muntmeester kan aan de onder hem staande ambtenaren verlof worden verleend van ten hoogste 14 dagen. Langer verlof kan door Onzen Minister van Financiën worden gegeven.

Bij ontstentenis of afwezigheid van een dier ambtenaren kan de muntmeester de tijdelijke waarneming van diens werkzaamheden aan een der overige ambtenaren opdragen.

8. De muntmeester is belast met het toezicht over en de zorg voor de gebouwen van 's Rijks Munt en de werktuigen onder zijn beheer.

9. De muntmeester draagt zorg dat alle opdrachten, betreffende den aanmaak van munten, stempels en medailles, zorgvuldig en met bekwamen spoed worden uitgevoerd.

Hij waakt voor een zuinig beheer en zorgt voor

Bij afwijkende bevinding treden de uitkomsten van het contrôle-onderzoek in de plaats van de door den muntmeester opgegeven uitkomsten.

Wordt door den controleur-generaal geen contrôle-onderzoek ingesteld, dan worden de door den muntmeester opgegeven uitkomsten als hindend beschouwd, tenzij te dier zake een geschil ontstaat als bedoeld in art. 41, 1ste lid.

12. De muntmeester onderwerpt aan het onderzoek van den controleur-generaal:

1°. al het munt- of medaillemateriaal, dat door hem aan de munt- of medaillefabricage wordt afgegeven;

2°. alle munten, medailles, muntmetalen en goud of zilver houdende stoffen, welke door hem uit genoemde fabricage worden afgevoerd;

3°. het in 's Rijks munt aanwezige munt of medaillemateriaal, munten of medailles, zoo dikwijls de controleur-generaal dit wenscht.

13. De muntmeester doet geen muntmateriaal of munten in of uit de muntzalen vervoeren dan na onderzoek door of van wege den controleur-generaal.

14. De muntmeester mag noch munten van Nederland of van zijne Koloniën en bezittingen noch cisailles doen ontmunten dan onder toezicht van of van wege den controleur generaal.

15. De muntmeester levert de nieuw vervaardigde munten af in zakken of vaten, gesloten met het zegel van den controleur-generaal.

16. De muntmeester bewaart alle stempels en letterblokjes, aan 's Rijks Munt voorhanden, geeft deze naar beboeften uit en is verantwoordelijk voor een richtig gebruik.

Hij ziet toe op de vervaardiging van alle stempels en letterblokjes, voor zoover deze aan 's Rijks Munt geschiedt, en op de vernietiging van de

oordeeling der echtheid van verdachte munten en van keurteekenen voor gouden en zilveren werken of van de daartoe gebezigde stempels.

20. Wanneer de werkzaamheden ter generale contrôle zulks vereischen, stelt de muntmeester het hiervoor noodige personeel op verzoek van den controleur-generaal tot diens beschikking.

21. De muntmeester doet aan Onzen Minister van Financiën maandelijks opgave van de soorten en de hoeveelheden der in de afgeloopen maand opgebrachte en goedgekeurde munten en der afgeleverde medailles.

22. De muntmeester legt van elke aanmunting voor het Rijk of zijne koloniën of bezittingen eene rekening af aan de Algemeene Rekenkamer, welke rekening door den controleur-generaal voor gezien wordt geteekend.

23. Jaarlijks in de maand December zendt de muntmeester aan de Algemeene Rekenkamer eene verantwoording, betreffende het sedert de vorige verantwoording door hem ontvangen munt- en medaille-materiaal.

Deze verantwoording vermeldt tevens in welken vorm het aanwezige munt- en medaille-materiaal voorhanden is, welk fabrieksverlies sedert de laatste verantwoording geleden is op de aanmuntingen der opgebrachte munten en op de vervaardigde medailles, alsmede de winst of het verlies, veroorzaakt door afwijking van het wettelijk gewicht en gehalte dier munten.

De controleur-generaal onderzoekt deze verantwoording en maakt van zijne bevinding proces-verbaal op het stuk op.

24. Na overleg met den controleur-generaal zendt de muntmeester vóór 1 Juli van elk jaar aan Onzen Minister van Financiën eene begrooting

27. De controleur-generaal is gehouden Onzen Minister van Financiën voor te lichten, op alle punten, zijnen werkkring betreffende, die aan zijn oordeel worden onderworpen.

Hij heeft de bevoegdheid aan Onzen Minister van Financiën alle zoodanige voorstellen te doen of beschouwingen mede te deelen als waardoor hij vermeent, de hem toevertrouwde belangen of die van het muntwezen te bevorderen.

Hij houdt zich op de hoogte van den voortgang op het gebied der metaalalliages en tracht dien door zelfstandig onderzoek te bevorderen.

28. De controleur-generaal legt bij de aanvaarding zijner betrekking in handen van Onzen Minister van Financiën, den eed van zuivering af, voorgeschreven bij het Koninklijk besluit van 31 October 1828, n°. 103, in het formulier letter A, alsmede den navolgenden ambtseed:

„Ik zweer (beloof) dat ik het mij opgedragen ambt met getrouwheid zal vervullen."

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig" („dat beloof ik").

29. Voor afwezigheid van acht dagen of langer buiten de gemeente behoeft hij verlof van Onzen Minister van Financiën.

30. De controleur-generaal stelt, onder goedkeuring van Onzen Minister van Financiën instructiën voor de onder hem staande ambtenaren vast.

31. Door den controleur generaal wordt zorg gedragen, dat de onder hem staande ambtenaren stiptelijk en getrouw hunne plichten vervullen en door hen niet gehandeld wordt in strijd met artikel 6 der wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 180).

Wanneer eenig ambtenaar, onder hem geplaatst, zich aan plichtverzuim, wangedrag, ontrouw of oneerlijkheid schuldig maakt, is de controleur-

verkiezende in zijne tegenwoordigheid te doen volvoeren, als hij noodig zal oordeelen.

34. De controleur-generaal heeft toegang tot alle localiteiten van 's Rijks Munt en is bevoegd inzage te nemen van alle gehouden boeken.

35. De controleur-generaal draagt zorg, dat geen nieuw vervaardigde munten van 's Rijks Munt worden afgeleverd, tenzij van het onderzoek en de goedbevinding dier munten gebleken zij en behoorlijk proces-verbaal door hem zij opgemaakt.

Hij onderzoekt het voor medaille-fabricage bestemde edel metaal.

Hij ziet toe dat voor de vervaardiging van medailles geen edel metaal gebruikt wordt dan hetgeen door hem is onderzocht en goedgekeurd.

De wijze, waarop de bovenbedoelde onderzoekingen, alsmede die der muntbussen ter bepaling van het fijngehalte der opgebrachte partijen zullen geschieden en van de goedkeuring dier partijen moet blijken, wordt door Ons bij een afzonderlijk besluit geregeld.

36. Alle voor het Rijk of zijne koloniën of bezittingen ter versmelting aangevoerde muntmaterialen en munten worden door den controleur-generaal gemeenschappelijk met den muntmeester op gewicht en gehalte onderzocht.

De controleur-generaal is gerechtigd aan zijne contrôle te onderwerpen al het overige munt- en medaille-materiaal dat bij den muntmeester inkomt of in 's Rijks Munt aanwezig is.

Na ontvangst van de in artikel 11 bedoelde kennisgeving van den muntmeester, zendt hij dezen ten spoedigste bericht of hij tot contrôle-onderzoek wenscht over te gaan.

37. Ter bepaling van het fabrieksverlies aan munt- en medaille-metaal, controleert hij de hoeveelheden munt- en medaille-metaal en zoo noodig het gehalte hiervan, welke door den muntmeester in de fabricage worden gegeven of daaruit worden afgevoerd, en bovendien, wanneer hem dit wenschelijk voorkomt, het in de fabricage aanwezige munt- en medaille materiaal.

Het muntmateriaal, de munten en de cisailles, die in of uit de muntzalen worden gebracht, worden door hem gecontroleerd.

Hij houdt van een en ander nauwkeurig aanteekening.

38. De controleur-generaal houdt toezicht op elke ontmunting van munten van het Rijk of van zijne Koloniën en bezittingen en van cisailles, die aan 's Rijks Munt geschiedt.

39. Alle munten, die den controleur-generaal zijn toegezonden, omdat zij op grond van het bepaalde bij artikel 18 der Muntwet 1901, moeten worden ingetrokken en vermunt, worden door hem in ontvangst genomen, geverifieerd en beoordeeld.

40. De controleur-generaal doet uitspraak over alle munten, die als verdacht van valschheid, vervalsching of opzettelijke scheurnis zijn aangehouden en aan zijn onderzoek onderworpen, en bij dit, indien de uitspraak het vermoeden bevestigt, de stukken door, en zendt ze aan den inzender terug, een en ander onverminderd de bepalingen van het 5de en 6de lid van artikel 17 der wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 182).

41. De controleur-generaal doet uitspraak in geschillen van allooi en essai.

Evenzeer doet hij de uitspraken, bedoeld in artikel 25 der laatstelijk bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131) gewijzigde wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178) omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

Hij kan daartoe de voorlichting van den muntmeester inroepen.

42. Van de ontvangst van pakketten, houdende voorwerpen, waarover een uitspraak verlangd wordt, geeft de controleur-generaal kennis aan de inzenders.

43. Indien voor het in te stellen onderzoek gevorderd wordt, dat van de ingezonden voorwerpen een gedeelte wordt afgenomen of de gedaante dier voorwerpen door versmelting of anderszins veranderd, wordt zulks in de uitspraak, door den controleur-generaal uit te brengen, vermeld.

44. De uitspraak bevat de gronden, waarop zij berust.

De controleur-generaal zorgt, dat zijne uitspraken binnen den kortst mogelijken tijd worden uitgebracht, uiterlijk binnen veertien dagen, nadat de te onderzoeken stukken zijn ontvangen.

Mocht het tengevolge van bijzondere omstandigheden onmogelijk worden bevonden de uitspraak binnen dien tijd uit te brengen, dan is de controleur-generaal verplicht, van dat uitstel en van de omstandigheid die daartoe aanleiding heeft gegeven, aan de inzenders der te onderzoeken voorwerpen mededeeling te doen.

Na beëindiging van het onderzoek worden de onderzochte voorwerpen met de uitspraak van den controleur-generaal aan de inzenders teruggezonden.

De bepalingen van dit en de beide vorige artikelen zijn niet van toepassing, indien de controleur-generaal, ingevolge de artt. 13 of 14 der

wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130) in een burgerlijk of een strafgeding als deskundige wordt gehoord.

45. Na afloop van elke maand zendt de controleur-generaal aan Onzen Minister van Financiën een tabel van al de uitspraken, in de vorige maand door hem uitgebracht.

Ook deelt hij aan denzelfden Minister alles mede, wat in eenig opzicht ter kennisse van het Departement van Justitie moet worden gebracht.

46. De controleur-generaal voert persoonlijk alle essaaiproeven uit, die bij de opbrengsten, bij het onderzoek der muntbussen en bij de essaaigeschillen als beslissende proeven moeten dienen.

47. De controleur-generaal draagt zorg, dat een of meermalen 's jaars de balansen en gewichten van 's Rijks Munt aan een onderzoek onderworpen en hunne afwijkingen vastgesteld of opgeheven worden.

48. De controleur-generaal zorgt dat het Rijks magazijn van scheimiddelen in voldoende orde en van alles behoorlijk voorzien gehouden worde, en aan alle aanvragen van den muntmeester en van de essaienrs van den waarborg ten spoedigste worde voldaan.

49. Na overleg met den muntmeester zendt de controleur-generaal vóór 1 Juli van elk jaar aan Onzen Minister van Financiën eene begrooting van uitgaven zijn dienst betreffende over het volgende dienstjaar.

50. Vóór den 1sten April van elk jaar brengt de controleur-generaal aan Onzen Minister van Financiën verslag uit, omtrent het door hem uitgeoefende toezicht en omtrent zijne verdere werkzaamheden over het afgeloopen jaar.

51. Het Koninklijk besluit van den 2den September 1850 (*Staatsblad* n°. 56) tot regeling van den werkkring van het Munt-College wordt ingetrokken.

52. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

5 *December* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van den dag, waarop de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, in werking treden en tot bekendmaking van den tekst der wet van 18 September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. S. 235.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën d.d. 2 December 1901, n°. 8, Invoerrechten en Accijnzen;

Gelet op art. VII der wet van den 28sten Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. te bepalen dat de wet van den 28sten Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, den 1sten Januari 1902 in werking zal treden;

2°. den tekst der wet van den 18den September 1852 (*Staatsblad* n°. 178), laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 28sten Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 131), omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, algemeen bekend te maken door bijvoeging van den gewijzigden tekst bij dit besluit.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat, met den tekst der bovengenoemde wet, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 5den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 14 *Dec.* 1901).

Tekst der wet omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken van 18 *September* 1852 (Staatsblad n°. 178), *gewijzigd bij de wetten van* 7 *Mei* 1859 (Staatsblad n°. 31), 15 *April* 1886 (Staatsblad n°. 64), 31 *December* 1887 (Staatsblad n°. 265), 15 *April* 1896 (Staatsblad n°. 70) en 28 *Mei* 1901 (Staatsblad n°. 131).

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de gehalten.

Art. 1. De gehalten der binnen dit Rijk ver-

vaardigde gouden en zilveren werken, welke door rijks-keurmerken gewaarborgd worden, zijn bepaald op vier voor het goud: van 916, 833, 750 en 583 duizendsten; en op twee voor het zilver: van 934 en 833 duizendsten.

2. Op die gehalten wordt eene ruimte toegestaan van *drie duizendsten* voor het *goud* en *vijf duizendsten* voor het *zilver*.

De werken, tusschen twee gehalten bevonden, worden op het laagst dier beide gehalten gekeurmerkt.

3. Voor holle werken, koordketting, draadwerken en soortgelijke voorwerpen, waarvan het juiste gehalte niet anders dan bij vermelting kan worden bepaald, wordt eene ruimte van *twintig duizendsten* verleend.

Het metaal afzonderlijk onderzocht, blijft aan de algemeene bepaling van art. 2 gebonden.

4. Werken van lager gehalte dan de in art. 1 aangewezene zijn van den waarborg uitgesloten, en worden, tot op de grens in art. 6 gesteld, alleen gestempeld ten bewijze dat de belasting voldaan is.

5. Werken, ten deele uit edele en ten deele uit onedele metalen te zamen gesteld, worden beschouwd als in de termen vallende van art. 4, tenzij deze zamenstelling het gevolg zij eener volstrekte noodzakelijkheid, waarvan de beoordeeling van den hoofdambtenaar van het kantoor van waarborg, waar de werken worden aangeboden, blijft overgelaten.

Hetzelfde geldt van de vereeniging der beide edele metalen aan een zelfde werk, tenzij elk dier metalen vatbaar zij om afzonderlijk te worden gekeurmerkt.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de belasting en de kantoren van waarborg.

6. Van alle gouden en zilveren werken, welke na de invoering dezer wet aan de stempeling worden onderworpen, wordt eene belasting geheven ten bedrage van *vijftien gulden* voor de *once* goud en van *vijf en zeventig cent* voor de *once* zilver.

Werken, wier goud- of zilvergehalte beneden de 250 duizendsten blijft, worden niet als gouden of zilveren werken aangemerkt.

De zamengestelde werken bij art. 5 vermeld, worden alleen belast naar evenredigheid van het zich daaraan bevindend goud of zilver.

De heffing der belasting gaat steeds aan de stempeling vooraf.

7. Tot de ontvangst der bij het voorgaand artikel ingestelde belasting, mitsgaders tot het onderzoek en de stempeling van de gouden en zilveren werken, worden kantoren van waarborg aangewezen.

Het getal en de plaatsing dier kantoren, zoowel als de zamenstelling van het personeel bij elk derzelve, worden door Ons naar gelang der behoeften van de dienst geregeld.

8. De ambtenaren van den waarborg zijn verpligt kosteloos aan een ieder inlichting te geven omtrent de beteekenis der verschillende keur- en andere stempelmerken, op gouden en zilveren werken voorkomende.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de stempelmerken en de gehalte-proef.

9. De stempeling der gouden en zilveren werken, zoowel in het geval bij art. 1 als in dat bij art. 4 dezer wet bedoeld, geschiedt met rijks-stempels, omtrent welker vorm, vervaardiging, gebruik en verantwoording door Ons de noodige voorschriften gegeven worden.

10. De *rijks-stempelmerken* zijn:

1°. het gehalte-merk;

2°. het merk tot aanwijzing van het waarborgkantoor, waar de stempeling is geschied;

3°. het jaarletter-merk;

4°. het merk voor de kleine goudwerken, uit één enkel stuk, of wel uit meerdere, voor afzonderlijke stempeling vatbare stukken bestaande.

5°. het merk voor kleine goudwerken, voorzien van aanhangselen, welke geene afzonderlijke stempeling toelaten;

6°. het merk voor de kleine zilverwerken;

7°. het merk voor de werken, welke aan geen der bij art. 1 vermelde gehalten voldoen;

8°. het merk voor oude goud- en zilverwerken, in den handel terugkeerende en gestempeld met vroeger gangbare kenrteekenen;

9°. het merk voor de vreemde werken;

10°. het merk voor de werken, welke onder genot van teruggave der daarvan betaalde regten worden uitgevoerd.

11. Vergroote afbeeldsels dier onderscheidene stempelmerken worden, tegen eene matige vergelding, aan de kantoren van waarborg verkrijgbaar gesteld.

Zij moeten in alle magazijnen of winkels, waar gouden of zilveren werken verkocht worden, op straffe eener boete van tien gulden op eene in het oog vallende plaats worden ten toon gesteld.

12. Werken, welke niet zonder gevaar van be-

schadiging gestempeld kunnen worden, mogen door de ambtenaren van het kantoor van waarborg, waar het onderzoek plaats heeft, van de stempeling worden vrijgesteld.

In zoodanig geval wordt aan die werken, met het zegel van het kantoor van waarborg, een schriftelijk bewijs gehecht, hetwelk eene naauwkeurige omschrijving van dezelve, met aanwijzing van den werkmeester, inhoudt.

Vóór de uitreiking van dat bewijs moet de belasting voldaan zijn, en daarvan op het stuk aanteekening gehouden worden.

13. Onverminderd de stempeling van 's Rijks wege, is elk werkmeester verpligt alle uit zijne werkplaats voortkomende gouden en zilveren werken, met uitzondering van die, welke verkeeren in het geval bij het eerste lid van het vorig artikel voorzien, met den afslag te merken van een eigen stempel, waarvan hij zich te dien einde voorzien moet, en welke de aanvangletters van zijnen naam benevens een bijzonder, met goedvinden der ambtenaren van den waarborg door hem gekozen onderscheidingsteeken vertoonen moet.

Dit merk, den verantwoordelijken vervaardiger van het werk aanwijzende, draagt den naam van meesterteeken.

Geen werkmeester mag een meesterteeken aannemen, volkomen gelijk aan dat van een zijner beroepsgenooten.

14. Bij het verbreken van werken, zoo dit bij onvoldoende uitkomst van het volbragte onderzoek door den aanbieder wordt verlangd, alsmede in het geval van inbeslagneming der onderzochte werken, wordt een essaailoon geheven ten bedrage van *vijftien ten honderd* van de belasting, welke verschuldigd zou zijn geweest indien die werken tot de stempeling waren toegelaten.

15. Voor gehalte-proeven welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben, zijn de volgende essaai-loonen verschuldigd:

Goud-essaaijen:

voor eene kupelproef, *een gulden vijftig centen* (*f* 1.50),

voor eene proef met de blaaspijp, *veertig centen* (*f* 0.40),

voor het toetsen van kleine werken, *vijf centen* per stuk (*f* 0.05);

Verguld-essaaijen:

voor eene verguldproef, *een gulden negentig centen* (*f* 1.90);

Zilver-essaaijen:

voor eene kupelproef, *veertig centen* (*f* 0.40),

voor eene proef op den natten weg, gelijkerwijze *veertig centen* (*f* 0.40),

voor eene proef met de blaaspijp, *vijf en twintig centen* (*f* 0.25),

voor het toetsen van kleine werken, *twee centen* per stuk (*f* 0.02).

De essaai-loonen volgens dit en het voorgaand artikel verschuldigd, worden aan de schatkist verantwoord.

16. De essaai-broodjes, kornetten, snippelingen en het vijlsel worden na elke gehalte-proef aan de belanghebbenden teruggegeven.

Bij zilverproeven op den natten weg wordt het chloorzilver, hetgeen daarbij in handen van den essaijeur achterblijft, aan den aanbieder vergoed met tien cent voor eene heele proefneming. Voor een halve of kwart-proeve van gelijken aard wordt die vergoeding in dezelfde reden verminderd.

17. Alvorens tot de gehalteproef te worden aangeboden moeten de werken voorzien zijn van het meesterteeken, bij art. 13 vermeld, en tevens tot eenen staat van voltooijing gebragt zijn, welke zoowel tegen eene verandering van hunne oorspronkelijke bestemming, als tegen eene beschadiging der stempelteekenen bij de verdere bearbeiding waarborgt.

Werken, waaraan zoodanige beschadiging door toedoen van den werkmeester is toegebragt, zijn op nieuw aan belasting en stempeling onderhevig.

18. De werken, ter keuring aangeboden, moeten verzeld gaan van een borderel, de opgave inhoudende van hun getal en gehalte, alsmede, voor zooverre zij nieuw zijn, van de verschillende smeltingen, waarnit zij zijn zamengesteld.

Voor elke partij, uit meer smeltingen te zamen gesteld, dan door den aanbieder zijn opgegeven, is, bij bevinding van zoodanig verschil van gehalte, dat daarnit, zonder de gedane ontdekking, vervolgingen ten laste van den essaijeur zouden hebben kunnen voortvloeijen, vijftien ten honderd van de te betalen belasting verschuldigd, en wordt, in zoodanig geval, de geheele partij op het laagst der gevondene gehalten gekeurmerkt.

19. De werken moeten steeds van verlengstukken voorzien zijn, ten einde daarop het voor de proef benoodigde metaal te kunnen insnijden, tenzij bijzondere redenen, welker beoordeeling aan den hoofdambtenaar van het kantoor van den waarborg, waar de werken worden aangeboden, blijft overgelaten, zulks onmogelijk maken.

Het blijft desniettemin den essaijeur vrijgelaten die insnijding ook, althans voor een gedeelte, op het werk zelf te verrigten.

Wanneer de verlengstukken blijken mogten door soldering aan het werk te zijn aangezet, moet het metaal van het verlengstuk en dat van het werk steeds elk afzonderlijk onderzocht worden.

Wanneer dit tweeledig onderzoek zoodanig verschil in gehalte doet kennen, dat daaruit, zonder de gedane ontdekking, vervolgingen ten laste van den essaijeur zouden hebben kunnen voortvloeijen, wordt het werk verbeurd verklaard, en vervalt de aanbieder in eene boete van het tienvond der verschuldigde regten.

20. De gouden en zilveren werken, bestemd om van de gehalteteekenen te worden voorzien, en die na aaneenvoeging hunner verschillende deelen niet meer vatbaar zijn zouden voor een behoorlijk onderzoek, worden bij losse gedeelten aan het essaai onderworpen, en van een herkenningsteeken, dat het bevonden gehalte aanwijst, voorzien. Later, in voltooiden staat aan het kantoor teruggebragt, worden zij, zonder op nieuw onderzocht te worden, op het door de herkenningsteekenen aangewezen gehalte gestempeld.

Werken, door veronachtzaming dezer bepaling voor geen behoorlijk onderzoek vatbaar, vallen onder het bereik van art. 4 dezer wet.

21. Holle werken, draad- en knopwerk, en alle andere werken, waarvan men het gehalte niet langs den gewonen weg kan leeren kennen, worden, zoo zij door den aanbieder als vervaardigd op een der gewaarborgde gehalte zijn aangegeven, onderzocht bij zamensmelting van een of meerdere stukken, naar gelang van de grootte der partij.

Zoo dit onderzoek de juistheid der aangifte bevestigt, wordt de waarde van het fatsoen der versmolten stukken den belanghebbende van Rijkswege vergoed.

In het tegenovergesteld geval wordt den aanbieder, zonder eenige vergoeding, alleen de keus gelaten tusschen eene verbreking der aangeboden werken en eene stempeling derzelve op den voet van art. 4 dezer wet.

22. De essaijeur is bevoegd om de gouden en zilveren werken, aangegeven als verwerkt op een der gewaarborgde gehalten, welke hem toeschijnen met ijzer, koper, hars of eenige andere vreemde stof opgevuld, of ook op eene bedekte wijze met soldeersel overladen te zijn, in tegenwoordigheid van den aanbieder door te snijden.

Blijkt het gerezen vermoeden juist, zoo wordt het werk verbeurd verklaard, en vervalt de overtreder in eene boete ten bedrage van het tienvond der belasting, welke verschuldigd zonde geweest zijn, zoo het werk tot de stempeling had kunnen worden toegelaten.

In het tegenovergestelde geval, wordt aan den aanbieder van rijkswege de waarde van het fatsoen van het doorgesneden werk vergoed.

De bepalingen van dit artikel strekken zich mede uit tot alle reeds in den handel aanwezige voorwerpen, welke van een gehalte-aandnidend stempelmerk zijn voorzien.

23. Oude gouden en zilveren werken van vroeger ganghare inlandsche kenteekenen voorzien, doch die geen deel hebben genomen aan de herkenring, welke tijdens het vervallen dier kenteekenen heeft plaats gehad, worden, in den handel terugkeerende, gestempeld met het merk hiertoe bij art. 10 sub n°. 8 aangewezen.

Zij kunnen ook op verlangen der aanbieders van de gehalte-merken worden voorzien, mits zij aan een der thans gewaarborgde gehalten beantwoorden.

Van blijkbaar vreemden oorsprong zijnde, ontvangen zij het merk voor de vreemde werken bestemd.

24. Wanneer eenig aan het wettelijk onderzoek onderworpen goud- of zilverwerk van lager gehalte bevonden wordt dan bij de aanbieding was opgegeven, zoo kan, op het verlangen van den aanbieder, tot eene tweede proef worden overgegaan.

Indien deze de uitkomst der vroegere bevestigt, zoo wordt het werk dienovereenkomstig gestempeld, óf wel, wanneer de eigenaar zulks verlangt, in zijne tegenwoordigheid verbroken. In beide gevallen is de aanbieder gehouden tot betaling van het essaailoon op den voet van art. 15 dezer wet, onverminderd de bepaling van art. 14 dezer wet, in geval van verbreking der werken. Verschilt daarentegen de uitkomst der tweede proefneming van die der eerste, zoo wordt het werk overeenkomstig de laatst verkregene uitkomst gestempeld, en is de aanbieder geen essaailoon verschuldigd.

25. De uitspraak over geschillen van allooi en essaai alsmede over de echtheid en het juiste gebruik der keurteekenen en stempels en wat verder daarmede in verband staat, is opgedragen aan den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt.

Het voorwerp, dat aan de beoordeeling van den Controleur-Generaal onderworpen moet worden, wordt aan dezen toegezonden, verzegeld door den essayeur en dengene, die zich door diens beslissing bezwaard acht.

De uitkomst van het onderzoek van den Controleur-Generaal wordt aan de betrokkenen medegedeeld, die zich naar de gedane uitspraak hebben te gedragen.

De kosten, aan het opzenden en het onderzoek verbonden, komen ten laste van de in het ongelijk gestelde partij. De berekening der kosten van onderzoek geschiedt op den voet van art. 15, onverminderd het bepaalde in art. 14.

De bovenstaande bepalingen zijn mede toepasselijk op de geschillen tot welke het geval, voorzien bij art. 22, kan aanleiding geven.

25*bis*. In alle burgelijke en strafgedingen, waarvan de beslissing afhangt van die van een der geschilpunten in art. 25 bedoeld, moet de Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt als deskundige over dit geschilpunt gehoord worden.

De berichten van den Controleur-Generaal moeten de gronden behelzen, waarop zij rusten en onderteekend zijn.

Voor die berichten worden geene kosten berekend dan die van zegel en registratie, voor zoover die verschuldigd zijn.

25*ter*. Wanneer de beslissing van een burgerlijk geding afhankelijk is van die van een geschilpunt als in het vorig artikel bedoeld, beveelt de rechter, hetzij op verzoek van een der partijen, hetzij ambtshalve, bij interlocutoir vonnis, dat het bericht van den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt wordt ingewonnen.

Op dit deskundig onderzoek zijn de bepalingen der achtste Afdeeling van den derden Titel van het eerste Boek Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van toepassing, voor zooveel daarvan niet bij dit of het voorgaande artikel dezer wet is afgeweken.

26. De eigenaar van eenig gond of zilverwerk, die vermeenen mogt dat het daarop voorkomend keurmerk een te hoog gehalte aanwijst, is bevoegd om het onderzoek van den Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt in te roepen.

Dit onderzoek tot de bevestiging geleid hebbende van het gerezen vermoeden, zoo wordt aan den essayeur, op wiens verklaring de onjuiste keurmerking is geschied, eene boete opgelegd van honderd gulden.

Indien het blijkt, dat zoodanige onjuiste keurmerking binnen een tijdsverloop van vijf jaren meermalen heeft plaats gehad, wordt de essayeur voor de tweede maal met het dubbel dier boete gestraft, terwijl hij de derde maal van zijne betrekking wordt vervallen verklaard. Alles onverminderd de aanspraak op schadevergoeding, waartoe zijne daad aanleiding mogt geven.

27. Voor benoeming tot essayeur van den waarborg komen alleen in aanmerking zij, die als essayeur zijn geëxamineerd en van eene akte van toelating zijn voorzien door eene commissie van drie leden, waarvan de Controleur-Generaal bij 's Rijks Munt lid en voorzitter is. De beide andere leden worden door Ons benoemd.

Deze bepaling geldt niet voor hen die onder de werking van art. 7 der wet van 1 Juni 1850 (*Staatsblad* n°. 25), gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 11), het daar bedoeld examen met goed gevolg hebben afgelegd.

28. De essayeurs van den waarborg zijn verantwoordelijk voor de verrigtingen dergenen, door wie zij zich in de uitoefening hunner beroepswerkzaamheden doen bijstaan of vervangen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de schatpligtigen.

29. Schatpligtig ten aanzien van deze wet en de daarbij geregelde belasting is, al wie eenig geheel of gedeeltelijk uit gond of zilver bestaande voorwerpen vervaardigt, bewerkt, doet vervaardigen of bewerken en al wie met zoodanige voorwerpen handel drijft.

Werklieden die in dienst van hunnen meester geheel of gedeeltelijk uit gond of zilver bestaande voorwerpen voor dezen vervaardigen of bewerken, zijn niet schatpligtig.

30. Het uitoefenen van de beroepen, bij het voorgaand artikel genoemd, moet, op verbeurte eener boete van vijftig gulden, worden voorafgegaan door eene aangifte aan het bestuur der gemeente binnen welke die uitoefening zal plaats hebben.

Binnen veertien dagen nadat iemand zoodanig beroep heeft laten varen, moet hij daarvan eene gelijke aangifte hebben gedaan, op straffe derzelfde boete.

Op de erfgenamen van den overledene, die zoodanig beroep uitoefende, rust de verpligting tot gelijke aangifte, welke door hen geschieden moet binnen ééne maand na het overlijden des erflaters, op verbeurte derzelfde boete.

31. Werklieden, die, ofschoon in vasten dienst van eenig schatpligtige, hunnen beroeps-arbeid niet in zijne maar in hunne eigene woning of werkplaats verrigten, zijn onder dezelfde bepalingen tot gelijke beroeps-aangifte verpligt als hunne meesters.

32. Een schatpligtige, naar elders verhuizende, is op verbeurte eener gelijke boete, gehouden hiervan aangifte te doen, zoowel aan het bestuur der gemeente, welke hij verlaat, als aan dat zijner nieuwe woonplaats.

33. De gemeentebestuuren brengen de aangiften,

in de drie voorafgaande artikelen voorgeschreven, onverwijld ter kennisse van den controleur van den waarborg tot wiens ring hunne gemeente behoort.

34. Geen schatpligtige mag eenig voltooid goud- of zilverwerk, niet voorzien van de vereischte stempelmerken, in zijn bezit hebben, noch daarmee handel drijven, op straffe van verbeurdverklaring dier werken en van eene geldboete van vijftig gulden voor de eerste, van honderd gulden voor de tweede, en van twee honderd gulden voor de derde en volgende malen.

De werken, tot persoonlijk gebruik van den schatpligtige en zijn gezin dienende, zijn hiervan niet uitgezonderd.

Beweerde onvatbaarheid voor stempeling ontheft van de toepassing der bovenstaande strafbepalingen niet.

35. Gedeeltelijke vernieuwing van een reeds gestempeld werk verpligt, zoodra het toegevoegde gedeelte meer dan tien wigtjes aan goud of honderd wigtjes aan zilver bedraagt, tot bijbetaling der belasting, en, naar gelang van omstandigheden ook tot herstempeling.

Nalatigheid op dit punt wordt telken reize met eene boete van vijf en twintig gulden gestraft.

36. De schatpligtigen mogen de werken, door hen vervaardigd of ingekocht, of welke door anderen vervaardigd, doch met hun meesterteeken, overeenkomstig art. 46 zijn voorzien, aan geen ander kantoor ter stempeling aanbieden, dan aan dat, waaronder zij behooren, op verbeurte eener boete telken reize van vijf en twintig gulden.

Alleen de reizende kooplieden, als zoodanig van patent voorzien en bij de administratie van den waarborg erkend, zijn op hunne handelsreizen van deze bepaling vrijgesteld.

37. De schatpligtigen zijn, op verbeurte eener boete van honderd gulden, gehouden zich te voorzien van een door het gemeentebestuur hunner woonplaats genummerd en gewaarmerkt register, waarin, op straffe eener boete van vijf en twintig gulden voor elk verzuim, dagelijksche en doorloopende aanteekening moet gehouden worden, zoowel van de werken, welke door hen worden aangekocht of op eenige andere wijze verkregen, als van die, welke hun tot herstelling of met eenig ander oogmerk worden toevertrouwd.

De vorm dier registers wordt door den Minister van Financien bepaald en ter kennis van de belanghebbenden gebragt.

Werken, die zich slechts tijdelijk in handen der schatpligtigen bevinden, zijn aan de bovenvermelde inschrijving alleen dan onderworpen, wanneer zij van geene der wettelijk Nederlandsche stempelmerken voorzien zijn.

38. De schatpligtigen zijn gehouden tot het overleggen van hun register, zoo dikwerf dit gevorderd wordt door de ambtenaren van den waarborg of door hen, die in het algemeen belast zijn met het opsporen van misdrijven.

Echter zijn zij niet verpligt dat register uit handen te geven, anders dan op regterlijk bevel.

Geweigerde overlegging wordt als gemis van register beschouwd en gestraft.

39. In de winkels der schatpligtigen mogen de werken van gewaarborgde gehalte niet met die van ongewaarborgde gehalte of uit onedel metaal vervaardigd ondereen worden ten toon gesteld, maar moeten in afzonderlijke kasten, door een aanwijzend opschrift onderscheiden, worden geplaatst.

Overtreding van dit verbod wordt telken reize met eene boete van vijf en twintig gulden gestraft.

40. Een nittreksel dezer wet, bevattende de artt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 26, 27, 28, 35, 37, 39, 40, 42, 43 en 44 moet steeds op eene in het oog vallende plaats der winkels, magazijnen en werkplaatsen voorhanden zijn, op verbeurte eener boete van vijf en twintig gulden voor de eerste, en van vijftig gulden voor de tweede en volgende malen.

41. Geen schatpligtige mag zijn beroep uitoefenen noch zijn magazijn houden in een gebouw waarin eene bank van leening is gevestigd. Wanneer in strijd met deze bepaling wordt gehandeld, zoo worden de gouden en zilveren werken, in de bank van leening voorhanden, beschouwd als in het bezit van den schatpligtige zijnde, terwijl het 3de lid van art. 37 op die werken in zoodanig geval niet van toepassing is.

De localen, waar de bank van leening gevestigd is, en de bewaarplaatsen der beleende goederen zijn alsdan mede onderworpen aan de visitatie der ambtenaren, op den voet als bij art. 86 dezer wet is bepaald.

42. De schatpligtigen zijn ten allen tijde, op straffe eener boete van vijf en twintig gulden, gehouden aan de koopers, die zulks verlangen, een van dag- en naamteekening voorzien borderel ter hand te stellen, ingericht volgens het daarvan door den Minister van Financiën voor te schrijven model, en de opgave behelzende van de soort, de keurteekenen en het gewigt van het verkochte voorwerp.

43. Tot de uitreiking van het borderel in het

voorgaand artikel vermeld, is, op verbeurte derzelfde boete, de verkooper, ook zonder aanvrage, verpligt bij den verkoop:

1°. van passement-, bordnur- en draadwerken, en

2°. van diamantwerken, waaraan zich echte en onechte gesteenten zamengevoegd bevinden, waaromtrent het borderel mede de noodige aanwijzing bevatten moet.

De borderellen, bij dit en het voorgaand artikel bedoeld, zijn niet aan zegelregt onderworpen.

44. Het is den schatpligtigen, op verbeurte eener boete van vijftig gulden voor de eerste en van het dubbel dier som voor elk der volgende malen, verboden, gouden of zilveren werken te koopen van onbekende personen, tenzij vergezeld van ter goeden naam en faam staande borgen, bij den schatpligtige bekend.

45. Het is op straffe, eener boete van honderd gulden verboden, het beroep van werkmeester in gouden en zilveren werken uit te oefenen, zonder zich voorzien te hebben van den stempel, bij art. 13 dezer wet omschreven.

46. Geene werken kunnen, op straffe eener boete van honderd gulden, van een ander meesterteeken dan dat des makers worden voorzien, tenzij met voorkennis van den controleur, in wiens ring de werken zijn vervaardigd, en onder overlegging van een bewijs der hieromtrent van den werkmeester verlangde vergunning.

De boete wordt verhaald op dengene van wiens meesterteeken is misbruik gemaakt, tenzij hij bewijze dat zulks buiten zijn medeweten geschied is.

47. Een werkmeester, zich tijdelijk van zijne woonplaats verwijderende, is bevoegd zijnen stempel ter bewaring over te brengen bij het waarborgkantoor waaronder hij behoort, hetzij om aldaar buiten gebruik te blijven berusten, hetzij om door de ambtenaren opgeslagen te worden aan de werken, die gedurende zijne afwezigheid uit zijne werkplaats daartoe zouden kunnen worden aangeboden.

Hiertoe evenwel moeten de ambtenaren schriftelijk door hem worden gemagtigd.

48. Een werkmeester, zijn beroep latende varen, is gehouden binnen veertien dagen daarna, onder kennisgeving hiervan, zijnen stempel aan het kantoor van waarborg, waaronder hij het laatst heeft behoort, te doen verbreken, en zulks op verbeurte eener boete van vij en twintig gulden. Hij blijft inmiddels aansprakelijk voor het misbruik, hetwelk van dien stempel zou kunnen worden gemaakt.

Dezelfde verpligting, onder bedwang derzelfde straf, is ingeval van overlijden van den werkmeester opgelegd aan de erfgenamen of regtverkrijgenden van den overledene, aan de executeurs der nalatenschap en aan de voogden van diens minderjarige erfgenamen of andere regthebbenden; terwijl allen persoonlijk aansprakelijk blijven voor het misbruik, hetwelk inmiddels van dien stempel zon kunnen worden gemaakt.

49. De reizende kooplieden in gouden en zilveren werken zijn, op verbeurte eener boete van honderd gulden, verpligt, bij hunne aankomst in elke gemeente, die zij ter zake van hun handelsbedrijf bezoeken, hiervan onmiddellijk aangifte te doen bij eenen der ambtenaren van het kantoor van den waarborg, zoo dit te dier plaatse gevestigd is, en anders bij het gemeentebestuur.

50. De gemeentebesturen geven van alle aangiften, hun krachtens het laatstvoorgaand artikel gedaan; onverwijld kennis aan den controleur van den waarborg, tot wiens ring hunne gemeente behoort.

Zij zijn in de plaatsen, binnen welke geene waarborg-kantoren gevestigd zijn, bevoegd, om door deskundigen, te hunner keuze, de werken, die de reizende kooplieden in voorraad hebben, te doen onderzoeken, ten einde zich te verzekeren, dat die aan de vereischten der wet voldoen.

In geval van twijfel dienaangaande, worden de voorwerpen, welke hiertoe aanleiding geven, in voorloopig beslag genomen, en hiervan terstond berigt gegeven aan den bevoegden controleur.

51. De gouden of zilveren werken, van de bij deze wet vereischte stempelteekenen onvoorzien, door de reizende kooplieden bij inkoop of ruiling verkregen, moeten door hen op het eerste kantoor van waarborg, waar zij zich hebben aan te melden, aan de stempeling onderworpen worden, op de straffen bij art. 34 bepaald.

52. Onder bedwang derzelfde straffen, waarmede bij dit hoofdstuk de overige schatpligtigen bedreigd zijn, zijn ook de reizende kooplieden verpligt, de bij art. 30 voorgeschrevene aangiften te doen, het bij art. 37 gevorderde register te houden en in de bij art. 38 aangewezen gevallen over te leggen, het bij art. 40 omschreven uittreksel dezer wet voorhanden te hebben, en in de gevallen, bij de artt. 42 en 43 aangeduid, de aldaar bedoelde borderellen aan hunne koopers ter hand te stellen, en is het hun verboden gouden of zilveren voorwerpen onder zich te hebben, van de vereischte stempelmerken niet voorzien.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van handels-essaïjeurs, scheiders en fineerders.

53. Niemand mag het beroep van handels-essayeur uitoefenen, alvorens is voldaan aan de voorwaarden, in art. 27 voor benoeming tot essayeur van den waarborg gesteld.

Overtreding van deze bepaling wordt gestraft met eene boete van drie honderd gulden.

Om tot het examen te worden toegelaten wordt de overlegging vereischt van een getuigschrift van goed gedrag, afgegeven door het bestuur van de woonplaats des verzoekers.

54. De handels-essaïjeurs zijn buitendien gehouden:

1°. tot het doen der beroeps-aangifte, voorgeschreven bij art. 30 dezer wet;

2°. tot het aanleggen van een door het gemeentebestuur hunner woonplaats genummerd en gewaarmerkt register ter inschrijving van de baren, specien of ander materiaal, dat hun, hetzij alleen ter beproeving, hetzij tevens ter vermelting, wordt ter hand gesteld, met vermelding van den dag der ontvangst en van dien der weder-aflevering, van het gewigt vóór en na de proefneming, en van de uitkomst daarbij verkregen;

3°. tot het aanschaffen van een stempel, de naamletters van den houder en een met goed keuring van den Minister van Financien gekozen zinnebeeld vertoonende, en bestemd tot het merken van alle gouden, zilveren of goudhoudend zilveren baren, welke hun tot onderzoek ter hand gesteld, of door hen uit specien of eenig ander materiaal zamengesmolten zijn.

De stempels van de verschillende essaïjeurs moeten kennelijk van elkander onderscheiden zijn.

Het niet nakomen der verpligting sub n°. 1 vermeld, wordt gestraft met eene boete van vijftig gulden; der verpligtingen sub 2°. tot het aanleggen van het daar bedoeld register, met eene boete van honderd gulden; terwijl voor elke verzuimde of niet behoorlijke inschrijving in dat register eene boete van vijf en twintig gulden wordt verbeurd; en het niet naleven der verpligting sub 3°. met eene boete van honderd gulden gestraft wordt.

55. Het bevonden gehalte wordt op elke baar in duizendsten uitgedrukt naast een afslag van den stempel, in het voorgaand artikel vermeld.

De baren worden daarenboven voorzien van een volgnommer, en gaan bij de aflevering vergezeld van een door den essaïjeur onderteekend borderel, de aanwijzing behelzende van het nummer, het gewigt en het gehalte van elke baar.

Voor iedere baar, omtrent welke de bovenstaande bepalingen geheel of ten deele zijn veronachtzaamd, verbeurt de nalatige handels-essaïjeur eene boete van honderd gulden.

56. De handels-essaïjeurs zijn aansprakelijk voor de juistheid hunner opgaven.

57. De scheiders en fineerders der edele metalen zijn, onverschillig of zij hun beroep afzonderlijk dan wel vereenigd met dat van handels-essaïjeur uitoefenen, mede, onder bedwang derzelfde straffen als deze, verpligt tot het doen eener beroepsaangifte en het houden van een register, op gelijke wijze ingerigt als ten aanzien der handels-essaïjeurs is voorgeschreven.

58. Zij zijn, insgelijks onder hetzelfde bedwang, mede gehouden tot het aannemen van eenen bijzonderen stempel, hunnen naam voluit bevattende met het woord *fineering* er onder, ten einde te worden afgeslagen op al de baren en staven, voortgekomen uit het door hen verfijnd materiaal.

59. Scheiders en fineerders, tevens het beroep van handels-essaïjeur uitoefenende, zijn verpligt aan hun fineerwerk, op de wijze bij art. 55 voorgeschreven, de aandniding toe te voegen van het gehalte, waarop zij het verfijnd materiaal hebben bevonden. Zelven geene essaïjeurs zijnde, dragen zij die verrigting aan eenen essaïjeur op.

Voor elke baar, omtrent welke de bepalingen van dit en het voorgaand artikel geheel of ten deele zijn veronachtzaamd, verbeuren zij eene boete van honderd gulden.

60. De artt. 38 en 44 dezer wet zijn mede op de handels-essaïjeurs, scheiders en fineerders toepasselijk.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van openbare verkoopingen en beleenbanken.

61. Geene gouden en zilveren werken, niet voorzien van de vereischte stempelteekenen, mogen in openbare veiling gebragt, noch met die bestemming ten toon gesteld worden, op straffe van verbeurdverklaring der voorwerpen, en van eene boete van honderd gulden ten laste van den notaris, griffier, deurwaarder of andere ambtenaar, ten wiens overstaan de veiling plaats heeft, of, bij ontstentenis van den zoodanige, ten laste van den bijzonderen persoon, die de veiling of het toezigt over dezelve houdt.

Deze bepaling is mede van toepassing op de verkooping der onafgeloste panden van beleenbanken.

62. De werken, welke ter voldoening aan de bepalingen van het voorgaand artikel moeten gestempeld worden, mogen aan geen ander waarborg-kantoor daartoe worden aangeboden, dan aan dat, binnen welks ring de verkooping moet plaats hebben. Overtredingen dezer bepaling worden op den voet van art. 36 gestraft.

63. Van het houden eener openbare verkooping, waarin gouden en zilveren werken voorkomen, moet door den notaris, griffier, deurwaarder of anderen ambtenaar, ten wiens overstaan zij zal gehouden worden, of, bij ontstentenis van den zoodanige door den bijzonderen persoon, die dezelve of het toezigt daarover houden zal, ten minste drie dagen te voren aangifte worden gedaan aan het kantoor van waarborg, binnen welks ring de veiling zal plaats hebben, op verbeurte eener boete van honderd gulden.

Ook moeten van dat oogenblik af de ambtenaren van den waarborg, op de eerste aanvrage, toegelaten worden tot het bezigtigen der ten verkoop bestemde werken.

Bij verkoopingen van beleenbanken of andere, die op vaste tijdstippen gehouden worden, is eene opgave dier tijdstippen en der veranderingen, welke in de bepaling derzelve gebragt mogten worden, voldoende.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van in-, uit- en doorvoer.

64. Gouden en zilveren werken van buiten 's lands ingevoerd, zijn aan geene vaste gehaltebepaling gebonden, noch behoeven van buitenlandsche stempelteekenen voorzien te zijn.

65. Van buitenlandsche gouden en zilveren werken en van die, welke uit de overzeesche bezittingen van den Staat worden aangebragt is, onverminderd het regt op den invoer, dezelfde belasting verschuldigd, welke bij art. 6 dezer wet voor de inlandsche werken is bepaald.

Die belasting wordt, onverminderd de verschuldigdheid van het regt op den invoer, verdubbeld voor gouden en zilveren werken, omtrent welke de formaliteiten, bij de volgende artikelen omschreven, niet zijn in acht genomen; behoudens de daarbij bepaalde uitzonderingen.

66. Vrij van keuring, belasting en stempeling zijn:

1°. de gouden en zilveren werken, ingevoerd door of ten behoeve van gezanten van vreemde mogendheden bij Ons hof, voor zoover gelijke vrijdom ten dezen opzigte aan Onze gezanten bij die mogendheden wordt toegestaan;

2°. de gouden en zilveren werken, welke reizende personen met zich voeren tot hun persoonlijk gebruik, in onderscheiding van voorwerpen van handel;

3°. de gebruikte werken tot den inboedel behoorende van Nederlanders, die van buiten 's lands binnen dit Rijk terugkeeren, of van vreemdelingen, die zich alhier komen vestigen.

De werken sub 3°. vermeld moeten echter, met inachtneming der gewone formaliteiten en voorzorgmaatregelen, aan het onderzoek der ambtenaren van den waarborg onderworpen worden.

67. De gouden en zilveren werken, welke, na uit krachte van het voorgaande artikel met vrijdom van keuring, belasting en stempeling te zijn ingevoerd, later in den handel worden gebragt, vervallen hierdoor met opzigt tot keuring, belasting en stempeling onder de toepassing der algemeene bepalingen van deze wet.

68. De wettelijke verordeningen op den in-, uit- en doorvoer in het algemeen, zijn mede van toepassing op den in-, nit- en doorvoer der gouden en zilveren werken, behoudens de bijzondere bepalingen van dit hoofdstuk.

69. De van buiten 's lands ingevoerde gouden en zilveren werken worden, ten koste van den belanghebbende, onder verzegeling of plombering gehouden tot na de aankomst ten kantore van waarborg, tenzij, bij invoer ter zee of langs de rivieren, de schepen, waarin die voorwerpen geladen zijn, zelve bewaakt of verzegeld worden, in welk geval de afzonderlijke verzegeling of plombering der gouden of zilveren werken tot na de aankomst ter losplaats kan worden uitgesteld.

70. De aangifte der gouden en zilveren werken geschiedt door overlegging van eenen inventaris *in duplo*, behelzende, behalve hetgeen bij elke andere aangifte vereischt wordt:

1°. afzonderlijke opgave van het netto gewigt der voorwerpen, voor zooverre zij geheel uit goud of zilver of uit beide metalen te zamen zijn vervaardigd; en zulks van de gouden, zilveren of uit beide metalen te zamen gestelde voorwerpen van iedere partij afzonderlijk;

2°. de opgave van het kantoor van waarborg, waar de belasting, bij art. 65 bedoeld, zal worden voldaan.

Het eene exemplaar van dien inventaris wordt regtstreeks naar het daarin aangewezen kantoor van waarborg opgezonden; het andere blijft bij de voorwerpen en wordt gehecht aan de documenten, waarop deze vervoerd worden.

71. Bij de aangifte, zoowel wanneer zij ten doorvoer of op entrepôt, als wanneer zij ten invoer gedaan wordt, moet worden borg gesteld voor een vierde van de waarde der voorwerpen, ten genoege van den ontvanger der in- en uitgaande regten, en zulks zoo tot verzekering van de invoerregten als van de belasting bij deze wet geregeld.

72. De aangifte geschiedt:

1°. bij aanvoer op generale verklaring, ter losplaats op die verklaring aangewezen;

2°. bij invoer op andere wijze, aan het eerste kantoor der in- en uitgaande regten, in welk geval het vervoer naar het kantoor van belasting op een afzonderlijken volgbrief geschiedt.

73. Bijaldien het kantoor van waarborg, in den inventaris vermeld zich bevindt ter plaatse waar het kantoor van betaling der inkomende regten is gevestigd, zoo worden de goederen op den volgbrief, die in het geval van art. 72 2°., ten eersten kantore is afgegeven en in dat van art. 72 1°. ter losplaats geligt moet worden, naar het waarborg-kantoor vervoerd, waar alsdan tevens de visitatie door de ambtenaren der in- en uitgaande regten verrigt wordt.

Na den afloop der visitatie en de betaling der inkomende regten worden de goederen overgelaten aan de ambtenaren van den waarborg.

74. Wanneer het kantoor van waarborg, in den inventaris vermeld, elders dan ter losplaats gevestigd is, zoo worden de gouden en zilveren werken na de visitatie en de afteekening van het betalings-paspoort, door de ambtenaren der in- en uitgaande regten op nieuw verzegeld en geplombeerd, en daarna aan den belanghebbende ter hand gesteld, om door dezen naar het kantoor van waarborg te worden vervoerd onder geleide van een bijzonderen volgbrief, welke gelijktijdig met het betalings-paspoort, tegen borgstelling als in art. 71 vermeld, wordt afgegeven onder intrekking van den vorigen volgbrief, voor zoover de voorwerpen daarmede ter losplaats zijn aangebragt.

Wanneer in den inventaris meer dan één kantoor van waarborg is opgegeven, geschiedt het vervoer naar die kantoren op zoovele afzonderlijke volgbrieven als er verschillende kantoren zijn opgegeven.

75. In geval van bekeuring ter zake van overtreding der wetten op den in-, uit- en doorvoer heeft, wanneer er geen ontslag onder borgtogt is verleend, de opzending naar het kantoor van waarborg geene plaats, of worden de aan het kantoor reeds aangebragte voorwerpen niet ter beschikking gelaten der ambtenaren van den waarborg, dan nadat de bekeuring geheel is afgedaan. De aangehaalde voorwerpen blijven inmiddels onder bewaring van den ontvanger der in- en uitgaande regten.

In geval van benadering worden de gouden en zilveren werken dadelijk en vóór de toewijzing naar het kantoor van waarborg opgezonden, ten einde aldaar te worden onderzocht, belast en gestempeld. De benadering kan op het verlangen der ambtenaren benaderaars worden vernietigd, indien, bij dat onderzoek de benaderde voorwerpen in metaalsoort of gewigt bevonden worden niet overeen te komen met den inventaris bij de aangifte overgelegd.

76. Na stempeling en voldoening der belasting aan het aangewezen kantoor, en nadat hiervan in dorso van den volgbrief aanteekening is gesteld, onder bijvoeging der verklaring dat de looden of zegels ongeschonden en de goederen overeenkomstig den inventaris bevonden zijn, worden de goederen aan den belanghebbende teruggeven, en de afgeteekende volgbrief weder naar het kantoor der afgifte opgezonden.

77. Indien de volgbrief niet binnen den tijd van twee maanden, van de in het voorgaande artikel bedoelde aanteekeningen voorzien, ten kantore van betaling der inkomende regten terugkeert, wordt de aldaar gestelde borgtogt ingevorderd.

78. Bij uitvoer naar buiten 's lands van ongebruikte gouden en zilveren werken, van de stempelteekenen voorzien, bij deze wet voor de Nederlandsche werken vastgesteld, wordt teruggave verleend van betaalde belasting.

Ten blijke der teruggave worden de ten uitvoer bestemde voorwerpen van een afslag voorzien van den stempel, daartoe bij art. 10 dezer wet sub n°. 10 aangewezen.

79. Om deze teruggave te erlangen is de belanghebbende verpligt de voorwerpen, ter verzending bestemd, naar het kantoor van waarborg, in welks ring hij gevestigd is, over te brengen.

Zij worden aldaar, zoo zij daarvoor bij onderzoek vatbaar gebleken zijn, ten uitvoer gestempeld, onder verzegeling gebragt, en aan den aanbieder teruggegeven, voorzien van een document eener naauwkeurige omschrijving inhoudende zoo van de soort, het gewigt, het getal en de stempelmerken der voorwerpen zelve, als van de wijze der inpakking en verzegeling.

Dit document moet aan de ambtenaren ter

niterste wacht, langs welke de uitvoer plaats heeft, ter intrekking aangeboden en door hen afgeteekend worden, met uitdrukkelijke vermelding dat de verzegeling door hen ongeschonden bevonden is, welke bevinding hun overigens het regt laat om zich diens ondanks de voorwerpen zelve te laten vertoonen.

Na de intrekking wordt het document naar het kantoor van waarborg, waar het afgegeven is, teruggezonden. De teruggave der regten heeft eerst na de terugkomst van het behoorlijk afgeteekend document plaats.

80. Gouden en zilveren werken, onder genot der teruggave van de belasting uitgevoerd, zijn, in geval van weder-invoer binnen het Rijk, bij welken al de voorschriften, voor den invoer van vreemde werken gegeven, moeten worden in acht genomen, aan eene vernienwde betaling van het ternggegeven bedrag onderworpen.

Zij ontvangen alsdan eenen tweeden afslag van het teeken van nitvoer.

Wij behonden Ons voor, in bijzondere gevallen, wanneer de uitvoer der daartoe reeds gestempelde werken niet heeft knnnen plaats hebben, die werken kosteloos van den tweeden afslag van dat teeken te doen voorzien.

81. Ten nitvoer gestempelde werken, in het vrije beheer eens schatpligtigen aangetroffen, worden als ongestempelde werken beschouwd en geven tot de toepassing der straffen, bij art. 34 bepaald, aanleiding.

82. Zoodra de ten uitvoer aangegevene voorwerpen ter uiterste wacht bevonden worden niet met de opgaven der ambtenaren van den waarborg overeen te komen of geheel of ten deele te ontbreken, worden de voorwerpen, zoo als zij voorhanden zijn verbeurd verklaard, en is buitendien door den uitvoerder eene boete verschuldigd van tien malen de belasting, die, zoo het document behoorlijk afgeteekend terug ware gekomen, aan het waarborg-kantoor zonde zijn teruggegeven.

83. De werken, welke ten doorvoer zijn aangegeven, worden op geen kantoor van waarborg overgebragt.

Het exemplaar van den inventaris, dat niet aan het transito-paspoort gehecht wordt, blijft aan het kantoor van aangifte berusten.

Op entrepôt aangegeven, worden de werken alleen dan, wanneer zij uit het entrepôt ten invoer worden uitgeslagen, naar het kantoor van waarborg overgebragt.

84. Bijaldien er met opzigt tot de ten doorvoer aangegeven werken van den doorvoer wordt afgezien, wordt het transito-paspoort niet op den bij de wetten op den in-, uit- en doorvoer geregelden voet gezuiverd, zoolang niet uit eene aanteekening door een ambtenaar van den waarborg op dat paspoort gesteld, blijkt dat de werken, waarvoor het is afgegeven, op een der waarborg-kantoren aan belasting en stempeling zijn onderworpen geworden.

85. Alle bepalingen, bij dit hoofdstuk met opzigt tot de gonden en zilveren werken voorgeschreven, gelden evenzeer voor gedeelten van zoodanige werken, welke afzonderlijk ingevoerd worden; met dit onderscheid evenwel, dat zoodanige gedeelten van werken aan het kantoor van waarborg, zonder betaling van belasting, enkel van een herkenningsmerk voorzien worden.

Het werk, tot welks zamenstelling de aldus gewaarmerkte gedeelten gebezigd worden, later in voltooiden staat aan hetzelfde kantoor aangeboden, wordt alsdan, tegen betaling der gewone belasting, met den stempel der vreemde werken gemerkt.

Het wordt evenwel vrijgelaten de Nederlandsche kenrteekenen op werken te plaatsen, waaraan enkele versierselen van vreemde herkomst zijn aangebragt, mits het werk zelf van Nederlandschen oorsprong, en de aangebragte versierselen van geen lager gehalte zijn.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van het opsporen en vervolgen van overtredingen.

86. De ambtenaren van den waarborg, die hierin kunnen worden bijgestaan door zoodanige andere ambtenaren, als daartoe door Ons worden aangewezen, hebben tot het uitoefenen van hun ambtelijk toezigt ten allen tijde het regt van vrijen toegang tot de winkels, werkplaatsen en woningen der schatpligtigen.

Van dat regt bij nacht gebruik makende, zijn zij gehouden zich daarbij te doen vergezellen door het hoofd van het gemeentebestuur of eenig door dezen aangewezen lid van hetzelve of wel door eenen directeur of commissaris van politie.

De nacht wordt in betrekking tot deze wet gerekend, gedurende de maanden April tot en met September van negen ure des avonds tot zes ure des morgens, en gedurende de overige maanden des jaars van zeven ure des avonds tot zeven ure des morgens te loopen.

87. De hoofden van het gemeentebestuur zijn ook buitendien verpligt, om wanneer de amb-

tenaren van den waarborg zulks bij het bezoeken en opnemen van de werkplaatsen, winkels en woningen der schatpligtigen noodig achten, hen daarbij te begeleiden of door een der in de tweede zinsnede van het voorgaand artikel genoemde personen te doen begeleiden.

88. Zoo aan de ambtenaren van den waarborg bij het verrigten hunner visitatie de opening der huis- of winkeldeuren of de ontsluiting van eenig vertrek of stuk huisraad geweigerd wordt, of wel zoo niemand door hen wordt aangetroffen, die hun den verlangden toegang verschaffen kan, zijn zij bevoegd de sluiting te doen verbreken; hetgeen evenwel niet mag geschieden, dan in tegenwoordigheid van een der ambtenaren bij art. 86 alinea 2 genoemd, wier medewerking, zoo zij niet reeds verleend is, mitsdien alsnog behoort te worden ingeroepen.

89. Alle woordelijke of feitelijke weigering van toegang, inzage of onderzoek, op grond der wet door de ambtenaren van den waarborg gevorderd, gelijk mede het belemmeren of verhinderen der werkzaamheden, welke die ambtenaren krachtens de wet verrigten, of van het toezigt, dat hun is opgedragen, wordt gestraft met eene boete van vijftig tot drie honderd gulden, onverminderd de toepassing zoo van de algemeene strafwet wegens feitelijkheden of beleedigingen den ambtenaren aangedaan, als van deze wet wegens de verdere overtredingen, waarmede de bij dit artikel strafbaar gestelde daden gepaard mogten gaan.

90. Onverminderd alle andere geldige bewijsmiddelen, worden de overtredingen, tegen de voorschriften dezer wet begaan, bewezen door processen-verbaal, door de ambtenaren van den waarborg op den eed of de belofte, bij den aanvang hunner bediening afgelegd, opgemaakt, welke ambtenaren hierin kunnen worden bijgestaan door zoodanige andere ambtenaren, als daartoe door Ons worden aangewezen.

Het proces-verbaal moet door minstens twee ambtenaren zijn opgemaakt en onderteekend, waaronder, behondens de uitzonderingen bij het volgend artikel vermeld, althans één ambtenaar van den waarborg, die steeds met de leiding der werkzaamheden belast is.

91. De medewerking van een ambtenaar van den waarborg tot de opmaking van het procesverbaal, is geen volstrekt vereischte tot het constateren van de volgende overtredingen:

uitoefening van eenig schatpligtig bedrijf zonder voorafgegane aangifte bij het plaatselijk bestuur (art. 30);

gemis van het genummerd en gewaarmerkt register, bij art. 37 voorgeschreven, of verzuimde inschrijving in dat register van eenig door den houder gekocht gond- of zilverwerk;

weigering van vertoon van dat register (art. 38);

gemis van het uittreksel der wet bij art. 40 vermeld of verzuim van het zigtbaar plaatsen daarvan in den winkel; gelijk gemis of verzuim ten aanzien van de vergroote afbeelding der stempelmerken bij art. 11 voorgeschreven;

weigering of verzuim der afgifte van een borderel van verkoop in de gevallen, bedoeld bij artt. 42 en 43;

het door art. 44 verboden koopen van gonden of zilveren werken;

en voorts alle weigering van toegang, inzage of onderzoek, tot het vorderen waarvan ook andere ambtenaren dan die van den waarborg bevoegd zijn.

92. De processen-verbaal worden op heeterdaad, immers zoo spoedig mogelijk opgemaakt, en behelzen een beknopt en naauwkeurig verhaal der bevinding en van de oorzaak der bekeuring met aanduiding van personen, qualiteiten, dag en plaats.

De processen-verbaal kunnen worden opgemaakt en de bekeuringen gedaan op alle de dagen des jaars en mitsdien ook op zon- en feestdagen.

93. Wanneer de bekenrde bij het instellen der bekeuring tegenwoordig is, wordt hij uitgenoodigd om ook de opmaking van het daartoe betrekkelijk proces-verbaal bij te wonen, en, na onderteekening van dat stuk, een afschrift daarvan te ontvangen.

Is hij bij de bekeuring niet tegenwoordig of weigert hij de opmaking van het proces-verbaal bij te wonen, zoo wordt het voor hem bestemde afschrift binnen twee maal vier en twintig uren bezorgd ten raadhuize of bij het hoofd van het bestuur der gemeente, binnen welke de bekeuring geschied is, en blijft het aldaar ter zijner beschikking berusten.

De bekenrde de onderteekening van het procesverbaal of de ontvangst daarvan geweigerd hebbende, zoo wordt hiervan in de acte melding gemaakt.

94. Slechts dan, wanneer het proces-verbaal door niet meer dan één ambtenaar is opgemaakt, of daaraan, buiten de gevallen vermeld in art. 91, door geen waarborg-ambtenaren is deel genomen, levert zoodanig stuk op zich zelf geen volledig bewijs op.

95. Onnaauwkeurigheden van ondergeschikt belang, waaruit geene onzekerheid omtrent de toe-

dragt der zaak of den persoon van den bekeurde voortvloeit, gelijk mede verkeerde aanhaling der overtreden wetsbepalingen, ontnemen aan het proces-verbaal deszelfs kracht niet, maar kunnen bij de dagvaarding hersteld worden.

96. In geval van bekenringen ter zake van overtredingen, waarop door de wet de straf der verbeurd-verklaring is gesteld, worden de voorwerpen, onder de toepassing dier strafbepalingen vallende, onmiddellijk in beslag genomen.

In de overige gevallen heeft de in-beslagneming alleen plaats ten aanzien der voorwerpen, welke tot bewijs strekken van het gepleegde feit.

97. De in beslag genomen voorwerpen worden bijeengevoegd en verzegeld met het ambtszegel van een der bekeurders en het zegel van den bekeurde, en in dien toestand naar de griffie der regtbank, welke over de bekenring uitspraak moet doen, overgebragt.

Zoo de bekenrde geen zegel bezit of het gebruik daarvan weigert, wordt zulks in de acte van geregtelijke bewaargeving vermeld.

98. Het vervoer der aangehaalde goederen naar de griffie heeft zoo mogelijk onverwijld, en anders op den dag, volgende op dien der aanhaling, plaats. Zoo een langer oponthoud onvermijdelijk blijkt, wordt daarvan, met opgave der redenen, in de acte van geregtelijke bewaargeving melding gemaakt.

99. Zoo de aangehaalde voorwerpen niet vatbaar zijn om vervoerd te worden, worden, hetzij de voorwerpen zelve, hetzij de vertrekken waarin zij zich bevinden, onder de bij art. 97 bedoelde gemeenschappelijke verzegeling gebragt, om daaronder in afwachting der regterlijke beslissing te verblijven.

100. De processen-verbaal worden door of namens den Minister van Financiën opgezonden aan den officier bij de arrondissements-regtbank, onder welker ressort de bekenring heeft plaats gehad, ten einde volgens de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering te worden behandeld en vervolgd.

De bekeurde kan de regtsvervolging wegens overtredingen dezer wet, voor zoover die met boete en verbeurd-verklaring gestraft worden, voorkomen door vrijwillige betaling van het maximum der boete, op den voet bij het Wetboek van Strafrecht bepaald, en afstand van de in beslag genomen voorwerpen, welker verbeurdverklaring gevorderd wordt.

Ook kan het bedrag der boete en der verbeurdverklaring het onderwerp eener transactie uitmaken tusschen den controleur van het kantoor van waarborg, binnen welks ring de bekenring heeft plaats gehad, en den bekeurde, doch niet dan op last en behondens de goedkenring van den Minister van Financiën, en alleen vóór dat de regtsvordering is ingesteld.

101. Bij elke veroordeeling tot geldboete wordt tevens door den regter bepaald, dat, indien daaraan niet is voldaan binnen veertien dagen nadat de veroordeelde bij deurwaarders-exploit tot betaling is aangemaand, eene gevangenisstraf in plaats der geldboete zal kunnen worden toegepast.

Deze gevangenisstraf wordt bepaald op minstens zes dagen en hoogstens twee jaren.

Opvolgende betaling van de boete ontslaat van alle verdere gevangenis.

102. Het regt van de in beslag genomen werken verschuldigd, wordt nimmer geacht begrepen te zijn onder de boeten, bij regts-uitspraak opgelegd of op den voet van art. 100 vrijwillig betaald, maar moet steeds afzonderlijk worden voldaan.

Indien dat regt op geene andere wijze invorderbaar is, wordt hetzelve op het bedrag der boete of de opbrengst der verbeurd verklaarde werken vooruitgenomen.

103. De door den regter verbeurd verklaarde of door de bekeurden, ter voorkoming der regtsvervolging, afgestane werken worden, zoodra de vonnissen, waarbij verbeurd-verklaring is uitgesproken, in kracht van gewijsde zijn overgegaan, of de buitengeregtelijke schikking is ten uitvoer gelegd, aan den ontvanger van het kantoor van waarborg, binnen welks ring de bekenring geschied is, overgegeven, ten einde ter gelegener tijd op last van Onzen Minister van Financien te worden verkocht, hetzij in onverbroken, hetzij, zoo noodig, in verbroken staat.

104. De verbeurd-verklaring in de gevallen bij deze wet voorzien, strekt zich steeds over het geheel der werken uit, zonder uitzondering van die gedeelten der aangehaalde voorwerpen, welke niet uit goud of zilver bestaan.

Hetzelfde geldt van de emballagie, kistjes, kokers of andere omkleedselen tot de verbeurd verklaarde werken behoorende.

105. Alle burgerlijke gedingen, waarin het Rijk ter zake van den waarborg, hetzij eischende hetzij verwerende, optreedt, worden in eersten aanleg ingesteld voor de arrondissements-regtbanken, en voorts in hooger beroep en cassatie naar de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke

Regtsvordering voortgezet. Zij worden behandeld als snmmiere zaken.

106. Alle schatpligtigen, handels-essaijenrs, scheiders en fineerders, zoomede alle bijzondere personen, welke in aanraking of betrekking staan met de kantoren of ambtenaren van den waarborg, zijn verantwoordelijk voor de daden hunner zaakgelastigden of bedienden, voor zooverre die met het door hen uitgeoefend bedrijf in verband staan.

107. Het besluit van den 3den Germinal IXde jaar, betrekkelijk tot het bezit en gebruik van verboden werktuigen, hier te lande executoir verklaard bij de decreten van 8 November 1810 en 6 Jannarij 1811, wordt afgeschaft.

108. Deze wet treedt in werking op den dag die daartoe nader door Ons zal bepaald worden, op welken dag tevens worden ingetrokken en vervallen alle vroegere wettelijke verordeningen, den waarborg der gouden en zilveren werken betreffende.

Op de belasting op gouden en zilveren werken bij deze wet vastgesteld, worden geene opcenten geheven.

De regtsvervolgingen, welke op het even vermeld tijdstip nog aanhangig zijn, worden ten einde toe behandeld en beslist overeenkomstig de bepalingen der wetgeving, onder welke zij zijn ingesteld.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 5den December 1901 (*Staatsblad* n°. 235).

Mij bekend,

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

—

5 *December* 1901. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent vrijdom van accijns voor wijn, die gebezigd wordt om daarnit cognac te stoken. S. 236.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 26sten October 1901, n°. 113, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien artikel 7 der wet van 22 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 170), houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op den wijn;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 November 1901, n°. 11);

Gelet op het nader rapport van voornoemden Minister van den 2den December 1901, n°. 59, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Er wordt vrijdom van accijns verleend voor wijn, die gebezigd wordt om daaruit cognac te stoken.

De stokerijen waarin dit geschiedt, worden, in verband met artikel 5 der wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* n°. 62), aangewezen als branderijen van *de derde klasse der derde soort*.

2. De hoeveelheid wijn, die met vrijdom van den accijns in eene branderij mag worden ingeslagen, bedraagt ten minste twee hectoliters.

3. Inslag van wijn met vrijdom van den accijns kan geschieden uit het buitenland, uit entrepot of uit eene bergplaats onder verlengbaar krediet.

Onze Minister van Financiën kan onder de noodige voorzieningen toestaan, dat de inslag geschiedt uit eene fabriek van belasten inlandschen wijn.

4. Bij invoer van buitenslands, en bij uitslag uit entrepot of uit eene bergplaats onder verlengbaar krediet, wordt een volgbrief afgegeven, onder zekerheid voor den accijns.

De uitgeslagen hoeveelheid wordt op de rekening wegens het entrepot of wegens de bergplaats afgeschreven.

In den volgbrief en in de aangifte tot verkrijging van dat document, wordt melding gemaakt van de bestemming van den wijn om met vrijdom te worden ingeslagen.

Het vervoer van den wijn naar de branderij geschiedt onder verzegeling.

De ontvanger, die den volgbrief afgeeft, vermeldt daarin den termijn, binnen welken de inslag moet plaats hebben en den termijn, binnen welken de volgbrief, behoorlijk afgeteekend, ten kantore van afgifte moet zijn teruggekomen.

Voor den wijn, waarvoor de volgbrief niet binnen den daarin bepaalden termijn, ten kantore van afgifte, terugkomt, voorzien van de hierboven bedoelde afteekening, wordt de accijns dadelijk van den invoerder of van den afleveraar ingevorderd.

5. Bij den inslag in de branderij, vergelijken de ambtenaren de hoeveelheid met den volgbrief. De wijn wordt daarna onverwijld door of van wege den brander, in het bijzijn van ambtenaren, vermengd met twee kilogram geraffineerd zout per hectoliter wijn.

Het zout, benoodigd voor de vermenging, wordt verstrekt door den ontvanger, op kosten van den brander.

Blijkt de ter vermenging aangeboden hoeveelheid wijn kleiner dan de in den volgbrief ver-

melde, dan wordt de volgbrief slechts voor de bevonden hoeveelheid afgeteekend.

Van de vermenging wordt door de ambtenaren melding gemaakt op den volgbrief, welke daarna door hen wordt ingeleverd bij den ontvanger over de gemeente, waar de inslag geschied is. Deze zorgt voor de terugbezorging van het document aan het kantoor van afgifte.

6. Onze Minister van Financiën kan op verzoek van de belanghebbenden, onder de noodige voorzieningen toestaan, dat de vermenging van den wijn reeds geschiedt bij den uitslag uit het entrepot of uit de bergplaats onder verlengbaar krediet.

7. De vermenging wordt verricht overeenkomstig de aanwijzingen van de ambtenaren. Indien aan een of ander niet wordt voldaan, wordt het document, waarmede de wijn is aangebracht, niet door de ambtenaren afgeteekend.

8. Het is verboden:

a. vóór dat de wijn in de branderij in bewerking wordt gebracht, het zout geheel of gedeeltelijk van den wijn af te scheiden;

b. den met vrijdom ingeslagen wijn uit te slaan of voor eenig ander doeleinde, dan om daaruit cognac te stoken, aan te wenden.

Bij overtreding van deze verbodsbepalingen of poging daartoe, kan door Onzen voornoemden Minister den brander, voor bepaalden of onbepaalden tijd, de inslag van wijn met vrijdom worden ontzegd, onverminderd het instellen van bekeuring zoo daartoe termen bestaan.

9. Ingeval van staking van het bedrijf, kan Onze voornoemde Minister toestaan, dat de vermengde wijn naar eene andere branderij van dezelfde soort en klasse wordt overgebracht.

10. Indien blijkt, dat door den brander meer wijn met vrijdom wordt ingeslagen dan voor het bedrijf noodig is te achten, kan Onze Minister van Financiën den vrijdom beperken tot eene door hem te bepalen hoeveelheid per jaar.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 19 *Dec.* 1901.)

—

6 *December* 1901. BESLUIT, ter uitvoering van de bepalingen, vastgesteld onder *A* in het vijfde lid van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187). S. 237.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 October 1901, n°. 8895'/7734, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Overwegende, dat ter uitvoering van de bepalingen, vastgesteld onder *A* in het vijfde lid van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) door Ons regelen behooren te worden vastgesteld;

Den Raad van State gehoord, advies van 19 November 1901, n°. 22;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 December 1901, n°. 10666/8732, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Om aanspraak te maken op eene bijdrage uit 's Rijks kas ter tegemoetkoming in de kosten om te voorzien in de behoefte aan schoollokalen voor eene bijzondere lagere school moet, onverminderd de eischen, gesteld in artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs voldaan zijn aan de regelen in de volgende artikelen vervat.

2. De lichtramen der schoolvertrekken behooren zoo geplaatst en ingericht te zijn, dat ieder vertrek voldoende en doelmatig verlicht wordt en dat te sterk invallend licht kan worden getemperd.

Het bovengedeelte der lichtramen moet te allen tijde gemakkelijk kunnen worden geopend.

3. Het getal privaten moet ten minste overeenstemmen met het getal schoolvertrekken.

Hetzelfde geldt voor de waterplaatsen, die aanwezig moeten zijn waar jongens ter school gaan.

De privaten moeten zoodanig geplaatst zijn, dat toezicht te allen tijde op gemakkelijke wijze kan worden uitgeoefend.

4. Voor schoolgebouwen, waarin vóór 1 Januari 1902 bijzonder lager onderwijs wordt gegeven, kan de districts-schoolopziener ontheffing verleenen van één of meer der eischen bij artikel 3 gesteld, indien het schoolbestuur een daartoe strekkende aanvrage aan dien ambtenaar indient vóór 1 Februari 1902.

De districts-schoolopziener beschikt op die aanvrage binnen eene maand na de ontvangst.

Weigert de districts-schoolopziener de gevraagde ontheffing dan kan van die beschikking door het schoolbestuur binnen veertien dagen in beroep worden gekomen bij Onzen Minister, belast met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs.

Deze beslist, den inspecteur van het lager onderwijs gehoord, binnen eene maand na ontvangst van het beroep en brengt zijne beslissing ter kennis van het schoolbestuur, den inspecteur van het lager onderwijs en den districts-schoolopziener.

De op grond van dit artikel verleende ontheffing houdt op van kracht te zijn, zoodra de vóór 1 Januari 1902 in het gebouw gevestigde school de lokalen niet meer in gebruik heeft.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 13 *Dec.* 1901.)

—

6 *December* 1901. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag, waarop de Muntwet 1901 (*Staatsblad* n°. 132), in werking treedt. S. 238.

Bepaald op 1 *Januari* 1902.

—

6 *December* 1901. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag, waarop de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130), houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt, in werking treedt. S. 239.

Bepaald op 1 *Januari* 1902.

—

6 *December* 1901. BESLUIT, houdende beslissing dat een onderwijzer in het timmeren aan eene ambachtsschool als onderwijzer voor het middelbaar onderwijs is te beschouwen en dus door art. 23 *i* gemeentewet uitgesloten van het lidmaatschap van den raad.

Zie het besluit van 3 *Januari* 1898.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Leeuwarden, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, d.d. 5 September 1901, n°. 33, 2de afd., waarbij is beslist, dat S. JANSMA niet als lid van dien raad kan worden toegelaten;

Den Raad van State enz.;

Overwegende, dat de raad der gemeente Leeuwarden bij besluit van 20 Augustus 1901, n°. 3, S. JANSMA, onderwijzer in het timmeren aan de ambachtsschool aldaar, als lid heeft toegelaten, daarbij overwegende, dat, al moeten de ambachtsscholen gerekend worden tot de inrichtingen van middelbaar onderwijs, niet het karakter der inrichting, waaraan een onderwijzer werkzaam is, maar het leervak, dat hij onderwijst, den aard zijner betrekking bepaalt, dat het „timmeren" niet beboort tot de vakken van middelbaar onderwijs, en dat JANSMA dus geen onderwijzer voor het middelbaar onderwijs is;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan hoofde dezes vermelde besluit, met vernietiging van evengenoemd besluit van den raad der gemeente Leeuwarden, hebben beslist, dat JANSMA niet als lid van dien raad kan worden toegelaten, daarbij overwegende, dat het ambachtsonderwijs moet worden gerekend tot het middelbaar onderwijs, daar het deel uitmaakt van het onderwijs ten behoeve van hen, die — na het lager onderwijs, — aan verdere ontwikkeling behoefte hebben, niet ter voorbereiding tot hooger onderwijs, maar voor hunne vorming tot eenige maatschappelijke betrekking, beroep of dienst en derhalve als einddoel; dat trouwens de indeeling van het onderwijs in zijn geheel, in hooger, middelbaar of lager onderwijs, in toepassing gebracht op het onderwijs, gegeven aan de ambachtsscholen, die inrichtingen rangschikt onder de scholen voor middelbaar onderwijs; dat hij die aan eene ambachtsschool onderwijs geeft mitsdien onderwijzer is voor het middelbaar onderwijs; en dat art. 23 sub *i* der gemeentewet het lidmaatschap van den raad onvereenigbaar verklaart met evenvermelde betrekking, zonder daarbij te onderscheiden of het leervak, waarin onderwijs wordt gegeven, al dan niet in de wet op het middelbaar onderwijs is genoemd;

dat de raad der gemeente Leeuwarden van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, daarbij te kennen gevende, dat hij op grond van de overwegingen, die tot zijn besluit van 20 Augustus 1901, n°. 3, hebben geleid, van oordeel is dat Gedeputeerde Staten eene beslissing hebben genomen, in strijd met de bepalingen der gemeentewet en der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs;

Overwegende, dat art. 23 *i* der gemeentewet het lidmaatschap van den raad onvereenigbaar verklaart met de betrekking van onderwijzer voor het middelbaar onderwijs;

dat in casu vaststaat dat S. JANSMA de betrekking van onderwijzer in het timmeren aan de ambachtsschool te Leeuwarden vervult;

dat op de gronden door Gedeputeerde Staten aangevoerd en mede ingevolge art. 13 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs de ambachtsscholen terecht worden geacht tot de inrichtingen van middelbaar onderwijs te behooren;

dat de raad, zulks erkennende, echter van oordeel is, dat niet het karakter der inrichting, waaraan een onderwijzer werkzaam is, maar het leervak, dat hij onderwijst, den aard zijner betrekking bepaalt;

dat evenwel het onderwijs in eenig leervak aan eene school van middelbaar onderwijs, dit vak maakt tot een vak van middelbaar onderwijs; dat toch art. 1 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs bepaalt, dat tot het middelbaar onderwijs gerekend worden te behooren alle vakken, welke volgens die wet onderwezen worden aan de scholen, waarover zij zich uitstrekt, in tegenstelling van art. 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs, hetwelk eene limitatieve bepaling bevat van de vakken, begrepen in het lager onderwijs;

dat zulks ook blijkt uit art. 21 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs, hetwelk wijziging, inkrimping of uitbreiding toelaat van het plan van inrichting van onderwijs;

dat alzoo aangezien de ambachtsschool is eene inrichting van middelbaar onderwijs, het leervak dat JANSMA aan die school onderwijst, is een vak van middelbaar onderwijs en JANSMA derhalve onderwijzer is voor het middelbaar onderwijs;

dat mitsdien Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun bestreden besluit terecht hebben beslist, dat hij niet als lid van den raad van Leeuwarden kan worden toegelaten;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

(Gem.stem.)

—

9 *December* 1901. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Friedrich Johann Georg Dahl. S. 240.

Sophie Friederike Johanna Wilhelmine Schroeter. S. 241.

Fritz Rindermann. S. 242.

Johann Heinrich Joseph August Back. S. 243.

Niels Christian Nielsen. S. 244.

Anton Joseph Binder. S. 245.

Wilhelm Martin. S. 246.

Johann Hermann Gerhard Sprick. S. 247.

Theodor Kock. S. 248.

Johann Wilhelm Müller. S. 249.

Carl Andreas Afred Mügge. S. 250.

Theodor Janssen. S. 251.

—

9 *December* 1901. WET, tot verhooging en wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 252.

Bij deze wet wordt *Art.* 63 gelezen als volgt:

Onderstand aan gemeenten die buiten staat zijn in alle of sommige kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien *f* 5697.50.

Ten gevolge van voorschreven verhooging en wijziging wordt het totaal der 2de Afd. van dit hoodstuk en het eindcijfer met gelijk bedrag *verhoogd*.

—

9 *December* 1901. WET, tot verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 253.

Bij deze wet wordt *Art.* 117 *verhoogd* met *f* 4761.—.

Ten gevolge van voorschreven verhooging wordt het totaal der 5de Afd. van dit hoofdstuk en het eindcijfer met gelijk bedrag *verhoogd*.

—

9 *December* 1901. WET, tot wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 254.

Bij deze wet worden de navolgende artikelen van dit hoofdstuk:

a. verhoogd:

Art. 50 met *f* 12,000. *Art.* 88 met *f* 4,460.
Art. 92 met *f* 1,965. *Art.* 136 met *f* 135,000.

b. verminderd:

Art. 111 met *f* 6,000. *Art.* 131 met *f* 124,000.
Art. 137 met *f* 4,425. *Art.* 139 met *f* 19,000.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen en verminderingen wordt het totaal der 2de Afd. van dit hoofdstuk *verhoogd* met *f* 12,000 en dat der 5de Afd. met gelijk bedrag *verminderd*.

—

9 *December* 1901. WET, houdende machtiging op de Algemeene Rekenkamer tot verevening ten laste van den dienst 1901, van eene vordering, welke niet meer kan worden gekweten uit de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1899. S. 255.

Bij deze wet wordt de Algemeene Rekenkamer gemachtigd tot verevening ten laste van artikel 33 van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901 van eene vordering van de Hoofdadministratie van het korps Mariniers, wegens bij voorschot ten dienste van het Departement van Marine gedane betalingen tot een bedrag van *f* 3,175, welke vordering niet meer kan worden gekweten uit de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1899, ten laste van welk dienstjaar zij had behooren te zijn gebracht.

—

9 *December* 1901. WET, tot beschikbaarstelling van gelden wegens verstrekkingen door het Departement van Marine gedaan voor den dienst van 1901. S. 256.

Bij deze wet worden de gelden tot een bedrag van *f* 69,408.68 voorhanden zijnde in 's Rijks schatkist, wegens door het Departement van Marine gedane verstrekkingen, ten behoeve van gemeld Departement voor den dienst van 1901 beschikbaar gesteld.

—

9 *December* 1901. WET, houdende nadere bepalingen omtrent vrijdom van invoerrecht voor natrium-acetaat en calcium-acetaat. S. 257.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nadere bepalingen vast te stellen omtrent vrijdom van invoerrecht voor natrium-acetaat en calcium-acetaat;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 2 der wet van 4 Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 45) wordt ingetrokken.

2. Wij behouden Ons voor om bij algemeenen maatregel van bestuur, onder de noodige voorzieningen, vrijdom van invoerrecht te verleenen voor natrium-acetaat en voor calcium-acetaat, dat gebezigd wordt voor de vervaardiging van azijn of van aceton.

3. Deze wet treedt in werking den 1 Februari 1902.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 9den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 4 *Jan.* 1902).

9 *December* 1901. WET, tot beschikbaarstelling van gelden, wegens door het Departement van Oorlog gedane verstrekkingen, voor den dienst van 1901. S. 258.

Bij deze wet worden de gelden, wegens door het Departement van Oorlog gedane verstrekkingen, ten bedrage van *f* 163,327.02, in 's Rijks schatkist voorhanden, ten behoeve van dat Departement, tot het doen van betalingen voor den dienst van 1901, beschikbaar gesteld.

—

9 *December* 1901. WET, tot wijziging en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 259.

Bij deze wet wordt na verhooging en bijvoeging van eenige artikelen het totaal der 4de Afd. nader vastgesteld op *f* 6,852,987.—; dat der 7de Afd. op *f* 2,265,885.—; dat der 13de Afd. op *f* 99,457.89 en het eindcijfer van dit hoofdstuk op *f* 23,029,864.89.

—

9 *December* 1901. WET, tot verhooging en aanvulling van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 260.

Bij deze wet worden de navolgende artikelen van dit hoofdstuk:

a. verhoogd.

Art. 130 met *f* 270,000. *Art.* 131 met *f* 775,000.

b. ingelascht.

Art. 140*bis*. Koopsom van het Nederlandsch gedeelte der spoorweglijn van Luik naar Maastricht ingevolge art. VI der bij de wet van 2 *April* 1898 (*Staatsblad* n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 *f* 1,440,000.—.

Tengevolge van voorgeschreven verhoogingen en aanvulling wordt het totaal der 2de Afd., alsmede het eindcijfer van dit hoofdstuk *verhoogd* met *f* 2,485,000.—.

—

9 *December* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van het station *Kwadijk—Edam* over *Edam* naar *Volendam*. S. 261.

—

9 *December* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening voor het maken van een spoorweghaven, met bijbehoorende werken, te *Hellevoetsluis*, ten behoeve van eene stoomveerverbinding tusschen *Hellevoetsluis*, en *Middelharnis* en een spoorweg van *Hellevoetsluis* naar *Rotterdam*. S. 262.

—

9 *December* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van de uitbreiding van het station *Naarden—Bussum*. S. 263.

—

10 *December* 1901. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 17 Augustus 1892 (*Staatsblad* n°. 212), waarbij aan het bestuur van het krankzinnigengesticht „het St. Elisabeth's Gasthuis" te *Deventer* vergunning wordt verleend op het landgoed „de Brinkgreve", gemeente *Deventer*, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 264.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 5 December 1901, n°. 2828, afdeeling Medische Politie;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191);

Hebben goedgevonden en verstaan,

te bepalen:

Eenig artikel.

In het eerste lid van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 17 Augustus 1892 (*Staatsblad* n°. 212), zooals dat wordt gelezen ingevolge het Koninklijk besluit van 10 Januari 1895 (*Staatsblad* n°. 4), wordt voor „200 krankzinnigen, 100 mannen en 100 vrouwen" gelezen: „205 krankzinnigen, 105 mannen en 100 vrouwen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den December 1901.

(*get*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 21 *Dec.* 1901.)

—

10 *December* 1901. BESLUIT, houdende beslissing dat het lidmaatschap van de Staten-Generaal is begrepen onder de in art. 36 der onderwijswet genoemde ambten en bedieningen en dat de bij dit artikel bedoelde vrijstelling behoort geweigerd te worden aan het hoofd eener school, wanneer het gemeentebestuur bezwaar heeft ten zijnen behoeve eene tijdelijke regeling te maken.

Beschikkende op het beroep, door K. TER LAAN, hoofd eener openbare lagere school te Delft, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, d.d. 16 September 1901, B. n°. 3357 (1ste afd.), G. S. n°. 57, waarbij afwijzend is beschikt op zijn verzoek om gelijktijdig met zijne tegenwoordige betrekking het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te mogen bekleeden;

Den Raad van State enz.;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij hun aan hoofde dezes vermelde besluit bovenbedoeld verzoek van K. TER LAAN hebben afgewezen; daarbij overwegende, dat het gemeentebestuur van Delft, in het belang van het onderwijs, bezwaar heeft ten behoeve van adressant eene tijdelijke regeling te maken; en dat onder deze omstandigheden de waarneming van het lidmaatschap van de Tweede Kamer bij de betrekking van hoofd der school onmogelijk is; dat TER LAAN van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende, het te vernietigen, daarbij aanvoerende, dat dit besluit in strijd is met de bedoeling der Grondwet, die de betrekking van onderwijzer niet rekent tot die, welke onvereenigbaar zijn met het lidmaatschap der Tweede Kamer;

Overwegende, dat naar de beteekenis in de Nederlandsche wetgeving aan de woorden „ambten of bedieningen" gehecht, het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal onder deze benaming valt, en de appellant dat lidmaatschap dus naar art. 36 der wet op het lager onderwijs niet gelijktijdig met zijne betrekking van hoofd der openbare lagere school n°. 3 te Delft mag bekleeden, tenzij hem vrijstelling van deze bepaling is verleend;

dat Gedeputeerde Staten, door hem die gevraagde vrijstelling te weigeren, niet hebben gehandeld, gelijk appellant beweert, tegen de bedoeling der Grondwet, omdat deze de betrekking van onderwijzer niet zoude rekenen tot die, welke onvereenigbaar zijn met het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

dat toch noch van eene beslissing, noch zelfs van een verschil, dit onderwerp betreffende, hier sprake is, doch eenig en alleen Gedeputeerde Staten hebben beoordeeld en beslist, of zij, met het oog op de belangen van het onderwijs, aan den appellant toevertrouwd, hem vrijstelling van het verbod konden verleenen, om te gelijk met zijne betrekking als hoofd eener openbare lagere school het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te mogen bekleeden;

dat hier alleen dus sprake is en sprake mag zijn van de toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs en de vrijstelling van het in dat artikel uitgesproken algemeen verbod voor onderwijzers van het bekleeden van ambten en bedieningen;

dat bij die toepassing Gedeputeerde Staten te recht hebben geoordeeld dat, nu het gemeentebestuur van Delft bezwaar heeft eene tijdelijke regeling ten behoeve van den appellant te maken, de waarneming van het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de betrekking van hoofd der school, onmogelijk is;

dat toch het hoofd eener openbare lagere school, ook zelfs wanneer hij geen onderwijs aan eene bepaalde klasse geeft, voortdurend op de school dient tegenwoordig te zijn, ten einde daar leiding te geven en toezicht uit te oefenen;

dat de appellant dit niet zoude kunnen doen, wanneer hij voor de vervulling van het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal soms dagen en weken achtereen, juist op de uren, waarop school gehouden wordt, zich buiten de gemeente bevond;

dat dus het gelijktijdig bekleeden van beide betrekkingen door appellant zoude uitloopen op groote schade voor dat deel van het onderwijs, dat hem is toevertrouwd, omdat hij zeer dikwijls zijne plichten als hoofd der school door zijne afwezigheid geheel niet zou kunnen nakomen;

dat, dewijl de vrijstelling welke appellant naar art. 36 der wet op het lager onderwijs behoeft, om beide betrekkingen tegelijk te kunnen waarnemen, enkel en alleen kan worden verleend, wanneer de belangen van het onderwijs zich daartegen niet verzetten, Gedeputeerde Staten haar terecht hebben geweigerd;

dat de appellant ook zelf de onmogelijkheid inziet om beide betrekkingen tegelijk naar behooren te vervullen, en daarom aanvoert, dat, wanneer hem maar eens de gevraagde vrijstelling zal zijn verleend eene regeling van deze aangelegenheid door den gemeenteraad zich niet zal laten wachten, zoowel door het aanstellen van een plaatsvervangend hoofd der school, als van een nieuwen onderwijzer, zij het dan ook op kosten van appellant;

dat echter de gevraagde vrijstelling moet worden beoordeeld naar de bestaande omstandigheden, en in verband met de plichten, die den appellant als hoofd der school zijn opgelegd, en daarbij niet het oog kan worden gevestigd op mogelijke regelingen in de toekomst, die de gemeenteraad nog volstrekt niet heeft verklaard te willen nemen, en van welker omvang dus evenmin iets vaststaat;

dat ook het verleenen van de gevraagde vrijstelling niet mag worden een middel om het gemeentebestuur van Delft te nopen eene regeling te maken, die het niet in het belang van het openbaar lager onderwijs in die gemeente acht;

Gezien enz.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

(Gem.stem.)

—

12 *December* 1901. BESLUIT, regelende de wijze van intrekking van munten, die ingevolge artikel 18, 1ste lid, der Muntwet 1901 moeten worden ingetrokken en vermunt. S. 265.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 18 der Muntwet 1901 (wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 132);

Op de voordracht van Onze Ministers van Financiën van den 16den November 1901, n°. 71, Generale Thesaurie en van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 12den November 1901, n°. 4127, Posterijen en Telegraphie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 26sten November 1901, n°. 16);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 28sten November 1901, n°. 91, Generale Thesaurie en van 6 December 1901, n°. 4410, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ten aanzien van de intrekking van voor den omloop ongeschikte munten te bepalen als volgt:

Art. 1. Van Rijkswege worden ingetrokken:

a. alle gebrekkig bewerkte munten;

b. alle munten niet begrepen onder die bedoeld bij artikel 17, 4de lid, der Muntwet 1901, welke door den omloop zoozeer zijn afgesleten dat hun beeldenaar geheel of gedeeltelijk onzichtbaar is, of die door andere oorzaken voor den omloop ongeschikt zijn geworden;

c. de tiengulden stukken, rijksdaalders, guldens en halve guldens, die door slijting in den omloop in gewicht zijn gedaald:

de tiengulden stukken, 5 duizendsten of meer,
de rijksdaalder, 15 duizendsten of meer,
de gulden, 30 duizendsten of meer,
de halve gulden, 40 duizendsten of meer,

beneden hun wettelijk gewicht.

2. De ontvangers der directe belastingen, invoer-

rechten en accijnzen, die der registratie en domeinen, benevens de directeuren der post-, der telegraafen der post- en telegraafkantoren geven de door hen ontvangen munten, die naar hunne zienswijze vallen in de omschrijving van artikel 1 van dit besluit, niet meer uit, maar nemen die eenmaal 's maands op in eene gewone storting bij den betaalmeester, echter afgescheiden van alle andere waarden, en maken op het borderel van storting daarvan afzonderlijke melding.

3. De betaalmeesters geven eveneens de door hen ontvangen munten, die naar hunne zienswijze vallen onder de omschrijving van artikel 1 van dit besluit, niet meer uit, maar brengen die met de ingevolge artikel 2 van dit besluit bij hen gestorte munten, na bekomen lastgeving van Onzen Minister van Financiën over bij den controleur-generaal van 's Rijks Munt.

4. Een ieder is bevoegd munten, welke zijns inziens vallen in de omschrijving van artikel 1 van dit besluit, op te zenden aan den controleur-generaal van 's Rijks Munt ter beoordeeling.

Indien deze bevindt, dat de stukken ingevolge artikel 18, 1ste lid, der muntwet 1901 moeten worden ingetrokken, geeft hij andere gave munten daarvoor in de plaats; in het tegenovergestelde geval geeft hij de ingezonden stukken terug.

5. De controleur-generaal van 's Rijks Munt onderzoekt alle Munten hem toegezonden ingevolge de artikelen 3 en 4 van dit besluit. Die welke niet behoeven te worden ingehouden, brengt hij, behoudens het bepaalde bij artikel 4, 2de lid, weder in omloop, de andere draagt hij aan den muntmeester over om te gelegener tijd vermunt te worden.

6. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

De Min. van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) DE MAREZ OIJENS.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

—

12 *December* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901. S. 266.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 October 1901, Littera C, afdeeling Arbeid;

Gezien artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901 (wet van 2 Januari 1901, *Staatsblad* n°. 1);

Den Raad van State gehoord (advies van den 26 November 1901, n°. 22);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 December 1901, Littera G, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

De spanningsgrens, bedoeld in artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901, is

a. voor toestellen, welke stoom bevatten, daar, waar het produkt van het getal, dat uitdrukt den inhoud van het toestel in kubieke decimeters, met het getal, dat in atmosferen uitdrukt de spanning van den stoom tegen de wanden van het toestel, twee honderd (200) bedraagt;

b. voor toestellen, welke gas bevatten, dat onder den druk in de toestellen gedeeltelijk in vloeibaren toestand verkeert, daar waar het produkt van het getal, dat uitdrukt den gezamenlijken inhond van de toestellen in één inrichting in kubieke decimeters, met het getal, dat in atmosferen uitgedrukt de grootste spanning van het gas bij vijftien graden Celsius tegen de wanden van een der toestellen, veertien honderd (1400) bedraagt;

c. voor toestellen, welke gas bevatten, dat onder den druk in de toestellen voor geen gedeelte in vloeibaren toestand verkeert, daar, waar het produkt van het getal, dat uitdrukt den gezamenlijken inhoud van de toestellen in één richting in kubieke decimeters, met het getal, dat in atmosferen uitdrukt de grootste spanning van het gas bij vijftien graden Celsius tegen de wanden van een der toestellen, twee duizend vier honderd (2400) bedraagt.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 28 *Dec.* 1901.)

12 *December* 1901. BESLUIT, tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 267.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld bij de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen, noodzakelijk is wegens het voorkomen van pest op enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 November 1901, n°. 2871, afdeeling Medische Politie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 3 December 1901, n°. 13);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 December 1901, n°. 2964, afdeeling Medische Politie;

Hebben goedgevonden en verstaan,

te bepalen:

Art. 1. Verboden zijn, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en met inachtneming van de door dezen ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften:

1°. onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren;

2°. het verrichten van lijkopneming op lijken van personen, overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

3°. vervoer van stoffen, die pestsmetstoffen zijn of verdacht worden het te zijn.

2. Dit besluit, dat gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 28 *Dec.* 1901.)

17 *December* 1901. BESLUIT, houdende aanwijzing der kantoren, waar de pasmunt tegen rijksdaalders, guldens en halve guldens kan worden ingewisseld. S. 268.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 12 der Muntwet 1901;

Mede gelet op artikel 10 der wet van den 22sten December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), gelijk dat artikel gewijzigd is bij artikel 6, § 1 der wet van den 7den Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122);

Op het rapport van Onzen Minister van Financiën van 13 December 1901, n°. 47, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De kantoren, waar de Nederlandsche pasmunt, mits voor niet minder dan eene waarde van vijftig gulden in zilveren of van tien gulden in bronzen pasmunt tegen rijksdaalders, guldens en halve guldens inwisselbaar zal zijn, worden aangewezen:

a. de Nederlandsche Bank te *Amsterdam*;

b. de kantoren der betaalmeesters;

c. de kantoren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen boven de 8ste klasse, gevestigd in plaatsen, waar geen betaalmeesterskantoor gevestigd is;

d. de kantoren der registratie en domeinen, gevestigd in plaatsen waar geen kantoren zijn bedoeld onder letters *b* en *c*.

De aanwijzing der kantoren onder letters *c* en *d* bedoeld, geldt slechts voor zoover de vereischte grove zilveren munten aldaar voorhanden zullen zijn.

2. De regeling van de dagen en uren, waarop de bij art. 1 aangewezen kantoren voor het daarbij omschreven doel zullen geopend zijn, geschiedt door Onzen Minister van Financiën.

3. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1902. Met dien dag wordt ingetrokken het Koninklijk besluit van den 20sten Mei 1877, n°. 38.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 17den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

—

18 *December* 1901. BESLUIT, tot nadere verlenging van den termijn, gesteld in artikel 3 van het Koninklijk besluit van 8 Maart 1879 (*Staatsblad* n°. 40) houdende bepalingen omtrent het bewaren der oude rechterlijke archieven, welke dagteekenen van vóór de invoering der Fransche wetgeving. S. 269.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën van 25 November 1901, n°. 2927, Afdeeling Kunsten en Wetenschappen, van 27 November 1901, n°. 103, 1ste afdeeling en van 28 November 1901, n°. 89, Registratie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 10 December 1901, n°. 14[a]);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ook namens Onze Ministers van Justitie en van Financiën van 16 December 1901, n°. 3084, afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de termijn laatstelijk bij Ons besluit van 23 December 1899 (*Staatsblad* n°. 281) gesteld voor de overbrenging van de oude rechterlijke archieven, welke dagteekenen vóór de invoering der Fransche wetgeving naar de bewaarplaats der Rijks archieven te 's Gravenhage of naar het archiefdépôt, gevestigd in de hoofdplaats der onderscheidene provinciën, nader wordt verlengd tot 1 Januari 1905.

Onze Ministers voornoemd zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* en in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, om twee dagen daarna te werken, terwijl het in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 18den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

De Minister van Justitie, (*get.*) J. A. LOEFF.

De Minister van Financiën,
(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 9 *Jan.* 1902.)

—

18 *December* 1901. BESLUIT, houdende aanwijzing van kantoren voor den uit- en doorvoer van wijn. S. 270.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 December 1901, n°. 70, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien artikel 35 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 127), alsmede het Koninklijk besluit van 15 September 1870 (*Staatsblad* n°. 161);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Voor den uitvoer van wijn, bij verzending te lande, worden mede aangewezen de kantoren *Dinxperlo*, *Ittervoort*, *Stadbroek*.

2. Dit besluit komt in werking met 1 Januari 1902.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, 't welk in het *Staatsblad* zal worden opgenomen.

's Gravenhage, den 18den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

—

19 *December* 1901. BESLUIT, regelende de voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt, medailles kunnen worden geslagen en stempels kunnen worden vervaardigd. S. 271.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de artikelen 2, 2de lid, en 3, 3de lid, der wet van den 28sten Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130), houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt, waarbij bepaald is, dat de voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt, medailles kunnen worden geslagen en stempels kunnen worden vervaardigd, worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 22sten November 1901, n°. 17, G. T., en van Koloniën van den 22sten November 1901, I[a]. E[1], n°. 18;

Den Raad van State gehoord (advies van den 10den December 1901, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 16den December 1901, n°. 67, G. T., en van den 17den December 1901, I[a]. E[1], n°. 37;

Hebben goedgevonden en verstaan ten aanzien van de bovengenoemde voorwaarden te bepalen als volgt:

I. *Munten.*

Art. 1. Het staat ieder vrij gouden tiengulden-stukken en dukaten te doen slaan aan 's Rijks Munt, wanneer de werkzaamheden voor het Rijk het niet verhinderen.

's Rijks Munt is niet verplicht partijen goud aan te munten in tiengulden-stukken beneden driehonderd kilogram en in dukaten beneden honderd kilogram.

2. Aanvragen tot het doen aanmunten van tiengulden-stukken of dukaten moeten worden gericht aan den muntmeester, onder opgave van de soort en hoeveelheid, welke men wenscht te doen aanmunten.

De aanvrager ontvangt ten spoedigste bericht wanneer de aanmunting zal kunnen plaats vinden en wanneer het goud aan 's Rijks Munt moet worden geleverd. Binnen 3 dagen na ontvangst van dit bericht deelt de aanvrager den muntmeester mede, of hij tot de bedoelde aanmunting wenscht over te gaan.

3. Het te vermunten goud wordt vrachtvrij in 's Rijks Munt geleverd, hetzij in baren, wegende ten minste 2½ K.G. en ten hoogste 12 K.G. en van een minimum gehalte van 0.994 fijn goud, hetzij, behoudens de bepaling van art. 9, in vreemde munten.

Gouden baren moeten vergezeld zijn van de daarbij behoorende essaibiljetten en gewichtsstaten.

4. Onmiddellijk na ontvangst wordt het gewicht van het ingekomen muntmateriaal bepaald. Bij deze weging kan de leveraar of zijn gemachtigde tegenwoordig zijn. Van de uitkomsten doet de muntmeester onmiddellijk mededeeling aan den leveraar.

Alle gewichten worden opgegeven in decigrammen, onderdeelen hiervan worden verwaarloosd.

5. Na de weging worden uit elke baar minstens 2 kapsels genomen. Voor de gehaltebepalingen, welke op elk dezer kapsels verricht worden, is de leveraar een essaailoon van *f* 1.50 per baar verschuldigd, te voldoen bij de inzending der baren.

De muntmeester heeft het recht, zoo gewenscht, de baren vóór het gehalteonderzoek om te smelten.

Gehalten worden opgegeven in tienduizendste deelen.

6. Baren, welke wegens brosheid of te lichte kleur van het metaal door den muntmeester ter vermunting ongeschikt worden geacht, moeten door den leveraar worden teruggenomen.

7. Na afloop van de gehaltebepalingen wordt den leveraar per aangeteekenden brief mededeeling der uitkomsten gedaan, onder bijvoeging eener opgave van de hoeveelheid fijn goud in de baren vervat. Verklaart de leveraar niet binnen 3 dagen na afzending dezer mededeeling, dat hij de baren terugverlangt, of dat hij bezwaar heeft tegen de uitkomsten der gehaltebepalingen, dan worden de baren geacht ter vermunting te zijn afgegeven. Baren beneden het in artikel 3 voorgeschreven minimum-gehalte moeten door den leveraar worden teruggenomen.

8. Neemt de leveraar geen genoegen met de uitkomsten der gehaltebepalingen, dan kan hij het geschil aan het oordeel van den controleur-generaal bij 's Rijks Munt onderwerpen, die daarover uitspraak doet ingevolge art. 8 der Wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130).

Voor dit onderzoek worden geen kosten in rekening gebracht. De uitspraak wordt den leveraar per aangeteekenden brief toegezonden; de muntmeester ontvangt afschrift van de uitspraak.

De leveraar kan de baar of de baren, waarover uitspraak is gedaan, terugnemen, mits hij zich, binnen 5 dagen na afzending der uitspraak, hieromtrent verklare. Is deze verklaring binnen den gestelden tijd niet bij den muntmeester ingekomen, dan worden de baar of de baren geacht ter vermunting te zijn afgegeven.

9. De volgende vreemde munten worden, volgens het bruto-gewicht, door den muntmeester vast te stellen, en tegen de daarbij vermelde gehalten ter vermunting aangenomen:

Sovereigns (Engeland)	0,916⅔
20 en 10 markstukken (Duitschland).	0,899⅝
20 en 10 francstukken (Latijnsche muntunie)	0,899⅝
Eagles (Vereenigde Staten van Noord-Amerika)	0,899⅛
8 florijnstukken (Oostenrijk-Hongarije).	0,899⅝
Onde Imperialen (Rusland)	0,916
Nieuwe Imperialen (Rusland)	0,899⅝.

Andere vreemde munten worden vóór de gehaltebepaling aan 's Rijks Munt tot baren versmolten, waarbij de leveraar of zijn gemachtigde kan tegenwoordig zijn. Voor deze bewerking is een bedrag van *f* 0.25 per K.G. verschuldigd. De baren kunnen ter vermunting worden aangenomen volgens de bepalingen van art. 4 tot 8.

10. Nadat het goud ter vermunting zal zijn afgegeven deelt de muntmeester den leveraar mede het aantal muntstukken, dat daaruit kan worden

vervaardigd, het bedrag van het muntloon en het tijdstip, waarop over de nieuwe gemunte specie zal kunnen worden beschikt.

Eene overblijvende hoeveelheid goud, geringer dan noodig is voor één stuk der aangemunte specie, wordt verrekend tegen een prijs van *f* 1648 per K.G. fijn.

11. De speciën worden afgeleverd in zakken, dragende het zegel van den controleur-generaal bij 's Rijks Munt.

12. Het muntloon bedraagt voor particulieren voor:

a. dukaten . . . . . *f* 9 per K.G. werks;
b. 10 guldenstukken . . „ 5 „ „ „

Hierin zijn begrepen de kosten van het metaal tot bijzet benoodigd en van de verpakking in zakken.

Het muntloon moet bij den muntmeester worden gestort voor den aanvang van den muntslag.

13. Bij aanmuntingen ten behoeve van de koloniën of bezittingen worden de volgende muntloonen aan het Rijk vergoed:

	per K.G. werks;
1. Dukaten	*f* 9.—
2. 10 guldenstukken	„ 5.—
3. Rijksdaalders	„ 0.80
4. Guldens	„ 1.—
5. Halve guldens	„ 1.45
6. 25 centstukken of $\frac{1}{4}$ guldens Curaçao	„ 2.25
7. 10 centstukken of $^1/_{10}$ guldens Curaçao	„ 3.75
8. 5 centstukken	„ 5.80
9. $2\frac{1}{2}$ „ (brons)	„ 0.40
10. 1 „ „	„ 0.60
11. $\frac{1}{2}$ „ „	„ 1.—
12. $\frac{1}{4}$ guldens Ned.-Indië	„ 2.45
13. $^1/_{10}$ „ „	„ 3.80
14. $^1/_{20}$ „ „	„ 5.80
15. $2\frac{1}{2}$ centstukken „	„ 0.23
16. 1 „ „	„ 0.43
17. $\frac{1}{2}$ „ „	„ 0.78.

Hierin zijn begrepen:

a. voor de gouden speciën de kosten van het metaal tot bijzet benoodigd en van de verpakking in zakken;

b. voor de zilveren speciën de kosten der verpakking in zakken;

c. voor de bronzen en koperen speciën de kosten der verpakking in vaten met één grooten zak, inhoudende ten minste *f* 400 nominaal.

14. Voor het uitvoeren van muntingen voor rekening van buitenlandsche Regeeringen is Onze bijzondere machtiging noodig.

De voorwaarden, waaronder eene zoodanige munting kan worden ondernomen, worden door Ons in elk bijzonder geval vastgesteld.

II. *Stempels en Medailles.*

15. Aanvragen tot het doen vervaardigen van medaillestempels of afslagen daarvan moeten gericht worden tot den muntmeester. Zij moeten vergezeld zijn, voor zoover het de vervaardiging van medaillestempels betreft, van de daartoe vereischte modellen in geschikten vorm, ter beoordeeling van den muntmeester, en voor zoover het de vervaardiging van afslagen betreft, van de hiertoe te gebruiken stempels, tenzij een afslag verlangd wordt van een der Rijksstempels, welke tot dit doel beschikbaar zijn gesteld.

16. Het gehalte van gouden medailles bedraagt 0,988 fijn, van zilveren medailles 0,985 fijn, met ruimten respectievelijk van 0,001 en 0,002, zoo onder als boven de genoemde gehalten.

17. Voor het maken van afslagen van medaillestempels, eigendom zijnde van den besteller, wordt een loon geheven, berekend naar het volgende tarief:

Voor penningen groot in middellijn.	Goud.	Zilver en Brons van elke bestelling.	
m.M.	per stuk	Voor het eerste 25-tal per stuk.	Daarboven per stuk.
71—80	*f* 16.00	*f* 3.50	*f* 2.90
66—70	13.00	2.80	2.50
61—65	10.50	2.60	2.30
56—60	9.00	2.40	2.10
51—55	7.50	2.20	1.80
46—50	6.00	2.00	1.50
41—45	4.75	1.80	1.40
36—40	3.50	1.60	1.10
31—35	3.00	1.40	0.85
26—30	2.50	1.20	0.70
21—25	2.00	1.00	0.50
daaronder	1.50	0.75	0.30

Voor het maken van afslagen van daartoe beschikbare gestelde Rijksstempels wordt het bovenstaand loontarief met 25 pCt. verhoogd.

18. Voor het maken van medaillestempels wordt een loon geheven, berekend naar het volgende tarief:

Middellijn m.M.:

71—80	*f* 250,
61—70	„ 225,
51—60	„ 200,
41—50	„ 175,
31—40	„ 150,
21—30	„ 125,
daaronder	„ 100.

Indien de muntmeester van oordeel is, dat in bijzondere gevallen deze loonen te laag zijn, kunnen zij op zijn voorstel door Onzen Minister van Financiën in die gevallen worden verhoogd.

Den belanghebbende wordt hiervan vooraf kennis gegeven.

19. Voor de druagpenningen wordt het loon berekend naar de middellijn der naast grootere soort in het tarief, voor afslagen genoemd.

Voor stempels of afslagen, welke van den ronden vorm afwijken, worden de loonen berekend naar het oppervlak, zooveel mogelijk in overeenstemming met de tarieven in de artt. 17 en 18 genoemd.

Verpakkingskosten komen voor rekening van den besteller.

20. Van elken medaillestempel, die aan 's Rijks Munt wordt vervaardigd of voor de eerste maal afgeslagen, worden 2 afslagen in brons boven het bestelde aantal genomen, bestemd voor Rijksverzamelingen.

Deze afslagen komen ten laste van den besteller.

21. Behalve het volgens tarief, in art. 17 genoemd, verschuldigde loon, wordt het edele metaal, in de medailles vervat, in rekening gebracht tegen een prijs, welke telken jare in de maand December door Onzen Minister van Financiën wordt vastgesteld.

Voor bronzen medailles zijn de kosten van het metaal in het tarief voor de afslagen begrepen.

22. Alle aan 's Rijks Munt vervaardigde medaillestempels en afslagen worden voorzien van het munteteeken der muntspeciën.

23. De bepalingen der artikelen 15—22 gelden eveneens ten aanzien van de vervaardiging van medaillestempels of afslagen daarvan voor rekening van de Koloniën of bezittingen.

Bij de vervaardiging van muntstempels naar nieuwe modellen voor rekening van de koloniën of bezittingen wordt aan het Rijk een loon vergoed, berekend naar de bepalingen der artikelen 18 en 19.

24. Voor het vervaardigen van muntstempels voor rekening van buitenlandsche Regeeringen is Onze bijzondere machtiging noodig.

De voorwaarden, waaronder zoodanige arbeid kan geschieden, worden door Ons in elk bijzonder geval vastgesteld.

25. Het Koninklijk besluit van den 28sten Mei 1861 (*Staatsblad* n°. 47) betreffende de vervaardiging van gedenk-, prijs- en eerepenningen wordt ingetrokken.

26. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Financiën en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 19den December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

—

20 *December* 1901. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende vaststelling van modellen van declaratiën enz. bedoeld in art. 8 van het Koninklijk besluit van 30 November 1901 (*Staatsblad* n°. 231).

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op artikel 8 van het Koninklijk besluit van 30 November 1901 (*Staatsblad* n°. 231);

Heeft goedgevonden:

te bepalen dat de opgaven, bedoeld in de artikelen 1 en 5, de declaratiën, bedoeld in de artikelen 3 en 4, benevens de akte van taxatie, bedoeld in artikel 4 van dat besluit moeten worden opgemaakt in den vorm, waarvan de modellen onder A—J bij deze beschikking zijn gevoegd (1) en in duplo ingezonden.

's Gravenhage den 20sten December 1901.

(*get.*) KUYPER.

MODEL F.

Bij het opmaken van de declaratie en het daarbij behoorend afschrift (beide in dubbel in te zenden) is het gebruik van gezegeld papier voor één exemplaar van die stukken niet verplichtend, wanneer het bedrag niet hooger is dan *f* 10.—.

Declaratie van de gemeente . . . . . van hetgeen het Rijk overeenkomstig artikel 45

(1) De modellen A—E zijn hierna niet opgenomen, omdat zij slechts bestemd zijn voor de door Gedeputeerde Staten, ingevolge de artt. 1 en 5 van het besluit van 30 November 1901, S. 231, te verstrekken opgaven.

sub 2 der wet op het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) aan haar verschuldigd is als vergoeding van 25 °/₀ van het bedrag van den . . . . betalingstermijn der aannemingsom / de aannemingsom waarop de aannemer . . . . . recht heeft voor het stichten / verbouwen van een schoollokaal in die gemeente.

Blijkens bijgaand gewaarmerkt afschrift der declaratie van . . . . . is de gemeente aan dien aannemer wegens aannemingspenningen ter voorschreven zake verschuldigd *f* . . . .

De rijksvergoeding van 25 °/₀ bedraagt derhalve *f* . . . . .

De ondergeteekende verklaart deze declaratie te zijn deugdelijk en onvergolden tot een bedrag van . . . . . , (in letters).

. . . . . ., den . . . . 19 .

Het Bestuur der gemeente voornoemd,

Gedeputeerde Staten van de provincie . . . . verklaren:

1°. deze declaratie te hebben onderzocht en haar goed te keuren tot een bedrag van . . . (in letters);

2°. dat de kosten, waarvan in deze declaratie 25 °/₀ als rijksvergoeding aan het Rijk wordt in rekening gebracht, ten laste van het dienstjaar . . . . der gemeentebegrooting moeten betaald worden.

. . . . . ., den . . . . 19 .

Gedeputeerde Staten voornoemd,

NB. Onder het afschrift der declaratie van den aannemer moet het gemeentebestuur de volgende verklaring stellen:

Het bestuur der gemeente . . . verklaart:

1°. dat bovenstaand afschrift geheel overeenstemt met de bij hem ingekomen declaratie van den aannemer . . . . . en

2°. dat hetgeen die aannemer daarin wegens het stichten / verbouwen aan de gemeente in rekening brengt, door haar deugdelijk is verschuldigd.

. . . . . ., den . . . . 19 .

Het Gemeentebestuur voornoemd,

Behoort bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1901, n°. 108551 / 8983, afd. A.Z.C. / O.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

MODEL G.

Bij het opmaken van de declaratie en het daarbij behoorend afschrift (beide in dubbel in te zenden) is het gebruik van gezegeld papier voor één exemplaar van die stukken niet verplichtend, wanneer het bedrag niet hooger dan *f* 10.— is.

Declaratie van de gemeente . . . . . van hetgeen het Rijk overeenkomstig art. 45 sub 2 der wet op het lager onderwijs laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) aan haar verschuldigd is als vergoeding van 25 °/₀ van het bedrag der koopsom, waarop de verkooper . . . . . recht heeft wegens verkoop van een schoollokaal / een terrein voor het stichten van een schoollokaal in die gemeente.

Blijkens bijgaand gewaarmerkt afschrift der declaratie van . . . . . is de gemeente aan den verkooper ter voorschreven zake verschuldigd *f* . . . . de rijksvergoeding van 25 °/₀ bedraagt derhalve *f* . . . .

De ondergeteekende verklaart deze declaratie te zijn deugdelijk en onvergolden tot een bedrag van . . . . . (in letters).

. . . . . ., den . . . . 19 .

Het Bestuur der gemeente voornoemd,

Gedeputeerde Staten van de provincie . . . . . verklaren:

1°. deze declaratie te hebben onderzocht en haar goed te keuren tot een bedrag van . . . . . (in letters),

2°. dat de kosten, waarvan in deze declaratie 25 °/₀ als rijksvergoeding aan het Rijk wordt in rekening gebracht, ten laste van het dienstjaar . . . der gemeente-begrooting moeten betaald worden.

. . . . . ., den . . . . 19 .

Gedeputeerde Staten voornoemd,

NB. Onder het afschrift der declaratie van den verkooper moet het gemeentebestuur de volgende verklaring stellen:

Het bestuur der gemeente . . . . . verklaart:

1°. dat bovenstaand afschrift geheel overeen-

stemt met de bij hem ingekomen declaratie van den verkooper . . . . . en

2°. dat hetgeen daarin wegens dien verkoop aan de gemeente in rekening wordt gebracht door haar dengdelijk is verschuldigd.

. . . . . ., den . . . . 19 .

Het Gemeentebestuur voornoemd,

Behoort bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van 20 December 1901, n°. $\frac{10855^{1}}{8982}$, afd. $\frac{\text{A.Z.C.}}{\text{O.}}$

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

MODEL H.

Bij het opmaken van de declaratie en het daarbij behoorend afschrift der akte van taxatie (beide in dubbel in te zenden) is voor de declaratie gezegeld papier niet verplichtend, wanneer het bedrag niet hooger is dan *f* 10.—.
Een der gewaarmerkte afschriften der akte van taxatie moet steeds geschreven zijn op gezegeld papier.

Declaratie van de gemeente . . . . . van hetgeen het Rijk overeenkomstig art. 45 sub 2 der wet op het lager onderwijs laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187) aan haar is verschuldigd als vergoeding van 25 % in de waarde van den grond, gebruikt voor het stichten van een schoollokaal en die, vóór het tijdstip waarop tot die stichting werd besloten, reeds eigendom der gemeente was.

Blijkens bijgaand gewaarmerkt afschrift der akte van taxatie van de deskundigen belast met het bepalen der waarde van bovenbedoelden grond, is die waarde geschat op . . . *f* . . . .

De rijksvergoeding van 25 % bedraagt derhalve *f* . . . . . .

De ondergeteekende verklaart deze declaratie te zijn deugdelijk en onvergolden tot een bedrag van . . . . . (in letters).

. . . . . 19 .

Het gemeentebestuur voornoemd,

Gedeputeerde Staten van de provincie . . . . . verklaren:

1°. deze declaratie te hebben onderzocht en haar goed te keuren tot een bedrag van . . . . . (in letters).

2°. dat de schoollokalen gebouwd op het in deze declaratie bedoelde terrein, in het jaar. . . voltooid zijn opgeleverd.

. . . . . ., den . . . . . 19 .

Gedeputeerde Staten voornoemd,

Behoort bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1901, n°. $\frac{10855^{1}}{8982}$, afd. $\frac{\text{A.Z.C.}}{\text{O.}}$

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

MODEL J.

AKTE VAN TAXATIE.

De ondergeteekenden:

1°. . . . . (*a*) . . . . . van beroep . . . . . en wonende te . . . . . als deskundige benoemd door het bestuur der gemeente . . . . . .

2°. . . . . (*a*) . . . . . van beroep . . . . . en wonende te . . . . . als deskundige benoemd door den Minister van Binnenlandsche Zaken,

3°. . . . . (*a*) . . . . . van beroep . . . . . en wonende te . . . . . als deskundige benoemd door . . . . . (*b*) . . . . . voor het bepalen van de waarde van den grond gelegen in de gemeente . . . . . eigendom dier gemeente zijnde en door het bestuur dier gemeente aangewezen tot het stichten van schoollokalen,

VERKLAREN:

dat het terrein, kadastraal bekend gemeente . . . . . Sectie . . . . n°. . . . groot . . . . . eene waarde heeft van . . . . . (*c*) . . . . . welke waarde is toegekend $\frac{\text{door de drie deskundigen gezamenlijk}}{\text{bij meerderheid}}$ (*d*)

. . . . . ., den 19

a. Naam en voornamen.

b. Is de deskundige benoemd door beide anderen, in te vullen:
„de sub 1°. en 2°. genoemden".
Is hij door Gedeputeerde Staten benoemd, alsdan in te vullen:
„Gedeputeerde Staten der provincie . . . . . bij besluit van . . . . . n°. . . ."

c. Bedrag in letters te vermelden.

d. Naar omstandigheden een van beide te schrappen, doch ingeval ieder der drie deskundigen tot een ander bedrag taxeert, dit vermelden als volgt:
„eene waarde heeft volgens eerstgenoemde van . . . . . .
„volgens den deskundige sub 2°. genoemd van . . . . . .
„en volgens den deskundige sub 3°. genoemd van . . . . . ,"

NB. Onder het afschrift der akte van taxatie (in te zenden in duplo waarvan één exemplaar op gezegeld papier) is door de gemeente de volgende verklaring te stellen:

„Voor eensluidend afschrift:

. . . . . ., den . . . . 19 .

Het Gemeentebestuur van . . . . . .

Behoort bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1901, n°. $\frac{10855^{1}}{8983^{2}}$, afd. $\frac{\text{A.Z.C.}}{\text{O.}}$

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER.

—

21 *December* 1901. BESLUIT, houdende regelen ter uitvoering van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187). S. 272.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 November 1901, n°. 9990[1]/7945, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Overwegende, dat door Ons voorschriften moeten gegeven worden tot uitvoering van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187);

Gelet op artikel 4 van laatstgenoemde wet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 10 December 1901, n°. 16);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 19den December 1901, n°. 11209/9085, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Binnen tien dagen na den aanvang van eenen cursus voor herhalingsonderwijs zendt het gemeentebestuur aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener binnen wier ambtsgebied dat onderwijs gegeven wordt, eene opgave:

1°. van de plaats waar en van de vakken waarin herhalingsonderwijs wordt gegeven;

2°. van de namen en voornamen van de onderwijzers, met aanduiding van de vakken waarin en van de dagen en uren waarop door ieder hunner dat onderwijs wordt gegeven, zoomede van de akten van bekwaamheid, die zij bezitten. Voor onderwijzers, die onderwijs geven in vakken waarvoor geen wettelijke akten van bekwaamheid te verkrijgen zijn, wordt melding gemaakt van de machtiging tot toelating bedoeld in artikel 45*bis*, sub 2°. der wet tot regeling van het lager onderwijs.

Van elke verandering in de lesuren de vakken van onderwijs of het onderwijzend personeel, gedurende den cursus voorkomende, doet het gemeentebestuur binnen tien dagen, nadat die verandering eenen aanvang nam, mededeeling aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener, met gelijke aanduiding, ten aanzien der nieuwe onderwijzers, omtrent hunne akten van bekwaamheid of omtrent de machtiging tot hunne toelating, bedoeld in art. 45*bis*, sub 2°. der wet tot regeling van het lager onderwijs, als hierboven sub 2°. is vermeld.

Binnen tien dagen na het tijdelijk staken of het eindigen van elken cursus geeft het gemeentebestuur daarvan kennis aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener.

De opgave in het eerste lid van dit artikel bedoeld, wordt voor de eerste maal ingezonden tusschen 1 en 10 November 1902.

2. De districts-schoolopziener houdt van de krachtens artikel 1 van dit besluit ontvangen opgaven aanteekening in een daarvoor bestemd register.

3. Jaarlijks in de maand Januari zendt het gemeentebestuur aan den districts-schoolopziener, binnen wiens ambtsgebied het herhalingsonderwijs is gegeven, eene opgave van de uren, waarop door ieder der verschillende onderwijzers in de onderscheidene vakken en in totaal in het afgeloopen kalenderjaar herhalingsonderwijs gegeven is.

De districts-schoolopziener onderzoekt die opgave, voorziet haar, na accoordbevinding, van eene verklaring, waaruit blijkt: 1°. of de opgave accoord is bevonden, en 2°. of voldaan is aan het bepaalde sub 1°. en 2°. van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs. Hij zendt dat stuk daarna, binnen veertien dagen, aan Gedeputeerde Staten der provincie, waarin de gemeente gelegen is.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde opgave wordt voor de eerste maal ingezonden in Januari 1903 over de maanden November en December van het dienstjaar 1902.

4. Jaarlijks in de maand April doen Gedeputeerde Staten aan Onzen Minister met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs belast, ten aanzien van elke gemeente over het afgeloopen dienstjaar opgaaf:

1°. van het aantal openbare lagere scholen bezocht door leerlingen, die na afloop van hun schooltijd voor herhalingsonderwijs in aanmerking komen;

2°. van het maximum aantal lesuren, hetwelk

voor Rijksbijdrage in aanmerking komt, met aanduiding, of dit getal door Gedeputeerde Staten ingevolge het voorlaatste lid van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs is vastgesteld;

3°. van het aantal lesuren, gedurende hetwelk herhalingsonderwijs is gegeven;

4°. of voldaan is aan het bepaalde bij artikel 45*bis* sub 1°. en 2°. der wet tot regeling van het lager onderwijs, en

5°. het bedrag, dat als Rijksbijdrage voor het geven van herhalingsonderwijs in aanmerking komt.

De in dit artikel bedoelde opgaaf wordt voor de eerste maal ingezonden in de maand April 1903 over de maanden November en December van het dienstjaar 1902.

5. Onze voornoemde Minister regelt het juiste cijfer van het bedrag, waarop elke gemeente over het voorafgaand dienstjaar als Rijksbijdrage voor het doen geven van herhalingsonderwijs aanspraak heeft, nadat de opgaaf bedoeld in artikel 4 van dit besluit bij hem zal zijn ontvangen.

Hij doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan Gedeputeerde Staten.

6. De opgaven in de artikelen 1, 3 en 4 en verklaring in artikel 3 vermeld, worden opgemaakt in den vorm door Onzen voornoemden Minister voorgeschreven. (1)

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 21sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 8 *Jan.* 1902.)

---

21 *December* 1901. BESLUIT, ter uitvoering van art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187). S. 273.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 November 1901, n°. 9990⁷/8664, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Overwegende, dat door Ons de noodige voorschriften moeten worden gegeven tot uitvoering van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 187);

Gelet op artikel 4 van laatstgenoemde wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 10 December 1901, n°. 17;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 December 1901 n°. 11210/9086, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit/Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

§ 1. *Van de Rijksbijdrage voor de onderwijzers.*

Art. 1. Jaarlijks in de tweede helft der maand Januari zendt het bestuur der bijzondere lagere school, dat op de Rijksbijdrage bedoeld bij het 1ste lid van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs aanspraak maakt, aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener in wier ambtsgebied de school gelegen is, eene opgave:

1°. van de namen, voornamen en dagteekening van geboorte van de op den eersten dag dier maand aan de school verbonden onderwijzers, bedoeld in artikelen 23 en 24 dier wet, met vermelding van de akten van bekwaamheid die zij bezitten, of zij aan andere scholen verbonden zijn en tevens ten aanzien van de mannelijke onderwijzers tot bijstand van het hoofd, die den leeftijd van acht en twintig jaren hebben bereikt, of zij gehuwd zijn;

2°. van het aantal kinderen, dat op den vijftienden dag dier maand als werkelijk schoolgaande bekend stond, met vermelding van het aantal kinderen boven de zes jaren.

Bij opening der school in den loop van een jaar zendt het bestuur aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener eene opgave:

1°. binnen tien dagen na die opening, van de namen, voornamen en dagteekening van geboorte van de bij de opening aan de school verbonden onderwijzers, bedoeld in artikelen 23 en 24 der wet, met vermelding van de akten van bekwaamheid die zij bezitten, of zij aan andere scholen verbonden zijn en tevens ten aanzien van de mannelijke onderwijzers tot bijstand van het hoofd, die den leeftijd van 28 jaren hebben bereikt, of zij gehuwd zijn;

2°. binnen tien dagen na den laatsten dag der maand volgende op die waarin de school is

(1) Deze opgaven moeten geschieden bij de modellen A—D, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 Januari 1902, n°. 11429¹/141¹, afd. A. Z. C. O.

gcopend, van het aantal kinderen, dat op gemelden laatsten dag als werkelijk schoolgaande bekend stond, met vermelding van het aantal kinderen boven de zes jaren.

Van elke vacature en van elke verandering in het onderwijzend personeel in het 1ste en 2de lid sub 1°. bedoeld, in den loop van het jaar voorkomende, doet het bestuur aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener mededeeling binnen tien dagen, nadat zij is ontstaan.

Indien in den loop van het jaar een mannelijk onderwijzer tot bijstand van het hoofd, den leeftijd van acht en twintig jaren bereikt hebbende, in het huwelijk treedt, of wanneer het huwelijk van zoodanigen onderwijzer ontbonden wordt, geschiedt daarvan eveneens binnen tien dagen, nadat het geval is ontstaan opgave aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener.

De opgave in het 1ste lid van dit artikel bedoeld, wordt voor de eerste maal ingezonden in de tweede helft der maand Januari 1902.

2. De arrondissement-schoolopziener doet binnen tien dagen na ontvangst eener kennisgeving als bedoeld bij het voorlaatste lid van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs daarvan mededeeling aan den districts-schoolopziener en aan den inspecteur van het lager onderwijs tot wier ambtsgebied het arrondissement behoort, zoomede aan Onzen Minister, die met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs is belast.

Die mededeeling wordt zoodanig ingericht, dat blijke:

1°. de naam der instelling of vereeniging onder wier bestuur de school staat;

2°. de gemeente en plaats in de gemeente waar de school staat;

3°. de dagteekening, waarop de vacature in het onderwijzend personeel is ontstaan, met aanduiding, of die vacature geldt het hoofd der school, dan wel een der overige onderwijzers;

4°. de dagteekening waarop van het schoolbestuur de kennisgeving is ontvangen, dat niet is voldaan aan de voorwaarde vervat in het 2de lid sub *c* van bovengenoemd wetsartikel.

3. Jaarlijks vóór den aanvang van het schooljaar zendt het bestuur der bijzondere lagere school, dat op de Rijksbijdrage in artikel 1 genoemd aanspraak maakt, aan den arrondissements-schoolopziener den rooster van lesuren in tweevoud, voor dat schooljaar, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld.

Wordt aan de school geen onderwijs gegeven in het vak vermeld onder *k* van artikel 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs, dan wordt op den rooster bovendien vermeld, waar elders de schoolgaande kinderen voldoend onderwijs in dat vak ontvangen.

Bij opening der school in den loop van het schooljaar geschiedt de inzending van den rooster van lesuren in tweevoud aan den arrondissements-schoolopziener ten minste tien dagen vóór die opening.

De rooster van lesuren wordt in zoodanigen vorm ingezonden, dat hij tevens geschikt is om, opgeplakt in een der schoolvertrekken te worden opgehangen.

4. De arrondissements-schoolopziener zendt een exemplaar van den rooster, wanneer deze voldoet aan de eischen, gesteld in artikel 54*bis*, 1ste lid der wet tot regeling van het lager onderwijs en artikel 3 van dit besluit, binnen tien dagen na ontvang terug aan het bestuur der school, na hem voor „gezien" te hebben onderteekend, met vermelding van de dagteekening der onderteekening.

Het bestuur zendt een afschrift van den voor „gezien" geteekenden rooster aan den districts-schoolopziener.

Voldoet de rooster niet aan de zooeven bedoelde eischen, dan zendt de arrondissements-schoolopziener hem binnen denzelfden tijd ter wijziging aan het bestuur der school terug.

5. De arrondissements-schoolopziener zendt binnen tien dagen na afloop van elke maand aan den districts-schoolopziener en aan den inspecteur van het lager onderwijs tot wier ambtsgebied het arrondissement behoort, eene opgave van de bijzondere lagere scholen, wier rooster van lesuren in die maand voor „gezien" geteekend is teruggezonden, met vermelding van de dagteekening dier onderteekening en van de vakken waarin onderwijs wordt gegeven.

§ II. *Van de Rijksbijdrage ter tegemoetkoming in de kosten om te voorzien in de behoefte aan schoollokalen.*

6. Jaarlijks in de tweede helft der maand Januari zendt het bestuur der bijzondere lagere school, dat op de Rijksbijdrage bedoeld bij artikel 54*bis*, vijfde lid, sub A der wet tot regeling van het lager onderwijs aanspraak maakt, aan den districts-schoolopziener in wiens ambtsgebied de school gelegen is, eene opgave:

1°. van het aantal leerlingen waarvoor elk

schoolvertrek bestemd is, zoomede van den lichamelijken inhoud van dat schoolvertrek;

2°. van de wijze van verlichting;

3°. van de middelen tot verwarming en luchtverversching;

4°. van het aantal privaten en, zoo jongens ter school gaan, bovendien van het aantal waterplaatsen.

Bij opening der school in den loop van een jaar zendt het bestuur de in het eerste lid van dit artikel bedoelde opgave aan den districtsschoolopziener, binnen tien dagen na den laatsten dag der maand volgende op die waarin de school geopend is.

Binnen dertig dagen na de dagteekening van ontvang der in het eerste en tweede lid van dit artikel vermelde opgave zendt de districts-schoolopziener aan het bestuur der bijzondere lagere school en aan den inspecteur van het lager onderwijs binnen wiens ambtsgebied de school is gelegen eene verklaring of de schoollokalen al dan niet geacht worden te voldoen aan de bij artikel 54*bis*, vijfde lid sub A onder 1°. *a—d* der wet tot regeling van het lager onderwijs gestelde eischen en aan de door Ons met betrekking tot de schoollokalen, die het hier geldt, gegeven regelen.

Worden de schoollokalen door den districtsschoolopziener geacht niet te voldoen aan de eischen en regelen in het vorig lid bedoeld, dan worden de redenen daarvan in de verklaring uitgedrukt.

Indien daarna door het schoolbestuur alsnog het noodige wordt verricht, waardoor de lokalen in den loop des jaars aan die eischen en regelen komen te voldoen, doet het bestuur ten tijde dat zulks is geschied, onder bijvoeging eener nadere opgave als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, daarvan mededeeling aan den districtsschoolopziener.

Ingeval het bestuur der school zich evenwel bezwaard acht met de uitspraak van den districtsschoolopziener, kan dat bestuur binnen tien dagen na de dagteekening der verklaring van den districtsschoolopziener het oordeel inroepen van den inspecteur van het lager onderwijs binnen wiens ambtsgebied de school gelegen is, die binnen twintig dagen nadat zijn oordeel is gevraagd, zijne beslissing mededeelt aan het bestuur en aan den districts-schoolopziener.

Indien de inspecteur van het lager onderwijs van oordeel is, dat de schoollokalen niet aan de gestelde eischen en regelen voldoen, en door het bestuur vervolgens het noodige wordt verricht, waardoor de lokalen alsnog in den loop des jaars aan die eischen en regelen komen te voldoen, doet het bestuur, ten tijde dat zulks is geschied, onder bijvoeging eener nadere opgave als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, daarvan mededeeling aan den districts-schoolopziener.

Binnen dertig dagen na de dagteekening van ontvang van de mededeeling en opgave in het vijfde of in het zevende lid van dit artikel bedoeld, zendt de districts-schoolopziener aan het bestuur en den inspecteur van het lager onderwijs de verklaring of de schoollokalen alsdan aan de gestelde eischen en regelen voldoen, met aanduiding van het tijdstip sedert wanneer.

Indien voor schoollokalen waarin vóór 1 Januari 1902 bijzonder lager onderwijs wordt gegeven, ontheffing is verleend van een of meer der door Ons gestelde eischen met betrekking tot privaten en waterplaatsen wordt daarvan mededeeling gedaan in de in het eerste, vijfde en zevende lid van dit artikel bedoelde opgave en verklaring.

De opgave, in het eerste lid van dit artikel bedoeld wordt voor de eerste maal ingezonden in de tweede helft der maand Februari 1902.

§ III. *Van de Rijksbijdrage in de kosten van het herhalingsonderwijs.*

7. Binnen tien dagen na den aanvang van eenen cursus voor herhalingsonderwijs zendt het bestuur der bijzondere lagere school, dat aanspraak maakt op de Rijksbijdrage bedoeld in artikel 54*bis*, vijfde lid, sub B der wet tot regeling van het lager onderwijs aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener binnen wier ambtsgebied dat onderwijs gegeven wordt eene opgave:

1°. van den naam der Instelling of Vereeniging onder wier bestuur de school staat;

2°. van de gemeente en de plaats in die gemeente waar en van de vakken waarin herhalingsonderwijs wordt gegeven;

3°. van de namen en voornamen van de onderwijzers, met aanduiding van de vakken waarin, en van de dagen en uren waarop, door ieder hunner onderwijs wordt gegeven, zoomede van de akten van bekwaamheid die zij bezitten. Voor onderwijzers, die onderwijs geven in vakken waarvoor geen wettelijke akten van bekwaamheid verkrijgbaar zijn, wordt melding gemaakt van de machtiging tot toelating, bedoeld in artikel 45*bis* sub 2°. der wet tot regeling van het lager onderwijs.

Van elke verandering in de lesuren, in de vakken van onderwijs of in het onderwijzend personeel, gedurende den cursus voorkomende, doet het bestuur der school binnen tien dagen, nadat die verandering eenen aanvang nam, mededeeling aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener, met gelijke aanduiding ten aanzien der nieuwe onderwijzers, omtrent hunne akten van bekwaamheid, of omtrent de machtiging tot hunne toelating bedoeld in artikel 45*bis* sub 2°. der wet tot regeling van het lager onderwijs, als hierboven sub 3°. is vermeld.

Binnen tien dagen na het tijdelijk staken of het eindigen van elken cursus geeft het bestuur der school daarvan kennis aan den districts- en aan den arrondissements-schoolopziener.

De opgave in het eerste lid van dit artikel bedoeld, wordt voor de eerste maal ingezonden tusschen 1 en 10 November 1902.

8. De districts-schoolopziener houdt van de krachtens het vorige artikel ontvangen opgaven aanteekening in een daarvoor bestemd register.

9. Jaarlijks vóór of op den tienden dag der maand Januari zendt het bestuur der school aan den districts-schoolopziener, binnen wiens ambtsgebied het herhalingsonderwijs is gegeven eene opgave in tweevoud:

1°. van den naam der Instelling of Vereeniging onder wier bestuur de school staat;

2°. van de gemeente en de plaats in die gemeente, waar dat onderwijs is gegeven;

3°. van het aantal onder dat bestuur staande lagere scholen bezocht door leerlingen, die na afloop van hun schooltijd voor herhalingsonderwijs in aanmerking komen, gevestigd binnen dezelfde gemeente als de school waarvoor de opgave strekt, en tot grondslag dienende voor de berekening van het maximum aantal lesuren bedoeld in artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs;

4°. van de uren waarop door elk der verschillende onderwijzers in de onderscheidene vakken en in totaal in het afgeloopen kalenderjaar vanwege dat bestuur herhalingsonderwijs is gegeven.

De districts-schoolopziener onderzoekt die opgaven, voorziet haar, na accoordbevinding, van eene verklaring waaruit blijkt: 1°. of de opgave accoord is bevonden, en 2°. of voldaan is aan het bepaalde sub 1°. en 2°. van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs.

Hij zendt vóór of op den twintigsten dag der maand Januari één exemplaar van de van zijne verklaring voorziene opgave aan het bestuur der school.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde opgave wordt voor de eerste maal ingezonden in Januari 1903 over de maanden November en December van het jaar 1902.

§ IV. *Algemeene Voorschriften.*

10. De districts-schoolopziener zendt jaarlijks in de maand Januari aan Onzen Minister, die met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs is belast, aan Gedeputeerde Staten in de provincie en aan den inspecteur van het lager onderwijs eene opgave van de bijzondere lagere scholen binnen zijn ambtsgebied, wier besturen in het voorafgaande jaar hebben voldaan aan de bij artikelen 1 en 8 van dit besluit gegeven voorschriften.

Die opgave wordt zoodanig ingericht dat blijke:

1°. de naam der instelling of vereeniging;

2°. de vakken waarin onderwijs is gegeven en zoo daaronder niet behoort het vak vermeld onder *k* van artikel 2 der wet, *waar* elders de schoolgaande kinderen daarin voldoend onderwijs hebben ontvangen;

3°. of voldaan is aan het bepaalde bij artikel 54*bis*, eerste lid sub 3°. der wet tot regeling van het lager onderwijs;

4°. het aantal kinderen, dat op den vijftienden dag der maand Januari van het voorafgaande jaar, en wanneer de school in den loop van dat jaar is geopend, het aantal dat op den laatsten dag der maand volgende op die waarin de opening plaats had, als werkelijk schoolgaande bekend stond, met vermelding van het aantal kinderen boven de zes jaren;

5°. van de namen, voornamen en dagteekening van geboorte der onderwijzers, bedoeld in de artikelen 23 en 24 der wet tot regeling van het lager onderwijs in het voorafgaande jaar aan de school verbonden geweest, met aanduiding van de akten van bekwaamheid die zij bezitten, het tijdvak gedurende hetwelk zij werkzaam zijn geweest, of zij aan andere scholen verbonden waren en bovendien ten aanzien van de mannelijke onderwijzers tot bijstand van het hoofd, zoo zij vóór of in den loop van het voorafgaande jaar den leeftijd van acht en twintig jaren hebben bereikt, het tijdvak gedurende hetwelk zij in dat jaar in den echtelijken staat zijn verbonden geweest;

6°. of de schoollokalen in het afgeloopen jaar, met inachtneming van eventueel verleende ontheffing bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 6 van dit besluit, hebben voldaan aan de eischen

gesteld in het vijfde lid sub A onder *a* tot en met *d* van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs en aan de door Ons met betrekking tot de inrichting der schoollokalen, die het hier geldt, gestelde regelen, met vermelding, gedurende welk tijdvak;

7°. indien aan de school herhalingsonderwijs is gegeven:

a. het aantal der onder het bestuur der school in de gemeente gevestigde lagere scholen, dat naar het voorschrift van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs tot grondslag strekt voor de berekening van het maximum aantal lesuren;

b. het aantal lesuren gedurende hetwelk herhalingsonderwijs is gegeven;

8°. of gebleken is dat de school als winstgevend bedrijf gehouden wordt.

De opgave in dit artikel bedoeld wordt voor de eerste maal ingezonden in de maand Januari 1903.

11. De door het bestuur, dat op de Rijksbijdragen krachtens artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs aanspraak maakt aan Gedeputeerde Staten overeenkomstig dat wetsartikel jaarlijks in de maand Januari in te zenden aanvrage moet bevatten:

1°. den naam der instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit en onder wier bestuur de school staat waarvoor de aanvrage geschiedt.

Is de instelling of vereeniging krachtens de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32) bij Koninklijk besluit erkend, dan wordt nevens de dagteekening en het nummer van dat besluit vermeld de dagteekening en het nummer der *Staatscourant*, waarin de goedgekeurde statuten dier instelling of vereeniging, of wijziging of veranderingen daarin, zijn openbaar gemaakt;

2°. de vakken waarin aan de school onderwijs is gegeven en indien daaronder niet behoort het vak vermeld onder *k* van artikel 2 der wet, *waar* elders de schoolgaande kinderen daarin voldoend onderwijs hebben ontvangen en voorts de verklaring, dat voldaan is aan het voorschrift van artikel 54*bis*, eerste lid sub 3;

3°. het aantal kinderen, dat op den vijftienden Januari van het voorafgaande jaar en, wanneer de school in den loop van dat jaar is geopend, het aantal dat op den laatsten dag der maand, volgende op die waarin de opening plaats had, als werkelijk schoolgaande bekend stond, met vermelding van het aantal kinderen boven de zes jaren;

4°. het bedrag van de opbrengst der schoolgelden in zijn geheel, alsmede per leerling en per jaar;

5°. de namen en voornamen en dagteekening van geboorte der onderwijzers bedoeld in de artikelen 23 en 24 der wet tot regeling van het lager onderwijs in het voorafgaande jaar aan de school verbonden geweest, met aanduiding van de akten van bekwaamheid die zij bezitten, het tijdvak, gedurende hetwelk zij in dat jaar aan de school werkzaam zijn geweest, of zij aan andere scholen verbonden waren en tevens ten aanzien van de mannelijke onderwijzers tot bijstand van het hoofd, zoo zij vóór of in den loop van het voorafgaande jaar den leeftijd van acht en twintig jaren hebben bereikt, het tijdvak gedurende hetwelk zij in dat jaar in den echtelijken staat verbonden zijn geweest, alsmede het bedrag, waarop het bestuur meent voor elken onderwijzer afzonderlijk en in het geheel aanspraak te kunnen maken.

6°. het bedrag waarop het bestuur meent aanspraak te kunnen maken als Rijksbijdrage ter tegemoetkoming in de kosten om te voorzien in de behoefte aan schoollokalen;

7°. het bedrag waarop het bestuur meent aanspraak te kunnen maken als bijdrage in de kosten van het in het afgeloopen jaar vanwege dat bestuur gegeven herhalingsonderwijs;

8°. het totaal bedrag der Rijksbijdragen, en

9°. eene verklaring van het bestuur, dat de school niet wordt gehouden als winstgevend bedrijf.

De aanvrage om Rijksbijdragen in dit artikel bedoeld, wordt voor de eerste maal ingezonden in de maand Januari 1903. De Rijksbijdrage voor gegeven herhalingsonderwijs wordt in die aanvrage opgenomen over de maanden November en December van het jaar 1902.

12. Alvorens te beslissen of de school voldoet aan de bij de wet gestelde eischen en voorwaarden en aan de door Ons met betrekking tot de lokalen gegeven regelen, onderwerpen Gedeputeerde Staten de ingediende aanvrage aan een nauwkeurig onderzoek, treden voor zooveel noodig in overleg met het betrokken schooltoezicht en winnen bij het bestuur, dat op de Rijksbijdragen aanspraak maakt, al de inlichtingen in, die zij met betrekking tot de punten *a*—*d* van het tweede lid van artikel 54*bis* vermeld, noodig oordeelen.

Wanneer de door Gedeputeerde Staten genomen beslissing op andere gegevens berust, dan die reeds verstrekt zijn door den betrokken districtsschoolopziener ingevolge artikel 10 van dit besluit worden deze medegedeeld aan Onzen Minister,

die met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs is belast, alsmede aan den inspecteur van het lager onderwijs, bij de kennisgeving van het besluit bedoeld in artikel 54*bis*, tweede lid.

13. Nadat de termijn van dertig vrije dagen, bij artikel 54 *bis* gesteld, is verstreken, zonder dat van de beslissing van Gedeputeerde Staten op de aanvrage van het bestuur om Rijksbijdragen krachtens evengemeld wetsartikel bij Ons in beroep is gekomen, wordt door Onzen Minister met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs belast, de uitkeering bepaald van de som, waarop het bestuur volgens die beslissing aanspraak heeft.

Hetzelfde heeft plaats, bijaldien de beslissing van Gedeputeerde Staten door Ons in beroep wordt gehandhaafd, of bij Ons in beroep genomen besluit Rijksbijdragen aan eene bijzondere lagere school worden toegekend.

14. De opgaven en aanvrage in dit besluit vermeld, worden opgemaakt in den vorm, door Onzen voornoemden Minister te bepalen. (1)

15. Waar dit besluit niet uitdrukkelijk van *mannelijke* onderwijzers spreekt, worden met „onderwijzers" evenzeer onderwijzeressen bedoeld.

16. De Koninklijke besluiten van 19 Februari 1890 (*Staatsblad* n°. 26) en van 30 November 1895 (*Staatsblad* n°. 184) blijven voor het dienstjaar 1901 van kracht.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 21sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 28 *Dec.* 1901.)

---

24 *December* 1901. BESLUIT, aanwijzende de gemeenten, waar de bepaling van art. 19, 1ste lid der Muntwet 1901 niet geldt, en de gemeenten, waar ingevolge art. 23 dier wet gelegenheid wordt gegeven tot verwisseling van vreemde munten, en bepalende de koersen, waartegen die verwisseling geschiedt. S. 274.

---

(1) Een en ander is vastgesteld als modellen A—O, met nota van toelichting, bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 December 1901, n°. $\frac{11575^{1}}{9327}$ afd. $\frac{\text{A.Z.C.}}{\text{O.}}$

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op art. 19, 2de lid der Muntwet 1901 (*Staatsblad* n°. 132), waarbij bepaald is, dat bij algemeenen maatregel van bestuur worden aangewezen de gemeenten, waar het verbod om vreemde zilveren, nikkelen, bronzen of koperen munten in betaling te geven niet geldt;

Mede gelet op art. 23 van evengenoemde wet, waarbij bepaald is, dat, overeenkomstig bepalingen vast te stellen bij algemeenen maatregel van bestuur, in bij dien maatregel aan te wijzen gemeenten, gedurende een tijdperk van één maand na het in werking treden dier wet, gelegenheid wordt gegeven ter verwisseling van munten, die in *Duitschland*, en van munten, die in *België* in de publieke kassen worden aangenomen, en dat de verwisseling geschiedt tot door Ons te bepalen koersen, doch op geen hoogeren voet, dan van 59 cent voor de mark en van 47½ cent voor den frank;

Op de voordrachten van Onzen Minister van Financiën van den 30sten November 1901, n°. 79, G. T., en van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 30sten November 1901, n°. 4334, Posterijen en Telegraphie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 17den December 1901, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 20sten December 1901, n°. 75, Generale Thesaurie en van den 21sten December 1901, n°. 4580, Posterijen en Telegraphie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ter uitvoering van voormelde wettelijke voorschriften te bepalen als volgt:

Art. 1. Als gemeenten, waar het ingevolge art. 19, 2de lid der Muntwet 1901 geoorloofd is vreemde munten in betaling te geven, worden aangewezen:

a. voor zilveren, nikkelen en koperen munten van het *Duitsche Rijk:*

in de provincie *Groningen:*

de gemeenten *Beerta*, *Nieuwe Schans*, *Bellingwolde* en *Vlagtwedde;*

in de provincie *Drenthe:*

de gemeenten *Emmen*, *Schoonebeek*, *Coevorden* en *Sleen;*

in de provincie *Overijssel:*

de gemeenten *Gramsbergen*, *Stad en Ambt Hardenberg*, *Vriezenveen Tubbergen*, *Ootmarsum*, *Denekamp*, *Weerselo*, *Oldenzaal*, *Losser*, *Lonneker*, *Enschedé* en *Haaksbergen;*

in de provincie *Gelderland:*

de gemeenten *Neede, Ribergen, Groenlo, Winterswijk, Aalten, Wisch, Dinxperlo, Gendringen, Bergh, Didam, Zevenaar, Herwen en Aerdt, Pannerden, Millingen, Ubbergen* en *Groesbeek;*

b. voor zilveren, nikkelen en koperen munten van het Koninkrijk *België:*

in de provincie *Zeeland:*

de gemeenten *Cadzand, Retranchement, Sluis, Eede, Aardenburg, St. Kruis, IJzendijke, Biervliet, Philippine, Sas van Gent, Westdorpe, Zuiddorpe, Axel, Overslag, Koewacht, St. Jansteen, Clinge, Hulst en Graauw* en *Langendam;*

in de provincie *Noordbrabant:*

de gemeenten *Ossendrecht, Putten, Huybergen, Rosendaal, Ginneken, Chaam, Baarle-Nassau, Hilvarenbeek, Reusel, Luyksgestel, Borkel, Soerendonk* en *Budel;*

c. voor zilveren, nikkelen en koperen munten zoowel van het *Duitsche Rijk* als van het Koninkrijk *België:*

alle gemeenten in de provincie *Limburg.*

2. Als gemeenten, waar volgens art. 23 der Muntwet 1901, gedurende één maand na het in werking treden dier wet gelegenheid wordt gegeven ter verwisseling van munten, die in *Duitschland* en van munten, die in *België* in de openbare kassen worden aangenomen, worden aangewezen:

a. ten aanzien van *Duitsche* munten:

in de provincie *Gelderland:*

de gemeente *Lichtenvoorde;*

b. ten aanzien van *Belgische* munten:

in de provincie *Zeeland:*

de gemeenten *Oostburg, Ter-Neuzen* en *Stoppeldijk;*

in de provincie *Noordbrabant:*

de gemeenten *Rucphen, Rijsbergen, Alphen, Hooge en Lage Mierde, Bergeijk* en *Valkenswaard.*

3. De gelegenheid ter verwisseling in het vorig artikel bedoeld wordt opengesteld:

in de gemeente *Ter-Neuzen* ten kantore van den betaalmeester *aldaar;*

in de gemeenten *Oostburg, Bergeijk* en *Valkenswaard* ten kantore van den ontvanger der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen *aldaar;*

in de gemeente *Lichtenvoorde* ten postkantore *aldaar,* in de gemeenten *Stoppeldijk, Rucphen, Rijsbergen, Alphen* (*Noordbrabant*) en *Hoog en Lage Mierde* aan het hulppostkantoor *aldaar.*

4. Bij de verwisseling, in art. 2 bedoeld, worden berekend:

a. het *Duitsche*	5 markstuk tegen . . .	*f* 2.95
„ „	3 „ of thaler tegen	„ 1.77
„ „	2 tegen	„ 1.18
„ „	1 „	„ 0.59
„ „	50 pfennigstuk tegen. .	„ 0.29
„ „	20 „ „ . . .	„ 0.11
„ „	10 „ „ . . .	„ 0.05[5]
„ „	5 „ „ . . .	„ 0.02[5]
„ „	2 „ „ . . .	„ 0.01
„ „	1 „ „ . . .	„ 0.00[5]
b. het	5 frankstuk tegen	„ 2.37[5]
„	2 „ „	„ 0.95
„	1 „ „	„ 0.47[5]
„	50 centimestuk „	„ 0.23
„	20 „ „	„ 0.09
„	zilveren of nikkelen 20 ctstuk tegen	„ 0.09
„	nikkelen 10 ctstuk tegen	„ 0.04[5]
„	„ 5 „ „	„ 0.02
„	koperen 2 „ „	„ 0.00[5]
2 *Belgische*	centimes tegen	„ 0.00[5]
3 „	„ „	„ 0.01
4 „	„ „	„ 0.01[5]
5 „	„ „	„ 0.02
6 „	„ „	„ 0.02[5]
7 „	„ „	„ 0.03
8 „	„ „	„ 0.03[5]
9 „	„ „	„ 0.04.

Hoogere bedragen worden in dezelfde verhouding berekend.

5 Het Koninklijk besluit van den 17den Juni 1877 (*Staatsblad* n°. 149) tot aanwijzing der grensgemeenten, waar het gedoorloofd is vreemde koperen, bronzen en nikkel munten in betaling te geven, en tot vaststelling van den koers dier munten, wordt ingetrokken.

6. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant,* waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 24sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

(*get.*) DE MAREZ OYENS.

(*Uitgeg.* 30 *Dec.* 1901.)

24 *December* 1901. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende toezicht op naleving van voorschriften in § 1 der wet op de paardenfokkerij 1901.

Ten gevolge van het Koninklijk besluit van 30 November j.l. (*Staatsblad* n°. 232), zullen de strafbepalingen, vervat in de wet op de paardenfokkerij 1901, te rekenen van 1 Januari 1902, volledig in werking zijn.

Willen de voorschriften van § 1 dier wet aan de bedoeling beantwoorden, dan is het noodig, dat op hunne stipte naleving, inzonderheid wat de dekking door on- of afgekeurde hengsten betreft, voortdurend nauwlettend van overheidswege worde acht geslagen.

Het is in verband daarmede, dat ik, met bijvoeging van een exemplaar van de beschikking, welke door mij onder dagteekening van 27 September j.l., n°. 8811, afdeeling A. Z. C., genomen is, (1) de eer heb U H.E.G. te verzoeken de nieuwe voorschriften door tusschenkomst der binnen Uw ambtsgebied ressorteerende burgemeesters onder de bijzondere aandacht te brengen van de ambtenaren der gemeentepolitie in Uw gewest en hen voorts te doen aanschrijven zooveel mogelijk op de richtige uitvoering door de houders van hengsten en merriën toe te zien.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) DIJCKMEESTER

(1) Deze beschikking luidt als volgt:
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Gelet op de Wet op de paardenfokkerij 1901 en op het Koninklijk besluit van 14 Augustus 1901 (*Staatsblad* n°. 204);
Heeft goedgevonden:
te bepalen, dat de hengsten, die bij de, in artikel 7 der wet op de paardenfokkerij 1901 bedoelde keuring door de subcommissie A of bij de herkenring, genoemd in artikel 8 van gemelde wet, zijn goedgekeurd, voorzien zullen worden van een brandmerk, aan te brengen op den linker voorhoef, 1½ centimeter onder den kroonrand, en bestaande voor:

Noordbrabant	uit de	letter	N.,
Gelderland	„ „	„	G.,
Zuidholland	„ „	letters	Z. H.,
Noordholland	„ „	„	N. H.,
Zeeland	„ „	letter	Z.,
Utrecht	„ „	„	U.,
Friesland	„ „	„	F.
Overijssel	„ „	„	O.,
Groningen	„ „	letters	Gr.,
Drenthe	„ „	letter	D.,
Limburg	„ „	„	L.

27 *December* 1901. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in *Nederlandsch-Indië*. S. 275.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van den 16den October 1901, litt. A², n°. 23;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 November 1901, n°. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 21sten December 1901 litt. A², n°. 28;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Koninklijk besluit van 30 Januari 1874 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 15, *Indisch Staatsblad* n°. 113) houdende bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië, gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 14 Mei 1876 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 104, *Indisch Staatsblad* n°. 195), 29 Augustus 1878 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 134, *Indisch Staatsblad* n°. 304), 27 Maart 1888 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 68, *Indisch Staatsblad* n°. 109) en 8 Maart 1892 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 49, *Indisch Staatsblad* n°. 121) wordt nader gewijzigd als volgt:

1°. Het laatste lid van artikel 14 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

„Bij aankomst in Nederlandsch-Indië ter plaatse waar het schip thuis behoort, wordt terstond overgegaan tot de formaliteiten, vereischt voor het verkrijgen van een gewonen zeebrief.

Wordt deze uitgereikt binnen den termijn, verleend krachtens het tweede lid, dan vervalt de voorloopige zeebrief.

De gewone zeebrief wordt in geen geval uitgereikt dan tegen intrekking van den voorloopigen zeebrief."

2°. Artikel 20 wordt gelezen als volgt:

„De jaarpassen worden verleend van wege den Gouverneur-Generaal door de hoofden van gewestelijk of plaatselijk bestuur en andere daartoe door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen ambtenaren van het binnenlandsch bestuur".

3°. Het tweede lid van artikel 25 wordt ingetrokken en het derde lid van dat artikel gelezen als volgt:

„Aan deze aanvragen wordt geen gevolg gegeven, zoolang de vervallen jaarpassen niet zijn ingeleverd en voorts niet dan na overlegging van de stukken, bedoeld in artikel 22, letter *a* en *b*, met dien verstande dat de verklaring bedoeld in

letter *b* van artikel 22 voor deze gevallen ook kan zijn beëedigd voor een ambtenaar als bedoeld aan het slot van artikel 20".

4°. Artikel 26 wordt gelezen als volgt:

„Indien geen termen bestaan om een nieuwen jaarpas te verleenen en de schipper wenscht te verzeilen naar de bestemmingshaven, dan wel daar of elders de lading wenscht op te slaan, kan de tot het uitreiken van jaarpassen bevoegde autoriteit onder de noodige voorwaarden daartoe vergunning verleenen".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Financiën en van Buitenlandsche Zaken en aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 27sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.

(*Uitgeg.* 9 *Jan.* 1902).

—

27 *December* 1901. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 19 December 1896 (*Staatsblad* n°. 224), houdende vergunning aan Dr. E. WIERSMA, arts, en F. HORREUS DE HAAS, wednwe W. TONCKENS, te *Groningen*, tot oprichting van een krankzinnigengesticht aldaar, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 276.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1901, n°. 3050, afdeeling Medische Politie;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), gewijzigd bij de wetten van 16 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 191);

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 19 December 1896 (*Staatsblad* n°. 224), waarbij aan Dr. E. WIERSMA, arts, en F. HORREUS DE HAAS, weduwe W. TONCKENS, te *Groningen*, vergunning is verleend het huis, gelegen aan den Noorderhaven aldaar, L n°. 2, in te richten tot krankzinnigengesticht, zooals dat wordt gelezen ingevolge het Koninklijk besluit van 28 December 1899 (*Staatsblad* n°. 282), wordt voor: „31 December 1901", gelezen: „30 Juni 1903".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 27sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 9 *Jan.* 1902.)

—

27 *December* 1901. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benoodigd bij het vervaardigen van bleekloog door electrolyse. S. 277.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 11den December 1901, n°. 86, Invoerrechten en Accijnzen;

Gezien art. 74, lr. *c*, der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), houdende bepalingen omtrent den accijns op het zout;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 December 1901, n°. 27);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 23sten December 1901, n°. 53, Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben besloten en besluiten:

Vrijdom van den accijns toe te kennen voor het zout, benoodigd voor het vervaardigen van bleekloog door electrolyse en zulks op den voet van de bepalingen, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 19 Augustus 1898 (*Staatsblad* n°. 202).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 27sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKENBURG.

(*Uitgeg.* 16 *Jan.* 1902.)

—

30 *December* 1901. WET, houdende vaststelling van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk I. *Uitgaven in Nederland.*) S. 278. (*verkort.*)

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1895, n°. 145), de begrooting van *Nederlandsch-Indië* jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902, betreffende de *uitgaven in Nederland*, wordt vastgesteld als volgt:

1e	*Afdeeling:*	Regeering en Hooge Colleges	*f* 28,000
2e	„	Departement van Justitie.	„ 55,600
3e	„	Departement van Financiën	„ 12,341,900
4e	„	Departement van Binnenlandsch Bestuur	„ 800,225
5e	„	Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid	„ 2,050,608
6e	„	Departement der Burgerlijke Openbare Werken	„ 7,004,900
7e	„	Departement van Oorlog.	„ 7,055,311
8e	„	Departement van Marine.	„ 3,984,768
9e	„	Bijdragen van Nederlandsch-Indië aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven	*Memorie.*
			f 33,321,312

---

30 *December* 1901. WET, houdende vaststelling van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk II. *Uitgaven in Nederlandsch-Indië.*) S. 279. (*verkort.*)

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1895, n°. 145), de begrooting van *Nederlandsch-Indië* jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten moet worden vastgesteld:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902, betreffende de *uitgaven in Nederlandsch-Indië*, wordt vastgesteld als volgt:

1e	*Afdeeling:*	Regeering en Hooge Colleges	*f* 1,123,890
2e	„	Departement van Justitie	„ 5,541,384
3e	„	Departement van Financiën	„ 11,784,783
4e	„	Departement van Binnenlandsch Bestuur	„ 30,134,919
5e	„	Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.	„ 18,473,340
6e	„	Departement der Burgerlijke Openbare Werken	„ 26,068,882
7e	„	Departement van Oorlog	„ 27,994,626
8e	„	Departement van Marine	„ 5,134,330
			f 126,256,154

---

30 *December* 1901. WET, houdende aanwijzing van de middelen en inkomsten tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk I. *Middelen en inkomsten in Nederland.*) S. 280. (*verkort.*)

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens artikel 2 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1895, n°. 145), de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië*, jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten worden aangewezen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen in *Nederland* te ontvangen middelen, te weten:

1. Verkoop van koffie, *enz.*

Art. 2. In het bedrag, dat aan de in *Nederland* en in *Nederlandsch-Indië* te ontvangen middelen tot goedmaking der in artikel 1 dezer wet bedoelde uitgaven ontbreekt, wordt voor zooveel noodig voorzien uit de opbrengst van de geldleening, aangegaan krachtens de wet van 9 Juni 1898 (*Staatsblad* n°. 142).

Art. 3. Deze wet treedt in werking met den 1sten Januari 1902.

Lasten en bevelen, enz

MIDDELEN EN INKOMSTEN IN NEDERLAND.

Raming voor het dienstjaar 1902.

1.	Verkoop van koffie	*f*	3,340,797
2.	Verkoop van kinabast	„	277,200
3.	Verkoop van Banka-tin	„	19,666,697
4.	Aandeel in de winst van de Billiton-maatschappij over het boekjaar 1901—1902	„	2,150,000
5.	Terugbetaling door de vennootschap tot het aanleggen en exploiteeren van den spoorweg van *Samarang* langs *Soerakarta* naar *Djokjokarta* van de krachtens de concessie door den Staat aan haar voorgeschoten gelden, benevens aandeel in de winst, door de exploitatie verkregen	„	1,015,000
6.	Uitkeering aan de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië uit de opbrengst der Nederlandsche bedrijfbelasting	„	350,000
7.	Ontvangsten van civielen of algemeenen aard	„	47,000
8.	Ontvangsten in betrekking tot het departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië	„	40,100
9.	Ontvangsten in betrekking tot het departement van Marine in Nederlandsch-Indië	„	179,550
		f	27,066,344

---

30 *December* 1901. WET, houdende aanwijzing van de middelen en inkomsten tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk II. *Middelen en inkomsten in Nederlandsch-Indië.*) S. 281. (*verkort.*)

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1895, n°. 145) de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië*, jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten worden aangewezen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

1. Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1902, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen in *Nederlandsch-Indië* te ontvangen middelen, te weten:

1. Boeten door de Algemeene Rekenkamer opgelegd, *enz.*

2. Deze wet treedt in werking met den 1sten Januari 1902.

Lasten en bevelen, enz.

MIDDELEN EN INKOMSTEN IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Raming voor het dienstjaar 1902.

Regeering en Hooge Colleges.

1.	Boeten door de Algemeene Rekenkamer opgelegd	*f*	100
	Departement van Justitie.		
2.	Ontvangsten van het bulpbureau voor den Industrieelen eigendom	„	2,200
	Transporteere	*f*	2,300

	Per transport . . .	*f*	2,300
3.	Gerechtelijke (1) boeten en confiscatiën	„	260,000
4.	Terugbetaling van gerechtskosten in strafzaken	„	32,000
5.	Leges en salarissen van de griffiers der Europeesche rechtscolleges en emolumenten van de gewestelijke secretarissen	„	123,000
6.	Hetgeen den Staat aankomt uit de opbrengsten der wees- en boedelkamers .	„	105,000
7.	Betaling voor het afleggen van de examens ter verkrijging van de bevoegdheid tot uitoefening van het notaris-ambt	„	600
8.	Opbrengst van den arbeid der gevangenen.	„	210,000
9.	Voor het verstrekken van voeding aan gegijzelden	„	23,000
	Departement van Financiën.		
10.	Verpachte middelen	„	11,967,200
11.	Opbrengst der exploitatie van het opiummiddel in eigen beheer	„	10,998,000
12.	In- en uitvoerrechten en accijnzen en andere ontvangsten daarmede in verband.	„	18,486,000
12*a*.	In- en uitvoerrechten en accijnzen in de residentiën Ternate en onderhoorigheden (uitgezonderd het landschap Banggaai), Amboina en Timor en onderhoorigheden. .	„	235,000
13.	Haven- en ankeragegelden	„	357,000
14.	Loods- en kaaigelden in de haven van Tandjong Priok	„	112,000
15.	Loods- en steigergelden in de Emmahaven.	„	44,000
16.	Personeele belasting	„	932,000
17.	Patentrecht	„	1,047,000
18.	Verponding, belasting op de door niet-inlanders zonder ingeschreven wettigen titel geoccupeerde, op het land Bloeboer gelegen erven, belasting van onroerende goederen, bezeten krachtens een titel van het voormalig Britsche gouvernement en belasting van de specerijperken op de Banda-eilanden.	„	2,222,000
19.	Openbare verkoopingen	„	595,000
20.	Zegelrecht	„	1,321,000
21.	Recht van overschrijving van vaste goederen.	„	577,000
22.	Belasting op rijtuigen	„	501,000
23.	Recht van successie en overgang onder Europeanen en met hen gelijkgestelden.	„	172,000
24.	Licentiën tot het houden van Chineesche speel- of dobbeltafels	„	6,000
25.	Belasting op het slachten van runderen, buffels, paarden en veulens op Java en Madura.	„	1,771,000
26.	Belasting op het slachten van varkens op Java en Madura	„	114,000
27.	Belasting op waijangs	„	7,200
28.	Balasting op het bedrijf.	„	3,236,000
29.	Bijzondere belastingen in de buitenbezittingen	„	2,623,400
30.	Kortingen ten behoeve van de burgerlijke pensioenen	„	355,000
31.	Aandeel in de winst van de Javasche bank over het boekjaar 1901—1902.	„	92,000
32.	Terugbetaling van voorschotten, vóór dit dienstjaar aan Europeesche burgerlijke landsdienaren en aan andere Europeanen verstrekt.	„	680,000
33.	Terugbetaling van voorschotten vóór dit dienstjaar aan inlandsche burgerlijke landsdienaren verstrekt	„	50,000
	Departement van Binnenlandsch Bestuur.		
34.	Bijdrage tot de kosten van bestuur van de landschappen en eilanden onder Menado langs de noordkust van Celebes	„	61,000
35.	Hoofdgeld van de heerendienstplichtigen	„	3,345,000
36.	Afkoop van heerendiensten.	„	*Memorie.*
	Transporteere . . .	*f*	62,464,700

(1) De administratief opgelegde boete wegens te late betaling van belasting enz. zijn onder het bedrag der inkomsten begrepen.

	Per transport . . .	*f* 62,464,700
37.	Kadaster . . .	„ 98,000
38.	Landelijke inkomsten en andere grondlasten . . .	„ 18,577,000
39.	Afstand van grond . . .	„ 1,650,100
40.	Registratie van werkcontracten, gesloten door eigenaren of administrateurs van landbouw-, mijnbouw- of nijverheidsondernemingen met van elders afkomstige arbeiders . . .	„ 73,000
41.	Koffie . . .	„ 5,681,700
42.	Kina . . .	„ 289,000
43.	Verhuur van vogelnest- en meststofgrotten . . .	„ 35,300
44.	Verhuur der vindplaatsen van schildpadeieren aan het zuider zeestrand in de afdeeling Soekaboemi (Preanger regentschappen) . . .	„ 1,500
45.	Verhuur van de vischvijvers te Tello en te Sambong Djawa (gouvernement van Celebes en onderhoorigheden) . . .	„ 980
46.	Boschwezen . . .	„ 2,648,100
47.	Inkomsten uit de parelvisscherij . . .	„ *Memorie.*

Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

48.	Onderwijs . . .	„ 508,100
49.	Examengelden van candidaten voor het groot ambtenaars-examen voor den Indischen dienst . . .	„ 250
50.	Verkoop van producten uit den cultuurtuin van 's lands plantentuin . . .	„ 1,000
51.	Landsdrukkerij . . .	„ 220,000
52.	Vergoeding voor de verpleging van lijders in de krankzinnigengestichten en burgerlijke ziekeninrichtingen . . .	„ 54,000
53.	Vergoeding voor het geneeskundig onderzoek van passagiers van pelgrimsschepen . . .	„ 4,600
54.	Landskoepokinrichting . . .	„ 3,000
55.	Geneeskundig laboratorium . . .	„ 300
56.	IJk van maten en gewichten . . .	„ 13,000
57.	Belasting op het houden van loterijen . . .	„ 36,000
58.	Tin . . .	„ 656,000
59.	Steenkolen . . .	„ 3,269,000
60.	Zout . . .	„ 10,052,000
61.	Vast recht en cijns van mijnconcessiën en van vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen . . .	„ 154,000

Departement der Burgerlijke Openbare werken.

62.	Verkoop en verhuur van huizen en andere gebouwen . . .	„ 21,000
63.	Ontvangsten voortvloeiende uit waterleidingen en oevervaarten . . .	„ 24,000
64.	Schut- of doorvaartgelden bij enkele landssluizen in de residentie Soerabaija . . .	„ 27,000
65.	Vergoeding voor het gebruik van de loskranen te Samarang . . .	„ 10,000
66.	Retributiën van ondernemingen van landbouw en nijverheid ter vergoeding van de uitgaven voor het toezicht op de waterverdeeling tusschen de daarbij belanghebbenden . . .	„ 13,000
67.	Vergoeding der kosten van onderzoek en beproeving van stoomtoestellen en van vernieuwde akten van vergunning tot gebruik dier toestellen . . .	„ 37,000
68.	Canon van het in erfpacht gegeven gedeelte van het tot de haven van Tandjong Priok behoorend terrein . . .	„ 3,000
69.	Vergoeding door den erfpachter van een gedeelte van het tot de haven van Tandjong Priok behoorend terrein voor het gebruik van het 4000 tons dok . . .	„ 49,000
	Transporteere . . .	*f* 106,674,630

	Per transport . . .	ƒ 106,674,630
70.	Brieven- en pakketpost	„ 1,520,000
71.	Restitutie van de uitgaven ten behoeve van de postspaarbank	„ 43,640
72.	Binnenlandsche paardenpost.	„ 800
73.	Telegraphie	„ 880,000
74.	Hetgeen den Staat aankomt uit de opbrengsten van de particuliere telephonen .	„ 100,000
75.	Spoorwegen	„ 13,809,000

Departement van Oorlog.

76.	Bijdragen voor de opleiding van jongelingen bij het pupillenkorps. . . .	„ 2,000
77.	Boeten en andere ontvangsten voortspruitende uit contracten van aanneming en uit leveranties	„ 24,000
78.	Terugbetaling van verplegingskosten in de hospitalen door patiënten, voor eigen rekening opgenomen.	„ 74,000
79.	Artillerie-constructiewinkel	„ 1,000
80.	Topographisch bureau en lithographisch etablissement	„ 8,000
81.	Verkoop en verhuur van voor 's lands dienst bestemde bruikbare vaste en andere goederen	„ 390,000
82.	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige vaste en andere goederen.	„ 55,000
83.	Stoomtramwegen in Atjeh	„ 256,000
84.	IJsfabriek te Kota Radja	„ 20,000
85.	Terugbetaling van voorschotten, vóór dit dienstjaar aan militairen en tot het departement van oorlog behoorende burgerlijke landsdienaren verstrekt	„ 400,000
86.	Aandere ontvangsten	„ 20,000

Departement van Marine.

87.	Loodsgelden, met uitzondering van die in de Emmahaven en in de haven Tandjong Priok	„ 318,000
88.	Vergoeding voor het keuren van stoomschepen	„ 8,000
89.	Vergoeding door vreemde oorlogsschepen en particuliere vaartuigen voor het gebruik van 's lands los- en laadhoofden, drijvende droge dokken, ketelbok, pont en kiellichter, alsmede voor de kosten van het dokken, vertimmeren en herstellen .	„ 15,000
90.	Steigergelden en huur van kolenloodsen en opslagterreinen te Tandjong Priok.	„ 38,000
91.	Verkoop van zeekaarten uit het depot en de onderdepots.	„ 4,000
92.	Verkoop van voor 's lands dienst bestemde bruikbare goederen	„ 22,000
93.	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen, permanente of tijdelijke werken, zoomede schepen en vaartuigen en hun inventaris	„ 60,000
94.	Terugbetaling van voorschotten, vóór dit dienstjaar aan landsdienaren verstrekt.	„ 15,000
95.	Korting op de traktementen van de ambtenaren bij het marine-etablissement te Soerabaija bij verplicht gebruik van eene gouvernementswoning	„ 28,000
96.	Andere ontvangsten	„ 9,000

Ontvangsten van gemengden aard en toevallige baten.

97.	Verkoop van voor 's lands dienst bestemde bruikbare goederen uit den voorraad van het civiel departement.	„ 25,000
98.	Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen uit als voren .	„ 50,000
99.	Alle andere ontvangsten.	„ 250,000
		ƒ 125,120,070

30 *December* 1901. WET, houdende afschaffing van de uitvoerrechten van indigo en van koffie in *Nederlandsch-Indië*. S. 282.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de uitvoerrechten van indigo en van koffie in *Nederlandsch-Indië* af te schaffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Uit het tarief van uitvoerrechten, vastgesteld bij artikel 2 der wet van 16 April 1886 (*Nederlandsch Staatsblad* 1886, n°. 72; *Indisch Staatsblad* 1886, n°. 107) en gewijzigd bij de wetten van 1 Februari 1898 (*Nederlandsch Staatsblad* 1898, n°. 45; *Indisch Staatsblad* 1898, n°. 65) en 31 December 1898 (*Nederlandsch Staatsblad* 1898, n°. 285; *Indisch Staatsblad* 1899, n°. 24) vervalt:

Indigo, niet bereid voor de inlandsche markt kilogram *f* 0.10.

Koffie 100 kilogram *f* 1.—.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.

(*Uitgeg.* 11 *Jan.* 1902.)

—

30 *December* 1901. WET, houdende inwerkingtreding van de wet tot afschaffing van de uitvoerrechten van indigo en van koffie in *Nederlandsch-Indië*. S. 283.

De inwerkingtreding is bepaald op den dag volgende op dien der dagteekening van het Staatsblad van Nederlandsch-Indië, waarin de wet wordt opgenomen.

—

30 *December* 1901. WET, houdende wijziging en verhooging der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1900. (Hoofdstuk I. *Uitgaven in Nederland.*) S. 284.

—

30 *December* 1901. WET, houdende wijziging en verhooging der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1900. (Hoofdstuk II. *Uitgaven in Nederlandsch-Indië.*) S. 285.

—

30 *December* 1901. WET, houdende wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1900. S. 286.

—

30 *December* 1901. WET, houdende wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1900. S. 287.

—

30 *December* 1901. WET, houdende verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het het dienstjaar 1900. S. 288.

Bij deze wet wordt na verhooging van een artikel met *f* 99,339.61, het totaal der 2de Afd. van dit hoofdstuk nader vastgesteld op *f* 552,421.46 en het eindcijfer op *f* 1,505,405.95.

—

30 *December* 1901. WET, houdende nadere wijziging van het Regeeringsreglement voor *Curaçao*. S. 289.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is nadere wijziging te brengen in het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie *Curaçao*, vastgesteld bij de wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 56) en gewijzigd bij de wetten van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 91) en 2 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 56);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In het eerste lid van de artikelen 71, 73, 74 en 76 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie *Curaçao* vervalt het woord „benoemde".

2. Het eerste en het tweede lid van artikel 72 van gemeld Reglement worden gelezen als volgt:

„De leden hebben zitting gedurende vier jaren. In het eerste jaar treden vier hunner af, en in de drie andere jaren telkens drie."

„De uitvallenden zijn dadelijk weder benoembaar."

3. Aan de overgangsbepaling van de wet van 2 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 56) wordt toegevoegd de volgende alinea:

„Na de benoeming van de leden van den Kolonialen Raad ter vervanging van de leden van den Raad van Bestuur, wordt de rooster van aftreding, bedoeld in het derde lid van artikel 72, op nieuw door het lot geregeld."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.

(*Uitgeg.* 11 *Jan.* 1902.)

—

30 *December* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1895. S. 290.

Bij deze wet wordt het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1895 vastgesteld als volgt:

De ontvangst bedraagt: *f* 131,242,887.69.

De uitgaaf bedraagt: *f* 139,458,999.76⁵.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo: *f* 8,216,112.07⁵.

—

30 *Deeember* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1896. S. 291.

Bij deze wet wordt het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1896 vastgesteld als volgt:

De ontvangst bedraagt: *f* 133,083,507.65.

De uitgaaf bedraagt: *f* 143,702,057.03.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo: *f* 10,618,549.38.

—

30 *December* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1897. S. 292.

Bij deze wet wordt het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1897 vastgesteld als volgt:

De ontvangst bedraagt: *f* 130,384,543.00⁵.

De uitgaaf bedraagt: *f* 148,625,694.25.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo: *f* 18,241,151.24⁵.

—

30 *December* 1901. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1898. S. 293.

Bij deze wet wordt het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1898 vastgesteld als volgt:

De uitgaaf bedraagt: *f* 2,227,231.48.

De ontvangst bedraagt: *f* 2,206,894.23.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo: *f* 20,337.25, welk bedrag dientengevolge tot aanvulling van de koloniale middelen is noodig geweest.

—

30 *December* 1901. WET, houdende voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst over 1902. S. 294.

Bij deze wet wordt de Minister van Financiën bevoegd verklaard om bij het openen van kredieten aan den Minister van Koloniën gedurende het jaar 1902, het bedrag der volgens art. 33 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1895, n°. 145) in 's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met eene som van *zes millioen gulden*.

De Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

—

30 *December* 1901. WET, houdende goedkenring van de op 4 October 1900 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten overeenkomst van vrijdom van militie- en schutterplicht der wederzijdsche onderdanen. S. 295.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de op 4 October 1900 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten overeenkomst van vrijdom van militie- en schutterplicht der wederzijdsche onderdanen, bepalingen, wettelijke rechten betreffende, inhoudt:

Gelet op het tweede gedeelte van art. 59 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wordt goedgekeurd de nevens deze wet kopielijk gevoegde overeenkomst, tusschen *Nederland* en *België* den 4den October 1900 te *'s Gravenhage* gesloten, tot ontheffing der in *Nederland* gevestigde *Belgen* en in *België* gevestigde *Nederlanders* van elke gehoudenheid ten aanzien van den verplichten militairen dienst, hetzij bij het leger, hetzij bij de marine, hetzij bij de militie of de schutterij. (1)

---

(1) Deze overeenkomst in de Fransche taal, wordt hierna niet opgenomen, daar de bekendmaking er van in de Nederlandsche taal nog bij Koninklijk besluit volgt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. MELVIL VAN LYNDEN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1902.)

—

30 *December* 1901. WET, tot verhooging en aanvulling van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 296.

Bij deze wet wordt na verhooging en vermindering van eenige artikelen en instelling van een nieuw artikel het totaal der 1ste Afd. van dit hoofdstuk gebracht op *f* 102,630; dat der 2de Afd. op *f* 694,980; dat der 3de Afd. op *f* 24,475; dat der 4de Afd. *f* 87,030 en het eindcijfer op *f* 869,115.

—

30 *December* 1901. WET, tot wijziging van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 297.

Bij deze wet wordt na verhooging en vermindering van eenige artikelen het totaal der 1ste Afd. van dit hoofdstuk gebracht op *f* 152,338; dat der 4de Afd. op *f* 370,500; dat der 6de Afd. op *f* 1,382,732 en dat der 8ste Afd. op *f* 860,943.

—

30 *December* 1901. WETTEN, tot bekrachtiging van provinciale belastingen. S. 298—308.

De vereischte bekrachtiging wordt verleend aan de heffing, ten behoeve der provinciën:

Noordbrabant: van *twee en twintig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen en van *vier en twintig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de ongebonwde eigendommen over 1902, en van *negentien* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 298.

Gelderland: van *zeven* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen en van *vijf* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen over 1902, en van *negen* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 299.

Zuidholland: van *elf* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1902, en van *acht* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 300.

Noordholland: van *acht* opcenten op de hoofdsom der grondbelasting op de gebouwde eigendommen en van *negen* opcenten op de hoofdsom der grondbelasting op de ongebonwde eigendommen over 1902, en van *zes* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 301.

Zeeland: van *acht en twintig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen en van *zes en dertig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de ongebouwde eigendommen over 1902, en van *een en twintig* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 302.

Utrecht: van *acht en een halven* opcent op de hoofdsom der grondbelasting over 1902, en van *acht en een halven* opcent op de hoofdsom der belasting op het personeel over den dienst 1902. S. 303.

Friesland: van *zeven en twintig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1902, en van *twintig en een halven* opcent de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 304.

Overijssel: van *veertien* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1902, en van *veertien* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 305.

Groningen: van *twee en dertig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1902, en van *acht en dertig en een halven* opcent op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 306.

Drenthe: van *vier en dertig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1902, en van *een en twintig* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 307.

Limburg: van *zeventien* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen en van *twintig en een halven* opcent op de hoofdsom van de grondbelasting op de ongebonwde eigendommen over 1902, en van *vijftien* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over 1902. S. 308.

Al deze wetten vangen aan te werken met den den 1sten Januari 1902.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) KUYPER.

(*Uitgeg.* 18 *Jan.* 1902.)

30 *December* 1901. WET, tot vaststelling van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1902. S. 309.

Bij art. 1 wordt de begrooting vastgesteld op *f* 263,679.50.

Bij artt. 2, 3, 4 en 5 worden de gewone middelen tot dekking aangewezen.

—

30 *December* 1901. WET, tot wijziging en nadere verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 310.

Bij deze wet wordt na verhooging en vermindering van eenige artikelen het totaal der 1ste Afd. van dit hoofdstuk *verminderd* met *f* 11,900; dat der 2de Afd. *verhoogd* met *f* 151,040; dat der 3de afd. Afd. *verminderd* met *f* 77,150; dat der 4de Afd. *verhoogd* met *f* 127,800; dat der 5de afd. *verminderd* met *f* 39,890, terwijl het eindcijfer wordt *verhoogd* tot *f* 17,054,468.95.

—

30 *December* 1901. WET, tot nadere verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 311.

Bij deze wet wordt na verhooging van eenige artikelen het totaal der 2de Afd. van dit hoofdstuk *verhoogd* met *f* 84,790; dat der 3de Afd. *verhoogd* met *f* 100,000, terwijl het eindcijfer wordt *verhoogd* met *f* 184,790.

—

30 *December* 1901. WET, tot bekrachtiging van overeenkomsten met de stichting „Reinier van Arkel" en het zedelijk lichaam „Vereeniging van vrouwen tot het geven van onderwijs", te *'s Hertogenbosch*. S. 312.

—

30 *December* 1901. WET, tot wijziging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 313.

Bij deze wet wordt na verhooging en vermindering van eenige artikelen het totaal der 2de Afd. van dit hoofdstuk *verhoogd* met *f* 2,100; dat der 3de Afd. *verminderd* met *f* 80,000; dat der 4de Afd. *verhoogd* met *f* 71,000; dat der 5de Afd. *verhoogd* met *f* 3,600; dat der 6de Afd. *verhoogd* met *f* 2,200; dat der 8ste Afd. *verhoogd* met *f* 19,000; dat der 9de Afd. *verminderd* met *f* 101,873; dat der 10de Afd. *verhoogd* met *f* 6,500; dat der 12de Afd. *verhoogd* met *f* 64,000 en dat der 17de Afd. *verhoogd* met *f* 13,473.

—

30 *December* 1901. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 314.

Bij deze wet wordt tusschen de *artt.* 109 en 110 ingelascht:

Art. 109*bis*. Bijdrage aan het waterschap van den Oude-IJssel, voor de voltooiing der verbetering van de rivier den Oude-IJssel als kanaal van uitwatering en van scheepvaart, ingevolge de wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 138) *f* 100,000.—

Ten gevolge van voorschreven aanvulling en verhooging wordt het totaal der 2de Afd., alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met *f* 100,000.

—

30 *December* 1901. WET, tot verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 315.

Bij deze wet wordt *art.* 80 alsmede het eindcijfer *verhoogd* met *f* 105,000.

—

30 *December* 1901. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van een spoorweg van *Almelo* naar *Coevorden*. S. 316.

—

30 *December* 1901. WET, tot wijziging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 317.

Bij deze wet worden de navolgende artikelen van dit hoofdstuk:

a. verhoogd:

Art. 5 met *f*	2,400.	*Art.* 7 met *f*	1,400.
Art. 10 met *f*	12,000.	*Art.* 14 met *f*	1,050.
Art. 15 met *f*	8,000.	*Art.* 74 met *f*	46,000.
Art. 79 met *f*	38,000.	*Art.* 94 met *f*	3,500.
Art. 114 met *f*	115.	*Art.* 118 met *f*	600.
Art 124 met *f*	4,000.	*Art.* 129 met *f*	30,000.
Art. 132 met *f*	13,300.	*Art.* 146 met *f*	60,000.
Art. 147 met *f*	12,000.	*Art.* 151 met *f*	700.
Art. 200 met *f*	9,200.	*Art.* 205 met *f*	2,300.
Art. 209 met *f*	5,100.	*Art.* 214 met *f*	5,800.
Art. 216 met *f*	2,200.	*Art.* 224 met *f*	1,800.

b. Art. 122 *aangevuld en gelezen als volgt:*

„Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten, het onderzoek naar de middelen tot verbetering van het spoorwegnet daaronder begrepen *f* 105,625."

c. ingelascht:

Art. 132*bis*. Voltooiing van het hoofdgebouw

met daartoe behoorende werken op het station Nijmegen *f* 18,315.04.

Art. 188*bis*. Berekeningen in verband met enkele cijfers, voorkomende in de bijlagen van het verslag van de werkzaamheden der Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1895, n°. 21 *f* 87.

d. verminderd:

Art. 35 met *f* 100,000.—. *Art.* 59 met *f* 6,000. *Art.* 61 met *f* 10,000.—. *Art.* 134 met *f* 100,000. *Art.* 135 met *f* 35,467.04. *Art.* 211 met *f* 26,300.

Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal der 2de Afd. *verminderd* met *f* 787; dat der 3de Afd. *verhoogd* met *f* 700 en dat der 4de Afd. *verhoogd* met *f* 87.

—

30 *December* 1901. WET, tot regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1902. S. 318.

Bij art. 1 dezer wet worden de uitgaven vastgesteld als volgt:

Art. I. Traktement van den directeur en van de ambtenaren en boden, toelage van den congierge, benevens schrijfloonen aan tijdelijk bij het fonds werkzaam gestelde personen	*f* 22,110
Art. II. Bureel- en lokaalbehoeften, benevens drukwerk	„ 4,500
Art. III. Toelagen en presentiegelden voor commissarissen	„ 1,000
Art. IV. Reis- en verblijfkosten van commissarissen, van den directeur en van de ambtenaren	„ 1,000
Art. V. Aandeel van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van Burgerlijke Ambtenaren in de toelagen en presentiegelden van de leden van den Pensioenraad voor Burgerlijke Ambtenaren en reis- en verblijfkosten van die leden	„ 1,000
Art. VI. Onderhoud; assurantiepremie en bewakingskosten door de gemeente-brandweer van het gebouw waarin de bureelen zijn gevestigd, en onderhoud van den tuin achter dat gebouw, alsmede verlegging van de trap voerende van de eerste naar de tweede verdieping van het gebouw	„ 4,500
Art. VII. Pensioenen	„ 1,070,000
Transporteere . .	*f* 1,104,110
Per transport . .	*f* 1,104,110
Art. VIII. Aankoop van inschrijvingen op de Grootboeken van de Nationale Schuld en van andere geldswaardige papieren, alsmede alle daarmede in verband staande uitgaven.	„ 920,415
Art. IX. Restitutie van ingehouden kortingen, bedoeld bij de 5de alinea van artikel 17 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 79), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1899 (*Staatsblad* n°. 149).	„ 2,000
Art. X. Aankoop van perceelen, welke het gebouw van het Pensioenfonds beslenden, alsmede alle daarmede in verband staande uitgaven.	„ 50,000
Art. XI. Onvoorziene uitgaven.	„ 3,000
	f 2,079,525

Bij artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking aangewezen.

—

30 *December* 1901. WET, houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op het gedistilleerd. S. 319.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1900/1901, n°. 131, 1—7.

Hand. id. 1901/1902, *bladz.* 835.

Hand. 1e *Kamer* 1901/1902, *bladz.* 42, 69.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is nadere bepalingen omtrent den accijns op het gedistilleerd vast te stellen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In art. 104 der wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* n°. 62), zooals het luidt volgens art. 5 der wet van 23 December 1886 (*Staatsblad* n°. 223) en art. 1, § 8, der wet van 31 December 1898 (*Staatsblad* n°. 286), worden de volgende veranderingen gebracht.

I. Aan § 1 *a* van dat artikel wordt een nieuw lid toegevoegd luidende:

„Op gedistilleerd, waarvoor de voormelde korting eenmaal genoten is, wordt verder geenerlei korting verleend, tenzij in bijzondere gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister van Financiën en onder de voorwaarden door hem te stellen".

II. In § 1 *b*, tweede lid, van dat artikel wordt in plaats van: „Is hieronder gedistilleerd begrepen", gelezen: „Is door den distillateur gedistilleerd ingeslagen".

2. De distillateur of de brander die aanspraak maakt op de kortingen verleend bij of krachtens de wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* n°. 62), zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 4 December 1869 (*Staatsblad* n°. 202) en 23 December 1886 (*Staatsblad* n°. 223), is gehouden om, onverminderd het bepaalde bij de artt. 9, 10, 11 en 12 der eerstgemelde wet, zijne distilleerderij of branderij van andere panden en erven af te scheiden en daarin aanwezige deuren, vensters of andere openingen af te sluiten, een en ander ten genoegen van Onzen Minister van Financiën of overeenkomstig de voorschriften door hem te geven.

De distillateur of brander zal op zijne kosten aan die voorschriften moeten voldoen telkens binnen den tijd door dien Minister te bepalen en moeten zorgen dat een en ander in behoorlijken staat blijft, bij gebreke waarvan alle aanspraak op korting vervalt.

3. De ambtenaren zijn bevoegd personen te visiteeren die eene branderij of distilleerderij verlaten en die zij verdenken gedistilleerd met zich te voeren.

4. Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer hij dit tot weering van heimelijke uitslagen van gedistilleerd noodig acht, distilleerderijen der *eerste* klasse en de daartoe behoorende erven zoowel bij dag als bij nacht door ambtenaren te doen visiteeren of bewaken.

5. In de gemeenten of gedeelten van gemeenten door Ons daarvoor aan te wijzen, mogen personen beneden de 16 jaar geen gedistilleerd vervoeren, hoe gering ook de hoeveelheid zij, zonder voorzien te zijn van een geldig daartoe strekkend document.

Op vervoer in strijd met deze bepaling zijn de straffen van art. 133, § 25 der voormelde wet van 20 Juni 1862 van toepassing.

Bedraagt echter de hoeveelheid die in strijd met het eerste lid vervoerd wordt, niet meer dan één liter, dan behoeft tegen den vervoerder geen bekeuring ingesteld te worden, doch kan het gedistilleerd met de flesschen of andere voorwerpen, waarin het zich bevindt, aangehaald en zonder rechterlijke uitspraak vernietigd worden.

Wanneer bij vervoer in strijd met dit artikel blijkt, dat het gedistilleerd is uitgeslagen uit een pand als bedoeld bij art. 111, § 3 der voormelde wet van 20 Juni 1862, wordt degene uit wiens pand de uitslag is geschied, gestraft met eene boete van *vijfmaal* het bedrag van den accijns van het onwettig vervoerde gedistilleerd, doch in geen geval minder dan *vijf en twintig gulden*.

6. De feiten, strafbaar volgens de bepalingen dezer wet, worden beschouwd, als misdrijven, behalve voor de toepassing van de artt. 57 en 58 van het Wetboek van Strafrecht, in de plaats waarvan wordt toegepast hetgeen bij art. 62, eerste en tweede lid, van dat wetboek voor overtredingen bepaald is.

De in zake van invoerrechten en accijnzen thans geldende bepalingen voor het geval van wanbetaling van geldboeten, zijn ook bij de toepassing van deze wet van kracht.

Bij strafvervolging wegens vervoer in strijd met het eerste lid van het vorig artikel is van toepassing het voorlaatste lid van art. 7 der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) totdat de wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 63) in werking treedt.

7. Deze wet komt in werking met den dag harer afkondiging.

Voor distilleerderijen, waarvoor na den eersten December 1901 eene aangifte volgens art. 18, § 4 der voormelde wet van 20 Juni 1862 is ingeleverd, is echter het bepaalde onder II van art. 1, met den dag van de inlevering dier aangifte van kracht.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 3 *Jan.* 1902.)

—

30 *December* 1901. WET, tot verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 320.

Bij deze wet wordt na verhooging van eenige artikelen het totaal der 5de Afd. van dit hoofdstuk gebracht op *f* 5,421,978 en het eindcijfer op *f* 25,172,283.70[5].

—

30 *December* 1901. WET, tot aanvulling en verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 321.

Bij deze wet wordt na toevoeging van een artikel het totaal der 2de Afd. van dit hoofdstuk nader vastgesteld op *f* 128,940.70 en het eindcijfer op *f* 25,300,107.40[5].

—

30 *December* 1901. WET, tot wijziging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900. S. 322.

Bij deze wet wordt na verhooging en vermindering van eenige artikelen het totaal der 5de Afd. van dit hoofdstuk gebracht op *f* 5,639,481; dat der 6de Afd. op *f* 2,066,064.50 en dat der 8ste Afd. op *f* 1,317,146.

30 *December* 1901. WET, tot aanvulling en verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901. S. 323.

Bij deze wet wordt na verhooging van eenige artikelen het totaal der 4de Afd. van dit hoofdstuk gebracht op *f* 162,760 en het eindcijfer op *f* 25,217,783.70⁵.

---

30 *December* 1901. WET, tot vaststelling van het *eerste* hoofdstuk der Staatbegrooting voor het dienstjaar 1902. S. 324.

Bij deze wet wordt het Iste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1902, betreffende het *Huis der Koningin*, vastgesteld als volgt:

Art. 1.	Inkomen van de Koningin	*f*	600,000.—
„ 2.	Inkomen van de Koningin-Weduwe	„	150,000.—
„ 3.	Onderhond der Koninklijke paleizen	„	50,000.—
		f	800,000.—

---

30 *December* 1901. WET, tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *A* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902. S. 325.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk *A* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1902, betreffende de *Nationale Schuld*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.: Interesten, enz.	*f*	31,484,380.78
2e	„ Amortisatie en aflossing van rentegevende Nationale Schuld	„	3,247,000.—
		f	34,731,380.78

---

30 *December* 1901. WET, tot aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902. S. 326.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artt. 123 en 124 der Grondwet, jaarlijks de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van alle uitgaven des Rijks, in de algemeene begrooting begrepen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de algemeene begrooting voor het dienstjaar 1902, zullen over dat jaar worden gebezigd de middelen en inkomsten hierna omschreven, te weten:

1°. de Rijks- directe en indirecte belastingen, accijnzen en rechten, hierna genoemd:

a. de *grondbelasting*,

b. de *personeele belasting*,

c. de belasting op *bedrijfs-* en andere *inkomsten*,

d. de *vermogensbelasting*,

e. de *accijnzen*,

f. de rechten en boeten van *zegel*, *registratie*, *hypotheek*, *successie* en *overgang bij overlijden*,

g. de rechten op den *invoer* en het *formaatzegel*, in gebruik bij de heffing van die rechten,

h. de waarborg en belasting der *gouden* en *zilveren werken*;

2°. de inkomsten der *domeinen*, *wegen en vaarten*;

3°. de opbrengst der *posterijen*;

4°. de opbrengst der *Rijkstelegrafen*;

5°. de opbrengst der *Staatsloterij*;

6°. de opbrengst der *uitgifte van akten voor de jacht en visscherij*;

7°. de opbrengst der *loodsgelden*;

8°. het recht op de *mijnen*;

9°. het aandeel van het Rijk in de opbrengst van de *exploitatie der Staatsspoorwegen*;

10°. de *opcenten* op de hoofdsom der volgende belastingen en rechten, te weten:

a. vijftig opcenten op de rechten en boeten van *zegel*, met uitzondering van die, genoemd bij de letters *a*, *b* en *c* van art. 13 der wet van den 11den Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 93) en bij art. 2 der wet van den 31sten December 1885 *Staatsblad* n°. 264),

b. acht en dertig opcenten op de rechten en boeten van *successie* en van *overgang bij overlijden*,

c. vijftig opcenten op het *formaatzegel*, in gebruik bij de heffing van rechten op den invoer,

d. vijftien opcenten van het recht op de *mijnen*, voor *kwade posten* en *collecteloon*;

11°. *essaailoon*, in geval van verbreking van *gouden en zilveren werken* en voor gehalte-proeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben;

12°. de *verschillende ontvangsten* en *toevallige baten* hierna omschreven:

a. de baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der posterijen,

b. de baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der Rijkstelegrafen,

c. de toevallige baten, het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen betreffende,

d. de inkomsten, voortvloeiende uit den arbeid der gevangenen,

e. de inkomsten, voortvloeiende uit het beheer der Rijkswerkinrichtingen,

f. de inkomsten ingevolge de wet van den 30sten September 1893 (*Staatsblad* n°. 146), houdende bepalingen op de fabrieks- en handelsmerken,

g. de opbrengst van de *Nederlandsche Staatscourant* en het *Verslag der Handelingen van de Staten-Generaal*,

h. de opbrengst van het *Staatsblad*,

i. het batig slot van het *Fonds der Algemeene Landsdrukkerij*,

j. de opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken,

k. de justeerloonen van gewichten,

l. de consulaatrechten,

m. de baten, voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks veeartsenijschool,

n. de baten, voortvloeiende uit het beheer van het Universiteits-ziekenhuis te *Leiden*,

o. de baten, voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskraankzinnigengestichten,

p. de bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken,

q. de vergoeding door de provinciën en gemeenten in 1902 verschuldigd voor de invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar 1901 en op de personeele belasting over het dienstjaar 1900,

r. de ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster,

s. de opbrengst van het door de landmeters van het kadaster voor particulieren verrichte werk, na aftrek van het hun daarvan toekomende gedeelte,

t. de boeten van verschillenden aard,

u. het aandeel van 75 ten honderd in de opbrengst van de boeten en verbeurdverklaringen, bij de personeele belasting, de rechten op den invoer en de accijnzen vallende,

v. de teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en op de personeele belasting over het dienstjaar 1899,

w. de kosten van vervolging tot invordering van directe belastingen aan de schatkist vervallen,

x. de leges aan de schatkist vervallen,

y. de verjaarde renten,

z. de inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en de renten van de te zijnen name op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen,

aa. de inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld,

bb. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren,

cc. de bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij openbare lagere scholen,

dd. de betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij art. 65*ter* der wet tot regeling van het lager onderwijs,

ee. de schoolgelden van leerscholen, verbonden aan de Rijkskweekscholen van onderwijzers,

ff. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers,

gg. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid,

hh. de bijdragen van leerlingen op de Rijkshoogere burgerscholen,

ii. de bijdragen van leerlingen op de Rijkslandbouwschool,

jj. de bijdragen van kweekelingen op de Polytechnische school,

kk. de bijdragen van leerlingen op de winterscholen,

ll. de bijdrage van de gemeente *Rotterdam* in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen,

mm. de bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijksuniversiteiten en de betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij art. 89 der wet van den 28sten April 1876 (*Staatsblad* n°. 102),

nn. de bijdragen van kweekelingen der Rijksacademie van beeldende kunsten,

oo. de bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie,

pp. de bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool,

qq. de bijdragen voor de opleiding van adelborsten bij het Koninklijk Instituut voor de Marine,

rr. de bijdragen voor de opleiding van adspirant-administrateurs te *Amsterdam*,

ss. de bijdragen voor de opleiding van leerlingen-machinist te *Hellevoetsluis*,

tt. de teruggaven en renten van voorschotten,

uu. de opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

vv. de uitkeeringen van *België:*

1°. volgens art. 18, alinea 3, van het verdrag van den 5den November 1842, goedgekeurd bij de wet van den 4den Februari 1843 (*Staatsblad* n°. 3), wegens de vuurgelden op de Wester-Schelde;

2°. volgens art. 10 van de overeenkomst van den 31sten October 1879, goedgekeurd bij de wet van den 22sten April 1880 (*Staatsblad* n°. 63), voor werken voor de uitloozing der Vlaamsche wateren,

ww. de baten van 's Rijks Munt,

xx. de teruggave van de uit de Staatsbegrooting bestreden kosten voor de Rijkspostspaarbank,

yy. de teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar volgens art. 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1900 te veel is genoten,

zz. de ontvangsten wegens hontgeest gebezigd tot vermenging van gedistilleerd en wegens stoffen gebezigd tot vermenging van zout,

aaa. de toevallige baten voortvloeiende uit den aanleg der Staatsspoorwegen,

bbb. de opbrengst der Rijkslandbouwproefstations,

ccc. de bijdrage uit de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië in de kosten van de afdeeling: „hoogere land- en boschbouwschool" der Rijkslandbouwschool te *Wageningen*,

ddd. de inkomsten van het hengstvenlendepot te *Bergen op Zoom*,

eee. de baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijksvischhal te *IJmuiden*,

fff. de bijdragen van de gemeenten Goes en Bergen op Zoom in de kosten der Rijks- hoogere burgerscholen aldaar,

ggg. alle andere ontvangsten niet tot de vorengenoemde behoorende;

13°. het *aandeel van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië* in de uitgaven wegens uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld;

14°. het *aandeel van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië* in de uitgaven voor renten, kosten en aflossing van *drie* ten honderd rentegevende Nationale Schuld;

15°. de in artikel 2 bedoelde *bijdrage* uit het *Fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen;*

16°. het *aandeel van den Staat*, ingevolge de wet van den 7den Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122), in de *winsten der Nederlandsche Bank*, zijnde *een vierde* gedeelte der over het boekjaar 1901—1902 en *drie vierde* gedeelten der over het boekjaar 1902—1903 behaalde winsten;

17°. de *leges*, geheven ingevolge de wet van den 9den Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80), gewijzigd bij die van den 29sten December 1893 (*Staatsblad* n°. 246);

18°. de *bijdrage van Nederlandsch-Indië* aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven over het dienstjaar 1902.

2. Het voordeelig slot der rekening van het Fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen, over het jaar 1901 en de in 1902 te ontvangen koopprijzen van domeinen en afkoopprijzen van tiendrecht, jacht- en vischrecht en grondrenten, eenwigdurende erfpachten en dergelijke praestatiën, worden, tot een gezamenlijk bedrag van *driehonderd duizend gulden*, toegevoegd aan de middelen tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902.

3. Naar aanleiding van art. 35 der wet van den 21sten April 1810 (*Bulletin des Lois* n°. 283) wordt het proportioneel recht op de mijnen voor het jaar 1902 bepaald op *twee en een half ten honderd* der zuivere opbrengst.

4. In de som welke aan de middelen en inkomsten bij artikel 1 dezer wet aangewezen, tot goedmaking van de daarbij vermelde uitgaven ontbreekt, kan, in afwachting van nadere wettelijke bepalingen, worden voorzien door uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen of door beleening van schatkistbiljetten tot een bedrag van ten hoogste *dertien millioen twee honderd duizend gulden.*

5. Deze wet treedt in werking met den 1sten Januari 1902.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 30sten December 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) HARTE VAN TECKLENBURG.

(*Uitgeg.* 1 *Jan.* 1902.)

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1902.

WET OP DE MIDDELEN.

Raming voor het dienstjaar 1902.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.			BELOOP PER MIDDEL OF INKOMST.
A. *Directe belastingen.*			
a. Grondbelasting		ƒ 13,050,000.—	
af: ontheffingen, kwijtscheldingen en oninbare posten		„ 34,000.—	ƒ 13,016,000.—
b. Personeele belasting		ƒ 9,532,000.—	
af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten		„ 510 000.—	„ 9,022,000.—
c. Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten		ƒ 6,800,000.—	
af: *a.* ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen, teruggaven en oninbare posten	ƒ 160,000.—		
b. uitkeering aan de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië volgens de wet van den 9den April 1897 (*Staatsblad* n°. 84)	„ 340,000.—		
		„ 500,000.—	„ 6,300,000.—
d. Vermogensbelasting		ƒ 7,496,000.—	
af: ontheffingen, kwijtscheldingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten, welke in 1902 worden betaald		„ 32,000.—	„ 7,464,000.—
B. *Accijnzen.*			
a. Suiker	ƒ	14,900,000.—	
b. Wijn	„	1,800,000.—	
c. Binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd	„	26,700,000.—	
d. Zout	„	1,520,000.—	
e. Bieren en azijnen	„	1,400,000.—	
f. Geslacht	„	3,700,000.—	„ 50,020,000.—
C. *Indirecte belastingen.*			
a. Zegelrechten	ƒ 3,530,000.—		
50 opcenten op zegelrechten	„ 570,000.—		
		ƒ 4,100,000.—	
b. Registratierechten		„ 5,200,000.—	
c. Hypotheekrechten		„ 510,000.—	
d. Rechten van successie en van overgang bij overlijden	ƒ 8,950,000.—		
38 opcenten op die rechten	„ 3,401,000.—		
		„ 12,351,000.—	„ 22,161,000.—
D. *Rechten op den invoer.*			
a. Rechten op den invoer		ƒ 9,600,000.—	
b. Formaatzegel	ƒ 12,000.—		
50 opcenten op het formaatzegel	„ 6,000.—		
		„ 18,000.—	„ 9,618,000.—
		Transporteere	ƒ 117,601,000.—

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.			BELOOP PER MIDDEL OF INKOMST.
Per transport . . .			ƒ 117,601,000.—
E. *Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken.*			
a. Belasting (hoofdsom en opcenten)	ƒ	320,000.—	
b. Essaailoon in geval van verbreking der werken en voor gehalteproeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben.	„	900.—	
			„ 320,900.—
F. *Domeinen.*			
a. Inkomsten van de gewone domeinen, tienden, enz. . . .	ƒ	1,500,000.—	
b. Inkomsten van het domein van Oorlog	„	60,000.—	
c. Inkomsten van de groote wegen	„	30,000.—	
d. Inkomsten van vaarten, veren en havens	„	86,000.—	
			„ 1,676,000.—
G. *Opbrengst der posterijen.*			„ 11,122,000.—
H. *Opbrengst der Rijkstelegrafen*			„ 2,487,000.—
I. *Opbrengst der Staatsloterij*			„ 651,000.—
J. *Opbrengst der uitgegeven akten voor de jacht en visscherij*			„ 135,000.—
K. *Loodsgelden*			„ 2,350,000.—
L. *Recht op de mijnen.*			
Vast recht	ƒ	300.—	
Proportioneel recht	„	22,500.—	
10 opcenten voor kwade posten, volgens art. 36 der wet van 21 April 1810.	„	2,280.—	
5 opcenten voor collecteloon, volgens artt. 37 en 39 van het decreet van 6 Mei 1811	„	1,140.—	
			„ 26,220.—
M. *Aandeel van het Rijk in de opbrengst van de exploitatie der Staatsspoorwegen.*			„ 4,188,150.—
N. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten.*			
a. Baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der posterijen.	ƒ	43,000.—	
b. Baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der Rijkstelegrafen	„	14,000.—	
c. Toevallige baten, het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen betreffende	„	1,475.—	
d. Inkomsten voortvloeiende uit den arbeid der gevangenen. .	„	423,200.—	
e. Inkomsten voortvloeiende uit het beheer der Rijkswerkinrichtingen	„	342,900.—	
f. Inkomsten ingevolge de wet van den 30sten September 1893 (*Staatsblad* n°. 146), houdende bepalingen op de fabrieks- en handelsmerken.	„	12,000.—	
g. Opbrengst van de *Nederlandsche Staatscourant* en het *Verslag der Handelingen van de Staten-Generaal*	„	40,000.—	
h. Opbrengst van het *Staatsblad.*	„	6,000.—	
i. Batig slot van het fonds der Algemeene Landsdrukkerij . .	„	10,000.—	
j. Opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken.	„	15,000.—	
k. Justeerloonen van gewichten	„	20,000.—	
l. Consulaatrechten	„	48,000.—	
m. Baten, voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks veeartsenijschool	„	19,000.—	
Transporteere . . .	ƒ	994,575.—	ƒ 140,557,270.—

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.			BELOOP PER MIDDEL OF INKOMST.
Per transport . . .	*f*	994,575.—	*f* 140,557,270.—
n. Baten, voortvloeiende uit het beheer van het Universiteits-ziekenhuis te *Leiden*	„	7,500.—	
o. Baten, voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskranksinnigen-gestichten	„	43,500.—	
p. Bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken	„	233,800.—	
q. Vergoeding van de provinciën en gemeenten voor de invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar 1901 en op de personeele belasting over het dienstjaar 1900	„	276,000.—	
r. Ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster .	„	60,000 —	
s. Opbrengst van het door de landmeters van het kadaster voor particulieren verrichte werk, na aftrek van het hun daarvan toekomende gedeelte.	„	36,000.—	
t. Boeten van verschillenden aard	„	214,000.—	
u. Aandeel van 75 ten honderd in de opbrengst der boeten en verbeurdverklaringen bij de personeele belasting, de rechten op den invoer en de accijnzen vallende	„	45,000.—	
v. Teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en op de personeele belasting over het dienstjaar 1899	„	223,000.—	
w. Kosten van vervolging tot invordering van directe belastingen aan de schatkist vervallen	„	15,000.—	
x. Leges aan de schatkist vervallen.	„	220,000.—	
y. Verjaarde renten	„	16,000.—	
z. Inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en renten van de te zijnen name op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen	„	22,000.—	
aa. Inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld. . .	„	21,000.—	
bb. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren . . .	„	545,000.—	
cc. Bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij openbare lagere scholen	„	220,000 —	
dd. Betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij art. 65*ter* der wet tot regeling van het lager onderwijs	„	37,000.—	
ee. Schoolgelden van leerscholen verbonden aan de Rijkskweekscholen van onderwijzers	„	12,700.—	
ff. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers	„	2,900.—	
gg. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid	„	1,875.—	
hh. Bijdragen van leerlingen op de Rijks- hoogere burger-scholen.	„	67,000.—	
ii. Bijdragen van leerlingen op de Rijkslandbouwschool . . .	„	11,000.—	
jj. Bijdragen van kweekelingen op de Polytechnische school .	„	130,000.—	
kk. Bijdragen van leerlingen op de winterscholen	„	1,800.—	
ll. Bijdrage van de gemeente *Rotterdam* in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen . . .	„	5,000.—	
Transporteere . . .	*f*	3,461,650.—	*f* 140,557,270.—

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.			BELOOP PER MIDDEL OF INKOMST.
Per transport . . .		*f* 3,461,650.—	*f* 140,557,270.—
mm. Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijks-universiteiten en betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij art. 89 der wet van den 28sten April 1876 (*Staatsblad* n°. 102).		„ 238,000.—	
nn. Bijdragen van kweekelingen der Rijks-academie van beeldende kunsten.		„ 4,000.—	
oo. Bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie		„ 55,000.—	
pp. Bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool.		„ 18,500.—	
qq. Bijdragen voor de opleiding van adelborsten bij het Koninklijk Instituut voor de Marine.		„ 32,700.—	
rr. Bijdragen voor de opleiding van adspirant-administrateurs te *Amsterdam*.		„ 2,400.—	
ss. Bijdragen voor de opleiding van leerlingen-machinist te *Hellevoetsluis*.		„ 12,700.—	
tt. Teruggaven en renten van voorschotten		„ 2,523,000.—	
uu. Opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen		„ 250,000.—	
vv. Uitkeeringen van België:			
1°. volgens art. 18, alinea 3, van het verdrag van 5 November 1842, goedgekeurd bij de wet van den 4den Februari 1843 (*Staatsblad* n°. 3), wegens de vuurgelden op de Wester-Schelde	*f* 10,000.—		
2°. volgens art. 10 van de overeenkomst van 31 October 1879, goedgekeurd bij de wet van den 22sten April 1880 (*Staatsblad* n°. 63), voor werken voor de uitloozing der Vlaamsche wateren	„ 58,300.—		
		„ 68,300.—	
ww. Baten van 's Rijks munt		„ 189,350.—	
xx. Teruggave van de uit de Staatsbegrooting bestreden kosten voor de Rijkspostspaarbank		„ 450,000.—	
yyy. Teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar volgens art. 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1900 te veel is genoten		„ 70,000.—	
zz. Ontvangsten wegens houtgeest, gebezigd tot vermenging van gedistilleerd, en wegens stoffen, gebezigd tot vermenging van zout.		„ 127,000.—	
aaa. Toevallige baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen.		„ 39,000.—	
bbb. Opbrengst der Rijkslandbouwproefstations		„ 22,750.—	
ccc. Bijdragen uit de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië in de kosten van de afdeeling „hoogere land- en boschbouwschool" der Rijkslandbouwschool te *Wageningen*		„ 20,000.—	
ddd. Inkomsten van het hengstveulendepot te *Bergen op Zoom*.		„ 12,000.—	
eee. Baten, voortvloeiende uit het beheer van de Rijksvischhal te *IJmuiden*		„ 11,125.—	
fff. Bijdrage van de gemeenten *Goes* en *Bergen op Zoom* in de kosten der Rijks-hoogere burgerscholen aldaar		„ 4,500.—	
Transporteere . . .		*f* 7,611,975.—	*f* 140,557,270.—

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.		BELOOP PER MIDDEL OF INKOMST.
Per transport . . .	*f* 7,611,975.—	*f* 140,557,270.—
ggg. Alle andere ontvangsten niet tot de vorengenoemde behoorende	„ 200,000.—	„ 7,811,975.—
O. *Aandeel van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië* in de uitgaven wegens uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld		*Memorie.*
P. *Aandeel van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië* in de uitgaven voor rente, kosten en aflossing van drie ten honderd rentegevende schuld		„ 3,865,000.—
Q. De in artikel 2 der Middelenwet bedoelde *bijdrage* uit het *Fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen*		„ 300,000.—
R. *Aandeel van den Staat*, ingevolge de wet van den 7den Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 132), in de winsten der Nederlandsche Bank, zijnde één vierde gedeelte der over het boekjaar 1901/1902 en drie vierde gedeelten der over het boekjaar 1902/1903 behaalde winsten		„ 1,300,000.—
S. *Leges*, geheven ingevolge de wet van den 9den Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80), gewijzigd bij die van den 29sten December 1893 (*Staatsblad* n°. 246).		„ 168,000.—
T. *Bijdrage van Nederlandsch-Indië* aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven over het dienstjaar 1902.		*Memorie.*
Totaal . . .		*f* 154,002,245.—

31 *December* 1901. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Karl Otto Lies. S. 327.
Georg Josef Kraft. S. 328.
Harry Heilbut. S. 329.
Victor van der Reis. S. 330.
Nicolaus Friedrich Peter Meijer. S. 331.
Gerhard Heinrich Schnetkamp. S. 332.
Anton Gottfried Simon. S. 333.
Ewald Schulte Mäter. S. 334.
Franz van Elten. S. 335.
Geisbert Johannes Bode. S. 336.
Amalie Magdalene Elisabethe Helene Friederike von Fravat Jacquier de Bernay. S. 337.
Heinrich Holthuisen. S. 338.
Peter Roedig. S. 339.
Johannes Huese. S. 340.
Friedrich August Bächer. S. 341.
Johann Heinrich Joseph Kemme. S. 342.
Ludovikus Hubertus Op de Drink. S. 343.
Karl Moritz Hubert Schröder. S. 344.
Heinrich Theodor Schmidt. S. 345.
Auguste Henri Meijer. S. 346.
Freerk Eggen. S. 347.
Joseph Roedig. S. 348.
Aloysius Andreas Clareboets. S. 349.
Gerhard Wilhelm Rühländer. S. 350.
Joseph Hubert Ignaz Georg Herbermann. S. 351.

—

30 *April* 1901. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende uitvoering van art. 2, eerste lid en van art. 4, derde lid, der Boterwet. (Wet van 9 Juli 1900, *Staatsblad* n°. 112.)

De Minister van Binnenlandsche Zaken:

Beschikkende op bij hem ingekomen verzoeken;

Gezien het 1ste lid van art. 2 en het 3de lid van art. 4 der Boterwet (*Staatsblad* n°. 112, jaar 1900);

Gelet op het bepaalde bij de beschikking van 22 Februari l.l., n°. 13461, afd. Landbouw (opgenomen in n°s. 50, 52, 55 en 58 der *Nederlandsche Staatscourant*, jaar 1901);

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd

voor Frankrijk en zijne Koloniën, zoowel het woord „Oléo-margarine" als „Margarine" mag zijn aangebracht;

dat op die verpakking de bestanddeelen der waar mogen zijn vermeld;

dat voor die aanduiding „Oléo-margarine" afwijking geoorloofd is van den vorm en de afmeting, bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking ten opzichte van het woord „Margarine" bepaald;

2°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor Portugal, in plaats van het woord „Margarine" de aanduiding „Manteiga artificial" mag zijn aangebracht (waaraan mag zijn toegevoegd: „. . . K.G."); dat voor die aanduiding „Manteiga artificial (. . . . . K.G.)" afwijking geoorloofd is van den vorm en de afmeting, bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking ten opzichte van het woord „Margarine" bepaald;

dat vrijheid wordt gelaten wat betreft het aantal malen dat de aanduiding is aan te brengen;

3°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor Duitschland, de vorm en de afmeting van de aanduiding „Margarine" mogen afwijken van het bepaalde bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking en dat die aanduiding steeds mag zijn geplaatst in eene omlijning;

dat vrijheid wordt gelaten wat betreft het aantal malen dat de aanduiding is aan te brengen;

4°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor Italië, in plaats van het woord „Margarine" de aanduiding „Burro artificiale", „Margarina", „Oléo-margarina" of „Grasso alimentare" mag zijn aangebracht;

dat voor die aanduiding afwijking geoorloofd is van den vorm en de afmeting, bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking ten opzichte van het woord „Margarine" bepaald;

dat vrijheid wordt gelaten met opzicht tot het aantal malen dat de aanduiding is aan te brengen;

5°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor Denemarken, de vorm en de afmeting van de aanduiding „Margarine" mogen afwijken van het bepaalde bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking, en dat die aanduiding steeds mag zijn geplaatst in eene omlijning;

dat bij het woord „Margarine" de toevoeging mag worden geplaatst: „Indhold af smörfedt . . . . . Procent";

6°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor Noorwegen, in plaats van het woord „Margarine" de aanduiding „Margarin" mag zijn aangebracht;

dat voor die aanduiding afwijking geoorloofd is van den vorm en de afmeting bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking ten opzichte van het woord „Margarine" bepaald, en dat de aanduiding steeds mag zijn geplaatst in eene omlijning;

dat vrijheid wordt gelaten wat betreft het aantal malen dat de aanduiding is aan te brengen;

7°. dat op verpakkingen van margarine, bestemd voor België, de vorm en de afmeting der aanduiding „Margarine" mogen afwijken van het bepaalde bij de in 't hoofd dezer vermelde beschikking;

dat vrijheid wordt gelaten, wat betreft het aantal malen dat de aanduiding is aan te brengen;

8°. dat voor zendingen van margarine, bestemd naar Rijken of Koloniën die geene bepalingen hebben aangaande het merken der betrokken verpakking, vrijheid wordt gelaten wat betreft het aantal malen dat de aanduiding „Margarine" is aan te brengen.

's Gravenhage, den 30sten April 1901.

(*get.*) H. GOEMAN BORGESIUS.

—

30 *September* 1901. BESLUIT, houdende vaststelling van het wapen van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden, Hertog van *Mecklenburg*. S. 214*a*.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden, Hertog van *Mecklenburg*, te verleenen het navolgend wapen:

Gevierendeeld;

I. in azuur, bezaaid met gouden blokken, een leeuw van goud, gekroond van hetzelfde, getongd van keel, in den rechtervoorklauw opgeheven houdende in schuinlinkschen stand een zilveren zwaard met gevest van goud, en in den linker een bundel pijlen van zilver met gouden punten, de punten omhoog en de pijlen te zamen gebonden met een gouden lint;

II. in goud een aanziende stierenkop met afgerukt halsvel van sabel, gehoornd van zilver, getongd van keel en gekroond met eene vijfbladerige kroon van goud;

III. doorsneden van keel en goud;

IV. in azuur een griffioen van goud, getongd van keel;

Om het schild hangt de keten met het kruis van de Mecklenburgsche Huisorde van de Wendische Kroon (linie Mecklenburg-Schwerin);

Twee helmen:

de eerste getralied en gesierd van goud, gevoerd van keel, met dekkleeden van goud en azuur en gekroond met eene vijfbladerige kroon van goud;

Helmteeken:

een vlucht van sabel met een zilveren schuinbalk, waarop drie lindebladeren met de stelen omhoog van sinopel;

de tweede getralied en gesierd van goud, gevoerd van keel, gekroond met de Wendische Kroon, met dekkleeden van gond en sabel;

Helmteeken:

vijf rechtop geplaatste, van boven toegespitste, palen — een scherm, — van sabel, goud, keel, zilver en azuur, waarachter een schildje volgens het tweede kwartier, op de rechterzijde liggend, zoodat de linkerhelft van de daarop voorkomende wapenfiguur zichtbaar is, en waarboven een driedubbele pauwestaart oprijst;

Schildhouders:

rechts een gouden leeuw gekroond van hetzelfde en getongd van keel;

links een gonden griffioen getongd van keel;

de schildhouders staan op een lint van keel, waarop met gouden Gothische letters het devies: „Per aspera ad astra";

Alles geplaatst op een mantel van azuur, bezaaid met leeuwen en blokken als van het eerste kwartier, geboord van goud, met hermelijn gevoerd, opgebonden met kwasten van goud en gedekt door eene Koninklijke Kroon.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Staatscourant* en in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten September 1901.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) J. A. LOEFF.

(*Uitgeg.* 29 *Nov.* 1901).

VERBETERING.

Bladz. 302, kolom 1. In art. 4, derde regel, staat: „*nog*", lees: „*noch*".

„ 306, kolom 1. Onder het opschrift der wet van 21 Juni 1901, S. 157, staat; „*Bijl. Hand.* 2e *Kamer* 1900/1901, nº. 35, 1—7", lees: „*Bijl. Hand.* 2e *Kamer* 1899/1900, nº. 75, 1—4; 1900/1901, nº. 35, 1—8".

„ 333, kolom 2. In art. 50, 1º., staat: „*voor zooveel vrijwillige dienst betreft*", lees: „, *voor zooveel vrijwillige dienst betreft*".

„ 393, kolom 1. In den 24sten regel van onderen staat: „S 205", lees: „S. 204".

„ 432, kolom 1. In art. 56 staat als beginwoord: „*Hie*", lees: „*Hij*".

„ 432, kolom 2. In art. 58, vijfde lid, eerste regel, staat: „*loting*", lees: „*loteling*".

„ 436, kolom 2. In art. 95, derde lid, eerste regel, staat: „*loting*", lees: „*loteling*".

„ 445, kolom 1. In art. 160, derde regel, staat „*miltie*", lees: „*militie*".

Nº. 233 van het Staatsblad is bij het afdrukken dezer slot-aflevering nog niet verschenen, zoo het verschijnt zal het in den jaargang 1902 worden opgenomen.

ALPHABETISCHE INHOUDS-OPGAVE VOOR 1901.

De jaargang is geheel chronologisch, behalve de besluiten van 30 April en 30 September 1901, S. 214*a*, voorkomende op bladz. 592—594.

Academie. (Kon. Militaire) Besluit tot wijziging van de bepalingen betreffende de toelating van jongelieden in Nederlandsch-Indië tot de Cadettenschool en de Koninklijke Militaire Academie. S. 79. 25 April.

Arbeid van jeugdige personen en vrouwen. Arrest van den Hoogen Raad der Ned., houdende beslissing, dat ingevolge art. 2 der arbeidswet als fabriek of werkplaats worden aangemerkt alle zoowel open als gesloten ruimten, die aan de verder genoemde voorwaarden voldoen, zonder eenig deel daarvan uit te zonderen, alzoo niet alleen die gedeelten daarvan, waar de eigenlijke fabrieksarbeid, zooals die in gemeld artikel wordt omschreven, plaats heeft. 18 Nov.

— Besluit houdende nadere aanvulling van het besluit van 9 December 1889, S. 176, tot vaststelling van eenen algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artt. 5, 7 en 11 der wet van 5 Mei 1889 (Staatsblad n°. 48). S. 226. 28 Nov.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende de uitgiften van arbeidskaarten in verband met de Leerplichtwet. 30 Nov.

Archieven. Besluit tot nadere verlenging van den termijn, gesteld in artikel 3 van het besluit van 8 Maart 1879, S. 40, houdende bepalingen omtrent het bewaren der oude rechterlijke archieven, welke dagteekenen van vóór de invoering der Fransche wetgeving. S. 269. 18 Dec.

Armwezen. Besluit houdende, met handhaving van het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, beslissing dat deelneming door een armbestuur in het kapitaal eener op te richten spoorwegmaatschappij het karakter draagt van geldbelegging, ook al wordt door het armbestuur met die deelneming meer bepaald beoogd bevordering van de tot standkoming eener spoorlijn, weshalve die deelneming is in strijd met artikel 15 der Armenwet. 29 Juni.

Azijnen. Besluit houdende voorschriften omtrent het bepalen der sterkte van azijn. S. 78. 17 April.

— Besluit tot het toekennen van vrijdom van belasting voor azijn en houtzuur benoodigd bij de vervaardiging van amylacetaat. S. 108. 15 Mei.

— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent den vrijdom van belasting voor azijn en houtzuur. S. 146. 14 Juni.

— Besluit tot het toekennen van vrijdom van belasting voor azijnzuur-anhydrid benoodigd voor de vervaardiging van pharmaceutische praeparaten. S. 147. 14 Juni.

— Besluit tot het toekennen van vrijdom van belasting voor gekristalliseerd azijnzuur ten behoeve van boterfabrieken en kaasfabrieken. S. 193. 5 Juli.

— Wet houdende nadere bepalingen omtrent vrijdom van invoerrecht voor natrium-acetaat en calcium-acetaat voor vervaardiging van azijn. S. 257. 9 Dec.

Bank. (Nederlandsche) Besluit houdende opzegging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 221. 16 Nov.

Banken van leening. Besluit bepalende de plaatsing in het Staatsblad van het Khediviaal besluit d.d. 24 Dec. 1900, tot regeling in Egypte der banken van leening. S. 37. 25 Jan.

Begrootingen. Wetten tot vaststelling van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1901:

II. S. 40. 30 Jan.
III. 41. 30 Jan.
IV. 42. 30 Jan.
V. 44. 1 Febr.
VI. 45. 1 Febr.
VII *B.* 47. 1 Febr.
VIII. 51. 2 Febr.
IX. 49. 2 Febr.
X. 54. 2 Febr.
XI. 48. 1 Febr.

— Als voren voor 1902:

I. S. 324. 30 Dec.
VII *A.* 325. 30 Dec.

— Wetten tot verhooging en wijziging van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1900:

III. S. 226. 30 Dec.
IV. 297. 30 Dec.
V. 88. 29 April.
122. 28 Mei.
254. 9 Dec.
VI. 310. 30 Dec.
VII. *B.* 321. 30 Dec.
VIII. 313. 30 Dec.
IX. 178. 24 Juni.
200. 9 Dec.
317. 30 Dec.
X. 288. 30 Dec.

— Als voren voor 1901:

III. S. 111, 112. 28 Mei.
IV. 113. 28 Mei.
V. 124. 28 Mei.
252, 253. 9 Dec.
VI. 46. 1 Febr.
126. 28 Mei.
311. 30 Dec.
VII. *B.* 320. 30 Dec.
322, 323. 30 Dec.
VIII. 259. 9 Dec.
IX. 137. 28 Mei.
314, 315. 30 Dec.

— Wetten tot:

Aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902. S. 326. 30 Dec.

Machtiging op de Algemeene Rekenkamer tot verevening ten laste van den dienst 1901, van eene vordering, welke niet meer kan worden gekweten uit de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1899. S. 255. 30 Dec.

Beschikbaarstelling van gelden, wegens door het Departement van Oorlog gedane verstrekkingen, voor den dienst van 1901. S. 258. 9 Dec.

Beschikbaarstelling van gelden, wegens verstrekkingen door het Departement van Marine gedaan, voor den dienst van 1901. S. 256. 9 Dec.

Vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van het vestingstelsel, dienst 1901. S. 50. 2 Febr.

Verhooging van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1900. S. 87. 29 April

Vaststelling van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1902. S. 309. 30 Dec.

Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1902. S. 318. 30 Dec.

Wijziging en verhooging der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1900. (Hoofdstuk I. Uitgaven in Nederland.) S. 284. 30 Dec.

Als voren. (Hoofdstuk II. Uitgaven in Nederlandsch-Indië.) S. 285. 30 Dec.

Wijziging van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1901. S. 32. 11 Jan.

Verhooging van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1901 ten behoeve van de verbetering der haveninrichtingen en van de heffing van in- en uitvoerrechten te Makasser. S. 162. 24 Juni.

Aanwijzing van de middelen en inkomsten tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk I. Middelen en inkomsten in Nederland.) S. 280. 30 Dec.

Als voren. (Hoofdstuk II. Middelen en inkomsten in Nederlandsch-Indië.) S. 281. 30 Dec.

Vaststelling van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1902. (Hoofdstuk I. Uitgaven in Nederland.) S. 278. 30 Dec.

Als voren. (Hoofdstuk II. Uitgaven in Nederlandsch-Indië.) S. 279. 30 Dec.

Voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst over 1902. S. 294. 30 Dec.

Vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch-Indië over het dienstjaar 1891. S. 163. 24 Juni.
1892. 164. 24 Juni.
1893. 165. 24 Juni.
1894. 166. 24 Juni.
1895. 290. 30 Dec.
1896. 291. 30 Dec.
1897. 292. 30 Dec.

Regeling der bestemming van de voordeelige sloten en voorziening in de dekking van de nadeelige sloten der Indische rekening over het tijdvak van 1867 tot en met 1891. S. 167. 24 Juni.

Vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1901. S. 52. 2 Febr.

Wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1900. S. 286. 30 Dec.

Vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1898. S. 293. 30 Dec.

Vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1901. S. 53. 2 Febr.

Wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1900. S. 287. 30 Dec.

Belastingen. (Directe) Besluit betreffende aanwijzing der kringen van de commissiën van aanslag voor de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten en van hare standplaatsen.
S. 70. 8 Maart.
107. 13 Mei.
150. 14 Juni.
199. 30 Juli.

— Besluit tot wijziging van de regeling der vergoeding voor bureaukosten aan de colleges van zetters voor 's Rijks directe belastingen en der presentiegelden voor de leden dier colleges. S. 148. 14 Juni.

— Besluit betreffende colleges van zetters voor 's Rijks directe belastingen. S. 149. 14 Juni.
200. 30 Juli.

Belastingen. (Provinciale) Wetten tot bekrachtiging van provinciale belastingen in:
Noordbrabant. S. 298. 30 Dec.
Gelderland. S. 299. 30 Dec.
Zuidholland. 300. 30 Dec.
Noordholland. 301. 30 Dec.
Zeeland. 302. 30 Dec.
Utrecht. 303. 30 Dec.
Friesland. 304. 30 Dec.
Overijssel. 305. 30 Dec.
Groningen. 306. 30 Dec.
Drenthe. 307. 30 Dec.
Limburg. 308. 30 Dec.

Boterhandel. Besluit tot vaststelling van het tijdstip van in werking treden der Boterwet. S. 65. 12 Febr.

— Besluit houdende uitvoering van art. 2, eerste lid en art. 4, derde lid, der Boterwet. (Wet van 9 Juli 1900, Stbl. n°. 112). 22 Febr.
20 Maart.
(bladz. 592.) 30 April.

Burgerlijke stand. Missive van den Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel aan de burgemeesters in die provincie, betreffende afgifte van verklaringen, benoodigd voor het aangaan van huwelijken door vreemdelingen in Pruissen. 12 April.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende legulisatie van verklaringen betreffende afwezigheid van huwelijksbeletselen. 12 Aug.

Collecten. Besluit betreffende art. 13 der wet tot regeling van het armbestuur, met betrekking tot het houden van collecten. 5 Oct.

Comptabiliteit. Resolutie van den Minister van Financiën betreffende uitkeering en beschikbaarstelling der opcenten op de directe belastingen ten behoeve van gemeenten en provinciën. 31 Juli.

Consulaten. Besluit tot wijziging van artikel 26 van het Consulair Reglement van 27 Juni 1874 (Stbl. n°. 74). S. 196. 24 Juli.

Curaçao. Wet houdende wijziging van het Regeeringsreglement voor Curaçao. S. 56. 2 Febr.
289. 30 Dec.

Dijksbesturen enz. Besluit houdende beslissing dat tijdelijke belegging van kasgeld door openbare lichamen in staatsfondsen niet wenschelijk moet worden geacht. 12 Oct.

Domeinen van den Staat. Wetten tot goedkeuring van:
verkoop aan de gemeente Nijmegen van de strook staatsgrond Nijmegen, sectie B, n°s. 2938, 2939 en 2940. S. 89. 29 April.

overdracht aan de gemeente Rotterdam van de binnen en langs de grens dier gemeente gelegen gedeelten der Rijkswegen van Katendrecht naar Zwijndrecht en van Katendrecht naar de Oude Maas tegenover Goidschalxoord. S. 90. 29 April.

beplanting langs den stationsweg en ruiling van grond met de gemeente Mill en St. Hubert. S. 129. 28 Mei.

overeenkomsten met de stichting „Reinier van Arkel" en het zedelijk lichaam „Vereeniging van vrouwen tot het geven van onderwijs", te 's Hertogenbosch, houdende afstand van gronden en gebouwen aldaar. S. 312. 30 Dec.

Fabrieken enz. Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van Bolsward, waarbij aan ATZE KROEGER vergunning is verleend tot het bouwen van een heete-luchtoven met een kanaaloven in het gebouw wijk E, n°. 169 aldaar. S. 22. 8 Jan.

— Wet tot wijziging der Hinderwet. S. 161. 24 Juni.

Gedistilleerd. Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de branderijen der eerste soort, vijfde klasse. S. 197. 26 Juli.

— Wet houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op het gedistilleerd. S. 319. 30 Dec.

Gemeentebestuur. Wet houdende vaststelling voor sommige gemeenten van het voor iederen inwoner uit te keeren bedrag ingevolge de wet van 24 Mei 1897 (Staatsblad n°. 156). S. 128. 28 Mei.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Roermond van 3 Sept. 1901, waarbij H. J. H. DREHMANNS is benoemd tot wethouder. S. 211. 17 Sept.

— Besluit houdende handhaving van een besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting der gemeente Veere voor 1901, op grond dat in de kosten van onderhoud van gemeente-eigendommen zou worden voorzien door leening. 25 Sept.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Medemblik, tot benoeming van J. LOOTS tot wethouder dier gemeente. S. 215. 4 Oct.

Vernietiging van dat besluit. S. 224. 28 Nov.

— Besluit houdende beslissing dat een onderwijzer in het timmeren aan eene ambachtschool als onderwijzer voor het middelbaar onderwijs is te beschouwen en dus door art. 23 *i* gemeentewet uitgesloten van het lidmaatschap van den raad. 6 Dec.

Gemeenteverordeningen. Besluit tot schorsing van de artt. 89*a*, 9*bis* en 60*a* respectievelijk van de politie-verordeningen der gemeenten Nieuwer-Amstel, Ouder-Amstel en Uithoorn. S. 26. 9 Jan.

Vernietiging dier artikelen. S. 207. 6 Sept.

— Arrest van den Hoogen Raad der Ned., houdende beslissing dat de verordening op het openbaar slachthuis te Groningen niet past in het kader van art. 4, 2°. der Hinderwet en dat overtreding dezer verordening niet valt onder de strafbepaling van art. 22*a* derzelfde wet, zoomin als onder eenige andere strafbepaling. 11 Febr.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provinciën, betreffende gemeente-verordeningen tegen mazelen. 20 Juli.

Gevangenissen. Besluit houdende nadere wijziging en aanvulling van de algemeene maatregel van inwendig bestuur, vastgesteld bij besluit van 31 Augustus 1886 (Staatsblad n°. 159). S. 142. 7 Juni.

Havens. Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het havenkanaal van Philippine. S. 72. 13 Maart.

Indië. (Nederlandsch). Wet houdende ontbinding van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië. S. 33. 11 Jan.

— Besluit tot nadere voorziening in de godsdienstige behoeften van de Christelijke gemeenten en van de garnizoenen in Nederlandsch-Indië. S. 76*a*. 22 April.

— Wet houdende vervanging der artikelen 92 tot en met 103 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië door andere voorschriften en wijziging van art. 52 van dat Reglement. S. 92. 29 April.

— Besluit tot wijziging van artikel 2 van het besluit van 22 Dec. 1867, n°. 4, betrekkelijk hulppredikers in Nederlandsch-Indië. S. 103. 29 April.

— Besluit tot uitvoering van de wet van 29 April 1901, S. 92, houdende vervanging der artikelen 92 tot en met 103 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië door andere voorschriften en wijziging van art. 52 van dat Reglement. S. 155. 18 Juni.

— Wet houdende afschaffing van de uitvoerrechten van indigo en van koffie in Nederlandsch-Indië. S. 282. 30 Dec.

Inwerkingtreding dier wet. 283. 30 Dec.

Kamers van arbeid. Besluit houdende beslissing dat bij het onderzoek der geloofsbrieven van nieuwbenoemde leden eener Kamer van arbeid, burgemeester en wethouders bevoegd zijn te beslissen over de geldigheid van ingeleverde stembiljetten en dat een stembiljet voor eene herstemming, waarop de naam van één der beide candidaten is doorgehaald, aan den overgebleven candidaat moet worden toegekend. 5 Jan.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij art. 33, 3e lid, der wet op de Kamers van arbeid. S. 194. 9 Juli.

— Besluit tot nadere aanvulling van art. 76 van het Kiesreglement voor de Kamers van Arbeid (besluit van 6 Januari 1898, S. 20), zooals dat artikel is aangevuld bij besluit van 22 Jan. 1900 (Stbl. n°. 12). S. 228. 29 Nov.

Kanalen. Wet tot bevordering van de kanalisatie van Westerwolde. S. 186. 24 Juni.

— Besluit tot wijziging van het bij besluit van 13 Mei 1892, S. 100, vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de Keulsche vaart. S. 216. 12 Oct.

Kerkelijke zaken. Besluit betreffende de pensioenen van de hulppredikers bij inlandsche christengemeenten in Nederlandsch-Indië. S. 205. 19 Aug.

Kiesrecht. Besluit tot wijziging van het besluit van 28 November 1896, S. 176, en van de daarbij behoorende modellen. S. 24. 9 Jan.

— Besluit tot wijziging van het besluit van 26 Februari 1897, S. 69, en van de daarbij behoorende modellen. S. 25. 9 Jan.

— Besluit tot wijziging van het besluit van 8 Mei 1897 (Staatsblad n°. 144). S. 27. 10 Jan.

— Besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende uitvoering van art. 93, derde lid, der Kieswet. 21 Jan.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering van de artt. 13 en 20 der gewijzigde Kieswet. 25 Jan.

— Besluit tot uitvoering van art. 15 4°. der Kieswet. S. 58. 4 Febr.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der Kieswet. S. 66. 13 Febr.

— Besluit tot aanwijzing der vrijstellingen, bedoeld in art. 57 der Kieswet. S. 109. 24 Mei.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende mededeelingen aan het Centraal Bureau voor Statistiek nopens den uitslag der verkiezingen. 7 Juni.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het plaatsen van opmerkingen op de candidatenlijst der verkiezingen. 30 Sept.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provincie, betreffende de opgaven, bedoeld bij het eerste en tweede lid van art. 10 der Kieswet. 20 Nov.

Koninklijk Huis. Wet tot goedkeuring van Harer Majesteits huwelijk en regeling van de wijze van voltrekking en van eenige gevolgen van dit huwelijk. S. 35. 14 Jan.

— Wet houdende regeling van het inkomen van den Gemaal der Koningin gedurende Hoogstdeszelfs weduwnaarstaat. S. 36. 14 Jan.

— Besluit waarbij aan Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van Mecklenburg, Vorst van Wenden, Schwerin en Ratzeburg, Graaf van Schwerin, Heer van de landen Rostock en Stargard, enz., enz., wordt verleend de titel van Prins der Nederlanden, met het praedicaat: Zijne Koninklijke Hoogheid. S. 61. 6 Febr.

Krankzinnigen. Besluit tot wijziging van het besluit van 8 Januari 1898, S. 24, houdende vergunning aan Regenten van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te 's Gravenhage tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen op het landgoed „Oud-Rosenburg" gemeente Loosduinen, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 144. 11 Juni.

— Besluit waarbij met vervallenverklaring van het besluit van 30 November 1897, S. 216, gewijzigd bij besluit van 29 Maart 1899, S. 90, aan de vereeniging voor landbouw en verzorging van krankzinnigen te Boekel, vergunning wordt verleend het huis genaamd „het Hooge Huis" te Oss, te bezigen als gesticht voor idioten. S. 203. 12 Aug.

— Besluit houdende nadere wijziging van het besluit van 8 Juni 1896, S. 91, waarbij met wijziging van het besluit van 15 Mei 1885,

n°. 7, bepalingen zijn vastgesteld omtrent het maximum van het aantal verpleegden en het minimum van het getal geneeskundigen in het krankzinnigengesticht „Veldwijk" te Ermelo. S. 227. 29 Nov.

— Besluit houdende nadere wijziging van het besluit van 17 Aug. 1892, S. 212, waarbij aan het bestuur van het krankzinnigengesticht „het St. Elisabeth's Gasthuis" te Deventer vergunning wordt verleend op het landgoed „de Brinkgreve", gemeente Deventer, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 264. 9 Dec.

— Besluit tot nadere wijziging van het besluit van 19 December 1896, S. 224, houdende vergunning aan Dr. E. Wiersma, arts, en F. Horreus de Haas, weduwe W. Tonckens, te Groningen, tot oprichting van een krankzinnigengesticht aldaar, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 276. 27 Dec.

Landweer. Wet tot regeling van de landweer en van de opheffing van de schutterijen. S. 160. 24 Juni.

Leerplicht. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het opmaken der lijst en der mededeelingen bedoeld in art. 18 der Leerplichtwet. 9 Jan.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering der Leerplichtwet. 12 Maart.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provinciën, betreffende uitvoering der Leerplichtwet. 21 Maart.

Marechaussee. Besluit houdende wijziging van de organisatie der marechaussee. 25 Maart.

— Arrest van den Hoogen Raad der Ned., betreffende het begrip: „openbare macht" in den zin van art. 446 van het Wetboek van Strafrecht met betrekking tot marechaussées. 7 Oct.

Maten en gewichten. Besluit van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, betreffende vaststelling van het goedkeuringsmerk voor den ijk en herijk der maten en gewichten enz. voor 1902. 8 Oct.

— Besluit tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1902 en 1903. S. 229. 2 Dec.

Mijnen. Wet betreffende exploitatie van Staatswege van steenkoleumijnen in Limburg. S 170. 24 Juni.

Militair onderwijs. Besluit tot wijziging van de bepalingen betreffende de toelating van jongelieden in Nederlandsch-Indië tot de Cadettenschool en de Koninklijke Militaire Academie. S. 79. 25 April.

Militaire zaken. Besluit houdende vaststelling van de Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijden van oorlog of oorlogsgevaar. S. 23. 9 Jan.

— Besluit houdende bepaling van het tijdstip, waarop de wet 23 Mei 1899, S. 128, in werking treedt. S. 73. 15 Maart.

— Besluit tot wijziging van militaire reglementen, met het oog op eventueele verkiezing van officieren van het leger in Nederlandsch-Indië tot leden der Staten-Generaal. S. 77. 6 April.

— Besluit tot vaststelling van eene Instructie voor de Permanente Militaire Spoorwegcommissie. S. 154. 18 Juni.

Militie (Nationale) Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende militie, schutter- en inkwartieringsplichtigheid van in Nederland gevestigde burgers van Liberia. 14 Jan.

— Besluit bepalende dat de militieraad in Groningen, behalve in de hoofdplaats der provincie, tot het houden zijner zitting in de gemeente Winschoten zal vergaderen. S. 76. 30 Maart.

— Missive van den Minister van Oorlog aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende oproeping van de militie voor opkomst met spoed. 6 April.

— Besluit tot wijziging van art. 2 van het besluit van 22 Juli 1892, S. 179, zooals dat artikel luidt na de wijziging, daarin gebracht laatstelijk bij het besluit van 25 Maart 1898 (Staatsblad n°. 67). S. 82. 27 April.

— Wet tot herhaalde verlenging van den duur der werking van de wet van 4 April 1892, S. 56, houdende voorziening der tijdelijke versterking van de Nationale Militie. S. 83. 27 April.

— Wet tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede in verband staande wetten. S. 159. 24 Juni.

— Besluit houdende vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie

Utrecht, betreffende handhaving der vrijstelling van een loteling wegens broederdienst, door den militieraad. 2 Juli.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende strafvervolging wegens niet-opkomst ter aflevering en inlijving bij de militie. 13 Juli.
— Besluit houdende bekendmaking van den tekst van de wet van 19 Augustus 1861, S. 72, betrekkelijk de Nationale Militie, zooals die luidt na de daarin, laatstelijk bij de wet van den 24sten Juni 1901, S. 159, gebrachte wijzigingen en aanvullingen. S. 212. 17 Sept.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende de afgifte van vervoerbewijzen voor dienstplichtigen. 21 Sept.
— Besluit betrekkelijk de lichting der nationale militie van het jaar 1902. S. 220. 31 Oct.
— Besluit bepalende het tijdstip van in werking treden van de wet van 24 Juni 1901, S. 159, tot nadere wijziging en aanvulling van de wet betrekkelijk de Nationale Militie en van daarmede in verband staande wetten. S. 222. 16 Nov.
— Besluit tot ongegrondverklaring van het beroep ingesteld door den loteling G. VAN DEN BRINK, van de lichting 1901 uit Arnhem, tegen zijne aanwijzing tot den dienst bij de militie. S. 223. 21 Nov.
— Besluit houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Militiewet 1901. S. 230. 2 Dec.

Ministerieele Departementen. Besluit tot overbrenging van de zorg voor de uitvoering van wetten en Koninklijke besluiten, betreffende Landbouw, voor zooveel het Departement van Binnenlandsche Zaken thans daarmede belast is, naar dat van Waterstaat, Handel en Nijverheid en betreffende Arbeid en Fabriekswezen, voor zooveel het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid thans daarmede belast is, naar dat van Binnenlandsche Zaken. S. 206. 26 Aug.
— Besluit houdende vaststelling van een nieuw reglement van orde voor de Raad van Ministers. 23 Oct.

Muntwezen. Wet houdende opheffing van wettelijke maxima voor de uitgifte van pasmunt voor Nederlandsch-Indië. S. 31. 11 Jan.
— Besluit tot wijziging van het bedrag der uit te geven muntbiljetten van *f* 10 en *f* 50. S. 110. 24 Mei.
— Wet houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt. S. 130. 28 Mei.
Inwerkingtreding dier wet. 239. 6 Dec.
— Wet tot nadere regeling van het Nederlandsche Muntwezen. S. 132. 28 Mei.
Inwerkingtreding dier wet. 238. 6 Dec.
— Besluit houdende instructiën van den muntmeester en van den controleur-generaal van 's Rijks Munt. S. 234. 3 Dec.
— Besluit regelende de wijze van intrekking van munten, die ingevolge artikel 18, 1ste lid, der Muntwet 1901 moeten worden ingetrokken en vermunt. S. 265. 12 Dec.
— Besluit houdende aanwijzing der kantoren, waar de pasmunt tegen rijksdaalders, guldens en halve guldens kan worden ingewisseld. S. 268. 17 Dec.
— Besluit regelende de voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt, medailles kunnen worden geslagen en stempels kunnen worden vervaardigd. S. 271. 19 Dec.
— Besluit aanwijzende de gemeenten, waar de bepaling van art. 19, eerste lid der Muntwet 1901 niet geldt, en de gemeenten, waar ingevolge art. 23 dier wet gelegenheid wordt gegeven tot verwisseling van vreemde munten, en bepalende de koersen, waartegen die verwisseling geschiedt. S. 274. 24 Dec.

Naturalisatie. Wet houdende naturalisatie van Zijne Hoogheid HENDRIK WLADIMIR ALBRECHT ERNST, Hertog van Mecklenburg, Vorst van Wenden, Schwerin en Ratzeburg, Graaf van Schwerin, Heer van de landen Rostock en Stargard, enz., enz., en regeling van eenige gevolgen der naturalisatie. S. 38. 26 Jan.
— Wetten houdende naturalisatie van:

Bächer. F. A.	S. 341.	31 Dec.
Back. J. H. J. A.	243.	9 Dec.
Baumgarten. N.	18.	2 Jan.
Berg. K. F. van den	8.	2 Jan.
Binder. A. J.	245.	9 Dec.
Bode. G. J.	336.	11 Dec.
Carré. O.	4.	2 Jan.
Clareboets. A. A.	349.	31 Dec.
Dahl. F. J. G.	240.	9 Dec.
Dreesmann. A. C. R.	19.	2 Jan.
Drink. L. H. Op de	343.	31 Dec.
Eggen. F.	347.	31 Dec.
Ehrlicher. J. H. A.	97.	29 April.

Elten. F. van S. 335. 31 Dec.
Ender. E. 11. 2 Jan.
Fassbender. G. 7. 2 Jan.
Fravat Jacquier de Bernay. A. M. E. H. F. von S. 337. 31 Dec.
Heilbut. H. 329. 31 Dec.
Holthuisen. H. 338. 31 Dec.
Herbermann. J. H. I. G. 351. 31 Dec.
Huese. J. 340. 31 Dec.
Ichan. L. 3. 2 Jan.
Janssen. T. 351. 9 Dec.
Kemme. J. H. J. 342. 31 Dec.
Knurr. F. 116. 28 Mei.
Kock. T. 248. 9 Dec.
Kraft. G. J. 328. 31 Dec.
Lies. K. O. 327. 31 Dec.
Löhr. P. 96. 29 April.
Martin. W. 246. 9 Dec.
Mäter. E. S. 334. 31 Dec.
Matthies. C. A. W. 14. 2 Jan.
Meijer. A. H. 346. 31 Dec.
Meijer. N. F. P. 331. 31 Dec.
Meijer zu Slochteren. C. 9. 2 Jan.
Michel. H. C. M. L. 117. 28 Mei.
Middelberg. M. 115. 28 Mei.
Moojen. W. C. 118. 28 Mei.
Mügge. C. A. A. 250. 9 Dec.
Müller. J. W. 249. 9 Dec.
Nielsen. N. C. 244. 9 Dec.
Oelsnitz. L. J. E. von der 100. 29 April.
Pierson. J. 17. 2 Jan.
Pleines. C. 114. 28 Mei.
Reis. V. van der 330. 31 Dec.
Remmers. G. H. 13. 2 Jan.
Rennings. H. 120. 28 Mei.
Riesener. E. K. H. 95. 29 April.
Riesener. G. J. 99. 29 April.
Rindermann. F. 242. 9 Dec.
Roedig. J. 348. 31 Dec.
Roedig. P. 339. 31 Dec.
Rühländer. G. W. 350. 31 Dec.
Rump. R. J. H. 119. 28 Mei.
Schmidt. H. T. 345. 31 Dec.
Schnetkamp. G. H. 332. 31 Dec.
Schröder. K. M. H. 344. 31 Dec.
Schroeter. S. F. J. W. 241. 9 Dec.
Sprick. J. H. G. 247. 9 Dec.
Simon. A. G. 333. 31 Dec.
Steinke. J. H. 101. 29 April.
Talloen. P. J. 121. 28 Mei.
Fa. L. N. 5. 2 Jan.
Vandebriel. P. J. 16. 2 Jan.
Veerhoff. J. F. A. S. 6. 2 Jan.
Veltman. J. L. 2. 2 Jan.
Vogel. E. H. 102. 29 April.
Wilkens. J. W. 15. 2 Jan.
Wingen. C. M. A. G. 98. 29 April.
Wirker. O. 10. 2 Jan.
Zweiffel. J. J. 12. 2 Jan.

Notariaat. Besluit tot wijziging van het besluit van 29 September 1892, S. 228, houdende nadere bepalingen van het maximum van het getal notarissen in ieder arrondissement. S. 106. 7 Mei.

Onderwijs. (Lager) Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad der gemeente Schinveld, waarbij aan A. H. Gorris, hoofd der openbare lagere school in die gemeente, krachtens art. 29, onder *b*, der wet tot regeling van het lager onderwijs, eervol ontslag is verleend en van een besluit van Ged. Staten van Limburg, waarbij dat raadsbesluit is goedgekeurd. S. 75. 29 Maart.

— Besluit betreffende bepaling van den leeftijd van kinderen tot toelating op de openbare school, in verband met de Leerplichtwet. 17 Juni.

— Wet tot wijziging en aanvulling van enkele bepalingen der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 187. 24 Juni.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der wet van 17 Augustus 1878, S. 127, houdende herziening der wet van 13 Augustus 1857 S. 103, tot regeling van het lager onderwijs, zooals die bij verschillende wetten is gewijzigd. S. 208. 10 Sept.

— Besluit waarbij met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, op de aanvrage van het bestuur der bijzondere lagere school, gevestigd in de gemeente Groenlo, Nieuwstraat, A n°. 294, om de Rijksbijdrage bedoeld in artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs over 1900, het bedrag der bijdrage wordt vastgesteld op *f* 825.—. S. 210. 14 Sept.

— Besluit betreffende den leeftijd tot toelating van kinderen tot de openbare lagere school. 22 Oct.

— Besluit tot wijziging van art. 13 van het besluit van 17 December 1890, S. 183, gewijzigd bij besluit van 17 April 1899, S 108, waarbij zijn vastgesteld programma's voor het examen ter verkrijging eener akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 56, onder *a*, der wet op het

lager onderwijs, en geregeld is de wijze van afneming en hetgeen verder tot dit examen betrekking heeft S. 219. 29 Oct.

— Besluit ter uitvoering van artikel 45 der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 187). S. 231. 30 Nov.

— Besluit ter uitvoering van de bepalingen, vastgesteld onder *A* in het vijfde lid van artikel 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals die is gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (Stbl. n°. 187). S. 237. 6 Dec.

— Besluit houdende beslissing dat het lidmaatschap van de Staten-Generaal is begrepen onder de in art. 36 der onderwijswet genoemde ambten en bedieningen en dat de bij dit artikel bedoelde vrijstelling behoort geweigerd te worden aan het hoofd eener school, wanneer het gemeentebestuur bezwaar heeft ten zijnen behoeve eene tijdelijke regeling te maken. 10 Dec.

— Besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende vaststelling van modellen van declaratiën enz. bedoeld in art. 8 van het besluit van 30 November 1901 (Staatsblad n°. 231). 20 Dec.

— Besluit houdende regelen ter uitvoering van artikel 45*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij die wet van 24 Juni 1901 (Stbl. n°. 187). S. 272. 21 Dec.

— Besluit ter uitvoering van art. 54*bis* der wet tot regeling van het lager onderwijs, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 24 Juni 1901 (Staatsblad n°. 187). S. 273. 21 Dec.

Onderwijs. (Middelbaar) Wet tot wijziging van artikel 62 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs. S. 123. 28 Mei.

— Besluit tot vaststelling van een algemeen reglement voor de eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, vermeld in de artt. 55 en 57 der wet van 2 Mei 1863, S. 50, houdende regeling van het middelbaar onderwijs. S. 190. 27 Juni.

Onderwijs. (Hooger) Besluit houdende aanvulling en wijziging van het, bij de besluiten van 4 Juni 1878, S. 86, 22 Juli 1893, S. 119, 28 Juli 1894, S. 140, 26 April 1895, S. 77 en 13 Mei 1896, S. 78, gewijzigde besluit van 27 April 1877, S. 87, waarbij de in de artikelen 84, 88 en 92 der wet van 28 April 1876, S. 102, bedoelde examens en promotiën zijn vastgesteld. S. 195. 24 Juli.

— Besluit tot aanwijzing van bijzondere scholen van hooger onderwijs, bedoeld in art. 85*bis* der wet tot regeling van het hooger onderwijs, zooals dat luidt krachtens de wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 113). S. 143. 7 Juni.

Ongevallenverzekering. Wet houdende wettelijke verzekering van werklieden tegen geldelijke gevolgen van ongevallen in bepaalde bedrijven. S. 1. 2 Jan.

— Besluit houdende bepaling van het tijdstip, waarop de Ongevallenwet 1901, met uitzondering van de bepaling vervat in art. 1, in werking treedt. S. 105. 6 Mei.

— Besluit houdende bepaling van het tijdstip, bedoeld bij art. 108 der Ongevallenwet 1901. S. 140. 1 Juni.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij art. 10, tweede lid, der Ongevallenwet 1901. S. 188. 25 Juni.

— Als voren, bedoeld bij art. 10, sub 2. S. 266. 12 Dec.

Onteigening. Wetten en besluiten betreffende onteigening ten algemeenen nutte van eigendommen voor:

een localaalspoorweg van Amsterdam naar Haarlem. S. 28. 11 Jan.

verplaatsing en uitbreiding van het station Roosendaal en voor verlegging van den spoorweg van Roosendaal naar Rotterdam en naar Breda. S. 29. 11 Jan.

een spoorweg van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau. S. 30. 11 Jan.

den vestingbouw van gronden tot het maken van een weg door den Rottepolder. S. 43. 1 Febr.

den vestingbouw van gronden, vereischt tot het maken van eene installatie ten behoeve van de drinkwateryoorziening in de Stelling van Amsterdam. S. 59. 5 Febr.

het aanleggen ten behoeve der gemeente Rotterdam van eene wetering en van gerioleerde wegen in het stadsgedeelte, gelegen in den polder Charlois. S. 125. 28 Mei.

een spoorweg van Stiens naar Harlingen met zijtak van Tjummarum naar Franeker. S. 134. 28 Mei.

spoorwegen van Rotterdam naar Hoogvliedt, van Oud-Beijerland naar Goudswaard, van

Strijen naar den Blaakschen dijk en van Middeldijk naar Zwijndrecht. S. 185. 28 Mei.
een spoorweg van Nijmegen naar Wamel. S. 186. 28 Mei.
een spoorweg van Gouda naar Schoonhoven. S. 180. 24 Juni.
spoorwegen van 's Gravenzande naar den Hoek van Holland, van Naaldwijk naar Maassluis en van den Maaslandschen dam naar Delft. S. 181. 24 Juni.
het inrichten van den localaalspoorweg van Haarlem naar Zandvoort tot gewonen spoorweg. S. 182. 24 Juni.
een spoorweg van Zwolle naar Mariënberg. S. 183. 24 Juni.
aanleg van eene tweede schutsluis in het Merwedekanaal bij Utrecht. S. 184. 24 Juni.
de verbetering van den Rijn bij Malburgen. S. 185. 24 Juni.
een spoorweg van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam. S. 261. 9 Dec.
het maken van een spoorweghaven, met bijbehoorende werken, te Hellevoetsluis, ten behoeve van eene stoomveerverbinding tusschen Hellevoetsluis en Middelharnis en een spoorweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam. S. 262. 9 Dec.
de uitbreiding van het station Naarden—Bussum. S. 263. 9 Dec.
een spoorweg van Almelo naar Coevorden. S. 316. 30 Dec.

Paardenfokkerij. Wet houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij. S. 156. 21 Juni.
Inwerkingtreding dier wet. 192. 1 Juli.
— Besluit ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 18, 19 en 21 van de Wet op de paardenfokkerij 1901. S. 204. 14 Aug.
— Besluit tot verkorting van den termijn, bedoeld in artikel 30, eerste lid, der Wet op de paardenfokkerij 1901. S. 232. 30 Nov.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende toezicht op naleving van voorschriften in § 1 der wet op de paardenfokkerij 1901. 2 Dec.

Pensioenen. Wet tot regeling van de pensioenen van de bezoldigde leden van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank en van de aan dat bestuur ondergeschikte ambtenaren. S. 91. 29 April.
— Wet houdende regeling van de pensioenen van het personeel bij de verlichting op de Wester-Schelde en in hare mondingen, waarvan de bezoldiging komt ten laste van België. S. 127. 28 Mei.

Personeele Belasting. Besluit waarbij gunstig wordt beschikt op het beroep van H. A. Just de la Paisières te 's Gravenhage tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Rotterdam in zake personeele belasting. S. 81. 26 April.

Phosphorlucifers. Wet houdende verbod om phosphorlucifers te vervaardigen en regeling van het vervoeren, invoeren en ten verkoop voorhanden hebben daarvan. S. 188. 28 Mei.

Plaatsnamen. Besluit van den Minister van Financiën, betreffende spelling van plaatsnamen. 11 Mei.

Posterij. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende vrijdom van briefport in verband met de Leerplichtwet. 18 Jan.
— Besluit betreffende vrijstelling van briefport. 22 Jan.] 29 April.
— Besluit houdende machtiging om voor bepaalde soorten van pakketten afwijking toe te laten van de sluiting, voorgeschreven bij besluit van 15 Januari 1882 (Staatsblad n°. 14). S. 152. 17 Juni.

Provinciaal bestuur. Arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden, houdende beslissing, dat de vraag, hoever in elk bijzonder geval het provinciaal belang reikt, ter beslissing staat van de provinciale Staten en de Kroon en dat dus de verbindende kracht eener provinciale verordening bij den rechter niet kan worden betwist op grond, dat zij betreft een onderwerp van rijksbelang. 28 Oct.
— Besluit houdende niet goedkeuring van een besluit der Staten van de provincie Zeeland, betreffende de vereeniging van twee polders. 31 Oct.

Rechten van in-, uit-, en doorvoer. Besluit houdende wijziging der attributen van het kantoor Nispen. S. 39. 29 Jan.
— Besluit houdende intrekking van het kantoor van betaling te Ginneken. S. 145. 11 Juni.
Rechtswezen. Wet tot wijziging in den zesden titel van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken. S. 93. 29 April.
— Wet tot wijziging van art. 71 van de wet van 18 April 1874, S. 66, tot vaststelling van het tarief van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt. S. 94. 29 April.
— Besluit bevelende plaatsing in het Staatsblad van het Khediviaal besluit d.d. 1 Maart 1901 in zake de bevoegdheid der gemengde Rechtbanken ten opzichte der diplomatieke en consulaire ambtenaren. S. 189. 26 Juni.
— Besluit houdende beslissing dat art. 7, laatste lid der wet van 9 April 1877, S. 80, hondende bepalingen omtrent het personeel der ontbonden arrondissements rechtbanken en kantongerechten, als hebbende geen wijziging gebracht in de wet van 9 Mei 1846, S. 24, niet vervallen is door art. 41 der wet van 9 Mei 1890, S. 78, tot regeling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren en dat hierin geen verandering kan worden gebracht door het feit, dat bij dit laatste artikel uitdrukkelijk is gehandhaafd art. 2 der wet van 9 April 1877, S. 80, en niet gemeld art. 7, laatste lid dier wet. 2 Dec.
Rivieren. Wet tot verbetering van den Onde-IJssel. S. 138. 28 Mei.
Scheepvaart. Besluit houdende bepaling omtrent de vrijstelling van meting van Italiaansche schepen. S. 21. 7 Jan.
— Besluit houdende vrijstelling van meting van Belgische zeeschepen. S. 34. 11 Jan.
— Wet hondende regeling betreffende de toelating als schipper op koopvaardijschepen en het aan boord daarvan in dienst hebben van stuurlieden en machinisten. S. 139. 28 Mei.
— Besluit hondende vrijstelling van de meeting van Deensche schepen. S. 202. 9 Aug.
Schuld. (Nationale) Beslnit houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 Dec. 1881 (Stbl. n°. 185). S. 68. 23 Febr.
Schutterijen. Wet tot regeling van de Landweer en van de opheffing van de Schutterijen. S. 160. 24 Juni.
Spoorwegen. Besluit houdende nadere vaststelling van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen. S. 20. 4 Jan. 201. 8 Aug.
— Beslnit hondende een tijdelijke voorziening ter verzekering van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en van het veilig verkeer over de spoorwegen. S. 67. 22 Febr.
— Beslnit hondende nadere wijziging van het beslnit van 9 Juni 1876, S. 159, tot regeling van het algemeen toezicht op de spoorwegdiensten, en waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij het besluit van 13 December 1892 (Staatsblad n°. 281). S. 69. 8 Maart.
— Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het algemeen regelement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel 1 der wet van 28 October 1889, S. 146, vastgesteld bij besluit van 26 Mei 1890, S. 93, laatstelijk gewijzigd bij beslnit van 17 April 1899 (Staatsblad n°. 107). S. 71. 13 Maart.
— Besluit tot vaststelling van een reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen, bedoeld in art. 24 en de 2de alinea van artikel 50 der wet van 9 April 1875, S. 67, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (Staatsblad n°. 62). S. 153. 18 Juni.
— Wet houdende toekening van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een locaalspoorweg van Dinxperlo naar Varsseveld. S. 175. 24 Juni.
Sterke drank. Arrest van den Hoogen Raad der Ned., hondende beslissing dat de schriftelijke verklaring van burgemeester en wethonders eener gemeente, dat door hen ten behoeve van niemand eene vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein voor een bepaald aangewezen perceel in de gemeente is verleend, is eene authentieke akte. 22 April.
— Wet tot aanvulling van art. 26 der wet van 28 Juni 1881, S. 97, zooals dit artikel luidt volgens § 21 der wet van 16 April 1885 (Staatsblad n°. 78). S. 85. 27 April.
— Besluit tot vernietiging van het beslnit van burgemeester en wethouders van Gemert, waarbij aan A. H. VAN WETTEN aldaar, vergnnning is

verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 141. 3 Juni.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van Oud-Vroenhoven, waarbij aan W. SCHELLINX aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 217. 15 Oct.

Strafrecht en Strafvordering. Wet houdende wijziging in de bepalingen betreffende het straffen en de strafrechtspleging ten aanzien van jeugdige personen. S. 63. 12 Febr.

— Wet houdende beginselen en voorschriften omtrent maatregelen ten opzichte van jeugdige personen. S. 64. 12 Febr.

— Besluit tot wijziging van artikel 1 van het besluit van 22 Februari 1896, S. 32, houdende invoering van anthropometrische signalementkaarten. S. 151. 15 Juni.

Strandvonderij. Besluit tot regeling van de grens van het stranddistrict Rottumeroog ten Zuiden en ten Westen. S. 57. 2 Febr.

Suriname. Wet houdende wijziging van het Regeeringsreglement voor Suriname. S. 55. 2 Febr.

Telegraaf. Besluit tot wijziging van het reglement voor den dienst van de Rijkstelegraaf, goedgekeurd bij besluit van 24 Mei 1897 (Staatsblad nº. 157). S. 74. 27 Maart. 168. 24 Juni.

— Besluit tot wijziging van het besluit van 12 October 1899, S. 217, houdende bepalingen, waaronder Rijkstelephoonkantoren kunnen worden opgericht. S. 169. 24 Juni.

— Missive van den Minister van Justitie aan de burgemeesters, hulpofficieren van Justitie, betreffende het verzenden van regeeringstelegrammen. 24 Aug.

Tollen. Wet houdende bekrachtiging van een overeenkomst tot vrijmaking der voor eene geldleening verbonden tollen op den Rijksweg van Naarden naar Amersfoort. S. 84. 27 April.

Tractaten. België. Telegraafovereenkomst tot wijziging van die van den 27 October 1893. S. 80. 25 April.

— België. Verdrag tot wijziging van artikel 16, 1ste lid, van het gemeenschappelijk reglement voor het loodswezen op de Schelde. S. 104. 4 Mei.

— Additioneele overeenkomst tot die van 14 October 1890 met de daarbij behoorende schikking van 16 Juli 1895 (Staatsblad van 1892, nº. 258 en van 1896, nº. 174). (Goederenvervoer op spoorwegen.) S. 214. 30 Sept.

— België. Overeenkomst van vrijdom van militie- en schutterplicht der wederzijdsche onderdanen. S. 295. 30 Dec.

Tramwegen. Wet houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Tilburg over Oirschot naar St. Oedenrode, van Tilburg over Gilze naar Dongen, en van Tilburg over Goirle naar Hilvarenbeek. S. 171. 24 Juni.

— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Rosmalen over Grave naar Cuyk. S. 172. 24 Juni.

— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Eindhoven naar Helmond. S. 173. 24 Juni.

— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Tiel naar Culemborg. S. 174. 24 Juni.

— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Egmond aan Zee over Alkmaar naar Bergen. S. 176. 24 Juni.

— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Maastricht naar Vaals. S. 177. 24 Juni.

— Wet tot wijziging der wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad nº. 140). S. 179. 24 Juni.

Veeziekten. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende hooge kosten in zake besmettelijke veeziekten. 6 Mei.

Veiligheid in fabrieken en werkplaatsen. Arrest van den Hoogen Raad der Ned., houdende beslissing dat waar uit de geschiedenis der veiligheidswet niet blijkt, in welken zin het woord „bedrijf" is op te vatten, daaraan moet worden gehecht de beteekenis, die het heeft in het dagelijksch leven. 2 Dec.

Volksgezondheid. Wet houdende regeling van het Staatstoezicht op de volksgezondheid. S. 157. 21 Juni.

Volkshuisvesting. Wet houdende wettelijke bepalingen betreffende de volkshuisvesting. S. 158. 22 Juni.

Waarborg der gouden en zilveren werken. Wet houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg

en de bewerking der gouden en zilveren werken. S. 131. 28 Mei.
— Besluit ter uitvoering van de wet van 18 September 1852, S. 178, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901, S. 131, omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. S. 225. 26 Nov.
— Besluit tot vaststelling van den dag, waarop de wet van 28 Mei 1901, S. 131, houdende nadere bepalingen omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, in werking zal treden en tot bekendmaking van den tekst der wet van 18 September 1852, S. 178, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 Mei 1901, S. 131, omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. S. 235. 5 Dec.

Wapen. Besluit houdende vaststelling van het wapen van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg. S. 214*a*. (bladz. 593) 30 Sept.

Wapenhandel. Besluit van den Minister van Oorlog, betreffende wijziging ten aanzien van het voorschrift nopens het verleenen van medewerking aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. 14 Juni. 13 Sept.

Weduwen- en weezenfonds. Besluit betreffende wijziging en aanvulling van het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmacht in Nederlandsch-Indië. S. 86. 27 April.

Wetgeving. Wet tot wijziging en aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent de vaderlijke macht en de voogdij en daarmede samenhangende artikelen, alsmede van een daarmede verband houdend voorschrift in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. S. 62. 6 Febr.

Wijn. Besluit houdende bepalingen omtrent vrijdom van accijns voor wijn, die gebezigd wordt om daaruit cognac te stoken. S. 236. 5 Dec.
— Besluit houdende aanwijziug van kantoren voor den uit- en doorvoer van wijn. S. 270. 18 Dec.

Zeebrieven. Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië. S. 275. 27 Dec.

Zeemacht. Besluit tot wijziging van het besluit van 4 Juni 1897, S. 163, houdende vaststelling van de samenstelling en de sterkte der scheepsmacht voor Nederlandsch-Indië benoodigd. S. 191. 27 Juni.

Zegel. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, betreffende betaling van zegel voor mandaten tot betaling van onderwijzersjaarwedden. 18 April.

Ziekten. (Besmettelijke) Besluit houdende wijziging van het besluit van 8 September 1900, S. 159, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 60. 5 Febr.
— Besluit tot toepassing der wet van 26 April 1884, S. 80, aangevuld door de wet van 20 Juli 1884, S. 164 en gewijzigd bij art. 19 van de wet 15 April 1886, S. 64, tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 209. 12 Sept.
— Besluit tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 213. 21 Sept. 267. 12 Dec.

Zout. Besluit betreffende den vrijdom van den accijns voor zout benoodigd tot bemesting van landerijen en de voeding van vee. S. 198. 26 Juli.
— Besluit houdende aanwijzing van het kantoor Dinxperlo voor den uitvoer van geraffineerd zout met afschrijving van den accijns. S. 218. 23 Oct.
— Besluit houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benoodigd bij het vervaardigen van bleekloog door electrolyse. S. 277. 27 Dec.